VITÆ SANCTORVM
SIVE
RES GESTAE
MARTYRVM, CONFESSORVM, ATQVE SANCTARVM VIRGINVM.

EORVM PRAECIPVE QVAE PER R. P. LAVRENTIVM SVRIVM
Sex Tomis comprehensæ sunt:

Et nunc, restrictis verborum ambagibus, integra tamen historiarum serie vbique ferè seruata, ad exactissimam doctissimi, & præstantissimi viri D. CAESARIS BARONII *Chronologiam digestæ, ac in quatuor Tomos distributæ,*

Studio, & labore F. ZACHARIÆ LIPPELOO, Carthusiæ Coloniensis alumni.

THOMVS PRIMVS.

1818

BRIXIAE

Typis Societatis Brixiensis. MDCI.
Superiorum permissu.

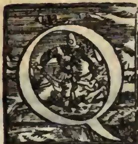

ADMODVM ILLVSTRI
AC REVERENDO PATRI
HORATIO VICOMERCATO SANSEVERINO, CREMENSI

Almi Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, Domino suo obseruandissimo.

Petrus Maria Marchettus. P. P. F.

VO primum tempore (Pater clarissime) in animum induxi in lucem edere Epitomen hunc Surij, & Lipomani grauissimorum Historiographorum, quo summopere illustrantur Diuorum laudes, quorum festos dies anniuersaria recordatione, ac celebritate colit Ecclesia sancta, vnus tu ex multis præstantissimis, cui munus hoc ob eximiam quandam meam in te obseruantiam dicarem, occurrebas, cuius arctissimis vinculis ita est meus animus cum tuo annis ab hinc multis copulatus, ut quamuis lon-

gißimo & locorum, & temporum interuallo ſimus diſiuncti, nulla tamen facta ſit vnquam vel intermiſsio officij, vel mei erga te amoris relaxatio: Et ſi mihi hoc natura non tribuiſſet, vt quem ſemel colere cœpiſſem, eum mihi colendum in perpetuum exiſtimarem, tot, tantaque in te congeſſit Deus Opt. Max. ornamenta, non modo fortunæ, & gloriæ, quæ tu in minimis ponenda ſemper duxiſti, verum etiam virtutum omnium, vt te non colere nullo modo poßim. Pulchrum tibi fuit in antiquißima, & Illuſtrißima Vicomercatorum Sanſeuerinorumque familia naſci, quæ vt ex Scriptorum monumentis videre licet, à ſplendidißimo Domino Sermone proauo tuo multis ab hinc annis fundata ſemper floruit; quæ magiſterijs abundauit fortißimorum hominum, qui albæ, rubræque Crucis inſignibus fortitudinem, nobilitatemque præ ſe ferrent. Honorificum, eos tui generis authores extitiſſe, qui bellicam laudem cum Chriſtiana virtute, pietateque coniunxerint. Illuſtre tibi fuit, quòd ex ea ſis familia natus, ex cuius ſanguine, nobilißimoque genere Marcus Antonius ille Auus tuus, cum in bello Cyprio, tum in nauali prælio contra Turcas militiæ Præfectus Illuſtrißimus. Ludouicus eiuſdem frater militum Tribunus, chiliarcuſque ſpectatißimus: ac demum Patrui tui præſtantißimi Comites Domini Franciſcus, & Octauius Brixienſis oppidi Rectores prudentißimi, qui, quàm gratißimi Sereniſsimæ Venetorum Reipublicæ continuo exiſtant, ipſamet teſtatur familia permultis priuilegijs decorata; Quo factum eſt etiam, vt Clariſſimi Venetorum Senatores, ſi quando aut viſendi militum Cremenſium copias, aut obeundi ciuitatem gratia iſtuc mittantur, non aliam quàm domum tuam ædificij magnificen-

tia

tia spectatißimam frequentent, in eaque cognationis, & propinquitatis iura recognoscant. Gloriosum, auitam nobilitatem hæreditario quodam iure sibi relictam, ornatam à te, atque illustratam fuisse morum facilitate, & instituta totius vitæ ratione te tuisque maioribus digna. Hæc omnia imperiti vulgi iudicio mirabilia, quamuis per se ipsa laudanda non sint, quòd fortunæ munera esse videantur, in te tamen eximiæ cuiusdam laudis causam habent, cum ea plerisque ad voluptates incitamenta esse soleant, tu eadem feceris vsque ab adolescentia instrumenta virtutum: Quo tempore, qui tuum intra domesticos parietes humanioribus litteris informabant animum, nec Polybio inuidebant, qui Scipione discipulo maxime gloriabatur; nec Aristotelem in hoc genere lætitiæ sibi proponebant, cui Alexander Macedo erudiendus contigerat; neque Afrum poetam maximum Lelij familiaritate gloriantem hac honestate vitæ, & morum candore te prædito, fœliciorem se putabant, qui tunc temporis vitam cum summo oblectamento tecum degerent. Iam verò, quæ tua fuerit aduersus Deum pietas, cum per calcatos (vt ita dicam) clarissimos parentes transieris, vt te in Religionis Augustinianæ portum ex omnibus carnis illecebris emersum reciperes, testantur studia, labores, vigiliæ quamplurimis in Italiæ Cœnobijs, quibus & intellectum multiplici scientiæ dono, & continentiæ virtute corpus præditum facile reddidisti. Extant huius rei permulta theorematum tuorum cum Philosophiæ, tum sacræ Theologiæ varijs in instituti tui comicijs exempla, cum omnium admiratione potius, quàm vnanimi applausu in vtranque partem disertißime disputata. At difficilimum mihi assumerem opus, si quæ

ſi quæ tu perbreui annorum curſu in adoleſcentia de te præbueris teſtimonia, hac vna epiſtola perſtringere conarer. Illud quidem diſſimulare non poſſum, quàm accurate ingenij tui acumen cum Christianæ Religionis pietate ſemper coniunxeris; qua non ſolum diuos, verum etiam ſacras illorum imagines veneraris. Quæ vera bona, præclara, & planè diuina, non quia tua (nihil enim boni homini tribuendum, ſed ſoli Deo fonti omnium bonorum vberrimo) hæc inquam non quia tua, ſed quia tibi diuino beneficio donata, nobilitatem tuàm à maioribus acceptam augent, gloriam exornant, genus illuſtrant, tibiq; ſpem afferunt, fore, vt aliquando his quaſi gradibus aſcendas eò, vbi conſpectu omnipotentis Dei, à quo hæc in te bona profecta ſunt, lætus perfruare. Ad hanc gloriam aſſequendam ſanctiſſimi quique viri uiam nobis tritam, ſuarumque virtutum veſtigijs impreſſam (vt præſens teſtabitur hic liber) reliquerunt. Certe quod ego hæc in tuo nomine voluerim apparere, nemo vt opinor erit, qui non paruam mihi iudicij laudem non tribuat: cum enim Eccleſiaſticarum hiſtoriarum exempla Eccleſiæ alumnis ſint nuncupanda, tibi potiſſimum, & ad interpretandum, & ad prædicandum quàm maxime accommodata debebantur, vt res quæ datur, cum perſona cui datur, & cum re data ipſa perſona conueniret. Ego autem ſi illud conſequar, vt hæc tibi grata accidiſſe intelligam, & vt ſpero, eo animo quo damus fuiſſe accepta, me nemo ex his, qui Mæcenates ad labores ſuos illuſtrandos, & Tutandos ſibi eligunt, beatior erit. Vale, & me, quod nunquam in te deſideraui, ama.

Brixiæ octauo Calendas Iulij. 1601.

INDEX GENERALIS
NOMINVM SANCTORVM
OMNIVM,

Quæ quatuor hisce Tomis comprænhensa sunt. Primus numerus dies eorum Natalitios denotat. Posterior paginam.

an-

Cypria-

** 4 Ead-

E.

F.

G.

Ger-

Her-

I.

Ioannes

Largus

M.

Mace-

Mar-

Modo.

Plato

Q.

R.

V.

Victri-

FINIS.

IANVARIVS.

DE CIRCVNCISIONE DOMINI, & antiqua CIRCVNCISIONIS LEGE,

EX SERMONE D. CYPRIANI Episcopi, & Ludouico Granatensi.

1. Ianuarij.

NTER omnia testamenti veteris sacramenta, nihil Circũcisione solennius antiqua celebrauit religio, quæ lege ipsa antiquior, vtpote quæ non Moysi, sed Abrahæ, quadringentis ante latam legem annis, data fuit. Cùm enim summus ille cœli terręq; Dominus, peculiarem quendam sibi in hoc mundo populum deligere statuisset, à quo singulari quandam religione, & pietate coleretur, cuiusque ille paternam curam, & prouidentiam gereret, voluit cum eo, percusso fœdere, amicitiam copulare. Huius verò fœderis signum ac veluti monumentum sempiternum fuit Circuncisio. Quia verò summam pacem, & vnitatem in hoc populo vigere cupiebat, statuit vt totus hic populus ab vna stirpe prodiret, vt se omnes mutuo, tanquam fratres germana charitate prosequerentur, atque religionis vnitatem, & pacem, communis necessitudinis, & naturæ vinculum astringeret. Hic autem communis omnium parens fuit Abraham. Quamuis enim alios ante hunc amicos habuerit, cum nemine tamen eorum pari solennitate, & religione quã cum Abraham fędus percussit: qui propterea omnium credẽtium pater appellatur, quia primus omnium hac singulari rõne ad vnius veri Dei cultum vocatus est: cuius fidem & religionem, cęteri deinde fideles iisdem vestigijs insistentes, secuti sunt. Hæc tamen Circuncisio, quæ in filiorũ Abrahæ carne extabat, & ad Dei populum eos pertinere, & à exteris gentibus separatos esse declarabat, nec fędus ipsum, nec pactum erat (quamuis scriptum sit: Erit pactum meum in carne vestra) sed pacti huius cum Deo initi symbolum, vt latè Apostolus ad Romanos disserit. Pactum porrò erat, vt populus ille nullũ alium præter Abrahæ Deum coleret, illi vni crederet, illi fideret, illi obtemperaret, illum toto

Circũcisio quadringẽtis annis lege antiquior.

Circuncisio fuit initi cũ Deo fœderis Symbolum Rom. 4.

corde, & tota mente diligeret, & bona sua omnia in illo collocaret: contrà verò Deus illum benignè protegeret, regeret, tueretur, ac foueret, & multis diuinæ gratiæ opibus auctum & amplificatum ad vitam perduceret beatã, & immortalem.

Itaque quamuis fortassis eo temporum multi diuersis in locis viri insignes hoc circuncisionis cauterio insigniti non fuerunt, & tamen institiæ Dei subiecti, præclarum sanctitatis testimonium consequuti à Deo fuerint, quemadmodum sanctum Iob iugis quidem sacrificijs occupatum, non tamen circuncisum legimus, non propterea huius fœderis symbolum à quoquam sanctorum patrum per contemptum, aut negligentiam prætermissum fuisse existimandum est. Adeò enim solenne & sanctum apud eos fuit, vt quisquis in gente illa huius signi careret differentia, Ethnicus non Iudæus reputaretur, & à titulo filiorum Israel abraderetur proscriptus.

Quare octauo die Circũcisio fiebat.

Fuit autem hoc ipsum octauo à natiuitate cuiusque die celebratum, quo etiam nomen circũciso imponebatur, vt eo ipso intimaretur, quòd eorum nomina, qui sanctorum consortio digni censebantur, in cælis scriberentur, & æternæ beatitudinis, quã post vitæ huius septimanam, octaua consequitur, hæredes fierent, quicunque vitæ innocentia & cælibatus sanctimonia sese Domino consecrassent. Tenera itaque infantia huiusmodi erat imbuenda doctrina, & ante concupiscibiles motus, quos peccatum meruerat, miserabili pœna & ineuitabili vindicta, etiam in paruulis adhibenda erat seueritas: & antequam ebulliret sartago libidinum, prouisum est ventilabrum, quo refrigerari posset & extingui depopulatricis flammæ vagus ardor, & vniuersa perlustrans incendium. Ideóque dolor voluptati, & sanguini delectationis sanguis tormẽti opponebatur: vt in primis elementis discerent paruuli, semper propriæ memores sectionis, contraria curare contrarijs & ad cohibendos refrenãdosque turpitudinum appetitus, necessarium esse sale corrosorio carnis perfricare pruritus, & semper recrudescentes desiccare putredines.

Fuit igitur Circuncisio hæc peccatoris signum, quòd ideo potissimùm in membro virili fiebat, quia contra peccati originalis contagium, quod per carnalem concupiscentiam traducitur, remedium erat. Fiebat & cultro lapideo, quia omnis Circuncisio fine peccati fiue corruptionis per Christum in petra significatum, facienda est: neque enim aliud nomen datum est hominibus, in quo oporteat nos salutis sempiternæ beatitudinem consequi. Nouum verò nomen in Circuncisione dabatur, quia tum demùm, sicut & nunc in baptismo, in fidelium numerum referebantur.

Quare cultro lapideo.

Christus tribus de causis circuncisus.

Christus autem Iesus qui non modò omnis peccati expers, sed totius etiam sanctitatis & honestatis architectus erat, tribus potissimùm de causis huic Circuncisionis legi se submisit. Primùm quidem (vt Apostolus ait) propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones Patrum, promissus fuerat patribus ex eorum semine, Redemptor, cùm Abrahæ ac eius posteritati dictum fuit: In semine tuo benedicentur omnes cognationes terræ. Vtigitur apertè liqueret, Christum ex Abrahæ semine propagatum esse, debuit vtique circuncidi (quod posteritatis eius symbolum erat) vt ita tandem diuinæ promissionis veritas apertè constaret. Qua Dei promissione impleta, non est cur nos iam circuncisionis legi astricti simus? Fuit & altera: quòd videlicet Saluator noster vix dũ natus Seruatoris officium fœliciter auspicari dignatus est, quod quidem sanguinis effusione perficiendum erat. Tertia verò fuit, vt hac ratione Dominus altissimæ humilitatis suæ locuple tissimum nobis præberet exemplum. Quamuis enim tota eius vita absolutissimum quoddam fuerit humilitatis exemplar, nunquàm tamen ita se deie cit atque exinaniuit, quàm cùm pecca

vt cauterio insignitus, suscepit imaginem peccatoris. Et quamuis in baptismo eandem peccatoris imaginem prætulerit (quando cum peccatoribus ablui vt impurus voluit) tamen eo tempore super eum aperti sunt cæli, & vox Patris intonuit: & Spiritus sanctus in columbæ specie super eum descendens, columbinam eius innocentiam atque puritatem declarauit. In passione quoque sua, quamuis peccatoris & flagitiosi speciē gesserit (quando inter facinorosos & latrones innocentissimus Agnus pendebat) dum tamen ità penderet, cælum tenebris horrendis obducitur, terra tremit, petræ scinduntur, elementaque omnia mœroris & tristitiæ luctuosa signa edunt. Quo facto multi ei diuinitatis testimonium præbuerunt. Ita nusquam ferè ita se Dominus in vita deiecit, quin protinus cælestia signa gloriam & innocentiam eius magnificè prædicatēt. At circumcisio, quæ peccati signum est, nullis miraculis illustratur. Perpendite ergo, fratres, quò se nostra gratia summa illa celsitudo demiserit. Summum quidem in mundo Deus est, qui est super omnia: infimum verò peccatum, quod infra omnia est. Quia ergo impossibile erat Deum ad peccatum vsque se demittere, proximè tamen ad illud descendit: quando qui peccator esse non poterat, suscepit imaginem peccatoris. Quò ergo se amplius summa illa maiestas inclinare potuit, quàm vt peccatoris habitum, & signa gestaret, qui tàm procul aberat ab omni peccato? Quia enim generis humani morbus, à superbia initium cœperat, medicina eius debuit ab humilitate proficisci.

De nomine Iesu. Quamuis autem Circumcisio Domini miraculis illustrata non fuerit, debito tamen huius tantæ humilitatis præmio non caruit. Præmium verò declarat gloriosum nomen, quod illi hodie diuina authoritate impositum fuit, quod Saluatorem significat. Cuius nominis & officij gloriam Apostolus declarat, cùm ait: Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod est super omne nomen: vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum: Is igitur, qui se infra omnia humiliauit, seque nouissimum uirorum fecit, debuit vtique omnium princeps & caput fieri, & supra omnia exaltari: vt quicunque siue in cœlo, siue in terra sint, illius gloriam confiteantur, illius laudes prædicent, illique acceptam salutem suam ferant.

VITA S. FVLGENTII Ruspen. Episcopi.

Ex ea quæ est per eius conscripta discipulum. Claruit sub Symmacho Ro Pont. Anastasio Imperatore & Trasamundo rege VVandalorum in Africa.

Beatus Fulgentius nobili Carthaginensium senatorum genere, auo Gordiano, ab Hunerico rege Carthaginis victore in exilium misso, oriundus in ciuitate Lepre, patre Claudio, matre verò Mariana natus est. Quem pia mater, patre è viuis sublato, Græcis ac Latinis pariter apprimè eruditū literis, paternæ domus gubernationi præfecit. Quod ille munus tanta industria executus est, vt ad procurationis prouinciæ officium assumeretur. Sed vanæ fœlicitatis tædio victus, & graui secularium negotiorum sarcina prægrauatus, animum paulatim magis magisq; ad indefessum lectionis & orationis studium appellere cœpit. Deinde monastieæ vitæ cōuersatione mirificè delectatus, & rerum diuinarum dulcedine allectus, suauissimaq; virtutum omnium fragrantia, quam ex monachorum percipiebat familiaritate captus, seriò de vitæ genere mutando secum deliberare cœpit. Sed nè subita violentaq; mutatio, corpus simul cum mente transuersum raperet, occultis primùm ieiunijs exercere, dehinc antiquorum sodalium consortia vitare, postremò cunctis iam vitiorum hostibus

I. Ianuarij. *Genus eius.* *Vide quā prudenter & quo ordine ad monasticā vitam se componat.*

bus ex cordis ſui ditione profligatis, quod animo cõpreſſum tenuerat, monaſticæ vitæ propoſitum promulgare cœpit: vt quamplurimos inſigni virtutis exemplo ad imitationem traheret.

A Fauſto ad monaſteriũ diſciplinam ſuſcipitur.

Fuit tunc temporis quidam Epiſcopus nomine Fauſtus, Hunerici tyranni malignitate à cathedra ſua relegatus. Hic monaſterium mirabili virtutum ſplendore conſpicuum conſtruxerat. Ad hoc à Fauſto magna precum inſtantia admiſſus Fulgentius, tàm excellens cõuerſionis ſuæ ſpecimen præbuit, vt non pauci ruptis prauæ conſuetudinis vinculis, illi ſeſe aggregarent. Huius rei fama ad matris aures delata, bone Deus, quas illa tragœdias non excitat. Turbatur, expaneſcit, & fœmineis cælũ lamentationibus implens, in cõſideratis ad monaſterium curſibus furibunda rapitur, Fulgentij nomẽ ante fores iteratò nequicquam inclamitans: ſed ille ſolitam pietatem religioſa crudelitate vincebat. Hac prima tentatione, non ſine ingenti fratrũ omnium admiratione deuicta, tantis abſtinẽtiæ laboribus carnem domuit, vt eximiam delicati corporis pulchritudinem, diuerſis vlceribus & impetigine fœdaret, omnesque ſpiritualis vitæ hoſtes inſita animi virtute ita profligauit, vt omnes in ſui ſtuporem conuerteret.

Maternos affectus ſuperat.

Arrianorum furor.

Sed hunc fœlicem ſucceſſum Arrianorum furor, qui Fauſtũ Epiſcopum perſequebantur monaſterioque excludebant, interturbare conatus eſt. Quare Fulgentius ad Fœlicem Abbatem vicino monaſterio præfectum cõmigrauit, à quo continuò in ſocietatem regiminis, fruſtrà reluctãs, aſſumptus eſt. Sed cũ ſubito barbaricæ multitudinis incurſu turbaretur prouincia, incliti cæleſtis exercitus duces, per ignotas Aphricæ regiones, ſacra monachorum comitante caterua, ſpiritalia mouent caſtra. Dumque in territorio Siccenſi regionis fœcunditate delectati, certas figere ſedes ſtatuunt, Fœlix quidam infœlix Arrianæ perfidiæ præco, crudelem erga Dei ſeruos perſequutionem, diris inuidiæ ſtimulis concitatus molitur. Vinculis igitur conſtricti, ad Arrianum presbyterum trahuntur, & primò quidem Fœlix Abbas flagellorum crudelitati ſubditur. Deinde beatus Fulgentius violentis, immaniſſimè fuſtibus contunditur. Vterque tãdem omnibus ſpoliatus veſtimentis è domo exturbatur. Crudeliſſimi ſtatim famma ſceleris vniuerſam obberrat regionem, factumque bonus quilibet ſupplicio dignum clamitat, ſed Chriſti ſerui, contumelia ob eius nominis gloriam accepta gauiſi vindictam omnem reſpuebant, conuocatiſque fratribus vicina prouinciæ ſuæ loca repetentes, Maurorum potius barbariem, quàm Arrianorum ſæuitiam perferre elegerunt.

Ad Fœlicẽ Abbatem migrat.

Fœlix Abbas ab Arrianis flagellis cæditur.

Barbarorũ magis quã hæreticorũ ſæuitiam eligunt.

Igitur iuxta ciuitatem Ididi nouam, monaſterij fundamenta iaciunt, ſed Fulgentius nimio pietatis calore ſuccẽſus, Aegyptiorum monachorum inſtitutum æmulabatur. Clam itaque primò Carthaginem, inde Syracuſam vnico peregrinationis ſocio Redempto nomine proficiſcitur. Sed cùm à B. Eulalio epiſcopo Syracuſano, Aegiptum à B. Petri communione perfida diſſenſione ſegregatum intelligeret, nè melioris vitæ intuitu rectæ fidei naufragium faceret hyeme apud ſanctum Eulalium admirabilis hoſpitalitatis virum tranſacta, ad Rufinianum epiſcopum in breuiſſima quadam Siciliæ inſula laudabilem monaſticæ vitæ ſectatorem, conſultandi gratia commigrat. A quo ſimiliter, profectionem in Aegyptum vt deponeret, admonitus, ad proprium redire monaſterium diſponit. Occaſione igitur nauigij arrepta, poſtquàm ſacra Martyrum loca Romæ venerabundus circuiſſet, ad Africam velociter per Sardiniam nauigauit, incredibile monachis ſuis præſentia ſua adferens gaudium. Sed & laici nobiles inter ſe erga Fulgentium charitatis operibus certabant, quorum Byzacenæ prouinciæ primarius Syluester palmam conſequutus eſt. Nam is locum quendam, optabili fœcunditate, fabricando mona-

Loca ſacra Romæ inuiſit.

ſterio

ßterio aptissimum, beato tradidit Fulgentio, qui deuotam optimi viri oblationem grato suscipiens animo, monasterium non tàm lapidum structura, quàm cælesti virtutum splendore insigne, erexit.

Monasterium construit.

Interea lectionis & orationis assiduæ suauitatẽ animo secum voluens, de sarcina præsentis oneris abijcienda cogitare cœpit. Talia igitur diu multùque meditanti, monasterium in medio vadosi maris situm Vticensi littori proximum, omni humanarum rerum solatio propemodum destitutum occurrit. Nec mora, posito Abbatis nomine locum petit, maximisque beneuolentiæ signis recipitur, sed mox Fausti episcopi excommunicationem minitátis auctoritate reuocatur, & nè iterum spiritalis vitæ dulcedine captus resiliret, presbyter consecratur. Abbatis igitur presbyterijq; honoris cõpedibus vinctus, admirabili prudentiæ opinione regere cœpit, cuius fama cum summa omnium admiratione longè lateque dispersa, episcopali honore dignissimus iudicatur: at ille latitando honorem subterfugit, ad monasterium autẽ reuersus, violentæ multi udinis manu ad pontificalem dignitatem inde educitur. Patet igitur extrema necessitate compulsus; ità tamen vt à professionis suæ integritate ne latum quidẽ vnguem deflecteret.

Presbyter consecratur.

In dignitate hac constitutus, non prosperos successus, sed ingentem miseriarum cumulum pertulit. nam cum sexaginta, & eò ampli⁹ episcopis quorum ipse & lingua & ingenio, erat in exilium deportatus, tanta pietatis & prudentiæ opinione apud omnes versatus est, vt licèt ordine inter celeberrimum istorum episcoporum cœtum vltimus esset, sententia tamen, in grauissimis fidei quæstionib. primas semper teneret. Quis hic referat quãta animi virtute, quanta eloquentiæ vi, quã graui testimoniorum auctoritate Trasamundo Regi, astuto Catholicæ veritatis persecutori occurrerit? quàm doctis scriptis, impias venenoque perfidiæ plenas propositiones refutauerit? Certè tanta omnia ipsius & dicta & scripta, sapientia claruerunt, vt maximum etiam apud impiorum perfidumq; regem pondus haberent. Laudabat sapientiam, mirabatur eloquentiam, prædicabat humilitatem, veritatem tamen iusto Dei iudicio, mentis oculis inspicere non meruit.

Trasamundus rex laudat q̃dã Fulgentij sapientiam, etsi amẽ in perfidia persistit.

Cùm itaque hac tanta virtutis opinione Fulgẽtius Carthagini versatur, Arriani extremum religionis perfidæ excidium timentes, assiduis Trasamũdi regis aures clamoribus obtundunt, suadentque vt virum sanctum rursus in exilio condemnet. Damnatur, populoque vniuerso cum lachrymis deducente, Iuliatem quendam religione prçstãtem virum, grauius cæteris ingemiscentem compellat, bonoq; animo esse iubet, prophetico spiritu reditum suum restaurata Ecclesiæ Catholicæ libertatẽ denuncians. Quod planè ita euenit. Nam Trasamundo Rege extincto per Hildericum successorem longissimæ captiuitatis catena disrupta est, & integra Ecclesiæ Catholicæ per Aphricam restituta libertas. Carthaginem autem reuersus tãto cum gaudio, & obsequio à fidelibus exceptus est, vt imbrem improuiso de cælo decidentẽ vestimentis suis nouo tabernaculi genere à capite eius auerterent. Insignis eius humilitas, cum eximia prudentiæ & eruditionis laude coniuncta, omnibus eum charum reddebat. Sed nunc sanctissimum eius, post tot tantorumque laborum decursum, exitum attendamus.

Prophetia eius

Hildericus suc essor Trasamũdi, ṽnitatem ecclesia restituit.

Ante annum ferè quàm de isto seculo raperetur, omnibus ecclesiasticarum rerum negotijs valere iussis, ad insulam Circinã paucis comitatus fratribus nauigauit. Vbi in breui quodam scopulo Chilmi nomine, posteà noua monasterij fabrica mandato eius celebri, tantis pœnitentiæ indicijs, lectioni, orationi, & ieiunijs vacauit vt primùm inchoanti similis appareret. Sed charitatis necessitate constrictus, fratribus absentiam viri sancti ægrè nimium ferentibus, ad monasterium suum iterum descendit. Iamque

Ad extrema tendês quomodo se habuerit.

tempus, quo fidelem seruum Dominus requirebat, instabat. Repentina igitur infirmitate corripitur, & septuaginta propè diebus ægritudine fatigatus, hoc solùm frequenter dicebat: Domine da mihi modò hic patientiam, posteà indulgentiam. Fratribus autem discessum patris lachrymosis singultibus deplorantibus dixit: Ego fratres animarum vestrarum saluti prospiciens, molestus forsitan & difficilis vobis extiti: Ideoq; obsecro vos ignoscat mihi, quisquis aliquid dolet, & si debitum seueritas nostra transgressa est modum, orate nè mihi hoc Dominus imputet ad peccatum. Illi contrà, super genua eius cadentes, semper bonum, semper affabilem pro omnium salute, sicut decuit inuigilasse clamitant. Tunc imperato silentio, viduarum, pupillorum, cunctorumque indigentium memoriam recolens, tanquam bonus & fidelis commissæ sibi pecuniæ dispensator, singulis pro conditione distribui mandauit. Dein iugi orationis studio in Deum eleuatus postremo die Calendarũ Ianuariarũ beatum spiritum in manus Domini tradidit, anno episcopat⁹ sui vigesimoquinto, vitæ autem sexagesimo.

VITA S. MARTINAE.

Ex ea quam Ado scriptam reliquit. Passa est autem sub Alexandro quarto Imperij eius anno.

1. Ianuarij.

Martina virgo, generis nobilitate sublimis, patre quippe Consule nata, cùm Alexander rerum potiretur, iussa est Apollini thura offerre. At illa cum Apollinis sacerdotibus templum ingressa, Christi se signo muniens, Deo se commendauit: factoque precandi fine, terræ motus vehemens vrbem concussit, Apollinis delubrum partim euertit, simulachrum comminuit, magnámque cum sacerdotibus prophanis populi multitudinem exstinxit. Ijs commotus Imperator, Virginis faciem iussit alapis cędi, vncisque ferreis eius palpebras lacerari. At mox quatuor viri admirabili splendore fulgentes virginem confirmantes, pœnas, quas illi inferre nitúntur, in ipsos carnifices cõuertunt. Imperator ira percitus, minaci toruoq; vultu, ad supplicia acerrimè inferenda tortores vrget. Illa verò pro conuersione tortorum suorum Deum orante, lux cęlestis eos (erant autem octo) circundedit: qui vna voce, Alexandro nequicquàm minitante, Christo se credere confessi, gladij percussione, martyrij palmam adepti sunt die 17. mensis Nouembris.

Martina Apollinis delubrum orãdo euertit.

Martina tortores ad Christum conuertit.

Alia die Virgo ad sacrificãdum dijs ab Alexandro inuitatur, sed verbis nihil obtinentibus, redditur ad supplicia. Et primò quidem, toto corpore inciso, in quatuor palos distenta, fustibus à duobus centurionibus verberatur. Illa in confessione perseuerante, mutati sunt per vices septem centuriones. Sed illi viribus destituti, Imperatorem, vt ab inferendis martyrij supplicijs, liceret ipsis desistere, obsecrant. Imperator flagellis eam concidi voluit, sed Eumenij cuiusdam prædiuitis consilio in carcerem martyr Christi retruditur, vbi laudibus & hymnis totam noctem cum Angelis transegit.

In carcere cum angelis laudat Deum.

Altera luce Dianæ sacrificare iussa, templum falsæ deæ ingressura, cùm crucis signum sibi imprimens preces fudisset, ignis è cęlo cum fulgure & tonitru lapsus, idolum Dianæ in fauillã redegit, templumque corruens multos è populo oppressit. Tunc Imperator timore correptus, eam cuidam Iustino Præfecto, vt ad sacrificandum impelleret, tradidit: qui centũ & octodecim vulnera, vngulis ferreis ei imposuit. Quibus ne tantillùm quidem à mẽtis constantia mota, ad carcerem in grabato deportatur. Dein ad bestias damnata, leoni immanissimo obiecta est: at ille omni posita feritate ad eius se pedes abiecit. Porrò leo cùm ad caueam reduceretur impetu facto in Eumenium Imperatoris cognatum, eum interfecit.

Diana idolum in fauillam redigit.

Ad bestias dãnatur.

Rursus igitur, Alexandro furore

percito

peremito iubente, vngulis atrocissimè laniatur. Sed nec sic quidem à Christi cõfessione cessans, in ignem copiosum iactatur: sed ea orante, lapso è cęlo imbre, & concitato turbine, flamma diffusa astantes incendit. Hæc non diuinæ virtuti, sed maleficis artibus adscribens Imperator, capillos capitis eius, latentem maleficij vim ijs inesse existimans, radi mandat. Parent ministri. Imperator rasæ, tanquam omni virtute spoliatæ, insultat. Sed eùm neque sic eam ad suam posset inflectere voluntatem, è fano Dianæ (in quo tribus diebus & noctibus inclusa fuerat, & simulacrum suis precibus in pulverem redegerat) educta, gladioque percussa læta migrauit ad Dominum.

Percutitur gladio.

VITA S. CONCORDII,

Ex ea quæ est per Adonem.

1. Ianuarij.

Concordius nobili familia, patre Gordiano sanctissimæ conuersationis presbytero oriũdus, à sancto Romanæ vrbis episcopo Pio subdiaconus ordinatus, ad S. Eutychen in prædiolo suo via Salaria iuxta ciuitatem Tribulum commorantem, profectus est. Hic pariter orationibus & ieiunijs insistentes, multos varijs lãguoribus, morbisque oppressos ad se venientes, in nomine Iesu Christi sanabant.

Cõcordius à Pio Romanæ Vrbis episcopo Subdiaconus est ordinatus.

Præclara interim rerum ab ijs gestarum fama, ad Torquatem Tusciæ comitem delata, accersitur Concordius. Qui constanti animi pietate Christianum se confessus in publicam custodiam detrusus est. Sed inde ab Antimo episcopo comitis amico eductus, ab eodem presbyter ordinatus est. Paulò verò post à comite reuocatus, cùm nullis vel minis vel blanditijs à Christi confessione abduci posset, in eculeo suspensus est: deinde ferreo catenarum pondere oneratus, ad mortem fame in carcere subeundam damnatus. Sed noctis medio ab Angelo mirabiliter confortatus, famem depulit. Postremò paruа Iouis statua allata, vt ei, aut sacrificaret, aut capitalem sententiã exciperet, cùm in faciem Iouis expuisset, vnus satellitũ euaginato gladio caput ei amputauit Calendis Ianuarij. Sepultus verò est non longè à ciuitate Spoletana, vbi multæ emanant aquæ, cœci illuminantur, ægri sanantur, dæmones expelluntur, præstante eo pro cuius nomine passus est; qui viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Ab Antimo Episcopo presbyter ordinatur.

Capite plectitur.

Miracula.

VITA S. EVPHROSYNÆ Alexandrinæ,

Ex ea quæ est apud Simeonem Metaphrasten.

1. Ianuarij.

Vir quidam Paphnutius in ciuitate Alexãdrina diuitijs quidem locuples, sed multò magis virtute & animi nobilitate splendidus ac præclarus, Theodosio Archadij filio Romanorum sceptra tenente, filiam eximia pulchritudine, precibus sancti cuiusdã viri, ex coniuge sterili à Deo obtinuit. Hanc Euphrosynen nomine, pia mater sterilitatis opprobrij impatiẽs Deo deuouerat. Sed pater, matre è vita præsenti sublata, multis eius nuptias ambientibus, viro cuidam opibus, gloria & virtute cæteris præstantiori despondet. At illa senis illius precum (quarum erat fructus) & benedictionis gratiam prius expetẽs, quàm matrimonio iungeretur, cum patre ad senem profecta est. Hic monastici status, hactenus sibi incogniti, decore mirificè delectata, & senis venerandi pietate commota, totum suum amorem à sponso ad Christum transferre cœpit. Domum autem reuersa, neglecto corporis cultu, lachrymis & ieiunijs animæ speciem lætificabat: torques, inaures, monilia & aurum quod manus exornabat suppeditatum pauperibus, ad animæ ornatum traducebatur. Pro molli veste durum succedit cilicium. Paulò deinde post ad Christi amorem fidẽter sectandum, monachi cuiusdam eximiæ sanctitatis

Euphrosyna nascitur.

Monastica vita instituto delectatur.

Monasticũ habitum induit. stitatis oratione confirmata, alacri sanè animo monasticum induit habitũ. Patris deinde beneuolentiam, & sponsi cupiens declinare amorem, consiliũ capit viro dignum, nam nocte quadã *Mutato habitu Smaragdum se appellat.* muliebrem reijciés habitum, sumit virilem, mutatoq; nomine Smaragdum se appellans, venit ad monasteriũ senis illius cuius precum fuerat fructus. A quo maxima amoris & beneuolentiæ significatione recepta, traditur Agapij monachi disciplina imbuenda.

Interea pater cum sponso amissam lugens filiam, equitibus in Libyam & Ægyptum, ipsamque Palestinam demissis, maxima contentione requirebat. quid multa? adhibentur orationes & vota, sed Deus nè preces quidem senis, cuius virtute Euphrosyna in mundum venerat, exaudit. Consolatur igitur Paphnutium senex, Deiq; prouidentiæ, qui salutem patris & filiæ hoc recessu operatur acquiescere monet. Moderatur ex consolatione senis doloris acerbitatem pater, cœpitque assidua monachorum consuetudine solitudinis suæ obliuisci, & ecce diuinæ prouidentiæ ineffabiles ratio- *Pater eam visitãs nõ agnoscit.* nes. Fama admirandæ virtutis nouelli monachi Smaragdi tactus, accedit ad filiam suam, non tamen agnoscit. Illa aspectu patris grauiter sauciata, obortis lachrymis faciem rigat. Ille compunctionis feruore hæc fieri existimans, cœpit eius familiaritate, ob ingenitam virtutem, mirum in modum delectari.

Tandem triginta & octo annis laudabili vitæ conuersatione in monasterio transactis, cùm iàm certaminis terminus instaret, vocato ad se patri, eius quam tanto tempore lugebat, filiam se esse enunciat. Quo animo hęc charissimæ filiæ vltima verba excepe- *Sanatur monoculus.* rit, quiuis facile cogitare potest. Stupore oppressi fratres, certatim venerandas amplecti studebant reliquias: quorum vnus altero orbatus oculo, lucem ab ea assecutus est.

VITA S. ODILONIS Abbatis Cluniacensis,

Ex ea quam Reuerendus D. Petrus Damianus S. R. E. Cardinalis Ostiensis scripsit. Migrauit ex hac vita sub Clemente secundo Rom. Pont. imperante Henrico secundo anno à Christo Dom. 1048. ætatis suæ 87.

Beatus Odilo ex equestri ordine, Auerniæ oriundus, cùm adhuc infans omni membrorum vsu destitutus, ante sacram Dei genitricis ædem à nutrice derelictus esset, manuum pedumque quasi quodam remigio templum ingressus est. Vbi pallam altaris arripiens omni posito languore incolumis factus, intuentium animos, ad Deo referendum gratias, prouocauit. Qui grandioris iam ætatis adolescens, apud sanctum Iulianum martyrem clericus factus, diuinæ erga se misericordiæ memor, in Cluniacensi monasterio habitum sanctæ religionis accepit. Vbi iàm insigni pietatis exemplo vitam egit, vt vix quatuor ab ingressu elapsis annis, communi fratrum omnium suffragio, beato Maiolo in regiminis præfectura succederet. Quo quidem in regimine, quanta virtute annis quinquaginta sex versatus fuerit, clarissima, quæ passim edidit miracula facilè demonstrabunt. *1. Ianuarij.* *Diuinitus à languore membrorum curatur.* *Fit monachus.*

Aliqñ siquidem dum esset in quadam quæ Bersionaeum dicitur, sui iuris villa, puero cuidam à natiuitate cęco, salutifero crucis signo visum restituit. Alio quodam tẽpore, apud quoddam sui ordinis monasterium, quod Vallis Aurea dicitur, degens, cùm aquam sibi in mensa afferri iussisset, in vinum suauissimum mutata est. Fuit quidam velamen mẽsæ eius, artificiosa textrini laboris operatione conspicuum, ablatum, ter inter nundinarum merces expositum, sed emptor nullus inuentus est, donec tandem sacrilegus diuina vltione manuum pedumque intolerabili dolore constrictus, aliorum *Puero signo crucis visum restituit.*

opera

opera, quod propria rapuerat in ecclesia beati Maioli restitueret, & sanitatis gratiam reciperet. In itinere Ticinum versus constitutus, cum nauigium deesset, vnum è famulis spumantes profluentium vndarum cumulos ingredi mandauit. Perficit ille obedientiã confidenter. Deinde vir sanctus cum omni commeantium turba, absque vllo prorsus incommoditatis offendiculo, in vlteriorem aluei crepidinem subsequitur. Dum vir Domini apud monasterium beati Martini, quod ad publicam stratam dicitur, hospitio receptus esset, ingens religiosorum fratrum cętus ad eum affluxit, quos ille ineffabilis diuini eloquij familiaritate refectos, ad conuescendum inuitauit, sed famulis extremam piscium inopiam esse cõquerentibus: In nomine, inquit, illius qui nouit quinque millia hominum ex pane modico & gemino pisce reficere, vbertimam nobis & hospitibus nostris piscium copiam ministrare potestis. Res mira, pauci, q aderant, pisces mensæ illati, in manibus discũbentium crescere cęperunt: & quo magis à conuescentium turba, esca consumitur, exuberantius abũdare; adeò vt satiatis omnibus plurima superessent, quæ cunctis alijs oblata sufficerent.

Obedientiæ virtus.

Dehinc dum egressus Roma, reuerteretur ad propria, quidam intra Tarntinensem vrbem, nimium febris patiebatur ardorem. Hic furtiuè, per ministros aquam, qua vir Domini, manus abluebat, accepit, fideliter bibit: & sic absque mora, deposita omni prorsus febricitatione, cõualuit. Iamq; Iouini montis prærupta cõdescendẽs, obuios habuit pauperes præ difficilis viæ lassitudine, potum æstuanti desiderio, flagitantes. Pius itaque Pater, iussit vt quicquid vini proprijs haberetur in vasis absque vlla diffidentia præberetur egenis. Paulò post discumbunt omnes vt capiant cibum. Et ecce vtres, qui studio fuerant piæ compassionis exhausti, vino repeiuntur, Deo scilicet, debitum persoluente, repleti. Imperator aliquando Henricus, odoriferi nectaris Xenium, in vase holouitreo Alexandrini operis per duos aulæ suæ capellanos beato viro Odiloni destinauit, qui pro eo postmodum redituri, ad Regis interim conuiuium reuertuntur. Sed dum monachi præfatum vas sub admirationis intuitu contrectant, & de manu in manum solerter suspiciendo transponunt: fortè de manibus incautè se tenentium lapsum, frangitur. Quod mox vir sanctus vt accidisse cognouit, clericis, qui regij motus periculũ sustinerẽt, mox cum fratribus, orationibus & psalmis incumbens, clementiam diuinitatis implorat, & oratione completa, nulla prorsus fracturę vestigia, in vase deprehendit.

Religiosus quidam vir oriundus de pago Rotenensi, Hierosolymis reuertens, dum mare, quod à Sicilia versus Thessalonicam, per plurima fluctuũ periculosa loca protenditur, transiret, furentium vẽtorum horror, eum cum multis alijs ad insulam quandam seu rupem, vbi seruus quidã Dei sanctus inclusus manebat, impulit. A quo, inter multa verba vltro citroq; habita, de cœnobij. quod Cluniacum dicitur, & Abbatis Odilonis nomine requisitus: optime se, quod quærebat, nosse perhibuit. Ad quem ille. Sunt, inquit, nobis vicina in Sicilia loca, ex quibus grauissima flammarum furentiũ eomuntur incendia, in quibus animę reproborum diuersa luunt pro meritorum qualitate tormenta. Dęmones tamen, qui ad eorum exaggeranda supplicia innumerabiles sunt deputati, frequenter de Cluniacensium cœtu, eorumq; Abbate quęrimoniam faciunt, quod sæpè per eos sui iuris vernaculos perdunt: quamobrem obtestor, vt sanctis fratribus illic hæc, quæ tibi dixi, fideliter referas, & ex nostra quoq; illis parte denuncies, vt eleemosynis & orationibus magis ac magis insistãt. His ex viri Dei relatione cognitis, venerabilis Pater Odilo generali per omnia monasteria sua decreto sanxit, vt postridie omnium sanctorum solennitatis, omnium in Christo quiescentium memoria celebretur. Si quis autem, quis specialiter per beatum Odilonem

lonem de pœnis vltricibus ſit ereptus, inquirit, beatum Benedictum Octauũ Pontificem recolet. Hic enim poſtquã humanis rebus exemptus eſt, non parui temporis euoluto curriculo, germano ſuo Ioanni in apoſtolica dignitate ſucceſſori, per ſpeciem nocturnæ viſionis apparuit, obſecrans & humiliter flagitans vt quãtocyus veredarium ad beatum Odilonem vnicæ pietatis virum dirigat, cuius venerabilibus meritis à grauiſſimis, in quibus ſe conſtitutum affirmabat tormentis, liberari poſſet. Protinùs igitur Ioannes mandatum exequitur, certioremq́; eũ conſpectæ à ſe viſionis reddit. Præcepit itaque venerabilis Pater pſalmodias & orationes ab omnibus publicè ac priuatim fieri, eleemoſynas indigentibus erogari, ſacrificium Deo myſterij ſalutaris offerri. Iamq́; præfixi temporis terminus appropinquabat, & ecce quidam ſanctæ conuerſationis monachus, per ſoporem vidit quendam ſereno aſpectu ſolenniq́; nitore conſpicuum, monaſterij clauſtrum, magno candidatorum agmine conſtipatũ ingredientem, & caput ad beati Odilonis genua in Capitulo humiliter flectentem, & demiſſo corporis habitu gratias agentem. Fratri autem reuerentiã beato Odiloni, à viro tantæ tamq́; eximiæ pulchritudinis habitam admiranti, reſponſum eſt. Illum eſſe Benedictũ ſummæ ſedis epiſcopum, qui pijs ſancti Odilonis precibus, pœnalibus ereptus pęnis, supernę Ieruſalem meruiſſet ingreſſum. In hoc liquido deprehendi valet, quæ de meritis beati Odilonis opinio iure poſſit haberi.

Benedictũ Põtificem Octauũ à purgatorij pœnis liberat.

Porrò in monaſterio, quod Paterniacum dicitur, aliquando conſtitutus, puerulum quendam monachum Rodulphũ nomine, ſtruma gutturis tàm acriter, vt vocis claritatem ei adimeret, laborantem, ſigno crucis liberauit. In Iurenſi monaſterio reperit puerum terribili caducę paſſionis languore detentum, tantaque huius morbi vi oppreſſum, vt planè à mortuo nihil diſtaret. Hũc ingenti miſericordia motus, Miſſam celebraturus, ſacroſancto altaris ſacrificio intereſſe admonuit. Cui mox Eucharistiæ ſalutaris munus tradidit, deinde ſanctificatam aquam cum beati Maioli calice propinauit. Nec mora languor omnis à puero protinus abſceſſit, & ſalus optata ſuccedit. Nobili cuidam viro ſub arbore quieſcenti corticis particula in oculum decidit, quæ lumine turbato variarum calamitatum illi pondus iniunxit. Quem vir ſanctus ad ſe vocatum, ſigno crucis munitum abire iuſſit: promittens ſe ſalutares pro eo victimas oblaturũ. Abijt, & protinus homo ſuauiter obdormiuit, euigilans autem, particulam corticis non ſine lanugine quadam ab oculo proiecit, & è veſtigio omni ſe doloris moleſtia liberatum ſenſit. Quidã Turonenſis eccleſiæ clericus brachiũ peſtilento contagio infectum viro Dei exhibuit, quod ille appræhendens vtutficę crucis ſignaculo ita ſanauit, vt nullum prorſus veſtigium deleti languoris remaneret. Miles quidam tàm acri mentis inſania laborabat, vt per deuia, inconditas voces emittens, ſolinagus & nudus erraret. Hunc vir Domini, paterna pietate commotus, aqua ſanctificationis aſpergit, atque vt ex ea bibat, ſuadendo compellit. Qui non multò poſt, ad Cluniacum ſanus & incolumis, cum ingenti gratiarum actione xenia piſcium deferens, venit. Alius quoque miles omni ſermonis facultate priuatus, aquã, qua beati Odilonis manus abluebantur, per miniſtros fideli furto ſubreptam, nimia deuotione hauſit, & continuò perfectum loquendi vſum recepit.

Hæc & alia multa vir Dei in corpore conſtitutus ſigna oſtendit, nunc ad fœlicem eius obitum explicandum, propinquemus. Cùm iam in extremis ageret, quinquenni grauiſſimi languoris moleſtia cruciari eſt compulſus. Ante verò quàm humanę conditionis debitum perſolueret, decreuit ſua quęque monaſteria ſanctæ admonitionis ſtudio viſitare. Expeditione igitur ſanctæ huius ædificationis incepta, Syluiniacum deuenit: ibiq́; ſe circa feſtiuitatem Dominicæ Circũciſionis ex ſeculo

sulo hoc migraturum manifestè dixit. Porrò in agonis angustia constitutus, diabolum astare conspexit, quem per tremendi iudicis nomen, vt abscederet, terribiliter increpauit. Anno itaq; Dominicæ incarnationis 1048. ætatis autem suæ 87. ordinationis etiam 56. præcedenti Dominicæ Circuncisionis nocte salutaris Eucharistiæ sacramento munitus, beatum Deo spiritum reddidit.

Moritur.

Eadem autem nocte, sancto beati viri corpore in ecclesiam delato, frater quidam Gregorius nomine exequiarum funebrium lassitudine prægrauatus, in ea, qua obierat cella, dormire tentauit. Et ecce necdum planè resolutus in somnum, beatum Odilonem sibi videt astãtem. Ad quem mox voce promptissima: Quid, inquit, agis Domine Pater? & ille: Bene frater, & optimè. Dominus enim meus Iesus, seruo suo per semetipsum dignatus est adesse, & trucem nimis, atque terribilem, quæ mihi horrorem atque formidinem incutere tentauit, figuram, sua præsentia repellere. Proxima quadragesima succedente, Laurentius Amalfitanæ Sedis archiepiscopus, eximia Grecorum Latinorumq; literarũ scientia clarus, & quod prestantius est, summis laudabilis vitæ meritis ornatus obdormiuit. Cuius in ecclesiam cadauere illato, honestus quidam clericus, Alberus nomine, in eiusdem ecclesiæ angulo lassabunda dedit membra sopori. Cui subitò adhuc pœnè vigilãti beatus Odilo apparuit, ei mox clericus intulit, Domine mi, quando huc & cur aduenisti? Ad charissimi (inquit) olim amici mei, Domini Laurentij Pontificis exequias veni, quibus expletis, antequam te viderem, recedere nolui. & his dictis species loquentis euanuit. Vir itaq; Domini, quia rectè vixit, fœliciter obijt: & quia vitã mirabilem duxit, iure miraculis coruscauit.

Post mortem appa ret.

VITA S. EVGENDI Abbatis,

Ex ea quæ est ab eius discipulo fideliter conscripta. Floruit sub Chilperico rege Clotharij filio, cùm imperaret Iustinus, ac post eum Tiberius.

Anctus Eugẽdus beatorum Romani & Lupicini in religione discipulus, non procul à vico Isaradoti oriũdus, à septimo ætatis suæ anno monasterio traditus, tanta vitæ puritate tantaque rerum diuinarum assiduitate, in eo ad sexagesimum annum vltimum vitæ terminum versatus est, vt pedem inde nũquam extulerit. Abbati, à quo non simul maxima futuræ sanctitatis opinione receptus fuerat, demortuo, summa fratrum omnium voluntate volens nolens in regimine succedere cogitur. Sed paulò post diris inuidiæ stimulis agitati, cœpere omnes & monachi & laici sanctum Eugendum abbatem tanquam rudem & rerum spiritalium expertem prælatura indignũ iudicare, despectuiq; habere. At omnipotens Deus non ferens famulum suum iniqua deturpari calumnia, confestim ipsi dexteram suæ potentiæ signorum largitate porrexit: ita vt & infimæ & supremæ dignitatis homines ingenti se beneficio affectos crederẽt, si vel coram cum illo sermonem conferre, vel literario affatu familiaritatem viri consequi mererentur.

I. Ianuarij. Eugendus Romani & Lupicini discipulus.

Interea, quædam non infimæ conditionis puella, dæmonio correpta, & ferreis miserrimè vinculis cõstricta, cùm nullis exorcismis ab immundo spiritu liberari posset, sed quod grauius est, occulta multorum vitia manifesta faceret, adstantium vnus ad energuminam inquit Quid nos alienis, immò proprijs vitijs terres immũde? Ego cunctorum sanctorum scripta in Christi nomine, tuis ita inuectam ceruicibus, vt multitudine operantium obrua-

obruaris. Cùm diabolus, etiamsi mihi (inquit) Alexandrinarum onera chartarum exarata imponas, nunquam tamen ex hoc vasculo poteris propulsare, dummodò mihi solius Eugendi Iurensis monachi ex hoc non afferas visionem. Confestim igitur celeri cursu ad beatissimum virum tendunt, eiusque prouoluti pedibus rem gestam narrant, orant obtestanturque vt misericordiam Christi exhibere dignetur. Victus igitur, vel ratione, vel precibus pater, breuitatem longa orationem (vt Gregorius quondam Magnus, Apollonio) scriptam, ad hunc modum spurcissimo transmisit epistolam. Eugendus seruus Christi. In nomine Domini nostri Iesu Christi, Patris & Spiritus sancti, præcipio per scripturam istam spiritus gulæ, & iræ, & fornicationis, & amoris, & lunaticę & dianaticę, & meridianę, & diurnę, & nocturnę & omnis spiritus immundę, exi ab homine, qui istam scripturam secum habet. Per ipsum te adiuro verum filium Dei viui, exi velociter & caue, nè amplius introeas in eã. Am.

Obsessam epistola liberat. Orans & complicans, supplicibus tradidit deportandam. Necdum itineris medij spatia confecerant, cùm ecce fur cifer ille frendens atque eiulans, prius ab obsessa egressus est, quàm calcarent domus limina reuertentes.

Materfamilias quondam Syagria, cùm salus eius à medicis in desperationem vocata esset, epistolam beati viri, ori insertam multis cum lachrymis dentibus constrinxit, moxque ab infirmitate sana surrexit. Hac fama vitaque viri, virtutum relatione, longè lateque dispersa, omnis vndique miserorum turba ad monasterium concursum fecit, quam ille benignè complexus, liberam ab omni molestia & infirmitate demisit: quodque maius est, vt compendio miserorum saluti prospiceret, itinerisque difficultate subleuaret, scripta cum olei sancti quantitate mandata illis tradidit, quibus humana arte immedicabiles languores fugare possent. Nec mirum sanè. Tanta namque mentis puritate clarebat, vt fragili impuraque adhuc carnis sarcina circundatus, apostolorum aspectu & colloquio frui meruerit. *Apostolorum aspectu & colloquio fruitur.*

Nam quodam tempore, sub arbore post meridiem solito quiescenti, tres se per soporem aduehtantes offerunt viri. Quorum admirabilem vultus habitusq; splendorem cum admiratione contemplans. Ecqui (inquit) vos viri venerabiles estis? Tum vnus, ego, ait, Petrus, ast hic germanus meus Andreas, & iste frater noster est Paulus. Similiter de fratrum quorundam suorum peregrinantium salute anxius, à sancto Martino episcopo consolationem & certitudinem per colloquium accipere meruit. Prophetiæ insuper spiritu clarus admodum fuit. Ex primo namque personarum congressu, meritorum insignia dignoscebat, vt, præsciret illico, cui quis vel vitio vel virtuti subiaceret. Infirmitate aliqua corporis vel animæ correptis, quanta paternę solicitudinis significatione succurrerit explicatu difficile foret. Pauperibus adæquè vt diuitibus osculum conuictumq; præstitit, atque consessum. Sanctiones patrum summa contentione retinere studuit. Peculiũ omne tàm sibi quàm monachis strictissimè interdixit. Et in his Patrum institutis ad sexagesimum ætatis suæ annum, admirabili constãtia perseuerauit. Sex deindè ante obitum mensibus graui infirmitate laborare cœpit, & ecce die resolutionis appropinquante, abbates Romanum ac Lupicinum feretrum ante lectum ei exhibentes manifesta visione contemplatur. Continuò igitur vocatos ad se fratres ad religiosæ vitæ certamen constanter viriliterq; peragendum hortatur. Illis autem lachrymas cum frequenti singultu fundentibus, spiritum suauiter exhalauit. *Moritur.*

VITA

VITA DVORVM MAGNOrum Macariorum, vnius Ægyptij, alterius Alexandrini, nec non & Marci monachi,

Ex ea quæ est per Palladium Cappadociæ Episcopum scripta: habetq; eam Aloysius in Tomis suis.

2. Ianuarij & 15.

Macarius Ægyptius triginta annorum iuuenis, desertum ingressus incredibili abstinētia sexaginta in eo annos exegit. Hic in desertis interioribus, quæ Scetim vocantur, duos habebat discipulos, quorum alter ab eius latere recedebat nunquam. Hunc Macarius futurorum cognitione diuina gratia instructus, cùm auaritiæ morbo turpiter infectum nō ignoraret, frequenter vt salutarem morbo medicinam adhiberet, admonuit, ni faceret, Giezi ei periculū & finem denūcians At ille post mortem viri Dei, monita contemnēs, ob furti crimen, vti prædixerat Macarius, execrabili morbo percussus est.

Macarius 30 annorum iuuenis desertum petit.

Ægyptius quidam vesano alienæ vxoris amore ardens, cùm nullo modo ad illicitum, pudicam fœminam, côcubitum perducere posset, quendā maleficum multis muneribus, vt eam in sui amorem inflammaret, allexit. Ille artis suæ incantationibus, vxorem marito non fœminam, sed equam videri fecit. Maritus turbatus sanè hac monstrnosa nouitate vici ipsius presbyteros vocat, sed illi in fœmina triduo iā alimonijs destituta, tantæ calamitatis causam indagare nequeunt. Illigatam igitur eam instar iumenti, flens ingemiscensq; maritus ad Macarij cellulam deducit, & monachis causam aduentus aperit. Illi rem ad Macarium referunt. At Macarius (cui iam & hoc ipsum Deus notū fecerat) quid (inquit) præstigij vanitate fallimini? Non hæc equa, sed vos, qui equorum oculos habetis, equi estis. Tunc aquæ eam benedictæ nudam immergens, bruti formam oculis eorum abstulit: hæc addens. In hanc misera calamitatem incidit, quia à diuinorum participatione mysteriorum quinque se septimanis segregauit. quare hortor vt à communione sanctorum, ab ecclesiæ oratione discedat nunquam. Constans etiam fama est, eum, hæreticum quendam corporum resurrectionem negantem docturus, mortuum ad vitam reuocasse. Præter alia autem eximiæ sanctitatis quibus in vita claruit, signa, iuuenem quendam teterrimo dæmone laborantem septem dierum ieiunio, & instanti orationis vi liberauit. Fuit ille strenuus admodum contra aerias potestates decertator, quem ego in corpore videre non potui Ante annum enim, quàm ad illas solitudines introirem, quieuit in Domino.

Vis aqua benedictæ.

Illum autem Macarium, qui Alexandriæ presbyter fuit, in locis quæ Cellę nominantur, in quibus & annos nouem transegi, vidi, qui tanta vitæ abstinentia vixit, vt triennio quatuor aut quinque tantùm panis vncias in ei bum sumeret, & tantundem aquæ, adhibito vno in singulos annos olei sextario. Aduersus somnum tam acre bellum suscepit, vt diurno quidem tempore, intolerabilibus æstus ardoribus, nocturno verò rigido frigore corpus excitaret. Quodam tempore inter virgulta & frutices, aspidis dente, cuius morsum continuo mors subsequitur, percussus, nihil omnino mali passus est: quin & correptam bestiam, vtraq; manuore distentam, scidit mediam.

De Macario Alexādrino, sic dicto, quòd in Ecclesia Alexādrina presbyterio functus sit.

Habebat in desertis locis diuersas cellulas, in quibus virtutum operabatur insignia, quarum alia angustior, ita vt in ea pedes iacens extendere nequiret, alia latior, ad quam venientes ad se maxima ardentis charitatis significatione, suscipere solebat. Alia lucis omnis expers, in qua sacrum Quadragesimale tempus exigere solebat. Porrò tātas hominum dæmonijs laborantiū curabat cateruas, vt numerus omnino iniri non posset.

Percelebri vitæ conuersationis Tabennensiotarū fama excitatus, côtulit

se ad Thebaidem, accedensque ad admirabilis sanctitatis & prophetico etiam spiritu clarum Pachomium Abbatem, magna vi precum ab eo ad cõmunem fratrum vitæ spiritualis palestram admitti postulauit. A quo ignotus propter vestem mutatam, ægrè tandem, in fratrum congregationem, quæ mille quadringentorum virorum erat receptus est: Sed cùm in eam admissus, summo studio & diligentia singulorum certamina obseruaret, & alios quidem quinque dierum inediam sustinẽtes, alios verò totis noctibus stantes, laborantesq; per diem inuenisset. Ille abiecto quodam in angulo stans, ad quadragesimæ finem, non panem, non aquam gustabat, sed modica caulicorum folia Dominico die cruda sumebat, idque magis vt alijs manducare videretur. Interea nec verbum quidem vllum ex ore eius prodibat, sed mẽte assidua cum Deo versans, solum id, quod in manibus tenebat operis, efficiebat. Qua eius vitæ austeritate duritiaque commoti monachi, vnanimiter à Pachomio postularunt, vt eum missum faceret, asserentes se tãtam in humana carne sanctitatem, ad suorum ipsorum omnium confusionem, pudoremque diutiùs oculis sustinere non posse. Ille autem tali eius virtute audita, deprecatus est Dominum, vt quis esset, sibi reuelare dignaretur. Oratione autem expleta, arrepta eum manu ad altare oratorij sui deduxit: ibique in oscula ruens. Tu es (inquit) ille Macarius, quem multis iàm annis mira videndi cupiditate tenebar. Gratias tibi ago, qui nostris infantibus admirabili vitæ tuæ conuersatione omnem vanè gloriandi occasionem præripuisti. Reuertere nunc igitur, satis enim superque nos omnes ædificasti, & ora pro nobis. His ille verbis rogatus discessit.

Mirum eius silentium.

Ad huius Macarij cellulæ fores, reperi aliquando presbyterum quẽdam, cuius caput adeo Cancri morbo, vt os etiam nudaret, exesum consumptumque erat. Qui licèt curationis gratia eò se contulisset, nunquam tamen in illum vsque diem à sancto susceptus fuerat. Ego itaque misericordiam pro eo postulaui. At Macarius. Hic (inquit) cùm sacerdos sit, & fornicationis scelere pollutus, ministeria tamen Domini violare non horruit: ob quod talis supplicij atrocitate cruciatus, curatione indignus est. Sed si oris confessione scelus suum expiare, & deinceps à sanctorum immolatione sacrificiorum abstinere velit, medicamentum (Deo iuuãte) consequi poterit. Paret iubẽs ad omnia miser, nec mora vir sanctus manuum suarum impositione integram illi sanitatem, capillorumq; ornamentum paucis diebus restituit. Post hæc puer quidam sæuissimi dæmonis spiritu vexatus adducitur, quem altera manu capiti, altera verò cordi, admota ita curauit, vt instar vteri tumore inflatus, aquam ex omni membrorum parte cum maximo vocis clamore effunderet. Sancto dein perunctum oleo, & sancta perfusum aqua, patri cũ tali præcepto restituit, vt quadraginta diẽrum spatio ab omni carnium & vini vsu abstineret.

Cācri morbū curat.

Idem hic Macarius, cùm aliquando grauissimis dæmonum (qui ei cellę tædium generare conabantur) tentationibus infestaretur, sporram, duorum modiorum capacem, arena onustã humeris suis imposuit: eoq; onustus onere in desertis locis spatiabatur. Cui Theosebius Cosmetor genere Antiochenus obuiam factus. Abba, inquit, quid tuos tam graui onere humeros fatigas, in me potius illud transfer. At ille respondit. Vexo vexantem me. Otium enim iter me aliquod facere compellit.

Otium fugiendum.

Accidit vt ego aliquando admodum tristis, ad hunc Christi athletam Macarium venirem, diceremq;. Abba Macari, quid iubes faciam? Cogitationes enim variæ animum meum conturbant, dicentes mihi: Proficiscere hinc, nam inerti otio te hic languere cernis. Ille respondit. Dic, inquit, cogitationibus tuis, propter Christũ parietes cellæ istius custodio. Et hæc quidem pauca de multis ex factis vel dictis sancti Macarij.

Nunc

De Marco Monacho. Nunc verò illud Theosebij, quod nobis retulit, silentio transire non possum. Eo, referebat, tempore, quo sacra mysteria (erat namque presbyter) fratribus præbebam, magna diligentia obseruaui, quòd Marco monacho angelus Domini sancta de altari dabat. Marcus autem iste præter alias animi dotes, tanta ingenij fœlicitate erat, vt iuuenis adhuc sacra vtriusque testamenti verba memoria teneret. Tanta autem erat mansuetudine & lenitate præditus, vt, Paphnutio quodam eius discipulo referente, bellua quædam ad eum ingressa, cęcum suum ei catulum curandum obtulerit. Cui ille benignè sputo oris sui lumen oculorum restituit. Cuius in se collati beneficij non immemor bestia, sequēti die viro Dei ouis pellem exhibuit, quam postmodū beatissimo viro Athanasio dereliquit: eandemq; sancta Melania ab eodem Athanasio accepisse se dixit.

VITA ADELHARDI ABbatis Corbeiensis.

Ex ea quam Paschasius Ratbertus scriptam reliquit. Sextus ei fuit in Gallia Corbeia successor.

Anctus Adelhardus Pipini Magni regis nepos, Caroli consobrinus Augusti, inter palatij tyrocinia omni mundi prudentia eruditus, cùm viginti fermè esset annorum, spretis maximis animi virtute regni opibus, ad monachorū, velut Moyses in eremo Dei seruitutus alloquijs, contubernia migrauit vbi breui temporis spatio rarū eximiæ humilitatis & cælestis virę specimen præbens, tanto ad cęlestium rerum contemplationem amore inflammatus est, vt minimè dubitauerit, parētum ac cognatorum visitationes declinare cupiens, nudus & omnium egenus relicto priori monasterio per vasta & inculta eremi loca montem Cassinum petere Sed inde regis nuncijs in patriam reuocatus, paulò post summa patris monasterij voluntate, successor eligitur, Abbasq; mira omnium fratrum gratulatione, pnunciatur. Quod ille munus tàm insigni prudentiæ & iustitiæ significatione administrauit, vt eius consilijs Francia & omnia terrarum regna submissa fuerint: Maximè tamē Italia, quæ ita omninò ei concredita fuit, vt & regnum, & Rex Pipinus iunior, eius potissimum disciplinis ad statum Reipubl. religionisque cultum informaretur. quæ illi institutio non humanam, sed diuinam profectò laudem peperit. Iustitiam omnib. tàm inuicta animi fortitudine administrabat, vt murus animi eius aureo (vt fieri plerunque solet) pugno nūquam expugnari potuerit. Erat præterea thesaurarius pauperum, viduarum patrimonium, pater orphanorum, brachiū infirmorum; & fortè superbientium flagrum. Romæ à Leone Pontifice tanto humanitatis exceptus est officio, quanto ante ipsum nemo. Et quanquā omnibus esset eximiè virtutibus ornatus, omnium tamen piè & sanctè in Christo viuentium vitam moresq; assiduò contemplabatur, et si quid in ijs imitatione dignū inueniebat, id summo mentis studio viua in se imagine exprimere nitebatur. Et in primis dictu mirum est, quanta contentione B. Syluestri exemplum, in pauperum inopia subleuanda, imitatus fuerit: vt semper magis mutuando pauper, quàm dives inueniretur Frequēter autem tanta in largiendo pauperibus promptitudine succurrebat, vt se, suosq; ad quandam egestatē redigere videbatur. Sed tunc præcipuè maximo spiritus gaudio exultabat: hoc sæpius repetens Vtinam vel in modico paupertatis Christi participes efficeremur. Sed nunquā eò peruenire potuit. Præoccupabat n. eum diuina clementia ministr do. Vnde cum die quodam caseos omnes magno charitatis affectu egenis distribuisset, quidam, ei, vt ipse putabat, indignitate commotus, voce minaci dixit. Miror Pater, quidnam hæc sibi velit rei nostræ profusio. Tùm ille suaui arridēs alloquio, Dominus, inquit, dabit. Et rursus alter. Tu semper vana pollicitatione nos demulces, sed non sic

2. Ianuarij.

Adelhardus anno ætatis suæ 20. fit monachus.

Roma à Leone Pontifice humanissimè exceptus est.

Deus eius liberalitatem miraculo compensat.

sic exemplo dabitur, quod tu temeraria mente effundis. Et ecce, sermone vix confecto, duo præ foribus plaustra; quorum alterum piscibus, alterũ caseis onustum, esse nunciantur. Certè vt nihil aliud de charitatis eius erga inopes affectu dicam, tantus is erat, vt non secus continuis lamentis aliorum casus, quàm proprios deploraret. Fateor planè nunquam me virum inuenisse, cui vberior lachrymarum gemituumque fons inesset; nec mirum sanè. Ita enim animo compositus erat vt inter mundi discrimina huc illucque pro Ecclesiæ negotijs discurrens, nunquam regulæ instituta desereret: pro lectione vacabat fletibus, pro reliquis officijs, mentis iubilo Domino fabulabatur. Semper vno erat eodemque vultu, semper hilaris, semper mitis ac lætus inueniebatur. Impatientia nunquam eius animi fines inuasit. Longanimitate, benignitateque erat mirificè ornatus. Erat enim filius pacis charitatisque catena, vt fraterna sibi viscera inuicẽ cohærerent. Nouit hoc Spoletum & Beneuentum, qui cùm hostili gladio nimis acriter se inuicem cæderent, ille se medium interponens, tanto eos pacis fœdere coniungit, vt positis inimicitijs, maioribus se mutuo amicitiæ signis complecterentur, quàm anteà immani odio persequuti fuerant.

Spoletum & Beneuẽtum redigit in concordiam.

Fuit igitur in conciliandis inimicis infatigabili studio incensus, & pro iustitia certator eximius. Carolo nâque Imperatore è vita sublato, Ludouicus eius filius Augustus in regnum successit. Cuius sub imperio solitis prauorũ insidijs veritas agitari cæpit, iustitiaque stultorũ criminibus lacerari. Sed cùm Christi seruus strenuè sese impiorum conatibus opponeret, excogitauere quomodo ceu Danielem ex Regis latere amouerent, vt iustitia defensore destituta, iniquitas dominandi locum reciperet. Annosa igitur peruersorum improbitas dolo inuidiaq; accensa, sine accusatore, sine congressu, sine iudicio, omnibus cum bonis exutum, vulgique existimatione fœ latũ, in exiliũ misit. Tulit ille hoc non modò forti inuictoq; animo, sed gratias etiam Deo agebat, quòd dignus inuentus esset pro veritate cõtumeliam pati. Fratres autem & sorores qui eundem, Regis iniuria, casum subire coacti sunt, nunc blanditijs, nunc sanctorum exemplis ad mentis constantiam hortabatur. Is verò tantum ex hoc exilio gaudiũ capiebat, vt ne minimum quidem doloris indicium, toto septennio, vultum eius deformaret. Cæsaris verò iniquitatem apud omnes passim excusare nitebatur: Parcite (inquiens) quæso vos fratres, parcite collato nobis à Deo principi, qui non sua quodammodò, sed Domini Dei nostri, cui peccauimus, interdum vtitur voluntate. Interea boni omnes, quibus magnũ sui desiderium relinquebat, multis lachrymis absentiam eius deplorabant, assiduisque Regis animum precibus, vt ab iniquo tantæ sanctitatis virum, exilio reuocaret, fatigabant.

Ludouicus Caroli imper. filius eum exilio iniusto damnat.

Tãdem iusto, admissi in virum Dei sceleris, dolore compunctus à septenni exilio eum summo cũm obsequio reuocat. Gratulantur sibi monachorũ cænobia, resultat ineffabili Clerus ecclesiarum iucunditate. Fit populi concursus vndique. Voces lætitiæ hinc indè ad cælum vsque tolluntur. Atque his faustis populi acclamationibus Adelhardus longa corporis attenuatus macie, tandem ad palatium peruenit. Vbi ab omnibus, cum non vulgaribus honoris susceptus indicijs, quæsitum est, quomodo Celsitudo Regia pro multiplici iniuriarum genere ei satisfaceret. Beatus autem senex proceres pudore animi talia meditantes, nihil iubet esse solicitos, mentemque Regis verecundia suffusam blandis deliniens affatibus: omnia quæ gesta essent, Dei iudicio gesta esse cõfirmabat. Omnes tamen supplices sese ad eum demisere: ipseque Rex nihil cunctatus, publicam ex nonnullis suis reatibus pœnitentiam suscipiens, voluit hoc humilitatis exemplo, eorum oculos, qui admissæ in virum Dei iniquitatis scelere offensi fuerant, sanare. Rarũ profectò

Reuocatur ab exilio.

Rex publicam suscipit pœnitentiam.

ad pietatis exemplum.

Porrò à fratribus monasterij cum eximijs beneuolētiæ & amoris signis in pristinum dignitatis restitutus est. A quo, vt se exueret, animoque cuius soluto cælestium rerum considerationi totus vacaret, laborabat. Sed fratres id nequaquàm passi sunt. Dicebant enim, quanto ætate maturior, tantò ad virtutum culmina tendentibus salubrior esset. Pergit igitur senex laboribus vt vigiliarum negotijs se tat garet etiam plus quàm iuuenū constantia se qui posset. Res ecclesiæ ita administrabat, vt quamuis ætate prudentiaque omnibus venerabilis esset, plurimum fratrum suorum consilio & obsequio vteretur. In primis autem admirabili quodam, omnibus in afflictione constitutis benignè faciendi studio ardebat. Orphanis insigne hospitium instituit, quibus tāta pietate ministrabat, vt huius officij ministros velut medicus sæpe instituеret, quo artificio cibos, quibus eorum sanitas constabat, pararent. Porrò regi, & diuitibus, si quando eum inuisebant, tenuiter omnia suppeditabat. Cum autem toto vitæ annisu omnibus prodesse satageret, mille, vt ita dicam, charitatum semper negocijs occupatus, peruenit vsque ad Saxoniæ fines, vbi in loco quodā amœnissimo, à Rege illi concesso, & multis postea ab eodem beneficijs aucto, insigne admodum cœnobium erexit. locum verò Corbeiam alterius de nomine B. Pater vocitauit, vt signū esset in posterū, à quo prius illud esset fundatum. Sed quis prouidā doctrinam, qua tenellos discipulorum suorum imbuebat animos explicare valeat?

Corbeia duplex, Galliæ & Saxoniæ.

Et vt nihil hic de moribus, de omni doctrina vitæ, de charitate dicam certè hoc? vnum quod meritò monasticæ vitæ fundamentum esse constituebat, silentio præterire non debeo. Omnibus enim, quibuscunque præter alios cis, pia solicitudine prouidebat, nè rerum terrenarum cupiditas suorum animos inuaderet. Dicebat nāq; quod multi nō solùm rectores ecclesiarum, sed etiam ipsi ibidem Deo degentes, qui sæculo renunciasse videntur, ob id decepti essent, quòd rebus nimijs abundarent: in tantùm, vt sæculo denuo seruire cogerentur, qui mortui esse mundo debuerant. Quapropter frequenter repetebat: Filioli estote contenti paupertate Christi, sine qua nemo est diues. Noueritis enim, quod beati sunt pauperes spiritu, quibus regnum cælorum repromittitur. Vt quid nos infœlices fieri volumus turpissimæ cupiditatis serui, qui liberi esse in Christo debemus? Vt quid, quasi in Dei causa mundi militiam baiulamus, cum Apostolus dicat: Nemo militans Deo, implicat se negotijs sæcularibus. Neque enim à nobis exigitur, quòd necessaria tantùm retinemus: sed quia superflua, vt ab ipsis dicitur, possidemus: Et vnde miser, lati in possessione esse cupimus, inde angustiamur in omni opere bono. Et ideo fratres mei, nolite, quasi pro pietatis opere sectādo auaritiā possessionē æternā perdere. Estote igitur, quod vos æterna Christi vocatio esse voluit: vt paupertate Christi participādo, diuites esse cū eo sine fine mereamini. His quidē similibusque admonitionibus cū eos quotidie corroboraret, constituebātur ibidē, nō tā terrestris monasterij, quā cœlestis patriæ fundamētū.

Terrenarum rerū contēptus præcipua virtus in Monacho.

Cum autem iam vitæ terminus instaret, fratres omnes ad se vocatos ita alloquutus est. Ecce (inquit) de creditis ego omnibus rationē redditurus venio: vos autem ò mihi commissus grex, de obedientia & inobedientia vestra sententiam excepturi, attendite quod idē qui nunc assisto, in tremendo iudicio vobis coram adero, & quid de talentorum pecunia, vel quomodo eam expendero: præsentabo. Attamen, si quid interim sciens aut ignorās, volēs nolensue cōtra religionis nostræ sanctitatem vobis admisisse videor indulgete, ego vicissim si qd est, quod meū sit indulgere, Christi vicē relaxo. His ita præmissis se totū ad æternitatis considerationem cōparauit, donec acri correptus febri iam ter sibi instare cognosceret, cum subitò assistēti sibi Episco-

Terminus Vitæ eius.

po acclamat, Ecce Dominus meus Iesus Christus mihi famulo suo adesse dignatur, quare velociter sacrosanctos eius pedes deosculare. Qui hac voce viri sancti ingenti pauore concussus, pœnitus quid ageret, ignorabat.

Post hæc sacrosanctis corporis & sanguinis Christi refectus misterijs, sanctam Deo animam tradidit, fratribus assiduo luctu gemitibusque funus eius prosequentibus, quod magno pietatis studio in Basilica B. P Apostoli procuratum, sub polito miro artificio lapide his versibus tumulatum est.

Hic iacet eximius meritis Venerabilis Abbas
Noster Adelhardus, dignus honore senex.
Regia prosapies, paradisi iure colonus,
Vir charitate probus moribus atque fides:
Quē dū sub tumulo recolis tu quisq; viator
Cerne qd es, qd eris, mors qa cūcta rapit
Nā post octauas Domini hic carne solutus,
Succedente die astra petiuit ouans.

VITA S. GENOVEFAE, Sanctorum Virginis.

Ex ea, quam ex Vetustis manuscriptis Codicibus desumpsit Surius Claruit temporibus Valentiniani III. Imp. ac peruenit Vsque ad Clodoueum.

3. Ianuarij Obitus eius

VIRGO sanctissima Genouefa in Nemethodorensi parochia, quæ à Lutetia Parisiorum septem ferè milliaribus abest, Seuero patre, Gerontia matre progenita est. Pelagiana in Britannijs, hæresi aeriter grassante, cum ad eam reprimendam præclarissimis ornati virtutibus antistites Germanus, Antisiodorensis & Lupus Trecasenus acciti essent: accidit vt illis, per supradictam parochiam iter facientibus ingens vtriusque sexus turba, benedictionem petens, occurreret. Inter alios verò adolescentula, parētum insistens vestigijs, Genouefa illis obuiam fit. Quam Germanus procul intuitus: Fælices vos, ait ad parentes, tam venerādæ prolis genitores. Deinde postridie, ante quàm discederet adductam ad se Genouefam, blandis verbis ad religiosæ vitæ propositum complectendum hortari cæpit. Illa se eiusmodi vitæ institutū vehementer exoptare respondit. Admiratus in tantilla ætate Dei donum & fidei exordia Pontifex, æreum nummum crucis imagine signatum, eius collo appensum gestare præcipit, nec vllius deinceps metalli vel margaritarum monilibus se ornari sustineat, vti sic contemptis mundi huius ornamentis, cælestis gratiæ pulchritudine possit decorari. Perbreui hac adcā habita admonitione in Britannias profectus est.

Post aliquot deinde dies, eius mater solemni die ad templum itura, Genouefam domi residere iubet. At puella magna instātia se deuotionis studio tēplum adire velle clamitat. Mater, ira incitante, filiam in maxillam percutit, sed nō impunè. Nā repente cæcitate percussa, biennio pœnas luit. Tandem memor vaticinij Germani antistitis, mater, vocatā ad se filiā orat, vt aquā è puteo miseræ matri hauriat, eamque sibi porrigat. Paret Genouefa alacriter matriq; erueis signo integram oculorum aciem restituit.

Mater quia filiā à Deo laudibus auocat cæcitate punitur.

Defunctis parentibus, cum iā Deo, ab Episcopo consecrata esset, Parisius commigrans, acri paralysis morbo correpta est, adeò vt nulla prorsus cōpago suis artubus adhærens, triduo semianimis iaceret, solisque genibus subtubescentibus palpitaret. At in hac corporis afflictione cōstituta multa, quæ recuperata sanitate spiritualibus quibusdam personis indicauit, in spiritu vidit.

Ea tempestate Attila Hunnorum Rex Galliæ prouincias immani cæperat populatione vastare, eòq; res deducta erat, vt vim illius, furorēq; reformidātes Parisienses consilium diffidentiæ plenū de vrbe cū coniugibus ac liberis fortunisq; omnibus deserenda, caperent. verùm sancta Genouefa magna animi cōstantia nē tantū in se dedecus admitterent illorū coniuges hortata est, vrbēq; in qua & natę & educatę essent, ea animi desperatione fra-

ctæ

tæ desererent, sed potius contra hostiles & enses & arma se suosq; maritos ieiunijs & orationibus munirent Confiderent porrò præsens Dei numen illis affuturum, Lutetiamque nihil mali ab hoste passuram. Matronæ his ancillæ Dei vocibus confirmatæ, spem suã in Dei misericordia reponere constituunt. Quidam verò ciues, condenticula, de nece illi inferenda, habere cœperunt. Interea Antisiodorensis Archidiaconus, Parisius adueniens, & populum magno concursu de certo mortis genere consultantem, offendens sic affatus est. Nolite, ô ciues, tantum facinus mente concipere. Hanc ego, sanctum Germanum venerabili voce laudare, & vitæ eius merita prædicare crebrò audiui. Ecce, quæ à memorato Pontifice per me ad eam allatæ sunt eulogiæ, perspicite. Hac salubri allocutione, nefarios ciuium animos compescenit.

Parisienses Genouefæ mortem moliũtur.

Virgo autem sanctissima nè Hunnorum exercitus, propius ad vrbem accederet, oratione à Deo impetrauit. A quintodecimo ætatis suæ anno ad quinquagesimum vsque bis in hebdomada, Dominica videlicet die & quinta feria, exiguo panis hordeacei & fabæ pulmento ieiunium dissoluit. A vino, toto vitæ suæ spatio abstinuit. Post annum quinquagesimum lactis & piscium vsum, sed rarò & perparcè, admisit. Quoties ad cælum oculos tollebat, lachrymas fundebat.

Vicum Catullacensem, Dionysij sepultura celebrem, summa veneratione prosecuta est. Ardebat sancta Virgo incredibili amore huic sanctissimo martyri basilicam eximij operis construendi, sed cùm nimia rei familiaris angustia prohiberetur, rem cum presbyteris contulit. Illis facultatem calcis coquendæ maximè causantibus, virgo sancta, nihil de prępotentis Dei auxilio hæsitans, illos prætereuntium sententiam auscultare iubet. Obtemperant illi protinus, egressiq; foras, duos inter se subulcos colloquentes inueniunt: quorum alter porcum ob pastũ fortassis euagantẽ solicitè perquirens, calcariam miræ magnitudinis fornacem in locis desertis se repetisse narrabat: alter verò aliam eiusdem generis fornacẽ in sylua se inuenisse dicebat. His auditis presbyteri mirantur, & prę gaudio lachrymantes Deo gratias agunt. Itaque & illis & ciuibus alacriter opem ferentibus, beatissimi martyris Dionysij basilica constructa est. Sed hic quęso Virginis sanctitatem attendite.

S. Dionysio basilicam construit.

Artificibus cum extrema siti laborantibus, dum Genesius presbyter, (qui insignem opem ad hanc structurã contulit) ad vrbẽ festinus excurreret, Virgo sancta ad preces se cum lachrymis contulit, & vasi, quod hactenus potum laborantibus præbuerat, signum crucis imprimẽs, effecit, vt ad operis vsq; consummationem potus nõ deficeret.

In vigilijs obseruandis mira deuotione flagrabat. Solita namque erat noctem sabbathi in crastinã lucem peruigili prece transigere. Accidit verò, vt quadam vice, exacto noctis intempestæ curriculo ad basilicam properaret, & cum nimia ventorum importunitate extincto cereo, comites illi⁹ virgines in densis tenebris miserè oberrarent, Genouefa è manu virginis extinctum arripuit cereum, qui, mirabile dictu, mox accensus tutum illis ad basilicam iter lumine suo, aperuit.

Mulier quędam calceamẽta pedum eius furto abstulit, sed mox cæcitate percussa, cum iusto admissi sceleris dolore rediens, illius se pedibus prostrauit. Cuius miserata virgo, signaculò crucis pristini visus incolumitatem ei reddidit. Lauduni puellam quandam nouem ferè annis paralysi dissolutã, omnibusque membrorum officijs destitutam, manu appræhensam è lecto subleuauit, & integrę sanitati restituit. Childericus Francorum rex tametsi à Christiana religione esset alienus, singulari tamen veneratione virginẽ prosecutus est. Hic eum aliquando duos reos, capitis eõdemnasset, nè interuentu virginis, à supplicio eripi possent portas occludi iussit. At virgo sancta celeritate, qua poterat, maxima ad por-

tas festinat, & ecce confestim quasi ad quoddam iubētis imperium portę reseratæ sunt, miseriq; iamiam mactādi à mortis discrimine liberati sunt.

Simeō Stilytes Virgines sanctitatē in spiritu cognouit. Quid hic de Simeone illo mūdi huius contemptore egregio, qui annis ferè quadraginta in columna extra Antiochiam constitit, referā. Is admirabilem virginis huius sanctitatem in spiritu optimè cognouit: nam per mercatores virginem Genouefam salutari iussit, eamq; vt pro se apud Deum intercederet, rogabat. Parisijs quodā tpe, homines duodecim tam grauiter à dęmonibus vexati sunt, vt modò in aera sublati, modò ad terram allisi, omnib. ingentem formidinem incuterēt. Hos Dei famula ad S. Dionysij basilicam properare iussit. Quo subsecuta, martyris Christi freta solatio, oratione sua ita immundos spiritus profligauit, vt illorum abscessum, oris non solū quę simonię, sed etiam teterrimus fœtor testarētur. Fœmina quædam, quam ab immundi spiritus vexatione liberauerat, filium habebat vnicum, qui ludibundus preceps in puteū ruit. A matre verò post triū horarū spatiū extract*, exanimis Genouefę oblatus est. Illa rigidū, miserata, pallio cōtexit, nec prius à lachrymis destitit, quā victrix orōnum vi, filium matri viuū restitueret.

A sancto Epiphaniæ die ad cœnam vsque Dominicam, excellentius pietatis studio incumbere volens, arctissimè sese intra cellulæ suæ penetralia concluserat. Cumq; quædam mulier, quidnam ageret curiosius ad cellulæ ostium exploraret, statim se oculis captam sensit, improbi conatus pœnas luens. Sed sancta virgo expleto cō suetudinis suæ officio, precū suarū intercessione lumen amissum reformauit.

Parisiēsibus diuturno belli grassantis excidio exhaustis, & extrema inopia laborantibus, Virgo sancta, tanta miserorum calamitate permota, afflictis alimoniam aliūdè comparare statuit. Nauim igitur conscendit, sed aduerso superato flumine, ad arborem quandā nauigantib. adeò exitiosam, vt naufragij periculum minaretur, peruenerunt. Cumq; nautæ inter se, quid factu optimum esset, consultarent, illa ad solita orationis præsidia confugiens, te, nautæ nullo ferè securium ictu, arborem radicitus euellunt. Ad vrbem tandem, quò tendebat, cępto pergens itinere, deuenit. Iamq; sanctitatis fama, eam antecesserat. Ecce enim tribunus quidam Passius nomine, vix vrbē ingressam precibus multis ad vxorē, paralytici humoris pondere tām miserè oppressam, vt corpore velut præmortuo, anima tantùm, quodam hospitij iure in illo demoraretur, perduxit, Virgo Genouefa, quæ tota omnib. benignè faciendi studio mirabiliter incensa erat, signo crucis illā consignat, & integrum membrorum omnium vsum illi restituit.

His in ea vrbe non sine singulari Dei gratia, virtutibus perpetratis, cū nauibus vario ciborum genere ex animi sentētia onustis Parisius redire maturauit, sed vi turbinis, naues inter rupes & arbores impulsæ, omnem salutis spem auferunt. Hic sublatis in cœlum manibus Genouefa, naues à præsenti submersionis periculo liberat. & prospero deinde cursu Lutetiam deducit, ciuesq; dira cōfectos fame, alimentorum copia ad pristinum corporum statum & robur, reducit.

Lōgum nimis foret omnes, quas surdis, mutis, obsessis, & varijs corporis animiq; languoribus oppressis, miserationes exhibuit, recensere. Vnū hoc tamen, ex quo quàm insigni miraculorum virtute Virgo Genouefa claruit, facilè intelligi potest, referam. Puerulus quidam Meronius nomine à natiuitate cœcus, surdus & claudus, ad sanctam Virginem obtinendæ salutis causa Parisios, à parētibus est allatus: qui ab ea benedicti olei vnctione delibutus, & cruce signatus, integrā adeptus sanitatem cum parentibus domū se recepit. Similiter demoniacus quidam impetrandæ sanitatis causa à parentibus ad eam missus erat. Illa accepta pixide, sacro eum oleo curare nititur, sed cùm pixidem oleo vacuam, & Episcopum qui oleum sacraret, absen-

tem

rem ecraëset: ardentibus precibus à Domino & oleum, & eiusdem olei vnctione, dæmoniaco sanitatem impetrauit. Ego verò (inquit auctor) post triceenos, ab obitu eius annos, quo tempore ad eius conscribendam vitam animum appuli, in imo ampullæ oleum; quod, ea orante, creuerat, vidi. Tandem annos amplius octoginta fœliciter mensa cursu Virgo Genouefa, peregrina mundo, venerabilis populo, deuota Christo diem clausit extremum tertio Nonas Ianuarij. Cuius venerabile corpus requiescit in Conuentu Apostolorum Petri, & Pauli, in monte Parisijs.

Aliàs triceenos.

MARTYRIVM SANCTI Petri Aulani,

Ex ea quam Anastasius, S. R. E. bibliothecarius Latinitati donauit.

3 Ianuarij.

Etrus, qui & Balsamus dictus est, à finibus Eleuteropolitanæ ciuitatis oriundus tempore persecutionis cõprehẽsus, Seuero præsidi oblatus est. A quo de nomine, genere, & officio percunctatus: respondit paterno se nomine Balsamum, baptismatis verò gratia Petrum appellari: genere Christianum; cuius officium cũ nulla sæculi huius dignitate cõparari possit. Tum Præses. Parentes ne tibi sunt? Respondit Petrus: Christus me omnia, cum pro eius nominis confessione certandum est, denegare docuit. Ad quæ Præses: Nosti, inquit, inuictissimorum præceptum Imperatorum, quo vel dijs tibi sacrificandum, vel diris supplicijs, & cruciatibus moriendum est. Immo, inquit martyr, noui ego summi & omnipotentis Dei, & regis mei præceptũ, quo sceleratus falsorum deorum cultoribus acerbissimum in omni seculorũ æternitate supplicium subeundum est. Ad quæ blanda leniq; voce Præses sub intulit: Præbe mihi, te dicto audientem ô Petre miq; miserere & dijs sacrifica. Cui excelso animo martyr respõdit: Piè clarè mei misertus fuero, si nec dijs sacrificauero, & pro Christi gloria in veritatis confessione occubuero: quare rumpe moras & tuorum mandata Imperatorum exequere. Tunc Præses suspendi eum iubet, suspensumq;, quo animo affectus esset interrogat: Cui Petrus; Iube allubere vngulas, ego enim in Christi confessione perseuero.

Præclara martyris vox.

Torquetur igitur fortiter Dei martyr, sed cum nulla omnino doloris significatione data, voce iucunda psalleret: Vnam petij à Domino hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, Præses iracundiæ facibus vehementer inflammatus alios accedere carnifices iussit. Turba verò circumspectaculo, properantem sanguinis vim ex omni corporis parte iam iam defluentem admisericordiam excitata, clamare cœpit. Miserere tui ô homo, dijsq; vt te ab his pœnis eripias, sacrifica. Ad quæ constanti inuictoq; animo martyr: Hæ pœnæ nullę sunt, nec aliquem mihi grauioris doloris sensum incutiunt: sed si à veri Dei confessione, ad impium inanium deorum cultum defecero, tum demum in veras horribilesq; pęnas nullo vnquam temporis spatio finiendas, incidam. Tum rursus ad Christi martyrem conuersus Præses ait: Petre, nisi pœnitentia ductus dijs sacrificaueris, ego te morti, sententia condemnatum, tradã. Et hoc est, inquit martyr, quod tota mentis auiditate expecto. Tunc Præses hanc in eum sententiam tulit: Petrum inuictissimorum principum contemptorem propter legem Dei sui cruci affigi præcipio. Sic venerabilis Christi athleta fœlici agone apud Aulanam ciuitatem, tertio Nonas Ianuarij, sub Maximiano Imperatore finem suum compleuit.

Cõstantia eius.

Cruci affigitur.

MARTYRIVM GORDII Militis Cæsareensis.

Ex præclara Basilij Magni oratione in laudem eius em martyris conscripta; Passus est sub Licinio Imperatore.

S. Gordius ciuis Cæsareensis, insigni militiæ laude præcellens, cunctis inter

3. Ianuarij.

inter ordines militibus præstantior habitus, cẽturionis adipisci dignitatẽ meruit. Cum aũt impius, qui tunc imperitabat tyrannus, virus suæ feritatis in Christianum nomen effunderet, totaque vrbe, nè quis Christum adoraret, crudeli mortis proposito edicto preconis tuba sonaret, & idola interim adoranda, lignea lapideaque hominum simulachra pro vero numine colenda proponerentur, totaque ciuitas, rei nouitate attonita, tumultuaretur, & miserabili mulierum & puerorum eiulatu compleretur, insontesque Christiani indignis modis ad cædem raperentur. Pater filium, filius patrem accusaret, frater aduersus fratrem insaniret, seruus domino insultaret, adeoque diabolicis artibus hominum animi affecti tenerentur, vt veluti in tenebris agentes sese minimè cognoscerent: generosus Centurio Gordius ardẽtissimo Christi amore inflammatus, nè inter vana idola cum magno pietatis suæ periculo vitam duceret abiecto militiæ baltco sponte sibi exilium delegit, relictisque honoribus, relictis omnis generis facultatibus, seruis, propinquis, amicis, voluptatibus, & rebus alijs, quas cæteri magno studio parare solent, ad vasta deserta & hominibus inuia loca contendit. Vbi, sedula meditatione, quàm sit fallax & inanis vita humana, ac somnij phantasmatis æquiparanda intentus, in supernæ illius vocationis amorem mirabiliter exarsit, donec se, velut fortis athleta, vigilijs, ieiunijs, orationibus, studijsque diuinæ eruditionis probè exercitatum, & ad certamen instructum animaduertit.

Sponta-neũ eligit exilium.

Quare hunc maximè diem obseruauit, in quo frequens ciuitas visendo equestri spectaculo erat intenta; quod hoc in loco ea tempestate in Martis, seu potius furentis bellorum dæmonis honorem celebrabatur. Populus omnis ex edito spectabat, nec vllus deerat, non Iudæus, non Gentilis, non item Christianorum multitudo quæ negligenter viuebat, & cum vanitatis consilio commixta sedebat, non declinans conuentus malignantium, sed & ipsum equorum cursum & aurigarum agilitatem spectabat. Plenum erat stadium, & omnis iam turba consederat equestre certamen videre intenta.

Tunc magnanimus ac fortis heros, per montis cliuum in theatrum properans non populum horruit, non quàm hostilibus se manibus traderet pensitauit: sed corde intrepido & animo excelso in eminentiori theatri parte stans, ingenti voce exclamauit. Ecce inuentus sum ab ijs qui me non quærunt: his qui me non interrogabant palam apparui. Quibus sanè verbis se in eum venisse locum significauit, minimè coactum, sed vltro se ad certamen exhibuisse, Saluatoris exemplum, sequutum: qui cùm per artam nociem, minimè videretur, se Iudæis manifestauit. Omnium igitur oculos statim in se conuertit. Erat enim aspectu horridus, & quòd montana diu incoluerat, squalẽti capillo, barba prolixa, veste obsita, corpore toto aridus, pera præcinctus, baculo innixus. Quæ sanè omnia horrorem quendam vulgo aspicienti incutiebant, simul & eum illustrem magnopere reddebant. Vbi autem, quis esset, cognitus fuit, gentilium simul & Christianorum clamor est ortus: his quidem ob gaudium sui commilitonis exultantibus, illis verò, qui repugnant veritati, iudicis animũ ad eius cædem accendentibus.

Gordius sponte in certamen prodit.

Habitus eius.

Igitur clamor atque tumultus omnia complebat, equos, currus, aurigas iam despiciebant. Frustrà rotarum stridor aerẽ verberabat: nullus aliud quã Gordium videre malebat: nullus quàm Gordium verba sonantem audire studebat. Totum denique theatrum murmure more venti per aera sonantis perstrepebat, & equorum cursum superabat. Vbi verò per preconem silentium imperatum conticere buccinæ, sopitæ fistulæ, varia musicorum instrumenta siluerũt, solus aspiciebatur Gordius, solus audiebatur. Hinc ad Præsidis tribunal, qui tũm in eodem loco sedebat, certamenque instituebat confestim adductus, & ab eo quisnam aut cuias

Sistitur tribunali.

uias esset interrogatus, & patriam & generis & dignitatis locum, quem tenuerat, præterea causam fugæ ac redi tus pariter enarrauit. Reuersus sum, inquit, palam ostendens, quòd tua edicta nihil omnino curo, sed Iesum Christum spem meam, meumq; præsidium ꝯfiteor: cumq; acceperim te reliquos homines crudelitate superare, hoc sanè tempus explendo meo voto maximè idoneum sumpsi.

Præclara vox martyris & animi magnitudo.

His sanè verbis velut ignis ira prę sidis accensa, quicquid in eo furoris erat, in hunc subitò conuertit. Præsto sint, inquit, lictores, flagella, plumbatæ: corpus rotis scindatur: in equuleo suspendatur, omne tormẽtorum genus excogitetur. Feroces adsint feræ, igni tradatur, gladio feriatur, in altum barathrum deijciatur. Ad hæc martyr: Damnum me facere profectò videor, si sæpius varijsq; modis extingui, variaque pro Christo pati supplicia nequeo. Tantumq; abfuit vt intentatas horreret pœnas, vt eas, vltrò in se prouocaret, suppliciisq; moras vehementer increparet. Quid, inquit, tardatis? Quid statis? Corripite corpus, membra frustratim cædantur. Nolite mihi beatam spem inuidere Quantò enim plus mihi tormentorum accesserit, tantò plus referam præmiorum. Res enim in hac vita aduersæ, nobis apud Deũ perpetuam pariunt voluptatem. Si vulnera mille ac cicatrices patimur, in resurrectione splendido induemur amictu. Pro contumelia atque ignominia palmas coronasq; assequemur. Pro vinculis & carcere, per ampla paradysi spatia læti vagabimur Pro accusatione demum atque iniqua condemnatione, gloriam ex Deo & angelis referemus. Minæ vestræ semina mihi sunt diuina, vnde immortalitatem perpetuaq; gaudia metam.

Cùm tandem hac seueritate vir beatus à fidei constantia auerti nõ posset, alia tunc via præses est aggressus. Ille cebris & omni lenitate contaminare conatus est: cùm præsertim diabolus hac vti soleat arte, vt timidos metu perterreat, fortes leniat atque palpet. Quod imitatus præses, vbi illum rebus terribilibus non flexit, dolis circumuenire quærebat. Quamobrem magna se daturum spondebat, locum inter milites illustrẽ, facultates, opes, quidquid denique animus cuperet. At ille nec sic quidem victus, præsidis insaniam ridebat, qui compensare dignũ aliquid æternis sedib. existimaret.

Quem supplicijs non potuit, blãditijs subuertere conatur.

Impetus ille tũc laxatis iræ habenis, ensem vagina diripit, lictorem contra astare iussit, & manu & lingua nefanda, ad viri damnationem se accinxit. Ad tribunal omnis theatri multitudo conuenit: reliquus verò populus, qui adhuc in vrbe fuerat, prorumpens ad hoc nouum properauit spectaculum, quod & angeli & homines verebantur, dæmones verò perhorrebãt. Quid plura? Concurrentibus eò cũctis, vrbs pœnè vacua facta est, fluminis instar tota incolarum multitudine extra vrbem ad locum martyrij confluente. In tanto itaque ciuitatis cõcursu beatum Gordium alterã vitam iã per mortem corporis spectantem atque tenentem necessariorum amicorumq; turba circunsistebat, amplectebantur, oscula dabant: demum flentes adhortabantur, nè sese in ardentes flammas conijceret, nè florem proderet iuuentutis, aut æthereas auras solisq; dulce iubar relinqueret. Nonnulli quando à fide auertere omnino non poterant, Christum tantùm corde si cuperet retinere, ore autem negare suadebant. Non enim Deum verba, sed loquentis animum inspicere.

Improbũ & stultũ consilium.

At ille tanquam cautes immota maris exagitantibus fluctibus, nulla vi, nulloq; verborũ impulsu quassatus, in cœpto proposito inexorabilis permansit. Cumq; mentis acies huc illuc circumcursantem diabolum, & eius impulsu ac arte hinc lachrymas oriri, inde vim eloquentiæ suadendiq; copiam subministrari animaduerteret, illud Domini verbũ flentibus ait: Nolite flere super me, sed flete super Dei inimicos, qui in Christianos continuò grassantur. Ipsos, inquam, flete, qui ignem nobis parant, sibimet gehennæ incen-

incendia, iramq; in die iræ thesaurizantes. Meum solicitare aut emollire animum desinite. Ego enim pro nomine Domini Iesu Christi mille pericula milleq; mortes, si opus foret, adire sum paratus. Alijs verò qui Christum ore negare adhortabantur, respondit: lingua quidem, quam Christi gratia retineo, adduci non possum, vt suũ neget auctorem. Corde namque credimus ad iustitiam, ore verò cõfitemur ad salutem. Negem ego Deum meum in cuius cultu sum educatus? Nonne cęlum, sol & astra omnia lumen mihi clauderẽt suum? Credam profectò humum quam pedibus tero, mihi ruituram. Nolite errare, Deus nequaquam irrideri potest. Ex ore nostro nos iudicat. Ex nostris, inquam, verbis nos seruat & damnat. Nonne tremendam Domini sententiam audistis: Qui me negabit corã hominibus, negabo & ego eum coram patre meo qui in cęlis est? Nihi consulitis vt Deum nosse dissimilem? Quamobrem? vt vitam protogẽ, mortem differam? dies adijciam? At supernæ vitæ longæuos perdam annos. An vt corporis cruciatus effugiam? At sic non videbo bona iustorum. Nã iri perditum dedita opera, & fraude ac dolo sæuas tartari pœnas mereari manifesta insania est. Vobis igitur consulo: si malè sapitis, sapiẽtiam ac veritatem discite. Si verò dissimulatis, temporiq; obsequimini: vos hortor rogoq; relicto mendacio vera loquimini, dicite quoniam Dominus noster Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Nam hãc vocem emitter lingua quando in nomine Iesu omne genu flectetur, cælestium, terrestrium, & infernorum. Omnes profectò morti sumus obnoxij, sed non omnes inclytam martyrij palmam sortiuntur. Nõ igitur naturalem vitæ cursum præstolemur: mundana funera, supremas nostrorũ lachrymas despiciamus: cęlestem gloriam violenta, immaturaq; morte præueniamus. Velociter ex hac vita, quæ potiùs est interitus longus dicẽda, breui quidem labore ad vitam veram cõmigremus. Quid miseri supremum ætatis finem,

Exhortatio ad martyrium.

inutilem, sterilem, infructuosum, stultum, vanum, hominibus pariter & brutis communem expectatis? Quicunque enim nati sunt, aut senio tabescunt, aut ægritudinẽ corporis resoluuntur, aut violento improuisoq; casu aliquo cõcidunt. Sit pro necessitate voluntas. Quanquam etiamsi sempiterna essent terrena ista, nihilominus sic quoque pro cœlestibus commutanda essent. Verùm quoniam fluxæ fragilesq; sunt, & illorum comparatione magnopere indignæ: quis furor in his inuigilare, & illorum studio spem illam beatam credentibus repositã negligere.

Hæc vbi dixit Christi miles, crucis se signo communiuit, & animi magna constantia, vultu intrepido, colore nusquam mutato, ad supplicium hilaris contendit: vbi tantam cordis præ se ferebat alacritatem, vt non lictorũ, sed angelorum se manibus committere videretur, qui subitò post interitum, sublimem eum in cęlum deferrent. Ad hæc tantus illius populi clamor ac tumultus est factus, vt vel tonante cælo nunquam similis sit auditus. Hoc igitur huius præclari martyrij certamen fuit. Hoc hodierna dies spectaculum vidit: quod proculdubio tale est, vt nec temporis diuturnitas vnquam abolere, nec longæ consuetudinis fastidium tollere, nec aliud quippiam quamuis magnum exuperare valeat.

Crucis signo se munit.

VITA S. RIGOBERTI

Rhemorum Archiepiscopi,

Ex ea quam habet Surius ex manuscriptis Codicibus. Floruit autem ijs temporibus, quibus Pipinus & Carolus Martellus regnum Francorum administrarent pro Childerico rege, peruenitque vsque ad tempora Hadriani Papæ.

Igobertus spectabili prosapia, in regione quam Ribuariorum vocãt, patre Constantino, matre è Francorum gente ortus, à primis ætatis initijs totum se cælestium disciplinarum studijs mancipauit

4 Ianuarij.

Gen' eius.

pauit: eosque in virtutum omnium exercitatione progressus fecit, vt omnium iudicio pontificia dignitate, dignissimus haberetur. Huic igitur honori & ætate & eruditione maturus, diuino magis quàm humano fauore, Reolo magnarum virtutum viro, &, vt quidam aiunt, sanguinis ei propinquitate coniuncto in pontificatu successit. Quem tanta virtutis opinione statim administrauit, vt non minus à malis quàm bonis omnibus diligeretur. Bonos enim ita in pietatis studio salutaribus admonitionibus fouebat, vt pœnas eis, si caderent, acriter minaretur: Lapsos autem paterna cura & studio à prauitate ad virtutem reuocabat, & nè desperatione fracti, ad meliorem se frugem recipere tardarent, benignè admodum consolabatur.

Episcopus factus vt se gesserit.

Cùm pleraque præcedentium Patrũ studio & vigore instituta, collapsa visebantur, & vir sanctus sua industria in pristinum statum restituit. Nam canonica clericos religione contineri voluit, & pro numero illorum, qui tunc erant, ad victum pertinentia eis suppeditauit, vt diuino cultui & liberius & instantius vacare possent. Ante enim illius Pontificatum, non dabatur eis panis, vt vocant, canonicus: nec etiã, vt nunc hodie, canonici: quin etiam loca quædam cum eorum habitatoribus eis contulit, qui illorum vsibus necessarijs perpetuò inseruirent. Et ipse quidem primus inter Rhemorum Episcopos fertur commune eis instituisse ærarium, quod generatim omnibus eorum vsibus perenniter applicaretur.

Canonicos instituit.

Quodam tempore vir sanctus de Culmisiaco villa episcopatus sui veniens, adijt Pipinum Maiorẽ domus, quem plerique Magistrum equitũ vocant, patrem Caroli Martelli, præmissis quibusdam eulogijs ad illum à venatione redeuntem, quas quidem crebrò mittere consueuerat. Morabatur tum temporis Pipinus in pagi cuiusdã loco, cuius vocabulum est Gremecacortis. Venientem itaque Rigobertum conspicatus his verbis liberaliter compellauit: Rigoberte pete à me quicquid volueris, nec voto frustraberis tuo. Cui Rigobertus: Da, inquit, mihi hinc exiguam mansiunculam & sufficit mihi. Imò, inquit, Pipinus & hãc, & quantum tibi in circuitu eius vendicare voles. Itaque sicut olim Clodoueus Rex beato Remigio, ita ille sancto Rigoberto tantum largitus est agri, quantum, dùm ipse dormiret, ambulando circuire posset. Ferunt autem terram illam, quam à Pipino ad ecclesiæ illius vtilitatem receperat, & æstate & hyeme lætiores segetes & gramina, cæteris locis adiacentibus exhibere. Additur q; omnem locum illum postquam Rigoberto cessit, à tempestate & grandinis sæuitia ita fuisse immunem, vt nũqnam graue aliquod damnum ab eis acceperit.

Pipini in S. Rigobertum liberalitas.

Pipinus autem præter hæc dona, tã insigni virum sanctum amore prosequebatur, vt filium suum Carolũ, (qui propter animi ferocitatem Martellus est appellatus) aquis salutaribus expiãdum, & de sacro fonte suscipiendum mitteret. Pro quo beneficio non pares vir sanctus gratias ab eo recepit. Nam vt mortuo Pipino, grauis contentio inter Carolum & Ramanfredum eius filios de principatu obtinendo exorta fuit, & Remorum vrbem per insidias ficta pietatis specie Carolus ingredi vellet, Rigobertus constanter ingressum ei negauit. Qua sancti viri constantia Carolus vehementer offensus minas ei intentauit, si victoria potiretur, non impunè id episcopum laturum.

Carolus Martellus à Rigoberto baptizatus.

Non multò post duodecimo Calen. Augusti Carolus pro imperij dignitate confligit cum Childerico rege, & Ramanfredo, quem Childericus maiorem domus vel Magistrum equitum creauerat: & quidem pro voto victoria potitus, Rigobertum de sede deiectũ exilio mulctauit, quod vir sanctus summa quadam animi æquitate patienter tulit. Carolus autem hac iniquitate non contentus, manus insuper rebus ecclesiæ inferre non veritus est,

Carolus Rigobertũ è sede sua depellit.

sed

Sed Deus iusto iudicio debitis tàm impium facinus supplicijs puniuit. Sanctus enim Eucherius Aurelianẽsis antistes, quẽ etiam sua dignitate per summam iniquitatem priuarat, cùm esset mentis acie in Deum totus eleuatus, inter cætera quæ illi diuinitus ostensa sunt, vidit hunc Carolum diris apud inferos supplicijs damnatum. Cumq; ab Angelo ductore suo tantorum percontaretur causam tormentorum, intellexit, quòd propter res sanctis ereptas & ablatas, ante extremum iudicij diem iam corpore & anima æternis esset addictus supplicijs. Reuersus itaq; ad se Eucherius & tantæ rei admiranda visione stupefactus S. Bonifacium, & Fulradum S. Dionysij Abbatem summum regis Pipini capellanum ad se vocauit, & vt de visionis veritate certius quid cognosceret iussit eos Caroli sepulchrum adire. Abeunt illi, apertoq; monumento vident subito horribilem inde prodire draconem, ipsumq; monumentum quasi flammis exustum intrinsecus inueniunt.

Habet hæc etiã Paulus Æmylius lib. 2. de reb. gestis Francorum.

Moratur Rigobert[9] in chorte Gremaca. Porrò Rigobertus in chorte Gremaca exilium tulit: vbi assiduis vigilijs, precibus, eleemosynis, cæterisque pietatis operibus vitam transegit: crebroque sanctorum loca qui pro Christi confessione & gloria multis defuncti periculis occubuerant inuisendo, se non modò consolabatur, verùm etiam ad multò grauiora pro ecclesiæ libertate perferenda accendebatur, adeò vt ardenter martyrij palmam expetijsse dicatur. His alijsque virtutum actionibus clarus, migrauit ad patriam claritatis æternæ pridie nonas Ianuarij.

Moritur. Anno Dominicæ incarnationis plus minus septingentesimo septuagesimo tertio. Indictione octaua, estque honorificè sepulturæ mandatus in ecclesia sancti Petri, quam ipse à fundamentis extruxerat. Clauit autem post obitum multis miraculis, sed hominum incuria nõ sunt literis mandata. Erat apud eius loci presbyterum puer quidam scholasticus, qui dissolutis moribus irreuerenter super eius tumulum subsiliens, mox acri pedis dolore cruciari cœpit, ex quo claudus effectus nusquã illo pede ingredi potuit. Quo viso presbyter & eius loci indigenæ cancellos ibi apposuerunt, nè quis temerè accedens, similia pateretur.

In illa autem basilica nocturnis horis tantæ suauitatis voces sunt auditæ, vt non nisi angelicæ putarentur. Lux quoque medijs noctibus tantæ claritatis illic emicuit vt solis splendorem vicisse videretur: quæ etiam immenso iubare suo, sacerdotis cuiusdam illic habitantis domicilium adeò penetrauit, vt ingẽti timore & tremore perculsus diuinam bonitatem in sanctis suis ita mirabilem collaudaret. Porrò Hincmarus qui ab illo quintus fuit Rhemorum Episcopus, decimooctauo Kalen. Iulij transtulit sacras eius reliquias ad monasterium S. Theodorici, vbi multa sunt patrata miracula, quæ studio breuitatis prætermitimus. *Eius trãslatio.*

VITA S. GREGORII Lingonensis Episcopi,

Ex ea quam Gregorius Turonensis scripsit. Claruit temporibus Theoderici filij Clodouei regis Francorum.

SAnctus Gregorius excelsa senatorij ordinis dignitate valde clarus, & literarum apprime eruditus quadraginta annis mirabili prudentiæ iustitiæque opinione Augustodunensis ciuitatis comitatum administrauit. Coniugem habuit eiusdem ordinis senatorij dignitate Armentariam nomine in primis nobilem: qua communi mortis debito priuatus, ad episcopalem Lingonicæ vrbis sedem populi suffragio vocatus est. Quam tanta vitæ puritate, tantoque virtutum omnium splendore in medijs mundi curis regẽdam suscepit, vt nihil planè, mẽtis eius puritas & candor morum ab eremitica puritate distare videretur. Habebat hic sanctus pro more vt noctis medio con-

4. Ianuarij.

Post mortem vxoris ad Episcopatum vocatur.

consurgens deuotas Deo laudes, ostio templi diuinitus ad eius ingressum reserato, offerret; & quod dictu mirum est, cùm solus esset suaue sonantes psal lentium voces exaudiebantur. Nō dubium quin sancti, quorū reliquiæ eodem in loco reconditæ erant, communes Domino laudes reddebant.

Crucis signo dæmoniacos liberat. Sanctissimo manuum suarum contactu plurimos à Dæmoniaca potestate eripuit, crucisq; signo omnes quotquot accurrebant a Dæmone obsessos facilè liberabat. Armentariam neptem suam quartana febri laborantem, & à medicis derelictam orationis instātia ab omni egritudine liberauit.

Cùm autem quodam tempore iter ingressus in febrim incidisset mox anima sancta carnis vinculo soluta ad Christum migrauit, cuius facies candore niueo futuræ resurrectionis gloriā præseutabat. Funus verò multorum lachrymis procuratum, ad Diuionense castrum delatum est: sed cum pondere baiuli aggrauati in terram deponerēt vt resumptis viribus ad Basilicam Beati Ioannis deferrent: ecce vincti carceris, defuncti corporis opes sublato clamore implorare cęperunt: ò, virorum beatissime misetere nostri, & quos viuēs durissimæ captiuitatis vinculis nō absoluisti, vel iam cęlesti ornatus gloria dissolue. *Magnum miraculū pro innouatiōe sanctorum.* Ad has miserorum voces baiuli reposito feretro, virtutem beati antistitis præstolabantur. His ergò exspectantibus subitò reseratis carceris ostijs, confractisq; catenis omnes pariter dissoluti, ad beati corpus peruenerūt. Huius nouitate rei, stupefactus Iudex omnes benignè iudicio absolutos, libertate donauit.

Corpus eius post multū tēporis humi conditum integrum permansit. Corpus eius multò tempore humo reconditum nullam omninò interitus corruptionem sensisse inuentum est. Nam cùm beatus antistes in obscuro quodam templi loco qui hominū frequentiam singulari pietatis studio memoriam tanti viri recolentium, vix propter angustias admitteret, sanctus Tetricus huius successor eximia in patrem suum pietate & amore ductus, aliud admiranda monumētum magnificentia ante altare illi construxit, vbi miraculorum gloria fulgens, virtutibus se manifestis sæpius declarat.

VITA B. APPOLLINARIS Virginis,

Ex ea qua est apud Metaphrastem. Monet Baronius hanc fuisse filiam Anthemij non Imperatoris, quemadmodum Metaphrastes scribit, sed Anthemij consularis viri religiosissimi filiā, qui sub Arcadio Imperatore gessit consulatum. Habitus est autem hic velut Imperator dum defuncto Arcadio, pro Theodosio impubere administrauit Imperium.

Nthemius pietatis & religionis laude insignis *5. Ianuarij.* duas habuit filias, quarum altera turpissimæ cupiditatis ab immūdo vexata spiritu, mancipium: altera, cui nomen Apollinaris, maximarum virtutum ornamētis exculta fuit. Quæ diuini amoris facibus inflammata ad monasticæ vitæ perfectionem aspirabat, multisque tandem precibus à parentibus, sancta visendi loca, facultate obtenta, cùm iam cælestib. esset disciplinis egregiè imbuta, alto se mari commisit.

Loca sacra visitat. Et paucis quidem diebus Ascalonem delata, postquàm loca sacra summa animi veneratione lustrasset, distributis omnibus in seruos & ancillas, quas secum tulerat diuitijs, omnes libertate donauit, soloque iam Christo Iesu spōso suo comitata Alexandriam contendit, inde verò ad sanctum Menam, aliaq; omnia loca sanctitate conspicua magno pietatis studio inuisit, donec monastico habitu comparato, ad fontem quendam, qui in hodiernum vsq; diem Apollinaris dicitur, peruenit: vbi reiectis continuò regalis magnificentiæ vestibus, duro se monasticæ vitæ habitu induit. *Monasticū habitū sumit.* Et fusa cum lachrymis ad Deum pro constantia oratione cælestem in terris vitam, palma ei, quæ ad vitæ sustētationem necessaria sunt, suppe-

ſuppeditante, ibidem egit. Incredibili autem vitæ auſteritate aduerſus hoſtē decertabat, adeò vt pellis eius teſtudinis duritiem induerit, facies verò longis ieiunijs erat exhauſta, vt cadaueris magis quàm hominis ſpeciem referret.

Omnipotens autem & miſericors Deus, qui ſua bonitate hominum generi ſemper conſulit, non paſſus eſt tam præclarum ſanctitatis lumen diutius abſcōdi, quare eductam è tenebris ſancto Macario alijſq; eremi cultoribus aggreganit. Et ne virtutis curſus propter ſexum impediretur admonita in ſomnis diuinitus, Dorothei nomen aſſumpſit. Et ſic præclaris admodum virtutum miraculorumque operibus vitam tranſegit.

Mutato nomine ad Macariū proficiſcitur.

Soror eius à Dæmonio vexatur.

Interea ſoror eius aſſiduo impuri Dæmonis inſtinctu agitata, ſolitudinē clamare cępit: clariſſimarū enim virtutum eius inuidia concitatus ſexum eius prodere nitebatur. Conſul igitur diuturna filiæ ſuæ miſeria motus ex procerum omnium conſilio eam in ſolitudinē dimittit. Et mox ſanctus Macarius de aduentu eius totoque negotio diuinitus certior factus, eam excepit, exceptamq; Dorotheo curandam tradidit. Qui primò quidē magno humilitatis ſtudio reluctans, auctoritate tandem Macarij ductus in cellulam ſuam eam introduxit, & mox in ſuauiſſimos ſororis ſuæ amplexus ruens: Soror, inquit, chariſſima ſoror, & ſtatim vox mœrore doloreque nimio eſt præcluſa.

Impurum autem Dæmonis os, nè ſanctam proderet, eius quidem virtute obſtructum eſt, ſed miſeris eam modis torquebat. Tunc Dorotheus protēſis in cęlum cum fletu gemitibuſque manibus pro ſalute ſororis Dei miſericordiā implorauit: & mox voce maxima Dæmon ò ò hac victus virtute egredior. Sublatam igitur ſororem Dorotheus patribus ſanam tradidit, qui gaudio incredibili exultantes, peracta Deo pro ſua clementia gratiarum actione, eam Conſuli miſerunt. Sed conceptum ex filiæ ſalute Conſulis gaudium, Diaboli malitia mox fuit alia ægritudine contaminatum. Poſt paucos namq; dies ecce tibi Conſulis filia vterum ferre videtur. Conſul qua tūc mēte, quo animo fuerit quis enarrare valet? Et mox tanti ſceleris examine facto, monachi libidine contaminatam falſo Dæmonis inſtinctu cognoſcit. Frendens itaque gemenſque milites euocat, mandatque vt flamma ferroq; monachorum habitacula ſubuertant, vel certè monachum ſtupri reum ad ſe adducant. Parent illi dicto citius Imperatoris mandato, & furibundis ſimiles, altum monachorum ſilentium clamoribus turbant, quibus Dorotheus ſe medium offerens, Ego, inquit ſum, in me cōuertite ferrum. Nec mora, Dorotheum duris conſtrictum vinculis milites ad Imperatorem trahunt. Qui ſumma manſuetudine eius prouolutus pedibus: Quæſo te, inquit, ò Imperator ne, quæ tibi dicturus ſum, ad aures tuas admittere dedigneris. Ecce ego ſum qui filiæ tuæ, Dei miſericordia, ſanitatem reſtitui. nec eſt vlla impuritatis labe contaminata, & quare immenſas diuinæ bonitatis diuitias diutius vobis abſcondo? Ecce ego, ego inquam ſum filia veſtra Appollinaris. Quo dicto, pater attonito ſimilis, corruit & ſpiritu, nimio gaudio intercluſo, ingentem lachrymarū vim fudit. Reſumptis demum viribus alteram filiam adducit. Et mox tunc, inquit, ò filia hunc virum noſti? Et illa, hic eſt qui me ſuis precibus malo dæmone liberauit. Et ſtatim facie in terram proſtrata, ab vteri ſui opprobrio liberari poſtulauit. Qui magno charitatis affectu, erectam de terra, manuū ſuarum impoſitione ſanam reddidit. Tunc fletus ingens incredibili gaudio mixtus exortus eſt.

Appollinaris ſororē ſuā à Dæmonio liberat.

Apollinaris vincta ad Imperatorē trahitur.

Pandit ſe patri filiam eius.

Appollinaris autem nè qua contagionis labe inter mūdanas delicias pollueretur, parentibus nequicquam eam retinere volentibus, cęleſtis vitæ in terris habitacula repetiuit: & illa à fratribus à Scetim cum non mediocri exultationis feſto excepta, cæptum pietatis carpebat iter, cùm paucos poſt dies le-

nis

Antiqua lauandi corpora defunctorũ consuetudo.

qui correpta morbo ad æterna cæleſtis patriæ gaudia migrauit. Tunc corpore de more ad lauãdum à fratribus nudato ineffabilis Dei miſericordia fęminco in ſexu reuelata eſt. Quare mox & precibus & hymnis & laudibus diuinam bonitatem in cælum extollunt, & ſacras ſanctæ Virginis reliquias in antro Abbatis Macarij depoſuere.

VITA S. SIMEONIS
Serui Dei

Ex ea quam Theodoretus Epiſcopus Cyrenſis ſcriptam reliquit, adiunctis quibuſdam ex Euagrio Scholaſtico. Vixit autem ſub Valente Imperatore anno Domini 381. Superuixit vſque ad quartum annum Leonis Magni Imperatoris, qui eſt annus Domini noſtri 460.

5. Ianuarij.

Nunc ad maximum illud orbis terrarum miraculum quid dicam illuſtrandum, imò obſcuritate quadam inuoluendum accedo. Et quis eſt qui eximias cęleſtis huius viri virtutes oratione explicare queat? Profectò tales ac tantæ ſunt, vt exiſtimẽ nec ipſum Ciceronem pro dignitate conſequi poſſe. Quare ſanè nihil mirum eſt ſi huius mundi ſapientes, & à vera Chriſti fide alieni, qui ne ſuſpicione quidem Dei in humanum genus bonitatem conſequuti ſunt, ſanctorum vitas ſanis ludibrijſque excipiant. Ita namq; natura comparatũ eſt, vt aliorum mores vitamque ex noſtro ingenio metiamur. Quid igitur faciam? nũ propter noſtram ignauiam, & ingenij tarditatem tanti viri virtutes ſilentio prætereribo? Nequaquàm, ſed ea quæ iterum iterumque aliorum ſcriptis poſteritati mandata ſunt, compendio cõprehendam, quo faciliùs mente percepta clariſſimis virtutum actionibus imitari queant.

Eſt oppidum quoddam intra noſtros Ciliciamque fines ſitum, quod Incolæ Siſan appellant. Hinc oriundus Simeones paſcebat ouium gregem mundo ignotus, & breue quoddam temporis ſpatium, propter vim niuis de cœlo decidentem nactus, quo ouibus ſub tecto relictis Deo vacare poſſet, templum adijt, vbi euangelica voce, quæ flentes lugenteſque beatos, ridentes verò miſeros eſſe prædicabat, eruditus, protinus relicto mundo, in monaſterium tutiſſimum innocentiæ portum ſe recepit. Ibidemque biennio omni virtutum genere diligenter exercitatus Teledam profectus eſt. Hic ſeſe Heliodoro viro ſanè egregio & à teneris cæleſtibus diſciplinis imbuto, qui celeberrimo cuidam ſapientiæ domicilio præerat, clariſſimis diſciplinis excolendum tradidit. Apud quem decem commoratus annos, hebdomadarum media carnẽ macerabat, tantaque auſteritate in ſe deſęuiebat vt fratres, qui erant octoginta numero, abitum eius vehementer vrgerent. Ab hac igitur paleſtra dimiſſus, per mõtis ſolitudines vagabatur, inuentaque foſſa, eam habitationis ſuæ locum elegit. Sed poſt quinq; dierum decurſum fratres tanti athletæ abſentiam lugentes, multo labore & ſtudio tandem inuentum de foſſa ad monaſterium reuocãt, tranſactiſque paucis admodum apud illos diebus Telauiſum mittitur vbi ſoribus Anguſtæ domus firmiter obſtructis totos quadraginta dies cęleſtium rerum meditationi ac rei intentus, ieiunus perſtitit. Et hac quidem vitæ auſteritate, octo & viginti annis continuis ſtrenuè ſeſe exercuit.

Fit monachus.

Heliodorus: triũ annorum puer monaſteriũ petijt.

Ieiunatiõ dus totos 40 dies.

Poſt hæc, quoniam ad ſummum virtutis apicem tendebat, ſtationem in columna inſtituit, domiciliumque in ea, cuius menſura vix duos continebat cubitos, conſtruxit. Columna autem primùm ſex, mox duodecim, deinde viginti, poſtremò ſex & triginta cubitorum longitudinis erat. In hac vitam cęleſtium poteſtatũ in carne æmulatus, ſe à rebus terrenis abſtrahere laborauit uim naturæ adferens, res in ſublunaribus

Columnã inſtituit.

slimi positas psequi & inter cælũ & res terrestres quasi medius interiectus, cũ Deo colloqui, cum pariter cum Angelis laudibus extollere, & tũ preces pro hominibus è terra in cęlum subleuans Deo offerre, tùm misericordiam Dei, de cœlo in terram deferens, hominibus impertiri.

Et quò facilius omnem mentis rebellionem compesceret, ipsum etiam corpus nè stationem desereret, vinculis constrinxit. Catena namque ferrea viginti cubitorum longitudinis pedem dextrum ligauit, vt assiduò cœlum cōtemplari cogeretur, quam tamen oratione Meletij antistitis Antiocheni con fringi libenter passus est. Præclarè nãque monebat superuacaneum esse ferrum illud ei, cuius corpus mentis vincula optimè cohibere poterant.

Catena se ligat.

Meletius Episcopus Antiochenus.

Interea fama tam eximiæ sanctitatis longè lateque vagante, maximus continuò ex omni terrarum parte populi ad eum concursus factus est: quibus veritatis viam ex columna tanquã è cathedra, cùm verbis tùm rebus ipsis demonstrabat. Et Præter alios plurimos quos & mentis & corporis egritudine liberauit, infinitum Ismaelitarũ numerum in dēsis impietatis tenebris miserè errantem, ad clarissimam pietatis lucem traduxit. Sed nè singula commemorando tædium generem, libet vnum è multis in medium proferre. Venit aliquando Saracenorũ quidam tribunus opem cuidam ex suis, cuius membra in itinere soluta erant, à sancto Simeone petiturus. Quẽ vir Dei ad se adduci cùm insistet, hortatur vt relicta maiorum suorum omni scelere contaminata superstitione, puram Christi Iesu fidem sincero animo amplectatur. Et paulò post si credis, inquit, surgito, & sublatum humeris tuis tribunum ad tentorium deferto: qui subiens onus, confestim abstulit quò iussus erat.

Simeon multis affert Verũ lumen.

Curat paralysi dissolutum.

Equidem præ cæteris eius animi dotibus patientia potissimùm mihi admiranda videtur, noctè enim ac die erecto ad sidera vultu stans, mentis aciē diuinis assiduò rebus intendebat: tantaque in eo constantia perseuerauit, vt pedum eius alter, contracto vlcere, saniem assiduè scatere videretur. Tam præclara autem rerum gestarum miraculorumque gloria splendens, tantùm abfuit, vt aliquo inanis gloriæ tumore inflaretur, quin potius hominum se omnium postremum infimumq; iudicaret. Nec enim is erat, quem populi plausus transuersum à recta viuendi via quoquo modo deducere possent, sed qui vitæ consilia ad exactissimam prudentiæ normam dirigebat. Præter modestiam autem tanta morum suauitate, humanitateque præditus erat, vt vel ad abiectissimi hominis voluntatē promptum alacrēq; se exhiberet. Nec erat sanè diuino doctrinæ munere destitutus: quo factum est vt bis in dies singulos hominum mentes ad terrenarum rerum contemptum, cęlestiumq; amorem excitaret: nemoque non verborum venustate, spiritualiq; scientia refectus ab eo recederet. Iudicia verò quanta prudentia, quantaq; æquitate exercuerit quis enarrare sufficiat? His rebus post horam nonam operam dabat. Circa solis occasum rursum ad diuina se colloquia recipiebat. Nec interim ecclesiarum curam negligebat. Sed modò Græcorum impietatem expugnabat, modò Iudæorum debellabat audaciam, interdum instructas hęreticorũ acies fundebat fugabatque: nunc de negotijs regem certiorem faciebat, nunc magistratus ad constituta pietatis fundamēta acriter tuenda hortabatur.

Eximia eius patiētia.

Doctrina eius.

Exercet iudicia & lites dirimit.

Hic est Simeones iste, qui in terra Angelus, in carne cęlestis Ierusalē ciuis fuit, & peregrinam hanc viuendi viam, hominibusque planè incognitã instituit, cum sancti eremi incolæ, misso ad eum nuncio, sciscitantur, quid noua hæc & inusitata vitæ ratio sibi vellet, & quamobrem trita viuēdi via, & sanctorum pressa vestigijs, relicta, aliam quandam peregrinam & hominibus omninò ignotam sequeretur: eumque hortantur, vt ex suo domicilio descendat, viamque electorum patrum instaret. Qui alacri promptoque

animo

Simeonis prompta obedientia. animo desedere paratus mox pedem protulit, patrum hortationi obsecutus. Sed patres, qui ex obedientia num Deo duce in eam viam ingressus esset, colligere volebant, prompto eius ad obediendum animo egregiè cognito, bono eum animo iubent esse. Nil dubitaret, stationem illam à Deo institutam esse. quare rem strenuè gereret, susceptumq; arduum certamen cū sempiterna nominis sui gloria ad exitum perduceret.

Cùm autem tanta animi humilitate se suaq; omnia patrum voluntati submitteret, contra tanta animi fortitudine, constantiaq; aduersus iniquum Imperatoris Theodosij edictum (quo Antiochænis Iudæis iam antea ablatam per Christianos synagogam restituendam mandabat) pugnauit, vt grauissimis eum verbis increpitum edictum reuocare coegerit ipseq; Imperator infimis aereum illum martyrem precibus obtestatus est, vt sibi benedictionem impartiri dignaretur. *Obiurgat Theodosiū Imperatorem.* *Theodosius ab eo benedictionem petit.*

Iste Simeones hoc seuerum viuendi genus in carne traducens vitam vsque ad quinquaginta sex annos propagauit. Nam in monasterio vbi diuinas primùm viuēdi præceptiones didicit, annos vixit nouem: in mādria autem 47. atque horum annorum decem in loco admodum angusto confecit, in eo lumnis arctioribus 7. denique in columna 40. cubitorum 30. Huius corpus sanctissimum post migrationem e vita Antiochiam deportatum fuit, Leone tum imperium gerente, & Martyrio Antiochiæ Episcopatum administrante. Post multum autem temporis capilli capitis eius integri inuenti sunt. Frontis item cuticula, quanquàm in rugas contracta, mansit incorrupta. Dentes etiam fidelium manibus euulsi, figura sua indicarūt qualis diuinus ille Simeones fuerit. *Vixit annis 56.*

Templum S. Simeonis. Est templum in montis iugo, Māndria ab indigenis dicto, polito lapide insignis artificij, porticibus quatuor pulchrè illustratum, huic sancto sacrum. In cuius medio atrium est sub dio summa industria elaboratum, in quo sita est columna illa quadraginta cubitorum, in qua vitam cœlestem ille terrestris corporeusq; Angelus transegit. Ad læuam columnæ ipse equidē (scribit Euagrius) cum tota agricolarum circa columnam incedētium multitudine, vidi stellam insusitata magnitudine, discurrentem iubarq; fundentem, neque id quidem semel, bisue aut ter, sed sæpius, eandemq; crebò euanescentem, & ex improuiso apparentem denuò: quæ solùm in sanctissimi viri istius die festo cernitur. Sunt qui memorant ac miraculo sanè tùm propter fidem eorum, qui idipsum narrant, tū propter alia, quæ ipsi sumus conspicati, credēdum est, veram personæ illius effigiem, hue illucq; volitantem, se vidisse, barba dimissa, & capite, vt solet tiara operto. *Nota miri quidam de stella.*

VITA S. EDVARDI Regis,

Ex ea quam Alredus Rhieuallus Anglus Abbas Cisterciensis scripsit. Obijt hic Sanctus anno Domini 1066.

Cvm Rex Ethelredus ex filia comitis Thoreti filium suscepisset Edmundum; ex Regina autem Emma Alfredum, Beatus Eduardus intra Materna viscera conclusus diuina prouidentia vtrique præfertur. Nam futurorum omnium præscius Deus; prioris vitam breuissimam, alterius mortem immaturam prospiciens, in puerum necdum natum vniuersorum vota conuertit: Paulò namque post sancti Eduardi natiuitatem Canuto Danorum rege in Angliā crudeliter irruente, maxima insulæ pars cruentis miserrime cædibus vastata est, belloque turpiter ciuili fœdata per summū scelus Edmundo inuictissimo rege cum filijs & fratre eius Alfredo peremptus, ad Canutum defecit. Matre autem æmuli nuptijs tradita, solus Eduardus omni *5. Ianuarij.* *Eduardus necdū natus eligitur in regem.* *Canutus matrē eius duxerat vxorem.*

omni humano destitutus auxilio, remansit. Qui excellenti admodum in Deum pietate vnus ab eo pendebat, asfidnisque precibus diuinam misericordiam contra impiorum conatus implorabat. Et nunc, inquit, Domine Deus: Si me in amissum patris mei regnum restituere dignaris Te quidem omni tempore, castissimo prosequar amore, principem verò Apostolorum regni mei patronum eligam, eiusque sacratissimas reliquias in vrbe Roma visitaturum promitto.

Votum S. Eduardi.

Canuto mortuo in regnū Eduardus restituitur.

Interea Canuto cum liberis vniuersis, humanis rebus exempto, Angli Danico iugo liberati, faustis acclamationibus Eduardum regem constituunt. Cuius pietatem, statim ipso regni initio, diuina clementia non mediocri fauore prosequuta est. Reges enim & Principes pro tanta rerum mutatione, admiratione perculsi, certatim cum eo fœdus inire, amicitias iungere, pacem componere gaudebant. Ipse verò diuinis maximarum virtutum ornamentis excultus regni statum fœlicissimè administrabat, & præter alias insignes admodum animi dotes, erat in eo admirabilis rerum terrenarum, diuitiarumque contemptus. Nam relata, quodam die, per summam cubicularij negligentiam, theca regij Thesauri aperta, fur quidem ingens auri pondus abstulit, quòd, rege inspectante, facinus iterauit. Cumq; tertiò aurifame satiari nullo modo posset, tertio pedem intulit. Tùm Rex Importunè nimis, ô homo, agis: sufficiat auri pondus ablatum & securitati tuæ fuga consule, nè superueniens Hugolinus (hoc cubicularij nomen erat) auro argentoq; exutum, vinculis coerceat. Ille vix pedem extulerat cùm Hugolinus rediens, relicto auri pondere minimè inuento, angustiam cordis mētisq; furorem suspirijs & clamoribus testatur. Cui Rex tace, inquit, fortè is qui cepit, duro necessitatis telo saucius, fecit; quare sibi habeat, nobis, quòd remansit, abunde sufficit.

Nota insignem pecuniæ contemptū, et clementiā tāti regis.

Inuitus ducit Vxorē.

Proceres autem de regni firmamento solliciti, regis animum ad suscipienda matrimonij vincula, pulsare cœperunt. At ille quamuis ægrè, assiduis tamen procerum vocibus impulsus, Goduini filiam insigni quidem pulchritudinis, sed patris ex fraude & astutia compositi virginem, vxorem sibi despondet. Quæ ab ipsis incunabulis castitatis amore flagrans, libenter cum casto sponso virginitatis perpetuæ votum suscipit.

Cum sponsa Virginitatem vouet.

Et quia peregrinationis voto obstrictus tenebatur, regni statu iam stabilito, & legibus matrimonij ritè conclusis, proceribus in vnum vocatis consilium habuit, quo modo, quo ordine, sine aliquo constitutæ pacis detrimento longinquam peregrinationem peragerct. At proceres multis primò rationibus, deindè precibus ab itinere reuocant, suadentq; rè regnum diuina clementia egregiè stabilitum in apertum, sua peregrinatione periculū adducat. Horum igitur & precibus flectibusq; victus, rem per literas cum Leo ne Pontifice communicat Qui protinus datis ad eum cum Pontificia potestate literis ab omni voti periculo liberat mandatq; vt amplissimas itineris expensas in necessarios pauperū vsus piè conuertat, & vt electum regni patronum Apostolorum principem propicium habeat, addit vt cęnobium regia magnificentia dignum, optimisq; cęlestis vitæ disciplinis ornatum, constituat.

Leo Pōtifex votum eius dispēsat.

His literis Pontificis cælesti oraculum concurrit. Erat enim in Anglia vir quidam subterraneo specu multis annis inclusus, diuinarumque rerum contemplatione insignis. Huic Apostolus Petrus in noctis visione assistēs, prædictum Pontificis mandatum piāque voti commutationem longa orationis serie, confirmauit, mandauitque vt exceptam calamo orationem regi transmittat. Paret dicto velocius pius senex, & audita omnia regi dirigit Eadem autem hora lecto Papæ rescripto, beati senis recitantur apices. Tunc lęto Rex alacrique animo pecuniā peregrinationi destinatam, pauperibus distribuit, & insigni opera monasterium

Visio cuiusdam Solitarij.

in

in occidentali parte Londoniæ, vt iussus erat ab Apostolo, ædificauit.

Cùm in palatio iuxta ecclesiā B. Petri Rex aliquando moraretur, superuenit vir quidam mirabilis, Hybernicus genere, pedis vtriusq; priuatus officio. Nerui.n. in poplite contracti, ad posteriores corporis partes crura retorserant, talibus talis inhæserant immersique carnibus pedum articuli à lūbis eius, & dorsum corpus omne peruerterant. Porrectis ad terram manibus & scānis suppositis repebat vt factus sibimetipsi grauis trahebat se post se. hic viso regis cubiculario ait: Hugoline non me respicies, nec misereberis, nec te mouebit mea tanta calamitas? & ille: Quid me vis facere? Cui pauper: Sexies, inquit, Apostolorū limina repens (vt cernis) visitaui, & sanitatem necdū promerui. Quam tñ Apostolorū princeps mihi non negauit, sed distulit, socium in hoc miraculo habere volens Eduardum, quem sibi nouit in oībus esse deuotum. Ab ipso.n. Apostolo in mandatis accepi regē adire, vt me suo sacro subuectum dorso ad ecclesiā eius quæ palatio vicina est perferat, recepturum, si id fecerit membrorum meorū integram sanitatem. Hæc vbi nunciata sunt regi, gratias agit Deo, & citatus mox æger, accessit. Rex verò, vt spiritalis ille asinus fortis, accubans in terminis, supposuit humeros suos ad portandum. Pendet de humero tanti principis plenus sordibus pauper, squalidis manibus, brachijsq;, squamosis regiū illud pectus collumq; complectitur. Interea ex assistentibus ridebant nonnulli, alij à paupere, regem delusum iocabantur, alij simplicitatem iusti, fatuitatem iudicabant. Cùm itaque Rex paululùm processisset, subitò nerui extenduntur, rigantur ossa, carnes marcidæ recalescunt, emergunt à carne articuli, pedes à natibus soluuntur. Distendit homo crura, poplite iam flexibili, & sanie cum sanguine profluente, vestis regia ornatur potiùs, quàm fœdatur. Iam tunc satis esse clamant omnes, sanatum languidum, onus ob sordes vlcerum deponendum. Ille verò memor præcepti quod susceperat, Syrenarum cantus obturata aure pertransijt, ingressusque ecclesiam, ante sanctum altare holocaustum quod detulerat, Deo ac beato Petro resignat, incolumemque dimisit. Suscepto autem à rege itineris viatico, acturus gratias Deo & sancto Petro, Romam profectus est.

Insigne admodum miraculū.

Nota tāti regis humilitatem.

In monasterio autem B. Petri ante altare sanctæ Trinitatis Missarum solennijs sanctos Rex vice quadam cū Comite Leofrico assistebat. Et ecce speciosus ille præ filijs hominū Christus Iesus in ara consistens, oculis vtriusq; visibiliter corporalis apparuit, sacraque dextera super Regem extensa signum sanctę Crucis eum benedicendo depinxit. At Rex, demisso capite, diuinæ maiestatis adorabat præsentiam. Comes verò quid in animo Regis ageretur, ignorās, volensq; Regem tantæ visionis esse participem, cœpit velle ad ipsum vsq; procedere. Verùm Rex quid in mente Comitis voluebatur intelligens: Sta, inquit, Leofrice sta: quod vides, video & ego. Post Missam verò dixit Rex ad Comitem: Per eius, quē vidimus maiestatem, mi Leofrice, te obtestor, nè quoadusq; vix erimus, sermo iste proferatur in publicum, nè vel nos in perniciem nostram ob fauorem vulgi pulset elatio, vel fidem deroget dictis infidelium æmulatio.

Hic Leofricū quidam multorum cœnobiorum fundatorē prædicāt.

Sub faucibus mulieri cuidam quasi glandes succreuerant, quæ totam faciē deformi tumore fœdantes, putrefactis sub cute humoribus, sanguinem in saniem verterant. inde nati vermes, odorem teterrimum exhalabant. Iubetur tandem in somnis Regis adire palatium, & ex Regis manibus sperare remedium: quibus si lota, si tacta, si signata foret, meritis eius reciperet sanitatem. Cùm autem venisset ad Regem, & oraculum exposuisset, ille nec sordes cauit, nec fœtorem exhorruit: sed loca tumētia manibus contrectās, & aqua lauans, signum sanctæ Crucis impressit. Et subitò rupta cute, cum sanie vermes ebulliunt, recedit tumor, & dolor omnis abscessit.

Curat S. Rex morbidā mulierem.

Cæcus sanat aqua qua Rex se lauerat.

Cœcus quidam docetur oraculo, lumen amissum sancti Regis meritis se adepturum, si lympha, qua manus ablueret, ipse faciem perfudisset. Cumq; id cubiculario & ille Regi retulisset, obstupuit ille plurimùm indignatus: illusum phātasmatibus hominem, nihil tale de peccatore sperandum, Apostolicæ id esse virtutis, nec fidem somnijs adhibendam asseruit. Aqua manus lauit, & ad Ecclesiam processit. Cubicularius autem cœco receptam in pelui aquam illam tradit, cum qua oculos & faciem lauans, visum confestim recipere meruit.

Itē alius.

Ciuis quidam Lincolniensis cœcitate percussus, ad palatium Regis veniens, aqua lotionis manuum eius, faciem & oculos lauat: mox tenebris diu turnis optata lux succedit.

Itē alius.

Quidam cœcus Regem adire, & visum ab eo percipere monitus, cubiculario, & ille rem Regi pandit. Cui Rex. Veniat inquit. Quis ego sum qui contrister, & non potius exultem, si meis manibus, licèt indignis promissum beneficium homini illi pietas diuina contulerit? Vocatus est autem vir & à Rege tactus, & signatus, & inter manus eius ab oculis vtrisq; sanguis vbertim effluxit, pupillas serenauit, tumorem palpebrarum deposuit. Alia autem vice duo cœci cum vno monoculo, aqua lotionis manuū sancti perfusi, visum percipere meruerunt.

Amor S. Eduardi erga S. Ioannē Apostolum.

Sanctus Eduardus nulli petēti in nomine sancti Ioannis Euangelistæ denegabat: Hunc.n. post Apostolorum principem arctius diligebat. Vnde contingit quēdam peregrinum absente camerario importunè, in nomine S. Ioannis à Rege eleemosynam postulare. Cui Rex eximij precij annulum, cum aliud ad manus haberet nihil, dedit. Post hęc accidit duos magnæ pietatis Anglicos Hierosolymam proficisci. qui viarum ignari, deuia quæque sectati noctis tenebris, Sole ruente, inuoluti sunt. Cūq; ne quid consilij captare, quòve se vertere deberēt, ignorarent, adest illis pręter omnem spem veneranda quadā grauitate senex. qui hospitio exceptos mēsaque lautissimè refectos manè in viā dimittit. tum ait: Viri fratres: Optime de itineris vestri prosperitate cōfidite. Ego.n. Christi Apostolus Ioannes, qui regem vestrum ob meritum castitatis, summa dilectione complector, dux vester ero, quare agite annulum hūc quē in peregrino habitu ab ipso rege recepi, eidem restituite, illique obitus sui diē instare denunciate. His dictis disparuit, & illi patrijs incolumis liminibus restituti, Regi cūcta ex ordine pādunt.

Anglorū cladem in spiritu prauidet.

Qui graui iam infirmitate detentus, biduò ferè exanimis iacebat, quo tempore multa sanè eleuato in Deum spiritu, futura cognouit, quæ moribundis vocibus ad gentis correptionē emendationemq; disseruit. Sed cùm alij salutaribus monitis aures occluderent, alij densissimis peccatorū tenebris miserè obcecati tanquam somnium senis & hominis parùm sani cerebri illuderent: Cęteri verò, quibus mens sanior erat ingenti lachrymarum vi futuram patriæ cladem, deplorarent, ille tota mente ad cęlestis patriæ quietem aspirans, transitum suum propalari iussit, ne mortis suæ agnitione prolata, orationis quoq; suffragia differrentur. Sicq; & dierum & bonorum operum plenus migrauit ad Dominum anno Domini millesimo sexagesimo sexto, cū regnasset annis viginti tribus, mēsibus sex, & diebus viginti septem, pridie Nonas Ianuarias: cum quo tota pariter Anglorum fœlicitas ruit, perijt libertas, vigor omnis interijt.

Obitus eius.

Ad eius sepulchrum contractus sanatur.

Contractis quidam mēbris deuotis lachrymis precibusq; membrorum sanitatem ad sepulchrum eius consequutus est. Sex quoq; cœci ductu monoculi ad regis sepulchrum properantes, eiusq; opem contra diuturnę caliginis tædium deposcentes meritis & precibus sanctissimi regis visum oculorūque claritatem percipere meruerunt.

Corpus S. Eduardi post eius obitū diutissimè mansit incorruptū.

Anno tricesimo tertio à S. Eduardi obitu corpus eius de terra eleuatū, integrum, incorruptum, & flexibile cū vestibus recentibus repertum est. Quo viso Roffensis Episcopus, pilum vnū deuotionis desiderio accensus extrahere

sibi-

sibique reseruare conatur. Sed ille firmius hærens effectum mentis episcopi & voluntatem defraudauit. Mulier quædam in festo S. Eduardi operibus vacans, paralysis morbo correpta, ad corpus sancti deducitur, & sanitatem se recepisse lætatur. Tres viri febre quartana vexati, visitato sancti sarcophago, quasi in momento curati sunt.

Miraculū.

MARTYRIVM S. MACRAE Virginis, quæ passa est sub Diocletiano.

Ex præclaris vetustis manusc. Cod.

Ictius Varus Præses Diocletiano imperij sceptra moderante ciuitatē Augustanam ingressus Macram virginē libera voce incredulis Christi fidem annuncian tem comperit. Cui Præses cum minis tum blanditijs dijs immolare persuadere conatus, cū virginis pectus Christi amore vehementer incensum, summum impietatis scelus, constanti animi pietate respuere videret: præcipiti furore succensus post plagas multiplices, & ignis incendium fœliciter superatum, crudeli mente mamillas ei abscindi; Deindè carceris squalori omni lucis beneficio destituti, mancipari, & extrema rerum omnium inopia vexari iussit. sed misericors Dominus, qui humano destitutis solatio, diuina plerumque ope adesse solet, noctis intempestæ silentio carceris tenebras admirabili lucis splendore fugauit. & ecce veneranda admodum canitie senex coràm astitit, & diuina quadam suauitate verborum certamen leniens ad firmissimam spem salutis eam excitauit. Ego enim (inquit) integrā corpori tuo sanitatē restituturus adsum. Cui Virgo: Absit vt propter vile hoc corpus mancipium, clarissimam iustitiæ coronam omnibus pro Christi gloria viriliter decertantibus, constitutam, negligam; Verùm tamen clementissimus Deus, potens est vtriusq; hominis sanitatem, ad inimicorum nostrorum confusionem, maioremq; nominis sui gloriam mihi præstare. His dictis summa animi veneratione corpore in terram prostrato ardentes Christo lachrymas fudit: & oratione completa, clarissimo Dei beneficio corporis integritatem consequuta est.

In carcere cælitus visitatur.

Sanitatē corporis multis suplicijs afflicti diuinitus consequitur.

Altero autem die Præses tribunali suo oblatam forma & viribus integerrimam vidit: & mox Præses, Quis tibi hoc sanitatis & pulchritudinis beneficium contulit? Tum Virgo toto ad hilaritatem vultu composito. Notum tibi sit, inquit, ô Præses, me hæc ipsa: quæ vides, sola Christi Iesu creatoris mei benignitate, & potentia consequutam esse. Et Præses, Adhuc Christum auribus meis ingerere pergis? Ego te nouis supplicijs ab istius confessione nominis statim reuocabo. Cui Virgo, Perge, inquit, sic enim me voti mei compotem facies. Tum Præses acutissimas testas cūm rutilante prunarum ardore parari, & in ijs tenerrimum virginis corpus volutari iussit. At suæ virtutis oblitus ignis, non potuit castum virginei corporis habitaculū inflammare, sed toto in Deū spiritu absorpta, placidè ad Dominū migrauit.

Tribunali sistitur.

Cōstantia eius.

Tradit Deo spiritum.

VITA SANCTI MELANII Episcopi, & Confessorris.

Ex D. Gregorio Turonensi.

Elanius Redonicæ vrbis Episcopus, post innumerabilium signa virtutum iugiter cælo intentus, emicuit seculo: super cuius sepulchrum mira Christiani fabricā celsitudine leuauerunt. Sed instinctu maligni quodā die ab igne comprehenditur. Palla verò erat lignea quæ sanctum Confessoris tegebat sepulchrum. Illico igitur vbi tignorū congeries flamma dominante truncatur, ruunt tegulæ cum ligaturis & reliquo tecti apparatu, vnaq; è tra-

6. Ianuarij.

 bibus

bibus flammato capite, impetu ruinæ prępulsa, super tumulum sancti ruit. Quæ non modò succedere pallā, verumetiam conterere inter se & lapidē sepulcri poterat. Ruit insuper & immensa multitudo carbonū. Alia quoq; vela, quæ vel parietibus vel ostijs dependebant ad primum flammę flatum exusta sunt. Hæc verò palla non solū nō vsta, verùmetiam nec in superficie ab igne dedecorata est. Igitur expleto incendio ingrediuntur populi cum eiu latu magno, & vsque ad sepulchrum. Antistitis properant inter fletus & lachrymas noua gaudia percepturi. Remouent à tumulo ligna cum flammis, apprehensumque tumuli velum, excussis prunis mirātur omnes illæsum.

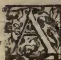
S. Melani sepulchrū ab igne nō laditur.

VITA S. ANDREAE Episcopi Fesulani Ordinis Carmelitarum,

Ex ea quæ est apud Surium Vixit anno 1359.

6. Ianuarij

Genus eius

Ndreas Corsinus Florentię ex Corsinorum nobili familia, patre Nicolao, matre verò Peregrina, natus fuit: his cum nihil antiquius sancta religione esset, primogenitum suum perpetuo D. Virginis seruitio cōsecrare vouerūt. Longo enim sterilitatis opprobrio laborātes, singulari Virginis beneficio Andream hunc conceperant. Mox igitur optimis literarum & morum disciplinis imbutum parentes incredibili amore prosequabātur, & eximiā cùm ex venusta corporis specie, tùm ex pręclaris eius virtutum actionibus voluptatem capiebāt. Sed postquam transmissis puerilibus annis cupiditati habenas laxare cœpit, vsq; adeò vt omni spe melioris frugis amissa, maximis sceleru omniū facinoribus cōtaminaretur, parētes sempiternā ignominiæ maculā toti familię ex eius morte metuebāt. Quare vocatum ad se Andreā rationibus primùm, dein obiurgationibus ad meliorē frugē reuocare contendunt. Sed mente in sceleribus obfirmata salutaria eorum monita contempsit. Tum genitrix mentis eius pertinacia grauiter offensa in hæc verba prorupit Profectò iam somnium meū hactenus toani formidine conceptum veritate ipsa confirmari video Ego enim te, fili mi, pro homine lupū, vtero gestare visa sum. Et quid aliud statuere possum, quàm lupinis præditum moribus sub humana forma, latentem animum gerere?

Votū parentum S. Andrea.

Adolescentia eius pessima.

Mater eū increpat.

Hac voce perculsus Andreas, secū tacitus anteactæ vitæ scelera animo prudenti & modesto recogitare cœpit, & Carmelitarum Ecclesiam ingressus ante virginis aram multis lachrymis precatus est, vt lupinis omnino motibus depositis, agninā innocentiā indueret peractoque longo orationis studio recta ad Hieronymum Melioratū virum insigni prudētiæ & pietatis laude præstantem, Tusciæ prouinciæ generalem Præpositum contendit, petitque summa animi humilitate in militiam religionis admitti. Ille ingenuū adolescētem, summo loco natum, multisq; educatum delicijs vehemēter miratus, parentes eius per nuncium de proposito filij certiores facit; qui gaudio incredibili repleti celeri gradu ad uolantes Andreæ mentem cōfirmant, susceptiq; voti officia persoluūt. Tum Prior, vt certius aliquod firmitatis eius experimentum caperet vilissimæ conditionis seruitia ei demandabat, quæ omnia ita libenti animo perferebat, vt mirum fitetius & obedientiam & humilitatem referre.

Andreas se colligit & respicit

Carmelitarum amplectitur institutū.

Accidit, vt cæteris prandentibus Andreæ custodia ianuæ mādaretur. Diabolus tantæ humilitati inuidens, adolescentem subuertere conatus, prædiuitis viri formam accepit, & comitatu ingenti ante monasterij portā assistens sibi fores reserari iubet. Andreas hoīs importunitatem miratus, quid sibi vellet interrogauit. Cui ille inquit: Nonne me nosti? Ex cognatione enim tua natus sum; qui cum audirem te religionem subijsse iniquo animo ferens huc accessi, vt ex tā turpi vitę cōditione ad pristinas

Diaboli insidia struit.

pristinas delitias reuocarem. Itaque iam cito aperi, vt mecum domum pariter reuertaris Iam tibi virginem insigni nobilitate, ingenti dote desponsauit pater. Cui Andreas. Nec vos cognosco, nec nostro quidem sanguine nati estis qui me quæritis à tam salubri officio reuocare. Parētes enim ante, quam natus essem, huc me genuerunt, vbi humilitatem amplexus, obedientiam sponsam accepi Ita hostis ille ianua pulsus atque deuictus constantia puelli, tantum facinus frustra suscepit.

Professionē facit. Exacto autem probationis (vt vocant) anno cum summa fratrum omnium gratulatione, solēnia religionis vota suscepit. Tum ardentiori pietatis studio terrenorum cupiditates superabat. Diebus tribus in hebdomada solo pane & aqua victitabat. Obedientiam tanta diligentia obseruabat, vt vel solo seruitutis nomine religioni se consecrasse videretur. Nullam temporis partem otio dabat, solitudinē nimia auiditate appetebat. Iniuriarū erat patientissimus, adeò vt religionis perfectionem in tolerandis iniurijs constituere videretur. Mittebatur, vt moris est mendicantium, per ciuium domos pro eleemosynis accipiēdis, cūq; *Irridetur à suis.* à suis honorum & diuitiarum gloria elatis repulsam pateretur, multos sæpè ludibrijs onustus domum redibat. quas tāta vultus hilaritate pferebat, vt nulla re magis quā iniurijs gauderet.

Curat hominē morbidum. Ea tempestate Ioannes quidā Corsinus Lupo morbo grauissimo laborabat, qui vt doloris magnitudinem leuaret, omni ludorū genere noctéque diéque se exercebat. Huius calamitatē miseratus Andreas, Ioannes, inquit, si meis consilijs acquiescis, ego te ab hostium tuorum insidijs liberatum, pristinæ sanitati restituam. Ille recuperandæ sanitatis desiderio inflammatus, nō inuitus se facturum, quidquid imperaret, pollicitus est. Cui Andreas. Est in primis opus vt pessima hac ludorum consuetudine relicta, octo dierum ieiunijs precibusq; Virginē Mariā flectere nitaris. Ioānes simplicitate verborum motus, mira deuotione iussa perfecit, & meritis eius solitam valetudinem est consequutus.

Erat eodem tempore vir nobilis, cuius filia, quam vnicā habebat, morbo hecticæ febris languens, nulla poterat medicorum arte curari. Hæc cū prodigia quæ per virum Dei in dies fiebant, perciperet, sperabat procul dubio sanitati restitui, si manibus suis vir Dei cibum sibi ministraret. Quod pater intelligens, summis precibus à beato Andrea impetrauit, vt filiam suam ægram, quæ in se vno omnem salutis spē posuerat, inuisere dignaretur Ille cognita puellæ fide diuina oratione præmissa, eā visens, cibumque ministrans, pristinæ restituit saluti. *Puellā à febre liberat.*

Post paucos annos Andreas literis imbuendus Parisijs destinatus, inde post tres annos reuocatur. Per Diuionem autem iter faciens patruum Cardinalem visitat, ibi hominem vtroque lumine orbatum, ad portam templi stipem petentem diuinæ virtutis operatione illustrauit Conuentui verò Florentino summa auctoritate præfectus tanta vitæ sanctimonia claruit, vt Carmelitam Pisanū quendā, Venturā nomine ab hydropis morbo curauerit. *Cæco visum restituit.*

Rogatus à quodam familiari, cui puer natus erat, vt sacro eum fonte expiaret, paruit ille quidem, sed ingenti lachrymarum imbre puerum deplorabat. Patri autem tātarum lachrymarū causam quærenti respondit. Hic puer sibi totíque familiæ exeidio natus est. Pater verò huiusmodi præsagio neglecto, viri Dei verba contempsit. Sed adulti iam pueri scelera facinoraque coniectoris veritatem comprobarunt. Cum multis namque facta in Remp. coniuratione in iudicium vocatus est, & cognatis quidem ab omni Reip. administratione abdicatis, ille tanti sceleris pœnas soluit. *Claret prophetiæ spiritu.*

Non longè post Fesulanus antistes cōmuni omniū suffragio electus est, at ille nè tantæ dignitatis gradū subire cogeretur, tertio ab vrbe milliari apud Carthusiēses latitauit. Quæsitus autem à Canonicis, nec inuētus de renouāda

electione decernere coguntur: dumq; vacillantia illorum corda in ambiguo versarentur, Spiritus sanctus per os infantis eum prodere & confirmare voluit. Ecce enim (inquit puer.) Elegit Deus Andream sacerdotem sibi. Ecce totus apud Carthusienses orationi intentus est. Quibus verbis stupore omnes replen, electum prius confirmant missisque nuncijs vel inuitum ac suscipiendam dignitatem compellere statuunt. Interea Andreæ tota mente in cælestibus versanti, candida veste puer astitit, qui nè laborem subterfugeret, eum hortatur, asserens hoc diuinæ voluntatis esse decretum.

Creatur Episcopus Fesulanus

Suscepta igitur anno ætatis suæ 58. episcopali dignitate tanta virtutū omnium excellentia, clarissimas prioris vitæ suæ actiones superauit, vt facilè appareret quanti supremam illam animarum curā faceret. Quid de eius commiseratione in pauperes, quid de pietate eius in populum suum referam? Non modò affectos egestate videre, sed ne audire quidem sine lachrymis poterat. Nemo egentium vnquam ab eo sine eleemosyna recessit. Quin etiā cum annonæ summa penuria esset, & egentium plurimi ad eum cōfluerent, ille cū iam distributis omnibus, quotquot in domo panes habebat, nihil quod erogaret, haberet: iussit ministros arcam diligentius scrutari. Illis autem ne micam quidem superesse respondentibus: Quin immo, inquit, confidite & in pœnum reuertentes panes adferte. Parent illi, & inuentos, non sine ingenti admiratione, in magno numero panes Episcopo deferūt, quos ille pari alacritate pauperibus distribuit.

Virtutes eius eximia in Episcopatu.

Diuinitus augentur panes.

Cōsueuerat vir Dei qualibet quinta feria in memoriam Dominicæ humilitatis pauperibus pedes lauare. Accidit vt ex medicis quidam summa contētione huic officio resisteret. Causam autem ab Episcopo interrogatus respōdit: Crura sua morbo in putredinē versa esse. Cui Episcopus: Cōfide, inquit fili, & aqua in peluim infusa crura lauit, lo a omni corruptionis vulnere liberauit.

Et his quidem alijs q; præclaræ pietatis operibus ad septuagesimum primum annum perueniens in nocte Natiuitatis Domini inter Missarum solennia, obitus sui diem manifesta visione ex Virgine gloriosa intellexit. Anno igitur ætatis suæ 71. Pontificatus 12. ab incarnatione Dñi anno 1373. octauo Idus Ianuarij anima eius sanctissima beatis spiritibus sociata est. Cuius egressum mirabilis suauitatis odor comitabatur, lux circumfusa astātiū oculos perstringebat, sacri corporis contactus varios languores pellebat.

B. Virgo ei obitum suum denunciat.

Anno autem incarnationis Dominicæ 1440 Eugenio 4. Pontifice Maximo, Philippus Maria Mediolanensiū Dux Ecclesiæ Florentinisque vltro bellum intulit. Iamque multis circum oppidis crudelem in modum deuastatis, vltimum pœnè exitium Florentinis & Cardinalibus, qui cum Eugenio summo Pontifice Florentiæ erant, imminebat, cum neque mens, neque ratio quibus validissimis hostium viribus resisterent, suppetebat. Erat ciuiū animis ingens iniectus metus. Omnes trepidare, festinare, armis diffidere, & suo quisque metu pericula metiri, cū tota ferè ciuitas Andreæ nostri Corsini miraculis excitata, singulari deuotionis studio ad Ecclesiam Carmelitarum cōflueret; & inter cæteros adolescens quidam multis decorus virtutibus aduenit. Cui tota mente diuinis rebus intento beatus Antistes apparuit, mandans ei nè tardaret Præfectis sua verba referre. Scito, inquit, quòd Deus Israel qui manu potenti Pharaonis exercitum confregit, clarissimam vobis de aduersarijs omnibus victoriam largietur. Confidite & rem cum hoste armis gerite; quinto, à S. Ioannis Bapt. proximo festo victoriam de hostibus reportabitis. Adolescēs etsi visione nimis vehementer exterritus, audita præfectis belli nunciat. Illi de pietate & ope antistitis confisi militem colligunt, & parua manu hostis exercitum bellicis rebus instructissimum in effusam fugam compellunt.

Philippus Maria vexat Florentinos.

Andreas adolescēti cuidam in templo apparet.

Florentini cadūt Mediolanēses

Hoc tam fœlici belli euentu ciuitas

à præ-

Festum S. Andreæ instituitur Florentiæ. à præsenti internecionis periculo erepta, ingentes Deo gratias agere, antistitis sanctitatem virtutemque laudare, manus in cælum tollere, vota nuncupare, & omnibus modis apud summum Pont. Eugenium instare, vt Andreæ in Diuorũ numerum relato, cælestes honores decernat. Eugenius tametsi iam antè satis superque insignẽ viri sanctitatem compertam haberet, rumoribus tamen nouis permotus, nihil vltrà differendum ratus, eximijs prius sancti viri virtutibus egregia oratione explicatis, libens Florentinis annuit, & in cælitũ numero collocatum pia voce inuocauit.

VITA B. ERMENOLDI Primi Abbatis Monasterij S. Georgij in Brunsemingen

Ex ea qua iussu VValdrici 16. Abbatis eiusdem Monasterij scripta est Anno Christi 1281.

6. Ianuarij. Rmenoldus in Sueuia claris natalibus ortus, cùm parentes præter expectationẽ diuinitus sibi filium concessum viderent, fuit ab ijsdem in Hirsaugiense monasterium diuino obsequio mancipatus. Cùm autem & indole præclara & magno ingenio præditus esset, non minores in virtutum omnium exercitatione, quàm in artium maximarum disciplinis progressus fecit, adeò vt viuam quandam virtutis & sanctitatis imaginem, quam in Hirsaugæ Abbate Guilielmo viro omnibus naturæ & gratiæ dotibus ornatissimo cernebat, in se exprimeret. Quæ illum omnibus in Christo fratribus tã charum atque amabilem reddidit, vt eorum & summa Henrici Imperatoris eius nominis V. voluntate Laurishainensis Abbas creatus sit: quam pro- *Laurishainensis.* uinciam tanta ingenij dexteritate, & morũ sanctitate administrauit, vt gregem illum numero & merito amplificatum tandem diuina planè virtute florentem conspexerit.

Erat autem beato viro frater & generis nobilitate & diuitijs pollens: qui cùm aliquando cum alijs ad Imperatorem venisset, atque Henricus Imperator subridens illi dixisset: Fratrem tuum regali Abbatiæ Præfectum ad summũ honoris culmen proueximus, quid tu huic maiestatis nostræ munificentiæ rependes? ille respõsum humanitatis & gratiarũ actionis plenũ reddidit, pauloq; post, vt grati animi significationem vberius erga Imperatorem declararet, munera haud contemnẽda ei obtulit. Ermenoldus aũt vbi id intellexit statim, ne vel leuissima simoniacæ labis in ipso nota hæreret se ea dignitate abdicauit, & ad suum Guilielmum Hirsaugiensis monasterij Abbatem, cum turma discipulorum amplius quadraginta, qui se ab eius complexu auelli non patiebantur, profectus est. Fuit eius aduentus omnibus valde gratus, tantisq; honorum & beneuolentiæ indicijs celebratus, vt existimarent se non hominem sed Angelum recepisse.

Ea tempestate Otho Babenbergensis Episcopus diuino instinctu Brunfenia gense monasterium recẽs fundauerat, cui cùm virum idoneum ardenti desiderio expeteret præficiendũ, præclara Ermenoldi fama cõmotus eum accersijt, eiusque regimini fidenter commisit. Suscepit vir sanctus pari animi alacritate & confidentia, ijsq; virtutum ornamentis locum decorauit, vt omnium præconio mirè celebraretur.

Fuit autem cùm in alijs virtutibus admirandus, tùm rerum humanarum & honorum contemptu adeò insignis, vt cùm Imperator Henricus iustis de causis à Romano Põtifice anathemate plexus esset, vir sanctus tanquàm fideliũ communione indignum aditũ eũ monasterij prohibuit, neque vllis minis vel terroribus adduci potuit, vt quicquã de hac animi magnitudine remitteret. supplicemq; se Imperatori exhiberet, sed iustitiæ zelo præclarè accensus, qđ sui erat officij, egregiè prẽstitit.

Inter alias autem virtutes, quibus ornatus erat, præcipua illi cura paupe sum & peregrinorum erat, quibus adeò se benignum & humanũ præbuit, vt inopes viu & cõsuetudine addicti, tam securè & fidenter ab eo opem poscerent, vt nõ tam beneficium petere, quam debitum reposcere viderentur, perindè ac si ab œconomo suo, res quibus opus habebant, exigerent. Vt autẽ eius liberalitas omnibus innotesceret, dira fames totam oppressit Bauariam, ita vt nõ pauci inedia cõfecti interirẽt. Confluebant verò omnes ad B. Ermenoldum, i-q; iussit frumentum è granarijs depromptum in pauperes distribui, nec prius cessatum est, quàm com pertum esset nihil monasterio relictũ esse. Cumque ministri nec tantillum quidem superesse dicerent, ille de Dei benignitate nihil hæsitans totum se ad deprecandum Dominum contulit, & ecce altera luce adest vir quidam prædiues & nobilis, qui de sua substantia Dominum honorans abundè fratrum suppleuit inopiam.

Solebat, vir sanctus, commisso sibi gregi, vt verus pater & pastor, inuigilare, neque committebat vnquàm vt suorum mores laxiore disciplina defluerent. Delinquentes autẽ etsi in spiritu lenitatis corriperet, improbi tamẽ quidam vidẽtes sibi suis voluptatibus interdictum esse acerbissimo odio illius inflammati eò amentiæ progressi sunt, vt necem ei ad certum diem machinarentur. Huius rei certior factus tantùm affuit, vt timore mortis perter ritus se subduxerit, vt etiam vltro se in eorum, qui iam cultris armati ad sce lus perpetrandum armati stabant, con spectum dederit. Sed accidit vt illi, admiranda vultus eius grauitate & eximio splendore perculsi pedes manusque retraxerint, & à nefario scelere se continuerint.

Vbi autem tempus à Deo definitũ adfuit, quo sancta anima corporis con tubernio soluenda erat, rursus, filij nequã & tanto patre indigni, in eius mor tem conspirarunt. Vnus ex ijs furore ante alios insignis (quem Aaron appel labant) fuste armatus locum, quo viro sancto necessario transeũdus erat, obsedit, & tanta vi caput illius illisit, vt mox humi stratus cum extremo spiritu decertaret, inde verò aliorum manibus sublatus, aliquamdiu sine vllo vitę iudicio iacuit. Paulò verò post ad se reuersus coniectis in discipulos oculis, Hilari eos sermone affabatur. Discipulus verò vbinã seiscitantibus respõdit: ad thronum Dei se raptum fuisse, bonaq; verba & promissiones consolationis plenas illic accepisse, puta quod nũquam diuinus cultus eo in loco defuturus esset. Et nè quid dubitationis apud se de his promissis relinquerent addit se die crastino, sub Missarum solennijs qñ hymnus Angelicus decantaretur, spiritum Deo redditurum. Dixit, & vera eũ dixisse, res ista postridiè declarauit. Nã in sacra Epiphania, hora illa, qua dixerat corporis ergastulo solutus ad æternam gloriam fęliciter migrauit. Erat tum annus Christi 1121. septimus autem electionis eius, qua creatus est Abbas Brunfeningensis.

Post obitũ quidam ex nostris in vindemijs in Austriã missus, monasteriũ quoddam ingressus à monacho quodã benignè exceptus fuit: vbi post multos vltro citroq; sermones habitos, monachus ille quæsiuit, fuisset ne quãq; apud nos Abbas Ermenoldus nomine. Fratre aũt respondente fuisse & quidẽ primum monasterij nostri Abbatem, ille, subiunxit. Tametsi nulla mihi eius nominis notitia fuit, tñ nuper cõperi maximi eum apud Deum meriti esse. Cũ .n. ad vitæ vsq; desperationem fluxu sanguinis laborarẽ, multosq; sanctos frustrà inuocarem somnus mihi obrepsit. Et ecce videbar mihi ad Christi tribunal rapi & acerbissimas peccatorum meorum pęnas luere. Cumq; alij atq; alij pro meritorum diuersitate, vel æternis deputarentur supplicijs, vel ad cælestia beatorum gaudia transmitterentur, vidi Benedictini quendam ordinis monachum ob vitam in monasterio negligentius actã grauissimis subijci quæstionibus, vt iã iã in tartara relegandus putaretur. Cumq; nihil, quod

pro

pro sui excusatione adferret haberet, vir quidā eximia sanctitatis opinione clarus ardentes pro eius liberatione preces fudit, asserens quòd vel eo solo nomine misericordia dignus esset, quòd stabilem semper eodē in loco pedē fixisset, & obedientiæ iugo colla subdidisset. His sancti illius precibus placatus Iudex reum absoluit. Tum ego sancti illius desiderio vehementer captus me ad illum pro infirmitatis meæ, qua tenebar, remedio deprecandum cōposui. Cumq; eū esse Ermenoldum Brunfeningensem Abbatem didicissem, ilicò me ad Missam de Confessore celebrandam erexi, sacrisq; indutus vestibus, quamuis virium sæpè imbecillitate præpeditus, sacrum peregi, eoque peracto, prorsus me incolumē sensi.

Inter alios contigit aliqn cæcum ad sepulchrum eius illuminari. Aderant complures eius miraculi inspectatores & testes, qui vno ore homini illi, Deū & S. Ermenoldum pro tanto beneficio laudanti, gratulabantur. Ecce aūt quidam, malo dæmone impellente hominem illum contumeliosis increpitans verbis, impostorem & mendacem appellare cœpit. Moxque importunior factus confecto è funiculis flagello, ter beati viri sepulchrum verberauit, & sacrilego ore Ermenoldo vt quiesceret imperauit. Vix verba blasphemiarum & furoris plena finierat, cū faciē, tanquam ardenti perfusam aqua, incredibili ardere æstu sentit. Quo tormētō grauiter exanimatus ad lectum, aliqd mali leuamentum expectans, se contulit. Sequebatur famulus, qui blasphemiarum eius minimè ignarus, hortari eum cœpit, vt vera cordis contritione, & integra confessione commissum scelus expiaret. At ille, spreto salutari consilio, à frigida remedium quæsiuit, sed minimè inuenit. Reuersus igitur ad lectum corde in scelere planè obdurato horribili Lepra percutitur, separatur ab hominibus, nec tamen vult reatum confiteri. Accidit inde vt die quodam mensæ accumbens ministrum cibos adferentem præstolaretur. Minister autem solito nonnihil tardius rediens, hominem facie in ardentes prunas collapsum extinctum reperit. Nec dubium, quin eo supplicio debitas scelerū suorum pœnas luit. Sunt & alia præclara sanè sancti huius miracula, quæ nos breuitatis studio prætermittimus.

VITA ET MARTYRIVM S. Luciani, quam Simeon Metaphrastes scriptam reliquit.

Et Eusebius Cæsariēsis Lib. 9. Eccles. Hist. & D. Hieronymus de Viris illustribus, & D. Chrysostomus præclara oratione laudes eius recitat. Passus est autem martyrium sub Galerio Maximiano Anno Domini 311. Euseb. Pap. III. Constantini Imp. Anno 6.

LVcianus Samosata ciuitate Syriæ, parentibus honesto loco natis oriūdus puer duodecim admodū annorum vtroq; orbatus, ad Macariū, qui Edessam habitabat, diuitijs suis in pauperes distributis, confugit; apud quem breui temporis spatio sacrorum librorum intelligentiam consequutus, & lauacro regenerationis expiatus, ad monasticam vitam declinauit. Vbi ardenti pietatis studio viam virtutum omnium ingressus, frequenter inedia carnem macerabat, & lachrymis & precibus, assiduò vacabat. Rerum autem diuinarum meditationi adeò erat intētus, vt non nisi extrema necessitate cōgente somnum capere vellet, verbūq; ex ore non prodiret, quod diuinum excellenter spiritum non saperet. *7. Ianuarij. Lucianus puer omnia sua largitur pauperibus. Fit monachus.*

Et hæc quidem puerilibus annis. Postquam verò ętate maturior factus, in Ecclesia Antiochena, sacerdotio initiatus est, ludum literarium cand dato rum frequentia celeberrimū instituit, & quicquid ibidem merebatur, alacriter in pauperum vsus conferebat. Et quia hebraicarum literarum erat peritissimus, videbatq; sacros codices hominū sceleratissimorū veneno infectos, *Antiochiam presbyter ludū literariū instituit.*

multisq; erroribus, non sine graui Catholicæ fidei detrimento, imbutos, assiduo eos labore & studio ad pristinam primamque puritatem reuocauit.

10 Interea Maximianus Imperator rabie maxima in Christi Ecclesiam deseuiens, Christianum nomen ad internecionem delere conabatur, auditaque præclara admodum Luciani fama, eũ in suas partes allicere studebat. Sed martyr prudenter Ecclesiæ periculum in suo capite verti, animaduertens, relicta ciuitate in agro quodam latitabat, donec Pancratius quidam Antiochenus Sabellij veneno infectus, inuidiæ stimulis concitatus martyrem satellitibus Maximiani prodidit, & Nicomediam abducendum tradidit. Illic Maximianus inauditam in Christianos crudelitatem exercebat, & præter alios omni virtute præstantes, Anthimum eiusdem ciuitatis Episcopum, interfectum igni tradidit, & Petrum Alexādriæ antistitem interemit. Quin etiam in tantam processit sæuitiam, vt nec pueris in Christi confessione perseuerantibus parceret.

Pancratius Lucianũ prodit.

Sæuitia Maximiani.

Nam cum duos illustri sanè loco natos pueros multis promissis inescare studuisset, nec quicquam proficeret à blandirijs ad iram conuersus varijs grauiter affectos verberibus à Christi confessione auocare conatus est. At illis nec sic quidem cōsentientibus, quidam è Sophistis: Quid, inquit, ô Imperator? Ita ne patiemur Romanorũ Imperatores à balbutientibus pueris superari? Ego hos statim animo fractos supplices tibi sistam. Et mox inaudito supplicij genere, capita eorum acutissima quadam sinapij confectione illini & in balneum igne vehementer accensum includi iussit. Quo in loco puerorum alter, cùm seuientis in caluaria flammæ impetum sustinere non posset, tanquam fulmine in terram prostratus, expirauit. Alter verò cùm fratrem certamen consummasse videret, ruens in amplexus & oscula fratrem victorem magna voce proclamauit, donec nimio calore præclusis faucibus & ipse fœlici agone spiritum tradidit. Præclarum hoc sanè fuit puerorũ certamen circa Nicomediam, quod in hodiernum vsque diem infantium martyrium nominatur.

Passio duorũ infantium.

Interea Lucianus Cappadociam venit, vbi milites quadraginta supplicio-rum timore fractos à constantia fidei ad impium simulachrorum cultũ defecisse inuenit, quos statim oratione grauitatis & pietatis plena ab impietate ad fidei confessionem reuocauit, qui grauissimo omnes admissi sceleris dolore perculsi inuicta animi constantia contractam impietatis & ignominiæ maculam deleuerunt.

Lucianus confirmat milites euersos.

Et his quidem præclaris in transitu itineris pietatis operib. Lucianus Nicomediam delatus est, vbi rursus alios atque alios à Christi cōfessione in horrendum impietatis barathrum lapsos, erexit confirmauitq;. Erat enim in vultu eius mirabilis quidam splendor, ita vt clarissimum pietatis virtutumque omnium specimen quod ex facie elucebat omnium animos incredibiliter ad se alliceret. Hinc ipse tyrannus, nè tāta sermonis eius suauitate vultusq; splendore vis impietatis eius frangeretur congressum eius formidabat; adeò vt non nisi interiecto velo, & intermedio sermonis ministro, verba eius exciperet.

Lapsos quosdam erigit.

Reuerentia vultus eius.

Imperator ergò tũ eximia viri virtute commotus, primò multis blanditijs & promissis martyrem delinire studuit. Considerabat enim singulari eius prudentia imperium nullo negotio fœlicissimè administrari posse. Sed cùm muneribus & promissis, reiectis contemptisq;, respondisset, nè vniuersum quidem mundum cum pietate in Deũ conferendum esse, vehementer excandescens Imperator, continuò varijs cū tormentis subiecit. Et nunc quidem in cippum, manibus pedibusq; ad quatuor foramina crudeliter extensis coxendices violēter è suis mouebant articulos; nunc autem graues testarum aculeos eius dorso substernebant. Postremò probris & contumelijs ad satietatem affectum extrema cibi potusq;

Dirùs afficitur cruciatib. Lucianus.

tusque inedia vexabant, nisi impuris Deorum victimis famem pellere maluisset. Sed Christi martyr diuinis nunquam epulis destitutus, impuras victimas respuebat, adeò vt totos 14. dies inter tormenta ieiunus perstiterit, nec tamen solita pietatis & adhortationis officia, quibus pro Christi nomine carceri inclusos confirmabat, nunquam intermiserit.

Dies festus Theophaniorum.

Intereà, Christianis toto terrarum orbe celeberrimus Theophaniorum appropinquat dies, cum discipulorum eius plurimi ex Antiochia & aliis aliisq; locis confluentes, magistrũ circumsistunt; quos ille nimia tristitia absorptos inuicta animi virtute consolatus est. Sed quis hoc spectaculo à lachrymis tẽperare queat? Sedebat martyr in fœdo horridoq; carcere omnibus pœnè membris suppliciorum atrocitate fractis, & extrema iam inedia confectus, inuictam animi sui virtutem inflammato diuini amoris igne, spiritu testabatur. Stabant discipuli vultu tristi & assiduis lachrymis oppleto, nec locus nec tempus dabatur quibus martyrem è præsenti calamitate eriperent, vel certè ab inedia diuturna releuarẽt. Hoc tamen vel maximè eorũ animos affligebat, quòd vltima diuinorum celebratio mysteriorum negata videretur. Nec enim vel viam vel modũ inueniebant, quo sacram in carcerẽ mensam inferrent. Tum Lucianus, illis secretò consultantibus ait: Bono animo estote. Mensa quidem ex lignis lapidibusq. compacta sacris mysterijs nobis deest, sed erit vobis hoc meum pectus Deo vt confido nequaquam ingrata mensa. Templum autem sanctum vos mihi eritis. His dictis erecti animi, & diuina procul dubio prouidentia fauente, custodes remissiores facti sunt & diuina mysteria in sacro martyris pectore cum summo gaudio & exultatione peracta. Deinde postquam multa eaq; valdè præclara de pietate in Deum, de constantia, de æternitate dixisset, & discipulorũ animos facibus diuini amoris inflammasset, sacraq; mysteria corporis & sanguinis Domini discipulis impertitus esset, & absentibus per sacras Diaconorum manus transmisisset, ter prius constanti voce coram scelerati Imperatoris ministris Christianum se esse confessus, beatum Deo spiritum tradidit. Sunt qui affirment spirantem adhuc in profundũ maris proiectum fuisse.

Reddit Domino Spiritum.

Maximianus enim vt memoriam tam præclari certaminis deleret, corpus eius, ingenti lapide dextero eius brachio appenso, maris fluctibus tradi iussit. Sed scelerata tyranni mens quo magis gloriam martyris sempiternis inuoluere tenebris nitebatur, tantò clariore lumine illustrabat. Nam postquã totidem, quot in carcere diebus, cum maris fluctibus decertasset, delphinus quidam humanitate pietateq; crudelem tyranni mentem condemnans, sacrum corpus omnibus suis membris integerrimũ (sola manu excepta quæ pondere lapidis à corpore auulsa fuit) suo subuectum dorso Depranum in Bithyniam detulit, depositoque sacro in terram pignore expirauit.

Corpus eius à mari diu positũ Delphini obsequio ad terram defertur.

Discipuli verò incredibili exultantes gaudio, multa veneratione id exceperunt, exceptumq; post lachrymas, amplexus & oscula honesto, quantum tempus & inimicorum insidiæ permittebant, tumulo condiderunt. At Helena maximis sanè pietatis ornamentis cultissima, postquam Hierosolymis reuersa, locum hũc visitasset, illustri martyris certamine prouocata amplissimis menibus celeberrimum reddidit, conuocatisq; vndequaque habitatoribus ciuitatem minimè ignobilem condidit, martyrisq; gloriam insigni admirandis operibus tempore clarius ad sempiternam memoriam illustrauit. Locus autem, ad quem corpus delphini obsequio deportatum est, Imperialibus munificentijs auctus, Helenopolis appellatus est.

Hic S. Lucianus quamuis in vita discipulorum multitudine valde clarus extiterit, non tamen pari modo fœlix fuit; nam præter Pelagiam Antiochenam, quæ eum sectata præclarum pro fide certamen subijt; cœteri in apostasiam

ſiam primùm eo tempore perſecutionis ſunt prolapſi, quos tamen pro ſua in Deum pietate iterum ad conſtantiā reuocauit. Sed poſtmodum reddita ecclesiæ pace ſe Ario coniunxere, & quo illuſtriori glorientur auctore non erubuerunt & ſanctiſſimum martyrē, quaſi auctorem hæreſis in crimen adducere, ſeſeq; ab eodē Collucianiſtas appellare: eo etenim nomine Arius ſuos dicebat ad quos ſcribebat epiſtolas. Id aliquando primis illis rerum exordijs, Catholici verum rati, in eundem Lucianum declamarunt, vt feciſſe videtur S. Alexander Epiſcopus Alexandrinus ſcribens ad æquè ſanctum Alexandrum Conſtantinopolitanum Antiſtitem cuius Epiſtola recitatur à Theodoreto Libro primo. Hiſtori. Cap. 4.

Nè qua autem de tanto Martyre hæreſeos ſuſpicio in alicuius animum irrepat, ex ipſis etiam Arianorum actis, quàm pura, ſinceraq, eſſet Luciani fides apparet. Si quidem Antiochię ijdē, Conſtantij Imperat. tempore conuenientes, vt abolerent, nomen illud cōnſubſtantialis, fidei profeſſionem ediderunt Luciani martyris in qua communis filij eum Patre ſubſtantia, potētia, gloria, imago & alia demū, oīa inſunt, quæ Catholicę eccleſiæ filij profitētur: niſi tantum quod conſubſtantialis verbum illic non inuenitur expreſſum, eius occaſione, & à Nicæno Symbolo illud adimere conabantur: ſed nulla quidem in eo eſſe poterat culpa, eam vocē omittendo; quam ſcimus ad eludendos omnes Arianorum cauillos, à Sacroſancta Nicæna Synodo, primum fuiſſe ſapienter appoſitam. Quod itaque religiosè, vereque ante Nicænū Concilium Lucianus profiteri potuit, eo ipſo in damnationē eiuſdem vocis abuſi ſunt Ariani; ſicut & ipſam ſcripturam etiam in prauum ſenſum ſæpius torquere non erubuerint. Satis vel illud ſit ad defenſionem Sancti Luciani, teſtimonium Athanaſij, qui dum in Synopſi quam ad Conſtantem Auguſtum ſcripſit de diuinis ſcripturis agit, appellat Lucianum Sanctum, magnum, religioſumque martyrem.

VITA S. GVDVLÆ Virginis apud Brabantos celeberrimæ;

Ex ea quam Surius habet ex vetuſto manuſcripto Codice, Vixit circa annum Domini 670.

Igiberti regis temporibus fuit comes qui dam vitæ innocentia & morum probitate inſignis VVitgerus, cui coniunx cum ſtirpis claritate illuſtris (erat namque maioris domus inclyta Pipini ſoni ſorore progenita) tum virtutum omnium meritis præſtantiſſima erat. Hi cum indefeſſo ſtudio diuinam mentem attenderent, nihilq; magis ſibi proponerent, quàm quo modo ſe totos ad illius imitationem accommodarent, egregios ſanctiſſimosq; laborum ſuorum fructus à Deo conſequi meruerunt. Nam præter Emebertum Cameracenſium pręſulem virum multis virtutibus ornatum, duas inſuper filias Rheinildim & Phairildim vitæ ſanctitate & morum integritate pręclaras habuerunt. Poſtremò his accedit non ſine prænio Angeli monitu egregium ſanctitatis decus Gudula, quę ijſdem temporibus quibus S. Gertrudis clariſſimis virtutum miraculorūque fulgebat operibus in lucem edita ab eadem de facto fonte leuata eſt. Huius S. Virginis neptes fuere ſanctæ Aldegundis & VValdetrudis candidiſſimis bonorum operum floribus ornatiſſimæ. *S. Ianuarij.* *Genus S. Gudulæ.* *S. Gertrudis eam de Sacro fonte ſuſcipit.*

Mox verò vt S. Gudula ex ephebis exceſſit, ſacrę virginitatis voto flagrantiſſima, intra monaſterij clauſtra mentem ad cæleſtis patriæ deſideria erigere cæpit, & corpore quidem in terris conſtituta, aſſidua rerum diuinarū contemplatione, mente in cæleſtibus verſabatur. Cumq; S. Gertrudis, quæ eam Chri- *In monaſterio inſtituitur.*

Christo genuerat, huius vitæ cursum fœlici agone consummasset, virgo Gudula tantæ cognatę solamine destituta, diuinis sapientiæ monitis & consilijs iam probè instructa parentum repedauit limina, non quidem ea mente, vt solutis obedientiæ vinculis potestas liberius viuendi esset, sed vt eximijs pijssimorum parentum exemplis, clariorē sanctitatis formam in se cōciperet.

Nam cum in villa quadam Marzella vocabulo, duobus ferè milliaribus à parentum ædibus distante, oratoriū Saluatori nostro sacrum esset, magno pietatis studio die noctuq; hoc frequētare cœpit, tantisque maximorum operum exercitijs incumbere, vt Diabolus ingentem inuidiæ flammam ex ijs conceperit: nam cū tempore quodam ad consuetum pietatis officium accenso lumine cū pedissequa tenderet, Dęmon vt eam à cæpto itinere reuocaret fraude sua lumē exstinxit, & viæ ignaras in graue offensionis periculum adduxit. Tum virgo vt Diabolicæ fraudis perturbaret laqueos, orationum assumit clypeos, nec prius à votis precibusque cessauit, quàm lumen exstinctum cælitus rediret. Cæptum ergo læta nudis plantis carpebat iter, iamq; oratorium ingressa nouo mentis ardore pro tam claro beneficio diuinæ bonitati gratias agebat, precesq; in multam lucem protrahens, expletis tandem missarum solennijs domum remeabat.

Patitur infestationes Dæmonis.

Ecce autem mulier longo merore, & diuturna calamitate contabescens, obuiam prodit. Gestabat hæc filium à primo natiuitatis suæ die nonem annis, infinitis miserijs obnoxium. Nam omni membrorum omnium officio destitutus, non cœlum sed terram, brutorum instar, spectare cogebatur. Vocis spiracula obstructa verba negabant, manus chiragra contusæ cibum ori ministrare recusabant: nihilque erat in puero quod non languore affectum matrem miseris modis cruciaret. Hanc Gudula venientem aspiciens non sine magno lachrymarum imbre excepit, & puerum ambabus suauiter complexa vlnis fusis precibus Deo cum commendauit, cum repentè vocis membrorumq; laxatis retinaculis puer ad integrum sanitatis officium excitatur Mirabatur S. Gudula virtutem Dei per se ostensam, gaudebat pia mater de misericordia Dei per virginem exhibita.

Curat puerum valde morbidū.

Est & aliud quod clarius Dei erga Virginem amorem testatur. Erat quodam die Virgo diuinis sola rebus vehementer intenta cùm inopinatò, quędam mulier extrema lepræ deformitate misera ostium cellulæ pulsans magnis vocibus opem implorat Virginis. Excitata protinus gemitibus & eiulatibus, Gudula accurrit visaque muliere putredine pœnè consumpta, ò Domine, inquit vbi sunt misericordię tuę viscera? Et precibus ardenti pietate de more persolutis, sacro manuum suarum contactu omnem lepræ deformitatem detersit.

Sanat leprosam.

Et hisquidem, alijsque quampluirimis quæ sanctitatem eius declarant, quamuis in vita miraculis clarueritt, multò tamen clariora, postquàm in cœlis coronata est, meritorum suorū indicia dedit. Nec mirum sanè: tanto namque cælestis patrię desiderio flagrabat, vt non prius Deum se hominesque verè diligere existimaret, quā huius mortalitatis ergastulo soluta ad Dei conspectum admitteretur.

Ergò postquam desiderato diu voto potita, ad Christum migrasset, quanquam in vita, admodùm benefica in pauperum inopia subleuanda fuisset, multò maiora charitatis officia de cælis in terram transmisit. Nam mox vt sanctissimum eius corpusculum in villa Ham dicta terræ conditum est, arbor, quam dicunt Populum, hyemali tempore frōdes resumere, propagines formare, & clarissimum eiusdem virginis in domo Dñi vt palma florentis testimonium dare visa est. Cumque fama virginis nouis nouisq; virtutum multarum clarescerēt miraculis, placuit fidelibus de loco sepulchri leuatā in locum honori eius magis congruū trāsferre. Et quidē Niualēse cœnobiū cum

Arbor hyemead eius tumulū virret mirabiliter.

cum ſacris reliquijs ex omnium con-
ſilio delectum eſſet, iamque operibus
manus admouerent, factum eſt vt nul-
lis viribus leuari poſſet. Illis autem hę
ſitantibus & cum ſtupore conſilia agi-
tantibus, reſpondit quidam, & ætate &
prudentia cæteris prouectior, non aliū
virginem quietis & honoris locū ex-
petere, quàm eum vbi aſſiduis lachry-
mis & precibus Dei gratiam, & glo-
riam conſequuta erat.

Tranſlatio corporis eius.

Huic conſilio, & mentes fidelium, &
virginis corpus ceſſit protinus. Depor
tatum eſt ergo cum ingenti totius po-
puli gaudio & hymnis, ad Saluatoris
templum in Morzella conſtitutum. Et
ecce ſurdus quidam pro infirmitatis
ſuæ remedio corpori ſacro appropin-
quans, repentinam ſanitatem cōſequi-
tur, ſed exiguum planè eſt ſi cum alte-
ro, quod ſequitur conferatur.

De cuiuſdam regis filia.

Erat regis cuiuſdam tranſmarini fi-
lia membrorum omnium languore à
primo ortus ſui die miſerè oppreſſa.
Hæc in ſomnis à muliere quadam ſpe
ctabili forma & vultu decoro edocta
de Gudulæ virginis tumulo, ſanitatem
ſibi ſperare videbatur. Hæc patri ma-
triq; cum ingenti gaudio & ſpe ſalutis
narrabat, ſed cum neq; viam, neque lo
cum tumuli cognouiſſet continuis ſe
lamentis dabat, donec tertia dein no-
cte certiſſimam & loci & nominis co-
gnitionem accepit. Manè igitur cum
electa militum manu naui imponitur,
tranſmiſſoq; fœliciter mare ad tumu-
lum peruenit. Vbi à ſacris virginibus
Deo ibidem famulātibus excepta, ora
tionis inſtantia per triduum ibidem fo
uetur: tandemq; ſoſpitatem, quam ora
culo accepturam ſe didicit, meretur.
Sicq; membrorum officio roborata, at
que incredibili gaudio excitata, Chri-
ſti fidem ritibus paganorum relictis,
amplexata eſt. Sed & parentes eius,
præſenti miraculo excitati, cum pluri
mis regni ſui viris ad cęnobium ſacrę
virginis contendentes, baptiſmatis gra
tiam perceperunt.

Stupēdum diuinitus arboris tranſlatæ miraculū.

Sed vnum inter multa quod maxi-
mè virginis gloriam illuſtrem reddit,
ſilentio prætereundum non eſt. Altera
die qua virginis corpus in Morzellā
tranſlatū eſſe diximus, arbor illa quæ
prius ſacrarum reliquiarum cuſtos fi-
diſſima obſequio ſuo virginem hono-
rarat, nè quidem in trāſlatione earum
virginem deſeruit. Nam eadem arbor
(dictu mirum) ſacra virginis mēbra
ſubſecuta, ac eodem in loco mirificè
eradicata, & conuenienter tranſplan-
tata coram prædicti oratorij foribus,
viriditate ſua puritatem virginis teſta
ta eſt. Huius tam ſtupendæ rei fama
commotus Carolus, qui ex Imperij
gloria, quod tunc magno animo admi
niſtrabat, Magnus dictus eſt, locum
adijt, & miraculi veritate ſine fuco co-
gnita, ad ſtudium religionis ardentius
excitatus, nouum ſacrarum virginum
monaſterium ibidem erexit, vt animi
ſui in virginem pietatem & obſer-
uantiam muneribus & donis decla-
raret.

Vrſus medijs perſecutorum Virginis protectione euadit.

Poſt hæc cum die quodam, vt fieri
ſolet, venationis gratia ſyluas & ne-
mora peragraret, & quēdam miræ ma
gnitudinis vrſum acrius inſequeretur,
fera beſtia cum nullū effugij locum,
campis vndique latè patentibus ſibi re
lictum videret, ac mortem iam iamq;
capiendus crebris differret flexibus,
propere cursu recto tendit ad Morzel
lam, & in ſancti Saluatoris vi magnā
irrumpit eccleſiam. Et mox feritatis
ſuæ oblitus, deflexa ceruice, ſubmiſſo-
que humiliter capite virginum aduca
tantium cepit veſtigia lambere ac mo
re laſciuientum catulorum, omnibus
aggaudere, multiſq; ſanè ſignis ſe fa-
mulæ Dei patrocinio defenſatū fuiſſe
declarauit. Quæ res vt regi nunciata
magnam admirationem, ita vrſo vi-
tam attulit. qui reliquum deinceps vi-
tæ curriculum ſumma cum manſuetu
dine ad virginum voluntatem ibidem
tranſegit.

Vt autem inſigni erga pios pietate
flagrabat virgo, ita impios auerſaba-
tur, menteſq; in ſcelere obduratas acer
bo odio proſequebatur, cuius rei exē-
plum quod in ſupradicta villa Ham
contigit, attexere non grauabor. Vir-
go Gudula vt erat nobilitatis & diui-

tiarum

Patrum gloria admodum clara, ita parentum studio, magno sumptuum splẽdore sepulchrum eius adornatum fuit. Horum cupiditate iniqua latro quidam accensus, tertia ab obitu eius nocte sepulchrum accessit, totusque mortifero auaritiæ veneno ebrius aurum & argentum, cuius magna vis erat, deprædatur, & sacrilegis onustus spolijs domum redit; & filiam armillis, quas sacræ virginis brachijs detraxerat, exornat. sed sacrilegij immanitatem, diuina breui vltio subsequuta est. Nam Embertus virginis sanctissimæ frater, mox vt tanti sceleris auctores cognouit, maledictionis iaculum in eos vibrauit. & à sanctæ Dei Ecclesiæ gremio atque fidelium consortio sequestrans damnauit: quibus sacro fulmine meritò percussis, veluti arbor à sua præcisa radice, vniuersis ramis interitum sempiternum adfert, ita omnis illa progenies, tam detestabili stirpe profluens, grauissimis postmodum infirmitatibus vexata est. Nulla enim familiæ eius persona extitit, quæ non insigni aliqua deformitate & languore membrorum tanti sceleris pœnas lueret.

Sacrilegiũ horrẽdum in modum punitur.

Itaque post multa eaque præclara à virgine ostensa miracula, cum Christianorum impietas, quæ indies magis magisque non sine graui diuini numinis offensione, vires sumeret, iusto Dei iudicio sanctuaria eorum tradita sunt Barbaris in derisum, & incolarum substantiæ latronibus in prædam. Qua tempestate beatæ Gudulæ corpus à Morzellensi cœnobio, in locum, qui Capræmons dicitur, delatum est. Cumque Danorum impietas longè lateque omnia popularetur; ipsum etiam cœnobium flammis absumptum solo adęquarunt, rebusque omnibus, quæ pretij alicuius erant ablatis, Pagani recesserunt. Tum rursus Morzellense cœnobium, quanquàm sui ruina turpiter deformatum, sacris tamen Gudulæ reliquijs exornatum est, donec Ottonis secundi Imperatoris tempore Carolus Lotharij Regis Francorum frater sacrum S. Gudulæ corpus Bruxellæ in templum Gaugerici debito cum honore intulit.

S. Gudula Bruxellas asfertur.

Hic autem cum suis ipse oculis Virginis corpus curiosius inspicere vellet temeritate nimia præceps thecam aperuit, sed (dictu mirum) mox horrenda tenebrarum caligo, diurni luminis aspectum adimit, nebulaque templo circumfusa cunctos à temeritate reuocat. Qua re cecidere animi, precibusque triduo exposcere pacem instant, & sic demum loculum multa pietate recondunt. Dux verò Carolus fixis in terram genibus maximo humilitatis studio ante alios sacras est veneratus reliquias, Deique maiestate per virginem suppliciter inuocata thecam reclusit, ac sigillo suo muniuit, & partem quandam villæ, quæ Molenbecca dicitur, cum sex familijs & pręclara altaris ornamenta S. Gudulæ, ad diuinas laudes perpetuo studio celebrandas, donauit. vbi non sine magna veneratione ad tempora Vldrici Comitis vsque, nepotis Caroli Ducis, quieuit.

Postquam verò anno Dominicę incarnationis millesimo quadragesimo septimo, 15. indictione, Damaso Ecclesiæ totius gubernacula moderante, Henrico secundo regnante, celeberrimum D. Michaeli sacrum, Bruxellæ erectum esset templum, Lambertus, qui & Baldricus Comes, Henrico fratri succedẽs, eiusdem Virginis reliquias de Ecclesia S. Gaugerici, cũ Episcopo sacrisq; Ordinibus leuauit, & summo cum honore in S. Michaelis reposuit.

VITA S. SEVERINI Norici Apostoli,

Ex ea, quam Eugippus Abbas eius contemporaneus scripsit ad Paschasium Diaconum. Obijt temporibus Odoacri Regis Italiæ circa annum Dom. 480.

EA tempestate, qua Hunnorũ Rex Attila defunctus est, res vtriusque Pan- *8. Ianuarij.*

Pannoniæ, per summum scélus filiorum eius, qui de corona acriter inter se dimicabãt, in extremum discrimen adductę sunt. Quo tempore Seuerinus cùm doctrinæ tùm sanctitatis gloria clarus, ex Orientali plaga in viciniam Norici Ripensis & Pannoniorum veniens, habitationis suæ locum Casturis elegit. Vbi sanctissimis diuinarum rerum studijs incumbens, cùm manifestam iustitiæ diuinæ vindictam sceleribus eorum imminere præuideret, cœpit assiduis cohortationibus omnes ad pietatis studium ardentius colẽdum excitare, aliter structam illis hostium insidijs pestem denuncians. Sed cum animi contumaces, & in scelere obdurati salutaria monita à se repellerent, sacrasq; famuli Dei voces aures admittere recusarent, ipse hora imminẽtis excidij eis prodita ad proximum, quod Comagenis appellatur, oppidũ declinauit, quod Barbarorum intrinsecus consistentium custodia seruabatur artissima, nulliq; ingrediendi aut egrediendi facilis dabatur licentia, initã tantùm cum solis Romanis pacestabili, ac fœdere fidei. A quibus tamen Dei famulus admissus est.

Seuerinus venit in Pannoniã

Itaque Ecclesiam ingressus, cũctos vltima desperatione salutis fractos, ad pietatis & iustitiæ arma contra furentem hostium impetum capessenda hortatus est. Cumq; firmissimam salutis spem in ipso discriminis articulo promittenti fidem adhibere dubitarent, senex, qui Dei famulum in Casturis ciuitate hospitio exceptum singulari humanitatis officio dudum prosequutus fuerat, habitu verboque oppidi sui interitum denuncians, aduenit; & conciuium suorum rebellionem, qua diuini viri salutaribus monitis & vaticinijs miserrimo rei euentu comprobatis, impiè repugnabant, lamentabatur. Quibus sanè habitatores oppidi huius commoti, diligentius percunctantur, nũquam illius viri notitiam haberet; Quibus ille respõdens se pœnitus conceptam vultus illius formam animo retinere; ad virum Dei adductus est. Mox igitur, in Ecclesia Dei famulo recognito; senex eius, pedibus prostratus, aiebat ipsius se meritis liberatum; nè cum cæteris oppidanis eadem excidij peste inolueretur. Deinde monebat omnes nè simili mentis duritie, diuini viri monita contemnendo, eandem sibi scelere suo pestem machinarentur.

Armis iustitiæ & pietatis cõtra hostes pugnandũ esse docet.

His ciues isti ad spem timoremque pariter excitati supplices se ad Seuerini pedes demittunt, & quibus demum operibus diuinæ iustitiæ seueritatem, & imminentis excidij cladem euadere possent, obnixè doceri postulant. Tum vir Dei, indicto cunctis triduano ieiunio, vt omnes oris confessione contracta scelera expiarent, & lamentis gemitibusq; sese mactarent, mandauit. Parent illi magna mentis alacritate, & vespertino iã diei tertij sacrificio aduentante, ecce horribilis terræ motus hostium animos intrinsecus habitantium ita exterruit, vt vniuersis, quæ in castris erant relictis, salutem turpi fuga quæsierint, & noctis errore confusi, mutuis se gladijs miserrimè conciderint. Tali ergò aduersarijs internecione consumptis, diuino plebs seruata præsidio per sanctum virum, armis didicit pugnare cœlestibus.

Ita placatur iratus Deus. Hostes ex vrbe fugiunt.

Eodem tempore ciuitatem, Fabianis nomine, cum sæua fames opprimeret, nec incolę aliud sibi in malis remedium præter Seuerinum inuenirent, missis deprecatoribus eum ad se allexerũt. Qui diuino monitu ad eos pergere iussus, denunciauit protinus grauissimum iniquitatis pondus tam dirę famis cladem eis attulisse, quare duris pęnitentiæ laboribus pondus illud iniquitatis tollere studerẽt, & sic demum diuinæ clementiæ opem præsto sibi futuram experirentur. Incumbunt illi strenuè, pęnitentiæ laboribus, & ecce diuina reuelatione Seuerinus viduam quandam nomine Proculam fruges plurimas occultasse cognouit, quam durissimis, de turpissimo auaritiæ scelere, verbis increpitam in medium adduxit, facileq; diuini iudicij rigore proposito collectam frumenti vim ciuib. extrema inopia exhaustis, distribuere

Fabianis Vrbs est, quæ nunc Viẽna Austria dicitur.

per-

Viennenses fame laborantes releuantur. persuasit. Nec multo post naues de partibus Rhetiarum quamplurimis onustæ mercibus, præter omnem spē & exspectationem in littore Danubij apparuerunt, nam & crassa fluminis glacies Dei imperio ad preces Seuerini soluta est, & furibundæ hyemis asperitate vndæ non sine ingenti omnium admiratione placidum nauibus portum concessere.

Per idem tempus prædones Barbari quicquid extra ciuitatis muros eorum crudelitati expositum erat populabantur; cum ciuium plurimi luctu lachrymisque oppleti, contra illatæ calamitatis exitium, ad Seuerinum confluentes, opem eius implorant: Ille Mametrinum tunc tribunum, posteà Episcopali dignitate admirandum, cū paucis nulla militari arte instructis armatas hostium phalanges inuadere, iuber. Tribunus quamuis in pestem ruere videbatur, diuini tamen viri oratione egregiè confirmatus, in hostes fidenter pergit, & nullo certamine in effusam fugam compellit. Arma deinde & spolia nimio timore relicta collegit, vinctos verò non paucos, vt iussus erat, ad Dei seruum adduxit; quos ille vinculis benignè absolutos, & cibo potuque refectos ad suos cum tali mādato remisit, ne prædandi cupiditate allecti pedem eo deinceps inferre auderent, ni malint horrendo cælestis vindictæ iudicio puniri. *Irruptio Barbarorū*

Rugiorum Rex consulit S. Seuerinum. Flacitheus Rugiorum Rex cum Gothorum ex inferiori Pannonia vehementer sibi infensorum multitudine terreretur, nec sanum vllum in summis periculis consilium reperiret, S. Seuerinum tanquam cæleste oraculum certissima salutis spe cōsulit. Nec eum sane concepta de viro Dei spes fefellit. Post multa enim egregia pietatis monita, quibus eum ab omni fraude & insidijs proximo suo struendis reuocabat, hortabatur eum nè pacem minimorum vnquàm expetere erubesceret ne ve de suis confisus viribus hostium potentiam contemnendam existimaret, sed omnem regij muneris administrandi rationem ex diuini numinis timore peteret. Accidit intercà, vt ingens barbarorum turba latrocinijs dedita quosdam ex Rugis in captiuitatē abducerent. Regi ipsi in locis admodū opportunis insidias struerent. Cumque Rex collecta militū manu de hostibus vindictam expetere statuisset, Seuerinus futuri periculi ignarum vt insidias præcaueret admonuit, atque ita Regem diuino spiritu edoctus ab imminenti clade eripuit.

Oblatas frequenter Episcopatuum dignitates constanter à se repulit, sufficere sibi dicens, quod solitudine desiderata priuatus, ad illam diuinius venisset prouinciam, in qua turbis tribulantium frequentius interesset.

Prædicit cuidam suum periculum. Erat quidam Maurus nomine, monasterij, cui B. Seuerinus præerat ędituus, pretio B. viri de manu Barbarorum redemptus Huic die quadam Seuerinus nè pede extra mœnia elato captiuitatis periculo exponeret, præcepit. At ille neglecto B. viri consilio, temerario cuiusdam hominis persuasu impulsus, in secundo à ciuitate Fabianis milliario ad colligenda poma egressus mox à Barbaris vinculis cōstrictus Dā nubiū transuectus est. Eadem hora vir Dei sacris lectionibus intentus, clauso repentè codice. Maurū, ait citò requiri te. Quo nusquā reperto, ipse quantocyus flueta Istri prætermeans latrones properāter insequitur Cuius venerādā pſentiā latrones minimè ferētes supplices quos ceperant reddidere captiuos.

Cōtra mala à Deo immissa, quid agendū docuerit. Quodam tempore in confinio castelli Coculis dicti ingens locustarū vis fruges noxijs morsibus cōctas deuastabar. Qua peste grauiter omnes perculsi, Seuerinū deprecabātur nè orationū suarū suffragio, quas magnū apud diuinā clementiam pondus habere iā ante experti erāt, tātę plagę atrocitatē (quę extremā eis miseriā minabatur) auertere differet: Quib. ille. An, inqt nescitis qd Dns, q his vos flagellis erudire conatur, à vobis requirat. Vos sanctissimo illius cultu posthabito, quādo sacris insidendū precibus, & cōcionibus foret, sola industrię vestrę praua confidentia subnixi, rebus vestris pro spicere

 vultis:

vultis: dumque pia & simplici diuinorũ & Ecclesiæ præceptorũ obedientia mala cuncta propulsare & florentissimo rerum omnium successu affluere possetis, nescio qua consilij temeritate inanes labores cum calamitoso rerum vestrarum exitu suscipere malitis; quare si & imminentem cladem auertere, & diuinæ clementiæ fauorem vobis conciliare vultis, sanctorum vestigijs insistite, ieiunijs & lamentis mentes scelere pollutas repurgate, curas anxias & solicitudines inanes nonnihil postponite, & æternæ animarum vestrarum saluti eum ardenti pietatis studio incumbite, & sic demùm à cunctis malis liberati statum rerum vestrarũ omnibus bonis mirificè affluentẽ possidebitis. His piæ adhortationis stimulis concitati, ieiunijs precibus & eleemosynis ad diuinam misericordiam implorandam se componunt. Omnibus ergo pietatis operibus acriter intentis, pauper quidam à cæpto pietatis opere resiliẽs, ad agrum, qui exiguus admodum inter alios erat, rectà contendit, & toto die anxius impendẽtem locustarum nubem, qua potuit industria, exturbauit, moxque ecclesiam communicaturus intrauit. Sed segetẽ eius exiguam multis vicinorum circundatam frugibus, locustarum densitas deuorauit. Quibus ea nocte ab illis finibus diuino imperio exterminatis, probatum est, quantum valeat fidelis oratio. Mane quippe sancti operis temerator atque contemptor, rursus ad agrum suum malè securus egrediens, eum locustarum pernitie funditus inuenit abrasum, & omnium circumquaque sationes integras vehementer admirans, fusa lamentatione delicti sui grauitatẽ agnouit. Huic occasione arrepta homo Dei, docebat cunctos, quam prudenter rebus suis veræ pietatis studio consulerent.

Seuerinus captiuorũ & inopũ patronus præcipuꝰ.

Captiuorum & egenorum tantam ingenita sibi pietate curam habebat, vt omnes pæne per vniuersa oppida vel castella pauperes ipsius industria pascerentur. Quibus tanta animi lætitia ministrabat, vt tunc se crederet suauissimis epulis refectum, bonisque omnibus abundare, quando videbat egentium corpora sustentari: & cum hebdomadarum sæpe continuatis ieiunijs minimè frangeretur, tamen esurie miserorũ grauissimè se credebat afflictũ.

Prædicit Paulino quod futurus sit Episcopus.

Intereà fama virtutum eius longè lateque dispersa, Paulinus quidam magno eum vidẽdi studio tenebatur. Peruenit tandem ad beatum virum à quo summis non vulgaris beneuolentiæ indicijs susceptus mox audiuit. Festina venerabilis presbyter quia cito obluctantem episcopalis dignitas exornabit. Cuius prædictionem veritas statim subsequuta est. Nam ciues Tiberinæ, quæ metropolis est Norici, coegerunt eundem presbyterum summi sacerdotij suscipere principatum.

Mundat leprosum.

Post hæc leprosus quidam Mediolanensis territorij præclara sanctitatis eius fama excitatus, sanitatis remedia suppliciter imploraturus aduenit, quẽ monachis suis, indicto ieiunio commendans, omni lepræ deformitate mundatum à se dimisit.

Quibusdã sanitas perniciosa.

Cum autem alios multos varijs languoribus & calamitatibus oppressos liberaret, Bonosus S. Seuerini monachus oculorum imbecillitate plurimũ prægrauatus, medelam sibi præstari eius orationibus poscebat, dicens: Aduentitios & exteros salutatis gratiæ sentire præsidia, sibi verò nullam opẽ aliquatenus exhiberi. Cui vir Dei: Fili mi, nõ tibi expedit ab hac oculorũ molestia liberari, & aciem corporei luminis habere perspicuã, quin potiùs ora vt obtutus vegetetur interior. Quid enim? An non magis grata & iucunda lux illa interna esse debet, qua per amplissima cęli spatia mente vagaris, quàm corporeum hoc lumen quod tibi cum brutis commune est; & ea tantũ quæ ante pedes sunt cernere vales.

Tres superbos monachos castigat.

Erant in loco Batatro tres monasterij sui monachi tanto superbiæ veneno infecti, vt vix vllis medicamentis ad integritatem mentis reuocari possint. Hos sanctus Dei cum manifeste in sempiternum exitiũ ruere animaduerteret, durissimis flagellis erudiendos.

dos suscepit. Nam fusis, cum ardenti lachrymarum vi, ad Dn̄m precib. dæmoni illos vexandos cruciandosq; permisit. Vix enim oratione expleta vno omnes momento à dæmone correpti, contumaciam animiq; fastum miserrimo eiulatu confessi sunt, quos statim benignè susceptos per quadraginta dies duris pœnitentiæ laboribus mancipauit: Quibus ritè expletis, magna orationis virtute dæmonū vincula soluit, & corporis, animiq; sanitatem illis restituit.

Obitus sui diem prædicit. Post multa aūt eximia sanè alia pietatis opera, quorum singula hic attexere, operis instituti ratio nō postulat, cùm obitus sui diem, ante biennium, quàm migraret fratribus reuelasset, aliaq; plurima prophetico spiritu pronunciasset, oēs ad cęlestis patriæ amorem indefesso studio sectandum hortatus est, & sic demum sexto Idus Ianuarias placidè in Domino obdormiuit.

Corpus eius post multū tēporis integrum inuentum. Post multum verò tēporis, quo corpus eius terræ mandatum fuit, aperto monumento, cum barba & capillis integrum repertum, & summa cum veneratione in Italiam, Lucilli presbyteri studio, qui idipsum à Seuerino adhuc viuente in mādatis acceperat, trāsuectum est. Nam vt Odoacer commisso cum Friderico Felethei Regis filio, acri prælio Rugos expugnauit, incolas vniuersos in Italiam trāsmisit, qui tanti viri corpus, vt peregrinationis suæ ducem tutissimum elegerunt.

Cùm autem multas emēsi regiones ad montem Feletem peruenissent, mutus quidam firmissima salutis spe de beati viri sanctitate concepta, ad loculos fidenter accessit & protinus lingua vinculo suo soluta laudes altissimo dixit. Inter hæc Barbaria illustris fœmina, quæ mira erga beatum Seuerinum deuotione flagrabat, vt primùm de corpore eius in Italiam adducto certior facta est, non destitit importunis literis Marcianum solicitare, vtcū sacro totius congregationis suæ cœtu beati corpus in mausoleum suum in castello Lucullano à se constructum inferre dignaretur; Vbi insigni celebritate per manum Victoris. Episcopi collocatæ reliquiæ beati viri, locum multis miraculis admodum clarum reddiderunt. Monasterium autē eodem in loco constructū, & sanctissimis eius meritis cōsecratum hactenus perseuerat; cuius intercessione multi è dæmonū potestate erepti, & corporis & animæ sanitatem consequuti sunt & consequuntur. *Monasterium S. Seuerini post obitū eius cōstructū.*

VITA S. LAVRENTII Patriarchæ Venetiarum,

Ex ea quam Iustinianus Orator copiosè conscripsit. Claruit anno Domini 1410.

Natus est Laurentius Venetijs Bernardo Iustiniano patre, matre verò Quirina. Celebre est, & in antiquis Venetorum monumentis extat, Iustinianam familiam à Iustiniani posteris defluxisse: tres fratres Cōstantinopoli per seditionem pulsos, venisse in Italiam, atque Venetijs consedisse. *8 Ianuarij. Census S. Laurentij. Familia Iustiniana.* Huius familiæ virtus cùm multis in bellis, tum in eo maximè claruit, quod à Vitali Michaele Duce Veneto aduersus Emanuelem Imperatorem Cōstantinopolitanum fœliciori initio quàm euentu gestum est. Classem nobilissimam centum triremium, & viginti nauium Dux Venetum centum diebus confecit, & in altum deduxit: quę quū omnem oram Illyrici maris, potius deinde Epiri atque Achaiæ, & deinde maris Ægæi insulas pœnè omnes recepisset, captaque denique ac spoliata Chio, ad insulam, quæ nunc dr̄ sanctæ Panagiæ, diuertisset, & descendisset aquarum (seu pestis illa fuit, corrupto cęli tractu, seu quod magis credēdum est, infectæ ab hostibus veneno aquæ) sanè incredibili lue vastata est. Iustiniani quicunque poterant per ætatē capere arma, classem eā conscēderant, quasi patrias sedes bello repetētes: sed vnū conatum infœlix exitus excepit. Nā ad vnum oēs, sic volente Deo, aut ferro aut morbo extincti sunt domi, *Venetorū clades.*

præter aliquot senes, sufficiendæ proli frigidiores. Fortè euenit, vt vnus tantum superesset adolescẽs, Nicolaus nomine apud monachos S. Nicolai.

Vitalis Dux laceram & tam milite quàm remige vacuam classem trahẽs, in patriam reuersus: & cùm præter alia publica incommoda, tum etiam quasi excidij illius familiæ causa fuisset, quæ toti ciuitati fuerat charissima, incidit in populi odium. Et vt quoquo modo posset reconciliare, statuit non solùm restituere illam in lucem, sed copulare etiam sibi sanguine. Impetrat ab Alexandro tertio Pontifice Maximo, vt liceat adolescenti monacho soluere vinculum religionis, ad reparandam sobolem suæ gentis, eique vnicam filiam despondet Annam nomine. Faustæ fuere nuptiæ. Donauit illos Dominus maribus sex, & tribus fœmellis. Lætus tam prospera sobole Nicolaus, & Deo gratias agens, voti veteris religionisq; non immemor ad monasterium reuersus est: ædificato prius apud Ammianum cœnobio Virginum sub noĩe S. Adriani: in quo vxor ipsa Anna quoque monasticam cœpit vitam. Multis miraculis ambo claruerunt, atque eorum imagines apud ædem S. Nicolai in testimoniũ sanctitatis ad nr̃am vsque ætatem perstitere. Quod ne cui fortè mirum videatur, iisdem temporib. idem Alexander Pontifex Constantiam, Gulielmi Siciliæ Regis filiam & monacham, & plusquam quadragenariam Henrico Imperatori Frederici Barbarossæ filio, nuptui concessit, ad sobolem Gulielmi patris, qui Siculis fuerat charissimus, suscitandã.

Nicolaus monachus soluitur vinculo religionis ad propagandam familiam.

Redit ad monasterium Nicolaus Iustinianus.

Ex hac igitur sanctitatis propagine Laurentius ortus, Bernardus pater iuuenili ætate è medio magnorum honorum cursu surripitur. Quirina mater & ipsa clarissimo genere, anno ætatis quarto supra vigesimum amisso viro, & quinque susceptis liberis, reliquam ætatem celibem duxit, instans orationibus die ac nocte: & nè in delicijs mortua esset, cilicium & catenam æream, quoad vixit circa lumbos gestauit, ieiunijs & vigilijs florentem ætatẽ castigans: præcipuè autem in pauperes misericors, & benefica, & quæ ad eleemosynas filios semper & verbo instrueret & exemplo.

Mores adolescentis S. Laurẽtij.

Natus autem est Laurentius sub finem belli Genuensis illius maximi & periculosissimi, & natus, quo die, pro insigni apud Clodiam victoria, vniuersa ciuitas supplicationibus, & omni lætitiæ genere redundabat. Statim autem primæua ætate declarauit morum elegantiam singularem. Nihil illo venustius, aut amabilius; cum maioribus natu libenter esse, cum equalibus facilis, minores amplecti. Cæterùm excellenti videbatur animi magnitudine, & ad summas res semper intenta. Nihil illum ludicrit delectabat, vt solet cæteros iuuenes: sed ad magnas res diuina sapientia rapiebat, vt aliquando Quirina mater metuens, nè aliorsum erũperet ille ardor animi, & mundi honores amplecteretur plusquam par esset, quin tu, inquit, hanc mi fili insaniam mittis? Infernum sapit ista superbia. Cui subridens Laurentius, veluti per iocum, Noli timere, ait, mater: magnũ me Dei seruum adhuc videbis.

Annum erat natus vndeuigesimũ, eius scilicet ætatis in qua carnis illecebræ ancipitem facere solent humanæ vitæ viam. Dominus autem Iesus manum illi adhibere volẽs, apparuit illi, sicut ipse in eo libello, qui fasciculus amoris inscribitur, meminit. Ipsius verba subijciemus: Erã vestri similis, quærens æstuanti desiderio pacem in rebus extrinsecis, nec inueniebã. Tandem quædam virgo sole splendidior mihi apparuit, cuius nomẽ ignorabã: Hæc propius accedens venusto vultu, placidoq; affatu: O iuuenis, inquit, dilecte, cur effundis cor tuum, & pacem sectando p multa variaris? Quod quæris, penes me est: quod concupiscis tibi polliceor, si tamen in sponsam me habere volueris. Quum verò nomen ipsius, & genus, & dignitatem scire perõptarem, se ait sapientiam Dei esse, quæ propter hoĩum reformationem, humanam formam suscepit. Assensi igitur & dato pacis osculo læta discessit.

Christus illi apparet.

Hæc

Hac igitur visione perculsus rem detulit ad Marianum Quirinæ matris consobrinum, qui fuit tam vita quàm doctrina sanctissimus. Is quanquã magnum aliquid portenderet, & ardẽtem iuuenem ad omnem altissimæ vitæ rationem intelligeret, perspicere tamen penitius illius animum, & corporis firmitatem experiri maluit. de vestitu nihil mutauit nè cultus sordidior proderet animi propositum: sed matrimonium amanti secretum esse nõ potuit. Quæ quum præter suspiciones alias, ligna quædam rudia super lectum sternere, superq; his cubitare filiũ depræhendisset, (vt est matrum natura mollior) metuens nè filius non satis difficultates religionis intelligeret, induxit in animum tentare illius propositũ & nuptias apparare. Id cum animaduertisset filius, & fratres cum matre coniurare perspiceret, fugam maturauit, atque ad Marinum auunculum se contulit in religionem Canonicorum collegiatorum, qui S. Georgij in Alga nuncupantur Dicebat autem initio cõuersionis proposuisse animo hinc omnia bona fortunæ, nobilitatẽ, magistratus, honores, vxorẽ, liberos, pecuniam, & omnis prætereà generis voluptates: illinc inedias, vigilias, æstus, algorem, seruitutem: sedisse deinde quasi iudicem inter ista, & ab sese ita exegisse: Considera nunc ẽt atque ẽt Laurenti, quid agas: Putasne hæc perferre poteris, aut illa contemnere? Tum sese ad Domini crucem cõuertisse: Tu es Domine spes mea: ibi posuisti certissimũ refugium tuum. Sic confirmatus animo, relicta matre fratribusq;, calcatis præterea opibus & honoribus, & florentis ætatis illecebris ad cælestem militiam profectus est.

Nota stratum S. adolescentis.

Primum igitur sibi certamen instituit cũm corporeis illecebris, cuius viam breuissimam iudicauit, si nihil illis molle cõcederet, sed bellum gereret quasi cum hoste capitali. Nihil dicam de cibi parcitate incredibili, nihil de sitis tolerantia, nihil de vigilijs indefesso studio consumptis, tantùm eximiã eius patientiam proponam, quæ tanta fuit, vt omnib. naturæ necessitatib. cunctis, in plagis verberibusque, quæ sibi dura manu inferebat, vehemẽter exultaret. Incidit initio religionis in morbũ fistularum. His omne collum repletum est Desperabant medici de iuuenis salute. Vnũ remedium dabant, si sectis equinis per transuersum collum sæpè deductis corrupti humores educerentur; adurerentur deinde ferro candenti. Verùm timebant, nè dolorẽ ferre non posset. At Laurẽtius vultu, quo semp erat æquali, Quid dubitatis, ait, fratres? Secet & vrat medicus, vt libet. Traiectus itaque & sectus & adustus est. Vbi illud admiratione dignũ, quod præter vnam vocem Iesu semel emissam, nè minimum quidem gemitum edere deinceps auditus est.

Hæc de corporis attritione & quidẽ pauca de multis: sed veniamus ad animũ, vbi plus negotij vt. Humilitatem, quam ipse cęterarum virtutum reginã appellabat, tanto studio sectabatur, vt nihil nisi de peccatis suis loqui, sua detestari, contemni ac despici cuperet. Opes & honores contẽnere non tantæ virtutis esse existimabat, quàm cõtemptum appetere. Paupertatem tanquam sponsam charissimam amplectebatur. Erat illius constãtia, (quod raiò solet accidere) mira simul humanitate & veneratione condita Sermone fuit suaui, breui, & põdere pleno. Fuit illi præcipuus in adolescentia socius, tam genere, q̃ diuitijs clarus. Is fortè aberat, & in Oriẽte negotia gerebat, qñ Laurentius Dñm Iesum sequutus est. Hoc cũ accepisset iuuenis, & ignarus quid esset aĩus diuino spiritu afflatus, pergit monasterium cum cantoribus & citharædis, & cum aliquibus armatis planè non dubitans socium ad reditum pellicere: & si fratres fortè negarent, tum vi & armis vsurus, accersit Laurentium: quem cum vidisset non tam habitu vestis mutatum, quàm oris, & gestus & incessus, obstupuit. Laurentius benignè salutatum, incipit illius aĩum blando prius sermone tractare: tum paulatim à mũdi rebus ad cęlestia deducere. Quid multa? Impulit iuuenem

& qui laqueum ad amicum capiẽdum tetenderat, in rete improuisus incidit. Respondens enim Laurentio, inquit. Frater, statutum est tecum viuere, tecum mori.

Frater quidam importunis dæmonis tentationibus victus, ad sæculum redire proponebat, prius tamen vltimum salutis suæ refugium Laurentij opem & consilium explorare statuit. Ad Laurentium ergò se conferens. Ecce pater, inquit, nisi adiuueris, ad seculum redeo. Tum Laurẽtius acceptum aqua decoctum lauri ramusculum, fratri tradidit: Accipe, inquiens, & in horto planta, & siquidem reuirescet, securus esto de perseuerantia tua. Abijt ille & plantauit, & reuixit: & de miraculo gaudens, memoriam virgæ Aaron & palmę Macarij reuocauit. Cęterùm prophetiæ spiritu vberrima mensura Dñs eum donauit; & hoc ita celebre & diuulgatum fuit, vt non aliter ad eum, quàm ad oraculum concurreretur.

Admirabile quidã.

Has autem sancti viri virtutes Eugenius Põtifex cum audiret, animum induxit Venetis Episcopum dare. Quo animo acceperit, indicare, si potestis. Bis fugiendi cœpit impetum, & in abdita aliqua loca secedendi: bis restitit, & stare demũ in patrum suorum sententijs deliberauit. Tandem binis ipsius Eugenij literis compulsus cessit, & quinquagesimo ætatis suę anno episcopatum inijt, nulla quidem pompa aut comitatu quinque tantum ministros per tres & viginti annos, quibus fuit in eo Pontificatu habuit, & tamen familiam sibi grandem esse, cuius cura premeretur, dicere solebat, pauperes Christi significans. Tapeta & aulæa, & cętera ædium ornamenta omnino spreuit; Mensa non sordida sed summa munditiæ. Argenti nullus vsus.

Fit Episcopus.

Habuit autem hoc donum diuinitus collatum, vt omnes cum quibus esset, læros semper placidosq; dimitteret, omnibus satisfaceret. Boni iuxta malique, modesti, facinorosi sine vllo penè discrimine illum colebant. Sic verba & oculi & motus & omnia quęcunque aut diceret, aut faceret (tanta erat virtutis & gratiæ vis) rapiebant animos omnium in amorem. Initio quidem pontificatus quum de mulierum ornatu decretũ edidisset vxorijs quibusdam maritis ingratum, dux Venetus illorum querelis deceptus, quasi libertati sęculari metuens, accersiri eum iubet. Quæritur eade re verbis acrioribus: vt fuit natura vehemẽtior. Tum Laurentius mansuetissimul grauiterq; respondens, sic illius animum demolliuit, vt dux cõuersus ad adstantes, neque lachrymas continens: Angelus, inquit, non homo locutus est: Vade Pater, & fungere officio tuo. quantò autem magis auctoritate & gloria crescebat, eò indies fiebat humilior. Audite mansuetudinem.

Suauitas eius.

Quum prælatus magnæ, plus ob pecuniam quàm vitam, auctoritatis ductus inuidia, varijs eum quotidie calumnijs laceraret: vt expleret animi malitiam indicit conuentum plurimorum præstantium & doctrina & dignitate virorum, quasi de theologica aliqua quęstione disputaturus. At conclusiones quasdam proponit, decretis illis contrarias, quæ Laurentius ediderat de sumptu & ornatu mulierum, simulq; sanctissimum virum multis cõtumelijs incessit: quibus non modò nihil vir Dei commotus est, sed maiori etiam charitatis affectu eundem complexus: illud interdum repetens. Dominus Iesus, cuius negotium agitur, ipse adest honori suo.

Lenitas eius & iniuriarũ tolerantia.

Tandem fama sanctitatis eius quotidie magis magisque increbrescente, Nicolaus quintus Pontifex nobilissimus, oblata occasione Patriarcham eũ Venetijs dedit. Gradensi siquidem Patriarcha mortuo, Patriarchatũ à Grado nobili, quondam vrbe transtulit Venetias, idq; nec cognita nec postulata Senatus voluntate: quippe qui non minus hominem, quàm ciuitatem eo facto exornare cuperet.

Sed quia mores & actiones illius hactenus aliqua ex parte prosecuti sumus, subijciemus etiã de dictis aliqua memoratu digna; Dicebat. In monache-

Sententiæ eius memorabiles.

echo cęlestis patriæ desiderium nullius rei cupiditate retardari debere. Eorum autem proposita, qui nomina sua religioni darent, acri admodum iudicia esse pensanda, nè dum ineptus susciperetur, ab eo aptus corrumpatur. Rigiditatem monasticæ vitæ in copioso numero diu saluam consistere non posse. Raram siquidem esse perfectionē. Paupertatis donum, quantum esset, neminem nosse, nisi qui secreto cubiculo & contemplatione delectaretur. Consultò Deum gratiam religionis hominibus occultasse: Nam si cognosceretur illius fœlicitas omnes ad eam concurrerent. Neminem benè scire quid esset humilitas, nisi qui à Deo accepisset, vt esset humilis. In nullo enim tam falli homines, quàm in vera humilitate cognoscenda. Veram scientiam esse scire hæc duo: Deum esse omnia, & se nihil. Sępè monebat, nunquam amittendam de Deo fiduciam. Illam esse, in qua animæ vita consisteret. Diuitem dicebat non posse saluari, nisi per eleemosynā. Tantò facilius esse munus Imperatoris aut Ducis, quàm Episcopi, quantò difficilius esset quæ nō videas regere, quàm quæ videas. Cùm de rectoribus ciuitatum sęcularibus loqueretur, quasi illorum laboribus condolens non sine clementia Dei fieri putabat, vt virtutis comes esset gloria, & quasi laborum curarumq́; delinimentum aliqđ: tantisper autem gloriæ cupiditati ignoscendum, dum virtutem velut ancilla sequeretur, non autem quasi dn̄a pręcederet. Orationes eius apud diuinā clementiam magnum sanè pōdus habuerunt: cuius rei certissimum exemplum proferam. Est prope Corcyram locus asper & incultus vbi vir habitauerat eremita triginta & amplius annos vitæ abstinentia, & orationib. quod primum ferebatur prophetiæ spiritu insignis. Gerebat forte Corcyræ negotiū vir Venetus tam genere quàm morib. præstans: qui, cum arderet bellum, qđ cum Philippo Mediolani Duce gerebatur, & afflictiores viderentur esse res Venetæ, adijt virum Dei: rogat, nunquid Veneta Respublica, vt ferebatur, deplorata esset. Ad quem Eremita: Cōmotus est furor Domini, inquit, cōtra vos, quia verbum Domini proiecistis: Et nisi Pontificis vestri lachrymæ interpellarent pro vobis iam dudū quasi Sodoma perijssetis. Tale de Laurentio testimonium retulit eremita; in medijs Corcyræ rupibus & speluncis. Cui non solùm Laurentius, sed omnes ferè mortales incogniti erant & inauditi.

Orationū eius efficacia.

Agebat annum quartum supra septuagesimum, corpore quidem imbecillo & tenuis sensib. aūt integris & sine vllo vitio valetudinis: nisi ꝙ ingrauescens ætas, additis inediç, vigiliæ, algorisq́; ab ipsa adolescentia susceptis incommodis, totum corpus pariter attriuerat. Cumq́; iam iam ęternę vitę iter capessere videretur, sermonem habuit de mortis vtilitate ac cælesti vita, miro quodam sensu ac grauitate verborum. Erat ei charissimus in Christo filius Marcell⁹ nomine, clarus genere, sed vita clarior vir bonus & iustus. Laurentium aūt tanto amore cōplectebatur, vt negaret sibi quicquam in vita sine illo iucundum futurum. Cui Laurentius, Marcelle, inquit, nihil est quod de meo discessu crucieris. Ego quidem pręcedo, tu verò hoc paschate medijs in cęlo frueris amplexib. Hoc verbo lætior Marcellus q̄ tristior factus, initio quadragesimæ acri febre correptus in paschate, vt prædixerat, ad sepulturam elatus est. Dilectissimo autem filio suo Hieronymo grauiter laboranti, salutem & pędixit & reddidit. Nam cum omni medicorum spe destitutus pro mortuo haberetur, mater autem & sorores, vnicam adhuc sanitatis spem in sancti viri orationibus cōstitutam haberent, iussit vir Dei eas nihil solicitasse, se namque à Deo salutem filio impetrasse.

Predicit obitū Marcelli.

Alia prophetia.

Cum autem Laurētius longiori corporis infirmitate oppressus iter sibi instare manifestò intelligeret, multa, verborum suauitate omnibus sempiternam salutem imprecatus inter dulcissimas Angelorum voces spiritū Deo tradidit. Tum ingens populi multitu-

Reddit spiritum.

do confluxit miro sanè antistitis sui visendi studio, statimq; his inter canonicos & fratres S. Georgij oborta, quinā tāti viri reliquijs fruerentur. Hi cū ex praecepto patris sui repeterent, quod mandauerat de loco sepulturae: illi sacros canones afferrent, vt praelati in proprijs ecclesijs sepelirentur: neque semper defunctorum ordinationibus parendum, ex Marcelli Pontificis exēplo probarēt; corpus in ecclesiae sacrario reponitur litis euentum expectaturum. Et ecce ad omnem de viri meritis & sanctitate dubitandi occasionem tollendam, suo ita vigore diebus 67 integrum & incorruptum permansit vt biduo post rubescentibus genis viuus per membra sanguis conspiceretur. Tum verò & admiratio, & stupor & clamores. Igitur qui litigant, & hi instantius postulant, & hi custodiunt diligentius. Sed tota ciuitas tantae rei miraculo mota, dare operam voluit, nè eiusmodi ornamento vel primi, scilicet, vel sanctissimi patriarchae reliquijs, patriarchalis ecclesia spoliarretur. Quae autem miracula deinceps acciderint, quaeque accidant quotidie, ad sepulchrum illud diuinam opem poscentibus, cum omnem scribendi facultatem multitudine & praestantia superent, ea non aggredi satius esse existimaui.

Insigne miraculum.

Creberrima miracula ad Sepulchrum eius.

CERTAMEN S. MARTYRIS Polyeucti, ex Metaphraste.

9. Ianuarij.

Habet huius martyris certamen eximiam sanè, cū magna vtilitate coniunctam animi delectationem. Erant tempore Decij & Valeriani Imperatorum Nearchus & Polyeuctus cum militaris gloriae studio admodum insignes, tum amicitiae foedere ita inter se deuincti, vt nulla sanguinis & cognationis necessitudo cum eo cōferenda esset. Nearchus autem cum esset Christianae fidei & pietatis ornamentis egregiè excultus, & Polyeuctū suum indiuiduum optimis quidem honestissimis q; praeditum motibus, sed à fidei veritate alienum cerneret summa sibi ope enitendum existimauit, vt Christianis sacris exp atū ad veri Dei cognitionem adduceret. Quod vt commodius efficeret, inclusum antea intimis animi recessibus dolorem, quo propter amici errorem, affligebatur, vultu ipso prodere statuit. Primò itaq; tristior incedere, deinde apertis lachrymis amici casum deflere coepit. Polyeuctus ergo dolore gemitibusq; animaduersis, omni ratione conatus est nubem tristitiae depellere, & causam lachrymarum studiosè cognoscere. At Nearchus cum negaret fas sibi esse causam tantae aegritudinis aperire, & amici consolationem ea in re requirere: vehementius institit Polyeuctus asserens saluis amicitiae legibus, non posse eum amicum quicquam celare. Nunquid, ait, amicitiae leges patrum apud me sanctas inuenisti? nunquid improborum calumnijs inductus fidem tuam in dubium vocaui? Nunquid in rebus asperis & duris per summū scelus te deserui? Certè nihil horum vnquam apud me inuentum est. Quid igitur est quod nunc doloris tui causam fideli amico reuelare trepidas. His dictis Nearchus cōceptam ardentissimi amoris flammam, qua amici salutem deperibat, profundo suspirio patefecit. Et sic quidem est exorsus Cum animo mecum reputo, ô mi Polyeucte, amicitiam nostram tot hactenus mutuis officiorum rationibus stabilitam, crudeli morte iam iam dissoluēdam esse, discrucior vehementer, nec me continere possum, quin hanc separationem acerbissimis lachrymis p'equar. Hac voce in stuporem propemodum versus, Polyeuctus Quid, inquit, poterit nos seperare, in quos ne ipsa quidem mors in petitum hoc exercere potest. Et hoc est, inquit, Nearchus, quod animum meum discerpit, hanc enim separationem quam futuram video, ipsa morte grauiorem crudelioremq; iudico. Polyeuctus autem nondum satis

Nearchus & Polyeuctus milites amicissimi.

verborum obscuritate intellecta, ruens in amplexus Nearchi multis cum lachrymis, vel, inquit, omissis verborũ ambagibus rem totam aperi, vel certè hanc animam præ dolore effundam.

Tu verò Nearchus, ò Polyeucte edictum Imperatoris nostri me ad Christi Iesu Dei mei certamen subeundum vocat. Equidem lubens ego gaudensque vel millies pro Christi confessione sanguinẽ fundere paratus sum, certus de æternæ vitæ corona quæ omnibus pro gloria ipsius certantibus in cælo reposita est: sed te mi suauissime Polyeucte deploro, quòd teterrimis errorum tenebris implicatum ad sempiternam vitam mecum abducere non possum. Hoc inquam est quod me discruciat plurimùm.

Polyeuctus hoc accepto responso conticuit, & animum oculosq; nunc has nunc in illas versans partes tandẽ ait. Nescio profectò mi Nearche quid dicam. Vidi ego his noctibus insigni admodum grauitate virum & diuino sanè splendore ornatum, qui sord da me hac exuium veste, alia quadam auro gemmisque fulgente ornabat, equũq; mira pernicitate præditum addebat, quo me ad certamen pro sui nominis gloria subeundum accendebat. Equidem hac visione non aliud certè cõ jicere potui, quàm per eam ad Christi veram cognitionem amoremque aliquando me vocandum.

Polyeuct. Nearcho visionem suam narrat.

Nearchus his verbis incredibili lætitia exultans, Polyeucte, inquit ergo ne tu Christum cognouisti? Cui, Polyeuctus: Imo verò inquit, fuitne aliqd tempus, quo ab illius cognitione exclusus fui? Nam quoties tu vel verba de eo faceres, vel libros eius disciplina refertos euolueres, toties animus timore perculsus, diuinos eius sermones formidabat, vel immortalitatis studio inflammatus cælestia petebat. Et nunc quid moror? Cùm clarior mihi veritatis lux tua constantia oborta sit quid dubitem impio simulachrorum cultu abiecto eandem tecum mortem pro Christi gloria constanter oppetere? Veruntamen ante quàm præclarum hoc certamen aggredior opus est vt sacro fonte expiatus, publica nomen meum professione Christo tradam. Audiui enim aliquando ex te magnum & planè inuictum animi robur Christi sacramẽta præstare ijs, qui pro ipsius gloria decertare constituunt.

Vis diuini sermonum.

Hanc eius orationem alia statim excepit Nearchus qua militis animũ vehementius in Christi amorem accendit. Tùm Polyeuctus ecce, inquit, ò Nearche nulla iam deinceps res in terris tanta est, quæ me, ad sui amorem allicere valet: Iam enim mentis studio & cogitatione diuinæ pulchritudinis speciem comprehendo, quæ tanto animum meum gaudio perfundit, vt certaminis nostri tempus, quod appetimus, diutius differre nequeam. Hæc vbi dixit, summa celeritate ad delubra cõtendit, & Imperatoris edicto in frusta conciso, simulachra multis prius ludibrijs excepta, deiecit.

Polyeuct simulachra confringit.

His fortè socer eius Fœlix, qui summam in Christianos persequendos potestatem obtinebat, superuenit: qui magno eiulatu exclamans: Heu me miserum, inquit, nec Deorum nec hominum aliquis huic tam nefando facinori veniam misericordiamque tribuere potest. Quis te ad hanc dementiam compulit ò mi Polyeucte: Itane cum cæteris & tu magicis Christi artibus in hunc furorem impulsus es? Cui martyr, nullis ego, magicis artibus, vt tu existimas, sed magno Christi veri Dei beneficio hãc mentem percepi, vt pulsis errorum tenebris, quibus ad sempiternum exitium manifestò tendebam, clarissimam veritatis lucem agnoscerem. Fœlix hoc accepto responso, cùm ineuitabilem mortis acerbitatem tibi impendere videam, quæso te (inquit) vt extremam vxoris filiorumque curam suscipias, nè in miseranda orbitate relicti mærore pœnitus contabescant. Cui martyr, vxor, inquit & filij, qui omnes mihi charissimi sunt, si impio Deorum cultu proiecto ad Christi confessionem accedere velint, eos ingenti lætitia amplexabor, sin verò lumen ve-

veritatis ingratis à se animis repellunt, facilè memoriam eorum depone, nihil enim mihi iam ad cęlestē certamen tendenti cum mortali concretione commercij esse debet.

Corripitur à Satellitibus Polyeuctus. Hæc excelso animo proloquentem satellites inuadunt, & primo quidem sacrum eius os, quod impietatē Deorum constanter arguebat contundunt, deinde frequentibus flagellorum ictibus corpus crudeliter concidunt. Sed hæc facilè certamina Christi gratia superabat: vnum erat, quod maximam illi difficultatem præbebat, adestat vxor & filij & socer ingenti lachrymarum vi rogantes & obtestantes, vt si non sui, saltem suorum aliquam misericordiam caperet. *Diabolus ei per vxoris lachrymas insidias struit.* At Christi martyr quanquam animo sanè perturbato, cognita tamen Diaboli versutia, ò scelerate, inquit, ad socerum, quid me fœmineis lachrymis in fraudem pellere conaris. Et tu, inquit, ad vxorem Paulinam, ò Eua Eua quid, mihi insidias struis? Mittite fœmineas lachrymas & vestrā potius mentis cæcitatem vero luctu prosequimini. Ego enim per exigua hæc, breuiq; temporis spatio finienda tormenta ad sempiterna gaudia propero. Vos verò, si in scelere ad extremum vitæ spiritum persistitis, per summam amentiam & furorem ad sempiterna supplicia contendiritis.

His verbis multos infidelium ad Christi confessionem aggregauit, cūque nullis vel promissis, vel minis cō stantiam eius frangere possent, mortis sententiam quam gladio decernebant, in eū tulerunt. Accepta sententia adeò nouam præ se lætitiam tulit, vt omnes in maximam sui admirationem pertraheret. Affirmabat autem insigni admodum forma adolescetem se videre, qui mirabili quadam verborum suauitate in omnium rerum terrenarum obliuionem se adduceret.

Et hac quidem animi alacritate martyr ad certamen properabat, per quod generosi sanguinis fusione prioris vitæ maculas tanquam baptismate ablueret, cùm procul Nearchum venientem intuitus, vale, inquit, ò Nearche, & veteris amicitiæ memor nostris vestigijs viriliter insiste. Hæc vbi dixit ad ensem processit, & ictum vultu intrepido excepit. *Caditur gladio.*

Fratres autem studio pietatis & amore martyris acriter incensi, quarto post obitum die, sacrum corpus, in Melitene ciuitate Armeniæ deposuerunt. Hęc gesta sunt tempore Decij & Valeriani in prima orientis persecutione. Nam fuit primò martyr Hierosolymis sacratissimus Stephanus, secundò autem Philoromus in Alexādria ciuitate Ægypti, & tertio D. Polyeuctus in Melitene Armeniæ 4. Idus Ianuarij. Is sæpè clarissimis indicijs curam, quam pro Christianis in cœlis gerit ostēdit. *Sācti post mortē fratrum curam gerunt.* Nam vt commilitones eius, fide & pietate in Christum illustres, qui sub Marco Imperatore contra Barbaros rem strenuè gerebant, die quodam extrema siti confecti periclitabātur, de martyris sui auxilio præclarè confisi, sublatis in cęlum manibus diuinam misericordiam implorarunt, nè aquæ penuria laborantes præsenti ope destitueret, sed Polyeucti martyris sui meritis precibusq; placatus ab imminēti mortis periculo eriperet. Nec defuit omnipotens precibus eorum, Polyeucti meritis confirmatis. Ecce enim densa nubes cœlum subiens cum fulgetris, & cœli fragore Christi quidem militibus, ingenti aquarum vi in terram demissa vitam præstitit, barbaris verò plurimis necem & interitum attulit. Cuius miraculi magnitudine commotus exercitus, legionem illam iure optimo fulmineam appellarunt.

VITA SS. IVLIANI Martyris cum reliquis ac Basilissæ Virginis, *9. Ianuarij.*

Ex ea, quæ est per Metaphrasten, qui se fatetur præsens eius martyrio interfuisse.

Genus Iuliani. BEatus Iulianus claris admodum natalibus ortus vnicū idq; charissimum parentū suorum pignus, cùm esset maximarum artiū disciplinis optimè insti-

ſtitutus, & excellentis ingenij præſtãtia aditum ſibi ad omnes mundi honores aperuiſſet, diuino impulſus ſpiritu facilè mundi ludibria pro nihilo reputauit, & veſtigijs ſanctorum aſſiduò inſiſtens veros honores veraſq; voluptates aſſecutus eſt.

Sãctorum ſepulchra viſitat. Erat ei frequens ad ſanctorum limina excurſus, dumq; attentius ibidem preces funderet, ſumma ſibi ope ſemper enitendum putabat, vt aliqua virtutum earum, quibus illi ſancti in vita præcipuè claruerant, exempla in ſe exprimeret. Hoc tam inſigni pietatis ſtudio parentes eius vehementer delectati, conſilium inierunt vt filium ſuum iuſtis & ſanctis matrimonij legibus aſtringerent, nè eximius ille & planè diuinus ſpiritus, quẽ corpore incluſum gerebat, illius tantùm ætate contineretur, ſed eum in aliquem corporis ſui filium transfunderet, quamuis enim nõ ſemper filij præclaram parentum indolem imitentur, magnam tamen in Dei bonitate ſpem repoſitam habebãt, vt patris pietate prædirus naſceretur, quem perpetuo eius cultui conſecrare decreuerant.

Virginitatẽ ſuã ſeptẽ dierũ precibus Deo commendat. Aſſiduis itaque monitis parentum victus Iulianus, parentibus tale reſpõſum dedit. Se quidem optimorum parentum conſilium abſq; ingrati animi ſcelere aſpernari non poſſe, hoc tamẽ vnum orare & obſecrare, vt ſeptem dierum ſpatium conſilium cum Deo communicandi concedere dignentur, vt tùm demum quod diuina bonitas inſpirare videbitur, prompto alacriq; animo ſe facturum. Annuunt faciles huic petitioni, & ille quidem poſtquã multis virginitatẽ ſuam precibus, Deo commendauerat, ſeptima tandem nocte inſtante Dominus ipſe præſens adfuit, & multa verborũ ſuauitate ſeruũ ſuum conſolatus: Nihil, inquit, dubitatam caſtam coniugem aſſumere; Ego.n. vos diuino munere ab omni carnis petulantia immunes ſeruabo, & clariſſima virginitatis corona in cælis donabo. Pergite modò, & cæleſtis virtutis exemplo ad ſimilem virtutis gloriam plurimos excitate.

Hac Dei virtute mirificè confortatus adoleſcens, prodijt è cubiculo, & vultus ſui hilaritate parentes ſuos ab omni triſtitia ad gaudium inuitauit. Tùm ait. Agite parentes optimi, Conſilium veſtrum Dei nutu comprobatũ toto animo amplector. Hoc reſponſo incredibili gaudio elati, virginem cũ moribus & generis nobilitate inſignẽ, tum diuinis præſtantem parentibus ſuis vnicam Baſiliſſam nomine adducunt, eamq; maxima celebritate cum incredibili cognatorum omnium gaudio iuueni deſpondent. *Virgo ei deſponſatur.* Cumq; omnia canticis & tripudijs perſonarent, nihilque non eſſet, quod animos eorum ad intemperantiæ illecebras prouocaret, Iulianus tacito corde victoriam libidinis à Domino implorabat. Et Thalamum animo ſecuro ingreſſus virginẽ caſto admodum amore amplexabatur, aſſiduisq; Deum precibus inuocans. *Aſſiduè ♃ virginitate conſeruãda Deũ orat.* tanta repentè ſuauiſſimi odoris fragantia thalami locum impleuit, vt virginis animus ab omni carnis voluptate ſubitò auerſus, nihil præter cæleſtes delicias appeteret. Tùm conuerſa ad Iulianum, mi ſponſe, inquit, ſuauiſſime: Neſcio planè quænam odoris ſuauitas, quam ego præter omnem temporis rationem, hic percipio, me pænitus ab omni libidine auocat. Cui Iulianus: hic odor non temporis, ſed Chriſti caſtitatem amantis opus eſt, qui ab impuro carnis amore ad caſtiſſimum ſui amorem hac odoris ſuauitate nos inuitat, quare ſi meum ò Baſiliſſa carnis cupiditate compreſſa illi tota menteſeruire velis, tale certò præmiũ conſequemur, quale non dico verbis exprimi, ſed nulla mentis cogitatione cõprehendi poteſt. Ad hæc Baſiliſſa. Certè mi Iuliane, etſi nihil aliud foret quã præſentis voluptati oblatio ea ſola nos omnem carnis voluptatem facilè repudiare compellit. *Baſiliſſa puritati corporis libenter conſentit.*

Orat Sancttus in ſolo proſtratus. Iulianus hoc propoſito ſponſæ ſuæ incredibili gaudio perfuſus, ſtatim corpore in terram proſtrato diuinæ bonitati immenſas gratias egit, quem ſimili humilitatis officio Baſililla protinus imitata, præ gaudio lachrymas contineſe

nere non potuit. Tandem noua Christi præsentia mentes eorum ad constantiam egregiè cōfirmatæ consilium inter se inierunt, quomodo grati animi significationem pro tam præclaro beneficio, Christo declararent. Tandem post multa cōsilia visum est nihil Deo gratius esse, nihilq; a se præclarius ad sempiternam gloriam suscipi posse, quàm vt sua ipsorum iam salute stabilita animarum, pretioso Christi sanguine redemptarum, curam susciperēt. Nec segniter rem aggrediūtur: sed partibus vnicuique suis distributis, hic viros, illa mulieres & virgines incenso pietatis studio ad virtutis amorem & Christi fidem adducebat. Tanta autem dexteritate in hoc officio versati sunt, vt Iulianus decem monachorum millia Christo sub signis militantia haberet: nec minori virginum numero Basilissa illustris erat. Hos autem omnes sacris monasteriorum septis, quæ suis sumptibus ædificauerant, inclusos habebant.

Animarũ saluti incũbunt.

Interea Diocletiani & Maximiani temporibus persecutionis furor vehementer crescebat, adeò vt Christianorum nemo tuto loco consisteret, cuius rei gratia Iulianus & Basilissa cum sacro suorum cætu noctes diesque ardētiori pietatis studio incumbebant. Basilissa verò in somnis à Deo de coniugis sui martyrio admonita, eum ad certamen forti & inuicto animo subeundū admonuit: multoq; magis de commisso sibi grege solicita assiduò Deum pro earum in fide constantia præcabatur. Cumque insigni oratione eum lachrymis omnes ad virtutis studium ardentius sectandum hortata fuisset, locus ille, in quo consistebant, intremuit, & mox columnam igneo fulgore eū crucis signo & his verbis insignitam aspexit: Basilissa perge ut cæpisti. Sacer ille virginum chorus tuæ pietati cōmissus oculis meis gratissimus est, nec aliqua earum mentem scelere oppressam gerit: quare viriliter agite, ego uos perpetuò immortalitatis munere donabo. Hac visione Basilissa incredibili gaudio elata, cùm se totam diuinarū rerum contemplatione tradidisset leui morbo oppressa ad Deum migrauit.

Basilissa valde solicita est pro suis virginibus.

Quam merito Beatus Iulianus sepulchri honore prosecutus, sacris uigilijs memoriam eius assiduò recoluit, & tā excellenti pietatis virtutumq; omniū splendore effulsit, vt Martianus præses fama diuini viri commotus, ingentem inuidiæ flammam conceperit, qua decus & gloriam virtutum eius internecione delere ardebat.

Martianus præses Iulianũ interimere conatur.

Et quia natalium suorum claritate summo ab omnibus honore dignus habebatur, non ausus est scelestus conceptum animo flagitium crudelitate statim in eum expromere, sed missi viri primarij, qui per speciem honoris ad Deorum solennitatem eū inuitarent, quibus ille fidei suæ ratione exposita, Deorum cultum non modò inanem, sed impium, & omni scelere contaminatum ostendit. Tunc præses ex Imperatoris mandato declarat i eum vinculis coercendum, & tribunali sistendum esse.

Altera verò luce iudicium in foro publicū de Iuliano exercere instituit, Ad quod omnis vndique ætas confluxit. Ardebant enim omnes incredibili amore viri, cuius beneuolentiam multis signis testatam habebant. Tunc Præses latentem sub pectore iram vultu seuero & voce terribili expromere orsus. Itanè, inquit, tu Iuliane Deorum nostrorum contemptor magicis tuis plebem in sceleris tui communionem pertrahere non vereris? Iulianus nihil omninò adhæc. Tùm rursus Martianus. Video te scelerib. tuis oppressum responsum reddere non posse. At Iulianus vultu toto ad grauitatem & lætitiam composito. Ego, inquit, sceleribus nullis affinis sum, nec vllum cum impietate commercium habeo, ideoq; nec te, qui totus ex fraude & mendacio compositus es, responso nostro dignum iudico. Ego sanctissimas summi & sempiterni regis leges obseruo, vt illi placeam, qui mihi vitam hanc largitus est & ab æterna morte, sua morte liberauit, nec iniquam hominum & Imperatorum offensionē pertimesco,

Iulianus tribunali sistitur.

ne in iustissimam, & grauissimamq; Dei mei offensionem incidam. Tu spreta contemptaque æterni regis lege, flagitium flagitio cumulas, & ne in leuissimam mortituri hominis inuidiam incurras in sempiternam æterni Dei offensionem miser incurrere non vereris. Tu supplicium, quod ad tempus est, extimescis; supplicium verò impijs, & sceleratis in omni seculorum æternitate constitutum miseranda mẽtis cæcitate percussus negligis. Ego vt sempiternas illas pœnas euadam nullum in hac vita supplicium recuso. Quid, inquit, Martianus tu me miserum, tu cæcum, tu sceleratum appellas? Certè, inquit Iulianus, & cæcum, & miserum, & extrema seruitute oppressum, quamdiu Christi gratia veritatis lumen allecutus non es, nec in libertatem restitutus, appellabo.

Martianus hac martyris voce vehementer excandescens protinus clamauit. Agite satellites mei agite, & Christicolam hunc omni suppliciorum genere excarnificate, & illam vocis libertatem fustibus, & flagris compescite. Nec mora, adsunt tortores, cumque geminatis ictibus martyris constantiã fatigare conarentur, vnus ex præsidis familiaribus altero oculo priuatus est. Hoc spectaculo, præses grauiter commotus, & frendens, & gemens beatum Iulianum, & magum, & scelestum altero quoque verbo appellabat. Cui Iulianus, Depone paulisper animi feritatem ò Martiane, & placidè, quæ propono, accipito. Vides hunc miserum scelere suo alterũ lumen amisisse, nũc igitur, si ea est, deorum tuorum quãm prædicas virtus iube Pontifices, & Sacerdotes nefandorum deorum precib. suis lumen amissum, restituere. Cùm verò manifestò cognoueris, deorum tuorum virtutem nullam esse, ego virtute Domini mei Iesu Christi efficiam, quod illi minimè præstare possunt.

Hac conditionis æquitate cõuictus Præses, vota fieri, & preces surdis lapidibus multiplicari iussit. Sed cùm simulachra Iuliani vero Deo supplicantis virtutem sustinere non possent in puluerem redacta sunt, & dæmones suam ipsorum miseriam horrendis clamoribus testati: Quomodo, inquiunt, nos sempiternis tenebris inclusi, lumen, quod non habemus, cæco præstare possumus: Pontifices quãuis hac deorum ruina grauiter perculsi, Præsidi tamen eam nunciare ausi non fuere, sed, vbi ex Iuliano rem totam intellexit, furore contabuit, & conuersus ad Iulianum. Tu quidem, ò scelerate, inquit, magicis tuis artibus deorum nostrorum patientiam irritasti, qui pro sua in te clementia, pœnas tanto sceleri condignas irrogare differunt, vt ad saniorem aliquando te mentem reducant, nunc Christi tui virtutem ostende, & oculum, quẽadmodum promisisti, amico nostro restitue. Sed vt omnem vim fraudis dissoluam, & magicarum artium virtutem extinguam, lotio te perfundi iubeo. Fac, inquit Iulianus, quod libet, nunquam enim Dei omnipotentis virtutem superare poteris. Hæc vbi dixit, lotio totum eius corpus perfusum est, quod statim teterrimo fœtore amisso suauissimum balsami odorem spirauit, & mox Iulianus sanctissimo Crucis signo extinctum lumen restituit.

Martianus tanta virtute nihil motus noua iubet supplicia excogitari, & illum quidem, qui cum corporis lumine cælestem animæ lucem receperat gladio interfici: Iulianum verò grauí catenarum pondere oneratum per omnes plateas sub præconis voce duci iussit.

Interea Præsidis filius qui puer adhuc literis incumbebat, vidit fortè S. Martyrem hoc contumeliarum genere illusum incedere, qui mox cum ingenti admiratione ad condiscipulos, quid ego, inquit, video? Ecce reũ illũ Christianũm à militibus quidem illusum à circumfusa candidatorum multitudine mirabili gloria fulgentem video. Corona namq; auro, & lapidibus preciosis intertexta, venerandũ caput eius ornatũ, & omnipotentis Dei dextera protectũ video, quare certũ mihi de-

deliberatumque est ad eius pariter confessionem accedere. quid enim est in hac vita boni? quid mihi opes, quid falsi huius mundi honores cōferent? His dictis puer quāta potuit celeritate per mediam tortorum turbam, ad Iulianū cucurrit: & magno animi ardore pedibus eius prostratus, & sacra eius vulnera exosculatus: Te, inquit, ô pater mi te desidero, te amplector, te verum genitorem meum agnosco. Et satellitibus ite, inquit, & hæc parentibus meis, quæ vidistis, nunciate. Dicite me alium in terris patrem, præter Iulianum, neminem agnoscere. Fit ingens in populo murmur & concursus, donec fama ad aures patris matrisque peruenit. Ibi continuò planctus, & lachrymæ cum lugubri eiulatu, & voces iratum in Iulianum & minarum plenæ.

Iulianus carcere mā cipatur. Nec mora vocatur vterque in conspectum Præsidis, qui nullis omnino vel blanditijs, vel minis à Christi confessione auocandos cerneret, iussit eos in tetrum squalidumque carcerē detrudi, sed Christus, qui militibus suis nusquam deerat, tenebras in lucem clarissimam, & graueolētiam carceris in suauissimum odorem conuertit. Tum satellites qui numero viginti erant, ab horrenda mentis caligine ad lucē conuersi pedibus se Iuliani prostrauerūt, & scelerum suorum veniam petentes Christo omnes nomina dederūt. *Virginimi lites Christo credūt.* Huic bona Iuliano & Celso puero lætitia: Præsidi verò maior indignatio orta est.

Iulianus autem vt nouellos Christi tyrones sacrosancto lauacro expiaret, & contra tyranni rabiem inuictos redderet, intenso orationis studio laborabat: Nec defuit nouo martyris orationi miraculo benignus, & clemens Dominus.

Erat in eadem ciuitate Antiochiæ vir religionis Christianæ sanctitate admodum insignis, qui, propter generis claritatem, quod ex Carini Imperatoris familia trahebat, à Diocletiano & Maximiano benignè admodum habitus, Christi sacris liberè operam dabat: Hic cum septem liberos ex coniuge simili pietatis studio dedita, suscepisset, omnes similiter in studio pietatis egregiè erudiuit; & ad Dei bonitatem assiduis laudibus celebrādam excitauit: qui patris post mortem vestigijs & monitis insistentes, presbyterū insigni pietatis & eruditionis laude præstantem asciuerunt. His igitur pio consuetudine diuinarum rerum contemplationi nocte quadam intentis, Dominus Iesus apparuit, mandauitq; vt protinus carcerem ingressi Celsum puerum & milites viginti, sacro baptismate expiarent, & in electis Christi membris ascriberent. Parent illi dicto velocius, & ianuis carceris appropinquantes virtute Angeli, qui eos antecedebat, claustra ferrea soluta sūt, & mortuos in amplexus ruentes Christi bonitatem fixis in terram genibus collaudarunt, cuius gratia de tenebris ad lucem vocati essent.

Nunciantur interim hæc Martiano qui mentis furore agitatus rem ad Imperatores detulit, & crudelitatis suæ auxilium implorans S. Iulianum execratus est. Cui Imperatores nefandū hoc cōsilium dederunt, ut singulorum corpora cupis inclusa, pice, bitumine, & sulphure exureret. Altera igitur die rursum Præses sanctos suo tribunali offerri iubet: & ait. Nouum & inauditum supplicij genus inuictissimi principes in uos statuerunt, nisi saniora cō silia sequuti mentem mutastis. Mens nostra, inquit Iulianus, Christo summo Imperatori omnium bonorum cō munione & amoris vinculo indissolubili sociata est, nec potest vllis minis, vel supplicijs à constantia dimoueri. quare si quid nouarum pœnarum excogitastis, expromite. Longis enim impuri oris sermonibus minimè delectamur.

Hæc vbi dicuntur corpus exanime fortè sepulturæ mandandum defertur, quod Præses nulla mente, nulla ratione reduci iubet. & ego inquit ad martyres multa de Christi vestri virtute qua mortuos ad vitam reuocauit, audiui. Nunc igitur, si qua fides dictis adhi-

adhibenda, magistri vestri virtutem, de qua tantopere gloriamini, ostendite. Cui Iulianus, Dic mihi ô homo, extrema cœcitate miser, quidnam gratissimum, lucidissimumque hoc solis iubar homini oculorum lippitudini laboranti contulerit? At Martianus, Mitte, inquit inania verba, & factis virtutem declara. Tum Iulianus, quamuis infidelitatis tuæ ratio hoc minimè mereatur, tamen quia tempus hoc postulare videtur, Christi Domini mei virtutē manifestabo, & statim defixis in cœlū oculis cum summa spiritus attentione horæ vnius spatio orauit, & oratione expleta. Tibi dico, conuersus ad corpus ait, terra arida in eius nomine qui quatriduanum suscitauit, surge. Qui ad martyris vocem protinus surgens ingenti clamore & luctu omnibus scelleratorum hominum supplicia narrare cœpit. Hunc Martianus, nè conferta hominum turba, quæ rei magnitudine, quæ narrabatur stupefacta, ad arma concurreret, carceri similiter mācipari iussit, quem Iulianus à perfidiæ scelere baptismi gratia expiatum fidelium cœtui aggregauit.

Altera dein luce horrenda supplicia triginta nimirum & vna cupæ pice, & sulphure plenæ per ordinem collocantur. Ad quæ martyres læto admodum vultu Deo psallentes properabant. Quæ res animos omnium qui aderāt ad misericordiam, & lachrymas inflexit; quanto enim alacriores eos cernebant, tantò eo supplicio minus dignos iudicabant. Celsi ueto pater, & mater conscissis vestibus, & vultu lachrymis miserabiliter oppleto orare, & obsecrare non desistebant, vt ab horrēdo mortis supplicio se eriperet. quibus tanta animi magnitudine Celsus respondit, vt facilè appareret eum nulla pro Christi nomine supplicia exhorrere.

Victi ergo filij sui constantia parentes, cum horrendo eiulatu domum accelerant, nè triste spectaculum crudelibus oculis aspicere cogerentur. Igitur assessor Præsidis, cui hoc munus demandatum erat, depositis in sulphure, & pice martyribus ingentem vim ignis subministrari iussit. Et flamma triginta cubitis excelsior, horrendaq; fumi caligo ita martyres inuoluit, vt eos omnium conspectui præriperet, donec igne planè consumpto sacra eorum corpora nouā pulchritudinis speciem exhiberent. Exoritur clamor, & lætitia, cunctiq; ad Præsidis ædes gratulabundi de salute filij conuolant. Accurrunt illico parentes, & filium nouo decore splendentem admirantes conspiciunt, non tamen noui decoris auctorem agnoscunt, sed magicis omnia Iuliani artibus adscribunt.

Tunc Præses ad filium, Fili mi, inquit, miserere matris tuæ, quæ acerbissimo tui dolore cruciatur, & te, & illam à crudeli mortis periculo libera. Libens ego, respondit Celsus eius miserebor, & ab omni mortis angustia liberabo, si eius mihi copiam, omnibus exclusis, feceris, quò liberius sermonē cum ea serere queam. Concedit alacriter Præses, & mater ad martyres in custodiam admittitur. quam sancti maximo charitatis officio excipiētes Deo commendarunt, & multis cum ardēti pietate precibus pro salute eius fusis ad clarissimum veritatis fideiq; lumē traxerunt, omnibusque quæ ad animi expiationem pertinebant, eximio religionis studio peractis, inuictam contra suppliciorum pœnarumq; omniū timorem reddiderunt.

Qua re furore, & amentia repletus Præses, 20. milites qui cum Iuliano fidei certamen sustinebant, gladio feriri, 7. verò fratres ignis supplicio tradi præcepit. Iulianum autem cum Antonio presbytero, & Celsum cum matre in templum Iouis ingredi iussit. vbi multis uerborum lenocinijs ad sacrificium falso sceleratoq; numini offerendum eos inducere conatus Sancti minimè recusarunt Deo suo æterno, & vero sacrificaturi, templum ingredi. præses autem errore deceptus maximo sumptuum apparatu sacrificia parari iussit. Tunc sancti fixis in terram genibus signo se crucis muniierunt, & quæ potissimum numina adorari vellet Præsidem interrogant. Omnia, inquit,

20. milites & 7. fratres perimuntur.

quit, quæ hic oculis tuis miro fulgore subiecta vides pari honore prosequere, sunt enim & gloria & potestate æquales. Fiet, inquit Iulianus, vt mandasti. Vix Iulianus orationem, quam omnipotenti Deo fundebat, compleuerat; cum subitò simulachra cuncta collisa & delubrum horribili fragore collapsum mille sacerdotes, qui impijs sacris intenti erant, cum ingenti Paganorum turba oppressit, & loco ipso à deuorante flamma vastato Hoc est, inquit Iulianus, sacrificium, ò Præses, quod dijs vestris Christi fideles immolare soleant. Ingemuit Martianus omniq; suppliciorum genere excogitato, præcepit ministris vt manum & pedũ digitos licinij oleo madentibus colligent, ignemque supponat: sed nequissimis conatibus in nihilum recidentibus, Iuliano & celso cutẽ capitis auelli, Antonio verò presbytero & Anastasio, qui resuscitatus fuerat, oculos vncis ferreis crudelem in modum effodi iussit. Marionillam autem, matrẽ pueri, quam Dominus crudelibus imparẽ tormentis nouerat, ità ab omni supplicio præseruauit, vt quoties crudeles in eam manus carnifices mittere tentarent, membrorum omnium languore oppressi desisterent. Alios autem Dominus præsenti sanitati beneficio affectos nono insuper corporum splendore illustrauit.

Templum corruit fun ditus cũ simulachris damonũ.

Marionilla mater Celsi diuina virtute à pœnis præseruatur.

Quid faceret postremò sceleratus Præses? Videbat omnes impietatis conatus inuicta martyrũ constantia frangi, & tamen ardebat incredibili vindictæ cupiditate. Tandem illi in mentem venit, certamen cum feris instituere, vt sic aliquando victi martyres ferarũ morsibus interirent, at feræ summa mansuetudine sanctorũ pedes lingebãt, Frendens igitur gemensq; Martianus. Heu me miserũ, inquit, viuus vidensque pereo, gladio hos perimite, & me longa miseria liberate. Tunc sancti martyres immensa omnipotẽti Deo gratias pro certamine fæliciter peracto agentes, gladio cõsumati sunt.

Gladio cõsummantur.

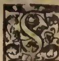
Mox verò cælum & terra vindictã de martyrum sanguine expetere visa sunt, nam & tertia ciuitatis pars ingẽti terræ motu quassata, & vniuersa idola contrita, & non minima infidelium turba fulgure deleta est, ipseque Martianus cælesti igne miserabiliter percussus, horrendoque vermium fœtore consumptus expirauit.

Præclarum fuit hoc martyrum certamen, quos diuina bonitas cùm in vita, tũ post mortem, si tamen ea mors dicenda, honore non vulgari prosecuta est. Postquam enim magno sacerdotum studio, sacra martyrum corpora sub sacro altaris velamine cõdita sunt, decem homines extrema lepræ fœditate miserabiles, baptismi gratia ad martyrum templum peruenerunt, vbi eorum meritis præter omnem expectationem perfectam cum animæ salute, corporum sanitatem consequuti sunt. Nec hoc tantùm beneficium leprosi experti sunt, sed & cœci innumerabiles, & à dæmone obsessi & varijs languoribus oppressi martyrum opem in calamitate cum certissimo sanitatis beneficio consequuti sunt.

Decem leprosi sanãtur.

VITA S. PAVLI
Primi Eremitæ,

Ex D. Hieronymo.

Sub Decio, & Valeriano persecutoribus, quo tẽpore Cornelius Romæ, & Cyprianus Carthagine fœlici cruore damnati sunt multas apud Ægyptum & Thebaidem Ecclesias tẽpestas seua populata est. Per idem tempus, cum sorore iam viro tradita, post mortem amborum parentum, in hæreditate locupleti Paulus relictus est annorum circiter quindecim, literis tam Græcis, quàm Ægyptiacis apprimè eruditus, mansueti animi, Deum valde amans: & cum persecutionis procella detonaret, in villam remotiorem, & secretiorem secessit. Verùm quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames? Sororis maritus cœpit prodere velle quem celare debuerat. Nõ illum

10. Ianuarij alij 15. Ian.

vxo-

Affinis quasi Pau-lum pro-dere. uxoris lachrymæ, non communio sanguinis, non spectans cuncta ex alto Deus, ab scelere reuocauit. Quod ubi prudentissimus adolescens intellexit, ad montium deserta confugiens, dum persecutionis finem præstolaretur, necessitatem in voluntatem vertit, ac paulatim progrediens, rursusque subsistens, atque hoc idem sæpius faciens, tandem reperit saxeum montem: ad cuius radicem haud procul erat grandis spelunca, quæ lapide claudebatur. Quo remoto (vt est cupiditas hominum occulta cognoscere) auidius explorans, animaduertit intus grande vestibulum, quod aperto desuper cœlo, patulis diffusa ramis vetus palma contexerat, fontem lucidissimum ostendens: cuius riuum tantummodo foras erumpentem, statim modico foramine, eadem quæ genuerat, aquas terra sorbebat. Erant præterea per exæsum mõtem haud pauca habitacula, in quibus scabræ iam incudes, & mallei quibus pecuniæ olim signatæ visebantur. Hunc locum ferunt Ægyptiorum literæ furtiuæ monetæ officinam fuisse ea tempestate, qua Cleopatræ iunctus est Antonius. Igitur adamato, quasi quod à Deo sibi offerretur, habitaculo, omnem ibidem in orationibus, & solitudine duxit ætatem, cibum & vestimentum ei palma præbebat.

Antonius nocturna visione monitus inquirit Paulũ. Cùm iam centum tredecim annos beatus Paulus vitam cœlestem ageret in terris, & nonagenarius in alia solitudine Antonius moraretur, vt ipse asserere solebat, Hæc in mentem eius cogitatio incidit, nullum vltra se perfectum monachum in eremo consedisse. At illi per noctem quiescenti reuelatum est, esse alium vlterius multò se meliorem, ad quem visendum deberet proficisci. Illicò erumpente luce, venerabilis senex infirmos artus baculo regente sustentans, cœpit ire, velle, quo nesciebat. Et iam media dies coquente desuper sole, feruebat, cùm hominem equo mixtum conspicit, cui opinio poetarum Hippocentauro vocabulũ indidit. Quo viso, salutaris impressione signi armat frõtem, &, Heus

Monstrũ.

Signo Crucis armat frontem.

tu, inquit, quanam in parte hic seruus Dei habitat? At ille Barbarum nescio quid infrendẽs, & frangens potius verba quàm proloquens, inter horrentia ora setis blandum quæsiuit alloquiũ, & dexteræ protensione manus cupitũ indicat iter: & sic patentes campos volucri transmittens fuga ex oculis mirãtis euanuit. Verùm hęc vtrũ diabolus ad terrendum eum simulauerit, an, vt solet, eremus monstrosorum animalium ferax, istam quoque gignat bestiam incertum habemus.

Monstrum aliud. Stupens itaq; Antonius, & de eo qđ viderat, secum voluẽs, vlterius progreditur. Nec mora inter saxosam cõuallem haud grandem homunculum videt, aduncis naribus frõte cornibus asperata, cuiꝰ extrema pars corporis in capparũ pedes desinebat. Infractusq;, & hoc Antonius spectaculo scutum fidei, & loricã spei vt bonus prœliator arripuit: nihilominus memoratum aĩal, palmarũ fructus eidem ad viaticum, quasi pacis obsides, afferebat. Quo cognito gradũ pressit Antonius, & quisnã esset interrogans, hoc ab eo responsum accepit: Mortalis ego sum, & vnus ex accolis eremi, quos vario delusa errore gẽtilitas, faunos, Satyrosq;, & incubos vocans colit. Legatione fungor gregis mei: precamur vt pro nobis cõmunem Deũ deprecreris, quẽ pro salute mũdi venisse cognouimus, & in vniuersam terram exijt sonus eius. Talia eo loquente lõngæuus viator vberrim faciem lachrymis rigabat, quas magnitudo lætitiæ, indices cordis effuderat. Gaudebat quippe de Christi gloria, & de interitu Satanæ, simulque admirãs, quod eius posset intelligere sermonẽ, & baculo humum percutiens, aiebat: Væ tibi Alexandria, quæ pro Deo portenta veneraris. Væ tibi ciuitas meretrix, in quam totius orbis dæmonia cõfluxere. Quid nunc dictura es? Bestiæ Christum loquũtur, & tu pro Deo portenta veneraris. Necdum uerba compleuerat, & quasi pennigero volatu petulcum animal aufugit.

Antonius cœptam regionẽ pergebat, ferarum tñ vestigia intuens, & eremi

latam vastitatem, quid ageret, quò verteret gradum, nesciebat. Iam altera effluxerat dies. Restabat vnum, vt deseri se à Christo non posse confideret. Pernox secundas in oratione exegit tenebras, & dubia adhuc luce procul intuetur lupam, sitis ardoribus anhelantem ad radicem montis irrepere. Quã sequutus oculis, & iuxta speluncam, cùm fera abijsset, accedens, introcœpit aspicere, nihil curiositate proficiente, tenebris arcentibus visum. Verùm suspẽso gradu, & anhelitu temperato, calidus explorator ingressus, ac paulatim progrediens, sæpiusq; subsistens, sonum aure captabat. Tandem per cœcæ noctis horrorem procul lumen intuitus, dum auidius properat, offenso in lapidem pede strepitum concitauit: post cuius sonitum B. Paulus ostium, quod patebat occludens, sera obfirmauit. Tunc verò Antonius præ foribus corruens, vsque ad sextam, & eo amplius horã, aditum precabatur, dicens. Qui sim, vnde vel cur venerim, nosti. Scio me non mereri conspectum tuũ, tamen nisi videro, non recedam: Qui bestias recipis, hominem cur repellis? Quæsiui, & inueni, pulso vt aperiatur. Quod si non impetro, hic moriar ante postes tuos: certè sepelies, vel meũ cadauer.

S. Paulus in spelunca degit.

Talia perstabat memorans fixusq; manebat.

Ad quem responsum paucis ita reddidit heros.

Nemo sic petit, vt minetur: nemo cum lachrymis iniuriam, vel calumniã facit, & miraris si non recipiam cũ moriturus aduenerîs? Sic arridens Paulus, patefecit ingressum. Quo aperto, dum in mutuos miscentur amplexus, proprijs se salutauere nominibus: gratiæ Domino in commune referuntur, & post sanctum osculum residẽs Paulus cum Antonio, ita exorsus est.

Admittit Antoniũ Paulus.

En quem tanto labore quæsisti, putridis senectute membris operit inculta canities. En vides hominem, puluerem mox futurum. Verùm quia charitas omnia sustinet, narra mihi, quæso, quomodo se habeat humanum genus: an in antiquis vrbibus noua tecta consurgant, quo mundus regatur imperio: an supersint aliqui, qui dæmonum errore rapiãtur. Inter has sermocinationes suspiciunt alitem coruũ in ramo arboris consedisse: qui inde leniter subuolans, integrum panem ante mirantiũ ora deposuit. Post cuius abscessum, Eia, inquit, Paulus, Dñs nobis prandium misit, verè pius, verè misericors. Sexaginta iam anni sunt, quòd accipio dimidij semper panis fragmentum: verùm ad aduentum tuum militibus suis Christus duplicauit annonã. Igitur, Dño gratiarum actione celebrata, super vitrei marginem fontis vterq; consedit. Hic verò, quis frangeret panem oborta contentio, penè diem duxit in vesperum. Paulus more cogebat hospitij, Antonius iure refellebat ætatis. Tandem consilium fuit vt apprehenso è regione pane, dum ad se quisque nititur, pars cuiq; sua remaneret in manibus. Dehinc paululũ aquæ in fonte, prono ore libauerunt, & immolantes Deo sacrificium laudis, noctem transigere vigilijs. Cumq; iã esset terræ redditus dies, beatus Paulus ad Antonium sic loquutus est. Olim te frater in istis regionibus habitare sciebam: olim te conseruum mihi promiserat Deus, sed quia iam dormitionis meæ tempus aduenit, & quod semper cupiebam dissolui, & esse cũ Christo, peracto cursu, superest mihi corona iustitiæ, tu missus es à Domino, qui humo corpusculum meum tegas, imò terræ terram reddas.

Coruus panẽ affert Paulo.

His Antonius auditis flens & gemẽs, nè se desereret, atq; vt comitẽ talis itineris acciperet, precabatur, & ille: Nõ debes, inquit, quærere quæ tua sunt, sed quæ aliena. Expedit quidem tibi, sarcina carnis abiecta, agnum sequi: sed & cæteris expedit fratribus, vt tuo adhuc instituantur exemplo. Quamobrem quæso perge, nisi molestũ est, & pallium quod tibi Athanasius Episcopus dedit, ad inuoluendum corpusculum meum defer. Stupefactus Antonius quod de Athanasio & pallio eius audierat, quasi Christum in Paulo videns,

Obseruauit per spiritũ dedicerit absentia.

dens, & in pectore eius Deû vénerás, vltra respondere nihil ausus est; sed cũ silentio lachrymans, exosculatis eius oculis manibusq;, ad monasterium, qđ postea à Saracenis occupatum est, regrediebatur. Neq; verò gressus sequebantur animum, sed quamuis corpus inane ieiunijs seniles etiam anni fregerant, tñ animo vincebat ætatem. Tandem fatigatus, & anhelus, ad habitaculum suum confecto itinere peruenit. Cui cũ duo discipuli, qui ei longo iam tẽpore ministrare consueuerant, occurrissent, dicentes: Vbi tamdiu moratus es pater? respondit: Væ mihi peccatori, qui falsi monachi nomen fero. Vidi Eliam, vidi Ioannem in deserto, & verè vidi Paulum in paradiso: & sic ore cõpresso, & manu verberãs pectus ex cellula pallium protulit: rogantibusq; discipulis vt plenius quidnam rei esset, exponeret, ait: Tempus tacendi, & tempus loquendi. Tunc egressus foras, & ne modicum quidem cibi sumens, per viam, qua uenerat, regressus est, illum sitiens, illum videre desiderãs, illũ oculis ac mente contemplans. Timebat. n. quod euenit, nè se absente Christo debitum spiritum redderet.

Cumq; iam dies alia illuxisset, & trium horarũ spatio viam remeasset, vidit inter Angelorum cateruas, inter Prophetarum, & Apostolorũ choros, niueo Paulum candore fulgentem, in sublime conscendere, & statim in faciẽ suam procidens, sabulum capiti superiacebat, ploransq;, & eiulãs, aiebat: Cur me Paule dimittis? Cur insalutatus abis? Tam tardè notus, iã citò recedis? Referebat postea B. Antonius tãta se velocitate, quod reliquum erat viæ cõcurrisse; vt instar auis peruolasset, nec immerito. Nam introgressus speluncã, videt genibus cõplicatis, erecta ceruice extẽsisq; in altum manibus, corpus exanime. Ac primùm, & ipse viuere eum credens, pariter orabat. Postquàm verò nulla, ut solebat, precantis suspiria audiuit, in flebile osculũ ruẽs, intellexit, quòd etiam cadauer sancti, cui omnia viuunt, officioso gestũ precabatur. Igitur obuoluto, & prolato foras corpore, hymnos quoq;, & psalmos de Christiana traditione decãtãs, contristabatur Antonius, q sarculum, quo terram foderet, non haberet: fluctuansq; vario mentis æstu, & secum multa reputans, dicebat: Si ad monasterium reuertar, tridui iter est: si hic maneam, nihil vltra proficiam. Moriar ergo, vt dignũ est, & iuxta bellatorẽ tuũ Christe ruens, extremũ habitũ fundã.

Alia eius in cælos proficiscitur.

En vt corpus exanime Deum flexis genibus veneratur.

Talia eo animo voluente, ecce duo leones, ex interioris eremi parte currẽtes, volantibus per colla iubis, ferebantur: quibus aspectis, primò exhorruit. Rursusq; ad Deum referens mentem, quasi columbas videret, mansit intrepidus. Et illi quidem directo cursu, ad cadauer beati senis substiterunt, adulantibusq; caudis, circa eius pedes accubuere, fremitu ingenti rugientes, prorsus vt intelligeret eos plangere quõ poterant. Deinde haud procul cœperunt humum pedibus scalpere, arenamque certatim egerentes, vnius hominis capacem locum foderũt: ac statim quasi mercedem pro opere postulantes, cum motu aurium ceruice deiecta, ad Antonium perrexerunt, manus eius pedesq; lingentes. At ille animaduertit, benedictionẽ eos à se precari: nec mora, in laudationem Christi effusus, q muta quoque animalia Deum esse sentirent, ait: Domine, sine cuius nutu, nec folium arboris defluit, nec vnus passerum ad terram cadit, da illis, sicut tu scis, & manu annuens eis, vt abirent, imperauit. Cumq; illi recessissent, sancti corporis oneri seniles curuauit humeros, & deposito eo in fossam, desuper humum congregans, tumulum ex more composuit.

Duo leones Paulo sepulchrũ fodiunt.

Postquam autem alia dies illuxit, nè quid pius hæres ex intestati bonis non possideret, tunicam eius sibi vendicauit; quã in sportarum modum de palmæ folijs ipse sibi cõtexuerat; ac sic ad monasterium reuersus discipulis cuncta ex ordine replicauit, diebusq; solennib. Paschæ, & Pentecostes Pauli tunica vestitus est.

VITA S. MARTIANI Presbyteri, Oeconomi Ecclesiæ Constantinopolitanæ,

Ex ea quæ est per Metaphrasten.

10. Ianu.

O tempore, quo Martianus Romanum Imperiũ administrabat, fuit non vulgari sanctitatis gloria clarus Martianus, qui Romanis ortus parentibus, cùm opum tum generis nobilitate præstantibus, post fœlicem eorum de hoc mundo ad æternam gloriam transitũ, ad Byzantinos profectus, sacerdotij dignitatem, propter ingenitam pietatem consecutus est.

Martiani patria & parentes.

Ad Sacerdotiũ promot quomodo post mortem utriusq; parentis se habuerit, qd egerit.

Cùm autem in primo iuuentutis flore sacerdotium ei creditum esset, & vtriusque parentis facultates, quæ erant admodum luculentæ accepisset, nè parum fidelis dispensator à Domino inueniretur, magno pietatis studio egenos, & pauperes hæreditatis suæ cohæredes vndique quæsiuit, summaque ope laborauit, vt corpora quidem à graui paupertatis incommodo liberaret, animos autem diuini verbi pabulo ad firmissimam cęlestis hæreditatis spem excitaret, confirmaretq;. Cumq; alios assiduis monitis à terrenarum rerum cupiditate ad cęlestium rerum amorem transferre conaretur, tum seipsum indefesso vigiliarum, & orationum studio contra hostium omnium insultus ita muniebat, vt plurimos suauissimo virtutum suarum odore ad similem pietatis amorem alliceret. Erat ei præterea maxima sacrarum ædium cura, collapsas restaurabat, nouas magnis sumptibus excitabat, & omnibus quibuscunque poterat modis egregiam animi sui pietatem declarabat.

Nota insignẽ liberalitatem in pauperẽ.

Accidit quandoque pauperem à beato viro infimis precibus aliquod suæ inopiæ subsidium postulare, qui cùm nihil omnino, quod tribueret ad manus haberet, nè miserum omni solatio destitutum à se dimitteret, coniectis primùm in omnem partẽ oculis, nè quis animaduerteret, vestem, qua indutus erat, vnicam protinus exuit eiq; magno charitatis affectu dedit, & vt factum, oculos omnium celaret sacris vestibus corporis nuditatem tegere volebat. Sed cùm ad rem diuinam ex ordine suo celebrandam accederet, & defixis in eum oculis multi studiosius intuiti essent, vident sub sacris vestibus, aliam auro, & mirabili gemmarum splendore micantem; Quo spectaculo non pauci inuidiæ stimulis cõcitati, rem ad Patriarcham deferunt, indignum clamitantes sacerdotẽ Dei, regio vestium splendore ornatum esse. Sacro igitur magna sanctitate peracto Patriarcha Martianum accersit, & acriter reprehendens mandat, vt vestem auro, & gemmis intertextam, quam occultè sub alijs vestibus deferre visus esset, deponeret. Miratur vehementer Martianus, animi dubius quid hæc Patriarchæ oratio velit, & vultu in terram defixo nonnihil conticuit, dein ad eius pedes prouolutus, obortis lachrymis negabat se vllum vestium ornatum habere, eorumque, qui hoc asserebant, oculos delusos dicebat. Adhæc Patriarcha, absurdum, & ab omni ratione alienũ esse dicebat, si proprijs oculis fidem non haberet. Idem namque se vidisse confirmabat, nec mora, manu propria penulam cum veste sacerdotali relaxat, vt preciosam sub sacris vestibus latentem exploraret, sed cum virum Dei nudum omninò conspicatus esset, stupore perculsus cæpit maximo honore prosequi, quem supplicio dignum existimabat.

Mox itaque fama occultæ sanctitatis eum summa admiratione ad Pontificum, & Imperatorum aures deuenit. Omnes igitur illum suspicere, & venerari, magnoque studio ad diuinos eius sermones confluere cæperunt. Accidit interim res, quæ perfectam omnibus de eximia sanctitate opinionem attulit: factum est enim vt terribile incendium subi-

ro ciuitatem inuaderet, & omnes ędes miserabiliter absumeret, ipsumq; templum, quod S. Martianus Anastasiæ martyri ædificarat inflammaret, vnusquisque ergò cum proprijs calamitatibus neglectis, ad templi flammā extinguendam conuolasset, lugubres in cœlum voces tollebat. Martianus autem de ope diuina egregiè confisus culmen templi conscendit, flammasq; vorigeta circundatus, precibus cum ardenti lachrymarum vi profusis, impetum ignis repressit, & insignem fabricam à præsenti ruina præseruauit.

Precib. incendium auertit.

Hoc eodem in templo mulier quædam ex superiori porticu in terrā delapsa, sibi & fœtui, quem in vtero gestabat, mortem, cæteris autem ingentem cum lugubri eiulatu luctum afferebat, ita vt vniuersi clamoribus excitati ad triste spectaculum concurrerent. Adfuit tunc fortè, & ipse Martianus, qui magna pietate motus ad lachrymas, & preces cum populo vniuerso se conuertit, sublatisq; in cœlum manibus, præter omnium opinionem, mulierem ad vitam reuocauit.

Insigne miraculum.

Fuit cum propter alias virtutes, tū propter assiduum studium, quod in sacrarum ædium structuris posuit, celeberrimus Irenes, qui est inter martyres admirabilis templum insigni opere construxit, pariq; magnificentia diuino Theodoro adiunxit. His ce duobus simili opere magno Isidoro aliud erexit, & plurima antiquitate collapsa, multis magnisq; sumptib. renouauit, quæ singula referre prætermittimus, quò maiori consideratione animum pietatis, benignitatisque in pauperes plenissimum expendamus.

Erat ei familiare intempestæ noctis silentio platearum vicos circuire, vt si quem extrema inopia, vel graui languore corporis oppressum inueniret, consuetæ benignitatis officium ei exhiberet. Hac de causa aurifabrum quendam vt pro auro argentoque minutos nummos, quos in pauperum vsus erogaret, haberet, frequenter adibat. Aurifaber autem noctis tenebris, & maligno candelæ lumine ad lucri occasionem vsus iniqua trutina aureos ponderabat. Martianus verò scelus, & fraudem dissimulans paulatim hominem in sui admirationem attraxit, adeò vt magno desiderio caperetur cognoscendi quidnam vir Dei minuta ista pecunia ageret. Dedit igitur cuidam è pueris suis in mandatis, vt vestigijs eius calidè insisteret. Sequitur puer studiosè virum Dei, & summa diligentia quidnam agat explorat. Et tandem postquam plurimos varijs miserijs afflictos præsenti pecunia subleuare videt eum ad mortuum quendam cauponis cuiusdam domūculam iacentem, ingredi, & mortui corpus magno charitatis studio abluere, & post lachrymas, & oscula vestibus indutum decenter in lecto componere. His visis puer exhorruit, & concito gradu, quæ viderat suo magistro renūciat. Obstupuit ille tanta viri pietate, & graui admissi in virum Dei sceleris dolore perculsus veniam cum lachrymis flagitauit. Quem Martianus benignè amplexatus, nulla se ab eo iniuria affectum dicebat, nec vnquam hominem tanquam improbum est auersatus, quin etiam maximo deinceps beneuolentiæ studio eum prosecutus est.

Præclara charitatis opera exercet.

Nec mirum sanè cum nihil ei in vita antiquius, nihil sanctius fuerit, omnibus benignè faciendi studio. Tanto enim pereuntium animarum zelo accensus erat, vt vel sceleratissimorum hominum familiaritatem cū aperto propriæ famæ periculo, minimè subterfugerit. Huius rei vnum ex multis in medium proferam. Solebat mulieres, quæ quæstum corpore suo faciebant, pecunijs onustis accedere, & omni grauitate deposita, vultu loco, & tempori opportuno simulatè assumpto eas in sui familiaritatem allicere, quas post multa dein verba vltrò citroque habita ab impuro carnis amore ad Christi amorem pellicere cœpit: repugnantes autem, & salutaria monita petulanter contēnentes, cùm præsenti pecunia, tum multis promissis, vt biduo triduoue saltem diuinis rebus intenderent, rogauit. Post hęc nul-

Nota admirādum eius Zelū animarū.

Vide quo pietatis studio meretricibus cōsulat.

 lis

VITA S. MARTIANI Presbyteri, Oeconomi Ecclesiæ Constantinopolitanæ.

Ex ea quæ est per Metaphrasten.

10. Ianu.

O tempore, quo Martianus Romanum Imperiū administrabat, fuit non vulgari sanctitatis gloria clarus Martianus, qui Romanis ortus parentibus, cùm opum tum generis nobilitate præstantibus, post fœlicem eorum de hoc mundo ad æternam gloriam transitū, ad Byzantinos profectus, sacerdotij dignitatem, propter ingenitam pietatem consecutus est.

Martiani patria & parentes.

Ad Sacerdotiū promot⁹ quomodo post mortem utriusq; parentis se habuerit, qd egerit.

Cùm autem in primo iuuentutis flore sacerdotium ei creditum esset, & vtriusque parentis facultates, quæ erant admodum luculentæ accepisset, nè parum fidelis dispensator à Domino inueniretur, magno pietatis studio egenos, & pauperes hæreditatis suæ eo hæredes vndique quæsiuit, summaque ope laborauit, vt corpora quidem à graui paupertatis incommodo liberaret, animos autem diuini verbi pabulo ad firmissimam cęlestis hæreditatis spem excitaret, confirmaretq;. Cumq; alios assiduis monitis à terrenarum rerum cupiditate ad cęlestium rerum amorem transferre conaretur, tum seipsum indefesso vigiliarum, & orationum studio contra hostium omnium insultus ita muniebat, vt plurimos suauissimo virtutum suarum odore ad similem pietatis amorem alliceret. Erat ei præterea maxima sacrarum ædium cura, collapsas restaurabat, nouas magnis sumptibus excitabat, & omnibus quibuscunque poterat modis egregiam animi sui pietatem declarabat.

Nota insignē liberalitatem in pauperē.

Accidit quandoque pauperem à beato viro infimis precibus aliquod suæ inopiæ subsidium postulare, qui cùm nihil omnino, quod tribueret ad manus haberet, nè miserum omni solatio destitutum à se dimitteret, coniectis primùm in omnem partē oculis, nè quis animaduerteret, vestem, qua indutus erat, vnicam protinus exuit eiq; magno charitatis affectu dedit, & vt factum, oculos omnium celaret sacris vestibus corporis nuditatem tegere volebat. Sed cùm ad rem diuinam ex ordine suo celebrandam accederet, & defixis in eum oculis multi studiosius intuiti essent, vident sub sacris vestibus, aliam auro, & mirabili gemmarum splendore micantem; Quo spectaculo non pauci inuidiæ stimulis cōcitati, rem ad Patriarcham deferunt, indignum clamitantes sacerdotē Dei, regio vestium splendore ornatum esse. Sacro igitur magna sanctitate peracto Patriarcha Martianum accersit, & acriter reprehendens mandat, vt vestem auro, & gemmis intertextam, quam occultè sub alijs vestibus deferre visus esset, deponeret. Miratur vehementer Martianus, animi dubius quid hæc Patriarchæ oratio velit, & vultu in terram defixo nonnihil conticuit, dein ad eius pedes prouolutus, obortis lachrymis negabat se vllum vestium ornatum habere, eorumque, qui hoc asserebant, oculos delusos dicebat. Adhæc Patriarcha, absurdum, & ab omni ratione alienū esse dicebat, si proprijs oculis fidem non haberet. Idem namque se vidisse confirmabat, nec mora, manu propria penulam cum veste sacerdotali relaxat, vt preciosam sub sacris vestibus latentem exploraret, sed cum virum Dei nudum omninò conspicatus esset, stupore perculsus cæpit maximo honore prosequi, quem supplicio dignum existimabat.

Mox itaque fama occultæ sanctitatis eum summa admiratione ad Pontificum, & Imperatorum aures deuenit. Omnes igitur illum suspicere, & venerari, magnoque studio ad diuinos eius sermones confluere cæperunt. Accidit interim res, quæ perfectam omnibus de eximia sanctitate opinionem attulit: factum est enim vt terribile incendium subito

Precib. incendium auertit.

to ciuitatem inuaderet, & omnes ędes miserabiliter absumeret, ipsumq; templum, quod S. Martianus Anastasiæ martyri ædificarat inflammaret, vnusquisque ergò cum proprijs calamitatibus neglectis, ad templi flammā extinguendam conuolasset, lugubres in cœlum voces tollebat. Martianus autem de ope diuina egregiè confisus culmen templi conscendit, flammaq; vorigera circundatus, precibus cum ardenti lachrymarum vi profusis, impetum ignis repressit, & insignem fabricam à præsenti ruina præseruauit.

Hoc eodem in templo mulier quædam ex superiori porticu in terrā delapsa, sibi & fętui, quem in vtero gestabat, mortem, cæteris autem ingentem cum lugubri eiulatu luctum afferebat, ita vt vniuersi clamoribus excitati ad triste spectaculum concurrerent.

Insigne miraculum.

Adfuit tunc fortè, & ipse Martianus, qui magna pietate motus ad lachrymas, & preces cum populo vniuerso se conuertit, sublatisq; in cęlum manibus, præter omnium opinionem, mulierem ad vitam reuocauit.

Fuit cum propter alias virtutes, tū propter assiduum studium, quod in sacrarum ædium structuris posuit, celeberrimus Irenes, qui est inter martyres admirabilis templum insigni opere construxit, pariq; magnificentia diuino Theodoro adiunxit. Hisce duobus simili opere magno Isidoro aliud erexit, & plurima antiquitate collapsa, multis magnisq; sumptib. renouauit, quæ singula referre prætermittimus, quò maiori consideratione animum pietatis, benignitatisque in pauperes plenissimum expendamus.

Præclara charitatis opera exercet.

Erat ei familiare intempestæ noctis silentio platearum vicos circuire, vt si quem extrema inopia, vel graui languore corporis oppressum inueniret, consuetæ benignitatis officium ei exhiberet. Hac de causa aurifabrum quendam vt pro auro argentoque minutos nummos, quos in pauperum vsus erogaret, haberet, frequenter adibat. Aurifaber autem noctis tenebris, & maligno candelæ lumine ad lucri occasionem vsus iniqua trutina aureos ponderabat. Martianus verò scelus, & fraudem dissimulans paulatim hominem in sui admirationem attraxit, adeò vt magno desiderio caperetur cognoscendi quidnam vir Dei minuta ista pecunia ageret. Dedit igitur cuidam è pueris suis in mandatis, vt vestigijs eius callidè insisteret. Sequitur puer studiosè virum Dei, & summa diligentia quidnam agat explorat. Et tandem postquam plurimos varijs miserijs afflictos præsenti pecunia subleuasset, videt eum ad mortuum quendam in cauponis cuiusdam domūcula iacentem, ingredi, & mortui corpus magno charitatis studio abluere, & post lachrymas, & oscula vestibus indutum decenter in lecto componere. His visis puer exhorruit, & concito gradu, quæ viderat suo magistro renūciat. Obstupuit ille tanta viri pietate, & graui admissi in virum Dei sceleris dolore perculsus veniam cum lachrymis flagitauit. Quem Martianus benignè amplexatus, nulla se ab eo iniuria affectum dicebat, nec vnquam hominem tanquam improbum est auersatus, quin etiam maximo deinceps beneuolentiæ studio eum prosecutus est.

Nota admirādum eius Zelū animarū.

Nec mirum sanè cum nihil ei in vita antiquius, nihil sanctius fuerit, omnibus benignè faciendi studio. Tanto enim pereuntium animarum zelo accensus erat, vt vel sceleratissimorum hominum familiaritatem cū aperto propriæ famæ periculo, minimè subterfugerit. Huius rei vnum ex multis in medium proferam. Solebat mulieres, quæ quæstum corpore suo faciebant, pecunijs onustis accedere, & omni grauitate deposita, vultu loco, & tempori opportuno simulatè assumpto eas in sui familiaritatem allicere, quas post multa dein verba vltrò citroque habita ab impuro carnis amore ad Christi amorem pellicere cœpit: repugnantes autem, & salutaria monita petulanter contēnentes, cùm præsenti pecunia, tum multis promissis, vt biduo triduoue saltem diuinis rebus intenderent, rogauit. Post hęc nullis

Vide quo pietatis studio meretricibus cōsulat.

lis opibus, nullis sumptibus parcebat, vt attentas sacris sermonib. aures præberent, & intimis sensibus, quæ de diuino iudicio, de igne sempiterno sceleratis, & impijs in omni æternitate constituto, & de cęlestis vitæ præmijs, & gaudio sempiterno dissereret recludere vellent. Partim ergo muneribus, & promissis, partim assiduis monitis, & precibus plurimas ab impuritate vitę ad studium pietatis & honestatis trāsferebat: quarum aliæ salutari gehennę metu, perculsæ acerbissimis lachrymis sese dedebant, aliæ cęle[...]æ præmio inuitatæ flagitia præ[...] actionibus diluebāt, aliæ sempiternæ dignitatis, & honestatis amore inflammatæ, vt omnes incontinētiæ motus facilius opprimerent, & Christo sanctissimo vinculo copularentur, sacris se ædibus libenter incluserunt.

Moritur. His studijs, his rebus nocte dieq; erat intentus Martianus, cùm ætate iā confectus sanctum Deo spiritū traderet, cuius nomen, & in vita, & in morte non modò apud bonos, & probos, sed etiam apud improbos cum admiratione non mediocri in honore fuit, multosque pręclara rerum eius gestarum fama excitauit, vt ex varijs orbis terrarum partibus supplices in rebus afflictis opem petituri ad eius sepulchrum confluerent, quorum nemo diuino non donatus munere abscessit.

VITA S. THEODOSII Cœnobiarchæ.

Ex ea quæ est per Metaphrastem. Florere cœpit temporibus Leonis Imperatoris, peruenitq; vsque ad tempora Iustiniani.

Ian. 11. Patria & parentes Theodosij. Eatus Theodosius ex vico, quem Magariassum nominant, situm in regione Cappadociū, ortūdus (qui antea propter ignobilitatem obscurus, posteà propter eximias, & planè admirandas viri virtutes, omnibus cognitus) patrem habuit Proæresium & matrem autem Eulogiam, quæ filij sui virtute excitata monasticam vitam amplexa dicitur. His ortus parentibus religionis, & pietatis laude ornatissimis, optimis etiam ab ijs disciplinis eruditus fuit. Cumq; assiduo Philosophandi studio teneretur, & rara quadam morum probitate, & ingenij splendore omnium animos ad se inuitaret, statim hoc ei munus demandatum fuit, vt sacros populo codices legeret. Ardebat tunc incredibili quadam loca sancta visendi cupiditate: cumque crebrius inter legendum locus ille ei occurreret, quo Deus Abrahæ præcipiebat vt relicta terra, & cognatione sua, ignotas regiones peteret, confestim acriter inflammatus patriam reliquit, seque varijs longinquæ peregrinationis difficultatibus obijcere minimè dubitauit, vt præsens, loca illa, in quibus humani generis redemptor, nos suo sanguine á sempiterna morte liberauit, contemplaretur.

Mater eius facta monacha.

Lectoris fungitur officio.

Vt autem Antiochiam peruenit: non statuit prius oportere eam transire, quàm insignem illum Symeonem in columna stantem inuiseret, & diuinos eius sermones hauriret, simulque vitæ solatium ab eo caperet, eiusque munitus precibus, & benedictione fęliciter iter suum conficeret. Cùm autem columnæ iam appropinquaret, Symeon, proprio eum nomine salutauit, & spiritu prophetico, cuncta quæ ei obuentura erant, prædixit. His auditis Theodosius, summo perfusus gaudio, Symeonem amplexatur, seque eius precibus commēdans alacrius quàm prius iter prosequitur. Et quidem postquam Deo duce, ad sanctam ciuitatem (cui tunc Iuuenalis Archiepiscopus præerat) peruenisset, & sacra loca summa animi, & corporis veneratione perlustrasset, cœpit secum animo perpendere, quodnam vitæ genus potissimum eligeret, idne quod ab omni familiari hominum consuetudine remotum est, an potius quod cum pro-

Symeonē Stylitem inuisit.

Deliberat secū de certo vitæ genere eligēdo.

prix

priæ salutis cura, officium etiam charitatis erga proximum coniunctum habet. Ceterùm in abditam se solitudinem recipere, & quietem agere, id nequaquã tutum esse iudicauit ei qui nondum callidi serpentis insidias perspectas haberet. Si enim ex ijs qui in mundo militant nemo, inquit, est tam inuicta audacia, & tam insigni stultitia, vt nisi sit planè rudis, & in re militari omnino exercitatus, à linea in medios statim hostes irruat: quomodo ego cui manus non sunt, eruditæ ad prælium, nec digiti ad bellum, nec superna sum accinctus potentia, idque cum sit conflictus longè periculosior, aduersus principatus, aduersus potestates, aduersus mundi principes tenebrarum huius sęculi, aduersus spiritalia nequitiæ, possem in acie consistere? Restat igitur, vt me ad sanctos patres, & longo rerum vsu exercitatos conferam, vt eorum disciplinis institutus inimicorum impetum sustinere valeam.

Longino se in disciplinã tradit.

Hæc prudenti secum deliberatione habita Longino cuidam beato seni doctrina, & pietate facile principi se in disciplinam tradidit, cuius ab ore dum totus penderet, tàm excellentem breui temporis spatio virtutum omnium perfectionem adeptus est, vt Longinus minimè dubitauerit eum templo cuidam, Deiparæ sacro præficere. Hoc autem contigit ad hunc modum. Erat in finibus Bethleem pia quædam matrona, quam Iceliam vocabant, hæc omnes suas facultates, quæ erant amplissimæ, in fabricam templi huius contulerat, vt quod ætatis reliquum erat in eo degeret. Quia verò, qui rem diuinam faceret non habebat, Longinum adijt, eumque, vt Theodosium templi huius rectorem constitueret, multis precibus rogauit. Itaque templi huius rector constitutus, cœpit insigni sanctitatis fama omnibus innotescere, eaque de causa diuinis quodammodo honoribus affici, quos ille, non secus, quàm sempiternos animæ suæ hostes, perhorrescens fugam inijt,

Fugit in speluncã.

& in excelsi cuiusdam montis speluncam, quæ etiam hucusque sacris eius reliquijs diues esse fertur, peruenit. Fama est, hanc speluncam eandem esse, quàm tres Magi sua mansione celebrem reddiderunt, quando Bethleem ab oriente venientes, per aliam viam domum redire diuinitus moniti sunt.

Hoc igitur in loco constitutus Theodosius tota mente de diuina pulchritudine cogitabat, adeò vt noctes, & dies in precibus consumeret, & præ diuini amoris dulcedine assiduo, lachrymarum imbuere faciem rigaret. De cibi potusne temperantia superfluum forei aliquid dicere, cuius refectio dactylorum ossa aqua macerata lautum illi, & splendidum frequenter nutrimentum præbuerunt. Perpetuis triginta annis panis nihil gustauit penitus. Labores maiori alacritate, quàm alij voluptates amplectabatur, corporis verò delicias tanquam animæ nobilitate indignas, repudiabat. Hac indolis præstantia, & mirifico virtutum splendore, non pauci virtutis amatores excitati ad eum ventitabant, quos ille benignè susceptos eximio pietatis studio fouit, & ad cœlestis vitæ disciplinam præclarè erudiuit. Et quia virtutum omnium fundamentum in assidua mortis commentatione situm esse non ignorabat, quid fecit. Discipulos suos blandis ad se verbis vocauit, ijsque multa luculèter admodum de mortis vtilitate disseruit, deinde sepulchrum eis construere iussit. Illi alacriter iussa faciunt. Tum Sanctus Theodosius acuto mentis oculo id, quod euenturum erat intuens: sic eos affatur. Sepulchrum quidem est paratum, sed quis vestrum eius encænia celebrabit? (solebat enim inter alia quoque tempus nosse, austeritatem tristitiamque grata moderata soluere.) Quidam autem Basilius, dignitate sacerdos, virtutis autem studio, Theodosio, qui ipsum spiritualiter genuerat, æqualis, verba hęc in ventum à viro sancto, minimè prolata sciens, sermonem eius excepit,

Cib. eius.

Quidã se illi adiungunt.

Mortis memoria vera philosophia.

prompto alacrique animo respondit: (inquiens) ô pater huius sepulchri primus celebrabo encænia. Et protinus flexis genibus, benedic, inquit, pater, & voti huius me compotē facito. Nec mora Theodosius data benedictione, omnia quæ lex vult fieri mortuis, tertianas, inquam, & nouenas, & consequenter etiam quadragenas, fieri mandauit. Quibus per ordinem ritè peractis, Basilius neq; à febre correptus, nec capitis dolore vexatus, neq; vlla omnino morbi molestia fatigatus, tanquam molli quodam,& suaui somno sopitus,excessit ad Dominum. His perfectis, quadragesimo ab obitu eius die visus est ille Basilius in canticis vespertinis cum reliquis fratribus, diuinas laudes psallere. Et quidem cùm solus Theodosius corporeis eum oculis cerneret, Ætius autem quidam vir insignis, & strenuus cælestis vitæ æmulator vocem eius audiret, petijt is à Theodosio vt hāc videndi facultatem ei à Domino impetraret. Altera igitur nocte Basilius cum diuinis laudibus interesset, Theodosius eum Ætio ostendit, qui gaudio incredibili perfusus, contineri non potuit, quin in amplexus, & oscula ruere vellet. Sed Basilius non modò apprehendi non potuit, sed aeri similis euanuit, cum dixisset alijs audientibus: Salui estote ô patres, & fratres, salui estote: me autem de cætero non videbitis amplius. Hoc fuit primum virtutis testimoniū Theodosij. Secundum autem priori nullo modo est inferius.

Obserua hic vsum antiquum tertianarū,&c. pro defunctis.

Mira res.

Die illo, qui Christo ab inferis resurgenti sacer est, cum neque panis, neq; vinum illis esset, quibus sacram communionem peragerent, vel corpora, longa quadragesimalis ieiunij inedia exhausta reficerent, discipuli eius inter se mussitantes magistrum summæ negligentiæ arguebant, quòd quæ ad tanti festi solemnitatem necessaria erant, non curaret. Ille verò audito murmure bono eos animo esse iussit, tantùm precibus incumberent, & sacram de more mensam pararent. Nam qui olim (dicebat) tot Israelis millia aluit in solitudine, & ingentem hominum multitudinem paucis admodum panibus ad satietatem pauit: hic ipse nostri quoque curam gerens, abundè quæ necessaria sunt, suppeditabit. Hæc cùm dixisset, & discipulorum animos ad salutarem confidentiam excitasset accidit ea die, præter expectationem omnium, vt par mulorum sarcina variorum alimentorum onustum, ad eos veniret. & Theodosij promissum cumulatè expleret. Debuisset hæc Dei prouidentia omnem diffidentiæ causam discipulis adimere, sed mox alia famis necessitate vrgente in eandem prolapsi sunt. Erat uir quidam opulentus, qui egregio pietatis studio ductus, assiduè benignè faciendi disciplinam excolebat, & inopiam Christo famulantium suis facultatibus sustentabat. Hunc cùm Theodosij discipuli percepissent, ægrè admodum passi sunt, sese, propter solitudinem, qua homini isti incogniti erant, à tantorum participatione bonorum exclusos esse. Theodosium igitur adeunt, & extremam iterum rerum omnium inopiam, in qua versabantur, exponunt, orant, & obsecrant, vt se suamq; necessitatem homini isti opulento, & benignitatis laude præstanti insinuet, ne tandem grauiore paupertatis onere pressi, deserta loca, & cum ijs religiosæ vitæ institutum relinquere cogerentur. Quibus Theodosius cursus qua prius constantia respondit: Se vehementer turpem animorum abiectionem, & sceleratam in ijs diffidentiam admirari, quod mallent sese hominibus, quàm Deo supplices exhibere. Qui implet omnem animam esurientem, & dat escam in tempore opportuno, & pullis coruorum cibum præparat. Quare, inquit, excelso animo estote, & discite, toti, qui vos uni Deo totos consecrastis, ex Deo pendere. Vix hæc effatus erat, & ecce homo quidā animal ante se cibis onustū agebat, quod cū iter per uiā monasterij, cui Theodosius præerat, haberet, substitit, nec vllis plagis ab homine, vt iter institutum perficeret, im-

Ab insperato alimē ta afferuntur Theodosio.

Præclara eius spes in Deū anxiis magnitudo.

Nota mira Dei prouidentiam. impelli potuit. Quo viso homo ille, stupore oppressus, laxato freno liberum ei iter quo impetus ferret, concessit. Tum recta ad Theodosij monasterium contendit. Subsequitur homo, & cognita ibidem, quæ fratres præmebat, inopia, larga eis manu subuenit. Quo beneficio fratrum animi erecti sunt, nec deinceps pusillo & abiecto animo ad humanam opem, sed Dei misericordiam respexerunt.

Intereà eum splendor virtutum omnium ex ea spelunca in qua Theodosius cum suis latitabat, longè sese lateque diffunderet numerus discipulorũ adeò excreuit vt loci illius angustiæ omnes capere non possent. Quæ res Theodosio ingentem curam iniecit. *Augetur indies numerus discipulorũ fama virtutũ eius excitatis.* Considerabat enim, si amplissimis monasterium terminis dilataret, quietis & silentij bonum dissipatum iri. Si autem neglecto animarum fructu, sibi soli viuere pergeret, diuini numinis irã pertimescebat. Hac animi fluctuatione aliquamdiu iactatus cum quid optimũ factu esset, discernere nõ posset, ad diuinã mentẽ cõsilia sua reuocare statuit. Tandem cum nihil Deo gratius esse intelligeret, quàm virtute & exemplo, animas Christi sanguine redemptas, ad cælestis disciplinæ normam erudire, thuribulũ mortuis carbonibus plenum in manus sumpsit, impositoque thure, eremum vastam obiuit. *Nota quomodo thuribulo Dei voluntatẽ exquirat.* Deum pura mente deprecans, vt locum ampliori monasterio fundando aptum ostenderet. Cum autẽ plurima deserti loca ambulasset, nullumque è thuribulo signum accepisset ad speluncam suam redire maturauit, & ecce speluncę iam propinquior factus ignis è mortuis subito carbonibus cũ suauissima odoris fragrantia erupuit. Nec mora iactis continuò in eo loco fundamentis monasterium vel vt melius dicam præclarum virtutum habitaculum constructum fuit, quod deinde cura & studio Theodosij in eam excreuit amplitudinem, vt non modò virtutum splendore, sed rerum etiam omnium commoditate ciuitatem aliquam populo frequentem & officinis *Monasterium ciuitatis instar extruit.* celebrem vinceret, eoque magis quod hic communi fraternitati omnia citra laborẽ præbentur, & ab externis, quæ nos sæpe transuersos agunt, curis liberent. Iam verò habitationum varietas & diuersitas ea etiam in re p̄eclaram quamuis ciuitatem superat, quòd certò hic ordine locoque & animæ & corpora curantur, & omnibus cũm egenis tum peregrinis sua habitacula designata sint, tanta charitate vt nemini omninò aditus præcluderetur.

Cæterùm Theodosius pauperum & miserorum curam assiduo gerebat tãta fide tantaque charitate, vt sanguinẽ ablueret, vulnera mundaret, labra admoueret labris eorum, quorum earo mu la alijs horrorem præbebat, & ita eos blandè & sapienter, vt calamitatem moderate ferrent, consolabatur. *Benignitas eius in pauperes.* Porrò tantum erat in eo monasterio tamque excellens charitatis studiũ vt singula oratione describerẽtur, omnem planè admirationem superarent. Nullus despiciebatur, nullus indignus habebatur commiseratione. *Eximia charitas in monasterio.* Alijs vestes, alijs pecuniæ, alijs res aliæ tribuebantur, omnibus autem, similiter dabantur alimenta. Atque meminerunt quidam, qui ad hæc ministrabant, se vno die plusquam centum mensas parasse. *Vno die plusquam 100. mensæ parantur.* Et humanus quidem misericordiæ fons erat huiusmodi & tam abundè scaturiens, Dei autem fons qualis? Num manifestum est, quod multis atque adeò infinitis partibus superabat?

Fames valida vniuersam regionem inuaserat, omnesque ex æquo, adeò affligebat, vt spes nulla pellendæ famis reliqua videretur. *Fames.* Interea adfuit dies ille, qui fausta populi acclamatione & palmis virentibus Christo facetus est, quo pauperum & agrestium multitudo, alias quidem, capta festi occasione de more, tunc verò fame cogente ad monasteriũ venerunt. *Dies festus Palmarũ.* Peractis sacris, cum ingens hominũ multitudo, dira confecta, fame, ad mensam confluxeret, ministri qui huic officio deputati erant, multitudine deterriti, panis portionem ad libram

vocan-

vocandam censuerunt, & rè aduentan tium multitudo vniuersa absumeret, fores occluserunt. Accidit inde im vt Theodosius accederet, qui cum vim ianuis à multitudine afferri cerneret, gratum omnibus introitum præbuit, omnesque summa benignitate cibo potuque reficiendos curauit. Ministri igitur cum non semel Theodosij virtu tem experti essent, quamuis apud sese taciti facultates monasterij in dubium vocarent, ingredi tamen volentes admiserunt, & imperantis moti auctoritate benignè quidquid alimenti in domo erat, ministrarunt. Quid ergo ò Deus admirabiliũ, crescebat singulis momentis hominum multitudo, nec tamen alimenta decrescebant. Stupebant ministri, nam quò plura ipsi larga manu pauperibus erogabant, eò se plura habere videbant. Similem omninò Dei munificentiam in festo quodã virgini Deiparæ sacro experti sunt, in quo cum summa panis penuria laborarent & magnus ille Theodosius consuetæ benignitatis gratiam, omnibus præberi iussisset, omnipotẽs Deus ita alimentorum copiam auxit, vt non modò abundè quo sese reficerent pauperes haberent, sed etiam plurima, sub lata mensa, domum asportarent.

Preclarũ miraculũ.

Esca diuinitus augetur.

Porrò quia hoc vnum sibi vel maximè curæ erat, sedulaque mente noctes diésque agitabat, quomodò charitatis opera erga proximum exerceret tres alias domos extruxit. Vnã quidem ijs, qui solo pietatis studio ducti se totos à mundo segregauerant, attribuit; in qua corporis infirmitate oppressi valetudinem commodè curare possent. Deinde duas ijs permisit, qui nulla sanctioris vitæ obligatione obstricti, in mundo versabantur; quibus hac ratione omnia summa beneuolẽtiæ significatione suppeditari iussit, vt simul cum corporis sanitate sempiternam animæ salutem consequerentur. Et ita quidem hæc ordinata erant, vt vniuscuiusque personæ & conditionis & dignitatis ratio haberetur. Prudenter enim considerabat pro ingeniorum varietate, varia quoq; spiritalis vitæ alimonia præbenda esse.

Tres valetudinaria extruit.

In suorum autem animis disciplina imbuendis, mirum quanta sit vsus industria, quanta dexteritate. Cum enim ab omnibus otium tanquam certissimam vitæ spiritualis pestem profligaret, ita tamen singulis labores imponebat vt pro vniuscuiusq; ingenij & virium præstantia eos vel augeret vel minueret. Dignitatis vel diuitiarum nulla omninò ratio habebatur; nam quamuis multi egregio natalium splẽdore illustres, in eius disciplina versarentur, omnia tamen somniorum instar, vt Christi gratiam consequerentur, despiciebant. Multi etiam qui in medijs mundi honoribus humanæ sapientiæ laude prestantissimi fuerant, ita eius disciplinis informabantur, vt tum demum se veram sapientiã adeptos putarent, cum eam, quæ est propter Christum, stultitiam tota mente totisque viribus amplexati essent. Satagebat, enim vel maxime Theodosius, vt omnes, qui se eius in disciplinam tradiderant, ad veras & solidas virtutes pertingerent. Parum enim esse existimabat ad suauem quendã sensum pietatis (quo imperiti homines omnia metiuntur) peruenire, sed operam dabat, vt etiam in discretione spirituum exercitati, ad aliorum salutem scienter possent incumbere. Hinc mul ti ex ipsius disciplina Pastores, multi Episcopi prodierunt, qui omnibus in locis impressa sanctitatis suæ vestigia reliquerunt.

Insignis eius prudẽtia in discipulis instruendis.

Multi ex Theodosii disciplina Episcopi prodierũt.

Porrò discipulos suos comitate magis & ratione, quã austeritate in omni disciplinæ officio cõtinebat; Quòd si verò alicuius delictum increpationem exigebat, ita verborum & vultus austeritatem temperabat, vt semper beneuolentiam & caritatem suorum erga se aleret conseruaretque: cauebatq; diligentissime, nè vnquam vel minima inuidiæ vel discordiarum scin tilla in monasterio fomẽtum caperet. Sacros codices assiduo & sibi & suis, prælegi faciebat, nec passus est vnquã vel tempus vel morbum, vel senium, vel aliquid ex ijs, quæ accidere solent diuino-

Inuidiam & discordiam summo semper studio è monasterio profligauit.

diuinorum lectionem eloquiorum interrumpere. Ad quam ſi dies non ſufficeret, illius lucem lucerna ſupplebat in noctibus.

Erat eo tempore Imperator, qui primo quidem, vt apparebat, præclarum religionis, & virtutum, de ſe ſpecimen præbebat, at pauló poſt Acephalorum errori conſentiens, cunctos, qui Chriſti Eccleſiæ cum auctoritate præerant, in errorem ſuum pertrahere conatus eſt. Alios itaque minis, & exilijs, alios promiſſis, & muneribus agreſſus eſt.

Imperator Acephalorũ hæreſi infectus Theodoſiũ oppugnat.

Poſtremò quoque Theodoſium, quem reliquis virtutum omnium gloria anteſtare ſciebat, multis miriſque machinis à fidei conſtantia ſubuertere tentauit. Et quidem mira caliditate eum ſibi deuincire cogitabat. Aureum triginta librarum munus ei tranſmiſit, aſſerens ſe compertum habere fratres graui rerum omnium inopia laborare, quare vellet grato, tranſmiſſum hoc munus, animo ſuſcipere, eoque fratrum neceſſitatibus benignè conſolere. Theodoſius quamuis non ignoraret quorſum Imperatoris liberalitas ſpectaret, tamen nè videretur offenſionis alicuius præbere occaſionẽ, munus quidem admiſit, ita tamen vt duplici aduerſarium damno afficeret. Nã poſtquam Imperator Leonem ſe iam in pedicis habere exiſtimaret, miſit ad eum, qui erroris ſui confeſſionem ab eo poſtularent. Tunc verò Theodoſius tempus adeſſe ratus, quo vel inſigni victoria vniuerſam Acephalorum perfidiam profligaret, vel certè præclaro certamine ſanguinis ſui effuſione Chriſti Ieſu veram fidem, & Eccleſiã Dei conſignaret, literas ad Imperatorem in hanc ſententiam dedit.

Aurì triginta librarũ mittit.

Conſtãtia eius aduerſus Imperatorem.

Litera eius ad Imperatorem.

Cùm hæc duo propoſita nobis ſint, ò Imperator vel turpiter, & illiberaliter viuere conſentiendo Achephalis, vel præclara morte recta patrum dogmata ſequendo occumbere, ſcito mortem nobis, hac vita eſſe chariorem. Tantùm enim abeſt, vt hæc noua ſummæ impietatis dogmata ſequamur, vt nõ modò ad extremũ vitæ ſpũm, præcedentes patrũ leges retinebimus, ſed eos etiam qui mente ſcelerata ſanctiſſimis eorum doctrinis refragari audent anathemati ſubijciemus: ſed nec vllũ ex Acephalis ordinatum, per vim ſuſcipiemus. Abſit vt tantum impietatis crimen committamus, quin potius, vt pro patria, ita & nos pro vera, & ſyncera fide libenter animas profundemus, etiamſi ſancta ipſa loca igne cremanda ſint, & crudele ſpectaculum moribundis oculis ſpectare cogamur. Quid. n. opus eſt ſolo nomine, quando ipſa ſacra, re vera afficiuntur contumelia? Nos igitur nequaquã admittemus aliquid ſentire, tantùm abeſt dicere, quod à ſanctis, & œcumenicis concilijs diſcrepet. Aduerſus hæc, & ignis accendatur, & enſis acuatur, & mors quoque acerbiſſima nobis adferatur: imo verò ſi fieri poteſt, pro vna innumerabiles: nos verò nunquam tanto ſcelere nos aſtringemus, vt patres noſtros, eorum placita abrogando, probro afficiamus. Teſtes ſint eorum ſudores, quos pro fidei conſtantia ſuſceperunt, teſtes eorum certamina cum multa ſanguinis effuſione, quæ nobis cum ſempiterna nominis memoria, reliquerunt, teſtes poſtremò eorum libri, multiplici eruditione, & pietate referti, quæ omnia apud nos firma, & immobilia, & apud poſteros rata manebunt.

En quàm conſtanter vir sãctus Conciliorũ decretis cõ fuerit inhærendũ.

Hac epiſtola, Imperatoris ſtatim perfidia expugnata fuit, & viri ſancti prudentiam pariterq; conſtantiam admiratus, vt ſempiternum nominis ſui dedecus, quod vehementer extimeſcebat, euitaret, mutata ratione literas ad eum dedit, quibus & ſe purgare, & ſpecioſam pietatis cauſam ſuis dictis factiſque obtendere nitebatur. Sed ea tamen, vera vel ſimulata pietas diuturna non fuit, nam vt aſinum confricantem auertere difficilè eſt, ita animũ non vero pietatis ſtudio imbutum in pietatis officio diu continere impoſſibile. Rurſus ergo aduerſus puriſſimæ religionis defenſores edicta edere, turſus omnem impietatis ſuæ molem mouere cœpit, ſed Theodoſius, qui tota mente ad martyrij palmam aſpirabat non ſegnius ſe oppoſuit. Contemptus

Imperator literis apud Theodoſiũ excuſare ſe nititur.

enim

euim Imperatoris scriptis & decretis, minisque horribilibus, Dei templum ingressus, suggestum conscendit, manuque silentium indicens, Si quis, inquit, quatuor sanctas Synodos non tanti, quanti euangelia esse existimat, sit anathema. His dictis cum omnes sua constantia in admirationem adduxisset, gradum per medium eorum tulit, & recta ad vicos & ciuitates alias tetendit, cunctos sua grauitate & oratione ad constantiam veræ fidei ad vltimum vsque spiritum retinendũ adhortans. Nec his cõtentus discipulos suos aliosq; disciplinæ suæ sectatores tãquam dux exercitus ex solitudine eduxit, eosq; in varias regionis partes distribuens, vt populũ ad veræ fidei professionẽ constan[ti]a retinendã hortarentur, dimisit. Ipse aũt primus ante alios & veneran dos canos & promptum animi studiũ ostendens, nutantes certiores reddebat stabiles confirmabat, socordiores excitabat, promptis & ad decertandum cũ aduersatijs paratis, animi fortitudinem maiorem addebat, aduersarios autem animo adeò magno & generoso exterrebat, vt omnes congressum eius vehementer formidarent.

Ecce quãti sit quatuor Conciliorum generalium auctoritas.

Discipulos suos ex solitudine ad populũ in fide cõstantia retinendum euocat.

Hæc cum Imperatorem ad iram furentemque prouocaret, perpetuo eum exilio dãnauit, sed Christus Iesus pro cuius ille gloria decertabat, seruum quidem suum Theodosium ab iniusta exilij pœna eripuit, Imperatorem verò miserando valde interitu oppressit. Tunc subitò Ecclesiæ trãquillitas, quæ magno eius furore vehementer turbata fuerat, reddita fuit, & Theodosij virtus omnium prædicatione in cælum sublata, & ipse cum multis alijs, qui præclarè pro fidei & Ecclesiæ libertate decertauerant ab exilio in pristinum dignitatis gradum restituti.

Damnatur exilio ab Imperatore. Restituitur. Mors Imperatoris.

Sed omissis reliquis, libet ea quæ vir sanctus cum admiranda opinione virtutis gessit, prosequi. Cũ quotannis in veneranda viuificæ Crucis exaltatione, sacer omnium ordinum cœtus, de more congregaretur, circa locum qui dicitur Hieratheon, adfuit quodã tempore & ipse cũ sua societate Theodosius. Quædam autem mulier, cuius mamillam cancer morbus miserabiliter inuaserat, cũ eidem sanctæ Crucis solẽnitati interesset, & ex Isidoro viro religiosissimo intellexisset Theodosij præsentiam, illicò in spem recuperandæ salutis, si eius vel conspectu atque contactu frui posset, veniens, accurrit. & mamillã sensim aperiẽs, Isidori adiuta auxilio cucullũ attigit, & integrã curationem suffuratur. Simul enim atq; pannum attigit dolor omnis recessit. At ille qui fidei virtutem in muliere iam perceperat, protinus conuersus, timorem qui eam inuaserat blãdis admodum verbis soluit. Isidorus autem (qui oculos quoque suos aspectu miraculi pascere cupiebat) cum mamillã curiosius contemplatus fuisset, & omnipotentis Dei bonitatem in seruo suo Theodosio clariùs cognouisset, vix mẽtis compos in diuinas laudes prorupit, factũque ad omniũ notitiã diuulgauit.

Insigne miraculum.

Postquam tyranni illius, vt ante diximus, morte, Ecclesijs omnibus & monasterijs summa pax & tranquillitas restituta fuisset, Theodosius quodã tẽpore Bethleem orationis gratia pergens, indeque reuertens ad Martianũ diuertit. Cum autem post oscula atque mutuas salutationes & sermonem spiritalem vltrò citroque habitum tempus eos & fames ad mẽsam inuitaret, Martianus qui extrema frumenti inopia laborabat, lentem aqua coctum apponi iussit, suamque inopiam, quo minus panis poneretur, modestis admodum verbis proposuit. Accidit interim vt Theodosius tantam Martiani inopiam admirãs, defixis in barbam eius oculis, granum frumenti in eam, nescio casu quo, decidisse cerneret. Quod hilari, & cauta dextera illinc tollens; Ecce, inquit frumentum, & quomodo vos frumento egere dicitis? Hoc cum lepidè & iucundè à Theodosio dictum factumque fuisset, Martianus tacitus secum multa cogitans, supinis granũ manibus accepit, & illud in horreo tãquam vberem inde messem futuram reposuit. Sed longè hoc granum eius expectationem, & multorum etiam fidem

Nota eximium miraculum.

Vitæ terminum miraculum. dem in vi non dubito, superauit. Nam vt altera luce horreū ingressurus aperiret, videt emota penè mente horreū fructibus redundans. Martianus stupore planè oppressus animumq; nūc huc nunc diuidens, illuc, Theodosium confestim per vnum è suis discipulis ad tam admirabilis spectaculi societatem aduocauit. Adfuit protinus vocatus Theodosius, & horreum magnam frumenti copiam foras etiam effudisse inuenit. Laudant illi igitur Dei bonitatem, non tamen magis potentiam, quàm illam, quæ olim in deserto Christus quinque panibus copiosam hominum multitudinem pauit, admirantur, *Matth. 14. & 19.*

Mulier quædam opum, & diuitiarū existimatione princeps, quam Alexandriam genuisse ferunt, vnicum habebat filium, quem tempore quodā cum æqualibus ludibundum in puteū decidisse cognouerat, & extremo mortis periculo inuolutum, viri cuiusdā auxilio, summa sanctitate præditi, non sine ingenti omnium admiratione euasisse. Cùm enim vicini, vt puerū (quem iam certo certius extinctum existimabant) è putei profundo extraherent, accurrissent, atque vt vel cadauer acerbum oculis spectaculum matri traderent, sese demisissent, inuenerunt (dictu profectò mirum) puerum siccis vestibus, aquis ipsis tanquam firmissimo solo insidentem. Stupent sanè, & dum quid hoc esset sciscitari volunt, vox faucibus hæret. Tandem cū eum funibus extractum in terram collocassent, ingens hominū multitudo ad miraculi spectaculum cōfluens, auidè totius rei euentum cognoscere voluit. *Matrona ditissima & religiosissima filius mirè seruatus.*

Tum puer quēdam sibi astitisse monachum tali habitu, amictu & forma retulit, cuius opē è mortis ipsius faucib. ereptus fuisset. His pia mater auditis excitata, ad suum pertinere officiū existimauit, hominem illum per vasta eremi loca inquirere, vt aliquam ei grati animi significationem ostēderet. Postquā igitur suo comitata filio ad Theodosij monasterium uenisset, puer protinus patrem agnouit, & magnis clamoribus illum sui conseruatorem appellauit. Mater incredibili perfusa gaudio, ad sancta eius se genua prouoluit, & poplites ambabus prensans manibus, calidas in eos lachrymas effudit, & Theodosium non solùm filij sui seruatorem, sed & vitæ suæ auctorem meritò vocauit. *Puer agnoscit Theodosium à quo fuerat seruatus.*

Huic autem miraculo aliud simile cognouimus. Mulier quædam singulis annis miserāda valdè abortione cū extremo vitæ periculo conflictabatur. Hæc cū nullum suæ calamitati remedium relictū cerneret, fidenter ad magnum illum Theodosium perrexit, & lachrymis magis, quàm uerbis calamitatis suæ rationem exposuit, atq; tandē enixè à viro sancto contendit, vt data benedictione primū quem paritura esset infantē Theodosium appellari permitteret. Annuit vir sanctus, & mulier non vt prius ingenti cum dolore, sed cum gaudio puerum, cùm vultu formosum, tum moribus admodum insignem peperit, qui adulta ætate Theodosij quoque disciplinam sectatus, in omni vita sancti viri officio functus fuisse perhibetur. *Mulier post crebos abortus salvam edit prolem.*

Cum bruchus aliquando, & locusta terras popularentur, atque omnes agrorum fructus non minus, quàm hostes deuastarent. Theodosius miserrimę gentis clamorum, & lachrymarum misertus, quamuis iam extremæ senectutis vinculis constrictus gradum facere nequiret, salutem tamen propriam communi postponēs, discipulorum se manibus, ad locum, in quo calamitas illa sæuiebat, deferri iussit. Cumque supplicibus in cælum manibus misericordiam diuinā implorasset, tandem ad bruchos, & locustas cōuersus, Parcite, inquit labori & agricultutæ pauperum, hoc enim vobis cōmunis quoq; Dominus pręcepit. Hęc cum dixisset, examē illud mansit, quidem in regione illa, sed veluti fœdere cum agris inito, fructibus damnū omnino nullum intulit. *Bruchos & locustas nè noceāt, coercet.*

Cum fratribus aliquando opus esset vestimentis, & vir sanctus, tunc tēporis summa pecuniæ inopia laborās, eorum necessitatibus occurrere non posset,

posset, hortatus est eos, vt præsens necessitatis onus patienter ferrent. At illi, molestiam illi exhiberè pergunt. Tum sanctus. Quid, inquit, turpis hæc corporis solicitudo vos angit? Spem vestram in vno Deo figite, cuius vos seruitio consectastis, & ille abundè necessitatibus nostris prouidebit. Altera die præter expectationem, promissa effectum sunt consecuta. Adfuit enim vir quidam, incertum vnde veniens, qui centum aureos hilari fronte eis dono dedit, qui statim ad vsum vestimentorum fratribus seruierunt.

Cum quodam tempore magnus hic Theodosius, cum Iuliano viro multis philosophiæ disciplinis egregiè ornato & pastoralis officij, Ecclesiæ eius, quæ est in Bostra, laude præclaro, ad Bostrenorum ciuitatem iter haberet. Mulier quædam in ciuitate insignis, sed vitio nobilis, linguæ suæ petulantia impulsa planum cum & impostorē vocitauit, & ecce mox pœnas iusto Dei iudicio, subitaneo mortis supplicio luit. Inde verò digressi, ad Apostolorum templū quod est propinquum, profecti sunt. Monachi autem quidam ex monasterio propinquorum, qui morbo Seueri laborabant, visis sanctis illis viris, lignum, quo fratres ad Ecclesiam vocari solent, ante horam consuetam pulsarunt, & ad synaxim eos conuocabant. At Theodosius, cum intellectis insidijs, zelo repleretur, extremum illis excidium à Barbaris futurum interminatus est, lapidemque à lapide diuellendum prædixit. Cuius minas paulò post effectus consequutus est. Nam Agarenorum quædam multitudo, nocturna incursione, monasterium obiecto igne inflammarūt, & quosdam ferro trucidarūt, quosdam in miseram seruitutem captiuos abducunt, locumque vniuersum, acerbum omnium oculis spectaculum reliquerunt. Et hæc quidem disciplinæ & castigationis eius seueritas fuit, quam certè, nisi iusto Dei iudicio peccatis illorum id merentibus, admonitus non exercuisset, cum alias laudibus mansuetudinis & humanitatis esset insignis, & benignè faciendi disciplinam erga omnes egregiè excoleret. Dux Romani exercitus (quem Comitem Orientis de more vocabant) nomine Cericus, vir militaris gloriæ laude præclarus, cum incursionem contra Persas faciendam suscepisset, & multa de magni Theodosij sanctitate auditione percepisset, cœpit ardenti desiderio eū prius visitandi flagrare, quàm copias suas in hostes duceret. Adijt igitur beatum virum, & postquàm multa quæ cùm ad animæ tùm ad corporis salutem spectarent, cum summa quadam animi sui voluptate hausisset, tanto in virum sanctum amore exarsit, vt, sumpto eius cilicio, quo magnus ille Theodosius carnem domabat, diceret se aliorum omnium armorum loco, hoc vno hostium gladios & cuspides excipere velle. Quo quidem indutus, in Christi nomine, quod sibi Theodosij precibus propitium fore confidebat, ita in hostes inuasit, vt paruo certamine eos funderet fugaretque, & præclaram victoriam cum maiori nominis sui gloriâ domum reportaret. Quam quidem victoriam non propriæ sed Theodosij virtuti cum insigni gratiarum actione acceptam retulit. Dicebat enim illo ipso tempore, quo manus cùm hoste conferebamus, omnia densis tenebris inuoluebantur, omnesque bellatores densa caligine circumfusi, cerni non poterant: ego autem te mihi ducem, & manu nunc has nunc illas prælij partes sequendas esse, significantem habere videbar, donec horribili timore inimicis iniecto, turpi sibi fuga salutē quærerent. Neque in hoc solùm prælio, sed in multis alijs & terrarum & maris periculis adesse compertus est Theodosius, plurimosque ab imminenti mortis periculo eripuit.

Mulier atrocis conuicij in sāctum dirās pœnas luit.

En quanti cilicium sancti viri fiat.

Nota quòd adhuc in corpore positus appareat alijs.

Iam verò quàm admirandus in futurorum præscientia extiterit operæ pretium est videre. Quodam die præter consuetudinem fratres omnes consueto signo ad orationis studium & sacram synaxin vocari iussit. Cùmque alacri omnes animo sola obedientiæ virtute admoniti conuenissent, roga-

bant,

rabant, quidnam esset, quod eos ante cōsuetam orationis horam conuocasset. Tum ille, qui purissimo intellectus sui lumine futura contéplabatur, omnes ad ardentissimum pietatis & orationis studium hortatus est, multisque cum lachrymis impendentem diuini iudicij furorem aduersus Orientem, eis annūciauit Sexto autem ab eo quo hæc prædixerat die, auditum est, Antiochiā ingenti terræ motu fuisse euersam, & vniuersa ciuitatis ornamēta in puluerem & fauillas redacta.

Eximia humilitas. Sed præter alias virtutes quibus in omni vita ornatissimus fuit nulla mihi eximia eius humilitate admirabilior videtur. Orta quandoque fuit inter duos ex fratribus grauis admodū discordia ita vt nullis planè rationibus inimicitię componi possent. Theodosius igitur cum neque disciplinæ seueritate, neque vllo verborum fulmine conceptum animis odium expugnare posset, supplex se ad eorum pedes demisit, & vt sese à tam tetra peste curandos præberēt, enixè rogauit, nec priùs è puluere terræ vir summa auctoritate præditus surgere voluit, quàm eos ab errore & præsenti exitio ad vitam reuocaret.

Eius inuicta patientia. Fuit autem inuicta planè patientia in omni & animi & corporis dolore, & quauis alia aduersitate prędi tus. Cū iā esset è vita humana excessurus, morbus eum diuturnus & pœne intolerabilis inuasit, tantisque doloribus oppressit, vt omnes ad lachrymas & misericordiam prouocaret, cum quidam vir grādæuus, pater, inquit, quin te ad Deum tota mente precandum componis, vt morbi sæuitia se remittat. Cui ille, Missos quæso facito sermones istos, nam cum huiusmodi cogitationes animum sæpe subijssent meum, arbitratus sum has maligni esse insidias. Quid enim? Cum & nomen & gloriam ex bonorum operum fructu hactenus consequuti simus, nullas omninò aduersitates de manu Domini suscipiemus? Quid si mihi, id quod diuiti isti à Domino merito obijciatur? *Luc. 16.* Recepisti bona in vita tua. His auditis senex conticuit, & diuini viri virtutem magis admiratus est.

Ne somnus quidē orationes eius impedire potuit. Potiō maiora adhuc fortitudinis & patientiæ signa dedit, cum nihil vnquàm de diuinarum rerum studio in tanta morbi sæuitia remiserit. Imò ne somnus quidem eius cum Deo colloquium interrumpere potuit. Multa etiam in extremo illo vitæ certamine fratribus futura prædixit, omnesque ad constantiam diuinis sanè sermonibus hortatus est. Postremò cum iam tempus adesse cerneret, quo corporeis vinculis soluendus erat, eiectis omnibus, tres solos Episcopos accersijt, ijsque post triduum suum instare excessum apertè dixit, quo sanè triduo luculenter multa de cælestis patriæ gaudio cum ijs disseruit: Deinde sublatis in cælum manibus, ita excessit è corpore, vt in illa extrema vitæ perfunctione insinæ virtutis, & sanctitatis insignem significationem daret, cuius *Obitus eius.* mortem Deus præclaro statim miraculo honorauit.

Dæmonia cus ad eius corpus exanime liberatur. Vir quidam nomine Stephanus, genere Alexandrinus longo tēpore, maligno vexatus dæmone, spe recuperandæ salutis ad extremum Theodosij spiritum, lecto eius adhæserat. Sed cum virum sanctum corporeis solutū vinculis migrasse animaduerteret, desperatione recuperandæ salutis fractus, miserabiles valdè eiulatus edere cœpit, & crines genasque vellere, pectus ferire, prostratoque in terram corpore fronte solum miserè pulsare, aliaque plurima desperationis signa ostēdere. Cumque nullum inueniret in calamitate refugium, inuisam voluit abrumpere vitam.

His miser cogitationibus stimulatus, anhelus spiritu se in lectum Theodosij abiecit, sacrasque mordicus amplectens reliquias, maluit cum ijs sepeliri, quàm grauem diutius lucē aspicere. Quid interim? dæmon qui hominem grauiter quassabat contactum reliquiarum ferre non sustinens, hominem valde miserabiliter discerpsit, & apertis indicijs sibi migrandum esse declarauit. Nec mora, virtute reliquiarum

rum superatus, hominem, quem crudeli diu tyrannide oppresserat, protinus deseruit.

Intereà cum preciosa hac Theodosij morte præclarum hoc miraculum longè lateq; diuulgatum fuit. Accurrunt ex varijs orbis partibus plurimi, atque ex sacrarum cōspectu reliquiarum incredibilem voluptatem hauriunt, enixeq; operam dant vt earum contactu fruantur; tantoq; earum desiderio tenebantur, vt planè in frusta discerpsissent, domum quę singuli singulas partes asportassent, nisi ab Episcopis vigilatum, & eorum studio, & diligentia maturè in monumētū illatæ fuissent. Fuit aūt inter reliquos antistites, qui viro sancto iusta persoluebant, magnus ille Petrus, qui summa cum auctoritate, & eximia sanctitatis laude Apostolicam sedem Hierosolymis administrabat, qui eum in vita, tū in morte Theodosij, magnum illius, desiderium habuit.

Petrus Episcopus Hierosolymorum.

VITA S. ARCHADII. Martiris,

Per D. Zenonem Episcopum Veronensem.

12. Ianu.

DVm B. Archadij martyris gesta, fratres charissimi, cælestis triumphi honore sublimia, fidei annalibus recensenda mandamus, in agone immortalis laudis Christianus semper ardor animatur, fit geminum de religiositate commercium, cum ad cęleste prēmiū populus accenditur, & de martyris meritis nō siletur. Sed qs illustris martyrij palmiferam tot trophęis coronā cōpetēti valeat sermone disserere, cum in spiritali palęstra multiplex luceat sui numerositate victoria cum in vno corpore tot martyria videantur esse, quot membra?

Est sermo 49. inter sermones eiusdē libro 3.

Armauerat diabolus satellites suos in Dei populum, Veterano odio desertor antiquus, & totam familiam Christi impastæ feritatis grassatione turbabat. Indixerat in homine, Deo bellum, & infaustæ superstitionis busto in necis consciam toto mundo funereum, fecerat rogum. Scatebat per tecta culminum publicum scelus, nec fuerat locus, in quo non erat pro religione sacrilegium. Cogebatur Christi populus, vanis superstitionibus interesse, atque incultus nefandi ritus, nunc aut libamina incesta profundere, aut ornatus sertis victimas trahere, aut gratia nidoribus thura succēdere, aut inter fumidos ignes pallenti aruina funesto sanguine prōlitare, vt illicita administratione ministerij Christianis mentibus Deus posset expelli.

varie

Sed dum bellum duri certaminis geritur, & familia domini cælo spectante probatur, Archadius beatissimus martyr, huius inopinati nuncij horrore perculsus, paululum distulit pugnā, iam debitus ad coronam. Nam postea quàm, turbari vrbem funesta conuentione cognouit, ac singulos quosque ad funebre illud spectaculum trahi, cōtemptis vniuersis suis facultatibus, amputatis radicibus sęculi, delitescens secessionis se commendauit vmbraculo: Vtrumque Christiano explicans voto, vt & non longius videretur à prælio, & secedendo Euangelicæ iussionis animaretur exemplo.

Archadius primo latitat.

Matth. 10.

Ecce itaque in eius hospitium, velut in hostilem prædam, grassantium satellitum irruit manus, sperans occupatione festina Dei famulum posse deprehendi. Quē beati propinquus martyris, qui in eius forte degebat habitaculo, absentem esse assiduis vocibus inclamabat. Hunc verò profitentem, ad nefandam custodiam noxiæ mancipes rapuerunt. Quem oblatum sibi iubet crudelissimus rector, aeri obseruatione detineri. Ad futuræ gloriæ testimonium, tale beatus Archadius debiti martyrij quodammodo sequestrauerat pignus, in quo nec Christum relinqueret, nec propinquū. Statim itaque beatissimus martyr, se latere non passus est, se vltro offerens iudici, moram suam voluntariæ oblationis præiudicijs excusauit. Cui cum prouinciæ rector pristinæ eius fugæ veniam sub pactione promitteret, si se vel sero ne-

fandis

fandis superstitionibus immiscuisset, talibus in eum sanctissimus martyr vocibus exilijt: Quid (inquit) vanissime omnium iudicum? putasne, aut te lucis istius incongruis visoris, aut de properæ mortis subitis damnis familiam Dei posse terreri, cum sciamus Apostolica fide esse perspicuum, Mihi viuere Christus est, & mori lucrum? Excogita quibus potes suppliciis tormenta grauiora: maioribus te furoris stimulis accende: cuiusuis cruciatus exerce molem: nos à Deo non poteris separare.

S. Archadij egreg. constantia.

Philipp. 1.

Statim igitur crudelissimus rector viperei veneni felle commotus, iubet noua, & inusitata animaduersione pœnarum, nec vsuali in reos lege, carnificum manus in martyris membra sæuire. Viluerunt vngulæ, inutiles ictus visi sunt plumbatarum, stetit contemptus eculeus, crebri fustium imbres, maioris pœna contemplatione neglecti sunt.

Nota immanitaté saui iudicis.

Excogitatur nouum stupendumque supplicium, quo se in homine vincere crederet Deum. Iubet sanctissimum martyrem furoris sui conscijs tradi: quibus nihil aliud imperat mandatorum, nisi vt non præpropero discessu martyris, spiritus migraret ad cœlum. Expectet, inquit, mortem suam, & per membra distentus, proprij corporis laniatione viuum cadauer aspiciat. Incidantur (ait) ab articulis manus, à cruribus pedes. O insane hominum, fraudauit te furor tuus. Adhuc erat in victima Domini, quod possit offerre. Amputandam linguam nescisti, quæ in colluctatione martyrij prior solet Domino confiteri. Ductus est tandem beatus Archadius ad exoptatum iustis orationibus locum. Et intuens cœlum, stetit Deo spectante securus. Parauerat extensa futuris ictibus colla, nudauerat gladijs venientibus iugulum, putauerat se feralem iudicis amentiam citæ mortis sorte satiare, dum subitò iubetur manus extendere, ac super cespitem nudis proiectus in faciem, pedum extrema nudare; Ecce inter ipsa supplicia vacare non finitur, sed orationis instar per carnificis tormenta meditatur.

Exerat securim percussor insanus, & signans oculis vulneribus lineam, feralis ictus assidua contemplatione vibrabat. Hæserant confessionis suæ glutino intrepidæ martyris manus, nec salientes digiti futuræ mortis exitio palpitabant. Tanta fuit in martyris deuotione Constantia, vt omni corpore paratus veniret ad gloriam. Mox itaque, vt deuotum vulneribus corpus carnifex vidit, statim cadentis securis ictu neruorum connexa dissoluit, & cunctas compage discussa iunctutas corporis rupit: exilierunt sectæ manus, & redeunte in se venarum meatu, paululum stupore fugitiuo, rursus in se riuos sanguinis, ruens vnda cruoris effudit. Dehinc poplitibus suris'q; porrectis, à germana coniunctione naturæ, gladio sæui latronis plantarum limes inciditur, & obsequio pedum corpus martyris viduatur.

Numerent martyria, qui possunt numerare supplicia: & in vno corpore, quantum diabolus publicatus est furere, tantùm cognoscatur Dominus triumphasse. Sed durat inter hæc martyris spiritus, & morarum numerositate seruatus præstat viuus, parte corporis sui iam sepultus: remoratur in luce detentus, cuius membris iam plenus est tumulus.

O dignus gloriosi exitus finis. Ascensurus altitudinem cœli, corporis sui impedimenta præmittit, & exequias funeris sui ipse præcedit. Cui hæc est comparanda confessio? Machabæorum iungenda est numero. Eleazari est adæquanda proposito, cōparanda consilio. Archadius beatissimus martyr adhuc demoratur in sæculo, & iam martyr recitatur in cęlo: Vt sit nomen Domini benedictum, qui regnat in sæcula sæculorum. Amen.

2. Mach 7
2. Mach. 6.

MARTYRIVM SS. CHRISTI Martyrum Hermyli, & Stratonici.

Ex ea quæ est per Metaphrasten.

13. Ianu.

Licinius imperio potitus miseranda sceleratæ religionis superstitione conflictans, vt regnum fœliciter administraret, totis in eam tem viribus incumbebat, vt Christianorum nomine ad internicionem deleto, dijs suis honorem omnem deferret. Hinc eum multi Christianorum odio acriter inflammati, omnes veræ religionis pietatisq; cultores ad necem inquirerēt, vt gratiam Imperatoris inirent, quidā scelere ante alios insignis, Hermyliū orationis studio intentum comprehendit, eumque vinculis constrictum ad Imperatorē pertraxit. Imperator sublimi in tribunali residens, vt Hermylum alacri, & confidenti animo gradū inferre vidit: Dic mihi, inquit, an te Christianum esse cōfiteris? Imo verò, inquit Hermylus, non solùm Christianum, sed & peculiarem Christi seruū me profiteor, vtpote, qui sacris initiatus diaconus illius sum. Imperator autem nè parum Vrbanus, aut ingeniosus videretur: Ergo te (inquit) dijs diaconum, hoc est ministrum exhibe. Martyr autem promptum eius responsum in risum vertens: Videtis, inquit mihi, ò Imperator surdus, aut certè stultum agere. Dixi enim me Deo viuenti, qui humanis oculis cerni non potest, non autem lignis, & lapidibus, è quibus dij tui humana industria fabricati sunt, cōsecratum esse. Non tulit Imperator dicendi libertatem, sed statim æneis quibusdam ad inferendum supplicium instrumentis, sacrum eius os contundi iussit. Quo martyr affectus supplicio tantùm abfuit, vt animum in pedes dimiserit, quin animo vultuq; elato ignauiam tyranno exprobauit, vtpote, qui ira victus, supplicium intulisset. Deinde maiori libertate martyr vsus: Tu quidem mihi, inquit, plagas infers, sed vide nè sceleris furore induratus in sempiterna supplicia aliquando incidas. Certè pusilli, & abiecti animi es, qui non ratione, sed supplicio me vincere conaris.

Hermylus cōprehenditur.

Irridet tyrannum.

Imperator rubore suffusus, martyrem in vincula detrudi iussit, & carceris squalore macerari, in quo totum triduum, ita exegit, vt nunquam Angeli consolatione destitutus fuerit, sed eius roboratus virtute ad certamen cum tyranno ineundum se pararet.

Traditur incarcerē.

Tertiò autem die fœliciter exacto, Licinius suo tribunali martyrem sisti iussit, & quid in deliberationem adduxisset, protinus quæsiuit? Cui martyr, pro eius, qui illum armauerat, dignitate respondens: Ego, inquit, meam tibi antea sententiam aperui, à qua, vel latum vnguem recedere scelus supplicio æterno vindicandum esse statuo. Est. n. mihi Deus in cœlis, cui & me totū consecraui, & contra tyrannidis tuæ furorem certum auxilium expecto. Itane, inquit Imperator, Deus tuus te de manibus meis eripiet? & statim sex ministros atroci vultu, crudelitatem spirantes martyrem prosternere, virgisque sine intermissione cædere iussit. Martyr autem quasi nihil ei cum carne cōmercij foret, placida atque tranquilla mente orationē faciebat, nihilq; aliud quàm inuictam à Deo constātiam ad extremum vitæ spiritum postulabat. Finita oratione vox protinus de cœlo dilapsa Amen, Amen, inquit, Hermyle: post tres dies omni corporis molestia liberatus sempiternam cælestis vitæ coronam percipies. Hac voce minimi grauissimo timore in terram prostrati ne quidem oculos attollere ausi fuere. Quin, & Imperator ipse ingenti oppressus formidine: quidnā sibi vox illa vellet cogitabat, non tamen veritatis lucem cæca et totum caligine inuolutus perspexit, sed mox vbi nonnihil à repētino illo timore se refecisset, martyrem in obscurum, & omni lucis solatio destitutum carcerem detrusit: vbi rursus Angelica confirmatus visitatione tertium diem incredibili desiderio

Cōstātia eius.

Cæditur virgis.

Vox cælitus missa eum consolatur.

Ab Angelo secundò confirmatur.

rio expectabat. Sequenti die iterum tribunali Imperatoris oblatus fuit, qui venienti ad se Hermylo: An adhuc, inquit, nobis opus erit tormentis ad tantam cordis tui duritiē expugnandam? Nec te quicquam tenebræ nec carceris squalores ad Dijs sacrificandum mouere potuerūt? Et quomodo, inquit per contumeliam Imperator, tenebricosus ille carcer placet? Martyr autem: Mihi quidem, inquit, tetrum illud & tenebricosum domicilium magnam lucē conciliauit, adeo vt summa auiditate tuos deinceps crudelitatis ministros expectem, qui mihi certaminis mei finem, & sempiternæ lætitiæ coronam tribuant. His mentis furore exæstuās Licinius, iubet eum porrectum supinum, virgis figura triangulis in ventre verberari. Erat hoc graue tormentum, & corporibus humanis minimē tolerandum. Anguli enim virgarum non secus, ac quidam enses, carnes dilacerabant. Sed athletæ virtus tunc, vel maximē enituit. Nam vt tota mente in Christi pro nobis crucifixi imagine fuit conuersus, Domine, dicebat, ad adiuuandum me festina. Imperator autem, tam egregiam athletæ pro pietate constantiam non ferens, suæq; potentiæ eam existimans esse contemptum, ventrem eius aquilarū vnguibus perfodi, eiusque oculis propria intestina obijci iussit. Propter quæ martyr exclamauit Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.

Crudele martyris supplitiū.

Stratonicus custos carceris Christianus.

His multō magis irritatus Imperator rursus eum tenebricoso carceri includi mandauit. Stratonicus aūt, cui carceris custodia demādata erat, & intimis animæ medullis Christianā pietatem inclusam gerebat, cum videret Hermylum tot tantisq; pro Christi nomine supplicijs affectum, & vulneribus concisum, contineri non potuit, quin dolore amici superatus fluenta lachrymarum per vim ex oculis profunderet. Quod cum ex commilitonibus quidam attentius contemplaretur, ratus, id quod res erat, eum cum Christiana pietate societatem inijsse, protinus Imperatorem adijt, eumque de Christiano nomine accusauit. Imperator sine mora hominem adduci iussit. Qui nihil cunctatus incredibili alacritate accurrit, & voce libera vultuq; intrepido se vnum verum, & æternū Deū, cuius infinita potestate omnia comprehenduntur, adorare confessus est. Ad hæc Imperator, virgis eum crudelissimē cædi mandauit, donec spiritus angustijs interclusus deficeret. Martyr autem fixis amicum oculis intuēs, vt sibi à Christo constantiam impetraret, enixē rogabat, quam præclarē obtinuit, adeō vt Licinius eius superatus fortitudine, statim eum submoueri iusserit, & in tetrum carcerem detrudi, nē grauiore, ex eius constantia dedecore notaretur. Stratonicus verō à Christo, iterum atque iterum, & peccatorum veniam supplex flagitauit, & nē se in medio certaminis cursu desereret, multis eum lachrymis postulauit. Cui protinus vox talis reddita fertur. Cursum consummastis, fidem seruastis. De cætero reposita est vobis corona iustitiæ, quam cras reddet vobis iustus iudex.

Virgis cæditur.

A Christo flagitiorū veniā postulat.

Mane facto, Hermylus Licinio oblatus, Velletne dijs sacrificare quæsitus est. Cui martyr, eadem quæ prius, vre, inquit, seca, puni, & quicquid denique tuo insederit animo, exequere. Ego enim nunquam corporis mortem, sed animæ semper expaui. Imperator vehementissimo mentis furore exagitatus iubet eum in ligno suspensum virgis lacerari, & sacras carnes crudelissimē secari. Sed cum nec hisce quicquā tormentis martyr moueretur, & voce cælitus immissa consolaretur, Imperator ex vocis auditione turbatus supplicijs finē imponendum esse existimauit. Iussit igitur vt Istro fluuio mergeretur, & vt Stratonicum saltem in perfidiæ scelus impelleret, enixē operam dabat. Sed Stratonicus cum ab amici complexu se auelli nō pateretur, & eandem mortis sententiam subire velle constantissimē assereret, protinus ad fluuiū protracti sunt, ibique in rete iniecti fluctibus hausti sunt. Exceperunt hoc

Admiranda martyris fortitudo.

Merguntur in fluuiū martyres.

F 2 mor-

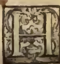
mortis genus martyres tanta alacritate, & lætitia, vt liquidò appareret, non eos ad supplicium, & mortem, sed epulas cælestes properare. Tertiò autem à sacro fęlicis cõsummationis eorum die, corpora à pijs quibusdam viris, & religione præstantibus visa, summo cum honore, & sacris hymnis, & canticibus in locum quendam, octodecim à ciuitate singedone stadijs distantem illata sunt, ad laudem Domini nostri Iesu Christi cui cum patre, & Spiritu sancto honor gloria, & adoratio in sęcula sęculorum. Amen.

Corpora eorum cũ hymnis, et cantib. sepeliũtur.

VITA S. HILARII Pictauorum Episcopi,

Ex ea qua est per fortunatum, tunc adhuc Presbyterum.

13. Ianu. Patria & genus eῑ'.

Ilarius Pictauorum Episcopus regionis Aquitaniæ partibus oriundus fuit. Apud Gallicanas verò familias nobilitatis lampade non obscurus, imò & animi generositate præ cęteris excellens quasi refulgens inter astra Lucifer processit. Cuius à cunabulis tantæ sapientiæ primitiua lactabatur infantia, vt iam tunc potuisset intelligi, Christum in suis causis pro obtinenda victoria, necessarium sibi iussisse militem propagari. Denique coniugem habens, & filiam, ita plenitudine Domini venerabiles animos Ecclesiasticæ regulæ, tradidit informandos, vt adhuc in laicali proposito constitutus, diuino nutu pontificis gratiam possideret. Nam adeo vir sanctissimus hostes Catholicæ religionis abhorruit, vt non dicam conuiuium, sed neque salutatio fuerit cum his prætereunti communis. Vitabat hæc Dauidico suffultus exemplo, nè cum hæreticis mensam participando, fieret illi in scandalum. O quàm perfectissimum laicum, cuius imitatores ipsi etiam esse desiderant sacerdotes. Qui omnes de piæ religionis opere commonens, nunc alios de confessione sanctæ Trinitatis informans, nunc reliquos promissione regni cælestis inuitans, non cessabat in plebem verba veritatis, seu fructu fidei redundantia, seminare. Quo cognito de sancto Hilario, quoniam tantum lumen, etsi voluisset, latere non potuit, concordante fauore populi, aut potius Dei spiritu proclamante, vt olim mysterijs deputatus, aliquando sacris altaribus sacerdos electus est. Crescebat in eo quotidie opinio, famulatrix virtutum: nec erat fama eius contenta, circumiectas tantùm Gallias illustrare, sed exteras nationes, & regiones implebat, meritorum gratia percurrente, idque actum est, vt in toto orbe velociter beati Pontificis gloria militaret.

Coniux et filia Hilarij.

Hæreticos quàm sit auersatus adhuc laicus.

Eligitur Episcopus.

Igitur Constantij Imperatoris tempore, cũ Arriana hæresis, venenata de radice, flore toxico pullularet, tunc sanctissimus timore nudus, fidei feruore vestitus, quasi signifer belligerator per medias acies inter hostiles fremitus inter hæreticos gladios se ingerebat, Christi charitate securus: nihil de sua morte formidans, illud solùm metuebat, nè præiudiciũ religioni, quod absit, illatum præualeret. Huic à Valente, & Vrsatio Episcopis, qui praua crudelitate Ecclesiã Dei turbare pertinaciter insistebant, Imperatori persuasum est, vt virum eruditissimum, de quo loquimur, & Dionysium Mediolanensem, & Eusebium Vercellensem exilio condemnaret. Nihil enim poterat ante insuperabilem sancti Hilarij facundiam hæreticus obtinere. Sperabat enim hostis fidei aliquas se nebulas splendori Catholico posse prętendere, si retrusus exilio, vir talis à certamine defuisset. Itaque in Phrygiam Asiæ regionem missus, ad augmentũ virtutis, egit gratias: quia quantum pro nomine Christi longius discedebat de solo patrio, tantum merebatur fieri vicinior cœlo.

Arrianorum oppugnator est.

Condemnatur exilio.

Eo tempore cognouit, sancto sibi spiritu reuelante, quòd beatissimam Abram filiam suam, quam cum matre Pictauis relinquerat, quidã iuuenis nobilissimus, prædiues, pulcherrimus,

coniugij vinculo sibi quæreret adolescentulam. Sed ipse interuentu orationis assiduæ, cælestem illi sponsum sine contaminatione prouiderat. Mox igitur opportunitate reperta, manu propria subscriptam filiæ direxit epistolam, suffi cienti sale conditam, & velut aromaticis vnguentis infusam, quæ tenetur Pictauis, pro munere conseruata indicans ei quod talem sponsum pater anxius prouidisset, cuius nobilitas cęlos ascenderet, pulchritudo rosarum, & lilij comparationem præcederet, diuitiæ inter se regna concluderent. Addit ergò monitis vt filia nullis se prius à matre diuisa con ungeret, quàm vt patrē expectaret sibi pollicitum, & sponsum pariter cum promissione venturum.

Epistola illius ad filiam Abrã.

Quod Abra dulciter excipiēs, & quasi sponsum in epistola patris amplectēs, admonitionem sequuta est, nulli se in coniugio resoluens. Sed qualiter ad illum sponsum peruenerit, locus in sequenti seruatur.

Synodus apud Seleuciam.

Interea cum toto orbe Arrianæ hæresis peruersitas pullularet, orientales Episcopi Imperatoris edicto apud Seleuciam Isauriæ oppidū conuenerunt, vt quid de fidei veritate sentirent, explicarent. Tunc inter reliquos quarto iam exilij anno, de Phrygia S. Hilarius ad Synodum venire compellitur. Qui cum templum quoddam in itineris transitu constitutum ingressus fuisset, mox gentilis puella Florentia, in medio totius populi cōcursu voce maxima seruum Dei illuc aduenisse testata est, eiusq; se pedibus prosternens, multis precibus, vt signum sibi crucis imprimeretur, obtinuit. Quam Florētinus pater cum tota familia secutus, baptismatis fonte ab errore, & iniquitate expiati sunt. Florentia autem incredibili gaudio ex percepta gratia exultans, relictis parentibus, vestigijs eius vsq; Pictauos inhæsit. Patrem se habere, non à quo generata esset prædicās.

Hilarius venit Seleuciā ad Synodū.

Cumq; vir sanctus Seleuciam peruenisset, magno fauore exceptus, singulari prudentiæ, & pietatis significatione scelerata dogmata refutauit. Hinc post examinationem, hostibus ex animi sententia oppressis, & decretis in scripto redactis, ipse per se legatione ad Imperatorem functus est, ne qua ratione contra sancta, & inuiolata religionis dogmata respiraret damnata perfidia.

Sed differere longum est, qualiter in Ariminensi synodo, composita mentione, aliud ex alio referens, fraus hæretica serpentino lapsu subrepserit, & quomodo postea Legatis Seleucensib. per Imperatoris impietatem ipsa est illata calumnia. Quo cognito Beatus Hilarius, graui dolore perculsus apud Ariminum Diaboli præualuisse mendacium, tribus oblatis libellis, ab Imperatore summis infimisque precibus contendit, vt in eius conspectu disceptandi, contra hæreticos de religione daretur licentia. Vnde Valens, & Vrsatius, conscientiæ reatu perterriti, solicitant Imperatoris animum, iam magna ex parte Captiuum, vt ipsum Dei virum ad Gallias redire compelleret, vt eius præsentia hęreticorum conatus, qui pestem religioni, vt dicebant, machinabantur, frangerentur. Hoc igitur obtento, ad Gallias redire compulsus, existimabat se grauiore, quā antea, exilio damnatum, quod disceptationis termino non consecuto, perturbationem ecclesiæ illuc relinqueret: Itaque ad propria reuertenti B. Martinus, qui ab eo exorcista posteà est constitutus, reuerenter occurrere festinauit. Quem Romæ, vt putabat, non inueniens, ad Gallias vsque prosecutus est.

Nota artes hæreticorum.

Illud etiam nobis nō conuenit tam nobile præterire miraculum. Nam cū circa Gallinariam insulam propinquaret, vicinorum relatione agnouit, ingētia ibidem serpentium volumina sine numero peruagari, qui pestilenti sua cōtagione, omnibus accessum ad eam insulam præcludebāt. Quo audito vir Dei, præcedente crucis auxilio, in insulam descendit, atq; solo suo aspectu, quod mirum est, serpentes in fugā cōuertit. Tunc fixo in terram baculo, quasi metā, quousq; excurrere deberent, virtutis potentia designauit.

Fugat serpentes ex insula S. Hilarius.

De exilio regressus, Pictauis incredibili populi fauore, & plausu exceptus fuit, eæque lætitiæ voces ab omnibus datæ sunt, vt se omnes de exilio cũ ipso in patriam rediisse putarent. Paucis post diebus infans sine baptismatis regeneratione defunctus, matri ingentẽ dolorem cum assiduis lachrymis, & luctu coniunctum attulit. Cumq; multò magis de animæ, quàm corporis morte solicita vndiq; miserrimo infanti misericordiam inuestigaret, tandem de Hilarij sanctitate, & meritis confisa, eius se pedibus prouoluit. (Forte tunc ijsdem diebus S. Martinus in vico Tegiaco, virtute diuina mortuũ quendam suscitauerat) vt mox profusis lachrymis exclamauit Martinus adhuc incipiens catechuminum mortuum reuocauit: tu Pontifex redde, rogo, filium aut mihi, aut baptismo. His lachrymis magis, quã verbis vir Dei ad pietatem commotus, populo inspectante ad consueta arma recurrit: atq; in terram prostratus, non prius ab oratione surrexit, quàm frigida pueri mẽbra reuocato spiritu intepescerent, & apertis oculorum ianuis peregrinum lumen agnosceret. Nunc quod supra omisimus oratione prosequamur.

Suscitat defunctũ.

Cùm beatissimam Abram filiam suã incolumẽ, reperisset, suauissimo eam alloquio affatus, tandem quæsiuit velletne illi sponso, quem paterna solicitudine ei prouiderat, coniungi. Illa, nihil ardentius se habere in votis, quàm vt celerrimè fieret, respõdente. Hilarius tota mente orationibus intentus, non cessauit ab ijs, donec sine dolore, sine contagio, sic præsente de mundi ludibrio migraret ad Christũ, quam proprijs manibus, vt decuit, venerandæ tradidit sepulturæ. O funeris gloria, quæ melior habetur, quam vita, quia quod terræ subripuit in cœlum transmisit. Verè, sic mori, plus fuit, quam resuscitari. Certa enim salus est, non contaminari peccatis. Quod cùm vidisset mater beatæ Abræ, postulat cælestis vitæ desiderio accensa à Pontifice, vt & ipsa, si mereretur erepta de mundi crimine, cum filia præsentaretur ad regnum. Cuius vota considerans, assidua oratione, & ipsam ante se transmisit ad gloriam.

Filia mordine ei prouiderat sé suis precibus obtinet.

Item cõiugis quendam sua.

Quis verò abũdantiam tigantis ingenij contendat euoluere, aut eius verba verbis valeat exequare? Qui velit ipsum clarius intueri, eius exilia memoret, merita respiciat, volumina insigni eruditione, & diuino spiritu plena euoluat, dicta perpendat signa, quotidiana percenseat. Qui dum superstes fuit in hoc sęculo, aut scripsit Ecclesiæ fidei documenta, aut pugnando calcauit Hæretica crimina, aut petenti tribuit miraculorum suffragia: quæ, volente Domino, vsq; in hodiernum diẽ eius orationibus perseuerant. Ita demùm beatissimus Hilarius de præsenti sęculo Valente, & Valentiniano regnantibus excessit, vt maximum sui desideriũ relinquens, terra meritò plorare videretur. Sed quam pluta superstes in corpore fecerit, vel quanta operatus sit, postquam æterna in requie, plaudentibus Angelis victor de mundi certamine transmigrauit, & si nõ potui, annorum vetustate subripiente, cõtingere: attamen, vel quæ præsenti tẽpore miracula misericors præbuit, cu pio indigenti memoriæ non fraudare: vt quisquis hæc fideli, sicut condecet, auditu perceperit, & præterita se cognoscere gaudeat, & similia fieri virtute confessoris in futuro confidat.

Abit è vita.

Igitur Probianus puer cum dubio iã vitæ penderet in fine, & spem conualescendæ infantiæ mors inuida parentibus subripere festinaret: Franco eius genitor, & periculosa mater, iã quasi defuncti præmeditantes exequias, moribundum cum ingenti fletu in confessoris detulerunt tabernaculum. Tunc sanctus Hilarius ab authore suo secretæ artis medicinam depromens, subitò membrorum fluentem fabricam verbo operante erexit, & in statum pristinum tanquam, si nihil in ea fuisset solutum, reformauit. Idẽ Probianus postea apicẽ meruit obtinere Pontificis, & vsque in hodiernum diem ad luminaria sui medici singulis annis vitæ debitæ tributa persoluit.

S. Hilar. puerũ moribũdum sanat. Probian. Episcopus.

Illud

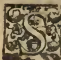
Leprosi duo curantur puluere sepulchri S Hilarij. Illud quoque nobis est tam singulare miraculum pro gloria collatoris ad memoriam populi reuocandum. Cũ à Cadurcis venissent duo homines lepræ maculis deformati, spem suæ salutis in sancti intercessione fundantes, de puluere, q ab eius sepulchro abstergebatur, sua lauantes capita, & membra reliqua perungentes: tamdiu sibi talem fideliter curam impenderũt, donec infirmitatis ipsius vlcerosa varietas de corpore captiua migraret.

Puella quædam, manu in speciẽ globi contracta, in hanc vitam veniens, cũ animaduerteret se in perpetuum dexteræ manus officio destitutam, ad beatissimi viri sepulchrum plena fide accurrit, ibidemq; profusis precibus eius opem implorans, integram meruit recipere sanitatem. Nec illud quidẽ prętetire conuenit, quòd cæco post vota se liei successit. Nam cùm ad B Martini limina pro recipiendo lumine intẽtus properaret, in S. Hilarij præteriens tẽplum ingressus est Quo dum vigiliis officio solito clerici celebrarent, mane facto, apertis oculis ipse diem cœpit aliis nunciare, qui semper egebat audire.

Clodouei regis visio & victoria. Quid dignum etiam referam de tam regali mysterio quod ab ipso est in regem collatum? Clodoueus Rex contra hæreticam gentem pugnaturus armatas instruxerat acies, cùm media nocte immisso super se lumine de basilica beati viri, monetur vt facta prius in venerabili loco oratione aduersus hostes conflicturus festinanter descẽdar. Quam ille admonitionem grato animo excipiens diligenter impleuit, & confidenter certamen aggressus, hostes uno impetu profligauit, tantãque stragem edidit, ut occisorũ multitudo collem in altũ erectum effeceerit. Hac Clodoueus uictoria potitus, cognouit B. Hilariũ, ut olim in corpore, ita tunc in spiritu cõtra hæreticorum furorem egregiè pugnasse. *Mulieris manus cõtracta sanatur.* Mulier in uico Tonaciaco dum aquam ad opus suũ deportaret die Dominico, manus subitò arefacta est. Qua illa, calamitate sanè perturbata ad sancti limina diuinitus monita propetauit. Vbi inter psallentium uoces manus eius non sine ingẽti omnium admiratione, officio pristino restituta est. Eodem modo paralytica quædã, in præclara solẽnitatis eius die à longo, & grauissimo membrorũ oĩum languore, ad uirium oĩum integritatem reuocata est. Plura alia eaq; eximiæ uirtutis miracula à sanctissimo confessore edita leguntur, sed uix iustum uolumen omnia reciperet, sed hæc, si quis animo synecro diligenter expendat, facile quanti huius uiri sanctitas facienda sit, intelligere poterit.

VITA S POTITI Martyris.

Passus est sub Antonino Satis confirmatur hac Vita ex Cæsaris Baronij annalibus.

Anctus Potitus patre idololatra genitus, tam insigni Spiritus sancti gratia à puero replet⁹ fuit, ut nullis, uel minis, uel blãditijs, ad falsis sacrificium dijs immolandũ induci potuerit. *13. Ian.* Qua eius, inuicta animi constãtia exagitatus Pater, omni humano destitutum solatio in tetrum compegit carcerem: tristissimum illi, ni dijs sacrificaret, Antonini Imperatoris edictum proponẽs. Potitus uerò, non modò ne tantillum quidem edicti seueritate à constantia motus, sed insuper oratione grauitatis, & prudentiæ plena, patrem à uano Deorum cultu, ad incorruptam ueri Dei fidem traduxit. *Patrẽ ad Christi fidem indu cit.* Tunc Potitus, fusis, pro gratiarum actione, ad Deũ precibus, lucida quadam nube, è Patris sublatus cõspectu, inuentus est in sancta ciuitate Hierusalem. Cui mox in Angelum lucis transfiguratus astitit Dæmon, animũq; blanda falsæ consolationis dulcedine leniens ad lautè instructã inuitauit mensam. *Diabolus ei insidias struit.* At mox Dei seruus inimici fraudes præsagiẽs. Eia, age, inquit, debitas ante omnia Christo laudes decãtemus. Hac uoce perculsus dęmon priore lucis splendore amis-

so, horribiles tauri mugitus edens, euanuit.

Lepram morbum curat inuocato Christi nomine. Sanctus autem Dei ciuitatem Valerianam ingressus, Quiriacam Agathonis Senatoris vxorem horribili lepre morbo percussam, Iesu Christi super eam inuocato nomine sanauit. Quo illa beneficio, plebs verò miraculo mota, ad Christi confessionem accessit.

Tunc Diabolus Antonini Imperatoris filiam miserè discerpens, non se ab eius ore recessurum clamabat, nisi S. Potitus veniret. Cōfestim igitur missus ab Imperatore Gelasius. Præses ad comprehendendū Potitum, in mōte feris multis vallatum offendit. Expauit Præses primò, vinctum tñ ad Imperatorem adduxit. Imperator ei filiā suā sanādam offert, se crediturum in Deū affirmans, si sanitatem consequatur. Cui Potitus. Scio quidem cor tuū induratum, propter astantem tñ populū ostendam magnalia Dei Et mox ò Diabole (inquit) precipio tibi in nomine Domini mei Iesu Christi recedas ab hac puella. Insufflansq; in faciem, & data alapa exiuit instar draconis.

Antonini Imperatoris filiā à demone liberat. Tunc populus sublato ad cœlum clamore cum gaudio se in Christo credere confessus est. Imperator verò, Gratias ago (inquit) Dijs meis, qui filiam meam saluam fecere. Et conuersus ad Potitum sacrificare nolentē, crudelissimè fustibus cedi mandauit. Deinde contritis in templo, oratione Potiti, idolis, centum & viginti ferri ponderibus oneratum in carcerem detrusit.

Antonini eum carcere dānat. Potitus aūt mente in Deum eleuata instabat orationi, & ecce astitit illi Angelus Dei, cuius aduentu ferrū instar ceræ liquefactum, & carcer suauissimo repletus est odore. Eductum è carcere, in conspectu triginta milium hominum in eculio suspensum iussit lapidari Imperator, & feris obijci.

Varijs tormentis afficitur. At illæ feritate posita, ante eius sese demisere runt pedes. Iratus Imperator membra eius secari, & canibus deuorāda tradi mandauit. Sed ministri, Dei virtute à Potiti corpore repulsi, sese inuicem conciderunt. Tunc Potitus Erubesce (inquit) ò Imperator, Deiq; virtutem confitere, qui aduersum me præualere non potes. Populus aūt martyris Constantiam, & bonitatem admiratus, repetitis vocibus, magnus Deus Christianorum, clamabat. Imperator iussit eum in sartagine, madefacto oleo fricari, frixumq; feruētis plumbi liquore perfundi. Sed hæc omnia non illi dolorem, sed summum adferebant refrigeriū. Postremò acutum à capite vsq; deorsum in eum figi præcepit. Stabat hic martyr Christi magna constantia Dei virtutem, idolorum verò vanitatem prædicans. Cui Imperator subsannando, veniat (inquit) Deus tuus, & liberet te de acuto. Potitus eleuatis ad cœlum oculis, iube (inquit) creator celi, & terræ, acutum à me sublatum figi in caput Antonini Imperatoris. Factumq; est ita. Tunc Imperator sublatis cum eiulatu clamoribus misericordiam serui Dei implorare cœpit.

Filia Antonini à Potito baptizatur. Potitus verò non (inquit) prius libera beris, quàm filia tua Agnes huc adducta fuerit. Venit illa, & corpore toto ante pedes serui Dei prostrata Baptismatis gratiam petijt, Qua sacro abluta fonte, & oratione facta, Imperator liberatus est. Qui in perfidia perseuerās voce magna clamabat, Gratias tibi ago Deus Apollo, & Deus Arpe, & Dee Ariane, & Minerua, qui me de acuto hoc liberastis.

Capite truncatur Potitus. Et iratus vehementer, præcisa lingua (cuius tamen vox à Dei confessione, & laude non cessabat) iussit Potitū in loco Milianus dicto capite truncari, anno ætatis suæ tertiodecimo. Kalen. Ianuar.

VITA S. FOELICIS Nolani Confessoris,

Ex ea quæ est per Venerabilem Bedam presbyterum.

14. Ianu. [F]OELIX in Nola Campaniæ patre Syro natus est cui nomen erat Hermia, qui de Oriēte Nolā veniens, ibidēq; quasi indigena inhabitans, *Patria, & Pater Foelicis.* præter foelicem alium quēdam genuit filium cui à suo, Hermię nomen imposuit.

posuit. Cum autem patre defuncto amplissima ad eos paternorum bonorum deuoluta esset hæreditas, Hermias, à morib. & vitæ instituto fratris sui plurimum alienus, tota mête terrenis bonis inhiare cæpit, & pluris moritui hominis Cæsaris, quàm Christi gratiam facere. At contra Fęlix, spretis opibus, contemptis honoribus, diuino se totum famulatui mancipauit. Et primò quidẽ post Lectoris & Exorcistæ officium eum admiranda virtutis opinione non paruo tẽpore exactũ ad presbyterij gradũ prouectus est.

Felix fit presbyter.

Eodem tempore infidelium persecutio graui Ecclesiam certamine premebat. Cumq; magistri authoresq; perfidiæ, primum suę vesaniæ conflictum contra ipsos veritatis ac Dominicæ fidei magistros intendissent, primosq; Episcopos, & presbyteros ad terrorem minorum, vel ad necem, vel ad carceres inquisiuissent, factum est vt Nolam quoq; peruenientes Episcopum vrbis illius, nomine Maximum, virum doctrina, pietate atq; ætate venerabilẽ, ad tormenta quærerent. Quo non inuento, manus in Fęlicem, qui à Maximo ad vrbis defensionem relictus fuerat, mittere cõtendunt, eumq; primùm, quasi Maximum post Episcopum vrbis arcem à Constantia suæ virtutis, vel blanditijs, vel minis deijcere satagunt. Comprehensus igitur Fęlix ab aduersarijs in tenebricosum carcerem mittitur, vbi ferrea manus, & collum, vincula constringebant, nerui pedes arctabant. Et nè qua membra quiete fruerentur, testarum fragmenta subter eum sternebantur.

Maximus Episcopus Nolanus inquiritur.

Felix comprehenditur.

Interea Episcopus, qui ad montium latibula hostem fugiendo secesserat, non minore martyrium passione gerebat, quam si ferro vinctus fuisset. Nã præter gregis sui curam, quæ eum integras noctes peruigilem in precibus esse cogebat, tam dira fame & frigore cruciabatur, vt penè vitam cum morte mutare deberet: cũ missus è cælo Angelus, beatum Fęlicem vinculis exemptum, ad quærendum recreandũq; ac domi reuocandũ antistitẽ ocius venire præcepit. Erant quidem plures vincti in carcere, sed Angelus luce splendens coruscа, soli Fęlici, qui pietatis gratia vinctus erat apparuit, eique vt se sequeretur exeundo præcepit. Qui stupens ad imperium iubentis, causabatur se exire non posse, quia & vinculis & claustro carceris, & custodum diligentia teneretur, ratus sanè se somnij imagine illudi. Porrò Angelus Domini, iterata voce surgere illum properè, nihil obstantibus vinculis, iussit: & dicto citius catenæ de manibus & collo eius, compedesque de pedibus cęciderе. Eduxit autem illum præsentiæ suæ fulgore Angelus, miro rerum ordine: ita vt per ipsos custodes ignaros rerũ omnium iret agerent.

Maximi Episcopi afflictio.

Angelus Felicẽ vinculis absoluit.

Vt autem peruenit B. Fęlix ad locum deserti, quo Episcopus secesserat, inuenit ipsum eum ipsa planè morte luctantem, ægraq; suspiria tenui admodum flatu trahentem. Itaque complexatus patrem cæpit tentare si forte crebro oris sui anhelitu aliquid caloris posset gelidis eius artubus adferre. Sed cum diu frustra laborando nihil ageret, flexis ad omnipotentem & totius misericordiæ patrem genibus supplicitet rogauit, vt cæleste illi in te deplorata auxilium mitteret. Nec mora: exauditus vidit pendentem vicinis in sentibus vuam. Quo munere diuinæ pietatis multum lętatus, tulit racemũ atq; ad os Episcopi moriẽtis admouit. Sed cum ille strictis dẽtibus instat mortui, oblatum gustum admittere nesciret, Fælix, fœlici manuũ suaiũ luctamine aperuit aridа eius labia, & sic oris eius resoluta vua, quantũ potuit, succi salutaris infudit. Quo gustato, mox apertis oculis, linguaq; quæ siccis hærebat faucibus, ad loquedũ solùta, Vbi inquit, tã diu demoratus es fili? Nã te iã dudum Dñs ad me venturum ꝓmiserat. Et nunc fili mi, sicut tuo aduentu ab ipso limine mortis sum reuocatus ad vitã, ita cõple festinus pietatis opꝰ, tuisq; me subuectũ humeris domum reportare satage. His dictis Fęlix alacri paruit animo, reuectũq; humeris antistitẽ suam ad domũ, quã vnica ser-

Felicis erga Episcopum charitas.

Portatur à Felice domum.

uabat

nabat annus, retulit. In qua paucis diebus, donec persecutionis turbo cessaret, detulit. Postquam verò optata pax Ecclesiæ reddita fuit, egressus de suo latibulo, ciuium omnium animos timore adhuc prostratos, verbo exhortationis erexit, & ad spem cœlestis vitæ mirabiliter incendit. Sed nō fuit hæc pax longo tempore stabilita.

Felix iterum ab hostibus inquiritur. Rursus igitur mota persecutionis procella, Fęlix ab hostibus sanguinem sanguinem eius auidissimè sitientibus, ad necem inquiritur? qui tum forte ab ædibus suis abiens, in medio ciuitatis cum amicis consistebat, & more sibi solito verbum fidei circunstantibus turbis prædicabat. Quem eo loci audientes esse aduersarij, mox strictis gladijs accurrūt, sed propinquiores facti, quē optimè antea nouerant, agnoscere nō valebant. *Falicē nō agnoscunt persecutores.* Interrogantibus autem ipsum, vbi esset Fęlix, intellexit vir prudens diuinam prouidentiam, quæ oculis eorū tenebras offendebat, ridensq; inquirentibus: Nescio, inquit, Fęlicem quem quæritis, nec prorsus fefellit: nemo enim seipsum facie nouit. Qui statim, eo derelicto, aliò diuertei unt, & obuios quosque de Fęlice percunctantur. E quibus vnus prorsus causæ ignarus, furere eos credens, cœpit eos dementiæ arguere, qui præsentem non agnoscerent cum quo loquebatur. Qui grauius furentes, statim eius vestigijs insistētes cum clamoribus altero quoque verbo diras omnes minitabantur. At Fęlix inconditis eorum clamoribus admonitus, in locum quendam vetustate collapsum, & muri tantùm semiruti fragmine septum secessit. Sed mox vt virum Dei recepit, miro eum opere ab hostium incursu est tutatus. Repentino enim rudere concreuit ibidem agger, qui eundem locum præcluderet: *Mota miraculum.* sed & aranea diuino nutu, cui omnis creatura deseruit, confestim nutantes ipso in loco telas suspendit. Quò cum peruenissent hostes obstupuere, pressoq; gradu, se ab homine illo delusos existimarunt, vt tali astu Fęlix eorum manus euaderet. Sic delusi discedunt properè, frementes, & nō minus quàm in Fęlicem, rabida mente frendentes in eum, qui se in loca talia suis dolis induxerat. Verè venerabilis Pater Paulinus de his loquens ait: Vbicunque Christus adest nobis, & aranea murus fiet: at cui Christus abest, & murus aranea fiet. *Si Christus pro nobis quis contra nos.* Hostibus igitur hac Dei prouidentia delusis, illinc abeuntibus, Fęlix die facto secessit in locum inter ipsa ædificiorū tecta secretiorem, vbi sex mensibus continuis ab omni familiari hominum cōsuetudine remotus, soli Deo cognitus mansit; qui etiā miro illum atque hominibus insistato ordine tanto temporis spatio pauit.

Manebat namque vicinis in ædibus *Insigne miraculū.* mulier quædam Deo deuota, cuius ministerio nesciẽtis scienter ipse, qui est totius scientiæ fons & origo, Dominus vtebatur. Coquebat enim cùm panes, tum escas aliàs in cibaria domus suæ mulier, quas facta in excessu mentis eo loco, vbi Fęlix Confessor manebat inserebat, ita vt neque se huc intrasse, neq; redijsse vnquam scire posset. Et sic beatum Fęlicem sex mensib. ferunt ijsdem in latebris ab humana societate seiunctum, sed nunquam eiusium supernorum præsentia destitutum, vitam produxisse. Erat ijsdem, in quibus morabatur, habitaculis, cisterna vetus, quæ licèt nimio æstatis esset siccata calore, pauperem tamen potū nō sine miraculo benignè ministrauit.

Completo autem hoc tempore, & diuino admonitus oraculo in publicum prodijt, vt fidem omnium, quæ sæuitia tempestatis non minimè erat conuulsa confirmaret solidaretq;. Intereà Antistes Maximus longa prouectus ætate, diem clausit vltimum: nec Mora, Fęlix omnium iudicio in Episcopatu eligitur, quem ille propter eximiam animi humilitatem recusauit, & illud honoris ad Quintum detulit, sibi tamen onere docēdi populum reseruato. *Falix recusat Episcopatum.* Erat enim vir sanctissimus, cùm humilitatis tum paupertatis summus amator, ita vt cum ex paterna hęreditate prædia multa, domosq; ac diuitias plurimas, quæ omnia persecutionis tempore amiserat, nullo ferè negotio recupe-

tare

stre, & animo tranquillo possidere posset, nunquam amicorum monitis, vel precibus, qui assiduò hæc ei proponebant, induci potuit, vt ea repeteret. Absit enim, dicebat, vt res terrenas quas cælestium bonorum contemplatione semel contempsi, quasi hæc minus sola sufficiant, vlla ratione reposcam: quin potius pauper spiritu sequar Iesum, quo opulentius regni cœlorum dona percipiam: nec diffidendum, quin ille, qui me, & vinculis tenebrisque diri carceris eripuit, & ab hominibus secretum tanto tempore pauit, etiam cætero vitæ meæ spatio iactantem in se cogitatum meum, enutriet. Hoc animo beatus Cōfessor abū dè in Christo diues, tria tantùm iugera ruris modici eaque conducta, hortulumque vnum proprij iuris, vnde viueret, habuit. Sed & vtraque, ne vno quidem famulo adiutus, propria manu coluit: fructum autem suæ messis adultum, cum pauperibus semper cōmunicare gaudebat. Eandem autem, & in habitu parsimoniam vir beatissimus sectabatur, ita vt simplici tantùm vestimento, & quod nunquam, vel sibi sufficeret, esset contentus: si quid verò superesset, pauperibus erogaret: & si fortè aliundè contingeret, vt geminum haberet vestimentum, mox nudum meliore resouit.

Amator voluntariæ paupertatis.

Vestitus eius.

Tali ergo pietate vir, & nomine, & merito Fęlix plenus dierum, & bonorum operum defunctus est, atque æterna receptus in gloria, sicut signa in Ecclesia, qua sepultus est, facta perpulcra testantur. Erat enim ibi quidam rusticus pauper rebus, sed fide integer: qui angustam pauperiem duorum solummodo boum possessione sustentabat, quos cùm multa inops cura diligeret atque seruaret, quadam nocte furto ablatos perdidit. At mane facto cùm miseriam suam intellexisset, & ab omni spe inuentionis deiectus esset, rapido cursu Ecclesiam sancti Fęlicis petit, ibidemq; ante fores sacræ domus prostratus fixo in terram vultu, Fęlicē vt sibi boues perditos redderet, obsecrauit, testatus multum cū lachrymis se indè, nisi boues reciperet, non recessurum. Quod cū toto die voce quidem rustica, sed mente fidelissima fecisset, superueniente vespera sacris propulsatus ab ædibus domum redijt, totamq; noctem continuis in lamentis duxit peruigilem. Cumq; hoc modo, medio noctis tempore, excitante se suo dolore ac paupertate peruigil iaceret, cōtigit (dictu mirum) boues subitò ad eius ostium venire, pulsantesq; cornib. ostia eius in quo manebat, tugurij, iā se aduenisse significabant. At ille timore correptus, non iam boues suos, sed fures sibi rursus adesse credens, fores reserare pertimuit, donec illi mugitu suo se esse demonstrarent. Tunc homo iste incredibili gaudio exiliēs, accurrit, receptisq; bobus, primo mane redditori suo debitas rependere gratias festinauit: assumptisq; secum bobus ad Ecclesiam S. Fęlicis venit, omnibus illò iter facientibus, beneficia quæ à sancto percepisset, lætabunda voce replicauit. Et quia assiduo ploratu oculorum aciem non minimum læserat, huius quoque detrimenti solatium à beato Fęlice quærens accepit: sicque duplici cælestis gratiæ munere affectus, domum redijt.

Miraculū post obitū illius.

Vix credi potest (superat enim hominum captum) quot Deus per S. Fęlicē sit miracula operatus: adeò enim increbuit fama virtutum eius, vt ab extremis orbis finibus ad sacrum eius sepulchrum fideles supplices aduenirent. Obstupuit hoc ipsum S. Augustinus Epist. 133. qui, & de eodem agit lib. de cura agenda pro mortuis cap. 16. Itemque S. Damasus in carmine, quod de eo scripsit, vota persoluens, hæc inter cætera.

Qui ad te sollicitè venientibus omnia præstas.

Nec quenquam pateris tristem repedare viantem

Te duce seruatus, mortis quod vincula rupi.

Erat & Romæ celebris solennitas S. Fęlicis Confessoris, in cuius die natali in eius Basilica S. Gregorius Papa habuit Homiliam 14. in Euangelio. Scribit

bit etiam de eo Gregorius Turonensis lib. de gloria mart cap 104.

DE INTEREMPTIONE SS. Patrum

Qui erant in Sina, & Rhaiti regione, ex Commentario, quem prolixè satis de ijs scripsit S. Nilus Abbas. Contigit autem eiusmodi incursio Barbarorum in Monasteria Syriæ, Palestinæ, & Aegypti anno nono Anastasij Imper. Indictione secunda.

14. Ianu. Heiesferi & Barbari.

Est gens quædam, quæ incolit solitudinem, quæ ab Arabia vsque ad Ægyptum rubro mari, & Iordane hinc inde terminis distenditur, ingenio & moribus adeo fera, vt omnium planè disciplinarum expers, solo gladio victũ sibi quærere nouerit. Nam aut venatu ferè victitat, aut scelerata manu vias obsidens, prædas ingentes agit, quibus vitam contra inopiam tutari posset. Quando autem vtraque defuerint, & inopia pressi quo famem depellant, nõ habent, tunc iumentis (sunt autem ea cameli dromades) pro cibo vtuntur. Nam per contubernia vnum occidentes, modico ignis calore excoctum, ita vt sola durities dentibus cedat, canum instar eum deuorant. Astrum autem matutinum pro Deo colunt, eiq; orienti ex spolijs ea, quæ meliora iudicant sacrificant. *Horrenda illorũ sacrificia.* Pueros, qui reliquis, & specie, & ætatis vigore præstãtiores sunt, magno studio immolant. Nec vllis pueroru lachrymis, vel precibus ad misericordiam eis tribuendã inflecti possunt. *Ritus planè Barbari.* Quod si quando eis puer elegãti forma, & liberali corporis specie præditus desit, camelum colore albo, & ab omni vitio alienum humi prostratũ, nixis in terram genibus, trina vice circumeunt, & canticum interim in laudem astri matutini compositum modulantur. Hoc autem, quidam ex Regibus, vel Sacerdotibus, qui ætate venerabiles sunt, distincta voce præit. Tertia verò circuitione facta, cùm extremam hymni partem in lingua habet, districto ense camelum sauciat, & perfluentem ex vulnere sanguinem magno studio gustat. Tum reliqui gladijs furibundi accurrunt, & alij quidem partem aliquam pellis exciudunt, alij frusta carnis rapiunt, alij dissecto ventre, ilia cum extis euellunt, reliqui ossa confringunt, eaque omnia canina planè feritate deuorant. Et hi quidem Barbarorum ritus, hæc vitæ, & religionis studia, qui pro iumẽtorum, quę innumerabilia alunt, commoditate locis loca frequenter commutant.

Eremitæ. In altera autẽ solitudinis huius parte aliud genus hominũ degit, qui summa animi mãsuetudine præditi, & excellenti uitæ integritate ornati cælitũ in terris vitam imitantur, ita ab omni corporis consuetudine remoti, vt pauci iumẽti vsum nouerint: sed vel crudis oleribus, & baccis famẽ depellunt, vel atro siccoq; pane corporis vires sustentant. *Eorum cibus.* Alij totos septem dies ieiuni permanent, alij trium quatuor ve dierum inedia carnem macerant. Alij qui tanto robore corporis præditi nõ sunt, post solis occasum corporis necessitati consulunt. *Charitas eorum.* Et hi quidem omnes tanto charitatis uinculo inter se nexi sũt, vt omnem sanguinis communione lõgo interuallo superare videantur, sed nè qua ratione illa, quam cum Deo assiduam habent per amorem rerum cælestium, consuetudo intenturbari posset habitationes, à se inuicem viginti, & eo amplius stadijs, disiuncta habent. *Diebus dominicis cõueniunt.* Diebus autem Dominicis in vnam omnes ecclesiam conueniunt, nè rursus perfecta separatio fraterni amoris vinculum distumpat, & intensa nimis solicitudo suorũ inter se indu cat obliuionem officiorum. Hi summa animi tranquillitate toto tempore philosophantur, & cum incredibili animi voluptate de diuina pulchritudine assiduo cogitant.

Barbari monachos sãctos trucidant. Ijs sic constitutis, & vna animorum consensione quodã die in Ecclesia congregatis, summo mane Deo Opt. Max. Hymnis persolutis impia Barbarorũ pha-

phalanx ingruit, & canum rabidorum instar, inconditis vocibus aera replentes, cuncta quæ hyeme sanctis ad cibũ parata erãt, diripiunt. Deinde eductos ex Ecclesia, per seriẽ ad occidendũ nudos ordinauit. Postremò districtis gladijs, vultu oculisq; furorẽ spirantes, Sacerdoti collum porrigere iubent. Ille cùm vultu hilari se eis sisteret, eorũq; mucrones cõstanter excipere paratus esset: alter ad alterum (duo namq; ad necem inferendam stabant) non ambo, inquit, sed alius post alium. Quo dicto Barbarus crudeli manu ensem in eius tergum immisit, & protinus pari immanitate secutus alter humerum ad mamillam vsque dissecuit. At sanctus nullo omninò doloris signo ostenso, Benedictus, inquit, Dominus, atq; hoc modo honestè occumbens corporis nuditatem, eximio quodam splendore, qui ab eo manans oculos eorum perstringebat, texit.

Sacerdos immaniter ab ijs trucidatur.

Post illum alium quendam & ætate & virtute prouectũ adducũt, cui vnus è Barbaris, vt fructus in terrã effusos colligeret, imperauit. Qui mira alacritate, vt grato obsequio impendẽs mortis periculum declinaret, paruit. Sed nihil hoc flectere potuit Barbaram immanitatem. Nam alius quidam clam ensem strinxit, eumque magnis viribus in thoracem ab hepate vibrauit; ita vt protinus anima corporeis vinculis soluta ad beatorum gloriam læta migraret. Tũc Barbari reliquos, incertum qua ratione abigerunt, eisque manu, vt se fuga proriperẽt, annuere. Ego autem qui vnico cum filio sanctorum Patrum vestigijs insistens eremum colebam, oculos nunc in hãc, nunc verò in illam partem conijciens dubius erã animi vellemne mihi turpi fuga salutem, quæ ad horam est, quærere, an verò cum alijs in præclaro certamine vitam profundere. Tãdem tacito oculorum nutu filij mei, quem mecum in solitudine & virtutum omnium exercitatione comitem assumpseram, semel atque iterum vt me celeri fuga eriperem, monitus, parui, & nescio quomodo ad montis cacumen perueni. Captiuitas enim filij mei discruciabat animum, & rursus caput obiectare periculis impellebas. Sors insuper eorum qui præclara morte victosiã potiti erãt ad simile virtutis certamen subeundũ vehementer accendebat. Interea Barbari plurimis crudeliter interfectis, & vniuersa pœne solitudine populata, cæptum carpebant iter, nobisque liberũ ad montem aditum quo occisorum corpora prostrata iacebant, accessum præbuerunt. Tunc nos alios quidem ad internecionem deletos, sanctum autẽ Theodulum spirantem adhuc inuenimus. Qui moribundis nos oculis intuens suprema hac voce consolabatur. O fratres, ò serui summi Dei, nihil vos hic casus conturbet, nec de mentis constantia deijciat. Nolite pusillo & abiecto animo furorẽ eorum, qui nos his præmijs afficiunt, extimescere. An ignoratis hæc omnia ad maiorem gloriæ coronam à Deo nobis obuenire. Hæc dicens osculo præsentes salutauit, & beatam animam creatori tradidit. Nos autem multis lachrymis funus prosecuti cum cæteris terræ eum mandauimus. Horum nomine, qui hoc certamine de functi fuere, sunt Paulus, & Iohannes, & qui beatã inter nostras manus animam efflauit Theodulus presbyter.

Aliũ quendam occidunt.

Nilus fugit.

Theoduli moribundi exhortatio.

Theodulus presbyter moritur.

Interea dũ funus mæsti curaremus quidam è castris anhelo adhuc spiritu & animo nimio terrore correpto, ad nos prouolau t, rogatusque quomodo effugisset: Me, aiebat, & tuum filium in cæna loquentes denunciabant fore, vt diluculo astro sacrificarent. Ego autẽ in tenebris, cum omnes nimia ebrietate sepultos vidissem, humi primùm reptans ex eorum me conspectu proripui: deindè à castris parum remotus incredibili cursus celeritate ad hunc scopum contendi. Meis autem oculis adhuc ingens metus crudelitatis Barbarorum insidet, scelerataque eorum facta pęnè in stuporem me adducunt. Vidi enim his oculis, vidi inquam eos homines membratim discerpere. Vidi tantam in moribus truculentiam, tantam in ingenio fraudem, vt vel ad solã memoriam toto corpore contremiscam,

Quidã effugit Barbarorum manus.

ſcam. Duos ephęboſ iuuenes lõga captiuitate miſeros aduocabant, eiſque vltrò certam libertatis ſpem oſtendere videbantur. Animos igitur eorum cupiditate accendunt, ſeſeque vt ad iter accingant, hortantur. Et nè aliorũ ſcelere

Fraus Barbarorum.

circumuenirè poſſent, comites, qui eos in tutum deducerent (prò ſcelus) adhibebant. Iuuenes igitur incredibili gaudio, propter inſperatam ſalutis ſpẽ elati, iter faciebant, cumq; iam pedem omnem extra periculum habere videbantur, ſcelerati comites ſtrictis gladijs mortis metũ crudeliter intentant, & filium in conſpectu patris mactant conciduntque, atq; hoc modo præcedens gaudium cumulato ſuppliciorum metu peruertũt. His gens fera & Barbara ſpectaculis à curis grauioribus laxabat animum. His oculos magna voluptate paſcebat.

Diſciplina Barbarorũ qua teneros ſ. eorũ animos imbuunt

Quin etiam pueros à primis annis hac feritate tanquam diſciplinis optimis imbuunt. Cum quodam tempore in cęna epulis ſuo more inſtructis accumberent, iuuenem quẽdam è captiuorum numero aduocarunt, eumque benignis verbis ad pocula inuitant, & patri, cuius filium alterum paulò ante mactauerant, vt filio præbibat imperant. Ille autem, quamuis faucibus, mortis metu, pœnè interclufis, potum exhaurit, nè crudeles mentes ad cædẽ prouocare videretur. Hauſto autem potu protinus iuuenis quidam ad primum crudelitatis ſuę facinus exercẽdum mittitur. Et quidem nè naturę inſtinctu ad miſericordiam aliquam flecteretur, manuſque labeſcerent, Bacchico primùm furore ſe ingurgitauit,

Crudeliſsima pueri cædes.

deinde vtraque manu gladium vibrãs caput amputare nitebatur, ſed cũ oſſiũ durities vim ictus frangeret, lateri capulo tenus abdidit enſem. Tunc quaſi re, ex animi ſententia geſta, exiliens, manuque in aera enſem quatiens, magno riſu, quam ex actione hauſerat voluptatem, indicauit.

His epulis rebusq; ludicris ſatiati, ad alios montes contendunt: & per loca aſpera & difficilia tandem ad fontem quendam aquis dulciſſimis & ſalubertimis ſcaturientem deueniunt. Harum igitur dulcedine & loci etiam amœnitate capti, ſe rurſus ad epulas & choros celebrandos componunt. Cumque ſaltantes ſuis fontem illum laudibus celebrarent, vident in latere montis paruum quoddam domunculę veſtigium, & mox vno impetu curſum eò dirigentes, virum quendam ſpecie & habitu venerandum reperiunt. Hũc magnis omnes clamoribus circunſiſtentes vultu animoque intrepidum ad petram quãdam protraxerunt: ibidemque ſua voce pæana decantantes,

Venerandus Eremita lapidibus obruitur.

quia inermes aduolarãt, lapidibus obruerunt. Inde autem parum digreſſi alterum quendam macie & pallore cõfectum, qui primo aſpectu aperta abſtinẽtię & ſanctitatis veſtigia prę ſe ferebat,

Itẽ alius

ſimili immanitate interfecerũt.

Non multum proceſſeram, cum locus quidam herbarum & arborum viriditate eos inuitauit, ad quem celeritate qua potuerunt maxima contendentes, in adoleſcentem quendam præclaris admodum virtutibus & eximia animi magnitudine præditum inciderunt. Is cum in perangusto ſpeluncæ oſtio lattaret, foras egredi recuſauit. Tum Barbari, Nos, inquiunt, non huc vt tibi vim aliquam inferamus aduolauimus, ſed vt latentia quędã in ſolitudine monaſteria nobis oſtendas. Qđ ſi feceris ꝓ mortis metu magnis à nobis munerib. afficieris. Quibus ſãctus ille, Quid, inquit, adeone puſillo & abiecto animo me eſſe credittis, vt cẽs præcedẽtis vitæ labores ſcelerata munerũ cupiditate contaminare velim?

Adoleſcentis eremitæ inſignis conſtantia

Aut mortẽ, quã ego vel maxime expetendã puto ita me horrere exiſtimatis, vt eius metu ſanctos fraterno amore mihi coniũctos veſtrę crudelitati prodã? Quare agite nihil cũctemini, in me quãcũq; vultis crudelitatẽ exercete. Ego aũt ſpelũcę meę oſtiũ nõ egrediar nè me aliquãdo nudũ ſubſanetis. Neq;.n. ipſe vnquã corporis mei nuditatẽ cõſpexi. Intus moriar vt hæc eadem pudicitię meę teſtis ſit. Hæc dicen-

Inſignis pudicitia. Trucidatur.

di liberiate, Barbari in furorẽ verſi certatim in eũ impetũ dederunt, tantisq;

vulne-

vulnerib. cōciderūt, vt nulla oīnò corporis pars gladijs eorū fœdāda restaret.

Item tres alij. Post enim tres alios in solitudine obuios habuerunt, in quos cædem adhuc spirantes scelerati summa crudelitate inuecti sunt, vt acri vindicta, eam, quā à præcedente martyre acceperant verborum, iniuriam leuirent. Tenebant adhuc enses calido, & exhalanti sanguine inquinatos, cum duo ex aduerso monasteria contemplantur. Nec mora, tota præda, quam ante collegerant, in regione relicta, diuisi ad vtrūque processerunt. Et quidem eos, qui erant ad austrum, qua crudelitate inuaserint, incertum habeo. Ex ijs autem,

Itē alius ia ulis cō figitur. qui erant ad clima boriale, vnus audito eorum aduentu, fuga sibi salutem quærere maturabat: sed ipsi fugientem conspicati, iaculis transfixerunt. Cumque propinquiores facti spirantē adhuc, & animam agentem inuenissent, inaudita feritate à pube ad thoracem dilectū in pedibus calcauerunt, & spirantia adhuc perdilectionem viscera, & lateribus circunfusa dilacerarunt.

Post hæc ego quidē aufugi, filio aūt meo quid factum sit ignoro, nisi quod meam fugam existimem illi acerbiora pariturum supplicia. Et hic sanè vnus doloris scrupulus frequenter me conturbat. Et credo equidem, quòd iam dudum nimio dolore confectus occubuissem, nisi mulieris cuiusdam admiranda planè, & diuina virtus me contra acerbitatis huius magnitudinem mirificè confirmasset. Ea autem erat adolescentis istius genitrix, qui generoso, & inuicto animo in spelunca occubue-

Exemplū admirandā in fœmina constantia. rat. Postquam enim illa filium glorioso certamine interfectum intellexit, protinus se splēdidissimo vestium cultu in conspectum dedit, & animo vultuq; ad lætitiam haud vulgarem composito, manus in cœlum sustulit, & profusis præ nimio gaudio lachrymis immensas creatori gratias egit. Neque. n. dicebat, te, ô fili mi, vt mortuum lugebo, sed quòd ab omni peccati periculo liberatus, cætos fœlici certamine cō fœnderis sempiterna prælicatione celebrabo. Et inter alia. Vtinam tuum corpus pluribus concisum vulneribus fuisset: scio namq; pro plagatum numero, mercedis amplitudinem in cœlo tibi repositam esse. Et nunc quid ego? Nunquid quia charissimo filio orbata sum, miseram me esse existima bo? imò verò inter omnes matres fœlicissimam, quæ talem dignum athletam genuerim.

Hac ego fœmina virtute confusus pueri casum lamentari desti ti, & admiratione, tam excelsi animi commotus, pusillanimitatem meam acriter castigaui.

Intereà ij qui Pharan incolebant, & eum Rege Barbarorum confœderati erant, cum tam ingentem suorum clarum quidem rupto per summum scelus indu-

Legatio eorum qui Pharā incolunt ad Regē Barbarorum. c atum fœdere, auditione percepissent, miserunt ad eum qui de illata iniuria conquererentur, & satisfactionem postularent. Rex audita suorum crudelitate præ se tulit, grauissimè se suorū scelere offensum esse, & paratum, debitum de perfidis supplicium sumere. Quin etiam omnia, quæ per uim, & fraudem ablata erant, se redditurum confirmabat. Nec mora, legati statim donis, & muneribus instructi ad violata pacis fœdera renouāda missi sunt. Nos autem hac spe confirmati securè nos in uiam dedimus. Sed octo dierum iter emensi extrema aquæ penuria laborare cœpimus, eaq; pœnè deficientes, fontem inquirere coacti sumus, nisi præsens mortis periculum incurrere uellemus. Ego itaq; lentè gradum faciens fontem ad collis dorsum conspicatus eò properaui, sed mox Barbarorum in insidijs ibidem latentiū multitudine oppressus, captiuus abductus sum. Non tamen hæc inopinata captiuitas animum deiecit, vel minima ægritudine affectum conturbauit. Sperabam enim fore, vt vel filium, cuius vehementi desiderio tenebar, à misera captiuitate recuperarem, vel ipse in captiuitatem ductus assiduo eius aspectu animum oculosq; pascerem, vel postremò quod reliquum erat, vitā hanc miseram illorum crudelitate cum beata morte mutarem. His ego cogitationibus

nibus mirificè confirmatus malū, quo grauiter prę mebar leuius tuli, donec Barbari à nostris copijs, quæ superue nere, in fugam versi sunt; Nos igitur ingenti periculo, & præsenti mortis metu liberati, cęptum iter alacres prosequuti, post quatuor dierum spatium in castra deuenimus. Et continuò lega ti ad Amarem (hoc Regi Barbarorum nomen erat) introducti, responsum ab eo beneuolentiæ plenum tulerunt.

Barbari i fugā versi

Hæc ego Nilus audiens (quem filij mei Theoduli salus suspensum tenebat) ingenti cura, & solicitudine præmebar, vt aliquid, vel de eius vita, vel morte certius cognoscerem. Cumque ex varijs de salute eius, corde tremulo quæsiuissem, tandem eum in ciuitate Eluza cuidam venundatum intellexi; Nec mora, cò senectutis meæ oblitus, pedibus contendi, & filium post longa suspiria, non dura captiuitate miserum, vt suspicabar, sed cuidam sacerdoti Christi optimis moribus, & excel lenti vitæ integritate prædito coniunctū inueni. Quo viso incredibili gaudio pœnè exanimatus, concidi. Accurrunt alij, & humi sublatum fouent, refouentq; donec resumpto spiritu verba formare possem. Tunc nouo filij mei conspectu refectus, de omni rerū suarum statu percunctari cœpi, atque hortatus eum sum ut diuturna captiuitatis suæ mala ex ordine panderet. Nam sicuti post morbum sanitas mitè lætificat, ita post malorum omnium li berationem eorum recordatio magnā voluptatem cum singulari vtilitate cō iunctam habet.

Eluza ciuitas.

Nilus ex gaudio filij in deliquium cadit.

Tum filius à profundo pectoris gemitu exorsus. Quid iuuat, inquit, ò pa ter præteritorum omnium malorum reminisci? quid proderit truculentos sceleratorum hominum vultus atque manus, quas in nos crudeliter exercue runt, ad memoriam reuocare? Sed qm paterna me auctoritate vrges, libens tuis parebo mandatis. Ea tamen, quæ Megadonis filius tibi narrauit, silētio prætereo. Visum erat Barbaris nos dijs sacrificare, iamq; omnia, ara, ensis, libamen, phiala, thus, parata erant, cum ego imminenti mortis periculo, quæ ob oculos versabatur, admonitus me totum Deo commendabā, humiq; prostratus, terram assiduis rigans lachrymis, nihil amplius de præsenti vita solicitus, Deum precabar nè me à beatorum spe, & expectatione confun deret. Cumque hoc modo spiritum infinitis angustijs oppressum somnus cor riperet, non prius quàm lucifer suo or tu tenebras fugaret, euigilaui. Et sanè euigilans nescio, vel vbi erā, vel quomodo me ex tumultu, quem auribus hauriebam, tempestiuè proriperē. Bar bari enim, quòd hora eorum sacrificijs opportuna iam prætetijsset, varijs inter se clamoribus tumultuabantur, & quòd alterum præsentem non viderent, acriter disceptabant. Tum ad me conuersi, blandis omninò verbis præ ter eorum consuetudinem, ex me de al tero quæsiuerunt. Quibus ego, cū nihil de illo me scire respondissem, neque minas, neque vllum iracundiæ signum ostenderunt, sed summo facto silentio quieuerunt.

Narrat Theodulus quæ de ipso Barbari statuerant.

Post hæc ad vicum quendam, cui no men Subaita, deuenimus, vbi cum me venalem exposuissent, nemo qui iustum offerret pretium inuentus fuit. Tum barbari furijs accensi nudū me planè ante vicum statuunt, atq; strictis gladijs mortē, nisi emptor aliquis inue niretur, mihi minantur. Ego autem tā dira comminatione perculsus, supplices ad emptores manus cum lachrymis tendebam, orans atque obsecrans nè vellent vitam meam exiguo pretio viliorem habere, & nè recusarent san guinem meum de manibus barbarorū redimere, spondebam pretium, me ijs bona fide restituturū, & nihilominus perpetuò seruitutis vinculo obstrictū iri. His precibus quidam mei misertus, ęgrè tandem me ab imminenti cla de, persoluto quod postulabant pretio, eripuit, & in hanc quam vides libertatem abduxit. Hæc quidem ego passus sum pater, his perfunctus periculis mille mortis dolores superaui. Tum ego: Verè, fili mi, grauiora ipsa morte supplicia tulisti. Assiduus enim mor-

Vicus Subaita.

Barbari Theodulo mortē minitantur.

mortis metus grauiorem doloris sensum infligit, quàm breuis membrorũ omnium dissectio. Sed singulari Dei beneficio factum existimo, quòd tot tantisq; mortis periculis superatis patri redditus sis. Ego enim in tempore illius afflictionis perpetuo singularis continentiæ voto me Deo obstrinxi, si te aliquando viuum reciperem. Nec fefellit expectationem meam Dominus. Nam voce cælitus delapsa audiueram. Stabiliet Dominus, stabiliet verbum, quod egressum fuit ex ore tuo. Et nunc fili ante omnia promissum, quod diuino responso confirmatum fuit, cũ pietate explendum est, nè Deus, qui violatæ promissionis vindex est, maiore nos calamitate inuoluat. Rectè, & sapienter dicis ô pater (inquit puer) &, quia ego maximum huius beneficij percepi fructum, tecum prompto, & alacri animo laborem suscipiam, & promissi per omnia socius ero. Deus autem debitum nullum, quod nostras excedit vires, à nobis exiget, nec labores virium nostrarum imbecillitate superiores requiret. Et hæc quidem ita se habent.

Votũ sub cõditione.

Humanitas Episcopi.

Episcopus autem illorum, qui illic erant vir pietate, & religionis opinione admodum clarus, postquàm nos à priori afflictione verbis suauissimis recreasset, vnicè nos rogauit, vt quod reliquum erat vitæ apud illum diuinarum rerum studio transigeremus. Et nè, propter persolutũ pretium, vim adferre, vel aliquid sibi iuris in nos vendicare videretur, integram nobis libertatem, saluis rebus omnibus, concessit. Et quia diuino obsequio, partim ex præcedenti uitæ instituto, partim ex voto mancipati eramus, ad sacrum sacerdotum munus suscipiendum, vel inuitos compulit. Nos enim huius ministerij dignitatem perpendentes, eo nos indignos reputauimus, vt quod nostris esset uiribus superius, & vix solis sanctis, quòd ad vitæ gerendæ rationem attinet, conueniret. Hoc ergo Sacro sancti ordinis munere, vel inuiti affecti, cum domum proficisci liberet, liberali nos prosecutus viatico, & cælestis gratiæ benedictione munitos dimisit. Cui certè, præter alia eximiæ humanitatis collata in nos beneficia, vitam filij mei ab impendente mortis periculo liberatam, acceptam referre debemus.

Sancti uiri ut se sacer dotio indignos puta rint.

VITA ET INSTITVTIO S. Patris nostri Iohannis Calybitæ, hoc est, qui subtugurio habitabat.

Ex ea qua est per Metaphrasten. Claruit temporibus Leonis Imperatoris.

Uit in Vrbe Roma tẽporibus nostris uir quidã Eutropius cum diuitiarum gloria, tum uerò opinione rei militaris adeò præstãs, vt Romano exercitui cum dignitate summa præfectus esset. Hic ex coniuge sua Theodora tres insigni virtute filios suscepit: è quibus duo ad ciuiles magistratus administrãdos destinati, tertius uerò, quem Iohannem appellabant, ad animũ, propter ingenij præstantiam, artium maximarũ disciplinis imbuendum magistro cuidam à patre traditus fuit. Is uerò tantos duodecimo ætatis suæ anno in literis progressus habuit, vt tũ in omni Philosophiæ genere excelleret, & varijs dicendi luminibus res obscuras illustraret. Erat autem incredibili in perferendis laboribus duritiæ præditus, adeò ut omnes adolescẽtis perseuerantiam obstupescerent.

15. Ianu.

Ioãnis Calybita parentes, & patria.

Quodam autẽ die cum Abbas quidam Hierosolymam ex noto iter haberet, ut in eam, quam Iohannes studiorum gratia incolebat domum, diuertisset, Iohannes uiso uiri habitu, & exercitationis institutione, cœpit ab eo, vndenam esset, studiosè quærere, quò iret, & quænam foret uitæ ratio, quã monasteriũ illud, à quo discesserat, sectabatur. Abbas igitur præclarum monasticæ vitæ institutum puero patefecit, & quomodo religionis causa iter Hierosolymam haberet narrauit.

Ioannes religionis amore inflāmatur.

His auditis, puer disciplinæ illius amore acriter inflammatus, apprehensa Abbatem dextera seorsum duxit, & iureiurando, vt secum eum post reditum ad monasterium duceret astrinxit: Ego enim, dicebat, iam satis, omnem huius mundi gloriam vanam esse præclarè cognoui, & vnam tantũ beatæ vitæ rationem in Christi seruitute constitutam esse ex sacrarum literarũ traditione didici. Quare te oro atque obsecro, nè me desiderio meo fraudes, sed tecum ad Christi disciplinam abducas, vt spretis rebus omnibus in me Christo consecrare liceat. Hac pueri admiranda virtute commotus Abbas, & ingenij fœlicitate plurimùm delectatus, iureiurando se rediturum, & secum ad monasterium ducturum confirmauit.

Futurus monachus Euāgeliũ lectitat vt ei cõuenienter viuat.

Intereà Iohannes, vt animũ ad omnem Christi disciplinam formaret, & ad excellentem in omni genere virtutem erudiret, parentes adijt, vt Sacrosanctum Euangeliorum librum ab ijs impetraret. Se enim gymnasium adire non posse dicebat, nisi librum illũ haberet, ex quo admirandam, & planè diuinam totum omnium cognitionem haurire posset. His mater eius incredibili filij amore accensa, quòd tanto discendi ardore teneretur maritũ adijt, neque solùm, vt liber dicto citius emeretur effecit, sed etiam vt aureis reuinctus claustris, & mirabili gemmarum splendore ornatus ei traderetur, imperauit.

Abbas hierosolymis redit.

Hoc igitur libro Iohannes ad omnem virtutem animũ informauit, donec Abbas, itinere ex animi sententia confecto, incolumis redijt. Quo viso lęto admodũ animo in eius amplexus ruens reditũ illi gratulabatur atq; vt se iam voti compotem redderet, flagitabat. Et quia, dicebat, ô Abba, ego parentum meorum erga me affectum noui, & vim lachrymarũ matris meæ vehementer pertimesco, quæso te (nè eius lachrymis victus à cõstantia deijciar) clandestina nobis fuga salutem quæramus.

Monasteriũ Acoemeti.

Placuit hoc singularis prudentiæ responsum Abbati, atque sine mora ad fluminis ripam contendentes nauclerum, vt eos ad Acoëmeti monasterium veheret (hoc namq; Abbatis illius monasterio nomen erat) conueniunt. Nauclerus autem cũ centum aureorum pretium postularet, & Iohannes moræ impatiens ad monasterium anhelaret, consilium iniit quomodo illam anti summam à parẽtibus sine vlla fugæ suspicione extorqueret. Tandẽ consilio mira ingenij calliditate habito matrem adijt, atque talem orationem habuisse dicitur.

Oratio Iohannis ad matrem.

Mater mea Domina, quæ tanta me amoris significatione à teneris semper prosequuta es, quanta nulla fortassis alia filium suum complexa est: neque vnquàm voluntati meæ in rebus honestis defuisti, te quãtum possum oro atque obsecro, vt benignè huic meæ necessitati, quam vestræ gloriæ causa subire cogor, consulatis. Omnes qui mecum ingenui adolescẽtes literis incumbunt sæpius me conuiuio exceperunt, tantaq; beneuolentia, & humanitate tractarunt, quantum verbis nullis explicare possum: adeò vt pudore victus nisi simili beneuolentiæ, & humanitatis significatione eos excepero, me in cõspectum eorum deinceps dare nõ audeam. Quare te oro, vt vestro atque meo pariter honori consulatis. At illa: Bono animo esto ô fili, ego enim patri tuo, vt eam pecuniæ summam tibi suppeditet, qua lautum, & opiparum sodalibus tuis conuiuium instituere valeas, persuadebo.

Centũ aurei ei donantur.

Nec mora, mater blãdis facilè verbis maritum inducens cẽtum aureos impetrauit. Sed nè quo modo adolescens in sordidos, & turpes vsus eos conuerteret custodem ei quendam adhibuerunt, cuius vigilantia, & conuiuium delicatius instrueret, & filius ab omni peccandi occasione auerti posset. At Iohannes qui magno studio custodi piam fraudem machinabatur, primò eum ad Abbatem duxit Tũ ait. Tu hic parumper maneto: Ego.n. ad sodales meos abiens certum aliquẽ diem, quo eos conuiuio excipiam, inquirã. Custos nihil in his verbis fraudis esse suspicans, facilem ei abeũdi libertatẽ, concessit: qui protinus naucle-

rum

rumadiens, & de pretio vecturæ, & vt clam eos, in altum deduceret, conuenit.

Paucis post diebus cum ventus vela facere iuberet, Iohannes hoc commēto vsus est. Post duos, inquit ad custodem, dies cõuiuium celebrandum est, & video quorundam palato, delicati alicuius piscis obsonio opus esse, abeamus igitur ad ripam fluminis, si fortè piscis venalis offeratur. Cum igitur, eò deuentum esset, & secundus ventus eorũ nauigationi plurimùm faueret, nè tam præclara occasio de manibus haberetur. Heus, inquit, puer: vide quæso quid adolescentes in gymnasio agant, mihiq; quantocius renũcia, nos tuum hic reditum præstolabimur. Illo sine vlla fraudis suspicione abeunte Iohannes, & Abbas conscenso nauigio vela dederũt, & prospero cursu ad monasterium delati sunt. Tum Abbas Iohannem Archimandritæ, vt eum in numerum reliquorum fratrum ascriberet, obtulit: Qui quamuis præclara iuuenis indole, & fama virtutũ eius vehementer delectaretur: Nimium (tamen inquit) ò fili adolescens es etiã; sanè minor est, quàm vt nostros ferendo labores par esse queat. Præterea legibus nostris sancitum est, vt quilibet antequàm externis religioso militiæ signis tonsura videlicet, & habitu ornetur, quadraginta dies ante monasterij fores in consideratione nostri instituti exigat. Ad hæc Iohannes: Nostis quo animo huc accesserim, & quanta Dei gratia, & benignitate spem bonorum in qua ab infantia amplissimis sumptibus enutritus sum, contempserim, quomodo tenerum etiam parentum erga me amorẽ despexerim: quare te obtestor nè me diutius desiderio meo fraudare velis. Ego.n. ad omnes labores subeundos eadem Dei gratia alacrem me, & inuictum exhibebo. Tũc Archimãdrita nihil vlterius cunctandum ratus, sancto eius desiderio fecit satis, habituq; indutum, tõsura insignitum, in religiosæ militiæ certamẽ admisit. Ipse uerò tanta animi alacritate cœlesti disciplinę vacabat, vt exteros virtutis exemplo ad æmulationẽ prouocaret: & quod fidem etiam superare videretur, nihil prçter epulũ illud cęleste, quo Iesu Christi preciosum corpus continetur, in cibum admittebat.

Clam fugit è patria.

Nota prudentiã antiquorũ patrum, & difficultatẽ admittendi quẽ libet i monastiũ. Instantia Iohannis.

Tondetur & habitu monastico induitur.

His felicissimis virtutum oĩum initijs Diabolus vehementius prouocatus, postquã varijs eum tentationibus atq; insidijs, vel ã cõstantia deijceret, aggressus esset, & omnes eius conatus in nihilum recciderent, ingens parentum desiderium animo eius ingessit, tãtoq; mœrore affecit, ut tabe propemodum consumptus, iam iam expirare videretur. Archimandria cũ in vltimũ vitæ periculum adolescentem adductum videret: An non tibi dixi inquit Iohannes, tuas huic certamini uires lõgè inferiores esse Ad hæc Iohannes: Nõ me ieiunia, non uigiliæ, non labores frangunt debilitantq;, sed perditus ille hostis, qui insidijs me circumuenire nititur. Tanto namq; parẽtum amore animũ meum inflammauit, ut in hãc, quã uides tabem corpusculum hoc miserũ adduxerit: neq; vllum ab huius incendij flãma respirandi mihi locum cõcedit. Sed confido, vt quibus ille me machinis peruertere nititur, ijs ego eum grauius premam opprimamq; Et nũc pater mi, te quantũ possum oro obsecroq;, vt hanc qñ aliter fieri nequit, ueniam fragilitati meæ tribuas, vt vestris precibus vestraq; oĩum benedictione munitus parentum conspectu frui possem, eoq; quo me hostis in fraudẽ impellere nititur clariorẽ victoriam consequar. Archimandrita cum suis consilium habuit, vt quid factu optimum in adolescentis salute procuranda foret, prudenter decerneret. Tãdem quãuis, omnib. consilium temeritatis & amentiæ plenum videretur, adolescẽtem ad relictas post tergum mundi delicias, & suaues parentum amplexus tanquàm canem ad vomitũ remittere, diuinatñ prouidentia, quæ occulte sępè alutẽ ex aperta perditionis vt nobis apparet, initio operatur, summo fratrũ oĩum consensu quãuis non sine multorũ lachrymis, dimissus fuit Cumq; iam tempus quo abeorũ complexu auellẽdus erat, adesset,

Tentatur immodico parentum desiderio.

Abscedit à monasterio

vio cũ bona venia præfecti.

adesset, ingenti lachrymarum vi, quanto animi dolore recederet, testatus est. Iam verò cum gradum facere inciperet, singula ferè vestigia ꝑfusis lachrymis rigabat, & attentissimo mentis studio, Deum, vt sibi præclaram de hoste victoriam concederet, precabatur: Vix dimidium itineris spatium cõfecerat, cum hominem quẽdam extrema mendicitate miserum conspicatur, quem blandis ad se verbis inuitans, heus, inquit, frater veste ista lacera te exue, & mea quæso te indue, ego vicissim tua facilius me contegam. Hoc charitatis beneficio hilariter præstito, confidentius multò cœptum iter prosequebatur donec splendidas, & superbas parentũ suorum ædes contemplaretur. Quibus visis lachrymis totus infusus Deum, vt sibi constantiam largiretur, ardentissimè precatus est, totamq; illam noctem ante fores in precibus exegit.

Venit ad ædes parẽtum.

Mane autem facto, familiæ præfectus, foras egressus, cũ lacera eum veste indutum cerneret: Quis tu, inquit, es, & qua impudentia huc accedere audes. Ocius te hinc proripe, nè Domini mei mox egressuri, tua fœditate grauiter offensi, nauseam aliquam concipiant. Cui Iohannes: Quæso te vt grauе paupertatis meæ onus te ad misericordiam inflectat. Nè mihi huius abiecti anguli mansionem inuideas, certus pro ea, mercedem te à Deo recepturũ. Ille hac obsecratione mot⁹ abijt. Mox verò parentes eius miro vestium splẽdore fulgẽtes egressi acerbissimo amoris aculeo cor eius vulnerarũt. Ille autem Christi opem cum multis lachrymis implorans: En (inquit) diabole. En ut ego tuas sagittas contemno. Tu me immodico parentum amore à suauissimo Christi Iesu Dei mei amore auertere, & in pestem trahere niteris: Ego verò, dulcissime Iesu, à tuis me amplexibus tua gratia adiutus, auelli non patiar. Adiutor meus esto Domine nè derelinquas me, neq; despicias me Deus salutaris meus. His dictis, lachrymis totus præ amore repletus in angulum se proiecit. Pater autem eius patientia ad misericordiam inflexus cibos ei ministrari iussit. Ea autem erat corporis eius, nimia inedia exhausti, deformitas, ut nullo modo in agnitionem eius uenire possent.

Contemnitur à pfecto dom⁹.

Nota admirãdam animi constantiam.

Quodam die cum eum mater frigore, & squalore confectum uidisset, graui indignatione commota substitit, & ad pueros conuersa: Auferte, inquit, hominem istum, qui suo tetro aspectu horrorem mihi incutit. Neque enim tantam corporis deformitatem delicatis oculis aspicere possum. Statim igitur serui eum inde abreptum eduxerũt. At ille neq; longius à foribus recedere, neque abire iussus, parere uoluit. Egredienti autem aliquando familiæ præfecto: Rogo te, inquit, ut quemadmodum ab initio me misericordia ꝑsecutus es, ita & nunc uile aliquod tugurium exstruere uelis, cuius tecto, & frigoris iniuriam, & uestræ Dominæ conspectum à me arcere queã. Annuit præfectus eius petitioni, & benignè insuper pater, quæ ad uictum necessaria erant ei suppeditauit. Quæ ita accepit, ut uniuersa pauperibus, ipse interim egens, & ieiunus permanens, distribueret.

Mater eũ macie, & exhausti corporis deformitate offensa eũ auersatur.

Moratur in tugurio.

Tertio autem post anno benignus Iesus ei apparẽs uerbis suauissimis ad certissimam sempiternæ salutis spem excitauit. Iam enim dicebat, ô Iohannes, laborum tuorum certamen completum est. Post tres namq; dies ego te hac mortalitatis ergastulo solutum ad iustorum omnium requiem, & ueram sempiternamq; gloriam perducã. Iohannes aũt experrectus: Dñe, inquit, gratias tibi ago, quod me uilem, & abiectum homuncionem sanctorum requie dignum facere uelis: sed quæso te, & parẽtum meorum reminiscere, eos misericordia prosequere, ut eorum peccatis tua gratia, & benignitate deletis, mecum ijsdem, in tua gloria, bonis frui possint. Hac oratione cum ingenti lachrymarum ui completa, familiæ præfectum ad se accersitum his uerbis compellauit. Hactenus tu præ cæteris omnibus singulari humanitatis, & beneuolentiæ significatione me prosecutus es, nunc uerò summis te-

Christus eũ apparet.

Moriturus aduocat familiæ præfectum.

firmisque precibus à te postulo, vt tuã huc ad me dominam vocare velis. Habeo enim quę illi indicare debeo. Abijt ille, & pauperis illius mandatũ ei exposuit. Quod illa animo sanè superbo indignabunda primùm repulit, donec consulio viro, eò tandem ire proponeret. Sed cum moras necteret, Iohannes ei post tres dies mortis sibi horam imminere significauit. Illa, audita mortis mentione, seruis suis, vt pauperem ad se perducerent, imperauit.

Suprema ad matrē verba. Tum Iohannes lachrymis totus infusus: Merces tua, inquit, ò Domina completa est. Ego verò, rerum omniũ, vt nosti, indigus, aliquam tibi paupertatis meæ benedictionem relinquere decreui, si vltimam hanc meam voluntatem post mortem inuiolatam seruare velis. Cumque illa iureiurando se voluntatem eius vltimam seruaturam confirmasset; peto, inquit, & per eum qui iurisiurandi violati vindex est, te obtestor, vt neque alia veste tectum, neque in alio, quàm in huius tugurij loco, sepelire velis. Hæc cum dixisset illi splendidum, quem ab ea acceperat Euangelij librum, tradidit. Illa autem viso libro non parum obstupuit, eumque vndiq; versans in spem venit se aliquid, vel de morte, vel de vita filij sui auditurum. Nec mora, relicto paupere ad maritum currens librum ei exhibuit. Qui agnito, eundem planè esse, quem suo quondam filio tradiderat: par est, inquit, interrogare vnde pauper ille hunc librum habeat. Tum vterque incredibili desiderio filij sui, quem extinctum putabant, accensi. Te, inquiunt ad pauperem, per sanctissimam, & indiuiduam Trinitatem obtestamur, vt vndenam hoc Euangelium habeas, & vbi filius noster Iohannes sit, verè nobis dicas. Ille cum uim lachrymarum ferre non posset: Ego, inquit, sum Iohannes filius vester. Ego multarum uobis lachrymarum causa sum: Sed Christi desiderio inflammatus, hactenus suaue illius iugum portaui. His auditis parentes, in amplexus, & oscula ruũt, & à prima ad sextam vsque horã tantis locum illum fletibus impleuerunt, vt omnes ciuitatis incolas ad spectaculum tam stupendum, & fletum simul prouocarent.

Vide humilitatē sancti viri.

Cōfitetur parētibus quis sit.

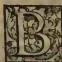
Vt verò eius recta, & sancta institutio nulla vitæ huius perturbatione maculaetur, illius Spiritus quem loquentem in se habebat, ope adiutus, animam suam Deo reddidit. At mater iuramenti oblita laceris exutum vestibus, aureo eum ornatu induit, quo indutus repente illa paralysi percussa concidit. Pater verò memor uerborum, rursus aureo splendore exutum, laceris eum indui iussit. Quo facto statim collapsas vires cum sanitate integra recuperauit. Illius autem sancti viri reliquias, in tugurio illo, constructo, desuper visendo opere templo condiderunt. Omniaq; bona, quæ erant amplissima, illi dedicarunt. Postremò cum multis, & præclaris admodum beneficijs reliquo vitæ tempore pauperibus, & egenis benignè consuluissent, ita ex hac vita excesserunt, vt insignis pietatis in vltimo illo spiritu insignem significationem darent.

Excedit è vita.

Bone parētes sancto filio templum construunt & omnia bona sua illi dedicant eius reliquijs ibidē collocatis.

VITA S. MAVRI Abbatis,

Ex ea quæ per Faustum eius condiscipulum scripta est. Migrauit ex hac Vita Anno Domini quingentesimo octuagesimo tertio.

Beatissimus Maurus clarissimo senatorum genere, patre Eutychio, matre verò Iulia exortus duodennis sanctissimo Benedicto, omnipotenti Deo sub regulari nutriendus institutione à parentibus est, traditus. Qui cum adhuc iunior bonis polleret moribus, sicut etiam ipsi vidimus, & frequenter experti sumus, magistri eç pit adiutor existere, ac eius miraculorum cooperator esse. Mos erat sanctissimo Benedicto in omni vita duabus tantummodo in hebdomada vicibus cibi aliquantulum prægustare potius quàm sumere: cuius ille exem-

15. Ian. Mauri parentes.

plo prouocatus, tanta carnem suā austeritate macerabat, vt multo, reliquos omnes, internallo in omni virtutis exercitatione superaret. Sacro quadragesimali tempore, nec tunica, neccuculla, sed sacco tantùm cilicino vtebatur. Strato verò toro illo tempore, nō vtebatur, sed si fractum laboribus corpus somnum requireret, stando, vel si nimia lassitudo opprimeret, sedendo illi nonnihil indulgebat. Silentio autem ac lectioni, ita assiduè vacabat, vt ipsum etiam Benedictum in maximam sui admirationem traheret.

Abstinentia, & vestitus eius.

Dum quodam tempore sanctissimus Benedictus à viro quodam egregiè nobili ad eius domum inuitaretur, quò vxorem, & filium dæmonio obsessos orationibus suis liberare dignaretur, & sanctus pro ingenita sibi charitate alacriter eò perrexisset, Maurus, qui tūc absentis officio cum dignitate fungebatur, cum ad fruges colligendas cū fratribus monasterio egressus fuisset, puerum quendam pedum, & linguæ officio miserè destitutum obuiam habuit. Parentes verò pueri, viso Mauro, protinus eius pedibus prouoluti, cum multis lachrymis, vt sanitatem filio impetraret, rogarunt. At ille cum nimio pauore deterritus, peccatorem se esse diceret, neq; miraculorum operationem sibi à Domino concessam esse, institerunt nihilominus parentes, fratrumq; adiuti auxilio, & precibus vehementer eum ad misericordiam puero tribuendam commouerunt. Tunc vir sanct⁹ obortis lachrymis se in orationе prostrauit, eaq; cum summa mētis attentione expleta, stolam, qua ad ministerium Leuiticum ordinatus fuerat, de collo suo proferens, capiti pueri cum crucis signaculo imposuit, & eleuatis cum insita pietate ad cœlum oculis, Domine, inquit, Iesu, qui nos per orationis studium ad dona cælestis gratiæ impetrāda hortari dignatus es, fideiq; virtutem clarissimis sæpenumero miraculis, declarasti, ostende etiam nunc eodem fidei munere, & nos servos, licèt indignos, tua gratia præditos esse. Hæc cum dixisset, ad debilē conuersus: In nomine, inquit, sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, adiutus sanctissimi magistri nostri meritis, sta sanus, & incolumis super pedes tuos rectus. Et continuò sospitati redditus, expit inoffenso pede ante nos gradum facere, ac Dominum voce exultationis, & laudis benedicere.

Humilitas S. Mauri.

Curat claudū, et mutū puerum.

Per idem tempus legati beatissimi Bertigrammi, Cenomaticæ ciuitatis Episcopi ad patrem nostrum cum donis, atque muneribus venere, postulantes vt viros pietatis, & eruditionis laude præstantes mittere dignaretur, qui monasterium illi ædificarent, & optimis sanctissimisque disciplinis ad Ecclesiæ suæ vtilitatem instruerent. Legati fuere Flodegarius Archidiaconus, & Harderadus viri clarissimi. Benedictus igitur diuina reuelatione edoctus, summæ religionis virum Maurum euocans, ad hanc prouinciam suscipiendam hortatus est. Et adiunctis illi Simplicio, Antonio, ac Constantiniano, me quoq; laboris, ac peregrinationis comite illi deputato, vt supremam Mauri voluntatem omnes sequeremur imperauit.

Bertigrāmus Cenomanensis Episcop⁹.

Igitur nos quinta Epiphaniorum Sabbathi, iter arripientes, primam mansionem in villa Euchelia (quæ nostri monasterij possessio est) habuimus. Ea nocte celebrantibus nobis diuinarum laudum officium, duo è fratribus nostris superuenere, missi à S. Patre nostro Benedicto, vt nobis sacras quasdam reliquias traderent. Erant, tres salutiferi illius ligni partes in quo humani generis redemptor pro nostra salute crudelissimè se mactari sustinuit, Sanctæ Dei genitricis, Stephani Protomartyris, & beati confessoris Martini, quæ nobis contra malorum omniū turbines, suprema amoris sui erga nos pignora, transmittebat. His sacris instructi diuitijs Vercellas aduenimus. Quo in loco dum biduò ab ipsius ciuitatis clericis summis eximiæ charitatis, & beneuolētiæ indicijs detineremur, Harderatus graui lapsu per gradus altissimę turris correptus, in vltimum vitæ periculum adductus

Maurus mittitur ī Gallias.

S. Benedictus mittit illis reliquias.

luctus est. Quæ res, cùm nobis, tū Elodegario præcipuam acerbissimi doloris causam attulit. Cumq; quatuordecim continuos dies cùm assiduis morbi, & mortis interdum doloribus luctatus fuisset, nec alia spes recuperandæ salutis reliqua videretur, quàm vt medicos ferro, & igne armatus accederet, Elodegarius iàm dirū dilectissimi amici casum miseratus, B. Mauri oratoriū, in quo vir sanctus orationi vacabat, concitus irrupit, & per omnes Christi labores, perq; sanctitates omnes deprecari, & obtestari eum cæpit, nè amicum sibi vnum omnium in vita charissimum, tam diris cruciatibus cū apertissimo vitæ periculo torqueri pateretur, sed vellet precū suorum interuentu opportunum extremæ calamitati remedium adferre.

Maurus his precibus, & multò magis infirmi doloribus ad fletum permotus, ante altare in modum crucis se prosternēns suspirijs, & crebro etiam singultu misericordiam Domini implorauit, acceptaq; tandē sacrarum reliquiarum capsula, quā illi beatus magister direxerat, ad lectum ęgroti pergit. Ibiq; rursus oratione præmissa, salutifero crucis ligno, scapulam quæ maximè laborabat signauit: Deus, inquiēs, qui glorioso viuificę huius Crucis ligno animarum nostrarum languoribus atq; vulneribus subuenire dignatus est, eiusdem virtute ad pristinam te sanitatem reducere dignetur. Hæc cum beatus orasset, omnis excoctio sanguinis, qua brachium totum intumuerat per tria loca decurrere cæpit. Elodegarius tāto viso miraculo lachrymas prę gaudio continere nō potuit. Aeger verò sequenti die per omnes orationis domos omnipotēti Deo debitas, pro tam insigni beneficio, gratias egit.

Nota vim sacrarū reliquiarū.

Inde verò digressi, cū templum D. Mauricio sacrum orationis gratia ingredi vellemus, homo quidā à primo natiuitatis suæ die cæcus vt Maurum, cuius fama sanctitatis per oras illas cum ingēti omnium admiratione vagabatur, adesse cognouit, toto in terrā corpore prostratus multis obtestationibus & precibus, vt lumen sibi oculorum conferret, postulauit. Sanctus igitur Domini auditis eius clamoribus gradum parumper fixit, cumq; de terra eum surgere pręcepisset: Dic mihi (inquit) ò homo, quanto tempore sacra hæc sanctorum limina frequentasti? Cui ille, cum vndecim ferè annis, respondisset. Itanè, verò, inquit Maurus, & tu existimas sanctos illos, qui pro Christi gloria, sua corpora diris mactanda supplicijs, tradiderunt, oculorum lumen impetrare non potuisse? Istos itaq; attentius exorando deprecare, quorum magis hęc, quàm nostra sunt opera, & quorum ipsi non minus quā cęteri indigemus suffragijs. Hæc cum dixisset cæpit abire. At cæcus horrēdis clamoribus, cum miserādo valdè eiulatu, sublatis, opem illius instantius implorauit. Tum vir sanctus misericordia motus salutifero crucis signo oculis eius impresso, Dominus (inquit) Iesus qui est vera lux, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, te illuminare dignetur. His dictis, sanguis vbertim ab oculis eius defluere cæpit, & continuò pulcherrimum cæli sydus respiciēs. Hymno trium puerorum Deum in sanctis eius benedixit. Huic viro nomen erat Linus, qui deinde in eadem ecclesia clericatus officio cum non mediocri eximiæ pietatis opinione functus est.

Cæcum signo crucis à cæcitate liberat.

Inde ad templum quoddam sanctissimæ Dei genetrici sacrum deuenimus, quod dum vir sanctus, nobis alto sopore depressis, orationis gratia ingressus fuisset, audiuit mulierem quādam viduā Remeiam nomine Filium suum, quem ex defuncto nuper virò susceperat, in mortis faucibus constitutum, acerbissimè lamentantem, totamq; noctem plangoribus & eiulatibus insomnem ducentem. Cuius lachrymis vir Dei motus, totum se pro filij salute, ad deprecandam Domini misericordiam composuit. Cumq; ab oratione surrexisset, cubiculū nostrū summo silentio ingressus, Simplicium caute excitauit, secumq; ad societatē præ-

Vidua Remia filiū suum morti vicinū deplorat.

præclari facinoris inuitauit. Veniens ergo cũ Simplicio Maurus, ante stratum filij, morbi vehementia iã penè, extincti: Christus Dominus, inquit, & Saluator noster iisdem pietatis, & misericordiæ oculis aspicere te dignetur, quibus viduam illam, cuius extra portam filius efferebatur, quondam aspexit, cum eum ab ipsis mortis faucibus ad vitam reuocauit: hæc dicens, protinus abscessit. Ille verò qui iam duob. diebus sine omni sensu iacuerat, matrem magnis vocibus inclamare cœpit, & lecto incredibili alacritate exiliens rectà gradum in templum, vbi Maurus matutinos cum cæteris cantabat hymnos, intulit, eiq; salutem, & vitam acceptam retulit. Fama huius facti cum totam cõtinuò repleret regionem, omnes ad Mauri sanctitatẽ multis preconijs celebrandam prouocauit.

Maurus misericordia motus à mortis periculo precibus suis eum liberat.

Post hæc cũ dies illa appropinquaret, quæ ingenti Christianorum omnium lætitia, in memoriam Christi à mortuis excitati, toto terrarum orbe celebratur, profectionem accelerauimus, vt sacra mysteria apud beatum Romanum eximiæ sanctitatis virum, & Benedicti antea adiutorem perageremus. Et quia Maurus de fœlici Patris nostri Benedicti transitu diuina reuelatione eodem die futuro certior factus erat, cupiebat sacras sanctissimi viri exequias psalmis, & orationibus celebrare. Quibus de more Ecclesiæ Romanæ, ritè celebratis, mœstis animis cœptum iter prosequri. Aureliam fœliciter delati sumus. Sed hic grauissimus itineris nostri ductoribus mœror allatus fuit, nimirum Bertigrammum Episcopum vltimum spiritum in complexu suorũ edidisse. Hoc nuncio cum fructus lõginquæ illius peregrinationis interijsse videretur, ideoq; animis turbatis satius esse dicebant domum reuerti, quàm cum nouo Episcopo de noua monasterij fabrica frustra contendere, Maurus memor verborũ Benedicti, quibus eum ad rem strenuè, & prudenter per summas difficultates gerendam præmonuerat, omnes bono animo esse iussit, dubitarẽt nihil, quia patris sui Benedicti precibus, & meritis aliquando suauissimo laborum illorum fructu fruerentur.

Bertigrãmi mors eis nũciata.

His verbis confirmati ad Domnolum antistitem, qui Bertagrammo in eo dignitatis gradu successerat, contenderunt, à quo cum nihil quod in rem esset obtinere possent, cum Harderado consilium inierũt, vt si maior spes nul la affulgeret, domum remearent. At ille, continuò Florum quendã consobrinum suum, qui auctoritate, & gratia plurimum apud Theobertum Francorum Regem pollebat, adijt, eiq; admirandam Mauri sanctitatem exponit, & quantum, vniuerso regno ex eius præsentia, vtilitatis accedere posset, declarat. Florus cum esset multis virtutibus egregiè ornatus, & nulla re magis quàm sanctorum consuetudine delectaretur, statim audito Mauri aduentu incredibili gaudio perfusus est, & non modò à Rege ædificandi potestatem obtinuit, sed vniuersas suas facultates quę erãt sanè amplissimæ, benignè in nouam monasterij fabricam contulit, & vnicum insuper filium suum octennem, Bertulfum nomine, monasticæ vitæ disciplinis imbuendum ei tradidit. His igitur adiuti opibus ædificari cœptum, adeo vt breui tẽporis spatio opus ad summam altitudinem perductum fuerit. Accidit interea res quæ Mauri sanctitatem per totam illam regionem celeberrimam reddidit.

Domnolus Episcopus Cenomanensis.

Flori insignis viri et. conuer.

Clericus quidam, qui cæmentariæ arti præerat, (quem Languisum vocabant) cum in supremam ædium contignationem conscendisset, parùm cautè incedens, retrorsum corruit, omniũq; iudicio pro mortuo habitus, continuò ad beati Martini Ecclesiam delatus fuit. Cumq; beatus Maurus cum Floro superueniens, hominem suo sanguine miserè fœdatum cerneret, omnibus abire iussis, solus ipse remansit, & statim humi prostratus ingentem lachrimarũ vim in oratione fudit, deinde collisa mẽbra signo crucis muniẽs. Surge, inquit, Langise, in eius nomine qui hominem de terræ limo formauit, & sanus esto. At ille protinus, velut de somno

Oratione & signo crucis Maurus collisum sanũ reddit.

somno excitatus, surgens constitit, & ad intermissũ opus alacris rediit: Quo viso Florus ad pedes beati viri se proiecit, tantaq; in omni vita reuerentia eum prosecutus est, vt propius eum accedere nõ auderet. At alij illi qui operi insistebant, postquam clericum præter opinionem, sanum & incolumen viderunt, virtutis diuinæ ignari & rudes, multis maledictis beati viri nomen conscideruot, & inter alia quòd praua ductus cupiditate relicto priore monasterio in eas oras venisset, quodq; non diuina virtute, sed præstigijs quibusdã res admirandas gereret, & hominum oculis sceleratè illuderet. Cum hæc inter se sermocinarētur, & alter alterum in odium sancti viri concitaret, tres ex illis maligno dæmone è vestigio correpti, tanta crudelitate discerpti sunt, vt vnus animam, inter acerba tormenta, cum lugubri valde eiulatu, exhalaret. Quod ad aures beati Mauri vt peruenit, statim lachrymis totus infusus, ad S. Martini oratorium contendit, vbi tribus horis continuis in oratione exactis, ad homines extrema calamitate miseros accessit: & edito contra illos crucis signo, Filius, inquit, Dei, qui discipulis suis calcandi super serpentes & scorpiones potestatem dedit, ab hac demoniaca vos vexatione absoluat. Cumq; illi nihilominus dentibus, & oculis furorem spirarent, vir Dei proprius accedēs digitos vtriusq; manus in ora illorum misit, & statim dæmones ingenti fœtore relicto, ventris egestione fugati sunt.

Pœna detrahentiũ miraculo.

Oratione & signo Crucis dæmones expellit.

Hac autem victoria potitus, ad tertium vita functum se conuertit. Curauerat corpus in porticum Ecclesiæ deferri. Noctem verò illã totam ieiunus insomnem duxit. Mane autem sacrificium cum Simplicio summa spiritus attentione obtulit, eoq; oblato rursus ad cadauer se contulit, ibidemq; tam diu in oratione perseuerauit, donec anima dæmonis vi erepta corpori redderetur. Porrò nè quã tam stupendũ miraculum viro sancto superbiendi occasionem præberet, hominem illum, vt se protinus ex omnium conspectu remoueret, admonuit, & nisi in mortis supplicium incidere vellet, locum illum nunquam repeteret.

Sacrificiũ Missa pro defuncto.

Igitur octauo ab aduentu nostro die postquam monasterium omnibus numeris absolutum esset, Florus, cuius filius multis religiosæ vitæ ornamentis tum decoratus erat, eius vestigijs insistens, contemptis opibus, spretis dignitatibus, eodem in loco se Mauri disciplinæ subiecit. Quæ res regis animum ita ad pietatis studium commouit, vt præter alia maximi pretij munera, regium fiscum, quẽ Boseũ appellabant, cum omnibus villis, & amplissimis redditibus, monasterio donauerit. Et vt intelligi possit, quanta Reges & viri Principes monasticæ vitę cultorē veneratione, & amore tunc tēporis prosequebantur non erit abs re huius Theodeberti exemplũ in mediũ proferre. Cum Florus omnibus iam valere iussis, factis se ædibus includere pararet, Rex primò quidem à beato Mauro per quendam è famulis suis, enixè contendit, vt sibi cum optimatibus ac nobilib suis eã facultatē cōcederet, vt singula posset monasterij loca contemplari, & ex fratrum cōsuetudine aliquẽ sanctioris vitæ fructũ percipere. Hoc cum benignè concessum esset, die illo quo Florus capitis comam deponeret magna nobilium stipatus caterua venit; & monasteriũ ingressus, postquã, singulatī beneuolentię & amoris significationem à beato Mauro totaq; societate exceptus fuisset, spreta dignitate regali, purpura indutus, omniũ fratrum pedibus se prostrauit, & lachrymis totus perfusus, vt se suumq; filiũ, orationum suarum omnium participem facere dignarentur humillimè rogauit: Cumq; Maurus è pauimēto eũ eleuare vellet, benedictionem viri sancti postulauit, qua percepta lætus Andegauis reuersus est.

Florus fit monachus.

Nota quã sui honos olim monachis à regibus haberetur sit.

Olim etiã monachi capitis comã deponebant.

Post hæc Maurus, vt fiscũ liberalē Regis donatiunē reciperet, egressus est. Cumq; in villa biduo morā traxisset, hō quidā lecto affixus, & oium mēbrorum officio totos septē annos, penitus destitutus ei deportatur. Cui cũ benedictionis

Maur⁹ paralyticum sanat. ctionis gratia, manus imponens, integram ita sanitatem restituit, vt nulla vnquam infirmitate detentus fuisse videretur. Inde vir sanctus domum reuersus, cùm locum illum, & personarum, & virtutum numero indies mirificè illustraret, & triginta, & octo à monasterij fundatione annis sanctissimæ congregationi cum admiranda sanctitatis opinione præfuisset, & terminũ vitæ sibi instare præsentiret, vt vltimũ vitæ actum à rebus caducis alienum cum solo Deo transigeret, paruum sibi

Maurus Bertulfũ sibi successorem accipit. tugurium iuxta beati Martini sacellũ ædificari curauit. Qua ædificata beatum Bertulfum, summa fratrum omnium voluntate, sibi in regimine successorem constituit.

Diabolus S. Mauro insultat. Cumque duos cum dimidio in assidua rerum diuinarum cõtemplatione ibidem exegisset annos, nocte quadã B. Martini sacellum ingredi volentẽ, diabolus magna infernalium caterua stipatus, ab ingressu prohibere conatus est, & vt virum sanctum à sua in Deum fiducia depelleret, insultando, ingentem ei stragem futuram prædixit: Quem vir sanctus cum diuinorũ virtute verborum in fugam conuertisset, tanto fragore monasterij fundamẽta concussit, vt fratres, ingenti pauore perculsi, stratis ilicò exilientes, ad Ecclesiam conuolarent, ut imminentem cladem precibus suis auerterent.

Angelus Domini S. Maurũ cõsolatur. Intereà Maurus, quamuis dæmoni fidem non adhibendam sciret, præsagiens tamen afflictionem aliquam toti congregationi imminere, attentius Dei misericordiam pro suo grege nocte quadam implorauit. Cui Angelus Domini candidissimo amictus habitu astitit, atque blandis eum verbis à mœrore, quo premebatur, ad animi serenitatem reuocabat. Nam, quæ Dei consilio, dicebat, & sapientia definita sunt, non ad perniciem, sed ad salutem vobis euenient. Maxima enim congregationis huius pars breui tẽpore, mortis imperio soluẽda, ad sempiterna gaudia à Domino vocabitur, non autem (vt diabolus mentitur) ipse de quoquã omninò victoriam reportabit. His dictis Angelus disparuit. Maurus autem mane facto, & visionis seriem eis narrauit, & vt Dei voluntatem paratis animis expectarent omnes hortatus est.

Cẽtum, & sexdecim fratres in monasterio quinque mensium spatio moriuntur. 11 Interim verò pestis monasterium inuasit, cuius contagione quinq; mensium spatio, centum, & sexdecim fratres è vita sublati, qui cum antea à S. Mauro admoniti fuissent, præclaris actionibus viam in cœlum munierũt. Paulò verò post, Maurus lateris dolore correptus, beatum Deo spiritum reddidit. Eluxit in viro illo sanctissimo, egregium virtutis, & religionis specimen, tantisq; miraculorum laudibus excelluit, vt ipse suo magistro Benedicto ijs à multis inferior nõ fuisse credatur. Traditus fuit Benedicto in disciplinam puer duodecim annorũ: Vixit cum eo annis viginti: Monasterio verò suo præfuit annis quadraginta, & diebus quatuordecim.

VITA S. HONORATI Arelatensis Episcopi.

Ex Sermone S. Hilarij successoris eius. Præfuit Arelatensi Ecclesiæ, temporibus Theodosij iunioris, & Valentiniani tertij Imper. cum Romanam Ecclesiam regeret Cælestinus, ac post eum Sixtus.

16. Ianu. Sũma nobilitas qua Cum summum nobilitatis fastigiũ sit, inter filios Dei cẽseri, nemoq; in cęlestibus gloriosior sit, quàm qui repudiato parentũ stemmate, elegit sola Christi paternitate censeri: prætermittimus auita, viri huius sanctissimi, sęcularium honorum insignia commorare, (qui familiæ suæ nobilitatem vsque ad consulatus dignitatem prouectam, maiore pectoris generositate fastidiuit) quò admirandas eius uirtutes, quibus in una fuit clarissimus, clarius nobis ante oculos proponamus.

Postquàm in primis adolescentiæ annis,

annis, baptiſmi gratiam proprio concupierat arbitratu, tantis virtutum incrementis quotidie profecit, vt prorſus diuino quodam pædagogio educatus pararetur. Cum eſſet iuuenis magna ingenij fœlicitate præditus, & pater eum, quæ ſemel animo magno ſuſceperat, ab ijs nullis difficultatibus retrahi, nullis periculis deterreri poſſe perſpiceret, à baptiſmate eum quandiu potuit, auertit: timens nè totus, ſicut conſecutum eſt, religionis amore raperetur. Sed cum, & Chriſti amor, & cœleſtis patriæ deſiderium, & virtutis ſtudium firmam in eo ſedẽ elegiſſent, ita ſe adhuc catechumenus inter prima fidei rudimenta formauit, vt quiuis facilè, quid animo moliretur, intelligere poſſet. Huic prouidus pater, teneræ pietatis ſuſpicione ſolicitus, varijs eum oblectationibus prouocare, ſtudiis iuuentutis illicere, diuerſis mũdi voluptatibus irretire, & quibuſcunque tandem potuit modis ad ſola mundi huius oblectamenta vitęq; ludibria inuitare cœpit.

Pater eũ à baptiſmo auertere conatur.

Nititur eũ mundi uanitatibus implicare

Verùm illi maior inter hæc omnia erat, cuſtodiendi baptiſmatis cura: faſtidiebat adoleſcens, quo grandæuus oblectabatur pater, tali ſe ſemper adhortatione compellans. Delectat hæc vita, ſed decipit: alia in Eccleſijs pręcepta recitantur: alia ibi in auribus meis mandata ſonuerunt: illic modeſtia, cõtinentia, & pudor traditur, hic effręnata luxuria nutritur: ibi pietas viget, hic exercitatio corporalis: illic ad ęternum Chriſtus inuitat, hic diabolus ad temporale ſolicitat: Omne quod in mundo eſt, vanitas eſt, & concupiſcẽtia oculorum: & mundus tranſit, & concupiſcentia eius: Qui autem fecerit voluntatem Dei, manet in æternum, ſicut & Deus manet in æternum. Feſtinemus ergo erui ab his laqueis, dum adhuc minus tenemur, difficilè diu illigata ſoluuntur. Facilius eſt tenera euellere, quàm robuſta ſuccidere. In monte ſaluam fac animam tuam, nè fortè apprehendant te malæ cogitationes: citò ſerpit voluptatis venenũ. Seruanda eſt Chriſto, per Chriſti gratiam ſumpta libertas: alij aurum argentumque mirentur: dominantur, vt video, metalla dominantibus. Alij prædia atque mancipia non ſine animi ſui captiuitate poſſideant, & honorem diuinæ in ſe imaginis premant: Mihi ſatis eſt, mancipium non eſſe vitiorum: mihi ſalus gaudium, mihi coniunx ſapiẽtia, mihi in virtutibus voluptas, mihi Chriſtus theſaurus eſt. Qui penſabit gaudia caduca melioribus: dabit, & in hac vita ſtudijs diſciplinæ me oblectari, & ornari, & inter hæc dignum fieri cæleſtibus regnis.

Ille ea cõtemnit, & præclarè ſe ad Chriſti ſeruitutẽ animat.

Nec longas talis meditatio moras pertulit, ſed ilicò in flamma conuerſionis nutrita huiuſmodi fomẽtis ſcintilla prorupit. Iugum Dominicæ ſeruitutis ſubdita ceruice ſuſcipiens, iugum prauæ libertatis excuſſit, intelligens ſummum eſſe captiuitatis genus, licentiam iuuentutis. Redigũtur ad breues capillos, luxuriantes comæ: membrorum vigor animi vigore mutatur, palleſcit ieiunio ſpecioſa facies, & prius ſucci plena, fit plena grauitatis. Et quid plura? ita repente totus alius ex alio oſtenditur, vt non aliter genitor ipſius, quàm orbatus filio pater lamentaretur. Condemnari itaque ſe ſenectus patris, ætatis illius conuerſatione credebat: occurrit, renititur, comminatur: nec tamen vllo horum, Deo pueritia freta, concutitur.

Religionẽ ingreditur.

Aſſiſtit tyroni ſuo Dominus conſolator, nec diſtulit vnum ei ex germanis in collegium ſuſcitare: qui exemplo ipſius ad cõuerſionem vocatus, & ſenior iuniorem ſecutus in ipſo breui, quo vixit, tempore, ſicut collegio illũ, ita etiam virtute comitatus eſt. Huic iam inter illos certamina grata propoſiti; cuius mens ad pietatem mollior, cuius cibus durior, cuius ſermo blandior, cuius amictus aſperior. Quẽ minus delectaret lectus, quem magis lectio, quem minus moueret inuidia, quem magis miſericordia. Quis daret promptius quod ſibi detraxiſſet, quis libentius hoſpiti ſtratum cilicij, & ceruical illud conſueti lapidis offerret. Quis peregrinum promptius ante eleſ-

Frater S. Honorati, eius exemplo conuertitur.

Lapis illis pro ceruicali.

eleemosynæ dispēsationem lachrymis foueret, & affectu prius Christum, quàm aduenam conuiuio pasceret: cui in ore rarior mundus, cui frequentior Christus. Ornabant itaq; omnem patriam, & quantum apud animos multorum manet, custodiebantur aliorum ab illis corpora, aliorum spiritus: prout quisque indigens erat, aut vestimētis, aut doctrina, aut sumptibus vestiebantur, instruebantur, alebantur. Nullus illuc peregrinationis labore defessus, non tanquam ad patriam, & patrimonij sui rura peruenit.

Magnum hospitalitatis studium.

Crescit fama illorū dū latere cupiunt.

Intereà amor in illos omnium crescebat, totaq; erga illos patria obsequijs, & amore, ac honore certabat: peruenire illis ad ignobilitatē, & paupertatem non licebat. At illi pauebant gloriam suam, & odorem bonæ cōuersationis longè lateq; diffusum, licèt ad Dei laudem referrent, sibi tamen vanitatis periculum inferre metuebāt: percepisse se in uita sua mercedem suam reputabant: humanam conuersationē, & gratiam fastidientes, eremi amore flagrabant. Inito itaq; consilio, & quodammodo passi Honoris sui persecutionem ad peregrina contendunt. Iterum patria consurgit, iterum propinqui reluctantur: Spoliari sese hoc simul lumine metuunt omnes. Quod illic, Iesu bone, certamen fidei atq; amoris fuit? qui tunc consiliorum, qui precum, qui lachrymarum ambitus? quis non illic sibi officium propinqui vendicauit? aut cuius lachrymæ, non cum lachrymis patris certauerunt? Amittere enim se omnis patria in iuuenibus illis patres sentiebat: & verè erat in illis senectus, non annis cana, sed gratijs: non cariosa artubus, sed moribus vetusta. O quanta Domine, dispēsatio procurationis tuę, qui lampades tuas, fidei igne fulgentes, non loco fixas stare pateris, sed præfers eas diuersorum illuminationi locorum, inspirans migrandi voluntatem, & fugiendi gloriam: quæ vtique multiplicanda erat ipso per susceptam peregrinationē virtutis argumento. Diripitur itaque dudum vario misericordiarum opera re-xata substantia, sed larga tamen adhuc, & quæ pauperum inopiæ mirificè consulebat.

Distrahūt res, & facultates suas.

Exeūtes igitur de terra, & de domo, & de cognatione sua, nè quid iuuenili ausu ab ipsis temerè inceptum putaretur, assumunt senem perfectæ consummatæq; grauitatis S. Caprasium, angelica conuersatione in insulis degētem. Quæritur ergò peregrinationis latebra, fugitur fama virtutis: at vbicunque itur, ibi alia, velint nolint, fama pariebatur. Spargitur vbiq; substantia, & in omni accessu eorum bonus Christi odor fragrat: expetunt, quibus Barbara esset etiam illa, quæ plurima in ipsis erat, Romana eloquentia. Intrepidè ab illis pro Christi desiderio maris renma toleratum, squalor ac sterilitas Achaici littoris expetita, vsque adeò vt germanus eius Venantius, diuturna maris iactatione nimium fatigatus, vitam cum morte Metoniam æger delatus, commutauerit.

Caprasiū sibi patrē asciscunt.

Venātius frater S. Honorati, Metonæ decedit.

Hinc Honoratus in Italiam reuertitur, & quem è patria eremi desideria prouocarant, hunc in eremum vrbi propinquam, Christus inuitat. Vacantem itaq; insulam ob nimietatem squaloris, & inaccessam uenenatorū animalium metu, Alpino haud longè iugo subditam petijt. Cumque circūiecti accolæ illum ab ingressu loci illius vehementer deterrerent, & terribilem vastitatem ei denunciarent, ille humanæ conuersationis impatiens ingreditur impauidus, & pauorem cæteris securitate sua discutit. Fugit horror solitudinis, cędit turba serpentium. Inauditum verè illud, & planè inter miracula, ac merita illius mirandum reor, quod tam frequens, vt vidimus, in illis ariditatibus serpentium occursus, marinis præsertim æstibus excitatus, nulli vnquàm non solùm periculo, sed nec pauori fuit. Quid longius morer? Omnibus, quæ prius deterruerant, superatis, Honoratus castra quędā Dei illic collocat, & qui locus homines dudum à sua commoratione repulerat, Angelicis illustratur officijs. Hic primùm ad eum dignitas, quam temis ve-

Honoratus in Italiam reuertitur.

Insigne miraculū.

Initiatur Sacerdotio.

lisq;

lisque vitauerat, venit, hic sacerdotalis eum infula texit. Industria illicò sua sufficiens electis Dei templum excitatur, apta monachorum habitaculis tecta cõsurgunt, negatę à seculis aquæ largiter fluunt. Itaq; certatim vndiq; omnes eò confluebant, vt Honoratum viderent, eiusq; suauissimo eloquio & cælesti disciplina imbuerentur.

Lirinense monasterium construitur.

Etenim quam ille Barbariem non mitigauit? quæ animorũ pestes ipsius exhortatione non fugatæ? Omnium ille passiones suas credidit, & tanquam suas fleuit, profectus laboresque omnium suos computauit, & vitia, & virtutes omnium in meriti sui cumulum transferebat. Incredibile est, quantæ illi curæ fuerit, nè quem tristitia affligeret, nè cogitatio secularis vrgeret. Omnium vires omnium animos, omnium stomachos, instinctu, credo, Dei nouerat: verè seruus omnium factus propter Christum Iesum. Hæc illius iugis opera, iugis intẽtio erat, leuigare omnibus iugũ Christi, & quicquid diabolus iniecisset auertere: discusso culparum nubilo, virtutum serena reuocare, amorẽ Christi, & proximorum amando inserere, & mentes omnium tãquàm pectus, suum excolere, innouare gaudia, & ad Christi semper desideriũ tãquàm primo conuersionis die inardescere. Hinc illud erat, quod omnis congregatio illa ex tã dissonis linguis, & moribus conflata, in amorem illius conspiraret. Omnes Dominũ, omnes, patrem vocabãt, in illo sibi patriam, propinquos, & omnia simul reddita computantes.

Monachos suos præclarè instituit.

Monachi eius omnes vnice eum amant.

Magna illi inter hæc omnia erga aduenas & hospites cura. Aderat munificenti animo par substantia pari fide ministrata. Hinc ad eum frequens ille ex diuersarum regionum vastitate concursus: & verè is ille erat, qui non vt parcus dispensator aut timidus, respectu sibi creditæ, & crescentis quotidie congregationis aliqua tribueret, plura seruaret: sed qui nihil sibi, nihil suis, præter præsentium dierum victum, & vestimentum reseruaret. Exhausta est aliquando dispensationis substantia, fides nunquam. Quadam, vice, cum vnum ex multis millibus aureum, nummum proflua ad munificentiam area retineret, hunc etiam ipsum in multarum rerum defectu constantissimè pauperi transeunti dedit, & mihi atque alijs astantibus dixit: Certum est iam appropinquare qui deferat, si iam non habet, munificentia nostra quod proferat. Vix trium aut quatuor horarum spatium, die fluente transierat, & continuò qui verbis suis fidem faceret, occurrit. Plurimos multis in locis probatissimos viros habuit, quorum semper manibus, quod sibi deferebatur, expenderet.

Magnum eius erga peregrinos studium.

Eximia eius liberalitas & fiducia in Deum.

Intereà ego dum multimodam eius in oẽs gratiam commemoro, in me infinitam curam pretermitto, cum ipsius vtique mihi cura non minus in Christo mihi salutis attulerit, quàm amor, inter vos ornamenti, & honoris reliquit. Mei enim gratia, quod ad meritum eius, & iudicium meũ pertinet, patriam, quam fastidierat, non dedignatur accedere, nec refugit laborem tanti itineris, suis præcipuè iam multis infirmitatibus grauẽ: Venit meq; in illis iam amicis nimis amicũ sęculo, & contumacem Deo, vt seductor, & verax, ad amorẽ Christi blanda manu tentat. Sed cũ parũ in aures nostras pietatis illius verba descenderẽt, ad solita orationis præsidia conuertitur, & affectus sui clamor duritia mea repulsus, pijssimas Dei vsq; ad misericordiam pulsauit, & penetrauit aures. Et ò quamdiu mollire duritiam meam nixus est imbre lachrymarũ? quàm pijs mecum pro salute mea amplexibus osculisq; certauit? Qui tũc in corde meo fluctus quæ tempestates diuersarum, & inter se compugnantium voluntatum excitatæ sunt? Quoties sibi in animo meo velle, & nolle successit? Et quid plura? Absente illo partes in me suas Christus exequitur, & post biduũ orationibus illius per miseratione Dei mea cõtumacia subiugatur: fugauerat enim somniũ cogitatio, & inuitante me pro Domino, totus eminus cum voluptatibus suis mundus adstabat: Quid expeten-

Hilarij lucrandi gratia quæ fecerit.

petendum, quid relinquendum suaderet animus mecum meus, tanquã collatis apud amicum tractatibus ventilabat. Gratias tibi, bone Iesu, gratias tibi, qui dirupisti vincula mea, famuli tui Honorati pia supplicatione permotus, & iniecisti mihi vincula amoris tui, quibus si tenear, nunquam peccati vincula recalescent. Occurro itaq; subditus, qui superbus abscesseram, & omni contradictione deposita, nouus precator accedo. Educit me secum suam prædam, gaudet, triumphat, exultat. Eremo me iam, tum exemplo suo secreti cupidum festinat includere. Alit primùm lacte, & postmodum cibo. Iã verò proflua illius in omnes charitas, quod sine inuidia dixerim, quantum in me adiecerat, & leue illud Christi iugum, quantum mihi leuius blandimentis suis fecerat? Quoties mentem meam, quoties animum, quoties linguam nominabat? Quàm impatiens absentiæ? quàm semper indignissimi conspectus mei cupidus erat?

Expetunt Arelatenses Honoratũ Episcopum. Sed vnde illud quæso, quòd tam è longinquo, tam ignotus à vobis expetitur? Quis illam absentis, nec prius visi gratiam vestris pectoribus affixit? quis illud desiderium suscitauit, vt orbatis ijs, quibus à Domino apud eremum indultus erat, vobis nasceretur? Ille vtique, qui cuncta dispensat: ille qui eum patriæ suæ quandiu congruũ videbat, indulsit, & per maria, & per terras ad vtilitatem videntium, hanc tantam cultoris sui gratiam circũegit. Vidistis in breui illo, quo uobis indultus est tempore, illam solicitudinis vigilantiam, illud disciplinæ studium, illas pietatis lachrymas, illam ingem, ac perpetuam mentis serenitatem, cuius testimonio vult⁹ immutabilis erat. Audistis quoq; os illud congruens vitæ, in quo erat consentanea puritati pectoris, sermonis luculentia. *Charitas eius eximia.* Vidistis illam latitudinem charitatis, quæ tanta in illo fuit, vt si arbitrio hominũ exprimenda esset, Honorati potissimum pingi vultu debere videretur. Quis ita mixtam lætitiæ disciplinam propinauit? Quem non cum ipsius gaudio, qui corrigebatur, correxit?

Iam verò sub exhortatione ipsius, quis anxius non dolorem suum spreuit? Quis feris morbus, nõ insaniam suam execratus est? Quis arrogans nõ plus, quàm omnes superbiam suam ipse abominatus est? Quis lasciuus luxuriam non detestatus? Et quid plura? Omnibus omnia factus cõmunis omnium medicina erat. Denique vt primùm sanctæ huius Ecclesiæ regimen accepit, prima ei cura concordiæ fuit, & præcipuus labor fraternitatem dissidentem mutuo amore connectere. *Studiũ concordiæ.* Studebat præterea amore potiùs regere, quàm terrore dominari: vt voluntaria magis, quàm coacta correctio hunc quoque subditis adjiceret ornatum, nè ad officium suum compulsi putarentur. Floruit igitur sub illo Christi Ecclesia, sicut monasterium ante floruerat: creuit gratijs, decreuit metallis: nam quæ ociosè diu congesta fuerãt, dignis tandem vsibus deputauit: dudũ defunctis thesauros suos misit. Hoc solùm quod ministerio sufficiens erat, reseruauit: sed si exegisset vsus nec ministerio, vt reor, pepercisset. Iam verò quo ordine illud Sancti Spiritus receptaculum cõquieuerit dignum est audire.

Mentis vigor. Incredibile est, quàm integrum impollutæ mentis uigorem vsque in extrema seruauerit. Vltimum, doloribus iam reluctantibus, Epiphaniorum die in Ecclesia sermonem habuit, nesciens vnquam, colluctante cum infirmitatibus fide, dolori magis corporis, quàm spiritus feruori acquiescere seruiuit desiderijs vestris supra vires suas. Nõ illum siquidem aliqua extrinsecus superueniens ægritudo, non subitus febrium æstus absorbuit: sed diu dilata infirmitas, nimio dudum propositi rigore contracta, & adhuc remissioni parum acquiescendo ingrauescens, octauo cum, vel nono die à solennitate pię dicta paulatim extenuando confecit. Ac primùm semper vberrimè suos cõsolatus est, & sermone condito circũstantium abstersit lachrymas: quas tamen quò magis abstergit, irritat. Qua-

dam vice eum comprimere lachrymarum mearum tempestatem,& abrumpere tiuos fletuũ laboraret. Quid, inquit,fles ineuitabilem humani generis necessitatem? Imparatum ergo te inuenire meus transitus debuit, cũ me non inuenerit imparatum? Et quid ego,inquit, minimus omniũ fero ad ea, quæ sanctorum plurimi in supremis suis acerbissima pertulerunt?& commemoratis aliquot adiecit, quòd credo alicubi legerat: Magni, inquit, viri multa patiuntur, & ut alios pati doceant,nati sunt in exemplum.

Oratio eius ad præfectum, &c. Cõfluẽtibus aũt ad se potestatib⁹,præfecto,& præfectorijs viris,quã feruentia sub mortali iã frigore mandata deprompsit ab ipso exitu suo sumẽs acerrimum exhortationis exordium? Videtis, inquit, quàm fragile habitamus hospitium?Ab hac necessitate neminem honores, neminem diuitiæ liberant: hæc iustis,& iniustis, hæc potentibus humilibusq; communis est. Sic ergò vitam agite, nè vitæ extrema timeatis, & hoc quod mortem appellamus quasi commigrationem expectetis. Mors pœna non est, si non ad supplicia deducit. Dura quidẽ est carnis animæq; diuisio:sed multò durius in gehennæ flammis erit carnis animæq; consortiũ, nisi in omni vita generositatem suam spiritus recognoscẽs bellum corpori,& corporalibus vitijs certamen indixerit: & fęlici discertus à carnis colluuione diuortio, æternæ paci impollutam seruet vtramq; substantiam, illic fęliciter copulandã vbi exultabunt sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus,hoc est,in corporibus tanquam in receptaculis suis, cum ea quæ iustitiæ dedicauerant membra,sotialia, tanquam consueta hospitia recognoscent. Hoc itaq; agite: Hanc vobis Hono:atus vester hæreditatem relinquit, supremo halitu suo ad hæreditatẽ vos regni cælestis inuitat. Nullus nimium mũdi huius amore teneatur:optimum est,vt volũtate fastidias, quo te vides ne essitate cariturũ. Nemo opibus diffluat,nullus pecuniæ deseruiat, neminem diuitiarum pompa corrumpat:Scelus est,precium salutis, in materiam perditionis assumere, & illo capi quemq; quo redimi potest. Plus interea vultu,plus oculis emicã te in cælum sensu monebat, & noua semper mentis gratia, deficiente membrorum ministerio,pullulabat. *Opes,si bene vtaris, pretiũ salutis sunt.*

Ordinatis itaq; omnibus (neque.n. multa in actibus suis minus plena restabant)eum omnes charos suos mente percurreret, grauior illum somnus oppressit: quem cum interdum panidi interpellaremus,& suspectis omnibus sedere eum in vltimo prohiberemus, iocula:i, vt erat solitus, blandimento, & consuetudinaria mentis serenitate, respondit, quod molestos nos in hac so lieitudinis patie pateretur. *Sub mortẽ graui somno premitur.*

Somno deinde vltimo exceptus, in mortis quietem dormiens transijt,fine vllo, vt sese habent extrema, luctamine, nullas difficiles obitus moras sensit. Angelieis chotis anima illa sancta, generosa,sincera, & ab omni contactu mundi incontaminata suscipitur. Multorum interea varijs visionibus somnus incutitur, quarum tamen omniũ vna facies erat, quòd scilicet sancto illi occurrerent officia sanctorum. Relinquitur vegetatum semper spiritu plenum gratiæ corpus exanime: integrum siquidem vultus decorem facies omnibus grata seruabat. Nemo non preciosissimi muneris loco habuit, aliquam de velaminibus illius fimbriam decerpsisse Pro magno munere habitum est, lecticæ manum admouisse, aut ceruicem subiecisse Vidistis non sine gloria vestra gloriam eius. O magna, & inclyta, Honorate tua gloria: nõ indiguit meritum tuum signis probari. Ipsa enim conuersatio tua plena virtutibus, & admirationis nouitate præcelsa, perpetuum quoddam signũ ministrauit. Et quod maius signũ virtutis esse potest, quàm signa fugere,& occultare virtutes? Et verè tam familiaris quodammodo oratio tua Christi auribus erat,ut efficacissimis precibus impetratum putem,nè virtutem tuam signa clamarent. *Suauiter, & feliciter obdormiuit in Domino.* *Auidissime decerpũtur fimbriæ velaminũ eius.*

Habet,& pax martyres suos: Chri-

Fuit mar tyr Christi spectans. sti enim perpetuus quamdiu in corpore moratus es, testis fuisti. Illud enim stupendum quondam adolescentiæ tuæ robur, perpetuo abstinentiæ rigore renuatum, & in illam, quam vidimus, aspectus licèt decore seruato, exilitatē redactum, crux vtique quotidiana cōsumpsit. Nūquam in tuo ore, nisi pax, nisi castitas, nisi pietas, nisi charitas: nunquam in corde, nisi horum oīum fons Christus habitauit. Nulla tibi maior, quā in orationibus, & psalmis voluptas. Tuis in tantùm medullis Christus insederat, vt interdum, quod expertus loquor, membris tuis placido sopore deuinctis, illum etiam in somnis officio solito tua lingua resonaret. Et verè puto neminem diffiteri, tibi ad martyrium tempus, non animum defuisse. Sæpè enim dormiens referebas somnia, non aliquid præsagiētia, neq; aliqua in futurum anxietate solicita, *Quā fuerit martyrij cupid.* sed inquietis animæ desiderijs excitata, martyrium scilicet, quòd semper meditatione gestabas, credo, interdum alludente, & prouocante cupiditatem tuam Domino, tanquam excitata in fidem tuam persecutione, peragebas.

16. Jan. Vita

VITA S. FVRSEI,

Ex ea quæ est apud Venerabilem Bedam. Claruit circa annum Domini 650.

16. Ianu Furseus à primis annis uirtutum amator, condit monasterium. Fvit vir vitæ venerabilis, Furseus nomine, sęculi quidē dignitate inter suos clarus, sed diuinorum gratia munerū præcipuus. Hic postquàm ætatem suam maximarum artium cognitione, & monasticæ etiā vitæ disciplinis præclatè instruxisset, monasterium in quodam loco fundauit, vbi cum vndique ad eum pietatis studiosi confluerent, statuit aliquos parentum suorum pia solicitudine euocare, vt quæ ad maiorem Christi gloriam, & monasticæ vitæ profectum facerent cum ijs tractaret.

Quodam igitur die in itinere constitutus ægritudine corripitur, cumque amicis suggerentibus, ad paternam commigrare domum festinaret, tenebris subitò circundatus gradu sistere coactus fuit, ita vt aliorum manibus, corporis infirmitate prępualēte ad proximam casam deportatus sit. Et cū se tenebrarum caligine circundari vidisset, quatuor manus desuper ad se extēsas conspexit, & quasi per caliginem angelicos vultus, mirifico splendore fulgentes cernebat. Tertium quoque Angelum scuto candido, & fulgureo armatum gladio, claritate præcipuum se præcedere conspexit. Hi tres cælico *Visio mirabilis.* læ pari candore fulgentes mira suauitatis dulcedine, animam illius oblectabant. Audiebat quoq; concentum multorum Angelorum millium, qui dulci modulamine, tàm suauiter eum affirebant, vt corporeæ planè consuetudinis oblitus, cælesti se gloriæ interesse crederet.

Aia eius corpori restituitur. Tunc vnus ex illo Angelorum agmine iussit Angelum, qui clipeo, & gladio instructus præcedebat, animam corporis contubernio solutam ad corpus reducere. Hæc autem quomodo, & quo ordine perfecta fuerint intelligere non potuit, nisi quòd, cum se ægrè ab Angelica societate auelli pateretur, incredibili carminis suauitate lætificata, prius ad corporis sarcinam redierit, quàm se angelico ministerio destitutum sciret. Tunc momento temporis pro suaui melodia plangentium voces cum lugubri eiulatu audiuit, & attonito similis: Quid, inquit, agitis. At illi longè maiore admiratione perculsi totam rei gestæ seriem ei exponunt, quomodo corpus exanime iacuisset, & funus iam iam tumulo inferre pararent. At ille sublatis in cælum oculis, alta ex imo pectore suspiria traxit, & graui corporis languore oppressus sacris se mysterijs refecit.

Rursus mira ei offertur visio. Biduo in hoc languore permansit, cum parentibus, & cognatis ad eum confluentibus, rursus ingruentibus, tenebris anima eius corporis ergastulo liberatur, & tam splendidissimum Angelo-

gelorum agmen, quàm horribiles cacodemonum catervas contemplatur. Cumque ingenti pavore oppressus teterrimas dæmonũ larvas formidaret, Angeli sui, qui eũ manu tenebat, mox voce confirmatus est, ne trepidaret, sed vera fide, quæ in Christo Iesu est, eorum calumnias & improbos conatus frangeret. Instabant nihilominus adversarij & Furseum sempiterno supplicio dignissimum esse clamitabant. Nõ solùm enim, dicebant, qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, digni sunt morte. Ociosos sermones sæpè protulit, & nullam de his rationem reddet? Dicit Christus. Nisi remiseritis hominibus peccata eorum, nec pater vester cœlestis dimittet vobis peccata vestra. Vbi est iustitia Dei? Si Deus iustus, nunquàm hic cœlesti gloria fruetur. Nunquid scriptum: Nisi efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum cœlorum? Vbi aut quando hanc perfectionis virtutem declaravit? Et adhuc vos nostris eum manibus præripietis? Et adhuc in iniuria perseverabitis? His alijsque cum Furseum adversarij rationibus oppugnarent, Angelus sua eos virtute contritos, ad iustum Dei iudicium provocavit: & Furseo, vt oculos in mundum converteret imperavit.

Rom. 1

Dæmones horrenda eum accusant.

Tunc vir sanctus vallem sub se positam, è qua quatuor flammæ in quatuor mundi partes spargebantur, vidit, quæ sua sævitia terram vndique populabantur. Tum Angelus, nosti inquit, visionis huius mysterium. Furseus cum se ignorare respondisset: Hę, inquit, sunt quæ mundum pravis cupiditatibus inflammant, & homines in sempiternam pestem perniciemq; trahere nituntur. Cumq; paulatim ignis magis magisq; sevirer, tandem & ipsi Furseo appropinquare visus est. Qui periculi imminentis magnitudine pavidus supplex ad Angelum se recepit: qui hinc inde discussis flammis securum animo esse iussit, nam, inquit, quod non accendisti, nequaquàm in te ardebit. Vniuscuiusque enim opus pro meritorum ratione: ignis hic examinat.

Cumque hoc modo, Angelo duce, per medias flammas graderetur, quatuor rursus cacodæmones horrendum vociferantes, invitissimis quæq; & levia delicta replicabant, supplicioq; sempiterno ea plectenda dicebant. Sed Angelus contritis devictisq; adversarijs, ad iustum Dei iudicium provocavit. Cui calumniator: Si Deus (inquit) iniquus non est, & si mendacium, & mandatorum illius transgressio ei displicet, vir iste pœnarum expers non erit. Cũ enim seculi vanitatibus semel nunciũ miserit, adhuc se passus est sordibus eius inquinari. Et cum Deus vnicuique de proximo suo mandaverit, ille sepe divinæ legis transgressores neque de iniquitate corripuit, neque divini iudicij terrore à scelere revocavit. Hæc aliaq; improbi magna contentione vrgebant, & instabant, & vim etiam interdum inferre conabantur. Quos Angelus Domini tanquam blasphemos in Deum fudit fugavitq;, & Furseum immensa claritate circumfusum, Angelorum agminibus sociavit.

Nota improbas dæmonũ accusationes.

Is autem sublatis sursum oculis, innumera Angelorum agmina eximia claritate fulgentia conspexit inter quæ duos venerabilis vitæ Episcopos, qui non ita diu ad illam gloriam vita functi, commigrarant, sibi obvios habuit. Horum nomina erant Boeanus & Meldanus, qui ob insignem vitę sanctitatẽ miro omnium præconio in Ecclesia illa celebrabantur. Hi Furseum vt se ad relictum corporis contubernium reciperet, monuerunt, atque vt maxima vocis contentione populum infinitis sceleribus inquinatũ, à mentis furore ad virtutis studiũ, & divinæ legis cultũ revocare, hortati sunt. Atq; vt diligentius, & maiore cũ fructu in eo pietatis officio versari posset, de humani cordis pravitate, de virtutum vitiorumq; natura luculenter admodum multa disseruerunt. Postremò addiderunt duo genera famis terram vniversam invasisse: vnum in abundantia sapientiæ intelligendi verbum Dei, & non implendi: aliud verò, tenacia mentis in abundãtia divitiarum. Et quoni-

Boean᷑ & Meldanus Episcopi cũ eo loquuntur.

Famis duo genera.

uis multis magniſq; populi totius ſceleribus ad iracundiam prouocatus eſſet Dominus, eius tamen furor longè acerbius in viros principes, & Eccleſiæ doctores accenſus eſſet. Nam cum illi prophetarum monitis erudiri bonum à malo, & malum à bono diſcernere deberent, eò tamen intoleranda quadam mentis cæcitate prorupiſſent. vt cum miſeranda quadam religionis ſuperſtitione confli&ctilde;tantes inanem tãtùm ſanctitatis ſpeciem ſequerentur. Sunt enim qui cum ſpiritualibus vitijs impugnantur, & cum ijs confligere deberent, ijs omiſſis, corpus inedia conficiunt. Nocturnas illuſiones pari ctimen ingens, quiſque pœnitentiæ laboribus expiandum ſtatuunt, ſuperbiæ verò, & inuidiæ peſte agitari pro nihilo ducunt. Sunt, & alij qui in aſſiduis precibus ſine mente prolatis, & ciborum abſtinentia magnam ſanctitatis opinionem habent, in vera autem ſanctitatis laude, & ab omni falſa religionis ſpecie remota nullam omnino operam locare volunt. Quare age, & hæc auribus eorum inculca, ne dum honeſtam ſpeciem fictę ſanctitatis opinioni prætendunt, tantò grauiores pœnas, luant quantò vita hæc lenior a eſſe credunt.

Nota hæc bene.

His dictis ſancti illi viri cum vniuerſo angelorum agmine in cœlum recepti ſunt. Furſeus verò cum tribus Angelis ad corpus redire iuſſus eſt: Cumque voracibus iterum flammis appropinquarent, per medium quidem, hinc inde diſcuſſis, gradiebatur: ſed vir quidam, illi non ignotus ex igne proſiliens, maxillam eius humerumque exuſſit; & dæmone vt eum acrioribus traderet ſupplicijs cruciandum, vrgente, & vim intentante, Angelus virum illum excuſſit, & in flammas proſtrauit, conuerſuſque ad Furſeum. Quod incendiſti, inquit, hoc in te arſit. Si enim viri huius veſtimentũ in peccatis mortui non ſuſcepiſſes, nullam in te pœnæ illius vim exercere potuiſſent. Sed hoc iam ſupplicio eruditus, caue deinceps nè vlla vnquam dona ex teſtamento, vel munera, hominis in peccatis morientis, admittas, ſed bona illius pauperibus iuxta ſepulchrum diuidantur. His alijſque ſermonibus inſtructus rurſus mortalitatis ergaſtulum quamuis inuitus intrare debuit. Cumque moras necteret, & corporei iterum conſtringi vinculis formidaret, Noli, inquit, Angelus, timere: ſed reuiuiſcens corpus aqua fontis abluatur, & dolor omnis, concremationis ſolo remanente, fugabitur. Exurgens autem vir ſanctus, quaſi ex profunda mortis quiete parentum, & cognatorum multitudinem luctu adhuc lachrymiſq; deformaram conſpexit, & grauiter ingemiſcens omnes in ſtuporem vertit. Tùm facto ſilentio cuncta quæ viderat, & audierat ex ordine narrare cœpit: cumq; viua ſuperfuſus aqua fuiſſet, incendium inter ſcapulas illius; quod de iniquo ſumpſerat viro, & in facie eius apparuit, mirumq; in modum, quod anima ſola ſuſtinuit, in carne demõſtrabatur.

Reducitur anima Furſei ad corpus.

Nec mora, ad prædicationis officiũ accinxit, omnibuſque quãta eſſet diuini iudicij ſeueritas annũciauit. Erat verò incredibili quadam gratia præditus, ita vt omnes nõ minus ad ſui amorem quàm admirationem traheret. Ex obſeſſis corporibus dæmonia fugabat: peccatores, & longa peccandi conſuetudine in ſceleribus obduratos ad mentẽ reducebat, pauperes, & ægrotos præſenti ope ſubleuabat, & omnib' deniq; egregium charitatis beneficium impendebat. Dumque vnius anni ſpatio Hyberniæ populos ad omnem pietatis, & virtutis rationem informaſſet, anniuerſarius inſtabat dies, quo carne ſolutus viſionem viderat. Multis igitur uiris ſapientiæ, & religionis laude præſtantibus comitatus, eadem nocte grani corporis infirmitate correptus, in ſolo pectore vita palpitabat, & ecce angelus Domini mira claritate cõſpicuus ſe ei obtulit, omniaq; quæ ad prędicationis opus congrua videbãtur exponit, hortaturq; vt nullis periculis vel laborib' frãgatur: nã duodecim adhuc annos multis ſudoribus ſuperãdos eſſe, quib' expletis optatiſſima bonorum

Magna in Furſeo gratia.

Angelum videt.

rorum requie, quam viderat, frueretur.

Institit igitur multò ardentius vir sanctus diuini uerbi prædicationi, importunè opportunè unū quēq; sine personarū acceptione, cōmonefaciēs. Cōpletis uerò annis decē relictis omnib. quæ habere uidebatur, paucis cum fratribus ad insulam quandā in mari sitā profectus est, atq; inde paulò post in Saxoniā transuectus est: ubi à Sigeberto rege summo honore exceptus, diuini uerbi semina uberrimo cum fructu passim sparsit. Et quia insignis quidam locus in castro situs ei, ędificādo monasterio ualde idoneus, traditus fuerat, eò accelerauit, nè mortis aduētu opus impediretur. Eo autē constructo, & à rege Anna, eiusq; nobilibus multis ornamētis egregiè illustrato, uno ibidē anno cum duobus germanis Foillano, & Vltano sanctissimè philosophatus est. Deinde cum gentilium incursione uniuersæ ferè insulæ uastitas immineret, ad Galliarum litora dimissus, à rege Francorum Clodoueo, & patritio Erchenaldo honorificè susceptus nouum in loco, quem Latiniacum nuncupant, monasterium construxit. At non multò pòst à rege, & patritio iter agens infirmitate correptus, ultimum in eorum complexu cum insigni eximiæ sanctitatis significatione, spiritum edidit. Corpus uerò ab illustri uiro Erchenaldo patritio in nouam, quam eò extruxit, ecclesiam illatum fuit: vbi postquam annis quatuor quieuisset, ab Episcopis Eligio, & Antberto ad aliud quoddam Ecclesiæ eius sacellum, sine ullo corruptionis indicio translatum est, ubi illius merita cum admiranda miraculorum uirtute egregiè claruerunt.

Hanc Saxoniam vocat Beda prouinciam orientalium Anglorum.

Furseus Galliis monasterium condit.

Obitus eius.

Corpus eius post 4 annos adhuc incorruptū.

PASSIO BEATORVM Martyrum,

Berardi, Petri, Accursii, Adiuti, & Ottonis discipulorum beatissimi P. Francisci. Relati sunt inter S. Martyres à Sixto IIII. Rom. Pont. Anno 1481.

EATVS Franciscus Minorum Pater, cum diuina cerneret reuelatione se, & suos pro aliorum salute uocatos, etiam impie Mahumeticæ legis obseruatores deducere ad lucem fidei cupiebat. Vnde anno à sua conuersione undecimo, multis cum periculis iter aggressus, ut Sultani adiret præsentiā, ad Miramolini regnū pręsentes destinauit sanctos, ut ipse Orientis, illi Occidentis populis, Mahumeticis salubre Christi prædicantes Euangelium, quasi totum ad Christum conuerterent mundum. Quibus ut itineris laborem cum obedientiæ merito susciperent, fratrem Vitalem, uirum insigni sanctitate, & prudentia præditum, in prælatum præfecit.

Igitur pijs beati patris sermonibus, & orationibus confortati, iter agressi, in Aragoniam peruenerunt. Vbi pater eorum Vitalis, diutini languoris morbo præuentus, diuina putans uoluntate suum iter impediri, cæteros abire permisit. Haud multò pòst interiecto tempore * Colimbriam portugalię urbem deuenientes, ad reginam, Oracham nomine, se contulerunt. Apud quam per aliquot dies commorati, ipsius pręcibus deuotissimis uicti, ut ipsius uirgę tet minum demōstraret supplicater Dominum rogauerunt. Factumq; est ut primò martyrij sui ordinem, & deferendas suas Colimbriam reliquias ac ab ea honorificè suscipiendas, & post uitæ ipsius terminum reuelarent, quod & rei demonstrauit euentus. Siquidem paucis à diebus, quibus sacra eorum ossa Colimbriam delata, & à regina in monasterio S. Crucis debito honore condita sunt, illa debitum humanæ carnis exoluit.

16. Ianuarij.

S. Franciscus proficiscitur ad Sultanū.

** Conimbriam.*

Veniunt in Lusitaniam.

H 2 Itaque

Itaq; Apostolici viri inde recedentes, Alanquearium ad Sanctiam, Sancti regis filiam, reginam vtique Deo deuotam peruenerunt, quæ ex eorum aduentu magnam animi voluptatem hausit, & quia in sacro habitu Hispalium, (quæ nunc Sibilia dicitur) transeundi difficultas erat, secularibus eos vestibus benignè donauit. Postquam verò eò feliciter peruenerunt, resumptis verum religiosæ vitæ indumentis ad infidelium Mesquitam, vt ibi prima diuini verbi semina spargerent, accesserunt. Sed scelerati homines impetu in eos facto, pluribus eos verberibus laniarunt, non tamen robur eorum ita fregerunt, vt aliquid de concepto spiritus feruore remitterent, sed diuina mirificè virtute confirmati, ipsum perfidiæ caput, regem iniquum, aggressi sunt. At ille furijs exagitatus, confestim eos capitis supplicio plecti iussit; sed filius eius naturali quadam affectione motus, compresso patris furore, à præsenti mortis periculo eos eripuit, & carceri mancipari iussit. Inde verò Rex paucis post diebus ad se adduci iussit, & summa contentione, vt abiurato Christi nomine, in Mahumetis iurarent, laborauit. Cui illi, Age, inquiunt, corpora eripere potes, animas autem siderea loca detinebunt. Stat nobis firma promissio, & pro præsenti morte, immortalitatis dono fouebimur. Tunc Rex insuperabilem eorum constantiam cernens, Marochium eos cum quibusdam Christianis destinauit.

Sibiglia

Concionantur ad Mahumetanos.

Carceri mancipantur.

Marochium mittuntur à Rege.

Inter cæteros, qui Marochij morabantur, Christianos, erat Dominus Petrus Infans Portugaliæ regis frater, qui vniuerso Regis Marochiorum exercitui cum potestate summa præerat. Hic fratres illos summo charitatis affectu excepit, & benignè admodum apud se habuit. At illi interim omni periculo post habito, Saracenis, vbicumq; se offerret occasio, Christum constanter annunciabant, & sceleratam impuri Mahumetis legem execrabantur. Contigit autem regem Miramolinum verba quædam eorum, quibus ingens, & non ferendum conuicium Mahumeti factum putabat, audire: qui furore nimio succensus confestim eos expelli, & datis à Petro Infante comitibus, ad Christianorum terras deduci iussit. Verum illi incredibili martyrij desiderio flagrantes, dimissis in via comitibus, iterum Marochium reuertuntur. Quo audito, Rex teterrimo eos carcere concludi, & fame sitique necari iussit. Stant igitur beati vinculis innodati, Deum laudantes, qui viginti eos dies omni corporali cibo destitutos sua cœlesti consolatione ita refecit, vt fortes, & alacres, meritò omnes in stuporem se videntes conuerterent, infideles verò Mahumetanos, tanta caloris, & aeris intemperie atterit, vt miraculo edocti diuinam vltionem faterentur, & missos eos continuò faciendos esse clamarent.

Prædicant Saracenis Christum.

Mittuntur ad terras Christianorum, vt amplius prædicent: sed illi redeunt solo martyrij desiderio.

Iterum igitur ad Christianorum plagas missi, relictis comitibus, Marochium redierunt. Interim contra sibi rebelles Rex exercitum mittit, & Petrus Infans secum fratres adducit. Redeuntes autem cum victoria Saraceni simul, & Christiani, extrema aquæ penuria laborabant. At Berardus tanto hominum labori compatiens, orationis suæ virtute præmissa, breui paxillo terram fodit, atque aqua à Domino impetrata, iumentorum pariter, & hominum sitim extinxit. Nunquam autem eo in loco vt ante, ita nec post fons visus fuit. Marochium autem delati summa vigilantia, nè prædicarent, seruabantur, at illi sexta quadam feria in publicum prorumpentes, liberè omnibus Christum prædicabant. Rursus igitur tanquam regij mandati transgressores principi cuidam, qui miraculo interfuerat, capitis afficiendi supplicio traditi sunt. Ille multis iniurijs, & verberibus oneratos carceri mancipauit. Post triduum verò inde educti, manib. post terga reuinctis, nudi, durissimis flagellis concisi, iudici oblati sunt. Qui habita quæstione cum inuictam eorum in fide constantiam cerneret, flagris tam diu eos lacerari mandauit, donec viscera, & ossa apparerent. Deinde feruente oleo, & aceto vulneribus infusis, tota nocte super testas volutati, & succedentibus fi-

Petrus Infans secum eos ad bellum ducit.

Iterum prædicant inuito rege.

Immaniter flagellantur.

bi inuicem crudelitatis ministris, acerbissimè afflicti sunt. Nocte illa lapsum de cœlo lumen custodes vehementer exterruit, ita vt diuinitus liberatos fuisse putarent: sed in carcere inuentos, mane Rex suis fecit tribunalibus præsentari.

Ministri cum continuis flagris terga eorum crudeliter lacerarent, & ad tribunal propellerent, princeps quidam illis occurrens Mahometicam fidem persuadere conatus est. Cuius persuasionem Otto egregiè confutans, in contemptum prophanæ legis in terrã exspuit. Quam contumeliam princeps alapa protinus vindicauit. At ille verborum Domini non immemor, sereno vultu alteram illi maxillam simili plaga afficiendam præbuit. Ad impij demum regis conspectum adducti sunt: à quo blandis verbis primùm excepti, vt Mahometicam amplecterentur legem rogati sunt. Et quò magis eorum constantiam frangeret multis delicijs, & omni voluptatum genere eos foueri iussit. Postremò varijs muneribus, & pecunijs, & formosis etiam mulieribus in eorum conspectum adductis; Hæc, inquit, omnia vobis, si legi prophetæ nostri subscribere vultis, parata sunt. Tum illi animo immobiles, conuersi ad regem. Sint tibi, inquiũt, mulieres, & pecuniæ, nobis autem sit Iesus Christus. Adhibe vincula, carceres, ignes, tormenta, & mortem, omnis nobis leuis est pœna, cum de cœlesti gloria cogitamus.

Rex Mahometanus à Christi fide eos auertere nititur.

Nota constantiã & fortitudinem admirandã.

Tunc Rex furore percitus, arrepto gladio minister iniquitatis effectus, capita eorum per medium frontis diffecuit, atque hoc modo illi optato fine potiti, post maximos persecutionum aculeos, post varios carceris squalores, post crudelia supplicia, & tormenta, martyrij corona dotati sunt. Passi verò sunt anno Domini 1220. decimo septimo Kal. Februarij, ante mortem Beati Francisci anno sexto. Corpora corũ iussu regis, varijs ludibrijs extra vrbem in campi planiciem in partes concisa bestijs in cibum proiecta sunt. Christiani verò nocte egressi ad sacras reliquias colligendas, lapidibus à Saracenis repulsi sunt, atque sequenti die, nè quo honore à Christianis vnquam afficerentur igni concremandæ traditæ. Sed ignis nihil ijs damni intulit: imò (quod dictu mirabile est) vnum de capitibus sæpius in ignem proiectum ita illæsum exiliuit, vt etiã & nunc cum capillis integrum demõstretur. Postea verò Saraceni precio sumpto, sanctorum Christi martyrum reliquias Christianis vendiderunt. Cùm autem quidam fornicarius eò vellet accedere, in medio scalæ immobilis factus, vt sibi succurreretur exclamauit. Qui confessione premissa, de scala descendens loquelam amisit, nec prius recuperauit, quàm voto facto, super pectus eius, vnum de sanctorum capitibus positum esset.

Rex eos manu sua crudeliter trucidat.

Quo anno passi sint.

Illustre miraculum.

Susceperat Petrus infans has reliquias exsiccandas, & aromatibus condiẽdas. Quibus dum alius quidã libidine maculatus accedere, & manu contingere vellet, in aere sic eleuatę sunt, vt apertè indicarẽt, se contractũ hominis impuri vehemẽter exhorrere. Qui ingenti admiratione correptus, scelus suum continuò oris confessione expiauit, & sic demum demisso corporis habitu reliquias sese ad eum inclamantes contingere meruit. Idem Petrus cum preclarè virtutem martyrum isto rum expertus fuisset, assiduis precibus opem illorum implorauit, vt sibi suisque redeundi in Portugaliam à Domino facultatem obtineret. Quorum meritis factum est, vt præter omnem expectationem Rex eum cum suis missum faceret, & liberam in Portugalliã redeũdi facultatẽ daret. Cũq; viç prorsus ignarus iter ingressus esset, multis periculis exterritus, quò iret ignorabat. Tandem consilio omni destitutus iumentum cui sacræ reliquiæ impositæ erant, præire iussit, vt omnes illud sine vlla trepidatione sequerentur, factũmque est, vt eo duce, & Saracenorũ insidias declinarentur, & sine vllo errore ad septam vrbem peruenirent: inde verè Hispalim non sine ingẽti naufragij,

Reliquiæ impuri exhorrent.

Petrus infans eorũ virtute, & precib' cũ omnibus suis à captiuitate liberatur.

fragij periculo, quod eorundem martyrum protectione euaſiſſe creduntur. delati ſunt. Postremò Colimbriæ à regina Biacha, & vniuerſo populo incredibili gaudio exceptæ, in monaſterio S. Crucis Regularium Canonicorum conditæ ſunt, vbi multis miraculis egregiè coruſcant.

PASSIO SANCTORVM Tergeminorum, Speuſippi, Eleuſippi, & Meleuſippi.

Ex ea quæ eſt per Neonem conſcripta. Paſsi ſunt non ſub Aureliano, vt mendosè in eorum paſsione legitur, ſed ſub Marco Aurelio, ſicuti docet Baronius.

17 Ianuarij S. Polycarpus mittit ſuos ad diuerſa loca.

SAnctus Polycarp⁹ Smyrneorum vrbis antiſtes, cùm amplificandæ Christi in terris militiæ incredibili ſtudio teneretur, & nouam in Galliarũ prouincijs aduerſus Christi fideles perſecutionem excitatã intellexiſſet, cõfeſtim egregios Dei ſacerdotes Andochium, Benignum, & Chryſum Diaconũ cò destinauit, ut hoſtium impetũ fidei virtute propulſarent, & deiectos Christianorũ animos erigerent, clariſſimamq; victoriam de perfidia reportarent. Illi igitur, ſanctiſſimi magiſtri ſui Polycarpi adhortatione mirificè cõfirmati, nullum pro Christi gloria periculum recuſantes, iter aggreſſi ſunt, & Angelo Dei duce ad Maſſilienſium litora, inde Eduam peruenerunt. Vbi Fauſtum quendam, nobiliſsimę familiæ virum, & ſenatoria dignitate conſpicuũ repererunt: à quo benignè admodum hoſpitio recepti, ſuppliciter rogati ſunt vt familiam ſuam per ſacri baptiſmatis gratiam Christo conſecrarent. Obtulit autem illis filium ſuum Symphorianum ſummæ ſpei adoleſcentem, quem Benignus, ſuſcept ore Andochio, ſacro fonte expiauit, & ad Christum aggregauit. Poſt hæc cum Fauſtus aduentus eorum cauſam

Fauſtus vir nobilis & pius.

clarius intellexiſſet, & eximiam ſacerdotum iſtorum prudentiam, & pietatem oculis menteque hauſiſſet: Venerandi, inquit, Christi Sacerdotes, eſt mihi germana ſoror Leonilla, illuſtris valdè matrona, eius vrbis Lingonicę, cui ſunt nepotes, ex filio tergemini fratres, vno partu ſimul æditi, literis liberalibus eruditi, paterna tamen traditione adhuc gentili errore detẽti, quos deſiderat Christi militiæ mancipare. Subuenite, ſanctiſſimi Sacerdotes, eius pietati, & nobiliſſimã familiã, Christi nomine, vt cępiſtis, nobiliorẽ reddite.

His dictis, ſancti viri rẽ, cuius cauſa venerant, attentius pertractãtes, inter ſe pariter cõſtituunt, vt ſanctus Benignus ad territorium Lingonicum ex Dei ſententia illuſtrãdum properaret: ſancti verò Andochius, & Thyrſus ad Auguſtudunẽſem villã profecti, poſtquam multos ibidem Christo lucrifecerant, ſub* Aureliano Principe fęlici ſunt martyrio coronati. Sanctum autẽ Benignum Fauſtus ſorori ſuę pro magno munere tranſmiſit, quem pari etiã veneratione ſuſcepit. Eodem die nepotes eius in agro, cui Paſinaſius nomen eſt, ad ſimulacrum deæ Nemeſis ritu ſolito prophana ſacrificia offerebãt, & de impurις libaminibus auię reliquias reſeruauerant: quas illa reſpuẽs canibus proiecit, & vultu animoq; in Christi amorem inflãmatis, Chariſſimi; inquit, nepotes quamdiu adhuc eum hac nefaria, & execranda religionis quam tantoperè colitis, ſuperſtitione conflictabimini? Agnoſcite iam tandem vnũ verũ, & omnipotentẽ cęli terręq; creatorem, & Dñm noſtrũ Ieſum Chriſtũ: qui nos dilexit, & cęleſti ſua doctrina de tenebris ad clariſsimũ veritatis lumẽ vocauit, cuius hic Sacerdos (Benignũ autẽ demonſtrabat) ad nos ſingulari beneficio miſſus, clariore eius nos cognitione inſtruet. Veſtræ igitur ſaluti, dulciſſimi nepotes, conſulite, & pijs auribus ſacram eius doctrinam haurite. Idola enim, quæ hactenus inani ſuperſtitione colitis, inania ſunt, nec vllam vobis omninò ſalutem, vel opem in rebus afflictis, præſtare poſſunt.

** Aurelio.*

Tergemini fratres Nemeſi deæ ſacrificant.

Leonilla ad nepotes ſuos oratio.

Hæc

Hæc aliaque salubertima monita cũ Leonilla nepotibus suis inculcaret, miro pariter stupore defixi se inuicem intuebantur, & ad auiam conuersi dixerunt. Et quare tantam hactenus rem tam alto silentio compressam tenuisti? Cur nobis hanc veritatis viam tanto tempore occultasti? Agnoscimus planè idolorum vanitatem, sed improbè à te factum est, quòd nos in tantis errorum tenebris ad hanc vsque horam versari passa es. His auditis Leonilla, sublatis in cęlum manibus, primùm quidem omnipotenti Deo immensas egit gratias, cuius numine nepotes suos tam subitò de tenebris in admirabile lumen suum vocatos cernebat. Deinde, ò mea viscera, inquit, nostis quanta cordis duritie filius meus, pater vester, diuinæ gratiæ reluctatus sit, neque vnquam diuinum cęlestis sapientiæ donum admittere voluerit. Verebar itaque nè ille sua vos auctoritate, dum ego hæc auribus vestris inculcassem, in similem pestem perniciemque traheret. Iam verò, eo sublato, nihil est quod iter vestrum ad cęlestem, & sempiternam gloriam impedire potest. Agite igitur, & attentis auribus huius sancti viri Christi Sacerdotis doctrinam haurite.

Tergemini fratres baptizantur. Illi verò nequaquam segnes aut indociles se prębuerunt, sed omnibus breui tempore Christianæ doctrinæ pręceptis instructi, sacrã sancti baptismatis gratiam perceperunt. Benignus autem ad castrum Diuionem euangelizandi gratia profectus, non multò post martyrij palmam fęliciter obtinuit. Sancti uerò tergimini in fide Christi mirificè confirmati, ante omnia comminuto Nemesis simulacro, duodecim fana, quæ in domo eorum constituta erant, funditus euerterunt, & ipsis idolorum statuis similiter in frusta concisis, seruos suos vt idem facerent hortati sunt. *Simulacrũ Nemesis deæ comminuunt.* Interea fama velox cunctos ciuitatis Lingonicæ fines peruasit, tergeminos fratres illustribus ortos natalibus, repudiato deorum cultu, Christo nomina dedisse. Aduolant protinus ciuitatis primarij, & qua temeritate vel audacia eam in mentem impulsi fuissent inquirunt. At illi diuino spiritu pleni. O, inquiunt cęci, & graui nimium peccatorum pondere depressi. Adeò ne stulti, & dementes estis, vt nos saxa, & cætera metalla in humanas formas ab hominibus redacta adorare compellatis? *Tergeminorum fratrum constantia.*

His auditis iudices, & impuri sacerdotes, qui ad spectaculum conuenerãt, iracundia commoti sunt, & inter eos quidam, vt nomine ita re Quadratus, Speusippo, & Eleusippo pugnum inflixit. Quo viso Meleusippus: Cur, inquit, & me, ò tyranne, istius beneficij cũ fratribus meis participem non fecisti? Quid? nunquid me quasi incredulum cum tuis incredulis honorans à sancto consortio excludere voluisti? *Vide egregiam Meleusippi virtutem.* Cui Quadratus furore æstuans. Hodie, inquit, vos pro deorum nostrorum contemptu varijs supplicijs excarnificatos morti acerbissimæ trademus. Et hoc est, inquit, Eleusippus, quod tota mente desideramus: nã quò maioribus nos supplicijs affecietis, eò nos de Dei gratia, & benignitate certiores redditis. Palmatus autem, nisi, inquit, linguas eorum præcidamus, nõ cessabũt verba in deorum nostrorum contemptum facere. Cui Speusippus respondit. Si linguas nostras crudelitas vestra amputauerit, non tamen propterea fides nostra in Christum concidet, aut magnalia eius spiritu ipso prædicare cessabimus. Tum Palmatus, & Hermogenes exclamarunt: O infęlices, vnanimiter ad mortis vestræ interitum festinatis. Quibus Speusippus: Mori pro Christo gloriosum est: inde enim ad beatam immortalitatis gloriam peruenimus. *Mori pro Christo gloriosum.*

Videntes autem Palmatus, Quadratus, & Hermogenes inuictam eorum in omni virtute constantiam, Leonillam accersiri præcipiunt, eiq; mandãt, si vellet nepotes suos ab imminẽte supplicio tam atroci tute conseruatos, protinus eos ad cõsueta deorũ libamina offerenda induceret. Quibus Leonilla: Ibo, inquit, & quę mihi ad eorũ salutẽ pertinere uidebuntur, eis persuadebo. Ad quos ut

peruenit, & in Christi cōfessione cōstantes vidit, præ gaudio vim lachrymarū fudit, & ruens in oscula, & amplexus singulorum. O, inquit, filioli, præclarè vos omnem familiam vestrā in Christi confessione illustraris: in tenera ætate positi cunctos maiores generis vestri præcessistis: thesaurum ingentem, nulloq; precio æstimandum, per Christi mil tiam acquisistis. Estote igitur constantes, nullaq; vos aduersitas frangat, nullæ minæ, nulla tormentorum supplicia vestros terreant animos virili ter Christi fide armatos. Per hos momētaneos labores, & celeriter transitutas pœnas ad ęterna gaudia peruenietis.

Leonilla suos confirmat nepotes.

His dictis, Christo illos integra deuotione commendans discessit ab eis. Interrogati autem à iudicibus, si vellent patrijs dijs honorē deferre constāter abnuerunt. Tum iudices ligatis sursum manibus, pedibus verò deorsum tanta crudelitate eos extendi iusserunt, vt compages mēbrorum distrahi putarentur. Illi autem Christi virtute mirificè confortati, ipsis iudicibus insultabant: qui tantam iniuriā acrius vindicandam æstimantes, in ignem summa celeritate extructum eos præcipitari mandarunt. Tum verò Christus adfuit, & disruptis, quæ manus, & pedes constricti os adhuc tenebant, vinculis, in medijs flammis illæsos seruauit. Exoritur ingens populi clamor, & summa contentione ab impijs ministris ligna comportantur, vt sine mora sancti comburerentur. Flammæ autem altius eleuatæ, sanctis in medio ignis ambulandi facultatem præbuerunt, & corporibus eorum eximiam claritatem cum admirabili decore cōiunctim addiderūt. Tandē verò ignis omninò cōsumptis, increduli appropinquarūt, nulloq; incēdij vestigio in eorū corporibus inuēto, in stuporē versi sunt. Quibus sancti: Quid, inquiunt, admiramini? Data quidem nobis est, ad Christum migrandi facultas, sed vt vestræ dementiæ insultemus, ecce incolumes adhuc persistimus.

Crudeliter sancti martyres cruciātur.

Ambulāt in igne.

Hæc cùm dixissent, chorus Angelorum ad se excipiēdos paratos viderūt, & statim in oratione prostrati cum eximia insitæ pietatis significatione supplices Christo manus protēderunt, cuius felici euocatione inuitati, simul omnes spiritum emiserunt. Delata sunt autem corpora eorum à Christi fidelibus cū gaudio, & exultatione, & sepulta secūdo ab vrbe milliario, in vico qui vocatur Vrbatum, vbi multa sanitatū suffragia, vario languore detentis ministrata noscuntur. Illud autem ad laudem tergeminorum martyrum nequaquam silentio prætereundum est, quod præclaro eorum certamine, & inuictæ virtutis exemplo, non modò religionis cultus, sed & martyrum numerus in Christi Ecclesia auctus sit. Erat mulier quædam Ionilla nomine, quæ cum sanctorum martyrum in supplicijs constantiam, & preciosam eorum in conspectu Domini mortē audiuisset, spreto maritali consortio, paruuli, & vnici filij dulcem derelinquens amplexum, inter incredulas turbas, persecutionis adhuc furore commotas, virili planè animo se ingessit, & voce maxima exclamauit. Et ego ancilla Christi sum. Christum Deum vnum, & uerum sine ulla ambiguitate pronuncio: idola uero uestra inania, & ignominijs plena contemno, & despicioq;. His dictis continuò comprehensa, & à capillis crudeliter suspensa, multisq; afflicta supplicijs, cum in Christi confessione cōstanter permaneret, unà cum B. Leonilla, ad locum deducta martyrij, à persecutoribus cū eadē gladio est perempta.

Sancti martyres ad cœlos migrant.

Ionilla egregia fortitudo, & martyriū.

Item Leonilla.

Neon quoq;, huius historiæ scriptor Turbon tradens codicem, inter medias persecutorum turbas, Christi nomen constanter, & uoce libera confessus, tantis est mactatus ictibus, ut eodem in loco beatissimę tergeminorum militiæ sociari meruerit. Turbon quoque tantæ virtutis exemplo prouocatus, & doctrinæ tergeminorum, perfectè imbutus non multò post eadē martyrij gloria coronatus est. Acta sunt hæc sub * Aureliano Principe, Palmato, Quadrato, & Hermogene Præsidibus sub die 16 Calendas Februarij. Attpucatio sanctorum corporum

Item Neon.

Item Turbonis.

** Aurelia.*

porum uel dedicatio Ecclesiæ, 14. Calend. Octob. magno Christianorum gaudio celebratur.

VITA SANCTI ANTONII Abbatis,

Ex ea, quæ est per Athanasium Episcopū Alexandrinum conscripta. Obijt diem humana uita anno 21 Constantij Imperatoris.

17. Ianuarij. Antonij genus, & patria.

ANTONIVS nobilibus religiosisque natus parētibus, in Ægypto oriundus, tanta suorum cura nutritus fuit, vt nihil præter parentes, domumq; cognosceret. Et quidem à primis annis tanto Dei desiderio flagrauit, vt non modò ineptas infantiū fabulas, sed profanas etiam literas ad aures animumque admittere recusaret, mentis studio, & cogitatione cœlestium rerum considerationem pertractans. *Sancta pueritia.* Parentibus autem è præsenti vita sublatis, annorum circiter decem & octo seu viginti, cum sorore admodùm paruula derelictus, & domus, & sororis honestam curam gerebat. In hac itaque pia solicitudine, & cura sexto iam mense constitutus, cœpit ardentiori mentis studio recolere Apostolicæ vitæ puritatem, quomodo spretis mundi opibus & honoribus, in extrema rerum omnium inopia se totos ad Christi disciplinam adiunxissent, atque spem omnem excelso animo in cœlis reposuissent. Hæc aliaque assidua mente pertractans, cum Ecclesiam ingressus, locum illum Euangelij, quo Dominus diuitem compellauerat, si perfectæ vitæ rationem assequi vellet, omnia diuenderet, & pauperibus distribueret, atque pro ijs sempiternum in cœlis thesaurum reconditum inueniret, legi audisset: protinùs bonam facultatum suarum, quas habebat amplissimas, partem distraxit, paucis admodum in vsus sororis, quæ & sexu & ætate infirmior videbatur, reseruatis. *Vēdit possessiones suas.*

Alio dein tempore religiosa animi pietate Ecclesiam frequentans, cū aliū Euangelij locum, quo Dominus nihil nos de crastino sollicitos esse iubet, audisset, reliqua bonorum portione pauperibus distributa, omnibus se terrenarum cupiditatum vinculis soluit, & sororem quidem sacris Christo virginibus commendauit; ipse verò arduā sanè asperumque vitæ institutum arripuit. Erat in vicino agello senex quidam (necdum enim celeberrima illa crebraque in Ægypto monasteria visebantur) solitariæ vitæ à prima ætate sectator eximius, hunc Antonius non segniter æmulatus, in locis à villa paulùm remotioribus imitari cœpit, *Degit solitarius.* atq; si quem in spiritalis palestra certaminis ante alios insignem comperisset, illum studiosius contēplari, & summa diligētia clarissimis virtutū exemplis in se exprimere conabatur. Procedebat de habitaculo suo vt apis prudentissima, nec prius ad ipsum remeabat, quàm munere mellis accepto, quod in alijs vidisset, imitaretur.

His egregijs virtutū initijs pectus ita contra inimicorum impetus roborauit, vt facile paternarum opum oblitus, totum suum desiderium in Christi amorem transferret. Et vt facilius perniciosas hostis insidias euitaret, cum assiduo orationis studio opus manuū iungebat, quo, & sibi, & egenis de rebus ad vitam necessarijs prospiciebat. Ex precio autem nihil sibi præter panem reseruabat, cætera egenis eximia sanè charitate largiebatur. *Opus manuum.* Et quamuis literarum omninò rudis esset, non tamen propterea sacrarū scripturarum cognitionem negligebat, imò tāta animi firmitate audita complectebatur, vt memoriam pro libris haberet. Sic autem vitę cursum instituebat, vt puro ab vniuersis affectu diligeretur, & omnibus, ad quos discendi studio pergebat, & modestum, & obedientē se præbens, singulorum virtutes sagaci mentis studio hauriebat. Huius continentiam, iucunditatem illius sectabatur: istius lenitatem, illius vigilantiā, alterius legēdi ęmulabatur industriā, *Aliorum virtutes in se exprimit.* istum ieiunantem, illum humi quiescentem

escentem mirabatur: alterius patientiam, alterius mansuetudinem prædicabat, atq; hoc modo omnibus maximarum virtutum exemplis irrigatus, ad sedem propriam regrediebatur. Ibi demum animo libero, & ab omnibus curis vacuo vniuersa pertractans, omnium in se bona nitebatur exprimere. Neq; verò aduersus cætus aliquando mouebatur, sed ea tantummodo flamma egregio viro crescebat in pectore, nè secundus cuiquam in prædictis opeRibus inueniretur. Et hoc ita faciebat, vt cum omnes gloria anteiret, omnibus tamen mirificè charus esset. Nam & viciui, & monachi, ad quos sæpe veniebat, Antonium videntes, Deicolam nuncupabant, multisq; naturæ vocabulis, quidam vt filium, alij vt patrem diligebant.

Diabolus infestatur in insidijs.

Dum hæc præclarè gereret Antonius, Christiani nominis inimicus, tantas in adolescente virtutes impatienter ferens veteranis eum fraudibus aggressus est. Et primò quidem generis nobilitatem, amplissimas possessiones sororis in miseranda orbitate relictæ defensionem, fluxam sęculi gloriam, atq; reliqua vitæ remissioris blandimenta proponebat, deinde arduā virtutis semitam, & imbecillā naturam, & prolixa ætatis spatia, quo illi sine vlla intermissione cum infestis hostibus decertandum esset, suggerebat, tantaque cogitationū caligine animū eius interdum inuoluebat, vt omnis diuinę consolationis splendor ereptus videretur. Nō tamē potuit tā vehemens tentationum procella à recto eum itinere reuocare. quare validioribus eam armis aggressus, nocturnis subnectere illecebris tentabat. Erat sanè accerrimū inter vtrumq; certamen. Ille sensus naturali carnis ardore titilabat; hic fide, vigilijs, & ieiunijs corpus omne vallabat. Ille per noctes in pulchræ mulieris vertebatur ornatū, nulla figmenta lasciuiæ omittens: hic vltrices gehennæ flammas ingestæ sibi libidini opponebat. Ille lubricum adolescentię iter, & ad ruinam facilè proponebat; hic æterna futuri iudicij tormenta

Certamen eius cum diabolo.

considerans, illæsam animæ puritatem per tentamenta seruabat. Postremò cū nullis admotis machinis Antoniū dataeo deijcere posset, in horrida, & tetra pueri specie apparens, & ad eius segenua prouoluens miserabili valde eiulatu clamabat. Multos ego seduxi, plurimos callida circumuentione deieci, nunc autem tuo superatus labore prosternor. Quem Antonius, quisnam esset, interrogasset, respondit. Ego sum fornicationis amicus, qui primū adolescentiæ florem turpitudinis spiritu conculco, & impurissimæ libidinis cōtagione inficio. Quantas ego virtute mea animarum strages edidi? Quàm multos à puritate ad pristinas redire sordes compuli? & nunc me miserum tua virtute prostratus iaceo. His auditis Christi miles, reuera, inquit, & ęias & obscuritas, & cętera infirmitatis tuę signa te nulla præditum virtute declarant, meritoq; te despicabilem reddunt. Ad hanc vocem phantasma, statim euanuit.

Turpissima specie videt dæmonem.

Sed neq; Antonio securitatem dedit hic vnus triumphus, nec diabolo semel fractæ defecere vires. Disponens igitur duriori se vitæ lege constringere, voluntariæ seruitutis longum in Dei opere studium, consuetudine in naturā vertebat. Inediæ, & vigiliarum in tantum patiens erat, vt credulitatem viribus vinceret. Pernoctabat in oratione sæpissimè, edebat semel in die post Solis occasum, nonnunquàm biduo triduoq; sic permanens, quarta demùm die reficiebatur. Sumebat verò panem & sal, potumq; aquæ perparuū. Quieti autem membra concedens, in nco cōtexto atq; cilicio vtebatur. Asserebat sic sensum animi posse reuiuiscere, si corporis fuisset impetus fatigatus.

Inedia, vigiliæ & orationis Antonij.

Lectus eius.

Hinc ad sepulchra non longe à villa remota, vt excellētius se in suscepto certamine gereret, secessit, vni de cognatis, vt statutis sibi diebus alimenta deferret, mandans. Diabolus autē metuēs nè temporis accessu eremum sanctis monachorum incolis repleret, aggregatis satellitibus suis tam districta eum cæde mactauit, vt doloris magnitudo,

Atrocissimè verberatur à dæmonibus.

modo, & motũ auferret, & vocem. Alio die frater cibos deferens aduenit, sed iacentem in terra semimortuum fractis foribus, inuenit. Sublatum igitur humeris ad villulæ domicilium reportauit. Quo audito ingens vicinorum multitudo funeri debitum reddituram officium confluxit. Iamq; media noctis parte transacta, grauis peruigiles omnium oculos vicerat sopor, cum Antonius suspirans capite eleuato, eum à quo delatus fuerat vigilare conspexit, quem, protinus aduocans, obsecrauit, vt se ad pristinum certaminis deferret locum. Paruit ille, & Antonius quidem quia pedibus insistere, propter multiplices plagas, non poterat, prostratus in terram, hostium in se furorem magis prouocabat. Diabolus athletæ fortitudinem vehementer admirans, frendens gemensque repentinum, adeoq; vehementem sonitum excitauit, vt loco funditus agitato, & parietibus concussis extremum ei excidium minitare videretur. Et statim ingens dæmonum turba horribili, & valdè metuenda specie apparuit. Alij leonum, alij taurorũ, alij luporum, aspidum, & serpentium referebant formas. Truces erant omnium vultus, & vocis horridæ dirus auditus. Antonius vulneribus totus concisus, asperiores quidem corporis dolores sentiebat, sed mente imperterrita, inanes eorum terrores irridebat. Fremebant illi dentibus cũ Antonius eleuatis oculis, splendidissimum quendam lucis radium ad se influere vidit, cuius splendore, & dæmonum turba fugata, & dolor omnis extemplo deletus est. Similiter, & ædificiũ, quod malitia eorum dissolutum fuerat, instauratum est. Illicò his signis Antonius, Christi præsentiã intellexit, & ex imò pectore longa trahens suspiria, Domine Iesu, dicebat, vbi eras? quare non à principio diras plagas sanasti? Cui Dominus. Eram ego præsens, ô Antoni, & certamen quod excelso inuictoq; animo gessisti, spectabam. Nunc autem quia tanta cõstantia pro mei nominis amore decertasti, ego vicissim nomen tuum toto terrarũ orbe celeberrimum

Varia dæmonũ procaciũ terriculamenta.

Christus ei apparet.

reddam. Erat tunc Antonius annos natus quinque & triginta. Exinde maioribus, ad acriorem cum hostibus capessendi pugnam sumptis viribus, solus in deserto ad montem contendit, & ignotæ adhuc eremi monachis vitæ viam conatus est pandere. Aduersarius interim infatigabilis nullum non mouens lapidem vt tam præclarũ impediret opus, primò in ipso itinere inanem argenti speciem obiecit, sed cum Antonius diaboli hoc inuentum esse cognouisset, dæmonemq; increpasset, instar fumi à facie eius euanuit. Dehinc ingentẽ probati auri massam cõspexit, quam vehementer admirans, rapido cursu, quasi quoddam vitaret incendium, pertransiuit. Ad destinatum deniq; montem, transuadato flumine, perueniens, inuenit quoddam castellũ venenatorum animalium plenũ, quæ ille suo aduẽtu fudit, fugauitq;. Et mox obstructo lapidib⁹ introitu, annis ibidem viginti contra infestas dæmonum insidias, solitarius perdurauit. Tandem infinita propemodum multitudo, tam excellẽte vitæ puritate, quam degebat Antonius, commota ad eum affluxit, & pœnè per vim euulsis foribus, Antonium spectare cupiebat. Prodijt autẽ tanta oris gratia, & corporis dignitate, vt vniuersos in maximam sui admirationem pertraheret. Nec indecens solitudo, nec quotidiana cum hostibus bella, antiquum corporis decorẽ quidquam minuerãt. Plurimos ab immundis spiritibus, & infirmitatibus varijs Dei gratia liberauit. Sermonem deinde instituit, cælesti doctrina tam copiosè affluentem, vt eo prima, habitandæ eremi fundamenta iecerit. Erant in monte monasteria tanquam tabernacula plena diuinis choris psallentium, legentium, orantium: tantumq; ieiunandi, & vigiliarum ardorem, cunctorum mentibus sermo eius afflauerat, vt futuræ spei auiditate, ad charitatem mutuam, & misericordias indigentibus exhibendas, iugi studio laborarẽ: qui infinitam regionem quandam, & oppidum à mundana conuersatione seiunctum, plenum pietatis, & iustitiæ:

Petit eremum.

Insidiæ maligni dæmonis.

Viginti annis in loco lapidibus obstructo degit solitarius.

Antonij eximiæ virtutes.

vide-

videbantur incolere.

Dum hæc ita gerũtur, Antonius ardentiore cælestium rerum cupiditate inflammatus, quasi parua essent, quæcunq; iam gesserat, separatus à fratribus instituebatur. Cumq, eum ad aliquas naturæ necessitates cogeret humana conditio, miro afficiebatur pudore, quod tantam animi libertatem, modici carnis termini coercerẽt. Nam frequenter cum fratribus sedens, à cibo, qui fuerat appositus, memoria eiꝰ spiritualis abstrahebatur.

Cum impijssima persecutio Maximiani furore vesano vastaret ecclesiã sanctis martyribus Alexandriam perductis, relicto & ipse monasterio secutus est futuras Christi victimas. Ardebat .n. incredibili martyrij amore, ita vt intrepidus Christi Cõfessoribus in metallis, & carceribus constitutis, ministraret, & magna animi libertate ad iudicem intrantes ad constantiam hortaretur. Iamq; sententia coronatos exulians quasi ipse vicisset, vsque ad locum fœlicis sanguinis prosequebatur. Quamobrem commotus iudex, omnibus pœna mortis monachis ciuitatem interdixit. Et cæteris quidem timore latẽtibus Antonius die quodam in eminentiore loco, candentem præcinctus veste, consistens. Præcedentem iudicẽ suo prouocabat aspectu, flagrans martyrij cupiditate, sed Dominus seruabat Antonium, vt instituto monachorum non solùm oratione eius, sed, & conspectu firmaretur.

Flagrat desiderio martirij, & ministrat captiuis Christi.

Quodam autem tempore, cum ab omnium se remouisset oculis, clausoq; monasterio neminem susciperet, Martianus militum propositus, cuius filia immundi spiritus infestationibus quatiebatur, pulsans ostiũ, obsecrabat, vt suo pignori subueniret, & exiens Dominum, pro filia deprecaretur. Tum ille prospiciẽs: Homo, inquit, quid meũ poscis auxilium? mortalis, & ego sum, & tuæ socius fragilitatis: si autem credis in Christum, cui deseruio, vade, & secundùm fidem tuam oĩa Deum, & sanabitur filia tua. Confestim ille credens abijt, & inuocato Iesu, filiam reduxit incolumen. Omnes deinde, quotũ ingens quotidie erat numerus vel corporis lãguoribus oppressi, vel dæmonum infestatione vexati, sanitatis, beneficium ab eo consecuti sunt. Sed cum multitudo venientium desideratam solitudinem auferens, tædio esset, metuensq; nè copiosa signorum accessio vel animos eius extolleret, vel alij præter humanam naturam aliquid de eo æstimarent, ad superiorem Thebaidem pergere cogitauit. Cumq; super fluminis ripam, transitum nauis obseruaret, voce cęlitus demissa, ab ea cogitatione, & mente reuocatus fuit, & iter in interius desertum direxit, vbi loco ad radices mõtis aptissimo reperto, ex agricultura victũ sibi pertenuem quæsiuit, & fratrum etiam aduentantium inopiã subleuauit. Quodam die exiguam eius messem bestiæ, propter aquas illuc cõuenientes, depastæ sunt: è quibus vnam apprehẽdens, Cur, inquit, me lędιtis nihil à me lęsæ? Abite, & in nomine Domini ne huc appropietis vlterius. Nunquã post hanc denunciationem illuc bestiæ appropinquare ausæ sunt. Proh quãtas ibi conuersans expertus est luctas? Admiratione planè dignum est, in tam immani solitudine vnum hominem nec dæmonum quotidianas expauisse congressiones, nec tantarum bestiarum diuersę cessisse feritati. Immobili, & trãquilla animi firmitate, & dæmones fugabat, & feras secum pacificabat.

Miracula eius.

Vide vt vir sãctus à miraculorum virtute superbiam sibi metuat.

Quodam die fratrum precibus victus, monachos inuisere statuit; In medio autem itinere constitutus cum bibendi subsidia defecissent, & ardor nimius, & æstus intolerabilis, & cætera deniq; mortem minitarentur, motus tanto fratrum suorum discrimine ingemuit vir sanctus, deinde ad solita pręcum auxilia confugiens, flexis genibus, supplices manus Domino tetẽdit, & ad primas rogãtis lachrimas in orationis loco fons ebulliẽs erupit, ibiq; & extincta siti, & arentia membra refecta sunt, & sic tandem confecto itinere læti ad sacra monachorum contubernia peruenerũt. Tunc verò quasi

Fontem à Domino precibus impetrat.

patri

patri omnes obuiam occurrerunt, & honorifico salutatu in oscula eius & amplexus certatim ruunt. Proposito feruenti gaudet Antonius, & lætantibus de aduentu suo cunctis, quasi xenia de monte portans, spiritualia impartitur alimenta: Laudat veterum studia, hortator nouorum. Exinde quasi diu abesset ab eremo, rursus festinauit ad montem. Plurimi malo necessitatis coacti illum sequuti sunt, quibus eximio charitatis studio optimè consulebat. Nullus sanè vnquam singulari ab eo benignitate non refectus abiuit.

Fronto vir quidã ex Palæstinis, qui infestissimo dæmonio vexabatur (nam & linguam eius laniabat dentibus & oculorum nitebatur lumẽ extinguere) perrexit ad montẽ, rogauitq; beatum senem vt opem suæ benignitatis sibi præstaret. Cui Antonius, Vade, & curaberis. Ille verbis Antonij incredulus perstitit. tum rursus sanctus Hic curata non poteris, egredere, & calcata Ægypto, statim te misericordia Christi consequetur. Credidit tandem, & profectus, visa Ægypto, infestatio cessauit inimici.

Sanatur obsessus.

Plurimis etiam alijs varijs miserijs, & calamitatibus oppressis, precibus suis salutem impetrauit, quod longum nimis foret referre. Clatuit insuper prophetiæ spiritu, ita vt nihil eum quæ in remotissimis etiã locis fierẽt, lateret.

Hora circiter nona cũ ante cibum orare cæpisset, sensit se à corporis coniunctione auulsum, & per Angelorum manus in sublime deferri. Dæmones autem cum pertinaciter aeris transitum negarent, Angeli requirere cœperunt quænam esset causa, cum Antonius ab omni labis cõtagione purus esset. Tũ illi peccata ab exordio natiuitatis replicare, & summa contentione asserere, nihil sursum vel minima labe infectum tendere posse: Angeli autem ita quidem esse dixerunt, sed peccata, quæ Christi bonitate sopita erant, proferri non debere, si quæ verò in religionis statu ab eo cõtracta nossent, ea in medium adducerent. Instabant nihilominus dæmones multa procacitate mentientes, sed cum nihil probare possent, liber Antonio conscensus apertus fuit. Et statim recollecto spiritu, cibi potusq; oblitus, tota se nocte gemitibus, & lamentis dedit, cum reputaret animo innumerabilem hostium exercitum, qui à fragili, & imbecilla hominis natura superandus erat, si ad lætissimas beatorum sedes peruenire vellemus.

Rapitur in spiritu.

Accusatur à dæmonibus.

Interrogatus aliquando à fratribus quemadmodum se post sarcinam corporis anima gereret, quiue ei locus post exitum concederetur, vidit proxima nocte, tetrum quendam, & terribilem cuius vertex ad cæli nubes pertingebat; vidit etiam alios atq; alios celeri volatu ad cælum tendentes, sed teter ille extensis manibus alios quidẽ ad terram elidebat, alios aute frustra retinere contendens, dolebat, vehementer ad cælestia transuolare; quo spectaculo Antonius maximum gaudium graui tamen dolore mixtum hauriebat, vno tamen semper eodemque vultu apparebat, cuius tantas tamque eximius, splendor, & serenitas erat, vt ex ea quilibet facilè mentis animæque candorem perspicere posset.

Visio S. Antonij.

Cum autem tam multis virtutum omnium ornamentis excultus esset, omnibus tamen se obedientem humilemque præbebat. Clericis nunquàm se in orationis officio anteposuit, Episcopos, & presbyteros demisso corporis habitu venerabatur. Diaconos de rebus diuinis disserentes attentissimo mentis studio audiebat. Hæreticorum consuetudinem haud aliter quàm pestem teterrimam vitabat Nunquam cum eis sermonem conferre, nisi fortè spes aliqua ab iniquitatis eos errore reuocandi esset, voluit. Asserebat namque eorum familiaritatem certissimum esse ad ruinam laqueum.

Humilitas eius.

Fugit hæreticos.

Arrianos tanta animi pertinacia detestabatur, vt quodam die cum eum eadẽ quæ illi credere, in vulgus rumore dissipassẽt, Alexandriã contenderit, ibidemq; in maxima hominũ frequẽtia, sermone planè diuino impietatis errorem

Arrianos palam dãnat Antonius.

rem nefariũ detestatus est, tantaq; verborum vi, & sententiarum grauitate, pugnauit, vt plurimi à detestanda hæresi ad Christianæ fidei puritatem redirent. Nulla ætas, nullus sexus domi re sidebat Pagani ipsique idolorum sacerdotes, vt vel eius cõspectu fruerentur, aduolabant. Celebrabatur in ore omnium nomen Antonij. Morbi ad eius aduentum cessabant, dæmones pellebantur, mentes in erroris scelere pertinaces illustrabantur. Gaudiũ, & exultatio, & lætitiæ voces personabant. At ille hominum tædio victus confestim ad solitudinem properabat, cum portis appropinquãti mulier lugubri admodum voce exclamat: Expecta homo Dei, expecta filia mea atrocissimo vexatur dæmonio, expecta obsecro, nè & ego corruẽs interream. Hoc audito substitit paululum: Et muliere cum filia appropinquãte, orauit Dominum, & statim ad comminationem eius, spiritus impurus egressus est. Puella incolumis, populus in Dei laudibus, mater in gaudio fuit. Ipse verò maiore animi lætitia ad desideratam solitudinem repedabat.

Permulti ab eo curantur.

Dæmonẽ eijcit.

Duo aliquando Philosophi gentiles cæcis ignorantiæ tenebris inuoluti, & inani sapientiæ opinione elati, ad montem ad eum venerunt, existimantes se posse eum inepta verborum calliditate circumuenire. Ad quos Antonius: quare (inquit) tam longo itinere homines sapientes ad stultum se vexare voluerunt? Illis non stultum eum, sed nimiũ sapientem esse respondentibus dixit. Certe si ad stultum venistis inanis labor, vester esse comprobatur: si autem sapientem me esse reputatis, & sapientiam habere, bonũ est; imitamini quod probatis, bona namque summo studio imitari conuenit. Philosophi prudenti hac responsione confusi, cum magna, & ingenij eius, & virtutis admiratione abscesserunt.

Philosophi tentant Antoniũ.

Eos sapienter confundit.

Similiter alios mundi sapientes inani literatũ, & ingenij confidentia subnixos, tali disputatione colligauit? Respondete mihi, quid prius, sensus an literæ? Et quid cuius exordium? Sensus ex literis, an literæ oriuntur ex sensu? Illis asserentibus quod sensus esset auctor, & inuentor literarum, ait: Igitur cui sensus incolumis est, hic literas non requirit. Hoc responso victi, in genti cum stupore tantam in imperito literarum sagacitatem animi admirati sunt. Neque enim, vt in solitudine, & montibus versatus rudis, & agrestis erat: sed iucũdus atq; affabilis, sermonem diuino conditum sale proferebat.

Item duos alios.

Nota acumen sancti Viri.

Hoc antẽ in primis in eo mirabile fuit, vt in extremis etiam orbis terrarũ regionibus miro celebraretur præconio. Constantinus Augustus eiusq; liberi Constans, & Cõstantius frequentes ad eum literas dederunt, quibus nihil non modò mouebatur, sed eandem animi modestiam, & tranquillitatem conseruabat. Conuocatis autẽ in vnũ fratrib. dicebat. Viri principes, & qui toto ferè dominantur orbe reges, suis nos literis honorarunt, sed quæ Christianis adhibenda miratio est? Nam licèt dignitas sit diuersa, eadem tamen, nascendi moriendiq; conditio est. Illa sunt omni veneratione percolenda, illa toto animi effectu retinẽda, quod summus illæ Angelorũ Dominus, & creator omnium, mentis suæ leges hominibus scribere, quod sacro suo eloquio nos ditare, & fœdere sanguinis filij sui icto in filios adoptare dignat' est. Quæ nobis ardenti cupiditate in cælo versantibus cum regum literis ratio est? Nè tamen silentio suo, contemptum ijs attulisse videretur, reciprocis eos literis salutauit, & ad humanarum rerũ contemptum hortatus est.

Antoniũ, & Imperatores & aulici celebrant.

Quodam tempore in interiore solitudine manibus aliquid operis contexens fixis in cælum oculis ingemuit vehementer, & longa ex imo pectore trahens suspiria, nixis in terram genibus Dei clementiam, vt futurum scelus auerteret, inuocauit. Succedunt orationi lachrymæ. Fratres qui assidebant, non dubia coniectura, visionem esse intelligentes, obsecrant, vt tantarum lachrymarum causam exponat. Conatur ille voce ẽdere, sed singultus eam intercludunt, lingua fletibus præpeditur, & in

Visio tristissima S. Antonij.

& in medio conatu sermo gemitu interrumpitur. V. x tamen cum vociferatione luctuosa ait: Melius erat, ô filioli, impendens piaculum citra morte lucrari. Sic incipiens rursum lachrymis vincitur & inter ægra suspiria tandem pectori commodans vocem, Magnũ, inquit, quoddam & vniuersis seculis inauditum imminet nefas. Magno fides Catholica turbine subuertetur, & homines iumentis similes, Christi sancta diripient. Hæc est causa gemituum meorum, quos audistis. Nec mora, visionem sequitur effectus. Nam post annos duos sæua Arianorum erupit insania, quæ sacra miscẽs prophanis, Christi sanguinem pollutum ducebat. Antonius autem fratres propter imminentem Christianæ fidei cladem mærore graui oppressos ita consolatus est, vt diceret Ecclesiam suum citò recuperaturam ornatum, eosq; qui in persecutione fidem ab omni Arianæ labis cõtagione immaculatam seruarent, multò quàm ante clariore fulgore relucentes aspicerent.

Balatij impietas. Balatius, qui sub Nestorio præfecto Alexandriæ, Dux Ægypti fuit, homo Arrianæ iniquitatis studiosus fautor, Christi Ecclesiam imani odio persequebatur, sacra virginum monasteria nefario impetu disturbabat, virgines monachosq; diris supplicijs afficiebat, nec patiebatur, quantum in illo erat, aliquem existere qui cõpressa corporis voluptate diuinarum rerum studio incumberet. *Antonij Epistola ad Balatium.* Antonius datis ad eũ literis admonuit hominem, vt manum à nefaria persecutione, si vindictam diuinam euadere cuperet, compesceret. At ille sannis ludibrijsq; salutaria monita excipiens, proiectam in terras epistolam pedibus conculcauit, & Antonio etiam excidium minitatus est. Sed diuina confestim vltio minitatorem oppressit. Post quinq; enim dies equo vectus, cum Nestorio ad primam Alexandriæ mansionem, quæ Chæreus appellatur, tendebat, *Balatij interitus.* & ille quidem diuini immemor iudicij tabido equi, quo Nestorius vehebatur, morsu ita miserè laniatus fuit, vt ad ciuitatem suorum manibus delatus, tertium deinde post diem expiraret, atque hoc modo dignum impietate sua finem, vti futurum Antonius prædixerat consecutus est.

Cæterùm Antonius quamuis incredibili quadam cælestium rerum cupiditate arderet, nunquam tamen earum amore à studio, quod proximis impendebat auelli potuit. *Charitas eius in proximos.* Totius orbis homines auidè ad eum confluebant, nullus se frustra venisse eò conquestus est. Venientes ad se mira cum modestia admonebat, vt oblita seculi dignitate, totam mentem in diuinæ pulchritudinis speciem contemplandam defigerent. Pauperes, & impotenti principum dominatu oppressos, tanto animi ardore defendendos suscipiebat, vt ipse pro illis iniuriam pati videretur. *Pauperũ & principum iniuria oppressorum Antonius defensor.* Multis vtilis fuit præclari senis oratio: multi amplissimis opibus honoribusq; contemptis, in eius se disciplinam tradiderunt.

Quis aũt finis indefessi eius certaminis fuerit, dignum est commemorare. Centenarium numerum quinque annis supergressus, cum iam iter sibi ad patriam fælicissimum instare à Domino percepisset, supremã ad fratres orationem habuit, *Antonius 100 & 5. annorum.* qua incredibili ardore de contemptu rerum humanarum, de futuro extremo iudicio, deque sempiternis pręmijs atq; supplicijs disseruit. *Suprema eius oratio ad fratres.* Deinde admirabili tranquillitate vt desidiam in religionis studio quam maximè vitarent eos hortatus est. Postremò vt contagiosam hæreticorum familiaritem declinarent, si vellent mentis suæ statum optimis disciplinis, & institutis fundatũ, incolumẽ cõseruare.

Hæc cum dixisset, quanta potuit celeritate maxima ad antiquum virtutis suæ domicilium contendit, vt vbi sanctam Deo animam redderet. Timebat enim nè in funere suo, praua Aegypti consuetudine, quam ille magna sæpe contentione in Episcopis damnauerat vteretur. Mos erat Aegyptijs nobilium & præcipue sacra beatorũ martyrum corpora linteamine quidem obuoluere, & studium funeri solitum nonnegare, terra verò non abscondere, sed su

per

per lectulos, domi posita reseruare: Hunc honorē quiescentibus reddi, inueteratæ consuetudinis vanitas tradidit. Huius consuetudinis metu commotus, nē eodem circa se laberentur errore, ex eorum se cōspectu, ad intima deserti loca proripuit. Habebat ibi duos, suis ante annos quindecim, disciplinis imbutos egregia sanctitate discipulos. His eadem ferè quæ supra monita inculcans, supremum mandatum dedit, nè aliquando suas ad Aegyptum reliquias perferrent, vel tumuli locū alijs indicarent. Vestimentorū autem meorū ista sit diuisio: Melotem, & pallium nimia vetustate consumptum, quod ab Athanasio Episcopo recepi, eidem reddidote: Serapion Episcopus aliam melotem accipiat, vos cilicinum habetote vestimentum, & valete mea viscera: Antonius enim migrat. Verba finierat & extensis paululum pedibus mortem lætus aspexit, ita vt ex hilaritate vultus eius, sanctorum Angelorum, qui ad animam eius perferendam descenderant, præsentia nasceretur. Discipuli mandata seruauerunt, inuolutum, vt præceperat corpus humo operientes; nemoq; præter eos vsq; ad diem vbi sit conditum, nouit.

Ecce qualis Antonij Vestiuie.

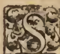
Fæliciter ex hac vita migrat

Hic Antonio vitę terminus fuit, ista principia meritorū: Reliquit vir Dei magnum, toti Ægypto sui desiderium cum multis lachrymis coniunctum. Incredibili vitæ duritie in suscepto semel pietatis instituto ad extremū vitę diem perseuerauit. Inuicta mentis constantia, nec languori nec longeuæ quicquam ætati aliquādo concessit. Et in hac austeritate, quod vix credibile est, eam corporis pulchritudinem, & decorem retinuit, vt eorum etiam quæ delicijs fouentur longe superaret.

Pulchritudo corporis eius.

VITA S. SVLPITII,
Cognomento Pij, Bituricensis Episcopi,

Ex ea quae est ab eius aequali optima fide conscripta. Migrauit ex hac vita anno Domini quingētesimo nonagesimoquarto, anno Childeberti Regis, XVI. Porrò notandum est eum successisse Remigio Episcopo temporibus Guntrammi Regis Francorum, anno Dom. quingentesimo octogesimo septimo. Non autem, vt in vita ipsius legitur Austregisilo temporibus Clotarij Regis.

VLPITIVS quāuis clatis admodum natalibus ortus, & in castris regijs nutritus, magnas haberet ad omnem peccandi licentiam occasiones, tāta tamen à primis annis Christi militiam complexus est, constantia, vt ad extremum vitæ spiritū immutabili proposito in ea perseuerare proponeret. Et erat sanè iam ardens, & excellens in eo capessendæ religionis cupido, & feruor spiritus, vt eius causa, si oblata fuisset à persecutore occasio, vltrò se supplicijs obiecisset. Cœpit interim ad omnem se virtutem exercere, & artium maximarum disciplinis animum excolere, & tam eximijs sapientiæ, & virtutum omniū exemplis florere, vt passim tam senes, quàm iuuenes ad eum confluerent, quò admirandam eius doctrinam cælesti quadā suauitate mixtam auribus haurirent, & perfectam vitæ, quam studiosè sectabatur, institutionem imitarentur.

17. Ianuarij Eius gen°.

Feruor spiritus.

Præter alias, quas indefesso studio exercebat, virtutes, incredibili quodā amore erga pauperes, & inopes flagrabat, vt eorum curam non secus, quàm pater filiorum, susceperit. In vinculis coniectos non modò orationis suauitate ad patientiam erudiebat, verùm etiā opera sua, & officio ex carcerum squalore multos liberabat. Diem itaq; totam proximi studio, noctē verò cum Deo in precibus exigebat. Erat haud procul à domo paterna templū quoddam, quod mutata veste (vt omnē inanis gloriæ occasionem vitaret) frequentabat. Accidit autē, vt cum nocte quadam cum duobus puerulis precibus in eo vacaret, duo teterrimi, & immanes, spiritus apprehensos pueros per vim extrahere niterentur: qui sublato clamore opem implorantes, periculum in quo versabantur tremendo eiulatu significabant

Crucis signo pellit dæmones. significabant: quo uir sanctus à mentis attentione reuocatus dæmones vidit, & protinus expresso contra eos crucis signo in fugam vertit.

Ex eo tempore Sathan summis inuidiæ stimulis contra eum incitatus, quibuscunq; potuit machinis oppugnauit, quem ille non modò contempsit, sed tanta etiam virtute contriuit, vt ex obsessis passim fugaret, & ægros suis precibus ab omni languore curaret. Hæc ille quamuis occultè gerebat, & enixè operam daret, nè ad aures populares miracula emanarent, non potuit tamē tanto fieri silentio, vt non fama eius apud omnes cum admiratione vagaretur. Vnde Bituricensis antistes vt liceret sibi publicum docendi in Ecclesia munus Sulpitio deferre, à Theodorico Principe obtinuit. Annuit sine mora Rex, & Sulpitius, tonsis capillis, ad Leuiticum prouectus ministerium, maiore in dies cœpit signorum copia clarescere, & tanta doctrinæ excellentia fulgere, vt Rex Clatarius eum pro sua, & exercitus sui salute in castris Abbatis officio fungi voluerit. Non multo post Rex sæuissimo correptus morbo, ad extrema tendebat, cùm Regina casu viri sui grauiter perculsa monilia abijcit, vestes lacerat, capillos euellit, genas discerpit, regemq; haud aliter atq; iam extinctum plorat. Turbatur omnis regia domus, & dominæ lachrymis aulicorum omnium planctus iungitur: cū vit Dei luctu eorum lachrymisq; permotus, perpetuis Deum precibus pulsat, & quinque diebus sine aliquo corporis alimento pro salute regis vigilias producit, quibus exactis regis tamen salus desperatior facta est, adeò vt iam cū morte ipsa luctaretur. Tunc aulici, & viri principes ad virum Dei accedunt, & vt se inedia macerare desinat, hortantur: Nam dicebant, Rex in vltimum vitæ terminum adductus cōualescere non potest. Quibus vir sanctus: Confidite, inquit, nam septimo die vnà ego cum principe sanitati, restituto, cibum capiam. Mira res, & omnium ore meritò celebranda, septimo die, Rex extrema morbi vehementia

Vit Leuita.

Regē suis preib. reddit incolumem.

confectus, repente conualescit, & Sulpitium lætus conuiuio honorificentissimè excipit.

Hæc res non modò oībus eum charum, sed multò magis admirabilē reddidit, adeo vt summa omnium voluntate, Bituricēsi antistite per mortē sublato, ad summum illud honoris fastigium euectus sit. Ille verò nō honori, sed oneri suas supponit ceruices. Vidisses ibi sanctum Sacerdotem, velut lampadem diuinitus accensam tradere se ieiunijs multis, & vigilijs prope continuis, adeò vt si naturæ necessitas somnum interdum exigeret, eum non in molli strato, quo nunquā vsus est, sed humi, substrato cilicio, & mattula, parcè captaret. Erat in eo insignis vitæ puritas, & animi virtutes eximiæ, quibus tantùm, breui tempore apud populum Iudaica perfidia contaminatum, profecit, vt quasi nouam veritatis lucē sibi aspicere viderentur, certatimq; ad peccatorum veniam ab eo per lauacri regenerationem percipiendam, cōfluerent. Non enim doctrinæ solùm excellentia, & puritate, sed multò magis miraculorum virtute perfidiam eorum expugnabat. Tanta.n. signorum gratia in eo fuit, vt haud secus, atq; olim Apostoli miraculis corruscauerit.

Fit Bituricensis Episcopus.

Iudæos multos cōuertit.

Eo tempore, quo dira fames prouincias omnes populabatur, puer quidam inedia ferè extinctus, ad sancti Pontificis genua prouolutus, misericordiam imprrauit. Respiciens ergò vir pius ad domus suæ præfectū, hunc (inquit) puerum summo studio noueris tibi cōmēdatum. Pollicetur ille se, quod erat iussus, diligenter curaturum. Interim verò varijs negocijs distractus adeo negligenter puerum habere cœpit, vt ille frigore, & inedia confectus, vltimum spiritū in fornace proiectus ædiderit. Inquirit deinde Episcopus de puero, eoq; non inuento reposcit à præfecto commendatum. At ille graui dolore admissi criminis perculsus, ad eius se pedes abiecit, & se eū perdidisse fatetur. Tùm vir Dei in cubiculum se suum recipiens, dolorem quem ex pueri interitu conceperat tot tantisq;

Extinctũ suscipiat puerum. lachrymis & precibus testatus est, vt prius è terra, in quam prostratus iacebat, non surgeret quàm puerũ à morte ad vitam reuocasset.

Erat in Virisionensium agello gurges quidam dæmonibus consecratus, in quo plurimi maligni insidijs miserabiliter præfocati interierant. Contingit aũt virum sanctum illuc qñq; iter habere: ad quẽ loci illius incolæ supplices accurrunt, orant atq; obsecrãt, vt aliquod tantæ calamitati remediũ adhibeat: aliter. n. sese nullo modo famulos, & propinquos cõtra hostis insidias tueri posse: vir sanctus, solita pietate commotus chrisma oleo, & aqua mixtum discipulo cuidã suo tradidit, præcepitq; vt in aquas mitteret cũ virtute verborũ illorum quibus Eliseus olim contra aquę sterilitatem vsus fuerat. *4. Reg. 2. Profligat dæmonem ab aquis.* Sanaui aquas, & non erit in eis vltra mors, neq; sterilitas. Quod cùm factum fuisset, continuò malignus nonmodò fugatus est, sed & magnam piscium copiã gurges idẽ suppeditauit.

Non multò post rusticus quidam, vt æstatis tẽperaret calores cùm se aquis parum cautè commisisset, repentè fluctibus haustus ad ima descendit. Anus autem quædam eminus posita, vt miserandum hominis interitũ vidit, manu ministris sancti Pontificis non longè remotis, annuit, vt opem adferrẽt. Illi rei, quæ gerebatur, ignari accurrunt, & hominem iam aquis suffocatum intelligunt. Perfertur res ad notitiam Pontificis, qui extractũ ad se portari iubet, & in nonam vsq; horam diligenter seruari. Tribus horis exanime iacuerat, cùm vir sanctus magna fiducia fusis ad Deũ precibus, signoq; crucis defunctum fulcitat, & saluum atq; incolumem à se dimittit. *Aliũ defunctũ vitæ restituit.* Fertur tribus in locis, vim ignis tecta, domosq; miserrimè populantem signo crucis repressisse, & monasterium virginum à simili exitio suis precibus liberasse.

Dæmon nititur eius perturbare Ecclesiam. Cùm his alijsq; virtutum operibus vir sanctus instar clarissimorum syderum, fulgeret, diabolus vt Ecclesiæ totius pacem, quæ eius Patrocinio mirè florebat, perturbaret, & intestinis bellis dilaceraret, malignos quosdam viros commouit, qui Galliatum quendã principem incitarunt, admotis ei prauæ cupiditatis facibus, vt à Bituricensi clero, & populo pecunias per scelus extorqueat. Misit ille continuò, quendam è suis familiaribus, hominem gemina lingua virus exitiale vibrãtem, vt is populum exagitet. Sed cùm nefarius ille regiæ crudelitatis minister multitudinem illam Christianę plebis in seruitutem non ferendam redigere conaretur, omnes ad pastorem suum confugiunt, sublatisq; cũ ingenti planctu, & clamore vocibus. Pie pastor, inquiunt, fer opem gregi tuo, quem huc usq; paterno fouisti affectu: nè patiaris commissos tuæ fidei perire, defende nos à lupo, qui rabido nos dente discerpit. His auditis, vir pius toto animo ad misericordiam commotus, indicto omnibus ieiunio, principis nuncium à nefario cœpto reuocare conatus est, sed cum ille spernens sancti viri sermonibus, magis insolesceret, ille se in cellulam recipiens precibus, & lachrymis à præpotenti Deo petit, quod à præside obtinere non potuit: nec tamen inimicorum perniciem, sed cõuersionem postulauit. *Indicit ieiuniũ contra vim.* Interea eximium quendam solitariæ vitæ cultorẽ, Ebregisilinum nomine, virum sanctitatis opinione præcellentem euocat, mittitq; ad regem vt arguat eius crudelitatẽ, & ni se ad meliorem frugem recipiat, repentinum interitum denunciet. Rex hac viri sanctissimi comminatione audita, adeò est totus timore correptus, & fractus, vt ingẽtem vim lachrymarum profuderit, & continuò, spreto regali fastigio, dignos pœnitentiæ fructus fecerit: & populum non modò ab iniqua actione liberauerit, sed nouis etiam priuilegijs auctum, & amplificatum illustrauerit. Porrò ille vir crudelis, qui regia auctoritate huic negocio conficiendo præfectus fuerat, cum nollet regi iam melius mutato subscribere, & interim aliorum animos ad defectionis studium prouocaret, diuinitus percussus, vitam cum insigni infamiæ nota perdidit, qua indignè *Diuinitus punitur exactor insolens.*

ferebat

Hæc sunt vera Episcopi arma quibus hostes profligare debet

fruebatur. O verè beatum antistitem, qui aduersus hostiles inimicorum furores nũquam se vel armis, vel manu defendit sua, sed ieiunijs, & vigilijs cõtinuis ita hostiles impetus prostrauit, vt semper victoriam cum ampliore sanctitatis opinione, & ecclesiæ totius ædificatione reportauerit. Porrò si nos multiplices eius in omni genere virtutes commemorare velimus, nec præ sermonis inopia poterimus, nec fidem dictis nostris habituri sunt, nisi qui suis ea oculis perspexerint.

Quadam nocte homo scelestus, sed inops, in penu beati viri se per vim ingessit, furtoq; quæ iam inde auferre nitebatur. Sed cùm perpetrato furto in tutum se recipere vellet, omnem sibi exeundi facultatem ablatam, & tanquam carcere vndiq; se conclusum vidit. Tota igitur nocte frustra multum desudans, qui facilem sibi aditum parauerat, exitum inuenire omnino non potuit. Sole interim suos radios spargente, vir Dei vnum è suis custodibus ad se accitum, iubet adire cellam penariam, & si quem illic offenderet, multa lassitudine fatigatum, & quasi nexib. quibusdam irretitũ, eum inde educere. Abijt illicò vestigio, socioq; sibi adiuncto, cum hominem ambo vellent comprehendere, ille instar anguillæ ex eorũ manibus mira lubricitate elabitur; sed eum inflagrãti facto depræhẽsum, turbisq; vndiq; vallatum se cerneret, malletq; repentina morte perire, quã acerbas flagitij pœnas luere, in puteũ octoginta ferè cubitorum altum se præcipitem dedit, interim nihilominus in ipso puteo beati antistitis suffragia implorans. Mox igitur vir sanctus eò aduolat, & puerum funibus alligatum ad miserum illum demitti iubet, ut diligẽter apprehensum secum educat; Clamantibus verò cunctis, vitam eius iã planè deploratã, pergit urgere uir sanctus, ut puer ipsius iussa sine mora capessat. Descendit igitur famulus signo ab Episcopo ipsi impresso munitus: certumq; incolumem, quẽ iam omnes extinctum arbitrabantur: iniectisq; illi funibus sursum unà secum attrahit;

In puteũ altissimũ insiliens manet incolumis

Accurrit ad huius rei spectaculũ uniuersa pęnè ciuitas: fit unus oĩum plausus, & gratulatio, miratuiq; sospitem, quem in tantam profunditatem per præceps collapsum, omni uitali spiritu prorsus destitutum existimauerant. At miser ille, sui sceleris conscientia confusus, ad sancti Pontificis se pedes prosternit, petitq; maleficij ueniam. Ille uerò pietatis uisceribus affluẽs, ignoscit celeriter: addit etiam uitæ sustentandæ necessaria, crebroq; admonet, ut petere malit, quàm rapere, & ex beneficio potius alieno, quàm furto suo sibi parare uitæ subsidia. Discimus ex his, sancti uiri perfectã humilitatẽ, benignè faciendi disciplinam cum summa mansuetudine coniunctam, & sanctã simplicitatem insigni prudentiæ laude ornatam. Neq; minor in eo fuit patientiæ, & longanimitatis laus ut sequentia declarabunt.

Diaconus quidã cũ ab illo in patriã redeũdi copiam postulasset, & uir Dei, & longinqui itineris occasione pericu lũ ei metueret, noluit ei discẽdẽdi potestatẽ facere. Ille uerò spiritu superbiæ agitatus, in ipsa nocte arrepto uehiculo, celeriter fugã arripit, sed miser cęcitate percussus, post multos tota nocte ultrò citroq; exantlatos labores, mane se eodẽ in loco, unde aufugerat, cõstitutum uidit. Denique à sacerdote sanctissimo, quem nihil horũ latuisse puto, ueniã supplex perit, eiusq; adhęrẽs genibus totam rei gestæ seriem exponit. Vir pius, nihil eius irritatus peruicacia, libenter ignoscit culpã agnoscenti.

In obediẽtia castigatur.

Multas uir Dei pertulit ab antiquo hoste insidias, multas infestatiões quas tñ inuicta mentis constantia, & insita pietate semper elusit. Miserat qñque uir sanctus puerum quendam, Aniulphum nomine, mira ingenij, & morũ simplicitate prædictum ad locum quendã ubi fratribus, & pauperibus uictui necessaria præpararet. Porrò demon pijs sancti uiri institutis uehementer reluctabatur, puerũ illum in uia è curru exturbatum flagris iam crudeliter cędit, ut semiuiuum fratres domũ reportauerint. Cùm ea res ad iniuriã san

cti Pontificis pertineret, nemo ei, quid actum esset, voluit indicare. Tandem diuinitus edoctus (habebat enim etiam prophetiæ spiritum) cum puerum continuis decem diebus cæcum mutumque permanere videret, membrisque omnibus præmortuis, in vltimum vitæ discrimen adductum, lachymas præ dolore continere non potuit, & grauiter tantos miserę suæ oniculæ dolores ferens, humi se prostrauit, enixè Deum deprecans vt benignè, misericordiæ suæ opem ostendere dignaretur. Nondum orationem compleuerat, cum plenus fiducia panis buccellam cum vino misero animam iam prope exhalanti offerri iubet. Res sanè mira, ille qui iam mortis acerbitate oppressus spiritũ tradere putabatur, statim ad pristinũ vigorẽ renocatur, & integris corporis animique viribus, quanta esset Dei erga fideles seruos suos benignitas, declarauit.

Curatur prope extinctus

Die illa, quæ Christi à mortuis excitati memoriam nobis repręsentat, & singulari ceremoniarum sanctitate ab omnibus celebratur, rusticus quidã cũ arrepta securi nefario operi incumberet, illico manus eius cute, & neruis tabescentibus à refacta securi adhæsit & cruciatu intolerabili diras violati festi pęnas luit. Quid faceret miser ille prorsus ignorabat, nisi quod magna de patrocinio sancti Sulpitij concepta fiducia supplex se, ad eius pedes demitteret, & admissi flagitij veniam postularet. At Episcopus motus misericordia secum eum ad Ecclesiam ire iubet. Ibi sub ara prostratus sacerdos Dei, preces iungit precibus, deinde domum rediens totam noctem cum multis lachrymis in oratione transmisit. Mane autem facto cum debitas Deo preces persoluturus ad templum venisset, promiscuum cernit vulgus, hominem illũ cum securi intuentem, at ipse iterum se pronũ abijciens pro salute miseri Dominum deprecatur. Tum miser ille doloris acerbitate victus, tã immanes cũ lugubri admodũ fletu clamores edidit, vt omnes immenso pauore correptos in fugam verterit; Viro autẽ sancto preces ardẽtiore mẽtis studio multiplicante, sacrilega manus sanitatem recepit, & reus fusis cum peccati sui confessione lachrymis, ab omni reatu absolutus.

Pœna violantis diẽ Dominicæ resurrectionis.

Hæc, & alia admirandæ sanctitatis opera quamuis illum per vniuersam regionem valde celebrẽ redderent, nõ tamen à recto virtutum tramite in scopulos superbiæ impellere potuerunt, sed quò maioribus virtutum ornamentis decoratus, alijs admirabilior videbatur, eò sese submissius humiliusque gerebat, quæ res eum omnibus adeo gratum reddidit, vt plurimi sese ardenti studio ad eius disciplinam aggregarent. Construxerat vir sanctus innumerabilium clericorum ac monachorum pater effectus monasteria non pauca, aliaque pietatis domicilia plurima, in quibus non modò castam, & ab omni prophanorum hominum consuetudine remotam vitam degebant, sed etiã tam excellenti cælestis disciplinæ desiderio inflammatam, vt multi sacrarum literarum dulcedine capti, exemplo beati viri post triduum demum cibum caperent. Hoc enim vir sanctus in primis, & sibi, & suis discipulis proponebat, vt corporis non modò motus ratione vacuos, & prauas cupiditates reprimeret, sed vt omnes sapientiæ, & scientię opibus excellenter instructi, alios ad simile pietatis studium vocarent. Eiusmodi autem filiorum studijs pater sanctus adeo delectabatur, vt neque in vltimo ferè spiritu ab ijs se auelli pateretur. Vires illi, graui senecta exhaustæ deficiebant, cum multo insignium meritorum splendore coruscãs, ita è vita excessit, vt omnibus ad eum confluentibus maximum sui desideriũ reliquerit. Funus fuit multorũ lachrymis procuratũ, & in Basilicã, quã ipsã ante extruxerat illatũ. Vbi autem sacrum corpus tumulo inferendum esset, plebs vniuersa pastoris sui absentiam non ferens, humi prostrata voces admodũ lugubres edidit, & multis lachrymis quęrimonijsq; quãtum ex eius morte dolorem caperet, testata est. Sed vir sanctus, vt pias suorũ lachrymas abstergã

Multa condidit loca sacra.

Obitus sancti.

ter, & se nequaquam pastorale simul cum corpore, curam deposuisse osten-

Miracula post obitū.

deret, mox eos spiritu inuisit, & homines varijs languoribus & morbis oppressos ibidem præsentes, insigni clarissimoque sanitatis beneficio affecit. Eius rei fama cum per varias non modo ciuitates, sed regna etiam terrarum vagaretur, innumerabilem hominum multitudinem varijs calamitatibus miseram ad beati Viri sepulchrum inuisendum excitauit, & in maximam similis consequendi beneficij spem adduxit, quæ sane spes cumulatè eis, quod desiderabant, præstitit. Nunquam enim eos, qui debita fide in quauis necessitate Christi opem, eius patrocinio implorarunt, inanes à se dimisit, sed tantis & tam magnificis beneficijs auctos, & amplificatos extulit, vt omnes eius sanctitatem eximijs preconijs vbique celebrarent.

VITA S LEOBARDI reclusi in maiori Monasterio prope Turones,

Ex ea quæ est per Gregorium Turonensem Episcopum. Floruit hic Sanctus circa annum Domini 583.

18. Ianu. Gen. Leobardi.

Beatissimus Leobardus Auernici territorij indigena, ingenuo quidem genere natus, non tamē gloriosis admodum natalibus, sed meritis floruit sanè præclarissimis. Cū post multa virtutum, & literarum ornamenta, ætas cōnubio apta accederet, pater, nè possessiones, quæ erant amplissimæ ad externos deuoluerentur, sine mora cū liberis procreandis operā dare voluit. Quid enim, dicebat, mi fili, hactenus tanto labore cumulandis diuitijs, & agrorum possessionibus insudaui, si possessor ex genere nostro ad fruendū defuerit? At filius quamuis toto animo dura matrimonij vincula respueret, nè tamen patris voluntatem negligere, &

Ducit Vxorem.

parum sanctam habere videretur, passus est se ijs alligari.

Eius parentes moriuntur.

Interea vtroq; parente fœlici somno mortis sopito, postquam lugubri deformatus habitu, tempus luctus iusto dolore expleuerat, nuptialibus oneratus donis, ad domum fratris sui perrexit: quem adeo miserè vino sepultum inuenit, vt neq; fratrem agnosceret, neq; domo sua recipere vellet. Ille igitur pro hospitio multis iniurijs, & cōtumelijs à fratre acceptus ad quoddam vile declinauit tugurium, vt ibi mēbra multis itineris vexata incommodis, grato vtcunq; somno recrearet. Media autē

Recolit diuina beneficia nocte.

nocte expergefactus, cœpit multiplicia Dei beneficia grata mente recolere, & aciem totam in diuinam bonitatē defigere. Quæ meditatio tantos in eius pectore amoris igniculos excitauit, vt ingentem lachrymarum vim profunderet, & sublatis cum insita pietate ad cœlum manibus Dñm enixè precaretur, vt illi, quo tandem munere posset aliquā illi gratiā referre, aut opere suæ pensum proinde atq; deberet absoluere, ostendere dignaretur. Tandem post

Seipsum excitat ad mūdi contemptum.

longa suspiria, post dulces lachrymas; ô anima, inquit, mea, quid agis? quid in ambiguo suspensa teneris? quid sectaris? quæ est huius mundi gloria vt ei toto vitę tuę curriculo seruire velis? Nunquid non vana sunt omnia, & breuissimo temporis spatio circūscripta? & quæ sunt corporis deliciæ cum suauissimis mentis delicijs collatæ? Eia igitur rumpe moras, & suauissimum Christi iugum tota mente amplectere.

Hæc cum effatus esset, & mēs eius diuino amore mirabiliter æstuaret prima luce ascenso equo iter ingressus est, incertus omninò, vel quid ageret, vel quò tendere deberet. Tādem ei op-

Inuisit sepulchrum S. Martini

portunè sepulchri S. Martini multis magnisq; miraculis admodū celebris in mentem venit, quod miro pietatis studio inuisit, & paucis diebus sancti illius patrocinio inuocato, ad cellulam, transmisso amne, maiori monasterio propinquam (de qua Alaricus quidam recesserat) deuotus accessit, in qua tam excellēti vitæ integritate annos viginti, & duos versatus est, vt miraculorum virtute clarus admodū euaserit.

Virgis caeditur. Hac Pontiani constantia vehementer commotus iudex iussit eum vestibus nudatum atrocissimè cædi, tama crudelitate vt terram vndiq; suo sanguine rigaret. Cum autem ministri vehementius instarent, vt inuictum eius animum frangerent: Non te, inquit, ò homo sceleste, cum dijs tuis pudet, tui, quòd videas me Christi Iesu mei benignitate insuperabilem pœnas tuas contemnere? Iratus Fabianus præcepit vt nudis plantis super ardentes prunas ingredi cogeretur. At sanctus martyr *Super prunas ambulat illæsus.* impresso sibi crucis signo, nudis pedibus illæsus ambulauit, & iudicem hac voce compellauit: Ecce in nomine Domini mei Iesu Christi nudis plantis calco carbones, tu quoque manū tuā in feruentis aquæ dolium immitte, & vide, num Iupiter tuus simili virtute præditus, illæsum te seruare possit. *Suspenditur in eculeo.* Tunc Fabianus ira inflammatus, suspendi eum in eculeum iussit. Cumq; carnifices plagas illi imponere conarentur, viribus protinus destituti clamare cœperunt. Væ nobis, quia maiore nos, quàm ille, cruciatu afficimur. Manus nostræ elanguerunt, vncī sunt fracti, & omnes denique conatus nostri in nihilum reciderunt. Tum iudex *In carcerē mittitur.* mente plane & consilio destitutus, in carcerem eum compingi iussit, vbi frequenti religiosorum hominum concursu ad martyrij constantiam pro fidei defensione ad vlt mum spiritum retinendum mirificè confortatus est.

Leonibus in amphitheatro obijcitur. Audiens hoc Fabianus iussit eum è carcere in amphiteatrum adduci, vt suo sanguine duorum ibidem leonum sæuitiam satiaret. Confluxerat eò innumerabilis hominum multitudo vt crudele hoc spectaculū intueretur, & animos tam miserabili Christi martyris interitu pasceret. Sed ecce immanes feræ, quamuis dira fame exagitatæ, viso *Leones cū venerātur* Pontiano adeò sunt mansuefactæ, vt demissis ceruicibus S. Christi martirē venerarentur. Quo viso populus, sublatis in cælum vocibus exclamauit: Verè magnus est Christianorū Deus: dignum est vt sanctus Dei dimittatur. Fabianus ex populi clamoribus seditionem veritus, confestim eum iterum firmissimis vinculis constringi iussit, & cibo omni, potuq; destitutum carceris squalore necari. Cumq; duodecim in eo dies hoc modo exegisset, noctis intempestæ silentio Angelus Domini *Ab Angelo in carcere confortatur.* cælesti eum cibo refecit atq; ad certamen inuicta virtute subeundum hortatus est. Ministri autem cum iā certo eum extinctum putarent, voluerunt corpus eius, nè pestilenti contagione locum inficeret, humo mandare. Cūq; præter opinionem psallentem eum inuenirent, stupore oppressi renunciarūt Fabiano Christi martyrē optima corporis valetudine præditum esse. Fabianus maiori admiratione perculsus, & ira simul inflammatus, liquefacto cūm oleo perfundi iussit.

Ministri his auditis, quæ ad tantæ rei crudelitatem necessaria erant, summa celeritate pararūt. Tum Fabianus, vt pœnæ acerbitate ob oculos posita martyris constantiam frangeret, primùm sanctum virum in lecto ferreo extendi, & nunc blanditijs nunc horribilibus minis, vt dijs sacrificaret, excitari iussit. At martyr cum istos Syrenum cātus surda aure exciperet, plumbo feruenti perfusus est, quod non aliter in eius dorso, quàm aqua in marmore enatauit. *Plumbo liquefacto perfunditur.* Tum martyr rursus ad impium iudicem: Ecce omnibus tuis conatibus elusis, supplicia, Dei mei virtute fracta sunt, & adhuc in impietate tua perseuerabis? Erubesce tandem, & Christi Dei mei virtutē agnosce. Contra autem Fabianus: Audi me Pontiane, & animam tuam à maiore suppliciorum atrocitate libera, & dijs patrijs debitum honoris sacrificium defetto. Cui Pōtianus: Adhuc tu auribus meis hanc iniuriam irrogare pergis, vt surda & muta idola, atque adeò dęmonia deos esse credam?

Audiens hæc Fabianus, ab impotenti animi furia victus, mortis sententiam in eum tulit, vt gladio feriretur. Nec mora, crudelitatis ministri arreptum eum foras eduxerunt; Ipse verò summa animi alacritate ad locum supplicij pergens, positis humi genibus,

 gratias

gratias creatori suo egit, qui eum præclaro certamine ad martyrij gloriam vocare dignatus fuisset. Domine, inquit, Deus omnipotens, sit nomen tuũ sanctum in omni sæculorum æternitate benedictum, qui me deuicto humani generis hoste, per passionis agonem ad te venire iubes. His dictis collum generoso animo feriendum præbuit, & agonem cum admiranda opinione virtutis cõsummauit, decimonono Calendas Februarias. Corpus eius fuit noctu à Christianis à ponte sanguinario sublatũ, & in fundo, qui Lucianus dicitur, non longè à muro vrbis Spoletanæ sepultum 15. Cal. Februar. j.

Feritur gladio.

S. Marij. ... Vide infra: pag. 76. 19. Feb.

GESTA BEATI SEBASTIANI Clarissimi Martyris,

Ex ea quæ optima fide grauiter, & eruditè R. P. L. Surius ex antiquissimis Codicibus scripsit, quæ omnia cũ Beda, & Vsuardi Martyrologijs consentiunt.

EBASTIANVS ciuitate Narbonensi oriũdus, vir pietatis, & religionis laude præstantissimus, postquam Mediolani animum omnibus maximarum artium disciplinis egregiè excoluisset, Diocletiano, & Maximiano Imperatoribus adeo in omnibus charus effectus est, vt primę militiæ ornamentis decoratum suo cõspectui adstare semper iuberent. Erat insigni iustitia cultus, & eximio virtutis, & honestatis splendore illustris, tantumq; apud omnes prudẽtię, & rei militaris opinione valebat, vt eũ non modò milites, sed vniuersi qui palatio præerant, summo amoris atq; beneuolentiæ studio complecterentur atq; colerẽt. Porrò cũ omnibus virtutũ maximarũ opib⁹ esset instructissimus tum nihil vna pietate, qua noctu dieq; sedulum Christo exhibebat officiũ, in vita sanctius habuit. Sed quia quorũdam Christianorum animos supplicio rum timore à fidei constantia deficere videbat, & multos præterea in terram prostratos inimicorum congressum vehementer formidare, prudenter ille sõgo tempore sub terreni imperij chlamide Christi militem texit, vt quas diabolus animas in pestem sempiternumq; exitium trahere nitebatur, suis sermonibus confirmaret, & spe cœlestis gloriæ ad terrenarum rerum, & suppliciorum omnium contemptum induceret. Postquam verò multas martyrum mẽtes à timore passionis eripuit, & tempus adesse vidit, quo præclaro certamine de hostibus triumphum reportaret, constanter se, quis esset, aperuit.

20. Ianuarij. Patria Sebastiani.

Virtutes eius.

Celat religionẽ suã.

Erant eo tempore Marcellianus, & Marcus gemini fratres claris admodũ natalibus patre Tranquilliano, matre verò Martia progeniti, qui cum pro Christi amore vincula, & carceres paterentur, non semel in fidei constantia salutaribus Sebastiani monitis confirmati fuere, donec capite damnati, & ad supplicium protracti parentum, coniugum, & liberorum precibus ac lachrymis in fraudem impellerentur. Nam cum ingens cognatorum caterua lugubri valdè eiulatu eos ad suppliciũ prosequeretur, tantos in morte eorum dolores, tantos gemitus, & luctus ediderunt, vt ipsum Romanę vrbis pręfectũ Agrestiũ, Chromatiũ, in partẽ societatẽq; doloris pertraherent, qui eis triginta dierum inducias concessit, vt eo temporis spatio cum illis agerent, vt dijs sacrificium offerrent, sesque ab imminenti mortis periculo eriperent.

Marcus, & Marcellianus insignes martyres.

Omnes igitur eos, Euæ fallacia instructi accesserunt, & lugubres valde fletus ad cœlum tollentes, clamabant, vt aliqua si non sui, saltem parentum, coniugum atq; liberorum suorum misericordia caperẽtur. Obsecramus vos dicebant, ò amici charissimi, nolitè hãc dulcem lucem, mente furibunda abrũpere, & vos atq; adeo familiam vniuersam multis virtutum insignijs illustratam, in pestem sempiternumq; exitum præcipitem dare. Imponite, quæsumus vestris nostrisq; calamitatibus finem, & vos patres esse dulcium filiorum, vel admoniti, mementote. Hæc, & his similia amicis, eorum auribus cum fletu inculcantibus, miseram se clami-

Tentatio vehemens SS martyribus à cognatis.

A matre. tans mater aduenit, & solutis cum dolore crinibus canos suę senectutis ostẽtabat, scissaq; in conspectu corũ veste, quæ tegebat vbera, cunctis lachrymantibus, marcidas, quas suxerant, mammas ostẽdebat, & blandimenta, quæ illis adhuc infantibus exhibuerat, multùm eiulans commemorabat. Heu me miseram, dicebat, quamuis miseriarũ cumulus ex omni parte me circumuallat. Amitto filios ad mortem vltrò properantes. Nouum hoc pereundi genus, in quo carnifex rogatur vt feriat, vt ita optatur, vt pereat, mors inuitatur vt veniat. Nouus hic est luctus, noua miseria, in qua natorum iuuentus sponte sua interit, & miseranda parentum senectus compellitur vt viuat.

A patre. Hæc, & his similia prosequente matre, infirmus pater, & senio grauis, manibus seruulorum adductus, qui cygnæum caput puluere cõspergens, huiusmodi dabat ad cęlum voces. O filij mei baculus senectutis, & geminũ viscerũ meorũ lumẽ, nati fęliciter, & ꝓsperè educati, oĩumq; liberalium peritia literarum imbuti, quæ ista repentè insania vestra voluntate suscepta, mortis vos fecit esse amantes? quam nullus mortalium vnquàm sua voluntate expetit? Quod si hanc nodus debitor, sub auro fœneratore positus, nulla potest ratione diligere, imò non solùm non diligere, sed timere etiam eam conspicitur: qua ratione eam appetit, qui cũ nemini quicquam debeat, rebus omnibus ad voluntatem fluentibus mirificè abundat? Venite quæso huc iuuenes, & plorate iuuenes sua sponte pereuntes. Venite senes, & mecum meos plangite filios, quotquot vos paterna habere viscera sentitis. Deficite plorando oculi mei, & caliginem obducite, nè videam cædi gladio, quos dum virga leuis tangeret, tremui: dum mœrentes lęn ter viderem, expaui. Dum hæc, & eiusmodi senior pater ageret, en ambo rum quoq; coniuges cum liberis adueniunt, & dulces natos eorum aspectibus offerentes in has voces cum multo eiulatu prorumpũt: Quibus nos servituras relinquitis? qui, putatis erunt horum infantium Domini? qui vestrarum ædium auidissimi inuasores? Heu quàm ferreo, quàm impio crudelitatis genere parentes despicitis, amicos respuitis, vxores abijcitis, filios abdicatis, & vosipsos carnifici vltrò iugulandos exhibetis. Inter has vxorum lachrymas, & suspiria filiorum, martyrum animi, qui nulla suppliciorum atrocitate vinci potuerant, conciderũt, & ad mollitiem inflexi sunt. *Mollescũt animi martyrum.*

Huic spectaculo cum interesset, & Christi athletas immẽso certaminis põdere fatigatos cerneret, in mediũ eorũ se intulit, & vultu oculisque diuinam quandam pietatem spirantibus talem orationem habuisse fertur. O fortissimi Christi milites, ò instructissimi diuini prælij bellatores, hactenus inuicta animi virtute victoriæ palmam obtinuistis, & nunc sempiternã cęlestis glor æ co onam fœmineis victi eiulatibus deponetis? Nolite victoriarum vestrarum insignia per mulierũ blandimenta abijcere, & subiectas pedibus vestris host.s deuicti ceruices, ad rediuiua iterum bella laxare. Erigite igitur à terrenis affectibus religiosum vestri certaminis trophęum, & nolite illud amittere ob fletus paruulorũ. Isti, quos plorantes attenditis, gauderent hodie, si possent scire, quæ nostis. Si.n. scirent aliam esse vitam mortis ignarã, tristitiæ nesciam, in qua beata immortalitas sine fine regnat, profectò, ad illã vobiscum festinarent pertingere, & hanc vitam breuissimo tẽporis spatio circunscriptam, & mille doloribus circumuentam pro nihilo reputantes, illã appeterent, quæ incredibili gaudio circumfusa in omni sęculorum æternitate permanet. Hæc autem præsens vita quid quæso habet, quod tanto studio tantaq; auiditate retinenda vobis videtur? Nunquid non est plena fallacijs, & dolis, & vsqueadeò infida, vt neq; sui amatoribus fidem seruare potuerit vnquam? Certè ab ipsa mundi origine in se fidentes fefellit, omnes sui cupidos delusit, cunctos de se præsumentes irrisit: & plurimos nimiũ sui amãtes in pestem, & perniciẽ sempiternã impulit. *Insignis Oratio S. Sebastiani.* *Vita huius fallacia.*

Hæc

non metuat, & præsentis non terreatur pœna tortoris. Nimirùm ideirco non frangitur metu, ideo dolores non pertimescit, quia scit se per breues cruciatus, precio perpetuæ salutis, & sanitatis gaudiũ emere, & per momẽtaneã tribulationem ad perennem fœlicitatem, & sempiternã lætitiã peruenire.

Sed si tamen dolor omnino timendus est, si carnifex, si noua, & exquisita pœna tortoris: quæ magis metuenda, quæ horrenda, & fugienda magis? istane quæ hodie exardescit, & cras refrigerescit: quæ sub vna hora inducitur, & sub hora vna excluditur: an illa potius, quæ nullo fine concluditur, nullo tempore extinguitur, nulla prorsus vetustate consumitur? Nam præsens dolor aut leuis est, & potest tolerari: aut grauis est, & cito glorioso certamini adfert finem. Ille autem pœnarum dolor, & cruciatus incendij, qui huius vitæ amatores manet, cum liquoris tot mentorum genere vehementior, nunquam finiendus aggreditur, & acrius subindeque quã n inchoauerit, sæuit. Ab hoc ergo interitu hortemur euadere quos amamus, & nosipsos ad euadendum fortiter præparemus: nec timeamus vna hora ferre dolorem in corpore, qui optamus æternùm gaudere cũ Christo.

Sebastianus ab Angelis pal lio cãdido amicitur. Hæc aliaq; quæ breuitatis gratia omittimus, cum B. Sebastianus, indutus chlamyde, accinctus balteo, ex suo ore proferret, subitò, per vnius ferè horę spatiũ, nimio splendore cælitus perfusus est, & sub ipso splendore, pallio candidissimo ab Angelis septem amictus: apparuitq; iuuenis iuxta eũ dans ei pacẽ, & dicens: Tu semper mecum eris. Hæc autem omnia in domo proto scriniatij nomine Nicostrati gerebãtur, cuius vxor, quã Zoen appellabãt, ante annos sex nimia morbi infestatione muta facta, attentissima mente quæ, Sebastianus dixerat, audiuerat. Postquam verò vir sanctissimus perorasset, & omnes tremefacti, miraculi quod viderãt stupore tenerentur, illa genibus eius aduoluta, quibus potuit manuum indicijs, quia lingua non poterat, rogare eum cœpit. Cumq; vir sanctus causam eius silentij percontatus, sermonis copiam nimia vi infirmitatis illi ereptam didicisset: Ecce, inquit, ego si verus Christi Iesu seruus sum, iubeat Dominus meus Iesus Christus, vt redeant ad eam officia labiorũ. *Nicostrati vxorem sanat.* Statim autẽ, formato prius in os eius crucis signo mulier voce magna exclamauit. Beatus es tu, & benedictus sermo oris tui: quoniam sicut aurora superueniens vniuersas noctis tenebras excludit: & omnium oculis lumen quod nox cæca negauerat, reddit, ita lux sermonum tuorum omnem caliginem, omnemq; ignorantiæ meæ cæcitatem exterſit, & oculis rectè credentium, serenum post noctis tenebras diem reddidit. A me autem non solùm incredulitatis tenebras expulit, verùm etiam sermonis mei ostium sex annis ex infirmitate clausum patefecit.

Nicostrat⁹ conuertitur ad Christũ. Videns autem Nicostratus tantam Christi virtutem in vxore sua declaratam, continuò sanctorũ manibus Marci, & Marcelliani vincula quibus adhuc constricti tenebantur, exemit: genuaq; eorum cum lachrymis amplexus, rogauit vt tanti criminis veniam illi tribuerent. Cui Martyres, ò te fœlicem ò terq; quaterq; beatum, qui Christi Iesu admiranda, benignitate de tenebris ad admirabile eius lumen vocaris. Et nunc firmam de eius singulari bonitate spem habeto, quòd deletis peccatorum omnium maculis, cũctis sancti sui spiritus muneribus ornabit. *Mira gratia Sui.* fides enim tua quæ à magisterio sumpſit exordium, omnia quæ vix annosa confecit studio, breuissimo temporis spatio docebit: imò iam docuit, vt spret s omnibus quæ hactenus semper amastis, quæratis ea quæ nunquam sensistis. O quàm incomparabilis præconij facinus, ò quã imitabile virtutis exemplum Nondum vos ad Christum sacri baptismatis vnda perduxit, & iam pro ei⁹ gloria dimicare parati estis, & eius m lises à vinculis ferreis solu ẽtes, vosipsos intrepidos optatis pro occidendis morti offerre.

Cum hæc audientes, omnes obortis lachry-

Marcus pa- nitentes cō firmat. lachrimis infidelitatem suam prior em deplorarent, Marcus vt animos eorum magis magisq; in Christi amorem cōfirmaret. Discite, inquit, parentes charissimi, & vester, ô coniuges, discat cōingalis affectus, aduersus pugnam dia boli clypeū virtutis opponere. Insurgant quantum volunt, & sæuiant satellites dæmonum, & quibus volunt pœnis corpora nostra dilanient: corpus oc cidere possunt, sed animam pro fidei veritate pugnantem vincere non possunt. Hæc, & his similia cum Marcus diuino planè spiritu prosequeretur, omnes qui aderant fusis ad Deum lachrimis testati sunt, quo dolore afficerentur, quod diuino amori carnis amorem prętulissent, atq; ab agone martyrij sanctorum animos reuocare ausi fuissent. Cumq; vnanimiter oēs Christo sua nomina darēt Nicostratus cum coniuge sua tanto fidei ardore accensus fuit, vt neq; cibum neq; potum se capere velle testaretur, nisi omnibus Christianæ religionis mysterijs initiatus esset. Cui sanctus Sebastianus dixit: *Nicostrati & coniugis eius, ardor fidei.* Muta dignitatem tuā, & incipe magis Christi quā præfecti protoscriniarius esse. Omnes itaq; carceribus inclusos in vnum redige, vt cum omnibus, qui credere voluerint sacra mysteria suscipias. Ea enim est Dei nostri benignitas vt omnes, quibusuis etiam sceleribus inquinatos, clementer ad se inuitet, & non modò peccatorum veniā tribuat, sed repentè etiam diuinis iustitiæ muneribus afficiat. His auditis, Nicostratus illico ad Claudiū Commentariensem abijt, & omnes propter scelera varia in vinculis detentos ad domū suam adduxit. Ad quos vir Dei Sebastianus cū venisset, tali eos oratione est affatus.

Sebastiani Sermo ad vinctos. Diabolica crimina si diuinis virtutibus cedent, reatus vester immunis à mortis supplicio ad gaudia votiua reuocatur. Egit enim per suos satellites hostis iniustus vt animos militū Christi ad virtutum culmen erectos euerteret: & in ipso perfectionis fastigio po sitos, in cęnum conabatur mergere inferorū. Hac de causa incaluit animus hostiū dimicatione prouocatus, vt vos quos iam lucratus fuerat inimicus eius captiuitate tollentes, vestro creatori reddamus. Si enim Hactenus post diabolum, qui atrocissimus hostis vester esse comprobatur, adeo vt ad mortis æternæ pœnas vos adducere, & in hunc lethalem exitum impellere conatus sit, tanto studio abistis: quanto magis æquum est ad eum redire, qui vinci filij sui sanguine crimina vestra expiare voluit, vt vos à mortis sempiternæ pœnis liberaret? Hæc cum insita pietate diceret Sebastian⁹ adeò admissorum criminū dolore compuncti sunt vt sese in terram cum lachrymis abijcerent, & magnis fletibus scelerū suorum à Deo veniam postularent, & acerbissima quæuis supplicia pro Christi nomine obire se paratos ostenderēt. Tunc B. Sebastianus iussit omnes vinculis solui, & in libertatem restitui.

Deinde ad Polycarpum insigni sanctitate presbyterum abiēs, eum adduxit, vt omnes sacro fonte expiaret, & à diaboli seruitute in Christi libertatem vindicaret.

Venit, igitur Polycarpus qui persecutionis causa latitabat, visaq; quæ ad Christi seruitutē totis animis aspirabat multitudine, gaudio incredibili perfusus est, atq; vt gratis animis tanti bene ficij magnitudinem exciperent, hortatus est. *Polycarpus presbyter venit ad eos qui Christo nomina dare volebant.* Interea præfectus cum reos omnes ad Nicostrati domū translatos esse intellexisset, eum suis adspectibus presentari iussit, vt de eo facinore vel rationem redderet, vel dignas tantæ audaciæ pœnas lueret. Ingressus itaq; Nicostratus ad præfectum facilè omnem fraudis suspicionem ei ademit, ita vt liberè ad suos redderet. Claudius autē Commentariensis cum se comitē Nicostrato iniūxisset, & in via Sebastiani virtutem intellexisset, præcipuè verò qua vxori suæ integram loquendi facultatem restituerat, corruit ad pedes eius, & vt Sebastianum ad filios suos, quorum alter hydropis morbo fatigatus, alter diuersis vulnerib⁹ oppressus erat, abducere dignaretur, rogauit. Sed Claudius cum moræ impatiens esset, & iam Christi gratia mens eius fidei ta

dijs

dijs illustrari cœpisset, ipse duos, quos diximus infantes in locum vbi sancti omnes pariter congregati erãt intulit. Omnia iam, quæ ad expiationem peccatorum necessaria erant, parata aderant, cum Claudius voce magna, & se in Christum Dei filium credere clamauit, atq; vt suis infantibus sanitatis beneficium conferrent rogare cœpit Tũ Polycarpus primos Claudij filios Hydropicum vnum, & alterum vlceribus plenum, mox vt in nomine Trinitatis intinxit, ita sani de fonte leuati sunt, vt nec signum in eis alicuius morbi præteriti remansetit. Post hos Tranquillianus Marcelliani, & Marci pater adductus est, adeo podagra, & chiragra constrictus, vt vix aliorum se manibus portari pateretur, qui mox vt chrismatis oleo linitus est, & se in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum credere respondisset, tam perfectam corporis sanitatem consequutus est; vt instar paruuli reuocatis pedibus exiliret, & Christi benignitatem, voce maxima prædicaret Cæteri deinde ad sexaginta quatuor per ordinem, prout vniuscuiusq; dignitas postulabat, sacro fonte abluti sunt, & per decem, & sex dies, qui dilationi, quam meruerant, superat, in diuinis laudibus perdurantes se inuicem ad confessionem sancti nominis contra diabolicas acies communicebant.

Claudius Commentariensis credit in Christum. Polycarpus martyrum cognatos baptizat.

Diebus itaq; acceptæ dilationis expletis Agrestius Chromatius vrbis Romæ præfectus Tranquillinũ ad se venire iussit, vt quid cum filijs egisset, cognosceret. Tranquillinus autẽ mirifice iam in fidei constantia confirmatus & diuino spiritu plenus cœpit alto repetito exordio multa de Christianæ fidei mysterijs luculenter admodum disserere, & Deorũ vanitatem præclaris rationibus arguere. Præfectus cæcis ignorantiæ tenebris immersus quamuis diuina mysteria non caperet, eum tamen attentius Tranquillinum contẽplaretur atq; omni morbo fugato sanũ, & incolumẽ cerneret, cœpit tacitus cum animo suo perpendere, quomodo tam præclarum sanitatis beneficium à diutissimis podagræ doloribꝰ cõsequutus esset, & quia eodẽ malo diu excruciabatur, iussit eũ mediæ noctis silẽtio ad se venire, & oblato ei immenso auri põdere: dic, inquit, mihi, quo medicamẽto tam subitò tibi sanitatem compatasti? Tranquillinus autem rursus ei Christi virtutẽ, & gratiã prædicare cœpit, atq; hortari, vt, si vellet eodẽ sanitatis beneficio frui, relictis idolis ad vnius veri, & æterni Dei cõfessionẽ accederet.

Tranquillinus agit cum præfecto.

Præfectus nõ tã fidei amore, quàm spe recuperandæ salutis inflammatus, iussit Polycarpum aduocari, qui vna cum Sebastiano adueniens eum catechizauit, indictoq; ei triduano ieiunio ipsi pariter cum eo totum hoc temporis spatium in precibus, & lachrymis exegerunt Quo peracto potestatem ab eo postularunt, omnia idola, (quorum ingens erat in domo eius numerus) confringendi. Quam cum libens præfectus concessisset, ipsi vna orationis virtute ducenda prostrauerunt, non tamen, quod ipsi spetabant, Chromatius sanitatem consequebatur. Tum vterq; ad eum accedens, profectò, inquit, nisi alio adhuc infidelitatis scelere alligatus esses, iam omnis morbi vis quæ te exagitat, fugata esset. Dic igitur nobis si quæ alia in domo tua idola habes. Quibus ille. Est mihi cubiculũ opere uitreo magnifico admodũ sumptu cõstructũ, in quo omnis disciplina stellarum distinctis cælestiũ signorũ figuris visitur quę mihi futura nonnũquã prænũciant. His auditis Sebastianus dixit, profectò Chromati, hæc si tu integra manere volueris, teipsum integrũ habere non poteris. Chromatius itaque quamuis ægrè admodum, ne à conceptæ salutis spe repelleretur, omnia tamẽ eis confringẽda tradidit Solus Tiburtius filius eius cõstãtissimè recusabat: nã præter reliquos sumptus, eius auus Tarquinius plusquam ducẽta auri pondera in opus illud impenderat.

Præfectus fit cathecumenus.

Idola præfecti confringuntur.

Ecce autem inter frangendum repẽte apparuit ante oculos Chromatij iuuenis flammeo radians aspectu, qui suo eum contactu ab omni corporis ægritudine liberauit. Quo viso Tiburtius

Præfectus animo, & corpore fit sanus.

lus pedib. S. Policarpi aduolutus, Christi Iesu nomen, sanctũ, verum, & omnipotens esse clamabat. Tunc Sebastianus oratione admodum luculenta eos ad Christi militiam hortatus est, atq; vt relictis mũdi huius honoribus, spretis diuitijs se totos vni Deo, & Domino nostro Iesu Christo consecrarent. Igitur paucis admodum diebus in ardentissimo pietatis studio transactis, Chromatius, omnibus mundi huius negocijs valere iussis, sacram sancti baptismatis nouitatẽ vna cũ filio suscepit: necnon, & de familia eius promiscui .6040. serui, quos oẽs donis egregijs, libertate prius donatos instruxit.

Praefectus cum 1400 seruis baptizatur.

Ea tempestate summam Pontificij dignitatẽ Romae administrabat Caius vir singulari prudentiae opinione, & religionis laude praestans. Porrò imperium Carinus, & Diocletianus: & quia Carinus affines quosdam titulo Christianę confessionis decoratos habebat, persecutio pro magna sui parte quiescebat. At postquam Carinus ad Margũ occisus fuit, tam immanis in omnes sincerae fidei cultores; Maximo, & Aquilino consulibus, orta est, vt nemini vel emendi vel vendendi quidquam potestas fieret, nisi prius paruis quibusdam statuis, in omni platearum angulo in eam rem constitutis thura offerret. Itaq; Caius, qui teneris in studio pietatis, fidelium mentibus, cõsulere volebat, statuit vt Chromatius vir illustriss. Christianos omnes in domo sua ab hac sacrificandi necessitate subtraheret, & benignè ibidem fraterno amore haberet. Quod ille tanto cum animi sui gaudio executus est, vt, cum domus, alioquin amplissima, & regio sumptu exstructa, angustior esset, quã vt infinitam illam multitudinem capere posset, cum omnib. illis in Campanũ littus vbi lati cespitis Dominus erat, profectus sit. Remanserunt autẽ cum venerabili Papa, Marcellianus, & Marcus, & pater eorum Tranquillinus. Item Beatus Sebastianus, & Tiburtius iuuenes, cùm corpore, tũ mente pulcherrimi. Nicostratus, quoq; cũ fratre suo Castorio, & coniuge Zoem,

Caius Pontifex.

Saeua persecutio.

Claudius etiam cum fratre suo Victorino, & filio Symphoriano, qui fuit ab Hydropis morbo liberatus. Porrò Caius Marcum, & Marcellianum Diaconi honore sanctificauit, Patrem verò eorum Tranquillinum presbyterum consecrauit, & Sebastianum qui ad multorum profectum sub specie militiae latebat, Ecclesiae defensorem constituit; caeteros verò Subdiaconos fecit. Hi omnes apud Castulũ, palatij zetarium, virum Christianae religionis amantissimum morabantur, & diu noctuq; ieiunijs, orationibus, & caelestium rerum commentatione ad martyrij palmam aspirabant; atq; interea admirandis virtutibus omnes ad se venientes ad Dei amorem inflammabãt, varijs calamitatibus, & languoribus oppressos sanitati reddebãt, caecos suis precibus illuminabant, & impotentem daemonum vim confringebant, eosq; de obsessis corporibus fugabant.

Vide extrema fatorũ martyrum.

His studijs dũ quisq; pro gratia sibi diuinitus concessa incideret, Tiburtius in hominem quendam de alto lapsum, & morti planè vicinum incidit. Cumq; parentes cum circumfusa multitudine eum deplorantes cerneret, ipse concepta de Christi benignitate, & virtute fiducia, orationẽ Dominicam cum symbolo super membra quassata legit, & protinus integram corporis sanitatem ei impetrauit. Quo miraculo parentes cum filio excitati ad Christi seruitutem laeti, alacresq; accesserunt. Alia insuper multa admirandae virtutis opera sancti isti ediderunt, sed quia nimia prolixitate lectorem onerare non volumus reliquum est, vt, quo modo singuli ad palmam martyrij peruenerint, explicemus.

Tiburtij insigne miraculum.

Itaque beatissima Zoe cum in Apostolorum natali ad confessionem S. Petri oraret, paganorum insidijs circumuenta, ad thura parnae Martis statuae offerenda compellitur. Quod cum illa Christi virtute freta constantissimè recusaret, primò sex diebus tetro carcere sine omni cibi potusq; solatio conclusa est, deinde è capillis in arbore suspensa in confessione Domini emisit spiritum.

Zoe orat ad confessionem S. Petri.

Direttu-ciatur Cedes Trā quillini. tum. Corpus eius grandi alligatum saxo in Tiberim demerserunt. Hanc Tranquillinus octaua Apostolorū die à populo lapidibus obrutus fœlici agone secutus est.

Horum corpora dum Nicostratus, & Castorius vnà cum Claudio, Victorino, & Simphoriano per ripas Tiberis quærunt à paganis tenti, & ad Vrbis præfectum Fabianū perducti sunt, *Alij quin que mer-guntur.* qui cum eos neq; minis neq; blanditijs à constantia fidei dimouere posset, immensis constrictos ponderibus in mare præcipites dedit.

Torquatus homo fraudulentus. Interea Torquatus quidā homo totus ex fraude, & mēdacio compositus, cū se simulata pietatis specie Caio sociasset, & interim moribus, & vitæ ratione à Christiana pietate vehementer abhorreret, Tiburtius vir nobilis, & sacrarum literarum cognitione præclarè instructus, acriter in eum inuectus est. Quod cum Torquatus animo periniquo ferret, fraudem in eū molitus Fabiano prodidit: qui postquam varijs eius constantiā sermonibus tentasset, & Tiburtius multiplicem impietatis rationē diuinis plane sermonibus cōfutasset, tandem ait: Vnum tibi è duobus elige ò Tiburti. Aut thura his carbonibus impone, aut nudis pedibus super eos incede. Cui Tiburtius, vt (inquit) Christum Iesum verum Deum esse cognoscas, cui omnis creatura famulatur, ecce faciā quod iubes, & mox facto crucis signo illęsis plantis super *Tiburtius illæsus cal cat pedib⁹ prunas* eos ingressus est. At Fabianus hoc miraculo non modò infidelitatis rationē non deposuit, sed sanctū Christi martyrem gladio feriri iussit. Ductus igitur in viam Lauicanam tertio ab Vrbe *Capite trū catur.* milliario, vno gladij ictu cæsus migrauit ad Dominum.

Castuli martyriū. Post hæc Torquatus acerbiore in sanctos odio inflammatus vt Castulus sanctorum hospes appræhenderetur, egit: qui tertiò appensus, & tertiò auditus, cum in confessione Domini perseueraret, in fouea quadam arena obrutus martyrij palmam adeptus est. Te-*Itē Marci & Marcellianū.* nentur deinde Marcellianus, & Marcus, qui duris ad stipitem cōstricti vinculis, & in pedib⁹ acutis trāsfixi clauis die vna, & nocte in psalmis, & hymnis læti perseuerarunt. Cumq; admirabili virtute impios confunderent, ambo lanceis per latera verberati beatum Christo spiritum reddiderunt. Sepulti verò sunt via * Appia secundo ab ** Alij habent Ardeatina.* vrbe milliario, in loco qui vocatur ad arenas, quia crypię arenarū illic erant ex quibus vrbis mœnia struebantur.

His expletis, vnus adhuc Sebastianus virtute, & pietate præstantissimus restabat, cuius nomen vt primùm ad Diocletianum Imperatorem delatum est, ingentem ipsi admirationem commouit. Nec mora vocatum ad se Di-*Sebastianū insigne Martyrium.* ocletian⁹ tali fertur oratione allocutus: Ego te ò milituū fortissime propter insignem virtutem, & singularem prudentiæ opinionem primo semper honore in palatio meo dignatus fui, & tu contra salutem meam in deorum iniuriā hactenus per summam simulationem latere voluisti? Cui breuiter Sebastianus: Ego cùm prudenter considerarem insanæ mentis esse à lapidibus auxilium petere, Christum pro salute tua, & pro orbis Romani statu semper colui. Hoc responso Diocletianus vehementer exagitatus, iussit eum extemplo amoueri, & in campo ad stipitem ligatum sagittis transfigi. Factum est, hod tanta crudelitate ab impijs, vt instar hericij ex sagittarū densitate hirsutus videretur. Cumq; eū iam certo certius extinctum putarent, eo relicto abierunt. Irene verò, Castuli Zetarij martyris relicta, noctu abijt, vt sacrū corpus debito sepulturæ officio prosequeretur. Cumq; præter opinionem viuentem eum inuenerit, immodico per-*Sagittis affectus sa natur diuinitus.* fusā gaudio secum eum in palatium clam adduxit; vbi intra paucos admodum dies integerrimam membrorum omnium sanitatem recuperauit. Interea Christiani cum præclarum Christi martyrem rogare non desisterent, vt se in tutum reciperet, ille facta oratione descendit, & stans super gradus Heliogabali, venientib⁹ Imperatoribus dixit: Vos quidem peruersis Pontificum vestrorum persuasionibus inducti,

ducti, prauam de Christianis omnibus opinionē fouetis, quasi illi cladem ingentem huic vestro imperio inferant, & scelere suo tranquillum Reipubl. statum perturbēt: at illi sunt, qui sanctissimas die noctéq; pro vestra, & totius imperij salute preces offerunt, & immanentem sæpe pestem auertunt. Hæc aliaq; multa martyr cum prosequi vellet, Diocletianus à tonitro similis: Tune es, inquit, ille Sebastianus quē nos dudum sagittis interfici iusseramus? Imò, inquit, Sebastianus ille ego ipsus sum quem Christus Iesus à mortuis excitauit, vt vos ab isto mentis furore ad sanitatem, & clarissimam veritatis lucem reuocem. Tunc Imperator confestim eū in palatij Hippodromum duci, & tamdiu fustibus mactari iussit, donec in Christi confessione spiritum exhalaret. Tum verò, vt obliuione sempiterna memoriam eius sepelirent, in medijs noctis tenebris corpus eius in maximam cloacā proiecerunt.

Fustibus cæsus reddit spiritū.

Porrò Christi martyr in somnis Luciæ insignis admodum pietatis matronæ apparuit, atq; mandauit vt sacrum corpus è cloaca, quæ iuxta Circum est extractum, ad Catacūbas perduceret, ibidemq; iuxta vestigia Apostolorū in initio cryptę sepeliret. Itaq; beata Lucina cū seruis suis media nocte sacras reliquias in præfatū locum debito cum honore intulit, & triginta cōtinuos dies in precibus, & votis ibidem exegit, & aliquot post annos pace Ecclesiæ reddita, domum suam in ecclesiam mutauit, & omnes facultates suas pro Christianorum consolatione illi consecrauit.

Apparet Lucinæ.

VITA S. MAVRI EISCOPI Cæsennatis,

Ex ea quæ est per D. Petrum Damianum Episcopum Ostiensem.

20 Ianu. S. Maurus Cæsennæ præficitur Episcopus.

BEatus Maurus quanquam cum priuatam adhuc personam ageret omnibus esset, & virtutis, & prudentiæ laudibus ornatissimus, postquā tamen ad Cæsennatis Ecclesiæ cathedram diuina prouidentia prouectus fuit, tam admirabili virtutū omniū splēdore sibi suisq; præfulsit, vt cum eo lux ecclesię illius pariter extincta putaretur. Ita namq; commissam sibi ecclesiam gubernabat, vt nunquam vel ad momentum mentis suæ oculos à rerum diuinarum contemplatione auerteret. Cōstruxerat sibi vir sanctus cellulā quandam in monte quodam quatuor ferè stadijs ab vrbe exigua semoto, vnde per totam diocesim commodus admodum prospectus patebat, in qua sacro quadragesimali tempore ieiunijs, & orationibus strenuè operam dabat, & si quando de Ecclesiasticis negocijs furari poterat, ad eandem cellulam velut ad dulcium epularum conuiuium recurrebat. Illic deniq; fluentum diuinæ contēplationis auidis mentis suæ faucibus hauriebat, vnde postmodū arentia proximorum pectora sanctæ prædicationis poculo recreabat. Illo plane loco quasi pro balneo vtebatur: ibi. n. curabat abluere, si quam ex secularium hominum collocutione aut verbi aut cogitationis maculam contraxisset, & puluerem mundanæ conuersationis, sine quo hæc humanæ mortalitatis via non carpitur, crebris illic lachrymarum fontibus expiabat. Ille igitur locus, qui sancto viro in vita tam dilectus, & familiaris extitit, post mortem quoq; eius sepultura meruit insigniri. Nam corpus eius in saxea arca reconditum, iuxta paruam basilicam, quam ipse construxerat, est collocatum. Est autem nunc celebre monasterium, in prædicto monte, in quo vir Dei orare consueuerat ad honorem beatæ virginis constitutum, vbi mons Mauri ex antiqua populi consuetudine dicitur; quia locus ille non immerito sancti viri vocabulo decoratur.

Construit sibi cellulam.

In ea conditum est corpus eius.

Mons Mauri.

Cum igitur arca illa, vbi beati viri corpusculum claudebatur, iuxta præfatam ecclesiam, terræ vndiq; crescente congerie, delitesceret, & vix saxi ipsius summitas solo tenus emineret, cōtingit vt homo quidam cū litanijs adueniens soluta caligæ ligula, repente

illis

Illic pedem poneret, & nil tale existimans, securè ligaret. Vincto igitur ta loco cum iam vellet abscedere, pedem nullo modo potuit amouere. Cumq; diu conaretur, & omnia tentans, huc illucque se verteret, pes nihilominus stabat immotus, & velut quibusdam clauis saxo tenebatur affixus. Stabat miser ignoti criminis reus, donec repentino populi aduentantis concursu, alij malleis, alij securibus gestientes, partem lapidis præciderunt, & post multa vix hominem de saxo exsculpere potuerunt. Mox lætantis turbæ clamor exoritur, mira Dei virtus extollitur, & beati Mauri tumulus dignus reuerentia indicatur.

Vide miraculum.

Tumulus sancti viri innotescit

Erat prædicti cœnobij monachus quidā Tenzo nomine, qui grandæuus iam, et ipsa canitie venerabūdus, acerrima vi febrium vrgebatur. Cumque nulla medicinali cura, nullo prorsus humano studio ad incolumitatis statū redire potuisset, cuidam suæ materteræ, religiosæ videlicet sanctimoniali, nocturno silentio Beatus Maurus apparuit, eiq; dixit. Si vis, inquit, nepotem tuum ex ea, quam patitur ægritudine conualescere, denuncia ei, vt sepulchrum meum Sacrosancto Crucis signo honoret, omniq; anno solennitatem mihi celebrare deuoueat. Cumq; ille grananter, beati viri oraculum impleret, commotis visceribus præcipitanter omnē ignei languoris vim euomuit, & mox pristinæ sanitati restitutus, dignas Saluatori Deo gratias egit, & B. Mauri miraculum, quod in se expertus fuerat, ad gloriā nominis Dei, multis indicare curauit. Iam igitur et lebri vtriusq; signi fama volitante per populum, cœperunt multi ad sacras beati viri reliquias deuotè concurrere, ipsisq; eius meritis suas animas attentius commendare. Nonnulli etiam diuersis morbis laborantes, dum vel de tritam sepulchralis marmoris limaturam biberent, vel beati Confessoris misericordiam fusis tantummodò precibus implorarent, sani & incolumes ad propria sunt reuersi, quocunq; fuissent vinculo ægritudinis obligati. Videres

Liberatur febricitās miro modo.

Multi curātur morbidi.

miserabilium languidorum soluta cadauera, alieno prius adminiculo sustētante deferri, qui mox cū magna exultatione atque tripudio remeabant, saluti pristinæ reparati.

Papa Gerbertus iuxta Cæsennam castrametatus erat, eiusq; oppidū circumfusi exercitus obsidione vallabat. Tunc temporis ad B. Mauri tumulum delatus est quidā rusticus gemina morborum passione depressus, contractus videlicet, ac cæcus: sed postquam esset oratum, & lux amissa ad oculos redijt, & rigida membra fugatus languor absoluit. Protinus videns se homo sanitati tam mirabiliter redditum, vtpote quas valebat gratias agens, beato se in eius seruum perpetuo iure cōtradidit, mansurumq; se in eius obsequio donec adviueret, deuotauit. Qui perceptæ salutis munere penè per decenniū fruens, postmodum fragilitati carnis enormiter cessit, vxoremq; sibi non fausto coniugio copulauit. Mox enim vt luxuriandi voluptate potitus est, oculorum lumen funditus perdidit, & quandiu vixit in eadem cęcitate permansit.

Sanatur cōtractus idemq; cæcus.

Alio quoq; tēpore dæmoniaca quędam ad altare beati viri deducta est, quam tanto pestifer spiritus furore repleuerat, vt eam sibi quasi organum faciens, multa per os eius, sacrilega insania proferret, diras voces emitteret, & uelut canis rabida crebris baubatibus elatraret. Triduo autem postquam illuc perducta est, vehementi quodam impetu sanguinem vomit, & ita malignum spiritum, à quo tenebatur eiecit. Alia quædam mulier necessitati rei familiaris plusquā deberet, intenta, in festiuitate S. Zaphili triticum purgare non timuit, quæ illicò diuino percussa iudicio, brachijs attractis, obriguit, & eodem modo ac si capistrum adhuc ventilare videretur, tremere infęliciter cæpit. Hæc itaq; cum ante B. Mauri altare deducta fuisset, & nunquam se vlterius quippiam tale facturum polliceretur, mox omnipotentis Dei misericordia stupida mulieris brachia ad libertatem proprij vigoris

Liberatur dæmoniaca.

Punitur festum diem violans.

Sanatur q;

 rcfor-

reformauit. Rursus alia mulier quæ profluuio sanguinis insanabili plaga vexabatur, tandem in extremis angustijs constituta, nitido linteo B.Mauri mausfeolum cooperuit, & ita diuinitus liberata, omnem prorsus molestiam lucidi languoris euasit.

Itē alia.

Item alia mulier ita erat violentissimi languoris immanitate contorta, vt soluto naturæ ordine ora teneret post se, ceruicem faceret ante se. Quæ similiter super B.Mauri memoria linteum posuit, & protinus sanitate recepta, quibusq; membris ius suū natura restituit. Alia quoq; mulier, amisso lumine, de Aquitaniæ finibus deducta est, quæ Gallieæ animositatis genium seruans, & ex more patriæ verba violenter infringens, obstinatissimè testabatur, quòd nūquam inde recederet, nisi per B. Mauri merita lumen, quod amiserat, recepisset. Sicq; magno fidei feruore succensa breue tugur:olum iuxta ecclesiæ parietem compilauit, vt quodammodo potius habitaculum, quàm præparare videretur hospitium. Cūq; per octo dies instantissimè fu ss et orarum, lumen quod quærebat, diuina gratia largiente recepit, & dignas illuminatori suo Deo, & Mauro eius famulo gratias retulit. Hæc de virtutibus, quæ omnipotens Dominus per beatum cōfessorem suum Maurū operari dignatus est pauca perscripsimus, vt ad glorificandam diuinæ maiestatis potētiam vestræ charitatis studium incitemus.

Rursus alia.

Cæca recipit lumen.

VITA ET RES GESTAE S. Patris nostri magni illius Euthymij Abbatis.

Ex ea quæ est prolixè a quodam scripta per Cyrillum monachum. Hic Sanctus anno ætatis suæ 99. sub Leone Magno, Anno decimosexto eius Imperij migrauit in cœlum, anno Christi 472.

20. Ian.

Parentes eius.

O tempore quo impius Iulianus miserè eū imperio vitam amiserat, erat Melitenæ, (quæ est vrbs Armeniæ ad Euphratem) Paulus quidam cui uitæ cōsors, erat coniunx nomine Dionysia, ambo clari, & virtute, & genere. Cùm esset verò sterilis, & grauibus hac de causa curis premeretur, venit vna cum coniuge ad propinquū diuini Polyeucti martyris templum, in quo multis precibus, & lachrymis, vt sibi sterilitatis vincula soluerentur, enixè à Deo obtinere contendit. Nocte autem quadā seorsum eis orantibus diuina quædam apparet visio dicens: Estote bono animo. Dat enim vobis Deus filium, qui à bono, & tranquillo animo, nempè Euthymia nomen accipiet, & eo dignos mores est habiturus. In illius autem ortu, animi quoque tranquillitatem dat Deus suis Ecclesijs.

Polyeucti martyris tēplum.

Hoc tam admirabili spectaculo cū læti domum redijssent, Deo quod natum fuerit se dedicaturos professi sunt. Deinde eum eis natus esset puer quarto Gratiani consulatu eum quidem cō gruenter visioni nominant Euthymiū: Visionem autem res quoque est consecuta. Nam, & bellum aduersus Orthodoxos componi, & Ecclesiæ à difficili tempestate respirare cœperunt, & mutatis rebus simul cum pietate tranquillitas redijt.

Euthymius nascitur.

Tertiò autem post anno Paulus quidem Euthymij pater, è vita excedit. Sola verò cum filio mater viduaque relicta ad fratrem accedit, filium adducēs, vt eum Otreio Militenensi antistiti offerret. Otreius autem mox viso puero, eius ingenio mirificè est delectatus, atq; cum sacro fonte expiatum in Lectorum gradum cooptauit: matrem verò, vt quæ diuinis assiduè vacabat, Diaconissam ordinauit. Procedente autem tempore, cum iam excessisset ex infantia, literarum magistris eum tradit Episcopus. Illi erant Acacius, & Synodius, qui nobilitatis, & prudentiæ opinione admodum clari habebantur, & multa eximiæ virtutis, & pietatis documenta in Ecclesia Melitinensi dederant. Horum studia, & mores ita æmulabatur, vt viuam quandam eorum imaginem in se exprimeret. Cibo vtebatur non vario, & curioso, sed necessario, & sim-

Pater eius moritur.

Euthymius fit lector.

Præceptores eius.

simplici: lautas autem, & magnificas epulas animæ apponebat, in eloquijs spiritus.

Præficitur monasterijs.

Interea cum splēdor virtutum eius in dies magis magisq; cresceret, & per omnem graduum consequentiam pro cessisset, inuitus ordinatur, & omnibus quæ erant in ciuitate monasterijs cum potestate summa præficitur. Sed quia silentij, & quietis ab ineunte ætate magno tenebatur desiderio, ratus curam monasteriorum ei ad uirtutem adferre impedimentum, fugæ, ita vt erat, se mandat, & clam ex vrbe egressus ætatis suæ anno vicesimonono, ad adorandā sacra, & veneranda loca prompto, & alacri animo vadit Hierosolymam. Cùm autem instituta Patrum, qui erāt in solitudine diligentius cōtemplatus esset, perfectionis vitę stimulis acriter incitatus, peruenit ad Pharam lauram quæ sex milliaribus distat Hierosolymis. Vbi cum quandam cellam quietis, & silētij valde amicam inuenisset, eam sibi habitationem elegit, in qua ita se comparauit, vt à solo futurorum bonorum spe pendens, ramos palmarum texeret, vnde egentibus necessaria interdum præbebat.

Clā fugit, & vadit Hierosolymā religionis ergo.

Degit in cella sol.

Erat autem quidam ex eius vicinis, Theoctistus nomine qui pari pietate idem uitæ institutum cum eo ibidem exigebat. Hic cùm indissolubili amoris vinculo Enthymio coniunctus esset, post annos quinque in Pharam excellenti vitæ integritate transactos, cū eo pariter illinc in interiorem solitudinem, ad præcipitem quendam, & profundum torrentem commigrauit. Vbi ab omni penitus hominum consuetudine remoti in spelunca quadam solis herbarum radicibus vitam sustentabant. Quidam autem pastores Lazarij cum aliquando oues ad torrentem ducerent, & obtutum in speluncam immisissent, & eos vidissent insolito territi spectaculo sese in pedes coniecerunt, sed mox voce eorum benignissima à repentino timore reuocati substiterūt, & cum admirandam vitæ austeritatē præsentes vidissent, benignè, quæ ad vsum corporis necessaria erant suppeditarunt, & sanctitatem eorum longè lateq; diuulgarunt.

Theoctistus eius familiaris, abijt cū illo in interiorem solitudinē.

Solis tantū herbis aluntur.

Interea cum Pharæ habitatores famam virtutum eorum percepissent, cęperunt ad eos maioris pfectionis amore cōfluere, inter quos Martinus, & Lucas sese præcipuos disciplinæ eius imitatores præbuerunt. Cumq; discipulorum numerus in dies cresceret, & omnes sese propter morum, & sermonū eius suauitatem aggregare uellent, in ipso aditu præcipitij cœnobium ædificauit fratribus, & nè vnquam à dulcissima cęlestium rerum consideratione auelleretur, curam eius, & regimen Theoctisto commisit, sola sibi animarum cura reseruata.

Martinus, & Lucas se adiungunt Euthymio.

Construit cœnobiū.

Eo tempore cū ingēs aduersus Christianos persecutio circa fines Regis Isdigerdis moueretur, & omnibus Saracenorū Præfectis mandaretur, vt summa diligentia vias omnes obsiderent, nè quis ad Romanorum imperiū clanculum confugeret, Gręcus quidā apud Persas, Aspebetus nomine tantam in Christianos crudelitatē miseratus, omnibus quibuscunq; poterat, medijs elabendi eis facultatem fecit, & manus adiutrices benignè præbuit. Qua de causa cum apud Regem Isdigerdem accusatus esset, fuga sibi salutem cum paruulo filio Terebonte, quærere coactus fuit; Hic aūt filius impubes adhuc dexterā corporis partem præmortuam gerebat, & acerbissimmum patri dolorem hac rāta sua calamitate inurebat. Cumq; nullum omninò in medicorum arte solatium inuenire posset, nocte quadam varijs cogitationibus æstuans, vniuersorum omnium Dominum, & opificē supplex inuocauit: voto se obstringens fore vt Christiana sacra spretis dijs patrijs, si sanitatem consequeretur, susciperet. Hæc cū animo cādido, & syncero secum volueret, paulatim in somnū deductus, vidit quendam venetanda canicie monachū sibi astantem, & promissi fidem postulantem. Cui cum Terebon prompto, & alacri animo se omnia constanter impleturum promitteret; Vade, inquit, in Orientalem solitudinem ad Euthymiū

Christianorū persecutio apud Persas.

Aspebeti humanitas.

Aspebetus cū filio Terebonte fugit ad Christianos.

Visio Terebontis.

Dei ſeruum, qui diu deſideratam ſalutem tibi conferet. Hæc, è ſomno excitatus patri ſuo confeſtim narrauit, qui poſtpoſitis omnibus, quanta potuit celeritate maxima eò cum magna Barbarorum manu contendit, & diligẽter inquiſitum Euthymium tandem inuenit. Qui cum eos ſumma humanitatis, & beneuolentiæ ſignificatione excepiſſet, primò ardentiſſimas ad Dominum preces pro pueri ſalute fudit, deinde ſigno Crucis ita languorem omnẽ protinus fugauit, vt Barbari in ſtuporẽ verſi ad eius ſe pedes abijcerent, & humiliter baptiſmi gratiam expeterent, quã vir ſanctus cum incredibili animi ſui gaudio eis contulit.

Oratione, & ſigno Crucis ſanatur Tereben.

Multi curãtur agri

Non potuit tantæ rei miraculũ diu latere quin per omnes ſoli vicinis partes vagaretur, vnde plurimi diuerſis morbis, & lãguoribus miſeri, ad eum cõfluxerunt, qui omnes promptam facilemq; ab eo curationem perceperũt. Sed cũ hic ruſſus amicum diuinis reb ſilentium interturbari cerneret, clanculum fugam iniji. & de ſolitudine in ſolitudinem commigrans, tandem ad ſpeluncas illas, in quibus Dauid Saulis perſecutiones olim declinaſſe perhibetur, peruenit. Erat ijs in locis homo quidam maligno obſeſſus ſpiritu, qui cũ grauius torqueretur Euthymij nomen ſemper in ore habebat, & aduentum illius vehementer formidabat, cuius etiam virtute fugatus eſt. Miraculum hoc cum ſua celebritate, ſolitudinem illam peruaſiſſet, vicini ad eũ frequentes concurrerunt, & monaſteriũ ei conſtruxerunt, quod ille poſtquam viris religione, & pietate præſtantibus repleuerat, protinus reliquit, & in intimos ſolitudinis receſſus ſe recepit, vbi tam excellenti vitæ, & mentis puritate Deo famulabatur, vt feræ beſtiæ honorem ei, & obſequium deferrent. Poſtquam autem hic quoq; multos vidit cõfluentes, rurſus reuertitur ad fratres, & beatum Theoctiſtum, & quia in ſpiritu præuidebat ſolitudinem illã monachorum incolis celebrem futuram, omnes ad ſe venientes benignè excepit, & aſſidua rerum diuinarum commentatione ad mundi contemptũ, & cæleſtis patriæ amorem inflammauit. Inter reliquos autem tres ſuos germanos Coſmam Chryſippum, & Gabrielem illum viſitantes, tanta ſermonum ſuauitate demulcet, vt protinus relictis mundi honoribus, ſpretis opibus, contemptis deniq; ijs omnibus, quæ magno antea ſtudio conquiſierãt, eius ſe diſciplinis imbuendos traderent. Hos autẽ alij, atq; alij, & generis, & diuitiarum gloria præſtantes ſecuti ſunt, adeo vt vir ſanctus ijs omnibus cellulas pulchro inter ſe ordine diſtinctas ædificari curauerit, & Laurã, quæ ea, quæ eſt in Pharan, nihilo erat inferior Contigit autem hoc in loco miraculum inter cætera ſanè celeberrimũ, credo vt magni illius, & admirabilis Euthymij virtus omnibus ad Dei gloriã clarius innoteſceret. Accidit enim vt ingens Armeniorũ multitudo (quæ quadringentorum numero fuiſſe fertur) à ſancta ciuitate deſcendens, ad Lauram illam, vt à labore itiñeris aliquantiſper ſe reficeret, diuerteret. Quos cum ſanctus vidiſſet, euocato protinus Domitiano, cui Lauræ diſpẽſatio credita erat, mandauit, vt eos benignè exciperet, & cibo potuq; recrearet. Domitianus autem cum cauſaret inopiam, & rerum omnium egeſtatẽ, ita vt ne fratribus quidem alimẽta ad diem vnum ſufficerent, difficilem ſe præbuit Tum Euthymius: Vade, inquit, ad arcam pœnariam, & diſce nõ humanis cogitationibus, ſed diuinæ prouidentiæ acquieſcere. Domitianus igitur alijs aduocatis fratribus pœnarium ingreditur, & ecce tantam ibi nõ modò frumenti, ſed & vini, & olei inuenit copiam, vt planè in ſtuporẽ verſus, ſupplex ſe ad pedes viri ſanctiſſimi demiſerit, & tenacitatis ſuæ veniã flagitauerit.

Fugit de ſolitudine in ſolitudinem.

Conſtruitur illi monaſteriũ.

Feræ illi obſequiũ deferunt.

Tres fratres eius veniunt ad Euthimiũ & fiunt monachi.

Itẽ cõplures alij.

Inſignis eius benignitas erga hoſpites.

Præclarũ ſanè miraculum.

Cyriacus qui ab ineunte ætate monaſticæ vitæ diſciplinis ab Euthymio imbutus fuit, tale de eo teſtimonium tulit, quòd nemo eum vnquam, niſi Sabbatho, aut die Dominico, comedentem viderit, nemo aliquibus colloquentem, niſi vſus poſtularet: nunquam

Cyriaci de eo teſtimonium.

Arsenij virtutes imitatur.

quam super larua cubantem, sed nunc quidem sedentem, nunc autem funem, qui ab aliquo angulo tecti cellæ depēdebat, ambabus tenentem manibus, & sic somnum moderatè gustantem Proposuerat enim magni illius Arsenij virtutes in se exprimere, & quidquid de illius vitæ instituto, referētibus qui ex Aegypto veniebant monachis, cognouerat, id mente assidua voluebat, nec prius dimittebat, quàm per cōsuetudinē in naturā moresq; trāstulisset.

Lenitas animi.

Porrò quanquam esset mira animi lenitate præditus, & sermonis sui dulcedine animos omnium auresq; demulceret, tanto tamen tamq; ardenti zelo, aduersus omnes, qui prauis opinionibus à Catholicæ fidei veritate desciuerant, flagrabat, vt cum aliquando sub magno pietatis prætextu Manichęi ad eum venissent, tanquam leo aduersus vulpes sermone inexpugnabili deseuierit. Quinetiam aduersus eos, qui Arij & Sabellij laborabant insania, ingentis erat spiritus, perfectoq; eos, vt Propheta ait, odio persequebatur. Anno ætatis eius septuagesimo & quinto congregata fuit Synodus Chalcedone, in quam omnes ferè totius orbis terrarum vndiq; conuenerunt Pōtifices.

Chalcedonēsis Synodus.

Ei autem cum insignis quoq; Euthymij discipuli interessent, Stephanus Iamnęæ, & Iohannes Episcopus Saracenorum, non prius subscribere voluerunt, quàm magistri sui sententiam de fidei decreto exploratam haberent. Ille autem postquam decreta legisset, & per omnia rectæ veritatis regulæ consonare inuenisset, protinus sua sententia Synodum approbauit, & plurimos suo exemplo ab errore ad Catholicæ fidei sinceritatem toto animo amplectendam excitauit.

Eutymius subscribit Synodo.

Theodosius pseudomonachus oppugnat Synodum.

Vnus erat Theodosius, habitu quidem monachus, sed moribus præstigiator importunissimus, qui improbo conatu se ei opponebat, & argumentis suis mira diaboli versutia cōclusis impia Nestorij dogmata suscitabat, & vna cum multis alijs ipsam tandē Eudociam, quæ tunc in Palæstina versabatur, in errorem pertraxit: eoq; tem

Eudociam Imperatricem

cum Deo & fere eremi cultores secum in errorē trahit

deduxit, vt homines probi, & veræ pietatis cultores sedibus suis pellerentur, & loca sacra sanctorum Pontificum sanguine polluerentur, soliq; malefici & homines scelerati, huius exitiosi Theodosij potentia, auctoritatem obtinerent. Quid tandem? omnes pœnè eremi incolæ versutijs illius in fraudem pulsi eum sequebantur, eum colebant: soli magni illius Euthymij sectatores, fidei puritatem cōstanter retinebant. Nec veritus impostor ille Theodosius Euthymium aggredi, vt eum in sceleratam suam sententiam pertraheret, missisq; legatis Elpidio, & Gerontio ad colloquium eum euocauit. Sed Euthymius cum nefas esse exclamaret, cum homine nefario, & sacro Sacerdotum sanguine polluto, sermonem miscere, in vastam se solitudinem cum multis alijs recepit, vbi latitando plures, quàm acri verborum contentione pugnando, à pestifero errore ad veritatis agnitionem reduxit.

Biennio in Rubam latitauerat eum Theodosius ex hac vita vocatur. & Euthymius ad Laneam redit, vt collapsa religionis pietatisq; fundamenta restauraret. Eudocia autem quam improbi Theodosij laqueis captam fuisse diximus, postquam intellexisset generum suum in Thracia fuisse interemptum filiamq; cum liberis captiuam abduci Carthaginem, statuit diuinis viris aures præbere, seq; totam eis regendam tradere atq; committere. Hac de causa statim nuncios ad magnum illum Simeonem in columna habitantem, direxit, vt ab eo, quæ ad sinceram fidem facerent, disceret. Simeon autem datis ad eam litteris breuiter respōdit: Scias, inquit, quòd malignus videns opes virtutum tuarum, expetiuit te vt cribraret sicut triticum, & per pestiferum illum Theodosium piā ac religiosam tuam corrupit animam. Sed esto bono animo. Non enim defecit fides tua. Mihi autem succurrit valdè admirari, quòd cū sit tibi fons propinquus, ipsum quidem despicis, procul verò quæris eandem aquam haurire. Habes diuinum Euthymium,

Moritur Theodosius.

Conseri cus capta Roma ad facit.

Simeō monach' scribit Imperatrici.

 cuius

cuius sequens doctrinam non aberrabis à salute.

His auditis Eudocia, salutis suæ minimè negligens statim de viro inquirit, cumque accepisset eum ciuitates fugere, & diuinarum rerum amore perpetuò solitudinem inhabitare, turrem in solitudine, quæ ad Orientem vergit, exstruxit, in qua, tanta cum humilitate tantaque beneuolentia, & amoris significatione excepit, vt eius prouoluta pedibus, diceret: Nunc cognoui, quod Deus me visitauit, & per te ceteram salutis viam demonstrabit. Ille autem cùm eam solita impartijsset benedictione, & veritatis viam præclarè docuisset, incredibili gaudio exultantem à se dimisit, quæ sanctam ingressa ciuitatem disruptam diu Ecclesiæ concordiam restituit, & frequentem monachorum laicorumque multitudinem, qui exulauerant, reduxit. Multa quoque templa ædificauit, multa monasteria piè construxit, & in omnibus quanto studio pietatem amaret, ostendit. Cumque plurima vellet munera Lauræ ab Euthymio constructæ largiri, & necessarios etiam redditus assignare. Euthymius, qui propheticæ spiritu clarus erat, Filia, inquit, cur solicita es, & rebus adhuc terrenis tanto studio occuparis, cum tuus iam discessus sit in foribus? Illa quæso magis tibi curæ sint, quæ ad alteram vitam, & sempiternam animæ tuæ salutem pertinent. Nostri autem, quantùm ad redditus, & pecunias, ne memineris, sed potius cõmunis Domini, apud quem, rogamus, vt nostri recorderis. His auditis, curas omnes præsentis vitæ abiecit, & multis benignitatis, & misericordiæ operibus viam ad cœlum muniuit, ac paucis deinde post mensibus è vita excessit.

Eudocia excipit Euthymiũ in turri, eãin rẽ à se constructa.

Euthymius Eudociæ obitũ prædicit.

Octoginta duorum annorum erat Euthymius cùm Beatus Sabas imberbis adhuc iuuenis ad eum venit, & sese disciplinis eius imbuendum tradidit. Anno verò nonagesimo, Sanctus Theoctistus in grauem morbum incidit, & ex hac vita ad cœlestem patriam migrauit. Postremò quoq; ipse Euthymius diuinitus de obitus sui die certior factus, postquam ad ardentissimum suos charitatis, & mutui amoris studium exhortatus fuisset, Sabbato noctu, quemadmodum prædixerat, fœliciter obdormiuit. Funus fuit cum multis suorum lachrymis procuratum. Corpus autem in tanta vitæ asperitate omnibus suis mẽbris adeò integrum, & colore suo viuidum permansit, vt læto, & iucundo suo aspectu omnes ad amorem prouocaret. Fuit hic Sanctus ex diuina reuelatione in lucem editus. Tertio ætatis suæ anno, Deo consecratus fuit in principio magni Theodosij. Vigesimo nono ætatis anno venit Hierosolymam. Cùm verò sexaginta, & octo annos transegisset in solitudine, nonagesimo quidem, & nono anno ætatis suæ excedit è vita.

Sabas venit ad Euthymium.

Theoctistus.

Item Euthymius.

Cùm fama per vniuersam regionem sparsa esset, tanta monachorum, & laicorum multitudo ad sacrum funus cohonestandum confluxit, vt necesse fuerit militum eos gladijs submouere, nè impressione facta alter alterum opprimeret. Omnes autem continuatio miraculorũ in stuporem adducebat. Vix tandem datus fuit aditus diuinis Patribus, vt corpori illi, quod tam strenuè decertauerat, & multa passum fuerat, iusta peragerent, & cum ijs, quos decet, hymnis in locupleti loculo deponerent. Non multò post Patriarcha Hierosolymitanus ædem singularis magnificentiæ ædificauit, in quam sanctas eius reliquias transtulit, & nè quid inde auferri posset, firmissimis cancellis monumentum circumsepsit, quod vsque in hodiernum diem multis admodum clarum miraculis eximiam viri sanctitatem omnibus testatur.

Miracula.

MAX-

MARTYRIVM S. VIRGINIS & Martyris Agnetis.

Ex ea quae sunt per D. Ambrosium Episcopum Mediolanensem.

21. Ian.

Agnes virgo eximia pulchritudine adamatur à Praefecto.

Agnes virgo, eximia specie, & pulchritudine praedita, cum maximis optimarū artium disciplinis summo intenderet, & quodā die è schola domum rediret, accidit vt vrbis Praefecti filius, insigni pulchritudine conspectu, in amorem eius vehementer accenderetur, cumque nec animum, nec oculos eius formae conspectu satiare posset, nullam inuenire requiem potuit, nisi Virginis aedes parentesq; requisisset. Cognita autem praeclara eximiae Virginis familia, tanto studio, tantoq; ardore eius nuptias ambire coepit, vt mentis furijs agitatus, neque vllis, vel incommodis, vel vigilijs frangeretur, neque sumptibus parceret, quò impuro amori satisfaceret. Primò itaque multis blāditijs animum eius delinire, multisq; magnarum opū promissionibus, allicere coepit, deinde gemmas plurimas miro fulgore micantes offerre, alijsq; amatoriae lequitatis muneribus inflectere tentauit; quae omnia Agnes, cum egregia mentis altitudine despiceret, neq; suis quidem aspectibus digna iudicaret, iuuenis multò ardētiores amoris flammas concepit, nec vllum vel tempus, vel locum neglexit, quo non ad suae libidinis consensum Virginem pertraheret.

Oratio Agnetis ad filiū Praefecti.

At Agnes, quae tertiumdecimum aetatis annum agebat, & non vulgari prudentiae opinione aetatem transcendebat, iuuenis furorem miserta sic eū fertur allocuta: Quid stulto labore fatigaris? quid opes tuas sine vllo fructu in me exhauris? Nam fieri non potest, vt meis vnquam amplexibus fruaris. Est.n. alius mihi sponsus qui te, & nobilitate, & diuitijs, & Regij splendoris magnificētia longè superat Is me plurimis inaestimabilis pretij gemmis decorauit, & suauitatis suae dulcedine omnem meum amorem poterat ad se rapuit. Accedit quod multò maiora se daturum pollicetur, si ad extremum vitae spiritum castum erga illum amorem seruauero. Forma autem eius, & pulchritudo, vt nihil de ea aliud dicā, tanta est, vt splendidissima coeli sydera, Sol inquam, & Luna eam vehementer admirentur.

His auditis, iuuenis insano agitatus amore, inter animi angustias lecto prosternitur, & per alta suspiria medicorum frustra operam implorat. Peruenit interim causa aegritudinis ad patrem, qui nulla interposita mora Virginis pertentat animum. At Agnes abnegat constanter, asseritq; se sine nefario scelere sacra prioris sponsi foedera violare non posse. Instat nihilominus pater, & quia in fascibus praefecturae agebat, neminem sibi posse, quamuis illustrissimum, praeferri contendit. At Virginis mens cùm immota maneret, nec posset, vel pmissis, vel rationibus expugnari, coepit vehementer exquirere quisnam esset sponsus, de cuius se potentia, & pulchritudine Agnes iactaret. Adfuit tunc fortè vnus ex parasitis eius qui Christianis eam sacris ab infantia imbutam esse dixit, eoq; dementiae redactam, vt Christum summ sponsum crederet.

Praefectus eā & blā dicijs et minis ad filij cōsensum inducere nititur.

Haec audiens Praefectus ingenti animi laetitia exultauit. Putabat enim fore vt minimo eam negotio à Christianae fidei cōstantia in suam sententiam pertraheret. Primò itaq; nouis promissis, & blandicijs, deinde terribilibus minis cōtra teneram Virginem decertatum est. Sed cum eodē vultu, & blandientem, & terrentem exciperet, Symphronius (hoc namq; Praefecto nomē erat) virilem constantiam in tenera aetate vehementer admirans, parentes aggressus est, & quia nobilitatis gloria praestantes erant, vim inferre nequiuit, quaestionem igitur, quòd Christiani contra Imperatorum leges essent, instituit.

Agnes in iudicio sistitur.

Sequenti itaq; die Agnes iudicio oblata, postquā sermo de iuuenis amore,

verbis mita calliditate, & efficacia cōpositis, habitus est, & eadem, qua ante, a Virgine contemptus, decretum est vt Vestæ nefariæ deæ in virginitatis proposito deseruiret. Ad hæc Agnes: Si filium tuum impuræ libidinis cupiditate incensum, rationis tamen capacem, & ad immortalis Dei imaginem fictū formatumq;, Christi amore recusaui, quæso te qua ratione falsa deorum numina nullo sensu prædita colere, eisq; ad grauem summi Dei iniuriam, diuinos honores deferre poteio? Cui Symphronius: Certè Agnes nisi tuæ infantiæ consultum cuperem, iam iam acerbas temeritatis istius pœnas dares. Agnes autem: Noli, inquit, infantiam meam superbo despicere supercilio; Nec.n. fides in annis, sed sensibus cōsistit, qui Christi gratia cōfirmati minas tuas contemnunt despiciuntq;, quare si supplicijs mecum certare decreuisti, nihil moror, experire quid valeant.

Sapienter admodum Præfecto respōdet.

Admiranda eius cōstantia, et verbis.

Symphronius his verbis cōceptam furoris flammam vultu simulans: Ecce, inquit, alterum horum elige: Aut deæ Vestæ sacrifica, aut impurum meretricum contubernium ingredere, vt sceleratæ libidinis contagione polluta, discas tandem submissius loqui. Adhęc Agnes, ōos impudēs: tu si Dei mei virtutem probè cognitam exploratamq; haberes, verba ista nefaria, tanta impudentia, non proferres. Ea enim est Deo meo cura de corpore meo, vt Angelū suum custodem mihi adhibere dignetur, quare de eius bonitate, & potētia, secura, istas tuas inanes minas contemno.

Ad hæc Iudex à concepto prius furore victus, vestibus eam spoliari, nudamq; sub pręconis voce ad lupanar duci iussit: Sed vt primùm nudata est, tanta capillorum densitate aureo mitè fulgore micantium, vestita fuit, vt tanquam pulchrum quoddam cœli sydus omnium oculos in sui admirationem pertraheret. Ingressa verò nefandi sceleris locum Angelum Domini ibidem inuenit, qui immenso eam lumine circumsepsit, iātoq; decore ornauit, vt nemo oculorum aciem in eam intendere posset. Cumq; fixis in terram genibus incredibili mentis gaudio in tanta Dei benignitate exultaret, vidit stolam miro candore fulgētem ante oculos prostratam, quam manu apprehēdens corpusculo suo aptam inuenit, eaq; induta, suis precibus, & assiduo diuinarum laudum studio, ex impuro nefandorū scelerum domicilio castissimum Dei habitaculum effecit. Nam qui nefandi sceleris perpetrandi cupiditate eò confluxerant, summa mentis puritate egrediebantur.

Nudatur S. Virgo, & ad lupanar ducitur.

Vide miraculum.

Accipit cælitus vestem.

Interea Præfecti filius, qui sceleris auctor extiterat, ingenti sodalium suorum stipatus caterua aduolat, vidésq; alios atque alios summa admiratione perculsos, & cōpositis ad omnem modestiam moribus egredi, cępit eis summa quadam uerborum petulantia impotentiam exprobrare, & mente in scelere obdurata impetum in ipsum lumē, quod Virginem cingebat tulit, sed mox morte repentina temeritatis, & audaciæ pœnas luit. Cumq; moram faceret, sodales qui foras erant existimabant eum nefario operi intentum esse, quare vnus ex eius intimis gradum intulit, sed mortuum inueniens eiulatu valde lugubri exclamauit: Ferte opem, nam Præfecti filius omni sensu spoliatus iacet.

Præfecti filius à diabolo præfocatur.

Fit magnus populi concursus, dissonisq; in cœlum sublatis vocibus, alij magam, alij innocentem, alij sacrilegā conclamabāt Pręfectus audita filij sui morte statim adfuit, nullumq; furoris modum statuens, nunc horrendis Virginem maledictis insectabatur, nunc mortis causam inquirebāt. Cui Agnes: Cùm omnes qui diuinum numen venerati sunt incolumes egressi sint, quid miraris si tuus hic filius, qui mente furibunda Angelo insultabat, tanti sceleris pœnas luit? Tum Pręfectus: Fidem certè tuis adhibere poteio si ipsius Angeli quem prędicas, virtute filium mihi viuum restitueris. Agnes autem, quamuis, inquit, impietatis, & perfidiæ crimen, quo nefariè cōstrictus es, hoc non mereatur: tempus tamen postulare videretur, vt Domini mei lar-

fa

su Christi virtutem cunctis manifestam reddam.

Redit ad vitam precib. S. Virginis. Hæc cũ dixisset, sola orationis locũ ingressa, ingẽtẽ lachrymarũ vim in cõspectu Dñi profudit, statimq; Angel^s Dñi verbis eã suauissimis consolatus iuuenẽ in vitam restituit, qui foras egressus voce maxima Christũ Iesum vnum, verũ æternũq; Deũ cõfessus est.

Ad hanc vocẽ varij animorũ motus concitati sunt. Deorũ Pontifices, & qui augurij populi mentes in errores trahebant cunctos ad celerẽ Virgini mortem inferendam incitabãt, Præfectus quamuis vt eam ab imminenti mortis periculo eriperet, enixè operam daret: populi tñ metu, prohibitus, id perficere nequiuit: quare non mediocri animi mœrore cõfectus, cùm vicario suo id negotij dedisset, vt populi tumultus prudentia comprimeret, abscessit.

S. Agnes iactatur in ignem. Vicarius aũt copiosum valde ignem excitari, & Agnetem flãmis voracibus absumi iussit. Fuit continuò sceleratis nefariorum hominum manibus in eũ iniecta, sed flammæ cęlestẽ in Virgine puritatem veritæ, tanta in populos sæuitia ferebantur, vt magnam eorũ copiam exurerent. Ardebant illi horrendos cum graui luctu, & lachrymis coniunctos clamores, nec tñ quicquam de sola impietate remittebant, Agnes aũt expansis in medio ignis manibus, cũ illum ignis impetum Christi gratia superasset, & iam in vltima vitæ perfunctione constituta, admirandam insitæ virtutis, & pietatis significationem dare, ictum gladij in candidissimum guttur excepit, atq; ea morte clarissimum de hostibus triumphum egit. *Gladio perimitur.*

Parentes eius accepto beato fine, sacrum corpus cũ summa lætitiæ significatione in prędiolum suum, in via Nomentana situm, intulerunt: Vbi cũ ingens fidelium turba confluerer, & gloriam Virginis, præclaris in cęlum laudibus extollerent, per insidias à Paganis in effusam fugam compulsi sunt. *Emerẽtiana lapidatur ad sepulchrũ S. Agnetis.* Accidit autem vt Emerentiana Virgo, quæ cum ea pariter disciplinis imbuta fuerat, eius tunc tumulo adstaret, cũq; oẽs Paganorum furore in fugã cõuersi fuissent, sola mansit intrepida, & magna animi constantia facinus eorum reprehendit. Illi verò, qua erant impietate, Virginem in Christi confessione perseuerantem lapidibus obruerunt, quæ sanguinis sui effusione Christi gratiã, & gloriã sempiternã adepta est.

Vix illa obdormiuerat, cum subitò terra ingenti motu concutitur, cęlumque maximo fragore emissis ignibus, offusis tenebris, multisq; valde metuendis rebus omnes in fugam vertit, & alios quidem metu exanimauit, alios verò horrendo mortis supplicio interemit.

Parentes autem Agnetis simili, qua Filiam, Emerentianam pietatis studio exceperunt, eamq; in confinio beatissimæ Agnetis sepelierunt.

Nota vigilias ad tumulum S. Agnetis. Interim cùm nullo vnquam tempore sacras ad sepulchrum eius vigilias intermitterent, sed precibus, & hymnis excubarent, contigit vt medio noctis silẽtio innumerabilem virginum exercitum eximio decore fulgentem compositis ex ordine gradibus transeuntem viderent. Inter quas beata Agnes specie, & pulchritudine sua mentes eorum in stuporem vertit, & à cæteris virginibus gradum vt paulisper figerent cùm impetrasset conuersa ad parentes ait: Videte nè me quasi mortuam, & sempiternis inuolutam tenebris lugeatis: quin potius festos dies agite, & infinitam omnipotentis Dei bonitatem Hymnis, & Canticis celebrate, cuius gratia, & clarissimam de cunctis inimicis victoriam, & sempiternam cælestis gloriæ coronam cõsequuta sum. His dictis cęptum iter carpentes, transierunt.

Continuo autem rumore dissipatum fuit, Agnetem virginem manifesta visione gloriam suam reuelasse, cumq; in dies magis magisque omnium præconio celebraretur factũ est, vt ad Constantiam Constantini filiam, fama præclari certaminis, & gloriæ eius perueniret. Constantia aũt intolerabili quodam cruciatu ita vexabatur, vt nulla corporis pars à vulneribus immunis esset. Et quanquam à Christi

sacris aliena, cæcis ignorantiæ tenebris inuoluta esset, humanæ tamē prudentiæ opinione præstans, animum ad quandam salutis spem excitabat. Nec mora habito cōsilio iter capessit, & ad sacrum B. Agnetis tumulū excubans, opem eius assiduis precibus implorabat, donec repentino correpta sopore virginem sibi adesse, & hisce ferè verbis alloquentem conspicit: Constanter age, Constantia, Crede Iesum Christū Saluatorem tuum, cuius bonitate mōdò integram corporis tui sanitatē consequeris. Ad hanc protinus vocem euigilans sensit se ab omni membrorum ægritudine liberatam. Non potuit cōtinere se quin ingentem lachrymarum vim præ gaudij magnitudine funderet, & Christum, in Agnete ardenti fide amplecteretur, & prædicaret.

Cōstantia ad tumulum eius orās sanatur.

Domum autem reuersa parentibus & fratribus incredibilem lætitiam attulit, & vt accepti beneficij magnitudinem cunctis declararet, sempiternaque memoria cōsecraret, templum D. Agneti sacrum construi, & mausoleum sibi in eo collocari præcipit.

Fama interim præclari miraculi diuulgato hominum sermone, longe lateq; vagabatur, omnesq; varijs languoribus oppressos ad similem salutis spem excitabat. Nec quisnam sane sua spe fraudatus abscessit.

Constantia autem sempiternæ dignitatis amore vehementer incensa, Christo se perpetuo castitatis vinculo sociauit, cuius spiritu omnes in continentiæ motus non tantùm in se oppressit, sed alias plurimas insigni nobilitate virgines præclaro virtutis exēplo ad suum institutum aggregauit.

Constātia virgo mul tas ad virginitatis votū perducit.

MARTIRIVM S. PATROCLI Martyris

Ex ea qua optima, & syncera, fide apud Surium legitur.

21 Ianuarij. Patroclus nobilibus.

Atroclus nobilibus, & diuitiarum gloria valde celebribus ortus parentibus, facile ex animæ dignitate, quam nocte dieque contemplabatur, huius mūdi honores, & opes despexit. Adeo namq; diuinorum eloquiorum amore capiebatur, vt hora tantum diei vltima cibū potūq; sumeret, & quidquid à reliquis pietatis charitatisque operibus, quæ assiduo in proximum conferebat, temporis supererat, id totum cælestium rerum meditationi dabat. Signis, & admirādis rerum factis clarebat, ita vt dæmonia ab obsessis corporibus fugaret, & infirmis quibuslibet optatæ sanitatis remedium conferret.

ortus parētibus opes cōtemnit.

Orta autem sub Aureliano principe sæua persecutionis tempestate, Patroclus cū fama virtutum eius per Trecassim Galliarum oppidum cum admiratione vagaretur, & Aurelianus immanissimus Christiani nominis persecutor de vita, fide, & rerum humanarum contemptu multa audiret, acerrimis inuidiæ stimulis concitatus suo cum tribunali sisti iussit. Cui oblatus Patroclus, & de nomine, & religionis instituto quæsitus, respōsum planè inuicto martyre dignum dedit, dixitq; tantas nullas esse pœnas vel supplicia quæ eum à Christi confessione auellere possent. Hac constantia incredibiliter irritatus Aurelianus iussit eum vinctis post tergū manibus in custodiam dari, in qua triduo cęlesti perfusus gaudio permāsit, & insuperabili animi fortitudine varias ministrorum iniurias elusit. Post tertium autem diem in publicū deductus, iussus est ab Aureliano dijs sacrificare, & se ab imminēti suppliciorum atrocitate liberare. Beatus verò Patroclus vultu ad grauitatem hilaritatemq; composito: O miser, inquit, & infelix, quæ te dementia cępit, quæ stultitia exagitat, vt mihi tua supplicia ad horam duratura minitereris, & ea interim, quæ tibi in omni sęculorum æternitate parata sunt nō videas? Quæ est hæc tanta cæcitas vt falsa numina, & sceleratorum hominū simulachra prodijs colas. Tu Iouem adoras, quem omnes, hominum omnium quos sol vidit vnquam, nequissimum, raptorem, & adulterum fuisse sciunt.

S. Patroclus sistitur Aureliano.

Traditur in custodiam.

Iterū Aureliano sistitur.

Apol-

Appollinem accepimus, à maioribus nostris, Admeti regis pecora pauisse, & non solùm gregis detrimentum perpessum fuisse, sed etiam ipsa te la perdidisse. Dianam, quam dicis esse matrem Deorum, quis nesciat esse dæmonium? O miseranda hominum dementia, qui stultissima mentis opinione vanitates has colunt, quę nec sibi nec alijs prodesse possunt.

Aurelianus hac dicendi libertate vehementius excandescens, nisi, inquit, tu, ô Patrocle Appollinem, & Iouem, & Dianam matrem Deorum adoraueris, & diuersis hodie pœnis affectus, vitam hanc cum morte crudeli cõmutabis. Cui Patroclus. O te miserum, ô cæcum, corpus quidem hoc varijs affectum supplicijs morti tradere potes, animam autem lædere omninò non vales. His auditis Aurelianus furore repletus est, & capitis eum sententia condemnauit: Excepit eam vir sanctus cum incredibili animi sui gaudio, & lætus cum ministris crudelitatis ad ripam Sequanæ contendit. Quò cum peruentum esset, Domine, inquit, Iesu ne patiaris corpusculum meum in hoc aquoso loco demergi; sed da gloriam nomini tuo, vt magnificetur in conspectu inimicorum tuorum, nè vnquam dicant in gẽtibus, vbi est Deus eorum? Exaudi me Domine, & eripe de luto vt non infigar, & præbe mihi liberum in nomine tuo per hoc flumen transitum. Hæc cum orasset, flumen siccis pedibus pertransijt, & impios ministrorum conatus Dei virtute elusit. Illi interim metu, & stupore simul oppressi inter se altercabantur. Alij Dei virtutem celebrabant. Alij non hominem verum, sed phantasma fuisse dicebant. Illis sic contendentibus, mulier quædam seditiosa superueniens dixit, Quid agitis? Hominem istum Christianum, de quo inter vos contentio est, ego vltra flumen in monte, prostrato humi corpore, Deum suum adorantem vidi.

Damnatur capitis.

Flumen transit illæsus.

His auditis ministri furore perciti eò aduolarunt, & vnus ex illis: Iam, inquit, duplici nomine reus es, & quòd Deos contempseris, & quòd manus nostras effugere volueris. Quare scito te iam iã mortis supplicium subiturũ. Cui Patroclus: Quid tu mihi, inquit, mortem minitaris? Christus Iesus suo nos sanguine de interitu, & morte æterna liberauit. Siue igitur viuimus, siue morimur Domini sumus, & dignũ est vt pro eius nomine patiamur. Quicunque autem sacrificauerit dæmonibus, cum ijsdem, sempiternis gehennæ supplicijs cruciabitur.

Hæc cum magna animi constantia diceret, Elegius furore commotus iussit eum vinculis constringi, & gladio feriri: Patroclus autem genua flectens dum à carnifice percuteretur, Domine (inquit) in manus tuas commendo spiritum meum. Tu enim scis, quòd propter tui nominis gloriam has pœnas subeo. Hęc dicens gladio percussus beatum Deo spiritum tradidit. Caput fuit à corpore longo satis interuallo proiectum, & sine custodia relictum: quod duo viri pietate, & senectute venerandi, qui frequenter in vita sancti martyris, beneficiorum eius participes fuerant, non sine magno metu ad vesperam vsque custodierunt, & nocte sequenti Eusebius archipresbyter cum Liberio Diacono paucis accensis luminaribus sepulturæ mandarunt.

Caditur gladio.

Imperator autem qui mente nefaria Christianum nomẽ ad internecionem delere conabatur, dignas paulò post sceleris sui pœnas luit. Nam dum quodam tempore denso stipatus agmine iter faceret, vehemens repentini fulminis terror eum exanimauit, deinde præmisso hoc infausto omine à suis in eodem itinere interemptus est. Quo mortuo persecutio conquieuit, & Eusebius sacellum quoddam sanctissimo martyri sacrum extruxit, vbi præclara dignè petentibus præstantur beneficia, & optatæ sanitatis remedia.

Imperator diuinitus punitus.

MARTYRIVM SS FRVCTVOSI Episcopi,

Augurij, & Eulogij Diaconorum, quod etiam luculentis versibus scripsit prudentius. Quadam ad verbum, ex hac historia citat B. Augustinus in sermone de natali horum martyrum.

21. Ianuarij.

I E Dominico Fructuosus Episcopus cum Augurio, & Eulogio Diaconibus comprehensus missus est in carcerem, in quo altera die fratrem nostrũ Rogatianum baptizauit. Cumq; dies sex in continuis precibus ibidem exegissent, & ad futuri certaminis brauiũ egregiè sese præparassent, oblati sunt iudici Æmiliano. Qui postquam eis Imperatorum præcepta proposuisset, vt dijs sacrificarent, & illi vnanimi cõsensu respuerent, falsaq; Deorum numina contemnerent, iussit eos viuos flammis exuri. Cumque fructuosus Episcopus cum Diaconibus suis ad amphiteatrum duceretur, populus tã ethnicus quàm Christianus, qui magno eum amore prosequebatur, lachrymas tenere non potuit. Talis enim erat, qualem Spiritus sanctus beatum Paulum Apostolum vas electionis, & doctorẽ gentium debere esse, declarauit, propter quod fratres qui sciebant eum ad tantam gloriam pergere gaudebãt potius, quàm dolebant.

Martyres in carcerẽ truduntur

Sistuntur Iudici.

Fructuosus Episcopus etiam ethnicis charus.

Igitur in porta amphiteatri constitutus, cum iam prope esset, vt ingrederetur ad coronam immarcescibilem potius quàm ad pœnam, Fructuosus cõuersus ad eos qui circumsistebant fratres. Bono, inquit, animo estote. Non deerit vobis pastor, nec deficere poterit charitas, & repromissio Domini tã hinc, quàm in futurum. Hoc enim quod videtis, vnius horæ videtur infirmitas. His verbis breuiter fraternitatem consolatus, ingressi sunt ad salutem, similes Ananiæ, Azariæ, & Misaeli, steterunt in medijs flammis illæsi, vt etiam in illis tribus diuina miracula cernerentur. Cumque exustæ fuissent fasciolæ, quibus manus eorum fuerant colligatæ, Fructuosus orationis diuinæ, & solitæ consuetudinis memor, gaudens positis genibus orabat, & in signo trophæi constitutus, de resurrectione securus, Dominum precabatur. Hic solita Domini non defuere magnalia, apertumq; est cælum videntibus Babylone, & Mygdonio fratrib. Ex familia autem Æmiliani præsidis, filia eius dominæ suæ carnali ostendebat Fructuosum Episcopum cum Diaconibus, adhuc stipitibus quibus alligati fuerant, permanentibus in cælum ascendentes coronatos. Cumque Æmilianum in partem tãti spectaculi vocarent, ille densissimis scelerum suorũ tenebris inuolutus, videre eos non meruit.

Ingrediuntur rogum sãcti Martyres.

Animæ in calos eunt.

Porrò fratres fidei, & agonis memores, superueniente nocte gaudentes cũ vino ad amphiteatrum festinanerunt, vt semiusta corpora extinguerẽt. Quo facto, cineres eorum collecti sunt, & prout quisque potuit, sibi vendicauit. Sed nec in hoc Domini, & Saluatoris nostri defuere magnalia, vt credentibus fides augeretur, & paruulis ostenderetur exemplum. Igitur post passionem apparuit fratribus, & monuit, vt quod vnusquisque per charitatem de cineribus vsurpauerat restituerent sine mora, vnoque in loco simul condendos curarent. Æmiliano etiam Fructuosus pariter cum Diaconibus ostendit se in stolis repromissionis, increpans, & insultans, quòd frustra exustos corpore in terram crederet redactum iri, quos cerneret gloriosos. O beatos martyres, qui igne probati sunt, vt aurum preciosum, & dignam in cælis habitationem meruerunt, stantes ad dexteram Christi, & Deum patrem in omni sæculorum æternitate benedicentes.

Colliguntur eorum cineres.

Apparent præsidi eiq; que insultant.

VITA

VITA ET PASSIO S. MEINARDI Eremitæ, & Martyris.

Necatus est sub Lodouico quarto Imperat. anno à Christo Domino 860.

21. Ianuarij.

TEMPORIBVS Caroli gloriosissimi Imperatoris, qui primus inter Francos Cęsaris nomen accepit, natus est Meinradus in Alemannia, in pago, quem ex villa Sulichgeuue vocauit antiquitas. Parentes verò eius ex Alemannis fuerunt morum nobilitate magis, quàm diuitijs perituris, conspicui. Qui cum iam eam attigisset ætatem, qua aptari posset literarum studijs, à patre ducitur in insulam, quam veteres Sindles Augiam vocabant, in qua S. Pirminius construxit monasterium ordinis S. Benedicti. Huc ergò puer iam dictus à patre ductus, commendatur viro per omnia honestissimo. Erlebaldo monacho, qui etiam prædicto puerulo propagine carnali affinis erat. Is cum infantulum bonæ indolis conspiceret, gratanter nutriendum suscepit, studiosè docuit, atque eo vsq; imbuendo perduxit, vt sanctarum etiã scripturarum scientiam adeptus videretur.

Meinradi Patria & parentes.

Institutio.

Cum autem vicesimum quintum ætatis annum attingeret ad Diaconatus officium, & non multò post ad gradũ presbyterij sublimatus est. Interea Erlebaldus cum licentia Ludouici Imperatoris ab omnibus electus, Abbatis officium suscipere cogitur, qui Meinrado mox author, & suasor fuit vt monasticæ vitæ institutum amplecteretur. Consensit ille salubri consilio, & professionis voto sacris se legibus astrinxit, atque omnibus summæ perfectionis documenta dedit. His dum polleret moribus, ab Abbate scolæ præficitur, vt talentum, quo ipse ditatus erat, ad lucra Dominica in plurimos dispergeret.

Fit presbyter.

Fit monachus Augensis.

Quadam verò die dum nonnullos scholæ suæ candidatos animi causa in eremum deduceret, & illi piscationi operam darent, ille longius ab ijs diuulsus cœpit mirum in modum solitudinis amore affici, & tam suaui considerationis dulcedine animum magis magisque pascere. Reuersus autem ad discipulos, inuenit eos non parua piscium præda oneratos, quos cum domum reducere festinaret, in via ad honestam quandam matronam, & pietatis valde studiosam diuerterunt, vt fessa multo labore membra, cibo potuq; nonnihil reficerent. Ibi dum suauiter vltro citroque inter se verba haberent animaduertit vir sanctus matronam illam diuino timore plenam, & ad obsequendum hospitibus promptissimam. Flamma interim diuini amoris, & solitudinis desiderium occultè sub pectore crescebat, donec matronam illã seorsum nactus, ô inquit, chara Christo fœmina, quàm cuperem me totum vni Deo in hac eremo consecrare, adeo enim huius eremi habitatione delector, vt nulla regum maximorum palatia, nullas delicias, ei anteferre vellem.

Feruet amore solitudinis.

Sed quia rebus ad corporis sustentationem necessarijs careo, nec quenquã qui mihi ea suppeditare posset habeo, quæso te ne meũ hoc desiderium, alijs, propalare velis. Dabit enim, vt spero, aliquando Deus, vt voto meo potiri possim. Illa his auditis, noueris, inquit, ô virorum sanctissime, si in cœpto tuo persistere velis, ubi necessaria benignè ministraturam, & quantum in me est, tuo voto satisfacturam. Ille promissis gratias rependens rediit ad cellam, vnde egressus fuerat, ibique ieiunijs, & orationibus continuis, à Deo propositi sui confirmationem, & animi constantiam postulauit.

Tandem diuina inspiratione confirmatus, relicta schola cui præerat, ad prędictã eremũ perrexit, ibidéq; cõstructo habitaculo ieiunijs, & orationibus & assiduæ rerũ diuinatũ meditationi operam dedit. Cumq; per annos septẽ vitam in omni sanctitate exegisset, ingens populi multitudo fama virtutum eius excitata eò confluere cœpit, quòd ille minimè ferens, habitationem suam ad planitiem quandam inter montes, quatuor inde mil-

Petit eremum, & in ea construit domicilium.

millibus distantem, transtulit, atq; ibi, quod reliquum erat vitæ, in admiranda sanctitatis opinione, peregit. Accidit autem inter hæc, vt quadam die, eo orante, tanta multitudo dæmonū circa illum vndiq; diffunderetur, vt nec ipsam lucem diei, illis tenebrarum ministris terram caliginem offundentibus, cernere posset. Qui cum minis horribilibus, & horrore nimio eum fatigarent, in oratione prostratus, omni studio se pio Domino cōmēdabat. Quod cū diu ageret cernit ab Oriēte lucem: quā protinus Angelus Domini secutus, ad ipsum, vbi in oratione in medio malignorum spirituum iacebat, peruenit, magna authoritate agmini nefando præcepit vt discederent, nihilq; terroris, & tentationis ei vltra inferre auderent. Discedentibus itaq; hostibus prædictus Angelus postquam amanter eum consolatus est, abscessit, atq; ab illo die (vt vir venerabilis referebat) nihil terroris vltra à malignis spiritibus sustinuit.

Dæmones ei infesti, sed ab Angelis repelluntur.

Cum autem vicesimum sextum in illa eremo ageret annum, duo sceleratí homines, furijs mentis agitati, mortem illi machinati sunt. Vnus eorum, genere Alemanus, Richardus dicebatur, alter verò Petrus Rhenanorum genere procreatus. Hi facta conspiratione, venientes ad cellulam solitis precibus incumbentem, & sacra mysteria Deo litantem inuenerunt. Ille verò, quamuis scelerata eorum mens minimè eum lateret, tanta sermonis suauitate eos accepit, vt vel ferreum pectus mollire potuisset. Insuper ciboeos, & potu benignè excepit, & cucullam etiā cum tunica tradidit. Hæc omnia cū eis summa charitatis significatione præstitisset: Hæc, inquit, de manibus meis percipite. Postquam verò opus, quod facere constituistis, compleueritis, potestis ex his quæ adsunt, per vos tollere, quæ cupitis. Scio enim quòd necem mihi molimini. Sed hoc vnum à vobis beneficiū exposco, vt dum vita me spoliaueritis, cādelas, quas inspicitis (quas et adhoc ipsum formaui) vnā ad caput, & aliam ad pedes addentes ponatis.

Latrones ei mortem machinantur.

Præsciuit eos venisse ad mortē ipsi inferendam

His dictis Richardus pollutis manibus beatum virum medium comprehendit, maceratumq; ieiunijs corpusculū fortiter brachijs strinxit, socioq; minaciter iussit vt sanctum fuste percuteret. Qui cū diu eū feriendo circa latus, & suras debilitasset, alter segniciem increpans, apprehenso confestim fuste magna vi ictum in caput librauit, eoq; vir sanctus corruens, cōtinuò impiorum manibus strangulatus est. Corpus verò veste nudatum in lectulo, in quo vir sanctus quiescere solebat, posuerunt. Tantus autem suauitatis odor cellulam cōpleuit, vt omnium aromatum fragrantiam vinceret, & cum nefarij celeriter ad sacellū currerent, vt positas ex mandato eius candelas accenderent, reuersi inuenerunt candelam accensam, & tantus eos timor inuasit, vt nihil de rebusad altaris officia pertinentibus continuere auderent. Vestes verò, & stramenta lectuli eius rapientes, festini se in pedes coniecerunt. Eis autē inde fugientibus corui, qui more solito ad famulū Dei viuentē venire cōsueuerāt, & annonā de manibus eius accipere, quasi vindictam de scelere nefario expeterent, sequebantur latrones & perpetratū facinus capitibus eorum aduolantes, prodebant. Vnde maligni comprehensi tātæ atrocitatis pœnas incendio luerunt. VValtherus autem Abbas postquam perpetratam cædem intellexit, corpus viri Dei ex eremo ad monasteriū Angiæ detulit ibidemque digno cum honore sepiliuit.

Strangulatur fuste primo percussus.

Corui latrones produnt.

MARTYRIVM SANCTI Vincentij Leuitæ,

Natione Hispani, Beatissimi Papa Sixti discipuli, denique Laurentij martyris, sitentia, & virtute germanissimi, & generis nobilitate clari Passus est sub Diocletiano, et Maximano ac Datiano Hispania præside, Anno Christi 274.

Atianus homo scelere, & furore insignis vt primū Hispaniæ prouinciam Romanorum Imperatorū benefi cio

20 Ianuarij.

Iudex Datianus crudelissimus. cio moderandam susceperit, tāta in Christianum nomen sæuitia & crudelitate debacchatus est, vt ij etiam, qui religionis, & pietatis opinione cæteris præstantiores habebantur animis non parum commoti persecutionis furorem fuga declinarent, cum vnus Vincentius *Vincentius Leuita.* & generis & virtutum omnium nobilitate clarus in Leuitarum ordine sub Valerio Episcopo magnæ existimationis & modestiæ viro constitutus audita Iudicis crudelitate, animo in Christi gloriam acriter incenso, vltro ad certamen cum tyranno subeundum properauit. Sistebat se Iudici incredibili animi alacritate, ipsumq; hostem prior ad certamē prouocabat. Datianus primo aspectu sibi persuadens tam robustum pectus leuibus expugnandum non esse tormentis, iussit Vincentium vnà cū *Mittitur cū Episcopo Valētiam.* Valerio Episcopo multis oneratos iniurijs Valentiam duci, ibidemq; diutino carceris squalore ita grauiter vexari, vt planè confideret victos eos manus daturos. Sed cum post multū temporis multis affectos incommodis sibi præsentari iussisset, vidit eos præter omnem opinionem integris corporis viribus vultibusq; ad omnem hilaritatem compositis, multo maiorem animi magnitudinem cōstantiamq; adferre; & mox furore & amentia præceps, cōuersus ad carceris custodem, tu, inquit, scelerate quare istos cibo potuq; recreasti, & in delicijs habuisti? Et vnde tantam pulchritudinem, corporum, vultuumque splendorem consecuti sunt? Deinde vultu truculento & voce minarum plena, Valeri, inquit, qua animi audacia tu per religionis speciem, Imperatorum mandata contemnis? *Insignis Constātia & plane heroicus animus Vincētius.* Valerius cum animo valde sedato respondere, Vincentius sermonem excipiēs, Cur nam (inquit) ô Pater, contra canē istum voce ita leni mussitas? Non ita decet, quin potius voce magna, & libera tyranni rabiem contunde, eiusq; ferociam comprime. Sentiat Christi potētiam in fidelium suorum pectoribus inclusam, Itane verò? Putatne nos suis minis exterrere, & suis ipse viribus Christi potentiam expugnare? Accedat, omnesq; pugnæ suæ machinas in me commoueat, & intelligat tandem inuictam Christianorum virtutem esse, cruciatus quoscunq; scelerata mens excogitare potest adhibeat, sentiatque suis nos supplicijs non modò non frangendos, sed nouo etiam robore à Christo Domino donandos esse.

Datiani furor i Vincentium. Hac libertate vocis incredibili furore agitatus Datianus, Abducite (inquit) hinc Episcopum, & homiē istum intoleranda linguæ petulantia inuictissimorum Imperatorum leges proscindentem, in ligno suspendite, eiusq; membra discerpite, ac totū corpus contundite, vt priusquàm alijs cruciatibus affligatur, se laceratum consumptumq; videat. Dixerat Datianus, nec segnius *Laceratur corpus S. Vincentij.* ministri crudelitatis iussa exsequūtur, cumq; multis horis crudelem in modum laniatus fuisset. Vincenti, inquit, Datianus, quid ais? putasne illam tui pectoris fortitudinem concidisse? Sic sic illam vocis tuæ libertatem frenabimus. Tum Vincentius subridens, ô *Irridet tyrannum.* te miserum, inquit, hoc est quod toto animo expetebam. En vt ad sublimiora conscendo, En vt cælestes res attingo. Tu igitur ne abs ista tua crudelitate desistas. Perge fortiter ne quo modo gloriam meā imminuas, & damnum aliquod nostris laudibus afferas.

His auditis Datianus rabiē quadam *Iudex caedit carnifices.* inflammatus, stridens gemensq; lingua virgisq; carnifices verberabat, & sublatis clamoribus magis in illos, quàm in virum sanctum excandescebat. Athleta autem Vincentius in ligno pendens scelerarum iudicem sic affatus est; Quid ais Datiane? En pœnas recipio ab his qui me cruciant, & tu contra tuos homines vltorem te mihi præbes.

His dictis Iudicem magis magisq; exagitabat, & nunc minis terribilibus, nunc promissis, & verbis blandis carnifices ad inferenda supplicia, & frangendam martyris constantiam excitabat. At illi exanimati laboribus multoque perfusi sudore obriguerant, & manus ad inferenda supplicia dissolutas gerebant. Datianus pallore exanimis,

mis, totoq; corpore tremebundus, nullum irę modum statuere poterat, rursusq; incondito insaniens in carnifices clamore. Quidnam agitis inquit? Sæpe homicidarum sæuitiã à vobis prostratam cognoui, sæpe latronum ferocitatem manibus vestris expugnastis, & veneficorum arcana, in imo corde latentia extraxistis, sæpè mortem ipsam irridentes, nondum illata morte, ingenti formidine perculistis, & istius debacchantis procacem linguam cohibere non poteritis.

Insania Iudicis.

Ad hæc Hilari vultu subridens Vincentius, Tune (inquit) hominum omnium, quos sol videt, crudelissime, me illum Deum negare cogis, quem vniuersatum rerum opificem ac Saluatorem esse testor? Hunc ego verũ Deum esse confiteor. Atqui meritò cruciatibus afficiendus essem, si Imperatores vestros, falsaq; numina, Deos dixissẽ. Nunc verò quia in Christi veri æterniq; Dei confessione persevero, perge istam seuerè in me crudelitatem exercere, quò clarius Christi virtutẽ agnoscas, si tamẽ nefarius ille spiritus, qui te exagitat, parumper recesserit.

Martyr verberat lingua sua tyrannũ.

Hæc cum martyr inuictus diceret, Iudex oculis ira, & furore vehemẽter inflammatis quid diceret, quidue faceret non inueniebat. Nam, & carnifices verbera verberibus tanta sæuitia multiplicabãt, vt nihil in toto martyris corpore vltra laniandum restaret, & martyr eadẽ constantia ad maiora eos supplicia inferenda prouocabat.

Tyrannus victum se sentiens, mutata prorsus ratione viri iusti mentem lenitate, & misericordia, mira calliditate composita, expugnare aggressus est. At Vincẽtius insidias magis quàm supplicia pertimescens, hoc responso blanditias submouit. Cruciatus tot, ò Datiane nullam mihi timoris causam adferre potuerunt, illa autem misericordiæ verba per summũ scelus simulata non mediocrẽ mihi terrorẽ adferũt, quare missa ista facito, & omni suppliciorũ genere decerta. Experire nunc Christianorũ vires Christi sãguine fundatæ, vel frangi, vel debilitari possint.

Eodem martyri blanditur.

Vide ut martyr nõ supplicia sed blanditias magis extimescat.

Datianus dedecus suum, & ignominiam diutius non ferens, mortis sentẽtia martyrem damnauit, vt sceleratorum hominũ pœnis excruciatus, consumeretur. Et statim cruci suffixum membratim cæsum excarnificarunt, dein à vinculis solutum è ligno ad terram colliserunt. Martyr autem incredibili alacritate ad crucem, è qua deiectus fuerat, accurrens arctissimè eam amplexatus est. Tum vero ò tardi torpescentesq; mortales, inquit, quid me optata gloria fraudatis? quid cessatis? Agite, & totis viribus principis vestri crudelitatem exercete. Hoc nouo spectaculo ad insaniam Datianus excandescens, tota mente in nouis supplicijs excogitandis desudabat. Aderant recentes flamma ferroq; crudeliter armati tortores. Et alij quidẽ ignitis scorpijs carnem vellebant, alij candentes laminas lateribus admouebant, alij cũ nihil in toto corpore quod torqueretur relictũ esse cernerent, ardentes prunas furoris sui indices in eum iaciebant.

Suspẽditur in cruce.

Eximia martyris fortitudo.

Horrendi cruciatus.

Erat visu horrendum corpus martyris tantis affectũ supplicijs, sed mens eximio ornata decore à horribili suppliciorum tempestate obscurari nõ poterat, sed inuicta permanens tripudiabat. Itaq; militaris cohors, constantia martyris perculsa, retulit Datiano martyrem multiplici tormentorum copia egregiè superata, clarissimam de carnificibus victoriam consequutum esse; quare, inquit, impone inferendis supplicijs finem, nè decoris sempiterni notam contrahas. Tunc Datianus animum vultumq; in omnem partem versans, Heu, inquit, victi sumus, sed vnum adhuc restat, vt cum corpus nullis superare cruciatibus valeamus mẽtem animumq; ijs doloris stimulis cõfigamus, quibus nullum adhiberi remedium potest.

Carnifices cruciando defatigati

Nec mora, locus horrenda tenebrarum caligine formidabilis exquiritur cumque testis ex vtraq; parte acutissimis substernunt, martyremq; includunt, vt, & lucis, & quietis beneficio destitutũ, aliquid de inuicta animi cõstantia remittere cogerẽt. Stabat in hac

Includitur in carcerẽ obscurissimum.

acie

Visitatur ab Angelis.

Satanæ versutiam.

Moritur fortissim° Christi miles.

Coruus tuetur corpus exanime.

teie toto corpore laniatus martyr, & ecce nocte concubia, custodibus alto sopore oppressis, Angelorum multitudo adfuit, quæ nouo, & insolito lumine tenebras illustrauit, & corpori cum integro sanitatis beneficio eximiam pulchritudinem contulit. Custodes è somno excitati ingēti timore corrupti sunt existimabant enim martyrem fugisse, sed vbi diuino beneficio, & tenebras fugatas, & martyrem integram corporis sanitatem cum singulari decore cōiunctam assecutum viderunt, ingenti stupore oppressi Datiano cuncta retulerunt. Ille ignominiam nulla vnquam temporis longinquitate delendam vehementer pertimescens, fraudibus occurrendū statuit. Quid enim faceret scelestus? Cum omnes suas nefarias vires in nihilum concidere videret, Dei virtutem ad suam gloriam impiè transferre statuit. Nam martyrem clarissimo Dei beneficio restitutum, in lecto regio splendore ornatum, eum summa lætitiæ significatione per omnes ciuitatis angulos deferri, cūctisq; nunciari iussit, Vincentium deorum & Datiani gratia, & benignitate corporis sanitatem assecutum esse. Sed diuina bonitas, quæ nefario semper sceleri resistit consilium ex fraude, & menda cio conflatū dissoluit, martyremq; ex corporis ergastulo ad cælestem gloriam vocauit.

Datianus ab omni victoriæ spe deiectus, vt sempiterna obliuione tā præclarum martyris certamen cum sui nominis dedecore inuolueret, enixè operam dedit. Corpus itaq; feris, & volucribus in campo cum valida custodum manu escam exponi iussit.

At verò cum magno volatu diuersę volucres irruerent, Coruus atro colore, tanquam pulla indutus veste, luctum præ se ferre visus, cunctas è loco illo abigens impigrè prosequebatur. Sed & lupus repentino cursu prædam expetens, non tam corui persecutione quàm corporis sanctitate in fugam versus est, atq; hoc modo martyris corpus suis benemeritis tutum vim omnem repulit.

Iactatur corpus in mare, sed mox enatat.

Condit̄ sacrū corpus à vidua.

Datianus nouo perculsus miraculo exclamauit, Ecquid est hoc. Ergone, & à mortuo ludibrium patiemur? Sed citò maris fluctibus eum obruite, nè viuens vid. usq; peream; Et nè quā præterea molestiā exhibeat, nostrisq; conatibus insultet, saxi immani pondere oneratum demergite. Vix effatus fuerat, cum Eumorphius quidam omni scelerum impuritate contaminatus, hanc sibi prouinciā à iudice vltro deposcit, collectaq; nautarū manu scapha lōgo à littore interuallo abductas sacras martyris reliquias in mare pręcipites dedit, & statim summa remigum velocitate, ad Datianum contendens, sceleris sui præmium postulare gestiebat, sed ipse reliquiæ per vastos & immanes maris fluctus Dei beneficio ad terram delatæ sunt. Obstupuit vehementer sceleris auctor qui eo facto Christi gloriæ obscuritatem adferre conatus fuerat, nec aliud sui sceleris præmium retulit, quàm impietatis, quæ noctes diesque tanquam furijs quibusdam eum exagitabat, assiduam recordationem.

Interea Vincentius singularis cuidam probitatis viro in somnis apparuit, eiq; postquàm sacras in terram expositas reliquias significauit, mandauit vt honore sepulturæ eas dignaretur. At ille pusillo animo præditus, Præsidis minas plus nimio expauescens, odiosam in tam pręclaro pietatis officio moram traxit. Martyr itaq; viduæ cuidam eximia morum sanctitate, & prudentiæ opinione insigni, manifesta visione idem negotium iniunxit, quę omni mora postposita, sacras Deo dignas reliquias magnifico sumptuum apparatu in templum intulit, quod deinde nomen à Vincentio sortitū fuit, vbi meritis illius multi in rebus aduersis numē Christi propitium admirandis signis experti sunt.

VITA ET MARTIRIVM S. Patris nostri Anastasij Persæ.

Ex ea quæ est apud Metaphrasten. Consumauit martyrium anno 17. Heraclij, qui est annus à Christo Domino. 627.

20. Ianu. *Patria Anastasij.*

Nastasius (qui primùm Magundat dictus fuit) moribus, & instituto insignis, oriũdus è vico q; vocatur Rasnuni, regionis Razech, quæ sita est in Perside, patrẽ habuit in re magica præstãtissimũ & eruditissimũ, quem Bau appellabãt: qui cũ ludo literario præesset, & multos adolescentes præstigiarum amore captos haberet; tum filium in arte magica tam excellenter erudiuit, vt vix sibi parem haberet. *Parens.*

Cum autem adolescentiæ florem attingeret, & Rex Cosroe in Perside nouum conscriberet exercitũ, ipse quoq; cum alijs animum ad militiam adiecit. Eo tempore cum Crux Domini miro omnium preconio ea in regione celebraretur, & fidelibus cum ingenti infidelium ignominia præclarã in bellis victoriam præstaret, Anastasius admiratione, & amore eius pariter captus multa de ea diligentissimè est perscitatus. Cumq; eã esse intelligeret, in qua Christus pro omnium salute, crudelissimè se mactari sustinuit, Christi protinus amore inflammatus, sed ad eius castra spiritualia, relicta terrena militia aggregauit. *Anastasij amore Christi inflãmatur.*

Et primùm quidem cum Hierapolim venisset, diuertit ad quendã Persan, Christi sacris initiatum, qui argentum conflabat, cui se Anastasius adiunxit, & multa eaq; præclara religionis & pietatis documẽta ab eo hausit. Quibus breui temporis spatio adeo accensus est, vt Hierosolymam baptismatis consequendi gratia contenderit, vbi in templo cum sacris quibusdã picturis, quæ egregia sanctorum martyrũ certamina præsentabant, oculos animũq; pasceret, tanta diuini amoris flamma eum inuasit, vt quasi diuino spiritu plenus, nõ modò sacrum baptisma, sed, & seuerissimum monasticæ vitæ institutũ susciperet. In monasterio aũt sub disciplina constitutus, inter alia pietatis exercitia, quibus die noctéq; sedulo vacabat, sine intermissione certamina eorũ, qui incõfessione pro Christi nomine eũ sui sanguinis effusione occubuerãt, mẽte pertractabat, & tãto martirij desiderio accendebatur, vt nihil magis quã vitã in atrocissimis supplicijs pro Christi nomine, profundere cuperet. *Baptizatur, & fit monachus.* *Ardet amore martyrij.*

Inter hæc ardentissima martirij desideria, quæ cùm lectione tùm meditatione nutriebat, noctu dormienti visus est sibi montem quendam excelsum ascendisse, & à quodam viro præclaro poculum sibi vino plenum auro gemmisq; ornatum porrectum esse, qui diceret: Accipe, & bibe. cumq; id accepisset, statim bibisse. E somo itaq; excitatus, intellexit, vir sanctus ea visione desideratam diu martyrij coronam sibi præparatã esse. Lætus igitur, & alacris summo mane Ecclesiam ingressus magistrum suum offẽndit; qui eum monasticæ vitæ disciplinis imbuerat. Huic ad pedes procidens, profusis lachrymis, Domine, inquit, hactenus tu præclaram, & indefessam operam in mei institutione posuisti, pro qua dignas nunquã gratias tibi rependere potero, nunc verò quia breui ex hac vita ad alterã migrare cogor, peto vt exitũ meum sanctissimis precibus munire non desinas. His dictis statim fugam moliri cœpit, nè quis conceptam martyrij flammam extingueret. *Visio eius.* *Fugam init vt martyrio potiatur.*

Et primùm quidem cum venisset Diospolim, & inde ad Cæsaream Palæstinæ, in templo quodam Deiparæ Virgini sacro, duos dies in precibus exegit, vtiter suum Deus dirigere, & optatam martyrij palmam largiri dignaretur. Inde verò cum ad templũ Euphemiæ tenderet, videt quosdã Persarum Magos in quibusdam præstigijs occupatos, contra quos zelo protinus accensus: Quænam, inquit tanta caligo vestris offusa est oculis, vt ne ea quidem videatis, quæ vos in apertum errorem deducunt, & vestram planè leuitatem indicant? Fui, & ego quandoq; vestri simi-

similis, & eodem mentis errore delusus, iisdem operâ dedi præstigijs. Nunc verò summi Dei benignitate è tantis tenebris ereptus ad Christi Iesu confessionem accessi, qui nos suo sanguine expiauit, & solus vera æternaque beatitudine replere potest. Hanc illi in dicendo libertatem vehementer admirati, quidam ex ijs, qui apud Persas Caballarij dicuntur, eum comprehenderunt, & in custodiam tradiderunt. Vbi cùm triduo sine omni cibo, potuq; in sola spe futurorum exegisset, tandem Marzabanæ oblatus est. Ad quê vir primùm introductus fuit, vultu & verbis animum planè generosum exhibuit. Marzabanas autê fixis eum oculis intuebatur, partim vt constanti aspectu ei terrorem incuteret, partim vt quisnam & cuias esset, diligentius consideraret.

Caballarij apud Persas.

Sistitur Marzabanæ.

Postquàm verò hoc modo fortissimum Christi athletã dudum intuitus fuisset: Tu, inquit, cuias es? Ille verò, Verus sum Christianus respõdit, Persa genere, ex regione Razech, vico autem Rasnuni: qui cùm ipse quoq; essem Caballarius, & in rebus magicis exercitatus, potui, vt vides, ad lucem è tenebris transire, & abiecto errore veritatem amplecti. Marzabanas autem cùm se facilè, nulloq; negotio eum in suam sententiã trahere posse confideret, cœpit eius mentê multis promissionibus & vitæ huius blandimêtis delinire. Martyr verò oculis insita pietate ad cœlum sublatis: Absit, inquit, ò Rex Christe vt tanto nomen sanctum tuum dedecore afficiam, & beatam tuam confessionem fallam. Marzabanas vt eum insigni aliqua ignominia notaret: Placetne tibi hoc habitu, quo nunc indutus es, in publicum procedere? Cui martyr: Quid ni, inquit, placeat. Imò tanti ego hunc habitum, quanti tu tuam dignitatem facio. Hoc responso ira commotus Marzabanas: Certè, inquit, tu non hominis, sed dæmonis verba loqueris, qui te suis vinculis constrictum tenet. Ego verò, respondit martyr, non dæmonis, sed CHRISTI IESV summi & æterni Dei verba loquor. Cui Marzabanas: Quid ergo, Non times, inquit, nè hæc ad Regem referantur, qui te diris excarnificatum supplicijs morti tradere potest? Quomodo, inquit Anastasius, hominem timerem, in quem idem omninò interitus cadit. Nam etsi corpus superare potest, animæ tamen nullum detrimentum inferre potest.

Eius constans vox.

Hanc animi libertatem non ferens Marzabanas, iussit eum ferreo vinculorum pondere oneratũ ad saxa ferenda damnari. Quod cùm ille summa animi alacritate exequeretur, & vultu, atq; adeo re ipsa ostenderet, nullũ sibi pro Christo laborem, nulla supplicia grauia esse, cognati & affines (quorum non minimus erat numerus) cõstantiã eius multis ludibrijs tentarũt, & summa contentione, vt eum à Christi cõfessione abducerent, laborarunt. At ille cùm impios eorũ conatus contemneret, Marzabanas rursus ei minas intentauit, & Regis sæuitiam proposuit. Cumq; eas maiore animi magnitudine, quàm prius, despiceret, iratus vehemêter iussit eum humi extensum tamdiu verberari, donec animo fractus succumberet. Ille autem cùm carnificum manibus crudeliter extensus verberaretur & æquo, imò lubenti animo ictus multiplices exciperet, Sinite, inquit, me. Neque enim opus est, vt me tanquam reluctantem teneatis, sicut ceruus in medijs caloribus siti confectus fontem desiderat, ita fatẽ has delicias & voluptates semper expetiui. Hoc tantũ à vobis enixè contendo, vt sacris me vestibus exutum contundatis, nè venerandus monachorum habitus probro affectus fuisse videatur. Hæc cùm dixisset, corpus suũ flagris lacerandum præbuit, tanta animi & corporis immobilitate vt Dux admiranda eius fortitudine victus, in carcerem eum reduci mãdauerit: vbi sanctissimus Chri martyr diuinis verbis & sententijs assiduè se aptabat, & spe futurorum bonorum ad grauiora multò certamina se accendebat. Nulla poterat eius cõstantia laboribus fatigari, nullis supplicijs frangi. Interdiu

Damnatur ad saxa ferenda.

Affligitur à suis.

O insignẽ Christi martyrẽ.

Nota martyris virtutem, &

in stadiū animum

diu portandis lapidibus incredibiliter vexabatur, noctu verò teterrimo carcere conclusus non somno defessa mēbra recreabat, sed stando & orando animum in diuinis promissis mirificè confirmabat.

Marzabanas igitur post alia multa cū minarū tum blanditiarum certamina adhibita, cùm oēs suos conatus in nihilum recidere, & quod indignissimè ferebat, suā dignitatem, ea martyris constantia, in contemptum adduci cerneret: Ecce, inquit, iussus sum te ferreis constrictum vinculis in Persidem ad Regem transmittere. Cui martyr: Ecquid opus est (inquit) vinculis me cōstringere, qui etiā lætus sine vinculis eò abire, & grauiora excipere supplicia, pro Christi noīe paratus sum?

Mittitur in Perside ad Regem Chosroen.

Marzabanas vlterius non contendendum esse ratus, statim eum cum firma custodia in Persidem ad Regem Chosroen trāsmisit. Rex cùm multa de eius virtute intellexisset, iussit eū suo conspectui offerri, quæsiuitq; qua de causa auitam religionem abiurasset: Cui martyr, Quia, inquit, ò Rex, nihil præter sceleratam dæmoniorum doctrinam continet, quæ non salutem, vt tu existimas, sed manifestum exitium & pestem sempiternam adferent.

Blāditur et diabolus per suos ministros.

Magistratus qui Regem corona cingebat cùm hæc audiret, multis eū blanditijs aggressus est: Quid agis dicebāt, ò hominum oīum infęlicissime, quæ te dementiæ innascerunt, vt dira supplicia summis dignitatibus pręponas? Redi ad mentem, & te istis præstigiarum nexibus, quibus miserè vinctus teneris, absolue: nè suauissimam hanc vitam cum crudelissima morte mutare cogaris. At ille stultitiā eorum non modò derisit, sed etiam indignatione quadā repletus est, q istiusmodi ineptijs & non potius supplicijs eum aggrederentur. Tunc magistratus vinctum eū more Persico virgis crudeliter cædi iussit, & tibias eius, a viris

Premuntur eius tibia horrēdū in modum.

quibusdā ætatis & roboris vigore pręstantissimis, lignis intermedijs tanta crudelitate premi, vt nihil dubitarēt, quin martyr præ intolerabili dolore gemitus & clamores ederet. Sed ille cùm hæc oīa animò maximo & excelso toleraret, rursus ab istis supplicijs in carcerem receptus est.

Non multū temporis intercesserat cùm rursus magistratus, velletne iussis regijs parere, eū interrogauit. Quibus martyr cùm nihil se Christo & pietati prælaturū rñdisset, clauis est atrocissimè verberatus: deinde relaxatus à vinculis, quibus cōstrictus tenebatur, ex altera manu suspenditur, cū lapide grauissimi ponderis ex altero pede alligato. Cùm sic duabus horis tortus & membra à suis iuncturis diuulsa fuissent, & ipse nihilominus in Christi cōfessione exultaret, magistratus tam inuicti animi admiratione perculsus, eo relicto, ad Regem abijt, consuluitq; nè vlterius in Anastasio superādo periculum faciat, nè, quod futurū dicebant, imperij magnitudo ab vnius viri constantia spreta atque superata videatur.

Atrox supplicium.

Igitur cùm oēm superandi martyris spem Rex abiecisset, mittit post decimumquintū diem ministros suæ crudelitatis, vt non modò Sanctum hunc, verumetiam alios oēs Christi nomine in vinculis detentos mortis supplicio afficiant. Fuerunt tunc nō pauciores quàm septuaginta in flumine suffocati, eo ordine & modo vt singuli alijs sua internecione formidinem incuterent. Sed vir sanctus animū illis diuino sermone addidit, & sublatis subinde ad cœlum oculis, immēsas creatori suo gratias agebat, q eū martyrij gloria coronare dignaretur. Deinde quoque cōuersus ad carnifices: Optabam ego, inquit, pro nomine Domini mei Iesu Christi nō vulgari aliquo supplicio vitam profundere, sed vel membratim conscindi, vel noua aliqua & inaudita morte certamen finire. Sed quia ipsi visum est hunc martyrij honorē, nobis sine magno aliquo labore conferre, est quod illi immortales gratias agamus. Hæc cū dixisset, æquali cùm reliquis morte, est cōsummatus.

Multi martyres suffocantur.

Itē Anastasius.

Carnifices autē, vt aliquod crudelitatis suæ præmium consequerentur, sacrum caput amputant, & Regi gratum

illis

Mi munus futurum offerunt. Poriò corpus fuit ingenti pecuniæ summa redemptum, & à filijs Iesd in debito cũ honore in loco separato sepultum.

CERTAMEN S. PATRIS Nostri Clementis Ancyrani Episcopi, & Martyris,

Ex ea quæ est admodum prolixè apud Metaphrasten.

23. Ian.

Ost ducentesimum, & quinquagesimum annum Domini nostri Iesu Christi, anno duodecimo Valeriani Imperatoris, Consulibus ipso Valeriano, & Luciano Clemens Ancyræ Galaparum prouinciæ, ex nobili, & alto deductus est sanguine. Erat ei pater à Christiana pietate vehemẽter abhorrens, & Gẽtili stultitiæ deditus. At mater Sophia ex vtroq; parente admodum claro, & fideli, animi magnitudine martyrum superabat, & enixè operam dabat, vt eum de tenebris ad verã lucẽ, & veritatis cognitionẽ traduceret: Sed ille cũ oblatã lucẽ diu admittere recusaret, iusto Dei iudicio in sempiternas tenebras, & corporis, & animæ morte deuolutus est.

Patria Clemẽtis. *Parentes.* *Pater ei' moritur.*

Mater igitur hoc modo orbata marito, cum summam de vnico suo filio Clemente spem concepisset, incredibili eum studio, & cura enutriuit, vt simul cum ipso lacte pietatem imbiberet, è qua tanquam vera Christi palmes in alios rursus eundem pietatis succum transfunderet. Cum aotẽ Clemens à matre beneuola in omnibus esset pietatis, & religionis officijs præclarè instructus, & illa suũ ex hoc mũdo discessum imminere prospiceret, talem fertur ad filium (qui annum nõdum duodecimum compleuerat) in vltimo complexu orationem habuisse.

Matris ad filium oratio.

Fili mi, charissime fili, qui prius quàm tuum videres patrem, orbitatem vidisti: Dei autem Patris opibus es locupletatus, & orbitate vsus es ad fœlicitatem: ego quidem te in hunc mundum produxi corpore, Christus aũt te generauit spiritu, cognosce quæso tuã patrem Deũ omnipotentẽ, qui te vnigenitj sui Christi Iesu sanguine redemit, & de morte ad vitam transtulit. Ne, te quęso, in perituris opib⁹, & vana huius mũdi gloria fœlicitatẽ vnquã cõstituas sed in vno Christo Iesu Dño nostro, qui solus verã nobis salutẽ, & immortalitatẽ largiri potest. His dictis paulu lũ cõticuit, & mox vbertimis suffusa lachrymis, Fili, inquit, hãc vnã à te ꝑ omnibus, quos sedula in tui educatione impendi labores, reposco gratiã, vt conceptos pietatis igniculos, sine vlla intermissione studiosè nutrias, & teipsum animo maximo ad virtutẽ incites, nè sæuã persecutionis tẽpestas quę imminet, te imparatũ inueniat, vel parũ cautũ à fidei cõstantia transuersum abripiat, & in imum demergat. Magna fili mi aduersus Christi fideles procella tonabit, & multos sæuissimis suppliciorum fluctibus inuoluet. Quare præbe te virum fili mi, & ad extremũ vitę spiritum pro Christi nomine constantissimè certa. Non enim aduersus hostes contemnendos, neq; de rebus leuibus est decertatio. Sed sunt aduersarij maligni, & infernales dæmones, illorumque ministri, & satellites: agitur autem non de mortali, & fluxa gloria, sed de vita æterna, & honore cælesti, aut rursus de dedecore, & supplicio nulla vnquam temporis longinquitate finiendo.

Hæc mater pio filio, & prudẽtia cano, quotidiè inculcabat, & oĩa illius membra interdũ deosculabatur dicẽs: Vna mulier Hebręa aliqñ septem ꝑduxit martyres, & in corporibus singulorum decertauit. Tu autem, ò fili mi, vel solus mihi sufficiens es ad gloriã, & beata ero ꝙ per te de hostibus triũphum portabo. Cùm autem pia mater tempus adesse intelligeret, quo carnis ergastulo anima soluenda erat, eadem repetere non destitit, & hanc à filio vnicam cum lachrymis in vltimo vitę complexu gratiam precabatur, vt vellet certaminis tẽpore declarare, quantum apud illum piæ matris adhortationes pondus habuissent.

Clemēs vitam suscipit monasticam. Nec ille se degenerem præbuit, sed mox vt matri iusta splendidè atq; magnificè persoluit, vitam suscepit monasticam, & animum assiduis diuinarum rerum meditationibus ad omnem virtutis, & futuri certaminis exercitationem acuebat. Sed cū esset ætate paruulus accidit, vt insignis quædā matrona quæ ipsa quoq; similiter Sophia vocabatur, & genere, & diuitijs præstans ingenij eius, & morum candore delectata, eū in filiū adoptaret, & nō minore studio, qua eius genitrix, in omni virtutis, & pietatis officio educaret.

Fames in Galatia. Eodem tēpore dira fames Galatiam inuasit, & omnibus similiter tam hominibus quàm iumentis exitium, cum multis, & valde miserandis calamitatibus coniunctū, afferebat. Gentilium infantes orbati parentibus per omnes vias dispersi iacebant, & lugubri valde eiulatu aera complebant, nec erat, propter extremam rerum omniū inopiam, qui miseris misericordiam tribueret. Clemens igitur hanc sibi prouinciam à Sophia poposcit, vt liceret sibi, miseros illos fidelis Sophiæ pecunijs recreare, & cibo potuq; ab imminenti mortis periculo eripere. *Clemētis insignis charitas in proximos.* Præstitit hoc vir sanctus tanta pietatis charitatisq; significatione, vt plurimi tam excellenti Christiani hominis officio, & exemplo moti, è tenebris ad lucem transirent, & sese Clementi in disciplinam traderēt, à quo tam admirabilem, procedente tempore fidei constantiam hauserunt, vt pro eadē sanguinē suum profundere non dubitauerint.

Fit presbyter. Porrò Clemens cum tanto iam virtutum omnium splendore fulgeret, vt aliorum etiam tenebras fugaret, communi omnium suffragio, & sententia, qui erant in Galatia, ad presbyterij gradum vocatus est, quē postquām biennio cælestis quadam virtutis opinione administrasset, anno ætatis suę vicesimo Episcopalem cathedram ascendere coactus fuit. *Anno ætatis suæ vicesimo fit Episcopus.* Qui etiamsi esset iuuenis omnem tamen sacerdotis senectutem virtute superauit. Et primò quidē orphanorum curam suscepit, quos optimis sanctissimisq; disciplinis assiduè imbuebat, tanta fide & diligentia, vt patētes ei suos filios, simili pietatis ratione imbuendos, certatim traderent. Erat enim vir sanctus summa lenitate & amabili morum suauitate præditus & qui mentem suam sacris literis die noctuq; pascebat. Alimentum corporis, sola ei legumina præstabāt. *Cibus eius* Ab animatis enim omninò abstinebat, memor illorum triū puerorum, quorum corpora cum ieiunium acuisset, effecit vt à flamma vitiorum, & ab igne fornacis expugnari non potuerint.

His egregijs virtutum omnium studijs, cum admodum iam clarus euasisset Clemens, Diocletianus ad Romanum euehitur Imperium, qui summa in Christianos crudelitate furere cœpit, existimans, si nomen eorum internecione deleret, imperium suū in sempiternum stabilitum iri. Itaq; Domitianus qui in partibus Galatiæ Vicarij gerebat magistratum, cum multa de Clemente admiratione digna audiuisset, & quomodo ingentem multitudinem Gentilium ad Christi fidem à cultu deorum trāduxisset, iussit eum suis conspectibus præsentari. *Clemens præsentatur Domitiano.* Quem iudex vt vidit vultu, & specie admodum liberali preditum. Profectò, inquit, ego quæ de te aliorum relatu intellexi à veritate penitus abhorrere existimo. Quomodo enim persuasum mihi habere possum, te hominem prudentem & ingenuum, mente furibunda in pestem, & exitium ruere velle? Nosti.n. omnes, qui Imperatoris edicto parere recusant, acerbissimo mortis supplicio adiudicatos esse. Martyr autem, cum facilè quorsum illa verba spectarent, intelligeret, leniter subridens: Missum inquit, facito sermonem istum, & scias ita me animo, & mente constitutum esse, vt ego summum prudentiam in eo reponam, vt atrocissima quæq; pro Christi nomine supplicia excipiam. *Præclara martyris vox.*

Domitianus hoc responso vehemēter commotus, latera eius continuò laniari iussit, tanta seuitia vt costæ carnibus nudatæ, miserandum valde spectaculum præberent. Cumque defessis lictoribus recentes succederent, &

& summa contentione in eo laborarent, vt inuictum martyris robur frangerent, ille animo imperterrito stetit, & impij iudicis conatus generoso vultu derisit. At ille partim admiratus martyris constantiam, partim pudore affectus, depositum de ligno (eò namque in altum sublatus erat) blandis cœpit pollicitationibus demulcere, & rogare ne vellet in re vana egregiā animi fortitudinem inani quodam tumore ostentare, & immaturam crudelemque sibi mortem inferre. Adhæc martyr. Nequaquam hæc mors immatura aut crudelis videri debet, quæ animæ mihi immortalitatem præstabit. Quare noli mecum inanibus verbis, & minis certare, sed perge eam, quam ego ardentissimè sitio mihi mortem inferre.

Vide admirandā martyris fortitudinem, & prudentiā

Domitianus desperat se iam tam martyris fortitudinem suppliciis vincere posse.

Domitianus hoc responso intelligens, nullam superesse spem consequēdæ de martyre victoriæ, genas eius, & os fustibus contundi iussit, nè tantam dicendi libertatem impunitam reliquisse videretur. Deinde datis ad Diocletianum literis Romam eum transmisit, & accuratè quantis supplicijs eum fatigasset exposuit. Imperator autem vt primum alacrē, & generosum martyris vultum aspexit admiratione quadam diu detentus. Tunc es, inquit, celebris ille Clemens, cuius animi magnitudo nulla suppliciorum atrocitate frangi potest? Age virorum fortissimè laudo generositatem animiq; magnitudinem, sed quia animo parum pruden ti in re vana eam fortitudinem exhibere voluisti, nunc tandem mutata ratione, debitum dijs nostris honorem deferto, vt tu quoque per omnia Imperij nostri loca honoribus afficiaris. Hæc cùm diceret, ingentem auri vim ei proposuit, & vestes regias omniaque quæ ad huius mundi honorem, & luxum facerent, in medium attulit, vt ijs lenocinijs martyrem in perniciem traheret. At ille subridens ne suo quidem aspectu eas dignatus est. Tum Imperator ira commotus, varia tormentorum instrumenta, manus ferreas, grabatos, rotas, & pectines, craticulas, lebetes, obeliscos, sartagines, graues catenas, & alia multa spectaculo sanè terribilia adduci iussit, & ait. Quandoquidem te nostra clementia ad mentem reducere non potest, hæc certè, ô Clemens, animi tui pertinaciam expugnabunt.

Imperator blanditijs eum à fide auertere nititur.

Minis tormētorum eum terrere nititur.

Martyr autem sublatis primùm ad cœlum oculis, ô Imperator, inquit, Si hæc tua dona, quæ mihi proponis, tāti facienda esse existimas, quanti tandem ea esse putas quæ solius Dei sunt, & suo splendore, & magnificentia omnem humanæ mentis intelligentiam vincunt. Et si rursus tua supplicia, quæ ad horā sunt, adeò formidanda putas, quomodo non multò magis ea, qua omnibus improbis, à iustissimo iudice Deo in omni sęculorum æternitate constituta sunt, expauescis?

Præclara martyris argumentatio.

Imperator hanc animi constantiam diutius non ferens, rotæ eum alligari iussit, & virgis carnes eius crudelissimè lacerari, adeoque in eum sæuitum est vt contritis ossibus horribilis rotæ stridor, circunstantes etiam perterreret. Cumque in istis tormentis animā efflare putaretur, martyr tota mente ad Christum cōuersus, Domine Iesu Christi, inquit, leua me hoc pondere supplicij ad nominis tui gloriam multò clarius illustrandam, & ad maiorem inimicorum tuorum dedecus, & ignominiam. Hæc cum oraret machina illa protinus dissoluta est, & multi Romanorum qui crudeli intererant spectaculo, sublatis vnanimiter vocibus, Magnus est Deus Christianorum, exclamarunt, Clemens verò immensas omnipotenti Deo gratias egit.

Dirissimè torquetur

Machina tormenti ad preces martyris soluitur.

Hæc cum Diocletiani animū artius inflammarent, videretque martyrem cum summo gaudio, & exultatione diuinam benignitatem collaudantem, iussit sacrum illud os ferreis stylis contundi ac confringi. Excussis itaque dentibus, & maxillis dissolutis martyr tamen in confessione, & laude Christi immobilis perstitit, & voce maxima, non sine ingenti omniū admiratione, omnibus Christi virtutem, & veritatē prędicabat. Igitur Imper. admira-

Rursus dirè cruciatur.

Ad carcerem reducitur. da martyris fortitudine victus, dedecus suum non ferens, iussit eum ad carcerem reduci. Interea multi qui rotæ miraculo fidem receperant, nocte ad eum venerunt, vt veteris vitæ delicta sacro baptismate per eũ expiarentur. Fuit nõ paruus horum numerus, qui, postquam Christo sua nomina dedissent, & viuificis corporis & sanguinis Christi mysterijs cõtra aduersa omnia muniti fuissent, præclaro certamine pro

Multi pro Christi nomine necantur. Christi confessione occubuerunt. Imperator enim cum audisset carcerẽ in ecclesiam mutatum & multos ad fidẽ suscipiendam eò confluere, iussit oẽs crudeli supplicio mactari, vt ea rõne conceptum animo dolorem sanaret.

Rurs⁹ Imperator blanditur Martyri, & postea lacerata tus conuertitur. Deinde cùm admiranda illa Clemẽtis virtus, mentis eius oculis assiduò obuersaretur, rursus eum blãditijs est aggressus, vt tam egregiam animi magnitudinem ad nominis sui gloriã illustrandam conseruaret. Sed cùm vidisset sibi rem esse cum homine cordato, fictam iterum personam abiecit, & martyrem crudeliter in ligno extensum, ferreis iussit vngulis discerpi, donec vel inuictũ illud animi robur frangeretur, vel certè in illis supplicijs vitam amitteret. At Christi athleta cum ossa iam suis essent carnibus nudata: An tu putas, inquit, victũ me & superatũ esse? Ignoras quòd Christus alia

Ecce quãta spes martyris i Christũ. me carne vestire potest, qui priorem propter nominis eius gloriã libenter exui? Neq; enim lutũ defuerit figulo.

Cum hæc dixisset, Diocletianu⁹ ignitas faces lateribus eius applicari iussit; sed cum hæ non tormentum, sed refrigerium præberent: Profectò, inquit Diocletianus, nunquam ego hominem tam magno & excelso animo præditum vidi. His dictis spem om-

Nicomediam mittitur. nem superandi eum abiecit, & Nicomediam ad Maximianum transmisit, vt si eum a sententia vel blanditijs vel supplicijs amouere non posset, bestijs traderet, vel acerbissimis tormentis è medio tolleret.

Clementi Rom. adiungit Agathangelus se. Fuit continuò martyr ad nauem, cũ multis suorũ lachrymis deductus. Interea Romanus quidam, Agathangelus nomine, (qui cũ reliquis antea in carcere Christo nomen dederat, & incertum qua ratione martyrij palmam tunc cum alijs consecutus nõ fuerat) martyri se eadem in naui sociauit, vt cum eo præclarum pro nomine Christi certamen subiret. Cum autem diu noctuq; preces multiplicarent, & omni corporali cibo destituti essent, fuit eis cœlitus alimentum, panis inquam Angelorum præstitus, donec prospero cursu Nicomediam appulissent. Quomox vt ventũ est, deducti sunt ad Maximianũ, qui cùm lectis literis admirandam Clemẽtis fortitudinem intellexisset, & primo aspectu ex ipso vultu animi generositatem coniecisset, noluit eum suis quæstionibus subdere, bellicas videlicet occupationes causatus, nè summam prudentiæ laudem, qua in iudicandis causis plurimũ eum valere, opinio erat, obscuraret: & ex martyris constantia, pro laude, insigne sibi dedecus compararet.

Igitur cum præfecto Agrippino cõmisit; Agathangelus autẽ nequaquam se ab eo separari passus est. Vterque itaq; de nomine & conditionis qualitate interrogatus, cũ se intrepidè Christi seruos esse respondissent, & paratos

Martyres crudelissimè verberantur. pro eius nomine atrocissima quæque supplicia subire, primũ eos boum neruis crudelissimè verberari iussit, sed cum leuiora ea tormẽta esse cerneret, quàm vt eorũ virtutem frangere possent, eos carceribus mancipauit, vt altera die exquisitissimis eos supplicijs fatigaret. In carcere autẽ cõstitutus Angeli prius adfuere, qui eos ad martyrij palmã inuictis aĩs percipiẽdã hortati sunt. Aderãt vincti alij nõ pauci,

Vincti carceris ad Christum conuertuntur. qui visa Angelorũ pñtia ita aĩs commoti sũt, vt sese humiliter ad Clemẽtis pedes abijcerẽt & obnixè rogarent, nè vellet eos propter anteactæ vitæ scelera despicere, vel à Christi grã excludere. Iam.n dicebant, certo certius cognoscimus nõ esse aliũ, in cœlo & in terra, pręter vnũ Christianorũ Deũ. Suscepit eos benignè Clemens, & sacro baptismate expiatos, numero fideliũ aggregauit, & qui fortassis adhuc imbecilliores ad

decer-

decertandum pro Chriſti gloria erant, ſola oratione carceris ianuam eis reſerauit, & lætus lætos à ſe dimiſit: ipſe autem ſolus cum Agathangelo in cuſtodia remanſit.

Obijciuntur beſtijs. Hæc Agrippinum tanto furore cōmouerunt, vt inſtar leonis rugiens in theatrum eos deduxerit, & feris beſtijs atq; leonibus obiecerit. Sed illi poſita omni feritate, non ſecus quàm canes ſuis Dominis, martyribus blanditi ſunt. Agrippinus hęc videns ad maiorem conuerſus tyrānidem, iuſſit candentes ſubulas per medios vtriuſque manus digitos, ad ipſas vſq; vlnas infigi. *Horrendi cruciatus.* Populus hoc ſpectaculo vehemēter commotus non tulit eam crudelitatē, ſed ingenti clamore ſublato martyres liberari poſtularunt. Agrippinus autē acriore ſuccenſus furore, iuſſit alias inſuper ſubulas ſub eorum axillis ad humeros vſq; transfigi, ita vt nidor, & fumus aera complerent, & crudele ſpectaculum ab hominum oculis abſconderent. *Populus eos liberat à tyrannide.* Tunc populus non diutius tantam ſæuitiam ferendam eſſe ratus, miſſis vndiq; in magiſtratum lapidibus cum valido clamore, magnus eſt Deus Chriſtianorum, omnes in effuſam fugam conuerterunt, & martyribus liberam tranſeundi facultatem ad montem Pyramin præbuerunt.

At verò ſedata populi ſeditione Agrippinus cò eum ſ[illegible]is ſatellitibus conuolauit, apprehenſosque martyres in ſaccos inſuit, & graui pondere lapidū eis alligato, per montis latera deturbauit, tanto impetu, vt in profundum maris per litora dilapſi ſint. *E mari ab Angelis liberantur.* Nemo nō erat qui eos nō extinctos credebat, ſed Angelorum miniſterio è medijs fluctibus ſalui, & incolumes educti, cœleſti alimento refecti ſunt, & ſuauiſſimis eorum ſermonibus contra tyrānidem Præfecti, mirificè confirmati. Inde verò in ciuitatē regreſſi cunctis Dei magnalia prædicabant: cumq; duos cæcos ſibi obuios habuiſſent, & aliū quendam paralyſi diſſolutum, Clemens ſolo manuum ſuarum contactu, ſanitatē eis contulit, & alios inſuper varijs languoribus oppreſſos ſanauit.

Mittūtur ad Maximianum. Hæc omnia cū Præfectus auditione percepiſſet, animum abijciens, martyres ad Maximianum direxit, qui & ipſe congreſſum eorum formidans cū accepiſſet eos Galatas eſſe, Ancyram eos ad Ducem Curicium tranſmiſit, qui exiſtimans ſe præclarā gloriæ materiam nactum eſſe, mira quadam diaboli verſutia eos aggreſſus eſt, atque vt eos à fidei conſtantia dimoueret finxit ſe præ lætitia vix lachrymas continere poſſe, quod tādem tam multis defuncti periculis patrio ſolo, & ciuitati, quæ Clementem genuerat, redditi eſſent. Sed Clemens eum ne ad aures quidem ſuas iſtiuſmodi ſermonis blanditias admittere dignaretur, & ſe nulla re magis quàm periculis, & ſupplicijs pro Chriſto toleratis delectari teſtaretur: Curius grauiter efferatus, Bene, inquit ſe habet, ſi cruciatibus delectaris, ego liberaliter, & magnificè tuo deſiderio faciā ſatis. *Rurſus crudeliſſimè torquētur.* His dictis ſtatim candentes laminas magni Clementis axillis ſubijci, & Agathangelum ſublimem à lictoribus ſuſtolli ac poſtremò latera, & tibias eis crudeliter cędi iuſſit. Clemens autem cuncta contemnebat, & illud Pauli, Duci reſpondiſſe fertur. Quantùm externus homo noſter corrumpitur, tm̄ internus renouatur. *O immanitatem.* Dux itaq; ſummam illius tolerantiam ſummis ſupplicijs ſuperare cōtendēs, ferream galeam vehementer ignitam ſacro martyris capiti impoſuit, ita vt fumus per os, per nares, per aures vaporaret. Eo tormento Chriſti martyr profunde ingemuit, & oculis ad cęlū ſublatis. O aqua, inquit viua, imber noſtræ ſalutis, ipſe tuum mihi rorem inſtilla. Nos quidē prius ex aqua eduxiſti, & nunc ex igne educ in refrigerium. Hæc dixit, & paulatim frigida euaſit machina, & qui inferendis Agathangelo ſupplicijs occupabantur, defeſſi conciderunt, Dux cum hæc videret timore pariter, & admiratione correptus, *Incarcerē mittūtur.* iuſſit ſanctos, inops conſilij, in carcerem, prætexto quodam miſericordiæ, adduci. Inde verò ad Ameſenorū ciuitatem à militibus ad Domitiū deducti ſunt, qui cæteris Iudicibus truculentior.

culentior

Mittuntur in cisternam calce plenā.

culentior, in cisterna quadam, calce viua impleta eos defodit, & nè quo Christianorum auxilio ab ijs supplicijs liberarentur, duos milites fortissimo robore eis adhibuit. Sed cùm illi totam diem nullo malo affecti, diuinam virtutem bonitatemq; miris laudibus extulissent, vespere lux cælitus demissa, eos circumfulsit. Qua visa milites admirati, alacriter in calcem insilnerent, & se ad Christi militiam accedere velle voce maxima testati sunt. Prima luce Vicarius, qui eos iam planè cōsumptos credebat, accessit, atq; vt eos illęsos cum militibus in laudibus Christi exultantes offendit, milites quidem (quorum nomina erant Psengo, & Eucarpus) eruci affixit: Clementem verò & Agathangelum post varia supplicia, in duos grabatos ferreos igne copioso accensos deposuit, & nè quid ad supplicij atrocitatem deesse videretur, oleum & ignem, & picem, & sulphur infudit. Flamma autem, & fumus tantā caliginem omnium oculis offudit, vt aspectum penitus adimeret. Interea martyres suauissimo somno correpti, doloris omnis expertes manserunt, & quasi in herba molli, & odorifera, quiescentes Christum Agonothetam suum venientem conspexerunt, qui eos forti, & inuicto animo esse iussit.

Vide cruciatus in eruditos.

Domitius cum eos pręter opinionē, tam sæua ignis tormenta superasse vidisset, intellexit tandem se oleum, & operam perdere, quare eos ad Maximianum, qui tunc ex Tarso Ancyram reuertebatur, remisit. Clemens autem tanto patiendi propter Christum desiderio flagrabat, vt vitam omnē in supplicijs traducere, & membra sua quotidie Christo sacrificare cuperet. Hoc. n. assiduo Dominum pręcabatur, nè vellet eum quotidianis defunctum periculis deserere, sed nouis semper tormentis tanquam suauissimis epulis satiare. Domine, dicebat, qui es solus Rex sęculorum nè me abduxeris in dimidio dierum meorum: sed præbeas mihi per totam vitā omnia pro nomine tuo pati, & vel ipsa membra tibi sacrificare, vt ea rursus cum maiori splendore

Ardentissimum patiendi desiderium in Clemēte.

recipiam. Hæc simul ac pręcatus est, visus est sibi vocem audire ex alio dicentem: Quæ petijsti Clemens ea nūc tibi data sunt. Te fortiter gere, & certaminis cursum cōstanter confice. Vniuersum enim quod tibi restat vitę tempus, cum ijs, quæ certādo iam à te sunt peracta, numerabitur ad viginti, & octo annos martyrij. Sic ergo egregius Clemens, accepto è cælis martyrij pignore, vnà cum Agathangelo confidēter ad Ancyranorum ciuitatem rursus processit. Milites autem eum accepissent Imperatorem Tarsis Ciliciæ oppido adhuc versari, sanctos illuc ad eum duxerunt.

Idem habet Niceph. Eccl. hist. lib. 7. cap. 14.

Tum Imperator nullum non mouere lapidem cœpit, vt eos à fide Christi in suam sententiam abduceret. Et primùm quidem postquam multis blanditijs promissis atque muneribus frustra certatum esset, ad supplicia rursus ventum est. Fuit continuò fornax aspectu horribilis accensa, quæ sua magnitudine, & sæuitia, illam Chaldæorum longè superabat. In eā eum martyres sancti iniecti essent, cęlesti protinus rore perfusi totam noctem, & diem in diuinis laudibus læti traduxerunt: Fumus verò, & flamma suauissimum odorem in oras longinquas dispergebant. Significantur hæc Maximiano. Accurrit ille, & stupore oppressus videt sanctos saluos, & incolumes sublatis in cęlum manibus Deum benedicentes. Tunc planè summa consilij inopia ex omni parte implicatus, nè diutius eū ijs certando sempiterno dedecore maiestatē suam inuolueret, continuos quatuor annos, carceris eos condemnauit. Sperabat enim fore, vt quam atrocia tormenta animi magnitudinem superare non valuerant, diuturni squalores tandem aliquando frangerent. Sed hanc quoque calamitatem vt cętera omnia, spes futurorum facilem eis reddidit, & ardens Christi desiderium effecit, vt carcerem non secus, ac magnificas ædes, & regium palatium habitarent. Quamuis enim corporeè essent in loco terrico, mente tamen in cælis versabantur, & inter Angelorum agmina

Lactantius in fornacem sed nihil laduntur.

Quatuor annis sūt in carcere.

assiduè Deo laudes concinebant.

Exacto autem præscripto tempore, Maximianus concilium ordinum indixit, vt quid tandem de martyribus istis fieret, communi omnium sententia decerneretur. Erat inter eos sacerdos quidam nefandus, qui cum persuadendi facultate multùm valeret, tum verò impietate atque in inferendis supplicijs tantum poterat, vt multos ijs rationibus à fidei constantia in pestem, & exitum pertraxerit. Huic omnes statuunt martyres istos esse committendos, vt si non posset dicendi facultate, grauitate suppliciorum à constantia deijceret; vel certè internecione crudelissima deleret. Fuit diu verbis certatum, diutius autem supplicijs sæuitum, donec martyres præclara de tyrannide victoria potiti ad carcerem redire coacti sunt. Porrò dux quidam, qui apud Imperatorem auctoritate pollebat, Maximus nomine, cum multa de admiranda martyrum fortitudine, & constantia audiuisset, turbine quodam vehementis iræ commotus poposcit ab Imperatore, vt sibi suæq; potestati martyres traderentur, asserens se eos Imperatorum legibus subditurum, vel tanta crudelitate suppliciorum fatigaturum, quòd ex terrore, timore perculsi nullo negotio Christi religionem desererent. Hic erat octauus carnifex, qui in martyrium constanti a fatiganda nequicquam desudauerant.

Impiissimo sacerdoti damnum traduntur.

Octauo carnifici martyres traduntur.

Hic igitur primùm per blanditias fraudes machinari, & per summam simulationē pietatis, insidias eis struere cogitauit. Sed cum ijs Sirenarū vocibus martyres assueti, in fraudē pelli non possent: aperto eos marte aggreditur. Iubet itaque obeliscos in extremo acutos, vnius pedis magnitudine, defigi in terram; ijsq; Beatum Clementum supinum impositum, lignis crassissimis vehementissimè verberari: Agathangelo autem plumbum igne liquefactum in caput infundi. Sed cum martyres hæc omnia, eadem qua prius cōstantia superarent, & inter tam horrenda supplicia arcano quodam Dei consilio vitam retinerent, Maximus miraculo obstupefactus, spem superādi eos abijciens in carcerem reduci iussit, vt ibidem omni solatio destituti vitam finirent.

Horrendè torquētur

Erat tūc Persa quidam Aphrodisius nomine, qui multa sæpè tormentorum genera aduersus Christianos excogitauerat: qui vt nouam aliquam apud Imperatorem gratiam iniret: martyres sibi tradi postulauit, confirmans se viā modumq; inuenisse, quo eorum inuictam fortitudinem deijceret, & legib. Imperatoris seruire cogeret. Concessa igitur sibi ab Imperatore potestate, domum eos secum adduxit, & cœna opiparè instructa excepit, credens se ijs rebus, & verborum lenocinijs inuictos martyres mollire posse. At postquam didicit eos terrenas epulas respuere, & solis delectari cęlestibus, vehementer commotus ex suo eos conspectu submoueri, & in custodiam tradi iussit. Postridie autem duobus immani pondere lapidibus eos alligari, & cum summa ignominia, vt ille quidem existimabat, per mediam ciuitatem trahi iussit. Sed cum hoc modo traherentur, accidit vt non minima populi multitudo eorum confessione, & inuicta animi virtute permota, ad Christum transiret, & inanes illos Deos nullaq; virtute prædictos clamaret, qui mortalem vnum hominem superare nō possent. Maximianus his auditis extremo pudore affectus, aliud inuenire non potuit, quàm vt martyres perpetuo carcere damnatos, vitam illic finire cogeret, vbi dedecus à populo propter eorum constantiam non extimescebat.

Nonus eis accedit tyrannus.

Ethnici multi fidem amplectūtur.

Damnantur ad perpetuū carcerem.

Cum ergo longo tempore carceris squalores pertulissent, accidit ut Maximinus Maximiano in Imperio succederet, qui cum multa de admirandis eorum gestis intellexisset, & Galatas esse ex ciuitate Ancyrana cognouisset, misit eos Ancyram ad præsidem Lucium, qui primò Agathangelum lenibus admodum verbis à Clemente separare, & in pestem perniciemq; impellere studuit. Sed cum ille blanditias cōtemneret, præses ignitas fibulas auribus eius iniecit, & latera facibus crudeliter ex-

Agathangelus post dira supplicia necatur.

exussit, ac postremò gladio caput amputauit. Hic fuit fęlix certaminum omnium finis, & consummatio, qua sanctissimus Christi martyr Angelorum choris quinto Mensis Nouembris sociatus est. Fuit eius corpus à Sophia martyrum amātissima in sepulchrum profundissimum honorificè illatum, & præclarum certamen debito à multis præconio celebratum.

Vide Iudi cem sanguinariū. Porrò Clemens, qui in carcere grauissimo catenarum pondere vinctus tenebatur, centum & quinquaginta plagis quotidie in vultu, & capite iussu præsidis afficiebatur, adeò vt riui sanguinis, qui ex eo copiosè fluebat, totum illum carceris locum, rigarent. Sed non defuit ei cœlestis consolatio. Angeli enim media nocte liuorem sanantes, cum integra corporis sanitate nouam insuper pulchritudinem ei contulerunt. Pia autem Sophia, quæ sacrum Christi martyrē incredibilī amore prosequebatur prima luce venit cū ingēti famulorum famularumq; multitudine, & audacter in carcerem ingressa, Martyrem vinculis primò solutum candida veste induit, & secum cum summa celebritate è carcere ad templum deducit.

Caput S. Clementi ad aram amputatur Clemēs autem templum ingressus cum admirabili quadam sanctitate statim rem diuinam peragere cœpit, cum quidam è Magistratibus Alexāder nomine, impetu repente facto cum militibus, iubet vni ex suis amputare sacrum caput Clementis. Deinde sacra mysteria (ò tuam Christe patientiam) in terram deiecta profanis pedibus profani conculcarunt. Fidelis autem Sophia, quæ magno Clementi ex Deo mater fuit, accensa magna lucernarum multitudine, sacrum corpus mundis vestibus, & linteis inuoluit, & in templo, quod apud Cryptos est, præclarum præclarè deposuit.

VITA S. ILDEFONSI Toletanæ vrbis Episcopi,

Ex ea quæ est per Iulianum Pomerium eiusdem vrbis Episcopum. Successit Eugenio secundo eiusdem sedis antistiti, Imperante Heraclio, sub Vitaliano Rom. Pont. & Recaesuintho Hispaniarum Rege anno à Christo Domino 662. Seditq; annos nouem, & menses duos habuitq; successorem Quiricum, qui præfuit Synodo Toletanæ vndecimæ, anno 4. Bamba regis.

ILdefonsus memoria sui temporis clarus, & irriguis eloquentiæ floribus exornatus, sęculo ætatis nostræ nobilissimus Toletanæ ciuitatis præsul ab ipsis incunabilis eunuchus permanens, magnum in se Domino habitaculū præparauit. *13 Ianuarij. Ab infantia castus vixit.* Fuit ab Eugenio, venerabili Toletanæ sedis Episcopo ad Isidorum Hispalensem Archiepiscopum uirum sacrarum literarum cognitione celeberrimum directus, vt plenius ab eo, quod scientiæ deerat, instrueretur. *Isidori episcopi fit discipulus.* Tandem optimè informatus, ad pædagogum suum Dominum Eugenium remeans, non post multos dies diaconij officiū adeptus est. *Fit diaconus.* Hic igitur sub rudimentis infantiæ adhuc degens, diuino tactus spiritu, monachorum vita delectatus, cōtemptis parētum, rerumq; affectibus, Agaliense cęnobium petijt, monachūque se in eo multis annis decenter exhibuit. Cœnobium quoque virginum in Deibrensi uilla construxit, ac proprijs opibus ditauit. *Monachatum profitetur* Rector deinde, vel Abbas effectus Agaliensis cœnobij, monachorum mores exercuit, rem discreuit, vitamque seruauit. *Creatus Abbas.* Deinde post multum tempus decedente sancto Eugenio, regali violentia Toletum deducitur, atque ibidem Pontifex subrogatur. *Cogitur esse Episcopus.* Cuius statim virtus enucleata in sede Romulea refulsit, & veluti facula ignea ardens, omnem Hesperiā perlustrauit. Cuius doctrina vsq; hodie

die fulget Ecclesia, vt Sol, & Luna.

Eius virtutes. Fuit deniq; timoris Dei instātia plenus, religione comptus, differendi ingenio clarus, eloquendi facultate præcipuus, linguæ flumine copiosus: tantoq; eloquij decore est celeber habitus, vt disputationum eius profunda oratio dum porrectè dirigitur, nō homo, sed Deus per hominem eloqui affatim crederetur. *Item scripta.* Scripsit sanè quamplurimos libros, luculentiori sermone potissimos, quos idem in tot partibus censuit diuidendos. i. librum prosapię imbecillitatis propriæ. Librum de virginitate beatæ Mariæ contra tres hæreticos. Opusculum annotationū actionis diurnæ. Opusculum annotationum in sacramētis, librum in cognitione baptismi, vnū librum Epistolarum, Missarum, Hymnorum, atq; Sermonū. Scripsit, & alia multa, quæ varijs occupationibus impeditus, alia cœpta, alia semiplena reliquit.

Reliquiæ S. Leochadiæ diuinitus declarātur. Hic igitur dono afflatus superno, eū ante tumulum virginis Leochadiæ in genua procūbēs oraret, corpus sanctæ illius (dictu mirū) è tumulo exiliuit, & operieulum, quod vix triginta iuuenes mouere possent, angelicis manibus eleuatum est, & velū, quod sancta sacræ virginis membra tegebat, veluti manibus hominum extensum est, & virgo pulcherrima procedens eius conspectui oblata.

Alia adhuc miracula Spiritus sanctus per eum peregit, quæ quia longū est omnia recensere, ex multis pauca aggrediamur. Superueniente die sanctæ, & semper virginis Marię ante tres dies, litanias peregit, & missam, quæ in eius laudem caneretur, sanctā solennitatem, quæ est Assumptio, tam regē, quàm populum ad hanc gratiam solicitabat. Nam seruus Dei Ildefonsus, maiore ad hoc munere fretus, in laudē ipsius Dei genitricis summo cordis affectu, carmina, harmoniaca modulatione composita aptauerat, & libellum virginitatis, testimonijs veteris, ac noui Testamenti refertum, memoriæ mādauerat, vt digna facundia, ac magnificentia Dominæ suæ festum exornaret. Dumque ante horas Matutinas solito more ad obsequia Deo peragenda consurgeret, vt vigilias suo Domino cōsecraret, Diacono, vel Subdiacono, atq; clero ante eum cum faculis præcedentibus, subitò ostium aperientes, & Ecclesiam intuentes splendore cęlesti micantem, deficiens ad lumē, quod ferre non valuerunt, aufugientesq; cum tremore faculas quas manibus tenebāt, reliquerunt, & vestigia, per quæ venerant, repetentes, propè mortui reuersi sunt ad sodales. *Visio admiranda.* At ille benè sibi conscius, ante altare beatæ semper virginis procedens, reperit in cathedra ipsam Dominam sedentem, & eleuatis oculis vidit in circuitu eius omnē absidem repletam virginum choris, quæ de canticis Dauid modulata suauitate aliquid cantabant. Adspiciensq; in eā ipse bene sibi conscius, & Deo charissimus, talem nostræ Dominæ ad se loquentis vocem audiuit: Propera in occursum serue Dei rectissimè, & accipe de manu mea munusculum, quod tibi de thesauro filij mei attuli. *Vestem ei mirificam donat virgo Maria.* Sic enim tibi opus est, vt benedictione tegminis, quæ tibi data est, in meo tantùm die vtaris. Et quia oculos fidei in meo semper seruitio fixos tenens mansisti, & laudem meam diffusa in labijs tuis gratia, dulciter in cordibus fidelium depinxisti: & vestimentis Ecclesiæ iā in hac vita ornatus eris, & in futuro cum alijs seruis filij mei lætaberis. His dictis, vnà cum virginibus, & luce, quæ venerat, ab oculis eius remeauit. Remansit verò Dei seruus intantùm securus de adipiscenda gloria, quantū pręsensus de promissa sibi victoriæ palma. Vestis quoque, quam detulerat Dei mater, seruatur in Toletana Ecclesia, miræq; subtilitatis, mirçq; candoris. Cathedram autē Episcopalem, in qua dignata est, residere Dei mater, nullus postea sedere pręsumpsit Episcopus, nisi Dominus Sigibertus, qui statim sedem ipsam perdens, exilio relegatus est.

VI.

VITA ET RES GESTAE S. Apostoli Christi Timothei,

Ex ea qua est per Metaphrasten.

24. Ianu. *Patria Timothei, & parentes.*

Agnus Timotheus ciuitate Lycaonia oriundus auiâ habuit Loidem, matrem verò Eunicā, matronas insigni admodum pietate præditas. Pater autem fuit gentilis vitio tantùm insignis, quantùm illius filius pietate clarus, & virtute incomparabilis fuit.

Cùm autem Timotheus infans adhuc optimis esset à matre disciplinis imbutus, & Iudæorum errorem, tanquam animarum pestem declinaret, adiunxit se vnà cum Barnaba egregio Christi discipulo Paulo, qui eo tempore Lycaoniæ cum insigni sanctitatis opinione, & stupenda miraculorū virtute versabatur. *S. Timotheus adiungit se B. Paulo.* Fuit hoc pio filio à pijs parentibus summa voluntate concessum, vt Christi Apostolum sequeretur, eiusq; institutis animum à terrenarum rerum cupiditate ad cęlestiū amorem accenderet. Porrò cum iam tempus adesset quo Apostolus ex ea ciuitate ad alias euangelizandi gratia vocabatur, Timotheum (quem itineris sui comitem habere volebat) propter Iudæos, quibus plena erat ciuitas, circuncidit. *Timotheus circumciditur.* Sciebant enim eum patre gētili natum esse. Hinc igitur cum eo digressus literarū disciplinis ab illo instituitur, & periculorum atq; laborum socius effectus Diaconus ordinatur, quē dignitatis gradum tanta tamq; excellenti opinione virtutis administrauit, *Fit Diaconus.* vt generosa voluntate ætatis teneritudinem superaret, & præclarum in omnibus fidei, & virtutis suæ testimoniū à præclara illa Ecclesiæ tuba consequeretur, adeò vt modò eum filium in Domino fidelem, & dilectum: modò fratrem, & Euangelijcooperatorem appellaret. Et tamen licèt susq; deque ioi, & tam magnifica cōsequeretur encomia, non tamē sibi ipsi pręsidere ausus fuit, sed tam accuratè viuebat, & tam strenuè se ad omnem virtutem exercebat, vt præceptor eum à nimia vitæ austeritate reuocare debuerit, suadens nē amplius aquam biberet, sed vino modico vteretur, propter stomachū tuū, inquit, & frequentes infirmitates. *Timothei vita austeritas.*

Sed quamuis continua stomachi infirmitate laboraret, non tamen corporis infirmitas generosum potuit animum deprimere, sed diuina virtute roboratus in omnem partē peruolabat, & modò quidem Ephesum, modò verò Corinthū illius linguæ Sirenes demulcebant. Macedoniam quoque sæpe, & Italiam, & vniuersam terram cū præceptore prædicatione complectebatur. Erat enim diuinus Timotheus non ad intelligendum solùm acutissimus, sed ad dicendum quoq; promptissimus, multisq; dicendi luminibus sacras literas cum admirabili quadam suauitate illustrabat. Fuit enim non solùm cum Paulo, sed etiam cum eximiè dilecto Christi discipulo Iohanne conuersatus, & ab eo sedis Ephesiorū administrationi præfectus. *Timotheus versatur cū Iohanne Apostolo.*

Nam cum Nero Apostolorum Principes extremo supplicio affecisset, & martyrio coronasset, discipulis, qui cū ipsis erant, alijs aliò dispersis, accidit vt magnus hic Theologus, & Euangelista à tempestate, & naufragio eiectus Ephesum perueniret. Eo tempore Domitianus per summum scelus imperiū inuasit, qui Nerone crudelitate nō inferior, Iohannem graui exilio in Patmon insulam relegauit, quo tempore Timotheus tanquam Christi seruus fidelissimus Ephesiorum Episcopatum suscepit, sed non longo tempore administrauit. *Timotheus fit Episcopus Ephesiorum.*

Erat apud Ephesios festus quidam dies, qui ab eis Catagogium vocabatur, quem tanto furore, & insania mētis in dęmonis honorem celebrabant, vt clauis, & fustibus armati celebriores ciuitatis partes obirent, & obuios quosque in honorem suorum simulachrorum, quæ circumferebant, immaniter trucidarent. Hanc impietatē Timotheus *Catagogiū festus dies apud Ephesios.*

motheus non ferens, pleno gradu in media compita ad eos accessit, & concione habita à tanto furore, & insania ad sanam mentem eos reuocare conatus est, increpans atq; docens festa illa cum diuina lege pugnare, iisq; non salutem, & prosperum rerum cursum, sed pestem, & exitium comparari.

Illi autem dicẽdi libertatem ægrius ferentes, impetu in eum facto fustibus & clauis grauissimè conuulnerant, & semiuiuum relictum deserunt. Fuit cõtinuò Christianorũ manibus è medio populi cõcursu extra ciuitatis portam sublatus, vbi beatum Deo spiritum tradidit. Corpus autem in loco quodam, qui Pion, id est, pinguis dicitur, conditum fuit.

Cædes cru delis S. Timothei.

Porrò Constantius Constantini Imperatoris filius, incredibili amore erga martyrem accensus anno imperij sui vigesimo primo sacras eius reliquias Constantinopolim in templum Apostolorum transtulit, vbi præclaris miraculis diuina maiestas suam sæpè præsentiam declarat.

MARTYRIVM S. BABYLAE Episcopi.

Ex ea quæ est per D. Iohannem Chrysostomum, qui præsens tunc adolescens, vt ipse testatur, interfuit. Passus est sub Decio, quemadmodum S. Hieronymus confirmat: lib. de Scriptoribus Eccles. in Origene, & Euseb. in Chron. & Hist. lib. 6. cap. 32. & Epiph. in lib. de mensuris, & pond. Nicephorus verò & Metaph. volunt ipsum passum sub Numeriano.

24. Ianu.

Immanis crudelitas Imperatoris.

Vir Imperator quidam maiorum nostrorum tẽporibus, tanta morum crudelitate, scelere, audacia, atq; improbitate insignis, quan tam nulla vis orationis explicare potest. Nam cum gens quædam cum illo bello decertaret, cuperetq; vehementer certo aliquo pacis fœdere constituto, rebus suis pacatè frui, Imperatorem adijt: & dato atque accepto iureiurando pacem confirmarunt, ea lege, & conditione vt Rex gentis illius filium suum admodum adhuc puerũ pro certo pacis pignore Imperatori traderet, nè per fraudẽ pacis fœdera quoquo modo violari possent. Rex ille cũ pacis esset amantissimus, & subditorũ suorum saluti in omnibus maximè cõsultum vellet, quamuis tenerum filiũ tenerrimo amore complecteretur, nè tamen filium communi ciuium bono præferre videretur, eum dedidit, vt ipse quidẽ opinabatur amicis ac socijs: vt verò rei exitus probauit, belluæ omnium belluarum crudelissimæ. Amicitiæ enim ac fœderis lege, regium illũ puerum cum accepisset, statim omnia simul cõculcauit, ac subuertit, iusiurãdum, pacta, pudorem eum, qui homini ab homine religiosè, quæ Deo debetur, misericordiam, quam à nobis ætas illa impetrare solet: horum omnium inquinatissimus ille, nihil quicquam secum reputans, quin potius omnibus illis vnà ex animo excussis, cædem illam, ex ædium omnium sceleratissimã, patrat; filium, inquam, obtruncat, & nequicquam fidem illius implorantẽ crudeliter mactat. Cumq; iam facinus illud tam atrox, & immane perpetrasset, & manus suas tam innocenti sanguine conspurcasset, quasi nullo prorsus à se scelere facto, effrons, & ipsis etiam saxis durior, ad Dei optimi maximi templum festinabundus accurrit.

Cædes val de immanis contra pacta conuenta.

Fortè fortuna eo tempore quo noua hæc tragœdia ageretur, magnus quidã atque admirabilis vir nostri huius gregis curam gerebat: Babylas huic nomen erat. Is igitur Iohannem Christi præcursorem strenuè æmulatus, non paucarum ciuitatum tetrarchiam quendam, neque gentis vnius Regem, sed eum qui imperio suo plurimam totius orbis partem contineret, ipsum ipsum hunc (inquam) homicidam, de quo nobis est sermo eundem multarum gentium, multarum ciuitatum, immensi item exercitus dominum, tam ab imperij amplitudine, tam à morum ferocitate:

Babylas regit Ecclesiã Antiochenã.

obſeſſum in periculū venire, nè prorſus ab ijs deſereretur, qui grauiores eſſent, loci incommodum ac noxam miſeratis miſit, qui contumeliam vindicaret.

Loc⁹ Daphniſamæ miſſim⁹ à dæmone occupatur.

Etenim ipſe Daphnes locus pulcher atque amœnus cęli atque aeris tēperie mirificè homines oblectabat. Salutis autem noſtræ hoſtis (cuius ea eſt natura, vt Dei muneribus in opus contrarium ſemper abutamur) locum eundem cum occupaſſet, effinxit per nequitiæ ſuæ miniſtros infamē quandam fabulam, per quam ſuburbij decor omnis, ac gratia dæmoni accepta ferebatur: Huic iuuenes permulti com meſſationibus, & impudicitijs ſuburbij locum contaminare cœperunt, atque vt idolo ſuo Apollini (cui Rex tēplum ibidem conſtruxerat) gratum ſacrificium offerrent, quoſcunq; poterant ad communionem ſuorum ſcelerum inuitabant. Ad tanta porrò iſthęc mala tollenda, Imperator ſanctum Babylæ martyris corpus, eum in locum tranſtulit: exiſtimans perinde hoc fore ac ſi medicum præclarum ad laborantes mitteret. Nec eum ſpes, quam in martyre repoſitam habebat, fefellit.

Reliquia Babylæ dæmonē obmuteſcere faciunt.

Nam vt primùm ſacræ illius reliquiæ attigerunt, dæmonis poteſtatem extinxere, atque os illius ita obſtruxere, vt magis mutus, quàm lapis redderetur, & qui de omnibus olim Gentilibus victoriā reportabat, à martyre tanquam ab hero increpitus, ſuppreſſa voce latrare deſijt. Et quidem quod dæmonē non ſtatim exegerit, ſed manētem ibidem ſuperauerit, maius aliquid fuit, quàm ſi exactum continuò profligaſſet, eo namq; omnibus loci illius accolis notum fecit, quanta Sanctorum poteſtas eſſet, cum dæmones ad ſolos eorum cineres contremiſcant, & vmbras etiam, aut veſtes eorum loculosq; reformident.

Impiū Iulianū Conſtātius Cæſarē creat.

Mortuo autem eo Imperatore, qui Babylæ corpus in ſuburbium tranſtulerat, huius fratrem ad imperij adminiſtrationem perduxit is idem, qui illum Imperatorem fecerat, atque hic ſine diademate imperium accipit. Idē hic Imperator, quū ſceleſtus, ac impoſtor eſſet primùm, propter eum à quo principatum acceperat, Chriſtianū ſe eſſe ſimulauit: deinde eo vita functo abiecta ſtatim perſona, quam antea ſuperſtitionem intus celauerat, hanc in medium productam, nemini nō manifeſtam fecit, diuulgato per vniuerſum terrarum orbem mandato, vt idolorū templa inſtaurarentur, aræ excitarentur, priſtini dæmonibus honores redderentur.

Inſtaurat is idolatriam.

Daphnem itaque idem hic Imperator conſcendit, multis quidem cum donarijs, ac ſacrificijs, & à dæmone oraculum poſcit, poſtulans ſibi ijs de rebus, quas animo agitabat, reſponſum dari.

Conſulit Apollinē.

At dæmon cum martyris virtute impediretur, & virium ſuarum à Babyla deuictarum cōditionem adumbrare vellet, & Babylā, pudore victus nominare erubeſceret Daphnes, inquit, locus cadaueribus ſcatet, atque ideo oraculum reddere non poſſum. Hæc vbi ſceleratus impoſtor audiuit, capſulam, quæ ſacras martyris reliquias continebat, deturbari iuſſit, credens ſe tunc à ſuo idolo reſponſa accepturum.

At malignus dęmon ſtatim edoctus eſt, fruſtra ſibi fraudis ſuæ artificia cōficta, ſeq; non iam certamen habere cum mortuo, ſed cum eo qui viueret, & qui non ſe modò, ſed omnes quoq; dæmones fortitudine ſuperaret. Is.n. Deum precatus, ignem in templum, vt cęlitus demitteret, totum illius tectum exuſſit, ipſoq; idolo ad extremos vſq; pedes deleto, eodemq; in puluerē, ac cinerem redacto, ab omnibus parietibus, qui ipſi integri adhuc ſtant, abſtinnit.

Apollo diuinitus in cinerē redigitur ad preces S. Babylæ.

Imperatorem autem tanto procinus terrore perculit, vt nō modò à furore ſuo ſuperſederit, ſed ſacras ēt reliquias rurſus in vrbem trāſtulerit, vt maior illis, ab omnibus honos haberetur. Sed mox vt in vrbem peruenit, ignis templum innaſit, & idola omnia ſimili incendio abſumpſit. Imperator autē quamuis vehementiſſima vindictæ cupiditate flagraret, nefarias tamen manus à ſacris reliquijs cōtinuit, veritus nè vltio diuina in illum tandem grauius etiam deſęuiret. Et hæc

Virtutes martyris, & in vita & post obitum. quidem pauca ex multis Babylæ nostri præclara sunt facinora, qui Dei leges ab iniuria vindicauit, pro occiso pœnas sumpsit: mundi fastum omnem soluit, vitæ huius opinionem conculcauit: Reges docuit, nihil vltra modū ipsis à Deo datum, potestatem promouere: sacerdotibus planū fecit, vt principatui huic præesse oporteat. Atque hæc quidem, & his item longè plura etiamnum viuens præstitit. Vbi autem hinc emigrauit, dæmonis robur euerauit, gentilium imposturā coarguit, vaticinij deliramenta detexit, personā eius contriuit, ac magna vehementia oppressit. Ea sanè est Sanctorum fortitudo tam inexpugnabilis, & terrifica, tum Regibus, tum dæmonibus, tū ipsi etiam dæmonum principi.

PASSIO SS. IVVENTINI, Et Maximi Romanorum militum,

Ex ea quae est apud Chrysostomum, in Homilia habita in ipsorum die Natali.

25. Ianu.

IVlianus apostata, qui omnes Imperatores impietate facilè superauit, cum videret Christianorum res præclaris Martyrum certaminibus in dies magis magisq; illustrari, eaq; de causa non solùm viros, sed teneros etiam pueros, virginesq; nondum nubiles, pro religionis constantia ad mortem prosilire, incredibili animi dolore cruciabatur. Et quamquam omnes internecione deletos cuperet, sanguinemq; eorum auidissimè sitiret, nè tamen triumphos, victorias, & coronas illis pararet, & aperta erudelitate nomen eorum sempiternæ memoriæ consecraret, miris quibusdam insidijs eos *Versutia Iuliani apostata.* subuertere conatus est. Medicos, & milites, & oratores omnes, vel à professionibus suis discedere, vel fidem suam abiurare iubebat. Multas insuper, & varias causas mira diaboli versutia inueniebat, quibus si non à fidei constantia, religionis purissimæ cultores dimoueret, saltem martyrij gloriam obscuritate inuolueret, atque omnes hoc modo ab ardenti martyrij cupiditate, qua vehementer flagrabāt, retardaret.

Hæc cum ita se haberent, accidit vt milites conuiuium quoddam haberēt, cui etiam, & martyres, quos hodie colimus, intererant; Cumq; inter pocula varij, vt conuiuiorum mos est, sermones vltro citroq; miscerentur, martyres nostri inter se, sui seculi mala deplorabant, sacras leges conculcatas dicebant, pietatem extinctam, & creatoris rarū omnium Dominum nefariè contemptum. *Conqueruntur milites inter se de pietate profligata.* Quem dicebant, vltro viuere iuuaret, cum neque purum quidem aerem spirare possumus. Omnia nidore plena sunt, & fumo, omnia sacrificijs immundis referta. Hæc cum iusigni secum pietatis significatione pertractarent, & grauiora interdum suspiria ex imo pectore traherent, non potuere alijs clandestina esse. Vnus itaq; ex sodalibus, & conuiuis vt Regi obsequium faceret, & aliquod ab eo præmium consequeretur, omnia ut dicta erant, detulit.

Rex accepta occasione iamdiu quæsita, caussatus est ex verbis illis affectatam tyrannidem, vt ita eos martyrij corona priuaret. *Apostata illos propterea sequitur.* Primò igitur omnibus eorum facultatibus in fiscum delatis, nudos eos in carcerem coniecit. Illi incredibili gaudio perfusi, non secus in carcerem, quàm homines in patriam migraturi, properarunt. *Cōstantia martyrū.* Cum autem omnibus essent propter spectatā probitatem pietatemq; eximiam admodum chari, omnis pœnè ciuitas ad eos confluxit, unde factū est, quòd multi pij eorum sermonibus, & vitæ innocentia allecti, à perfidia ad Christum transirent, & sanguinis sui effusione constans de eo testimonium præberent.

Rex auditis eorum virtutibus, & ardenti pro Christo nomine decertandi cupiditate, varijs fraudibus, & illecebris eos in suam perfidiam pertrahere conatus est: At illi cū omnes illius impios

pios conatus, & fraudes illuderent, munera, & mundi huius honores, qui offerebantur, contemnerent, furore percitus, iussit media nocte eos in barathrũ abduci, atque in densis tenebris decollari, nè inuicta eorum constantia ad aliorum notitiam cum sempiterna gloria perueniret. Cæterùm capita detruncata tunc diabolo magis terribilia erãt quàm cum adhuc vocem darent.

Plectũtur capite martyres.

Nam cum quidam, cum aperto etiã salutis discrimine, fortissimos illos athletas ex impiorum manibus raperent, neque paterẽtur vllo modo sacra illa corpora inhumata permanere, dicunt, quibus tunc corpora illa recens occisa videre datum fuit, quòd iacentibus simul illis in sepulchro, talis quædam ex eorum oculis, & vultu gratia resplenduerit, qualem in Stephano Iudæis responsuro fuisse Lucas dicit. Neque vllus est, qui non pro quodam horrore illos adstiterit: adeò adspectus ille afficiebat omnes. Illos non indignum fuerit, & columnas, & scopulos, & turres, & candelabra, & tauros simul appellare. Nam Ecclesiam sicut columnæ sustinent, sicut turres muniunt, & sicut scopuli omnes vndarũ assultus repulerunt, sicut luminaria tenebras impietatis discusserunt, & sicut tauri, eadem anima, & promptitudine suaue Christi iugum traxerunt.

Nota miraculum.

VITA S. PROIECTI
Aruernorum Episcopi, & Martyris, & sociorum eius.

Passus est anno Domini 670. sub Childerico secundo Francorum Rege.

25. Ianu. Patria, & parentes eius.

Beatus Proiectus clarìs apud Aruernos ortus natalibus, parentes habuit Gondolenum atque Elidiam: & quidem cũ necdum esser in lucẽ editus, cęlesti reuelatione indicatum est, quis quandoque futurus esset. Cũ autem natus esset puer sanè elegans, statim primis infantiæ annis superatis apud Isiodorenses, literis imbuendus traditus est. Vbi cũ præ cęteris cõdiscipulis haud contemnendos in literis progressus fecisset, parentes eum Genesio Archidiacono, posteà autem Aruernorum Episcopo, commendarunt. Qui cum præclaro illum ingenio, & spectata indole præditum animaduerteret, primò illius fidei tradidit pecunias, vnde pauperes alebãtur. Posteà verò maiori accedente eruditione, non rarò etiam suis cum cõsultationibus voluit interesse.

Traditur Genesio Archidiacono literis imbuẽdus.

Porrò autem cum optimis polleret moribus, & inculpatæ vitæ integritate plurimos ad virtutis studium excitaret, antistes eum Isiodorensibus pręfecit. Itaq; videre licebat eum castitatis studio conspicuum, charitate eximium, ieiunijs deditum, & assiduè rerum diuinarum contẽplationi, & scripturis lectitandis intentum, ipsis autẽ Quadragesimæ diebus, multò attẽtius pietati, & eleemosynarũ largitati operam nauabat. Vt autem die quodam solito plures pauperes ad eum confluxerunt, & vir sanctus ex ministro suo duos tantùm aureos superesse intellexit, totum se ad Christi Iesu benignitatem implorandam conuertit, vt quod indigentibus vlterius suppeditare posset, largiri dignaretur. Tacitis hæc secum precibus agebat, cum protinus paucissimos illos nummos intra crumenam cęlesti benedictione vsq; adeo auctos sensit, vt toti ad fores consistenti pauperum cateruæ sufficerent.

Proiecti virtutes.

Miraculũ.

Aliquanto deinde tempore euoluto, Felix, qui tunc Aruernorum Episcopatũ administrabat, Candidinensis cęnobij præfecturã Proiecto demandauit. Ibi vir sanctus cùm tam animarũ lucra, quàm ædificiorum structuras in melius prouehẽdas curaret, parietem domus cuiusdam ruinam minitantem restaurare voluit. Sed cũ rimas ex omni parte duxisset, accidit vt repentè ab ipsis fundamentis collapsus vnum ex operarijs miserè oppresserit, suisq; ita ruderibus abscondetit, vt nemo esset qui non eum suffocatum crederet. Ea

Præficitur monasterio Candidinensi.

res virum Dei tam grauiter perculit, vt ingentem lachrymarum vim effuderit, & quia de corporis salute desperabat, pro sempiterna animæ eius salute enixè Christum rogauit. Intereà iussit vir sanctus, vt amota lapidum congerie, quassatum cadauer ad sepulturam inquireretur. Ecce autem disiectis lapidibus, homo ille adeò sanus, & incolumis inuentus est, ac si procul ab illa parietis ruina abfuisset. Nemo fuit, qui non hoc præclaris sanctissimi Proiecti meritis asscribendum putaret.

Præclarū miraculū.

Porrò Feliee Pontifice vita functo, cum maxima pars Cleri populique in Proiectum propensis esset animis, cupereutq; illum habere Antistitem, Archidiaconus ciuitatis illius Giroaldus, mala cupiditate incensus, contempto clero, laicorum quorundam vsus consilio, ad cathedrā illam largitione sibi aditū parauit; sed non nisi diebus quadraginta tam malè parta perfruitus dignitate, vitam vnà cum cathedra perdidit. Rursus igitur Aruerni de eligendo Præsule tractant, virumq; inclytū, & Senatorij ordinis Genesium, pastorem sibi deposcunt. At ille non minus prudens animo, quàm opibus potens, noluit temerè eum honoris gradū appetere, sed coram omnibus illo se indignum ingenuè confessus, hortatus est ciues vt Proiectum sibi à Rege Pontificem petant. Nec mora populus, eius consilijs obtemperans, communibus suffragijs, accedente Regis consensu, & decreto, Proiectum eligunt. Ille vero magna morū suauitate, & tam admirabili virtutum omnium splendore commissum sibi munus administrabat, vt populus manus in cœlum tolleret, & immensas Deo gratias ageret, quod talem Ecclesia Pontificem haberet.

Creatur Episcopus Proiectus.

Inciderat quandoque negocium, cu ius causa adeundus esset viro Dei Childericus Rex. In ipso autem itinere cū peruenisset ad locum, qui Clorangus dicitur, in Morago, & apud Christi milites monasticæ vitæ studio claros, Patrē monasterij Marinum febre diu uexatum inuenisset, mox ad solitæ pietatis se arma recipiens, edito in ægrotum Crucis signo febrem fugauit, & Marinum incolumem reddidit. Deinde postquam apud Regem negocia sua ex animi sententia peregisset, & multis insuper affectus honoribus ad Aruernos rediisset, Marinus cùm charitatis studio, tum multò magis occulto quodam diuinæ prouidentiæ consilio inuitatus, ad Aruernos similiter ad Proiectum profectus est: credo sanè vt illi, qui magno inter se amore deuincti, magnaq; beneuolentia erant coniuncti, pariter etiam martyrij coronam perciperent.

Is est Childericus 2 regnauit- q; circa annū Domini 668.

Cùm autem aliquanto tempore sanctè, & religiosè contractam prius amicitiam stabiliuissent, & eximijs se pietatis operibus, ad futura certamina, quæ diuinitus ad maiorem illis gloriam parata erant, præparassent; malignus dæmon antiquæ inuidiæ stimulis percitus, suos administros in eos concitauit. Erat in ijs vir quidam primarius Agritius nomine, qui pestiferis suis persuasionibus, Aruernorum proceres in sanctorum virorum necem inflammauit. Erant autem pariter Proiectus, & Marinus in loco quodam, quem Volonicum appellant. Ibi in eos simul irrunt nefarij, cum fremitu, & clangore tubarum. Quo audito Marinus, vt furorem eorum leniret foras egredi voluit. Id vbi sensit Proiectus eum compescuit dicens: Noli, ô pater, oblatam martyrij differre coronam, qua si modò non potitis, nunquam fortassis postea consequeris. His auditis, ille mutata sententia substitit, & à duobus sicarijs magna vi irruentibus mortem constanter excepit. Et illi quidem sanguinarij Proiectum se trucidasse putantes, ad suos læti regredi parabant, cum Proiectus his vocibus eos compellare cœpit: Quò fugitis? ecce quē quærebatis, hic est. Adeste, & optata martyrij corona me fraudare nolite.

Marinus necatur.

Tum verò vnus ex ijs, natione Saxo, Radebertus nomine, furibunda mente irruens, magna vi gladium in pectus eius

tus adegit; At ille rosea sui sanguinis vnda perfusus, sublatis ad cœlum oculis insita pietate, exemplo Stephani, Dominum precabatur, nè illis hoc peccatum statueret. Eo autem sic precante cruentus latro gladium in caput eius vibrans, cerebrum excussit: atq; ita sancta illa anima corporeis soluta vinculis ad cœlos migrauit.

Proiecto cerebrum cum vita excutitur.

Haud procul aberant, cum hæc cædes fieret, senatores duo, Bodo & Placidus, qui in sancti viri necem consenserant. Ij de improuiso tres vident stellas mirabili fulgore supra domum illam, in qua Sanctorum corpora iacebant, micantes, è quibus vna cæteras claritate anteibat. Illi visis stellis ingēti timore correpti, dolere cœperunt, quod in tam nefarium facinus cōsensissent. Porrò scelestus ille Radbertus, qui cædem ipsam patrauerat, viuus à vermibus consumptus, indignam vitam digna morte finiuit. Aduenerunt autem paulò post multi presbyteri, qui sanctorum corpora Proiecti, Marini, & Elidij, (qui vnus ex Proiecti ministris simul cum illo occubuerat) digno honore excipientes, tumularunt. Vt verò Deus ostenderet, quàm preciosa fuerit in conspectu eius mors Sanctorum, ad sacras illorum reliquias cœcis amissa lumina reddebat, claudorum gressus reformabat, leprosis natiuum colorem abstersa fœdissima scabie restituebat, dæmones ab obsessis corporibus fugabat, & omnibus denique quauis calamitate oppressis cęlestem benignè consolationem præbebat.

Miracula ad Sāctorum reliquias.

Quidam ex illis, qui necis sanctorum authores fuerant, Vrsio nomine, venationis causa egressus de equo corruit, fractoq; brachio, cætera etiā mēbra tam grauiter collisit, vt nulla medicorum arte sanari possent. Ille igitur salutis consequendæ desperatione fractus, facinus suum agnoscit, & communicato cum vxore consilio, eam ad sancti viri sepulchrum mittit, ut ipsi veniam precaretur, & de oleo, vnde illic lampas perpetuò ardet, quippiam reportaret, vt debilia membra illo peruncta sanitatem reciperent. Quæ cum ita ordine completa essent dicto citius membra sunt pristino restituta vigori. Hoc statim cum celebri admodum rumore diuulgatum esset, reliqui qui sceleris commissi participes fuerant, ad pœnitentiæ remedia confugerunt, & auro argentoq; sanctorum martyrum sepulchra exornarunt.

VITA S. POPPONIS Abbatis Stabulensis,

Ex ea quæ est prolixè admodum per Euerhelmum Abbatem Altimontensem scripta. Præclarum etiam huic Pepponi perhibet testimonium Abbas Spanheimensis. Claruit autem hic Sanctus sub Henrico Imperatore, & eius successore Conrado. Obijt autem anno incarnati Verbi millesimo quadragesimo octauo, ætatis suæ septuagesimo.

25. Ian.

BEatus Poppo in Listrogangij partibus oriundus, Christianis admodum, & ingenuis parētibus, patre Tizekino, matre verò Adalunif fœmina illustrissima natus, septimo conceptionis suæ mense, præter solita nascentium tempora, hac luce est potitus. Pater eius cum esset militaris gloriæ supra modum appetens, & præclara sæpe in bello facinora edidisset, tandem in Hisbaniensi bello viribus, & audacia omnibus admirandus occubuit, filiumque quinta natiuitatis suæ septimana cum matre vidua pupillum reliquit. Is autem, vt primum adolescentiæ florem attigit, cœpit eadem, qua olim pater eius, gloriæ cupiditate flagrare, atque eius insistens vestigijs, intrepidè sese in quoduis periculum inferre, vt militaris gloriæ palmam cunctis præriperet, & partum maiorum suorum virtute, nobilitatis decus superaret. Sed cum paulatim omnem mundi huius gloriam vanam esse consideraret, quod-

Eius parentes.

Nascitur mēse septimo à conceptu.

Pater eius moritur.

Dat se militiæ.

quę multi ea ipsa in pestem, & exitum sempiternum ruerent, cœpit pedem retrahere, & animum sub militari gloria ad ardentissimum pietatis studium adijcere.

Adit Sepulchrum Domini. Igitur cū concepta pietatis fomenta in dies magis magisq; nutriret, factū est vt diuini amoris igne excitatus Dominici sepulchri loca cū viris pietate, & virtute præstantibus Roiberto, & Lauso visitaret. Vbi voti sui post desideria inexplebilia cōpotes effecti, Rotbertus in cœnobio VVasloy, fine Beloacus vocitato, monasticæ conuersationis habitum sumpsit, sub venerādo Abbate Richardo, omnibus pęnè seculis, iustitiæ & probitatis suæ nomine iam celebrato: Lausus verò Gandaui Ecclesiam S. Iohannis à fundamentis erexit, & pluribus tandem pietatis, & iustitiæ operibus clarus in eadem sibi funereæ quietis locum elegit.

Inuisit limina SS. Apostolorum. At Poppo ingenti sanctorum Apostolorū Petri & Pauli amore flagrans, sacra eorum limina venerabundus accessit: vbi postquam suo desiderio simili pietatis studio fecisset satis, reuersus est. Illis fortè diebus Balduinus Marchisus infascibus comitatum agebat, & Flandriæ populis iustis cum legibus imperabat. Huic princip i B. Poppo cùm mirificè, propter relig onis, & iustitiæ opinionem, charus esset, tùm Frumoldus qu dam apprimè nobilis, (qui principis lateri, loco pęnè proximo adhęrebat) tanta beatum virum beneuolentia, & amore complectebatur, vt ei filiam suam eximia forma, & cæteris, quas habebat, præstantiorem, vehementer cōnubio tradere, cuperet. Cuius votis vir Dei primùm quidem assensum præbuit, sed repente nuptiarum pertæsus, animo fluctuare cœpit, cui potissimùm vitæ generi se tradere vellet. Tandem nè parum constans in seruanda fide videretur, atque ea ratione se suamq; familiam insigni aliqua ignominiæ nota afficeret, statuit in Sithin (sic locus appellabatur in quo, Frumoldus domicilium habebat) iter dirigere, vt, quemadmodum constitutum erat, familiaris viri gener fieret. Et vt id sine maxima nominis sui celebritate fieret, simulq; immodicos sumptus, & luxum omnem euitaret, noctis intempestæ silentio viam illam ingressus est.

Ecce autem cum noctis medio paucis stipatus comitibus iter carperet, lux cęlitus emissa, admirabili quodam splendore eum equo insidentem circūfulsit, & non minus mentem quàm corpus illuminauit. Qua de re inopinata tremefactus, obtutus huc illuc non sine admiratione circumfert, videtque lanceam, quam gerebat, in modum facnlæ nimio fulgore radiantē. Nec mora, hoc satis superq; monitus prodigio vir Dei, acclamat viæ suæ comitibus: Sistite, inquit, gradum commilitones mei, alia n. via insistendum est. Opportunum video finem vitijs cum cupiditatibus his imponere, & quò diuinitati placet toto conatu intendere. *Lux eum cęlitus illustrat intus, & foris.* Posthæc proiectis armis militaribus, mente ad meliora mutata, meliori via redijt ad propria, & euestigio ad sanctū Theodoricū Stabulensis cœnobij Abbatem contendit, eiusq; se disciplinis, sumpto habitu monastico subiecit. Vbi breui tempore sanctissimis monasticę vitæ disciplinis, & artium maximarū cognitione egregiè instructus, alijs etiam iustitiæ semitam demonstrauit. *Monasticum complectitur institutum posthabitis nuptijs.*

Fuit ei continuò pauperum in Xenodochio recipiendorum cura demandara, quam tanta humanitatis charitatisq; significatione administrauit, vt meritò cum beato Iob dicere poterat: *Iob 31.* foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit. Et: Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea. Quadam die inter cæteros ab ipso in Xenodochium introducendos alendosq;, vir quidam tā horribili lepra deformatus, vt cæteri eius aspectum vix ferrent, aduenit. Quem vir Dei tanta maiori cura excepit, fouitq;, quantò reliqui eum vehementius horrebant. Postremò noctu nis tenebris ingruentibus, apud se detinuit, & suo tegmine, quo ipsemet in strato suo vti solebat, à nuditatis, & frigoris iniuria defendit. Ille aūt hoc tegumen *Charitas eius erga leprosum.* *Nota miraculum.*

to coopertus, primùm vbertim sudoris guttas emisit, & euestigio lepra fugata sanitatem integram consecutus est. Mane autem facto ad virum Dei venit, & pro duplici pietatis bono sibi præstito immensas gratias egit. At vir sanctus stupore pariter, & timore perculsus, rogare eum cœpit, nè factum hoc propalaret, nè ad ruinam sui, fauor eũ popularis pasceret. Inter hæc cùm fama virtutum eius in ore omnium cum admiratione versaretur, Richardus, (cuius paulò ante mentio facta est) eius amore acriter inflammatus, eum secum ad Verdunense monasterium abduxit, vbi præclaræ admodum summæ monasticæ vitæ perfectionis documenta omnibus reliquit.

Cùm autem hoc modo alijs omnib. virtutis, & doctrinæ exemplo prælucet, & plurimos ex medijs mundi vanitatibus fluctibusq; ad tutissimũ religionis portum deduceret, tũ sedulo varia cum mente sua consilia pertractare cœpit quomodo dilectissimam matrem, marito iamdiu orbatam ad eandem religiosæ vitę fœlicitatem (qua se-cũ incredibili gaudio in Domino frui sentiebat) pertraheret. Mater cum esset pietatis studio valde dedita, facilè huic filij sui consilio acquieuit, & omnibus sui iuris tam liberis, quàm mancipijs posthabitis ad cœnobiticæ vitæ callem cum eo migrauit. Virdunum igitur se contulit, vbi cum diu præclarum de omnibus hostibus triumphum egisset, succedente tempore arduũ solitariæ vitæ institutum suscepit, & reliquum vitæ cursum ab omni familiari hominum congressu reclusa, in pace peregit.

Matrem suam ad vitam cœnobiticam perducit.

Non multò post cũ Balduinus Marchisus Abbatem Richardum apud sanctum Vedastum, Foltado à regimine deiecto, subrogaret: Richardus Popponem ad societatẽ regiminis illius euocauit, & primum à se locum in ea dignitate teneret, voluit. Accidit inter hæc vt vir Dei iter ad Henricum Imperatorem Romanum pro certis quibusdam monasterij causis haberet. A quo regia magnificentia exceptus magnam protinus authoritatem ex vitæ & morum suorum sanctitate obtinuit. Contigit interim ludis histrionum imperiales tunc fores occupari, atque eo spectaculi genere regem cum suis delectari. Vnus etiam nudus quidã melle perunctus membra sua non sine ingenti vitæ suæ periculo, exhibere cogebatur. Rex cum eius spectaculi amore in oculis suis captus teneretur, superuenit Poppo, & voce maxima egregiè Christi sacerdote digna, regem cum optimatibus redarguit, & quantum eo spectaculo scelus in Deum commisisset, admonuit. Tu dicebat aliorum sanguine oculorum tuorum voluptati deseruies? Fecit tandem arguendo, & obsecrando, vt Imperator huiusmodi spectaculis prorsus renunciaret, & virum Dei maiore etiam honore pariter, & amore prosequeretur.

Poppo Henricum Imperatorem reprehendit.

Aliquantis deinde euolutis diebus, in quibus præclaram monasterio operam nauauerat, rursus Verdunum ad pristinum conuersationis suę locũ missus est. Vbi pro cõprobanda, post summam præpositurę, administrationem, ipsius patientia, onus infirmatum rerum monasterij ei iniungitur, nè pro sui dudũ præ cęteris promotione, spiritu elationis fortè exagitatus, à pristinis virtutũ suarum gradibus deijceretur. Cumq; in eo ministerio præclarũ etiam patiẽtiæ, & humilitatis specimẽ dedisset, fuit continuò Abbatiæ S. Mauritij (quam Vuaploi nominabant) cum potestate summa præfectus. Quam cũ viliorem in cunctis ędificijs cerneret, & multis in locis collapsam, funditus diruit, & maiori quàm fuerat, elegantia instaurauit, atque pristino nomine mutato, ex honestate sui Beloacum denominari voluit.

Probatur eius humilitas, et patientia.

Agebat tũc tẽporis Henricus Imperator apud Argẽtinã ciuitatem, ad quẽ cum vir Dei ex quadam occasione iter admodũ necessariũ haberet, & quodã in loco, quẽ grata commendabat amenitas, diuertisset, vidit lupum è syluarũ latebris magno impetu prorumpentẽ, atq; pastorem, qui è regione fortè greges pascebat, per colli nuda arripiẽtẽ:

Lupus pastorem rap...

Pastor à lupo præfocatus à S. Popponne suscitatur.

Quo viso ingenti stupore & mœrore perculsus, statim suos, vt misero opē adferrent, euocauit. Sed ante quam illi abrupta locorū superarent & viro appropinquarent, eum à fera miserè laniatum & in suo sanguine volutatum offendunt. Iam nulla omnino spes vitæ homini reliqua erat, cùm equo impositus in conspectum S. Popponis allatus est. Qui de Dei misericordia nihil pro eodem diffisus, apud seipsum eum collocat, & tacito mētis nutu Deū pro eius sospitate rogat. Deinde postquam eum benedictionis suę remedio fouerer, protinus ei vires integras ex sanctificatione manuum suarū impetrauit. Fuit hoc celebri omnium sermone diuulgatum, & cicatrices, quas vir ille retinuit, omnibus omnem dubitandi occasionem adimebant.

Fit Abbas Stabulensis.

Post hæc Stabulensis monasterij Abbas Bertrānus mortis debitum persoluit, & Poppo ad eam dignitatē, summa Henrici Imperatoris voluntate capessendam coactus fuit. Ibi dum ille fluxos quorundā monachorum mores seuiore disciplina deuincire vellet, grauissimum multorum in se odium concitauit, sed vir Dei nullas hominū minas vel insidias timens, perrexit strenuè, cum omni tamē modestia & mansuetudine, collapsa pietatis & monasticæ vitæ fundamenta restaurare.

Fit Abbas S. Maximini.

Biennium in ea vinea laborauerat, cùm Herichoni Treuirensiū apud sanctum Maximinum Abbati succedere, Imperatoris mandato cogitur, vbi similis in eum, imò grauior quorundā, cum insidiandi copijs, inuidia processit, eorum videlicet, qui à monasticis obseruationibus per abrupta deflexerant. Cùm enim illicita sibi sub eo non licere conspicerent, cōsilia iniquitatis & sceleris plena de morte eius machinari cœperunt. Et quidem præter alia non dico religiosorum, sed prophanorum etiā hominum auribus indigna, eò impietatis processerunt, vt in apponendis beato viro cibis & potibus, venenorum suorū vterentur admixtione. Sed hæc diaboli inuidia per nequitiæ suæ ministros conflata, nulla mor-

venenum nihil eum lædit.

te Dei ministrum læsit, licèt ipse multones idipsum gustare non refugerit.

Eo tempore cùm grauis de Imperij dignitate inter Conradū (qui Henrico in Imperio successit) & Henricū Galliæ Regē discordia exorta fuisset, neq; vllis precibus vel obtestationibus ad concordiā reuocari possent, vnus Poppo prudentia & sanctitate solus efficere valuit, quod multi nulla rōne consequi potuerunt. Neq; tantùm eos ab intestinis bellis ad sanctissima pacis fœdera traduxit, sed Henricum Regem adeo in sui amorem inflammauit, vt quidquid ab eo vellet, solo nutu impetraret. Conradus verò, vt re ipsa amoris magnitudinē erga Popponem declararet, Argentinæ ciuitatis episcopatum ei detulit, sed vir sanctus, qui tota mente honores oēs respuebat, non minus callidè quā humiliter eum dignitatis gradū declinauit. Cum enim Imperatoris auctoritate vehemēter se vrgeri cerneret, non dubitauit sancto quodam mentiendi artificio dicere, se clerici filium esse, atq; ideò canonicis sanctionibus à Pōtificiæ dignitatis gradu arceri. Rex cū huius excusationis fictione erubesceret, tunc quidē conticuit, sed postquam longè aliter se rem habere, & filium laici, militaris glorię laude præstantissimi, esse intellexit, acriter eum redarguit. Quod quidē ille tulit patientissimè, Imperator tamen cum cerneret eum omnibus virtutum maximarū ornamentis egregiè decoratum, curam ei plurimorum monasteriorū delegauit, quæ admirabili monasticæ disciplinæ splendore illustrauit.

Subterfugit Episcopatū Argentinensem.

Tandem post multos varijs in locis exantlatos labores, Atrebatensis quoque monasterij curā, Imperatoris mādato suscipere coactus fuit. Vbi cum pari omnium affectu & summa beneuolentiæ & amoris significatione, exciperetur, obitus sui diem haud procul abesse diuina reuelatione intellexit, Quare statim ad Stabulense monasterium ire perrexit, vt locus ille, in quo prima monasticæ vitæ fundamenta iecerat, eum etiam ex hac vita migrantem susciperet & corpusculū suo

gregem

Marcianense cœnobium. gremio contineret. In itinere fuit à Marchiso Martiana benignè ad monasterium suum inuitatus, vt curam eius susciperet. Cum ibidem varijs dæmonum infestationibus eius cōstantia tentari grauiter cœpit, quas ille insitā virtute semper elusit donec valida febriū vi correptus, atque inexhaustis doloribus fatigatus beatum Deo spiritum *Moritur.* reddidit.

Fuit sanè hic sanctus admirādis virtutibus clarus, adeò vt post mortem gratissimę suauitatis, fragrantia ex sacro eius corpore manauerit: quæque olim viuenti in virtutibus amplius fla*Odor suauissimus ex corpore defuncti.* grarat, & nunc in carne ipsius redolere non cessauit. Funus fuit multorum lachrymis ex eo loco in Stabulēse monasterium inductum, & omnibus in locis per quæ transeundū erat, ab vniuersis summis honorū indicijs & admirabili celebritate exceptum. Tandem, vt ad Stabulense monasteriū peruentum fuit, ingens clamor & eiulatus tam laicorum quàm monachorum exortus fuit, nemoque fuit, qui non orbitatem suam in morte sancti viri testaretur.

Cæterùm quāuis corporali præsentia suis subtractus esset, spiritu tamen & miraculorum virtute præclarè adfuit, qd sanè plurima sanitatum beneficia, quæ per eū Dominus operatur, abundè testantur. Febricitantes, dæmoniaci, al jsq; quibuscunq; oppressi languoribus ad sepulchrum eius, Deo cooperante curātur. Vnum ex multis, quod omnibus penè notum est, in medium proferam, vt ex hoc fides credentium incalescat. Aeger quidā hydropico morbo diu vexatus, ab occidenti plaga, adductus est in Basilicam sancti & apostolici viri Remacli, qui multis virtutibus suam præsentiā ibidem sæpe declarabat. Hic igitur cùm ibidē magna fiducia cupitam diu salutem præstolaretur, accidit vt nocte quadā sopore depressus, beatum Remaclum nimio splendore radiantem sibi assistere conspiceret, qui eum admonebat, vt B. Popponis Abbatis sepulchrum peteret, & certissimam ab eo salutem reciperet. Aeger igitur euigilans, eò protinus vtcunque potuit, perrexit, & ardentissimis precibus diuinum auxilium & misericordiam, eius inte. uentu, implorare cœpit, cùm subitò virus omne, quod per membra ac vitalia diffundebatur, conglomeratum, magno vomitu p gutturis prorupit meatum. Statimque homo, qui penè desperatus aduenerat, incolumis surrexit, & gratias agens Deo in sanctis eius confessoribus, lætus ad propria repedauit. *Hydropicus ad B. Popponis sepulchrū curatur.*

ILLVSTRE MARTYRIVM B Polycarpi Smyrnensis Episcopi.

Ex eo quod Eusebius Pamphilus. Lib. 4. Historia Ecclesiast. scriptum reliquit. Passus est anno septimo Imperij Marci Aurelij Antonini & Lucij Veri. Consf. Luca Aure. tertium & Quadrato.

Temporibus ijs, dum Anicetus Romanæ Ecclesiæ præerat, Polycarpum, cui adhuc suppeditabat vita, Romam aduentasse & cum Aniceto in congressum colloquiumq; de controuersia, quæ fuit de die paschæ celebrando suscepta, venisse commemorat Irenæus. Aliam item historiam de Polycarpo idem scriptor tradidit, quæ ita se habet. Polycarpus non solū ab Apostolis institutus, & cum multis qui Christum oculis conspicati sunt, familiariter versatus, sed etiam ab ijsdem in Asiam delegatus est, quò Smyrnensis Ecclesię episcopatum capesseret: quem quidem nos ineunte ætate vidimus. Nam diu vitam propagauit, & planè grandis fuit: qui summa cum admiratione, & celebritate martyrium perpessus, cessit è vita, eaq; perpetuo docuit quæ ab Apostolis didicerat, quæ ecclesia tradit, quæ denique sola vera sunt. Atque ista testimonio cōfirmant, cùm omnes Ecclesiæ Asiaticæ; tum episcopi, *26. Ian.* *Lib. 3. c. 3. contra hæreses.* *Irenæus vidit Polycarpū.*

ſcopi, qui hactenus ſucceſſerunt Polycarpo: qui profectò teſtis veritatis fuit, multo fidelior conſtantiorq́; , quã Valentinus, Marcion, & totum reliquum genus, eorum, qui tot & tam peſtiferas in Eccleſiam errorũ ſectas inuexerũt.

Polycarpus venit Romam. Qui tandem, Aniceto Romanæ Eccleſiæ Epiſcopatum gerente, Romam aduentans cõplures ab errore hæreticorum, quos diximus, auocauit, & ad Eccleſiam veramq́; religionem, traduxit, palamq́; prædicauit, ſe ab Apoſtolis accepiſſe hanc vnam & ſolã veritatem, quæ eſt ab Eccleſia tradita. Idem Polycarpus Marchioni in eius conſpectum venienti dicentique, rogantiq́; , Noſce nos amabò: reſpondit, Noui equidem primogenitũ Satanæ. Talem enim tum Apoſtoli tum illorum diſcipuli adhibuerunt cautionem, vt ne ſermonem quidem eum aliquo illorum, qui veritatem fallaciter ſuis commentis adulterare nitebantur, aliqñ conferre vellent: ſicut paulus admonet, Hæreticum hominem poſt vnam & alteram admonitionem deuita, ſciens ꝙ talis euerſus eſt, & peccat proprio iudicio condemnatus. Eſt etiam Epiſtola Polycarpi ad Philippenſes ſcripta accuratiſſimè, ex qua expreſſam fidei illius notam, & veritatis prædicationẽ hi, quibus libitum ſit, quique ſuæ ſalutis rationẽ ducant, poſſunt manifeſtè perſpicere. Hactenus Irenæus.

Nota hãc reſponſionem.

Teſtimoniũ Smyrnenſis Eccleſiæ de martyrio Polycarpi. De præclaro autem Polycarpi certamine, eſt præclarum admodũ Smyrnenſis Eccleſiæ teſtimonium in Epiſtola quæ Eccleſijs Ponti ſcripta eſt. Eo namque tempore quo Aſia maximis perſecutionũ procellis turbaretur, martyrio ſupremum vitę diem egit. Nam, vt Epiſtola, loquitur, cum cernerent, qui vndiq; circunſiſtebant, alios martyres, partim flagris ad intimas vſque venas & arterias dilaceratos, ſic vt iam viſcera, aliaque occultiora membra, intimis corporis receſſibus abdita, oculis omniũ ſubijcerentur: partim buccinorum teſtis, è mari deportatis, & lapillis quibuſdam præacutis ſubſtratis afflictos, & per quodq; ſuppliciorum ac tormentorum genus raptos, & beſtijs deniq; immanibus ad dilaniandum traditos: cùm coram, inquam, cernerent, illos hoc omnia inuicta virtute ſuſtinuiſſe, incredibili propè admiratione obſtupefacti, vnanimi voce mentis quodam furore agitati exclamauerunt: Tolle impios, Quæratur Polycarpus.

Virtus & cõſtantia Polycarpi. Polycarpus autem, qui maximam omnibus ſui admirationem excitabat, primùm vt iſta de martyribus audierat, pacato & tranquillo animo perſtitit, & vultum omnemq́; mentis ſtatum conſtantem & immobilem conſeruauit. Et quamuis in animo haberet illic in ciuitate manere, tamen familiaribus petentibus obſecrantibusque, vt ſe inde ſubduceret, demũ morem geſſit, & in villam non longè ab vrbe diſtantem ſeceſſit, ibiq́; cum paucis amicorum dies noctesq; nihil aliud molitus eſt, quàm preces obnixè & inſtanter ad Dominũ fundere: quibus quidem ſupplex flagitabat (hoc enim erat ei ſemper in more poſitũ) vt pax tranquilla concederetur eccleſijs. Actriduo ante, quam prehenderetur, cum in precibus attentè poſitus ſomno opꝑreſſus eſſet, noctu in viſione ſecundũ quietem vidit ceruical flamma accenſum, derepente conſumi confieiq;. Qua quidem re è ſomno excitatus, ſtatim viſum ſuum ijs, qui aderant expoſuit, & quod futurum erat, mente ſe iá præſagiens apertè ſuis prædixit, neceſſarijs ſe flammarum incendijs corpori circumiectis vitam pro Chriſto profundere oportere.

Viſio Polycarpi.

¶ Tandem igitur cum illi, qui eum omni cura, & diligentia conquirebãt, inſtarent, iterum incredibili ſtudio & amore erga fratres compulſus, in aliã villam ſe tranſtulit: quò quidem non longo tempore poſt cùm perueniſſent, & duos illius loci pueros comprehendiſſent, quorum alterum verberibus tam diu tamq́; immaniter ceciderunt, donec ſuppliciorum atrocitate victus, Polycarpi eis diuerſorium proderet. Mox igitur eò aduolantes, certiores facti ſunt eum, in ſuperiori conclaui aſſidere. Potuiſſet ſe facilè vir ſanctus

ex eo loco in domum aliã recipere, sed nequaquam oblatam martyrij coronam reijcere voluit, dicens. Fiat voluntas Domini. Quin, vt eos adesse intellexit, per gradus ad eos descendit, atque cum illis, adeo sereno ac placido vultu locutus est, vt qui virũ antea ignorassent, cum oculis in canã eius, & ingrauescentem ætatem, in venerandã quoque & constantem vultus moderationem coniecissent, viderentur sibi rem permiram videre, rogarentque ab se ipsi mutuo, Tantane quæso festinatio in tali sene præhendendo suscipi debuisset? Ipse autem, abiecta cunctatione primùm mensam illis actutum apponi, iussit, deinde vt cibum largè, & affatim sumerent rogauit, vnamque sibi horam qua orationi vacaret, postulauit. Qua concessa surrexit, & gratia Domini cumulatè repletus, adeo ardenter precatus est, vt qui præsto illũ audirent orantem, ad miratione prope obstupescerẽt, complures que illorum tam spectatum tamque eximia, & diuina virtute præditum senem morte affici vehementer condolescerent.

Insignis eius virtus ex conscientia & vultus serenitate elucet.

Vt primùm autem precandi finem fecerat, & memoria repetierat omnia quæcunque illi in vita aliquando contigissent, & totam denique Ecclesiam Catholicam per vniuersum orbem dispersam precibus Deo cõmendauerat, cum iam hora abeundi instaret, satellites eum asino impositũ versus vrbem die festo magni sabathi deduxerũt. Herodes qui præfectus pacis dicebatur, & pater illius Necetes, illi obuiã prodiere: qui vbi illum ad se in Rhedam transtulerant, propter eum assidentes ei persuadere conati sunt ad hunc modum. Quid mali est istud, dicere (Domine Cæsar) & illi sacrificare, & sic tandem saluũ euadere, & incolumem? Polycarpus primò nullũ dedit responsum, sed illis magis instantibus sic tandem locutus est: Non facturus sum aliquãdo, quod mihi cõsulitis. Isti igitur spe illius in suam sententiam pertrahendi deiecti, cõtumeliosa verba in eũ iaciunt, & tanta cum celeritate de curru præcipitant, vt inde delapsus, tibiam magnopere laceraret, læderetque. At ille de ea re minime laborans, quasi nihil mali fuisset perpessus, lubenti animo à satellitibus ductatus, satis incitato gradu ad stadium proficiscitur. Polycarpo igitur in stadiũ ingredienti vox è cęlo dimissa, dixit: fortis esto Polycarpe, & excelso animo rem gere. Eum à quo vox profecta esset, vidit nemo: vocem autem multi è nostris audiuerũt, sed propter tumultum in stadio concitatum, multitudo omnino audire non potuit. Illo igitur ad iudicem deducto, simulatque intellectũ erat Polycarpum fuisse comprehensum, ingens tumultus oriebatur.

Præcipitatur de curru.

Vox cælo demissa eum confirmans hortatur.

Ex quo proconsul, vbi accessit, sciscitatus est: Tune es Polycarpus? Polycarpus se eundem esse fatebatur. Tum suadere proconsul, vt Christum negaret sic locutus: Reuerere ætatem tuam, & alia his similia quæ ab eiusmodi viris dici solent. Iura per Cæsaris fortunam, Resipisce, dic. Tolle impios. Polycarpus graui, & constanti vultu in vniuersam multitudinem, quæ erat in stadio intuens, & manum, versus eos intendens, cum gemitu oculis in cælum sublatis, dixit. Tolle impios præsidi cũ amplius instaret, diceretque. Iurato, conuicijs Christũ afficito, & te dimittam, respondit Polycarpus: Octoginta sex annos illi iã inseruio, & nullo me hactenus affecit incommodo: quomodo igitur regem meũ, qui me ad hoc vsque tempus seruauerit incolumem, contumeliosis verbis possum afficere? proconsule denuò vrgẽte ac dicente, Iura per Cæsaris fortunam: Polycarpus, si, inquit, ad inanẽ ostentationem requiris, vt per Cęsaris fortunam iurem (sic enim vocas) & me qui sim ignorare præte fers, sic, vt libere, & ingenuè loquar accipito: Christianus sum. Quod si placet Christiani professionem cognoscere, da mihi diẽ, & audies. Tum proconsul, Istud, inquit, persuade populo. Tibi equidem, inquit, Polycarpus, rationem, & sententiam meam (magistratibus enim, & potestatibus à Deo constitutis, eum honorem, qui nostrorum animorum saluti, nostræque religioni

Sistitur tribunali.

Præclarũ responsum.

gioni nihil afferat detrimenti, (pro dignitate tribuere docemur) impertire non grauabor: sed illos non satis dignos existimo, quibus de fide nostra per responsum satisfaciam. Et proconsul Bestias, inquit, habeo in promptu: istis te obijciam laniandum, nisi te maturè pœnituerit. Accerse, inquit, nam nobis rata ac decreta stat sententia, & multum ab ea absumus, vt aliquando animo mutato, nos meliorum pœniteat, quò deteriora sequamur. A sæuitia, & crudelitate ad æquitatem, & modestiam traduci, est sanè pulchra mutatio.

Ad quem rursus proconsul: Te, inquit, ardentibus flammarum incendijs domitum, & mansuetum reddam, si bestiarum laniatus contemnas, & non resipiscas ocyus. Tum Polycarpus, Ignem, inquit, mihi minitaris, qui ad tempus exardescit, ille quidem, sed paulò post penitus extinguitur. Verū ignem illum futuri iudicij, ad perpetuum impiorum supplicium & cruciatum reseruatum omninò ignoras: Sed quid cunctaris? profer bestias, aut aliud quod lubet. Ista, & alia complura locutus, tanto vultus decore, & gratia imbutus est, tantaq; animi fidentia, & alacritate expletus, vti his, quæ essent ei tam minaciter obiecta, non modò, non conturbatus succumberet, sed contrà illum ipsum proconsulem admirabili sui constantia, & grauitate prorsus obstupefaceret. Proconsul pręconē mittit, qui in medio stadio istud ter prædicaret: Polycarpus professus est se Christianum esse. Quæ vox cum esset à præcone emissa, vniuersa tum gentium, tum Iudęorum multitudo, qui Smyrnam incolebant, animi impetu, & bile effrenata exardescens alta voce clamaret: Iste est Asiæ doctor, iste Christianorum pater, iste nostrorū Deorum euersor, iste denique est, qui adeo multos perdocuit, vt neque dijs sacrificent, neque eos adorent. Quæ cum essent locuti, vociferari, & rogare Philippum munerarium, vt leonem qui Polycarpum discerperet, emitteret. Hic verò respondere, non esse ei

Mira vultus gratia inter minas.

Clamor gentiū, & Iudæorum cōtra Polycarpum.

integrum, quoniam iam ferarum certamina confecta erant. Tunc illis visum est, vno consensu clamando instare, vt Polycarpus viuus in rogū cōijceretur, Ita enim factum oportuerat, vt visio, quæ de ceruicali ei apparuisset, compleretur. Quod quidem cū ardens videret, Deum precatus paululū, ad fideles tandem, qui cum eo erant, se conuertit, & mente (prophetico more) futura præsagiens, dixit me viuum oportet cremari. Ista igitur erant cum tanta cœleritate suscepta, vt dicto penè citius propterea geri viderentur, quòd eum frequens hominum turba, & ex officinis, & ex balneis ligna sermentaquè actorum coaceruabat, tum maximè Iudęi ad hoc facinus (sicenim illorū mos in eiusmodi negotio erat) operam propenso animo conferebant.

Verùm vbi rogus extructus, & paratus erat, Polycarpus soluto cingulo, & omnibus vestibus exutis, calceos etiam sibi extrahere cœpit: quod quidē antea non aliquando facere consueuerat, propterea quòd singuli fideles magno studio inter se contendebāt, quis primùm ei in eo munere inseruiens, corpus illius posset contrectare. Nam in toto ætatis curriculo, etiam ante canitiem, propter vitam honestè actam, probeq; moratam, magnopere colebatur. Paulò post igitur instrumenta, quibus in rogo firmè teneretur, apparata, corpori illius circumijciuntur: Et cū illum clauis vellent affigere, dixit: Sinite me hoc modo. Nam qui mihi patientiam ad ignis flammas sustinendas pro sua clementia largitur, largietur etiam, vt sine cōmissuris clauorum, quibus me affigere statuitis, constans absque vlla corporis commotione rogo adhærescam. Idcirco eum non clauis, sed vinculis solùm colligarunt. Qui manibus à tergo circumplicatis constrictisq;, tanquam aries insignis, ex immenso grege delectus, vt holocaustum gratum acceptumq; fieret Deo omnipotenti, sic locutus est: Pater dilecti, & benedicti filij tui Iesu Christi, per quem tui cognitionem accepimus: Deus Angelo-

Honestissima Polycarpi vita.

Oratio B. Polycarpi.

gelorum & Potestatum, Deus totius creaturæ & iustorum, cuiusque generis, qui viuunt in conspectu tuo: gratias tibi ago, quòd me huius diei & horæ celebritate donasti, in qua cùm in martyrum numero, tum in calice passionis Christi tui, tormentorũ particeps fiam, in resurrectionem vitæ æternæ, tam animæ, quàm corporis, per immortalem Spiritus sancti virtutem: inter quos, quæso martyres hodie in conspectu tuo pro hostia pingui, & accepta admittar, sicut præparasti, præsignificasti, & iam tandem compleuisti, qui verus Deus es, & omnis mendacij expers. Ac propterea præ cæteris omnibus te laudo, te benedico, te glorifico per Iesum Christũ dilectum filium tuum, Pontificem æternum, per quem tibi cum eo in Spiritu sancto gloria nunc & in futura sæcula sæculorum. Amen.

Hanc vocem Amen vbi emiserat, & orandi finem fecerat, carnifices, quibus ignis extruẽdi cura imponebatur, rogum incenderunt. Qui vbi ardentem flammam effuderat, miraculum ingẽs illis, quibus idem videre à Deo concessum fuit, quique ad ea, quæ gerebantur, cæteris fidelibus verè in posterum narranda, erant reseruati, visum est. Ignis enim fornicis speciem gerens, tanquàm velum nauigij, ventorum flatibus turgescens, corpus martyris vndique obuallat. Ille in medio constitit, non tanquam caro exusta, sed tanquam aurum & argentum, in camino ignis ardore probatum. Quin etiam tantum & tam fragrantem odorem inde hauriebamus, vt idem velut ex thure odorifero, aut alio quouis precioso aromate efflatus videretur. Ad extremum igitur, cum nefarij & impij homines eius corpus ab igne minimè posse consumi viderent, carnifici mandata dederunt, vt propius ad rogum progressus, illũ ense stricto confoderet. Qua re confecta, tanta cruoris copia effluxit, vt ignem prorsus extingueret, & vniuersa multitudo quæreret secum magna cum admiratione, virum tantum esset discriminis inter

Insigne miraculum.

infideles & electos: ex quorum numero iste Polycarpus vnus erat, vir nostris temporibus omnium facilè præstantissimus, Catholicæ Smyrnẽsis Ecclesiæ Episcopus, doctor Apostolicus & propheta pius. Nam quodcunque verbum ex eius ore exibat, idem vel iam expletum erat, vel postea pro certo explendum. Inuidus, odiosus & iustorum hominum generi semper infestus diabolus, cùm martyrij eius amplitudinem, cumq; incorruptam & integram vsque à teneris vnguiculis viuendi rationem immortalitatis corona remuneratam, eumque ipsum propterea stabili & certo præmio vitæ æternæ donatum cerneret, omni cura, & cognitione eò incubuit, nè corpus eius à nobis inde auferretur: idque adeo cum permulti è nostris permagna cupiditate ducerentur, & huius rei efficiendæ, & sanctæ illibatæque carnis perfruendæ.

Nota quã cupiant Christiani eius habere reliquias.

Nam certi homines Nicete, patrem Herodis, Dalcæ fratrem, submonebant, vt Præsidem exoraret, ne corpus eius cuiquam daret, nè Christiani, inquiunt, crucifixo illo derelicto hunc venerari incipiant. Atque hæc Iudæis submonentibus obnixeq; instantibus, aggressi sunt. Iudæi autem nos, quibus in animo erat illum ex igne eximere, accuratè obseruabant. Centurio autem cũ videret Iudæos instare contentius, corpus martyris in medio poni, & vt gentium mos fert, igne comburi iubet. Sic nos postea ossa eius pretiosiora, lapillis preciosis auroq; puriora, ex cineribus lecta eo loco reposuimus, qui illis erat decorus consentaneusque. Ista de beato Polycarpo, qui Smyrnæ martyrium obiuit, cum alijs duodecim ex Philadelphia profectis, qui idem genus mortis lubentes pertulerunt, literis mandata sunt. Qui solus præ cæteris multò maxima nominis celebritate apud oẽs floruit, vsque adeo vt ipsis gentibus vbiq; locorum frequens in ore & sermone versetur. Talem quidem exitum res ab admirabili, & apostolico Polycarpo gestæ, tandem consecutæ sunt.

Ossa eius reuerẽter reponuntur.

VITA

VITA SANCTAE PAVLAE, Nobilissimæ Viduæ Romanæ,

Ex ea quæ est per D. Hieronymum conscripta, epistola 27. ad Eustochium. Obijt anno Domini 404 cum S. Innocentius Romanæ præesset Ecclesiæ.

26. Ianu.

Ancta ac venerabilis, Paula nobilis genere, sed multò nobilior sanctitate: potens quondā diuitijs, sed nunc Christi paupertate insignior. Gracchorum stirps, soboles Scipionum, Pauli hæres cuius vocabulum trahit, Martiæ Papyriæ, matris Africani, vera, & germana progenies: Romæ prætulit Bethleem, & auro tecta fulgētia informis luti vilitate mutauit: Non meremus, quòd talē amisimus, sed gratias agimus quòd talem habuimus, imò habemus. Deo enim viuunt omnia: & quidquid reuertitur ad Dominum, in familiæ numero computatur. Quanquam amissio illius cælestis domus habitatio sit: quæ quamdiu in corpore fuit, peregrinata est à Domino, & voce semper flebili conquerebatur: Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est, habitaui cum habitantibus Cedar, multum peregrinata est anima mea. Cupio dissolui & esse cum Christo. Quoties autē infirmitate corpusculi (quam incredibili abstinentia, & duplicatis cōtraxerat ieiunijs) vexabatur, hoc in ore volebat: Subijcio corpus meum, & in seruitutem redigo: ne alijs prędicās, ipsa reproba inueniar. Inter doloris aculeos quos mira patientia sustinebat, quasi apertos sibi cælos adspiceret, loquebatur: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam. Vis lector breuiter eius scire virtutes? Omnes suos pauperes pauperior ipsa dimisit. Nec mirum de proximis, & familiola, quam in vtroq; sexu de seruis & ancillis in fratres sororesq́, mutauerat, ista proferre: cum Eustochium Virginem, & deuotam Christo filiam procul à nobili genere, sola fide, & gratia diuitem reliquerit.

Omnis S. Paula.

Paupertas eius quam spretis diuitijs omnibus summo studio amplexa est.

Alij altius repetant, & à cunabulis eius, ipsisq; (vt ita dicam) crepundijs matrem Blesillam, & Rogatum proferant patrem: quorum altera Scipionū Gracchorumq; progenies est: alter per omnes fere Græcias vsq; hodie stemmatibus, & diuitijs, ac nobilitate Agamemnonis fertur sanguinem trahere, qui decennali obsidione Troiam deleuit. Nos nihil laudabimus, nisi quod proprium est, & de purissimo sanctæ mētis fonte profertur. Tali igitur stirpe generata, iuncta est viro Toxotio, qui Aeneæ & Iuliorum altissimū sanguinem trahit. Vnde etiam filia eius Christi Virgo Eustochium, Iulia nuncupatur & ipse Iulius à magno demissum nomen Iulo. His, inquam, orta maioribus & fęcunditate ac pudicitia probata, primùm viro, deinde propinquis, & totius vrbis testimonio: quinque liberos edidit, Blesillam, super cuius mortē eam Romæ cōsolatus sum: Paulinam, quæ sanctum & admirabilem virum, & propositi, & rerum suarum Pammachium reliquit hęredem: Eustochium, quæ nunc in sanctis locis virginitatis & Ecclesię monile preciosum est: Ruffinam, quæ immaturo funere pium matris animum consternauit, & Toxotium.

Iungitur Toxotio viro.

Liberi eius.

Postquàm vir mortuus est (quem ita planxit, vt propè ipsa moreretur, ita se conuertit ad Domini seruitutē, vt oēs pęnè diuitias in pauperes erogaret. Quis inopum moriens, non illius vestimentis obuolutus est? Quis clinicorum nō eius facultatibus sustētatus est? quos curiosissimè tota vrbe perquirens, damnum putabat si quisquam debilis, & esuriens cibo sustentaretur alterius. Spoliabat filios, & inter obiurgantes propinquos, maiorem se eis hæreditatem Christi misericordiam, dimittere loquebatur. Quid in cunctos clementissimum animum, & bonitatem etiam in eos quos nūquam viderat, euagantem commemorem? Nec diu potuit excelsi apud sęculum generis, & nobilissimæ familiæ visitationes, & frequētiam sustinere. Merebat

Summa eius benignitas in pauperes.

bat

bat honore suo, & ora laudantium declinare, ac fugere festinabat. Cumque Orientis & Occidentis Episcopos ob quasdam Ecclesiarum dissensiones Romam Imperiales literæ contraxissent, vidit admirabiles viros, Christiq; Pontifices, Paulinum Antiochenæ vrbis Episcopum, & Epiphanium Salaminę Cypri, quæ nunc Constantia dicitur: quorum Epiphanium etiam hospitem habuit: Paulinum in aliena manētem domo, quasi proprium, humanitate possedit. Quorum accēsa virtutibus, per momenta patriam deserere cogitabat: non domus, non liberorum, nō familiæ, non possessionum, non alicuius rei, quæ ad sæculum pertinet memor: sola si dici potest, & incomitata, ad eremum Antoniorum atq; Paulorum pergere gestiebat. Tandemque exacta hyeme, aperto mari, redeuntibus ad Ecclesias suis Episcopis, & ipsa voto cum eis ac desiderio nauigauit. Quid vltra differo? Descendit ad portum, fratre, cognatis, affinibus, &, qd his maius est, liberis prosequentibus, & clementissimā matrem pietate vincere cupientibus. Iam carbasa tendebantur, & remorū ductu nauis in altum protrahebatur. Paruus Toxotius supplices manus tendebat in littore. Ruffina iam nubilis, vt suas expectaret nuptias, tacens fletibus obsecrabat: & tamen illa siccos ad cœlum tendebat oculos, pietatem in filios, pietate in Deum superans. Nesciebat se matrē vt Christi probaretur ancilla. Torquebantur viscera, & quasi à suis mēbris distraheretur, cum dolore pugnabat, & amorem filiorum maiore in Deum amore contemnens, in sola Eustochio, quæ & propositi & nauigationis eius comes erat, acquiescebat. Sulcabat interim nauis mare, & cunctis, qui cum ea vehebantur, littora respicientibus, ipsa auersos tenebat oculos, nè videret, quos sine tormento videre non poterat. Fateor nulla sic amauit filios, quibus antequam proficisceretur, cuncta largita est, exhæredans se in terra, vt hæreditatem inueniret in cœlo.

Epiphanius hospes sanctæ Paulæ.

Nota fortitudinē animi in tanta matrona.

Delata est ad insulam Pontiam, quā clarissimæ quondam fœminarum sub Domitiano Principe pro confessione nōis Christiani, Flauillæ Domitillę nobilitauit exilium: vidensque cellulas in quibus illa longum martyrium duxerat, sumptis fidei alis, Hierosolymam & sancta loca videre cupiebat. Tandem post Rhodum & Lyciam, vidit Cyprum: vbi sancti & venerabilis Epiphanij pedibus prouoluta, decem ab eo diebus retenta est: non in refectionem, vt ille arbitrabatur, sed in opus Dei, vt re comprobatū est. Nam omnia illius regionis lustrans monasteria, prout potuit, refrigeria sumptuum fratrib' dereliquit, quos amor sancti viri de toto illuc orbe conduxerat. Inde breui cursu transfretauit Seleuciam, de qua ascendens Antiochiā, sancti Confessoris Paulini modicum charitate detenta, media hyeme, calente ardore fidei, fœmina nobilis, quę prius Eunuchorum manibus portabatur, asello sedens profecta est. Omnia deinde loca, quæ sacris voluminibus cōtinentur, eximia quadam pietate, & incredibili in sanctos munificentia visitauit. Per singulos sanctos Christum se videre credebat: & quicquid in illos contulerat, in Dominum se contulisse lætabatur. Mirus ardor & vix in fœmina credibilis fortitudo. Oblita sexus, & fragilitatis corporeæ, inter tot millia monachorum cum puellis suis habitare cupiebat: & forsitan, cunctis eam suscipientibus impetrasset, ni maius sanctorum locorum retraxisset desideriū. Tandem in sanctam Bethleem læta perueniens, ibi perperuò mansura, angusto per trienniū mansit hospitiolo, donec extrueret cellulas ac monasteria, & diuersorum peregrinorum iuxta viam conderet mansiones, in qua Maria & Ioseph hospitium nō inuenerant.

Flauillæ Domitillæ exiliū.

S. Paula multa largitur monachis Cypri.

Sancta loca & monachorum cellulas S. Paula visitat.

Cōdit monasteria in Bethleem.

Ibi demum tanta se humilitate deiecit, vt qui eam non vidisset, & pro celebritate nominis videre gestisset, ipsam esse non crederet, sed ancillarū vltimam: & cùm frequentibus virginum choris cingeretur, & veste, & voce,

Eius humilitas.

VITA SANCTAE PAVLAE, Nobilissimæ Viduæ Romanæ,

Ex ea quæ est per D. Hieronymum conscripta, epistola 27. ad Eustochium. Obijt anno Domini 404 cum S. Innocentius Romanæ præesset Ecclesiæ.

26. Ianu.

Ancta ac venerabilis, Paula nobilis genere, sed multò nobilior sanctitate: potens quondã diuitijs, sed nunc Christi paupertate insignior. Gracchorum stirps, soboles Scipionum, Pauli hæres cuius vocabulum trahit, Martiæ Papyriæ, matris Africani, vera, & germana progenies: Romæ prætulit Bethleem, & auro tecta fulgẽtia informis luti vilitate mutauit: Non meremus, quòd talẽ amisimus, sed gratias agimus quòd talem habuimus, imò habemus. Deo enim viuunt omnia: & quidquid reuertitur ad Dominum, in familiæ numero computatur. Quanquam amissio illius cælestis domus habitatio sit: quæ quamdiu in corpore fuit, peregrinata est à Domino, & voce semper flebili conquerebatur: Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est, habitaui cum habitantibus Cedar, multum peregrinata est anima mea. Cupio dissolui & esse cum Christo. Quoties autẽ infirmitate corpusculi (quam incredibili abstinentia, & duplicatis cõtraxerat ieiunijs) vexabatur, hoc in ore voluebat: Subijcio corpus meum, & in seruitutem redigo: ne alijs prędiãs, ipsa reproba inueniar. Inter doloris aculeos quos mira patientia sustinebat, quasi apertos sibi cælos adspiceret, loquebatur: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam. Vis lector breuiter eius scire virtutes? Omnes suos pauperes pauperior ipsa dimisit. Nec mirum de proximis, & familiola, quam in vtroq; sexu de seruis & ancillis in fratres sororesq́, mutauerat, ista proferre: cum Eustochium Virginem, & deuotam Christo filiam procul à nobili genere, sola fide, & gratia diuitem reliquerit.

Omnia S. Paula.

Paupertas eius quam spretis diuitijs omnibus summo studio amplexa est.

Alij altius repetant, & à cunabulis eius, ipsisq́; (vt ita dicam) crepundijs matrem Blesillam, & Rogatum proferant patrem: quorum altera Scipionũ Gracchorumq́; progenies est: alter per omnes fere Græcias vsq; hodie stemmatibus, & diuitijs, ac nobilitate Agamemnonis fertur sanguinem trahere, qui decennali obsidione Troiam deleuit. Nos nihil laudabimus, nisi quod proprium est, & de purissimo sanctæ mẽtis fonte profertur. Tali igitur stirpe generata, iuncta est viro Toxotio, qui Aeneæ & Iuliorum altissimũ sanguinem trahit. Vnde etiam filia eius Christi Virgo Eustochium, Iulia nuncupatur & ipse Iulius à magno demissum nomen Iulo. His, inquam, orta maioribus & fęcunditate ac pudicitia probata, primùm viro, deinde propinquis, & totius vrbis testimonio: quinque liberos edidit, Blesillam, super cuius mortẽ eam Romæ cõsolatus sum: Paulinam, quæ sanctum & admirabilem virum, & propositi, & rerum suarum Pammachium reliquit hęredem: Eustochium, quæ nunc in sanctis locis virginitatis & Ecclesię monile preciosum est: Ruffinam, quæ immaturo funere pium matris animum consternauit, & Toxotium.

Iungitur Toxotio viro.

Liberi eius.

Postquàm vir mortuus est (quem ita planxit, vt propè ipsa moreretur, ita se conuertit ad Domini seruitutẽ, vt oẽs pęnè diuitias in pauperes erogaret. Quis inopum moriens, non illius vestimentis obuolutus est? Quis clinicorum nõ eius facultatibus sustẽtatus est? quos curiosissimè tota vrbe perquirens, damnum putabat si quisquam debilis, & esuriens cibo sustentaretur alterius. Spoliabat filios, & inter obiurgantes propinquos, maiorem se eis hæreditatem Christi misericordiam, dimittere loquebatur. Quid in cunctos clementissimum animum, & bonitatem etiam in eos quos nũquam viderat, euagantem commemorem? Nec diu potuit excelsi apud sęculum generis, & nobilissimæ familiæ visitationes, & frequẽtiam sustinere. Merebat

Summa eius benignitas in pauperes.

bat honore suo, & ora laudantium declinare, ac fugere festinabat. Cumque Orientis & Occidentis Episcopos ob quasdam Ecclesiarum dissensiones Romam Imperiales literæ contraxissent, vidit admirabiles viros, Christiq; Pontifices, Paulinum Antiochenæ vrbis Episcopum, & Epiphanium Salaminæ Cypri, quæ nunc Constantia dicitur: quorum Epiphanium etiam hospitem habuit: Paulinum in aliena manentem domo, quasi proprium, humanitate possedit. Quorum accensa virtutibus, per momenta patriam deserere cogitabat: non domus, non liberorum, nō familiæ, non possessionum, non alicuius rei, quæ ad sæculum pertinet memor: sola si dici potest, & incomitata, ad eremum Antoniorum atq; Paulorum pergere gestiebat. Tandemque exacta hyeme, aperto mari, redeuntibus ad Ecclesias suis Episcopis, & ipsa voto cum eis ac desiderio nauigauit. Quid vltra differo? Descendit ad portum, fratre, cognatis, affinibus, &, qd his maius est, liberis prosequentibus, & clementissimā matrem pietate vincere cupientibus. Iam carbasa tendebantur, & remorū ductu nauis in altum protrahebatur. Paruus Toxotius supplices manus tendebat in littore. Rufsina iam nubilis, vt suas expectaret nuptias, tacens fletibus obsecrabat: & tamen illa siccos ad cœlum tendebat oculos, pietatem in filios, pietate in Deum superans. Nesciebat se matrē vt Christi probaretur ancilla. Torquebantur viscera, & quasi à suis mēbris distraheretur, cum dolore pugnabat, & amorem filiorum maiore in Deum amore contemnens, in sola Eustochio, quæ & propositi & nauigationis eius comes erat, acquiescebat. Sulcabat interim nauis mare, & cunctis, qui cum ea vehebantur, littora respicientibus, ipsa auersos tenebat oculos, nè videret, quos sine tormento videre non poterat. Fateor nulla sic amauit filios, quibus antequam proficisceretur, cuncta largita est, exhæredans se in terra, vt hæreditatem inueniret in cœlo.

Epiphanius hospes Sanctæ Paulæ.

Nota fortitudinē animi in tanta matrona.

Delata est ad insulam Pontiam, quā clarissimæ quondam fœminarum sub Domitiano Principe pro confessione noīs Christiani, Flauillæ Domitillæ nobilitauit exilium: vidensque cellulas in quibus illa longum martyrium duxerat, sumptis fidei alis, Hierosolymam & sancta loca videre cupiebat. Tandem post Rhodum & Lyciam, vidit Cyprum: vbi sancti & venerabilis Epiphanij pedibus prouoluta, decem ab eo diebus retenta est: non in refectionem, vt ille arbitrabatur, sed in opus Dei, vt re comprobatū est. Nam omnia illius regionis lustrans monasteria, prout potuit, refrigeria sumptuum fratrib' dereliquit, quos amor sancti viri de toto illuc orbe conduxerat. Inde breui cursu transfretauit Seleuciam, de qua ascendens Antiochiā, sancti Confessoris Paulini modicum charitate detenta, media hyeme, calente ardore fidei, fœmina nobilis, quę prius Eunuchorum manibus portabatur, asello sedens profecta est. Omnia deinde loca, quæ sacris voluminibus cōtinentur, eximia quadam pietate, & incredibili in sanctos munificētia visitauit. Per singulos sanctos Christum se videre credebat: & quicquid in illos contulerat, in Dominum se contulisse lætabatur. Mirus ardor & vix in fœmina credibilis fortitudo. Oblita sexus, & fragilitatis corporeæ, inter tot millia monachorum cum puellis suis habitare cupiebat: & forsitan, concitis eam suscipientibus impetrasset, ni maius sanctorum locorum retraxisset desideriū. Tandem in sanctam Bethleem læta perueniens, ibi perpetuò mansura, angusto per trienniū mansit hospitiolo, donec extrueret cellulas ac monasteria, & diuersorium peregrinorum iuxta viam conderet mansiones, in qua Maria & Ioseph hospitium nō inuenerant.

Flauillæ Domitilla exiliū.

S. Paula multa largitur monachis Cypri.

Sancta loca & monachorum cellulas S. Paula visitat.

Cōdit monasteria ī Bethleem.

Ibi demum tanta se humilitate deiecit, vt qui eam non vidisset, & pro celebritate nominis videre gestisset, ipsam esse non crederet, sed ancillarū vltimam: & cùm frequentibus virginum choris cingeretur, & veste, & voce,

Eius humilitas.

voce, & habitu, & incessu minima omnium erat: Nunquam post viri mortem vsq; ad diē dormitionis suę, cum vllo comedit viro, quamuis eum sanctum, & in Pontificali sciret culmine constitutum. Balneas, nisi periclitans, non adijt. Mollia, etiam in grauissima febre, lectuli strata non habuit: sed super durissimam humum strat s cilicio-lis quiescebat: si tamen illa quies dicenda est, quæ iugibus penè orationibus dies noctesq; iungebat. Leuia peccata ita plangebat vt eam grauissimorum criminum crederes reàm. Cumq; à nobis crebrius moneretur, vt parceret oculis, & eos seruaret euangelicæ lectioni, aiebat: Turpanda est facies, quam contra Dei præceptum purpirisso, & cerussa, & stibio sepè depinxi, Affligendum corpus, quod multis vacauit delicijs Longus risus perpeti compensandus est fletu. Mollia linteamina & serica preciosissima, asperitate cilicij commutanda. Quæ viro, & sęculo placui, nunc Christo placere desidero.

Statũ ci

Castitas in signis.

Si inter tales tantasque virtutes castitatem in illa voluero prædicare, superfluus videar: in qua etiam cum secularis esset, omnium Romæ matronarum exemplum fuit: quæ ita se gessit, vt nunquam de illa etiam maledicorum quicquam auderet fama confingere. Nihil animo eius clementius, nihil erga humiles blandius fuit. Si pauperem videbat, sustentabat: si diuitem, ad benefaciendum hortabatur. Liberalitas sola excedebat modum. Fateor errorem meum. Cum in largiendo esset profusior arguebam, illud proferens de Apostolo: Non vt alijs, sit refrigerium, vobis autem tribulatio: sed ex æqualitate in hoc tempore, vt vestra abundantia sit ad illorum inopiam, & illorum abundantia sit ad vestram inopiam. Et prouidendum esse, nè quod libenter faceret, semper facere nō posset: multaq; huiuscemodi, quæ illa mira verecundia, & sermone parcissimo dissoluebat, testem inuocans Deum, se pro illius nomine cūcta facere: & hoc habere voti, vt mendicans ipsa moreretur: & vnum nummum filiæ non dimitteret, & in funere suo aliena sindone inuolueretur. Ad extremum sic inferebat: Ego si petiero, multos inueniam, qui mihi tribuant: iste mendicans si à me non acceperit, quæ ei possum etiā de alieno tribuere, & mortuus fuerit à quo eius anima requiretur? Ego cautiorem in re familiari esse cupiebam sed illa ardētior fide, toto Saluatori animo iungebatur, & pauperē Dominum pauper spiritu sequebatur, reddens ei quod acceperat, pauper pro ipso effecta. Deniq; consequuta est quod optabat, & in grandi ære alieno filiam dereliquit, quod hucusq; debens, nō suis viribus, sed Christi se confidit misericordia redditurum.

Liberalitas.

Studiũ paupertatis.

Verùm hæc possunt esse communia cum multis, & scit diabolus nō in summo virtutum culmine posita. Scimus plerosq; dedisse eleemosynam, sed de proprio corpore nihil dedisse. Porrexisse egentibus manum, sed carnis voluptate superatos: dealbasse ea, quæ foris erant, & intus plenos fuisse ossibus mortuorum. At non Paula talis: quæ tantæ continentiæ fuit, vt prope mensuram excederet, & debilitatem corporis nimijs ieiunijs ac labore contraheret. Quæ exceptis diebus festis, vix oleum in cibo caperet, vt ex hoc vno ęstimetur quid de vino, & liquamine, piscibus, & lacte, & melle, & ouis, & reliquis, quę gustui suauia sunt iudicarit.

Ieiunia & abstinētia.

Semper quidem virtutes sequitur inuidia, feriūtq; summos fulgura montes. Suscitauerat ei Dominus Adad Idumeum qui eam colaphizaret, nè se extolleret: quasi quodam stimulo carnis sæpius admonebar, nè magnitudo virtutum altius raperet, & aliarum vitijs fœminarum, se in excelso crederet cōstitutam Ego aiebam, liuori esse cedendum, & dandum insaniæ locum: quod fecisset Iacob in fratre suo Esau, & Dauid in pertinacissimo inimicorū Saul: quorum alter in Mesopotamiam fugerit, alter se Allophylis tradiderit, malens hostibus, quàm inuidis subiacere. At illa respondebat: Iustè hęc diceres si diabolus contra seruos Dei, & ancillas non vbiq; pugnaret, & ad omnia loca

Inuidia virtuti comes.

fugientes

Patientia eius.

fugientes non præcederet: si non sanctorum locorum amore retinerer, & Bethlehem meã in alia possem reperire parte terrarum. Cur.n.non patientia liuorem superem? Cur non humilitate frangã superbiam, & percutienti maxillã offeram alterã? Nonne apostoli gloriabantur, quando pro Domino sunt passi contumeliam? Beati dicũtur in Euangelio, qui persecutionẽ patiuntur propter iustitiã. Secura sit conscientia quod non propter peccata patiamur: & afflictio in sęculo materia præmiorum est.

Noui susurronem quendam (quod genus hominum perniciosissimũ est) quasi beneuolum nunciasse quod pro nimio feruore virtutum quibusdam videretur insana, & cerebrum illius dicerent confouendum. Cui illa respondit: Theatrũ facti sumus mundo, & Angelis, & hominib⁹. Et, Nos stulti propter Christum, sed stultum Dei, sapientius est hominibus.

Multas virgines colligit in monasteria.

Dicam, & de ordine monasterij, modò sanctorum continentiã in suum verterit lucrũ. Seminabat carnalia vt meteret spiritualia: dabat terrena, vt cęlestia tolleret: breuia cõcedebat vt pro his æterna mutaret. Post virorum monasterium, quod viris tradiderat gubernandũ, plures Virgines, quas è diuersis prouincijs cõgregarat, in tres turmas monasteriaq; diuisit: ita dumtaxat, vt in opere, & in cibo separatæ, psalmodijs, & orationibus iungerẽtur. Mane, hora tertia, sexta, nona, vespere, noctis medio per ordinẽ Psalteriũ cantabat: nec licebat cuiquã sororũ ignorare psalmos, & nõ de Scripturis sanctis quotidie aliquid discere. Vnus omnium erat habitus. Linteamine ad tergendas solùm manus vtebantur. Si qua tardior vel veniebat ad psalmos vel erat in opere pigrior, varijs eam modis aggrediebatur. Si erat iracunda blanditijs, si patiens correptione. Excepto victu, & vestitu, nullam habere quicquam patiebatur. Iurgantes inter se, sermone lenissimo fœderabat. Lasciuientem adolescentularum carnem crebris, & duplicatis frãgebat ieiunijs, malens eis stomachũ dolere, quã mentem. Quod inter sęculi hoĩes vel leue putatur vel nihili, hoc in monasterjs grauissimũ dicebat esse delictũ.

Humanitas in ægros.

Quid memorem, clemẽtiam, & sedulitatem in ægrotantes, quas miris obsequijs, & ministerijs confouebat? Cumq; alijs languentibus largè præberet omnia, & esum quoq; exhiberet carnium: si quando ipsa ægrotasset, sibi non indulgebat, & in eo inæqualis videbatur, quòd in alijs clementiam, in se duritiam commutabat.

Erga se seueritas.

Referam quod expertus sum. Mense Iulio feruentissimis æstibus incidit in ardorem febris & post desperationem, cum Dei misericordia respirasset, & medici persuaderent ob refectionem corporis vino opus esse tenui, & parco, ne aquam bibens, in hydropem verteretur, & ego clam beatum Epiphanium rogarem, vt eam moneret, immo compelleret vinum bibere: illa, vt erat prudens, & solertis ingenij, statim sensit insidias: & subridens, meum esse quod ille diceret, intimauit. Quid plura? Cum beatus Pontifex post multa hortamenta exisset foras; quærenti mihi quid egisset respondit: Tantum profeci vt seni homini pœnè persuaserit, nè vinum bibam. Hæc refero non quòd inconsiderantèr, & vltra vires sumpta onera probem, sed quòd mentis eius ardorem, & desiderium fidelis animæ ex hac quoque probare velim perseuerantia, decantantis: Sitiuit anima mea in te, quàm multipliciter tibi caro mea. Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Dicat prudens lector, pro laudibus me vituperationem scribere. Testor Iesum cui illa seruiuit, & ego seruire cupio, me vtramque in partem nihil fingere, sed quasi Christianum de Christiana, quæ sunt vera, proferre, id est, historiã scribere, non panegyricum: & illius vitia, aliorum esse virtutes.

Vitia illius aliorũ virtutes.

Ingeniũ eius præstãtia.

Nihil fuit ingenio eius docilius. Tarda erat ad loquendum, velox ad audiendũ. Scripturas sanctas tenebat memoriter. Deniq; cõpulit, me, vt vetus & nouum instrumentũ cũ filia, me disserente, perlegeret. Loquar, & illud quod fortassis videatur incredibile: Hebræam

bræam linguā discere voluit.& consequuta est:ita vt psalmos Hebraicè, & sermonem absque vlla Latinæ linguæ proprietate personaret. Non debeo silentio præterire quanto exultauerit, gaudio, quòd Paulam neptem suā, ex Læta,& Toxotio genitam, immò voto & futuræ virginitatis repromissione conceptam, audierat in cunis, & crepitaculis balbutiente lingua, alleluia cantare. In hoc enim solùm patriæ desiderium habuit, vt filium, nurum neptem renunciasse sæculo,& Christo seruire cognosceret.

Paruus amor eius in nepotes.

Quid agimus anima? Cur ad mortē eius venire formidas? Hucusq; prosperis nauigauimus ventis,& crispantia maris æquora labēs carina sulcauit: nunc in scopulos incurrit oratio,& tumentibus fluctuum motibus præsens vtriq; nostrū intentatur naufragium. Quis.n.siccis possit oculis Paulam narrare morientē? Incidit in grauissimam valetudinē, imò quod optabat, inuenit vt nos desereret, & plenius Domino iungeretur. Quid diu immoror, & dolorem meum differendo facio longiorem. Sentiebat prudentissima fœminarum adesse mortem, & frigente alia parte corporis atque membrorum, solū animę tēporem in sacro pectore palpitare: & nihilo minus quasi ad suos pergeret, alienosq; desereret, illos versiculos susurrabat: Domine, dilexi decorem domus tuæ,& locum habitationis gloriç tuç. Et: Quā dilecta tabernacula tua Domine virtutum, cōcupiscit, & deficit aīa mea in atria Domini. Et: Elegi abiecta esse in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Cumq; à me interrogaretur, cur taceret, cur nollet respōdere, an doleret aliquid: Græce sermone respondit, nihil se habere molestiæ, sed omnia quieta,& tranquilla perspicere. Post hæc obmutuit, & clausis oculis, quasi iam mortalia despiceret, vsque ad expirationem animæ, eosdem repetebat versiculos: vt quod dicebat, vix audire possemus: digitumque ad os tenens, crucis signum pingebat in labijs. Defecerat spiritus,& anhelabat in mortem: animaque erumpere gestiens, ipsum stridorem, quo mortalium vita finitur, in laudes Domini cōuertebat. Aderant Hierosolymarum,& aliarum vrbium Episcopi,& Sacerdotum inferiores gradus, ac Leuitarum innumerabilis multitudo. Omne monasteriū, virginum, & monachorum chori repleuerant. Cumque alij Pontifices lampades cereosq; præferrent, alij choros psallentium ducerēt, in media Ecclesia speluncæ Saluatoris est posita. Tota ad funus eius Palæstinarum vrbium turba conuenit. Sacrilegium putabāt, qui non tali fœminæ vltimum reddidisset officium. Viduę,& pauperes, in exemplum Dorcadis, vestes ab ea præbitas ostendebant. Omnis inopum multitudo matrem,& nutritiam se perdidisse clamabat. Quodque mirum sit, nihil pallor mutauerat faciē. sed ita dignitas quædā, & grauitas ora compleuerat, vt eam putares non mortuam sed dormientem. Hebræo, Græco, Latino, Syroq; sermone psalmi in ordine personabant: nō solū triduo donec,& subter Ecclesiam, & iuxta specum Domini cōderetur: sed per omnē hebdomadam cunctis qui venerant, suum funus, & proprias credentibus lachrymas. Venerabilis Virgo filia eius Eustochium quasi ablactata super matrē suā, abstrahi à parēte nō poterat: deosculari oculos, hærere vultui, totum corpus amplexari,& se cum matre velle sepeliri.

Mortis in ea desiderium.

In supremo spiritu Crucis signum sibi imprimit.

Pulchritudo vultus eius post mortem.

Secura esto Eustochium, magna hæreditate ditata es. Pars tua Dominus, & quò magis gaudeas, mater tua longo martyrio coronata est. Non solùm enim effusio sanguinis in confessione reputatur, sed deuotæ quoque mentis seruitus immaculata, quotidianū martyrium est. Illa corona de rosis,& violis plectitur, ista de lilijs. Vale, ò Paula & cultoris tui vltimam senectutem orationibus iuua. Fides, & opera tua Christo te sociāt: præsens facilius quod postulas impetrabis. Exegi monumentum tuum ære perennius, quod nulla destruere possit vetustas. Incidi elogium sepulchro tuo quod huic volumini subdidi, vt quocūque noster sermo peruenerit, te laudatā, te in Bethlehem conditam lector agnoscat.

Martyriū quotidianum.

D. Hieronymus inuocat S. Paulam.

Titulus se pulchri S. Paulæ.

Scipio quam genuit, Pauli fudere parêtes, Gracchorum soboles, Agamemnonis inclyta proles
Hoc iacet in tumulo: Paulam dixere priores:
Eustochij genitrix, Romani prima Senat⁹
Pauperiem Christi & Bethlemitica rura sequuta est.

In fronte Speluncæ.

Aspicis angustũ præcisa rupe sepulchrũ?
Hospitiũ Paula est, cælestia regna tenẽtis.
Fratrem, cognatos, Romam, patriamq́ʒ relinquens,
Diuitias, sobolem, Bethlemiti conditur antro.
Hic præsepe tuum Christe, atq; hic mystica Magi
Munera portantes, hominiq́ʒ Deoq́ʒ dedere.

Dormiuit sãcta & B. Paula vij. Kalendarum Februariarũ, tertia sabbati post solis occubitũ. Sepulta est v. Kalẽd. earũdẽ. Honorio Augusto sexies & Aresteuio cõsulibus. Vixit in sãcto proposito Romæ annos quinq;, Bethleem annos viginti. Omne vitæ tẽpus impleuit annis quinquaginta sex, mẽsibus octo, diebus viginti & octo.

MARTYRIVM SS. MARTYrum Thyrsi, Lucij, Callinici, Philemonis, Apollonij & reliquorum:

Ex eo quod est per Metaphrasten. In Sancti Thyrsi honorem Iustinianus Imperator insignem erexit Ecclesiam.

28. Ian. Decius Imperator persequitur Christianos.

Is tẽporibus quibus Decius Imperator crudele pietati bellũ indixerat, eiusq; cultores grauissimis supplicijs persequeretur, fortissimi pietatis athletæ Luci⁹, Thyrsus & Callinicus inclyta Bithynorum regione oriundi cùm generis dignitate tum rerũ à se gestarum gloria admodũ clari, statuerunt diuinis legibus summa impietate calcatis præclaro aliquo certamine opem ferre. Venerat istis fortè diebus ex Nicomedia per Niceam ad eam quæ ipsos aluit ciuitatẽ Cæsareã Cumbricius quidã homo nefarius, qui non ipse tantùm impura dæmonibus assiduo sacrificia offerebat, sed quosuis alios vel minis vel promissis ad eandem impietatis rationẽ pertrahebat. Lucius cùm hæc animaduerteret, & esset insigni prudẽtia, & eruditione prędıtus, & æquis oculis nefaria sacrificia aspicere nequiret, animo maximo ipsum impietatis defensorem aggressus est, & quã hactenus pietatẽ tutimis animæ visceribus reclusam tenuerat, tanquam fulgur quoddã rupta cum horrendo fragore, nube, in mediũ protulit. Cur, inquit, tu, ò Cumbrici tuam ipsius animam tanta impietate contaminas, vt surdis, & nullo sensu prędıtis simulachris diuinos honores deferas, & multos insuper alios ad infaustæ huius superstitionis societatem per summum scelus adducis? Quin potius relicto tenebrarum errore verum Deum & Seruatorem tuum agnoscis?

Cumbricius Cæsareã venit, vt Christianos deleat.

Lucij oratio ad Cumbricium.

Hæc cùm admirandã quadã grauitate dixisset, Præses animo grauiter cõmotus, statim tergo eius plagas infligi iussit, ratus se martyris constantiam ijs frangere posse. Sed martyr Christi plagas illas cùm lubenter, & animo vultuq; imperterrito exciperet, & ipse fortitudine sua lictorũ potius robur fatigaret, Præsidemque dicendi libertate ad maiorem furorẽ prouocaret: Quoniam ergo (inquit) ò Luci mors tibi grata est, age nos tibi largiemur qđ desideras. & statim iubet sancto ciuitate expulso caput amputari. Nec mota ductus à lictoribus martyr tantam animi alacritatem vultu, & gressu præ se ferebat, vt non ad supplicium, sed coronam tendere videretur. Procul itaque à ciuitate abductus, capitis supplicio consummatus cœlos lætus petiuit.

Caditur Lucius.

Lucius capite plectitur.

Cum autem Cumbricij fama longè lateq; vagaretur, & Christiani propter nimiam eius crudelitatem latitarent, Thyrsus Christi amore acriter inflammatus, ex Bithynorum regione profectus, ipsi iudici obuiam processit, & Salue, inquit, optime præses. Is verò cùm parem quoq; salutationem reddidisset,

Thyrsus, alijs Christianis præ metu latẽtibus Cumbricio obuiã vadit.

disset: Licetne, inquit, Thyrsus, vobis, qui magistratus geritis, ea quæ quis velit velit dicere, an oportet vestris se solùm iussis submittere? Præses autē oblitus eorum, quæ cū Lucio egerat: Immo, inquit, licet, neq; vlli in hunc diem adempta fuit hæc libertas, & maximè si quæ habeat, quę ad cōmunem vtilitatē dici possunt. Tum Thyrsus: Et quænam vtiliora dici possunt ijs, quæ non ad corporis, sed ad sempiternam animæ salutē trāsferuntur? Ego enim videns te cæco mentis impetu multos mortalium à vera salute in pestem, & exitium sempiternum pertrahere, & eo scelere tibi ipsi ignis gehennam construere, duxi expedire, eum ea par est fiducia, tecum agere, tecumq; disserere, & ex te scire quænā de causa statuisti, contempto cœli terræque Dño, opera manuū adorare, & omne studium, oēs cogitationes ad impijssimum simulacrorū cultū transferre?

Cumbricium Thyrsus cōstanter reprehendit.

Ad hæc præses: Importuna hæc & nimia dicendi libertas, ostendit te laborare morbo eorū, qui Christiani dicuntur. Verùm enimuerò harū interrogationū solutiones ijs, qui in scholis sedent relinquito, & iussis eiusdē Imperatoris: sin minus importunorū verborum opportunam inuenies tormentorum remunerationem. Cui Thyrsus: Cum sitis, inquit, Dei figmenta ratione prædita, nihil stultè, & cōtra rationem agere oportet. Sin autē statuisti non rationi, sed furori seruire, age sanè, mihi cum nulla sit ratione persualum, à Christianæ fidei cōfessione recedere, fac ipse, quod furor & amentia suadet. Cumbricius verò: fortè, inquit, quod tecum benignè, & leniter agamus, insolentiorem te ideo efficimus, sed suadeo nè nostra lenitate abutaris, & dijs, quæ iusta sunt reddas, quò magnos à magno Imperatore honores cōsequaris. Martyr autem: Ego, inquit, fluxos & perituros huius mundi honores iam diu prudenti satis animo mecum perpendi, nec eos maioris facio quàm faciendi sunt, ijsque omnibus veram Christi fidem, quam amplexus sum, antefero. Quare si quod tibi con-

Mira eius constātia.

tra nos ab Imperatore permissum est, præbe te virum.

His dictis præses iracundia inflatus iussit pugnis cædi martyrē. Erant adolescētes aliquot viribus robustissimi, qui insultantes è summis manuum & pedū digitis eum loris alligarunt, tantaq; violentia vtrinq; distraxerunt, vt solutis articulorum cōpagibus, membratim discerperent. Nec his erudelitatis auctor satiatus cruciatibus, cilia eius, & oculos ferro confodi iussit. At martyr eo supplicio nō modò non fractus animum demisit, quin potius diuina quadam audacia repletus præsidem maiori libertate arguebat.

Caditur Thyrsus.

Membratim discerpitur.

Ad hæc autem vir ille pestifer cùm nō haberet, quod ageret, nec posset loquendi libertatē reprimere, iubet glandibus æneis maxillas vnà cū dentibus excuti. Tulit hoc martyr tanta animi fortitudine, vt præses ipse in admirationē raptus diceret: putasne ò Thyrse, te oīa iam supplicia superasse? Parua hæc, quæ præcesserunt, fuere? alia certè tibi parata sunt Martyr autē: Euge, inquit, ne alia quæso grauiora nobis inuideas. Nō inuidebo, inquit, sed ea tibi affatim, & munificè suppeditabo. Statim autē lectus ei paratus est, in quo cum extēsus fuisset, ex vna quidē parte ad terrorē plumbum igne liquefactū propositum fuit, ex altera verò præstigiatores quidā, qui suadendi artificio plurimū valebāt, qui totis viribus eam in rem incumbebant, vt martyrem à Christi cōfessione deducerēt. Et nunc quidem supplicij ante oculos propositi atrocitatem, nunc verò naturæ imbecillitatem ei inculcabant. At martyr cùm surda aure voces illorū exciperet, & eis supplicia sempiterna, omnibus impijs à iusto Iudice Deo cōstituta proponeret, illi furore pręcipites, feruens plumbū in tergum eius effuderunt. Sed illud martyri quidē refrigerium, incredulis autem interitū attulit: nam plumbum instar aquæ diffluens vires ei maiores præbuit, adeo vt lecto surrexit, & ingenti tam præsidem quàm reliquos omnes, qui aderant, timore affecerit. Sed præses

Aliud supplicium.

Horrendū sanè supplicium ei ad terrorē proponitur.

Feruens plumbum nihil ei nocet.

rursus

rursus à timore ad furorem cõuersus verbis factisq; simul, illatum suo nomini, vt ipse interpretabatur, dedecus vindicare instituit. Supplicia igitur supplicijs addidit, sed cùm videret ea omnia in nihilum recidere, vinctum eum in custodiam dedit.

Ibi tum martyr, quia nondũ sacris erat mysterijs initiatus, Christũ ardentissimis votis precatus est, vt per Baptismum ab eo in filium adoptaretur. Ad hanc precationẽ ianuę carceris sua sponte apertæ sunt, & liberũ ei egressum ad quendã Phileã Cæsareensium Episcopũ præbuerunt, qui cùm multa satis de eius libertate, & animi magnitudine audiuisset, summa cũ reuerẽtia baptismatis ei gratiã cõtulit. Inde verò Thyrsus nè optatissima martyrij corona fraudaretur, rursus se ad carcerẽ Angelorũ comitatus obsequio, recepit.

Ianua carceris martyri orantis spõte aperitur. Thyrsus baptizatur & iterum spõte ad carcerem redit.

Interea cũ alij alios crudelitate vincere conarentur, & Imperatori maiore improbitate gratificari vellent, Syluanus quidam genere Persa, dignitate autẽ comes, in supplicijs verò pijs inferendis nulli secundus, petijt ab Imperatore, vt sibi summam in Christianos excarnificandos potestatẽ faceret. Qua accepta Nicam venit, vbi cùm multa eaq; valde admiranda de Thyrsi constantia audiret, statim eum suis tribunalibus sisti iussit, & tam minis quàm blanditijs cõtra eum pugnauit, vt dijs sacrificaret. Thyrsus postquam se vni & ęterno Deo sacrificare dixisset, tandem intulit: Si velis, omissa vi & crudelitate, ratione & iudicio meeũ contendere, dic mihi cuinam & quemadmodum me vis sacrificare. Ego autem si nihil potero contradicere parebo lubens, & neqnaquam aduersus res validas inaniter decertabo.

Syluani crudelitas.

Thyrsus consistitur Syluano.

Hoc Syluanus responsum lętus excipiens: Eamus, inquit, in templũ, & tunc tibi erit manifestum, cui sis sacrificaturus. Igitur cũ in proximũ Apollinis templũ iuissent, Syluanus: Ecce (inquit) Deus noster quem cum tuo sacrificio placaueris aliorũ Deorum beneuolentiam mirificè tibi conciliabis. Tum martyr videte, inquit, quodnam ei offerã sacrificiũ, & qua ratione placabo. Cùm oẽs animum oculosq; in eum cõuertissent, ille sublatis ad cœlũ manibus ineffabilem Dei virtutẽ inuocauit, & repente horrendo tonitru è cœlo erumpente, statuã prostrauit, & in puluerẽ redegit. Conuersus deinde martyr ad eos, qui circunsistebant: Videtisne, inquit, Deos vestros plane vanos, & nihili esse, qui ne solã quidem viri Dei inuocationẽ sustinere valent? Ad hæc ira inflãmatus Syluanus: Ego tuas, inquit, præstigias omnino conteram & delebo, & ostendã quàm ex tibi vtilitatẽ adferunt. His dictis ferrea est adducta machina in qua pectines ferrei mira diaboli versutia compositi carnes martyris particulatim conscindebant, adeo vt viribus plane destitutus animã agere videretur. Tum Syluanus ei insultans: Thyrse, inquit, vbi nunc Deus tuus quẽ colis, & quẽ adiutorem tuũ esse gloriabaris? Cui martyr: Quid, inquit, tu Christi virtutẽ in me nõ sentis, quę me aduersus hos insultus cõfirmat? Quo modo enim corpus hoc tam fragile, talibus posset resistere difficultatibus, si non ei supernũ præsto esset auxilium? Tum tyrannus maximũ iussit afferri lebetem, feruentis aquæ liquore plenũ, in quem martyrẽ capite deorsũ demisit. Martyr aũt solo Christi nomine tutus & hæc, vt priora oĩa superauit: lebes enim protinus disruptus aquam effudit, & martyrem illæsum, & incolumem reliquit.

Thyrsus Idolũ Apollinis voratione subuertit.

Horrendũ supplicium.

Insignis animi magnitudo.

Aliud supplicium.

Quo viso Iudex ingenti pudore affectus rursus eum in custodiam dedit: donec non multò post Apameã maritimam quandã ciuitatem cum loci illius præside profecturus vinculis ei iniectis, ponè eum trahi iussit. Nondum ad ciuitatem ventum erat, cùm Syluanus mortis ei supplicium, ni sacrificaret, minitaretur. Cui martyr cùm prioribus consequens dedisset responsum, subiunxit: Vos quidem mihi mortem minitamini, sed videte nè mox ingenti lachrymarum vi propriam deplorare calamitatem incipiatis. Nondum ad ciuitatem peruentum erat, cùm martyris plagis grauissimis onerati

Syluanus & Cābricius diuinitus puniuntur. ati prædictio euenit. Nam Syluanus mēbris repētè solutus est, Cumbricius autem vehemēti febri correptus, & sic demum vterque quarto die vitam cum morte miserabiliter commutat.

His tā infœliciter è vita sublatis alius quidam crudelitate illis nequaquam inferior successit, qui barbara lingua Paudus dicebatur. Hic cum Apameam venisset, atque diligenti singularum actionum habito examine intellexisset inuictam Thyrsi constantiam, eum prinuous in medium adduci iussit. *Tyrannus alius, Paudus nomine, illius fuccedit qui Thyrsum examinat.* Deinde, tune, inquit, es Thyrsus ille qui spreto Imperatorum imperio magni Dei Apollinis statuam contriuisti? Ille verò, Ego sum, inquit, qui non pareo iniquis edictis, neq; operibus manuum hominum sacrificiū offero: sed soli Christo sacrifico, eumque verum, & æternum Deum nomino. Hæc non mediocriter præsidis animum cōturbabāt, & quia facilè ex primo martyris aspectu insuperabilem animi eius fortitudinem colligebat, blāditijs eum aggressus est, orans, & obsecrans vt aliqua sui misericordia caperetur. Cumq; blanditias æque vt minas contemneret, protinus sacco insutus triginta à litore stadijs in mare præcipitatus est. Sed sacco repente disrupto, martyr à choro virorum (ò miraculum) mirabili splendore micantiū exceptus & in terrā deductus est. *In mare præcipitatus saluus euadit.* Quo viso crudelitatis ministri tremebundi ad præsidem veniunt, & rē ei totam ex ordine pandunt. At ille concito gradu lingua oculisque furorem, & cædem spirans, ad litus tetendit, & martyrem ibidem stantem cernens: Ecquid est hoc? inquit, mira sane præstigiarū virtus, sed ego tamē celeri, & crudeli morte his finem imponam. Tum cōuersus ad seruos: Cito, inquit, Cæsaream me festinantem hunc flagris sequi compellite, vt ibi tandē debitas præstigiarum suarum pœnas luat. *Cæsaream ducitur.*

Quò quidem vt ventum fuit, præses primum ad dijs sacrificandum templū ingreditur, & martyrem ad idem impietatis studium inuitat. Ecce enim dicebat, summa te hucusque beneuolentia prosecuti sumus, at nunc nisi imperatorum iussis parueris crudelissimis te feris cibū obijciemus Martyr verò fingens se, pœnitentia ductum non Appollini sed Ioui sacrificare velle, summo præsidem gaudio perfudit, & ante Iouis statuam adductus est. Cumq; quasdā summo æternoq; Deo preces fudisset, repente Iouis statuam horribilis quidam terræ motus humi deiecit, & ingentem infidelium turbam, nimio terrore perculsam in effusam fugam compulit. *Precibus suis Iouis statuā subuertit.* Præses eo facto acriter irritatus, feris eum bestijs obiecit, vt eius carnibus famem suam triginta diebus irritatam satiaret. Sed ecce feræ, præside ipso humaniores factæ, martyri amicè blandiebātur. *Feris obijcitur.* Tum Christi athleta sublatis in cælum manibus, & profusis præ nimio gaudio lachrymis: Domine, inquit, Iesu gratias tibi ago, quas possum maximas, quod eandem nominis tui gloriam, quam olim Danieli, mihi indigno famulo, exhibere dignaris Et nunc Domine Deus, cui omnis creatura deseruit, effice vt hæ feræ ad sua habitacula sine vlla feritate redeant. Hac precatione finita, bestijs in nomine veri Dei, vt sua lustra repeterent, imperau t. Protinus igitur illæ, impetu facto, eruperūt, & ad syluas incredibili celeritate concederunt. *Feris imperat vt sua lustra repetant.* Hoc spectaculo multi impia Deorū superstitione abiurata Christo nomina ded-runt.

Præses interim dedecore affectus animum in oēm partem versabat, fremens gemensq; quod hominem mortalem vincere nequiret. Paucis autem post diebus cum Apolloniam ei abeundum esset, martyrem infinitis militum iniurijs vexatum sequi iussit, vt autem in ciuitatē ventum fuit, præses vt aliquod crudelitatis suæ trophæum erigeret, martyrē ante Apollinis aram virgis crudelissime cædi iussit. *Apolloniam ducitur.* Ille vero tota mente in Deum absorp[illegible] nis doloris expers [illegible] to teræ suæ poter[illegible] nominis sui [illegible] fusione de[illegible] catus er[illegible] *Cædi iubetur.*

per ciuitatem concutit, & prostrata in terram idolorum multitudine Iudex acutissimis dolorum stimulis crucia- tur. Tum Thyrsus incredibili gaudio repletus: Cur, inquit, dijs tuis humi tam miserabiliter prostratis manum non porrigis? *Thyrsus praesidem irridet.*

Huic spectaculo intererat vir quidam Callinicus nobilitate & prudentiae opinione admodum clarus, & supremus nefandissimorũ sacrorum antistes, qui visa admiranda omnipotentis Dei, quae per Thyrsum agebatur, virtute, statim comam barbamq; sibi praescidit, & vestes exuens, omniaque ante pedes praesidis proijciens: Accipe, inquit, ô praeses pilos meos, & vestes quae indore sacrificiorum, & impurissimis daemonũ mysterijs polluta sunt. Nam cum eis nefandum errorem abijcio, & Christum Iesum vnum, verum & aeternum Deum tota mente amplector. *Callinicus ad Christum conuertitur.*

Praeses illa repentina mutatione obstupefactus: Ecquid est hoc, inquit, vt tu Deorum minister atque sacerdos vnius hominis praestigijs in fraudem & pestem abduci te finis: Cui Callinicus, nulla (inquit) haec fraude, sed vera Christi virtute aguntur. Si libet experimentum illius cape, & quia grauissimo doloris sensu cruciaris, accedamus pariter ad magnum Aesculapium, vt communibus precibus salutem ab eo tibi impetremus. Praeses cùm haec Callinicum poenitentia ductum dicere existimaret, laetus cùm eo ad templum perrexit. Postquam autem ingressi sunt execranda adyta, Callinicus Dei omnipotentis potentiam inuocans, demissa coelitus voce mirificè ad certaminis gloriam confirmatus est, Tum verò effato saepius Christi nomine Aesculapium minaciter increpauit, & verborum suorum virtute idolum postrauit. Eo facto praeses furore exaestuans, mortis in vtrumque sententiam tulit: in Callinicum nimirum, vt gladio feriretur: in Thyrsum verò vt capsa quadam lignea inclusus serra acutissima minutatim secaretur. Et quidem Callinicus gloriosa morte statim certamen finiuit. Generosus autē athleta Thyrsus, improbis eorum conatibus superari non potuit. Trahebant illi quidem serram, sed lignum, cui martyr inclusus manebat, nullo eorum labore secari potuit: cumq; summis viribus & clamoribus pariter instarent, & vrgerent, capsa sua sponte soluta est: & martyr quasi coelesti quodã gaudio perfusus laetus, & alacris exiluit. Quo viso cuncti, qui circumsistebant stupore, & admiratione capti pedem retrahentes martyri cesserunt. *Callinicus ad constantiã voce calitus demissa excitatur, & Aesculapiũ subuertit.* *Callinicus gladio* *percussus è vita excedit.*

Martyr autem oculis, & manibus cum eximia pietatis significatione ad coelum sublatis: Domine, inquit, Iesu Christe benedictum nomen tuũ in omni saeculorũ aeternitate, qui me indignum famulum tuum tua haereditate, & choro eorũ, qui tibi placuerunt, dignatus sis. Et nunc Domine accipe animam meam. Haec cùm dixisset, & vndique se Christi signaculo muniuisset, in manus illius sanctam animam deposuit. *Thyrsus suauiter ad Christum migrauit.*

VITA S. IACOBI Eremitae.

Ex ea quae est per Simeonem Metaphrasten.

Vit vir quidam, Iacobus nomine, qui ingenti solitariae vitae desiderio captus, propè oppidũ Porphyrionem in spelunca quadam quindecim annos, cum admiranda quadam sanctitatis opinione habitauit. Ea enim erat virtutum eius fama, vt multi ex varijs partibus ad eũ confluerent. Cùm autem plerique ex eorum essent genere, qui cum impia Samaritanorũ superstitione miserrimè cõflictantur, vir Dei Iacobus ex diuinarum lectione literarum plurimos ab errore liberabat, & ad Christi libertatē à miserrima diaboli seruitute transferebat. Haec cùm humani generis hostis iniquè admodũ ferret, statuit per *28. Ian.* *Quindecim annis in spelunca degit.*

suos eum satellites aggredi, & ex ijs locis, quæ virtutum maximarum studio flentes reddiderat, expellere. Et quidem Samaritarum vnus scelere ante alios insignis, maximam amicorum & consanguineorum turbam conuocat, orat, & obsecrat sanctissimis Iacobi conatibus occurrant, & eum de finibus illis per insidias expellant, ni faciant, breui de patria religione conclamatum iri. Nec mora, post varias vltro citroq; consultationes habitas, vna omnium sententia concluditur, vt impudentem, & meretricia arte insignem mulierculam ad se accerserent, cui viginti aureos nummos darent, totidéq; alios se illi daturos promitterét, si ipsa Dei seruum Iacobum illecebris suis corrumpere posset.

Samaritani insidiantur.

His promissis mulier illa inducta, noctis intempestæ silentio ad ipsum adijt, & ianuam pulsans importunis precibus introitum precabatur. Cumq; ille importunitate victus fores reseraret, & eam vidisset, repente Crucis se signo muniens tanquam spectrum videret, ianuam cum impetu clausit, & statim se in orationem prostrauit. At illa non multò post maiori importunitate instare, & lugubri admodum voce hospitium precari cępit. Miserere mei inquit, serue Dei, nè ante cellam tuam ferarum cibus efficiar. His ille verbis commotus, eam ad se introduxit, & pane atque aqua benignè apposito, sese ab ea in interiorem cellulam segregauit. Illa verò cum cibum sumpsisset, humi se abiecit, & miserandis sanè lamentis incredibilem cordis dolorem mira quadam versutia simulauit. Iacobus clamoribus eius excitatus accurrit, cernens q; eam angustijs, & multo dolore oppressam, ignem statim luculentũ extruxit, & mulieri assidens sinistra manu igni admota, dextera sacrum oleum sumpsit, & pectus mulieris propriæ manus calore fouere cœpit. Et nè qua dæmonis fraude, quam præsagiebat, prauæ cupiditatis stimulis concitaretur, sinistram manum duabus vel tribus horis constanter in ignem iniectam detinuit, ita vt compages digitorum combustæ deciderint. Quod cum admirabiliter ab eo fieri mulier videret, vim protinus lachrymarum cum miserabili valde eiulatu fudit, atque ad sancti viri pedes se abijciens dolorem, quem ex admisso scelere concipiebat, assiduis pectoris tunsionibus, declarabat, & altero quoque verbo se diaboli domicilium factam esse ingemiscens, totam rei gestæ seriem, & Samaritarum insidias viro Dei detexit. Qua re audita Christi seruus lachrymas continere nõ potuit, & gaudio pariter incredibili delibutus, mulierem salutaribus prius monitis instructam misit ad Alexandrum Episcopum, qui eam à veteris vitæ delictis per veram pœnitentiam expiatam ad Christi cõfessionem suauissimamque eius seruituté adiunxit.

Meretrix subornata ad eum venit.

Magna sancti viri virtus.

Mulier impudica eius virtute conuertitur.

Facto autem quodam temporis interuallo, filia cuiusdam viri qui principem locum in senatu obtinebat, impuro spiritu agitata, nominatim sanctum illum virum inuocauit. Cũ igitur parentes eius ad Dei seruum eam adduxissent, ille misericordia motus, manuum suarum impositione dæmonem expulit, & puellam parentibus sanam restituit. Qui trecentos ei pro accepto beneficio nummos miserunt, quos ille accipere noluit, persuadens eis vt in inopes, & pauperes eos distribuerẽt. Multi insuper alij diuersis morbis oppressi ad eum veniebant, qui diuina ope per preces ipsius curati cum gaudio ad domos suas reuertebantur.

Dæmoniaca curatur.

Item alij multi.

Itaque cum multis admodum miraculorum virtutibus clarus, ex honore qui ei ab omnibus deferebatur, lapsum metueret, fugam inijt, & ad speluncam quandam quadraginta ab eo loco miliaribus distantem venit, in qua triginta annos continuos cũ summa vitæ austeritate exegit. Nutrimenta ei herbarum radices prope fluuium nascentes præbebant, tantaque erat de eius vitæ sanctitate opinio, vt omnes certatim benedictionis eius participes fieri cuperent.

Triginta annis habitat in spelunca.

Sed talis ac tantus vir, tantaq; gra-

tia

tia dignus effectus, fortasse elatione vel superbia captus in lapsum, eumq; omnium grauissimum, incidere permissus fuit. Erat prædiuitis cuiusdam viri filia à dæmone obsessa, quæ sanctum Iacobū maximis vocibus inclamauit; Vnde parentes in spem venerunt consequendæ salutis si virum illum inuenire possent. Tandem, postquā deserta loca indefesso studio peragrassent, Iacobū inueniunt, eiq; cum multis lachrymis filiam curandā offerunt. Ille pro insita sibi benignitate eā suscipit, & fusis ad Dominum precibus, ita vt locus in quo starent contremisceret, filiam ab impuro dæmone liberauit. Quo viso parentes incredibili gaudio exultarunt, & nè hostis iterum eam inuaderet, obnixè rogarunt, vt duobus saltem diebus vir sanctus eam apud se retinere dignaretur. Consensu vir Dei lubens, & puellam quidem apud se detinuit, parentes verò læ tos a se dimisit,

Rursus dæmoniaca alia sanatur.

Interea hostis nostræ salutis, solam cum solo relictam videns, occasionē suæ nequitiæ nequaquā neglexit, sed tam ardenti fœdæ libidinis spiritu iustum virum concitauit, vt statim prætentorum omnium laborum oblitus, dæmonis tentationi succubuerit, virginemque vitiauerit, & se impietatis cœno turpissimè maculauerit. Eo igitur peccato superatus, diabolus, vt ei viam salutis planè intercluderet, timiditatis cogitationibus mentem eius adeo acriter stimulauit, vt (nè puellæ parentes molestiam ei inferrent) priore scelere minimè contentus cædem etiam nefariam perpetrauerit, & puellæ cadauer in flumen proiecerit. Hic cernere licet quam tetrum sit superbiæ & arrogantiæ peccatum in oculis Domini. Satius namque fuit virum illum iustissimum, & tot tantisque virtutum ac miraculorum ornamentis decoratum in grauissima hęc peccata incidere, quām Dei gloriam, quæ in eximia eius sanctitate elucebat, impiè ad se transferre, sibique soli ascribere.

Vir sanctus cadit grauissime.

Peccatum superbia omnium grauissimum & maximum.

Non tamen diuina bonitas eū mortiferis istis vulneribus cōfossum despexit, sed pœnitentiæ medicamentū benignè adhibuit. Itaq; cum paulò post è graui peccatorum suorū somno euigilasset, præ nimio dolore humi se abiecit, & vberiate lachrymarum terram rigauit. Hic autē rursus inimicus adfuit, & nè prædam, quam ore tenebat, amitteret, desperationis barathro eum absorbere nititur. Surrexit igitur Iacobus & æstu cogitationum fluctuans, calcatas iam diu mundi voluptates tota mente totisq; viribus repetere proponit. Iter autem ingressus primùm ad monachos quosdam insigni pietate præstantes diuertit, qui eum pedes ei lauarent, & consueta charitatis officia exhibere vellent, ille grauiter admissi sceleris recordatione perculsus, assiduos ex imo pectore gemitus trahebat, & lapsum suum cum multis lachrymis narrabat. At illi nullum consolationis genus prætermisere, quo eum in spem veniæ, & salutis reuocarent. Cumque vtriusq; hominis cibo diu multumque fouissent, illum benignè à se dimiserunt.

Redit ad se & meditatur pœnitentiā.

Vult redire ad saculum ex desperatione.

Inde autem digressus incidit in fratrem quendam eximio sanè Christi amore inflammatum, cui similiter eum multis lachrymis, gemitibus, & lamentis animæ suæ ruinam aperuit, & consequendæ salutis desperatione fractum, dixit se mundi voluptates, & delicias repetere velle. Hæc eum aliet Dei seruus audiret, diuina gratia compunctus in oscula eius, & amplexus ruit, orans atque obsecrans, & per Christi Iesu sanguinem eum contestans nè animum abijceret, neq; desperatione fractus Christi sanguinem pollutum duceret. Et quare, inquit, desperabis? An tu tibi soli pœnitentiæ viam præclusam existimas? Sed fortassis grauiora scelera tua esse iudicas quàm vt veniam mereantur. Quid igitur Dauid, qui post prophetiæ donum, post regnum, post Domini testimonium, in adulterij, & cædis barathrum lapsus, talium peccatorum veniam.

Narrat fratri lapsum suū.

Eum frater piusegregie solatur.

niam assequi potuit? Quid Petrus, qui post perfidiæ scelus, maiore etiã a Domino honore, & amore exceptus fuit. Hæc, & alia multa vir ille sanctus Iacobo proponebat, & enixè precabatur vt secum reliquum vitæ tempus in pœnitentiæ studio exigeret.

Sed ille cum nullis vel precibus, vel rationibus à cœpta perditionis via reuocari posset, iter suum prosecutus est, quem tamen vir Dei cum multis obtestationibus, & lachrymis, & gemitibus ad quindecim milliaria secutus tandẽ animo, præ dolore nimio, ferè deficiẽs dimisit. Ille verò paulùm progressus vetus quoddam sepulchrum, ad figuram speluncæ factum, & mortuorum ossibus repletum inuenit. Quo ingressus, cum, quasi aliud meditans, ossa illa in quendam monumenti angulũ proiecisset, speluncæ ostium obstruxit, positisq; in terram genibus pectus suum cum magno eiulatu, & lamentatione percutere cœpit. Domine Deus, dicebat, quomodo ad te oculos erigam? Quale confessionis meæ initium faciam? Cuiusnam primũ peccati remissionem petam? Da veniam benignissime Domine. Esto propitius mihi indigno, bone Domine, nè perdas me cum abominationibus meis. Stuprum cõmisi, cædem feci, sanguinem innocentem effudi. Ad hæc omnia miserum corpus aquis, feris ac volucribus escã dedi. Et nunc Domine, tibi sciens omnia confiteor nè me despicias, sed pro tua misericordia hominis impij, & indigni miserere

In sepulcro implorat Dei misericordiam.

Hac constanti pœnitentia, & confessione vsus, decem annos in spelunca, vel sepulchro potius vitam tolerauit, bis in hebdomada tantum speluncæ aperiens, & olera, quæ erant propè ostium sepulchri colligens, ex quibus tantum, quantum sibi satis esse putabat, sumebat, & sic rursus ad lachrymas, & gemitus, & durissimos pœnitentiæ labores reuertebatur. Quam ob rem benignus Deus oculis misericordiæ suæ cum aspexit, atque vt tam illi quàm alijs omnibus pœnitentiæ, vim manifestam facerer permisit, vt vniuersa illa regio squalore, & pluuiæ penuria cõfecta, omnibus incolis extremum exitium minitaretur. Itaq; post multa ieiunia, & preces, & supplicationes religiosissimo ciuitatis illius Episcopo reuelatum fuit, esse in ea regione hominem in sepulcro habitantem, habitu quidem humilem, sed spiritu, & animo admodum sanctum, qui solus suis precibus imminentem cladem auertere posset. Nec mora Episcopus vnà cum clero, & populo vniuerso eò aduolant, orantes, & lachrymis atque eiulatibus vim inferentes, vt precibus pro regionis totius salute incumberet, & omnes ab imminenti mortis periculo liberaret. At Iacobus peccatorum suorum sibi conscius, faciem è terræ puluere primò ne leuare quidem ausus fuit: sed cum fletibus eorum vinceretur, erectis in cœlum oculis, ardentissimas cũ summa humilitate preces Deo obtulit, donec apertis cœli cataractis, pluuia descenderet, & squalentem terram inebriaret. Quo beneficio plebs vniuersa permota, per singulos annos diei illius celebritatem grata sanè memoria recolit, & debitis laudib. Deum in sancto Iacobo extollit. Neq; tamen in eo solùm miraculo, Iacobi virtus quieuit, sed omnibus quauis calamitate, vel morbo oppressis egregiè subuenit, & optatissima sanitatis beneficia contulit.

Decẽ annis in sepulcro pœnitẽtiam agit.

Visio de Iacobo offertur Episcopo.

Precibus à Deo pluuiam impetrat.

Eodem autẽ ipso anno, quo acerbissima illa squaloris plaga repulsa est, Dei seruus Iacobus accersito ad se prius sanctissimo Episcopo è corpore migrauit anno ætatis suæ quinto, & septuagesimo; & sacræ illius reliquiæ à venerando Antistite in speluncam illam reconditæ sunt, vbi non multò post Ecclesia insigni opere exstructa, & sanctissimo viro ad omnipotentis Dei gloriam dedicata est. Quo in loco memoria eius annua festiuitate recolitur, & opem eius implorantibus præclara beneficia exhibentur.

Moritur.

VITA S. VALERII Treuirorum Episcopi.

Author Golſherus teſtatur alibi ſe poſt excidium Treuericæ Vrbis hæc,& quædam alia inter relictos cineres in chartulis ſcripta reperiſſe.

29. Ianu. Oſt venerabilem obitum beatiſſimi Eucharij Threuericæ ciuitatis Archiepiſcopi, ſanctus Valerius in miniſterium ſacerdotale ſucceſſit, illudq; per quindecim annos eximia morum,& vitæ ſanctitate adminiſtrauit. In quo quidem temporis ſpatio multos populos ſtupendis prodigijs ad Dominum conuertit, & ad Catholicæ fidei cognitionem diuini verbi prædicatione perduxit:adeoq; prędicationis verbo inſtabat, vt iam tunc pœnè per Galliam,& Germaniam Chriſtiani Paganos,& numero,& religione ſuperarent. Erat enim mellifiua ſermonis facundia præditus, moribus verò adeo inculpatis vt nihil quod reprehenſione dignum eſſet in eum caderet. Quamuis autem aſſiduis diuinarum rerum meditationibus eſſet intentus, ita tamen ijs inhærebat, vt nunquam nimia earum dulcedine capt[u]s, vel ad horam proximi ſalutem negligeret. Cùm verò omnibus virtutibus ornatiſſimus ad canos perueniſſet: nocte quadam beatus Eucherius ei apparuit dicens: Tempus iam, frater Valeri, reſolutionis tuæ inſtat, & regni cæleſtis ianua tibi reſerata eſt, quam poſt hanc horā quinto die gratulabundus ingredieris, & de conceſſis Domini tui beneficijs ſine fine lætaberis Quapropter Maternum agonis noſtri cooperatorem, tui officij ſucceſſorem conſtitue,illumque de viſitatione noſtra ante diem exitus ſui certiorem redde. Et hæc dicens receſſit.

Multi conuertuntur ad fidem Chriſti.

S. Eucherius ei apparet.

Euigilans autem S. Valerius mox viſum ſomnum beato Materno cæteriſque fratribus, qui præſto erant, narrauit,& eis diem obitus ſui lætiſſimo vultu inſtare prædixit. Sequenti verò die venerabilem Maternum ad ſacerdotalem gradum prouexit,& de ſtudio commiſſi miniſterij diligenter inſtruxit. Cumq; per prædictum ſpatium, ob famam depoſitionis eius aduenrantes, fideles verbo ſalutiferæ admonitionis inſtrueret, & eos ad ſalutē animarum ſuarū paternis viſceribus incitaret: illuceſcente iam quinto die, oratorium ingreſſus, viaticum, quod ipſe conſecrauerat,accepit, & poſt hæc extenſis inter diſcipulorum manus membris ſacris 4.Kalen.Febr. beatum Deo ſpiritum reddidit. Cuius corpus colligentes diſcipuli, ſacratiſſimo corpori ſancti Eucharij coaptarunt, & in eodem ſarcophago cum diuinis laudibus condiderunt.

Maternū ſibi ſucceſſorem conſtituit.

Viaticum accipit, et decedit.

VITA S. CONSTANTII Epiſcopi & Martyris,

Ex ea qua in Eccleſia Peruſina inuenta fuit, & ſanctorum Patrum teſtimonio comprobata.

Mperatore Antonino, cui Pij cognomē erat, florebat Peruſiæ Barziorum familia, opibus & generis nobilitate admodum clara, &, quod hæc omnia longè ſuperabat, Chriſti inſignibus egregiè nobilitata. Ex hac B. Conſtantius velutiodorifera cedrus è regali viridario naſcitur. Natum autem infantem parentes poſtquam artium omnium diſciplinis, & eximijs virtutibus imbuendum curaſſent, piamorte ex hac vita ſublati ſunt. Conſtantius itaque parentibus orbatus,ſed diuinis pietatis opertibus locupletatus, diuitiarum ſibi à parentibus per manus traditarum maluit diſpenſationē quàm poſſeſſionem ſuſcipere: ſiquidē eas Chriſti pauperibus tāta animi alacritate largiebatur, vt nemini non adiumentum in quauis neceſſitate præſtaret. Denique tam excellens virtutis ſpecimen in omnibus oſtendebat, vt anno

29. Ianu. Conſtātij patria, et genus.

Benignitas eī in pauperes.

Episcopus eligitur anno natus 30. anno ætatis suæ trigesimo ad Episcopalis muneris functionem communi totius populi suffragio electus fuerit. Eam verò dignitatem tam eximia mãsuetudine, & vitæ integritate administrandam suscepit, vt nihil in eo, quod ad verum, & sanctum Episcopũ, qualem Paulus describit, pertinet, omnino desideraretur. *Tit. 1.*

Erat in dandis eleemosynis adeo profusus, vt domus eius pauperũ refugium, & penu quoddam inopum videretur: plebem verò suauissimo optimę vitæ odore, & diuini verbi pabulo pascebat assiduo, tantoq; mentis feruore, tanta vi & scientia Dei verbum Gentilibus prædicabat, vt multi eius opera ad Christi fidem se conuerterent, ac salutari abluti baptismatis vnda, relictis idolis, viuum & verum Deum colerent, *Sua prædicatione multos ad Christum conuertit.*

Dum autem populum sibi commissum, multo consilio, multaq; scientia gubernat, cœpit fama virtutum eius in omnes finitimas regiones, cũ summa celebritate percrebrescere. Itaque mirari omnes doctrinam hominis, suspicere virtutes, obstupescere miracula, quæ quotidie vir sanctus faciebat. Erat id temporis mulier quædam Attasia nomine. Hæc cum multos iam annos charissimo oculorum sensu careret, audita S. Constantij, & vitæ sanctimonia, & miraculorum edẽdorum virtute planè diuina, non dubitauit ardenti ad eum fide accedere, & humi se ad eius pedes abijciens vim lachrymarum cum singultu profundens: Miserere, inquit, Domine calamitatis meę, nam infœlicissima ego oculorum lumine orbata nullum huic tanto malo remedium inuenire possum: non carmina, non medicorum solertia, non ipsi denique dij, deæque omnes, quibus ego vota sæpe nuncupaui, opitulari queunt. Te autẽ extremum spei meæ solatium nunc adij, vt per te merear tãdem aliquando salutem reportare. Tũ S. Cõstantius, qui cerneret, mulierem non solùm oculorum, sed mentis etiã lumine esse priuatam, cupiens vtrique malo vno, & eodem tempore mederi sic eam affatus est: O mulier, si spretis idolis, quorum vis ac virtus (quod in teipsa experiris) plane nulla est, inducas animum, credere in Dominũ meũ Iesum Christũ, is tibi verò possit, pulsis tenebris, simul & corporis, & mentis oculos aperire, aditumq; ad vitam æternam patefacere. Illa verò, Fac, inquit, Domine, vt videam: iam credo Deum tuũ, Deum esse verum. Hic verò vir sanctus flexis genibus, postquã ardentissimam cum lachrymis precationem fudisset, confestim optatissimã mulieri lucem restituit, & nulla mora interposita gaudentem, & exultantem, & Dei virtutem multis laudibus extollentem sacra baptismatis vnda expiauit, & ad Christi seruitutem adiunxit. Huic miraculo alterum non minus insigne adiungere lubet. *Cæca mulier opem ab eo poscit.* *Attasiæ precib. S. Constantij lumẽ oculorum restituitur.*

Fuit per idem tempus Perusiæ vir, cui nomen erat Crescentius: hic vtroq; pede ita contractus erat, vt non modò ambulare, sed ne baculo quidem innixus stare posset. Is igitur audita fama miraculorum quæ S. Constantius faciebat, lectica se ad eum deferri curauit. Quò perductus hominem Dei rogare, & obsecrare instititit, nè grauaretur suorum sibi pedum rectitudinem, & firmitatem restituere. Huius calamitatis vir benignissimus misertus, oculis pariter, ac manibus in cœlum sublatis, Dominum Deum pro salute miseri illius precatus est. Vix orationem effatus erat, cum ecce lux magna super infirmum è cœlo dilapsa, hominem vehementer exterruit, ita vt iteratis vocibus tremebundus Constantium compellaret. Cui Constantius: Res benè se habet frater, bono animo esto. Denique abeunte luce apparuit homo sanus, & firmissimo pedum robore præditus. Quo ille beneficio permotus statim baptismum magna pietate flagitauit: quod vir sanctus cum ingenti cordis sui lætitia ei contulit. Nec ipse solùm, sed alij ad centum viginti, eo ipso die baptismatis sacramentum à B. Constantio acceperunt. *Crescẽtio item eius precib. pedum sanitas restituitur.* *120. Gentiles vno die à S. Constãtio baptizantur.*

Quo rumore magna fortasse ex parte concitatus Marcus Antoninus, qui Au-

M. Antonini persecutio in Christianos. Antonino itidem, sed pio impius successerat, statuit Christianum nomē internecione delere. Cum igitur alios aliò mitteret, tum verò etiam Perusiā Lucium Consulem cum potestate summa mittit, vt omnes Christi fidem profitentes supplicijs excarnificatos (ni deos gentium colere velint) interimat. Igitur Lucius ciuitatem ingressus cū multa de admirandis Constantij virtutibus auditione percepisset, misit confestim nequitiæ suæ ministros vt Constantium (qui apud Crescētium quem sanitate donarat precibus operam dabat) vinctum ad se perducerent. *Constantius cum Crescentio ad Lucium consulem deducitur.* Abeūt illi, & magna vi effractis foribus in domum irruunt, & Constantium vnà cum Crescentio pias effundentem preces comprehendunt, vinciunt, vinctos ad Consulem, & Carisium ciuitatis illius Præsidem perducunt.

Quos cum vidisset Lucius Consul: Cupimus, ait, à vobis ipsis, quænā sit vitæ vestræ conditio audire, & an parati sitis ex Imperatoris decreto, relicto crucifixi vestri cultu, his, qui verè sunt dij, offerre libamina. Huic B. Cōstantius magno sanè animo hunc in modum respondit: Vitæ nostræ conditio, ò Consul, hæc est, vt omni tempore seruiamus ei, cui seruire regnare est, Domino nostro Iesu Christo. Imperatoris aūt decreto hac quidem in re obtēperare, nec possumus, nec volumus: neque enim rationi consentaneū est, vt posthabito creatore nostro, ac redēptore Deo viuo, & vero, sequamur eos, qui non sunt dij, sed verè dæmonia. His illi auditis, iubent sanctissimi viri corpus loris crudelissimè cędi. *S. Constantius loris caditur.* Cumq; vir sanctus in medijs flagellis Dominum glorificaret, & deorum vanitatem constanter argueret, & Consuli etiam insultaret, Præses Carisius iussit eum vnà cum Crescentio cæterisq; Christianis, in thermas vehemēter calefactas includi. *In Thermas includitur cum alijs.* Dum autem illis cum firma custodia asseruarentur, ecce quadam nocte splendor valde admirabilis è cœlo effusus totum illum locum illuminauit. Quo viso loci custodes ingenti stupore oppressi ad eorum se pedes abijciunt, & impio nefandorum deorum cultu abiurato, ad Christi confessionem accedunt: deniq; vxores, & filios numero ferè quinquaginta ad Episcopum deducunt, quos ille à veteris vitæ delictis per baptisma expiatos, puros, & innocentes Christo Iesu obtulit. *Quinquaginta ferè in Christū credunt.*

His peractis milites eum è thermis, vt egredi vellet obnixè rogant. At ille, Pugnam, inquit, quam hactenus desideraram, iam tandem tactus sum, subter fugiam? Non equidem hoc faciam: hic statui pro fide, & pro Deo mori. Milites contrà, cum lachrymis expostulabant, vt nouis tyronibus cōsuleret, nè semina fidei, quæ nuper in ipsorum corda sparsisset, perirent. Quibus vir sanctus tandem acquieuit, vnaq; cum illis è balneis, atque etiam ex vrbe egressus, Monticellum venit, *Venit Monticellum.* ibiq; paucis admodum diebus in preclaris fidei, & pietatis exercitijs transactis, nouos Christi milites ad futura certamina mirificè confirmauit.

Interea Lucius, & Carisius omniū, quæ acciderant certiores facti, alios furoris sui ministros huc illuc dimittūt, vt Episcopum, & omnes eius sectatores ad se perducant. Illi duce quodam à Christi fide alieno vsi, tandem ad ædes Anastasij perueniunt, factoq; impetu irrumpunt, & Constantium, vnà cum Anastasio, & Carpophoro viro clarissimo comprehendunt, vinctosq; ad Carisium ducunt. Qui sanè furore incredibili incitatus, statim virum sanctissimum super ardentes prunas nudis plantis inambulare iussit, & carbones candentes in corpus eius vestimentis omnibus spoliatum conijci. *Constantius nudis plantis super carbones ambulat illæsus.* At ille ignis illius ardorem diuini amoris feruore facilè superauit. Quod cernēs Carisius, carceri eum mancipauit, *Carceri mancipatur.* vt statuto eum die Consulis tribunali sisteret. B. interim Cōstantius res admirādas gerebat. Multi tum fidelium tū Paganorum noctu ad carceris fores ventitabāt, & ægrotos ei varios offerebāt, quos vir Dei ab omni ægritudine mira facilitate liberabat. Cuius rei fama adducti nō pauci, quotidie relictis idolis, *Custodes carceris cōuertuntur.*

dixit: Licetne, inquit, Thyrsus, vobis, qui magistratus geritis, ea quæ quis velit velit dicere, an oportet vestris se solùm iussis submittere? Præses autē oblitus eorum, quæ cū Lucio egerat: Immo, inquit, licet, neq; vlli in hunc diem adempta fuit hæc libertas, & maximè si quæ habeat, quę ad cōmunem vtilitatē dici possunt. Tum Thyrsus: Et quænam vtiliora dici possunt ijs, quæ non ad corporis, sed ad sempiternam animæ salutē trāsferuntur? Ego enim videns te cæco meotis impetu multos mortalium à vera salute in pestem, & exitium sempiternum pertrahere, & eo scelere tibi ipsi ignis geheonam construere, duxi expedire, cum ea par est fiducia, tecum agere, tecumq; disserere, & ex te scire quanā de causa statuisti, contempto cœli terræque Dño, opera manuū adorare, & omne studium, oēs cogitationes ad impijssimum simulachrorū cultū transferre?

Cumbricium Thyrsus cōstanter reprehendit.

Ad hæc præses: Importuna hæc & nimia dicendi libertas, ostendit te laborare morbo eorū, qui Christiani dicuntur. Verùm enimuerò harū interrogationū solutiones ijs, qui in scholis sedent relinquito, & iussis c^de Imperatoris: sin minus importunorū verborum opportunam inuenies tormentorum remunerationem. Cui Thyrsus: Cum sitis, inquit, Dei figmenta ratione prædita, nihil stultè, & cōtra rationem agere oportet. Sin autē statuisti non rationi, sed furori seruire, age sanè, mihi cum nulla sit ratione persualum, à Christianæ fidei cōfessione recedere, fac ipse, quod furor & amentia suadet. Cumbricius verò: forte, inquit, φ tecum benignè, & leniter agamus, insolentiorem te ideo effecimus, sed suadeo nè nostra lenitate abutaris, & dijs, quæ iusta sunt reddas, quò magnos à magno Impetatore honores cō sequaris. Martyr autem: Ego, inquit, fluxos & perituros huius mundi honores iam diu prudenti satis animo mecum perpendi, nec eos maioris facio quam faciendi sunt, ijsque omnibus veram Christi fidem, quam amplexus sum, antefero. Quare si quod tibi concta nos ab Imperatore permissum est, præbe te virum.

Mira eius constātia.

His dictis pręses iracundia inflatus iussit pugnis cædi martyrē. Erant ado lescētes aliquot viribus robustissimi, qui insultantes è summis manuum & pedū digitis eum lotis alligarunt, tantaq; violentia vtrinq; distraxerunt, vt solutis articulorum cōpagibus, membratim discerperent. Nec his crudelitatis auctor satiatus cruciatibus, cilia eius, & oculos ferro confodi iussit. At martyr eo supplicio nō modò non fractus animum demisit, quin potius diuina quadam audacia repletus præsidem maiori libertate arguebat.

Ceditur Thyrsus.

Membratim discerpitur.

Ad hæc autem vir ille pestifer cùm nō haberet, quod ageret, nec posset loquendi libertatē reprimere, iubet glandibus æneis maxillas vnà cū dentibus excuti. Tulit hoc martyr tanta animi fortitudine, vt præses ipse in admirationē raptus diceret: putasne ò Thyrse, te oīa iam supplicia superasse? Parua hæc, quæ præcesserunt, fuere? alia certè tibi parata sunt. Martyr autē: Eia ge, inquit, ne alia quæso grauiora nobis inuideas. Nō inuidebo, inquit, sed ea tibi affatim, & munificè suppeditabo. Statim autē lectus ei paratus est, in quo cum extēsus fuisset, ex vna quidē parte ad tectorē plumbum igne liquefactū propositum fuit, ex altera verò præstigiatores quidā, qui suadendi artificio plurimū valebāt, qui totis viribus eam in rem incumbebant, vt martyrem à Christi cōfessione deducerēt. Et nunc quidem supplicij ante oculos positi atrocitatem, nunc verò naturæ imbecillitatem ei inculcabant. At martyr cùm surda aure voces illorū exciperet, & eis supplicia sempiterna, omnibus impijs à iusto Iudice Deo cōstituta proponeret, illi furore pręcipites, feruens plumbū in tergum eius effuderunt. Sed illud martyri quidē refrigerium, incredulis autem interitū attulit: nam plumbum instar aquæ diffluens vires ei maiores præbuit, adeo vt lecto surrexit, & ingenti tam præsidem quàm reliquos omnes, qui aderant, timore affecerit. Sed præses rursus

Aliud supplicium.

Horrendū sanè supplicium ei ad terrorē proponitur.

Feruens plumbum nihil ei nocet.

rursus à timore ad furorem cōuersus verbis factisq; simul, illatum suo nomini, vt ipse interpretabatur, dedecus vindicare instituit. Supplicia igitur supplicijs addidit, sed cùm videret ea omnia in nihilum recidere, vinctum eum in custodiam dedit.

Ibi tum martyr, quia nondū sacris erat mysterijs initiatus, Christū ardentissimis votis precatus est, vt per Baptismum ab eo in filium adoptaretur. Ad hanc precationē ianuę carceris sua sponte apertæ sunt, & liberū ei egressum ad quendā Phileā Cæsareensium Episcopū præbuerunt, qui cùm multa satis de eius libertate, & animi magnitudine audiuisset, summa cū reuerētia baptismatis ei gratiā cōtulit. Inde verò Thyrsus nè optatissima martyrij corona fraudaretur, rursus se ad carcerē Angelorū comitatus obsequio, recepit.

Ianua carceris martyri erantur spōte apertitur.
Thyrsus baptizatur & iterum spōte ad carcerem redit.

Interea cū alij alios crudelitate vincere conarentur, & Imperatori maiore improbitate gratificari vellent, Syluanus quidam genere Persa, dignitate autē comes, in supplicijs verò pijs inferendis nulli secundus, petijt ab Imperatore, vt sibi summam in Christianos excarnificandos potestatē faceret. Qua accepta Nicam venit, vbi cùm multa eaq; valde admiranda de Thyrsi constantia audiret, statim eum suis tribunalibus sisti iussit, & tam minis quàm blanditijs cōtra eum pugnauit, vt dijs sacrificaret. Thyrsus postquam se vni & ęterno Deo sacrificare dixisset, tandem intulit: Si velis, omissa vi & crudelitate, ratione & iudicio meeū contendere, dic mihi cuinam & quemadmodum me vis sacrificare. Ego autem si nihil potero contradicere parebo lubens, & nequaquam aduersus res validas inaniter decertabo.

Syluani crudelitas
Thyrsus confligit cū Syluano.

Hoc Syluanus responsum lętus excipiens: Eamus, inquit, in templū, & tunc tibi erit manifestum, cui sis sacrificaturus. Igitur eū in proximū Apollinis templū iuissent, Syluanus: Ecce (inquit) Deus noster quem eum tuo sacrificio placaueris aliorū Deorum beneuolentiam mirificè tibi conciliabis. Tum martyr: videte, inquit, quodnam ei offerā sacrificiū, & qua ratione placabo. Cùm oēs animum oculosq; in eum cōuertissent, ille sublatis ad cœlū manibus ineffabilem Dei virtutē inuocauit, & repente horrendo tonitru è cœlo erumpente, statuā prostrauit, & in puluerē redegit. Conuersus deinde martyr ad eos, qui circunsistebant: Videtisne, inquit, Deos vestros plane vanos, & nihili esse, qui ne solā quidem viri Dei inuocationē sustinere valent? Ad hæc ira inflāmatus Syluanus: Ego tuas, inquit, præstigias omnino conteram & delebo, & ostendā quam ex tibi vtilitatē adferunt. His dictis ferrea est adducta machina in qua pectines ferrei mira diaboli versutia compositi carnes martyris particulatim conscindebant, adeo vt viribus plane destitutus animā agere videretur. Tum Syluanus ei insultans: Thyrse, inquit, vbi nunc Deus tuus quē colis, & quē adiutorem tuū esse gloriabatis? Cui martyr: Quid, inquit, tu Christi virtutē in me nō sentis, quę me aduersus hos insultus cōfirmat? Quo modo enim corpus hoc tam fragile, talibus posset resistere difficultatibus, si non ei supernū præsto esset auxilium? Tum tyrannus maximū iussit afferri lebetem, feruentis aquæ liquore plenū, in quem martyrē capite deorsū demisit. Martyr aūt solo Christi noīe tutus & hæc, vt priora oīa superauit: lebes enim protinus disruptus aquam effudit, & martyrem illæsum, & incolumem reliquit.

Thyrsus Idolū Apollinis vanitate subuertit.
Horrendū supplicium.
Insignis animi magnitudo.
Aliud supplicium.

Quo viso Iudex ingenti pudore affectus rursus eum in custodiam dedit: donec non multò post Apameā maritimam quandā ciuitatem eum loci illius præside profecturus vinculis ei iniectis, ponè cum trahi iussit. Nondum ad ciuitatem ventum erat, cùm Syluanus mortis ei supplicium, ni sacrificaret, minitaretur. Cui martyr cùm prioribus consequens dedisset responsum, subiunxit: Vos quidem mihi mortem minitamini, sed videte nè mox ingenti lachrymarum vi propriam deplorare calamitatem incipiatis. Nondum ad ciuitatem peruentum erat, cùm martyris plagis grauissimis onerati

Syluan. & Cabr. cius diuinitus puniuntur. sati prædictio euenit. Nam Syluanus mēbris repētè solutus est, Cumbricius autem vehemēti febri correptus, & sic demum vterque quarto die vitam cum morte miserabiliter commutat.

Tyrann. alius, Pandus nomine, illis succedit qui Thyrsum examinat. His tā infœliciter è vita sublatis alius quidam crudelitate illis nequaquam inferior successit, qui barbara lingua Pandus dicebatur. Hic cum Apameam venisset, atque diligenti singularum actionum habito examine intellexisset inuictam Thyrsi constantiam, eum protinus in medium adduci iussit. Dende, tunè, inquit, es Thyrsus ille qui spreto Imperatorum imperio magni Dei apollinis statuam contriuisti? Ille verò, Ego sum, inquit, qui non pareo iniquis edictis, neq; operibus manuum hominum sacrificiū offero: sed soli Christo sacrifico, eumque verum, & æternum Deum nomino. Hæc non mediocriter præsidis animum cōturbabāt, & quia facilè ex primo martyris aspectu insuperabilem animi eius fortitudinem colligebat, blāditijs eum aggressus est, orans, & obsecrans vt aliqua sui misericordia caperetur. Cumq; blanditias æque vt minas contemneret, protinus sacco insutus triginta à litore stadijs in mare præcipitatus est. Sed sacco repente disrupto, martyr à choro virorum (ò miraculum) mirabili splendore micantiū exceptus & in terrā deductus est. Quo viso crudelitatis ministri tremebundi ad præsidem veniunt, & rē ei totam ex ordine pandunt. At ille concito gradu lingua oculisque furorem, & cædem spirans, ad littus tetendit, & martyrem ibidem stantem cernens: Ecquid est hoc? inquit, mira sane præstigiarū virtus, sed ego tamē celeri, & crudeli morte his finem imponam. Tum cōuersus ad seruos: Cito, inquit, Cæsaream me festinantem hunc flagris sequi compellite, vt ibi tandē debitas præstigiarum suarum pœnas luat.

In mare præcipitatus saluus euadit.

Cæsaream ducitur.

Quod quidem vt ventum fuit, præses primum ad dijs sacrificandum templū ingreditur, & martyrem ad idem impietatis studium inuitat. Ecce enim dicebat, summa te hucusque beniuolentia prosecuti sumus, at nunc nisi imperatorum iussis parueris crudelissimis te feris cibū obijciemus Martyr verò fingens se, pœnitentia ductum non Appollini sed Ioui sacrificare velle, summo præsidem gaudio perfudit, & ante Iouis statuam adductus est. Cumq; quasdā summo æternoq; Deo preces fudisset, repente Iouis statuam horribilis quidam terræ motus humi deiecit, & ingentem infidelium turbam, nimio terrore perculsam in effusam fugam compulit. Præses eo facto acriter irritatus, feris eum bestijs obiecit, vt eius carnibus famem suam triginta diebus irritatam satiarent. Sed ecce feræ, præside ipso humaniores factæ, martyri amicè blandiebātur. Tum Christi athleta sublatis in cælum manibus, & profusis præ nimio gaudio lachrymis: Domine, inquit, Iesu gratias tibi ago, quas possum maximas, quod eandem nominis tui gloriam, quam olim Danieli, mihi indigno famulo, exhibere digneris. Et nunc Domine Deus, cui omnis creatura deseruit, effice vt hæ feræ ad sua habitacula sine vlla feritate redeant. Hac precatione finita, bestijs in nomine veri Dei, vt sua lustra repeterent, imperauit. Protinus igitur illæ, impetu facto, eruperūt, & ad syluas incredibili celeritate contenderunt. Hoc spectaculo multi impia Deorū superstitione abiurata Christo nomina dederunt.

Precibus suis Iouis statuā subuertit.

Feris obijcitur.

Feris imperat vt sua lustra repetant.

Præses interim dedecore affectus animum in oēm partem versabat, frendens gemensq; quòd hominem mortalem vincere nequiret. Paucis autem post diebus cum Apolloniam ei abeundum esset, martyrem infinitis militum iniurijs vexatum sequi iussit; vt autem in ciuitatē ventum fuit, præses vt aliquod crudelitatis suæ trophæum erigeret, martyrē ante Apollinis aram virgis crudelissime cædi iussit. Ille vero tota mente in Deum absorptus, omnis doloris expers precabatur vt dexteræ suæ potentiam, cum amplissima nominis sui gloria, & inimicorum cōfusione declarare vellet. Vix hæc precatus erat cum horribilis repente fragor

Apolloniam ducitur.

Cadit ... Gorges.

gor ciuitatem concutit, & prostrata in terram idolorum multitudine Iudex acutissimis dolorum stimulis cruciatur. Tum Thyrsus incredibili gaudio repletus: Cur, inquit, dijs tuis homi tam miserabiliter prostratis manum non porrigis?

Thyrsus praesidem irridet.

Huic spectaculo intererat vir quidam Callinicus nobilitate & prudentiae opinione admodum clarus, & supremus nefandissimorũ sacrorum antistes, qui visa admiranda omnipotentis Dei, quae per Thyrsum agebatur, virtute, statim comam barbamq; sibi praescidit, & vestes exuens, omniaque ante pedes praesidis proijciens: Accipe, inquit, ô praeses pilos meos, & vestes quae indore sacrificiorum, & impurissimis daemonũ mysterijs pollura sunt. Nam cum eis nefandum errorem abijcio, & Christum Iesum vnum, verum & aeternum Deum tota mente amplector.

Callinicus ad Christum conuertitur.

Praeses illa repentina mutatione obstupefactus: Ecquid est hoc, inquit, vt tu Deorum minister atque sacerdos vnius hominis praestigijs in fraudem & pestem abduci te sinis: Cui Callinicus, nulla (inquit) haec fraude, sed vera Christi virtute aguntur. Si libet experimentum illius cape, & quia grauissimo doloris sensu cruciaris, accedamus pariter ad magnum Aescupalium, vt communibus precibus salutem ab eo tibi impetremus. Praeses cùm haec Callinicum poenitentia ductum dicere existimaret, laetus cùm eo ad templum perrexit. Postquam autem ingressi sunt exectauda adijta, Callinicus Dei omnipotentis potentiam inuocans, demissa coelitus voce mirificè ad certaminis gloriam confirmatus est, Tum verò effato saepius Christi nomine Aescupalium minaciter increpauit, & verborum suorum virtute idolum postrauit. Eo facto praeses furore exaestuans, mortis in vtrumque sententiam tulit: in Callinicum nimirum, vt gladio feriretur: in Thyrsum verò vt capsa quadam lignea inclusus serra acutissima minutatim secaretur. Et quidem Callinicus gloriosa morte statim certamen finiuit. Generosus autè athleta Thyrsus, improbis eorum conatibus superari non potuit. Trahebant illi quidem serram, sed lignum, cui martyr inclusus manebar, nullo eorum labore secari potuit: cumq; summis viribus & clamoribus pariter instarent, & vrgerent, capsa sua sponte soluta est: & martyr quasi coelesti quodã gaudio perfusus laetus, & alacris exiliuit. Quo viso cuncti, qui circumsistebant stupore, & admiratione capti pedem retrahentes martyri cesserunt.

Callinicus ad constantiã voce calitus demissa excitatur, & Aescülapiũ subuertit.

Callinicus gladio percussus è vita excedit.

Martyr autem oculis, & manibus cum eximia pietatis significatione ad coelum sublatis: Domine, inquit, Iesu Christe benedictum nomen tuũ in omni saeculorũ aeternitate, qui me indignum famulum tuum tua haereditate, & choro eorũ, qui tibi placuerunt, dignatus sis. Et nunc Domine accipe animam meam. Haec cùm dixisset, & vndique se Christi signaculo muniuisset, in manus illius sanctam animam deposuit.

Thyrsus suauiter ad Christum migrauit.

VITA S. IACOBI Eremitae.

Ex ea quae est per Simeonem Metaphrasten.

Vit vir quidam, Iacobus nomine, qui ingenti solitariae vitae desiderio captus, propè oppidũ Porphyrionem in speluncа quadam quindecim annos, cum admiranda quadam sanctitatis opinione habitauit. Ea enim erat virtutum eius fama, vt multi ex varijs partibus ad eũ confluerent. Cùm autem plerіq; ex eorum essent genere, qui cum impia Samaritarũ superstitione miserrimè cõflictantur, vir Dei Iacobus ex diuinarum lectione literarum plurimos ab errore liberabat, & ad Christi libertatẽ à miserrima diaboli seruitute transferebat. Haec cùm humani generis hostis iniquè admodũ ferret, statuit per

28. Ian.

Quindecim annis in spelunca degit.

suos eum satellites aggredi, & ex ijs locis, quæ virtutum maximarum studio flentes reddiderat, expellere. Et quidem Samaritarum vnus scelere ante alios insignis, maximam amicorum & consanguineorum turbam conuocat, orat, & obsecrat sanctissimis Iacobi conatibus occurrant, & eum de finibus illis per insidias expellant, ni faciant, breui de patria religione conclamatum iri. Nec mora, post varias vltro citroq; consultationes habitas, vna omnium sententia concluditur, vt impudentem, & meretricia arte insignem mulierculam ad se accersirent, cui viginti aureos nummos darent, totidemq; alios se illi daturos promitterēt, si ipsa Dei seruum Iacobum illecebris suis corrumpere posset.

Samaritanis insidiatur.

Meretrix subornata ad eum venit.

His promissis mulier illa inducta, noctis intempestæ silentio ad ipsum adijt, & ianuam pulsans importunis precibus introitum precabatur. Cumq; ille importunitate victus fores reseraret, & eam vidisset, repente Crucis se signo muniens tanquam spectrum videret, ianuam enim impetu clausit, & statim se in orationem prostrauit. At illa non multò post maiori importunitate instare, & lugubri admodum voce hospitium precari cœpit. Miserere mei inquit, serue Dei, nè ante cellam tuam ferarum cibus efficiar. His ille verbis commotus, eam ad se introduxit, & pane atque aqua benignè apposito, sese ab ea in interiorem cellulam segregauit. Illa verò cum cibum sumpsisset, humi se abiecit, & miserandis sanè lamentis incredibilem cordis dolorem mira quadam versutia simulauit. Iacobus clamoribus eius excitatus accurrit, cernensq; eam angustijs, & multo dolore oppressam, ignem statim luculentū extruxit, & mulieri assidens sinistra manu igni admota, dextera sacrum oleum sumpsit, & pectus mulieris propriæ manus calore fouere cœpit. Et nè qua dæmonis fraude, quam præsagiebat, prauæ cupiditatis stimulis concitaretur, sinistram manum duabus vel tribus horis constanter in igne m iniectam detinuit, ita vt compages digitorum combustæ deciderint. Quod cum admirabiliter ab eo fieri mulier videret, vim protinus lachrymarum cum miserabili valde eiulatu fudit, atque ad sancti viri pedes se abijciens dolorem, quem ex admisso scelere concipiebat, assiduis pectoris tunsionibus, declarabat, & altero quoque verbo se diaboli domicilium factam esse ingemiscens, totam rei gestæ seriem, & Samaritarum insidias viro Dei detexit. Qua re audita Christi seruus lachrymas continere nō potuit, & gaudio pariter incredibili delibatus, mulierem salutaribus prius monitis instructam misit ad Alexandrum Episcopum, qui eam à veteris vitæ delictis per veram pœnitentiam expiatam ad Christi cōfessionem suauissimamque eius seruitutē adiunxit.

Magna sancti viri virtus.

Mulier impudica ei virtute cōuertitur.

Facto autem quodam temporis interuallo, filia cuiusdam viri qui principem locum in senatu obtinebat, impuro spiritu agitata, nominatim sanctum illum virum inuocauit. Cū igitur parentes eius ad Dei seruum eam adduxissent, ille misericordia motus, manuum suarum impositione dæmonem expulit, & puellam parentibus sanam restituit. Qui trecentos ei pro accepto beneficio nummos miserunt, quos ille accipere noluit, persuadens eis vt in inopes, & pauperes eos distribuerēt. Multi insuper alij diuersis morbis oppressi ad eum veniebant, qui diuina ope per preces ipsius curati cum gaudio ad domos suas reuertebantur.

Dæmoniaca curatur.

Item alij multi.

Itaque cum multis admodum miraculorum virtutibus clarus, ex honore qui ei ab omnibus deferebatur, lapsum metueret, fugam inijt, & ad speluncam quandam quadraginta ab eo loco miliaribus distantem venit, in qua triginta annos continuos eū summa vitæ austeritate exegit. Nutrimenta ei herbarum radices propè fluuium nascentes præbebant, tantaque erat de eius vitæ sanctitate opinio, vt omnes certatim benedictionis eius participes fieri cuperent.

Triginta annis habitat in spelunca.

Sed talis ac tantus vir, tantaq; gra-

tia

tia dignus effectus, fortasse elatione vel superbia captus in lapsum, cumq; omnium grauissimum, incidere permissus fuit. Erat prædiuitis cuiusdam viri filia à dæmone obsessa, quæ sanctum Iacobũ maximis vocibus inclamauit; Vnde parentes in spem venerunt consequendæ salutis si virum illum inuenire possent. Tandem, postquã deserta loca indefesso studio peragrassent, Iacobũ inueniunt, eiq; cum multis lachrymis filiam curandã offerunt. Ille pro insita sibi benignitate eã suscepit, & fusis ad Dominum precibus, ita vt locus in quo starent contremisceret, filiam ab impuro dæmone liberauit. Quo viso parentes incredibili gaudio exultarunt, & nè hostis iterum eam inuaderet, obnixè rogarunt, vt duobus saltem diebus vir sanctus eam apud se retinere dignaretur. Consensu vir Dei lubens, & puellam quidem apud se detinuit, parentes verò lætos a se dimisit.

Rursus dæmoniaca alia sanatur.

Interea hostis nostræ salutis, solam cum solo relictam videns, occasionẽ suæ nequitiæ nequaquã neglexit, sed tam ardenti fœdæ libidinis spiritu iustum virum concitauit, vt statim præteritorum omnium laborum oblitus, dæmonis tentationi succubuerit, virginemque vitiauerit, & se impietatis cœno turpissimè maculauerit. Eo igitur peccato superatus, diabolus, vt ei viam salutis planè intercluderet, timiditatis cogitationibus mentem eius adeo acriter stimulauit, vt (nè puellæ parentes molestiam ei inferrent) priore scelere minimè contentus cædem etiam nefariam perpetrauerit, & puellæ cadauer in flumen proiecerit. Hic cernere licet quam tetrum sit superbiæ & arrogantiæ peccatum in oculis Domini. Satius namque fuit virum illum iustissimum, & tot tantisque virtutum ac miraculorum ornamentis decoratum in grauissima hęc peccata incidere, quàm Dei gloriam, quæ in eximia eius sanctitate elucebat, impiè ad se transferre, sibique soli ascribere.

Vir sanctus cadit grauissimè.

Peccatum superbia omnium grauissimum & maximum.

Non tamen diuina bonitas eũ mortiferis istis vulneribus cõcisum despexit, sed pœnitentiæ medicamentũ benignè adhibuit. Itaq; cum paulò post è graui peccatorum suorũ somno euigilasset, præ nimio dolore humi se abiecit, & vbertate lachrymarum terram rigauit. Hic autẽ rursus inimicus adfuit, & nè prædam, quam ore tenebat, amitteret, desperationis barathro eum absorbere nititur. Surrexit igitur Iacobus & æstu cogitationum fluctuans, calcatas iam diu mundi voluptates toto mente totisq; viribus repetere proponit. Iter autem ingressus primùm ad monachos quosdam insigni pietate præstantes diuertit, qui cum pedes ei lauarent, & consueta charitatis officia exhibere vellent, ille grauiter admissi sceleris recordatione perculsus, assiduos ex imo pectore gemitus trahebat, & lapsum suum cum multis lachrymis narrabat. At illi nullum consolationis genus prætermisere, quo eum in spem veniæ, & salutis reuocarent. Cumque vtrinsq; hominis cibo diu multumque fouissent, illum benignè à se dimiserunt.

Redit ad se & meditatur pœnitentiã.

Vult redire ad saeculum ex desperatione.

Inde autem digressus incidit in fratrem quendam eximio sanè Christi amore inflammatum, cui similiter cum multis lachrymis, gemitibus, & lamentis animæ suæ ruinam aperuit, & consequendæ salutis desperatione fractum, dixit se mundi voluptates, & delicias repetere velle. Hæc cum alter Dei seruus audiret, diuina gratia compunctus in oscula eius, & amplexus ruit, orans atque obsecrans, & per Christi Iesu sanguinem eum contestans nè animum abijceret, neq; desperatione fractus Christi sanguinem pollutum duceret. Et quare, inquit, desperabis? An tu tibi soli pœnitentiæ viam præclusam existimas? Sed fortassis grauiora scelera tua esse iudicas quàm vt veniam mereamur. Quid igitur Dauid, qui post prophetiæ donum, post regnum, post Domini testimonium, in adulterij, & cædis barathrum lapsus, talium peccatorum ve-

Narrat fratri lapsum suũ.

Eum frater piuse egregie solatur.

niam

niam assequi potuit? Quid Petrus, qui post perfidiæ scelus, maiore etiã a Domino honore, & amore exceptus fuit. Hæc, & alia multa vir ille sanctus Iacobo proponebat, & enixè precabatur vt secum reliquum vitæ tempus in pœnitentiæ studio exigeret.

Sed ille cum nullis vel precibus, vel rationibus à cœpta perditionis via reuocari posset, iter suum prosecutus est, quem tamen vir Dei cum multis obtestationibus, & lachrymis, & gemitibus ad quindecim milliaria secutus tandẽ animo, præ dolore nimio, ferè deficiẽs dimisit. Ille verò paulùm progressus vetus quoddam sepulchrum, ad figuram speluncæ factum, & mortuorum ossibus repletum inuenit. Quo ingressus, cum, quasi aliud meditans, ossa illa in quendam monumenti angulũ proiecisset, speluncæ ostium obstruxit, positisq; in terram genibus pectus suum cum magno eiulatu, & lamentatione percutere cœpit. Domine Deus, dicebat, quomodo ad te oculos erigam? Quale confessionis meæ initium faciam? Cuiusnam primũ peccati remissionem petam? Da veniam benignissime Domine. Esto propitius mihi indigno, bone Domine, nè perdas me cum abominationibus meis. Stuprum cõmisi, cædem feci, sanguinem innocentem effudi. Ad hæc omnia miserum corpus aquis, feris ac volucribus escã dedi. Et nunc Domine, tibi scienti omnia confiteor nè me despicias, sed pro tua misericordia hominis impij, & indigni miserere

In sepulcro implorat Dei misericordiam.

Hac constanti pœnitentia, & confessione vsus, decem annos in spelunca, vel sepulchro potius vitam tolerauit, bis in hebdomada ianuam speluncæ aperiens, & olera, quæ erant propè ostium sepulchri colligens, ex quibus tantum, quantum sibi satis esse putabat, sumebat, & sic rursus ad lachrymas, & gemitus, & durissimos pœnitentiæ labores reuertebatur. Quam ob rem benignus Deus oculis misericordiæ suæ cum aspexit, atque vt tam illi quàm alijs omnibus pœnitentiæ, vim manifestam faceret permisit, vt vniuersa illa regio squalore, & pluuiæ penuria cõfecta, omnibus incolis extremum exitium minitaretur. Itaq; post multa ieiunia, & preces, & supplicationes religiosissimo ciuitatis illius Episcopo reuelatum fuit, esse in ea regione hominem in sepulcro habitantem, habitu quidem humilem, sed spiritu, & animo admodum sanctum, qui solus suis precibus imminentem cladem auertere posset. Nec mora Episcopus vnà cum clero, & populo vniuerso eò aduolant, orantes, & lachrymis atque eiulatibus vim inferentes, vt precibus pro regionis totius salute incumberet, & omnes ab imminenti mortis periculo liberaret. At Iacobus peccatorum suorum sibi conscius, faciem è terræ puluere primò ne leuare quidem ausus fuit: sed cum fletibus eorum vinceretur, erectis in cœlum oculis, ardentissimas cũ summa humilitate preces Deo obtulit, donec apertis cœli cataractis, pluuia descenderet, & squalentem terram inebriaret. Quo beneficio plebs vniuersa permota, per singulos annos diei illius celebritatem grata sanè memoria recolit, & debitis laudib. Deum in sancto Iacobo extollit. Neq; tamen in eo solùm miraculo, Iacobi virtus quieuit, sed omnibus quauis calamitate, vel morbo oppressis egregiè subuenit, & optatissima sanitatis beneficia contulit.

Decẽ annis in sepulcro pœnitẽtiam agit.

Visio de Illo offertur Episcopo.

Precibus à Deo pluuiam impetrat.

Eodem autẽ ipso anno, quo acerbissima illa squaloris plaga repulsa est, Dei seruus Iacobus accersitio ad se prius sanctissimo Episcopo è corpore migrauit anno ætatis suæ quinto, & septuagesimo; & sacræ illius reliquiæ à venerando Antistite in speluncam illam reconditæ sunt, vbi non multò post Ecclesia insigni opere exstructa, & sanctissimo viro ad omnipotentis Dei gloriam dedicata est. Quo in loco memoria eius annua festiuitate recolitur, & opem eius implorantibus præclara beneficia exhibentur.

Moritur.

VITA S. VALERII Treuirorum Episcopi.

Author Golsheims testatur alibi se post excidium Treuericæ vrbis hac, & quadam alia inter relictos cineres in chartulis scripta reperisse.

29. Ianu.

Ost venerabilem obitum beatissimi Eucharij Threuericæ ciuitatis Archiepiscopi, sanctus Valerius in ministerium sacerdotale successit, illudq; per quindecim annos eximia morum, & vitæ sanctitate administrauit. In quo quidem temporis spatio multos populos stupendis prodigijs ad Dominum conuertit, & ad Catholicæ fidei cognitionem diuini verbi prædicatione perduxit: adeoq; prędicationis verbo instabat, vt iam tunc pœnè per Galliam, & Germaniam Christiani Paganos, & numero, & religione superarent. Erat enim melliflua sermonis facundia præditus, moribus verò adeo inculpatis vt nihil quod reprehensione dignum esset in eum caderet. Quamuis autem assiduis diuinarum rerum meditationibus esset intentus, ita tamen ijs inhærebat, vt nunquam nimia earum dulcedine captus, vel ad horam proximi salutem negligeret. Cùm verò omnibus virtutibus ornatissimus ad canos peruenisset: nocte quadam beatus Eucherius ei apparuit dicens: Tempus iam, frater Valeri, resolutionis tuæ instat, & regni cælestis ianua tibi reserata est, quam post hanc horā quinto die gratulabundus ingredieris, & de concessis Domini tui beneficijs sine fine lætaberis. Quapropter Maternum agonis nostri cooperatorem, tui officij successorem constitue, illumque de visitatione nostra ante diem exitus sui certiorem redde. Et hæc dicens recessit.

Multi conuertuntur ad fidem Christi.

S. Eucherius ei apparet.

Euigilans autem S. Valerius mox visum somnum beato Materno cæterisque fratribus, qui præsto erant, narrauit, & eis diem obitus sui lætissimo vultu instare prædixit. Sequenti verò die venerabilem Maternum ad sacerdotalem gradum prouexit, & de studiosè commissi ministerij diligenter instruxit. Cumq; per prædictum spatium, ob famam depositionis eius aduentantes, fideles verbo salutiferæ admonitionis instrueret, & eos ad salutē animarum suarū paternis visceribus incitaret: illucescente iam quinto die, oratorium ingressus, viaticum, quod ipse consecrauerat, accepit, & post hæc extensis inter discipulorum manus membris sacris 4. Kalen. Febr. beatum Deo spiritum reddidit. Cuius corpus colligentes discipuli, sacratissimo corpori sancti Eucharij coaptarunt, & in eodem sarcophago cum diuinis laudibus condiderunt.

Maternū sibi successorem constituit.

Viaticum accipit, et decedit.

VITA S. CONSTANTII Episcopi & Martyris,

Ex ea quæ in Ecclesia Perusina inuenta fuit, & sanctorum Patrum testimonio comprobata.

Mperatore Antonino, cui Pij cognomē erat, florebat Perusiæ Barziorum familia, opibus & generis nobilitate admodum clara, &, quod hæc omnia longè superabat, Christi insignibus egregiè nobilitata. Ex hac B. Constantius veluti odorifera cedrus è regali viridario nascitur. Natum autem infantem parentes postquam attutum omnium disciplinis, & eximijs virtutibus imbuendum curassent, pia morte ex hac vita sublati sunt. Constantius itaque parentibus orbatus, sed diuinis pietatis operibus locupletatus, diuitiarum sibi a parentibus per manus traditarum maluit dispensationē quàm possessionem suscipere: siquidē eas Christi pauperibus tāta animi alacritate largiebatur, vt nemini non adiumentum in quauis necessitate præstaret. Denique tam excellens virtutis specimen in omnibus ostendebat, vt anno

29. Ianu.

Constātij patria, et genus.

Benignitas eius in pauperes.

Episcopus eligitur anno natus 30.

anno ætatis suæ trigesimo ad Episcopalis muneris functionem communi totius populi suffragio electus fuerit. Eam verò dignitatem tam eximia mansuetudine, & vitæ integritate administrandam suscepit, vt nihil in eo, quod ad verum, & sanctum Episcopū, qualem Paulus describit, pertinet, omnino desideraretur.

Tit. 1.

Sua prædicatione multos ad Christum conuertit.

Erat in dandis eleemosynis adeo profusus, vt domus eius pauperū refugium, & penu quoddam inopum videretur: plebem verò suauissimo optimę vitæ odore, & diuini verbi pabulo pascebat assiduo, tantoq; mentis feruore, tanta vi & scientia Dei verbum Gentilibus prædicabat, vt multi eius opera ad Christi fidem se conuerterent, ac salutari abluti baptismatis vnda, relictis idolis, viuum & verum Deum colerent,

Dum autem populum sibi commissum, multo consilio, multaq; scientia gubernat, cœpit fama virtutum eius in omnes finitimas regiones, cū summa celebritate percrebrescere. Itaque mirari omnes doctrinam hominis, suspicere virtutes, obstupescere miracula, quæ quotidie vir sanctus faciebat. Erat id temporis mulier quædam Attasia nomine. Hæc cum multos iam annos charissimo oculorum sensu careret, audita S. Constantij, & vitæ sanctimonia, & miraculorum edēdorum virtute planè diuina, non dubitauit ardenti ad eum fide accedere, & humi se ad eius pedes abijciens vim lachrymarum cum singultu profundens: Miserere, inquit, Domine calamitatis meę, nam infœlicissima ego oculorum lumine orbata nullum huic tanto malo remedium inuenire possum: non carmina, non medicorum solertia, non ipsi denique dij, deæque omnes, quibus ego vota sæpe nuncupaui, opitulari queunt. Te autē extremum spei meæ solatium nunc adij, vt per te merear tandem aliquando salutem reportare. Tū S. Cōstantius, qui cerneret, mulierem non solùm oculorum, sed mentis etiā lumine esse priuatam, cupiens vtrique malo vno, & eodem tempore mederi sic eam affatus est: O mulier, si spretis idolis, quorum vis ac virtus (quod in teipsa experiris) plane nulla est, inducas animum, credere in Dominū meū Iesum Christū, is tibi verò possit, pulsis tenebris, simul & corporis, & mentis oculos aperire, aditumq; ad vitam æternam patefacere. Illa verò, Fac, inquit, Domine, vt videam: iam credo Deum tuū, Deum esse verum. Hic verò vir sanctus flexis genibus, postquā ardentissimam cum lachrymis precationem fudisset, confestim optatissimā mulieri lucem restituit, & nulla mora interposita gaudentem, & exultantem, & Dei virtutem multis laudibus extollentem sacra baptismatis vnda expiauit, & ad Christi seruitutem adiunxit. Huic miraculo alterum non minus insigne adiungere lubet.

Cæca mulier opem ab eo poscit.

Attasiæ precib. S. Constantij lumē oculorum restituitur.

Fuit per idem tempus Perusiæ vir, cui nomen erat Crescentius: hic vtroq; pede ita contractus erat, vt non modò ambulare, sed ne baculo quidem innixus stare posset. Is igitur audita fama miraculorum quæ S. Constantius faciebat, lectica se ad eum deferri curauit. Quò perductus hominem Dei rogare, & obsecrare instituit, nè grauaretur suorum sibi pedum rectitudinem, & firmitatem restituere. Huius calamitatis vir benignissimus misertus, oculis pariter, ac manibus in cœlum sublatis, Dominum Deum pro salute miseri illius precatus est. Vix orationem effatus erat, cum ecce lux magna super infirmum è cœlo dilapsa, hominem vehementer exterruit, ita vt iteratis vocibus tremebundus Constantium compellaret. Cui Constantius: Res benè se habet frater, bono animo esto. Denique abeunte luce apparuit homo sanus, & firmissimo pedum robore præditus. Quo ille beneficio permotus statim baptismum magna pietate flagitauit: quod vir sanctus cum ingenti cordis sui lætitia ei contulit. Nec ipse solùm, sed alij ad centum viginti; eo ipso die baptismatis sacramentum à B. Constantio acceperunt.

Crescētio item eius precib. pedum sanitas restituitur.

120. Gentiles vno die à S. Constātio baptizantur.

Quo rumore magna fortasse ex parte concitatus Marcus Antoninus, qui

M. Antoni ni persecu tio in Christianos. Antonino itidem, sed pio impius successerat, statuit Christianum nomē internecione delere. Cum igitur alios aliò mitteret, tum verò etiam Perusiā Lucium Consulem cum potestate summa mittit, vt omnes Christi fidem profitentes supplicijs excarnificatos (nisi deos gentium colere velint) interimat. Igitur Lucius ciuitatem ingressus cū multa de admirandis Constantij virtutibus auditione percepisset, misit confestim nequitiæ suæ ministros vt Constantium (qui apud Crescētium quem sanitate donarat precibus operam dabat) vinctum ad se perducerent. *Constantius vinctus ad Lucium consulem deducitur.* Abeūt illi, & magna vi effractis foribus in domum irruunt, & Constantium vnà cum Crescentio pias effundentem preces comprehendunt, vinciunt, vinctos ad Consulem, & Carisium ciuitatis illius Præsidem perducunt.

Quos cum vidisset Lucius Consul: Cupimus, ait, à vobis ipsis, quænā sit vitæ vestræ conditio audire, & an parati sitis ex Imperatoris decreto, relicto crucifixi vestri cultu, his, qui verè sunt dij, offerre libamina. Huic B. Cōstantius magno sanè animo hunc in modum respondit: Vitæ nostræ conditio, ô Consul, hæc est, vt omni tempore seruiamus ei, cui seruire regnare est, Domino nostro Iesu Christo. Imperatoris aūt decreto hac quidem in re obtēperare, nec possumus, nec volumus: neque enim rationi consentaneū est, vt posthabito creatore nostro, ac redēptore Deo viuo, & vero, sequamur eos, qui non sunt dij, sed verè dæmonia. His illi auditis, iubent sanctissimi viri corpus loris crudelissimè cędi. *S. Constantius loris ceditur.* Cumq; vir sanctus in medijs flagellis Dominum glorificaret, & deorum vanitatem constanter argueret, & Consuli etiam insultaret, Præses Carisius iussit eum vnà cum Crescentio cæterisq; Christianis, in thermas vehemēter calefactas includi. *In Thermas includitur cum alijs.* Dum autem illis cum firma custodia asseruarentur, ecce quadam nocte splendor valde admirabilis è cœlo effusus totum illum locum illuminauit. Quo viso loci custodes ingenti stupore oppressi ad eorum se pedes abijciunt, & impio nefandorum deorum cultu abiurato, ad Christi confessionem accedunt: deniq; vxores, & filios numero ferè quinquaginta ad Episcopum deduxit, quos ille à veteris vitæ delictis per baptisma expiatos, puros, & innocentes Christo Iesu obtulit. *Quinquaginta ferè in Christū credunt.*

His peractis milites eum è thermis, vt egredi vellet obnixè rogant. At ille, Pugnam, inquit, quam hactenus desideratam, iam tandem nactus sum, subterfugiam? Non equidem hoc faciam: hic statui pro fide, & pro Deo mori. Milites contrà, cum lachrymis expostulabant, vt nouis tyronibus cōsuleret, nè semina fidei, quæ nuper in ipsorum corda sparsisset, perirent. Quibus vir sanctus tandem acquieuit; vnàq; cum illis è balneis, atque etiam ex vrbe egressus, Monticellum venit, ibiq; paucis admodum diebus in preclaris fidei, & pietatis exercitijs transactis, nouos Christi milites ad futura certamina mirificè confirmauit. *Venit Monticellum.*

Interea Lucius, & Carisius omniū, quæ acciderant certiores facti, alios furoris sui ministros huc illuc dimittūt, vt Episcopum, & omnes eius sectatores ad se perducant. Illi duce quodam à Christi fide alieno vsi, tandem ad ædes Anastasij perueniunt, factoq; impetu irrumpunt, & Constantium, vnà cum Anastasio, & Carpophoro viro clarissimo comprehendunt, vinctosq; ad Carisium ducunt. Qui sanè furore incredibili incitatus, statim virum sanctissimum super ardentes prunas nudis plantis inambulare iussit, & carbones candentes in corpus eius vestimentis omnibus spoliatum coniici. *Constantius nudis plantis super carbones ambulat illæsus.* At ille ignis illius ardorem diuini amoris feruore facilè superauit. Quod cernēs Carisius, carceri eum mancipauit, vt statuto cum die Consulis tribunali sisteret. *Carceri mancipatur.* B. interim Cōstantius res admirādas gerebat. Multi tum fidelium tū Paganorum noctu ad carceris fores ventitabāt, & ægrotos ei varios offerebāt, quos vir Dei ab omni ægritudine mira facilitate liberabat. Cuius rei fama adducti nō pauci, quotidie relictis idolis, *Custodes carceris cōuertuntur.*

lis, ad veri Dei cultum transibant, atque etiam ipsi carceris custodes crebra spectantes miracula, Christi fidem amplectuntur.

Educitur è custodia inuitus. Nec multò post indignum iudicantes tantam tamq; eximiam virtutem vilissimo carcere concludi, Episcopum licètinuitum è custodia educunt, & è ciuitate in locum tutiorem egredi compellunt. Sed cum ad flumen Tyberim peruenissent, & Constantius ibidē cognouisset Concordium, & Pontianum sanctissimos viros (quibuscum maxima ei intercedebat necessitudo) Assisij in vinculis teneri, incredibili eos visendi desiderio accensus; eò contendit, vt desideratissimam iamdiu martyrij coronam pariter cum eis perciperet. Cumq; solus iter ingressus ad locum quendam, quem Danubium dicunt, peruenisset, fit ei obuiam sæua militū manus, qui ab ipso Imperatore, Spoleti tunc degente, ad Christianos persequendos missi fuerant. Ab his vir sanctus interrogatus quis esset, & quò solitarius tanta festinatione pergeret: *Præclara confessio.* Ego, inquit, sum Cōstantius indignus Perusinæ ciuitatis Episcopus, Perusia venio, Assisium pergo, vt duos ibidem egregios Christi Iesu seruos in vinculis, pro eius nominis confessione detētos inuisam. His illi auditis statim furore ebrij in eum insiliunt, cumq; nullis eum blanditijs à Christi confessione abducere possent, tot tantisq; cruciatibus affecerunt, vt semiuiuum redderent. Cùm igitur vires illi omnino deficerent, toto ad Deum corde conuersus: Suscipe iam, ò Domine, dicebat, spiritum meum: requiescat in te, qui pro te, teipso iuuante, omni tempore laborauit.

Angelus Dei ei apparet, & omni plaga sanat. Vix dum pias has voces emiserat, cū ecce præsto est ei Angelus Domini, qui plagas ei cum multa consolatione abstersit, & in certaminis cursu perficiendo mirificè roborauit. Milites verò cùm audirent eum sermonem cum alio conferentem, neminemq; viderent, atque etiam plagas repentè cicatrices obduxisse conspicerent, admiratione perculsi, festinantes cum Assisiū abduxerunt, & firmis carceribus apud Concordium, & Pontianum concluserunt: Vt autem gratum aliquod Imperatori munus offerrent, beatum Constantium, & reliquos è carcere extractos; Hispellum adducunt, atque ibi vsque ad alteram diem statuentes consistere, nocte tota, Christianos vinculis astrictos, sub dio tenent.

Iterum ei apparet Angelus. Hic verò Angelus Domini S. Constantio, magno circumfusus splendore iterum apparuit, prædicens ei instare iam tempus, quo consummata pugna, martyrij coronam perciperet. Splendorem autem illum multi ex Hispellanis intuiti, accurrunt ad locum, atque ibi audientes etiam vocem Angeli, cō clamare cœperunt, vnus est profectò, & verus Deus, quem hic homo colit, *Multi in Christum credunt.* potens in cœlo, & in terra. Hac occasione vir sanctus ardentius aliorū salute inflammatus, voce maxima omnib. Christum annunciare cœpit, & plurimos ad eius cultum traduxit. Quod *Fulgineū trahitur Constantius.* milites ægertimè ferentes Hispello eū cum socijs eductum, Fulgineum versus vinctum trahunt: & nunc blanditijs, nunc verberibus, vt Christū deserat, compellunt. Cumq; ille, qua prius constantia omnes eorum fraudes, & *Trucidatur.* verbera eluderet, illi furore inflammati, strictis gladijs iugulum eius inuadunt, & in triuio non procul ab vrbe Fulgineo sacrum à ceruicibus caput abscindunt, eoq; relicto abierunt.

Leuianus monetur visione nocturna, vt Constantium sepeliat. Erat tum temporis Fulginei quidā Leuianus, vir inter cæteros Christianos fide, & bonorum operum meritis præstans, qui nocturna visione admonitus est, vt sanctissimi illius corporis curam susciperet, & omni cum honore, vt par erat, sepulturæ mandaret. Qui abiens protinus summa cum reuerentia illud humeris suis imposuit, sacroq; onustus pignore iam domū redire festinabat. At ei, iam iter ingresso, obuiam fiunt viri duo, qui Leuianum agnoscentes cachinnos tollere, & Constantinum maledictis insectari cœperunt. *Irrisores Constātij diuinitus puniūtur.* Sed ecce Deus, qui suorum honorem mirificè defendere consueuit, volens serui sui iniurias cōtumeliasq;

vlcisci

vlcisci simul, & miraculo eius gloriam clariorem reddere, vtrumque oculorũ sensu illicò priuat. Sed tamen, & ipsis ira Dei misericordia efficitur. Siquidẽ illi propria calamitate edocti, supplices ad cęlum manus tendere, & Christum Iesum vnum solum verum Deum cõfiteri cœperunt, tãdemq; Leuiani ope ra ad sacrum martyris corpus ducti, statim primo eius contactu pristinum oculorum lumen receperunt.

Curantur contactu corporis sacri.

Iam verò illucescente die duo iuuenes ab infantia cęci, pueri ductũ subsequentes, eadem via iter faciebant, & cum iam loco appropinquarent, mirã quandam odoris suauitatem sentiẽtes: O quàm diuinus, dicebant inter se, est hic odor, certè aut Deus quispiam, aut diuinum aliquid hoc in loco est. Quo audito, Leuianus rem totam eis narra uit, & ij qui paulò ante tam præclaro beneficio affecti fuerant, animum eis addiderunt, si relicto idolorum cultu, ad Christi fidem accederent, vt eodem beneficio potirentur. Illi his auditis, magno lucis huius amore capti, ad Le uianum ducuntur, sese in Christũ credere asserentes. Leuianus autem cum eos ad sacrum martyris corpus perdu xisset, & illi voce maxima opem ab eo implorarent, statim terra horribili mo tu quassata ingentem eis terrorem incussit. Sed cum Leuianus sermone suauissimo metum eis adimeret, & in cer tissimam salutis spem vocaret, illi pro fusis lachrymis multò ardẽtius opem implorantes, statim desideratissimam lucis vsuram perceperunt. Quo illi be neficio permoti, vt gratos se aliqua ex parte præstarent, petunt à Leuiano, vt corporis ad sepulturam deferendi munus sibi concedat. Quod cum ille annuisset, cęlesti in via oraculo moniti sunt, vt illud Perusiam deferrent, vbi idipsum non quidem in vrbe, sed extra portam sancti Petri, Deo inspirante condiderunt. Tota sanè ciuitas mul tis lachrymis, quanto Antistitem suũ amore prosequeretur, testabatur, adeò vt ægerrimè sese à sacratissimi corporis complexu auelli paterentur. Leuianus verò, & quatuor illi, quibus bea to Constantio intercedente, lux restituta fuerat, extructo ibi tugurio, reliquum vitæ tempus in ieiunijs, & precibus alijsq; eximiæ pietatis operibus ad monumentum S. Martyris traduxerunt. Cuius quidem fama, & gloria præclaris ibidem miraculis quotidie illustratur.

Item duo alij cæci lumen recipiunt. Sepulchrũ S. Constantij extra portam S. Petri positum.

VITA S. ALDEGVNDIS Abbatissæ,

Ex ea quæ est per Huchbaldum Elnonensem. Floruit sub Dagoberto Rege Francorum, circa annum Domini sexcentesimum quadragesimum.

Anno Dominicæ incarnationis circiter euoluto sexcentesimo trigesimo, imperante apud Constãtinopolim Heraclio, & in Francia regnãte Dagoberto Clotarij filio, Præsidentibus per successionem Pontificibus Honorio, Seuerino, Iohãne, Theodoro, & Martino, orta est ex nobili admodum, & regali prosapia in pago Haionensi Virgo Aldegundis, patre VValberto, matre verò Bertilia. Quæ summa cura, & vigilantia parentum enutrita, & sacris imbuta literis, cœpit in ipsis puellaribus annis cęlestis sponsi amore vehementer flagrare. Erat ei soror natu maior VValdetrudis nomine, quæ erat viro cuidam satis il lustri Maldegario, cognomento Vincentio, legitimè copulata: qui postea miris quibusdam diuini amoris igniculis inflammatus, spreto mundo, toto corde Christum Saluatorem secutus est: VValdetrudis uerò pari pietatis studio excitata, rupta per consensum vtriusque carnali copula, Christo se totam in monasterio (quod ipsa in monte, qui vocatur Castrorum locus ædificauerat) consecrauit.

30. Ianu.

Patria et parentes Aldegundis.

Soror eius VValdetrudis.

Interea Aldegũdis, quæ adhuc apud parentes in medio honorum decursu versabatur, vt se ex illis exueret laqueis, tota mente annitebatur. Parẽs

verò

verò ad nuptias Regio ſtemmate dignas eam inuitabat. Hoc cum VValdetrudis auditione percepiſſet, vt ſororem quam incredibili amore proſequebatur, eo periculo liberaret, matri facilè per literas perſuaſit, vt eā ad ſe mitteret, quò amori ſuo, quem erga ſororem gerebat, paucis hebdomadibus ſatisfacere poſſet. Annuit benignè mater, & filiam eò dirigit, ſed cum paulò poſt fœminea anxia ſolicitudine timeret, nè ſoror eius Virginis animum à ſeculi amore alienaret, protinus eam reuocat, atque vt ſe totam ad nuptias regali magnificentia celebrandas componat, hortatur. At illa, quæ tota mēte à carnali copula abhorrebat, primò quidem, nè parentum ſuorum voluntatem aſpernari videretur, nuptias ſimulare, aurum, argentum, monilia, & & precioſas veſtes admittere, ſed pia fraude ea omnia in pauperū vſus erogate: corpus verò die noctuq; affligere, & multis cum lachrymis Dominū precari, nè ſe à ſocietate ſanctarum Virginum auelli pateretur. Inſtabat interim nuptiarum dies, cum mater diuina prouidentia morbo corripitur, & paucis poſt diebus ex hoc mundo, relicto corpore, migrare compellitur: iuuenis tamen (cui nomen Endo erat) nihilominus inſtat, & vrget, atque nihil omnino, quæ ad eximium nuptiarum ſplendorem pertinere videbantur intermittit. Quod cum audiſſet Virgo, nocte quadam fugam inijt, & in loco quodam nemoroſo (qui Malbodius dicitur) aliquot diebus delituit. Cumq; audiſſet ſanctum Amandum, atque venerabilem Anthertum Epiſcopos, ſanctitatis opinione claros, in monaſteriū Altimōris (in quo VValdetrudis quondam maritus Vincentius degebat) aduenisſe, ſtatim nudis pedibus eò properauit, eorumq; prouoluta pedibus ſacro ſe velamine donari poſtulauit. Quod illi ſanctus Amandus debito modo, & ordine, cum inſigni ceremoniarum ſanctitate conceſſit.

Mater eā hortatur ad nuptias.

Illa ornamenta nuptialia in pauperes erogat.

Mater eius obit.

Virgo Aldegundis fugit nuptias, & ſponſum.

Accipit velamen à S. Amādo Epiſcopo.

His igitur Aldegundis Chriſtianæ militiæ donata inſignibus, ad locum priorem (cui ipſa Malbodio nomē impoſuerat) reuerſa eſt, & quia locus erat deſertus, denſiſq; admodum vepribus & arbuſtis obſeſſus, ante omnia eum diligentiſſimè expurgari curauit, & egregijs habitaculis cum eccleſia inſigni opere in honorem ſanctæ Dei genitricis extructa, exornauit: deinde paulatim admirabili vitæ ſanctitate, & ſplendore virtutum ſuarum, alias non paucas Chriſti ancillas allexit, quæ libenter factis ſe ædibus, vt in omni vitæ ſanctitate Chriſto famularētur, incluſerunt. Inter cęteras fuere duæ eius neptes, ſororis ſuæ VValdetrudis filię, quæ in omni vita, materteræ ſuæ virtutes ſummo ſtudio imitatæ ſunt.

Monaſterium extruit.

Præter alias omnes, quibus virgo ſancta in vita maximè admirāda fuit, virtutes, nulla mihi clarior eſſe videtur, eximia eius in pauperes benignitate, & egregio omnibus benignè faciēdi ſtudio. Quamuis enim à primis annis huic virtuti vehementer dedita fuiſſet, & ingentes theſauros in pauperum vſus diſtribuiſſet, adeo vt nihil ferè, quod inſuper erogaretur, ſupereſſe videretur, poſtquam tamen ſanctimonialibus indura veſtimentis mundo eiuſq; pompis renunciaſſet, tam ardēter ad huius virtutis perfectionē aſpirauit, vt corralis vndecunque ex auiti proauiq; theſauris, pecunijs, pauperes & inopes ſuſceperit, & vniuerſa ipſis delegauerit, vili tantùm veſtimento ex omnibus ſibi reſeruato. Sed Domini Saluatoris benignitas, vt in fide famularum ſuarum animos corroboraret, non diſtulit præclaro ſanè miraculo oſtendere, quàm ſibi gratus eſſet terrenarum rerum pro ſui nominis amore contemptus.

Benignitas eius in pauperes.

Eo die quo famula Dei tam glorioſum opus largitionis ſuæ compleuerat, cum iam Sole ad occaſum rendente ex pio opere plurimùm fatigata eſſet, aquam ſibi miniſtrorum obſequio ad refocillandas corporis vires è fonte adferri iuſſit, cumq; eam libate vellet, ſenſit protinus eam in optimi vini ſaporem tranſmutatam. Quod factum cum omnibus Chriſti ancillis in monaſterio innotuiſſet, tantus amor mentes

Miraculū præclarū.

carum.

earum inflammauit, vt intuitu dilectionis illius, nulla deinceps aliquod cum terrenarum rerũ cupiditate commercium habere vellet.

Inter alia diuinæ consolationis beneficia, quæ gratia Saluatoris huic virgini conferebat, non postremum fuit, quod eam sæpæ angelica cõsolatione contra aduersa quælibet confortabat, nec patiebatur eam grauiori aliqua tristitia absorberi. Audierat aliquando nomen suum à peruersis quibusdam hominibus, & inerti ocio deditis, maledictis insectari, & apud alios eũ non mediocri quoq; dã offensione, iniustè traduci: Vnde illa, quæ est humanę fragilitatis cõditio, aliquantulũ cruciari cœpit, cũ mox in medijs fluctibus Angelus adfuit, & suauibus eã verbis demulcens: Quid, inquit, ò virgo dulcissima maleuolorũ hominum inuidia te cõturbat, cũ tibi cælestis regni gloria, illis verò nisi resipiscãt, ęternũ gehennę supplicium paratũ sit? Talibus illa recreata sermonib⁹, nihili deinceps obloquentiũ vanitates faciendas putauit.

Angelus eam in aduersis consolatur.

Post hæc dum nocte quadã in ecclesia attentissima mẽte precibus incumberet, meruit, in ecstasi mentis eleuata gloriosum sancti Amandi ex hac vita transitũ contẽplari, & angelica visitatione præmoneri, vt se ad eandẽ cælestis glorię coronã breui percipiendam pararet accingeretq;. Vidit etiam alio quodã tẽpore humani generis inimicũ tristẽ valde, & fortè suã multis lamentationib⁹ deplorantẽ, cumq; illa quęreret, quid emolumenti speraret, quod tot animarũ millia secũ in pestẽ, & in exitiũ sempiternũ pertraheret: respondit, acerbissimis se inuidiæ stimulis torqueri, quòd illuc Adæ filios ascendere conspiceret, vnde ipse cũ suis semper exulare cogeretur.

S. Amandum in ecstasi vidit ex hac vita excedentem.

Beata igitur Aldegundis frequentibus Angelorum cõfortata visionibus, cũ obitus sui diẽ iã instare cognouisset, multis precibus, & lachrymis à Domino postulare nõ destitit, vt ab omni peccati contagione in hac vita per flagella, & aduersa purgari mereretur, quò statim post hãc vitã cõspectu Dñi frui posset. Non distulit diuina bonitas præstare ei misericorditer, quod illa humiliter petere nõ cessabat. Nam non multo post morbus, qui cancer vocatur, mamillã eius dexterã inuasit, & vsq; ad vltimum vitę diẽ miserè depastus est. Quod illa non modò patientissimè, sed etiam cum magno animi sui gaudio tulit, atq; diuinę bonitati assiduo gratias egit, quòd eam tanquam veram filiam suam dignis castigationibus in hac vita visitaret.

Cãcer morbus eam inuadit.

In vltimo ferè vitæ conflictu frequenter ei Satan insidias struxit. Contigit quandoque eam ardentissima siti cruciari, adeo vt putaret se eã plaudè confectã iri, cumq; oratione sitim repulisset, vidit antiquũ hostẽ tetra sanè & specie valde horrenda, qui multis modis animũ eius labefactare nitebatur. Dura tibi, dicebat, & arcta adhuc via superanda restat, nec tu tibi quicquã de perseuerantia polliceri potes: Cui virgo: Dñs, inquit, mihi adiutor, non curo minas tuas; His dictis conti nuò dęmonẽ in fugã vertit. Inter hæc paruulus quidã, cuius vita ob morbi vehementiã, in desperationẽ venerat, ei offertur, quẽ illa ante cornu altaris deponi iussit, vbi protinus integrã sanitatem, non sine ingẽti adstantium admiratione, recepit. Alius quoq; mẽtis insania cũ extremo vitæ periculo laborãs, in cõspectũ eius adductus fuit, cui illa impresso Crucis signo, & mẽtis, & corporis sanitatem restituit.

Diabolus eam in extremis grauiter tentat.

Miracula

Post hęc cũ corporis lãguor magis magisq; eã opprimeret, multi vtriusq; sexus homines pietatis, & religionis laude pręstãtes, visitationis gratia eam conuenerunt, cũ ecce tertia ante obitũ eius die splẽdor ingẽs nimia claritate refulgẽs supra domũ in qua sacra virgo, Chri aduẽtũ secura præstolabatur, apparet. Cũq; præsentes insolitã visionẽ miraretur, & soror eius VValtrudis inter spẽ, & metũ dubia quidnam præsignaret, tremebunda rei finẽ expectaret, sancta illa anima carne soluta cũ ipsa luce de hoc sęculo ad Christum Iesum vitã lucẽ migrauit. Sepulta aũt est in villa, suæ quondã ditionis, quã

Meritum.

O Salram

Saltam appellabant, vbi etiam vterque parens eius cum VValdetrude sorore magnificè sepulti requiescunt. Postea verò corpus eius translatū fuit in Municipiū Malbodiū, quod ipsa è fundamentis construxerat, vbi nunc memoria eius præclaris admodum miraculis fulget, & plurima beneficia, diuinam opem dignè implorantibus conceduntur.

VITA ET MARTYRIVM Sanctorum, & mirabilium operum effectorum, Abbatis Cyri, & Iohannis.

Ex ea qua est apud Simeonem Metaphrasten. Passi sunt hi Sancti Alexandria anno nono persecutionis Diocletiani Imp.

9. Ianu. Patria Cyri.

Yrus præclara quędam martyrum stella, clarissima ciuitate Alexandria oriundus, religione fidelis, vita laudabilis, arte autem medicus, cùm res valde admirandas in varijs morborum generibus depellendis non tam arte medica, quàm diuina virtute efficeret, factum est vt fama eius in omnium ore versaretur, & tandem etiam ad aures præsidis ciuitatis illius perueniret, qui cum incredibili in Christianos odio arderet, iussit Cyrum compræhensum ad se addu ci, vt eum pro sua tyrannide omnibus excarnificatum supplicijs morti traderet. Quod Cyrus cùm audisset, statim relicta ciuitate in Arabiam abijt, non quidem eo animo, quòd tyrannidem præsidis, suppliciaque pro Christo inferenda expauesceret, sed vt quamplurimos infideles exemplo vitæ, & doctrina à miseranda diaboli captiuitate in Christi libertatem vindicaret.

Cyr abit in Arabiā.

Primùm itaque vt in Arabiam peruenit, caput cute tenus rasit, sumptoque habitu monastico, cælestem in terris vitam imitari cœpit, eoque perfectionis ardentissimo pietatis studio peruenit, vt relicta plane medicorum arte morbos, & languores corporum, precibus, & diuini verbi doctrina pelleret fugaretque. Ea res cùm animos omnium in admirationem pertraheret, statim nomen eius in ea regione celebrari cœpit, & tandem quoque ad aures Iohannis peruenit.

Fit monachus.

Erat autem hic Iohannes patria Edessa oriundus vir insigni admodum morum integritate præditus, & in Christianam religionem ita affectus, vt spretis contemptisque opibus, diuitijs, gloria, & auctoritate denique militari, qua apud Imperatorem plurimùm valebat, Hierosolymam profectus fuerit, inde verò sola Cyri fama commotus in Aegyptum venerit, vt cum eo vitæ cursum in Christiana Philosophia exigere posset.

Patria Iohannis.

Iohannes vir militaris se iungit Cyro.

Fortè eo tempore cum persecutio grauius deseuiret tres virgines vnà cum matre comprehenduntur, & in ciuitatem Canopum (cui Syrianus cum potestate summa præerat) ducuntur, vt vel impuris dijs ibidem sacrificia offerant, vel in acerbissimis supplicijs vitam finiant. Hęc cum ad aures Cyri, & Iohannis delata fuissent, illi plurimùm veriti nè tenerrimæ virgines suppliciorum formidine deiectæ, Christi confessionem desererent, eo properarunt. Theoctiste enim, quæ erat ætate maxima, decimum quintum annum nondum attigerat: Theodota autem, quæ eam sequebatur, agebat annum quartum decimum: Eudoxia autem omnium minima annum vndecimum agebat. His ergo de causis Cyrus cum Iohanne timore affectus eò descendit; Non solùm enim sexus ille, & ætas tam tenera, suppliciorum metu, sed blanditijs etiam, quibus valde obnoxia est, nullo negocio corrumpi potuisset. Accedebat his omnibus timor alius, qui eos de matris Athanasiæ erga filias compassione solicitabat vehementius. Itaque partim vt virginibus animos ad certamen pro Christi nomi-

Tres Virgines Theoctiste Theodota, Eudoxia comprehendūtur.

Athanasia mater earum.

nis

nis gloria fortiter subeundam adderent, patrum etiam vt simul praeclarum confessionis suae fructum, perciperent, non dubitarunt se periculis exponere. Qui quidem vt ciuitatem ingressi sunt, & diuinis sermonibus virgines in constantia fidei confirmarunt, protinus ad Syrianum nomina eorum delata sunt: quod scilicet duo quidam ignoti, quorum alter monastico alter militari indutus habitu, comprehensas modò virgines in Caesaris iniuriam ad Deorum contemptum multis sermonibus adhortati fuissent, & ad quaeuis supplicia pro Christi nomine perferenda acriter inflammassent.

Cyrus, & Iohannes accusantur quod virgines ad constantiam hortarentur.

His auditis Syrianus suo eos conspectui offerri iussit, quibus multis blanditijs, & minis persuadere conatus est, vt relicta fide, quam profitebantur, dijs immolarent. Cui Cyrus, & Iohannes pari constantia in hunc modum responderunt. Nos ô praeses paucis animi nostri sententiam aperire consueuimus. Scias igitur nullis nos, vel minis, vel blanditijs à Christi confessione auellendos esse.

Syrianus eos auertere à Christi confessione nititur.

Responsum martyrũ.

Haec Syrianus audiens, iracundia vehementer commotus, primò quidem virgines adduci iussit, vt illis crudelissimo suppliciorum spectaculo terrorem incuteret, & sic tandem à fidei constantia auelleret, deinde nullo non tormentorum genere martyres fatigabat: flagellis caedebat, clauis conterebat, lampadibus vstulabat, vsta autem membra aceto, & sale perfricabat, & bulliente pice pedes inungebat: nihil denique non tentabat, vt aceri vindicta animum sanaret, simulque virginum animos labefactaret.

Cruciantur martyres.

Sed haec cùm martyres inuicta virtute longè superarent, & praesidem sua constantia magis irritarent, ille pudore simul, & iracundia victus, mortis sententiam in virgines pronunciauit. Atque virgines quidem vnà cum matre, nihil muliebre, aut ignauum prae se ferentes, capita sua lictori constanter praescindenda praebuerunt, & glorioso certamine martyrij palmam adeptae sunt. Cyrus autem, & Iohannes ad luctam maiorem reseruabantur. Et quidem Syrianus, vt nihil intentatum relinqueret, nunc dona, & munera ingentia illis praesentabat, promittens fore, si dijs sacrificare vellent, vt omnibus maximorum honorum insignibus ornarentur: si recusarent, ea supplicia ijs inferrentur, ad quorum vel solam memoriam tota mente, & corpore contremiscerent. Sed cum haec maiori etiam, quàm antea constantia contemnerent, praeses egregiam animorum virtutem admiratus, capitis sententia eos condemnauit. Quam illi alacriter exoperunt, & cum virginibus immortalem coronam consecuti sunt. Fuere statim sacrae reliquiae magno fidelium studio in templum Marci Euangelistae illatae, vbi vsque ad tempora Theodosij Imperatoris quieuerunt.

Tres puellae cũ matre perimuntur.

Plectuntur Cyrus, & Iohannes.

Porrò à ciuitate Canopo distabat vicus quidam duorum stadiorum spatio, quem Manuthe nominabant. Hic erat malignorum spirituum insidijs omnibus infestus, quem Theophilus praeses Alexandrinus saepenumero ab ea peste liberare voluerat, sed morte tandem praeuentus, quod tota mente meditabatur, ad exitum perducere non potuit. Huic Cyrillus successit, qui cùm pari diligētia in eam rem incumberet, & vota, & preces ardenti studio Deo nuncuparet, vt viam monstraret, quo malignorum hostium cateruam ex eo loco profligare posset, Angelus Domini in visione ei apparens mandauit, vt sacra martyrum Cyri, & Iohannis corpora vnà cùm sanctissimi Marci Euangelistae reliquijs eum in locum transferret, quorum praesentia daemones continuò in fugam verterentur. Hac itaque occasione sacrae martyrum reliquiae vicesimo octauo Mensis Iulij in Manuthe translatae sunt, quarum aduentu maligni spiritus in fugam versi sunt, & locus omnipotenti Deo cum maximo populi totius gaudio consecratus est.

Angelus iubet reliquias sanctorum in vico reponi contra daemones.

VITA S. MARCELLAE Viduæ,

Ex ea quæ est per D. Hieronymum ad Principiam virginem. Obijt anno à Christo nato quadringentesimo decimo,

31. Ianu.

Arcella Romanæ vrbis inclytum decus, illustri admodum orta familia, facta est, opibus, & nobilitate contempta, paupertate, & humilitate nobilior. Orba patris morte, viro quoq; post nuptias septimo mense priuata est, Cumq; eam Cerealis, cuius clarũ inter consules nomen est, propter ætatem, & antiquitatem familiæ, & insignem, quod maximè viris placere consueuit, decorem corporis, ac morum temperantiam ambitiosius peteret, suasque longæuus polliceretur diuitias: Albinaque mater tam clarum præsidium viduatæ domus vltro appeteret, illa respondit: Si vellem nubere, & non æternæ me cuperem pudicitiæ dedicare, vtique maritum quærerem, non hæreditatem. Illoque mandante, posse; & senes diu viuere, & iuuenes cito mori, eleganter lusit: Iuuenis potest quidem citò mori sed senex diu viuere non potest. Qua sententia repudiatus, exemplo cæteris fuit, vt eius nuptias desperarent.

Maritũ se ptimo à nuptijs mẽ se amittit.

Secundas nuptias re puit.

Difficile est in maledica ciuitate, & in vrbe, in qua orbis quondam populus fuit, palmaque vitiorum, si honestis detraherent, & pura ac munda maculárent, non aliquam sinistri rumoris fabulam contrahere. Sed quis vnquam de hac muliere, quod displiceret, audiuit, vt crederet? Quis credidit, vt non magis seipsum malignitatis, & infamiæ condemnaret. Ab hac primum confusa gentilitas est, dum omnibus patuit, quæ esset viduitas Christiana, quam, & conscientia, & habitu promittebat. Illæ enim solent purpurisso, & cerussa ora depingere, sericis nitere vestibus, splendere gemmis, aurum portare ceruicibus, & auribus perforatis rubri maris preciosissima grana suspendere, fragrare muscomure, maritos ita plangere, vt tandem dominatu eorum se caruisse lætentur, quærantque alios, non quibus iuxta Dei sententiam seruiant, sed quibus imperent. Nostra vidua talibus vsa est vestibus, quibus arceret frigus, non membra nudaret: aurum vsque ad annuli signaculum repudians, & magis in ventribus egenorum, quàm in marsupijs recondens. Nusquam sine matre. Nullum clericorum aut monachorum (quod amplæ domus interdum exigebat necessitas) vidit absque arbitris. Semper in comitatu suo virgines ac viduas, & ipsas graues fœminas habuit sciens ex lasciuia puellarum sæpe de dominarum moribus iudicari, & qualis quæque sit, talium consortio delectari.

Vestitus eius.

Diuinarum scripturarũ ardor erat incredibilis, & in lege Domini die ac nocte meditabatur. Illi erant moderata ieiunia, carnium abstinentia: vini odor magis, quàm gustus, propter stomachum, & frequentes infirmitates. Rarò procedebat ad publicum, & maximè nobilium matronarum vitabat domos, nè cogeretur videre quod contempserat: Apostolorum, & martyrum basilicas secretis celebrans orationibus, & quæ populorũ frequentiam declinarent. Matri intantum obediens, vt interdum faceret quod nolebat. Nam cum illa suum diligeret sanguinem, & absque filijs, & nepotibus vellet in fratris liberos vniuersa conferre: ista pauperes eligebat, & tamen matri contraire non poterat: monilia, & quicquid suppellectilis fuit, diuitibus peritura concedens magisque volens pecuniam perdere, quam parentis animum contristare.

Amat sacram Scripturam.

Obedientia

Nulla eo tempore nobilium fœminarum nouerat Romæ, propositum monachorum, nec audebat propter rei nouitatem, ignominiosum, vt tunc putabatur, & vile in populis nomen assumere. Hæc ab Alexandrinis prius sacerdotibus, papaque Athanasio,

Marcella prima in

Marcella prima in Vrbe Romana monasticam vitam profitetur.

fio, & postea Petro, qui persequuntionẽ Arrianæ hæreseos declinantes, quasi ad tutissimum confessionis suæ portũ Romam confugerant, vitam Beati Antonij adhuc tunc viuẽtis, monasteriorumq; in Thebaide, Pachumij, & virginum ac viduarum didicit disciplinã. Nec erubuit profiteri, quod Christo placere cognouerat Hanc multos post annos imitata est Sophronia & aliæ, quibus rectissimè illud Ennianum aptari potest: Vtinam ne in nemore pelio. Huius amicitijs fruita est Paula venerabilis. In huius cubiculo nutrita Eustochium virginitatis decus: vt facilis æstimatio sit, qualis magistra, vbi tales discipulæ.

Meditatio mortis.

Auctis igitur plurimis sic suam trãsegit ætatem, vt ante se vetulam cerneret, quàm adolescentulam fuisse meminisset, laudans illud platonicum, qui Philosophiam, meditationem mortis esse dixit: Sic ergo ætatem duxit, & vixit, vt semper se crederet esse morituram. Sic induta est vestibus, vt meminisset sepulchri, offerens hostiam rationabilem, viuam, placentem Deo

Denique cum & me Romam cum sanctis Põtificibus Paulino, & Epiphanio ecclesiastica traxisset necessitas, & verecundè nobiliũ fęminarum oculos declinarẽ: ita egit secundũ Apostolum importunè, opportunè, vt pudorẽ meũ sua superaret industria. Et quia alicuius tunc nominis esse existimabat sup studio scripturarũ, nunquam cõuenit, quin de scripturis aliquid interrogaret: nec statim acquiesceret, sed moueret è contrario quæstiones, non vt contenderet, sed, vt quærendo disceret, earum solutiones, quas opponi posse intelligebat. Quid in illa virtutum, quid sanctitatis, quid puritatis inuenerim, vereor dicere, nè fidem credulitatis excedam, & tibi maiorem dolorem incutiam, recordanti quãto bono carueris. Hoc solùm dicam, quod quicquid in nobis fuit longo studio congregatum, & meditatione diuturna quasi in naturam versum, hoc illa libauit, didicit atque possedit: ita vt post profectionem nostrã, si de aliquo testimonio scriptu-

Scrutatur diligenter scripturas Marcella.

ratum esset oborta contentio ad illam iudicem pergeretur. Et quia valdè prudens erat, sic ad interrogata respondebat, vt etiam sua nõ sua diceret, sed vel mea, vel cuiuslibet alterius: vt in eo ipso, quod docebat, se discipulam fateretur. In nostrum locum statim audiuimus te illius adhæsisse cõsortio, & nunquam ab illa ne transuersum quidem vnguem, vt dicitur, recessisse Eadẽ domo, eodem cubiculo vsam, vt omnib. in vrbe clarissima notum fieret, & te matrem & illam filiam reperisse. Suburbanus ager vobis pro monasterio fuit, & rus electum pro solitudine: multoq; ita vixistis tempore, vt ex imitatione vestri, & conuersatione multarũ gauderemus Romam factam Hierosolymam. Crebra virginum monasteria, monachorum innumerabilis multitudo, vt pro frequentia seruientium Deo, quod prius ignominiæ fuerat, esset postea gloriæ.

Prudentia eius.

Monachorum Romæ frequẽtia.

In hac tranquillitate & Domini seruitute, hæretica in his prouincijs exorta tempestas, cuncta turbauit, & in tantam rabiem concitata est, vt nec sibi, nec vlli bonorũ parceret. Et quasi parum esset, hic vniuersa mouisse, nauem plenam blasphemiarum Romano intulit portui. Tunc S. Marcella, quæ diu se cohibuerat, nè per æmulationem quippiã facere videretur, postquam sensit fidem Apostolico ore laudatam, in plerisque violari, ita vt sacerdotes quoque & nonnullos monachorum, maximeq; sęculi homines in assensum sui traheret, ac simplicitati illuderet Episcopi, qui de suo ingenio cœteros ęstimabat, publicè restitit: malens Deo placere, quàm hominibus. Damnationis hæreticorum hæc fuit principium dum acciti frequentibus literis hæretici, vt se defenderent, venire non sunt ausi: tantaque vis conscientiæ fuit, vt absentes damnari, quàm præsentes coargui maluerint. Huius tam gloriosæ victoriæ origo Marcella est: toq; caput horum & causa bonorum, scis me uera narrare, quem nosti ex multis pauca dicere, nè legenti fastidium faciat ociosa replicatio.

S. Marcella hæreticis viriliter restitit

Q 3 Dum

Dum hæc aguntur in Iebus, terribilis de occidente rumor affertur, obsideri Romam, & auro salutem ciuium redimi, spoliatosq; rursum circundari, vt post substantiam vitam quoque perderent. Capitur Vrbs, quæ totum cępit orbem: imo fame perit, antequàm gladio, & vix pauci, qui caperentur inuenti sunt. Ad nefandos cibos erupit esurientium rabies, & sua inuicem membra laniarunt, dum mater non parcit lactenti infantiæ, & suo recipit vtero, quem paulò ante effuderat. Nocte Moab capta est, nocte cęcidit murus eius.

Roma capta à Gothis.

Quis cladem illius noctis, quis funera fando
Explicet? aut poßit lachrymis æquare dolorem?
Vrbs antiqua ruit, multos dominata per annos:
Plurima perque vias sparguntur inertia passim
Corpora, perque domos, & plurima mortis imago.

Cum interim, vt in tanta confusion rerum, Marcellæ quoque domum cruentus victor ingreditur.

Intrepido vultu excepisse dicitur ingressos: cumq; posceretur aurum, & defossas opes vili excusaret tunica, non tamen fecit fidem voluntariæ paupertatis. Cęsam fustibus flagellisque aiunt non sensisse tormenta: sed hoc lachrymis, hoc pedibus eorum egisse prostratam, nè te à suo consortio separarent, nè sustineret adolescentia, quod senilis ætas timere non poterat. Christus dura corda molliuit, & inter cruentos gladios inuenit locum pietas: cumq;, & illam, & te ad Apostoli Pauli basilicam Barbari deduxissent, vt vel salutem vobis ostenderent, vel sepulchrum, in tantam lætitiam dicitur erupisse, vt gratias ageret Deo, quod te integrā sibi reseruasset, quòd pauperem illam nō fecisset captiuitas, sed inuenisset: quòd egeret quotidiano cibo: quòd saturata Christo non sentiret esuriem, quòd & voce, & opere loqueretur: Nuda exiui de vtero matris meæ, nuda, & redeam. Sicut Domino visum est, ita & factum est. Post aliquot dies sano, integro, vegetoq; corpusculo obdormiuit in Domino, & te paupertatulæ suæ, imo per te pauperes reliquit hæredes, claudens oculos in manibus tuis, reddens spiritum in tuis osculis, dum inter lachrymas tuas illa rideret, conscientia vitæ bonæ, & præmijs futurorum.

Marcella cęditur fustibus, & flagellis.

Iob 1.

Reddit animam.

FEBRVARIVS.

MARTYRIVM S. IGNATII.

Ex eo quod est per Simeonem Metaphrastem. Passus est vndecimo anno Traiani Imp. vt S. Hier. de script. Ecclesiast. scribit.

Februarij.

NNO DOMINI Nostri IESV CHRISTI septuagesimo primo, Traiano Imperij Romani fceptra tenente: Euodio Antiochenæ Ecclesiæ Episcopo, Petri Apostolorum Principis successori, D. Ignatius in regimine successit: Qui in puerili adhuc ætate constitutus, ab ipso Christo sacrosancta manuum impositione illustre admodum innocentiæ suæ, & futuræ sanctitatis meruit accipere testimonium, cum ad discipulos hæc verba proferret: Nisi efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Hic ergo diuinus Ignatius Apostolicæ doctrinæ, & virtutis strenuus æmulator, postquam sub Iohannis Euangelistæ disciplina, vnà cum Polycarpo egregia cum pietatis laude militasset, & absolutam omnium virtutum formam esset animo complexus, communi Apostolorum suffragio Antiochenæ Ecclesiæ Episcopus designatur, quam admirabili, & diuina plane virtute quadraginta annorum decursu ita rexit, vt robur, & firmamentũ eius, nullis tyrannorum machinis infringi potuerit: quin & ipse pro fidei defensione, & Christi gloria tyrannorum crudelitati caput suum obijcere minimè dubitauit.

D. Ignatius Euodio in Episcopatu Antiocheno succedit.

Ignatius Discipulus Iohannis Euangelistæ.

Nã cum Traianus parta de Scythis victoria elatus esset, rebusq́; suis nimium confidens, Romanorum imperio pacato, etiam falsorum Deorum, numine auctum ornatumq́; cuperet, acerrimum contra Christi pietatisq́ue cultores bellum instruit, omnibusq́; eius imperio subiectis, qui falsorum Deorum cultum respuerent, extremũ mortis supplicium nouo edicto proponit. Cùm autem Antiochiæ versante Traiano, Deiferi Ignatij nomen hac de re ad eum delatum esset: Traianus accersitum ad se Ignatium, præsente Senatu, & promissis, & minis, & argumentis mira diaboli versutia cõclusis, à Christi confessione ad inanium Deorum cultum traducere nititur, sed cum nihil non modò efficerent, imo maiori animi libertate virũ Dei Deorum impietatem refellere audiret, veritus nè res gentilium planè conciderent, tetrum eum in carcerem cõtinuò compingi iussit, deinde ira odioq́; æstuans tota secum nocte animo peregit quibus potissimũm supplicijs excarnificatum morti traderet. Visum tãdem est sceleratæ menti, bestiarum eum obijcere feritati, & nè hac martyrij gloria nomen eius apud Antiochenos fideles illustrius redderetur, placuit ex Senatus totius consilio Romam eum transmittere, vt vitam ibidem simul cum nomine, (vt ipsi quidem existimabãt) crudeli mortis genere ad internecionem penitus delerent. Vltima igitur in eum à tyrãno lata sententia, primò quidem martyr Deo alta voce, gratias

Traianus persequi- *tur Christianos.*

Ignatius sistitur Traiano.

Mittitur in carcerem.

S. Ignatius sibi ipsi latus vincula impo-nit.

tias egit, deinde maiori voluptate & lætitia ipse sibi vincula imponit, & sic Ecclesiæ suæ bene precatus, & pia cũ lachrymis pro credito sibi grege ad Deũ oratione fusa, vinctus milites sequebatur. Postquã autem Seleuciæ in nauẽ immissus, Smyrnã appulisset, ante oĩa Polycarpũ incredibili animi lætitia in vinculis exultans, salutauit, dein cæteros Episcopos & presbyteros & Diaconos, qui ad spectaculũ tanti viri ex Ecclesijs Asiæ cõfluebant: quorũ alij diuini viri eloquium admirantes ad similẽ gloriæ cupiditatẽ accendebantur, alij verò aĩo nimis præfracto mortẽ eius lamentis prosequebãtur. Et ne præparatã martyrij coronã ij, qui Romæ erant, fratres, quoquo modo impedirẽt, ferasq́; , per quas liberãdus erat, interimerent; insignẽ ad eos epistolã, diuini sanè amoris ignem spirantẽ direxit, quam, nimia eius prolixitate deterritus hic attexere ausus non fui.

Polycarpũ Smyrnæ salutat.

Epistola Ignatij ad Romanos.

E Smyrna autẽ à militibus Troadẽ & Neapolim deductus, transijt pedes per Philippos & Macedoniam, oĩbus quæ sunt in via, ecclesijs ardenti charitatis studio diuini verbi semina impartiens, cunctos ad vigilem aĩarum custodiã excitans. Cùm verò transijsset Epirum, & mari Adriatico nec nõ Tyrreno trãsmisso, Puteolos appulisset, ab ijs, qui ibi erant, fidelibus, hospitio simul cum militibus exceptus est, quibus in Domino valere iussis Romam venit. Vbi continuò vrbis præfecto oblatus se ad certamen martyrij subeundum maxima animi alacritate, & incredibili gaudio paratum ostendit.

Venit Romam.

Igitur festus & celebris oĩum acclamatione Romanorũ expectatur dies, quo S. Ignatius Deo, Angelis, & hominibus, spectaculũ exhibendus erat. Et sanè quanta animi cõfidentia, quã generoso pectore, quanta vultus hilaritate grauitateq́; prodierit nulla vis orationis explicare potest. Vniuersa ciuitas theatrum cõpleuerat, & suspensis animis tanti viri, Episcopi Syriæ, crudele cũ feris certamen expectabat, cũ ecce Deifer Ignatius pleno grauitatis, & cõstantiæ gressu in publicũ prodiẽs hanc ad populũ conuersus, orationem habuisse fert. Viri Romani, & præsentis huius certaminis spectatores, quid? An me tanquã hoĩem maleficũ & scelerũ turpitudine condemnatũ hoc tam confidenti aĩo certamen subire existimatis? Certè hoc scitote me ex hac ipsa, quam vos pro Christo susceptam arbitramini ignominiam, eximiam gloriam capere, hæc enim me iucundissima in omni sęculorum æternitate Dei fruitione dignũ efficiet; hæc me, è terrena miseria in sempiternam fœlicitatem cõstituet. Quare agite, inquit cõuersus ad bestias, accedite: Dei namq; frumentũ sum, vestris molandus dentibus, vt panis ei purus offerri merear. Dixit, & dimissi leones maxima subitò sæuitia eũ inuadentes dilacerarũt, & optato martyrem desiderio Christi gratia, qui preces eius votaque suscepit, afferunt. Peracto autem felici certamine & theatro dimisso, cuncti, qui Romæ erãt fideles, sacra martyris ossa reuerenter honorificeq; collecta in loco extra vrbẽ, vicesimo mensis Decembris deposuere: quę cũ non multo post tempore Antiochiam delata sunt.

Fortitudo beatissimi martyris.

Oratio ad populũ.

A Leonibus deuoratur sicut optarat.

At cùm Romani fideles nullam ex viri sanctissimi absentia, consolationem admitterent, assiduoque lachrymarum imbre discessum eius deplorarent, ille pro illorum luctu, & paterno erga eos affectu commotus in somnis apparuisse fertur, & mira quadam suauitate doloris vehementiã leniuisse, luctumq; omnem in gaudium conuertisse. Imperator autem Traianus postquã sanctissimi martyris constantiam, & admirabilem animi fortitudinem qua certamen confecit, intellexisset, nec non insignem Christianorum pietatem, modestiam, cæterosque, quibus sese exercent, virtutes, & diuinas summa ęquitate subnixas, quibus viuunt leges, mente perspicaci indagasset, iniquæ eum in Christianos sententiæ vehementer pœnituit, quare ea continuò sublata, aliam constitui iussit, qua, sola eis Reipublicæ administratione interdicta, integra libertas permaneret. Atque ita non solùm

Ossa eius Antiochiã delata.

Ignatius apparet suis & eos cõsolatur.

Traianus pauitet latã in Christianos sententiã.

vita

vita, sed multo magis Ignatij mors, (si tamen mors appellanda est, per quam æternam vitam consequimur) multorum conciliatrix bonorũ extitit.

MARTYRIVM S. PIONII Presbyteri,

Ex eo quæ est apud Metaphrastem, qui scribit eum passum esse sub Decio Imper. eodem cum Grato Consul. Eusebius vero testatur, eum martyrio coronatum sub Marco Aurelio. Lucio Vero quartum, & Quadrato Consulibus, is fuit annus Domini 168.

Februarij. Pionius diuinit' de futuro martyrio præmonitus.

Vigente Decij Imperatoris persecutione Pionius presbyter, & Sabina eximijs pietatis laudibus ornata, Asclepiades, Macedonia, & Linus Ecclesiæ Catholicæ presbyter pridie Natalis S. Polycarpi cęlesti visione ad certamẽ postridie, pro Christi gloria subeundum, admoniti sunt. Quare instanti orationis, & ieiuniorũ studio aduersus tyrannidem sese muniebant, cumq; magnum illud Sabbathum vniuersis celeberrimũ instaret, quo ab Aedituo Polemo comprehensi sunt, vincula quidem tyranni non expectarunt, sed tribus, sibi ipsis, catenis iniectis maximo cum gaudio aduentũ scelerati hominis præstolati sunt: qui animis coniunctis vno in loco sedentes, & ignito orationis studio deditos comprehendit, comprehensos pariani mi constantia Deorum sacrificia respuentes nulla quidem vi, sed voluntario catenarum pondere oneratos in forum deduxit, vbi ingens populi multitudo ad spectaculum confluxerat.

Polem' æditus eos comprehẽdit.

Pionius fides Christianos, & Iudæos redarguit.

Tum Polemo Imperatorum edictis explicatis simulachra eis adorãda proposuit. At Pionius hilari ad populum vultu conuersus, admiranda sane orationis grauitate, & deorum vanitatẽ, & circumstantium quorundam perfidiam inani timore à Christi fide deficientium, & insitam Iudęorum, qui Christianorum constantiæ impio furore insultabant, malitiam redarguit: deinde cũ è sacro eloquio, tum è Gentilium etiam scriptis de tremendo illo omnipotẽtis Dei iudicio, quo in scelus vniuscuiusq; animaduerter, præclarè disseruit: quæ incredibili licet ab Aedituo eiusq; satellitibus audirentur silentio, nullam tñ aliam apud eos vim habere potuerunt, quàm ꝙ eximiã martyris eloquentiam morumq; probitatem illis commendarent: quare blanditijs agi cœptum nè vellet tot tantisq; vitam virtutibus ornatã, summis ignominiæ maculis afficere, & iucundam lucem crudeli morte abrumpere. Ad quæ martyr: Est quidem hæc lux non iniucunda fateor, sed altera illa, cuius gratia in hanc immissi sumus, infinitis sane partibus iucundior, quã nullo vnquam tẽpore tenebrę inuoluent.

Polem' & Satellites eius Pionij eloquẽtiam admirantur.

Hæc aliaq; multa suauitate disserẽtem Pionium, populus audiẽdi studiosus in theatrum admitti vehementer expetijt, sed quidam ducis studiosi tumultum verentes, summo nè id fieret, studio Polemo persuasere. At Polemus cum frustra se Pionium ad dijs sacrificãdum impellere videret, quin, inquit Pioni, templum saltem ingredere, & Pionius hoc, inquit, dijs vestris nõ expedit. Polemo verò, Persuade, inquit, hoc nobis Pioni. Vtinam (inquit ille) vobis persuadeam, vt abiurato inaniũ deorum cultu, Christi fidẽ suscipiatis. Tunc illi soluto risu, Tu verò nè id facris, inquiunt, nè viui comburamur. Grauius atq; acerbius est, inquit Pionius, supplicijs ignis sempiterni nullo vnquam refrigerio temperandi, addici. Quo dicto Sabina Pionio arrisit. Aedituus verò, & satellites, tunc, inquiunt, rides? Ita Deo placet, inquit, illa: nam qui firma stabiliq; fide Christo coniuncti sunt, perpetuo iucunditatis risu replebuntur.

Sabina virile pect'.

Tum rursus inuictũ Pionij animũ blanditijs lenire Polemo contendens, quin nobis, inquit, consenti te Pioni. Cui Pionius, Cùm ego, vt dixi, sanctissimis Christianorũ sacris initiatus sim, impio deorum cultui suffragari nequeo.

Pionij viriles von. Nota hoc responsum martyris. nequeo, quare si tibi visum est tormenta in me exerce. Cui Polemo, Cuius, inquit, es ecclesiæ? respondit martyr, Catholicæ, præter quam apud Christum alia nulla est.

His peractis, Sabinam vinculorum sociam accessit, quæ ob priorem persequutionem sub Imperatore Gordiano excitatam, Theodota appellata fuit, cum qua quæstione instituta sermonē habuit, sed cùm responsum præclara martyre dignum tetulisset, ad Asclepiadem conuersus est, à quo simili cōstantia repulsus, animum ad supplicio rum immanitatem conuertit. Et statim quidem eum multiplici omnium, qui eos sequebantur irrisione, in carcerē reducti sunt, in quo ecclesiæ presbyterum Linum & Macedoniā ex vico Catina mulierem, nec non & Phrygum quendā, Eutychianum nomine, hæreseos pestilenti contagione miserè infectum, reperere. Cùm autem à fidelibus multa ijs ad vitam commodè transigendam conferrentur, illi, quò liberius in cœlestium rerum consideratione versari possent, cuncta repulere, quæ res non minimam carceris Præfecto admiratione attulit. Ingens etiam Gentilium multitudo admirabili Pionij sapientia probitateq; ducta, eò confluebat, vt suis eum suasionibus ab imminenti mortis periculo eriperet, sed tanta ille virtutis opinione sem per egit, vt summam omnibus sui admirationem, eum singulari amore cōiunctam, relinqueret. Sed & Christianorum nō exiguus numerus per vim in carcerem detrusus maiorem illi, q̄ dici potest, doloris acerbitatem adferebat. Nec enim tàm de suo squalore, q̄ de aliorum fidelium oppressione laborabat: quod sanè pia eius vox frequenter cum multis lachrymis repetita testabatur, cùm diceret: Nouo quotidiè supplicij genere afficior, membratim namq; concidor, dum candidas militantis Ecclesiæ stellas insigni pietatis fulgore coruscantes à cauda draconis in terram detrahi video. Hęc ille quotidiè cum lachrymis repetebat, & fideles cunctos ad pietatis vnitatisq; studium ardentius cohortabatur.

Martyres in carcerē reducuntur.

Pionij virtus, & sapientia.

Pionius nō de suis sed de aliorū vinculis cruciatur.

Hortatur fideles ad studiū vnitatis.

Et scitote, inquit, misetiarum nostrarum principium, à propria nostra malitia ortum esse: quid enim mirum, q̄ furentium in nos hostium malitia opprimimur, qui odio, & inuidia inter nos tam acerbè dissidentes, inuicem persequimur. Quare agite filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis, si sæuientis inimici rabiem infringere, si Ecclesiam pace & otio constitutam, omnibusque mirabiliter bonis affluentem cernere vultis, veram stabilemq; concordiam inite, charitatem non fictam, vnicum salutis præsidium, sinceris mentibus amplectamini. Hæc aliaque in hanc sententiā multa apud fideles perorantem æditiuus Polemo & Theophilus equitum magister, supetuenientes inueniunt, & statim, Ecce, inquiunt, Euctemon Præsul vester immolauit, quare & vos obtemperate. At cùm Pionius & prudentia & constantia sua dignum ded. isset responsum, laqueo collo eius iniecto, ab Hipparcho tanta sæuitia, vt propemodum suffocaretur, cum Sabina & socijs reliquis in forū tractus est. Cumque magna se voce Christianos esse testarentur, Pionium sex à viris sti manibus pedibusque extendentes, ad templū impulere. Sed cùm frustrà in eo operā consumerent, sublatum humeris ante aram, vbi Auctemon idolis sacrificauerat, deposuere. Tum Pionius voce maxima: O iudices, inquit, pietatē colite, & iustitiam obseruate, legibusque vestris parete. Nos, quia impijs parere decretis noluimus, puniendos censetis, & vos item à legum vestrarum præscripto recedi-tis. Iubent enim, non vt cogatis nos, sed vt puniatis, quare ignem accendite, & ingrediemur.

Praclara martyris adhortatio.

Pionius sex viris ad templum deorum trahitur.

Admiranda pietas martyris.

Hac martyris constantia magis irritati, coronas illis impositas, quas illi protinus deserpias, abiecere. Qua contumelia prouocati denuo carceris condemnati sunt. Tum satellitū vnus cæteris crudelior arreptum deducere festinat Pionium, & graues interim capiti eius plagas imponit: & ille qui-

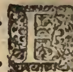
dem

dem patienti hilariq; animo tulit: percussoris verò manus,& latera adeo inflammata sunt, vt vix respirare posset. Postremò Proconsul Smyrnam veniēs Pionium in iudiciū adduci iubet,quem post multa verba vltro citroq; habita vngulis concidi iubet, sed cum nulla tormentorum vi à fidei cōfessione abduci posset, mortis sententia in eum lata, viuus igni à Quintiliano Proconsule adiudicatus est. Mox verò audita sententia martyr Dei ardenti fidei studio incensus, alacriter in stadium certaminis properabat Quò,vt peruenit, proiectis vltro vestimentis,gratias in primis omnipotenti Deo egit, dein mi liti se ligno figendum manibus pedibusq; protensis,tradidit. Confixo rursum minister instat vt impios sceleratis dijs honores deferat. Quo, vt prius recusante, ligno suffixus erigitur,ingētiq; lignorum strue cōgesta, pyra accenditur. Iamq; flamma in altum sublata sacrum lambebat corpus, cum martyr tota mentis virtute Deo intentus,hilari vultu inquit: Domine suscipe animam meam, atq; ita quietè, & fine vllo doloris sensu expirauit: Felix sane qui tam acri in certamine victor exstitit,& per angustam portam in ampla cælorum spatia peruenit.

Pionium percutiens diminius punitur. *Viuus igni adiudicatur.* *Reddit spiritum sine dolore.*

VITA S. PATRIS NOSTRI Ephraem Syri,

Ex Simeone Metaphraste. Obijt sub Valente Imperatore.

Phræm in Edessa ciuitate Syriæ,Christianis ortus parentibus, cum ab insita naturæ præstantia ad omnem virtutis habitum mirabiliter formatus esset à primis annis sacro scripturarum eloquio incubuit, adeo sanè vt nulla alia voluptate ab eo diuelli posset. Cumq; magis inde magisq; ieiuniorum, vigiliarum, laborumq; omnium studium cresceret,nec quicquam de conatento pietatis cursu remitteret, ad cum breui perfectionis gradum peruenit, vt corpore licèt in terris, mente tamen planè in cælo versaretur. Hinc assidua illi de futuro iudicio, & secundo Christi aduentu philosophandi ratio exstabat, hinc vberrima illi lachrymarum fluenta ex oculis decurrebant,hinc terrenis rebus despectis, assiduè ferè in desertis locis omni solatio humano destitutis versabatur, nec vnquam nisi pro animæ pabulo ciuitatem ingrediebatur.

E. Patria ei. *Amor scripturarum.* *Gratia lachrymarū.*

Cum autem die quodam Edessam ingressus ciuitatem, cibum quendam sibi necessarium præpararet, diabolus illi per mulierem insidias struxit:nam meretrix quædam per fenestram inuerecundis prospiciens oculis; Benedic, inquit,Abba,cui ille,Cum eo,qui cum decebat habitu,gestu,sermone, Dominus tibi benedicat. Et illa rursus: ecquid tuo cibo deest? Tres, inquit, Ephræm lapides,& parum luti,vt hæc obstruatur fenestra. Illa nihil de sua remittens impudentia ad concubitum impudicè eū allicere cœpit.At Ephrem cum nullis eam sacris sermonibus ab impudico postulato ad castitatē incendere posset.Si igitur, inquit, meo omnino decreuisti frui concubitu, nec ab ea mente deduci potes lubens tibi cōsentiar, si loco à me designato hoc facere volueris. Placuit ei conditio locumq; protinus sibi indicari postulat. Tum S.Ephræm: Placet (inquit) vt in medio congrediamur ciuitatis Non, inquit,illa,pudore enim,& rubore afficeremur.Cui statim vir Dei subiecit:Itanè verò,Tu oculos hominū fallere pollutos erubescis, satisq; esse iudicas ad prauos animi motus comprimendos animumq; in officio continendum: & illos omnipotentis Dei totius puritatis oculos, omnia lustrantes, & intimos etiam animi nostri recessus excutientes non vereberis? Tu vilis homuncionis, breui temporis spatio in fauillam, & cinerem redigendi iudicium,summo, & incorrupto illo æternæ sapientiæ iudicio anteferes? Hæc sacra S. viri admonitio tantum apud impuram mulierem effecit, vt non modò ab impura carnis libidine ad casti-

Impudens scortū tentat S.Virū.

tatem eam traduxerit, sed etiam ad omnium præcedentis vitæ scelerum confessionem putè faciendam inceenderit. Accedit igitur, & toto corporis habitu in terram prostrata à viro Dei viam vitæ sibi demonstrari petijt. Paret ille lubens, & magno charitatis affectu sa lubertimis instructam monitis mulierum monasterio includit: nè denuo peccandi occasione oblata ad prauas animi cupiditates deflecteret.

Ephraem eam includit in monasterio.

Huic ad eam, quæ est in Cappadocia Cæsaream deductus, magnum vidit Basilium diuinis gratijs ita ornatū vt à columba eius humero insidente, doctrinæ suæ puritatem haurire mereretur. Quantis autem virtutum omnium laudibus excelluerit, nulla vis orationis explicare poterit Fuit mirabili mentis puritate assiduo in Deum sublatus, summa dicendi facultate ornatissimus, inediatum vigiliatūq́, patientissimus, ab omni terrenæ concretionis cupiditate ita purus, vt vnus inter multos insignis admodum Christi discipulorum æmulator extiterit. Benignitatis autem, & misericordiæ opera quanto studio exercuerit dictu mirum est: nam cum esset pauperum omnium pauperrimus, nec quidquam ille omnino cum terrena concretione commercij esset, non tamen egentium inopiæ consulere negligebat Diuitum igitur ædes circuibat, & mirabili eloquentiæ vi, qua pollebat plurimum, pauperum causam agebat, quantumq; apud Deum misericordiæ opera pondus haberent, facilè persuadebat, atq; hac ratione pauperum inopiam, ipse pauper subleuabat. Et hæc quidem opera licèt insignem eius in proximos charitatem meridiana luce clarius ostendant, multò tamen clarius ex studio, quod in animarū salute procurāda cū eximia prudentiæ significatione suscepit elucescit.

Catalogus virtutum eius.

Insignis eius benignitas in pauperes.

Erat Apollinaris quidam hæreticus qui pestilenti doctrinæ suæ contagione, sacra Catholicorum dogmata inficere nitebatur, multaq; duobus conscriptis libris aduersus Christianæ fidei puritatem complexus erat, quibus in omni disputationis congressu nitebatur; eosdem autem mulieri cuidam quæ eius animo, & voluptatibus seruire dicebatur, concredidit. Huius rei certior factus Ephræm sapienter admodum personam discipuli Apollinaris suscipit, & sic confidenter ad librorum custodē accedit: asserens sibi magistri libris, ad hæreticorum opiniones (sic.n. orthodoxos appellabant) refellendas, opus esse. Adhibet fidē mulier, & sine mora libros tradit. Tunc magnus hic Iacob, cum prophanum Esau hac ratione supplantasset, & scelerata illius improbitatis primogenita callida arte extorsisset, statuit execrandum virum ad publicum prouocare certamen, & doctrinæ illius impietatem omnibus aperire, & clarissima veritatis luce tenebras discutere Sed cum temporis angustia eum ab hac via excluderet (vrgebat n. mulier, importunis clamoribus libros repetens) conuertitur ad aliam quandam machinationem, quæ maximam cum summa celeritate vim habebat, & efficaciam. Librorum namq; folia glutine liniuit, alterumq́; alteri ità coniunxit, vt sine interitu nullatenus diuelli possent, & sic eos mulieri restituit. Cumq; robur & firmamentū disputationis suæ Apollinaris in hisce voluminibus constitutum haberet, vocatur ab orthodoxis ad certamen, qui librorum suorum firmitate innixus prodit confidenter: Sed cum diuturno senectutis suæ malo à disserendi se labore impediti diceret, libros pro defensione sua attulit; quorum alterum summa cū grauitate apprehendens, Hic, inquit, oratorio pro me munere apud vos fungetur. Sed cū frustra eum explicare niteretur ad alterum confugit, sed eadem eum pertinacia excludit. Videns itaq; se in hasce angustias inductum, nimio pudore, & animi ægritudine contabescens è consessu exilijt, & sic tandem paulò post, laborum, & librorum suorū fructum, mortem collegit.

Apollinaris hæreticus.

Nota S. Ephraem diligentiam & industriam in subuertendis hæreticis.

Apollinaris perit.

His rationibus aduersus Christianę fidei hostes S. Ephræm pugnabat, vt qui veritatis lumen arte maligna excludere nituntur, ipsi similiter artibus

sanctis,

sancti, studio pietatis inuentis, opprimerentur. Cum hisce alijsq; præclaris actionibus assiduò sese exercuisset, & iam sibi laborum omnium finem imminere existimaret, serio cunctis præcepit, nè veste aliqua preciosa corpus eius terræ mandarent, quinimo, inquit, si quis hoc pietatis erga me amore flagrat, is potius eam in egenos conferat. Intereà vir quidā diuitijs opumque magnificentia illustris, vestē vnā magnis exornatam sumptibus eorpusculo eius parauerat, sed intellecto viri sanctissimi mandato propositū mutauit, statuitq; tantundem auri potius quàm vestem preciosam egenis pendere. Sed cum de die in diem opus differret, suamq; voluntatem voto proponeret, acerbas protinus inobedientiæ pœnas luit. A malo namque dæmone correptus, diuina prouidentia ei traditus est ad disciplinam, cui parens, patrum contempsit mandatum; Intellexit ergo vir Dei morbum illum, fructum esse peccati. Quid à te, inquit, ò homo, factum est quod non oporteat, quod te in tantum protrusit periculū? Ille autem sceleris sui reatum pronuncians aperit inobedientiam, panditque cogitationum suarum fluctuationem. Diuinus verò Ephræm misericordia motus, sola manuū impositione cum precatione coniuncta dæmonem expellit, hominemq; promissum suum implere parantem, liberum dimittit. Cum hoc præclaro miraculo superioris vitæ actiones obsignasset, & absolutissima virtutum omnium monita suis dedisset (quę nos, nè prolixiores simus, prætermittimus, digna tamē quę intimis sensibus recondantur) vniuersa ciuitatis multitudine cōfluente eiusque discessum, pijs lachrymis prosequente, Domino spiritum tradidit.

S. Ephrem nō vult se peliri ve ste preciosa.

Inobedientia plectitur.

Dæmonē pellit S. Ephram.

VITA S. BRIGIDAE Virginis Scoticæ,

Quæ obijt anno tertio Iustini senioris Imper. is est annus à Christo nato. 521.

I. Febru. *Parētes S. Brigida.*

FVit apud Hybernos vir quidam Duptacus nomine, genere Lagineusis. Is ancillam quandam Brotsech (hoc enim ei nomen erat) optimis præditā moribus emit: sed impudico eius amore captus ad suam libidinem explendam ea abusus est. Vbi autem cōiux illius animaduertit eam vterum gestare, magno animi dolore consternata, cœpit importunè maritum vrgere, vt eam domo eijceret, nè diceba: proles meæ, ab illius futura sobole profligentur, & indignum aliquid patiātur. Maritus igitur, quamquam indignum putaret violatam à se ancillā ea insuper contumelia afficere, coniugis tū importunitate victus vēdit eam cuidā mago, vbi nō multo post pepetit & proli suæ Brigidę nomē imposuit. Contigit autem vt nocte quadā, vir quidam eximia pietate clarus, orationi in domo magi intentus, puellæ Brigidæ imminere videret globū igneum radijs coruscantem, non dubium futuræ sanctitatis signum. Non potuit autem virgo, tam insigni sanctitatis gloria fulgēs, impuri magi cibos sumere vel sumptos retinere, sed eos quotidie non sine dolore per vomitū reijciebat. Quo viso magus suæ sibi impuritatis conscius, certe, inquit, hæc puella spiritu Dei plena est, ideoque cibos meos capere non potest. Itaque vaccam vnam cui' lacte victitaret, puellę tradidit, q̄ pudicitia, & sobrietati incēta, magno studio pauperum, & inopum curam gerebat. Quicquid enim ex lacte (magi namq; vaccas pascebat) colligere potuit, id totum in pauperes conferebat. Cum autem quodā die parum admodum in vase butyri magus inuenisset, animo valde in puellam cōmotus est: Illa verò ad preces cōfugiēs, vas illud butyro mirificè redundare fecit. Quo miraculo, stupore sanè perculsus magus, in Christum credidit, puellamque duodecim egregiè vaccis dotatam, liberam cum matre ad Duptacum remisit. Ad patris igitur domum reuersa maiori libertate benignitatis, & misericordiæ opera in egenos exercere cœpit, adeo vt quidquid posset, statim erogaret. Ea re permotus Duptacus regi eam venalem exposuit. Rex autē eius indole perspecta, ad eam dixit: Quid est,

Venditur mater Brigida mago cuidam.

Clarum miraculū.

Magus in Christum credit, & Brotse cū filia Brigida Dupta restituit.

Pater eam vult vēdere regi.

eſt, inquit, hoc, ò puella, quod gladium patris tui pauperi dederis, Ego verò, ò Rex, reſpondit Brigida, Chriſto illum dedi. Et certe eo animo ſum, vt ſi, & te Dominum meum Regem, & parētem meum ambos vos cum omnibus inquam facultatibus veſtris Deo offerre poſſem, nihil cunctarer. Quibus Rex auditis, ait Duptaco: Filia tua diuinis clariſſimarum virtutum meritis excellens, maior eſt, quàm vt vel abs te vendi, vel à me emi debeat, deditque virgini gladium quem patri pro eo quem ſuſtulerat, traderet.

Abhorreret à nuptijs.

Accidit interea vt ab amicis ad ſuſcipiendū matrimonij vinculum importunè vrgeretur, ſed cum illi, mortalis hominis amplexus præ flagrantiſſimo immortalis ſponſi Ieſu Chriſti amore ſorderent, ardentiſſimo orationis deſiderio, aliquā deformitatis maculam pulcherrimo corpuſculo à Domino poſtulauit: & eccè oculus eius crepitās inſtar aquæ liquefactus eſt. Mox igitur procorum liberata amore, tribus ſtipata puellis, tecta ad Machillā Epiſcopum Patritij diſcipulum, ſacrum ſuſceptura velamen contendit, cuius votum, quàm ſibi acceptum eſſet, clariſſimo miraculo Dominus teſtari dignatus eſt. Vt enim virgo ſancta ligneum altaris pedem manu contigit, repente lignum illud viruit, & oculus eius, accepto velo, priſtinum lumen recepit.

Accipit velamen.

Quàm ſtupendis deinde, & egregijs virtutum operibus eximiam eius ſanctitatem Dominus comprobauerit infinitum foret perſequi. Leproſus quidam, & morbi ſui, & extremæ paupertatis dolore confectus, vaccam quandam eius eleemoſynam petijt. Sed cum virgo ſancta, vaccā nō haberet. Viſne, inquit, potiùs vt à Domino lepræ tuæ curationem poſtulemus? Illo, nihil ſibi optatius in vita accidere poſſe, reſpondente, virgo aqua benedicta corpus eius diſperſit, moxq; ab omni impuritatis contagione liberatum eſt. Duo Britones oculorum lumine deſtituti, leproſo miniſtro illos ducēte, ſalutem ſibi eius precibus reſtitui poſtulabant. At illa in domo hoſpitali cibum eos ſumere, patienterq; Dei miſericordiam prȩſtolari iuſſit. Illi verò indignatione commoti. Tuæ inquiunt, gentis ægros ſanas, nos verò aduenas; & peregrinos repellis. Illa audito conuitio, aqua eos benedicta adſperſit, qua cæcis lumen, leproſo integram corporis munditiam reſtituit.

Leproſus curatur.

Duo cæci & leproſus.

Mulier quædam pomorum munus ſanctȩ virgini afferebat, eratque leproſi eodem temporis momēto ſtipem ab ea petentes, quibus Brigida oblatū pomorum munus tradi iuſſit. At mulier ſibi ea ſeruare voluit, aſſerens non ſe leproſis, ſed illi, & virginibus eius poma attuliſſe. Sancta verò praua mulieris voluptate commota, ò mulier, inquit, quia hoc miſericordiæ officium impedire voluiſti, noueris arbores tuas æterna ſterilitate dānatas. Abijt mulier, & perpetuo arborū ſuarum fructu fraudata eſt.

Arbores ſterileſcunt.

Fæmina quædam non minus impiè quàm impudenter ſe filium ex Epiſcopo Broone ſuſcepiſſe mētiebatur, hanc ſancta Brigida cum accerſiri iuſſiſſet, & ori ei⁹ ſalutare ſanctæ Crucis ſignū impreſſiſſet, illicò caput cum lingua procacis mulieris magno tumore inflatum eſt. Deinde ſimili modo infantis conſignans linguā; Dic nobis, ait, infantule quis tuus pater eſt? Stupēda res aperit os infantis, qui quondā Balaam aſinæ loquendi præſtitit facultatem atq; paruulus: Nequaquàm Epiſcopus Broon, ſed vilis ille homuncio qui extremo in populo ſedet locus parens meus eſt.

Infans loquitur.

Inſignis cuiuſdā Principis filia perpetuo caſtitatis voto ſe Deo obſtrinxerat: hanc pater inuitam ad coniugium compulerat, ſed cū iam epulis magno ſumptuum apparatu inſtructis, nuptiarum inſtaret tempus, virgo diuino cōcitata ſpiritu ad S. Brigidam confugit. Eā verò pater equitatu ſuo inſecutus eſt, ſed Brigida ſolito crucis ſigno terrȩ impreſſo, ita vim eorū repreſſit, vt vlterius (dictu mirum) gradum inferre nequirent, atq; hoc ſigno, & pater ſaniorem mentem, & virgo caſtitatis votum Deo conſecrauit.

Nota vim S. Crucis.

Cum quodam tēpore ſacro ſancta

ſe

se Brigida Eucharistia de manu Episcopi sumpta, refecisset, vidit in calice quē Episcopi minister manu tenebat, hirci vmbram: qua visione commota sanè virgo ex eodem bibere renuit, causamq; Episcopo indicauit. Vocat protinùs ministrū Episcopus, & blandis eum verbis ad occulti sceleris confessionem inuitat. Fatetur igitur se furto hircū abstulisse, iustaq; admissi criminis satisfactione peracta, deforme in calice portentū nunquam deinceps virgini apparuit. Infiniti operis foret singula quæq; eō eximia magnæ sanctitatis signi ficatione à virgine hac edita referre miracula, sed hoc tamen vnum adhuc è multis referre debeo. Mulieris quædam è Scotia admodum nobilis filia à primo ortus sui die muta, die quadam cum matre ad S. Brigidam venit: cuius manum virgo sancta apprehendens, interrogauit eam, Velletnè Christi amore corporis seruare castitatem? protinus (res stupenda) soluto linguę vinculo, respondit: se omnibus illius iussis, prompta obtemperare voluntate, paratam esse.

Hoc vnum silentio præterire non possum. Nouem inter se viri in hominis cuiusdam necem nefanda coniuratione conspirarant. Hos virgo sancta ab immani scelere reuocare conata, cum eius preces, & conatus ad aures non admitterent, supplicem se ad Dominum pro tetra caligine à mentibus eorum pellenda contulit: & ecce cum dies nefando, sceleri destinatus adesset, mente furibunda, & cæco impetu in hominis speciem irruunt, multisque vulneribus, vt existimabant, conciso relicto, ad Brigidam pergunt, sed cum ab ea vmbram, se non hominem mactasse intellexissent, salutari furibundæ mentis dolore concussi ad meliorem frugem redierunt. Et his quidem alijsque quam plurimis, præclaris magnæ sanctitatis operibus illustris virgo, quandam è suarum grege puellarum alumna n ad se uocat, eique obitus sui diem aperit, quo ad: æmentè felicem Christo spiritum reddidit anno salutis. 521.

VITA S. SEVERI Rauennatis Episcopi,

Partim ex Sermone Petri Damiani, partim ex quodam vetusto M S Codice.

FVit insigni Italiæ oppido Rauenna uir quidam humili quidem loco natus, sed nobili admodum pietate clarus Seuerus, qui cum uxore parcè ac duriter, opere nimirum textrili, uictum sibi parabat. Intereà sublato per mortem Rauennæ Episcopo, cum de nouo creando illustre magnatum nobiliumq; coactum esset concilium, & animo admodum suspenso ingens populi nouo gratulatura Episcopo conuenisset multitudo, affuit fortè inter alios sordido viliq; amictus habitu Seuerus. Cum autem post templi ostium latitans attentis de more suo precibus incumberet statim in eius caput niue candidior columba descendit, quam ille manuum suarū strepitu abegit, sed cum per aera circumuolitans, redita suo tertiò omnibus columbinam sancti viri innocentiam indicasset, populus vniuersus clarissimo diuinæ virtutis testimonio excitatus, hunc vnum ecclesiæ suę Antistitem poposcit. Producitur igitur ex obscuro in mediam illustrissimorum virorum concionem latibulo Seuerus, ibiq; summa prima tum omnium voluntate, lætissimoq; gratulationis totius plebis officio, sacri Chrismatis inunctus oleo, Episcopus declaratur, quem ille animo sanè confidenti, & Spiritus sancti gratia ad omnem sanctitatis rationem egregiè instructo suscepit, tantisq; sapientię, & modestię laudibus administrauit, vt nequaquam prioris conditionis memoria deposita, (quemadmodum in tam sublimi dignitatis gradu fieri solet) inanis gloriæ flatu tumuerit, sed etiam longè se submissius gesserit assiduo secum reputās non se Dominum sed Christi fidelium seruum constitutum esse. Quàm eximia autem sancti-

tatis

1. Februa.

Seuerus cū vxore textrili opere vitam sustentans.

Columba, eius capiti insidet.

Ordinatur episcopus.

Humilitas eius in tā excelso gradu.

tatis laude Deo charus fuerit, eleuatæ eius in Deum purissimæ mentis testimonium comprobabit.

Patitur ecstasim.

Quodam die sacris assistens mysterijs, suaui omnibus somno correptus videbatur, cumq; longiorem cælesti hoc sopore detentus, populo moram faceret, accedũt ministri, & sacras côcutientes vestes excitare conantur, addentes, Sacra, hic plebs vniuersa mysteria præstolatur, & tu sopore deprimeris? Ad quos ille: Quid facitis fratres? quid meam cũ mẽte diuina communionem incidistis? Corpore quidem vobiscum sum, at mente alibi versabar. Eram enim in Mutinensi ecclesia, & animã Geminiani coepiscopi mei, Domino commendaui. His auditis Rauennates celeres ad Mutinenses nuncios mittunt, qui de salute Episcopi percunctati discunt è ciuibus egregio illos pastore, & Pontifice orbatos, rituq; Pontificio corpus eius sepulturæ traditum. Redeunt igitur Rauennam nuncij, è quibus mentis excessum Seuerũ eo tẽpore pertulisse cognouerũt.

Geminianus Mutinensis Episcopus.

Sed aliud, maiori admiratione dignum attendite. Filiam viri sancti in ætatis flore extinctam, in matris monumentum inferre parabant, sed cum sarcophagi angustia eam non reciperet, quærunt ex Episcopo quid faciendum decernat: Tum sanctus Pontifex ad vxoris quondam suę corpusculum conuersus. O mulier, inquit, cur non das locũ filiæ tuæ? Accipe quod quondam vtero gessisti. Stupenda sanè res. Protinus ad beati viri voces paret defunctæ mulieris corpus, & magna celeritate in alteram sarcophagi partem se recipit, filiæq; requiescendi apud se spatium concedit.

Vxor mortua cedit filiæ in sarcophago.

Veniendum nunc ad sancti viri obitum, & quo modo ad sempiternam cęlestis patriæ beatitudinem commigrauit. Postquam, & annorum, & virtutum insigni admodum canitie prouectus esset, cognito transitus sui ex diuina reuelatione, die: primòquidem saluberrima sacramentorũ cælestium perceptione viam muniuit. Deinde dictâ quodã spiritu multa ad vtriusq; sexus fideles de fraterna charitate, & integritate fidei Catholicæ disseruit. Quibus cum summa insitæ pietatis significatione peractis, impertitaq; omnibus pace, & benedictione, suum sibi sepulchrum aperiri iubet. Apertum viuus ingreditur, miraq; authoritate inter coniugem, & filiam medium se collocans fusis aliquamdiu precibus sanctam suo creatori animã reddidit.

Viuus sepulchrum ingreditur & decedit.

Innumera, eximiam eius sanctitatem, testantur miracula, quæ ad eius tumulum cum maximo fidelium gaudio, & stupore eduntur. Vnum è multis, quod auctor historię huius sua ætate, clarissimis verbis factum affirmat retulisse satis sit. Mulier quædam Rauennas, filium quotidiana miserrimè febre deuexatum habebat. Hunc, singulari amoris, & pietatis erga S. Seuerum studio ducta Deo ad sepulchrum beatissimi viri, offerre decreuit. Cũq; inflammatis animis noctem illam in precibus transigere statuerent, magnã de paruuli sanitate spem concipiunt, sed nimia animorum fatigatione somno corripiuntur, mox tamen lachrimabili pueri voce excitati vigilare coguntur. Et ecce oculis sopore iam detersо sublatis, lampades omnes luculenter ardere conspiciunt. Quo viso animi eorum erecti sunt, & ex puero lachrymarum causam cognoscere student. Tum ille: vidi, inquit, ex hoc sepulcro senem quendã Pontificali amictum habitu, summa grauitate venerabilem, niueis decorum capillis, vultuque angelico admirabilẽ, progredientem, qui me trementem, & ingenti pauore deiectum manu sua tetigit morbumque omnem fugauit. Floruit autem vir sanctus, vt ex Volaterrano Comm. Vrbanorum Lib. 19. cognoscere licet, sub Iouiniano Principe.

Miracula ad sepulchrum.

VITA S. TRIPHONIS Martyris,

Ex ea quæ est per Metaphrastem In huius martyris honorem Iustinianus Imper. Constantinopoli celebrẽ erexit ecclesiã. 1. Februa.

Beatus Tryphon è Phrygia, vico Campsade, qui est vicinus ciuitati

Apameæ

Patria ei.

Apameæ, oriundus, pius admodum, à pijs parentibus filius, ab ineunte ætate insigne sanctitatis testimoniũ, clarissimorum miraculorũ operatione à Deo meruit accipere: adeo vt Dæmonia solũ Tryphonis nomen horrerent, cunctaq; hoĩbus infesta, eius virtute, relictis hoĩum quæ obsidebãt, corporibus in intima deserti penetralia recedere cogerentur. Vnũ, ex infinitis, e quo eui dens sanctitatis eius virtutisq; ratio constare potest, in medium adferam.

Anno 225. Gordiano, post mortẽ Augusti, Romani Imperij sceptra tenẽte, vnica eiusdẽ Imperatoris filia, cũ liberali specie, & eximia corporis pulchritudine, tũ verò ingenio, & maximarũ artiũ doctrina oĩbus admiranda erat, quapropter parẽtes magna cura prouidebant, vt eam ab omni impuræ carnis libidine castã integrãq; seruarẽt.

Filia Gordiani Augusti arripitur à dæmone.

Sed accidit, vt execrandum Dæmoniũ eam inuaderet, tantaq; in eam sæuitia debacchàretur, vt miserabilẽ valde parentibus luctũ adferret. Cumq; sapiẽtum, medicorumq; omniũ vndiq; exquirerentur consilia, eaq; oĩa in nihilum recciderent, pater assidua animi ægritudine tot⁹ intabuit, donec ipse malignus spiritus, diuina proculdubio potestate cõpulsus, suum inclamare expulsorem, puellæq; curatorem inuitus cogeretur, nisi inquiens, Tryphon aduenerit, non cedam. Quo cognito, Imperator missis in omnes terrarum partes famulis, Tryphonem inquirit, & multis quidem è varijs locis hoc nomine adductis, spe sua se frustratũ sensit, donec in vico Campsade verus inuentus Thryphon nunciatur.

Tryphon anno ætatis suæ 17. Romã mittitur.

Igitur ætatis suæ anno 17. magna equorũ stipatus caterua Romam destinatur, atq; vt eius aduentum præsensit malignus, maiori crudelitate, & inaũditis clamoribus, omnibus viri sancti virtutẽ denunciat. Adhuc, inquit, tres dies, & aderit Tryphon, qui diuina, in nos dominatur, potestate. Et sic eã miseris modis diuexatã reliquit. Tertio verò, ab excessu eius die, venit sanctus Romam, maximisq; à Gordiano honoribus exceptus rogatur, vt dæmonẽ oculis oĩum videndum producat. Itaq; sex dieb. ieiunio, & precibus intentus, illucescente iã septimo, adest cũ tota nobiliũ familia Imperator, impiũ filiæ suæ tortorem videre desiderans. Tunc sanctus diuino repletus spũ Tryphon: In noĩe, inquit, Iesu Christi ostẽde oĩ dolo, & nequitia plenè dæmon, turpitudinis, & imbecillitatis tuæ opprobriũ: & ecce canis aspectu sanè horribilis defixo in terrã capite apparuit.

Dæmõ apparet.

Cui mox Dei seruus: Dic (inquit) ò generis humani hostis, quis tuæ potestati hanc tradit puellã? Et dæmon diuina cõpulsus operatione: Nullam (inquit) nos potestatẽ in eos, qui debitis Deum laudibus, prosequũtur exercere possumus. At qui flagitiorum oĩum turpitudine sanctũ Dei nomen polluere nõ verentur, iusto illi iudicio nostræ crudelitati traduntur.

In quos obtinet vires Satan.

Hoc audito respõso Imperator, & quotquot eũ corona cingebãt, ingẽti sunt horrore perfusi, & magna quidẽ infideliũ turba Christo nomina dedidit, fideles aũt in fidei constãtia cõfirmati summis in cælum laudibus Dei bonitatem iustitiamq; extulerunt. Sed & Imperator tã præclaro à Dei seruo beneficio affectus, donorũ honorumq; magnificentia egregiè ornatum, domum remisit: quæ omnia S. Tryphon in egenorũ inopia subleuanda, magno pietatis studio contulit.

Mortuo aũt Gordiano, & Philippo execrandæ impietatis viro subrogato, eoq; in bello Troglodytarum infælici marte pugnãte, extincto, succedit Decius, vir sua crudelitate, & inaudito in Christianos furore cæteris superior.

Deciana persecutio.

Vnicã n. tm̃ sub pectore assiduò hanc curã coquebat, quõ Christianũ nomẽ ad internecionem deleret. Igitur belli mentione penitus sepulta, innocentes vndiq; Christiani ad rotas, & catapultas omneq; suppliciorum genus conquirebãtur. Inter quos S. Tryphon sanctitatis fama super æthera notus, cum intellexisset imperatorio edicto se à præfecto Aquilino inquiri, alacri, & cõfidenti aĩo se eius satellitibus sistit, à quibus ad excelsum Aquilini tribunal deductus, & ab eo de patria, nomine,

Tryphon vltro se præfecti satellitibus offert.

fortuna, & religione interrogatus, in hunc ferè modum respondisse scribitur. Est mihi nomen Tryphon, Patria vicus Campsades, vicinus ciuitati Apameæ, fortuna autem apud nos nec est, nec dicitur, qui Dei prouidentia, & mirabili sapientiæ eius ratione, & ordine omnia fieri credimus. Sum verò, & moribus, & vitæ educatione liber, vni soli Christo seruiens. Chrs n. mihi religio, Christus mihi gloria. Christus mihi lætitiæ, & gloriationis corona est, pro quo vitam hanc caducam, & fragilem fundere, non modò mihi gloriæ, sed summæ etiam voluptati erit. Cui Aquilinus, nisi ab hac mente discesseris, ô Tryphon, ego corpus tuum varijs excarnificatum supplicijs, igni côburêdum tradam. Cui S. Tryphon. Tu mihi ignem breuissimo temporis spatio extinguêdum minitaris: At ego tibi ignem in omni seculorû æternitate impijs præparatum huic oppono: quem tu ô Imperator, nisi veritatis lumen, pulsis erroris, & impietatis tenebris, in te receperis, nulla potentia euadere potes.

Praeclara eius confessio.

Hac eius animi altitudine grauiter commotus Aquilinus, iubet Christi martyrem, manibus post tergum reuinctis, tribus horis crudelissimè cædi, eumq; denuò ad Deorum sacrificium inuitat. Tum, Tryphon maiori animi constantia, & fortitudine, quasi plagas omnino nullas accepisset, & Deorum vanitatem, & execrandâ eorum, qui eos colebant, impietatem, & acerbissima omnibus qui in nefando scelere ad vltimû vitæ spiritum persistunt, cõstituta à summo Iudice supplicia, præclara oratione dissereit. Quatantùm abest, vt impietatis suæ tenebras agnosceret voluerit Aquilinus, quin potius furore mentis accensus, maiori martyrê supplicio dignum iudicauerit.

Tribus horis cæditur.

Venatum igitur ituros, vinctû sequi se martyrê iubet. Crudele sanè spectaculum. Currebat, vel potius raptabatur, nudis pedum plantis per niues & frigora, & equorum frequenter calcibus ictus, laceras sacri sui corporis carnes per terram trahebat. Quid hic faceret martyr Christi, Vni soliq; Deo intêtus Domine, psallebat perfice gressus meos in semitis tuis vt nô moueantur vestigia mea, addebatque, Domine ne statuas eis hoc peccatum. Peracta autem venatione Aquilinus accersito martyre, inquirit, velletne his fatigatus supplicijs dijs sacrificare. Martyr cum se dignum responsum dedisset, in carcerem recludi iubetur. Aquilinus verò ad finitimas est regiones profectus. Cûq; rursus Nicæâ venisset martyrem iterû de voluntatis suæ proposito percûctatur, sed cum maiori animi constantia in Christi fide, & amore firmatum intelligere, nouis eum supplicijs aggreditur. Et primò quidê pedibus acutos clauos infigi, deinde verberibus acerrimè fatigatû per medíâ ciuitatê exagitari iubet Cû aût nec sic quidem inuictam animi virtutem remitteret, reuinctis post tergum brachijs, iterum virgis fatigari, & ardentes lateribus eius faces adhiberi iubet. Tunc omnipotês, & misericors Deus qui saluos facit sperantes in se, diuino quodam fulgentis coronæ splendore, quæ martyrê ornabat, athletę sui certamen comprobauit. Qui sanè splêdor astantium animos, & oculos ita perstrinxit, vt protinus in terram prostrati aliqd de seuitia remittere cogerent. Martyr verò pñti Dei auxilio côfirmatus in pulcherrimo côfessionis suę certamine multo magis exardescebat.

Acerbissimû martyris supplicium.

In carcerê recluditur

Noua supplicia adhibentur.

Postremò Aquilinus, nullis constantiam martyris supplicijs frangi posse animaduertens, ad blanditiarum insidias conuersus: Quin tu, inquit, ô Tryphon magno faci ficas Ioui, & ego te multis magnisq; honoribus, & muneribus affectû, dimittam Cui Tryphon ô insensate, inquit, Anne satis tibi est, quòd tu viuus ad sempiternum animæ tuæ interitum præcipitas, nisi me eniâ ijsdem irretitum laqueis tecum abripere contendas? Sed nunquam (mihi crede) eò amentiæ perueniês, vt ego, spreto Deo meo, & Domino Iesu Christo ad impium simulachrorum vestrorum cultum deficiam. Videns ergo

Blâditiæ tyranno adhibet.

Per-

Præfectus oleum se & operam perdere, lata mortis sententia, capite eum damnat. Ad locum ergo martyrij, milites eum deducunt. Martyr autem vultu ad Orientem conuerso, clara voce immensas Omnipotenti Deo gratias egit, & omnibus, qui eius ibidem memoriam sacrificiorum oblatione agerent, á Deo copiosa beneficia flagitauit. Hac oratione completa, ante lictorem Deo animam tradidit, quàm gladio feriretur. Fratres autem, qui ad præsens martyrij certamen confluxerant, magno pietatis studio sacras eius reliquias, ciuitatis suæ custodes, sepelire aideban, sed in somnis admoniti, iussi sunt eas in vicum Campsadem transferre. Et hoc quidem fine, Beatus Tryphon à teneris Deo consecratus, postquam multos ab animæ, & corporis morbis curasset, & varia supliciorum genera inuicta virtute superasset, agonem suum compleuit, iustitiæ corona in cælesti patria redimitus.

Capite damnatur.

Feliciter exit è corpore.

Monentur fideles, vt sacras reliquias in vicum Campsadē trāsferant.

FESTVM PVRIFICATIONIS B. Mariæ Virginis.

Hanc solennitatem sub Iustiniano Imp. anno Imperij 15. celebrari, cœptam esse, tam Græci, quàm Latini testantur auctores Niceph. hist. lib. 17. cap. 28. Oratio sancti Patris nostri Cyrilli Archiepiscopi Hierosolymitani, de occursu Domini nostri Iesu Christi, & de Simeone, qui Deum excepit.

2. Februarij.

LÆTARE valde filia Sion, prædica lætitiam filia Hierusalem, duc choros populi ciuitatis Dei. Concinant hodie cælestia cum terrenis Qui estis in terris, cum Angelis hymnos canite. Hodie enim gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei Hierusalem, ciuitas regis magni: aperiat portas ei, qui aperuit omnibus cælestes portas, & aperuit in cruce ostia sepulchrorū, & contriuit portas inferorū, quæ erant ab æterno, & admirabiliter clausit portas virginitatis Hodie, qui mirabiliter olim respondit Moysi in monte Sina, diuinæ implet legem, factus sub lege. Hodie Deus à Theman, venit Sion. Hodie cælestis spōsus cū thalamo Dei matris venit in templum. Filiæ Hierusalem egredimini in occursum eius. Lampades alacriter accendamus vero lumini. Tunicas aiarum paremus spōso Christo cū Simeon. Gentiū populi, lucem ferentes occurramus cū templo. In Tēplo ad Deum Christum conueniamus. Cū Angelis hymnū canamus: Sāctus, Sāctus, Sanctus Dn̄s Sabaoth. Plenum est cælū, & terra gloria eius. Plena est eius laude oīs humanitas. Eius indulgētia plena sunt cælestia, terrestria, & inferna: plena misericordia, plena donis eius, & beneficijs. Oēs ergo gētes plaudite manibus. Oēs gētes terræ venite, & videte opera Dei. Oīs lingua canat & psallat, & glorificet puerum Deum, qui est quadraginta dierum, & est ante sæcula: puerum paruum, & antiquum dierum: Puerū lactentem, & sæculorum effectorem. Infantem aspicio, & Deum meum agnosco. Infantem qui lactet, & mundum nutrit. Infantem, qui flet, & mundo largitur vitam, & lætitiam. Infantem, qui inuoluitur fascijs, & me liberat à fascijs peccati. Infantem in vlnis matris verè eum carne, & sine defectu in terra: eundem verè in sinu patris, & sine defectu in cælis. Infantem video in Bethleem, Hierusalem ingredientē, & qui nequaquam separetur à superna Hierusalem. Infantem video, qui ex lege in templo offert sacrificium in terra: sed idem piamonia sacrificia in cælis excepit. Ipsum in vlnis senis per dispensationem: eundem in maiestate diuina, in thronis Cherubicis Qui offertur, & purificatur: sed idem oīa purificat, & purgat Ipse est ergo donum, ipse Pontifex, ipsa ara, ipse propitiatorium. Ipse qui offert, ipse qui pro mundo offertur. Ipse ignis, ipse holocaustum. Ipse lignum vitæ, & cognitionis. Ipse agnus, ipse gladius spiritus. Ipse pastor, ipse ouis. Ipse sacrificus, ipse

Pijssima de Christo contēplationes.

qui sacrificatur, & ipse qui suscipit sacrificium.

Sed age deceterо dicamus de die ex sacris Euangelijs. Ait.n.de Christo Lucas admirabilis: Qñ impleti sunt dies purificationis eorum, secundum legẽ Moysis, duxerunt Iesum Hierusalẽ, vt sisterent eum Dño, quomodo scriptũ est in lege Dñi: Oẽ masculinum aperiens vuluam, sanctum Dño vocabitur. Nã Samuel quidem, & Isaac, & simul etiã Iacob, & Ioseph, & alij multi, qui pier spẽ nati sunt ex sterilibus, & aperuerunt infertiles vuluas matrũ, sancti Dño vocati sunt: Christus aũt solus ex solo vnigenitus, cũ virginales portas non aperuisset, non est sanctus Dño, sed sanctus sanctorũ. & Dñs Dominorum, & Deus Deorũ, & primogenit⁹ primogenitorũ, princepsq; & Rex regnantiũ, & vocabitur, & credetur: & nũc in Tẽplo à Simeone prędicabitur.

Luc. 2. | Exod. 13. | Simeonis Lo ex Euãgelio.

Erat.n. (inquit) homo in Hierusalẽ cui nomen Simeon. Et ipse erat homo iustus: & Spũs sanctus erat cum eo. Et fuerat ei datum responsum à Spiritu sancto, non visurum eũ mortẽ, priusquam videret Christum Dñi. Et venit in Templum in spiritu. Et cum introduxissent parentes puerum Iesum, vt ipsi facerent secundùm morẽ legis de ipso, ipse Simeon accepit eum in vlnis suis, & benedixit Deum, & dixit: Nũc dimittis seruum tuum Dñe secundùm verbum tuum in pace. Qm̃ viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israel.

Psal. 105 | Esa. 40. | Heb. 1.

Quis loquetur potentias Dñi, auditas faciet omnes laudes eius? Qui continet vniuersam terram pugillo, lenis vlnis capitur, & portatur, qui fert oĩa verbo virtutis suæ. Exultet Adam, per Simeonem Christo dicẽs: Nunc dimittis seruum tuum Dñe secundùm verbum tuum in pace. Nũc me soluis ab æternis vinculis. Nunc me soluis ab interitu. Nunc me soluis à morte. Nũc me soluis à mœrore. Meum Dñm, & Deum Simeon in Templo vlnis amplectens, altum œconomiæ mysteriũ significauit oĩbus gentibus. Iudæis autem annunciãs exilit, & exultat, & clara voce de eo apertè clamat, dicens: Hic est, qui est, & ante est, & semper adest, cũ patre eiusdẽ essentiæ, in eadẽ sede sedẽs, eiusdẽ gloriæ, & potẽtiæ: par potẽtia, oĩpotẽs, principio carẽs: qui nec circũscribi, nec adspici, nec verbis explicari, nec cõprehẽdi, nec cõtrectari, nec mẽte cõcipi, nec cõijci põt Hic est splẽdor paternæ gloriæ Hic est character substãtiæ oĩum cõstitutionis. Hoc est lumẽ luminũ, qđ orit̃ ex sinu pr̃is. Hic est fons vitę, ex fonte pr̃is vita pcedẽs.

Heb. 1. | Esa. 8.

Audite oẽs gentes, audi Israel. Dñs hic est, quem ego sacerdos tuus Simeõ gestãs in vlnis, magna voce prædico, in tẽplo populo testificans. Quamobrẽ attendite populi mi sermone meum, inclinate aures vestras ad verba oris mei. Hic est puer, de quo Esaias prius prędicauit, dicẽs: puer natus est nobis, & filius datus est nobis, & vocatur nomen eius magni consilij Angelus, admirabilis, consiliarius, Deus fortis, princeps pacis, pater futuri sęculi De hoc puero clamat Hieremias: Deus in terra visus est, & cũ hoĩbus conuersatus est. Hic est puer, qui olim mare perfregit Israeli, & submersit Pharaonẽ, & legem dedit Israelitis, & pluit manna, & in columna ignis deduxit genus Hebræorum, & petrã rupit, & rubũ flamma ignis, tanquam rore cinctum, conseruauit incõbustum. Hic puer Moysem quadraginta annos fecit pastorẽ, & quadraginta annos constituit Ducẽ Israelis: & cum corroborauit, vt ieiunaret quadraginta dies. Sic ipse quoq; puer baptizatus, ieiunauit quadraginta dies, & post quadraginta dies à mortuis regenerationis ascendit in superoam Hierusalem, & post quadraginta dies sui ortus ex virgine, nunc ingressus est in terrenam Hierusalem.

Exod. 14. | Exod. 3. | Exod 34. 14.

De hoc puero prius ẽt pdicauit propheta Abacuc, dicẽs: Deus à Themam veniet, hoc ẽ, ab Austro Ab Austro.n. Hierusalẽ est Bethleem. A Bethleẽ aũt unde ingressus est Sion. Propter hunc puerũ Moyses nobis testificatus est, dicens: Prophetã vobis suscitabit Dominus

Habac. 3. | Deut 18.

etis Dees ex fratribus vestris: & oēs qui nō audit eū exterminabitur ex terra viuētū. Deniq hoc puero Propheta Dauid vota fecit, dicēs: Qui sedes sup Cherubim, appare: excita potentiam tuam, & veni ad saluandos nos. Et alibi. Domine inclina cælos tuos, & descēde. Et rursus: Tu Domine Deus virtutum, attende ad visitādas omnes gentes. Quamobrem cognoscite gentes, & vincimini. Hic pser mortem aboleuit diabolum, pudore affecit, maledictum soluit, dolorem cessare fecit, serpētem contriuit, Adam conseruauit. Etiam refinxit, gentes vocauit, mundum illuminauit.

Psalm. 79

Psalm. 78

Ps. 143.

Quamobrē venite vos omnes Christi, & Dei amantes, Domino læti, & mundi occuramus, non legaliter, sed spiritaliter: non ventrem delicijs explentes, sed spiritu exultantes: nō vos vino inebriantes, sed spiritū feruētes. Læti hodie lampades ornemus: Tanquam filij lucis, ceras veræ luci Christo offeramus. Quoniam lumen ad reuelationem gentium mūdo apparuit: ideo lumina ex lumine supra niuem resplendamus: supra lac dealbati, supra sapphirum illuminati, supra immaculatas columbas in nubibus ad Dei occursum exeamus. Hodie cum Angelis choros ducamus, cum pastorib. illuminemur, cum orthodoxis adoremus, cum Bethleem festū agamus, cum Sion occurramus, cum templo sanctificemur, cū Simeone Christum vlnis amplectamur: vt simus intra ęterna Christi bona, gratia, & miseratiōnib⁹, & clementia Domini nostri Iesu Christi, cui gloria, & potentia, nunc, & in sęcula sęculorum, Amen.

Nota versum Ecclesiæ morem de cereis hac die in manibus gestandis.

R E S G E S T A E, E T
Consummatio S. Cornelij Centurionis,

Ex ijs quæ habet Metaphrast.

2. Febru.

Postquā Christus Iesus Dominus noster sacratissima redemptionis nostræ mysteria in terris peregisset, & ad dexteram Dei patris humanitatis nostræ formam, quam assumpserat, collocasset: erat Cæsareæ vnus ex cohorte Italica centurio, Cornelius nomine, qui, licet nulla Christi, & sempiternæ salutis cognitione perfectè illustratus esset, tamen quia saluatori diuini numinis timore plenus erat, multa egregiæ pietatis, & benignitatis, præcipuè in inopes, & egenos opera edebat, & assiduis precibus diuinum numen propitium sibi reddere conabatur. His igitur pietatis operibus sedulo incumbenti, fortè Angelus Domini circa horam diei nonam astitit dixitq; Corneli, orationes tuæ, & eleemosynæ ascenderunt in conspectū Dei, & nunc mitte viros Ioppen, & accersi Simeonem qui appellatur Petrus. Is tibi verba vitæ æternæ loquetur, & certissimam salutis viam demonstrabit. His dictis, Angelus quidē ab eius conspectu sublatus fuit, ipse verò duos confestim famulos cū milite quodā pio, & egregiè forti Ioppen destinauit. Illic nāq; Petrum versari apud Simeonē quendā Coriarium Angelus dixit.

Cornelij pietas, & benignitas in pauperes.

Acto. 10.

Sed quoniā ij, qui erant ex circuncisione, ab ijs, qui habebant præputium dissidebant, & nefas esse putabant aliquod cum alienigena cōmercium habere, nē Petrus eos qui missi fuerant à Cornelio repudiaret, Deus Petro insignem Cornelij virtutem, & gratiam reuelauit. Cum enim ij, qui Cæsarea profecti fuerant, non procul ab Ioppe abessent, Petrus precibus, quę hora sexta fiebant persolutis, fame stimulāte, cibo se potuq; reficere voluit. Interim, dum conuiuium pararetur, vidit. Petrus linteum quendam ingentis magnitudinis, è cælo in terram quatuor initijs ad ipsum demitti. Linteum autem illud continebat bestias, tam omnes terrę quadrupedes, & reptiles, q̄ volucres cæli. His sic ad eum demissis vox protinus auribus eius insonuit: Petre surge, occide, & māduca. Cui Petrus: Nequaquam (inquit) Domine: nunquam enim commune aut aliqua immunditie contaminatum comedi. Cui rursus vox respondit: Quæ Deus mundauit tu caue ne communia dixeris.

Visio S. Petri Apostoli.

tis. Cumq; tertio hoc factum esset, rursus linteum assumptus est in cælum. Hoc signo Deus illi Cornelij, & eorum qui cum ipso erant conuersionem aperuit. Nam fames illa vehemens qua Petrus laborabat, significabat ardens eius desiderium quo salutem omnium incredibiliter flagrabat. Quadrupedes autem & cæli volucres, præfigurabant multitudinem eorum, qui cum Cornelio ad Christum conuertendi erant. Linteum autem ter è cælo demissum, significabat ternam in baptismo dimersionem. Mundatas autem eas esse à Deo, significabat Cornelium misericordiam & iustitiam cum vniuersa domo sua consequutum esse. Cogitante autem Petro, quidnam sibi ea, tam mirabilis visio vellet, superuenere qui missi fuerant Cornelio. Tum Petrus diuino admonitus spiritu aduentum eorum intellexit, a quib. postquam sermone coram habito rem omnem à principio audiuisset, die sequenti cum eis Cæsaream festinauit.

Interpretatio visionis.

Cui Cornelius obuiam procedens, magna animi humilitate ad eius se genua prouoluit, quem erigens Petrus; Surge (inquit) nam, & ego homo sum, eadem qua tu carnis infirmitate cinctus. Tum Petrus luculento, & diuino planè sermone immensas Christi Iesu diuitias, quas suo in terras aduentu nobis distribuit, ei patefecit, adeoq; pium eius pectus amore diuino inflammauit, et continuo dignus haberetur, qui in numerum filiorum Dei per baptismum adoptaretur.

Cornelius baptizatur.

Non multò post grauissima contra fideles exorta tempestate, Stephanus vir diuino Spiritu plenus, pro gloria Christi strenuè decertauit, & suo sanguine primus omnium ecclesiam consignauit. Apostoli autem in varias orbis terrarum partes dispersi sunt. Nec Cornelio quidem, tutò in vna aliqua ciuitate consistere licuit: sed primùm venit in Phœniciam, & Cyprum, & ipsam Antiochiam. Inde rursus cum Petro, & Timotheo profectus, post varios in varijs locis exantlatos labores Ephesum delatus est. Hic cum accepisset Scepsiorum ciuitatem impio simulachrorum cultu miserè pollutam esse, consilium inierunt, quisnam eorum ab impietate eam liberandam susciperet: & quia oés auidissimè prouinciam illam expetebant rem ad sortes reuocarunt, cumque sors Cornelio contigisset, ille mira animi alacritate eò contendit, vt ciuitatem illam à miseranda diaboli captiuitate in Christi libertatem vindicaret.

S. Cornel. venit Scepsim.

Præerat tum temporis ciuitati illi Demetrius quidam vir Philosophicis disciplinis egregiè imbutus, sed odio in Christianos flagrantissimus. Is audito Cornelij aduentu, statim eum suo conspectui præsentari iussit, & vnde veniret, quæue causa aduentus eius foret & quibus potissimùm studijs deditus esset, exactè quæsiuit. Cui Cornelius sine vllis verborum ambagibus: Sum, inquit, Seruus Dei viui. Missus autem huc veni, vt te è profundissimis ignorantiæ tenebris ad clarissimam veritatis lucem deducam. His auditis Demetrius ira illico repletus: per Deos omnes, inquit, nisi moderatum, & congruum responsum dederis non parcã senectuti tuæ, neq; canitiem tuam reuerebor. Dic igitur cui milites, & quanam de causa huc accesseris.

Demetrius ciuitatis præfectus Cornelium examinat.

Cornelij præclarum responsum.

Tum Cornelius: Si libet (inquit) meam scire militiam, sum quidem dignitate Centurio, sed gratuita Christi Iesu Dei mei benignitate ad eius militiam, & æternam cœlestis gloriæ hæreditatem vocatus sum. Cumq; te, & vxorem, & vniuersam domū tuam hac miseranda diaboli captiuitate vinctam teneri intellexissem, veni protinus, vt vincula vestra soluerem, & in libertatem assererem. Ad hæc Demetrius: Video te, inquit, iam senio confectum, & magna me tui capit misericordia. Quare (vt paucis tecum agam) missos facito sermones istos, & dijs sacrifica. Sin parere recusas, ego te supplicijs, & tormentis parere cogã. Et quis quæso deorum te è manibus meis eripere poterit? Ille autẽ: potest certe (inquit) Deus meus non solùm à vestra me tyrannide liberare, sed simulacra vestra, quæ vos Deos dicitis, in puluerem.

rem atq; cinerem redigere. Quare, ô præses, vide nè oblatam Christi gratiam mête sceleratâ ad extremum repudies. Vnus enim est in cœlo, & terra Deus, cui omnia deseruiunt, cuiq; soli iuge sacrificiû offerre præcipimur. Sin autê aliter tibi videtur, eos, quos tu dicis deos, quæsó nè mihi ostendere graueris.

Hæc cum audiuisset Demetrius incredibili gaudio repletus, sperabat fore, vt Cornelius dijs sacrificaret. Protinus igitur fuit ab ipso Demetrio, & coniuge eius Euâthia, & filio eius (qui patris similiter nomen obtinebat) & magna insuper gentilium turba, cum multis honoribus in templum Iouis deductus. Quod simul ac ingressi fuissent, Cornelius fixis in terrâ genibus, & vultu ad Orientem côuerso: Deus, inquit, Deorum & Domine dominantium, qui têpore Danielis famuli tui Belum euertisti, & draconem sustulisti, & ora leonum obstruxisti, tu quoque nunc ostende brachium tuum cû potêtia, vt simulachris his virtute tua côtritis, populus tuus ad nomiuis tui sanctissimi agnitionem veniat. Hæc cùm Dei seruus precatus esset, templo cum Demetrio, & reliquo comitatu egressus est. Euanthia autem cum filio moram ibidem traxit, cùm ecce ei uitas vniuersa maximo repente terræ motu concutitur, & templum horribili fragore ad terram prosternitur.

Cornelius precibus têplû Ionis euertit.

Demetrius visa templi euersione, non mediocriter obstupuit, atq; vt immanissimum de Cornelio supplicium sumeret, concilium indixit, eumque suo tribunali sisti iussit. At Corneli us gaudio incredibili exultans, cum pedem in conspectu iudicum intulisset, interrogationeê præueniens: Vbi nunc sunt, inquit, ô Demetri magni tui dij? Ille autem præcipiti furore agitatus: Quænam, inquit, hæc est magicarû artium potentia, quibus templum euertisti? Sed præstò mox erunt supplicia, quæ te tuasque artes magicas in nihilum redigent. Et statim côsultatione habita, iussit virum sanctû sub vespera manibus pedibusq; atrociter ligatum, tota nocte in custodia suspendi.

Cornelius in carcere ligatus suspenditur.

Dum hæc peraguntur venit quidâ ex domesticis, qui Demetrio vxoris, & filij interitum (nondum enim quicquam de eorum oppressione in templo perceperat) nunciabat. Audito igitur tam miserando vxoris, & filij interitu, scidit vestimenta sua, totumq; se gemitibus, & fletibus tradidit. Interim verò suis mandauit, vt quamocyus cadauera inquirerent, atq; ad eum deferrent, vt ea suis manibus in sepulcrum inferret. Nemo non erat, qui Euâthiam, & filium eius Demetrium, pro certo extinctos non putaret, cùm Barbatus, deorum quidam pontifex (cui templi purganda cura commissa fuerat) eam inter aceruos lapidum cû filio voces huiusmodi edentem audiuit: Magnus Deus Christianorû, qui nos per famulum suû Cornelium de periculo mortis eripuit. Has voces cû ministri audijssent, protinùs cum Barbato Pontifice ad Demetrium cucurrêre, & singula quæ audierant, diligenter renunciant. Ille cum accepisset coniugem eum filio superstitem esse, summa celeritate ad custodiam abijt, vbi præter opinionem Cornelium vinculis solutum (Angelus enim Domini eum soluerat) & ambulantem offendit. Erat eum eo non minima hominû multitudo, qui omnes ad pedes eius prouoluti sunt: & Demetrius voce magna exclamauit: Magnus est Deus Christianorum. Serue Dei altissimi, credimus in Crucifixum quem tu prædicas, si veneris & vxorem meam cû filio incolumê è ruina templi eduxeris. Cui Cornelius: Accipite, inquit, prius Christi signaculum, & tunc desiderio vestro satisfaciam. Nec mora omnes eodem in loco à peccatis suis per baptismi gratiam expiati sunt, & Cornelius inde cum eis ad templi ruinam egressus, fusa ad Deum oratione, terram, quæ Euanthiam, & Demetriû filium operiebat, diuisit, eosq; saluos planè, & incolumes eduxit. Eo miraculo ducenti, & septem, præter priores, Christo nomina tradiderunt.

Demetrij vxor, & filius credût in Christû.

Etiâ Demetrius credit.

Credunt etiâ 207.

Et Cornelius quidem postquàm deinceps Gentiles plurimos à pestifero errore liberasset, & ad Christi seruitutem adduxisset, vniuersamq; ciuitatem illam diuini numinis cognitione illustrasset, plenus dierum, & bonorum operum lubens, inter suorum cõplexus, & lachrymas, spiritum creatori suo red d.t

Excedit è vita.

Funus fuit à Demetrio, & Euāthia vxore, & Christianis omnibus in tẽplum (quod Demetrius quondam cõiugi suæ prope templũ Iouis euersum construxerat) cum hymnis, & cereis illatum, & in loculum summo cum honore depositum. Non multò post rubus quidam maximus sponte è terra natus locum suis ramis ità in orbem texit, vt nemo præter eos qui sepulturæ interfuerant, facilè monumentum illud inu nire posset. Postquam autẽ Demetrius, & coniunx eius cum vniuersa Centurionis familia sacra morte, è præsenti vita ad meliorem transflati fuissent, cœpit monumentum illud multis antea miraculis clarum, paulatim apud homines in obliuionem venire, donec Syluanus Troadis Episcopus, vir eximia pietate, & virtute præditus, in Scepsæorum aliquando ciuitatem venisset, cui Cornelius in somnis apparens mandauit, vt templum ei in loco qui Pandochium dicitur, ædificaret. Interim locus ille, qui sanctissimis Cornelij reliquijs sanctificatus, & rubi etiam miraculo clarus erat, plurima ægris hominibus beneficia suppeditabat, cùm tamen populus ignoraret, an rubi illius, an verò sacrarum reliquiarum (quas ibidem reconditas ignorabant) virtute peruenirent.

Nota lecerit ad funus accensis.

Monumentũ eius miraculis clarum.

Cornelius Syluano apparet.

Episcopus itaque assumpto Clero, mane ad locum properauit, & rubum, multiplicatis operis, radicitus extirpauit, & loculos reliquiarum inuenit. Iam verò inuentis reliquijs, vnica hęc animum eius cura stimulabat, quomodo, aut quibus medijs templum cõstrueret, cùm Cornelius hacceum quoque solicitudine liberauit. Erat quidā Eugenius vir diuitiarum existumatione facilè princeps, cui Cornelius sime litet apparuit, præcepitq; vt in ædificationem templi aliquam diuitiarum suarum summam cõferret, & ipse per se opus quoque vrgeret, vt sine mora ad perfectionem deduci posset. Hoc accepto à viro sancto Eugenius mandato, ad Syluanum abijt, & lætus sumptus omnes ad nouam fabricam necessarios suppeditauit. factumq; est summo vtriusque studio, & diligentia, vt opus ad iustam altitudinem breui temporis spatio perueniret.

Item Eugenio viro diuiti.

Templo itaq; iam constructo, Syluanus cum Eugenio, & ingenti clericorum multitudine venerũt, vt sacras reliquias eò transferrent. Res profectò hactenus inaudita. Cùm Syluanus & clerus hymnis, & canticis de more præirent, capsa, quæ sacris reliquijs dives erat, nullo omnino, vel mouente, vel tangente protinus subsecuta est. Stupent omnes rei nouitatem: cumq; vix miraculo fidem adhiberent, neque tamen oculati testes ei derogare possent, vnanimi voce simul omnes exclamarunt: Sãctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth, qui per famulũ tuum Cornelium virtutem, & omnipotentiam tuam nobis aperuisti. Postquàm autem in templum lachrymis omnes præ lętitia infusi peruenissent, illi quidem hinc, & illinc consisterunt, & capsa per med os illorum gradiens prope aram se collocauit, ex quo loco nullis machinis moueri, nec in aram ipsam (vti constitutum erat) transferri potuit. Eo miraculo reliqua Gentilium turba, quæ cæcis adhuc tenebris inuoluta erat, ad Christum accessit, & Cornelium, vel potius Dei bonitatem, & virtutem in Cornelio, diuinis honoribus affecit.

Templum constructum.

Insigne miraculum.

Nota rem miram.

Mortuo autem Syluano Troadensium quidem Episcopatũ Athanasius, Scepsæorum autem Philostorgius suscepit, qui vt omnibus Cornelium cõmendaret, atque præclaras eius virtutes sempiterna memoria posteritati cõsecraret, pictori cuidam mandauerat, vt viuam eius effigiem, quantum fieri posset, artificio suo exprimeret. At pi-

ctor

ctor (qui Encratius dicebatur) cum esset iniquo erga Cornelium animo affectus, mandato Episcopi exagitatus, voces parùm honorificas in sanctū euomere cœpit, sed fructum sceleris suo dignum recepit. Nam de repente ex altissimis scalarum gradibus, quos conscenderat, decidens, tanta, & tam misera plaga affectus fuit, vt vermes non sine magno astantium horrore ex ore eius prorumperent, iamque nulla vitæ spes misero reliqua erat, cum Cornelius sequenti die apparens, dexteram eum apprehendit, & ab omni corporis infirmitate liberum dimisit. Fuit hoc superioribus sanè miraculis non inferius, nā, & salutari plaga linguæ eius intemperantiam castigauit, atque, vnà cum corporis, mentis quoque, quæ multo præstantior est, sanitatem ei contulit. Pictor autem ex eius conspectu vnam imaginem insigni artificio expressit, deinceps, vti par erat, summa veneratione prosecutus est.

Vltio calestis in maledicum.

Sanatur maledicus ope Cornelij.

VITA S. LAVRENTII
Archiepiscopi Cantuariensis,

Ex ea quæ est per Venerab. Bedam lib. 2. hist. Ecclesiast. cap. 4. Claruit circa annum Domini 620.

2. Febru. Laurētius creatur archiepiscopus Cantuariēsis.

Anctus Augustinus Angliæ Apostolus prudenter volens ecclesiæ suæ prospicere, ante quam è viuis excederet, Laurentium successorem sibi cōsecrauit. Qui sanè non segniter, & piæ operationis exemplo, & doctrinę verbo nō tàm non modò Ecclesiam conseruauit, sed, & veterem Britannię nimirum, & Scotiæ incolas pia pastoralis officij solicitudine fouere studuit. Cumq; eos ab vnitate Ecclesiæ, quæ per totū terrarū orbē diffusa est in Paschatis celebritate obseruāda, recedere cognouisset. A decima. n quarta luna, vsq; ad vicesimā Dñicæ Resurrectionis diē obseruandū putabant. Data cū coepiscopis suis ad eos Epistola, ad vnitatē, & concordiā totius Ecclesię reuocauit. Hæc res quā tam Ecclesiæ isti vtilitatem attulerit, multa deinceps tempora testata sunt. Vnum aūt contigit huic Sancto in vita notatu dignissimū. Cū Britanniā relinquere decreuisset, nocte ipsa stratū sibi in Apostolorū Petri & Pauli fabrica parari iussit: in quo post multas, nō sine magno lachrimarū imbre pro statu Ecclesiæ fusas ad Dñm preces, sopore oppressus decubuit, & ecce mox Apostolorum Princeps districta flagellorū cæde in strato cubantem mactauit, & vultu toto ad seueritatē conuerso, quæ relinquendi gregis Christi sanguine redempti, eiusq; curę commissi, causa sit inquirit. Itane (inquiēs) officij tui memoriā deposuisti? & mei oblitus exempli, qui vincula, & verbera, & carceres, & supplicia varia, ipsam denique mortem pro Christi paruulis mihi commissis lubens pertuli, fugam meditaris? His B. Petri flagellis, & monitis instructus Laurentius manè facto ad Regē contendit, & reiectis vestimētis, quantis esset verberibus cōcisus, ostendit. Miratur Rex, & causa plagarū cognita, salutari diuini iudicij timore perculsus idolatriæ cultū execratur, & illegitimo cōnubio rescisso, summa animi veneratione Christi fidem suscipit. Nec his contentus Mellitum, & Iustū Episcopos ab exilio reuocat, & susceptā fidem præclaris admodum pietatis iustitiæque operibus declarauit. Sub cuius fœlici regimine beatus Laurētius laboris sui mercedē à Dño recepit, sepultus in monasterij templo Petri Apostoli iuxta Augustinum, die 4. Nonarum Februariarum.

Eius fœlicitudo tanto pastore digna.

Flagellatur ab apostolorum principe.

Rex ad Christum cōuertitur.

VITA S. PATRIS NOSTRI
Iohannis Archiepiscopi Alexandrini Eleemosynarij.

Ex ea quæ est per Leontium Episcopum Neapolitanum Cypri, apud Metaphrastem, sedere cœpit sub Heraclio, præfuit autem annis decem.

IOhannes hic, qui ob eximiā in pauperes benignitatē, Eleemon, id est, Miseri-

Patria S. Iohãnis, et parentes.

Misericors vocatur, insula Cyprodriundus, patrem habuit illustri loco natum, Epiphaniũ nomine, cui propter præstantem virtutis opinionem insulæ istius gubernaculum commissa fuere. Matrem verò cum animi tum corporis pulchritudine conspicuam, & tali marito dignam. Huic tam præclari cũ obtigissent Iohanni parentes, nullo modo se degenerẽ præbere voluit, sed summis ingenij virib. eã in rẽ semper incubuit, vt nouo etiã aliquo virtutis splendore genus suum illustraret.

Ducit vxorem.

Et quidem postquam optimis imbutus disciplinis ad maturam ætatem peruenisset, coactus est à parentibus (quorum volũtati resistere nefas esse putabat) matrimonij se legibus subdere, adeò vt quamuis tota mẽte corporis, & animæ castitatem amplecteretur, patris nomẽ sortiri debuerit. Sed fuit hisce matrimonij vinculis, breui post tempore, per mortem vxoris, & filiorũ liberatus. quę res ei præclaram virtutis exercẽdæ materiam præbuit, nam statim curarũ inaniũ sarcina deposita, Christo se totũ consecrauit, ita vt mente assiduo in cælestibus versaretur, & opes quas possidebat amplissimas, ambabus, qđ aiunt, manibus indigentibus largiretur.

Mors liberorum. & coniugis

Eximia eius liberalitas

His itaq; benignitatis operibus, cũ apud omnes non modò priuatos, & principes, sed ipsum etiam Imperatorem Heracliũ, qui tũc Romanorum sceptra tenebat, clarus euaderet, Alexãdrina ciuitas, quæ tũc temporis suo antistite orbata erat, virũ hunc sibi ab Imperatore præfici postulauit, & tandem velinuitum multisque obtestationibus reluctantem id fastigium honoris ascẽdere coegit. Itaq; Marci successor cõstitutus, summis viribus, & diuini verbi prædicatione laborauit, vt fidẽ patrũ, quæ post Marci mortẽ non parum hæreticorum perfidia contaminata erat, ad primam puritatem reuocaret. Erat petrus quidam Cnaphæus qui scelere, & audacia ante alios insignis, nouum impietatis dogma in eam Ecclesiã inuexerat, quo omnibus persuadere conabatur, Christi diuinitatẽ cum sacratissima eius humanitate nequaquam pœnarũ, quas pro nobis in cruce pertulerat, expertẽ fuisse. Hanc impietatẽ S. Iohannes summa cõtentione sustulit, & hæresim profligauit.

Fit episcopus Alexãdrinus.

Petrus Cnaphæus hæreticus.

Nec eo beneficio Ecclesiam illã affecisse contentus, cum sola septẽ orthodoxorum oratoria inuenisset vt populum ad ardentius pietatis studium excitaret, ea ad septuaginta multiplicauit, quibus omnibus viros eximia pietatis, & eruditionis laude præstãtes præfecit, vt populum cùm doctrina tũ exemplo in officio continerent, & hæreticorum perfidiam funditus extirparent. Fuit verò ante omnia, incredibili benignẽ faciẽdi studio deditus prorsus vt nunquam eam disciplinam, præ cæteris pietatis operibus, negligere vellet. Pupillis in rebus afflictis opẽ afferebat, viduarũ causam suscipiebat, iniuria oppressos subleuabat, iudiciorũ æquitatẽ strictissimẽ à iudicibus cõseruatã cupiebat, atq; diligentissimẽ præcauebat, nẽ quis munerũ cupiditate iudiciũ subuerteret. Xenodochia, Nosocomia, & Ptochotrophia plurima extruxit eisq; sufficientẽ frumenti copiam assignauit. Fœminis pauperculis vterum ferentibus septem in ciuitate domos attribuit, & omnia quę parturientibus necessaria sunt, abunde, & lautẽ suppeditauit. Deniq; tanta tamq; excellens fuit eius erga vniuersos misericordia, vt domi, foris, & vrbis terrarum pauperes quærerent, quibus aliquã benignitatis suæ opem exigere posset.

Mirè auget sacras ædes.

Summum eius pauperibus benefaciendi studium.

Eo tempore Persæ Syriam vniuersam populati erant, & horrenda cæde terram omnem cruentauerant, quorũ manus qui euaserant, Alexandriam confugerant, quos vir sanctus omnes hospitio, & vnumquemque pro sua dignitate splendidè, & liberaliter educauit. Cũ Rasmiszus, dux exercitus Chosroe, vastitatẽ sacris locis intulisset, uir Dei statim eò destinauit Crisippũ quẽdam insigni pietate uirum cũ maxima frumenti copia & incredibili auri & argenti quantitate, ut sacratissima lo-

Liberalitas eximia in omnes.

Multũ auri & frumenti mittit Hierosolymam.

ca re-

ta restauraret, & afflictum Dei populum præfecti annona cōsolaretur. Pauperes & medicos, Dominos suos appellabat, eosq; solos esse dicebat, qui ei opem ferre, & Christi gratiam conciliare possent.

Pauperes singulatim in ciuitate describit. Vt primum in Episcopali cathedra constitutus fuit, singulatim nomina eorum, quos pauperes vocabant, describi iussit, inuentiq; sunt in vna ciuitate Alexandrina septē millia, & quingent, quibus singulis alimenta quotidiana suppeditauit. Deinde quò afflictos, & iniuria oppressos subleuaret, consolareturq;, quarta & sexta cuiuslibet hebdomadæ feria, in templi porticibus, cum viris alijs prudentiæ, & iustitiæ opinione præstantibus sedens, liberum cuiuis ad se accessum præbebat. Porrò præclaram illam, & sempiterna memoria dignam sententiā suorum auribus frequenter inculcabat: *Sententia memorabilis.* Si nobis, inquiens, qui sumus mortales sine vllo intercessore ad Deum accedere, & de quibus volumus rogare, liceat: quomodo non ipsi quoque nostris conseruis, absque vllo impedimento portas nostras aperiemus, & benignā aurem præbebimus. Fixa enim est illa Domini sententia, qua dicit: *Matth. 7.* Eadem mensura qua mensi fuerimus, nobis vicissim remensum iri.

Visio eius. Cùm esset natus annos 15. in Cypro versanti noctu quadam, puella quæ iā eximia pulchritudine in somnis apparuit, & alto sopore depressum percussu latere excitauit. Cuius præsentia stupefactus Iohannes protinus quænam esset, & vnde veniret, quæsiuit: Cui illa; Sum, inquit, prima magni Regis filia: tu verò si stabili amicitia fœdere mihi copulari velis, ego te vicissim ad summi Regis iucundissimam familiaritatem adducam. Nulli enim illi maior est apud eum, quàm mihi, fiducia: quoniam ei, vt è cœlo in terram descēderet, ego persuasi. Hæc cùm dixisset, statim euanuit. Ego verò postquam ad me redijssem, cœpi attentissima mētis cōsideratione pertractare, quænam illa virgo esset, nec aliud iudicare potui, quàm eam ipsam misericordiam esse, quæ sola Deum ex throno regni sui ad humanitatis nostræ substantiam assumendam in terram traxisset. Itaq; his cogitationibus totus absorptus, primo diluculo, solus ad ecclesiam tetendi: atque in ipso itinere cùm pauperē quendam nudum, & frigore vehementer afflictum obuiam habuissem, propria statim me veste exui, eumq; ei benignè suppeditaui, eò magis vt certum aliquod visionis meæ iudicium caperem. Prius verò, quàm templū ingrederer, vir quidam cādidatus ad me accedens, tradidit mihi auri nummos cē- *Vide Dei benignitatem in misericordes.* tum alligatos. Hæc, inquiens, accipe, ô amice. Ego autem etsi eos lubenter accepissem, mox tamen pœnitentia ductus, quasi eo munere quibusdā auaritiæ sordibus inquinatus, horrui, & cōuersus, ei, qui dederat, restituere volui. Sed is protinus euanuerat. Tūc verò intellexi nequaquam me falsis rerum imaginibus delusum fuisse: sed ea omnia diuina prouidentia, quæ me ad inconcussam sui fiduciam excitare volebat, gesta fuisse.

Ab illo igitur tempore summo studio benignè faciendi disciplinam colere cœpi, & re ipsa didici opes illas, quæ in Christi pauperes conferuntur, nulla largitate exhauriri posse.

Huius eximiam benignitatem cū pauper quidam cōsiderasset, vilissima indutus habitu se in conspectum viri sancti, & lugubri voce aliqđ paupertatis suæ ab eo solatium postulauit. Cui *Aduena quidā tentat eius animum.* protinus vir Dei sex nummos dari iussit. Ille ijs acceptis rursus mutato habitu, per aliam viam accessit, & sæpè ab eo mendicauit. Cui iterum Sanctus sex nummos tradidit. Cum verò tertio eadem fraude accederet, distributor Patriarchæ innuit, vnum illum, & eundē esse, qui paulo ante sex bina vice nummos accepisset. Tum Patriarcha, da, inquit, ei nummos duodecim. Fortassis enim omnipotens Deus, & Dominus meus animi mei fiduciam probare vult.

Mercatori ad inopiā redacto pauperiatis succurrit. Mercator quidam à summis diuitijs ad extremam inopiam redactos, à viro sancto solatium aliquod petebat, cur

cui quinque libras auri dari iussit. Cóque eas naufragio amisisset, secundò ad Patriarcham accessit, & miseriam suam multis lachrymis ei exposuit. Quem vir sanctus postquam suauissimis verbis ad patientiam hortatus fuisset, addidit: Certè, si eas quas tibi ex ecclesiæ thesauro suppeditaueram pecunias nō adiunxisses ijs, quæ tibi ex iniquitate reliquæ fuerant, nunquam earum iacturam passus fuisses. His dictis decē auri libras ei tradidit, addens nè eas cū alijs pecunijs miscere præsumeret. At ille accepto tanto auri pondere lætus abijt, & nauem preciosis onustā mercibus alto mari commisit: sed priores omnes calamitates postrema longè superauit. Miserabili namque naufragio onus cum ipsa naue fluctibus haustū est, atque mercator desperatione fractus, violentas sibi manus inferre voluit. Quo cognito vir sanctus eum ad se vocauit, atque à tanto scelere prohibuit, affirmans nulla alia de causa tantis malis eum oppressum fuisse, quàm quòd bonis, & naue iniustè acquisitis rem gereret, & auidius, quàm par esset, lucri cupiditati inhiaret. Hæc cùm dixisset, tradidit ei vnam ex nauibus Ecclesiæ, viginti millibus modiorum frumenti onustam. Qua, secundo vento ex Alexandria nauigans, post varias tempestates viginti diebus totidemque noctibus superatas, cùm nemo eorum, qui in naui erant, vel ex astris, vel ex regionis indicijs cognoscere posset, qua in orbis plaga versarentur; tādem ad insulas Britanicas delati sunt. Quò cùm appulissent, inueniunt homines regionis illius crudelissima fame confectos, vnde factū est, vt non mediocre ex aduecta frumenti copia lucrum reportarent. Porrò precium illius, partim in auro, partim verò in stanno, cum eis persolutum fuisset, atque illi rebus ex animi sententia gestis prospero cursu inde nauigantes Decapolim peruenissent, ibidemque Naucl erus quadraginta stanni libras cuidam suo familiari aurifabro vendi disset, ille paulò post præter opinionē illud ipsum argentum inuenit esse purissimum. Qua de re admiratione perculsus atbitratus est Nauclerum fraudem, & dolum machinari prorsus, vt eū probris grauissimis insectaretur. At Nauclerus nullius sibi fraud s conscius cum probum argentum esse videret: Certè, inquit, hoc ipsum stannum Patriarchæ precibus in argentū mutatum est, quod illi minimè nouū, aut alienum est.

Obseruatu mirabile.

Stannum mutatur in argētum.

Erat vir quidam nobilis, qui sceleratorum hominum insidijs, & furto ad extremam inopiam deciderat. Huic vir sanctus die quodam quindecim libras auri dari iussit. At illi, qui erogādis eleemosynis ab eo præfecti fuerāt, contra mandatum quinque tantùm ei suppeditarunt. Fortè eo tempore Iohāni ex ecclesia redeunti, vidua quædam opulēta donum quingentarum librarum obtulit. Quo oblato protinus vir sanctus cognouit ministros non tam auri quantitatem viro illi nobili erogasse, quam præceperat. Illos igitur ad se vocatos hortatur, vt animos suos prauę cupiditatis vinculis constrictos soluant, & diffidentiam abijciant, liberaliterque pauperum inopiæ consulāt. At illi mira mentiendi artificio in omnes se partes versabant, & non minùs constanter, quàm impudenter ita se rē habere pernegabant. Tum vir Dei, aduocata pia illa matrona: Dic mihi, inquit, ô mulier, tantumnè pecuniæ ab initio Deo offerre statuisti? Illa verò corpore, & mentē tremebunda diuinā virtutem in Patriarcha reconditam venerans, Reuera, inquit, Domine mille, & quingentas, in ea quam tibi tradidi charta, libras scripserā, & paucis post diebus mille, nescio quo modo sua spōte deletas inueni. Hinc ego Deo non placere iudicaui, vt plures quingentis offerrem. His auditis ministri maximo metu correpti, ad sancti se pedes abiecerunt, & multis cum lachrymis scelus suum profitentes, veniam postularunt.

Nota rem admirandam.

Huic tā munifico animo malignus inuidens, summis inuidentiæ stimulis Patricium Nicetam concitauit, vt rem sua sanè virtute indignam, cogitaret, di-

Nicetas Patricius non rectè monetur.

fieretque. Accedens namq; ad virum sanctum: Cum, inquit, certò nobis constet, rempublicam extrema quadam, pecuniæ inopia periclitari, æquum est, vt ea quæ tu nulla mente, sed temeritate quadam profundis, ad ærarium publicum deferantur, & ad communes reipublicæ vsus prudenter vtiliterq; expendantur. Multis.n.pecunijs Imperator indiget, si gubernacula reipublicæ salua conseruare velit. Cui Ioannes: Certè, inquit, nunquã ego tantum in me scelus committã, vt ea quæ cælesti Regi consecrata sunt, terreno imperatori prodam. Tibi verò si aliter videtur, accipe quæcunq; voles: mea autem voluntate nequaquam probabitur. Patricius nihil his commotus, ingenti seruorum stipatus multitudine, ecclesiæ thesaurũ inuasit, & quidẽ vniuersum, solis centum libris admodum relictis, secum abstulit.

Patriarcha ei respondet.

Interim dum hæc fiunt afferuntur ad Patriarchã noua munera, mellis videlicet aliquot amphoræ, quarum Patricius (qui hæc eadem videbat) vnam sibi à Patriarcha gratissimum munus donari postulauit. Patriarcha autẽ iussit eum, cuius fidei commissæ erant, eas aperire, & ecce videt eas non mel le, sed auro optimo plenas esse. Tum Patriarcha missa ad Patricium earum vna, cum literis monuit eum, vt ex eo munere disceret, quanta esset Dei, erga fideles seruos suos benignitas, quæ nunquam ab hominibus in angustias redigi posset. Patricius autem stupenda rei admiratione captus protinus surrexit veniam petiturus. & ablatos ecclesiæ thesauros, cum amphora, & trecentis insuper de suo additis auri libris restituit.

Mel mutatur in aurum.

Nicetas agnoscit errorẽ suũ.

Cum magna multitudo eorum, qui manum Persicam effugerant, Alexandriæ degeret, & vir sanctus extrema pecuniæ, & alimenti inopia laboraret, Clericus quidam, qui propter secũdas nuptias sacris constitutionibus diaconatus gradũ ascendere prohibebatur, callidè sanctissimi viri angustijs, ad eũ gradũ cõsequendũ abuti cogitabat. Nã cũ esset diues admodum, & in summa frumẽti inopia, ipse ingentẽ vim domi reconditã haberet, obtulit eã cum centũ, & quinquaginta auri libris Patriarchæ, eo fine vt eum diaconatu dignum iudicare vellet Sed vir Dei, licẽt ex necessitate, legis quoq; translationem fieri posse non ignoraret: ne tamen eo facto suam in Deum fiduciam minueret, necessitate ea vti noluit, sed auxilium, & opẽ in rebus afflictis ab vno, & omnipotenti Deo expectauit. Nec fuit diu sua spe frustratus: nam vix clericum saluberrimis monitis instructũ à se dimiserat, cum duas è Sicilia ecclesię naues frumẽto onustas, in portũ adpulisse nunciatur, quibus, & præsenti necessitatis periculo liberatus fuit, & afflictis ecclesię rebus abundè succurrit.

Virtus Patriarchæ à penuria.

Magna fuit hæc viri sancti in Deũ fiducia, magna in egenos benignitas, Neque tamen sola misericordiæ virtus eum Deo hominibusq; gratum, & admirabilem fecit, sed, & patientiæ, & mansuetudinis laus, quæ cæteris virtutibus, in eo minor non fuit, mirificè in omnibus eius actionibus eluxit. Erant duo ipsius clerici, quos propter enorme aliquod peccatum excomunicationis, vt vocant, fulmine ferierat, & ab Ecclesiæ corpore segregauerat: quorum vnus moribus, & ingenio efferatus, non modò non ad mentem redire volebat, sed nouis quibusdam sceleribus in apertã pestem, & perniciem ruebat. Cuius vir sanctus misertus cum, die quodam solenni, sacris mysterijs assisteret, & hominis illius miserrimi recordaretur, protinus relicto incruento altaris mysterio, clericum adijt, atque eius se pedibus prouoluens, obnixè seueritatis suæ in eum veniam postulauit: qui, licẽt mente, in scelere multo tempore obdurata fuisset, adeo tanti viri humilitate, & mansuetudine fractus, est, vt profuso lachrymarum imbre scelus suum libenter agnouerit, & ad meliorem frugem statim redierit.

Patientia eius & mã suetudo.

Clericum multo tẽpore in peccatis obduratũ ad mentẽ reducit.

Præter alias aũt uirtutes, quas longũ nimis foret referre, sacrarũ literarũ studio indefessa mente incubuit, eoq; ar-

Studiũ sacrarum literarum.

ardentius quò acrius illis aduersus hæreticos certamen incumbebat. Certè ex fuit vir sanctus mentis in Deū puritate præditus, vt etiam in familiari colloquio nihil ferè aliud quàm quæ ad diuini amoris igniculos excitandos faciebat, ex sacro eius ore prodiret.

Mortis memoria.

Mortis verò memoriam, vt sine vlla intermissione recoleret quid fecit? Iubet sibi monumentum extrui, illudq; semper imperfectum relinqui. Deinde eos, qui operi præfecti erāt, in diebus solenioribus (quibus congressum, & conuiuia magnatum declinare non poterat) in conspectu omnium prodire, cum hac admonitione: Monumentum tuum, ô Domine, in hodiernum vsque diem imperfectum est. Iube ergo, vt aliquando iam perficiatur. Incertum enim est qua hora mors ventura sit. Hac ratione vir sanctus in salutari diuini numinis timore corpus simul, & mentem continebat.

Porrò cum nullo studio magis, quā benignitatis in omni vita deditus esset, tum alios ad eandem virtutem, & verbis, & exemplis, diligenter exercendā inducere conabatur. Hinc in quotidiano congressu eleemosynæ virtutem omnibus commendare, & exempla plurima referre solebat, quæ, quoniam maximam voluptatem cum insigni vtilitate coniunctam habent, non pigebit hic ea adscribere. Hoc autem inter alia memoriabile est, quod à fideli quodam, & veritatis amante Cypri se audiuisse narrabat.

Exemplū memorabile Petri publicani.

Cum essem, dicebat, in Aphrica, habitabam apud quendam publicanum, virum quidem valde opulentum, & splendidum, sed adeo tenacem, & in pauperes durum, vt eum eiusq; domum, & familiam duris omnibus frequenter deuouerent. Accidit autem vt hyberno quodam tempore ingens pauperū multitudo ad solis radios, (quibus membra rigentia fouere solent) conuenirent, cumque ditiorum, & suorum benefactorum nomina recenserent, & beatos eos prædicarent, qui benignè faciendi disciplinam in hac vita excolunt: fortè etiam in hūc publicanum Dominum meum, post varia colloquia vltrò citroq; habita, inciderūt, quem cum omnes auarum, durum, & tetricum esse clamarent, & quidam etiam execrarentur, vnus eorum in medium prosiliens: Vos (inquit) hominem illum nulli vnquam mortalium misericordiam ostendisse dicitis. Nunc igitur quo numeré ego à vobis donādus sum, si hodie ab eo misericordiam consecutus fuero? Cumq; ea de re inter eos certaretur, & certo pretio pactū fuisset, abijt mendicus ille tristi, & lacero admodum habitu deformatus, vt eo hominem durum, & pauperes, vel solo aspectu auersantem, flecteret, & ad misericordiam tribuendam prouocaret. Eum autem hoc modo è regione domus illius staret, fortè pistor mulū panibus onustum introduxit. Tum publicanus graui iracundia ex solo pauperis aspectu commotus; arreptum ex mulo panem, tāquam lapidem in pauperem iecit: quem ille protinus arripiens, ad socios attulit, affirmans se eū ab ipsis publicani manibus accepisse.

Vix biduum præterierat, cum publicanus lethifero correptus morbo ad extrema deducitur. In ipsa autem sæuientis morbi vi, in ecstasin mentis raptus, vidit se ad tremendum Dei tribunal vocari. Cumq; hinc candidissimi Angeli, illinc verò teterrimi cacodæmones, omnes actiones eius ad trutinam reuocarent, & iusta lance expenderent, vidit lancem alteram pondere iniquitatis propriæ penitus depressam, alteram verò bonis operibus prorsus vacuam. Cumq; dæmones præualerent, & sempiternis eum supplicijs dignissimum clamarent, Angeli vnicum illum panem protulerunt, & lancem iam penè inclinatam nonnihil subleuarunt. Tum conuersi ad publicanum: Citò inquiunt, te hinc proripe, & vnico huic pietatis operi, quo solo, æternæ mortis periculum in præsenti euadis, alia quamplurima adijcere festina. His dictis publicanus sibi redditus, vehementer obstupuit, & frequenter hæc verba secum repetebat: Papæ, quanta est virtus eleemosynæ: Si vnicus

Visio Petri.

Vis eleemosynæ.

vnicus panis, & is quidem per iram proiectus, tantum potuit, quòd veram benignitatem, ex intimis misericordiæ visceribus profluentem apud misericordiarum Dominum posse, credendum est? Nec mora adeo est, publicanus ille in virum alterũ prorsus mutatus, vt non modò sua omnia, sed seipsum etiam totum pauperibus largitus sit.

Mutatur i Virum longè aliũ publicanus.

Eunti enim aliquãdo ad telonium, nudus quidam ex naufragio nauta occurrit, cui statim vestem propriã, delicatam sanè, & auro byssoq; contextã largitus est. Eã verò nauta paulò post venalem in foro exposuit, vt eius precio de rebus sibi necessarijs, vultus cõmodiusq; prouideret. Publicanus autem visa veste, vehementer indoluit, quòd existimaret donum illud apud nautam non benè collocatum esse, tantoq; est affectus mœrore, vt somnus eum inuaderet, opprimeretq; Interea vidit ad se virum quẽdam insignem, & specie præcellentem accedentem, eaq; ipsa veste, quam nautæ dederat, indutum sibi dicentem: Cur (inquit) chare Petre (hoc enim publicano nomen erat) animo ita angeris, & cruciaris? Agnoscisne vestem hanc? Cumq; is affirmasset se agnoscere: Ecce (inquit) ex quo tu mihi eam præbuisti, ea perpetuò vtor. Tum Petrus è somno excitatus. Benedictus, inquit, Deus, Si Christus in numero pauperum, & inopum computari nõ erubescit, quid restat nisi, vt rebus meis omnibus distributis, ei quàm simillimus fiã? Nec mora vocato ad se domus suæ procuratore cum contestatus est, vt quod mente agitabat, summo silentio compressum teneret. Cumq; ille iureiurando se obstrinxisset: Vade, inquit, & has decem auri libras pauperibus distribue, cæteraq; omnia largire, & me postremò tanquàm mancipium Christiano alicui in sancta ciuitate diuende, precium q; similiter pauperibus dato. Procurator his auditis vehemẽter obstupuit, & domini sui mandato coactus, initus tamen eum cuidam aurifici, Zoilo nomine, triginta nummis vendidit, preciumq;, vt iussus erat, egenis distribuit.

VidetChristum.

Obserua Christi bonitatem.

Petrus sua sponte vẽditur 30. nummis.

Mira sanè fuit hæc mutatio dexteræ excelsi in Petro: qui ab illa miseranda idolorum seruitute, auaritia inquam, ad tantum benignitatis studium peruenit, vt non modò se suaq; omnia propter Christum, cuius amore mirificè flagrabat, pauperibus largitus sit, sed contumelijs etiam quas in quotidiano ministerio à procacibus quibusdam pueris accipiebat, incredibiliter delectabatur. Cumq; interdum animi ægritudine oppressus (quæ est humanæ fragilitatis conditio) affligeretur, toties illi Christus veste illa, quam nautæ largitus fuerat, indutus, & preciũ, quo diuendius erat, in manibus ferẽs, assistebat: iubens eum bono animo esse, tempus namque breui affuturum, quo omnia illa cum fœnore reciperet, & sempiternis cœlestis regni delicijs frueretur.

Multa patitur.

Christus eum in aduersis consolatur.

Accidit interim, vt quidam è regione Petri, voti causa sacra loca inuiserent, quos Dominus eius (quia eiusdẽ cum eo artis erant) summa humanitatis, & beneuolentiæ significatione hospitio excepit, quibus Petrus ex officio cum ministraret, fortè ab ijs agnitus fuit. Cumq; admiratione quadam defixi, inter se disputarent, quomodo vir senatorij ordinis, & dignitatis splẽdore nulli secundus, ad tantam seruitutem redactus esset, & Imperatorem non mediocrem ex eius absentia dolorem hausisse dicerent: Petrus his auditis, statim di co, quem gestabat manibus, humi proiecto, se in pedes coniecit: fugamq; arripiens eum ad fores, quas adolescens quidam, ab ipsa natiuitate surdus, & mutus, custodiebat, venisset: Heus, inquit, in nomine Christi Dei nostri, audi me, & aperi. Ille autem: Sicut iubes, respondit, faciam, statimq; aperuit. Et Petrus quidem hoc modo elapsus est, adolescens autẽ incredibili gaudio exultans, conuiuis omnibus miraculum indicauit. Vidi enim, dicebat, ex ore ipsius Petri flammam ignis, ad aures meas procedentem, cuius virtute beneficium hoc, quod

Petrus sanat surdũ & mutũ.

quod cernitis, consecutus sum.

Hæc aliaq; Iohannes noster, cuius lingua, pedes, & manus misericordiæ operibus abundabant, alijs narrare solebat, & quacunq; ratione poterat, ad beneficentiam omnes prouocabat: nullaq; re magis, quàm assidua memoria patrum illorum, qui benignitatis laude præstantissimi habentur, delectabatur. Cum aliquando incidisset in vitã Serapionis Sidonij, non cessabat virum illum admirari. Is.n.tam ardenti studio misericordiæ opera exercebat, vt cum aliquando pauperem sibi obuiam habuisset confestim ei pallium tradidit. Deinde cum occurreret ei alter frigore propemodum concretus; interiore se tunica nudauit, eamq; benignè ei obtulit, atq; hoc modo ipse totus nudatus, sacrosanctum Euangelij codicem auidis vlnis amplectabatur. Interrogatus autem à quodam quis eum nudasset: Hoc (inquit) Euangelium. Postremò nec ipso Euangelio pepercit, sed eo diuendito, precium illius pauperibus erogauit.

Serapij Sidonij in pauperes liberalitas

Harum rerum consideratione animum assiduò pascebat, & alios ad misericordiæ virtutem inducere laborabat. Erat eo tempore Troilus Episcopus homo vnus omnium auarissimus & cupiditate insatiabili turpissimè inquinatus. Hunc vt ab ea peste liberaret, die quodam secum ad Ptochotropium suum assumpsit. Cuius comitem cum triginta auri libras in sinu habere cognouisset: Sunt, inquit, à te hodie curandi, sanctissime Troile, nostri in Christo fratres. Ille autem eo sermone pudore motus, vt auaritiæ suspicionẽ euitaret, iubet seruum singulis pauperibus nummum vnũ prębere. Cumq; ficta benignitatis specie loculos exhausisset, domum reuersus, subito horrore correptus, ex animi egritudine in febrim incidit. Patriarcha autem cum probè admodum animi eius tenacitatem, & ex ea morbi causam cognouisset, ad ipsum venit, & subridens: Ne, inquit, existimes ò Domine, me ex animi sententia locutum fuisse, & te pecunijs tuis spoliare voluisse. Nam salua tibi tua pecunia permanet: ego.n.cum pecunias ad manus non haberem, eas à te mutuò accipere volui. Hæc cum diceret triginta ei libras auri restituit, & simul vim febris extinxit. Tunc Iohannes postulauit ab eo, vt hanc restitutionem optima fide factam, chirographo confirmaret. Fecit ille lubens quod Patriarcha postulabat, sed cum Deus Episcopi illius animum, à tam tetra peste sanare decreuisset, non multò post raptus in ecstasin visus sibi videre est domum quãdam magnificam incredibili sumptuum splendore ornatã, cum huius tituli inscriptione: Mansio, & requies æterna Troili Episcopi. Cuius tituli inspectione tanto gaudio exultabat, vt vix mentis compos putaretur. Sed mox vidit virum quẽdam ætate, & grauitate venerabilem aduenientem: deiectoq; priori titulo, alium huiusmodi substituentem: Mansio, & requies æterna Iohannis Archiepiscopi Alexandrini, empta triginta libris auri. His ita peractis è somno euigilans obstupuit, & auaritiæ suæ pestem agnouit, mutataq; mente, & moribus summo studio ad benignè faciendi disciplinam se conuertit.

Vide quid possit auaritia.

Visio Troili.

Post hæc accessit ad eũ mulier quędam, aliqua fortassis iniuria à genero affecta, eius opem contra vim, & potentiam implorans. Cumq; non paucis stipatus comitibus eo tempore ad Cyri, & Iohannis, diuinorum martyrum templum properaret comites hortantur eum, vt iudicij examen vsq; ad reditum differat. Quib. ille: Quomodo quæso, inquit (Deus meus attendet preces, si ego pauperculę huius supplicationem distulero) Quis autem fideiusserit, fore, vt vsq; in diem crastinum viuam, & non, si ante moriar futurum me apud Deum inexcusabilem propter eius supplicationem. Hæc cũ dixisset, nequaquam ante, ex eo loco recessit, quàm iustum mulieri iudiciũ reddidisset. Cum audiuisset filium viri cuiusdam, cuius eximia in pauperes fuerat benignitas, parente orbatum, & ad magnam inopiam, propter nimium patris benefaciẽdi studium, redactum esse;

Mira eius benignitas erga pauperem adolescentem.

esse: quendā iuris peritū clanculū euocauit, atq; mādauit, vt in veteri charta testamentum viri cuiusdam nomine Theopempti, conscriberet, quod ostenderet patrem pueri illius, & magnum illum Iohannem veros, & germanos consobrinos esse. Deinde iubet, vt puero illi testamenti formam exhibeat, horteturque vt audacter ad eum accedat. Facta sunt hæc sicut mandauerat, & ipse Iurisperitus cum adolescente ad Patriarcham venit, scriptumq; testamentum exhibuit. Confitetur magnus ille Iohannes cognationem, puerum amplectitur tanquam germani consobrinum filium germanissimum. Dat ei pecunias, possessiones, & facultates plurimas, coniungit eū matrimonio illustri cuidam fœminæ Alexandrinæ, & breui ex obscuro nobilē, ex abiecto insignē, ex paupere diuitē reddit.

Iohannes studiosus custos alienæ famæ. Fuit autem vir hic sanctissimus studiosus admodum alienæ famæ custos, & in iudicio damnationis ferendo tardissimus. Iuuenis quidam impudicus virginem quandam Deo sacram ad libidinis suæ intemperantiam allexerat, & secum Alexandria, cum maximo totius ciuitatis scandalo, Byzantium abduxerat. Nemo non erat, qui iuuenem illum æternæ perditionis filium, & sceleftum, & sacrilegū appellaret. Quod cum vir sanctus audiuisset, grauiter *Monet temeraria iudicia eē fugienda.* repræhendit facilem illam damnandi voluntatem. Nolite, inquit, ô filij nolite tanta facilitate de proximo iudiciū ferre. In duo namq; grauissima mala incurritis. Vnum, qd præceptum illius trāsgredimini, qui uos ante tempus iudicare prohibet: Alterum quòd summa quadam temeritate aliorum vos iudices constituitis. Est enim incertum omninò an hucusq; peccati vinculis alligati maneant, an verò Dei benignitate soluti, peccati iugum, à ceruicibus suis excusserint. An ignoratis, *Matth. 7.* quod in eo iudicio, quo iudicatis, iudicabimini.

Cum die quodam populum ad sacra mysteria sumenda tardiorem de socordia corrigere vellet, tale quid fecisse legitur. Solenni die cum eēs peracta cōcione, relicto sacrificio, ociosi vacare fabulis cerneret, ipse quoq; è tēplo egressus, vniuersæ se multitudini iunxit: Omnibus autem factum hoc *Miro exēplo corrigit populum.* in tanto Patriarcha stupentibus: Quid (inquit) miseramini Nescitis probum & fidelem pastorem suis ouibus adesse debere? Nam cum propter vos sacra à nobis peragantur mysteria, si vos foris versamini, certè constat inutili nos labore fatigari: quare statui vobis instar optimi pastoris semper adhærere, & cum egredientibus templo egredi, & rursus cum ingredientibus ingredi. His dictis non pauci pudore affecti, ad frugē meliorē redierunt, & relictis fabulis, sacris rebus libenter vacarūt.

His pietatis, & misericordiæ operibus elatus admodum effectus, cum *Redit Cyprum.* Alexandriæ à Persis excidium immineret, diuina proculdubio motus prouidentia, in patriā suam Cyprum migrauit. Cumq; Amathuntem (in qua ciuitate natus dicitur) peruenisset, & fœlicissimū æternitatis iter sibi instare diuinitus cognosceret, testamentum suum condidit, quod in hunc ferre modum scriptū fuisse Legitur. Iohannes humilis quidē seruus seruorum Dei, *Testamentum eius.* sed Christi Iesu gratia liber. Ago tibi gratias Domine Deus meus, quòd me dignum censueris, quòd tua tibi offerrem: & quòd ex mundi bonis nihil aliud sit mihi reliquū, nisi tertia pars nummi: quam ipsam iubeo quoque dari pauperibus, qui sunt mihi fratres in Christo. Quando enim Dei permissione ad Alexandriæ cathedram prouectus sum, inueni in Episcopatu meo, octo circiter millia librarū auri: ex oblatione autem piorū collegi denis millibus plures his pecunias, quas eū cognoscerem esse Christi, Christo *Mors misericordissimi viri.* etiam dare volui, cui nunc quoque animam trado. Testamento ad hunc modum condito, spiritum in manus creatoris suauiter deposuit Funus quibus quantisque suorum lachrymis inductum fuerit, nullis verbis explicari potest: Cuius sanctitatem in ipsa sepultura omnipotens Dominus protinus, honorauit. Nam cum esset

Q in

in sacratissima Tychonis æde deponẽdus, in loco, qui duorum episcoporũ sepultura celebris erat, visa sunt ipsa corpora defunctorum sanctissimo viro honorem deferre, mediumque inter eos locum tribuere. Et hoc quidẽ insigne miraculum oculis multorum visum: sequens autem, huic non inferius, oratio declarabit.

Insigne miraculum.

Mulier quædam, enormis cuiusdã peccati sibi conscia, cum virum sanctissimum ad Dominum migraturũ intelligeret, accurrit ad eum, & profusis lachrymis peccati illius veniam, & absolutionem postulabat. Cumq; ea illud ore proferre, & confiteri erubesceret, iussit eam vir sanctus scriptis illud mandare, & sigillo schedulam obfirmare. Neq; enim, dicebat, absolutionis tibi sententiam conferre possumus, nisi prius delictum tuum protuleris, atq; iusto à nobis iudicio examinatum fuerit. Cernens itaque mulier non aliam sibi salutis consequendæ viam esse, facinus suum scripsit, scriptumq; sigillo cautè munitum ei tradidit, orans atq; obtestans, ne quicquã eorum, quæ scripta erant, ad aliorum notitiam perueniret. Interea quinque post diebus vir sanctus accepto chirographo absente muliere vita excessit. Illa autem curis grauissimis propter chirographum saucia, qua potuit celeritate maxima, ad patriarchæ monumẽtum confugit, & multis lachrymis, & eiulatibus virum sanctum tanquã viuum, obtestata est, nè eam sempiterno dedecore, propter peccati illius enormitatem, affici pateretur. Iam. n. dicebat, chirographum illud à te neglectum omnibus innotuit, Iam fama nominis mei apud omnes sempiternum periclitatur. Quid faciam? quò me vertam? Certè non prius è tuo sepulchro recedam, quàm de ijs, quæ petiui, me certiorem feceris. Hæc cum mulier illa tribus diebus totidemq; noctibus monumento eius affixa, cum multis lachrymis repeteret, vltima tandem nocte vir ille admirabilis, cum duob. episcopis apparens, schedulam ei, ita vt acceperat, obsignatã restituit. Quã cum mulier reseruisset, priorem quidẽ scripturam deletam, & aliã hanc substitutam inuenit. Magnum illud tuum peccatum precibus, & intercessione Iohannis serui mei deletum est.

Peccatorũ confessio.

Patriarcha Iohannes mulieri apparẽs chirographum ei restituit.

Porrò ex sacris eius reliquijs copiosa scaturiunt vnguenta, suauissimiq; odoris fragrantia per totum templum mirificè spargitur. Corpus sanctissimi viri planè incorruptum, Turcarũ tyrannus dono misit Matthiæ Hungarorum regi, asseruaturq; honorificè in sacello regio castri Budensis, multis illinc miraculis coruscans.

MARTYRIVM S. CELERINI Diaconi,

Qui apud Cyprianum tabellarij vel potius legati munere fungebatur, ex epistola 5. Lib. 4. Beatissimi Cypriani Episcopi, & martyris.

EXultate, & gaudete nobiscum, lectis literis nostris, quib. referimus ad vos Celerinum fratrẽ nostrum, virtutibus pariter, & moribus gloriosum, Clero nostro non humana suffragatione: sed diuina dignatione coniunctum, qui cum consentire dubitaret ecclesiæ, ipsius admonitu, & hortatu in visione per noctem compulsus est, nè negaret, nobis suadentibus: cui plus licuit, & coegit, quia nec fas fuerat, nec decebat sine honore ecclesiastico esse, quem sic Dominus honorauit cęlestis gloriæ dignitate. Hic ad temporis nostri prælium primus, hic inter Christi milites antesignanus, hic inter persecutionis initia feruẽtia, cum ipso infestationis principe, & authore coogressus, dum inexpugnabili firmitate certaminis sui aduersarium vincit, vincendi cæteris viã fecit, non breui compẽdio vulnerum victor: sed adhærentibus diu, & permanentibus pœnis longæ colluctationis miraculo triumphator, per decem, & nouẽ dies custodia carceris septus, in neruo, ac ferro

3. Februarij

Fortitudo S. Celerini

Dies nouẽdecim in neruo, & ferro est.

ferro

ferro fuit: sed posito in vinculis corpore, solutus, ac liber mansit. Caro sanies ac situs diuturnitate contabuit: sed animam fide, & virtute viuentem, nutrimentis spiritualibus Deus pauit. Iacuit inter pœnas pœnis suis fortior, inclusus includentibus maior, iacens stantibus celsior, vincientibus firmior vinctus, sublimior iudicantibus iudicatus. Et quamuis ligati neruo pedes essent, calcatus serpens, & obtritus, & victus est. Lucent in corpore glorioso, clara vulnerum signa, eminent, & apparent in neruis hominis, ac membris, longa tabe consumptis, expressa vestigia.

Sunt magna, sunt mira, quæ de virtutibus eius, ac laudib. fraternitas audiat. Et si aliquis Thomæ similis extiterit, qui minus auribus credat, nec oculorum fides deest, vt quis quod audit, & videat. In seruo Dei victoriam gloria vulnerum fecit, gloriam cicatricum memoria custodit. Nec rudis iste, aut nouus est in Celerino charissimo nostro titulus gloriarum: per vestigia cognationis suæ gradiatur, parentibus ac propinquis suis honore consimili diuinæ dignatiōis æquatur. Auia eius Celerina iampridem martyrio coronata est, item patruus eius, & auunculus, Laurentius, & Ignatius, in castris, & ipsi quondam secularibus militantes, sed veri, & spirituales Dei milites, dum Diabolum Christi confessione prosternunt, palmas à Dño, & coronas illustri passione meruerunt.

Celerina eius auia martyr. Laurentius & Ignatius.

Sacrificia pro eis semper, vt miministis, offerimus, quoties martyrū passiones, & dies anniuersaria commemoratione celebramus. Nec degener ergo esse, nec minor poterat, quē sic domesticis exēplis virtutis, ac fidei prouocabat familiæ dignitas, & generosa nobilitas. Quod si in familia seculari prædicationis, & laudis est, esse patritium: quantò maioris laudis, & honoris est, fieri in cęlesti prædicatione generosum? Non inuenio, quem beatiorem magis dicā, vtrumne illos de posteritate, tam clara, an hunc de origine gloriosa: ita æqualiter apud eos recurrit, & commeat diuina dignatio, vt & illorum coronam dignitas sobolis illustret, & huius gloriam sublimitas generis illuminet.

Vera gloria nō in secularis, sed in caelesti dignitate consistit.

VITA ET MARTYRIVM S. Blasij Episcopi Sebasteæ.

Ex ea quæ est apud Simeonem Metaphrastem. Passum esse sub Diocletiano scribit Baronius.

Anctus Blasius propter insignem vitæ sanctitatem, & eximiam morū integritatem, cum in ciuitate Sebastea Cappadociæ, ad episcopalem à fidelibus assumptus esset dignitatē, habitationis suæ locum, in Argeo monte, speluncam elegit, ad quam ferę frequenter cōmeare, nec prius quàm benedictionis gratiam ab eo consequutę essent, recedere solent. Ea tempestate præses Agricolaus omne animalium genus, quæ suam in martyres Christi feritatem exercere possent, indagari iussit. Accidit autem vt venatores in montes egressi, in Blasij speluncam inciderint, quam varijs circumcinctam bestijs animaduertentes, rei nouitate stupefacti, eam ingredi parant: Ingressi vident sanctum Dei, bestijs varia curationis beneficia impertientē, & mente iucunda psallentem. Qui retrogressi maiorique militum copia assumpta ex Præsidis iussu, foras eum prodire iubent. Prodit vir Dei animo confidēti, suaque mansuetudine cęlestiq; doctrina gentilium multos è densis errorum tenebris ad lucem veritatis traxit. Et quocunq; gressum ferebat, clarissima miraculorum virtute, Dei potentiam declarabat. Aegrotis & varijs doloribus miserè oppressis sanitatem reddebat, nemoque non singulari affectus beneficio ab eo recedebat.

3. Febru. *Degit in spelunca.* *Multos ad Christū cōuertit, & varia sanitatū beneficia cōfert.*

Mulier quædam extrema paupertate admodum misera, vnicum possidebat porcum inopiæ suæ solatium. Hunc lupus quidam raptum insultarat: Illa igitur facie lachrymis mise-

Lupus secundo porcum restituit. rabiliter oppleta, malum suum viro sancto conqueritur. Quam ill: bono animo esse iubet, consideret se poteu illæsum recepturam. Et ecce cœptum viro Dei carpente iter, lupus accurrēs viduæ porcum restituit.

Conijcitur in vincula. Ingressus autem metropolim Sebasteam, statim à Præside in vincula conijcitur. Et primò quidem multis tentati blanditijs martyris cōstantia, sed nullæ cum blanditiæ à mentis altitudine deijcere potuere. Cū autem Præses honorificis admodum verbis eum compellasset, dixissetque: Salue charissime Blasi Deorū amice, & noster, respondit sanctus: Tu quoque optime Præses sis saluus: Sed quæso te nè eos falso Deorum honore digneris, qui sempiternis ignibus cum suis cultoribus reseruantur. *Ceditur fustibus.* Hoc responso vehementer commotus Præses, fustibus eum contundi iussit. Qui cum Christi fide, & amore firmatus nullis verberibus frangi potuit: quin potius Præsidi diceret: ò subdole animarum corruptor, tu me existimas hisce tormentis à Christi confessione retrahēdum? Erras inquam, quare omnem tormentorum tuorum potentiam in me exerce. *Egregia animi fortitudo.* Victus igitur hac animi fortitudine Præses, eum ad carcerem reduci iuber: vbi à vidua ex porco eius beneficio restituto, refectus est.

Suspensus secundò caditur. Tyrannus autem secundò eum tribunali sisti iubet, nouis constantiam eius supplicijs vincere putans. Suspensum ergo in ligno neruis cædi crudelissimè mandat. Cęditur, sed immanis tyrāni crudelitas irridetur. Exclamat deinde martyr: ò impie, & scelerate, putasne tuis me plagis superandum? Hæ tuæ plagæ, quas ego pro nihilo duco, sempiternam mihi coronam pariunt. Hac voce vehementer excandescens Præses, denuò de ligno solutum carceribus mancipari iubet. Et ecce rem admiratione dignam. Tendentem ad custodiam martyrem, septem eximia pietate mulieres subsequuntur, stillantem è sacro corpore sanguinem summa veneratione excipientes, eodemque se perungentes, quas mox lictores apprehendentes Præsidi sistunt impiè eas officiosæ pietatis accusantes. *Fœminæ comprahēduntur.*

Præses eas magna, & munerum, & honorum pollicitatione ad simulacrorum cultum inuitat. Cui illæ: Si vis, inquiunt, ò Præses nos dijs sacrificare, protinus eos sacco inclusos plumboque obsignatos ad lacum præmitte, nos vultibus nostris in lacu ablutis, sacrificaturæ accedemus. Hoc responso, incredibili exultans gaudio Præses, Deos suos graui consignatos plumbo, ad lacum deferri iubet. Accedunt igitur constanti sanè in Deum fide præstantes mulieres, & Deos pręcipiti lapsu in lacum deturbant. *Demergūt simulacra falsorum deorum in lacum.* Hoc spectaculo in furorem propemodum versus Præses, fornacem copioso igne accendi iubet, plumbum, ferreos pectines, & septem æneas laminas candefieri, in altero verò loco splendidū extendi linteum: tum sic sanctas affatur mulieres Ecce vobis, vel gloriam, summæ dignitatis fœminis debitam, vel horrenda supplicia Deorum contemptoribus, lege constituta: vos igitur alterum eorum eligite. Si dijs sacrificare in animum induxistis, niueū hoc pedibus vestris linteum inambulate: sin in Deorum contemptu perseueraris, certè acerbissimis vos supplicijs delebo.

Tunc vna fœminarum duobus stipata prolibus arreptum linteum flammis tradidit. Pueri verò ad matrem conuersi: ò pia, inquiunt, & veneranda genitrix, sicuti nos in hac lachrymarum valle pulchro suauissimoque lacte tuo nutriuisti, ita & cęlestis regni delitijs implere in hac hora ne graueris. Pręses aūt ferreis eas pectinib. excarnificari iubet, milites verò supplicijs infligendis vehementer intenti, pro sanguine lac ex earū carnibus manare vident. *Sanctæ fœminæ torquentur.* Nec mirum, Angelicū enim auxiliū in certamine eis affuit, quo mirabiliter confortatæ sunt, adeo vt in caminum missæ, & ignis sæuitiam compresserint, & nullo corporis damno accepto egressæ sint. *Ex ardēte camino illæsæ emergunt.*

Pręses autem Dei virtutem præstigijs ascri-

ascribens lata sententia, capitis eas damnauit. Arreptæ igitur à lictoribus ad locum certaminis ducuntur. Quò, vbi peruentum, flexis summa cum reuerentia genibus, immensas Omnipotenti Deo gratias vna voce concinunt, quòd eas martyrij gloria dignaretur. Interea pueri ad matrem currentes, ò mater, inquiunt, coronæ vobis in cęlesti regno apud Deum Patrem repositę sunt: quare nos Episcopo nostro Blasio commendatos habe. Tunc spiculator crudeli manu accedens, sacra capita gladio præcidit.

Plectuntur capite.

Blasius sistitur tribunali.

Post hæc Præses eductum è custodia Blasium tribunali sisti iubet, qui multis varijsq; interrogationibus ad Deorum sacrificia inuitatus, inuicta animi fortitudine respondit: O miser, æternis ignibus reseruate, quid me ad inanium Deorum, nullo sensu præditorum cultum prouocas? Ecce corpus hoc tibi meum excarnificandum præbeo: Animam autem, quæ tota in Dei mei potestate est, nullis tu supplicijs contingere potes. Respondit Præses: Ego te mox in lacum demergi præcipiam, & tum demum quid tuus tibi, quem prædicas, Christus proderit, clarius videbo. Ad lacum productus vir Dei, manibus in altum sublatis crucis signo aquas ita muniuit, vt pontis instar, firmum ei transitum præberent. Quo viso, præcipiti animi confidentia firmati, sexaginta & octo viri aquas & ipsi ingrediuntur, sed mox ad ima demersi cladē acerbissimam Pręsidi reliquerunt. Tunc Angelus Dei martyrem accedens: Egredere, inquit, & præparatam tibi à Deo iustitiæ coronam accipe. Sanctus autem Blasius diuina quadam claritate refulgens, quæ omnibus ingentem admirationē attulit, ex aquis prodijt, & illicò à Præside apprehensus capitis sententiam vnà cum duobus pueris excepit. Accepta autem sententia, in loco certaminis martyr tota mente cœlo intentus, his Deum precibus est affatus. Domine Deus virtutum, qui me indignum famulum tuum ad hunc certaminis locum, præclara de inimicis omnibus victoria obtenta, deduxisti, exaudi preces serui tui, & omnibus varijs calamitatibus, morbisq; oppressis, ad nominis tui gloriam mei memoriam facientibus, sanitatis beneficium conferre dignare. Et ecce Saluator ipse clarissimæ nubis instar, precanti suo famulo adesse dignatur, & blandissima voce petitionem confirmat. Tum extenta spiculator manu seruo Dei, & præclaro Christi athletæ, vnà cum infantibus, caput amputauit. Atque hoc fine sempiternam coronam in ciuitate Sebastea martyr adeptus est. Pia autē anus, audita fęlici certaminis consummatione, martyris memoriam statim eo ritu celebrauit, quo antea in custodia peregerat. Missis itaque ad cognatos & amicos omnes, ex terræ seminibus, in iucunditate & gaudio spiritua li epulati sunt. Qui mos deindè fideli populo eodem anni tempore celebris fuit, ad gloriam omnipotentis Dei & Domini nostri Iesu Christi.

Super aquas ambulat.

68. viri submersi.

S. Blasii preces ad Christum.

Christus ei apparet.

Decollatur cum 2 pueris.

MARTYRIUM PHILOROMI & Philææ.

Ex Ecclesiastica historia Eusebij. Passi sunt primo persecut. Diocletiani Imp. Anno.

PHiloromus & Philæas, diuitijs, nobilitate, gloria, eloquentia, & philosophię cognitione admodū illustres præclarum sanè martyrij certamen obierunt. Quorum alter, Philoromus nimirum, generali cōtrouersiarum iudicio ab Imperatore cū summa gloria & honore præfectus: alter verò Philæas Thmuitensis ecclesię Episcopus, vir planè cùm in ciuilibus patrię institutis, & ecclesię ministerijs valdè præstabilis, tum philosophiæ disciplinis eximius. Hi cum neque maximis, in quibus viuebant, opum honorumq; splendoribus neq; amicorū & cognatorū precibus, neq; ipsius iudicis

4. Febru.

Philoromus.

Philæas Episcopus.

Inuicti illorum animi. Abeunt è vita. dicis vel minis vel blanditijs à Christi confessione ad impium simulachrorum cultū traduci possent: sed animo virili, & mente Philosophis, imò Deo digna, omnibus iudicis minis, & contumelijs obuiam irent: æternam capitis sententia, gloriæ coronam accipere meruerunt.

Et vt clarius Philææ virtutem, inuictumq; animi robur, pariterq; martyria, quæ eius ætate Alexandriæ contigerunt, cognoscere liceat, summā epistolæ eiusdem Episcopi ad Thumitas perscripiæ, hic attexere licet. Beati. inquit martyres, qui apud nos pro Christi fide occubuerunt, meliora dona æmulantes, omnia, quæ excogitari poterant suppliciorum genera, nō semel, sed iterum atq; iterum sustinuerunt. *Ex epistola Philææ, in carcere, de martyribus Alexandriæ scripta.*

Quorum eximiam fortitudinem, & excelsam in singulis tormentis animi magnitudinem, quę tandem oratio poterit explanare? Et cum libera omnibus, quibuscunq; vellent pœnarū contumeliarumq; generibus, martyres affligendi potestas facta esset, hi fustib., illi virgis, alij flagellis, nonnulli loris, multi funibus eos perculerunt, atque spectaculum hoc plenum probri, & ignominiæ, nouis vicissim plagarum suppliciorumq; generibus erat variatum. Quidam enim, manibus primū à tergo reuinctis, ligno appensi: & machinis quibusdam membra eorū vniuersa distenta, deinde grauiter non solum latera: sed ventres, tibiæ, & genæ ferreis flagris cęsa sunt. Alij altera manu ad porticum affixi, acerbissimam articulorū mēbrorumq; distensionem patientes, pependerunt Alij alterius in alterum vultu obuerso ligati, & columnis appensi, funibus summa viriū contentione retractis, corporis grauitate ac pondere acerbè premebantur. Et hoc quidem supplicij genus non ad horam dum cum illis quæstione disceptaret Præses, sed per totum ferè diem sustinebant. *Martyriū multiplices cruciatus, & iniuria.*

Præter alia tormentorum genera, istud nouum præterea, quod sequitur, aduersarij nostri inuenerunt. Nonnulli post verbera in compedibus ligneis positi erant, & pedes, alter ab altero ad quartum foramen distenti distractiq; adeò, vt necessariò supini iacerent, nec possent propter plagarum vulnera, recens toti corpori inflicta, se vllo modo commouere. Alij in solum proiecti, crebris tormentorum ictibus fatigati semineces iacebant: & varia diuersaq; suppliciorum stigmata, longè miserabilius ipsis tormentis spectaculum, contemplantium oculis subijciebant; Ex his autem nonnulli in ipsis tormentis mortui, singulari animi tolerantia aduersarium confuderunt. Alij cum ipsa morte in carcere certantes dolorum tandem acerbitate oppressi, fęliciter migrarunt. Reliqui integra valetudine, & viribus recuperatis, longo carceris suppliciorumq; vsu exercitati, terribiles nimis ipsis dæmonibus euaserunt. Atque hoc quidem modo, cum singulis eorum, vel libertas, & maximus opum honorumq; omnium splendor, si victimas execrabiles contrectare, vel exquisitissima tyrannorū supplicia, si in Christi confessione perseuerarent, proposita esset: illi, tota mente, & ardenti fide, in Christi amorem, & cælestis vitæ spem intenti, inflammatis ad mortem animis properabant. Has literas Phileas, ad fratres ecclesiæ, cui ipse præerat, in carceris custodia exarauit, vt tam præclaro certamine oculi eorum obiecto, omnes ad similem coronam excitaret. *Nouū supplicij genus.*

POENITENTIA ET REVERSIO ad Dominum nostrum Iesum Christum, quæ facta est à Theophilo, Ecclesiæ Orientalis, nomine Adenæ, œconomo. ex Simeone Metaphraste, auctore Eutychiano huius Theophili ministro.

Vit in Adena ciuitate vir quidā Theophil' nomine, eius ecclesiæ œconom', qui cùm multo tēpore cum summa singularis prudentiæ, & eximiæ sanctitatis opinione, *4. Februa. Theophilus œconomus.*

ect

nec non & ciuium omnium gratulatione huius ecclesiæ res, ex voluntate Episcopi, administrasset, in tantum eius apud populum creuit auctoritas, vt communi omniū suffragio ipse in demortui Episcopi locum eligeretur. Quam ille dignitatem summa animi contentione à se repellere conatus est. Cum autem Metropolitanus ad muneris dignitatem suscipiendam constanter eum hortaretur, ille toto in terram corpore prostratus, propter multiplicem peccatorum suorum rationē, indignum prorsus se clamauit. Victus tanta animi eius constantia Metropolitanus, alium continuò ea functione dignum substituit. Intereà clam, quidā inuidiæ stimulis in Theophilum agitati, dente maledico nomen eius mordere, & falsò apud Episcopum traducere cœperunt, eoq; tandem rem perduxerunt, vt Episcopus præcipiti consilio virum sanctum œconomico cultum officio in ordinem redigeret. Qui summa animi tranquillitate ignominiæ notam pro Christi amore ferens, quietam aliquandiu domi suæ Deo vitam egit, donec humani generis hostis inuidię, & ambitionis flamma cor eius miserrimè incenderet. Hac igitur peste intimis medullis concepta, quid non facit miser Theophilus, quæ non consilia capit, quo posset voto potiri suo?

Eligitur Episcop.

Humilitas eius.

Remouetur ab officio œconomi.

Erat in ea ciuitate homo quidā Hebræus magicis artibus imbutus, qui nefariam Diabolo longo tempore operam nauauerat. Huncintempestæ noctis silentio alienata iam menteaccedit Theophilus, & pedibus scelerati viri prouolutus, infimis precibus opem eius implorat, tertio quoquò verbo miserum se clamitans, quòd non ferē tis ab Episcopo probris affectus esset. Magus hortatur eum bono animo esse, conferret se domum suam lætus, altera se nocte eum ad patronū suum adductum. Abit domum summo delibutus gaudio miser. Redit sequenti nocte; Tum magus, Primùm (inquit) meminisse debes, ô Theophile, nihil tibi hic cum Christiana pietate cōmercij esse debere: Caue igitur nè crucis aliquando signum hic edas; deinde nullis prodigijs, vel clamoribus animi cōsternatiam dimittas. His dictis, repente eum in medio cacodæmonum, cui tenebrarum princeps præsidebat, constituit. Qui simulata quadam vultus securitate ad magum dixit: Quid hunc ad nos hominem Christi amore totum flagrantem introducis? Cui magus: Tuam imploraturus opem, ô princeps inuictissime, huc aduenit. Tum princeps: Opem ego meam nemini, vt nosti, impartiri consueui, nisi qui se mihi fideles in seruitutē tradunt. Et magus conuersus ad Theophilum: Audis, inquit, quid facto opus sit, si voti cōpos fieri velis? Audio, inquit, Theophilus, & humi prostratus dęmoniorum principis pedes deosculatus est. Tum iterum princeps: Gratum habeo hoc animi obsequium: sed volo scripto hoc ipsum confirmari. Datam igitur Christo virginis filio fidem rescinde, ipsamq; virginem detestare. Quid faceret hac tam iniqua proposita cōditione miser, qui mentem gerebat sceleris consciencia perturbatā? Paret illicò, & æternę perditionis suæ chirographum sigillo ceraq; munitum tradit impostori. Et sic lætitia magna exultans recedit.

Petit opē à mago.

Magus signū crucis interdicit.

Sistit eum dæmonorum principi.

Theophilus osculatur pedes dæmonis.

Negat Christū, et matrē eius.

Sequenti autem die Episcopus non mediocri animi dolore, propter Theophilum ab officio remotum, conflictari cœpit, adeo vt eum in amissum dignitatis locum restituerit, & supplicibus etiam verbis ab eo veniam postulauerit. Hac tam fęlici rerum conuersione successuq; gauisus Theophilus, ingentes suo Domino agere gratias, sibique gratulari cępit. At clemens, & misericors Deus operum eius præcedentium, quibus pupillorum, & viduarum inopiæ egregiè consulebat, memor; non passus est tantis cum tenebris inuolutum funditus interire, sed benignitatis suæ lucem ei ostēdit, quæ protinus, tanquam à graui somno excitatus, lamentis, & ieiunijs, assiduoque orationis studio totum se dedidit, & crebris singultibus infęlicem sortem suam deplorabat, & demen-

Restituitur pristinæ administrationi.

Redit ad mentem.

Deplorat egregiē ea estatē suā. tam his ferè verbis dānabat. Hei me miseram, hei me infœlicem. Siccinè iuuat insanis laboribus cum vano stultissimoque mundi totius applausu ad æternæ mortis properare periculum? Et quò dementiæ dilapsus sum? viuebatnè aliquis me fœlicius, q̄n ab omni publicę functionis administratione remotus, soli Deo seruiebā? Et nūc quid faciā? ad quē ibo? cui opē implorabo?

Cum hac lamentatione, sceleris sui grauitatem acerbè deplorasset, & abiecta omni spe veniæ animo concidisset, venit ei tandem matris Dei in mentē, quanta nimirum benignitate afflictis subuenire soleat. Eam igitur animo cōfidenti, spe consequendæ veniæ adire *Virginis Mariæ opē implorat, & pænitē tia operibus incūbit.* constituit. Nec mora, inanij duri certaminis posita formidine, quadraginta diebus totidemq; noctibus, in sacro sanctissimæ virginis templo ieiunijs, vigilijs, & assiduis afflictionibus incumbere cœpit, nec vllam consolationem admittere voluit, nisi aliquod diuinæ elementię signum habere mereretur. Et ecce, noctis medio, Virgo Dei genitrix claritate tremenda, humanis se oculis conspiciendā præbens, asperis sanè verbis peccantem aggreditur. *Virgo Maria durissimè eū verbis increpat.* Quæ, inquit, ô homo, hæc mentis tuæ impudentia, vt oīc sacrilego perfidoq; me interpellare audeas, qui tātis filio meo affectus beneficijs, eum negare, & dæmonibus postponere nō veritus fuisti? Itanè verò? Huic ego tam perfidò opem ferre, & scelerum veniam postulare ausa sim? quare desine mihi molestiam exhibere. Cui Theophilus maximo eiulatu supplicans respondit. *Insignis Theophili confidētia erga Virginē Mariā.* O vnicum humani generis refugium Virgo purissima, Virgo sanctissima, ne quæso me miserum æternæ mortis metu circumuērum despicias, scelerjs mei grauitatem veniam non mereri fateor, tuo tñ patrocinio fretus hanc nequaquam despero. Memento peccatoribus vnicum miseriarum suarum refugium pœnitentiam nimirum à Deo constitutam esse, quam ego totis animæ meæ medullis amplector, tu tamen misericordiæ mater, misero mihi filium tuum placatum redde.

Hac pia animi eius submissione flexa, sanctissima Virgo voce eum blandissima confirmat, & ad firmissimā ve *Virgo Maria eū ad spē veniæ excitat.* niæ spe excitat. Deinde horratur, vt impio dæmonis, cui se tradiderat, cultu abiurato, Christum Dei filium confiteretur. Paret ille, & fidei suæ professionē Apostolica auctoritate nobis traditam, recitat, & horrida longo ieiunio membra, terræ allidens, oculos in venerandam sanctissimæ Virginis effigiem intendebat, nec prius à pectoris tunsione cessabat, quàm aliquod, restitutæ in Dei gratiam conscientiæ suæ, testimonium acciperet. Et ecce *Intercessione Virginis veniā meretur.* iterum Dei genitrix humani generis aduocata apparens, & obscurā tristitię nubem ab eius corde præsenti sua discutiens, lachrymas, & preces eius in Dei conspectum admissas, & grauissimum iniquitatis pondus, quod eū in tartara deprimebat, sublatū esse testat.

Hoc virginis responso vehementer exhilaratus, non tamen ita, vt nō multo magis perniciosæ defectionis chirographum eum angeret, pro hoc instātius virginem precari cœpit. Et, vt miraculo nihil deesset, certissimumq; diuinæ misericordiæ testem haberet, ecce tertio deinde die conscriptam perfidiæ suæ chartā ab ipsa virgine in somnis accipit. Qua, mane facto, in pectore suo inuenta, tāto & gaudio, & timore correptus est, vt dissolutis membrorum compagibus, totus defecerit. Altero autem die, qui Dominicus erat, in *Chartā à beata virgine recipit.* frequenti fidelium congregatione cū charta Episcopum adijt, eamq;, sacro sancti Euangelij lectione peracta, ad pedes eius proiectam exponit, cū ingēti lachrymarum vi, postulans, vt eam pro cōcione populo explicare dignaretur. Interea humi prostrato Theophilo, Episcopus luculenta sanè oratione *Matris Dei eximia præconia.* sanctissimæ Virginis benignitatem, & patrocinium, quo miser illē ab æternę damnationis periculo ereptus erat, exposuit. Quomodo.n. (inquit) hic Theophilus, vel ad spem veniæ aspirare, vel conscriptam propria manu perditionis suæ schedulam recipere potuisset, nisi singulari virginis sanctissimę inter-

Exuritur ab Episcopo charta. intercessione adiutus fuisset? Finita verò oratione, nefariam chartam igni exurendā tradidit Episcopus; & in Dei gratiam restitutum Theophilum viuificis Christi sacramentis impartijt, & *Facies eius splendore coruscat.* ecce eximius quidam decor, cum admirabili splendore coniunctus, in facie eius emicuit, qui populum, ad Dei misericordiā, sublatis in cælū clamoribus, celebrandam mirificè excitauit.

Postremò incredibili gaudio repletus Theophilus mox à perceptis mysterijs ad gloriosæ Virginis templum in quo salutem consequutus erat, rediens leni protinus infirmitate correptus, triduo in oratione perseuerauit: quo exacto, rebus suis rite dispositis, è corpore tanquam ex ergastulo *Migrauit ad Dominum.* quodam ad Dominum fœliciter migrauit. Ego Eutychianus natus in ædibus huius beatissimi Theophili, & deinde Clericus huius Ecclesiæ, quę vidi oculis meis, & auribus audiui, securè, & certò ad Dei omnipotentis gloriam conscripsi.

VITA S. REMBERTI Secundi Archiepiscopi Bremensis.

Excessit ex hac vita anno Dom. 888.

4. Februa.

Ludouici Pij studiū erga ecclesias. CVm Ludouicus Pius ad sublimem imperij dignitatem Dei misericordia euectus esset, vt gratiā accepti beneficij memoriā Deo decætaret, totis in eam rem viribus incubuit, vt quantis posset maximis, virtutum omnium incrementis ecclesiam illustraret. Cumq; assidua patris eius Caroli Magni (qui Saxonum gentem ad Christi fidem perduxerat) recordatio, animū eius stimulis incitaret, & rerum ab eo gestarum gloria admodum illustris torpescere non fineret, primò cogitationem illam piam Caroli morte extinctam, qua finitimos populos ad veram summi Dei cognitionem vocare decreuerat, renouauit; institutoque Anschario primo ecclesiæ Hamburgensis Archiepiscopo, rudem *Anscharius primus Hāburgensis Archiepiscopus.* in fide populum egregiè illustrauit. Erat enim hic Anscharius vir cùm eximia sanctitatis laude florens, tum eruditionis, & rerum agendarum gloria valde illustris. Hic cum quodam die inter pueros quosdam inanibus cursibus, & iocis ad ecclesiam properantes, Rembertum grauitate motum, & *S. Anscharius Rembertum habitu ecclesiastico induit.* maxima pietatis significatione ætatem superare conspiceret, accitis ad se parentibus eius, summa eorum voluntate tonsura insignitum, ecclesiastico donauit habitu. Quem optimis disciplinis imbutum, breuique liberalibus egregiè disciplinis instructum, indiuiduum suæ legationis comitem habere voluit. Cumque præstantem eius futuræ vitæ sanctitatem, in spiritu cognouisset, instanter eum hortabatur nè diuinæ gratiæ abundantia elatus, superbiam aliquando indueret, sed humilitatem animi summa contentione seruaret, quod & ille toto vitæ suæ cursu egregiè adimpleuit.

Cum adhuc ministerio Archiepiscopi deseruiret, apparuit ei quadam nocte presbyter quidam Arnulphus *Visio S. Remberti.* nomine, iam pridem defunctus, qui ob vitam in mundo negligentius actam, acerbissimis pœnis subiectus, multis lachrymis, & gemitibus suffragium eius implorabat, asserens se tam diris cruciatibus ereptum iri, si quadraginta dierum ieiunio se pro eo macerare vellet. Euigilans è somno Rembertus visionem Episcopo expo- *40. dies pane, et aqua victitat.* nit, habitoque consilio, solo pane, & aqua negotium aggreditur, quo tempore tam immani dentium dolore cruciabatur, vt panem etiam admittere recusaret. Expletis autem huius abstinentiæ diebus, presbyter, pro cuius hæc salute agebantur, cuidam insignis admodum sanctitatis fœminæ apparuit, mandans ei, vt quas posset maximas gratiarū actiones ex se Rēberto ageret, cui⁹ saluari cibi potusq; parsimonia cęlestis aulæ ingressum promeritus esset. Deinde sanctissimæ

huic

Nota humilitatem S. Viri. hunc fœminæ Remberti virtutes, & clarissimā iustitiæ coronā à Deo in cęlis ei constitutam narrauit: qua tantùm abfuit, vt, meritorum suorum confidētia elatus, aliquid sibi tribueret, quin potius anxiè semper de bonorum operum omissione sollicitus esset.

Porrò cum beatus Anscharius graui corporis lāguore oppressus ad sempiternam requiem properaret, & confluentes vndiq; fideles subditi de pastore subrogando soliciti, quæsiuissent, quemnam potissimùm ea administratione dignum iudicaret, respōdisse fertur: se magna conscientię securitate de Remberti meritis pronunciare: eum Archiepiscopi sede digniorē esse, quā le diaconi functione. *Testimonium S. Anscharij de Remberto. Eligitur Anscharij successor.* Hoc tam præclaro pastoris sui de Remberto testimonio confirmati, mox à discessu Anscharij vnanimi consensu, eum elegerunt, adductumq; cum summo totius populi applausu ad Ludouicum Regē consecrari postularunt. Qui votis eorum libenter annuens, ad Liutbertum Archiepiscopum Moguntinum eum misit. Vbi suscepta cōsecratione omnibus qui cōuenerant, pontificibus, vitæ suæ deinceps ex voto transigēdæ normam explicauit, asserens se vnà cum monasticæ vitę austeritate, & habitum suscipere velle. Pontifices audito hoc viri sancti proposito, primò quidem admirari, deinde Dei bonitatem, & gratiam laudare. Mox igitur Rembertus animo ad omnem virtutis perfectionem instructo, ad nouæ Corbeiæ monasterium properat, ibidemq; sancti Benedicti Regulā solenni voto (quatenus tamen labores, & occupationes suscepti episcopatus permitterēt) professus est. *Fit monachus Corbiensis.* Et ne qua ratione à suscepto vitæ instituto deflecteret, eius monasterij fratrem, probatę sanctitatis virum, nomine Adelgarium, in omni loco, actionum suarum testē habere voluit. His itaq; armis instructus vitam omnem cum eximia sanctitatis laude cōfecit.

Virtutes eius eximia. Igitur cum corpore inter dignitates & mundi gloriam versaretur, animo tamen cum Deo in cælestibus ambulabat: Lectionis, & orationis studium ab eo nūquàm recedebat: Vigiliarum, & abstinentiæ vsum ita exercebat, vt ea, propter Dei opus alacri mēte exequendum, instituta esse diceret. Denique ea modestiæ, & prudentiæ significatione, in tam sublimi dignitatis gradu versabatur, vt monasticæ vitæ iacturam nullam pateretur. Rarum profectò virtutis exemplum. Quanto autem charitatis studio, in egentes, & calamitosos accensus fuerit, facilè assidua eius ad domesticos adhortatio declarat, qua assiduò eos excitabat, nè vnquam de pauperibus benemerendi studium intermitterent. *Benignitas eius in pauperes.* Nam præter publica egentibus constituta hospitia, quæ eius admodum beneficijs clara erant, ipse marsupio præcinctus, obuium quemuis miseratus subleuabat, & alios non paucos habebat, qui vnico tantùm charitatis officio assiduè incumbebant. Cum autem magna cura ventrem moritur æ carnis terreno satiare pane inuigilaret, tum longè maiori victuram in perpetuum mentem, diuini verbi pabulo reficere nunquam cessabat.

Studium S. Remberti in captiuis redimēdis. Porrò ad captiuorum redemptionē sacri altaris vasa impendere minimè dubitauit, qua in re eum ab insipientibus argueretur, respondit: Summa quidem in veneratione res Deo consecratas esse debere, pluris tamen hominem Christianum, Christi ipsius, filij Dei precioso sanguine redemptum, faciendum esse, quare nec ego impietatis arguendus sum, si Dei filium, perituris ecclesiæ thesauris, anteferam. Libet autem, exemplum vnū in quo non minus potentia miraculi, quàm misericordiæ opus effulsit, commemorare. In partes quandoq; Sclauorum veniens, ingentem Christianorum multitudinem catenarum vinculis constrictam vidit, inter quam, virginem Deo sacram motibus corporis adreuerentiam, & honorem compositis misericordiam eius eminus implorare cognouit, atq; vt certissimum fidei suæ testimonium illi daret, voce in cælum sublata, psalmum cantare cœpit. Tum Episcopus miseratione commotus

motus supplices ad Deum preces pro salute eius fudit, & mox catenarū vincula non sine Barbarorum ingenti admiratione disrupta sunt. Non potuit tamen præsens miraculum eam è Barbarorum manibus liberare. Ingēs ergo auri, & argēti vis ab Episcopo Barbaris oblata est, qua repudiata equum eius pro redemptione postularūt, quē ille libens, & gaudens cum omnibus ornamentis tradens, virginem è diutissima captiuitate redemit. Laudib⁹ mansuetudinis ita excelluit, vt eo tempore parem sibi non haberet. Miraculorum etiam virtute, & in vita, & in morte clarus extitit Nam in Suediam proficiscens, maris tempestatem non rarò orationibus sedauit, cæci cuiusdā oculos sacro perunctos Chrismate illuminauit, quendam Regis filium à dæmone liberauit, alijsque sanè miraculorum virtutibus sanctitatis suæ testimonium dedit.

Liberat virginem Deo sacrā è captiuitate.

Mansuetudo eius.

Miracula multa in vita fecit.

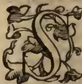
Septimò ante obitum suum die, sacrosanctis corporis, & sanguinis Domini mysterijs, ad cælestem patriam iter sibi quotidie muniuit, & quantum ingrauescens languor de corporis viribus adimebat, tantum Dei gratia spiritum confirmabat, donec ægrum corpus tanquam carceris habitaculum, cum gaudio desereret.

Sacra munitus communione è vita discedit.

Tum verò incredibilis pauperum, & egenorū gemitus exortus est. Quomodo enim non maximum ex eius morte dolorem caperent, cuius benignitate se frequenter ab inopia subleuatos recordabantur. Itaque assiduis lachrymis funus eius omnes prosequebantur, quod, eius præcepto, magno humilitatis indicio, non in templo, sed extra basilicam procuratum fuit. Erat autem sepulcrum eius pensili lampade, ex ligno fabrefacta, adornatum, ipsa verò sepulcri superficies expanso velamine contecta. Quadam verò nocte lampas inflammata in linteum decidit, quod proculdubio meritis sancti viri, ita ab ignis læsione integrum permansit, vt nihil omninò damni perceperit.

MARTYRIVM S. ET GLORIOSI Martyris Isidori.

Ex Metaphraste.

SAnctus, & inuictus Christi martyr Isidorus, ciuitate magni nominis Alexandria oriundus, postquam se egregiè aduersus tyrannorum crudelitatem, Christianorum sanguinem auidissimè sitientium, multis varijsq; pietatis studijs muniuisset: accidit, vt quidam sceleratæ vitæ Centurio, Iulius nomine, sancti huius martyris eximia pietate, qua impiorum deorum cultum auersabatur, offensus, eum apud Numerium, supremum Decij tyranni exercitus ductorem, accusaret. Qui protinus martyrem tribunali suo sisti iussit Et primò, de nomine interrogatus, Isidorum se appellari, respondit. Mox autem quæstione de religione, & deorum cultu instituta, & animo, & voce libera deos nefandos execratus est. Cui Numerius: Vt video supplicijs tu multis, & tormentis dignus es. Tum Isidorus: Dignus ego, pro Deo meo, & contumelijs, & plagis, & morte sum. Veruntamen scire te oportet, corporis quidem huius fragilitatem tuæ crudelitati subiectā esse, animæ verò immortalitatem nequaquam. Quare nihil moror, tormēta exerce, & crudele impiæ voluntatis tuæ desiderium perfice. Numerius autem, Ego tibi, inquit, ô Isidore, meo acquiescere consilio statim persuadebo, & his dictis, à quatuor viris extentum, boum neruis crudelissimè cædi mandauit.

5. Febru.

Patria eius.

Accusatur apud Numerium. Sistitur coram tribunali.

Præclara martyris vox.

Ceditur neruis boum.

Circumstans autē turba, vt sē à crudelissimis eriperet supplicijs, dijs sacrificando, multis uerbis rogare cœpit. Quorum ille preces reijciens, constanti animo vni vero, & æterno Deo sacrificare testatus est. Victa hac animi fortitudine Numerij malitia, consultatione cum suis habita, gladio eum, lata sententia, feriri iussit. Mox igitur à spi

cula-

culatore ad locum certaminis ductus, primò quidem immensas omnip. Deo gratias egit, deinde omnibus qui sui memoriam piè agerent diuini numinis protectionem à Deo precatus est, postremò flexis in terrā genibus, postquam totum corpus crucis signo armasset, gladij ictum excepit. Ammonius autem magna ei familiaritate cõiunctus, sanctissimum eius corpus, posthabito iniqui Numerij mandato, qui illud feris laniandum relinqui volebat, eodem in loco terrę mandauit.

Crucis signo munitus excipit mortem.

Post aliquot deinde dies venerãda & pietate clara Myrope matrona, Ephesò imminentem Christianorum persecutionem declinans, cognito pręclaro inuicti martyris Isidori certamine sacras eius reliquias magno studio indagabat. Sacrum tandem sanctissimi corporis thesaurum, instar luminis resplendentem inuenit, quem summa cũ veneratione, ancillarum adiuta ministerio, domum suam detulit.

Sanctas eius reliquias Myrope domũ suam deportat.

At ciues Chi, apud quos certaminis sui cursum perfecerat, magno eius desiderio saucij nõ distulere insignem illi basilicam erigere, in qua maximo pietatis officio sanctas eius reliquias reconditas seruarunt. Sed, & Marcianus apud omnes tunc pietate celebris, qui sanctæ Irenes, & Anastasiæ templum eadem in ciuitate excitauit, eodem, sanctum Isidorum, honore prosecutus est, partemq; reliquiarum aromatibus, & sacro vnguento conditam, ibidem reposuit. Vbi sanè non infimæ notæ miracula Deus ad martyris sui gloriam illustrãdam operatus est: nam & immundos spiritus fugauit, & plurimos graui infirmitate oppressos liberauit, omnibusque, quaecunq; in angustia constitutis, martyris sui memoriam piè recolentibus, benignitatis suę opem ostendit.

Templum S. Isidori.

Idẽ aliud.

Multa eius miracula post mortem.

MARTIRIVM SANCTAE,
Et Gloriosa martyris Christi Agatha. Passa est anno Christi 252. Decio tertium Consule.

MOdetãte sceptra Romani Imperij Decio, Quintiano autem insulæ Siciliæ Præside, edictum ab eis, sceleris, & iniquitatis plenum promulgatum fuit, quo omnes Christianę pietatis cultores morti subijciebantur: quo tempore virgo excelsi animi Agatha, & præclaris admodum natalibus ex ciuitate Panormitana orta, incredibili, subeundi pro Christi nomine certaminis, cupiditate exarsit. Igitur Quintianus Præses cum multa de eximia virginis pulchritudine, & optimis moribus percepisset, vitio libidinis miserè incensus, cœpit praua agitare consilia, quo modo impuris eius amplexibus potiretur. Cumq; nõ aliã voto potiundi sui, rationem inuenire posset, nisi quod deorum cultu contempto, Christianis studeret rebus, militibus quibusdam suis in mandatis dedit vt comprehensam ad se adducerẽt. Parẽt illi Ducis sui imperio, Agathamq; his verbis aggrediuntur: Quoniam fama est Deorum te cultum negligere, Cæsaris edictum comprehendi te iubet. Nunc igitur si dijs sacrificium offerre parata es, omni cum honore, & gloria te ad Præsidem Quintianum ducemus.

5. Febru.

Patria S. Agatha.

Ardet cupiditate martyrij.

Cõprehensa ducitur ad præsidem.

Agatha animo egregiè, ad certamen pro Christi gloria subeundum instructa, domũ suam ingressa est, ibidemq; fusis ad Christum precibus illibatam corporis castitatem ab eo ardẽtissimè precata est. Lictoribus interea tyranno eam sistere festinantibus, prompto, & alacri animo prosilijt, virtutis pulchritudinem assidua cogitatione reuoluens. Et ecce, inquit, ô inimice veritatis Diabole, nonne vides meũ stadium innumeris Angelorum choris cinctũ certaminis mei finem expectantibus, & ipsum Angelorum Dominum Chri

Christo se offert.

Insignis virtus in Virgine.

stum Iesum sempiternam iustitiæ coronam promittentem. His dictis præ gaudio lachrymas fudit. Progressa verò paululum pedis eius calciamentū solutum est, quod restringere volens, retro conuersa solis se militibus à cui bus suis relictam vidit. Qua re magno animi dolore cōfecta, Domine Deus, inquit, ostende quæso ciuibus meis, hoc in loco perfidiæ suæ signum, statimque sterilis exorta est olea, quæ publica Panormitanorum mentes ignominia notabat.

Sterilis olea repētè oritur.

Catanam autem ingressa mandato Præsidis tradita est cuidam matronæ Aphrodisiæ nomine, cui quinq; filiæ iuuenes erant: his commissum est, vt quibuscunq; possent modis, eius mentem à Christi amore ad simulachrorū cultum traducerēt. Sed mens virginis, Christi amore ebria, nullis vel blanditijs, vel minis inflecti potuit. Victæ igitur fallaces Dæmonum incantatrices Agathæ constantia, Præsidi denunciāt oleum se, & operam perdere. Iratus Quintianus iussit eam suo tribunali sisti. Deinde ad Virginem: Cuius generis? Ego quidem, inquit Agatha, ex nobili, & illustri sanè familia orta sum, & sunt mihi quoq; cognati diuitijs insignes. Vera autem nobilitas, & gloria mea, in Christi sempiterni regis seruitute constituta est. Cui Præses: Quid nos, qui Christi seruitutē despicimus, libertatem non habemus? Certè, inquit virgo, ad tam duram, & seruitutem, & captiuitatem dilapsi estis, vt lignis, & lapidibus, nulloque sensu prçditis simulacris seruiatis. Quæso, inquit Præses, resipisce ab hac cogitatione tua, dijs q; sacrifica. Cui Agatha: Sit, inquit, sicut Venus dea tua, vxor tua: & sis tu sicut Iupiter Deus tuus. Quintianus ratus se contumelia affici, colaphum ei infringi iussit. Agatha autē, Miror, inquit, te virum prudentiæ opinione præstantem, verba mea contumeliam interpretari, quibus Deorum vitā tibi precata sum. Quintianus ira excādescēs, in carcerē eā detrudi iussit. Sequenti aūt die suspensam verberari mandauit; sed nullis eius cōstātia

Traditur Aphrodisiæ matronæ.

Sistitur tribunali.

Egregia S. Virginis sententia.

Carceri mancipatur.

verberibus frangi potuit, quin potius inter tormēta incredibili exultās gaudio, rabiem tyrāni contemnebat: nam (dicebat Præsidi) vt frumentum, nisi palea nudatum, turrò in horreo conseruari non potest, ita nec anima mea tutò cæli penetralia prius subire potest, quàm corpus hoc varijs affectum supplicijs fuerit. Qua voce vehementer excandescens Quintianus, mamillam ei amputari, firmisque includi carceribus iussit.

Eius animi constantia.

Mamilla eius amputatur.

Profundæ autem noctis silentio apparuit ei veneranda admodum ætate princeps Apostolorum, asserens se à Deo curandis eius vulneribus missum esse. At illa virgineo correpta pudore corporis sui nuditatem exhibere recusauit, in sola Christi Iesu benignitate se requiescere dicens, qui vel solo nutu acceptas pro ei⁹ nomine plagas delere posset. Tunc leni subridens vultu Apostolus, Imo, inquit, & eius iā gratia curata es. His dictis euanuit ab oculis eius.

S. Petr⁹ ei apparet.

Curantur eius vulnera diuinitus.

Agatha verò tanta Dei benignitate mirificè consolata, à gratiarum actione cessare nō potuit. Tota verò nocte immenso circundatus lumine carcer, à custodibus timore perculsis desertus est. Ad fugam igitur capessendam, omnes in vinculis detenti, Agatham hortati sunt. Quibus Agatha: Absit vt æternæ gloriæ corona turpi me fuga spoliem, quin potius ad extremum vitæ spiritum Christi adiuta gratia, pro eius numine aduersus impietatem decertare parata sum.

Non vult fugere, licet aperto carcere.

Quartò dein die in iudicium adductam, oēs suppliciorum atrocitate proposita, iniquissimo, Imperatoris patere edicto coegerunt. Sed illa contēptis eorum minis, & supplicijs, quantū roboris in Christi gratia constitutum haberet, declarauit. Tādem Quintianus furore percitus ad ignitos eam carbones condemnauit. Et ecce terribili terra fragore concussa, duos Præsidis familiares, quorum cōsilio, scelerata in martyrē iniquitas vigebat, Vulteiū, & Theophilū internecione deleuit: Populus aūt ingenti pauore correptus, fa-

Terra motus horrendus.

cto in prætorium concursu, Præsidem in summas angustias compulit.

Sed sceleratus ille nec hisce quidem signis Dei potentiam agnoscere valens, iterum eam in carcerem abduci iussit, vbi Christi virgo, & martyr gratiarum actione, pro certamine fęliciter transacto, persoluta, impollutum Deo spiritum reddit. Populus, autem mirabili pietatis studio excitatus, sanctas eius reliquias: cum summo honore reuerentiaque collectas, deposuit. Quidam verò adolescens pulcherrimo vestium ornatu decorus, tabulam marmoream his inscriptam verbis capsæ imposuit, Mens sancta, honor in Deum voluntarius, & patriæ redemptio. Subitoque euanuit, quem Angelum Dei fuisse multi cõfirmant.

Fæliciter migrat è corpore in carcere cõstituta.

Quintianus autem de martyris excessu certior factus iniusta bonorum eius cupiditate vehementer exarsit; cumque ardens auaritię flamma accelerare cogeret, instructa cohorte, iter Panormum versus instituit. Sed accidit, vt iusto, Dei iudicio, flumen ingressus equorum impetu subuersus, calcibusque eorum protritus, miserè interiret.

Quintianus in flumine perit.

Et hoc quidem fine calamitoso, impij memoria cum corpore deleta, sanctæ martyris honor, & cultus longè lateque creuit. Anno autem consummationis eius impleto, eodem in loco, qui Angeli visitatione illustratus est, mons Etna horribili flammatum ardentium vomitu omnibus catanensium habitatoribus interitum, minabatur; donec amictu quodam, areę sanctæ martyris sacro, furor eius, non sine magna omnium gratulatione, repressus est, & à præsenti mortis periculo cuncti liberati sunt. Quod miraculum fama celeberrimum quinto Februarij, quo etiam die pro Christi gloria decertauit, gratissimum illis accidit, festumque maiori alacritate celebrandi causam illis præbuit ad illius gloriam, & laudem cuius virtute contigisse credimus.

Amict° S. Virginis profligat ignem.

MARTYRIVM S. DOROTHEÆ Virginis.

Ex eo quod est apud Surium optima fide. Consentiunt enim Beda, Ado, Vsuardus, & alij plurimi.

6. Febru.

Dorothea prudẽtia.

Vuit in prouincia, Cappadocię apud Cęsaream, eximijs maximarum virtutum ornamentis exculta, virgo quædam Dorothea nomine, prudentiæ opinione adeò mirabilis, vt alios omnes philosophię laude excellentes in sui admirationem raperet. Cuius fama longè lateq; dispersa, ad aures quoque Pręsidis Sapritij peruenit, qui eam tribunali suo oblatam, scelestum impuris dijs sacrificium offerre voluit. Cuius, cum illa imperiũ animi magnitudine repudiaret, clarissimaq; veritatis luce Deorum vanitatem demonstraret, & omnibus, qui in eorum nefario cultu ad extremum vitæ spiritum perseuerant, æterna supplicia cõstituta esse diceret, tradita est lictoribus in catasta torquenda. Quæ propositis sibi diris supplicijs, voce cõstanti conuersa ad Præsidem dixit: Quid mihi suppliciorũ tuorum proponis formidinem, mihi crede, nullis ego tormentis moueor, quare age, & quidquid in animo tuo crudelitatis latet, in me exprome: quò citius mihi flagrantissimo Christi desiderio frui liceat. Cui Sapritius. Oportet te, ò Dorothea, vana hac mentis tuę persuasione relicta, dijs sacrificare, & splendidis ornatam nuptijs bellos homunculos agere. Cui Dorothea: Aeterno regi, Christo Dei filio, sponsa consecrata sum, de cuius amore confisa ad splendidum, omniq; deliciarum genere plenum, paradisi thalamum perueniam.

Dorothea virgo sistitur Præsidi.

Cõstantia eius, & admiranda in Virgine animi magnitudo.

Sapritius nec minis, nec blanditijs constantiam eius labefactari animaduertens, tradidit eam duabus sororibus Christerę, & Callistę, quæ iam pridem à Christi fide defecerant, vt eam

Traditur perfidis sororib. Christeta, & Callista.

ad

ad similem perfidię notam inducerét. Primùm igitur blanditijs, & magnifica amplissimorum munerum promissione animum eius aggrediuntur. Sed Dorothea nefarium earum scelus redarguens, è contrario diuino quodam spiritu ex oculis, vultuque eminente, ad detestationem impietatis, & amissam Christi gratiam recuperandā adducere conatur. Et quare, inquit, in perfidia vestra, cū sempiterno animarum vestrarum interitu perseuerabitis? Nullum enim est grauius iniquitatis pondus apud Deum, quàm omnem de ipsius erga nos clementia, spē proijcere. Est enim natura in peccatores misericors, nec quenquam admissi sceleris recordatione fractum repellit. Hac consolatione animi earum ad spem verę erecti sunt, & ad Dorotheæ se pedes abijcientes obsecrarunt, nè suas ad Deum preces pro earum salute fundere recusaret.

Resipiscunt quæ à Christo defecerant.

Interea Præses missis ad eas nūcijs vnà cum Dorothea ad se venire iubet. Quæ mox ad Pręsidem vno ore: Nos quidem ô Præses inani pœnarum timore victæ, detestandū nimis in Deū viuentem scelus admisimus, sed Dorotheæ intercessione, in amissam, vt confidimus, gratiam restitutæ, nefarium deorum tuorū cultum execramur. Hac confessione, Sapritius furore accensus scidit vestimenta, iussitq; protinus vt altera alterius dorso colligata Vulcano traderentur. Missæ igitur in dolium vehementi flamma accensum in præclara Christi confessione, Dorothea ad firmam diuinæ misericordiæ spem eas inuitante, spiritum exhalarunt.

Dorothea cum duabus aliquid Christum conversis ad præsidē vocatur.

In dolium missæ tradunt spiritum Callista et Christeta.

Tunc Præses impetum furoris sui in Dorotheam conuertit, & illa quidē gaudio incredibili repleta, vultuq; admodum hilari, propter animas illas ad sempiternum Dei regnum transmissas, vrgebat, vt supplicia inferret. Et quare, inquit, ô Saprici, optato diutius Christi ancillam gaudio frustraris? Eripe me his vinculis corporis, quò læta ad diu expectatam gloriā perueniam.

Mira in virgine cōstantia.

Sapritius frendens gemensq; lateribus eius lampades admoueri iussit, sed contempsit illa dolores omnes recordatione futuræ gloriæ, quę in corpore eius reuelanda esset. Tunc Pręses faciē eius eximio gaudio perfusam, & nefarios eius conatus deridentem, pugnis verberibusq; cōtundi iussit. Postremò victum se superatumque virginis constantia cernens, gladio in eam animaduerti iussit.

Lāpades adhibentur.

Accepta ergo sententia ad certaminis locum ducebatur, & Theophilus quidam causarum patronus obuiam ei factus, huiusmodi in eam sales iactabat: Eia tu Christi sponsa, mitte mihi de paradiso sponsi tui mala rosasq;. Cui martyr: Id ego planè faciā. Cumq; in locum certaminis ventum esset, impetrato à lictore spatio, ad preces Deo postremas fundendas se composuit; & ecce eximia pulchritudine puer, tribus onustus malis totidemq; rosis affuit. Cui virgo Christi, Obsecro te, inquit, vt hæc Theophilo deferas, & sic gladij percussione martyrij palmam adepta est.

Percutitur gladio.

Interea puer cum promisso virginis munere ad Theophilum venit, qui rei admiratione stupefactus, protinus exclamans: Verè, inquit, vnus Deus Christianorum. Et quid moror? Beati atque iterum beati qui in Christum credentes pro eius nominis gloria supplicijs affici digni inueniuntur. Præses autem, Quid te, inquit, Theophile ad hanc mentis insaniā impulit? Et Theophilus. Nō est hæc insania, sed summa prudentia, qua inanibus, nulloq; sensu prædites dijs contemptis, vni, vero, æternoq; Deo adhæremus. Tum Sapritius nisi ab hac stultitia resipueris, ego te varijs grauissimisq; excarnificatum supplicijs mala morte perire faciam. At ego, inquit Theophilus, tua supplicia contemno, vt bonam vitam inueniam. Supplicia namq; quæ tu mihi minatis, breui temporis spatio duratura, corpus tantum laniant: At illa quę impijs Deorum cultoribus iusto Dei iudicio constituta sunt, animam immortalem in omni sęculorum æternitate, cruciabunt. Tum Præses, vt verba-

Theophilus credit in Christū.

Iouianus Theophili amanus. ba vana (inquit) acrioribus cedāt verberibus suspensum in eculeo Theophilum vngulis lacerate, lampadibus exurite, omniq; suppliciorum genere afficite. Suspensus autem Theophilus vultu intrepidus, ecce, inquit, iam, in cruce suspensus verus Christianus factus sum. Tortores interim inferendis supplicijs fatigati sunt, cum Præses lata mortis sententia capite eum plecti iussit. Quā martyr læto excipiens animo; Gratias, inquit, tibi ago Christe. *Capite plectitur.* Atq; hoc modo plurimis inuicto animo superatis tormentis, sempiternam iustitiæ coronam capitis abscissione, promeruit.

VITA S. VEDASTI Episcopi Atrebatensis,

Ex ea quam Albinus Flaccus Alcuinus scriptam reliquit. Fuit ordinatus Episcopus anno Do. 542 Migrauit ex hac vita. 570.

6. Febru. Clodoueus licèt gētilis p̄ces offert Christo, & votum.

Clodoueus Francorum Rex cū acrem in Alemannos expeditionem susciperet, & anxiè de belli exitu trepidaret, vota Christo, ipse à Christi sacris alienus, nuncupauit se protinus, si victoria potiretur, Christi fidem suscepturū. Habebat autē coniugem Clotildem, baptismatis sacramento initiatam, pietate, & religione præstantissimam. Porrò cum omnipotens, exauditis precibus, celeberrimā illi de hostibus victoriam largiretur, ille nè tam præclaris à Deo collatis sibi beneficijs, parum gratus videretur, nulla interposita mora, ad Tullum oppidum, in quo S. Vedastus rerum diuinarum contemplatione assiduam duce- *Clodoueus venit ad Vedastū.* bat vitam, contendit: ab eoq; præcipua Christianæ fidei capita edoctus, maturus ad Christi lauacrum, cū eodem ad S. Remigium clarissimū Christi sacerdotem Remos iter instituit. Ne qua autem fides in Regis pectore, doctrina Vedasti firmata, labefactaretur;

voluit eam misericors Deus miraculo roboratam firmissime solidari: Nam Axonæ pontem illis, cum infideli regio comitatu, transeūtibus, cæcus quidā Sancti Vedasti opē voce lachrymabili implorans, in occursum properat.

Vedastus autem cæcum illum, ad sempiternas erroris tenebras ab infidelis turbæ animis tollendas, à Deo missum præsagiens: protensa cum signo crucis super oculos cæci dextera: Domine Iesu, inquit, ostende potentiā tuam, vt populus hic tenebris immersus, & erroribus miserrimè implicatus, clarissimam iucundissimamq; veritatis tuæ lucem aspiciat. Et mox claro oculorum lumine adepto, gaudens Dei bonitatē summis laudibus extulit. *Cæcum signo crucis sanat.*

Quo miraculo mirificè in fide confirmatus Rex, statim à S. Remigio Remorū antistite, sacri lauacri vndis expiatus est, sanctumq; Vedastum eidem commendans Rex, ad intermissa regni gubernacula se recepit. *Clodoueus Rex baptizatur.*

Fama deinde viri sanctitatis opinione celeberrima multos ad se innuauit, quorum alij in rebus dubijs consilium alij in afflictis auxilium postulabant; nemoq; non diuina refectus consolatione ab eo recedebat.

Sanctus autē Remigius ratus iniquum esse, splendidissimum illum sanctitatis fulgorem angustis terminis circumscribi. Attrebatensi eum Ecclesiæ præfecit. Qui pontificatus gradu suscepto, cum iam concito pede vrbis portas ingredi festinaret, duos extrema calamitate miseros, alterum cæcū, alterum claudum, obuiā habuit Quos ille stipem suppliciter postulantes integræ sanitatis beneficio affecit. Quæ res ingentem hominū multitudinē ad Christi fidem suscipiendam perduxit. *Præficitur S. Vedastus Ecclesiæ Attrebatensi.* *Cæcum & Claudum sanat.*

Hoc præclaro virtutis suæ miraculo, magno populi fauore susceptus, animum protinus ad deletas vastatasq; Attilæ perfidi Hunnorum Regis sæuitia, tēplorum fabricas erigendas adiecit. Cumq; magno studio antiqua densis vepribus obducta inquireret fundamenta, ecce subitò ex ruinosis speluncis deformis prosilijt Vrsus. Cui vir *Construit Sacras ædes.*

Dei

Dei cum indignatione in deserta secedere præcepit loca: qui prompta obedientia, humani cordis duritiem damnans, iussis paruit, nec vnquam uisus est ea loca repetere.

Erectis autem templorum ruinis, maiori sedulitate ad collapsa pietatis fundamenta restauranda incubuit. Et quia morum facilitatem gratam ōnibus esse nouerat, omnibus se comē, omnibus se blandum exhibebat, nec potentium, Christi exemplo, conuiuia aspernabatur, vt omnes ad vitam reuocaret. Accidit eo tempore Francū quendam Ocinum nomine, magnifico ciborum apparatu, regem Clotarium, Clodouei regis filium, ad prandium vocare. Vocatus aūt est, & Vedastus. Qui domū ingressus pro consuetudine, omnia sanctæ Crucis signo extensa dextera signauit. Quædam autem vascula, dæmoniacis incātationibus infecta illico ad vim crucis crepuerunt. Quo viso Rex cum optimatibus in stuporem versi Iesu Christi potentiam in eius famulo Vedasto collaudarunt; alij verò disruptis, diabolicæ fraudis, quibus miserrimè coustricti erant, catenis, religionis puritatem sunt amplexari.

Nota vim crucis manu S. Vedasti expressa.

Et his quidem alijsque admirandæ pietatis operibus postquam Ecclesiam Christi annis circiter quadraginta rexisset, columna quadam nocturnæ visionis de transitu ad vitam sempiternā, admonitus est. Post multa itaq; ad æternam patriam suspiria Sacrosancto corporis, & sanguinis Christi munitus viatico, Angelica exceptus melodia beatam Deo animam tradidit.

Excedit è vita.

Funus fuit cum multis populi totius lachrymis in Ecclesiam Dei genitricis semper virginis Mariæ, vbi quondam Pontificalis cathedræ fungebatur officio, inductum: in qua vsq; ad tempus beati Autberti, qui septimus ei in Pontificali sede successit Episcopus, cū insigni miraculorum virtute quieuit. Is autem cum mirifica quadā visione admonitus esset, vt sacratissimum illud corpus ad locum quendam alium non longè ab vrbe situm transferret, protinus ad sancti illius societatem, B. Audomarum Taruennæ Morinorum ea tempestate episcopum, inuitauit: qui licèt affecta senectute debilior esset, & cæcitate laboraret: prompto tū alacrique animo eò properauit, & in ipsa sacrarum trāslatione reliquiarum, amissum lumen Vedasti meritis recepit: quod tamen ille, præ lumine mentis, quo mirabiliter vigebat, parui pendens iterum amittere voluit: atque pristinam oculorum cæcitatem à Deo impetrauit.

Sepelitur sacrū corpus.

Transfertur corpus Vedasti.

S. Audomarus cæcum lumen recipit.

Porrò miracula, quæ tūt gesta perhibentur, & quæ per annos fermè centum sexaginta patrata perhibētur scriptis mandata non sunt: nisi quòd huiusmodi antiphona miris omniū laudibus celebrata canitur: Hic est Vedastus, cui templum fieri ab Angelis, iussum est hominibus.

VITA S. AMANDI
Episcopi Traiectensis,

Ex ea quam Milo monachus conscripsit. Natus est anno Domini 571 Obijt vero 661. nonagesimum ætatis suæ annum agens.

SAnctus Amādus in partibus Aquitaniæ non procul à maris Oceani littore Patre Sereno, matre verò Amātia inclytis parentibus ortus, postquam ex ephebis excessisset dulci relicta patria ad Ogiā Insulam, monasterij portum petijt. Vbi à fratribus magno exceptus gaudio die quadā ex obedientia per insulam deambulare iussus est. Cumq; miræ magnitudinis serpentē obuiam habuisset, cuius virulentiam se vix euadere posse spectabat, edito crucis signo in fugam eum cōuertit, quod primum fuit futuræ sanctitatis iudicium.

6. Februa. Amandi patria, & parentes.

Confert se in monasterium.

Signo crucis pellit serpentē.

Cum aūt Pater eius importunis eū vocibus ad sæculi vanitatem reuocare, contenderet. Turones, sancti Martini visos sepulchrum, petijt. Vbi expletis, pro sua in Dei seruitute constātia precibus, comam capitis sui orname-

namentum abscidit, primique ordinis sacris initiatus Biturcias ad S. Austregisilum contendit, vbi constructo iuxta ecclesiam tugurio, quindecim annis pane & aqua, duro armatus cilicio, Deo militauit.

Degit solitarius 15. annis.

Post hæc ardenti Apostolorum Petri & Pauli inflammatus amore, sacra eorum limina visitauit; atque manifesta visione à S. Petro admonitus Gallias repetijt, vbi pontificatus honore decoratus, gentibus Dei verbum, cum vberrimo fructu annunciauit. Quodã autem tempore magno studio & labore suam peragrans Diœcesim, audiuit pagum quendam Gandauum, relicto vero Deo, ad idolorum cultum defecisse, & in tantam scelerum impietatem prorupisse, vt lignis, lapidibusq; diuinos honores decernerent: Quorũ vir sanctus miseratus errorem, ferociam eorum diuini verbi dulcedine domare constituit. Sed quas contumelias, quas calumnias & iniurias à gente barbara, & inculta perpessus sit nulla oratio explicare valet.

Fit Episcopus.

Gandauensium priscorũ stultitia & feritas.

Hoc autem inter multa silentio præteriri non debet, quod Tornaci homini cuidam calamitoso præstitit. Præerat illi ciuitati Dot o quidam Francorum comes, cum summa potestate vitę & necis. Huic oblatus homo quidam furti reus, post plagas, & crudelia toto corpori inflicta verbera, mortis patibulo damnatus est. Sanctus autem Amandus deprecatorem se pro misero apud comitem interposuit: sed animus nimia crudelitate efferatus preces respuit. Tunc vir Dei Amandus dimissa iustitia ad hominem patibulo iam affixum accurrit, depositumque, mortuum inuenit. De diuina tamen egregiè bonitate confisus, cadauer domum suam deferri iubet, & mox fusa cum lachrymis ad Deum oratione, super membra defuncta tam diu incubuit, donec eum ad vitam reuocaret. quo miraculo longè lateq; diuulgato, magna protinus animorum mutatio sequuta est. Christianam religionem certatim amplectabantur omnes, Idola conculcabantur, fana in monasteria conuertebantur.

Excitat à mortuis furem.

Nec his pietatis operibus contentus, ardenter ad palmam martyrij aspirauit, transmissoq; Danubio, Sclauis Euangelium Christi libera voce prædicat. Sed cum optata diu martyrij palma frustraretur, votiq; se compotem fieri posse desperaret, ad proprias iterum oues remeauit.

Prædicat Sclauis.

Interea Dagobertus Rex omni libidinis spurcitia contaminatus, dura verborum castigatione non semel à Sancto Amando correptus est, qui in scelere suo perditus, vt liberius per omnia libidinum genera vagaretur, sanctum exilio multauit. Sed cum præter omnẽ spem, filium, regni successorem suscepisset, reuocato protinus Amãdo, eundem ei in disciplinam tradidit. Nec dubitauit Rex, eximia viri perspecta sanctitate, cum regali in terram prostratus diademate, admissæ iniquitatis veniam postulare. Filiumq; ei in disciplinam tradere; quem multorum coactus precibus de sacro suscipiens fonte, Sigeberto nomen imposuit.

Dagobertus Rex eũ exilio multat.

Dagobertus se abijcit ad S. Amandi pedes.

Sublato autem beata morte Traiectensium episcopo, Rex sanctũ Amandum penè inuitum, & reluctantem in sedem eius substituit: quam cum trium annorum decursu summo studio & labore, sed exiguo cum fructu rexit, nã alijs aures diuino verbo claudentibus, alijs risu cachinnoque excipientibus, quidam scelere ante alios insignis sæuo correptus dæmone animam miserè efflauit. quorum improbitate offensus, excusso in eos pedum puluere, regem adijt Childericum, impetratoque ab eo loco, monasterio construendo apto, cœpit fundamenta iacere, sed Mummulus quidam, Ozidinsis vrbis antistes, inuidiæ stimulis concitatus, missis in eam rem viris audacissimis, mortem ei intentauit. Et quanquam vir Dei ad martyrij palmam ardentissimè aspirabat, non tamen diuina prouidentia, quæ eum ad gregis sui vtilitatem seruabat, voti compotem fecit. Missa namque ingenti de cœlo tempestate tanto latronum animi pauore concussi sunt, vt omni spe vitæ abiecta, se

Traditur S. Amando sedes Traiectensis.

Vltio in contemptores sermonum eius.

pedibus

pedibus eius prosternerent, & supplici bus ab eo precibus veniam postularent, qui pro scelere eorum ante Dominum prostratus, protinus aeris serenitatem impetrauit.

Quadam die in pago Beluacensi nō procul ab Arunna fluuio, in loco quodam Rossunno dicto, mulierem quandam luminibus orbatam inuenit, percunctatusq́; tantę calamitatis causam, respondit illa, se scelere idololatriæ, qua arborem quandam dæmoni dedicatam studiosius colebat, in illam miseriam, Dei iudicio incidisse. Tū vir Dei: Profectò mirum est te in sempiternas tenebras pro tanto scelere non esse præcipitatam, quare diuinam erga te clementiam agnosce, & arrepta securi nefariam arborem quantocius exscinde. Paret illa puellæ suæ manibus deducta velociter, & multa vi conantem vir Dei sacro manuum suarum contactu nō solùm corporeo: sed cęlesti etiam lumine illustrauit.

Cæcam contactu manuū suarū sanat.

Hoc autem multorum documentū silentio prætereundum non est, quod in monacho quodā Chrodobaldo nomine, monasterij sui præposito contigit, qui à S. Amando vinū ad fratrum indigentiam sublenandam necessaria, in monasterio deferre iussus, primò mandatum viri sancti tacitus contempsisse dicitur: Deinde iniqua excusatione, quòd vehicula deessent, animi sui rebellionem purgare volens, virō Dei obuiam ire constituit, sed mox oīum mēbrorū ad ingrediendū officio destitutus, diuinam manifestæ vltionē sensit: eoq; tandem deductus est, vt intercluso, pęnè ad mortē spiritu, inobedientiæ, & contumaciæ suæ pœnam sãteretur. Cui sanctus, pane & vino ex sua mensa transmisso, & corporis sanitatem restituit, & à grauissimo iactantiæ, & inobedientiæ quo diu laborarat, morbo liberauit.

Pœna inobedietiæ.

Et his quidem alijsq́; infinitis miraculorum operibus clarus Amandus, ad ęternitatis gloriam migrauit, cuius corpus in loco Elnone dicto honorificè sepultū, indeq́; in aliud maiore magnificentia tēplum, per Eligiū insigni pietate præstantē, sextodecimo, ab obitu eius anno, trāslatum, membris suis oibus integrum adeo, viuidumq; repertum est, vt vngues eius barbaq; nō parū excreuisse inuenta sint. Hæc Lotharius sacri templi æditus anno incarnationis Dñi octingentesimo, reuoluto sarcophago, cognouit: qui tantæ rei prodigio stupefactus, & incredibili gaudio elatus, duos eius dentes de gingiuis tenaci forcipe eruere conat' est: & ecce stillæ cruoris de dentibus fluentes, clarius adhuc sanctitatē eius testatæ sunt, cuius rei testimonium acerra, eodem sanguine cruentata, in hodiernū diem seruata præbet.

Obitus ei' & sepultura in Elno.

Corpus ei' post 16. annos in corruptum.

Si quis aūt clariorē sanctitatis eius imaginem inspicere velit, is sibi eos, quos, præclaro virtutis exemplo ad perfectionis studium incepdit, atque sanctitatis suę speciem in eorū animis ingenerauit, ante oculos constituat. Quorum vnus, sanctus Andreas ab ipso Pontifice in monasterio Elnonensi constitutus Abbas, Lonatus in Marcianis cœnobio delegatus. Sanctus Floreberius cum egregio, & in omni laude virtutis excelēte viro Iohanne: vnus post alterum congregationi, quæ Blandinium dicitur, præpositi: sed & eximius Cōfessor Maurontus cum iusto, & magnifico dño Humberto. His accedit egregium virginitatis decus Gertrudis ab ipso fidei initijs insignita, & sacro velamine consecrata. Postremò gloria, & dignitate sęculi omnibus superior, nobilis Alloumus, qui sanctus Bauo appellatus est, ex Paganorum ritu ad Dei cultum per Pontificem prædictum conuersus, eiusq; disciplina tā sublimem, virtutum excellentiam pro uectus, vt mortuum ab inferni faucibus reuocarit.

Catalogus quorundā Sāctorum qui Amādi discipuli fuerūt.

VITA S. GVARINI Episcopi Prænestini, & Cardinalis, Canonici Regularis.

Ex ea quæ est per Augustinum Ticinensem Canonicum Regularem.

6 Februa.

Beatus Guarinus Christi Cōfessor, genere præclarus, Bononiæ oriūdus, ad huius mundi caliginē illustrandam

Patria ei'

dam velut splendidissimum sidus crinicuit A primis namq; annis summa parentum diligentia nutritus,& optimis moribus educatus, ad tātam pietatem peruenit, vt contemptis opibus, & mūdi huius honoribus ad religionis apicem, & summam vitæ perfectionem aspirauerit. Vt primū pubertatis annos attigit, factus est, inuitis consanguineis, qui de ipso posteritatē perоptabant, in ecclesia Bononiensi maiori clericus. Verùm cum ingenuæ indolis, & pbatæ virtutis iuuenis, socios mollibus vestitos cerneret, ipse pauper spiritu, arctius se diuinis mancipare obsequ js cœpit, & despectis calcatisque terrenis illecebris, ad amabilem diuini amoris perfectionē venire satagebat. Vt autem Omnipotens Deus sine vllo errore in viam salutis eum deduceret, & certum iter, cui insistere posset, ostēdere dignaretur, preces assiduas ardenti studio fundebat, solitaria loca frequētabat, & sacra religiosorum limina visitabat: vt salutaribus monachorū sermonibus instructus prudenter diaboli fraudes (qui se in Angelum lucis sæpè transfigurat) euitare posset.

Fit Clericus in ecclesia Bononiensi.

Solitaria loca, et religiosos monachos visitat frequenter.

His sanctissimis studijs postquam multo tempore strenuè se exercitasset, ad Canonicā S. Crucis de Martoria aduolauit, vbi religiosum habitum magno spiritus feruore induit, & diuinis suspensus desiderijs ad omnem sanctitatis perfectionem sedulò aspirauit. Sedebat in ostio speluncæ cum Maria, & oēs animi ægritudines sacrarū dulcedine Scripturarū, ita tēperabat, vt facilè humanæ vitæ cōsortiū respueret, & solitaria vita mirificè delectaretur.

Mortaria locus est inter Papiā & Nouariā. Sic dictus [...], qui caesi sunt in pralio, quod commisit Carol. Magnus cum Desiderio Rege Longobardorum.

Hic cum egregiū pietatis specimē multis præbuisset, fuit destinatus ad S Frigidiani ecclesiam, in qua à Cōcanonicis perbenignè, & reuerenter exceptus fuit Erat.n.inter fratres humilitate, & obsequio verus minister, doctor verbo, magister exēplo. Porrò, vt in religionis statu torporē (qui interdum acrius monachorum animos inuadere solet) fugaret, securitatē tolleret, & virtutes in dies multiplicaret, mortē sibi quasi quotidie imminentē intētus meditabatur. Hac aūt meditatione non modò carnis concupiscentias fregit, sed ad tantam humilitatem peruenit, vt colla obedientiæ iugo sponte humiliterq; subijceret, nèque vllius imperium exequi recusaret.

Meditatio mortis.

Paucos aūt post annos ad Canonicā Mortariensem reuocatus, cū fama virtutū eius longè lateq; increbresceret, fuit ad Papiēsem episcopatū à Clero, & populo vniuerso expetit, &, nè qua rōne sedē subterfugeret, in loco arcto, adhibitis custodib., detētus. Sed vir sanctus nè sub plationis occasiōne, elationis tumore, mētis eius cymba periclitaret, per fenestrā, deceptis custodib., ad fratres suos cōcanonicos fugit, vbi inter eos velut aīal simplex cōuersabat.

S. Guarinus recusat epīscopatum Papiensē.

Paulò verò post Papa Lucius secūdus natione Bononiensis, eū vel inuitū Prænestinū Epm cōsecrauit, postq̄ annos 40. cū eximia sctitatis opinione in monasterio suo exegisset. Cumq; equitatū preciosum, aliosq; pales apparatus à Pōtifice donò recepisset, mox venditis oībus, pauperibus preciū erogauit Fit interea exultatio, & plausus generalis in populo, Christi fauor, & gloria tollitur in immēsum, & S. Guarini nomē summis in vrbe preconijs celebratur. Clerum, & populum salubri reficiebat pabulo, pauperibus alimenta, & indumenta proprijs manibus erogabat.

Consecratur Episcopus Prænestinus inuitus.

Deniq; precib. & ieiunijs nocte dieq; incūbens cū iā senectute grauatus tabernaculi sui depositionē pudderet, saluberrima ad Clerū monita instituit. Sequenti verò nocte totus aer immenso lumine refulgens, nō dubiū sanctitatis eius indicium oībus præbuit: nā tamdiu ea claritas perseuerauit, donec Solis aurora appropinquante cū claritate, carnis vinculis expeditus, lætus ad vitā sempiternā cum gaudio migrauit. Tunc Christi Confessor oībus charus, virtutū signis coruscans in terris, & meritis in cęlis viuēs, in sepulcro, & ecclesia bti martyris Agapiti sacerdotū manib. debita veneratione recōdit.

Nocte immēso splēdēte lumine, sub aurorā Christo spiritū reddit.

Eadem die mulier quædā demonio vexata, Albanensem vrbem circuit, loquebaturq; per eam diabolus, sic dicens: Hodie Præsul migrauit ad cœlū, cuius precibus ego miser expellar.

Statim

Daemonia sanguis eius sepulcrum curatur. Statim obsessa muliere beati viri sepulchrum attingente, cœpit per os eius in sanctum virum contumelias dæmon euomere: sed precibus eius erepta, Cõfessoris sepulchrum festina amplexa est, & ei, cuius ministerio sic sanata erat, gratiarum vota persoluit. Vnde factum est, vt viso miraculo, suspensis ante sepulchrum lampadibus, confestim sine ignis appositione, cernentibus omnibus, luminaria accenderentur: præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum. Amen. *Diuinitus ardẽs lampades sepulchri.*

MARTYRIUM S. ET GLOriosi martyris Christi Theodori, ducis exercitus.

Ex Metaphraste, auctore Augaro Scriba, qui coram interfuit.

7. Februa. Licinius hostis Christianorũ.

Licinius sororis Pij Imperatoris Cõstantini maritus, vnà cũ regni sceptro ab impio Maximiano eru delem in Christianos & mentem, & actiones suscepisse legitur: nam statim ab ipso regni ingressu tanta in Christianos impietate deſæuijt, vt quadraginta viros eximia pietate flagrantes, & rerum humanarum cõtemptu, mundo superiores, Sebastiæ varijs tormentorum generibus confecerit, & in Macedonia trecentos & septuaginta Centuriones crudelitate sua deleuerit. *Occidit multos & viros milites.*

Christianorũ pietas & Zelus. Cum autem impia eius decreta, admiranda Christianorum pietas longè superaret, multiq; diuini amoris facibus mirabiliter intensi, cum eius sæuitia decertare cuperent, ille amplissimo Christianorum numero victus, eum antesignanis tantùm, congredi statuit. Cumq; ab eo hac de causa præstantissimi quique, summo studio diligentiaque quærerentur, venit ad aures eius celebris admodum Theodori fama, viri rerum agendarum prudentia insignis & fortitudinis opinione, qua immanem draconem internecione deleuerat, patriamq; ab interitu vindicauerat, gloriosissimi: quòd qua ratione contigerit, non erit alienum hoc loco repetere. *Theodori laus.*

Erat in partibus Euchaitarum sæuissima bellua, draco immanis ad cuius vel solam memoriam homines toto corpore & mente contremiscebant. Nulla enim ferè dies erat, qua nõ vel hominem, vel iumentum deuoraret. Hoc Theodorus, generosus Christi athleta vt primùm cognouit, statuit, sola Christi virtute adiutus, patriam suã à tam sæua bellua liberare. Itaque die quodam solus ad locum, in quo draco latitabat, equo insidens exijt, & fusis, ardenti fide, ad Christum precibus, draconem in virtute Christi Iesu euocauit. Qui patere coactus prodijt, seseque calcibus equi gloriosi athletæ submisit: Cui protinus stricto gladio necem intulit. Quòd eum alijs militibus, à Christi sacris alienis, innotuisset Theodori virtutem admirati, Christo nomina sua dederunt, & sacrum baptisma læti à Theodoro perceperunt. *Theodorus draconem interficit.*

Interea Licinius cum satis tantam in Theodoro virtutem mirari nõ posset, cuperetq; perpetuò eius præsentia frui, misit à Nicomedia Heracleam (vbi eo tempore vir sanctus degebat) viros quosdam primarios & milites non paucos, qui summo cum honore eum ad se deducerent. In ipsa autem hora vidit Sanctus in somnis ignea ad se iacula de cœlo ferri: audiuitque vocem Domini sibi dicentem, Confide Theodore, ego enim tecum sum. Qua voce vir sanctus è somno excitatus, intellexit martyrij sibi palmam parari. Vnde summo perfusus gaudio, mane venientes ad se viros & milites ab Imperatore missos beneuolè, & lautè excepit. Quos postquam triduo detinuisset, & donis muneribusq; affectos dimittere vellet, dedit ad Imperatorẽ literas, quibus facilè ei persuasit, magis expedire, vt Imperator ad se cum dijs suis, vt illo præsente ijs sacrificaret, veniret. His acceptis Licinius gaudio incredibili elatus, nulla interposita mora octo millibus hominum stipatus, *Visio S. Theodori.*

patus, eò contendit. & Theodorum perhonorificè salutauit. Deinde exstructo in medio ciuitatis tribunali illud cõscendit, & habita ad populũ concione, cùm de ciuitatis Heracleæ, tum de Theodori laudibus, hortatus est eum vt dijs sacrificiũ offerret, suoq; exemplo cęteros, ad idem pietatis studium inuitaret. Cui Theodorus inter omnes corporis specie, & fortitudine excellens, dixit, se minimè ab eo pietatis studio abhorrere, sed quò maiori id cum gloria, & celebritate fieret, petiuit, vt ipse Imperator deos suos, deasq; omnes illi traderet, quò eos suo in penetrali precioso vnguento delibuere posset, & sic deinde in hominum conspectum produceret. His omnibus libens annuit Imperator, & idola varia, & multiplicia ex auro, & argento fabrefacta, & lapidibus præciosis ornata ei tradidit: quæ vir sanctus nocte sequẽti comminuit, & Christi pauperibus impartiuit.

Imperator ei idola tradit, quæ vir sanctus in frusta comminuta pauperib. largitur.

Duobus autem ab eo facto elapsis diebus, Licinius martyrem accersijt, atque vt iam tandem suum erga deos studium declararet, monuit. Hæc cum diceret, Maxentius quidam Centurio forte assistens: Per deos, inquit, Imperator, diuina tua potentia ab hoc homine ludificatur. Ego enim præcedenti hac nocte, magnæ Dianæ nostræ manũ cuidã mẽdico obtigisse vidi. His auditis Licinius stupentu sim lis, cõticuit. Tum Theodorus: Per Christi Dei mei virtutem vera loquitur Maxentius. Ego verò, ò Imperator, rectè feci. Sed dicito quæso: Si dij tui sibiipsis opem nullam ferre potuerunt, vobis quomodo poterunt?

Hæc cum inuitus audire cogeretur frendens gemensq; iussit eum a viris quatuor extendi, & neruis boum crudelissimè cędi. Sexcentæ plagæ dorso eius fuerunt illatæ, ventri verò quingentæ. Iussit deinde plumbeis globis dentes eius immaniter contundi. Carnes verò vngulis ferreis lacerari, & vulnera lãpadibus igneis vstulari, sanguinemque concretum testis radi. Post hæc ingenti catenarum pondere oneratum carceribus, sine aliquo cibi potusue solatio, quinque diebus mancipari. Quibus transactis præcepit eũ cruci affigi. Venerunt igitur ad eum lictores, & vultu oculisque crudelitatem spirantes, manus pedesq; ligno clauis affixerunt, & fibulam (horrendũ dictu) per secretiores corporis partes ad caput vsque transmiserunt. His autem in tormentis constitutus, puerorum iaculis petitus fuit, quorum immanitate oculi cũ pupillis euulsi sunt. Aderam huic tam crudeli spectaculo ego Augarus Scriba: vidensque hæc grauia supplicia, & audiens etiam dolorem occultorũ eius gemituũm, abiectis codicillis, deuoluebar lachrymans ad eius pedes. Dominus verò meus, Christi miles Theodorus, paruam vocem emittens, mihi dixit: Augare, nè relinquas munus tuum, nec intermittas dicere, quæ in me futura sunt supplicia. Sed sustine certamina mea, & diem consummationis meæ describere. Deinde clamans ad Dominum, dicebat: Domine, mihi prius dixisti, Ego sum tecum: & nunc quid à me recessisti? Vide Domine: fecisti me nulli culpæ affinem, & feræ agrestes sauciauerunt me propter te: exturbatæ sunt pupillæ oculorum meorum, carnes igne sunt dissolutæ: Pili autem humi decidunt: dentes euelluntur. & ossa arida in cruce detinentur. Memento Domine, quòd crucem propter te sustinui: accipe quæso nunc spiritum meum. Hæc cum dixisset, prorsus deinde siluit, adeò vt Licinius extinctum eum putaret.

Atrocissimè flagellatur.

Crucifigitur.

Immaniter torquetur.

Augarus Scriba martyris.

Clamat Theodor⁹ ad Dominum.

Circa primam verò noctis vigiliã adueniens Angelus Domini, eum soluit, & integrę sanitati restituit, dixitq;: Ecce tecum est Dominus Deus: & cur dixisti, Recessisti à me? Consumma cursum certaminis tui, & accipies coronam vitæ quam reddet tibi Dominus noster Iesus Christus iustus iudex. His dictis, Angelus recessit. Christi autem martyr sanus effectus, incredibili gaudio in diuinæ benignitatis consideratione exultabat.

Ab Angelo sanatur & confirmatur.

Primo autem diluculo Licinius misit.

sti duos Centuriones Antiochum, & Patricium, vt defunctũ martyris corpus in abyssum maris præcipitarent: qui stadio appropinquantes, & Christi martyrem Dei magnalia sano, & integro corpore prædicantem cernentes: voce magna exclamarunt. Magnus Deus Christianorum, & accedentes ad sanctum, ipsi cum octoginta militibus in Christum crediderunt.

Duo Centuriones et 80. milites credũt.

Cum hoc rescivisset Licinius, mittit Sextum Proconsulem cũ trecentis militibus, vt omnes morte afficerent Sed & illi visis miraculis, quæ sanctus patrauerat, Christo nomina dederunt. Tum verò facta innumerabili populi multitudine, clamor exoritur. Vnus est Deus Christianorum, & Vbi est lictor iste Licinius, vt lapidibus cũ obruamus. Hæc cum dissonis vocibus agitarētur: quidam Leander nomine, stricto gladio Theodorũ petiuit, quē Procõsul viribus superior prostrauit, mediumque transfegit. Quidam verò Merpas, Hunnus genere, impetu facto, Proconsulem similiter interemit. Hæc cernens Theodorus se medium populo tumultuanti obiecit, & oratione grauitatis plena seditionem compescuit. Inde gradum non procul à carcere inferens, captiuam turbam magnis vocibus opem eius implorātem audiuit, cui solo verbo, vinculis solutis: Ite, inquit, in pace, & mei memen tote. Multa insuper, & admiranda virtutis signa edebat. Immundos spiritus ab obsessis corporibus fugabat. languores, & quasuis infirmitates contactu manus suæ curabat, & infinitam Gentilium multitudinem ad Christum adiungebat.

Item alij innumeri.

Seditio.

Theodor' eam compescit. Captiuos soluit.

His auditis Licinius ira, & timore repletus lictorem misit, qui sancto caput amputaret. Populus autem excitata noua seditione Licinium delere volebat, & deleuisset sanè cum vniuersa familia, nisi Theodorus totus Christi desiderio inflammatus, vltrò ad fęlicem mortem properasset, populumq; ab ira, & furore ad pacem, & lenitatem suauissimis verbis reuocasset.

Totum corpus obsignat.

His ita constitutis martyr totũ corpus signo crucis muniit, & Augaro reliquias suas in Euchaitis apud Maiores suos deponere iussit. Tum precatione iusita pietate peracta, colli nuda constanter ferienda præbuit, & ictu în gladij lætus excepit, Februarij mensis die septimo, hora diei tertia

Caditur capite

Venerandas eius reliquias vniuersa multitudo Herachēsis cũ cereis, & suffitibus Achaita 8 mēsis Iunij deposuerunt. Quo in loco multa miracula per sanctum, & venerādum gloriosi martyris corpus omnipotēs Deus omnib. eius opem implorantibus ostendit.

Venerā' eius reliquiæ.

VITA S. PATRIS NOSTRI Parthenij, Episcopi Lampsaci.

Ex ea quæ inuenitur apud Metaphrastem, authore Crispino.

Beatus, & inclytus hic Parthenius patrem habuit Christodulum nomine, ecclesiæ Melitensis dignitate diaconum, literarũ quidem imperitum, sed sanctarum Scripturarum memoria admodum præstantem. Porrò Parthenius à primis annis misericordiæ operibus valde deditus, & præcipuè in pauperes admodum benignus, ætatis suæ anno decimo octauo ad eam sanctitatis gratiam peruenit, vt dæmones ab obsessis corporibus admiranda virtute fugaret, & multa sanè miracula ederet.

7. Februa. Parthenij parentes.

Octauo decimo ætatis suæ anno, claret miraculis. Fit presbyter.

Eo tempore Melitensis ecclesiæ Sedem Philetus obtinebat, qui audita Parthenij egregia sanctitate, eum ad presbyterij honorem inuitum euexit, & visitationem ciuitatis Meliti ei commisit Accidit autem, vt quodam tempore dũ ecclesiastica munia sedulò per ciuitatem obiret, vt homo quidam altero orbatus oculo (incertum quo casu) quem manu gestabat, et oburus fieret, multisq́ue lachrymis, & misertandis clamoribus calamitatem suam defleret. Cui vir sanctus protinus sua manu ita oculum restituit, vt tribus

Miracula.

post diebus sanum, & incolumem eum haberet. Alio verò tempore cum ad ægrotum quendam cum vltimo spiritu conflictantem festinus pergeret, canis quidam rabidus disruptis, quibus vinctus tenebatur, catenis, in eum insilijt. Quem vir Dei spiritu oris sui, & crucis signo interfecit.

Fit Episcopus Lāpsacenus. Hæc & his similia cum sanctissim⁹ Cyzicenorum Archiepiscopus Ascholius nomine, audiuisset, eū ad se accersiuit, & Lampsacenorum ciuitati Episcopum præfecit. Quam cum nefario idolorum cultui deditam cerneret, indefesso studio impietatem cùm diuini verbi prædicatione tum multò magis miraculorū virtute profligare aggressus est, summisque viribus in id incubuit, vt confractis simulachris gloriosa Christi trophæa exaltarentur. Hac *Humanissimè accipitur à Cōstantino Magno.* de causa Constantinum Imperatorem adijt, petijtq; vt pro eximia sua in Deū pietate, tēplum oīpotenti Deo in ea ciuitate erigeret. Excepit virum sanctū summo cū honore Imperator, & auro argentoq; onustum ad sacrum templū extruendum, Lampsacum remisit.

Interim dum vir sanctus instanter operi incūbit, & inter ingētem hoīum frequentiam, qui eum videndi gratia eò confluxerant, quidā ab infantia dæmonio obsessus adfuit. Cumq; miser ille talem se inhabitantem hospitē habere ignoraret, peramanter Parthenium salutauit, cui vir sanctus parem salutationis gratiam reddere recusauit. Vnde non mediocriter perturbatus dæmon: Quid inquit, hoc est, vir sanctissime, ꝙ benedictionis gratia me impertiri dedignaris? Cui vir Dei: Egredere, inquit, è figmento Dei. Dæmon hac virtute verborū in summas redactus angustias: Hei me miserum, inquit, à pueritia hoc habitaculū tutus, & ab omnibus incognitus possedi, & nunc tu me tā graui exilio mulctari aggrederis? Sed obsecro te fac mihi potestatē porcos ingrediendi. Dicit ei Sanctus: Minimè, sed hominem humilem ingredere, in quo tibi mansio, si velis, *Expellit dæmonē.* parata est: apertoq; ore, Ecce, inquit, in me inhabita. Tum dæmon cum eiu latu egressus exclamauit: Quomodo domū Dei ego possidere possum? Non licet veritatem à vobis Christianis audire.

Postquam aūt opere iā cōsummato *Altare ad offerendū sacrificiū.* sacrum altare, in quo res diuina fieret, extruerent, & lapidem prægrandē, qui mensæ loco fungeretur Eutychianus quidā, boum ministerio, ad ecclesiā veheret, accidit vt bonorum operū æmulus diabolus, conturbatis bobus, currū subuerteret, Eutychianum miserandū sanè in modum opprimeret, adeo vt so lutis viscerū compagibus præ doloris magnitudine expiraret. Quod cernēs *Mortuum viuificat.* Parthenius protinus eò aduolauit, & fusis cum ingenti lachrymarum vi ad Dñm precibus, mortuū ad vitā reuocauit. Quo miraculo oīum animi tāta fide inflammati sunt, vt ægrotos, & immūdis spiritibus vexatos, certatim ad eum adducerent, & certissimam ab eo salutem expectarent. Curauit tunc uir *Oēs ægrotos, & languentes curat.* sanctissimus innumerabilem penè hominum multitudinem, tantaq; aduenientes beneuolētia excipiebat, atq; ea uirtute omnibus succurrebat, ut medicorum ars eo tempore nihil omnino fieret. Non paucos utriusq; sexus homines desperata corporis salute, sacratissimo manuum suarum contactu sanitati restituit. Mortuos ad uitam reuocauit. Dæmones ex humanis corporibus, & uarijs locis, quæ sua habitatione hominibus infesta reddebant, expulit, tātaq; prodigia, & miracula edidit, ut longissima oratione explicari non possint. Aqua, & sale ecclesiastico ritu *Nota vim aquæ benedictæ.* consecratis, & oleo quoque sacro languores, & infirmitates quasuis curabat Precibus suis semel atq; iterū pluuiam de cælo impetrauit, cū terra extrema siccitate laborās, diram famem, & pestem minitaretur.

Quodam tempore cum à terræ incolis ad sterilitatē precibus suis auertendam inuitatus fuisset & in Hypatij Archidiaconi domo precibus, & uigilijs pernoctaret, mane facto adijt Archidiaconum, & ait: Ostendit mihi hac *Hortatur Archidiaconum ad misericordiæ opera.* nocte Dñs te breui ad Episcopalem dignitatem exaltādum esse: Nunc igitur uide,

vide, vt sedulò pauperum, & viduatũ curam suscipias. Nostro Episcopum tuum, propter auaritiæ scelus dirissimis à Domino flagellis castigatum: Itaq; caue ne eodem te aliquando scelere astringas. Nullum.n. Deo gratius sacrificium in hac vita præstari potest eo, quàm quòd benignè faciendi disciplina continetur. Accidit non multò post, vt Archidiaconi huius agri, & vites nimia siccitate aeris laborãtes, omnem futuræ messis spem abstulissent: cum hanc calamitatem suam viro sancto multis cum lachrymis aperiret. Quem Parthenius ad meliora speranda cum hortatus fuisset, exijt cum eo ad omnia loca, quæ iam planè exsiccata, & à vermibus cõsumpta erant, quę postquam sale benedictoconspersisset: Nunc, inquit, eam frumenti, & vini vbertatem cõfidenter à Deo expecta, quam alio quouis tempore recepisti. Hæc cum dixisset paucis post diebus Episcopus loci illius vita functus est; & Archidiaconus in eius locum (quẽadmodum vir sanctus prædixerat) substitutus, eaq; frumenti, & vini copia, præter omnem expectationem, redundauit: vt Archidiaconus diuinã in Parthenio virtutem agnoscens; decimam omnium fructuũ ei offerret: quam vir Dei accipere noluit, sed pauperibus distribui mandauit, atque vt in omni vita benignitatis, & misericordiæ studium coleret, admonuit.

Misericordia opera Deo quouis sacrificio gratiora.

Messis vberrima præter expectationẽ.

His igitur alijsq; infinitis virtutibus clarus, suauiter è vita excessit. Cuius funus Heracleæ Episcopus Hypatianus, cum alijs circumquaq; locorum illius episcopis, Lampsacum veniens, multis cum lachrymis curauit, & summo cum honore, ac reuerentia in oratorium, quod ipse ædificauerat, intulit. Vbi quotidie sua ad Deum supplicatione non cessat facere miracula, dæmones expellens, leprosos mundans, & omnem morbum, ac ægritudinem curans, virtute, & gratia Domini nostri Iesu Christi: cui gloria, & potentia nunc, & semper, & in sęcula sęculorum. Amen.

S. Parthenius decedit.

Honorificè sepelitur.

Miracula post obitũ.

VITA B. EVGENII,

Et Mariæ Eius filiæ,

Ex ea quæ est per Simeonem Metaphrasten.

Fvit in Bythynia vir quidam Eugenius nomine, qui cum ex honesta, & pia admodum vxore, filiam nomine Mariam suscepisset, eã omni morum integritate, & sanctissimis disciplinis imbuendam curauit. Cum autem vxore defuncta, vehementer monasticę vitæ puritate, & diuinarum rerum contemplatione delectaretur, omnes suas facultates filiæ tradidit, seseq; deinceps Christo Iesu in solitudine seruire velle dixit. Quibus auditis prudens, & ingenua virgo: Pater, inquit, nescis Dominum in Euangelio dicere: Pastor bonus animã suã ponit pro ouibus suis. &, Qui saluam facit animam, est tanquã is qui creat. Hæc cum non sine lachrymis, & eiulatu, diceret, pater, ad misericordiam flexus: Filia, inquit, charissima, quid vis tibi faciã, aut quid facere possum? Cui filia: Pater mi (inquit) si decreuisti in sacram aliquam solitudinẽ, apud viros pietate præstantes, posthabitis mundi huius voluptatibus, recedere, me tibi sociam assume. Ego enim tonsa capitis mei coma, sumptaq; virili veste, tecum monasterium ingrediar, tecum me Christo consecrabo, tecum omni tempore diuinis sedula laudibus incumbam.

7. Febru.

Insignis in virgine prudẽtia.

Virilitas animus in virgine.

Beatus Eugenius, his auditis præ gaudio lachrymas continere non potuit, & collaudata filię suę prudentia, vniuersa bona sua pauperibus, viduis, & orphanis distribuit: & filiæ suæ comam totõdit, & habitu virili ornatam Marinum appellauit. His ita peractis cum eam diuinis sermonibus ad constantiam, & omnem virtutis perfectionem amplectendam hortatus fuisset, secum eam ad cœnobium assumpsit, in quo à fratribus libẽter excepti, atq;

Eugenius tonsa filia Marinum eam appellat.

Ingrediũtur monasterium.

ad bonorum operum societatē admissi, piæ cæteris omnibus admirandis virtutibus claruerunt.

Eugenio mortuo Maria quanta se exer[cuerit].

Contigit autem non multo post; vt mortuo parente, Maria longè maiori studio, diuinis se rebus manciparet, eoq; diuina gratia perueniret, vt dæmones ab obsessis corporibus profligaret. Vnde humani generis hostis acerbissimis inuidiæ stimulis contra eam incitatus, varias ei insidias struere cœpit, quò vel à tanto virtutum culmine eā deijceret, vel certè apud alios monasterij illius monachos insigni aliqua infamia notaret.

Erat in more positū, vt singulis quibusq; mensibus quatuor monachi ad alia loca (in quibus amplissimæ monasterij possessiones sitæ erant) destinarentur. In media autem via, propter itineris lōgitudinem diuersorium eis paratum erat, in quo fessa membra recreabant. Quodam itaq; die monasterij Præfectus Mariam euocauit, atque ad eadē illa loca, pro ministerio obeūdo, destinauit, tantò securius, quantò eius vitam ab omni peccati labe remotiorem cernebat. Egressa ergo Maria cum alijs tribus eiusdem professionis monachis, ad paratum illis hospitium diuertit. Porrò hospitij illius Præfectus vnicam habebat filiam insigni admodùm specie virginem, cui ea nocte miles quidam vitium intulerat, quam vt concepisse animaduertit, persuasit ei vt culpam in iuniorem illum monachum Marinum transferret. Fecit illa, quemadmodum scelerate à milite edocta fuerat.

Puella vitiata infamat Mariam.

Parens igitur cum audiret filiam suam, vnicum totius familiæ decus, à Marino corruptam, furibunda mente ad monasteriū cucurrit, & monachos omnes tertio quoquo verbo impuros, libidinosos, perfidos, & stupratores appellauit, tantaq; verborum contumelia in monasterij Pręfectum inuectus est, vt nullis verbis vel blanditijs animus eius nimio dolore exulceratus sanari posset. Interea Marinus rerum quæ agebantur ignarus, ab obedientię opere ad monasteriū reuersus omnia turbata, & clamoribus impleta offendit. Pręfectus verò cognito eius aduentu durissimis eum verbis excepit, & diaboli ministrū appellabat. Haeccine, dicebat, ò Marine, est tua sanctitas, qua te omnes præditum esse putabamus? Eone spectabat miraculorū tuorum operatio? Marinus his auditis tanquam patrati sceleris reus, humi se in faciem prostrauit, & errati sui veniam infimis precibus postulauit. Cui Præfectus acrius irascens: Vade, inquit, neque enim sacro monasterij huius limine dignus es. Hæc cum diceret eum exturbauit.

Præfectus monasterij durissimè increpat Mariā.

Fatetur crimen quod non admisit.

At ille summa mansuetudine iniuriam ferens monasterio est egressus, seditq; præ foribus annis tribus omnium iniurias, frigus etiam, & æstum inuicto animo tolerans. Postquam vero tēpus pariēdi venisset parens puellæ masculum puerum ei proiecit statimque abiens nutriēdum ei reliquit. Marinus verò sumpto puero diligentissimam ei curam impendit, eaq; solicitudine nutriuit, qua amantissimus quisq; prolum suarum, filium nutrire posset. Nec destitit vnquam quasi maximorum criminum reus, prætereuntibus lapsum suum fateri. Ego sum (dicebat) qui post castitatis votum fornicatus sum, ideoque ex monasterio eiectus.

Maria nutrit infantem.

Fornicatā se dicit, sed alio sensu.

Tribus autem annis hoc modo transactis, fratres, eius pœnitentia, & afflictione grauissima ad misericordiā flexi, reditum ei ab Abbate impetrare voluerunt: cumq; ille inexorabilē se exhiberet, monachi omnes diuinam bonitatem contestati sunt, se tātam in Abbate sæuitiam excusare non posse. quare si Marinum, omnibus iam pænitentiæ laboribus confectum admittere recusaret, se protinus quoq; monasteriū deserere velle. Tandem his obtestationibus victus præfectus, Marinū quidem admisit, sed ad vilissima monasterij munia obeunda deputauit. Quæ ille cum gaudio, & gratiarum actione suscepit: ijsque etiam indignum se reputauit. Neq; hic tamen minora prioribus certamina defuerunt. Sequebatur

Recipitur ad monasterium.

Migrat è corpore.

Præfectus à sacris reliquijs veniā petit.

Item præfectus hospitij.

Filia Præfecti à dæmone arrepta à Dæmone, & suum cri-

mecum iacet lachrimabili interdum voce, victum aliaq; vitę necessaria postulans, quę nō sine quotidiano vultus sui pudore ei suppeditare poterat. Puerum tamen in omni sanctitate educabat, adeo, vt etiam propter vitæ, & morum integritatem sacro consortio dignus haberetur, & mirificè ab omnibus diligeretur.

Post hęc autem cum Dominus, eius fidem, & pias lachrymas sempiternis gaudijs compensare decreuisset, omnibus inscijs, ad regna cęlorum eam euocauit. Triduo à diuinis laudibus, & quotidiano monasterij seruitio abfuerat, cum fratres cellulam eius ingressi eam in Domino obdormiuisse pœtúque luctu, & lachrymis deformatum assidentem inueniunt. Præfectus audito eius obitu: Væ (inquit) illi, quomodo sic excessit, quam quæso rationem de sceleribus suis Deo rationem reddet? Interea cum corpus ad lauandum de more nudaretur, inuenta est mulier. Tunc verò incredibili stupore oppressi, profusis lachrymis misericordiam Domini implorarūt. Præfectus autem mente, & corpore pauidus, ad eius se pedes prouoluit, obtestās se inde nō recessurum, nisi peccati sui, per ignorātiam in eam commissi veniam haberet. Hæc cum ingenti lachrymarum vi humi prostratus orabat, cum vox cęlitus demissa ad aures eius fertur dicens: Quia ignorans fecisti, peccatum tuum veniam meretur.

Tunc surgēs Abbas, dimet fotij pręfectum, cuius filia à milite vitiata fuerat, ad se euocauit, eiq; marini sexum, & admirandam vitæ sanctitatem detexit, qui rei admiratione stupefactus acerbissimè errorem suum defleuit, & à sanctis reliquijs veniam postulauit. Post hæc venerandum illud sacratissimæ virginis corpus cum psalmis, & hymnis, & multis luminibus, ad insignem quendam monasterij locum deferunt, cum ecce filia Præfecti à dæmone correpta accurrit, & multem admissi criminis magna voce reum clamat, seque eius fallacijs in extremam miseriam adductam esse vociferatur. Sed

cum ab alijs manu ducta sanctissimas attigisset reliquias, fuit protinus ab impuro hospite liberata, & ad ueram peccatorum suorum confessionem precibus Mariæ perducta.

men confessa cura tur meritis S. Virginis.

VITA S. PAVLI EPISCOPI Virdunensis.

Ex ea quæ est apud Surium: Cui in omnibus Bertharius consentit: & Trithem. Abbas de Viris illust. ord. Sancti Bened. Claruit temporibus Dagoberti regis Francorum. Ordinatus est Episcopus anno Domini. 621.

Eatus Paulus Virdunensis Ecclesiæ præsul dignissimus, beatissimi Pauli Apostoli imitator egregius quem non minus ui ta, & moribus, quàm nomine referre promimbus conatus est, in Gallia Belgica parentibus ortus est non infima dignitate Porrò in ipsis annis teneris, omnibus artium maximarū disciplinis egregiè excultus, statim se totum ad res diuinas, atq; ad præcipua charitatis, & misericordiæ opera exercenda cōtulit, adeo ut facultates suas omnes in egenos, morbidos nudos, fame sitiq; afflictos, admirabili benefaciendi studio conferret, in hisque sibi, præterea quæ sunt ad uictum, & cultum corporis necessaria, retineret.

8. Februa.

Patria eius.

Valde studet officijs charitatis

Vacabat interim ieiunijs, & precibus, & quanquam actiuæ uitæ cum Martha non segniter nauaret operam, at tamen diuinæ contemplationis audus, eam ceu partem meliorem cum Maria arctius complecti cupiebat. Cumq; hac in cogitatione diu noctuq; uersaretur, modumq; inquireret, quonam ad summum pullet perfectionis apicē pertingere, diuinitus illius animo saluberrimum incidit consilium, ut cum magno illo Abrahamo, exiret de terra, & cognatione sua, & ad exteras regiones ignotasq; loca se reciperet. His cogitationibus inflammatus, antiqua pręclaræ generis sui stemmata &.

& superbam nobilitatem contempsit, relictisq; charissimis parētibus, Christo duce, è patria proficiscitur, & nesciēs quò pergeret, quippe viarū ignarus, tandem ad eremum Vosagi peruenit; eamque, posthabitis mundi rebus omnibus, lętus, Christo ibidem militaturus, ingreditur. Fama est eā olim solitudinem anachoretas inhabitasse, qui distinctis cellulis in arctissimo silentio soli perpetuò degebant. Horum optatissimam viuendi consuetudinem Paulus sibi totis viribus amplectendam proposuerat, sed cum diuina prouidentia ad pastoralem eum dignitatem destinasset, accidit vt ad cœnobiū potius perueniret, vt illic interim apud fratres delitescens disceret quod posteà probè exercitatus alios doceret.

Venit in Vosagi solitudinē.

Erat in illa eremo monasteriū monasticis institutis valde insigne, Tabuleium antiquitus dictum, quod tectis instar tabularum, lapidibus primò ędificatum fuerit, at nunc verò Theologium appellatur. Ad cœnobium Paulus hospitij capiandi gratia diuertens, tam eximia beneuolentiæ, & humanitatis significatione ab Abbate, & fratribus exceptus fuit, vt eorum conuersatione, & sanctissimis colloquijs, plurimum delectaretur. Interea Abbas cū rem diuinitus geri cognosceret, cogitationem suscepit de inuitando illo ad monasticæ vitæ complexum, nè si fortè aliò se transferret, ipse eius sanctitatis ferret dispendia.

Tabuleiū monasterium.

Abbas eū ad monasteriū inuitat.

Quadam itaq; die cum de humanarum rerum contemptu vt sæpę aliàs colloquia miscerent, Paulus animi sui consilium, & intentionē aperuit, quod nimirum eremum incolendi, incredibili desiderio flagraret. Abbas his auditis nullum non mouere lapidem cæpit, vt tantum virum, & tam excellenti virtute præditum apud se retineret, & infinitis scripturæ locis pugnauit, quibus astruere conabatur monasticam disciplinam multis partibus anachoretica vita præstantiorem, & maioris apud Deum meriti esse, eoque rem deduxit, vt Paulus toto corpore humi prostratus, promptum se ad illius iussa exequenda offerret. Itaq; votis omnibus cum Abbatis benedictione monasticum induit habitum, & vt verus Christi seruus illi sanctorum cōgregationi adiungitur. Ab ipso autem mutati habitus die, tanta virtutum omnium exercitatione certamē aggressus est, vt multi sanctitatis eius fama prouocati ex longinquis regionibus ad eū confluerent, sesq; in eius disciplinam tradere, non modò mediocris fortunæ, sed præpotentum etiam ac nobilium filij certatim cuperent. In ijs erat Grimo Dagoberti regis nepos qui prę cęlestis patriæ amore, oēm huius mūdi gloriā pro nihilo ducens, illi se instituendum tradidit, cui tanto repente dilectionis ardore coniunctus est, vt non nisi sola interpellante morte, ab illo se separari pateretur.

Induit habitum monasticum.

Grimo Dagoberti regis nepos se Paulo adiungit.

Per idem tempus defuncto Ermenfredo Virdunensi Episcopo, Rex Dagobertus S. Paulū ex monasterio extractum inuitum, & calcitrantem in cathedra collocauit. Quod tamen miro applausu cunctis gratulantibus factum est. Porrò hoc eximiæ sanctitatis exemplum, quod de eo Bertharius presbyter, scriptor rerum in ecclesia illa gestarum fidelissimus, (qui etiam hunc Paulum S. Germani Parisiensis Episcopi fratrem fuisse testatur.) narrat, silentio prætereundum non est. Cum, inquit is, Paulus noster monasticam adhuc ducens vitam, in pistrino fratrum, obedientiam habuisset, & timeret nè hora statuta fratres panem habere potuissent, eiecto de clibano igne, ipse introgressus, cum cuculla sua clibanum purgauit, & panem aptè ad coquendum ordinauit, & sanus foras egressus, panem statuto tempore fratribus distribuit. Legi (inquit idem auctor) & picta vidi multa miracula, quæ viuens in episcopatu egit, & positus post excessum in basilica Saturnini, Deo cooperante, satisfecit. Cæcos namque illuminauit, claudis gressum præbuit, ægrotos à varijs infirmitatibus curauit.

Ermēfredo Virdunensi Episcopo succedit.

Berthari' antiquus scriptor.

Clibanum illæsus ingreditur S. Paulus.

Multa miracula fecit.

Porrò vir Beatus in episcopali dignitate hoc modo, vt diximus, collocatus,

eius Canonicos imprimis ad arctiorem sanctioris vitæ disciplinam cùm verbo, tum exemplo reduxit, atque ita per omnem vitam dignitatem illam administrauit, vt magnum sui desiderium omnibus reliquerit. Et quidem dolendum est hominum incuria, præclarissimas eius res gestas ad posterorum notitiam tam exactè, & copiosè, quàm administranda eius sanctitas merebatur, non peruenisse. Itaq; post multos in vita labores maximo animo susceptos, & fœliciter exantlatos, confectus senio, ruptis corporis vinculis ad supernam patriam migrauit, 6. Idus Februarij. Et in ecclesia S. Saturnini, vt iam ante dictum est, sepulturę mandatus est: vbi meritis, & precibus illius, egregia Domini nostri Iesu Christi beneficia præstantur, qui viuit, & regnat in sęcula sęculorum. Amen.

Migrat è corpore.

DE S. APOLLONIA Virgine, & Martyre,

Ex Epistola Dionysij Alexandrini ad Fabium Antiochenum Episcopum, quæ est apud Eusebium. Lib. 6. Cap. 34. Hist. Ecclesiast.

9. Febru.

NOn ex Imperatoris edicto (inquit Dionysius) persecutio apud nos incepta fuit, sed integro anno præuerterat Nam vates (quisquis ille fuerit) malorum omniū, quæ huic ciuitati acciderunt, archytectus, infinitam gentiliū turbam contra nos incitauerat, impuleratq;. Atq; adeo ad patriam suam, & antiquam superstitionem defendendam magnopere instigarat, qui ab illo ad maleuolentiam irritati omnemq; aucupati licentiam ad scelus patrandum, solam pietatem, & verum cultum dæmonum suorum, iustum censuerunt: vt Christianorū cæde, & sanguine suas crudeles manus respergerent. Et paulò infrà. Tum verò vno quasi animorū impetu, omnes in piorum ædes irruere, & singuli, quos sibi vicinos esse cognouerat, properè educere, exspoliare, diripere, & diuitias ac supellectilem, si quæ erat preciosior, sibi seponere, si quæ vilior sordidior, & ex ligno confecta, in vijs dissipare: deinde exurere: adeo, vt ciuitas illa veram speciem vrbis ab hostibus captæ, dispoliatæque probe repræsentaret. Fratres ergo deflectere è via, & in loca separata ac solitaria se subducere, rapinam bonorū suorum similiter cum illis, quibus Paulus illustre perhibet testimonium, cum gaudio suscipere. Atq; haud scio, vtrū quisquam, præter aliquem vnum, alicui fortasse huc vsq. Dominum denegauerit. Apolloniam porrò virginem id temporis cum primis admirandam & admodum prouectam ætate compræhendunt, maxillisque eius crudeliter diuerberatis omnes dentes illi excutiunt, atque rogo in suburbijs extructo, minantur, nisi verba blasphemiæ unà cum ipsis palam eloqueretur, se eā uiuam crematuros Illa paululum temporis ad deliberandum precata, & dimissa, ex eorum manibus sine mora insilijt in rogum, sicque flammarum incendio absumpta est.

Heb. 10.

S. Apollonia Vltro se ꝑcipitat in flāmas.

MARTIRIVM SANCTI Ergloriosi Martyris Christi Nicephori,

Ex ea quam Metaphrastes scriptam reliquit.

9 Februa.

IN tempore illo erat præsbyter quidam Antiochiæ, Sapricius nomine, cui summa, & fraterna quædam familiaritas intercedebat cū homine quodā laico Nicephoro, adeo ut nunquam contracta à teneris unguiculis amicitia, interrumpi posse uideretur. Verùm enimuero sceleratissimus humani generis hostis, cum suprema inter eos pax maximè uigere uideretur, tam acerbo alterum in alteros

Summus amor i summū odium mutatus.

terius perniciem odio concitauit, ut se mutuo colloquio uterque indignus re putaret. Cumq. longo tẽpore hoc modo capitali inimicitia disiuncti essent, Nicephorus salutari dolore compunctus, amicos quosdam suborbauit, qui ei à Sapricio ueniam impetrarent: sed Sapricius mente prorsus in scelere obdurata, precantes à se repulit, neq, ulla ratione cum Nicephoro in gratiã redire uoluit. Vnde non mediocriter turbatus Nicephorus alios atq. alios secundò, & tertiò viros prudẽtiæ, & pietatis opinione præstantes ad eum destinauit, vt aliqua saltem ratione videret qua odium extinguerẽt, & animos disiunctos ad pacem, & pristinam amicitiam reuocarent. At verò cum neq; amicorum preces, neq; Nicephori per eos obtestationes Sapricium vllo modo inflectere possent Nicephorus amore diuino vehementius inflammatus, supplex ad eum properauit, & magna humilitate se ad pedes eius abijciens per Christi sanguinem eum rogauit, vt illatam iniuriam condonaret, & tã graues inimicitias aliquando tandem deponeret. At Sapricius summa cum indignatione supplicem à se repulit, & in eadem animi peste pertinaciter perseuerauit

Sapriciĩ duria.

Hæc cum fierent, repentè sæua tempestas Antiochiæ exorta, res Christianorum in summas angustias adduxit: Fuitq. inter alios Sapricius in vincula coniectus, & Præsidi oblatus: à quo de nomine, & conditione interrogatus: voce constanti, & præclaro etiam martyre digna, se Sapricium dici, & non modò Christianũ sed Christianorum sacerdotem esse respondit. Cui præses: nosti, inquit, Augustos nostros, & finium Romanorum Dominos, Valerianum, & Gallũ, præcepisse, vt qui dijs immortalibus sacrificare renuit, acerbissimis supplicijs afficiatur? Cui intrepidè Sapricius respondit: Nos Christo Deo cæli terræque Domino iugiter sacrificamus. Omnes autem dij vestri gentium dæmonia, opera sunt manuum hominum, neque ullum in calamitate refugium præstare possunt.

Persecutio in Christianos Antiochia.

Sapricius apprehensus Christum constanter cõfitetur.

Præses, his auditis, ira vehementer commotus, iussit eum in cochleam proiectum immaniter torqueri. Quod tormenti genus acerbum sanè, & crudele Sapricius tã inuicto animo pertulit vt Præsidi etiam insultaret dicẽs: Corpus tu quidem hoc excarnificare potes, animæ autem meæ, quæ in manu Christi Iesu est, potestatem nullam habes. Tum improbus Iudex cum uideret eum supplicijs superari non posse, capitis eum condemnauit.

Immaniter torquetur.

Dãnatur capitis.

Accepta itaq; martyrij sententia Sapricius lætus ad palmam egressus est. Quod cum audisset Nicephorus, iterum ei supplex obuiam properauit & orans atque obsecrãs vt pristinæ consuetudinis memor, sibi, si quid peccasset in eũ, ignosceret. Sed Sapricius cordis sui malitia obcæcatus, vultu eum auersatus est. At Nicephorus de salute proximi sui magis magisq; sollicitus alia iterum via obuiam ei processit, cum lachrymis eum obtestans, per sacrosanctum nomen Domini nostri Iesu Christi, pro quo vitam & sanguinẽ profundere non dubitabat, vt amicum supplicem, & peccatum suum agnoscentem in gratiam reciperet. Sed Sapricius nulla lachrymis, vel precibus conceptum odium deponere voluit, neq; vnquam Nicephorum supplicantem, & lacrimantem verbulo vno dignatus est.

Ecce pertinacia, et post tãtos cruciatus.

Interea cum hoc modo ventum esset ad certaminis locũ in quo propter confessionem nominis Christi cælesti corona donandus erat, lictores eum genua flectere iusserunt, vt iam latam capitis sententiam exciperet. Tum Sapricius conturbatus: Quare, inquit, cã pite plectar? Respondent lictores: quia spreto Imperatorum inuictissimorum mandato, dijs nostris sacrificare noluisti. Hæc cum audijsset miser ille supplex ipsis lictoribus factus est, qui tanta fortitudine acerbissima iam ante supplicia contempserat: & se paratissimum ad dijs sacrificandum esse dixit. Hic fuit odij illius inueterati fructus, hæc merces iniquitatis. Hoc iustum Dei iudicium, vt ei fores regni cælorum

Hic est o- dij fructus

rum

sum claudecentur, qui viscera sua supplicanti fratri durus, & immisericors clauserat.

Nicephori obtestationes ad Sapricium. At non is animus Nicephori qui cerneus fratrem suum imbarathrum perditionis æternæ iam præcipitatum, ingentem lachrymarum vim pro eo ad Dominum fudit: orans atq; obsecrans Sapricium, ne tanta se perfidia inquinaret O frater, inquit, quid facis? Vbi mens, vbi ratio, vbi inuictum illud animi tui robur, quo tyrannum eiusque minas iam ante vicisti? Quid? Tu illam coronam cælestem, illam victoriæ palmam, quam tot tantisq; tormentis hactenus acquisijsti vno momento perdere decreuisti? Hæc cum nullum, apud Sapricij animum fraudibus dæmonis, & propria malitia deuictum, pondus haberent, Nicephorus facibus diuini amoris inflammatus magna voce in medium prosiliens exclamauit: Ego sum Christianus, & credo in Dominum nostrum Iesum Christum quem iste negauit. Me ergo iam pro ipso ferite.

Lictores tantam audaciam admirati, obstupuerunt, mistoq; confestim ad præsidem nuncio; significarunt Sapricium quidem mortis metu perterritum Christum negasse: atq; ad dijs sacrificandum paratum esse, sed alium quendam, Nicephorum nomine, maioris constantiæ, & virtutis virum, vltro se ad mortem pro Christi gloria offerre.

Nicephorus accipit coronam Sapricij. His auditis Præses eum Sapricij supplicium subire iussit. Lictores ergo audita Præsidis sententia Nicephorum libere, & constanter Christum Iesum profitentem, & summo gaudio exultantem capite truncarunt nono Mensis Februarij.

VITA S. ANSBERTI Episcop. Rothomagensis,

Ex ea, quam Ansgardus scripsit, & dedicauit Hilberto Abbati Fontanellensi. Obijt anno Dom. 695 Fuit autem eius ciuitatis Episcopus XXII.

9. Februarius, & EO tepore quo sceptra regni Francorum gubernabat Clotarius, filius Clodouei regis, & Bathildis Reginæ vnà cum germanis suis Childerico & Theodorico: Ausbertus ecclesiæ Rothomagensis Antistes, virtutibus clarus, à patre Siuuino, & pago Veliocassino patrimonioq; vocabulo Calcegio nobili erat ortus genere. Sed repudiato patrum stemmate iam inde à puerilibus annis totus cœpit Christi amore flagrare, fluxosq;, & inanes huius mundi honores tota mente horrere. Traditus à parentibus literarum studijs, cum ad pubertatis annos, maximatum artium cognitione non mediocriter instructus, peruenisset: Pater ei, generosissimam nobilissimamq; Rothberti illustris admodum viri filiam Angadrisinam; sponsam postulauit. quæ summa patris voluntate concessa, & sacrosancto matrimonij vinculo ei copulata fuit. *Desponsatur ei nobilis puella.* Sed cum vterq; integram animæ, & corporis pudicitiam Christo seruare decreuisset; Angadrisina assiduis precibus (ne aliquando sponsus humana fragilitate victus carnali dilectione frui vellet) eam a Domino corporis deformitatem impetrauit, vt facies turpissima lepra deformata, omnibus vel solo aspectu horrori esset. Cumq; vndiq; præstantissimi quique medici aduocarentur, & longo tempore omnis eorum ars, & industria, in curanda illa deformitate desudasset: pater diuinitus hoc circa suam filiam fieri intelligens: quæsiuit ab ea, num aliquando virginitatis seruandæ voto se Deo obstrinxisset. *Nota preces tam illustris Virginis.* Cui virgo respondit Semper se pudicitiæ, & continentiæ cupidissimam fuisse, neq; vllum vnquam in terris sponsum quàm Christum Iesum agnouisse.

His auditis pater eius vel potius diuinæ volūtati reluctari noluit: sed protinus vocato Rotomagēsi antistite Audoeno, à quo sacrum velamen accepit, Christo eam obtulit consecrauitque. Quo facto pristina statim pulchritudo, & forma rediit, ita vt cuncti eam deinceps veram Christi sponsam appellarent. *Redit ei sua pulchritudo sacro velamine accepto.* Ansbertus verò, fuit in aulam, licèt inuitus, à genitore perductus, & quia erat miro ingenij acumine præ ceptis dius.

Ansbertus fit magnus in aula.

ditus, fuit regalium priuilegiorũ conditor, & regalis annuli gerulus constitutus. Sed hæc summæ dignitatis officia ita administrauit, vt nunquàm animum à cœlestium rerum consideratione auerteret. Studebat enim uerbo, cum exemplo lasciuientes aulicorum animos in omni pietatis, & modestię officio continere. Alios diuini iudicij terrore ab inueterata peccandi consuetudine deterrebat. Alios promissione cælestium præmiorum ad perfectionis studium inuitabat. Deniq; inter summos honores, & infinitas peccandi occasiones ita uitam instituebat, quasi inter sacra monachorum contubernia uersaretur.

Eius quotidiana conuersatio in aula qualis fuerit.

Sed cum humanæ fragilitatis memor, periculum sibi uehementer timeret, statuit ab aduersa uitiorum tempestate ad tutissimum religionis portum confugere. Quodam itaque die nemini salutato, à palatio egressus ad Fontanellense cœnobium in territorio Rothomagensi situm, iter instituit; ubi benignè ab Abbate VVandregesilo, & fratribus exceptus, monasticæ uitę disciplinã professus est. Hic uerò quanto studio diuinarum rerum contemplationi, & sacrarum scripturarum lectioni incubuerit, dici non potest. Omnium uirtutes æmulabatur: Huius sibi humilitatem, illius patientiam proponebat: nec prius à precibus, & exercitio cessabat, quam virtutes, quas in alijs contemplatus fuerat, in se expressisset.

Relicta aula itrat monasterium.

Quodam tempore cũ in vinea monasterij excolenda cum alijs quibusdam fratribus laboraret, Theodoricus adolescens venatibus insistens, ad virum Dei accessit, atq; honorificè salutauit. Cui cum Ansbertus breui regni totius imperium tradendum esse prædiceret & ille verbis illius fidem adhibere nollet, adiecit vir sanctus: Vt certo scias tibi regni gubernacula esse moderanda, & multas variasq; tempestates superãdas: locus hic, in quo tabernaculum consistit, & nunc ob calcantium vestigia tritus videtur, hyemali tempore viridissimam herbam producet, & omni tempore, cæteris locis, deinceps viridior apparebit. Quod ita euenisse omnibus illò aduenientibus indicium est. Sed nunc operæpretium est narrare, quomodo ad pōtificij dignitatem peruenerit, quantaque eam sanctitate diligentia administrauerit,

Ansbertus prædicit Theodorico adolescenti, illũ regem futurum.

Cum inclytus Domini sacerdos VVandregisilus per viginti ferè annorum spatia hoc cœnobium à primo die ędificationis in regimine tenuisset; eo mortuo summa fratrum omnium voluntate, & vnanimi consensu, Lantbertus religione præclarus, & genere nobilis, subrogatus fuit. Qui cum non multò post ad Lugdunensis ecclesiæ episcopatum, sacerdotali electione, & regali authoritate vocaretur, Ansbertus sedem eius in cœnobio Fontanellam occupare à fratribus coactus fuit: quam postquam annis non paucis incredibili charitate summa fratrum dilectione administrasset, & pauperibus duas in cœnobio mansiones, tutissima sanè refugia, construxisset, & Xenodochium insuper imbecillium ac decrepitorum, rebus omnibus ad vitam necessarijs egregiè ditatum erexisset, ad Rothomagensis ecclesię administrationem, in Andoeni locum recens defuncti, subrogatus est.

Ansbertus præficitur monasterio Fontanellensi.

Fit Pontifex ecclesiæ Rothomagensis.

Fuit hæc electio Theodorico regi gratissima, propter eximiam eius prudentiam, & sapientiæ donum, quod mirificè in eo redundabat. Porrò vt primùm pontificali potitus est gradu, prima ei cura cōcordiæ fuit, & præcipuus labor fraternã dilectionem, inuiolabili pacis fœdere, conseruare. Iam verò profluam illius in omnes charitatem nulla vnquam vis orationis explicare poterit.

Concordia & charitas quam fuerit studiosus.

Cum inter alia infinita pietatis opera, quæ in pōtificatu suo gessit, Andoeni reliquias in eminentiorem locum ecclesiæ S. Petri, quæ sita est in suburbano vrbis Rothomagensis, transferre decreuisset, & completis Missarum solennijs ad conuiuium, quod splendidè admodum à Genardo vicedomino alijsq; nobilibus instructum erat, vocaretur; ipse, alijs omnibus sedere iussis,

sis, more solito cum peregrinis, & pauperibus discubuit, atq; Hilari vultu, & iucũda facie ijs ministrauit. Neque hoc illi rarum. Sed assidua erat illi aduenarum, & hospitum cura, tantoque beneuolentiæ studio ijs succurrebat, vt omnia corporeæ necessitatis subsidia hilariter, & munificè tribueret. Aderat enim munifico animo par substantia, pari fide ministrata

Inseruit pauperib' ad mẽsam sedentib.

Sed humani generis hostis, bonorũ tantorum æmulus, callidissima arte egit, vt vir splendidus mundo, splendidior Christo, in maximum totius plebis detrimentum, pontificali sede priuaretur. Nam cum sæua inter Francorum principes orta esset discordia, callidus humani generis hostis, malignorum contra Dei famulum sæuire fecit inuidiam: qui Pipino principi fraudulenter suggererent, præfatum virum sanctum aduersus eum contraria tractasse consilia. Vnde iussu eiusdẽ principis exilij ærumnas subire coactus est. Quas ille tulit patientissimè. Profectus enim in Altummontẽ monasterium, situm in territorio Hanoniẽsi, cui venerabilis Halidulphus cũ summa laude præerat, pristina monasticæ exercitia summa pietate repetijt. Etenim ieiuniorum instantia, ac vigiliarum prolixa pernoctatione, indesinenter se affligebat, orationum, ac lachrymarum imbre assiduè rigabatur. Cui omnipotens Deus hanc contulit gratiam, vt vniuersi loci habitatores, vnico illum affectu diligerent, nulloque temporis interuallo, opportuno eius colloquio priuari vellent.

Defertur apud Pipinũ ab æmulis, & deportatur in exiliũ.

Interea cum malignorũ inuidia aduersus virum Dei magis dæseuiret, principiq; suggerere molirentur, vt grauiori eum exilij pœna mulctaret: vir Dei Halidulphum Abbatem ad eũ direxit, qui præclaris rationibus ei satisfaceret, diceret q; se non sponte sua, sed principum iussione ciuiumq; electione illud honoris fastigium consecẽdisse. Tandem factum est, vt principis animus placatus, reditum ei, ad pontificiam dignitatem cõcederet: qui quãuis, ei propter gregem sibi cõmissum, gratum esset, non tamẽ propterea quidquam à susceptis pietatis exercitijs remittebat, sed tot tantisq; disciplinis carnem suam quotidie mactabat, vt ijs ipsis facilè declararet, se pro Christi confessione nulla supplicia horrere.

Remittitur redire ad sedem suam.

Iamq; tota mente in cœlestium rerũ consideratione absorptus, ingenti humanarum rerum fastidio laborabat: cum à Pipino per literas humiliter peteret, nè in Fõtanellensi cœnobio, vbi dudum strenuè Domino militauerat, corpusculo suo quietis locum concedere dedignaretur. Quo libenter annuente, Missarum sibi solẽnia celebrari fecit, perceptisq; Sacrosanctis corporis, & sanguinis Domini mysterijs, anima eius sancta, generosa, & ab omni mundi contactu impolluta, fęliciter ex corporis ergastulo ad Angelorum consortiũ migrauit. Funus fuit cum summo honore terræ mãdatum. Decimo autem, & septimo, ab eius sepultura, die, cum vellẽt eius reliquias ad Fontanellense cœnobium transferre, sepulcrum apertum fuit, ex quo tanta odoris fragrantia manauit, vt oĩs ecclesia, quasi diuersis aromatũ floribus, mirificè repleretur. Corpus verò non modò integrum, & incorruptum: sed Dominicæ crucis signo, rosei coloris similitudinem gerente, in pectore insignitum inuentum est, vt patenter euidẽtis daretur intelligi, quia cuius arma viuens portauerat in corde, eius stigmata defuncti mõstrarẽtur in corpore.

Migrat à corpore.

Corp' 17 ab obitu die suauissimum spirat odorẽ.

Iam verò cum sacrum corpus Pontificali veste indutum, cũ cereis, ac lãpadibus, & dissonis diuersarum linguarum choris, ad Fontanellense portaretur cœnobium, in villa, quæ Solẽnium dicitur, in Hannoniensi territorio, accurrit homo quidam in humeris suis, filiam membris omnibus miserè solutam, & mortuæ magis, quàm viuenti similem baiulans: clamans gemensq;, vt sanctus præsul filiæ suæ misereretur. Cumque ea nocte ad sancti viri feretrum vigilijs, & precibus incumberet, mane facto, pater eam sanam, & membris omnibus integram inuenit.

Paralytica curatur

S Hinc

Hinc verò cum sacro pignore ad Fraxnndum villam, quæ sita est in pago Bellouacensi, digressi, inuenerunt ibidem mulierem ab immundo spiritu tam immaniter vexatam, vt catenis constricta, furorem eius difficulter cōprimere possent. Cum autem ea palliū quo tegebatur feretrum, attigisset, statim edito horribili clamore, inimicū humani generis cum eruore euomuit. Simile omnino huic miraculo aliud contigit in terra Rothomagensi. Alia item innumera, quæ nos prolixitatis vitandæ gratiæ omittere cogimur.

Dæmoniaca liberatur.

Porrò vt ad Fontanellense cœnobiū peruentum fuit, innumerabilis vtriusque sexus turba obuiam processit, & multis lachrymis, quantum ex eius obitu dolorem caperet, testabatur. Tricesimus iam instabat dies, quò primū ex terræ visceribus diu sepultum corpus extractum fuerat. Cumq; omnes iam pęnè à vermibus consumptū putarent, ablata syndone, facies viuido quodam colore respersa, inuenta est, & rursus mira odoris suauitas longè latèq; emanauit. Sepultum autem est in sancti Pauli Apostoli, iuxta sanctissimi Patris VVādregisili sepulchrum, ad læuam, quinto Iduum Martiarum, sub anno sexcentesimo nonagesimo quinto Incarnationis Domini nostri Iesu Christi: cui honor, & imperium per infinita sęcula sęculorum. Amen.

Nota odorem, & colorē tamdiu defuncti corporis.

VITA S. AVSTREBERTÆ Virginis, primæ Abbatissæ Pauliacensis.

Ex ea quæ est optima fide apud Surium. Floruit circa annum Domini 640 Errant qui putant hanc fuisse Ansberti Episcopi sororem.

9. Februa. Religio floret in Gallijs sub Dagoberto. Parentes Austrebertæ.

Temporibus Dagoberti Francorum Regis cū sancta mater Ecclesia mirificis in Gallijs floreret virtutibus, erat in Palatio vir honestate vitæ in primis venerabilis, ex priorū Regum prosapia oriundus, & officio Comes Palatinus, Badefridus nomine: Cui vxor erat eleganti sanè, & liberali specie, sed sanctitate viræ multò elegantior: ex Alemannorum Regis progenie, Framehildis. Horum talis erat, inter mundi huius honores, & dignitates, conuersatio; vt miraculorum etiā gloria, omnibus eximiam eorum sanctitatem proderet. Erat enim in caducis sęculi honoribus valde sublimes: sed animi probitate sanctiores, fide firmi, charitate præcipui, iustitia insignes, spe longanimes, pauperum in susceptione valde soliciti. His igitur talibusque virtutum floribus ornati, & Spiritus sancti gratia mirificè præuēti, prolem conceperunt in Taruanensi territorio admiranda sanctitate ornatam. Fertur namque Framehildis ab Angelo præmonita, quod prolem paritura esset, quę sua sanctitate, & virtutis exemplo plurimos à peccati seruitute in libertatem vindicaret, & ad studiū pietatis ardentissimum incitaret.

Austreberta virgo nascitur.

Igitur summa diligentia à parentibus in omni morum probitate enutrita, & optimis disciplinis imbuta cum omnibus mundi pompis, & voluptatibus virili animo calcatis, tota mente ad sanctissimum aliquem religionis statum aspiraret: parentes eam magnificis nuptijs ad summos honores extollere voluerunt. Iamq; tempus nuptijs præfinitum aduenerat, cum virgo ingenti mœrore oppressa, varia de fugiendis nuptijs consilia captat. Tandem assumpto se cum paruulo fratre clam fugam inijt, incerta adhuc quo tenderet. Cumq; ad fluuium quendam aquis intantum inundantem, vt ponte submerso, nulli transitum præberet, peruenisset: Austreberta, facta oratione, & præmisso Crucis signo, in nomine Christi transitum tentat: & ecce aqua instar ligni solida, eam excepit, & sicco calle transmisit. Amne hoc modo transmisso, incredibili gaudio exultāt, quantocyus ad Audomarum Taruanensis vrbis Pontificem, properauit: eiusque prouoluta pedibus sacrum velamen magno spiritus feruore petijt;

Parentes volunt eam iūgere matrimonio.

Ambulat super aquas.

S. Audomarus eā Christo cōsecrat.

quod vir Dei libens concessit, eamque eum insigni ceremoniarum sanctitate omnipotenti Deo consecrauit.

Hinc verò digressa, cum summa parentum voluntate (qui diuinum in eo facto consilium iam agnoscebant) ad monasterium, quod Porcus dicitur, super fluuium, qui Somma appellatur, constructum contendit: in quo à spirituali matre cæterisque sororibus cum magno charitatis affectu recepta, maximis cœpit virtutibus, & miraculis etiam florere. Fuit cõtinuò à sacris virginibus ad præposituræ officium, propter insignem animi mansuetudinem, & humilitatem, assumpta: nec tamen propterea quotidiana cum sororib. ministeria negligere voluit, sed tanquam vera Christi ancilla omnibus humili obsequio ministrabat.

In cœnobio viuit sanctissimè

Die quodam cum reuolutis vicib., coquendis panibus cum adolescentula quadam operam daret, & accensum clibanum, formatis iam panibus, ab igne, & carbonibus purgare vellet, fortè fasciculus in summitate ligni colligatus adustus est. Vnde non mediocriter turbata, timens nè ex longa mora periculum panibus immineret, signo Crucis se muniens, medium inter ignium vapores clibanum ingreditur, arreptisq; manicis locũ omnem, sine vlla corporis, vel vestium læsione, diligenter mundauit. Fuit hoc obedientiæ eius præclarum signum, & miraculum admirandum: sed multò fuit in ea præclarius, quòd plures, per annos quatuordecim, (quibus in eo monasterio vixit) à prauitate vitæ ad studium virtutis, & viam salutis æternæ cùm verbo, tum exemplo perduxerit.

Ardentem clibanum prorsus illæsa ingreditur.

Ijs temporibus homo quidam splẽdidus, & opulentus, monasterium, in fundo proprio, qui Pauliacus dicebatur, construxerat: & filiam suam paruulam Auream nomine, cum alijs Deo sacratis virginibus in eo collocauerat. His autem omnibus Philibertum, eximium Christi Sacerdotẽ pietatis, & religionis opinione præstantem, præfecerat: qui quamuis in eo munere, cum summa laude versaretur, tamen audita insigni fama virtutum, quas Austeberta gerebat, hanc, sacratissimo virginum illarum cœtui præficere satius esse indicauit. Illam igitur euocauit, & reluctantem, per se, sororibus eius abitum egerrimè ferentibus, tandem adduxit, & sacris virginibus cum authoritate summa præfecit.

Illa autem cum esset à teneris, sanctissimis disciplinis ad omnem virtutis perfectionem instructa, voluit cũ verbo, tum multò magis exemplo diffluentes virginum illarum mores seuiore disciplina astringere. At illæ, eum needum veram monasticæ vitæ disciplinam à limine salutassent, summa contentione conatibus illius reluctari, & tandem etiam maximo odio inflammatæ mortem ei moliri. Sed cũ hæc diaboli versutia non procederet, superueniente Amelberto, structo mendacio, grauissimè eam accusarũt. Ille autem, vt erat mente crudelis, vultu terribilis, credens mendacijs, adductam ad se Dei famulam verbis durissimis increpauit: repletusque furore, arrepto gladio quo erat præcinctus, impetum in eam fecit. Illa existimãs congruum tempus esse martyrij, inclinato vultu, intrepidè ceruicem præbuit percussori. Attonitus ille, vt aiũt diu stetit immobilis, pauẽsq; multum, gladium suum in locum recondidit. Qua ex re intelligi potest, non illam martyrio, sed et martyrium defuisse.

Præficitur monasterio Pauliacensi.

Appetitur gladio, & se vltro percussori præbet cadendam.

Porrò Austreberta hoc modo de laqueo venantium erepta, idem cœnobium per plurima annorum curricula, cum admiranda virtutis opinione, & incredibili vitæ austeritate, rexit. Omnibus Quadragesimis, non nisi ter in hebdomada corpusculum tenui cibo potuq; reficiebat. Parcitatem ciborum vltra humanum modum sectabatur, sobrietas illi nunquam deerat. Quodam tempore grauissimus quidam dolor sorori cuidam acciderat: ita vt altera faciei pars intumescens oculum pęnè absconderet. Hanc cum ancilla Dei ex more visitasset, con-

Aegrã sororem tactu manus suæ sanat.

S 2 tactu

tactu manus suæ statim dolorem cum tumore fugauit.

Mediæ quodam noctis tempore cũ virgines omnes grauissimo somno, fessa labore membra, reficerent, & Abbatissa precibus, & vigilijs in templo excubaret, facta est vox ad quandam sororem, dicens: Surge velociter, & dic Abbatissæ, vt sorores sine mora ad diuinas laudes excitet. At illa nimio sopore depressa, surgere neglexit. Secundò autem vox eadem delata est, sed illa rursus in somnum prolapsa obdormiuit. Tertiò verò cum indignatione quandam eã increpauit: quòd in exequendo mandato tam somnolenta inueniretur. Tum illa timẽs tremensq́; ad Abbatissam currit, eiq́; tertiò eandem ad se vocem factam esse, nũciat. Nec mora dato signo sorores ad ecclesiam cõuocatæ sunt, ijsq́; iam omnibus, duabus tantùm infantulis exceptis, cõgregatis: media pars dormitorij, vt vocãt, horribili fragore concussa, repẽte corruit. Cum omnes eo sonitu vehementer exterritæ, intermisso opere diuino ecclesiam egredi vellent. Abbatissa vetuit nè quæ hoc facere præsumat. At vna cũ de infantulis solicita esset (erat enim vni illarum sanguine iuncta) spreto Abbatissæ mandato, festina cucurrit, atque, vt ad locum ruinæ peruenit, quodam parietis fragmento miserabiliter oppressa interijt. Fuit continuò corpus confractum ab alijs sororibus ad valetudinarium deportatum: & ab Austreberta sacro oleo inunctũ: & (quod vix credibile est) integræ sanitati restitutum.

Soror immorigera opprimitur ruina parietis.

His alijsq́ue miraculorum virtutibus ornata sacra virgo, cum omnipotens Deus ad sempiternam beatitudinem eam euocare decreuisset, leni correpta febre, inter suorum oscula, & lachrymas, læta ad Dominum migrauit primo diluculo, eadem hora qua Christus victor ab inferis resurrexisse creditur. Sepulta est in beati Petri Principis Apostolorum Basilica, vbi per plurima annorum curricula quieuit. Quo in loco quanta miraculorum prodigia meritis excellentissimæ virginis, post eius gloriosum transitum, ostendere dignatus sit dominus, nullis verbis explicari potest. Nam ibidem ex obsessis corporibus dæmonia fugantur, cęci illuminantur, claudis gressus redditur, vis omnium febrium pellitur, & omnia infirmitatum genera curantur.

Moritur S. Austreberta.

Miracula ad eius monumentum.

VITA BEATI GVILIELMI Ducis, Comitis, & Eremitæ.

Ex ea quam Theobaldus Episcopus sanctitate, & doctrina conspicuus: prolixè admodum cõscripsit. Migrauit hic Sanctus ex hac vita anno Domini 1156.

GVilielmus natione Pictauus, ex Comitum prosapia ex Pictauiẽsium prouincia oriundus, illustris ex illustribus natalibus secundùm morẽ magnorum educatus, cum sacrum militię cingulum professus, & ipse non sacer adeptus esset: ab omnibus Baronibus terræ vnanimiter susceptus est ad Pictauiæ Comitatum, Aquitanięq́; Ducatum: quorum vterq; iure, & titulo hęreditarię succes sionis sibi debebatur. Factus ergo miles, fretusq; Comitis fastigio, factus est eò insolentior, quò nobilior, quò locupletior, quò fortior, quò honoratior, quò formosior, vniuersisq́; famosior. Deniq; ex parẽtela generosus, ex fortuna pecuniosus, ex natura virtuosus, ex fama gloriosus, ex opifice speciosus, insolentissimus omnium extitit, dyscolus atq; fastuosus. Genus clarum, corpus aptũ, forma elegans, iuuenilis decor, prædia, palatia, immẽsa suppellex, & insulę dignitatũ, carni in eo, nõ spiritui militabant. Procceritas corporis tãta erat, quòd magis videbatur gigantæa q̃ humana. Vix ei in vno prandio sufficiebãt cibaria, quãta alijs octo iuuenib. fortissimis erãt alimenta. Nusq̃ se per totam illam prouinciã absentauit à prælio quãdiu in armis fuit: sed affectu pugnę solitarius, armigerorũ destitutus auxilio, armatus multoties incedebat. Et cũ nollẽt dimicare, trahebat, vel inuitos ad certamẽ.

10. Febr.

Genus S. Guilielmi

Dux Aquitaniæ, & Comes Pictauorum.

Statura ingẽs, & immẽsa eius voracitas.

Daniel 14 Genes. 10. Diceres tediuiuum Belis idolum in edendo, & bibendo: crederes ipsum Nemrod potentem, & robustum venatorē coram Domino in præliando. Extraneis malus, suis peior, pessimus sibi. Sed ne hæc tyronis primordia quempiam scandalizent, admonitos cunctos cupio, vt diligenter attendant conuersionis eius preconia, quæ omnibus nobis ad melioris vitæ imitationem proponuntur.

Abutitur vxore fratris sui. Fertur per triennium, & amplius proprij germani vxorem, Herodiana rabie debacchatus, ad instar Herodis aōtra ius, & fas incestu impudentissimo tenuisse violenter. Si quis incestuoso se tanquam Iohannes exhibiturus, de tota vicinia diuertisset ad eum, conuicijs lacessitus, inanis, & vacuus recedebat. Confidebat in viribus proprijs, erat ad incendendum flammeus, ad ignoscendum ferreus, ad consolandū saxeus. Diceres ignem vrētem in irascendo: diceres securim, vel asciam in deijciendo. Ecce hæc sunt instrumenta artis diabolicæ, quibus onustus Comes, currebat aduersus Deum erecto collo, & pingui ceruici armabatur. Quæ tantò diligētius sunt à nobis enumerata, quantò diuinæ clementiæ in reuocatione peccatoris mirabiliter placuit operari.

Anno Christi 1115. S. Bernardi insignis dotes. Eo tempore fundatum est monasterium Claræuallis, cui Abbas ordinatus est Bernardus, vita, virtutibus, & doctrina intantū clarus, vt nulli ei in orbe ingenio, moribus, & vitæ sanctitate atque eruditione secundus existeret. Circa idem tempus Papa Honorio vita functo, facta est in Ecclesia Dei diuisio, alijs eligentibus Innocentiū, alijs Petrum Leonem quem vocarunt Anacletum. Cumque pars Innocentij consilio sanior præualeret, Patri autē audacior, & violentior summa atrocium contentione obsisteret, quia humana vi pietas se tueri non poterat, cedere salubriter elegit. Præmissis igitur in Gallias nūcijs, hortatur omnes Episcopos, vt accingerentur ad vltionem, partem schismaticam damnātes, & vnitati Ecclesiæ subscribentes. Conueniunt Stampis omnes Pōtifices, Barones, & Abbates, vocatoq; ex nomine, à Rege, & pluribus Episcopis, sancto Abbate Claræuallis, ei præsens ecclesia negocium imponitur: vt ex eius ore tota causa pensaretur. Is diligentissimo partis vtriusque facto examine, Innocentium ab omnibus suscipiē dum esse pronunciauit. Is fuit Lūdouic⁹ VI. Crassus.

Laborabat eo tempore schismaticorum oppressione tota Burdegalensium prouincia, nec erat in tota Aquitania, qui Guilielmo principi, resistere posset. Is enim incredibili virtute schismaticis fauebat, & persuadente Getardo Engolismēsi Episcopo, omnes, qui Petri Leonis electionis non subscribe rent, exilio mulctabat: Cum igitur hæc fama crudelitatis, quam seductor ille aduersus Dei Ecclesiam machinabatur, lōgè lateq; perstreperet, missi sunt à latere Innocētij Papæ, B. Bernardus atque venerabilis Iossinus Suessionensis Episcopus, vt tam ipsam, quā principem Guilielmum super his constanter conuenirent. Qui Pictauiam vsq; peruenientes, prædicto inuasori salutaribus monitis suaserunt, sed nō persuaserunt. Imò schismatici magis animati, & armati in insaniam, ex eo die publicè Catholicis persecutionem intentarunt. Gerardus Episcopus incitat Guilielmū ad Schisma. Persecutio Catholicorum.

Interea dum hæc agerentur, Abbas sanctus in quodam monasterio Ordinis sui, de nouo in Pictauia constructo morabatur. Qui de Domini misericordia confisus, nuncium ad Comitem direxerat intrepidus, supplicans, vt necessariæ collocutionis gratia, ad se venire dignaretur. Quem mox Comes, vt audiuit, deposita quodāmodo ferocitate leonina, ad audiēdū auris obe diuit. Venit filius prodigus ad patrem, etsi nondum reuersus ad se. Tum Bernardus accensus, quasi ignis, inclusum septem diebus continuis in quodam loco secretiori Comitem, de morte, & vita, de pœnis malorum, & præmijs bonorum, de vita, & exēplis beatorum, suo illo modo ignito ardenter tepidū instruebat. Sed induratus Pharao surgit in scandala, seruo Dei phre- Comes Guilielmus venit ad S. Bernardū.

Intentat minas S. Bernardo.

neticus conuiciatur,& eum priuare ſe vertice,ſi extra clauſtra reperiret,comminatur. Vnde ferocem leonis ſæuitiam agniculus tremebundus expauẽs immunem ſuę doctrinæ, tunc cū abire permiſit. Regreſſo ergo viro Dei,& in proprio nido Claræualis collocato, ſchiſma quotidie vires ſumpſit, factęque ſunt per Gerardum occupatorem & Gilonem Cardinalem,(qui vnus ex toto ſacro Cardinalium collegio Petro Leoni adhęſerat) deiectiones Epiſcoporum atq; ſedium occupationes.

Carnotenſis Epiſcopus cū S. Bernardo it ad eum.

Audiẽs huiuſmodi venerabilis Gaufredus Carnotenſis Epiſcopus vir plenus ſpiritu conſilij,& fortitudinis,cui à Domino Innocentio Papâ Aquitaniæ legatio fuerat commendata, vehementer indoluit, & ſuccurendum periclitanti eccleſiæ,poſtpoſitis alijs negocijs, ratus: Abbatem Claræuallenſem ad tantorum ſibi malorum eliminationem aſſumpſit. Ingreſſis autem illis Aquitaniæ fines, ſignificatū eſt Comiti Guilielmo, per viros illuſtres,& ſolennes nuncios, Bernardum, & Gaufredum Carnotenſem cum alijs multis Epiſcopis, & religioſis adueniſſe, eoſq; colloquiū præſtolari.

Cōuenitur Pertinaci.

Itaq; apud Pertinacum hinc inde conuenerunt. Dies fuit ſermonibus abſumpta: ſed verba in ventum prolata.

Nihil efficitur apud Comitem.

Anguſtiabatur in ſemetipſo Domini ſeruus, quia non explebatur, quod de Principe cogitauerat. Quid ageret athleta Chriſti Deficiente humano præſidio, recurrit ad diuinum vir diuinus.

Accedens ad altare ſanctum vir ſanctus, pro gente non ſancta ſupplicandum inter Miſſarum ſolẽnia dignum duxit. Intrauerunt eccleſiam, quibus diuinis intereſſe licebat myſterijs. Guilielmus Comes cum ſuis adhærentibus præ foribus ſuſtinebant. Conſecratione ergo ritè peracta, pace data, & in populum diffuſa,homo Dei, iam ſe non agens vt hominem,corpus Dominicum pateną ſuperpoſuit,ſecumq́;

S. Bernardus cū ſacra Eucharistia ad eū accedit

portauit. Egrediebatur itaq; foras ad Ducem foris manentem, vt loqueretur in idpſum,ignitis oculis,ignita facie,ignitum portans eloquiū, nec ſupplex, ſed minax ac verbis terribilibus Principem terribilem eſt aggreſſus: Rogauimus,inquit,te,& rogantes quę ad pacem ſunt Hieruſalem, contempſiſti. Supplicauit tibi in altero conuentu quem iam tecum habuimus, ſeruorū Dei corā te adunata, & proſtrata multitudo, & deſpexiſti. Væ qui ſpernis, nonne,& ipſe ſperneris? Ecce poſt ſeruos,ad te Dominus omnium ſupplicaturus aduenit:ecce filius virginis, caput eccleſiæ,quā tu perſequeris. Adeſt iudex tuus, & tuorum,in cuius nomine curuatur genu omnium cęleſtium, terreſtrium, ac infernorum. Adeſt teſtis,& iudex tuus, in cuius manus, tuus ille ſpiritus eſt deuenturus. Nunquid & illum ſpernes? Nūquid ipſum,ſicut ſeruos eius contemnes?

En ſchiſmaticus, et agnoſcit, & ſentit ī ſeipſo præſentiā corporis Chriſti.

Vniuerſi qui aderāt lachrymabantur,& orationibus intenti, rei exitum præſtolabantur Videns Comes Abbatem procedentem in ſpiritu vehementi,& in manibus tenentem ſacratiſſimum corpus Domini, diriguit, & expauit,metuſq́; membra trementia per totum diſſoluit:atque velut extra mentem poſitus ad terram vſq; proſternitur. Eleuatuſq́; à ſuis militibus, rurſum in faciem corruit, nulli loquens, & in nullum intendens. Qui comprehendit ſapientes in aſtutia ſua, & regū balteum diſſoluit,ipſe fecit hoc. Tunc vir Dei propius accedens: Surge, inquit,& ſta ſupra pedes tuos, & diuinā auſculta ſententiam: Præſens eſt Epiſcopus Pictauienſis, quem ab eccleſia violenter expuliſti,vade iam,reconciliare patri, & in oſculo ſancto pacis cū eo iungito fœdera. Innocentio ſubdere,& electo à Deo tanto Pōtifici pare: ſicut ei obedit omnis eccleſia ſanctorum

Romano Pōtifici pares omnis eccleſia ſāctorum.

Auditis his tyrannus, ſacramentorum præſentia ſuperatus,& authoritate ſancti Spiritus victus,nec audebat reſpondere ſapientiæ,& ſpiritui qui loquebatur, nec poterat reddere vnū pro mille euangelizanti verbum virtute multa: ſed ſtatim occurrens,recepit Epiſcopum pacis ad oſcula, inijciens manus in Abbatis vincula. Et quod amplius eſt, eadem manu, qua

prius

prius etiam expulsi, eum totius exultatione ciuitatis, ad sedem propriam reduxit. Tanto ergo malo obruto, & Gerardi schismate in cineres redacto, Bernardus cum gaudio Claræuallem regressus est.

Post recessum viri Dei Comes frequenti meditatione quæ audierat, & viderat, ruminabat, & multa interim faciens, minus deinceps crudelis extitit. Bernardus verò totas noctes peruigiles in oratione pro eo ducebat, & sine intermissione Domini misericordiam deprecabatur: flens largiter, & effundens sicut aquam cor suum, ne deinceps Dei patientiam consuetis aliquando flagitijs irritaret. Nec potuit certè istarum perire filius lachrymarum. Guilielmus enim iam totus mutatus ex vase contumeliæ in vas electionis, fortia atque præclara arma pœnitentiæ sub iugo Christi decreuit assumere: cœpitq; hæsitare, ad quem potissimùm pro imponenda sibi pœnitentia deberet pergere.

Bernardi preces pro Comite.

Guilielmus meditatur pœnitentiam.

Non longè ab eo loco, in quo Guilielmus talia meditabatur, erat vir quidam eremiticam vitam ducens miræ admodum simplicitatis: & studio diuinarum rerum addictissimus. Ad hunc solitarium solivagus miles ire cœpit. Venit ad pastorem, agnus factus de lupo. Requirebat instanter portum naufragus, medicum sauciatus, Ananiam Saulus in Paulum prostratus. Sed quid ageret Ananias? Audierat à multis de hoc viro quanta mala fecisset ecclesijs, & ecclesiasticis personis, & nesciebat futurum vas electionis. Abscondebatur ergo columba tremens ab accipitre, fugitq; ouis tremebunda veniête lupo. Quia tamen perseuerabat pulsans, propter improbitatem surrexit, & exiuit, inimitusque in eum toruo lumine, hęsitando admirãs ait: Impie, crudelis, & dire tyranne, cur Christi seruos conaris infestare? Nunquid tibi parum est hactenus cæteros impugnasse, nisi etiam pręsumas Christi seruos molestare? Recede, recede, iam ab hac stultitia quiesce, desine tu iuuenis senem lacessere. Qui hactenus orbem terrarum habuisti infestũ, quid tibi ad eremum? Cui timidus heros respõdit: Nõ maleuolus te deposco sed cor pœnitens gero, & delictũ meũ maximum emendari cupiens, iniquitatem meam coram te recognosco. Pro excessibus igitur præteritis corrigendis, & prauis actibus abijciendis, acturus pœnitentiã ad te properaui. Quapropter noli prohibere per Christum te obsecrantem, & ad tuam iussionem satisfacere cupientem. Gustem per tuum ministerium, gustem, inquã, quàm dulce sit vitijs non seruire, qui in meipso didici, quàm amarũ sit expertum esse vitia, vel velle experiri. Sed ille timens velleeum sibi illudere, fertur respondisse: Sum homo solis latebris dignus, soli mihi iudex, soli arbiter, & accusator constitutus: quare si vera sunt quæ exponis, ad quendam alium singularis sanctitatis hominem festinare, te consulo, qui longa experientia temporum iam suffultus, & in discretione spirituum exculius, ante me cognoscitur renunciasse sęculo. Fuit, & in auditu auris, obediuit Guilielmus.

Eremita quidã miræ simplicitatis.

Durè accipitur Comes ab Eremita.

Offert se ad satisfactionem.

Erat eodem loco, & tempore alius quidam solitariæ vitæ disciplinis non mediocriter excultus. Hic sicut scientiæ scintillabat perspicuitate, ita quoq; vitæ rutilabat sanctitate. Vnde factum est, vt vtriusq; concursu luminis, Deo clarus in scientia, & populo celebris ex fama redderetur. Ad hunc solitariũ secundus solitarius militem mox solivagum destinauit, quem tamen dilatio nis affectum tædio, nihil in itinere retardauit. Postquam igitur aduentasse Comitem vir sanctus accepit, eum gaudio Spiritus sancti eum in pace suscepit, causamque itineris indagare solerter cœpit. Cui ille penetralia cordis aperiens, candidè, & sincerè confessionis suæ propositum exposuit. Mox mirum in modum, proposito Comitis intellecto, sicut gaudium est Angelis Dei in cælo super vno peccatore conuerso: sic, & isti gaudium cumulatum est super pœnitente Comite, & peccatore tam conuerso. Post aliquantulum

Alius quidã Eremita insigniter doctus, & sanct.

Totum pectus suum aperit Eremita.

lum ergo temporis, & monita vitæ ac salutis, iam securior locutus est senior dicens: Reuertere in domum tuam vnde existi, & nemini dixeris, quod concepisti. Volo enim te esse cautũ, & declinare inanem gloriam, quę est virus virtutum, & dęmonium meridianum.

Vide mirabile Eremitæ cõsiliũ.

Postea indutus cunctis armis militaribus, quibus antea malefacere præsumpsisti, ascensoq; meliori equo, ad me clanculum solus festinabis in habitu militari. Et post hæc salutare cõsilium, cooperante Domino, tibi impendam pro meo posse.

His auditis Guilielmus, cui omnis mora erat longa nimis, domum regressus est. Sed, & monitorum salutarium non obliuiosus auditor, religiosæ solicitudinis suæ nulli extraneorum aut propinquorum voluit esse relator. Domestici tamen eius, rem penitus ignorantes, vt eum viderunt cum rebus indictis, ad suum redire præceptorem, fę lic bus eius actibus inscij execrabiliter maledicentes, æstimabant eũ progressurum ad consuetæ nequitiæ scelus, & furorem.

Interea dum hęc agerentur à Comite, vir Dei quendam fabrum doctum tractare fabrilia, ad se de vico proximo clam accersiuit. Sicq; e prouisum est, vt in termino iniuncto Guilelmus ad virum Dei rediens fabrum cum circulis catenisq; & vinculis ferreis vincere paratum, quem nesciebat, reperiret.

Hic instruit Eremita Guilielmũ quomodo pænitentiã aget.

Mox igitur vt intrauit, audiuit patrem spiritualem dicentem sibi: Fili Guilielme, authoritate sacrorum Canonum salubriter admonemur, nè falsis pœnitentijs laicorum animas decipientes, in infernũ protrahi patiamur. Veritas est irrefragabilis, & negare nõ possumus, quòd nullum malum impunitum manet, sicut nullum bonum irremuneratum. Aut enim Deus punit, aut homo. Modus autem puniendi secundùm modum præteriti delicti debet extendi. Melius est ad momentum temporaliter cruciari, quàm supplicijs a Iudici sempiternis. Si ergo verè pœnites, & ad cælestis fastigij adeptionem suspiras, talem tibi pœnitentiæ districtionem, tamen citra condignum impono: Imprimis quia ieiunium domat pestes carnis, oratio pestes mentis, eleemosyna verò ad omnia mala valet:

Ieiunium. Oratio. Eleemosyna.

per hæc tria emplastra preciosissima tibi indico, te posse redire ad patriam claritatis ęternę. Ibis igitur, & vendes omnia quæ habes, & dabis pauperibus vt exoneratus, & nudus, sequi possis non habentem, vbi caput suũ reclinaret. Deinde quia omnia ista extra te sunt, propriam loricam ferreã ad carnem super nudum præcipio te portare omnibus diebus vitæ tuæ.

Vide quã duram satisfactionẽ vir sanctus imponat Comiti iã verè pænitẽti.

Posthæc, quia in factis tuis offendisti plurimos nudis pedibus Apostolico conspectui te præsentabis, vt secundùm eius arbitrium, satisfacias Domino: à quo pro tuis sceleribus longè lateque anathematis es opprobrio condemnatus. De orationum verò pondere, & mensura nihil impono, cõfidens quod processu temporis, cum dilatato pede amoris viam mandatorum Dei currere cęperis, vnctio eius te docebit de omnibus. His dictis Comes totus in Dei amorem succensus, inter manus fabri, & solitarij proprijs vestibus exuitur, & lorica fortiter ad carnem connexa, superuestitur, firmiterque per totum copus decem catenis seu vinculis, artificis magisterio subtiliter constringitur: nè processu temporis facilè dissoluatur. Post hoc asperrimo cilicio desuper contegitur, ferrumque galeatum subtiliter, vt solui non valeat, capiti militis imponitur: sicque spiritualibus armis onustus, à suo præceptore dimittitur, & abire permittitur.

Ecce tibi formã pfecta cõuersionis in tam illustri viro.

Longam cum homine nouus homo moram non traxit, sed pectore sitibundo velociter in propria rediens, bona omnia terrena ante possessa sibi detraxit, & pauperibus erogauit. Res verò quas ad manum non habuit, ex corde proiecit, & contempsit. Omnibus ergo pro Christo percalcatis, nudis plantis, illo suo vestitu ferreo atque asperrimo circundatus, rutilans in luto margarita, dominum papam visitauit. Quid ni visitaret bonos in mundo, quem visitauerat oriens ex alto? His

Largitur omnia sua pauperib.

Adit Romanũ Pontificem vt erat ab Eremita iussus.

dicbus

diebus præsidebat sanctæ sedi Apostolicæ Eugenius Papa tertius, qui propter vipeream quandam progeniem Apostolicæ sedi rebellantem Rhemis agebat, & inter cætera, celebrato concilio, sententiam antiqui anathematis, in Guilielmū comitem dudum latam renouare cotauit. Ignorabat enim iam conuersum atque mutatum in virum alterum.

Eugenius Papa habet Synodum Rhemis.

Osculatur comes pedes Eugenij Papa.

Interim Guilielmus accessit. Paulus factus ex Saulo, vt videret Petrum & prostratus solo tenus, sacra eius vestigia reuerenter osculabatur Cui Dominus Apostolicus tertur dixisse: Quis enim es tu? At ille: Ego sum (inquit) comes Guilielmus, peccator, & impius, quē pro meis meritis iustè quidem tu cum prædecessoribus tuis, anathematis mucrone percellere decreuisti, & velut membrum putridum à corpore Ecclesiæ præscidisti. Homicidia, adulteria, sacrilegia, & omnia opera nefaria, quæ de me incenstuoso, & schismaticoribi dicta sunt, vera sunt. Si iniquitates à Domino obseruentur mæ, maior est iniquitas quàm vt veniam mereat. At quoniam misericordiarum Domini nostri Iesu Christi non est numerus, tu sana me medicamento pœnitentiæ: cui vice Christi ligandi, & soluendi potestas super terram commissa est Ad hæc expauit vehementer Dominus Apostolicus: & arbitratus aliqua sub specie, Iacob sibi velle illudere, fertur respondisse: Comitem quidem Guilielmum, peccatorem coram Domino, sæpè audiui, sed eum facie tenus nunquam cognoui: & ideo si vera sunt, quę tu dicis: ego non noui. Sed esto. Aut tu es in persona Guilielmus, aut tu non es. Si tu non es, & voluisti mihi illudere, indignationem Dei omnipotentis, & nostram incurras, co quòd Christo Domino reuerentiam debitam exhibere non curas: sed subsannationem eius procuras Si verò tu ipse es, & nō alius quomodo pœnitentem te esse simulas? Quomodo potest Aethiops mutare pellem suam, & pardus varietatē suam, & tu potes benefacere post iniquitates tantas Fratris tórum incestu maculasti, in orbe schismata seminasti nequitijs tuis climata mundi perturbasti, Et tibi post hæc de plena pœnitentia cordis quomodo credam? Maledixi tibi, & eris maledictus. Scio tamen Dominum magna, immo maiora tibi posse facere, quia omnipotens est: sed inueteratum dierum malorum ad plenum pœnitere, despero. Surge itaque de medio, & vade ad dexteram, siue ad sinistram.

Vide confessionem coram Pōtifice.

Ad hæc timidus Guilielmus surrexit, & ad modum publicani Euangelici stetit à longè, dixitq;. Reuera Guilielmus Comes ego sum peccator nimius, & ad tuam dignationem pro remissione criminū millus. Sed ex quo verbis meis fidem adhibere recusas, saltem mihi gratiam benedictionis tuę largire, & Apostolicæ beneficium absolutionis. Quod si non obtinuero, & per incuriā tuā neglectus fuero, Deus in cuius conspectu sto, sanguinē animæ meę de manibus tuis requirat, qui sinum viscerum paternorum reuerso filio prodigo præcludere non formidas. Hos sermones cum audisset Papa religiosus, timore perculsus dixit ad Guilelmum. Patriarcha Hierosolymitanus vir est insignis prudentiæ, & magni consilij: ad ipsum te remitto, illiq; meam super animam tuam, potestatem committo.

Ecce insignem humilitatē peccatoris.

Salutato igitur humiliter summo Pōtifice, Guilielmus Hierosolymam profectus est. Vbi incredibili charitatis officio, & summo cum gaudio à Patriarcha exceptus est, qui eum salutaribus satisfactionis vinculis alligauit Cumque eum cohabitantem secum retinere niteretur, vir Dei iam fugiens publicum, nullatenus acquieuit, sed magis solitariam vitam ducere prælegit. Arctissimam igitur speeum desuper coopertam, intra ambitum atrij domus suæ, instar tugurij leprosorum, fabricari fecit, in qua nouem annis continuis cum omnia ciborum parsimonia se reclusit.

Vide quo nullos recuset labores pro obtinēda venia.

In specu degit annis nouē.

In illo humili tugurio hoc modo constitutus Deo, & hominib gratus, ...

ſe hoſpitem exhibebat apud Patriarcham: ita vt Patriarcha omnibus ſe bonis ſpiritualibus repletum diceret, ad introitum eius. Ipſe autem nihil nouerat, niſi tugurium ſuum in quo claudebatur, & tegumentum quo operiebatur, & panem arctum aquamque breuem, quibus reficiebatur. Domus erat cella, potus, aqua: cibus, panis nigerrimus: habitus ferreus, & aſperrimus: lectus, antrum: culcitra, ſolũ: capitale, ſaxum: coopertorium, tectum. Vitam iſtam ducebat in patientia, ſed futuram in deſiderio expectabat. Degebat pauper in cella, diues in conſciẽtia, theſaurizans in cœlo, & nihil habens in mundo. Securior dormiebat pauper in terra, quàm diues in auro, & purpura. Sæpè noctes peruigiles in oratione ducebat, & cum tandem aliquando ad neceſſitatem naturæ tenuiſſimo ſomno opus eſſet, lachrymis ſtratum ſuum prius rigabat. Manibus pectus, genibus pauimentum tundebat, votis & deuotis precibus cœlos cumulabat, lachrymis genas rigabat, gemitibus, & ſuſpirijs tugurium mugiebat. His, & alijs ſimilibus exercitationib. aſſuetus, cœpit Angelorum erudiri viſitationibus, commoueri ſuggeſtionibus, ſedulitate conſolari.

Vita durißima.

Exercitia eius.

Angelicis fouetur cõſolationibus.

Interea cognati, & noti vbique terrarum Guilielmum requirere cœperunt, miſſisque aliò atque aliò nuncijs, tandem ad ſuum eremitem peruenerunt. Bone Deus, quibus machinis, quibus fraudibus ſeruum tuum non ſunt aggreſſi? Diceres rediuiuum Iob, cui inſultarunt reges: in tantum inſultabant Guilielmo quotidie domeſtici eius, & affines. Vnde factum eſt, vt impetum superuenientium amicorum, frequentiam propinquorum, & infeſtationem notorum, ferre non ſuſtinẽs, eorum fraudes, & machinationes per fugæ remedium cogitaret declinare. Quod factum eſt. Nam valedicto hoſpiti, clanculum recedebat, & ſolitarius ibat, quocunque, inſtar Eliæ, eum ſpiritus duceret.

Vbiq; perquiritur à cognatis.

Fuga declinat tentationes cognatorũ.

Contigit autem, vt peragratis ſuperioribus partibus Tuſciæ, intra confinia Lucenſium veniret. Ibi ciues Lucenſes ſimultate quadam oborta aduerſus vicinos eorum caſtrum quoddam fortiter obſidebant: ſed nullis viribus, vel induſtria expugnare poterant. Guilielmus autem cum iter, per medium illorum, faceret, & cauſam obſidionis cognouiſſet: Profectò (inquit) caſſo labore bellatores hi cõſumuntur. Mihi ſi hæc pugna cõcederetur, intra paucos dies ſtratis muris, caſtrũ hoc occuparetur. Hęc cũ ad aures principũ peruenissent, vocato ad ſe Guilielmo (quem ex ipſa ſtatura virũ bellicoſum eſſe facilè iudicabant) ſuadent perſuadentq́;, vt expugnationis triumphum ipſe ſuſcipiat. Cumq́; iam pœnitentiæ oblitus, militares induiſſet habitus, ſequenti nocte tranſacta, ſummo mane, omnino ſe lumine priuatum reperit oculorũ. Videns igitur rediuiuus Saulus plaga cæcitatis ſe eſſe percuſſum, pudibundus, & valde confuſus, luce clarius perpendit, ab angelo ſatanæ ſibi fuiſſe illuſum: & compunctus corde, quòd ſemel manum mittens ad aratrum reſpexiſſet retro, difiniuit ad Dominicã militiam ſe protinus rediturum, & nũquam in perpetuum ab ea receſſurũ. Vix collapſa pietatis vota animo renouauerat, cum protinus ex inſperato amiſſum lumen recepit. Sicque ad Dei militiam regreſſus eſt coactus, à qua ſtultè digreſſus fuerat ſpõtaneus.

Hic iã nõ nihil retrò reſpicit.

Percutitur cæcitate ob temeritatem.

Recipit viſum.

Reſumptis igitur ſpiritalibus viribus ad domum Patriarchæ reuerti conſtituit. Quò proſperè perueniens in prius quidem ſe tugurium recepit, ſed diſtrictiori vita ſolito arctius ſe afflixit. Sed nec muſcę morientes, quę perdunt ſuauitatem vnguenti, defuerunt ibidem. Adfuit, ſicut ante, notorum, & propinquorum multitudo, tumultuoſa & rebellis infeſtatio non quieuit. Sed Chriſti famulus ſepiebat aures ſuas ſpinis, & neque ſeducebatur blandimẽtis, neque concutiebatur minis. Atque vt nimiam eorum infeſtationem euitaret, abijt ad ſolitudinem quandam propinquam, in qua ardentiori adhuc pietatis ſtudio ſe Domino conſecrabat.

Redit in ſpecũ ſuũ.

Iterum illicitur ab amicis.

Abit in ſolitudinẽ.

Poſt

Post hæc vir Domini in omnibus pauidus, & propriam habens fragilitatem suspectam, cœpit prudenti secum animo reuoluere periculum, quod ei soli degenti imminebat. Neq; in eo à scopo aberrauit. Malum enim quod nemo videt, nemo arguit, & væ soli, quia si ceciderit, non habet subleuantem. Vbi enim non timetur repræhensor, tentator accedit securius, & iniquitas perpetratur licentius. Volens igitur perniciosum declinare ocium, Beati Iacobi Apostoli limina visitauit. Vbi cum aliquamdiu fuisset demoratus, in Tusciam reuersus, in Pisanorum partibus, speluncam horridam, in sylua, quæ Liualliа nuncupatur, reperit. In hanc descendens, cum alio quodā religiosorum hominum cœtu, Domino ibidem strenuè famulari cœpit. Sed cū illi tantam Guilielmi virtutem nullo modo assequi possent, tędio affecti, improba contra eum consilia machinari cœperunt. Quod animaduertens vir sanctus, hospitale (quod iam ibidē in peregrinorum aduentū extruxerant) Petro cuidam, qui impijs cæterorum consilijs non consenserat, commisit: & ipse ab inde profectus ad montē, qui de Pruno nuncupatur, peruenit. Ibidē in sylua opacissima, sub quodam tugurиolo, nouum Domino famulatum instituit. Erat locus propter serpentum, & dæmonum frequentiam hominibus valde infestus, sed hi nō magis virum sanctum, quàm muscæ quædam, deterrebant. Vnum ex omnibus, de insultibus dæmonum ibidem toleratum, commemorare libet.

Visitat S. Iacobum.

Speluncā horridam ingreditur in Liualia.

Venit ad montē de Pruno.

Quadam nocte, cum tota mente attentius diuinis esset meditationib. intentus, audiuit subitò exercitum aduenientium dæmonum, qui quasi totam vallem occupantes, phaleris equorum perstrepebant. Inter quos vnus cæteris clarior, & virtute robustior apparuit in specie proprij genitoris, & ad Guilielmum cum vociferatione clamoris dicere cœpit: Fili mi, Guilielme quæ te mentis insania exagitat, quòd durissimis hisce laboribus, inedia, frigore, & vestitu asperrimo te sine causa, & ratione affligis? Quiesce ab hac stultitia tua, quiesce à capitis tui melāncholia. Fruere bonis, quæ nobis à Deo concessa sunt. Ecce terram tuam alieni deuorant, nec est, qui eis possit resistere. Festina igitur, & si te pietas solicitat, pupillorum, & viduarum patrocinium suscipe, qui propter absentiam tuam ab iniustis opprimuntur. Hæc, & huiusmodi princeps dæmoniorum auribus eximij principis inculcabat, sed ille nihil adhæc respondit penitus. Videns ergo diabolus occultam suam contemni fraudulentiam, in apertam prorupit violentiam. Effractis siquidem cellulæ foribus, cum multitudine copiosa, tam acriter verberibus eū ceciderunt, vt conquassatis, & confractis membris omnibus, vix semiuiuū relinquerent.

Dæmonin patris figura ei apparet.

Dæmones dirè eum verberāt.

Recedentibus autem malitiæ satellitibus, subitò adfuere tres incredibili pulchritudine virgines: Inter quas vna cæteris facie venustior, sermonę suauissimo eum consolabatur, & inflicta vulnera pretioso vnguento protinus curauit. Interea diabolus, vt vindictam acriorem de eo expeteret, molitus est per alios, quod per se implere non poterat. Nulla pestis efficacior est ad nocendum, quā familiaris amicus. Immisit igitur in corda sodalium, & qui cum eo habitabant falsorum fratrum, vt assiduis calumnijs, & opprobrijs eum fatigarent. Multò tempore vir sanctus eorum nequitias, & improbas machinationes inuicto animo pertulit: sed cum malignitatem eorum finem nullum habere animaduerteret, rursus in syluam Liualliam rediji. Sed cum neq; ibidem inuidiæ pestis deesset, immò multò etiam vehementius grassaretur, cęlesti voce admonitus in montem Pertitium iuxta Castellionē Burianensem abijt. Sed cum ibidem frequentiam pastorum, amicam solitudinem perturbantium, ferre non posset, egressus inde, tandem, lustrato vndique loco, Castellionem deuenit: vbi à viro quodam honesto, & mansuetudinis laudibus mirificè ornato, humanissimè exceptus est, & benignè liberaliter-

Beatissima Virgo Maria illi apparens eius sanat vulnera.

Multa patitur à falsis fratrib.

Quidā vir bonus recipit illū in domū suā.

raliterq; habitat. Habebat idem vxorem pari pietate, & mansuetudine præstantem, quæ cum die quodam febre miserabiliter infestaretur, Guilielmus hospitæ suæ misertus, Christi nomen ardentibus precibus super eam inuocauit, & protinus sæuientis morbi vim repressit. Hinc cum hospes eum studiosius colere, & tanquam sanctissimum honorare inciperet; ille ab omni honoris cupiditate abhorrens clanculum fugam iniit; atque ad ecclesiam S. Nicolai perueniens, à Guidone presbytero viro admodum venerabili, benignè exceptus fuit. Nec multo post, eius beneficio fretus, in vallem, quæ dicitur stabulum Rodis, est introductus. Erat autem stabulum Rodis, soli tudo horribilis sanè, & planè inculta. Ibi vili quodam tugurio extructo, in tanta innocentia reliquum vitæ tempus, annũ videlicet cum dimidio, exegit, vt volueres cæli cum illo vescerentur, bestiæ ferocissimæ, deposita quodammodo rabie naturali, mansuetæ redderentur, eumq; reuererentur. Animalia quantumcumq; syluestria, sacra eius vestigia, humi prostrata, deosculabantur. Diceres Eliam inter coruos, ouem Christi inter lupos, Lazarũ inter canes, Danielem inter Leones, Moysen inter Serpentes, Dauidem inter vrsos, Ioseph inter Ægyptios, Bene dictum inter Volueres. Cæpit etiam ibidem spiritu prophetiæ clarere.

Precib. pellit febrem ab hospita sua.

Stabulum Rodis solitudo horrida à sancto viro habitatur.

Erat iisdem temporibus S. Albertus, bonæ indolis adolescens, viri Dei minister, & eius sanctissimis disciplinis præclarè institutus. Hunc, cum iam seni morbo correptus, transitum suum ad cælestem patriam instare cognosceret, Castellionem destinauit: ut ei sacerdotem, qui sacrosanctis mysterijs iter eius muniret, adduceret. Venit sacerdos, de cuius manu postquam omnia sacramenta rite percepisset, subitò (dictu mirabile) primus pallor, qui ex squalore, & inedia corpori eius obrepserat, in gratissimum colorem mutatus est. Denique ita excessit è vita, vt defunctus viuere, & viuens mortuus videretur, cui viuere Christus fuerat, & mori lucrum.

Albertus præclarus viri Dei discipul⁹.

Feliciter obdormiit in Domino.

Corpus fuit à discipulo Alberto, & presbytero sepulturę mandatũ in hortulo, quem, ipse dum viueret, proprijs manibus coluerat. Quo in loco postea humili schemate constructum est oratorium, vbi morbidis, & varijs depressis languoribus multiplex à Domino præstatur beneficium. Ibidem cæcis restituitur visus, surdis auditus, claudis incessus, leprosis mundities, & cuiuis, quauis in calamitate opem eius imploranti, ineffabilis Domini misericordia. Obijt autem vir sanctus anno incarnati verbi 1156. 4. Idus Februarij. Sepultusq; est in Stabulo Rodis in agro Senensi.

Miracula ad eius tumulum.

PASSIO BEATISSIMORVM Martyrum, Saturnini Presbyteri, Datiui, Felicis, Ampelij, et multorum aliorum. Ex ijs quæ in Actis publicis, relata sunt.

Temporibus Diocletiani, & Maximiani, bellũ diabolus Christianis indixit isto modo, vt sacrosancta Domini testamenta, scripturasq; diuinas ad exurendum peteret, basilicas Dominicas subuerteret, & ritus sacros cœtusq; sanctissimos celebrari prohiberet. Multi metu suppliciorum perterriti, tradendo diuina testamenta à fidei cardine cadebant: Sed multo plures eas conseruando, & pro sanctissimis Christianæ fidei mysterijs ad extremum vitæ spiritum pugnando intrepidè sese in quoduis periculum inferebãt. Aduolabãt vndique uersum immensa agmina confessorum, & vbi quisq; hostem reperierat, castra illic Dominica collocabat.

11. Febr.

Persecutio Christianorum.

Cum die quodam in ciuitate Alutinensi bellica tuba Christianæ fidei hostes ad arma conuocaret, gloriosi martyres, vt sese impijs conatibus opponerent, in domo Octaui Felicis conuenerunt: qui dum sacra mysteria singulari pietatis studio celebrarent, fuerunt à Co-

Alutinensi.

à Coloniæ magistratibus apprehensi: quorum nomina hæc fuisse recensentur: Saturninus presbyter cum filijs quatuor, idest, Saturnino iuniore, & Felice lectoribus. Maria sanctimoniali, Hilariano infante. Datiuus, qui & senator. Felix, Felix alius, Emeritus, Ampelius, Rogatianus, Quintus, Maximianus, Thelica, Rogatianus, Rogatus, Ianuarius, Cassianus, Victorian⁹, Vincentius, Cæcilianus, Restituta, Prima, Eua, Rogatianus, Guinalius, Rogatus, Pomponia, Secunda, Ianuaria, Saturnina, Martinus, Dantus, Felix, Margareta maior, Honorata, Regiola, Victorinus, Pelusius, Faustus, Dacianus Matrona, Cæcilia, Victoria, Hectina, secunda Matrona, Ianuaria.

Nomina sanctorum martyrũ.

Hi apprehensi, producebantur alacres ad forum. Ibi primùm aggressi cõfessionis palmam, magistratus elogio sustulerunt. In isto namque foro, iam pro Dominicis scripturis dimicauerat cęlum, cũ Fundanus ciuitatis quondam episcopus, scripturas Dominicas traderet exurendas. Quas cum Magistratus sacrilegus igni apponeret, subito imber sereno cęlo diffunditur, ignis scripturis sanctis admotus extinguitur, grandines adhibentur, omnisque ipsa regio, pro scripturis Dominicis, clementus furentibus, deuastatur.

Diuinomiraculo scriptura seruantur.

Hinc igitur Christi martyres grauissimis onusti vinculis Carthaginem ad Anulinum proconsulem missi sunt. Ibant læti, & alacres, atque per totum iter Hymnos Domino canticaq; psallebant. Producti autem ante Proconsulem admiranda sanè constantia sæuientes Diaboli impetus retundebant. Primus omnium Datiuus à Procõsule de statu, & conditione sua interrogatus intrepidè se Christianum esse respondit. Quo responso accepto, iussit eum in eculeum leuatum vngulis ferreis crudeliter laniari. Cumque carnifices iussa crudelia atroci velocitate cõplerent, & erectis vngulis martyri immineret: subitò sese per medium Thelica fortissimus martyr tormẽtis subiecit, atque clamauit, quia Christiani sumus nos. Proconsul ea animi magnitudine conturbatus primũ obstupuit, deinde ita grauiter excandescens, ingemiscensque, Christi martyrem frequentibus ictibus vehementer contusum, perstridentibus vngulis discerpi iussit. At contra Christi martyr Thelica, de media carnificum tabie preces huiusmodi cum gratiarũ actione Domino fundebat Deo gratias: In nomine tuo Christe, fili Dei, libera seruos tuos. Talia precanti Proconsul: Quis, inquit, est auctor tecum congregationis vestræ? Qui crudelius sæuienti canificer clara voce respondit: Saturninus Presbyter, & omnes. Quærente igitur Proconsule Saturninum, eum ostendit: non quòd illum prodiderit, sed vt eum quem secum aduersus diabolum dimicare cernebat, gloriosũ redderet: atq; vt illi pãderet, se (q̃a de Dñica collecta quæstio erat) integrã collectã p̃sente nimirum presbytero, celebrasse.

Martyres supradicti mittuntur Carthaginem.

Datiuus suspẽditur in eculeo.

Thelica martyr fortissimus.

Inter tormẽta Deo gratias agit.

In hisce igitur corporis laniamẽtis cõstitutus martyr, tortori pariter, & Proconsuli his vocibus impietatem, & scelus exprobrabat: O vos infelices, quid tanto furore contra Deum insanitis? q̃d innocẽtes laniatis? Nõ sumus homicidę, nõ fraudẽ fecimus. Deus miserere: Gratias tibi ago: Dñe da mihi constãtiã. Libera seruos tuos à captiuitate hui⁹ sęculi. Et cũ vngularũ ictib. concussa fortius latera sulcarẽtur, profluensq; sanguinis vnda, violentis tractibus, emanaret, Proconsulẽ sibi dicẽtẽ audiuit: Incipies sentire, quæ vos pati oporteat. Cui martyr ad gloriam, Detargato aũt iam corpore, totis atq; constãti sermone victor proclamauit: Minas vestras, tormẽnta vestra, atque supplicia nihili facio. Sola mihi lex Dei, quã didici, pro qua morior, cui æ est. Dñe Iesu Christe tu es spes nostra. Tu spes Christianorũ, tibi seruimus, à te gratiã, & misericordiã sempiternã expectamus. Talia voce libera, & cũ gaudio, p̃clamãte, Annlini magis totq; batur. Cui⁹ tãdẽ rabies feroci tate saeui bata, martyrẽ carcerib. recludi iussit.

Thelica 'insignis virtutis, et animi magnitudo.

Dire torquetur.

Egregia fortitudo, inter tam acerba tormenta.

Thelica recluditur in carcerem.

Post hæc Datiuus rursus ad certamẽ trahitur. Qui cum pẽdendo in eculeo extensus, se voce sæpius repetita.

Chri-

Victoria frater impius, & gentilis calumniatur martyrē.

Christianum esse, & collectam fecisse fortiter proclamaret, emersit sanctissimæ Victoriæ martyris frater, vir lande togatus: sed à sanctissimo religionis Christianæ cultu ipsis temporibus alienus. Qui suspensum in eculeo martyré, profanis vocibus hactenus arguebat: Hic est, dicebat, qui sororem nostram Victoriā seduxit, Hic qui puellares animos præstigijs suis in fraudem allexit. Hic qui sororem nostram vnà cum Secunda, & Restituta, Carthagine secum ad Alutinensem Coloniam perduxit. Hęc eo clamitante, Victoria non ferens collegam suum iniquis appeti criminibus, statim Christiana libertate prorumpens: Nullius, inquit, pręstigijs, quemadmodum tu dicis, seducta sum: neq; ego eum ipso ad Alutinensem Coloniam veni: sed omnia mea sponte peregi. Nam, & in collecta fui, & Dominicum cum fratribus peregi, quia Christiana sum. Tunc impudens aduocatus maledicta exaggerabat in martyrem: quæ martyr gloriosus de eculeo constanter refellebat.

Victoria constanter fratris sui calūnias refutat.

Datiu⁹ dirissime torquetur.

Inter hæc Anulinus furore excandescens premi vngulas in martyrem iubet. Carnifices truculentis vultibus aduolabant, dictoq; citius secreta pectoris, diruptis cutibus, visceribusq; diuulsis, nefandis aspectibus adnixa crudelitate pandebant. Inter hæc martyris mēs immobilis: & licèt membra rumpantur, diuellantur viscera, latera dissipentur, animus tamen martyris integer inconcussusq; perdurabat. Denique dignitatis suæ memor Datiuus tali voce preces ad Dominum sub carnifice sæuiente fundebat O Christe Domine non confundar. Hac voce Proconsulem rursus acrius in se excitauit. Cuius recrudescente sæuitia, geminata martyris dignitas, iterato vngulis sulcantibus, exaratur. At martyr ad vulnerum cruciatus sæuissimos pristinam suam repetens orationem, Rogo, ait, Christe non confundar. Quid feci? Saturninus est presbyter noster.

Preces ed ad Christū in tormentis.

Saturnin⁹ presbyter vocatur ad cruciatus.

Post hæc Saturninus ad prælium postulatur, Datiuo interim in carcerem recluso. At verò Saturninus recēti martyrum sanguine delibutus, eum, in eculeo penderet, admonebatur in eorum fide persistere in quorum cruore perstabat. Hic cum interrogatur vtrū ipse auctor esset alijs ad Christi religionem: respondissetq; auctor: Emeritus lector ad certamen exiliens: Quin, inquit, ego sum auctor, in cuius domo collecta facta fuit. Proconsul, qui iam toties martyrum cōstantia victus fuerat, impetus Emeriti perhorrescens, meditata iamdiu in martyribus voce, terrorem suæ iræ commouit, atq; carnifices vt vires suas in Saturninū ostēderent hortatus est. Ruunt illi in senile presbyteri corpus, illudq; grassante rabie, rupta neruorum connexione, discerpunt. Attali voce Dominum presbyter precabatur. Rogo te Christe exaudi. Gratias tibi ago Deus, iube me decollari. Rogo Christe miserere: Fili Dei subueni. Cui Proconsul: Quare cōtra præceptum Imperatorum facis? Et presbyter: Lex sic iubet, lex sic docet, inquit. Legis denique voce deterritus Anolinus: Pareant, inquit: eumq; in custodiam carceris redigens, exoptato supplicio destinauit.

Emeritus prosilit ad certamen.

Saturnin⁹ cruciatur atrociter.

Mittitur in custodiā.

Post hūc Emeritus ad supplicia protractus, & à Proconsule interrogatus, quare contra præcepta Imperatorum alios in domum suam ad Dominicum celebrandum recepisset? Quia, inquit, fratres mei sunt, ideoq; illos cum gaudio suscepi. Hoc dato responso, statim in eculeo extensus iubetur atrociter vexari. Qui cum validos ictus, innouato carnifice pateretur: Rogo, ait, Christe subueni. Et interloquenti Proconsuli, Non oportuerat te eos suscipere, respōdit: Non potuerā, quin susciperem fratres meos. At Procōsul sacrilegus: Sed prior erat iussio Imperatorum, & Cæsarum. Contra religiosissimus martyr: Deus, inquit, maior est, quàm Imperatores. Rogo te Christe Iesu, da constantiam. Breuiter patior, libenter patior: Christe non confundar.

Emeritus constantissime respondet.

Torquetur.

Iam ferina rabies, ore cruento tormentis martyrum saginata, languebat: cum Felix nomine, & passione proces-

Felicis certamen.

sit:

Et in prælium, acieſq. Domini omnis incorrupta, & inuicta perſtabat. Tyrannus autem mente proſtratus, anima, & corpore diſſolutus: Spero, inquit, vos hanc potius partem eligere, qua poſſitis viuere, vt inuictiſſimorũ Imperatorum præceptis obtẽperetis. Contra quæ inuicti martyres Chriſti, tanquam ex vno ore dixerunt: Nos Chriſtiani ſumus: non poſſumus niſi præceptum Domini, legem ſanctiſſimam, ad extremum vitæ ſpiritum cuſtodire Qua confeſſione confuſus gra uiter Anulinus, Fęlicem fuſtibus cæſum, cæleſti concilio martyrum, exple ta paſſione, ſociauit.

Præclara martyrũ vox.

Alterius Fœlicis agon.

Hũc protinus ſequitur alius Fęlix, qui pari virtute congreſſus, etiam ipſe fuſtium lęſione, ſuperioris eſt Fęlicis martyrio copulatus Poſt hos ſuſcepit certamen Ampelius, cuſtos legis, ſcripturarum diuinarum fideliſſimus con ſeruator: Hic, quærente Procõſule, an in collecta fuiſſet. Hilaris atq; ſecurus alacri voce reſpondit: Cum fratribus feci collectam, Dominicum celebraui & ſcripturas diuinas habeo mecum, ſed in corde meo conſcriptas. Chriſte, tibi laus, tibi gloria, exaudi me Domine. Qui cum hæc dixiſſet, ceruicibus contuſus, quaſi iam in tabernaculum Dominicum cum fratribus relegatur.

Ampelij martyriũ.

Item Rogatiani Quinti.

Hunc ſequitur Rogatianus. Qui confeſſus Domini nomen, ſupradictis fra tribus iungebatur illęſus. Quintus ve ro applicitus, egregiè nomen Domini magnificeq; confeſſus: cæſus fuſtibus in carcerem traditur, condigno marty rio reſeruatus. Hunc ſequebatur Maximianus, in confeſſione par, in congreſſione confimilis, in victoria triumphis æqualis Poſt quem iunior Fęlix, ſpem ſalutemq; Chriſtianorum Dominicum eſſe proclamans. Cum ſimiliter etiam ipſe fuſtibus cæderetur, Ego, inquit, deuota mente celebraui Dominicum, collectam cum fratribus feci: quia Chriſtianus ſum. Qua confeſſione meruit fratribus etiam ipſe ſociari.

Maximiani.

Fœlicis.

Saturnini iunioris

At iunior Saturninus, martyris Saturnini presbyteri progenies, in certamen optatum feſtinus acceſſit, propetãs patribus virtutibus glorioſiſſimis adæquari Cui cum Proconſul furibun d' dixiſſet: & tu Saturnine, interfuiſti, reſpõdit Saturninus Chriſtianus ſum. Egi Dominicũ quia Saluator eſt Chriſtus. Quo nomine Saluatoris audito, Anulinus exarſit: & in filiũ, patrium inſtaurat aculeum. Ibantin adoleſcentis latera paternis vulneribus laſſi lictores, & adhuc humectantem in vngulis patrium ſanguinem, cognato filij cruori miſcebant. At iuuenis gemini ſanguinis admixtione recreatus, me delam potius quàm tormenta ſentiebat: & recepta in tormentis fortitudine, fortiſſimis vocibus exclamabat: Scripturas Dominicas habeo, ſed in corde meo. Domine Ieſu Chriſte da cõſtantiam: Spes n. eſt vitæ. Anulinus autem: & quare, inquit, contra Imperatorum præcepta facere voluiſti? quia reſpondit martyr: Chriſtianus ſum. Hoc audito: Parce, inquit, & ſtatim ceſsãte tormento, in Patrium conſortium relegatur.

Dirè torquetur.

Interea mergebat in noctem horis labentibus dies, & conſumptis cum ſe le tormentis, defecit atra tortorum rabies: & cum ſui iudicis crudelitate languebat. Deſertus igitur à die Tyrannus, comprehenſus à nocte, tot ac tantis congreſſionibus ſuperatus, cum ſi vlterius cum ſingulis confligere non præſumeret, deuotas confeſſorum mẽ tes hiſce fraudibus, & blanditijs eſt ag greſſus: vidiſtis, quibus ſint affecti tormentis, qui mente impia Imperatorũ noſtrorum iuſſa contemnunt: ideoque paterno vobis animo conſulo, vt prudenter eorum inſaniam declinetis: & ſalutem veſtrã eorum dementiæ præferatis Ad hæc glorioſi martyres Chriſti, læti ac triumphantes vno ore exclamarunt: Chriſtiani ſumus. Qua voce proſtratus diabolus, & Anulinus confuſus Sanctos, omnes in carcere martyrio deſtinauit

Anulinus Proconſul martyres blanditijs poſt tormẽta aggreditur.

Victoria virginitas comion, et certamen egregium.

Et ne deuotiſſimus fœminarum ſexus, florentiſsimusq; ſacrarum virginum chorus certaminis tanti gloria priuaretur, omnes fœminæ, Chriſto Domino auxiliante, in Victoria congreſ-

lum ergo temporis, & monita vitæ ac salutis, iam securior locutus est senior dicens: Reuertere in domum tuam vnde existi, & nemini dixeris, quòd conceperisti. Volo enim te esse cautū, & declinare inanem gloriam, quę est virus virtutum, & dęmonium meridianum. Postea indutus cunctis armis militaribus, quibus antea malefacere præsumpsisti, ascensoq; meliori equo, ad me clanculum solus festinabis in habitu militari. Et post hæc salutarecō silium, cooperante Domino, tibi impendam pro meo posse.

Vide mirabile Eremitæ cōsiliū.

His auditis Guilielmus, cui omnis mora erat longa nimis, domum regressus est. Sed, & monitorum salutarium non obliuiosus auditor, religiosæ solicitudinis suæ nulli extraneorum aut propinquorum voluit esse relator. Domestici ea non eius, rem penitus ignorantes, vt eum viderunt cum rebus indictis, ad suum redire præceptorem, fęlic bus eius actibus inseij execrabiliter maledicentes, æstimabant eū progressurum ad consuetæ nequitiæ scelus, & furorem.

Interea dum hęc agerentur à Comite, vir Dei quendam fabrum doctum tractare fabrilia, ad se de vico proximo clam accersiuit. Sicq; te prouisum est, vt in termino iniuncto Guilelmus ad virum Dei rediens fabrum cum circulis catenisq; & vinculis ferreis vincere paratum, quem nesciebat, reperitet. Mox igitur vt intrauit, audiuit patrem spiritualem dicentem sibi: Fili Guilielme, authoritate sacrorum Canonum salubriter admonemur, nè falsis pœnitentijs laicorum animas decipientes, in infernū protrahi patiamur. Veritas est irrefragabilis, & negare nō possumus, quòd nullum malum impunitum manet, sicut nullum bonum irremuneratum. Aut enim Deus punit, aut homo. Modus autem puniendi secundùm modum præteriti delicti debet extendi. Melius est ad momentum temporaliter cruciari, quàm supplicijs iudici sempiternis. Si ergo verè pœnites, & ad cælestis fastigij adeptionem suspiras, talem tibi pœnitentiæ districtionem, tamen citra condignum impono: Imprimis quia ieiunium domat pestes carnis, oratio pestes mentis, eleemosyna verò ad omnia mala valet: per hæc tria emplastra preciosissima tibi indico, te posse redire ad patriam claritatis ęternę. Ibis igitur, & vendes omnia quæ habes, & dabis pauperi, bus vt exoneratus, & nudus, sequi possis non habentem, vbi caput suū reclinaret. Deinde quia omnia ista extra te sunt, propriam loricam ferreā ad carnem super nudum præcipio te portare omnibus diebus vitæ tuæ. Posthæc, quia in factis tuis offendisti plurimos, nudis pedibus Apostolico conspectui te præsentabis, vt secundùm eius arbitrium, satisfacias Domino: à quo pro tuis sceleribus longè lateque anathematis es opprobrio condemnatus. De orationum verò pondere, & mensura nihil impono, cōfidens quod processu temporis, cum dilatato pede amoris viam mandatorum Dei currere cęperis, vnctio eius te docebit de omnibus. His dictis Comes totus in Dei amorem succensus, inter manus fabri, & solitarij proprijs vestibus exuitur, & lorica fortiter ad carnem connexa, superuestitur, firmiterque per totum copus decem catenis seu vinculis, artificis magisterio subtiliter constringitur: nè processu temporis facilè dissoluatur. Post hoc asperrimo cilicio desuper contegitur, ferrumque galeatum subtiliter, vt solui non valeat, capiti militis imponitur: sicque spiritualibus armis onustus, à suo præceptore dimittitur, & abire permittitur.

Hic instruit Eremita Guilielmū quomodo pœnitentiā aget.

Ieiunium Oratio. Eleemosyna.

Vide quā duram satisfactionē vir sanctus imponat Comiti iā verè pœnitēti.

Ecce tibi formā pfectæ cōuersionis in tam illustri viro.

Longam cum homine nouus homo moram non traxit, sed pectore sitibundo velociter in propria rediens, bona omnia terrena ante possessa sibi detraxit, & pauperibus erogauit. Res verò quas ad manum non habuit, ex corde proiecit, & contempsit. Omnibus ergo pro Christo percalcatis, nudis plantis, illo suo vestitu ferreo atque asperrimo circundatus, rutilans in luto margarita, dominum papam visitauit. Quid ni visitaret bonos in mundo, quem visitauerat oriens ex alto? His diebus

Largitur omnia sua pauperib.

Adit Romanū Pontificem vt erat ab Eremita iussus.

diebus præsidebat sanctæ sedi Apostolicæ Eugenius Papa tertius, qui propter vipeream quandam progeniem Apostolicæ sedi rebellantem Rhemis agebat, & inter cætera, celebrato concilio, sententiam antiqui anathematis, in Guilielmũ comitem dudum latam renouare curauit. Ignorabat enim iam conuersum atque mutatum in virum alterum.

Eugenius Papa habet Synodum Rhemis.

Osculatur comes pedes Eugenij Papæ.

Interim Guilielmus accessit. Paulus factus ex Saulo, vt videret Petrum & prostratus solo tenus, sacra eius vestigia reuerenter osculabatur Cui Dominus Apostolicus fertur dixisse: Quis enim es tu? At ille: Ego sum (inquit) comes Guilielmus, peccator, & impius, quẽ pro meis meritis iustè quidem tu cum prædecessoribus tuis, anathematis mucrone percellere decreuisti, & velut membrum putridum à corpore Ecclesiæ præscidisti. Homicidia, adulteria, sacrilegia, & omnia opera nefaria, quæ de me incestuoso, & schimaticotibi dicta sunt, vera sunt. Si iniquitates à Domino obseruentur meæ, maior est iniquitas quàm vt veniam merear. At quoniam misericordiarum Domini nostri Iesu Christi non est numerus, tu sana me medicamento pœnitentiæ: cui vice Christi ligandi, & soluendi potestas super terram commissa est Ad hæc expauit vehementer Dominus Apostolicus: & arbitratus aliqua sub specie, Iacob sibi velle illudere, fertur respondisse: Comitem quidem Guilielmum, peccatorem coram Domino, sæpè audiui, sed eum facietenus nunquam cognoui: & ideo si vera sunt, quę tu dicis ego non noui. Sed esto. Aut tu es in persona Guilielmus, aut tu non es. Si tu non es, & voluisti mihi illudere, indignationem Dei omnipotentis, & nostram incurras, eo quòd Christo Domino reuerentiam debitam exhibere non curas: sed subsannationem eius procuras Si verò tu ipse es, & nõ alius quomodo pænitentem te esse simulas? Quomodo potest Aethiops mutare pellem suam, & pardus varietatẽ suam, & tu potes benefacere post iniquitates tantas Fratris tórum incestu maculasti, in orbe schismata seminasti, nequitijs tuis climata mundi perturbasti, Et tibi post hæc de plena pœnitentia cordis quomodo credam? Maledixi tibi, & eris maledictus. Scio tamen Dominum magna, immo maiora tibi posse facere, quia omnipotens est: sed inueteratum dierum malorum ad plenum pœnitere, despero. Surge itaque de medio, & vade ad dexteram, siue ad sinistram.

Vide confessionem coram Pōtifice.

Ad hæc timidus Guilielmus surrexit, & ad modum publicani Euangelici stetit à longè, dixitq;. Reuera Guilielmus Comes ego sum peccator nimius, & ad tuam dignationem pro remissione criminũ missus. Sed ex quo verbis meis fidem adhibere recusas, saltem mihi gratiam benedictionisquę largire, & Apostolicæ beneficium absolutionis. Quod si non obtinuero, & per incuriã tuã neglectus fuero, Deus in cuius conspectu sto, sanguinẽ animæ meę de manibus tuis requirat, qui sinum viscerum paternorum reuertenti filio prodigo præcludere non formidas. Hos sermones cum audisset Papa religiosus, timore perculsus dixit ad Guilielmum. Patriarcha Hierosolymitanus vir est insignis prudentiæ, & magni consilij: ad ipsum te remitto, illiq; meam super animam tuam, potestatem committo.

Ecce insignem humilitatẽ peccatoris.

Salutato igitur humiliter summo Pōtifice, Guilielmus Hierosolymam profectus est. Vbi incredibili charitatis officio, & summo cum gaudio à Patriarcha exceptus est, qui eum salutaribus satisfactionis vinculis alligauit Cumque eum cohabitantem secum retinere niteretur, vir Dei iam fugiens publicum, nullatenus acquieuit, sed magis solitariam vitam ducere prælegit. Arctissimam igitur specum desuper coopertam, intra ambitum atrij domus suæ, instar tugurij leprosorum, fabricari fecit, in qua nouem annis continuis cum nimia ciborum parsimonia se reclusit.

Vide quo nullos recuset labores pro obtinẽda venia.

In specu degit annis nouẽ.

In illo humili tugurio hoc modo cōstitutus Deo, & hominib gratus, gratie

ſe hoſpitem exhibebat apud Patriarcham: ita vt Patriarcha omnibus ſe bonis ſpiritualibus repletum diceret, ad introitum eius. Ipſe autem nihil nouerat, niſi tugurium ſuum in quo claudebatur, & tegumentum quo operiebatur, & panem arctum aquamque breuem, quibus reficiebatur. Domus erat cella, potus, aqua: cibus, panis nigerrimus: habitus ferreus, & aſperrimus: lectus, antrum: culcitra, ſolũ: capitale, ſaxum: coopertorium, tectum. Vitam iſtam ducebat in patientia, ſed futuram in deſiderio expectabat. Degebat pauper in cella, diues in conſciẽtia, theſaurizans in cœlo, & nihil habens in mundo. Securior dormiebat pauper in terra, quàm diues in auro, & purpura. Sæpè noctes peruigiles in oratione ducebat, & cum tandem aliquando ad neceſſitatem naturæ tenuiſſimo ſomno opus eſſet, lachrymis ſtratum ſuum prius rigabat. Manibus pectus, genibus pauimentum tundebat, votis & deuotis precibus cœlos cumulabat, lachrymis genas rigabat, gemitibus, & ſuſpirijs tugurium mugiebat. His, & alijs ſimilibus exercitationib. aſſuetus, cœpit Angelorum erudiri viſitationibus, commoueri ſuggeſtionibus, ſedulitate conſolari.

Vita durißima.

Exercitia eius.

Angelicis fouetur cõſolationibus.

Interea cognati, & noti vbique terrarum Guilielmum requirere cœperunt, miſſiſque aliò atque aliò nuncijs, tandem ad ſuum comitem peruenerunt. Bone Deus, quibus machinis, quibus fraudibus ſeruum tuum non ſunt aggreſſi? Diceres rediuiuum Iob, cui inſultarunt reges: in tantum inſultabant Guilielmo quotidie domeſtici eius, & affines. Vnde factum eſt, vt impetum ſuperuenientium amicorum, frequentiam propinquorum, & infeſtationem notorum, ferre non ſuſtinẽs, eorum fraudes, & machinationes per fugæ remedium cogitaret declinare. Quod factum eſt. Nam valedicto hoſpiti, clanculum recedebat, & ſolitarius ibat, quocunque, inſtar Eliæ, eum ſpiritus duceret.

Vbiq; perquiritur à cognatis.

Fuga declinat tentationes cognatorũ.

Contigit autem, vt peragratis ſuperioribus partibus Tuſciæ, intra confinia Lucenſium veniret. Ibi ciues Lucenſes ſimultate quadam oborta aduerſus vicinos eorum caſtrum quoddam fortiter obſidebant: ſed nullis viribus, vel induſtria expugnare poterant. Guilielmus autem cum iter, per medium illorum, faceret, & cauſam obſidionis cognouiſſet: Profectò (inquit) caſſo labore bellatores hi cõſumuntur. Mihi ſi hæc pugna cõcederetur, intra paucos dies ſtratis muris, caſtrũ hoc occuparetur. Hęc cũ ad aures principũ peruenisſent, vocato ad ſe Guilielmo (quem ex ipſa ſtatura virũ belli coſum eſſe facilè iudicabant) ſuadent perſuadentq;, vt expugnationis triumphum ipſe ſuſcipiat. Cumq; iam pœnitentiæ oblitus, militares induiſſet habitus, ſequenti nocte tranſacta, ſummo mane, omnino ſe lumine priuatum reperit oculorũ. Videns igitur rediuiuus Saulus plaga cæcitatis ſe eſſe percuſſum, pudibundus, & valde confuſus, luce clarius perpendit, ab angelo ſatanæ ſibi fuiſſe illuſum: & compunctus corde, quòd ſemel manum mittens ad aratrum reſpexiſſet retro, difiniuit ad Dominicã militiam ſe protinus rediturum, & nũquam in perpetuum ab ea receſſurũ. Vix collapſa pietatis vota animo renouauerat, cum protinus ex inſperato amiſſum lumen recepit. Sicque ad Dei militiam regreſſus eſt coactus, à qua ſtultè digreſſus fuerat ſpõtaneus.

Hic iã nõ nihil retrò reſpicit.

Percutitur cæcitate ob temeritatem.

Recipit viſum.

Reſumptis igitur ſpiritualibus viribus ad domum Patriarchæ reuerti conſtituit. Quò proſperè perueniens in prius quidem ſe tugurium recepit, ſed diſtrictiori vita ſolito arctius ſe afflixit. Sed nec muſcę morientes, quę perdunt ſuauitatem vnguenti, defuerunt ibidem. Adfuit, ſicut ante, notorum, & propinquorum multitudo, tumultuoſa & rebellis infeſtatio non quieuit. Sed Chriſti famulus ſepiebat aures ſuas ſpinis, & neque ſeducebatur blandimẽtis, neque concutiebatur minis. Atque vt nimiam eorum infeſtationem euitaret, abijt ad ſolitudinem quandam propinquam, in qua ardentiori adhuc pietatis ſtudio ſe Domino conſecrabat.

Redit in ſpecũ ſuũ.

Iterum illicitur ab amicis.

Abit in ſolitudinẽ.

Poſt

Post hæc vir Domini in omnibus pauidus, & proprium habens fragilitatem suspectam, cœpit prudenti secum animo reuoluere periculum, quod ei soli degenti imminebat. Neq; in eo à scopo aberrauit. Malum enim quod nemo videt, nemo arguit, & væ soli, quia si ceciderit, non habet subleuantem. Vbi enim non timetur reprahensor, tentator accedit securius, & iniquitas perpetratur licentius. Volens igitur perniciosum declinare ocium, Beati Iacobi Apostoli limina visitauit. Vbi cum aliquamdiu fuisset demoratus, in Tusciam reuersus, in Pisanorum partibus, speluncam horridam, in sylua, quæ Liualia nuncupatur, reperit. In hanc descendens, cum alio quodā religiosorum hominum cœtu, Domino ibidem strenuè famulari cœpit. Sed cū illi tantam Guilhelmi virtutem nullo modo assequi possent, tędio affecti, improba contra eum consilia machinari cœperunt. Quod animaduertens vir sanctus, hospitale (quod iam ibidē in peregrinorum aduentū exstruxerant) Petro cuidam, qui impijs cæterorum consilijs non consenserat, commisit: & ipse ab inde profectus ad montē, qui de Pruno nuncupatur, peruenit. Ibidē in sylua opacissima, sub quodam tugurriolo, nouum Domino famulatum instituit. Erat locus propter serpentum, & dęmonum frequentiam hominibus valde infestus, sed hi nō magis virum sanctum, quàm muscæ quædam, deterrebant. Vnum ex omnibus, de insultibus dæmonum ibidem toleratum, commemorare libet.

Visitat S. Iacobum.

Speluncā horridam ingreditur i Liualia.

Venit ad montē de Pruno.

Quadam nocte, cum tota mente attentius diuinis esset meditationib. intentus, audiuit subitò exercitum aduenientium dæmonum, qui quasi totam vallem occupantes, phaleris equorum perstrepebant. Inter quos vnus cæteris clarior, & virtute robustior apparuit in specie proprij genitoris, & ad Guilhelmum cum vociferatione clamoris dicere cœpit: Fili mi, Guilhelme quæ te mentis insania exagitat, quòd durissimis hisce laboribus, inedia, frigore, & vestitu asperrimo te sine causa, & ratione affligis? Quiesce ab hac stultitia tua, quiesce à capitis tui melācholia. Fruere bonis, quæ nobis à Deo concessa sunt. Ecce terram tuam alieni deuorant, nec est, qui eis possit resistere. Festina igitur, & si te pietas solicitat, pupillorum, & viduarum patrocinium suscipe, qui propter absentiam tuam ab iniustis opprimuntur. Hæc, & huiusmodi princeps dæmoniorum auribus eximij principis inculcabat, sed ille nihil adhæc respondit penitus. Videns ergo diabolus occultam suam contemni fraudulentiam, in apertam prorupit violentiam. Effractis siquidem cellulæ foribus, cum multitudine copiosa, tam aeriter verberibus cū ceciderunt, vt conquassatis, & confractis membris omnibus, vix semiuiuū relinquerent.

Dæmonin patris figura ei apparet.

Dæmones dirè eum verberāt.

Recedentibus autem malitiæ satellitibus, subitò adfuere tres incredibili pulchritudine virgines: Inter quas vna cæteris facie venustior, sermone suauissimo eum consolabatur, & inflicta vulnera precioso vnguento protinus curauit. Interea diabolus, vt vindictam acriorem de eo expeteret, molitus est per alios, quod per se implere non poterat. Nulla pestis efficacior est ad nocendum, quā familiaris amicus. Immisit igitur in corda sodalium, & qui cum eo habitabant falsorum fratrum, vt assiduis calumnijs, & opprobrijs eum fatigarent. Multò tempore vir sanctus eorum nequitias, & improbas machinationes inuicto animo pertulit: sed cum malignitatem eorum finem nullum habere animaduerteret, rursus in syluam Liualliam redijt. Sed cum neq; ibidem inuidiæ pestis deesset, immò multò etiam vehementius grassaretur, cęlesti voce admonitus in montem Pectrinum iuxta Castellionē Burianensem abijt. Sed cum ibidem frequentiam pastorum, amicam solitudinem perturbantium, ferre non posset, egressus inde, tandem, lustrato vndique loco, Castellionem deuenit: vbi à viro quodam honesto, & mansuetudinis laudibus mirificè ornato, humanissimè exceptus est, & benignè liberaliter-

Beatissima Virgo Maria illi apparens eius sanat vulnera.

Multa patitur à falsis fratrib.

Quidā vir bonus recipit illū in domū suā.

taliterq; habitut. Habebat idem vxorem pari pietate, & mãsuetudine præstantem, quæ cum die quodam febre miserabiliter infestaretur, Guilielmus hospitæ suæ misertus, Christi nomen ardenti fflmus precibus super eam inuocauit, & protinus sæuientis morbi vim repressit. Hinc cum hospes eum studiosius colere, & tãquam sanctissimum honorare inciperet; ille ab omni honoris cupiditate abhorrens clanculum fugam iniit; atque ad ecclesiam S. Nicolai perueniẽs, à Guidone presbytero viro admodum venerabili, benignè exceptus fuit. Nec multo post, eius beneficio fretus, in vallem, quæ dicitur stabulum Rodis, est introductus. Erat autem stabulum Rodis, soli tudo horribilis sanè, & planè inculta. Ibi vili quodam tugurio extructo, in tanta innocentia reliquum vitæ tempus, annũ videlicet cum dimidio, exegit, vt volucres cæli cum illo vescerentur, bestiæ ferocissimæ, deposita quodammodo rabie naturali, mansuetæ redderentur, eumq; reuererentur. Animalia quantumcumq; syluestria, sacra eius vestigia, humi prostrata, deosculabantur. Diceres Eliam inter coruos, ouem Christi inter lupos, Lazarũ inter canes, Danielem inter Leones, Moysen inter Serpentes, Dauidem inter vrsos, Ioseph inter Ægyptios, Bene dictum inter Volucres. Cœpit etiam ibidem spiritu prophetię clarere.

Precib. pel lit febrem ab hospita sua.

Stabulum Rodis solitudo horrida à sancto Viro habitatur.

Erat iisdem temporibus S. Albertus, bonæ indolis adolescens, viri Dei minister, & eius sanctissimis disciplinis præclarè instituțus. Hunc, cum iam leni morbo correptus, transitum suum ad cælestem patriam instare cognosceret, Castellionem destinauit: ut ei sacerdotem, qui sacrosanctis mysterijs iter eius muniret, adduceret. Venit sacerdos, de cuius manu postquam omnia sacramenta rite percepisset, subitò (dictu mirabile) primus pallor, qui ex squalore, & inedia corpori eius obrepserat, in gratissimum colorem mutatus est. Denique ita excessit è vita, vt defunctus viuere, & viuens mortuus videretur, cui viuere Christus fuerat, & mori lucrum.

Albertus praclarus viri Dei discipul.

Feliciter obdormiit in Domino.

Corpus fuit à discipulo Alberto, & presbytero sepulturę mandatũ in hortulo, quem, ipse dum viueret, proprijs manibus coluerat. Quo in loco postea humili schemate constructum est oratorium, vbi morbidis, & varijs depressis languoribus multiplex à Domino præstatur beneficium. Ibidem cæcis restituitur visus, surdis auditus, claudis incessus, leprosis mundities, & cuiuis, quauis in calamitate opem eius implorant, ineffabilis Domini misericordia. Obijt autem vir sanctus anno incarnati verbi 1156. 4. Idus Februarij. Sepultusq; est in Stabulo Rodis in agro Senensi.

Miracula ad eius tumulum.

PASSIO BEATISSIMORVM Martyrum, Saturnini Presbyteri, Datiui, Felicis, Ampelij, et multorum aliorum. Ex ijs quæ in Actis publicis, relata sunt.

Temporibus Diocletiani, & Maximiani, bellũ diabolus Christianis indixit isto modo, vt sacrosancta Domini testamenta, scripturasq; diuinas ad exurendum peteret, basilicas Dominicas subuerteret, & ritus sacros cœtusq; sanctissimos celebrari prohiberet. Multi metu suppliciorum perteriti, tradendo diuina testamenta à fidei cardine cadebant: Sed multo plures eas conseruando, & pro sanctissimis Christianæ fidei mysterijs ad extremum vitæ spiritum pugnando intrepidè sese in quoduis periculum inferebãt. Aduolabãt vndique uersum immensa agmina confessorum, & vbi quisq; hostem repererat, castra illic Dominica collocabat.

11. Febr.

Persecutio Christianorum.

Cum die quodam in ciuitate Alutinensi bellica tuba Christianæ fidei hostes ad arma conuocaret, gloriosi martyres, vt sese impijs conatibus opponerent, in domo Oceani Felicis conuenerunt: qui dum sacra mysteria singulari pietatis studio celebrarent, fuerunt

Alutinensi.

à Co-

à Coloniæ magistratibus apprehensi: quorum nomina hæc fuisse recensentur: Saturninus presbyter cum filijs quatuor, idest, Saturnino iuniore, & Fęlice lectoribus, Maria sanctimoniali, Hilariano infante. Datiuus, qui & senator. Fęlix, Fęlix alius, Emeritus, Ampelius, Rogatianus, Quintus, Maximianus, Thelica, Rogatianus, Rogatus, Ianuarius, Cassianus, Victorian⁹, Vincentius, Cæcilianus, Restituta, Prima, Eua, Rogatianus, Guinalius, Rogatus, Pomponia, Secunda, Ianuaria, Saturnina, Martinus, Dantus, Fęlix, Margareta maior, Honorata, Regiola, Victorinus, Pelusius, Faustus, Dacianus Matrona, Cæcilia, Victoria, Hereftina, secunda Matrona, Ianuaria.

Nomina sanctorum martyrū.

Hi apprehensi, producebantur alacres ad forum. Ibi primùm aggressi cō fessionis palmam, magistratus elogio sustulerunt. In isto namque foro, iam pro Dominicis scripturis dimicauerat cęlum, cū Fundanus ciuitatis quondam episcopus, scripturas Dominicas traderet exurendas. Quas cum Magistratus sacrilegus igni apponeret, subito imber sereno cęlo diffunditur, ignis scripturis sanctis admotus extinguitur, grandines adhibentur, omnisque ipsa regio, pro scripturis Dominicis, elementis furentibus, deuastatur.

Diuino miraculo scriptura seruantur.

Hinc igitur Christi martyres grauissimis onusti vinculis Carthaginem ad Anulinum proconsulem missi sunt. Ibant læti, & alacres, atque per totum iter Hymnos Domino canticaq; psallebant. Producti autem ante Proconsulem admiranda sanè constantia sæuientes Diaboli impetus retundebant. Primus omnium Datiuus à Procōsule de statu, & conditione sua interrogatus intrepidè se Christianum esse respondit. Quo responso accepto, iussit eum in eculeum leuatum vngulis ferreis crudeliter laniari. Cumque carnifices iussa crudelia atroci velocitate cōplerent, & erectis vngulis martyri immi nerent: subitò sese per medium Thelica fortissimus martyr tormētis subiecit, atque clamauit, quia Christiani sumus nos. Proconsul ea animi magnitudine conturbatus primū obstupuit, deinde ira grauiter excandescens, ingemiscensque, Christi martyrem frequentibus ictibus vehementer contusum, perstridentibus vngulis discerpi iussit. At contra Christi martyr Thelica, de media carnificum tabie preces huiusmodi cum gratiarū actione Domino fundebat Deo gratias. In nomine tuo Christe, fili Dei, libera seruos tuos. Talia precanti Proconsul: Quis, inquit, est auctor tecum congregationis vestræ? Qui crudeliùs sæuienti carnifici clara voce respondit: Saturninus Presbyter, & omnes. Quęrente igitur Proconsule Saturninum, eum ostendit: non quòd illum prodiderit, sed vt eum quem secum aduersus diabolum dimicare cernebat, gloriosū redderet: atq; vt illi pāderet, se (qa de Dñica collecta quæstio erat) integrā collectā p̄sente nimirum presbytero, celebrasse.

Martyres supradicti mittuntur Carthaginem.

Datiuus affī.litur eculeo

Thelica martyr fortissimus.

Inter tormēta Deo gratias agit.

In hisce igitur corporis laniamētis cōstitutus martyr, tortori pariter, & Proconsuli his vocibus impietatem, & scelus exprobrabat: O vos infelices, quid tanto furore contra Deum insanitis? qd innocētes laniatis? Nō sumus homicidę, nō fraudē fecimus. Deus miserere: Gratias tibi ago: Dñe da mihi constātiā. Libera seruos tuos à captiuitate hui⁹ sęculi. Et cū vngularū ictib. cōcussa fortius latera sulcarētur, profluensq; sanguinis vnda, violentis tractibus, emanaret, Proconsulē sibi dicētē audiuit: Incipies sentire, quæ vos pati oporteat. Cui martyr ad gloriam, Defatigato aūt iam corpore, forti atq; constāti sermone victor proclamauit: Minas vestras, tormēnta vestra, atque supplicia nihili facio. Sola mihi lex Dei, quā didici, pro qua morior, cui æ est. Dñe Iesu Christe tu es spes nostra: Tu spes Christianorū, tibi seruimus, à te gratiā, & misericordiā sempiternā expectamus. Talia voce libera, & cū gaudio, pclamāte, Anulini magis totq batur. Cui⁹ iādē rabies ferocitate sagi nata, martyrē carcerib. recludi iussit.

Thelica signis virtutis, et animi magnitudo.

Dire torquetur.

Egregia fortitudo inter tam acerba tormenta.

Thelica recluditur in carcerem.

Post hæc Datiuus rursus ad certamē trahitur. Qui cum pēdendo in eculeo extensus, se, voce sæpius repetita,

Victoria frater impius, & gẽtilis calumniatur martyrẽ. Christianum esse, & collectam fecisse fortiter proclamaret, emersit sanctissimæ Victoriæ martyris frater, vir sanè togatus: sed à sanctissimo religionis Christianæ cultu ipsis temporibus alienus. Qui suspensum in eculeo martyrẽ, profanis vocibus hactenus arguebat: Hic est, dicebat, qui sororem nostram Victoriã seduxit, Hic qui puellares animos præstigijs suis in fraudem allexit. Hic qui sororem nostram vnà cum Secunda, & Restituta, Carthagine secum ad Alutinensem Coloniam perduxit. Hęc eo clamitante, Victoria non ferens collegam suum iniquis appeti criminibus, statim Christiana libertate prorumpens: Nullius, *Victoria constanter fratris sui calũnias refutat.* inquit, pręstigijs, quemadmodum iudicis, seducta sum: neq; ego cum ipso ad Alutinensem Coloniam veni: sed omnia mea sponte peregi. Nam, & in collecta fui, & Dominicum cum fratribus peregi, quia Christiana sum. Tunc impudens aduocatus maledicta exaggerabat in martyrem: quæ martyr gloriosus de eculeo constanter refellebat.

Datiu⁹ dirissime torquetur. Inter hæc Anulinus furore excandescens premi vngulas in martyrem iubet. Carnifices truculentis vultibus aduolabant, dictoq; citius secreta pectoris, diruptis cutibus, visceribusq; diuulsis, nefandis aspectibus aduixa crudelitate pandebant. Inter hæc martyris mẽs immobilis: & licèt membra rumpantur, diuellantur viscera, latera dissipentur, animus tamen martyris integer inconcussusq; perdurabat. Deniq; dignitatis suæ memor Datiuus talí voce preces ad Dominum sub carnifice sæuiente fundebat *Preces eius ad Christũ in tormentis.* O Christe Domine non confundar. Hac voce Proconsulem rursus acrius in se excitauit. Cuius recrudescente sæuitia, geminata martyris dignitas, iterato vngulis sulcantibus, exaratur. At martyr ad vulnerum eruciatus sæuissimos pristinam suam repetens orationem, Rogo, ait, Christe non confundar. Quid feci? Saturninus est presbyter noster.

Saturnin⁹ presbyter vocatur ad cruciatus. Post hæc Saturninus ad prælium postulatur, Datiuo interim in carcerem retruso. At verò Saturninus recẽti martyrum sanguine delibutus, cum in eculeo penderet, admonebatur in eorum fide persistere in quorum cruore perstabat. Hic cum interrogatur vtrũ ipse auctor esset alijs ad Christi religionem: respondissetq; auctor: Emeritus *Emeritus prosilit ad certamen.* lector ad certamen exiliens: Quin, inquit, ego sum auctor, in cuius domo collecta facta fuit. Proconsul, qui iam toties martyrum cõstantia victus fuerat, impetus Emeriti perhorrescens, meditata iamdiu in martyribus voce, terrorem suæ iræ commouit, atq; carnifices vt vires suas in Saturninũ ostẽ- *Saturnin⁹ cruciatur atrociter.* derent hortatus est. Ruunt illi in senile presbyteri corpus, illudq; grassante rabie, rupta neruorum connexione, discerpunt. Attali voce Dominum presbyter precabatur. Rogo te Christe exaudi. Gratias tibi ago Deus, iube me decollari. Rogo Christe miserere: Fili Dei subueni. Cui Proconsul: Quare cõtra præceptum Imperatorum facis? Et presbyter: Lex sic iubet, lex sic docet, inquit. Legis deniq; voce deterri- *Mittitur in custodiã.* tus Anulinus: Parcam, inquit: eumq; in custodiam carceris redigens, exoptato supplicio destinauit.

Post hũc Emeritus ad supplicia protractus, & à Proconsule interrogatus, quare contra præcepta Imperatorum alios in domum suam ad Dominicum celebrandum recepisset? Quia, inquit, *Emeritus constantissime respondet.* fratres mei sunt, ideoq; illos cum gaudio suscepi. Hoc dato responso, statim in eculeo extensus iubetur atrociter vexari. Qui cum validos ictus, innouato carnifice pateretur: Rogo, ait, Christe subueni. Et interloquenti Proconsuli, Non opportuerat te eos suscipere, respõ- *Torquetur.* dit: Non potuerã, quin susciperem fratres meos. At Procõsul sacrilegus: Sed prior erat iussio Imperatorum, & Cæsarum. Contra religiosissimus martyr: Deus, inquit, maior est, quàm Imperatores. Rogo te Christe Iesu, da constantiam. Breuiter patior, libenter patior: Christe non confundar.

Iam ferina rabies, ore cruento tormentis martyrum saginata, languebat *Felicis cer tamen.* cum Fœlix nomine, & passione proces-

sit.

& in prælium, acies(que) Domini omnis incorrupta, & inuicta perstabat. Tyrannus autem mente prostratus, anima, & corpore dissolutus: Spero, inquit, vos hanc potius partem eligere, qua possitis viuere, vt inuictissimorũ Imperatorum præceptis obtẽperetis. Contra quæ inuicti martyres Christi, tanquam ex vno ore dixerunt: Nos Christiani sumus: non possumus nisi præceptum Domini, legem sanctissimam, ad extremum vitæ spiritum custodire. Qua confessione confusus grauiter Anulinus, Fęlicem fustibus cæsum, cælesti contubernio martyrum, expleta passione, sociauit.

Præclara martyrũ vox.

Hũc protinus sequitur alius Fęlix, qui pari virtute congressus, etiam ipse fustium lęsione, superioris est Fęlicis martyrio copulatus. Post hos suscepit certamen Ampelius, custos legis, scripturarum diuinarum fidelissimus conseruator: Hic, quærente Procõsule, an in collecta fuisset. Hilaris atq; securus alacri voce respondit: Cum fratribus feci collectam, Dominicum celebraui & scripturas diuinas habeo mecum, sed in corde meo conscriptas. Christe, tibi laus, tibi gloria, exaudi me Domine. Qui cum hæc dixisset, ceruicibus contusus, quasi iam in tabernaculum Dominicum cum fratribus relegatur.

Alterius Felicis agon.

Ampelij martyriũ.

Hunc sequitur Rogatianus. Qui confessus Domini nomen, supradictis fratribus iungebatur illæsus. Quintus vero applicitus, egregiè nomen Domini magnificeq; confessus: cæsus fustibus in carcerem traditur, condigno martyrio reseruatus. Hunc sequebatur Maximianus, in confessione par, in congressione consimilis, in victoriæ triumphis æqualis. Post quem iunior Fęlix, spem salutemq; Christianorum Dominicum esse proclamans. Cum similiter etiam ipse fustibus cæderetur, Ego, inquit, deuota mente celebraui Dominicum, collectam cum fratribus feci: quia Christianus sum. Qua confessione meruit fratribus etiam ipse sociari.

Item Rogatiani Quinti.

Maximiani.

Felicis.

At iunior Saturninus, martyris Saturnini presbyteri progenies, in certamen optatum festinus accessit, propẽras patribus virtutibus gloriosissimis adæquari. Cui cum Proconsul furibundè dixisset: & tu Saturnine, interfuisti, respõdit Saturninus Christianus sum. Ego Dominicũ quia Saluator est Christus. Quo nomine Saluatoris audito, Anulinus exarsit: & in filiũ, patrium instaurat aculeum. Ibant in adolescentis latera paternis vulneribus lassi lictores, & adhuc humectantem in vngulis patrium sanguinem, cognato filij cruori miscebant. At iuuenis geminis sanguinis admixtione recreatus, modelam potius quàm tormenta sentiebat: & recepta in tormentis fortitudine, fortissimis vocibus exclamabat: Scripturas Dominicas habeo, sed in corde meo. Domine Iesu Christe da cõstantiam: Spes in est vitæ. Anulinus autem: & quare, inquit, contra Imperatorum præcepta facere voluisti? quia respondit martyr: Christianus sum. Hoc audito: Parce, inquit, & statim cessãte tormento, in Patrium consortium relegatur.

Saturnini iunioris.

Dirè torquetur.

Interea mergebat in noctem horis labentibus dies, & consumptis cum sole tormentis, defecit atra tortorum rabies: & cum sui iudicis crudelitate languebat. Desertus igitur à die Tyrannus, comprehensus à nocte, tot ac tantis congressionibus superatus, cum iã vlterius cum singulis confligere non præsumeret, deuotas confessorum mẽtes hisce fraudibus, & blanditijs est aggressus: vidistis, quibus sint affecti tormentis, qui mente impia Imperatorũ nostrorum iussa contemnunt: ideoque paterno vobis animo consulo, vt prudenter eorum insaniam declinetis: & salutem vestrã eorum dementiæ præferatis. Ad hæc gloriosi martyres Christi, læti ac triumphantes vno ore exclamarunt: Christiani sumus. Qua voce prostratus diabolus, & Anulinus confusus Sanctos, omnes in carcere martyrio destinauit.

Anulinus Proconsul martyres blanditijs post tormẽta aggreditur.

Et ne deuotissimus fœminarum sexus, florentissimusq; sacrarum virginum chorus certaminis tanti gloria priuaretur, omnes fœminæ, Christo Domino auxiliante, in Victoria congref-

Victoria virginitatem contemn. et certamen egregium.

gressæ sunt, & coronatę. Etenim Victoria sanctissima feminarum, flos virginum, decus, & dignitas Confessorum, honesta natalibus, religione sanctissima, moribus temperata, in qua naturæ bonum, candida pudicitia, relucebat, respondebatq; pulchritudini corporis fides pulchrior mentis, & integritas sanctitatis: ad secundam palmā restitutam se in Domini martyrio lætabatur. Huic namq; ab infantia iam clara pudicitiæ signa fulgebant, & rudibus adhuc annis, apparebat rigor castissimus mentis, & quædam dignitas futuræ passionis. Denique postquā plena virginitas vltimum ætatis tempus expleuit, cū puella nolens, & reluctās ad nuptias à parentibus cogeretur, clam se subduxit, illusoq; simul cum parentibus sponso, ad ædem pudicitiæ portumque pudoris ecclesiam intacta virgo confugit, ubi consecrati Deo dicatiq; capitis in perpetuam virginitatem, sacratissimum crinem inconcusso pudore seruauit. Hæc ergo ad martyrium properās, florentem pudicitiæ palmam triumphali dextera pręferebat. Namq; interroganti Proconsuli quid profiteretur, elata voce respondit: Christiana sum. Et cum à Fortunatiano fratre togato eiusq; defensore, vanis argumētationibus mente capta esse diceretur, Victoria respōdit: Mens mea est: nunquam mutata sum. Ad hęc Proconsul: Vis ire, inquit, cum Fortunatiano fratre tuo? respondit: Nolo, quia Christiana sum, & illi fratres mei sunt, qui Dei præcepta custodiūt. Mox cum Anulinus audisset, furijs agitatus exarsit, & puellam, sacratissimam martyrem Christi, in carcerem vnà cum cæteris relegans passioni omnes reseruauit.

Fugit nuptias.

Deo se consecrat.

Mirabilis constantia virginis.

Vnus adhuc supererat Hilarianus martyris Saturnini presbyteri filius: qui ætatem suam paruulā ingenti deuotione vincebat. Hic patris fratrūq; triumphis iungi desiderans: diras tyranni minas nō tam exhorruit, quàm in nihilum duxit. Huic cum diceretur, patrem tuum aut fratres tuos secutus es? subito de breui corpore iuuenilis vox auditur: Christianus sum, & mea sponte atq; voluntate cum patre meo; & cum fratrib. feci collectam. Proconsul existimans facilè posse puerum tormentis infantiæ terrere: amputabo, inquit, tibi nasum, & auriculas, & sic te miserum, & turpiter deformatum demittā. Ad hæc Hilarius clara voce respondit: Quicquid tibi sæuitia suggerit, hoc exequere, quia Christianus sum. Mox in carcerem recipi etiam ipse iubetur, ingentiq; cum gaudio vox Hilariani auditur, dicentis: Deo gratias. Hic certaminis magni pugna perficitur: hic diabolus superatur, & vincitur: hic martyres Christi de passionis futuræ gloria æterna, iugi congratulatione lætantur.

Hilariani pueri viribus anim⁹.

Vide pueri vocē.

VITA S. SEVERINI
Abbatis Agaunensis.

Ex ea quæ est per Faustum Presbyterum eius discipulum.

Beatus Seuerinus, religiosus Dei cultor, parentes habuit generis nobilitate conspicuos, qui eum à prima ætate in literis, & pietate instituendum curarunt. Tandē, eousq; in scientia, & vitæ integritate progressus est, vt insigni Agaunensium monasterio (vbi fortissimus Christi martyr Mauritius quiescit) Abbas pręficeretur. Suauissimus virtutum eius odor longè lateq; sese diffuderat, & cunctis eum celebrem reddiderat atq; venerabilem. Carnis vel generis splendorem longè superabat mentis generositate, & virtutum gloria. Magna illi erat animi compunctio, qua fiebat, vt semper esset animo ad cælestia suspensus: ita tamen, & sibi, & Deo intentus vt nequaquam aliorum salutem vlla ratione negligeret. Omnibus se præbebat affabilem, & qui consilij aut solatij capiendi causa ad ipsum accessetant, tanta verborum dulcedine, & prudentia reficiebat, vt verè se religioso adfuisse gauderent.

11. Febru.

Fit Abbas Agaunensis.

Ea

Ea tempeſtate Clodoueus Rex Francorum difficili admodum, & periculoſa laborabat febre, ita vt à medicis ſalus eius iam conclamata eſſet. Vt autem rumor ſanctitatis beati Seuerini, ad eum perlatus eſt, hortantibus eum amicis, virum Dei ad ſe vocauit: vt eius precibus ſalutem à Domino obtineret. Miſſi ſunt continuò viri quidā primarij, qui ſummo cum honore Seuerinum adducerent. Abeunt illi ad virum ſanctum comiter ſalutantes, orāt vt Regi de ſalute periclitāti ſuccurrat, & mortis periculū ſuis precibus auertat. Reſpōdet vir ſanctus ad omnia benignè, ſeque optimi Regis voluntatem minimè neglecturum oſtendit. Conuocatis itaq; in vnum fratribus valedixit, iiſq; vberrim diſceſſum eius lachrymantibus ſaluberrima monita ſalutis tradidit, atque, vt pacē, & vnitatis ſtudium diligentiſſimè colerent, ſingulos in vltimo complexu admonuit.

Clodoueus Rex cum ad ſe vocat.

Fratres multū dolent eius abitu.

Cum autē iam iter ingreſſus ad oppidum Niuernenſe perueniſſet, ibiq; orationis cauſa templum ingreſſus, à cuſtodibus de Epiſcopo quæſiuiſſet: atque ex iis intellexiſſet, loquendi audiendiq; beneficio antiſtitem illorum priuatum toto anno, vi morbi oppreſſum, lecto decombere: vir ſanctus miſericordia permotus, ad Eulalium Epiſcopum feſtinus abijt: viſoque illo, humi ſe proſtrauit, & ſupplices ad Dominum manus cum multis precibus diu extendens, tandemq; è terra ſurgens; ſurdo & muto Epiſcopo dixit: Loquere, oro, mecum Sacerdos Domini. Tum ille. Sit, inquit, nomen Domini benedictum, qui per te mei miſertus eſt. Et ſanctus Seuerinus porrigens ei manum, Surge ait ſerue Dei, in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. Hodie enim te mecum ſacris adeſſe myſterijs oportet, populuſque de more à te benedici debet. Sub his verbis Eulalius ſanus ſurrexit, & eadem die ſacra myſteria, inſigni pietate, peregit, ac populo benedixit.

Eulalium Epiſcopū ſurdū, & mutum loquēdi affi..ū ſanat.

Ex illo quidem die B. Seuerinus in diuinis laudibus cum Epiſcopo permāſit: Poſtridie verò cœptum proſequēs iter, Luteciam peruenit. Ibi in ipſa vrbis porta, hominem leproſum, miſerū valde, & omni conſolatione deſtitutū cōſpicit. Eum igitur ad ſe vocans peramanter oſculatur, ſimulq; ſputo eum liniens, & Dñm inuocans, lepram omnem prorſus expulit. Inde verò ad Regis aulam ſe conferens, eoq; benignè ſalutato, procūbit in preces, iiſq; abſolutis, caſulam, qua induius erat, ſuper Regem ponit, & confeſtim febre profligata, Rex ſurrexit incolumis, gratias agens Deo. & flexis genibus ſeruum eius venerans: cuius precibus ſalutem ſe recepiſſe eſſet conſecutus.

Leproſum curat.

Manſit aliquādiu apud eum B. Seuerinus, multoſq; tū aulicos, tum ciues Pariſienſes, depulſis morbis, & malis quibus premebantur, fuſa ad Deum prece, ſaluti reformauit. Lætabātur cæci poſt longas tenebras cæli lumen aſpicientes, ſurdi ſe audire gratulabantur, claudi ingrediebātur alacres, muti tacentia diu ora in creatoris laxabāt laudes, dæmoniaci à teterrimorum ſpirituum vexatione ſe gaudebant abſolutos. Eiuſmodi verò mirificis operibus vir Dei creuit apud omnes præclara ſui exiſtimatione, & laudabatur Chriſtus in fideli ſeruo ſuo. Rex quoque Clodoueus poteſtatem ei fecit, quā tam vellet pecuniam ex theſauris ipſius accipiendi, & pauperibus elargiēdi. Præterea è carceribus abeundi copiam fecit omnibus, quos vir Dei eos fuiſſet dimittendos: quorū ſanè ingēs fuit numerus. Attulit ea res multis incredibilem iocunditatem, quia iam nihil expectarant aliud, quam vt diuerſis affecti ſupplicijs, interimerentur.

Multa et miracula i ciuitate Pariſieſi.

At verò vbi ſenſit vir Dei tempus iā adeſſe, quo ex hoc exilio ad veram libertatē migrarer, regi, & Pariſieſib: valedicens, ad Caſtrum Nantionenſe properauit. vbi presbyteri duo Paſchaſius, & Viſicinus in templo ex lignis conſtructo Deo miniſtrabant. Ad hos vir ſanctus cū veniſſet, comiter eos alloquens, indicauit ſe cò propterea adueniſſe, vt illic vita functus, ab illis ſepeliretur. Deinde cum illis Fauſtum presbyterum (qui triginta annis aſſiduus

Abit ad caſtrum Nantionenſe.

Moritur vir sāctus. duus in eius ministerio fuerat) cōmendasset, cum tāto sanctitatis testimonio excessitē vita, vt locus ille, in quo decubuit, multo lumine circūdatus, qualis, ac quantus coram Deo esset, testaretur. Fuit corpus exanime sacris indūtum vestibus summo cū honore in oratorio castri illius conditum, vbi multa præclara sanè miracula fiunt. Postea verò, vbi defuncto Clodoneo, Childebertus eius filius regnum obtinuit amore tanti viri accensus magnificam, super eius monumentum, Basilicam erexit, & donis atque muneribus præclarè auxit.

VITA S. ANTONII Magni inter Dei Pontifices, & admirabilis inter Patriarchas.

Ex ea quam Nicephorus Philosophus praclaro encomio contexuit. Migrauit ex hac Vita anno à Christo. Domini 902.

Ita Pabr.

Vanquam nō magni admodum referre puto, eius in terra patriam patēresq; indagare, qui solam, in terris adhuc constitutor, supernam patriam nouerat, tamen quia videmus vniuersorum opificē, & omnium Dñm patriam, & maiores admisisse, & humilis Bethleem omni lin*Patria S. Antonij Episcopi.* gua prædicari, nec in sancto Pontifice fas esse statui, prætermittere. Patria ergo, quæ sit vna, inueniri non potest. Nam Asia quidem, & Europa gloriam inter se partiuntur hæc quidem propter Thraciam, illa verò propter Phrygiā eius ortum sibi vendicantes. Cum autem res sit inter eos controuersa, appareret alia tertia patria, nempe Regina vrbium, quæ etiam eum aluit vlnis suis amplectens, ex quo ferè puerilibus fascijs eum euolui contigit, vt qui postea ei futurus esset decus, & ornamentū.

Parentes eius. Parentes habuit è Phrygia oriūdos, muneribus imperatorijs, & maximis rei militaris laudibus ornatissimos, à quibus optimis disciplinis imbutus, honestæ cuidam virgini animi, & corporis nobilitate insigni, matrimoniali vinculo sociatus fuit. Cum ad quintū ætatis peruenisset annū doctus à Spiritu sancto (neque enim ad ludi magistrum venire, pueriles ineptias declinans, in animum induxit) omnes sacras orationes ingeniosè memoriter pronunciās, res etiam ipsas imitabatur: & præclara quadam imagine in se exprimebat. Hinc cum annum attigisset duodecimum, ad res diligentius cō siderandas se applicans, genus vitæ discreuit; & elegit: alijsq; reiectis, monastica flagrabat cupiditate. *Nota tātā la ætate mores, & ingeniū.* Neq; diu natura secum deliberatione hab.ta, distulit propositum, sed statim ad virum quendam virtute, & prudentia insignem, qui sacro præerat monasterio, contendit Qui cū ingenij eius fęlicitatem, animi, & morū cōpositionem candoremq;, prima frōte inspexisset, summo cū gaudio in suam eum societatē admisit, & monastico habitu donauit. *Fit monachus.*

Ibi tum vir ille admirabilis tam ardentes studio pietatis incubuit, vt parū esse putaret, si totas noctes in hymnis, & canticis, & rerum diuinarum meditatione traduceret, nisi talētum à Deo sibi concessum, in proximi salute procuranda, quàm diligentissimè expēderet. *Quā pclare se gesserit in monachatu.* Præclarè.n. statuebat charitatem, fontem omnium bonorum esse. Hanc omnium suarum actionum, & laborū principium, & finē ponebat. Hac vna egregiè excultus, & inanis gloriæ vitium à se repellebat, & furiosos petturbationū impetus sedebat, & benignè faciendi disciplinam perfectè colebat. Hac fluxos mundi honores, & interituras diuitias constanter despiciebat, neq; magnum quidquam eorum esse existimabat, quæ non ad immortalitatis gloriā siue errore eō ducere posset.

Cum aūt, procedēte tempore, ad ætatem peruenisset virilem, fuit statim presbyterij honore decoratus, & monasterio Præfectus. *Fit presbyter.* Hinc, vt ipse alios, tanquam strenuus dux exercitus, factis suis ad virtutem excitaret, inedia, & vigilijs, & cęlesti sanè vitæ conuersatione,

Vitæ sancti pijssima exercitia.

fatione, suis iter pandebat, hostemque primus submouebat: vt tutum infirmioribus fratribus refugium præstaret. Corporis ei vix vlla cura erat: Hyeme pariter, & æstate vna eademq; veste vtebatur: pane, & oleribus pueritiã ad vltimam, & senilem ætatem perduxit. Erat in eo bonorum omnium mirabilis quidam concentus. Austeritas, incredibili quadam suauitate temperata, & lenitate asperitas, ita vt neq; inutilis vnquam esset reprehensio, propter austeritatem, neq; lenitas suauitasq; propter admixtam austeritatem contemptui. Hæc videns eius parẽs, ad monasticam vitam aspirare cœpit: atq; tandem filij sui virtutibus allectus, sacrum ab eo habitũ suscepit, & cum aliquot annos magna cum alacritate sub proprij filij disciplina Deo militasset, plenus dierum, plenus virtutũ, plenus gratiarum, dignam laborum suorum coronam suscepit.

Pater eius vitã complectitur monasticã.

Benignitas Antonij in egenos.

Parente, hoc modo, vita functo, oblatum misericordiæ tempus minimè neglexit: sed omnes benignitatis suæ fontes aperiens, pauperum squalorẽ soluit, & quidem tanto studio, tãta charitate, vt non modò ex reb. superfluis, sed etiam necessarijs plurima largiretur. Statuebat enim illam demum veram esse misericordiam, quæ, non ex ijs, quæ redundant, sed quæ desunt, benignè aliquid impertitur. Neq; tantũ vna ciuitate suum benefaciendi studium circũscribi volebat, sed Scythas, & Thraces, & cum alijs Mysos quoq; benefaciendo pertransibat. Quin etiã cum ad eos, qui in Olympo rerũ omnium indigni cęlitum in terris vitam imitantur, magno auri pondere onustus venisset; vniuersum ijs erogauit, vacuusq; ad ciuitatem suam reuersus est. Cumq; meditabundus secũ pertractaret, vndenam rursus pauperibus vectigal compararet, forte ei homo quidam ignotus occurrit, qui ingentem auri vim ei obtulit, dicens: Accipe, quod insumas in vsus pauperum, quorum curã geris. Quo accepto, dicto citius, ex oculis eius euanuit. Fuit hoc celebri rumore diuulgatum, prorsus vt

Quanã sit vera misericordia.

Mira. ald.

fama mirabilium virtutum eius omnes excitati, eum Episcopum deposcerent. Nec quieuit Pontificum, Sacerdotum, & ipsius deniq; Imperatoris volũtas, donec ad eum gradum eueheretur. Qua in dignitate constitutus tanta sanctitatis gloria emicuit, vt non tam homo, quàm Angelus in humano corpore videretur. Ante omnia prima & pręcipua illi pauperum, viduarum, & orphanorum cura fuit. Nemo erat, qui cum inopia cõflictaretur, pupillus nõ lachrymabatur, vidua maximum viduitatis suæ solatium nacta fuerat: ecclesiam ipse suam diligentissimè lustrabat, lites componebat, iniuria affectis pacem atque salutem reddebat: Deniq; tanta sub illius regimine pax, tranquillitas, & concordia vigebat, vt maior omninò non posset.

Fit Episcopus.

In Episcopatu prima illi cura pauperum fuit.

Interea Antonius, qui tota mẽte in cœlis versabatur, ætate iam grandis, febre corripitur, qua naturalẽ humorem vehemẽtius depascente, corporis ergastulo liberatus fuit. Mox autem, vt cõsueto campanarum signo, obitus eius vniuersæ ciuitati innotuit, gemitus, & lachrymæ omnium consequutę sunt. Erat mulier quædam paupercula, cuius crus ex vehementi lapsu confractum erat: Hæc cum in tugurio quodam ex palea fœnoq; constructo iaceret, audito tristi nuncio, repẽtè voce priuata fuit. Cumq; paululum respirasset atq; ad se redijsset, cœpit miserabili valde eiulatu suã tragicè deplorare calamitatem. O duram, dicebat, & immanem hanc noctẽ in qua extincta fuit benigna lux pauperum. Iam concidit spes vitæ, iam perijt pauperum viaticum. O quænam Erinnijs meas pedum plantas mutilauit, vt nec funus quidem, quod effertur, possim cõsequi eius, qui multos extraxit è sepulcro molestiarum. Cum hęc, & plura alia deflendo diceret muliercula, atque tandem doloribus victa in somnũ incidisset, vidit accedentem ad se Patriarcham, & manu confractum crus cruce consignantem, dicentemq; Iam es curata, iam citra vllum impedimẽtum tibi ingredi licet. Putabat se mu-

Moritur vir sãctus.

Mulier calamitosa eius obitũ valde deplorat.

Curatur à S. Antonio ę vitiũ

lier inani (vt fieri solet) somnio delu-di, sed cū euigilaret, læta integris viribus exiluit, & voce maxima cunctis stupendum rei miraculum narrauit. Alia quoq; mulier, quæ laborabat occultē diuturna plaga morbi, contactu loculi à longo tormento, breui temporis momento liberationem inuenit.

Item alia cōtactu loculi curatur.

Postquam uerò sacrū corpus terræ mandatum esset, & octauo, post iusta facta, die, cunctis visum esset, sacras reliquias in monumento aliquo celebriori recondere, ecce tanta odoris fragrantia emanauit è tumulo, vt oēs diuinam in eius reliquijs virtutem clarissimè cognoscerent. Nono autē die, cum in defuncti gratiam, pauperibus alimenta præberentur, certusq; frumēti numerus distribueretur, cum iam mille pauperes (quibus oīa, & numero, & mensura assignata erant) vniuersa assumpsisse putabantur, ecce tres cophini remanserunt, qui nulla largitate exhauriri poterant: immo quantò crescebat pauperum numerus, tantò etiam alimentorum copia: eius misericordia, & benignitate qui benedictus, & gloriosus est in Sanctis suis. Amen.

Odor suauissimus ex eius tumulo.

Multiplicātur panes magno miraculo.

VITA S. PATRIS Nostri Martiniani.

Ex ea quæ est per Simeonem Metaphrasten.

13. Febr.

Roximè ciuitatem Cæsaream Palestinæ, mons est, qui vocatur Locus arcæ. In eo monte sita est solitudo, quæ eximia monachorum sanctitate admodum celebris est. Ad hāc solitudinem Martinianus annos natus octodecim, iuuenis specie liberali, & insigni corporis pulchritudine præditus, cōmigrauit; in qua incredibili austeritate, & angelica puritate annos quinque & viginti vitam exegit: atq; tanta, cum ingenti oīum admiratione, sanctitate floruit, vt præclara valde miracula, diuina virtute patraret. Vnde humani generis hostis acriter ei infensus, varias ei insidias struxit, vt tandē aliqn̄ eum ab insigni sanctitatis studio auerteret, vel per lapsum aliquē in præcipitiū deturbaret.

Martinianus annos adolescēs petit eremum.

Accidit autē quodam die, vt in ciuitate Cęsarea duob. familiariter inter se de diuina Martiniani uiuendi rōne, cum admiratione, colloquentibus, impudica quædā mulier, suggestione Satanæ, appropinquaret, audiensq; viros illos miris preconijs Martinianū extollentes, diceret: Profectò miror ego vos tanti hoīem mortalem, & fragilē, & eidem peccati seruituti obnoxium, qua nos oēs vel inuiti opprimimur, facere: tātaq; admiratiōe celebrare. Ego sane eius potius stultitiā admiror, ꝙ se tanquā feram agrestem in solitudinē concluserit, neq; vultus hoīum sine offendiculo ferre valeat. Sed vt vanitatē eius, & inane sanctitatis studiū aliqn̄ cognoscatis, ibo & ostendā frustra eū tantos labores assumpsisse, nullaq; omnino virtute prædirum esse. Nam, ꝙ in solitudine ab omni hoīum conspectu remotus, nulla pēi cōtagione polluatur, mirū nō est: sed si meis tentationibus resistere, & spēm meam eadē (qua hacteo vos eum vixisse dicitis) puritate contemplari potest, eamque despicere: tum demum eum omnibus, & Deo, & hominibus admirandum indicabo.

Hæc cū dixisset, domū properauit, & exutis uestibus, laceris se pānis induit, & fune se præcinxit, & consuetis corporis sui ornamentis in peram missis, vento & pluuia ingruente, ad montem iuit. Mira autem diaboli vesania tempus hoc ad sanctissimi viri illius subuersionem captabat. Nam vt prope cellulam venit, voce sanè lachrimabili orare cœpit, vt vir sanctus eā in cellulam suam reciperet. Miserere mei, dicebat, serue Dei, neque permittas me miseram, eodē Christi sanguine tecum redēptā, à bestijs deuorari. Hæc, & alia multa cum eiulatu flebili clamāte motus est misericordia, & mulierē, fusis tō prius ad Deū precib., in cellulā recepit: & excitato saprim igne appo-

Diabolus eī per procacem fœminā insidiatur.

Intromittit fœminā vrgēte cōscientia

appe ftifq; dactylis, folâ eam reliquit, feque tanquam à pefte quadam, in interiorem cellulam reclufit. Illa verò conceptam animo fraudem diligenter verfans, intempeftæ noctis filentio, meretricio fe habitu ornauit, & mane diabolica arte egregiè inftructa, aduentum viri fancti præftolata eft. Mane facto vir fanctus cum eam tanto vestium fplêdore ornatam cerneret, obftupuit: & quid fibi vellet tanta veftiû mutatio, ab eâ quæ heri fuerat, quæfiuit. Tû illa, & oculis, & voce ad fraudem compofitis: Ego, inquit, mi Domine, cum multa de corporis, & animi tui pulchritudine eximia, in ciuitate Cæfarea intellexiffem, exarfi protinus incredibili quadam cupiditate te videndi, & quodnam quæfo hoc tuum vitæ afflictionis eft ftudium? quanam quæfo de caufa, tanta vitæ aufteritate te maceras? Nunquid hæc eft diuina mens, vt te intempeftiua abftinentia conficias, & cibos, quos ad vfum humano generi creauit, inani quadam fuperftitione reijcias, nè dicam, impiè contemnas? Matrimonium verò legitimum qua ratione tu prophanum effe exiftimas? An ignoras à D. Paulo, Honorabiles nuptias, & thorum immaculatum dici? Quis Prophetarum, aut Patriarcharum non fuit iunctus matrimonio, & factus eft hæres regni cœlorum? Non Enoch ille magnus, & admirabilis, coniunctus matrimonio, fublatus eft in cœlos, & non vidit mortem vfq; in hodiernum diem? Magnus autem ille Abraham, & fanctus inter Patriarchas nônne habuit tres vxores, & Dei amicus vocatus eft, imò Deum ipfum in tabernaculo vidit, eiufque Angelos hofpitio excipere meruit? Ifaac verò quid? nunquid vxorem habuit, & regnum cœlorum eft affecutus? Rurfus autè Iacob nunquid duas habuit vxores, & duas concubinas, & valuit luctura cum Angelo, viditque Deum facie ad faciem? Moyfes autem ille Princeps prophetarum, & Dei feruus, nunquid habuit duas vxores, & cum Deo eft locutus, & populum Dei ex acerba Ægyptiorû feruitute liberauit? Similiter, & Dauid, & Salomon, & alij innumerabiles, nûquid ne legitimo côiuncti matrimonio, & fufceptis liberis, digni habiti funt regno cœlorû? Hęc dicens mulier, & viri fancti manum contrectans in fraudem eum impulit, & animi robur, multis magnifq; licèt virtutib. valatû eneruauit.

Vide argumenta cōtra calibatum, & cognofce auctorem Satanam.

Eneruatur virile pectus blanditijs Satanæ.

Nã vt vidit eam liberali fpecie, & eximia pulchritudine præditam: Sanè, inquit, vellem te mihi vxorê depofcere, fed eum hactenus pauperem, & ab oĩbus rebus inopem vitâ duxerim, qûo te alere poffum non video. Cui illa: Nihil te, inquit, hæc cura folicitet, tñ mihi liceat tum fit tua frui pulchritudine, & iuuentute: & ego aurum, & argêtum, feruos & ancillas, atq; poffeffiones pclaras fuppeditabo abundè. Hæc illa dicente: totus in amorê impudicæ mulieris inflãmatus eft; & ftatim nefario fe operi cômifcuiffet: fed, expecta inquit, mulier, vt videam fi iter tutû eft, nè fuperuenient um hominû oculos, qui benedictionis gratiam frequentes a me expetere folent, offendamus.

Hæc cum dixiffet, rupem excelfam confcendit, atq; oculos in omnes partes verfans, falutari diuini iudicij timore concuffus eft: cœpitq; fummam Dñi Dei fui bonitatem, cui annis quinque, & viginti cum tanta iucunditate feruierat, pia mente recolere: atque in cellulam fuam reuerfus, arreptis, quæ fors obtulerat, farmentis arridis luculentum focum excitauit. Accenfa aût flamma, & in altû fublata, folutis calceis, nudis in ignem pedibus profilijt, & ait: O Martiniane, quid agis, quid meditaris? Hunc ignem, qui ad têpus eft fi pati potes, accede ad mulierê, & cupitis eius amplexibus fruere? An non intelligis, ô Martiniane, diaboli fraudes? Matrimonium tibi perfuadet mulier fanctum, & immaculatû: quid igitur? Annis viginti quinque Chrifto feruijfti, & nunquid te aliquo incommodo, aut moleftia affecit? Quid? oês tuos preteritos labores vna voluptate eaq; tam fœda, tam bruta, perdere decreuifti? Hæc dicens, & eadem fibi admiratione quadâ inculcãs, vim lachrymarum

Redit citò ad fanam mentè, & fe proijcit in ignem.

marum profudit, exclamauitque, Hei me miserũ quo ruo, quo pergo? Deinde cum paululum in terram prostratus quieuisset, rursus se voracibus flammis exurendum tradidit, donec adustus trunco similis, humi caderet: Tum grauissima ex imo trahens corde suspiria, inconstantiam suam acerbissimis lachrymis defleuit, & obnixè Domini misericordiā deprecatus est: Domine, dicebat, Deus meus qui scrutaris corda, & renes, tu scis fragilitatē meam; esto mihi propitius propter impetum meum, quo cæca mente ad peccatum, & interitum meum miser properabam. Hęc cum orasset, & psalmū 72 plorando decantasset: mulier, quæ cuncta à longe spectabat, mente, & corpore contremiscere cœpit, atq; tota ad se rediens, tanquam de profundissima excitata somno, ornamentis in ignem proiectis, pannis laceris è pera rursus eductis se induit: deinde cum lachrimis, & lugubri fletu se ad pedes viri sancti abijciēs, orare, & obtestari cœpit: vt sibi ignosceret. Tu. n. nosti, dicebat, varias esse artes, & fraudes diaboli: Voluit me, fateor, tanquā laqueo, ad sempiternam animæ tuæ perditionem, abuti. Peccaui, sed da veniam vir sanctissime, atque viam mihi demonstra, qua iuia aduersus inimici fraudes deinceps incedere valeam.

Detestabilis mulier tota mēte resipiscit.

Hæc dicens ingenti lachrymarum imbre terram rigabat: Cui vir sanctus postquam multa eaq; præclara salutis dogmata tradidisset: Vade, inquit, ad sanctam Bethleem, ibiq; require sanctam Paulinam virginem Deo gratissimam, & multis egregiè virtutibus ornatā, quæ sacras ædes, in qua multæ virgines Deo sanctissimè seruiunt, extruxit, & plurimas ab interitu ad vitam, & sempiternam salutem adducit. Abijt protinus, vt iussa fuerat Zoe (hoc namque mulieri nomen erat) atq; ad Paulinam perueniens benignè ab ea suscepta est, & in sacram virginum societatem peccatrix libenter, propter pœnitentiam, admissa. Ibi verò præteritas vitæ maculas tantis lachrymis deleuit, & peccati rubiginem tanto pœnitentiæ ardore consumpsit, vt miraculis clara, ex hac vita migrauerit.

Zoe abijt ad S. Paulinam in Bethleem.

Clara miraculis moritur.

Interea Martinianus, qui adustionis dolore grauiter laborabat, postquam septimo mense collapsas vires nonnihil restaurasset, vt diaboli fraudes, & insidias præcaueret, aliò commigrare decreuit. Veniens itaque ad portum maris cum quodam nauclero egit, vt eum ad rupem quandam excelsam, & angustam, in medio mari sitam transferret, pactumq; inijt, vt bis singulis annis, panem, & aquam, quibus victitaret, nauicula sua adferret, atque ipse viciſſim aſſiduis pro Naucleri eiusque familiæ salute, precibus apud Deum intercederet: simulq; ex iuncis palmarum sportas aliaq; opera venalia contexeret; quæ ipsi Nauclero in mercedē cederent. Placuit hæc conditio summopere Nauclero, & virum Dei ad rupē nauigio suo transuexit: in qua sub dio omnibus aeris iniurijs expositus lętus & alacer Domino Deo suo seruiebat.

Martinianus in mari degit in rupe.

Sed neque hic malignus cessauit in istum bello lacessere. Nam nocte quadam tantos tamque horrendos in mari fluctus excitauit, vt quindecim cubitis excelsam rupem interdum superarent. Sed hanc quoque tempestatem Martinianus fusis ad Deum precibus sedauit, diabolumq; cum voce, & minis sibi insultantem profligauit. Sex itaq; annos vir sanctus postquam incredibili vitæ austeritate in ea rupe exegisset, ecce tibi noua tentatio eaq; omnium, quas hactenus pertulerat, grauissima. Die quodam ingens, & immanis valde tempestas exorta certam in nauis perniciem, quæ non longè ab ea rupe vehebatur, conspirauerat: atque omnes tandem, miserandū sanè in modum fluctibus hauserat, vnica tantùm puella, eximia pulchritudine, excepta, quæ, dolij vnius adminiculo, quod in extremo mortis periculo mordicus apprehenderat, semianimis ferè ad rupem delata est. Hæc cū Martinianum in rupe conspicata esset, opē eius, in vltimo vitæ discrimine, implorare cœpit. Obstupuit vehementer vir sanctus, & non hominem, sed ipsum mi-

Ecce noua & mira tentatio.

inimicũ dæmonem esse arbitrabatur, & primùm opẽ adferre recusauit: sed cum præsens mortis periculum immĩnere illi cerneret, protensa manu eam è fluctibus attraxit: secumque in excelsam rupem (quemadmodum charitas per omnia suadebat) adduxit. Sed cum eã incredibili pulchritudine prędità cerneret prorsus, quid ageret, ignorabat. Nam solus cum sola degere certissimum ruinæ periculum esse putabat. Tutum autem in periculo refugium omnino dabatur nullum.

Edito crucis signo mittit se in mare, & delphinorum tergis ad littus euehitur.

Tandem verò tale ab vltima desperatione consilium cępit. Pane, & aqua puellæ in alimenta traditis, inuocatoque cum lachrymis Christi Iesu nomine, signo crucis fluctus signans, alio se mari commisit. Ecce autem duo delphines suis eum tergis exceperunt, atque per omnes fluctus ad littus saluũ, & incolumẽ deposuerunt. Hoc autem & nouo, & stupendo beneficio à Deo affectus, nouo quoq; amoris igne exarsit, & reliquum vitæ cursum in continuis varijsque peregrinationibus cõfecit. Nudus, & omnium rerum indigus sine baculo, sine pera, montes, & syluas oberrabat, & cælo tota mente, ac desiderio intentus, corporis necessitates non sentiebat.

Venit Athenas ibique moriturus vocat ad se Episcopũ.

Tandem cum iam consummato cursu repositam sibi iustitiæ coronã à Domino accepturus esset, venit Athenas: & ingressus ecclesiam, fessa, & nimio labore exhausta membra, in scamnũ declinauit, vocatoq; ad se episcopo, à quo cum benedictionis gratiam, & sepulturæ beneficium humiliter postulasset, subridenti vultu, beatum Deo spiritum tradidit. Et hic quidem fuit certaminum illius finis, hic terminus, qui inuictum se contra omnes diaboli insultus athletam, immo pręclarum sanè martyrem exhibuit. Nunc consequens est, vt virginis illius in rupe cerelictæ historiam, & egregium etiã certamen prosequamur.

Virgo in rupe relicta vt se gesserit.

Igitur postquam vir sanctissimus Martinianus ex oculis, & aspectu eius delphinorum obsequio ablatus esset, illa assiduis precibus horrorem loci, & inimicorum metum propulsabat, & vitam pane, & aqua sustentauit, donec nauclerus constituto tempore ex pacto, noua oneratus annona rediret. Sed accidit cum ille rupi appropinquans mulierem videret, ingenti pauore correptus, tanquam viso quodam spectro, retrocederet: neque omnino se suamque naniculam littori concrederet: & certè passis velis iterum in altum prouectus fuisset, nisi puella Christi Iesu nomine sępius inclamato, & se Christianam declarasset, & metum ab eo, hoc modo, depulisset. Nauclerus ergo postquam totius rei seriem intellexisset ægrè quidem Martiniani discessum tulit, sed tamen virginis illius constantia, & sanctitatis proposito facilè consolatus est.

Photina in luis se habitu virili in rupe ex qua Martinianus discesserat.

Igitur Photina (hoc enim nomine virgo appellabatur) vt virilius omnibus inimici insultibus in illo stadio repugnaret, habitum simul cum animo virilem sumpsit: & mentem assiduis precibus, ac diuinarum rerum commentatione ad terrenarum contemptum excitabat, & lana, ac tela panem sibi, & aquam (quibus corpusculum aleret) quæritabat. Tertio autem quoque mense accedebat nauclerus, & ea, quæ cùm ad victum, tum ad laborem necessaria erant, afferebat. Porò cum ad eam rupem maris fluctibus eiecta esset, nata erat annos quinque & viginti, in petra verò annos sex in omni sanctitate, & incredibili vitæ duritia vixit. Duobus autem mensibus ante quàm nauclerus eam visitaret, beatum Deo spiritum tradidisse inuenta est. Corpus eius viuido colore odorem spirabat suauissimum, ita vt magis viuenti, quàm mortuo simile esset. Funus fuit cum hymnis, & lampadibus ab Episcopo Cæsariensi, in ciuitate Cæsarea sepulturæ traditum. Ad gloriam Domini nostri Iesu Christi, cui gloria, & laus est in sanctis eius nunc, & in æternum. Amen.

Mortua apparet pulcherrima.

MARTYRIVM S. VALENTINI Presbyteri, & Asterij, itemq; Marij, & Marthæ, Aud fax, & Abacuc nobilium Persarum.

Ex ijs quæ Surius optima fide, ex antiquissimis Martyrologijs, & M.S. Codicibus habet.

14. Febru. Peregrinatio religionis causa.

Is fortè temporibus, quibus Claudij persecutio acriter in Christianos deseuiebat, venit quidam ex Perside Marius nomine, cum vxore Martha, & filijs Aud.fax, & Abacuc, vt ad sacra Apostolorum limina cōcepto prum diu pietatis, & deuotionis studium exoluerent. Cumque Romam delati, in castrū trans Tyberim hominem quendam inuenissent Quirinum nomine, omnibus suis facultatibus ꝓpter Christum nudatum, & plagis insuper multiplicibus affectum: cū incredibili deuotionis studio amplectuntur, & de suis facultatibus læti ei ministrant. Erant cum eo alij non pauci vinculis propter nomen Domini Iesu constricti; quorum pedes lauabant, & aquam filiorum suorum capitibus infundebant. Dum hæc fiunt, Claudius pro sua in Christianos rabie, ducentos sexaginta duos in amphiteatro ciuitatis, militum sagittis interfici iussit: quos Marius, & Martha in crypta, via Salaria in cliuo cucumeris sepelierunt. Eadem verò nocte beatum illum Quirinum gladio interfectum, & in Tyberim proiectum multis cum lachrymis similiter in crypta condiderunt in cœmiterio Pontiaui octauo Calend. Aprilis. Quod cum audisset Claudius iussit eos ad supplicia, & necem inquiri: sed illi cum vniuersa familia statim inde commigrantes, venerunt trans Tyberim ad cœnaculum quoddam, in quo cum reliqua Christianorum multitudine duobus mensibus in precibus, & hymnis mira deuotione Christo seruierunt.

Claudij persecutio in Christianos.

Quirinus Martyr à Mario, & Martha sepultus.

Inter hæc Claudius magis magisq; sæuiens comprehendit insignem quendam presbyterum Valentinum nomine, eximia admodum prudentiæ opinione præstantem. Qui cum catenis, & compedibus oneratus in palatio iuxta amphiteatrum conspectui eius oblatus esset: & interrogatus à Claudio verbis lenissimis, quare sua prudentia, quam omnes suspiciebant, ad vanitatis superstitionem abuteretur? Valentinus statim luculenter sanè de Deorū vanitate, & ineffabili Christi Iesu gratia, & omnipotentia disserere cœpit, tanta auctoritate, tantaq; virtute, vt Claudius in eius sententiam protinus cessisset, si non Calphurnij præfecti contraria persuasione, & importunitate a concepto studio reuocatus fuisset. Is enim voce maxima, cum Imperatorē attentas aures eius doctrinæ præbere, & ciuibus etiam Romanis eam commendare cerneret, in cœtu Reipublicæ exclamauit: Seducis ô optime Princeps præstigijs hominis istius. Tu equum esse censes, id relinquere quod ab incunabulis apud te hactenus tam sanctum fuit?

Valentinus comprehenditur et cū pedib. vinctis ad Claudium adducitur.

Claudius propendet in Christianismum.

His dictis Claudius à sententia dimotus, Valentinum Calphurnio præfecto examinandum tradidit: vt si secus in eo deprehenderet, quàm ratio, & leges patriæ dictabant, tanquam sacrilegū seuerè puniret. Calphurnius præfectus suscipiens Valentinum, tradidit eum cuidā Asterio principi suo, vt dicendi facultate, qua aliquid fortassis valere credebatur, atque blanditijs à Christi fide ad impium simulachrorum cultum traduceret. At verò Valētinus, vt primum Asterij domum ingressus fuit, fixis statim in terram genibus, pro salute domus illius, & Asterij ardentissimas ad Christum preces fudit. Tu, dicebat, ô Domine es lux vera, quæ illuminas omnem hominē venientem in hunc mundum, illumina quæso tenebras familiæ huius, vt cognoscat te Deum verū Iesum Christum. Audiens hæc Asterius. Quid, inquit, homo prudentissime, tu Christum vestrum lumen appellas? Certè huius rei ego experientiam capere

Mutatur verbis præfecti.

Valētinus traditur Asterio.

velox

volo: vel egregiè tuam istam fallaciã coercebo. est mihi filia adoptiua, quæ ante duos ferè annos luminibus orba ta est: huic si tu Christi tui virtute visum restituere potes, ego, quæcunque præceperis, lubens faciam. Cui valentinus: Adduc, inquit, illam in nomine Domini nostri Iesu Christi ad me.

Cæcã Valentin⁹ illuminat. Quę cum ab Asterio anxio, & tremebundo adducta fuisset, Valentinus fusis cum ingenti lachrymarum vi ad Deum precibus, sacras suas super eam manus imposuit, & clausa lumina aperuit.

Credit Asterius cũ vxore, & baptizantur. Hoc cum vidisset Asterius, humi se cum vxore ad sancti pedes prostrauit, & sacrosancto regenerationis lauacro expiatus ad Christi militiam adiũctus est. Erat apud eum ingens Christianorũ multitudo in vinculis, quæ statim pristinam libertatem recuperauit: & nomen Dñi hymnis, & canticis miro cum gaudio celebrauit. Interea fama miraculi ad aures *Marij*, & Marthæ peruenit, qui nouo gaudio perfusi, eò cum filijs conuolarunt, ibiq; duobus, & triginta diebus pari cum cęteris deuotione Christi Iesu bonitatem, & gratiam celebrarunt.

Post hos aũt dies Claudius Asteriũ requisiuit: cumq; eum cum vniuersa domo Christo nomen ded. sse intelligeret, missis eò cõfestim crudelitatis suæ satellitibus, omnes ad se vinctos adduci iussit. Et quidem Asterium cum om- *Asteriũ cũ tota fami lia marty rium.* ni familia in ciuitate Ostia crudelissima internecione deleri præcepit. Valẽtinum autem fustibus cæ um capitali sententia cõdemnauit. Qui decollatus est via Flaminea sub die 16. Calẽ. Martiarum. Cuius corpus collegit matrona quædam Sabinella, & sepeliuit eodem in loco vbi capite cæsus est.

Postremò Marius, & Martha, quos pecunijs cumulatos esse existimabat, adduci iussit: qui cum ab eo interrogarentur, qua de causa, & quibus sumptibus tãm itineris spacium ex Perside cõfecissent, responderunt: Nos famuli Christi Iesu, vt Apostolos eius honore debito prosequeremur, eosq; nobis apud oĩpotentem Deum intercessores faceremus, ingenti animi deuotione hoc tædium longinqui itineris alacres deuorauimus. Et quam, inquit, Claudius, obtinetis generis nobilitatem? Sumus, respondet Marius claris admodũ natalibus orti: Nam ego quidem sum filius Imperatoris Maromeni, & hæc filia est Cusunris subreguli. Tũ Claudius auidis faucibus prædæ inhians, & facultates, inquit, vestræ p̃stonẽ sunt? Respondent illi: Facultates nostras ei, à quo illas accepimus, Domino, inquam, nostro Iesu Christo dedimus. Claudius hoc audiens furore vehemẽter excanduit, atque eos Vicario Musciano excarnificandos tradidit.

Marius filius Imperatoris. & Martha filia Cusuni subreguli.

Eadem die, omnia tormentorum genera in medium prolata sunt: vt eorũ aspectus horrorem eis incuteret. Muscianus verò, nostis, inquit, præceptũ principum nostrorum? Cui Audifax, Nescimus, respondit. Tũ Muscianus: Hoc est, inquit, edictum principum, hæc mens, & volũtas Imperatoris nostri inuictissimi Claudij, vt dijs sine mora sacrificetis, & primos in aula honores cõsequamini. Si aũt recusans, ut oĩbus hisce supplicijs excarnificati, vitam crudelissimè finiatis. Quare agite, & vos principũ iussis obedientes præbete, & generis vestri splendorem renouate. Ad hæc Audifax filius eorũ natu maior: Stultam rem locutus est. Muscianus aũt conuersus ad Mariũ, Martham, & Abacuc; & vos, inquit, ad hæc quid dicitis? Respõdent illi Oẽs quasi vno ore locuti sumus. Musciauus hoc responso in furorem versus, vestimẽtis eos expoliatos fustibus crudeliter mactari iussit. Martha verò, vt eo spectaculo grauius torqueretur, ante eos stare est iussa. At illa: ò filij, inquit, cõstantes estote. Marius verò: Gloria tibi Domine, inquit, Iesu Christe.

Sãcti martyres fustibus caeduntur.

Muscianus tanta eorum constantia grauiter commotus, in eculeo eos suspendi, eorumque latera igne primũ exusta vngulis ferreis, crudelem in modum, dilacerari iussit. Illi autem inter tam acerba tormenta vultu alacri clamabant: Gratias tibi agimus Dñe. Post hæc Muscianus depositis

Vrũtur & lacerãtur eorum latera.

de

Max.⁹ amputantur. de eculeo, ſummitates manuum præcidi iuſſit. Quod cum fieret, Martha profluentem ſanguinem mariti, & filiorum colligebat, eoque magno cum gaudio, tanquam precioſiſſimo vnguẽto caput ſuum vngebat. Deinde Muſcianus manibus colligatis per ciuitatem eos circumduxit ſub voce præconia, Deos blaſphemare nolite. Clamabant autẽ Marius, Audifax, & Abacuc: Non ſunt dij ſed dæmones, qui vos, & principem veſtrum in interitum ſempiternum pertrahunt. Muſcianus cum omnes ſuos conatus illorum conſtantia deludi videret, eodẽ die capitis eos damnauit. Ducti itaque via Cornelia tertiodecimo ab vrbe milliario, ad *Decollantur.* Nymphas Catabaſſi, ſub arenario decollati ſunt. Quorum corpora, matrona quædam Fęlicitas nomine, ſemiuſta rapuit, & in prædio ſuo ſepeliuit. *Martha in puteũ proiecta martyriũ obit.* Porrò Martham Muſcianus in puteo necari præcepit, vbi glorioſum certamen, & illa confecit: quam eadem Fęlicitas ſanctorũ corporibus ſociauit, vbi magna Domini noſtri Ieſu Chriſti beneficia in hodiernum vſq; diem præſtantur.

PASSIO S. VALENTINI Epiſcopi Interamnenſis,

Ex ea quam Surius optima fide ex antiquis MS. Codicibus habet. Porrò notandum eſt Hunc Epiſcopum alium eſſe ab eo quem Petrus in Catal. lib. 3. cap. 15 habet, qui vixit temporibus Iuſtini. Imperat.

14 Febru. Cratõ inſignis Rhetor.

ERat in Vrbe Roma, Craton quidã ſummis oratorię facultatis laudibus ornatiſſimus, cui erat filius Cherẽmon nomine, qui iuuenis admodum, eam incurrerat ægritudinem, ut incuruato dorſo caput inter genua deprimeretur: tantaq; erat eius calamitas, vt nulla medicorum vel induſtria curari poterat. Cumque pater omnem ſalutis ſpem de filio abiecisſet, extitit quidam Fonteius Tribunitius, qui eodem, & grauiore etiam malo germanum ſuum vexatum fuiſſe dicebat, curatumq; à quodam Epiſcopo Valentino ciue Interamnenſi, viro magnę ſanctitatis, opinione celebri, & virtutum omnium ſplendore mirificè ornato. *Valentini laus.*

Audiens hæc Craton, ſumma diligentia, & magno cum honore per viros quoſdam apprime nobiles, Valentinum Romam adduci curauit, & filiũ ei ſuum Chæremonem multis cum lachrymis ſanandum obtulit. Cui Valentinus Epiſcopus dixit: Tu ſi vis, curabitur. At ille: Dimidiam, inquit, ſubſtãtiæ meæ partem tibi dare conſtitui, ſi ab hac eum calamitate liberaueris. Miror ego ſanè, inquit, Valentinus te virum prudentem non aduertiſſe, quæ dixerim: Tu ſi vis, curabitur. Nam ſi abiectis idolis, & ſceleratorum hominum ſimulachris, in Chriſtum credideris, optatam filius tuus ſalutem conſequetur: cenſum verò tuum, cuius mihi dimidiam partem polliceris, offer pauperibus, qui pro filio tuo orent: mihi autem nulla ratione perſuadebis, vt aliud quid, quàm fidem tuam pro ſalute filij tui expetam. *Valentini ad Cratonẽ in Vrbẽ Romã aduentus.*

Craton orator dum hæc audiret, procidit ad pedes Epiſcopi, & ſe credere in Chriſtum Ieſum dixit. At Epiſcopus: Fides, inquit, Chriſtiana non verbis tantum, ſed operibus demonſtratur. quare volo te re ipſa fidem declarare. Idolis igitur manufactis renunciа, & delicta tua ſacro fonte expiato, & ſic demum ab vniuerſis ſceleribus tuis expurgatus in numerum filiorum Dei recipieris. Cui Craton: Quomodo quæſo aqua quæ ſordes corporis lauat, peccata animę tollere poterit? Vix hoc in ſani hominis mentem vlla ratione cadere poteſt. Tum Valentinus: Aqua, inquit, per myſterium inuocatæ Trinitatis, Spiritus ſancti gratiam in ſe recipit, & per eam vniuerſa crimina quantũuis enormia, protinus mundãtur. Hæc cum dixiſſet luculenta admodum oratione de Chriſtiana dignitate, eiuſq; myſterijs diſſeruit. Sed Craton, *Fides Chriſtiana etiã operib. declaranda eſt. Aqua baptiſmatis quo purget animam.*

fon, qui tota mente in salutem filij sui propendebat. Missas quæso facito, inquit, longioris orationis ambages: nā ex hoc vno veritas constabit, si salutē consequatur is, propter quem hæc dicuntur.

Tunc Valentinus cubiculum solus cum Cheræmone ingressus est; & totā diem vna cum nocte in precibus, & lachrymis pro salute illius miseri exegit. Media autem nocte tantus splendor cubiculum inuasit, vt ij qui foris rei exitum præstolabantur, protinus illud cum Valentino, & filio Cheræmon re flammis absumēdum putarent. Sed cum Cheræmonem (qui tribus iam annis nullam omninò vocem ediderat) psallentem, & clara voce nomen Christi prædicantem audirent, gaudio incredibili perfusi, fores sibi reserari postularunt: quas tamen vir sanctus ante completam orationem aperire noluit, sed mane facto Cheræmonem illis saluum, & incolumen tradidit. Quo miraculo victus Craton vnà cum coniuge, & tribus discipulis Proculo, Ephebo, & Apollonio, qui artium maximarum disciplinis illius studio erudiebātur, fidem amplexus baptizatus est. Porrò omnes illi abiectis humanæ sapientiæ studijs, totos se ad diuinarum literarum cognitionem contulerunt, quorum opera multi ab errore ad veritatem, & fidei professionem perducti sunt: ita vt Abundius vrbis Præfecti filius, & Christi se famulum publica voce clamaret.

Cheremon Cratonis filius tribus annis contractus fit repente sanus.

Craton cū tota domo sua baptizatur.

Hinc indignatio omnium penè senatorum accensa, Valentinum primū virgis cæsum carceribus mancipauit. Videntes autem eum in ipsa cæde, & custodia gloriari, eiusq; cōstantia Christianorum animos confirmari, medio noctis silentio eiectum de carcere, iussu Placidi vrbis Præfecti decollauerunt. Sacrum corpus fuit à Proculo, Ephebo, atq; Appolonio, in ecclesiam Interamnæ ciuitatis, nocturno itinere translatum, & honorificè sepultum: vbi cū quondianis vigilijs in Dei laudibus permanerent, tenti à gentilibus Lucio consulari traditi sunt. Quos cū neq; blanditijs, neq; supplicijs frangere posset, capitalem sententiam subire iussit. Porrò S. Martyres fęlici agone consumati, à B. Abundo non longe à corpore S. Valentini sepulti sunt.

S. Valentinus necatur.

Item Proculus Ephebus, & Appolonius.

VITA ET MIRACVLA S. Patris Nostri Auxentij Abbatis.

Ex ijs quæ Metaphrastes purè, & germanè sed admodum prolixè conscripsit Vixit ad tempora vsq; Zenonis Imp.

Empore Theodosij iunioris, anno eius imperij 25. fuit vir quidam Auxentius nomine: ex genere quidem orientali, pietate aūt, & Christiana doctrina eximiè eruditus: corporis verò robore, & specie singulari præditus. Hic cum patruum suum Bizantij militantem, ex Syria ascendens magno studio requisiuisset, & præter opinionem è vita excessisse inuenirer: ipse in defuncti patrui locum, nomen suum militiæ tradidit, & pari virtute militari, celebre reddidit. Et quamuis in exercitu esset insignis, factaq; eius fortissima, summam laudem mererentur: ipse tamen insignior humanæ gloriæ contemptor, tota mente ad promouendum institum sibi pietatis studium aspirabat. Hinc frequens illi conuersatio cum sacro monachorum cœtu, & maximè cum Iohanne quodam, qui prope Septimū in clubo stabat, cuius vitam, & actiones sibi imitandas proposuerat.

14. Febru.

Auxētius dat se militiæ.

Frequens illius conuersatio cū mōachis

Porrò benignitatis, & misericordiæ studium imprimis sanctum illi fuit: prorsus vt nunquam aliquem, stipem mendicantem inanem à se repelleret. Die quodam pauperum vnus precibus valde importunis indusium ab eo postulauit: tumq; illi vnicum tantum, quo indutus erat, ad manus esset, pauperem illum ad locum quendam deuium pertraxit, ibidemq; ei proprium quo indutus erat, indusium tradidit:

sola ipse in penula remanens. Aliquot verò, post diebus palatium ingrediens, mulier quædam passis crinibus ei obuiam occurrit, clamans, & eiulans: O vis magna, quæ afficitur ab Auxentio, qui comedit dæmonia. Viginti annis hic latui, & nunc miser tua virtute egredi compellor. Auxentius cum admotis equo calcaribus, è turbis, quæ ad has mulieris voces vndiq; confluebant, se subducere vellet: illa immundo agitata spiritu, acrius sequebatur, adeò vt Auxentius flens, & suspirans, preces pro ea funderet, dæmonemque expelleret.

Curat dæmoniacã Auxētius.

Post hæc vir sanctus nè quam ex humana laude labem contraheret, relictis omnibus in desertas Bithyniæ partes se recepit: Vbi in monte Oxia, qui decem ferè à Chalcedone milliaribus distat, indutus veste, ex pilis, & pellibus contexta, vitam in omni sanctitate instituit, & in angustam cellulam lætus se inclusit. Cum autem fama sanctitatis eius longè lateq; vagaretur, Comitissa quædam luminibus repente orbata, è Nicomedia supplex ad eũ venit, vt eius precibus visum recuperaret. Cui vir sanctus pro sua in calamitosos misericordia, fusis ad Deũ precibus extinctum lumen contactu manuum suarum restituit. Hoc fuit principium miraculorum eius in monte Oxeæ.

Fugit ad deserta loca

Vide asperitatem vestitus.

Cæcam sanat.

Eorum autem qui ab immundis vexabantur spiritibus, ingens quotidie ad eum confluebat multitudo, ex quibus plurimi sanctissimis eius precibus, tunc curati. Die quodam venerũt ad eum duo, morbo elephantiaco turpiter deformati, vt sanitatẽ ab eo perciperent. Quibus vir sanctus: Nostis, inquit, ò fratres qua de causa ira Domini in vos deseuiat? Vos frequenter leuissimis de causis sacrosanctum illius nomen in vanum sumitis, iuratis, ac peieratis, ideoq. iusto illius iudicio præsens hæc calamitas vos premit. Sed iam rãdem peccatum vestrũ agnoscite, & ad mentem redite, vt sanitatem consequamini. Hæc cum dixisset omnes ad precandum hortatus est, & ipse flexis genibus, & ingenti lachrymarum vi profusa, tandem surgens Oleo sancto à vertice ad pedes vsq. eos inunxit, & sanos atq. incolumes à se dimisit. Simili modo paralyticũ, & duas fœminas à legione dæmoniorum obsessas, liberauit & mutæ quoq beneficium loquelæ restituit.

Crebra iuramẽta lepra puniũtur.

Oleo sancto curat leprosos. Item dæmoniacam & mutã.

Post aliquot autem annos, quibus sanctus hic mũdi voluptatibus renunciauerat, Theodosio iuniore Imperatore è præsenti vita sublato, cum Marcianus Christianæ religionis cultor eximius, in imperium successisset: ingens repente rerum omnium perturbatio ac præcipuè religionis confusio exorta est. Quidam enim Eutyches Presbyter, vi summa, refutata iam ante, & abolita à Basilio Gregorio, & Ioanne Chrysostomo Episcopis sanctimoniæ ac eruditionis laude præstantissimis, deliramenta ab inferis excitare, & renouare conendebat, pestẽq; voam omnium teterrimam in ecclesiam inuehere conabatur. Quam vt opprimeret. Marcianus totius orbis Episcopos Chalcedonẽ conuocauit. Cumque sexcenti, & triginta eò conuenissent, Imperator, & Episcopi omnes, Auxentium in concilium vocãt. postularunt. Qui cum mordicus resisteret, diceretq; monachorum non esse docere sed potius doceri: fuit à militibus, & clericis quibusdam eam in rem ab Imperatore missis, inuitus adductus. Ex monte igitur hoc modo per vim abreptus, cum pariter cum eis ad Synodũ pergeret, multa in via miracula patrabat. Dæmones ex obsessis corporibus vi precum suarum expellebat, morbidos sanabat, & quauis calamitate affectis auxilium, & opem afferebat: vsq; adeo vt milites, & clerici virtute miraculorum eius in admirationem rapti, eum præstigiatorem ac Christi illusorem appellarent: & tanquam hominem mente captum, firmis carceribus in monasterio quod erat in Phelo, concluderent. Neq; hac iniuria virum illum sanctissimum affecisse contenti, multorum iudicio tanquam maleficij reum condemnarunt. Quod ille tales patien-

Eutyches eiecit ægẽ Marciani Imperatoris.

Synodus Chalcedonensis.

Vir sanctus post tot miracula iniuria afficitur.

Patientia eius.

patientissimè. Imò quantò maiori ab hominibus contumelia afficiebatur, tantò magnificentius nomē Domini prędicabatur: & in contumelijs alacrius exultabat. In uincolis autem cum in monasterio illo, à militibus detineretur, quamuis loci illius monachi inopię eius eximia quadam benignitate consulerent, & iniuriam omnem à viro sanctissimo propulsarent, ille tamen humanam consolationē penitus admittere recusauit, imò in tāta austeritate vitæ perseuerauit, vt cibi omnis potusq́; expers cælesti cōsolatione, & animum, & corpus sustentaret.

Mira eius abstinētia

Post hæc cum maleuolorū inuidia non quiesceret, fuit ad Ruffinianas deductus, prope sanctos Apostolos, in monasterio B. Hypatij, vt ibi ex omniū conspectu remotus, vitam in silētio transigeret. Fuit autem à sacris loci illius incolis cum maxima incredibilis beneuolētię significatione exceptus, & quia videbant illum virum esse diuino spiritu plenum, omnibus, ab illo die, ad monasterium confluentibus hospitij beneficium cōcedebant, & promptoalacriq́; animo pauperibus, & hominibus calamitosis ministrabāt: eoq; magis quod Auxētius vi precum suarum, consueta miracula, quæ inuidorum calumnijs iam obscurata erant, renouaret. Immundos spiritus verbo virtutis ex obsessis corporibus profligabat, lunaticos, paralyticos, & alijs oppressos languoribus mira facilitate curabat.

Miracula eius i monasterio B. Hypatij vbi cōclusus tenebatur.

Dum hæc geruntur, missi sunt ab Imperatore, qui Auxentium adducerent, vt vir sanctus (tanta namq; prudentiæ, & sanctitatis apud omnes de illo opinio erat) sanctam, & œcumenicā Synodum sua auctoritate vel cōfirmaret vel rescinderet. At ille, quāuis summa vi primùm resisteret, indignum se clamitans qui suam sententiam doctissimorum episcoporum decretis adiungeret, & ab insita humilitatis virtute canem se mortuum appellaret; Imperatoris tamen, & episcoporum omnium mandato sententiam dicere compulsus, constanter sanè, & præclarè Nestorij, & Eutychis manifestum furorem quo scelerata de vnigeniti filij Dei essentia, dogmata in Ecclesiam inuehere conabantur, redarguit, & sacro sanctam Synodum stabiliuit. Hæc cùm summa cum Imperatoris, & patrum omnium gratulatione peregisset, protinus se ad intermissa solitudinis certamina, in monte aspero sanè, & horrido Ruffinianis propinquo, recepit: vbi quæ, & quanta perpessus fuerit, & quàm inuicto animo contra dæmonum insidias, & fraudes decertauerit non erit abs re explicare.

Auxētius ducitur ad Imperatorem honorificè.

Auxētius dānat Nestorij, & Eutychis errores.

S. Auxentius redit ad Solitudinem.

Quadam nocte cum tota mente in cælis versaretur, innumerabilis dæmonum multitudo cum terribili quodam rugitu adfuit, vt eum vel terrore aliquo concuterent, vel certè à sublimi orationis studio præpedirent. Sed ille malignis eorum insultibus assuetus, solo crucis signo in fugam eam conuertit, mentisque aciem in oratione planè immotam seruauit. Frequenter se Satanas in angelum lucis transformans, sub magno pietatis prætextu, insidias struxit, sed nunquam tamen in fraudem impellere potuit. Erat enim diuinarum scripturarum peritissimus, & discretor spirituum valde eximius. Porrò nihil in eo maiore encomio dignum esse videtur, quàm benefaciendi studium quo incredibiliter erga proximum ardebat. Nam licèt ab omni familiari hominum conuersatione, & amica societate seclusus in solitudine degeret, precibus tamen in rebus afflictis, & desolatis multis opem attulit; & fama virtutum suarum, plurimos ad se quotidie alliciebat: quorum nemo non aliquo insigni ab eo affectus beneficio recessit. Terrenarum, & prælabentium rerum contemptum omnibus sine intermissione inculcabat. Quid enim, dicebat, hæc vobis ad veram fęlicitatem conferre poterunt? Non sumus à Deo ad pastum, & solam corporis curam, vt pecudes, creati, sed ad immortale decus, & gloriam. Quid igitur aliud nobis in vita faciendum est, cum nos immortales

Dæmones eū terrere nitūtur

Crucis signo eos fugat.

Summum eius studiū proximis benefaciēdi.

Terrenarū rerum cōtēptum eis inculcat.

tales

tales, diuinoq; semine generatos esse sentiamus, quam vt abiectis, & repudiatis mortalibus rebus, de immortalibus atque diuinis noctes, & dies, cũ incredibili voluptate cogitemus?

Hæc, & alia multa, quæ nos, propositi nostri memores omittimus, cum diceret, plures diuino amore sauciati, rebus omnibus dimissis, ei adhærere volebant: quos tamen vir sanctus, magna sanè vsus prudentia, admittere recusabat Præclarè n. atq; prudenter sentiebat, rem tantam non leui consideratione, sed summa cum prudẽtia, & consilio (quæ sine tempore, & ratione constare non possunt) esse aggrediendam: Neq; tam ea in re, dulcem pietatis gustum, ad breue tempus animum interdum titillantem, quàm rationis ductũ sequendum esse. Vnde paucos quidem in consortium sui certaminis, & vitæ societatem recipiebat, sed quos videbat strenuos esse bonorum operum æmulatores, & cum inimico, inuicta virtute congredi posse confidebat: summo cum gaudio amplectebatur, eosq; tunica ex pilis, & pellibus contexta, vestitos, in interiora deserti loca mittebat: vt ibi ante omnia fraudes, & insidias dæmonum addiscerent, quo postea in spiritu eruditi, infirmiores docere possent. Parum n. esse putabat vir sanctus, in solitudine delitescere, sed totis eam in rem viribus incumbebat, vt cùm per se tum per suos discipulos, alios è laqueis diaboli eriperet, atq; ad pietatis studium adduceret.

Nota prudẽtiã viri illius sanctissimi in recipiẽdis monachis.

Vide quõ etiã in solitudine curã proximi habeat

Erat quædam Eleutherea, quę multo tempore Pulcheriæ à cubiculis fuerat: hæc cum diuino amore saucia, importunis precibus instaret, vt eam monasticæ vitę disciplinis imbueret, & à turbulentis mundi negocijs auulsam Christo consecraret; respondit Auxentius: se admirari (nimirum vt eius spiritum, & constantiam probaret) quare tantam vitæ austeritatem sine graui aliqua necessitate expeteret: maneret porrò in statu sęculari, in quo bene viuendo salutem suam optimè constituere posset. Sed cum illa diuino spiritu ad perfectionis studium excitata, instaret, & vrgeret, & lachrymis suis vim adferret: gauisus vehementer vir sanctus eam Christo consecrauit, & in campo suburbani Cyreta nomine, diuinarum Scripturarum meditationi assiduo insistere iussit: ijsq; sane disciplinis eam imbuit, vt aliæ mulier, & virgines, & pręclaræ matronæ; eius exemplo prouocatæ ad eius societatẽ se aggregarent. Cum autem numerus paulatim accresceret, voluit omnes vniformi habitu vestiri, qui ex pilis contextus erat, & magnis palijs ad talos vsq; demissis superinductis, alios vel solo aspectu ad reuerentiam, & pium quendam horrorem excitabat. Hic habitus ijs in locis ab Auxentio primũ inuentus, & religiosis fœminis traditus est.

Eleutherẽ Christo consecrat, et monialem facit.

Nota habitum hunc religiosarum fœminarum.

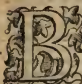
Porrò cum fœminei sexus fragilitatem optimè perspectam haberet, nõ desistebat animos earum pijs adhortationibus ad continentię certamẽ acuere, & frequenter apud eas disserebat, quantum scelus esset oblatum semel virginitatis votum, & datam Christo fidem violare. Peracta autem adhortatione montem habitationis suæ locũ repetebat. vbi nocte quadam in tugurio suo cum de more precibus, & vigilijs incumberet, vidit in spiritu magnum illum Simeonem Stylitem, mortalitatis vinculis solutum, ad beatam immortalitatem commigrantem. Tanta enim mentis in Deum puritate vigebat, vt ea, quæ in altera orbis parte fierent, contemplaretur. Tandem decrepita ætate, plenus bonorum operum, & admirandis uirtutibus ac miraculis clarus in monte, qui Scopem dicitur, beatum Deo spiritum tradidit, cuius corpus in oratorio ab eo instar monasterij constructo, cum multis suorũ lachrymis, conditum fuit; ubi per multiplicem Christi benignitatem eximia eius sanctitas in hodiernum vsque diem miraculis claret.

Mentis eius in Deum puritas.

MARTYR. SS. FAVSTINI
Et Iouitæ.

Ex eo quod est per Surium, cui Ado, & antiquissima Martyrologia fidem faciunt. Passi sunt sub Hadriano anno Imperij eius secundo, Consulatu eius tertio.

15. Febru. Patria Faustini, & Iouitæ fratrum.

Beatissimi viri Faustinus, & Iouita, nobilissimis in ciuitate Brixia orti parentibus, Christi fidem quam religiosa mête didicerant instanti solicitudine prædicabant. Erant enim nô solùm germanitate carnis coniuncti, sed etiam virtute spiritus, ita vniti, vt côcordi vbiq; studio, Christum annunciantes, copiosam regionis illius multitudinem, ad veræ fidei cultû perducerent. Erat siquidem eo tempore eiusdem ciuitatis Brixianæ Episcopus Appolonius noîe, qui ob metû persecutionis sese in abditis occultabat. Is cû famulos Dei ardêtissimo pdicationis feruore flagrare conspiceret, accersitos ad se, ecclesiasticis eos gradibus sublimauit. Deniq; Faustino, qui natu maior erat, presbyterij officium tradidit: Iouitam verò iuniorê natu, ministrorum Christi numero sociauit. Susceptis itaq; beati viri diuinis ministerijs, cæpere nihilominus tanto propensius verbo prędicationis insistere, quanto magis eos ipsa etiam sacerdotalis dignitas inuitabat.

Faustinus fit Presbyter & Iouita Diaconus.

Eo têpore Italicus Comes qui Rhetiarum populis præerat, cum esset supra modum dæmoniacis cultibus occupatus, lumê, quod ipse cæcitatis suæ inuolutus tenebris respuebat, moliebatur etiam insano studio, à suę prouinciç hominibus arcere. Vnde factû est, vt veniente Hadriano Imperatore in partes Liguriç, ad fluuiû Adduam ei occurreret, ac talibus apud eum ore sacrilego niteretur conquæstionibus: Inuictissime Imperator, inquit, consule Romanæ Reipublicæ tuæ, consule sacratissimis dijs nostris: Sunt duo viri in ciuitate nostra Brixiana, qui nescio quem Christum prædicantes, plures iam à magnorum deorum nostrorum cæremonijs, auerterunt. Hos nisi vestri nominis censura coercuerit, actum est, diuinam his in locis culturam obliterari. Audiens hæc Imperator plenam ei necis, & suppliciorum omniû in Christianos potestatem dedit. Qua accepta Italicus furore præceps, Brixiam iuit, & fortissimos Christi athletas comprehensos suo conspectui præsentari iussit. Qui cum adducti essent, Italicus Comes his ferè verbis eos aggressus est: Edicto inuictissimi Imperatoris nostri constitutum est, vt omnes Christiani ad deorum nostrorum cultû trâseant. Si qui verò repugnare inuenti fuerint, diuersis affecti supplicijs parere cogâtur. Ad hęc Faustinus & Iouita respôderût: Têpus nostrû iâ aduenisse credimus, quo exultare potius quàm terreri debeamus. Quod verò ad edictum attinet, nos huiusmodi edicto obedire, diuino mandato prohibemur. Audiês hęc Italicus Comes firmis eos carceribus vsq; ad Imperatoris aduentum custodiri iussit.

Hadrianus Imperator venit in Gallias.

Sistuntur martyres corā Italico Comite.

Faustini & Iouitæ præclarum responsum.

Quinta aût die Imperator adueniês vt primô per Comitem de eorû côstâtia certior factus fuit, iracundia commotus: Et quahi, inquit, sunt isti progenie aut quibus natalibus orti; vt ad nostram maiestatem audiendi reseruarêtur? Cui Comes, Certè, inquit, ô Imperator, præclaro admodum genere nati sunt: quippe, quorum parêtes, primas in huius ciuitatis senatu semper tenuerunt, & qui summo deos nostros honore prosecuti sunt. Hi verò quibus præstigijs in eam mentem impulsi sint incertum habeo. Imperator his auditis, è carcere eductos suis aspectibus præsentari iussit. Quos cum multis blâditijs, & inanibus verbis, ad Solis, & Lunæ statuam adorandam inducere conaretur: illi constanter negarunt, se diuinos honores ad Dei creaturas, & opera manuum hominum vllo modo translaturos. At Imperator ad Solis statuam adductos iubet sacrificare, vel in tormêtis acerbissimis vitam abijcere.

Adducuntur in Imperatoris conspectū.

Tunc

Sol flamma fit instar fuligi nis nigra. Tunc Iouita conuersus ad statuam, dixit: Tu qui ad effigiem Solis formata es, transfigurare in effigiem picis ad eorum confusionem, qui te quasi Deũ adorant. Hæc cum dixisset, statua carbone atrior reddita est. Cumq; mandante Imperatore, ministri fuliginem spongijs abstergere, & pristinũ ei splẽ- *Redigitur in fauillã.* dorem reddere vellent, tota simul in fauillam resoluta est.

Tunc Imperator ira vehemẽter excandescens, fine mora ad bestias eos condemnauit. Fuerunt quatuor leones *Damnantur bestijs* aspectu sanè terribiles, in eos immissi, qui grandi velocitate irruentes se ad Sanctorum pedes proiecerunt: dimissoq; in terram capite, vestigia eorum lingebant. Hæc cernens Hadrianus leopardos adduci mandat; sed illi cum simili beneficio martyres afficerent; vrsos dimitti iubet, atq; vt acrius delæ uirent, latera eorum ardentibus faculis exuri præcepit: vt dolore stimulan- *Bestiæ ministros Hadriani dilacerant.* te, vel inuiti irruerent. Hæc dum fierẽt leones, & leopardi, impetu in ministros facto, ad vnũ omnes deuorarũt: martyres verò inter bestias securi, summis diuinam potentiam ac bonitatem laudibus celebrabant. Tum Faustinus: ò Christianorum tyranne, inquit, nondum tu diuinam potentiam *Faustinus insultat Hadriano.* agnosces? Vbi nunc sunt minæ tuæ, quas nobis intentabas? Nonne vides omnia tormenta tua Christi virtute superata esse? sed vt te victum tandem aliquando fateare, adduc si quæ alia præterea habes.

Hæc cum magno animo Imperatori insultans Faustinus diceret, Orphetus quidam, prophanus sacerdos, qui Imperatori sanguine iunctus erat, vt aliquo modo animum eius graui exulceratum iracundia, sauaret: Bono (inquit) animo esto, ò Imperator: ego enim desperatos hos homines, inuicta Saturni Dei nostri potentia, à peste, & exitio in quod cæca mente miseri ruunt, liberabo: atque ad maiestatis tuæ gloriam, sempiternã prędicatione celebrandam, adducam. Hæc dicens, sublata Saturni statua, cum Sacerdotibus, & Italico Comite ad locum certaminis peruenit. Vix propius accesserant, *Feræ deuorant Italicũ Comitem cum multis alijs.* cum repentè feræ furore percitę, in eos insiliunt, & tẽporis momento, crudelẽ in modum dilacerant. Exoritur Paganorum clamor horribilis, quod cæ- nerent statuam bestiarum conculcatam pedibus, suorum fœdatam sanguine sacerdotum. Interim cum per vniuersam ciuitatem clamor vagaretur, atque ad aures coniugis Italici, Afræ nomine, peruenisset; illa vehementer morte viri sui perculsa, lachrymis, & luctu deformata, ad locum conuolauit deos omnes deasq; impotentes, & miseros clamitans. Quomodo enim, dicebat ad Imperatorem, opẽ ab ijs prę- stolabimur, qui ferarũ rabie prostrati iacent? Hæc cum diceret, repudiato idolorum errore, se cum Galocero, & *Afra Galocerus & alij multi credunt in Christum* alijs viris primarijs non paucis, credẽtium numero sociauit.

Hadrianus horum conuersione turbatus sanè ait ad martyres: Vsquequo mihi illuditis. Si Christus quem colitis verus Deus est, exite à feris liberi. Tunc martyres ad bestias: Ite, inquiũt, in nomine Domini ad loca de- *Feræ obediũt mandato martyrum.* serta, neque vlli omnino vim inferatis. Nec mora, recedentes ab eorum conspectu, velut oues mansuetissimæ montium deserta petierunt. Sed Imperator, qui totus horrendis peccatorum tenebris immersus erat, ampliori indignatione correptus in ardẽtes ignium globos eos proijci iussit. At martyres *Mittuntur in flãmas martyres illæsi.* in medijs flammis illæsi consistentes expansis in cælum manibus, Deũ laudabant. Imperator hæc videns magos eos esse clamitauit, & rursus in carcerem trudi præcepit, vbi angelica visitatione intempestæ noctis silentio confortati sunt.

Post hæc Hadrianus excelsum ante templum Martis tribunal erexit, ut ibidem crudelissimæ mortis sententia martyres condemnaret. Cum autem *Sistuntur martyres Imperatori à Calocero magno cum honore.* Calocerus ex officio eos vinctos adducere iuberetur, ille beatos martyres magna cum reuerentia pręcedens, eo cũ honore Imperatori illos exhibuit, ut non homines morti obnoxios sed potentissimi alicuius regis legatos diceere

aere videretur. Vnde Hadrianus suspirans, animiq; dolore permotus in palatium se recepit, Faustumq; ac Iouitam, nescio populo ad se adduci iussit: quos cum neq; minis, neq; blanditijs, in suam allicere sententiam posset, tetro carceri ad diem persecutionis suæ mancipauit.

Calocerus cum omnibus suis baptizatur ab Apollonio Episcopo. Interea Calocerus, inuento non longè à Brixiana ciuitate Appolonio Episcopo, cum omnibus suis ab eodem baptizatus est. Quo cognito Imperator, nimio furore succensus, omnes Caloceri ministros sine mora capite plecti, Calocerum verò vnà cũ Faustino, & Iouita catenis astrictos, post se Mediolanum trahi iussit. *Faustinus Iouita, & Calocerus vincti ducuntur Mediolanum.* Ingressi aũt ciuitatem martyres, à sancto Appolonio, & vniuersa Christianorum multitudine, cum insigni charitatis officio excepti sunt, & mirificè ad certamen intrepidè subeundum confortati. Tertio aũt die in thermis Herculanis (vbi Hadrianus tribunal parauerat) iussi sunt dijs sacrificium offerre. Illis verò constãter respondentibus, se nullo modo dæmonijs, & inanib. simulacris, sed Deo vero tm̃ sacrificaturos: Hadrianus stimulis furoris exagitatus, iussit liquefactũ plumbũ singulorũ ori infundi: vt simul cũ acerbissimo cruciatu vitã extorqueret, sed plũbum mox in eos, qui illud infundebant, resiliens, nullũ martyribus dolorem intulit. *A plumbo nihil læduntur.*

Post hæc eculeo iniectos resina, stupa, & oleo vnà cum eculeis exuri iussit. Et quidem igne accenso, flãma ingens ad sydera tendebat, sed martyres in medio incendij, illæsi permanẽtes, Christi virtutem, & eximiã erga suos benignitatem voce maxima prædicabant: populumq; ad veritatis cognitionem inuitabant. Et sanè multi rei miraculo permoti clamabãt: Magnus est Deus Christianorum: & abiurata nefanda idolorum impietate, Christo alacres, & læti nomina dabant. *Multi credũt in Dominum.* Confusus igitur Hadrianus, nesciensq; quo furore, & quibus potissimũ cruciatibus Christianorum virtuti occurreret: Romam iturus vinctos omnes ferro, per singulas ciuitates multis cum opprobrijs trahi iussit. Calocerus verò Fabricio cuidam apud Alpes Cotias tradito, postquã multa ibidem pro Christi nomine perpessus esset, ad extremũ Mediolanum reductus, præclarã martyrij coronam accepit. *Hunc vocat Ado Sapritiũ. Calocerus Mediolani martyriũ subit.*

Porrò Faustinus & Iouita Romam perducti, cum ab Hadriano ad immolandum dijs compellerentur, ipsique maiori constantia resisterent: & populũ cùm verbo fidei, tum exemplo virtutis, ab impia idolorum superstitione ad Christum attraherent; Hadrianus nè grauiora impietatis suæ damna ab illis pateretur, eos Aureliano Comiti, extremo afficiẽdos supplicio, tradidit. Qui cum eos ad Brixianam ciuitatem reduxisset, & multis nequicquam verbis, de immolandis deorum sacrificijs compellasset, iussit eos extra ciuitatis portam in via Cremonensi capitalem subire sententiam. Quam positis in terram genibus læti cum gratiarũ actione à lictoribus exceperunt quintodecimo Kalendarum Martiarum. *Faustinus & Iouita decolãtur.*

CERTAMEN S. APOSTOLI Onesimi discipuli S. Pauli Apostolorum Principis.

Ex eo quod est per Metaphrasten.

CVm Romæ Satanas suã in Christi seruos maximè exerceret rabiem, Onesimus, Pauli Apostolorum principis, discipulus egregius, fuit à Præfecto vrbis Tertyllo ad Tribunal Imperatoris tribunal, furibundè protractus. *16 Febru.* *Onesimus sistitur ad tribunal.* Hic est Onesimus ille qui Apostolicis decoratur testimonijs. Hic est, qui sua integritate vitæ, & morum probitate, diuino illo Paulo persuasit, vt literis pro eo apud Philemonẽ dominum suum intercederet. *Præclara laudes Onesimi.* Hic est qui seruilis necessitatis vincula, præclaris actionibus dissoluit, & integram libertatem eximia sanctitate adeptus est. Hic est qui egregio pietati studio Christi Apostolis in carcere, & vinculis constitutis fidelissimè ministrauit.

Hic qui tam præclarum ab Apostolo testimonium consecutus est, vt eum intima dilectione, & filium, & fratrem appellauerit. Sic enim ad Philemonem scribens inquit: Rogo te pro filio meo, quem ego genui in vinculis meis, Onesimum aliquando tibi inutilem, nunc autem tibi, & mihi vtilem, quem misi. Tu autem eum, hoc est, mea viscera accipe: quem ego volebam apud me retinere, vt pro te mihi seruiret in vinculis Euangelij.

Onesimus Pauli filius, & frater.

Atque hæc quidem, quæ per tot laudes procedunt, planè ad bonorum omnium thesaurum aperiendum sufficerent, quem Vas illud electionis, & fratrem, & filium suum appellat: filium quidem propter amoris magnitudinẽ, quo erga eum mirificè flagrabat: fratrem autem quòd vinculorum omnium, & tristitiæ se socium indiuiduum præberet. Atque hunc quidem, qui & corpus assiduo ieiunio, & animam precibus, ac vigilijs contra diaboli tyrannidem præclarè muniret: Tertullus ad tribunal adductum, quisnam, & cuius conditionis esset, interrogauit: Cui Onesimus liberè ac constanter respondit: Christianus ego sum: olim quidem famulus hominis: nunc verò gratus Domini, & Seruatoris nostri Iesu Christi seruus. Et quanam occasione, inquit Præfectus, & quo precio in nouum hoc dominium translatus es? Cui Onesimus: Occasione, inquit, certè non alia, quàm veritatis; & odio cultus simulacrorũ. Precium verò quo redemptus sum, est preciosissimus Domini Nostri Iesu Christi sanguis, quo de morte ad æternam, & sempiternam vitam translati sumus. Cui Præfectus: Vellem, inquit, vt tu rationibus ac scripturis nobis probabili aliquo argumento hæc de te differeres. Tum Onesimus luculenta sanè oratione præclarè de Christiana pietate multa disseruit; & multiplicem impietatem, qua simulacrorum cultores nefariè pollutos esse dicebat, egregiè confutauit. Ac postremò, Præfectum enixè rogauit, atque obtestatus est, nè certissimo æternæ perditionis suæ periculo, oblatam veritatis lucem a se repelleret.

Onesimus sistitur Præfecto, & illi præclarè respondet.

Præfectus placidè quidem Onesimi orationem ad aures admisit: sed nihilominus virum sanctum cum ijs, qui illi adhærebant, in carcerem tenebricosum coniecit: vbi postquam totos decem & octo dies in summis afflictionibus perdurasset: fuit ab ipso Tertullo sub specioso quodam fictæ clementiæ prætextu, è ciuitate expulsus nè confluentem vndique ad eum populum ad simile certamen cum Imperatoris dedecore inuicta virtute subeundum, excitaret, confirmaretque.

Onesimus in carcerem conijcitur.

At Onesimus è carcere eiectus, cum Apitione, strenuo in veri Dei cultu commilitone, Puteolos abijt; ibidemque Christianorum numerum diuini verbi prædicatione mirum in modum auxit, multiplicauitque, prorsus vt Tertullus eo perersus studio ad tam acrem furorem prouocatus fuerit, vt missis furoris sui satellitibus ad atrocissima supplicia atque cædem pertraxerit.

Onesimus multos cõuertit ad Christum.

Fuerunt tunc sancti à satellitibus hunc ferè in modum comprehensi: & Præfecto furorem, ac cædem spirant oblati. Manus lignis quibusdam crudelissimè affixerunt, latera verò ac dorsa assiduè torquebant, donec in conspectum iudicis ad tribunal venirẽt.

Onesimus cũ Apitione iterum cõprehenditur.

Quò mox vt ventum fuit, Onesimus à quatuor viris extẽsus, virgis immaniter cæsus est, vt non modo supplicio sed multò magis ignominia victus, succomberet. Sed cũ vir sanctissimus in tormentis exultaret, & ignominiã illam summum decus, ac gloriam reputaret. Præfectus verbera verberib. tanta crudelitate multiplicari iussit, quoad Onesimus, disruptis omnibus corporis venis, supinus volueretur, atque tibijs, & femoribus fractis, & soluto mortalitatis ergastulo ad immortalem coronam lætus euolaret 15 Kalẽ. Martias. Sacræ illius reliquiæ, fuerũt à muliere quadã Imperatorio sanguine clara, summo enim honore, ac reuerentia exceptæ, & in thecam argenteã reconditæ ad gloriam Domini nostri

Cæditur virgis atrocissimè.

Moritur in tormentis.

Corpus eius in theca argentea reponitur.

Iesu

Iesu Christi, cui potentia, & honor cũ Patre. & Spiritusancto in secula seculorum. Amen.

MARTYR. S. IVLIANAE Virginis, & Martyris

Ex eo quod Simeon Metaphrastes conscripsit. Passa est anno a Christo nato 290.

16. Febr.

Vit in ciuitate Nicomedia, virgo quædam Iuliana nomine, incredibili sanè pulchritudine, & tam præclaris animi dotibus prædita: vt ex assidua rerum conditarum contẽplatione, in vnius, & omnipotentis Dei cognitionem venerit: repudiatoq; idolorum cultu (cui vterq; parens nefariè admodum deditus erat) oẽm vitã suã, orationi, & sacrarum literarũ lectioni traderet. Erat aũt eodem tempore vir quidam Eleusius noĩe, genere & dignitate quidẽ clarus, & summus Imperatoris amicus, sed dæmoniorum cultui inſtã deditus, vt capitales perpetuò cũ Christiano noĩe inimicitias gereret. Hic sũmo studio Iulianæ nuptias ambiebat, neq; vllis sumptibus, vt eximia eius forma aliqñ frueretur, parcebat. Iuliana verò, quæ tota mẽte in Christianæ pietatis studium propendebat (vt ei spem nuptiarũ præcluderet, negauit se vllo modo ad nuptialẽ thalamum eum admissurũ, nisi Præfecti munus ab Imperatore consequeretur. Ille, cũ summo eius esset amore capt⁹, ingẽti pecuniarum vi, aditũ sibi ad eũ dignitatis gradũ aperuit, & statim nouo honoris titulo decoratus virginis fidem postulauit. Tum illa: Rectè quidem, inquit, hoc se habet: sed nisi abiecto dæmoniorum cultu, ad Christi seruitutem accesseris, nunquam meis amplexibus potieris.

Iuliana virginis præclara dotes.

Eleusius impr. ambit nuptias Iulianæ.

Hoc cũ accepisset responsum Eleusius, ira vehementi cõmotus, patrem virginis accersiuit, eiq; quãta esset affectus à filia eius contumelia, cũ horrendo verborũ fulmine, narrauit. Pater cum præter opinionẽ hæc de filia audiuisset, graui affectus dolore, domũ properauit, & iram, ficta lenitatis specie, dissimulans: Dic mihi, inquit, ò filia, quid causæ, ꝙ splendidas illas, & honorificas Præfecti nuptias differas? Dic inquam, ò gratissima oculorum meorũ lux. Cui virgo: Desine, inquit, quæso te, ò pater, has nuptias auribus meis inculcare: Non n. is ante omnia Deum oĩpotẽtem pura, & sincera fide agnoscat, venereturq;, nunquam ego vlla conditione nuptias istas amplectar. Quid n. aliud hoc fuerit, quã cor pore esse cõiunctos, & hostili odio, animis dissidere. Hoc responso pater in furorẽ versus Per maximos (inquit) deos tu amas tormẽta: imò quid dico tormenta, feris & canibus ego corpus tuum deuorandum tradam. Martyr verò: Quid cunctaris? inquit: Veniãt canes, veniãt feræ, atq; adeo multæ mortes, si fieri possit, pro vna. Hac virginis constantia fractus pater, mitissimis verbis atq; blanditijs eam aggressus est: sed cum illa blanditias æquè, ac tormenta despiceret, pater eam, iniectis vinculis, in carcerem trusit, & verberibus superare contendit.

Virginis cõstãtia.

Pater eã in carcerẽ tradit, & verberib. afficit.

Cum verò inuictum virginis animum supplic js frangere non posset, tradidit eam sponso, vt tyrannidis suæ libidẽ in eam expleret. Illa accepta virgine primùm quidem, & vultu, & oculis grauem in eã furorem spirabat: sed cum diligentius in eam oculos conijceret, animus eximia eius pulchritudine captus, iram protinus mitigauit, ac cupiditas totũ tandem deuicit. Rursus igitur ad blanditias conuersus, orare, & obsecrare cœpit, vt benignum ei ad nuptias assensum præberet. Quòd si, inquit, dijs sacrificare nolis, tibi hoc liberũ sit: mõ tu mihi coniungere. Cui virgo: Certè, inquit, nisi tu prius Christo per lauacrum regenerationis coniunctus fueris, mihi coniungi non poteris. Cui rursus Eleusius: Et hoc quoque tui amoris causa lubẽs admisero, nisi graue ab Imperatore nobis imminerer periculum. Si n. hoc ad eius notitiam peruenerit: non solũ honore, sed ipsa etiã vita miserrimè priuarer.

Præfectus eius amore iterum capitur.

Præclara virginis vox.

Tum Iuliana: Tu quidem, inquit, hunc mortalem, & qui ad tempus est, regem, times: ego verò immortalē illum, & regum omnium Dñm, ac creatorem nihili faciam? Nunquam certè tu, vel alius quispiam, hoc mihi persuaserit. Quare si velis, tu quoq; Deū verum, culcatis idolis, agnosce; eiq; soli seruias. Sin minus, tu me interfice, manda igni, cæde flagellis, trade bestijs, & omnia tormentorum genera in me exerce. Hæc cum audisset Præfectus, incredibili furore agitatus, iubet illam quatuor loris extensam, neruis, & virgis crudelissimè cędi: cęsam verò è capitis capillis tamdiu suspēdi donec auulsa cum crinibus cute, in terrā decideret. Post hęc, cum in Christi cōfessione immobilis permaneret, latera eius candentibus laminis exuri, & femora ferro configi, confixamq; ad carcerem duci iussit. Illa verò, cū in medijs constituta supplicijs, preces ad Deum cum lachrymis funderet, ecce Satanas angelico splendore coruscās, ei apparuit, hortans vt ad tempus furori Imperatoris locum daret. Neque enim, dicebat, existimare debes Deum crudelem esse, qui æneam in mortali corpore fortitudinem requirat. Quare cęde nōnihil suppliciorum atrocitati, & dijs simulata offer sacrificia, nè tormentorum, quæ te adhuc expectant, magnitudine victa, diis verè sacrificare cogaris. Illa aūt admiratione perculsa: & quisnam, inquit, tu es? Ego respondit ille, sum Dei Angelus, missus vt te è media suppliciorum atrocitate eriperem. Præbe igitur te mihi dicto audientem, nè iustas inobedientiæ tuæ pœnas luas. His verbis ad gemitus, & lachrymas conuersa Iuliana: Domine, inquit, Iesu Christe, quid faciam? hiccine tuus famulus est, qui me ad simulatam impietatis speciem inducere conatur? Vix hæc effata fuerat, cū vox cęlitus dilapsa eam ad constantiā corroborauit dicens: Confide Iuliana, & disce quisnam sit, qui te ad mei negationem incitare conatur.

Virgo sanctà crudelissimè flagellatur, & è capillis suspenditur.

Diabolus sub Angeli specie ei apparet.

Virgo stā dæmonem vincit.

Ad hanc vocem, vincula, quibus cō stricta tenebatur, soluta sunt: & virgo præsenti numine Christi confirmata, dæmonem, non quidē vinculis corporeis, sed vigenti fide, & diuinorū virtute verborū ita alligauit, vt ad eius voluntatem se componere, & trēmebundè voci virtutis eius parere cogeretur.

Interea Præfectus qui ardenti vindictæ cupiditate ardebat, misit qui virginē ad se reducerent. Illa aūt, cum pristina corporis pulchritudine, Dei benignitatem recuperata, cōpareret: Præfectus in stuporē versus: Vsquequo, inquit, tu oculos nostros præstigijs tuis fascinabis? Cui virgo: Vsquequo tu Christi virtutē, & potentiā non agnosces? Sed resipisce tandē aliqn ab hac mētis tuæ insania, nè ignis ille inextinguibilis tibi, & improbis oībus cōstitutus, vos inuoluat, & in sēpiternū excruciet. Hac dicēdi libertate furor Pręfecti acrius cōcitatus, eò prorupit: vt virginē in ardentē fornacē conijceret, ac voracib. flāmis exurendā traderet. Illa verò flammas (dictu sanè mirū) profusis lachrymis extinxit, & sua virtute viros numero circiter quingētos ad Christi cōfessionē perduxit. Hi oēs cū voce cōcordi clamarēt: Vnus Deus Christianorum: fuere iussu Præfecti crebris gladiorū ictibus interfecti, quibus fœminæ centū & triginta insigni virtute ac confessione se sociarunt: ac eandem martyrij palmam perceperūt.

Virgo recuperata diuinitus sanitudine sistitur Præfecto.

Mittitur virgo in fornacem.

500. viri credunt in Christū et o. ceduntur. Item fœminæ 130.

Iuliana verò hoc spectaculo mirificè recreata, fuit in lebetem copioso igne bullientē iniecta: sed lebes diuina virtute ruptus virginem quidē illęsam reliquit, lictores verò crudelissima, ad vnum oēs, internecione deleuit. Præfectus vidēs crudelitatis suæ ministros tam miserè cōsumptos, vestem suam prę furore nimio dilacerauit, exclamauitq;. Tollite magā, & gladio interficite. Tum gloriosa victrix Iuliana, nè diutius optata martyrij corona frauda retur vultu alacri, lętis oculis, & sūma cū exultatione niueā ceruicem feriendam præbuit: atq; ita cœlos martyrij corona redimita, læta conscendit.

Iuliana mittitur in lebetem.

Læta præbet ceruicē suā feriendam.

Sacratissimum eius corpus fuit ab egregia quadā matrona, & insigniter pia, Sophia nomine, Romā translatū:

Sacræ eius reliquiæ Romam trāslatæ.

vbi

vbi dignum eius certaminibus templum ei erexit. Eleusius verò paulò post dignas impietatis suæ pœnas luit. Nam in mari naufragium cum alijs multis passus, vi tempestatis fuit quidem in littus eiectus, sed præda canibus effectus, ne sepultura quidem dignus fuit. Et hoc fuit præclarum Iulianæ martyrium, quæ cum anno ætatis suæ nono, Eleusio desponsata esset, decimo & octauo anno ætatis suę, post varia certamina, martyrij palmam adepta est sub Imperat. Maximiano.

MARTYRIVM SS. ET GLOriosorum Christi martyrũ Leonis, & Paregorij, qui martyrium subierunt Pataris.

Ex eo quod Simeon Metaphrastes conscripsit.

18. Febru. BEatus Paregorius vir eximia sanctitate præditus, cum is sanguinis effusione Christi Ecclesiã, vt multi alij consignasset, Leonem, qui ei in omni actione vitæ socius fuerat, adeò ardenter suo exemplo ad similе certamen incitauit, vt requiem nullam caperet, nisi in Christi cõfessione eodem certamine viriliter occũberet. Erat enim hic Leo à iuuentute egregiè pius, vitamq; omnem monasticis disciplinis strenuè exercuerat, Indumentum eius erat ex pilis contextum prorsus, vt vel ex ipso externo corporis cultu, & morum grauitate Apostolicã vitam, & præcursoris Domini disciplinam non obscurè æmulari videretur. *Leo à iuuentute fuit monachus egregius.*

Illis diebus Lollianus ab Imperatoribus Proconsul electus, venit ad Procuratorem vrbis Pataris, vt profanum Serapidis festum cum eo celebraret, pariterq; Christianos ad insanum idolorum cultum cogeret. Cum verò multi propositorum suppliciorum metu territi à Christiana fide nefariè deficerent, & execrandum festum cum impijs peragerent, Leo facibus diuini amoris vehemẽter accensus, per mediũ forum (quod Tychæum dicitur) gradũ ad locum, in quo dæmonibus immolabant, intulit, arreptisq; lucernis, & cereis in honorem idolorum accẽsis, ait ad Mystas iniquitatis: Vos si existimatis Deos habere vires; dicite vt sese defendant: Hæc cum diceret lucernas, & cereos in frustra comminutos, pedib. conculcauit; & summa cum grauitate populo cõcurrente, ac clamante, inde recessit. Interim cum factum hoc longè lateq; vagaretur, atq; ad aures Procuratoris perueniret, ille tanquã fera quædam immanis sanguinem sitiens, iussit virum sanctum à satellitibus suis compræhendi. *Leo confringit cereos in honorem idolorum accensos.*

Comprehensus autem martyr, vultu alacri, & ad hilaritatem composito, ad Procuratorem accessit: & constanter Deorum vanitatem impietatemq; redarguit: Procurator verò: & qua, inquit, audacia tu Deorum cælestium religionem euertere pręsumis? Ad hęc dixit sanctissimus Leo: Multos tu mihi Deos cęlestes nominas: cum vnus tantùm sit Deus cęlestium, & terrestrium, Dñs noster Iesus Christus, filius Dei viui: cui ego in spiritu cõtrito deseruio semper. Dij verò quibus tu tantos decernis honores verè dæmonia sunt, & simulacra nullo sensu prędita. Ego autem omnia suppliciorum genera prius subire paratus sum, quã relicta fide nostra, ad impium simulacrorum cultum transire. *Leo à militib. comprahenditur.* *Confessio martyris.*

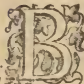
Cum deinde multa admodum luculẽter de ratione fidei dissereret, Iudęorum, & gentilium multitudo exclamauit, vt silentium ei à Procuratore imponeretur. Procurator verò cum sua sponte satis ad iram incitaretur, iussit venerandum martyris corpus flagris crudeliter cædi, atque in confessione Christi perseuerantem martyrem manibus pedibusq; ligatis in torrentem demergi. Vix impius Procurator sententiam protulerat: cum Leo sublatis ad Deum oculis gratias egit, & vltimum spiritum in precibus pro persecutorum suorũ salute, fusis in medijs fluctibus emisit. *Martyr caeditur flagris, & in torrentem demergitur.*

SABINII MAXIMI, Claudij, Præpedignæ, & duorum filiorum eius martyrium, inueniet lector in gestu Sanctæ Susannæ die 11. Augusti.

VITA S. ET GLORIOSI Patris nostri Auxibij, Archiepiscopi Solensis.

Qui fuit discipulus sancti Apostoli, & Euangelista Marci. Fertumq; ab eo baptizatus.

19. Febru.

Eatus Auxibius Romę diuitibus admodum, sed idolorum cultu nefariè pollutis, natus parentibus: fratrem vnicum habuit Themistagoram longè à suis moribus in primis annis dissimilem. Etat enim Auxibius vrbano, & miti ingenio, mēte verò casta atq; pudica, & vt vnico verbo dicam, cunctis erat virtutibus egregiè ornatus. Cum autem à parentibus omnibus humanæ sapientiæ disciplinis fuisset imbutus, voluerūt eū nuptijs satis splendidis, & præclaris dignitatibus ornare: sed ille cum animo maximo, & mente altiori, contemptis rebus terrenis ad altissimarum rerum cognitionem aspiraret, noluit hisce vinculis à proposito cursu retardari, quare cum parentes vim inferre tentarent, pater quidem minis, mater verò blanditijs: ipse Roma relicta, clam conscensa naui, paucis ad vitæ sustentationē assumptis pecunijs, Rhodū appulit: inde verò trāsmisso mari, quod est in Pamphylia, Cyprum venit, vbi in vico quodam, qui Portus dicitur constitit, vt à maris iactatione, collapsas vires nonnihil reficeret.

Roma patria Auxibij.

Fugit parentes, & opes.

Venit Cyprum.

Accidit autem vt eodem tempore Barnabas cū Marco eas regiōes peragrarent, & populis illis, extrema diuini verbi fame laborantibus, pabula salutis ministrarent: & constanti prædicatione impietatem profligarent. Verum Iudæi, & gentiles intolerabili quadam rabie in diuinos Apostolos accensi, Barnabam Constantiæ, mortis supplicio affecerunt. Marcus verò cum eodem furore ad necem inquireretur, fuga sibi, immo Christi ecclesiæ salutem peperit. Nam postquam dies tres in spelunca quadam delitescens, furorem eorum declinasset, egressus inde transijt cum Rhodone, & Timone per Limnetem: veniensq; tandem in vicū qui Portus dicitur, inuenit ibidem Auxibium rerum Christianarum studiosissimum, sed nondum per lauacrum regenerationis in numerum filiorum Dei adoptatum.

Barnabas Constantia pro Christo occisus.

Hūc igitur Christi Apostolus Marcus, cum religionis, & pietatis studio incredibili flagrantem cerneret, statim salutari fonte à veteris vitæ delictis expiauit, & impositis manibus Spiritus sancti gratia mirificè repleuit, prorsus vt eum episcopali administratione dignum iudicaret. Itaq; cum multa cū de diuini verbi prædicatione docuisset, & Euangelij mysteria ei inculcasset, Episcopumq; Solensium ordinasset: Fili, inquit, Auxibi nunc quæ dictu rus sum diligenter attēde, vt ciuitatem illam dæmonum mancipium, profundissimisque errorum tenebris immersam, ad veram lucem transferas, & à seruitute in libertatem vindices. Nemo te cognoscat Christianum esse: sed simulata nefaria eorum religione, in intimam eorum familiaritatem te insinues, & sic magna cum prudentia ac lenitate, tanquam infantibus sobriè diuini verbi pabula ministrabis, & sermone tanquam lacte eos nutries, donec paulatim robustiores perfectioresque effecti, solidioris cibi capaces reddantur. Hæc & alia multa cum dixisset Marcus, is quidem cum Timone, & Rhodone nauigauit Alexādriā: Auxibius verò obfirmato ad omnes labores animo Solos iter instituit.

Auxibius à Marco baptizatur, & ordinatur.

Marci documenta ad Auxibium quō, & ordine gētiles ad Christū fi̇dē tradu...re debeat.

Erat prope ciuitatis portas, templū Iouis in quo profanus sacerdos vitam agebat, vt statuto tempore idolo sacrificia offerret. Hic vt vidit beatum Auxibium iter eò facientem, benignè ad-

ad se inuitauit, & cibo potuque liberaliter refectum, quisnam & vnde esset, & quæ causa profectionis, quæsiuit. Cui cum Auxibius se Romanum esse, & ciuitatis Solensis amœnitate ad eum habitationis locum inuitatum esse responderet: sacerdos ille gratuitum ei ad tempus aliquod hospitium humaniter sanè obtulit. Nec abnuit vir sanctus. Sic enim prudenter apud se philosophabatur: Si diabolus, vt Christi seruos à luce ad tenebras abducat, in Angelum se lucis transfigurat, blandisq; & compositis verbis in pestem atq; perniciem trahit: quantò magis nos transfigurare debemus, in homines ijsdem affectionibus obnoxios, vt eos à potestate diaboli, & tenebrarum abducamus; & ad admirabilem lucem agnitionis Iesu Christi transferamus.

Auxibius manet apud Ionis Sacerdotē

Hęc ergo apud se cogitās Dei seruus māsit apud mystam illū: effecitq; paulatim cùm doctrina tū virtutis exemplo, vt agnita veritate libenter cōsueta impietatis sacrificia relinqueret, ac tandem ardenti studio se totum in viri sancti disciplinam traderet, donec pulsis omnino tenebris præsenti numine Christi tota mente Christianā religionem amplecteretur. Hoc fęlici successu magis iam cōfirmatus Auxibius cępit eadem ratione ciuitatē aggredi, & simulata religionis specie non paucos ad Christum adduxit: & nè sanctissimę illius fraudes cum maximo ecclesiæ detrimento in apertum prodirent, nocte extra ciuitatis portam in templo Iouis se continebat: summo verò diluculo rursus confidenter ad euangelij opus redibat. Hæc cum multo tēpore peregisset, & Paulus ex tedio Marci, rei, quam gerebat Auxibius, seriem intellexisset: missis ad Heraclidē Archiepiscopum literis, monuit eum vt institutum Solis Episcopum Auxibium, confirmaret, atq; ad Euangelij munus palam deinceps obeundum instrueret.

Auxibius Ionis sacerdotem ad Christi fidem conuertit.

Auxibius confirmatur Episcopus à D. Paulo.

Heraclides acceptis literis statim summa diligentia Auxibium quæsiuit inuentumq; in templo Iouis, secū vnà in ciuitatem Solensem introduxit, & locum construendo ecclesiæ ædificio designauit, hortatusq; Auxibium, vt aperto deinceps marte dæmonem aggrederetur, & Euangelium palam omnibus confidenter annunciaret, cum benedictionis gratia Solis reliquit. Tū Auxibius nihil cunctatus nouæ ecclesiæ fundamenta iecit, multorumq; operis, qui iam Christo sua nomina dederāt, breui ad culmen perductā multis precibus omnipotenti Deo dedicauit. Post hæc prædicationis munus in publico ciuitatis loco opportunè importunè aggressus, maximam hominum multitudinem ad veritatis cognitionē adduxit. Neq; verbis tantùm, sed multò magis stupendis rerum factis, fidē confirmabat, & gratiam Saluatoris nostri in omnium conspectu præclarè constituebat. Confluebant ad eum ex vicinis vndiq; locis ęgri, dæmoniaci, & varijs calamitatibus miserè oppressi, quibus solo verbo in Christi nomine optatā salutē tribuebat. Inter alios autem frater eius Themistagoras fama virtutum eius excitatus cum coniuge sua Timo fęmina virtutis studiosa, Solos venit, & baptismatis gratiam mutata prioris vitæ institutione, ab eo humiliter petijt, obtinuitq;. Qua percepta Themistagoras Christi amore vehementer accensus diaconatus gradum ab Auxentio consequutus est. Timo verò vxor eius eadem in Ecclesia, diaconissa ordinata fuit: ac soluta, mutuo consensu, carnali copula, vterque diuinis mysterijs in omni sāctitate sedulò seruiuit.

Dedicat Ecclesiam Auxibius.

Multos ad Christum conuertit.

Themistagoras venit ad Auxibiū fratrē suum.

Eodem tempore erat in agro quodā qui Solopatimius vocatur, vir quidam qui vt nomine ita etiam pietatis studio Auxibium antistitem egregiè imitabatur. Nam vt primùm ab eo lustralibus fuit aquis expiatus, indiuiduum se in omni vitæ sanctitate, & laboribus infinitis comitem præbuit: & magistri institutum tam præclarè discepulus ęmulatus est, vt beatus antistes cum vitæ terminum instare sibi intelligeret, eum sibi successorem ex diuina voluntate elegerit. Annos quinquaginta vir

Moritur S. Auxibius.

sanctissimus, cum admiranda sanctitatis opinione, & stupendis rerum factis ecclesiam illam administrauerat; cum præclara iustitiæ corona redimitus ex hac vita migraret. Sanctæ, & venerandæ eius reliquiæ fuerunt cum vnguentis, & suffitibus in loculo, quem ipse sibi Auxibius præparauerat, depositæ, è quibus omnia sanitatum genera ad eos manarunt, qui dignè eas venerati sunt, & Christi gratiam meritis, & intercessione sancti antistitis obtinere meruerunt: quorum ingens fuit numerus.

S. Auxibius post obitū occurrit dæmoniacis eosq; sanat.

Die quodam viri quadraginta dæmonibus obsiti, qui Paphum habitabant, cum auditione accepissent, quanta vir sanctus ad tumulum suum miracula patraret, summa cum festinatione eò properarunt: Et ecce in ipso itinere quadam obumbratione viri cuiusdam, mirabili splendore coruscantis, qui eis obuiam fiebat, ab immundis spiritibus curati sunt; cuius gratiam sancto Auxibio solis ad eius tumulum dignis laudibus acceptam retulerunt.

MARTIRIVM S. SADOTH Episcopi, & centum viginti octo, qui cum eo subierunt martyrium. Passus est temporibus Constantij sub Sapore rege Persarum Ex Metaphraste.

20. Febr.

Anctus Sadoth qui in episcopatu Salec & Ctesephon regiarum apud Persas ciuitatum, Symeoni sub Cōstantino martyrio vita functo, successit, eodem anno fuit terribili quadā visione de futura martyrij palma admonitus. Videbatur enim in somnis sibi videre, scalam in terris ad summa cæli fastigia erectam, in cuius cacumine Symeon requiescens, magnis vocibus eum ad se inuitabat. Vnde nihil de martyrij corona, & futuro certamine dubitans, ante omnia populum sibi commissum diligentissimè in fide, & pietatis studio instruxit, ipseque incredibili desiderio ad certaminis gloriam aspirabat.

Sapores Rex Persarū multos cōprahēdit Christianos, et dirè eos affligit.

Secūdo itaque nostræ persecutionis anno, Sapores Persarum Rex magno in Christianum nomen furore concitatus, venit Salec, & Ctesephon primarias regni sui ciuitates, & statim Episcopum Sadoth insignem iustitiæ ac pietatis cultorem, cum alijs finitimæ regionis clericis, & monachis numero 128 comprehendit; ferroque crudeliter vinctos in terrum, & obscurum carcerem detrusit, in quo mēsibus quinque non solùm cum extrema rerum omnium inopia, sed cum multis ac varijs supplicijs præclarè decertarunt. Nam cum eos cogerent Soli tanquam verò Deo sacrificare, & ipsi constanter tantum scelus execrarentur, ministri crudelitatis à rege submissi tantis eos supplicijs torserūt, vt ossa horribilem stridorem, quā foris aliorū auribus capiebatur, ederent, & ferrea aliorum pectora ad misericordiam prouocarent. Porrò cum acrius interdum furibundi irruerent, & partim minis, partim blanditijs, semper autem ferè horrendis supplicijs vrgerent, & vim inferrent vt regis voluntatem exequerentur; Sadoth tanquā dux, & patronus suorum, inuicta virtute occurebat, impiaq; Deorū numina confutabat, & Christi gloriam cum magna suorū exultatione dignis laudibus extollebat, adeoque martyres ad certamen inuictis animis subeundum acuebat, vt omnes tanquam vno ore, exclamarent: Ecce parati sumus prompto, & alacri animo gloriosam pro nomine Domini nostri Iesu Christi mortem oppetere, quare nolite cunctari, quin mortem, quam nobis minitamini, celeriter inferatis.

Inuicta martyrū virtus.

Caduntur 128 martyres.

Hanc tantam fidei, & confessionis constantiam cum tyranni animaduerterent, tulerunt in eos capitis sententiam, quā læti, & alacres exceperunt, atq; in confessione Christi Iesu extra ciuitatem constanter occubuerunt. Venerandum verò, & gloriosum Athletam Sadoth vinctum in aliam patriā,

Item S. Sadoth.

quæ vocatur Bethoza, duxerunt, ac ibi in ciuitate Bethlapat, capitis abscissione martyrij palmam promeruit.

VITA S. EVCHERII Episcopi Aureliauensis.

Ex ea qua optima fide apud R.P.L. Surium extat. Fuit hic 33 Aurelianensis Episcopus Obijt anno Domini 717.

20. Febru.

EVcherius vir vitę venerabilis ac Deo dignus, ortus est parentibus, iuxta seculi dignitatem, nobilibus, & Deo (vt credimus) acceptis. Genitrix illius cum nocte quadam ab ecclesia, expletis nocturnis hymnis domum redijsset, & in suo cubiculo quieti se dedisset, vidit in somnis virũ quendam, niuei candoris vestibus indutum, thoro suo astantem, & oculis instar gemmarum coruscantibus, terribilem sibi dicentem: Aue Deo dilecta, benedictum in vtero ferens puerum, futurum in hac vrbe magnæ sanctitatis antistitem. Cui venerabilis matrona: obsecro te, inquit, vt mihi benedictionem ore tuo largiaris. Intueor enim vultum tuum veluti angelicum. Cui Angelus: Rectè, ait, quidem cernis: Iam nunc ergo benedicam tibi, & semini tuo ex te nascituro. *Visio Angelica matri eius oblata.*

Hæc cum expergefacta marito per ordinem explicaret, ille timore, & gaudio perfusus, in gratiarũ actione permanens, rei expectabat euentum. Nato autem puero, propter honorem diuinæ reuelationis, parentes eum Episcopo Ansberto, qui id temporis in Augustodunensi vrbe sanctitatis officio fungebatur, regenerandum Domino sacris fontibus obtulerunt. Qui cum gratulatione eum accipiens, expiatum proprijs de sacra vnda suscepit manibus, & maximo cum honore ad parentes remisit. *Baptizatur ab Ansberto Episcopo.*

Cum autem septimo ætatis suæ anno, literarum studijs traderetur, tantos disciplinis omnibus fecit progressus, vt omnes etiam anteriores facilè antecelleret, & quidquid legendo vel audiendo didicisset affatim in eo inundabat. Cum verò aliquando in illam D. Pauli sententiam incidisset qua ait: Præterit figura mundi huius, & sapientia huius mundi stultitia apud Deum reputabitur: relicto militiæ secularis cingulo, ad cæli, & cælestium rerum cultores se contulit, & in monasterio Gemetico regularis vitæ institutum complexus est. *1. Cor 7.* *1 Cor. 3.* *Fit monachus.*

Eo tẽpore Suauaricus eius patruus, qui Aurelianensis ecclesiæ populum pontificali fultus honore regebat, ex hac luce migrauit. Tum verò omnis eius loci plebs pariter congregata, ad Carolum inclytum Francorum principem, legatos cum muneribus, & humili prece mittit, vt Eucherium plebi Aurelianensi pontificem præficeret. Qui protinus supplicationi benignè annuens, misit quendam ex aula sua qui beatum Eucherium è cœnobio euocaret, & si nõ spontaneum vel inuitum ad vrbem Aureliam perduceret. Quo comperto vir sanctus graui mœstitia affectus, parere coactus, ita eam prouinciam suscepit, vt non honoris, sed oneris loco eam haberet. Ecclesias namq; & monasteria circũquaq; constructa frequenter summa cum diligentia lustrabat, atque in eis commorantes omni charitate, & beneuolentia prosequebatur. *Carolus Martellus is fuit.* *Cogitur esse Episcopus Aurelianensis.*

Crescebat interim fama eius longè lateq; per orbem: cumq; opinio eius passim vulgaretur inimicus humani generis, inuidens eius sanctitati, atq; gloriæ, quosdã malignitatis suæ veneno corrupit, permouitq; vt inuidia excæcati suggererent Carolo principi, vt virum beatũ cum omnibus illi sanguinis propinquitate coniunctis, in exilium relegaret, illorumq; honores partim suis vsibus adijceret, partim in suos satellites conferret. Interea gens nefanda Ismaelitarũ ad depopulandã prouinciam Aquitaniam ingressa, extremum toti regno excidium minitari videbatur. Cui Carolus cũ copioso Burgundio-

gnndiorũ Francorumq; exercitu obuiam procedens, insignem est victoriam adeptus, & ingenti eum præda domum reuersus. Cumq; Aurel. Ligeris alueum transiens Parisios pergeret, prospero rerum successu elatus iussit Beatum Eucherium se sequi. At ille tametsi minimè ignoraret insidias sibi præparatas, spontaneus se periculo dedit nè principis, sibi à Deo constituti voluntatem contra præceptum D. Petri negligere aut aspernari videretur.

1 Petri 2.

Anno itaq; sextodecimo pontificatus sui Aurelia egressus, & Lutetiam quoq; ex principis voluntate prætergressus, Vernũ fiscum publicæ ditionis aduolauit: moxq; vt celebri sermone principis auribus vulgatum est, sanctum sacerdotem adesse: iussit eum à suis militibus comprehensum, cum reliquis propinquis in exilium deportari. Ille verò nihil omnino ea iniuria commotus. Coloniam perrexit: vbi tãta fuit à sacerdotibus, & clero, & populo deniq; vniuerso, honoris, & beneuolentiæ significatione exceptus; vt cunctis illorum opibus, haud secus atque propijs vteretur. Quod cum Carolum diu latere non posset, ille metu perterritus, ne fortè illorum auxilijs; & subsidijs adiutus, munitiora regni loca occuparet, tradidit eum clam tutiori loco in Hasbania, Roberto Duci custodiendum. Qui sanè illum maxima cum gratulatione suscipiens, eo honore dignatus est, vt omnium illi facultatum suarum liberam potestatem faceret.

S. Eucherius deportatur in exilium. Coloniam veniẽs magno cũ honore excipitur.

Verum cùm Dei iudicium nec falli nec fallere aliquem possit, quo statuit, vt is qui mala pro bonis reddit, mala vicissim recipiat: Deus iudex iustus, iusto etiã iudicio malum ei retribuit. quod tale fuisse legitur, vt meritò rerum sacrarũ violatores, salutari timore concutere deberet. Accidit enim cum die quodam, vir sanctus attentissima mentis acie, rebus diuinis incumberet, vt raptus in ecstasi Corolũ hunc inferno horrendis cruciatibus subditum videret: cumq; admirans ab Angelo ductore quæreret tantorum cruciatuum causam, responsum est; quia sanctorũ iudicio, qui in supremo mundi die cum Domino iudicabunt, quorumq; res abstulit, & exercitui suo distribuit, ante illud iudicium, & anima & corpore sempiternis esset pœnis deputatus. Porrò vir sanctus sibi restitutus S. Bonifacium, & Fulradum monasterij sancti Dionysij Abbatem, summumq; regis Pipini capellanũ, ad se vocauit, eisq; hæc reuelans, mãdauit, vt ad sepulchrum Caroli principis trẽt viderentq; num corpus eius ibidem inuenirent, quò aliquam visionis certitudinẽ habere possent. Illi verò abeũtes, aperto tumulo, subitò draconẽ inde prodeuntem viderunt, totumque sepulchrum veluti incendio ambustũ inuenerunt.

Iustũ Dei iudiciũ in Carolum principẽ.

Habet hac etiã Paulus Aemilius lib. 2.

De reb. gestis Francorum.

Sanctus autem Eucherius sexto exilij sui anno, vinculis mortalitatis solutus, diuini luminis perfusus claritate, victor intrauit in cælum, sepultusque in ecclesia Beati Trudonis, præclara sanctitatis suæ, non pauca edidit miracula. Cæci multi ad sacrum eius tumulum visum receperunt, claudij plurimi gressu restituto adepti sũt sanitatẽ, dæmones quoque sine numero fugati, alijs alia atq; alia, dignè eius suffragia implorantibus, beneficia à Domino Deo concessa sunt.

Abit è vita S. Eucherius.

Miracula ad sepulcrum eius.

VITA ET MARTYRIVM S. Montani, & sociorum eius Lucij, Iuliani, Victoriei, Flauiani, &c.

Ex ijs qua optima fide apud R.P. Surium lectu dignissima inueniuntur Fuerunt hi discipuli S. Cypriani, vt ex eius epistolis constare potest, & paulò post illũ passi sunt. Hac gesta partim ab ipsis martyribus, partim ab alio qui præsens interfuit scripta sunt.

Ost popularem tumultuum, quem ferox vultus Præsidis in necem concitauit, postq; diei sequentis acerrimam Christianorum persecutionem, appræhensi sumus Lucius, Monta- 14. Febr.

Montanus, Flauianus, Iulianus, Victoricus, Primolus, Renus, & Donatianus cathecumenus, qui baptizatus in carcere statim spiritum tradidit: nec nō, & circa Primolum similis consummationis exitus contigit. Nam, & ipsum ante paucos menses habita confessio baptizauit. Igitur appręhensis nobis, & apud Regionārtes in custodia constitutis, sententiam Prę̄sidis milites nunciabant, quod die hesterno ardens nobis interitum minaretur, Sed cum Præses viuos nos flammis exurere cogitaret, Dominus, cuius opem tota fide assiduis precibus implorabamus, furētem Præsidis iram à nobis auerrit, & accensum in exitiū nostræ carnis ignē non sine ingenti miraculo, extinxit.

Donatianus, et Primolus in carcere obeunt.

Ignis diuinit⁹ extinguitur.

Tunc Præses à proposito suo, Domino volente, confractus, mitti nos in carcerem iussit. Nos verò nequaquam fœdam illam loci caliginem expauimus: moxq; carcer tenebrosus, spiritu prę̄lucente, resplēduit, & contra obscuritatis deformia, & cæca noctis cōrecta, instar diei, fidei deuotio candida luce vestiuit, & ad summum ascendebamus locum pœnarum, quasi ascenderemus in Cœlum Quales illic dies duximus, quales transegimus noctes, exponi nullis sermonib. possunt: nec tormenta carceris vlla affirmatione ca piuntur. Sed paucis diebus visitatione fratrum nos refrigerauimus. Post ipsam noctem dies nobis hilaris augebatur. Et continuò eadem die, subitò rapti sumus ad Procuratorem, qui defuncti Proconsulis partes administrabat.

Mittūtur Martyres in carcerē.

Rapiūtur martyres ad Procuratorem.

O diem lætum, gloriam vinculorū: ò optata votis omnibus catena. O ferrum honorabilius atque preciosius optimo auro. O stridor ille ferri, qui strepebat, dum trahitur per aliud ferrum. Loqui nostrum futurum solatiū videbatur, atque nè hac iucūditate tardius frueremur, à militibus, vbinam nos Præses audire vellet, huc atque illuc per totum forum circunducti sumus. Tunc nos in secretarium vocauit, quia nec dum hora passionis aduenerat. Vnde prostrato diabolo victores sumus in carcerem reuersi, & ad alteram victoriam reseruati. Hoc itaque prælio victus diabolus, ad alteras se astutias vertit, fame nos, & siti tentare molitus. Et hoc suum prælium multis diebus fortissimè gessit; ita vt ægrotantium copia ad Solonem fiscalem, & aquam frigidā laboraret. Expectantes etiamus horam illam, quam do fiscalis non cibus, sed penuria, & necessitas inferretur: quia cib. nullus nobis suberat. Dñs autē nostris laboribus refrigeriū, per Lucianum nobis charissimum præbuit: qui disrupto catenarum obice, velut per duas pinalas per Herennianū Hypodiaconū & Ianuatiū cathecuminū, alimentū indeficiens omnibus ministrauit. Hoc subsidiū ægros, & laborantes nimium sufsulsit. Eos quoq; qui per Solonis, & aquæ frigidæ incommodum in ægritudinem iam inciderāt, ab infirmitate renocauit Sed tn̄, ò fratres, hæc certamina nostra Domino grata accidere non potuissent, nisi veræ charitatis fraternæ officio hæc eadem, vt reliquas omnes vitæ nostræ actiones, mēsi fuissemus. quod sanè in medijs periculis constituti diuina reuelatione cognouimus.

Reducūtur in carcerem.

Fame, & siti cōfessores tentantur.

Releuantur martyres à graui fame, & siti.

Martyrib, sine fraterna dilectiōe nihil prodest.

Nam cum Montanus non æqua cū Iuliano verba habuisset, ob factum quoddam mulieris, quę ad communionem obrepserat; cumq; post correptionem, quam in eam congesserat, in rigore ipso discordiæ mansisset: ostensum est eadem nocte Montano quanta, ob hoc, peccati macula esset pollutus. Narrabat.n.is se visum huiusmodi vidisse. Cum.n.dicebar, centuriones nos ad certaminis locum producturi aduenissent, ducerentq; in campū quādam immensum: facta sunt vestimēta nostra candida, & caro ipsis vestimētis candidior, visum oculorum ad intima cordis admittebat. Ego autem oculos in pectus meum conijciens, vidi illud sordibus quibusdam turpiter maculatum. In visione verò experrectus Lucianum obuiam habui, cui visionem referens: Profectò, dixi, has sordes discordia illa, quam ego contra Iulianum

Visio Montani.

num nutrivi, in pectus meũ invexit: ſtatimq; in gratiam, compoſita pace, cum fratre meo redij: nè grauiſſimos totius vitæ meæ labores, vna iniquitatis macula polluerem: & integram eorum iacturam, cum certiſſimo ſalutis meæ periculo facerem. Hæc martyres omnes ſimul de carcere ad fratres ſcripſerant. Reliqua autem nos pleno ſermone complectemur.

Producuntur martyres ad Prætoriũ Præſidis.

Cum igitur per plurimos menſes tenebricoſo recluſi carcere, fame ac ſiti diu laboraſſent tandem, ſero produci iubentur, & ad prætorium Præſidis admoueri. Et omnibus quidem glorioſa voce profeſſis, cum Flauiani adiutorium reclamaret amore peruerſo, negans eum diaconum, quod confitebatur inter cæteros, id eſt, Lucium, Montanum, Iulianum, Victoricum, dicta ſententia eſt, Flauianusq; rurſus receptus eſt. Interim cæteri ducebantur ad victimę locum. Concurſus vndiq; gentilium, & omnium fratrum fuit. Erat illic videre martyres Chriſti, fęlicitatem gloriæ ſuæ, vultus hilaritate teſtãtes: ita vt poſſent prouocare ad propriæ virtutis exempla, etiamſi tacerẽt: Sed nec ſermonis largitas defuit. Nam exortationibus ſuis ſinguli plebẽ corroborauerunt. Et Lucium quidem propter ingenitam lęnitatem, & probam ac modeſtam verecundiam, infirmitas etiam grauis, & labor carceris fregerat: ac propterea cum comitibus pauciotibus ſolus ante preceſſit: nè multitudo nimiæ preſſuræ, de fuſione ſanguinis inuideret: qui tamen, & ipſe nõ tacuit, ſed comites ſuos quomodo potuit, inſtruxit. Iulianus quoq; & Victorius inſinuata diu fratribus pace, & commendaris omnibus clericis, maximè eis, qui famem carceris viſitauerant, ad paſſionis locum cum gaudio, & ſine pauore uenerant. Sed enim Mõtanus corpore, & mẽte robuſtus quãquam, & ante martyrium glorioſus, quicquid ſemper veritas poſtularet cõſtanter, & fortiter dixerit, ſine vlla exceptione perſonarum: tamen de martyrio proximo creſcens, prophetica voce clamabat: Sacrificans dijs eradicabitur, niſi Domino ſoli. Et hoc frequẽter iterabat, inſinuans, & inculcans, non licere, deſerto Deo, ad ſimulacra, & manufacta figmẽta tranſire. Hæreticorum quoq; ſuperbiam, & improbã contumaciam retundebat, obteſtans eos, vt vel de copia martyrum intelligerent Eccleſiæ veritatem, ad quam redire deberent. Deinde lapſorum abruptam feſtinantes negationem pacis, ad plenam pęnitentiam, & Chriſti ſententiam differebat: nec non integros quoque ad tutelam integritatis exhortans State fortiter, fratres, & conſtanter militate dicebat Habetis exempla: nec vos lapſorum perfidia deſtruat ad ruinam, ſed noſtra tolerantia magis ædificet ad coronam.

Praclara admodũ Montani laus.

Arguit hæreticos Mõtanus.

Hortatur fideles ad conſtantiam.

Cum autem iam carnifex immineret, & gladius ſuper ceruices eius libramento nutante penderet, expanſis ille manibus ad Deum, voce clara, ita vt non tantùm ad totius plebis aures ſed, & ad Gentiles quoq; ipſe ſonus vocis euaderet, orauit, rogans, & deprecans, vt Flauianus (qui de comitatu eorum per ſuffragium populi remanſeret) ſequeretur die tertio. Et quo precis ſuæ fidem faceret, manualem, quo oculos fuerat ligaturus in partes duas diſcidit, & iuſſit alteram reſeruari, qua Flauiano oculi poſt craſtinum ligarentur. Sed, & in medio eorum ſolùm ſeruari iuſſit, vt nec ſepulturæ conſortio ſepararetur: & perfectum eſt ſub oculis noſtris quod Dominus in Euangelio ſuo repromiſit, vt qui tota fide peteret, quidquid peteret, impetraret. Nã poſt biduum, ſecundùm quod poſtulatũ fuerat, Flauianus quoq; productus gloriam ſuam paſſione perfecit. Itaq; poſt ſuffragia illa, poſt voces, vt ſupra diximus (quibus quaſi pro ſalute eius amicitia inimica ſurrexerat) reuocabatur in carcerem virtute robuſta, mẽte inuicta, fide plena. Hęrebat lateri eius incomparabilis mater, quæ pręter fidem, quæ ad Patriarchas pertineret, in hoc etiam ſe Abrahæ filiam comprobauit, quæ filium ſuum, & optabat occidi, & quod interim remanſiſſet contriſtabatur glorioſo dolore.

Amici Flauiani nituntur eũ liberare.

Mira ſanctæ mulieris matris Flauiani fortitudo.

Sed

Flauiani ad matrē cōsolatio. Sed ille collaudans matris animum vt dilationem suam non doleret: Scis, inquit, mater mea castissima, vt sem per tentauerim, si confiteri cōtigisset, martyrio in eo frui, & frequenter eate natus videri, & sæpe differri. Si ergo contigit, quod optaui, gloriandum potius est, quàm dolendum. Et cū ad carceris ianuā veniretur, difficilius multò, & tardius quàm solebat aperiebatur, obnitentibus etiam ministris: ita vt videretur obfirmatū, spiritu quodā repugnante atq; testante, indignum esse, carceris sordibus cum fœdari, cui cæleste habitaculum pararetur. Quia tamen diuinitatis corona dilata, dignas causas habebat, iam cæli, & Dei hominem inuitus admisit. Qualis illic meus fuit biduo illo, quæ spes, quæue fiducia, cū martyris Dei animus, & de collegarum petitione præsumeret, & de sua crederet passionem futuram? Dicam quod sentio. Dies ille post biduum tertius, non quasi passionis, sed quasi resurrectionis dies sustinebatur. Admirans erat denique turba gentilium, qui vocem Montani petentis audierant.

Producitur Flauianus ad locū certaminis. Postquam verò produci tertio die iussus est, rumore cognito, confluebāt increduli, & perfidi, fidē martyris probaturi. Egrediebatur de carcere Dei testis, iam ad carcerem nō rediturus. Communis omnium magna lætitia, sed magis habebat in animo suo certū, quod, & fides propria, & petitio antecessorum suorum extorqueret Præsidi vel inuitam, licèt populo reclamante, sententiam. Vnde, & occurrentibus fratribus, & salutare cupientibus, fide tota pollicebatur, quod in Fuscano cum omnibus pacem facturus esset. Ingressus deinde prætorium, cum miraculo omnium in custodiarum loco stabat, expectans donec vocetur. Illic nos in

Vides hic familiarē admodum fuisse martyribus, hu & historia auctorem. latere eius constituti eramus, iuncti penitus hærentes, ita vt manus manibus teneremus, exibēres martyrij honorē, & contubernij charitatē. Ibi condiscipuli eius suadebant, cū lachrymis etiā, vt præsumptione deposita, sacrificaret interdum, postea quicquid vellet, facturus: nec incertam illam, & secundam mortem plusquàm præsentē vereretur. Sed ille gratias agens, quod amicitia duce, quantum in ipsis erat, consultum sibi vellent: tamen, & de fide, & de diuinitate non tacuit; dicens: multò melius esse primo in loco, quan tum ad libertatem integritatis pertineret, occidi, quàm lapides adorare. Tūc deinde, summum esse Dominum qui imperio suo omnia contineret, ac propterea solus colendus sit, addens, & illud, viuere nos etiam cum occidimur, nec vinci morte, sed vincere. *Egregia Flauiani constātia.*

His illi retunsi, & reuicti, ad crudeliorem se misericordiam contulerunt, certi eum à proposito voluntatis suæ vel tormentis deponi posse. Et cum admoueri iussus esset, interrogatus à Præside, quare mentiretur se diaconum, mentiri se negauit. Cumq; reclamante populo ac dicente, Mentitis: iterum à Præside interrogaretur, an verè mentiretur, respondit: Quod est compendiū mētiendi? Ad hoc populus exasperatus, torqueri eum iteratis clamoribus postulauit. Sed Dominus, qui serui sui fidem sciebat, non est passus probari martyris corpus, tormenti alicuius vel leui laceratione pulsari. Cor enim Regis ad sententiam statim flexit, & testem suum vsque ad mortem fidelem, consummato cursu, & agone perfecto, coronauit. *Amici eū tormentis à sentētia dimouere conantur.* *Sententia mortis in eū fertur.*

Exinde iam gaudens, quia per sententiam datam passionis suæ erat certior, etiā iucundo colloquio fruebatur. Et tuc effectū est, vt iuberet hæc scribi, & ad propria verba coniungi: addi quoque ostensiones suas voluit, quarum pars ad moram bidui pertineret. Cum adhuc, inquit, Episcopus noster solus passus fuisset, ostensum, est mibi hoc, quasi Cyprianum ipsum interrogarem, an pati ictus doleret martyr futurus, de passionis tolerantia consulebar, dicens: Alia caro patitur cum animus in cælo est, & nequaquam corpus hoc sentit, cum se Deo tota mente deuouit. O verba martyris martyrem cohortantis. Postea, inquit, cum plures paterentur, contristabar in *Flauiano accepta sētētia iussit certamē martyrū scribi.*

Visio oblata Flauiano.

in visu noctis, quòd quasi à collegis meis remansissem. Et apparuit mihi vir quidam dicens: Quid contristaris? Qui cum causam tristitiæ meæ dicerem, ait: Confessores, tertiò martyr eris per gladium, & sic impletum est. Nam confessus Christum primò in secretario, secundò publicè, reclamante populo, iussus recludi, à collegio suo remansit, & productus post confessiones duas, tertiò passionem perfecit. Deinde, inquit, cum iam Successus & Paulus cũ comitibus suis coronati fuissent, & ego post infirmitatem conualescerem, video ad domum meam venisse Successum Episcopum, vultu pariter, & cultu adeo claro, vt effigies difficulter agnosceretur. Quem cum vix agnoscerem, ait mihi: Missus sum nunciare tibi, quoniam tu passurus sis. Hoc cum dixisset, statim fui à duobus militibus superuenientibus ad fraternitatis multitudinem perductus, inter quos apparuit mater mea dicens: Laudo te, quia nemo sic martyriũ duxit. Et verò nemo. Nam, vt omittam carceris abstinentiam singularem, & vt accipientibus cæteris vel modicum cibi, qui de sordibus penuriæ fiscalis exhibebatur solus se ab ipso modico continuit, tanti habens ieiunijs multis, & legitimis fatigari: dummodo alios victu proprio saginaret.

Flauiani egregia ꝑ-sonia.

Ad illa igitur veniam, quòd cum tanto honore deductus est, qui à tot sacerdotibus comitatus, eius disciplinis omnibus ordinatis, ad instar ducis dirigi meruit. Sic regnaturum cũ Deo martyrem, iam spiritu ac mente regnantem, etiam itineris tota dignitas exprimebat. Sed nec de cælo testimonium defuit. Imber largus, & lenis têperato rore descendens, fluebat, ad multa proficiens: Primò, vt Gentiles pernicitèr curiosos interuentu pluuiæ refrenaret, & vt diuertendi daretur occasio, quò sacramentis legitimæ pacis nullus profanus arbiter interesset, & quod Flauianus ipse ore suo dixit, ad hoc pluebat, vt Dominicæ Passionis exemplo aqua sanguine iungeretur. Sic consummatus omnibus fratribus, & pace perfecta, processit è stabulo, quod Fusciano de proximo iunctum est. Ibi cum editiorem locum, & sermoni aptum conscenderet, silentio manu facto, huiusmodi verba emisit: Habetis, inquit, fratres dilectissimi nobiscũ pacem, si Ecclesiæ pacem noueritis, & dilectionis vnitatem seruaueritis. Nec putetis pauca esse quæ dixi, cum & Dominus noster Iesus Christus passioni proximus, hæc nouissimè dixerit: Hoc est mandatum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Deinde ad locum victimæ, expleto sermone, descendit: & ligatis oculis ea parte, quam Montanus seruare ante biduum instetar, fixis tanquam ad precem genibus, passionem suam cum oratione perfecit.

Vltima Flauiani ad populũ adhortatio.

VITA D. MATHIAE Apostoli. Ioachimo Peronio Benedictino Cormæriaceno auctore.

24 Febru. Mathia patria.

Athias Christi Apostolus, Bethleemita nus, ex tribu Iuda originem habuisse dicitur. Is Christũ (quemadmodũ ex libro Lucæ qui Acta Apostolorum inscriptus est, intelligi potest) ab initio doctrinæ ac prædicationis secutus, nũquam ab eo postea discessit: nec tamen vnà cum cæteris ex communi discipulorum numero, ad apostolicæ dignitatis arcem elatus est, sed in locum Iudæ, qui magistrum discipulus prodidit ac vendidit, post Christi ascensum successit. Quod quemadmodum euenerit aut factum sit, non erit alienum exponere.

Cum Christus Apostolis spectantibus in cælum ascendisset. Apostoliq; & alij qui vnà aderant Hierosolymis, domum in qua habitabant, redijssent, non ita multò post Petrus Apostolus surgens, omnes qui circumstabant, numero ferè centum, & viginti, condiscipulos conuenit his verbis. Scripturam impleri oporteri, quam Spiritus sanctus ore Dauidis prædixisset de Iuda,

Petrus cõuocat discipulos numero 120.

qui

qui dux fuisset eorum qui Iesum Christum comprehenderunt. Eum quidem eundem gradum honoris adeptum esse, quem ipsi consecuti essent, sed præmium sceleris dignissimum consecutũ esse eiusmodi, vt suspensus, diffusis intestinis omnibus, medius crepuerit. Idq; omnibus Hierosolymitanis ita compertum exploratumq; fuisse, vt ager lingua eorum Ager sanguinis nominaretur. Scriptum .n. esse in libro Psalmorum: Fiat domicilium eorum desertum, nec sit qui in eo habitet: Episcopatumq; eius alter accipiat. Proinde in eius locum sufficiendum coaptandumq; esse vnum ex ijs, qui semper Christum vnà cum ipsis, iam ex eo tempore secuti essent, cum a Iohanne baptizatus esset, ad id temporis quo in cælum ascendisset, qui vnà cum eis palam ac publicè Christum à mortuis excitatum esse testificaretur.

Ager sanguinis.

Hac Petri oratione exteri adducti, duos constituerunt ac proposuerunt, Iosephum qui Barsabas dicitur, & Mathiã de quo præsens nobis sermo est. His oblatis communibus Deum precibus inuocarunt, vt ostendere dignaretur, vtrum eorum vellet, in Iudæ locum succedere. Cumq; eis fortes dedissent, Mathias forte ad Apostolatus honorem delectus est. Nec verò hoc honoris gradu indignum se præstitit. Nã cum in partitione prouinciarum Iudæa ei nutu diuino obtigisset, multos partim doctrina, partim vita quã integerrimam agebat, partim mirisq; inusitatisq; operibus, quę in profligandis ægrotorum morbis edebat, ad Christianam religionem fidemque traduxit.

Iosephus & Mathias proponuntur vt alter eorum in locum Iudæ succedat.

Mathias multos ad Christum conuertit.

Quod cum Iudæi, quos ad sanam mentem à praua deducere non potuit, acerbè ferrent, eum ad Pontificẽ pertraxerunt, doctrinamq; ei ac religionem, vt crimen obijcere cœperunt. Ille magna fiducia præsentique animo fretus, hæc illis respondisse dicitur, ea quæ ipsi vt probra, & crimina obijcerent, non longam desiderare orationem. Christianum enim esse, non criminosum esse, sed gloriosum. Cumq; Pontifex ex eo quæsiuisset, si tempus ac locus pœnitentię daretur, mutarene consilium vellet? Deus, inquit, prohibeat, ne à veritate, quam semel inueni ac secutus sum, aliquando tanquam transfuga deficiam. Tum concitati populi furore Pontifex præter priuatum odium impulsus, eum sententia sua lapidibus primùm obruendum, deinde securi feriendum esse pronunciauit. Duo autem testes quos subornauerãt, primi in eum lapides iaculati sunt. Ille verò lapides testimonij causa vt secum sepelirentur rogauit: atq; hoc modo beatus Apostolus ad Christum migrauit 6. Kalendas Martij. Corpus eius ex Iudæa Romam primùm, deinde Roma Treuiros translatũ esse dicitur.

Christianũ esse gloriosum est.

S. Mathias Apostolus lapidibus obruitur.

VITA ET MIRACVLA S. Patris Nostri Tarasij Archiepiscopi Constantinopolitani.

Ex ijs quæ Ignatius monachus diaconus, & sacrorum vasorum custos, scripta reliquit. Obijt autem Tarasius anno à Christo Domino 806.

MAgnus hic, & sacrosanctus Tarasius, qui Christi humilitatem, & mansuetudinem ab infantia vsq; ad senectutem pulcherrimè expressit, patrem habuit Georgium, summa apud eos qui id temporis imperabant, auctoritate, & excellentia præditum: matrem verò Encratiam fœminam multis virtutibus ornatam, vtrumq; sanè parentem antiquissimo Patriciorum stemmate insigniter nobilem. Porrò cum omnibus tam doctrinę, quàm pietatis disciplinis diligentissimè à parentibus imbueretur, ad eam virtutis opinionem peruenit, vt consulari dignitate, perfecta iam ætate protinus honestatus, ipsi Imperatori ab arcanis scriptis fieret.

25. Febr.

Parentes Tarasij.

Fit Consiliarius.

Sed licèt in medio honorum decursu constitutus, aulæ quotidiana vitæ conuersatione interesse cogeretur, mẽte tamen, & cogitatione à mũdana ambitione

bitione alienus erat: prorsus vt iā tunc magnum aliquod, & præclarum futuræ sanctitatis specimē populo vniuerso de se præberet. Neq; sanè ea spes populum fefellit, vt qui mox acceperit id, quod desiderabat. Nam cum eo tempore hæresis eorū summè vigeret, qui cum imaginibus, & præcipuè ea quæ Christi eiusq; matris effigiem nobis repræsentat, bellum gerunt: & propugnatores earum omnes è vita excessissent, vno Paulo Episcopo excepto, qui laborantis Ecclesiæ extremo periculo grauiter perculsus, abiecta Pontificali infula, in Flori monasterio, murato habitu, sacro se monachorum cœtui sociauerat; vnus Tarasius inuētus fuit qui grassanti pestiferæ hæreseos malo, præclata virtute obuiam iret. Nam vt primùm Irene, & Constantinus Imperator eius filius, Pontificis in monasterium fugam intellexerunt, ira pariter ac metu repleti, eò aduolarunt: & inopinatæ illius fugæ causam quæsiuerūt: Quibus Pontifex, cum, & animæ suæ periculum, & corroboratam contra Ecclesiam Christi hæresim, longa orationis serie exposuisset, tandem cōclusit: si matrem suam Ecclesiam, quam à Christo Domino sceptri potētia defendendam susceperant, à nefanda hæresi in pristinam fidei puritatem libertatemq; restitutam vellent, vt Tarasiū virum diuinis virtutibus ornatū ouilis Christi pastorem constituerent.

Iconomachorum hæresis.

Tarasius solus hæreticis resistere inuētus fuit.

His Pauli sermonibus Irene, & Cōstantinus ab ira ad lenitatem traducti, statim mentis oculos in Tarasium defixerunt; atque ex læta populi, senatusq; totius acclamatione Pontificem designarunt. At Tarasius antequam eum dignitatis gradum conscendere, & maximo illi muneri se alligare vellet; voluit vt, tam Imperator, quàm reliqui omnes Christi fideles, sex sanctis Oecumenicis Synodis, & ijs quæ ab ipsis piè decreta sunt, consentirent. Nec recusarunt eius admonitioni, tanquam Angeli voci, obtemperare, quinimmo data fide affirmabant se instar ouium ducentem fideliter pastorē secuturos.

Designatur Pontifex Tarasius.

Eum vult vt Oecumenicis obtemperēt Conciliis, modo ipsum velint habere Episcopum.

His ita constitutis, Tarasius sacerdotali ac Pontificia dignitate non tam ornatus quàm oneratus cœpit multo adhuc, quàm ante diligentius, omni virtutum studio, & perfectione se exercere. Præter alias autem virtutes quibus mirificè sanè decoratus fuit, & lōgum nimis singulas referre foret; misericordiæ, & benignitatis disciplinam sanctissimè coluit. Pauperum ingentē multitudinem quotidie cibis mensæ suæ alebat. Claudos, cæcos, paralyticos & alia quauis calamitate miseros, paterna sanè cura ac diligentia fouebat. Nudos, & frigore vexatos, vestibus cō tegebat, & proprijs sæpe manibus esurientibus, instar famuli, cibum potūque ministrabat.

Misericordia, & benignitas eius in pauperes.

Porrò cum esset quieti, & diuinarū rerum studio addictissimus, & alios vellet paribus ornatos virtutibus, & armis fidei instructos contra grassantem adhuc hæreticorum phalangem paratos esse, monasterium in sinistra parte Bosphori Thracij construxit; è quo multi, immobiles Catholicæ fidei columnæ, eius imbuti disciplinis prodierunt: qui hæreticorum aciem sæpius fuderunt, dissoluerunt q;. Ipse autem Tarasius cum totis viribus in defensionem orthodoxæ fidei aduersus hæreticos incumberet; summa auctoritate (qua plurimum apud Imperatorem valebat) obtinuit, vt œcumenica Sinodus conuenirer, quo tandem aliquando Iconomachorum hæresis ad internecionem deleretur. Igitur cum iussu Imperatorum Pontifices ex vnaquaq; regione in regiam ciuitatem confluerent, quidam ex exercitu Imperatoris Constantini, qui olim imperij sceptra nō piè administrarat, sacro Apostolorum templo (in quo pontifices conuenerant) leoninis animis appropinquantes, exclamarunt: se nulla ratione imaginum cultum, iam ante à Constantino damnatum, laturos. Hæc cum dicerent, minas magno cum furore iactabant, & omnibus Episcopis necem se allaturos, si secus statuerent, affirmabant: factumque est improbis horum conatibus vt pontifices, sessione relicta, discedere cogerentur.

Monasterium construit.

Is fuit Constantinus Copronymus.

Minæ Iconomachorum.

Tunc

Tunc verò Tarasius, qui incredibili fidei ac pietatis zelo ardebat, Imperatorum mandato Synodum secūdò congregauit, & die ipso quo Tecla prima fœminarum martyrij palmam adepta est, põtificibus ritè congregatis, orationem grauitatis pietatisque plenam instituit, qua luculenter admodùm, hæreticorum impietate profligata, cultum imaginum probauit stabiliuitq; prorsus vt sacrosanctus Episcoporum cœtus illi acclamaret, & piam imaginū venerationem reciperet, approbaretq;.

Synodus Nicena 2. contra Iconomachos.

Iam verò hoc modo damnata hæresi, Tarasius ac cœteri Antistites, populum & alios quosuis primarios viros à Catholicæ fidei integritate, & cultu imaginum alienos, non vi, neque minis, ad vnitatem reducere conati sunt: sed pijs & honestis monitis claudicantes sanabant, peruersos verò & in sententia obduratos, doctissimis verborū sententiarumq; congressionibus conuincere, & immenso labore in viam veritatis dirigere annixi sunt. Porrò Tarasius qui magis virtutis exemplo quàm acerrima verborum contentione. populum in pietatis officio ac diuinorum obseruantia mandatorum, seruare volebat, Sacerdotes imprimis ab omni terrenarum rerum immoderata cupiditate refrænabat, & summis viribus Simoniacā impietatē profligauit.

Nota qua via modeque Tarāsius hæreticos ad sanam fidē reducere conatur.

Tarasius Simoniā profligat.

Vt verò erga impios & diuinis legibus rebelles erat seuerus ac durus, ita erga miseros & calamitosos valde misericors. Nam eùm quidam ex ijs, qui apud Imperatorem dignitate plurimùm poterat, homo splendore, & gloria & diuitijs insignis, accusatus fuisset, quòd magno auri pondere Imperatorem fraudasset, & multa alia per summam iniustitiam ab Imperatorijs diuitijs auertisset, eaq; de causa multis quotidie supplicijs afficeretur, & intolerabili cruciatu, vt ablata restitueret, torqueretur; is desperatione fractus, capta fugiendi opportunitate, nocte quadam ad asylum aufugit, & intra templi adyta sese recondidit. Ij verò, quorū custodiæ cōmissus erat, veriti Imperatoris indignationem, statim templū circundederunt, & quia per vim non poterant, dura famis necessitate inde eum extrahere cogitabāt. Quod cū Tarasi⁹ audiuisset, protinus maxima motus misericordia, hominē visitauit, & multo tempore ibidem pauit, & ab imminenti mortis periculo eripuit. Nam cum milites egredientem aliquando ad requisita naturæ, strictis insidijs, de manu & protectione Antistitis ad aulam Imperatoris abripuissent: ipse ira & dolore repletus, sine mora ad aulam contendit, & eos, qui grauius aliquid in virum illum à sacris Ecclesiæ liminibus per vim abductum statuere præsumerent, ecclesiasticæ pœnę vinculis alligauit, sacraque fidelium communione indignos iudicauit. Illi autem eam horrendo sacri iudicij fulmine perterriti, non amplius quæstionibus, sed verbis & rationibus pecuniam extorquere conati sunt, & virum illum tanquam innocentem ab omni suspicione criminis absoluerunt. Talis erat in omnes vir diuinus, nihil dubitans, pro ouium suarum salute sanguinem, si opus fuisset, profundere.

Quidā è magistratu à reus ad arā confugit.

Tarasius eū pascit.

Tarasius excōicat oēs, qui laderent eū qui ad Ecclesiā confugerat.

Eo tempore Constantinus cū solus Imperij gubernacula, matris custodia liberatus, administraret, iuuenili temeritate præceps, quiduis sibi licere, qđ liberet, existimabat. Hinc effrænata carnis cupiditate insolentior factus, legitima vxore per summum scelus repudiata, aliam voluit ad imperij dignitatem extollere. Quod vt ad aures beati Antistitis peruenit, ille sancta indignatione repletus, constanter restitit, & multis scripturæ locis impium faci n⁹ redarguit. Postremò: addidit mortē potius, & grauia subibo supplicia, q̄ mea sententia sceleratas nuptias confirmabo. Cōstantinus nihilominus, falsis accusationibus in mediū productis, libidinis suæ intēperantiæ satisfacere voluit, ac tādem Epo nequicquam obtestante, & Dei hominumq; fidem contra execrandum facinus implorante, cæco libidinis impetu victus, propriā coniugem à se amandat, & illicito concubitu se contaminat. Deinde cum eadem constantia Episcopum suis aduersari

Constantini Imperatoris peccatum.

Constantinus reijcit legitimā coniugem suam.

sati cupiditatibus cerneret, multis certè & grauibus eum iniurijs affecit, & plusquam Ægyptiaca seruitute oppressit, ac immani crudelitate in eum eiusque ministros ac familiares desæuijt. Quę ille excelso, & infracto planè animo ita pertulit, vt nunquam aliquod impatientiæ aut pusilli animi signum vel dicto vel facto ostēderit. Gustauit planè vir sanctus Iobi tentationes, etiamsi non in rebus similibus.

Tarasius multa patitur ab Imperatore.

Eximia eius fortitudo.

Migrat è corpore.

Igitur post plurima certamina, cum annos viginti, & duos Pontificalem cathedram multis virtutibus, & eximia sanctitate adornasset, corporeis solutus vinculis ad immortalitatis gloriā commigrauit: & incredibile sui desiderium vniuersæ ciuitati reliquit. Eo tempore Nicephorus sceptra administrabat, qui tantum ex sanctissimi illius viri obitu dolorem conceperat, vt vix vlla consolatione luctū suum moderari posset. Procidebat supra pęctus gloriosi corporis, & ipsum tegens purpura, funebrem faciebat lamētationem, eum vocans pastorem, patrem, imperij adiutorem, luciferum, qui nunquam occidit, reipublicæ ducem, diuinum magistrū, exercitus inexpugnabile propugnaculum, & inimicorum, sua ad Deum intercessione, strenuum profligatorem. Similiter vniuersus religiosorum cœtus inter hymnos, & psalmos quibus funus prosequebatur, crebris singultibus voces interrumpere cogebatur. Pauperes, & egeni patronum suum deflebant. Pupilli, & viduæ protectorem, imò parentē suū deplorabant. Qui in vinculis, & carcere tenebantur, lumen ac consolationem suam ablatam esse clamabant. Omnis deniq; ætas, & sexus multis cum lachrymis corpus sequebatur, donec in Bosphoro Byzantino in monasterium ab eo ędificatum summo cum honore inferretur, vbi, in tēplo omnibus, qui pro Christi nomine sanguinem fuderunt, sacro, reconditum est: multisq; admodum miraculis clarum certissima sanctitatis suæ signa declarat.

Nicephori dolor ex obitu viri sancti.

Luctus religiosorum in funere beati viri.

Sepelitur in suo monasterio.

Miracula ad eius sepulcrum.

Erat quædam mulieercula sanguinis profluuio grauiter laborans, quæ optimam facultatum suarum partem in morbi illius curatione impenderat. Cumq; nullam iam consequendæ salutis spem à medicis sibi reliquam cerneret, ad beati huius auxilium tota fiducia aspirauit, haud dubia sibi persuasione proponens, si conceptum deuotionis suę studium ad sanctissimi Tarasij monumentum persoluere posset, se desideratam diu salutem consecuturam. Cum verò leges monasterij fœminas ab ingressu sacri illius loci arcerent, illa assumpto virili habitu, pia fraude, sacros loci incolas decepit, & clam ad egregij illius patroni tumulum confugit, atq; optatam salutē protinus, hausto oleo, quod in honorem sancti iugiter ardebat, obtinuit. Simili remedio alius quidam laborantem oculum sanauit. Præterea innumerabilis multitudo quæ graues à dæmone infestationes patiebatur, & claudorum, cæcorūque, & alijs calamitatibus laborantiū non exiguus numerus præsentissimū ab eo remedium recepit.

Iam verò etiam aduersus hæreticos quamuis hinc excessisset, diuina virtute præclarè dimicauit. Leoni adhuc imperij sceptra administrans, cum Iconomachorum hæresim mordicus defendendam susciperet, vidit in somnis beatum Tarasium ad se accedentem, & graui cum ira cuidam Michaeli iubentem, vt strictum ensem in viscera eius fortiter vibraret. Ille verò iussui morem gerens, gladio Imperatorem transfegit. Hæc visio cum Imperatorem in summas angustias impelleret, vt visionis veritatem anteuerteret, Michaelē illum in sancti monasterio diligenter inquisiuit: & multos monachos carceribus, & tormentis subiecit, dicens: nocturnum eius interfectorē per eos sibi esse indicandum, quem etiam vt imperij euersorem extrema quæq; passurū fremens minabatur. Cogebat n. metus visionis, vel inuitum monachis cūcta narrare. Vix sex dierum spatium intercesserat cum visionis veritas adimpleta est. Nam Michael eum interfecit, & sceptra ab eo imperij extorsit, possedit-que. Sed tempus me deficiet, si cuncta

Leo Imperator Iconomachus sub mortē q̄ vi-derit.

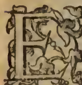
Michael Balb. Leonem interficit.

præ-

præclari, & diuini Patris miracula narrare velim; quare quod reliquum est, nos eius virtutibus, & fide excitati, pari studio, & diligentia hæresim profligare, & pietatem ac fidem sinceram cōtra hæreticorum perfidiam ac rabiem tueri conemur.

VITA ET PASSIO S. Nestoris Episcopi.

Ex ea quæ est apud Surium ex antiquissimis Martyrologijs.

26. Febru.

X torum, cælestiū planè athletarum, numero qui Decij tyranni tempestate viriliter cōtra vim ac potētiam dæmonum decertarunt, nō infimus est beatissimus Nestor, qui. Episcopali munere fungens, tanta fide & religione, tanta humilitate, & modestia emicuit, vt ipsi etiam Irenarcho vita, & conuersatio eius esset formidabilis, nec literis tyrannicis apud illum agere, aut illi se opponere auderet. Erat tum in Pamphylia Præses Pollio, qui Christianos ad edenda idolis immolata, compellebat. Passi sunt tunc beati martyres Papias, Diodorus, Conon, & Claudianus. Porrò Irenarchus communicato cum suis consilio definiuit, Nestorem ante omnes comprehendendum esse, aliter enim, dicebat, aduersus Christianos nunquam præualebimus. Hæc cum Nestorem minimè laterent pro commisso sibi grege vehementer solicitus, pro se verò nihili, nocte ac die in domo sua tanquam bonus pastor Dominum precabatur, vt gregem à lupotum morsibus præseruaret.

Nestoris vitam etiā Irenarchus veretur.

Martyres Pamphyliæ sub Pollione Præside.

Cingitur ab hostibus domus eius.

Interim quidam ex ciuibus nequitia, & improbitate insignes, domū eius vndiq; circumdant, & vnus magnis vocibus Nestorem vocauit. Qui completis precibus foras ad eos egressus, ab illis reuerenter satis submisso capite honoratus est. Quibus Nestor, Ecquęnā, inquit, filioli causa est, ob quā huc ad nos accessistis? Respōderūt illi. Omnis curia vocat te. Ille itaq; signo se crucis muniens, placidè admodum eos sequebatur. Vbi autem in forum ventum fuit, protinus ab omni curia honorificè salutatus, fuit inter alia subsellia in thronum satis magnificum collocatus. Cumque Nestor cur isthuc facerent, quæreret; illi responderunt: Facimus hoc pro dignitate: nam tua vita, & conuersatio sic meretur. Ille verò, satis, inquit, mihi hactenus honoris habitum est: dicite iam, cur me accersiri voluetitis. Tum Irenarchus: Nostri, inquit, Domine edictum Imperatoris? & Nestor, Ego, ait, præceptum nō Imperatoris, sed omnipotentis Dei noui. Cui Irenarchus: Attende, inquit, nobis Nestor promptò, & tranquillo animo, nè ad tribunal iudicis vocetis. Ego verò, respondit Nestor, cælestis regis præceptis, & volūtati assentior. Tū Irenarchus: Certè, inquit, dæmonium habes. Immo dixit Nestor vtinā à dæmonibus vos immunes essetis, nec dæmones coleretis. Itanè, inquit Irenarchus, homo importunissime, ausus es Deos nostros dæmones appellare? At ego apud Præsidem efficiam, vt tormentis adactus eos veros Deos esse confitearis.

Consignat se cruce.

Constanter respondet Irenarcho

Sanctus Nestor, cum crucis signum sibi impressisset, quid tu, inquit, mihi tormenta minaris? Ego neq; tua, neq; Præsidis tormenta quidquam timeo, sed ea quæ mihi Christus Deus meus minatur. Porrò Irenarchus Pergā statim cum Nestore profectus est. In ipso autem itinere martyr, excitato subitò terræmotu, & voce cælitus ad eum delapsa, mirificè ad certamen est confortatus: adeò vt tribunali Præsidis Pergæ, ab Irenarcho oblatus, vultu oculisque mirabilem animi fortitudinem declararet. Præses verò cum de nomine illum suo percunctatus esset, & ille se Christianum esse, ac Nestoris nomē obtinere respondisset: pone, inquit, diis thura, & ego te honorib. ac diuitijs auctum, sacerdotum nostrorum principem constituam. Tum sanctus martyr sublatis, cum eximia pietate ad cælum

Cruce se signat

Ducitur ab Irenarcho Pergā.

gundiorũ Francorumq; exercitu obuiam procedens, insignem est victoriam adeptus, & ingenti cum præda domum reuersus. Cumq; Aurelæ Liguris alueum transiens Parisios pergeret, prospero rerum successu elatus iussit Beatum Eucherium se sequi. At ille tametsi minimè ignoraret insidias sibi præparatas, spontaneus se periculo dedit nè principis, sibi à Deo constituti voluntatem contra præceptum D. Petri negligere aut aspernari videretur.

1 Petri 2.

Anno itaq; sextodecimo pontificatus sui Aurelia egressus, & Luteriam quoq; ex principis voluntate prætergressus, Vernũ fiscum publicæ ditionis aduolauit: moxq; vt celebri sermo ac principis auribus vulgatum est, sanctum sacerdotem adesse: iussit eum à suis militibus comprahensum, cum reliquis propinquis in exilium deportari. Ille verò nihil omnino ea iniuria commotus. Coloniam perrexit: vbi tã ta fuit à sacerdotibus, & clero, & populo deniq; vniuerso, honoris, & beneuolentiæ significatione exceptus; vt cunctis illorum opibus, haud secus atque propijs vteretur. Quod cum Carolum diu latere non posset, ille metu perterritus, ne fortè illorum auxilijs; & subsidijs adiutus, muniriora regni loca occuparet, tradidit eum clam tutiori loco in Hasbania, Roberto Duci custodiendum. Qui sanè illum maxima cum gratulatione suscipiens, eo honore dignatus est, vt omnium illi facultatum suarum liberam potestatem faceret.

S. Eucherius deportatur in exilium. Coloniam Venses magno cũ honore excipitur.

Verum cùm Dei iudicium nec falli nec fallere aliquem possit, quo statuit, vt is qui mala pro bonis reddit, mala vicissim recipiat: Deus iudex iustus, iusto etiã iudicio malum ei retribuit. quod tale fuisse legitur, vt meritò rerum sacrarũ violatores, salutari timore concutere deberet. Accidit enim cum die quodam, vir sanctus attentissima mentis acie, rebus diuinis incumberet, vt raptus in ecstasi Corolũ hunc inferno horrendis cruciatibus subditum videret: cumq; admiratus ab Angelo ductore quæreret tantorum cruciatuum causam, responsum est; quia sanctorũ iudicio, qui in supremo mundi die cum Domino iudicabunt, quorumq; res abstulit, & exercitui suo distribuit, ante illud iudicium, & anima & corpore sempiternis esset pœnis deputatus. Porrò vir sanctus sibi restitutus S. Bonifacium, & Fulradum monasterij sancti Dionysij Abbatem, summumq; regis Pipini capellanũ, ad se vocauit, eisq; hæc reuelans, mãdauit, vt ad sepulchrum Caroli principis irẽt viderentq; num corpus eius ibidem inueniretur, quò aliquam visionis certitudinẽ habere possent. Illi verò abeũtes, aperto tumulo, subitò draconẽ inde prodeuntem viderunt, totumque sepulchrum veluti incendio ambustũ inuenerunt.

Iustũ Dei iudiciũ in Carolum principẽ.

Habet hæc quã Paulus Aemi lius lib. 2.

De reb. gestis Francorum.

Sanctus autem Eucherius sextodecimo exilij sui anno, vinculis mortalitatis solutus, diuini luminis perfusus claritate, victor intrauit in cælum, sepulrusque in ecclesia Beati Trudonis, præclara sanctitatis suæ, non pauca edidit miracula. Cæci multi ad sacrum eius tumulum visum receperunt, claudij plurimi gressu restituto adepti sũt sanitatẽ, dæmones quoque sine numero fugati, alijs alia atq; alia, dignè eius suffragia implorantibus, beneficia à Domino Deo concessa sunt.

Abit è vita S. Eucherius.

Miracula ad sepulcrum eius.

VITA ET MARTYRIVM S. Montani, & sociorum eius Lucij, Iuliani, Victorici, Flauiani, &c.

Ex ijs qua optima fide apud R. P. Surium lectu dignissima inueniuntur Fuerunt hi discipuli S. Cypriani, vt ex eius epistolis constare potest, & paulò post illũ passi sunt. Hæc gesta partim ab ipsis martyribus, partim ab alio qui præsens interfuit scripta sunt.

Ost popularem tumultuum, quem ferox vultus Præsidis in necem concitauit, postq; diei sequentis acerrimam Christianorum persecutionem, apprahensi sumus Lucius, Monta- *14. Febr.*

Donatianus, et Primolus in carcere obeunt.

Montanus, Flauianus, Iulianus, Victoricus, Primolus, Renus, & Donatianus cathecumenus, qui baptizatus in carcere statim spiritum tradidit: nec nō, & circa Primolum similis consummationis exitus contigit. Nam, & ipsum ante paucos menses habita confessio baptizauit. Igitur apprahensis nobis, & apud Regionātes in custodia constitutis, sententiam Prēsidis milites nunciabant, quod die hesterno ardens nobis interitum minaretur. Sed cum Præses viuos nos flammis exurere cogitaret, Dominus, cuius opem tota fide assiduis precibus implorabamus, furētem Præsidis iram à nobis auertit, & accensum in exitiū nostræ carnis ignē non sine ingenti miraculo, extinxit.

Ignis diuinus extinguitur.

Tunc Præses à proposito suo, Domino volente, constractus, mitti nos in carcerem iussit. Nos verò nequaquam fœdam illam loci caliginem expauimus: moxq; carcer tenebrosus, spiritu prēlucente, resplēduit, & contra obscuritatis deformia, & cæca noctis cōrecta, instar diei, fidei deuotio candida luce vestiuit, & ad summum ascendebamus locum pœnarum, quasi ascenderemus in Cœlum. Quales illic dies duximus, quales transegimus noctes, exponi nullis sermonib. possunt: nec tormenta carceris vlla affirmatione explicantur. Sed paucis diebus visitatione fratrum nos refrigerauimus. Post ipsam noctem dies nobis hilaris augebatur. Et continuò eadem die, subitò rapti fumus ad Procuratorem, qui defuncti Proconsulis partes administrabat.

Mittūtur Martyres in carcerē.

Rapiūtur martyres ad Procuratorem.

O diem lætum, gloriam vinculorū: ò optata votis omnibus catena. O ferrum honorabilius atque preciosius optimo auro. O stridor ille ferri, qui strepebat, dum trahitur per aliud ferrum. Loqui nostrum futurum solatiū videbatur, atque nè hac iucūditate tardius frueremur, à militibus, vbinam nos Præses audire vellet, huc atque illuc per totum forum circunducti sumus. Tunc nos in secretarium vocauit, quia nec dum hora passionis aduenerat. Vnde prostrato diabolo victores sumus in carcerem reuersi, & ad alteram victoriam reseruati. Hoc itaque prælio victus diabolus, ad alteras se astutias vertit, fame nos, & siti tentare molitus. Et hoc suum prælium multis diebus fortissimè gessit; ita vt ægrotantium copia ad Solonem fiscalem, & aquam frigidā laboraret. Expectantes eramus horam illam, quan do fiscalis non cibus, sed penuria, & necessitas inferretur: quia cib. nullus nobis suberat. Dñs autē nostris laboribus refrigeriū, per Lucianum nobis charissimum præbuit: qui disrupto catenarum obice, velut per duas pinalas per Herennianū Hypodiaconū & Ianuariū cathecuminū, alimentū indeficiens omnibus ministrauit. Hoc subsidiū ægros, & laborantes nimium sustulsit. Eos quoq; qui per Solonis, & aquæ frigidæ incommodum in ægritudinem iam inciderāt, ab infirmitate reuocauit. Sed tñ, ò fratres, hæc certamina nostra Domino grata accidere non potuissent, nisi veræ charitatis fraternæ officio hæc eadem, vt reliquas omnes vitæ nostræ actiones, mēsi fuissemus. quod sanè in medijs periculis constitutis diuina reuelatione cognouimus.

Seduuntur in carcerem.

Fame, & siti cōfessores tentantur.

Releuantur martyres à graui fame, & siti.

Martyrīū, sine fraterna dilectiōe nihil prodest.

Nam eam Montanus non æqua cū Iuliano verba habuisset, ob factum quoddam mulieris, quę ad communionem obrepserat; cumq; post eorreptionem, quam in eam congesserat, in rigore ipso discordiæ mansisset: ostensum est eadem nocte Montano quanta, ob hoc, peccati macula esset pollutus. Narrabat.n.is se visum huiusmodi vidisse. Cum.n. dicebat, centuriones nos ad certaminis locum producturi aduenissent, ducerentq; in campū quēdam immensum: facta sunt vestimēta nostra candida, & caro ipsis vestimētis candidior, visum oculorum ad intima cordis admittebat. Ego autem oculos in pectus meum conijciens, vidi illud sordibus quibusdam turpiter maculatum. In visione verò experrectus Lucianum obuiam habui, cui visionem referens: Profectò, dixi, has sordes discordia illa, quam ego contra Iulianum

Visio Montani.

...tum nutrini, in pectus meũ inuexit: statimq; in gratiam, composita pace, cum fratre meo redij: nè grauissimos totius vitæ meæ labores, vna iniquitatis macula pollnerem: & integram eorum iacturam, cum certissimo salutis meæ periculo facerem. Hæc martyres omnes simul de carcere ad fratres scripserant. Reliqua autem nos pleno sermone complectemur.

Producuntur martyres ad Prætoriũ Præsidis. Cum igitur per plurimos menses tenebrioso reclusi carcere, fame ac siti diu laborassent tandem, sero produci iubentur, & ad prætorium Præsidis admoueri. Et omnibus quidem gloriosa voce professis, cum Flauiani adiutorium reclamaret amore peruerso, negans eum diaconum, quod confitebatur inter cæteros, id est, Lucium, Montanum, Iulianum, Victoricum, dicta

Amici Flauiani nituntur eũ liberare. sententia est, Flauianusq; rursus receptus est. Interim cæteri ducebantur ad victimæ locum. Concursus vndiq; gentilium, & omnium fratrum fuit. Erat illic videre martyres Christi, fęlicitatem gloriæ suæ, vultus hilaritate testãtes: ita vt possent prouocare ad propriæ virtutis exempla, etiamsi tacerẽt: Sed nec sermonis largitas defuit. Nam exortationibus suis singuli plebẽ corroborauerunt. Et Lucium quidem propter ingenitam lęnitatem, & probam ac modestam verecundiam, infirmitas etiam grauis, & labor carceris fregerat: ac propterea cum comitibus paucioribus solus ante precessit: nè multitudo nimiæ pressuræ, de fusione sanguinis inuideret: qui tamen, & ipse nõ tacuit; sed comites suos quomodo potuit, instruxit Iulianus quoq; & Victorius insinuata diu fratribus pace, & commendatis omnibus clericis, maximè eis, qui famem carceris visitauerant, ad passionis locum cum gaudio,

Præclara admodũ Montani laus. & sine pauore uenerant. Sed enim Mõtanus corpore, & mẽte robustus quãquam, & ante martyrium gloriosus, quicquid semper veritas postularet cõstanter, & fortiter dixerit, sine vlla exceptione personarum: tamen de martyrio proximo crescens, prophetica voce clamabat: Sacrificans dijs eradicabitur, nisi Domino soli. Et hoc frequẽter iterabat, insinuans, & inculcans, non licere, deserto Deo, ad simulacra, & manufacta figmẽta transire. Hæreticorum quoq; superbiam, & improbã contumaciam retundebat, obtestans eos, vt vel de copia martyrum intelligerent Ecclesiæ veritatem, ad quam redire deberent. Deinde lapsorum abruptam festinantet negationem pacis, ad plenam pęnitentiam, & Christi sententiam differebat: nec non integros quoque ad tutelam integritatis exhortans: State fortiter, fratres, & constanter militate dicebat. Habetis exempla: nec vos lapsorum perfidia destruat ad ruinam, sed nostra tolerantia magis ædificet ad coronam.

Arguit hæreticos Mõtanus.

Hortatur fideles ad constantiam.

Cum autem iam carnifex immineret, & gladius super ceruices eius librameento nutante penderet, expansis ille manibus ad Deum, voce elata, ita vt non tantùm ad totius plebis aures sed, & ad Gentiles quoq; ipse sonus vocis caderet, orauit, rogans, & deprecans, vt Flauianus (qui de comitatu eorum per suffragium populi remanserat) sequeretur die tertio. Et quo precis suæ fidem faceret, manualem, quo oculos fuerat ligaturus in partes duas discidit, & iussit alteram reseruari, qua Flauiano oculi post crastinum ligaretur. Sed, & in medio eorum solùm seruari iussit, vt nec sepulturæ consortio separaretur: & perfectum est sub oculis nostris quod Dominus in Euangelio suo repromisit, vt qui tota fide peteret, quidquid peteret, impetraret. Nã post biduum, secundùm quod postulatũ fuerat, Flauianus quoq; productus gloriam suam passione perfecit. Itaq; post suffragia illa, post voces, vt supra diximus (quibus quasi pro salute eius amicitia inimica surrexerat) reuocabatur in carcerem virtute robusta, mẽte inuicta, fide plena. Hęrebat lateri eius incomparabilis mater, quæ pręter fidem, quæ ad Patriarchas pertineret, in hoc etiam se Abrahæ filiam comprobanit, quæ filium suum, & optabat occidi, & quod interim remansisset contristabatur glorioso dolore.

Mira sanè mulieris matris Flauiani fortitudo.

Sed

Flauiani ad matrẽ cõsolatio. Sed ille collaudans matris animum vt dilationem suam non doleret: Scis, inquit, mater mea castissima, vt sem per tentauerim, si contigerit cõtigisset, martyrio in eo frui, & frequenter cate natus videri, & sæpe differri. Si ergo contigit, quod optaui, gloriandum potius est, quàm dolendum. Et cũ ad carceris ianuã veniretur, difficilius multò, & tardius quàm solebat aperiebatur, obnitentibus etiam ministris: ita vt videretur obfirmatũ, spiritu quodã repugnante atq; testante, indignum esse, carceris sordibus eum fœdari, cui cæleste habitaculum pararetur. Quia tamen diuinitatis corona dilata, dignas causas habebat, iam cæli, & Dei hominem inuitus admisit. Qualis illic mens fuit biduo illo, quæ spes, quæuè fiducia, cũ martyris Dei animus, & de collegarum petitione præsumeret, & de sua crederet passionem futuram? Dicam quod sentio. Dies ille post biduum tertius, non quasi passionis, sed quasi resurrectionis dies sustinebatur. Admirans erat denique turba gentilium, qui vocem Montani petentis audierant.

Produci tur Flauianus ad locũ certaminis. Postquam verò produci tertio die iussus est, tumore cognito, confluebãt increduli, & perfidi, fidẽ martyris probaturi. Egrediebatur de carcere Dei testis, iam ad carcerẽm nõ rediturus. Communis omnium magna lætitia, sed magis habebat in animo suo certũ, quod, & fides propria, & petitio antecessorum suorum extorqueret Præsidi vel inuitam, licèt populo reclamante, sententiam. Vnde, & occurrentibus fratribus, & salutare cupientibus, fide tota pollicebatur, quod in Fuscano cum omnibus pacem facturus esset. Ingressus deinde prætorium, cum miraculo omnium in custodiarum loco stabat, expectans donec vocetur. Illic nos in

Vides hic familiarẽ admodum fuisse martyribus, huius historiæ auctorem. latere eius constituti eramus, iuncti penitus hærentes, ita vt manus manibus teneremus, exibẽres martyrij honorẽ, & contubernij charitatẽ. Ibi condiscipuli eius suadebant, cũ lachrymis etiã, vt præsumptione deposita, sacrificaret interdum, postea quicquid vellet, facturus: nec incertam illam, & secundam mortem plusquàm præsentẽ vereretur. Sed ille gratias agens, quod amicitia duce, quantum in ipsis erat, consultum sibi vellent: tamen, & de fide, & de diuinitate non tacuit; dicens:

Egregia Flauiani constãtia. multò melius esse primo in loco, quantum ad libertatem integritatis pertinet, occidi, quàm lapides adorare. Tũc deinde, summum esse Dominum qui imperio suo omnia contineret, ac propterea solus colendus sit, addens, & illud, viuere nos etiam cum occidimur, nec vinci morte, sed vincere.

Amici eũ tormentis à sententia dimouere conantur. His illi retunsi, & reuicti, ad crudeliorem se misericordiam contulerunt, certi eum à proposito voluntatis suæ vel tormentis deponi posse. Et cum admoueri iussus esset, interrogatus à Præside, quare mentiretur se diaconum, mentiri se negauit. Cumq; reclamante populo ac dicente, Mentiris: iterum à Præside interrogaretur, an verè mentiretur, respondit: Quod est compendiũ mẽtiendi? Ad hoc populus exasperatus, torqueri eum iteratis clamoribus postulauit. Sed Dominus, qui serui sui fidem sciebat, non est passus probari martyris corpus, tormenti alicu-

Sententia mortis eũ fertur. ius vel leui laceratione pulsari. Cor enim Regis ad sententiam statim flexit, & testem suum vsque ad mortem fidelem, consummato cursu, & agone perfecto, coronauit.

Exinde iam gaudens, quia per sententiam datam passionis suæ erat certior, etiã iucundo colloquio fruebatur. Et sic effectũ est, vt iuberet hæc scribi,

Flauianus accepta sẽtẽtia suſ fit certamẽ martyrũ scribi. & ad propria verba coniungi: addi quoque ostensiones suas voluit, quarum pars ad moram bidui pertineret. Cum adhuc, inquit, Episcopus noster solus passus fuisset, ostensum est mihi hoc, quasi Cyprianum ipsum interrogarem, an pati ictus doleret martyr futurus, de passionis tolerantia consulebat, dicens: Alia caro patitur cum animus in cælo est, & nequaquam corpus hoc sentit, cum se Deo tota mente deuouit. O verba martyris martyrem cohortantis. Postea, inquit, cum plures paterentur, contristabar

in

Visio obla-ta Fla-miano. in visu noctis, quòd quasi à collegis meis remansissem. Et apparuit mihi vir quidam dicens: Quid contristaris? Cui cum causam tristitiæ meæ dicerem, ait: Confessor es, tertiò martyr eris per gladium, & sic impletum est. Nam confessus Christum primò in secretario, secundò publicè, reclamante populo, nullus recludi, à collegio suo remansit, & productus post cōfessiones duas, tertiò passionem perfecit. Deinde, inquit, cum iam Successus, & Paulus cū comitibus suis coronati fuissent, & ego post infirmitatem conualescerem, video ad domum meam venisse Successum Episcopum, vultu pariter, & cultu adeo claro, vt effigies difficulter agnosceretur. Quem cum vix agnoscerem, ait mihi: Missus sum nunciare tibi, quoniam tu passurus sis. Hoc cum dixisset, statim fui à duobus militibus superuenientibus ad fraternitatis multitudinem perductus, inter quos apparuit mater mea dicens: Laudo te, quia nemo sic martyriū duxit. Et verò nemo. Nam, vt omittam carceris abstinentiam singularem, & vt accipientibus cæteris vel modicum cibi, qui de sordibus penuriæ fiscalis exhibebatur solus se ab ipso modico continuit, tanti habens ieiunijs multis, & legitimis fatigari: dummodo alios victu proprio saginaret. *Flauiani egregia pænitentia.*

Ad illa igitur veniam, quòd cum tanto honore deductus est, qui à tot sacerdotibus comitatus, eius disciplinis omnibus ordinatis, ad instar ducis dirigi meruit. Sic regnaturum cū Deo martyrem, iam spiritu ac mente regnantem, etiam itineris tota dignitas exprimebat. Sed nec de cælo testimonium defuit. Imber largus, & lenis tēperato rore descendens, fluebat, ad multa proficiens: Primò, vt Gentiles pernicitèr curiosos interuentu pluuiæ refrenaret, & vt diuertendi daretur occasio, quò sacramentis legitimæ pacis nullus profanus arbiter interesset, & quod Flauianus ipse ore suo dixit, ad hoc pluebat, vt Dominicæ Passionis exemplo aqua sanguine iungeretur. Sic consummatus omnibus fratribus, & pace perfecta, processit è stabulo, quod Fusciano de proximo iunctum est. Ibi cum editiorem locum, & sermoni aptum conscenderet, silentio manu facto, huiusmodi verba emisit: Habetis, inquit, fratres dilectissimi nobiscū pacem, si Ecclesiæ pacem nouceritis, & dilectionis vnitatem seruaueritis. Nec putetis pauca esse quæ dixi, cum, & Dominus noster Iesus Christus passioni proximus, hæc nouissimè dixerit: Hoc est mandatum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Deinde ad locum victimæ, expleto sermone, descendit: & ligatis oculis ea parte, quam Montanus seruare ante biduum iusserat, fixis tanquam ad precem genibus, passionem suam cum oratione perfecit. *Vltima Flauiani ad populū adhortatio.*

VITA D. MATHIAE
Apostoli, Ioachimo Perionio Benedictino Cormœriaceno auctore.

Mathias Christi Apostolus, Bethleemita nus, ex tribu Iuda ortus, originem habuisse dicitur. Is Christū (quemadmodū ex libro Lucæ qui Acta Apostolorum inscriptus est, intelligi potest) ab initio doctrinæ ac prædicationis secutus, nūquam ab eo postea discessit: nec tamen vnà cum cæteris ex communi discipulorum numero, ad apostolicæ dignitatis arcem elatus est, sed in locum Iudæ, qui magistrum discipulus prodidit ac vendidit, post Christi ascensum successit. Quod quemadmodum euenerit aut factum sit, non erit alienum exponere. *24 Febru. Mathiæ patria.*

Cum Christus Apostolis spectantibus in cælum ascendisset, Apostoliq; & alij qui vnà aderant Hierosolymis, domum in qua habitabant, redijssent, non ita multò post Petrus Apostolus surgens, omnes qui circumstabant, numero ferè centum, & viginti, condiscipulos conuenit his verbis. Scripturam impleri oportere, quam Spiritus sanctus ore Dauidis prædixisset de Iuda, qui *Petrus cōuocat discipulos numero 120.*

qui dux fuisset eorum qui Iesum Christum comprehenderunt. Eum quidem eundem gradum honoris adeptum esse, quem ipsi consecuti essent, sed præmium sceleris dignissimum consecutū esse eiusmodi, vt suspensus, diffusis intestinis omnibus, medius crepuerit. Idq; omnibus Hierosolymitanis ita compertum exploratumq; fuisse, vt ager lingua eorum Ager sanguinis nominaretur. Scriptum .n. esse in libro Psalmorum: Fiat domicilium eorum desertum, nec sit qui in eo habitet: Episcopatumq; eius alter accipiat. Proinde in eius locum sufficiendum coaptandumq; esse vnum ex ijs, qui semper Christum vnà cum ipsis, iam ex eo tempore secuti essent, cum a Iohanne baptizatus esset, ad id temporis quo in cælum ascendisset, qui vnà cum eis palam ac publicè Christum à mortuis excitatum esse testificaretur.

Ager sanguinis.

Hac Petri oratione cæteri adducti, duos constituerunt ac proposuerunt, Iosephum qui Barsabas dicitur, & Mathiā de quo præsens nobis sermo est. His oblatis communibus Deum precibus inuocarunt, vt ostendere dignaretur, vtrum eorum vellet, in Iudæ locum succedere. Cumq; eis sortes dedissent, Mathias sorte ad Apostolatus honorem delectus est. Nec verò hoc honoris gradu indignum se præstitit. Nā cum in partitione prouinciarum Iudæa ei nutu diuino obtigisset, multos partim doctrina, partim vita quā integerrimam agebat, partim miris inusitatisq; operibus, quę in profligandis ægrotorum morbis edebat, ad Christianam religionem fidemque traduxit.

Iosephus & Mathias proponuntur vt alter eorum in locum Iudæ succedat.

Mathias multos ad Christum conuertit.

Quod cum Iudæi, quos ad sanam mentem à praua deducere non poterat, acerbè ferrent, eum ad Pontificē pertraxerunt, doctrinamq; ei ac religionem, vt crimen obijcere cœperunt. Ille magna fiducia præsentique animo fretus, breuiter respondit: dicitur, ea quæ ipsi vt probra, & crimina obiectarent, non longam desiderare orationem. Christianum enim esse, non criminosum esse, sed gloriosum. Cumq;

Christianū esse gloriosum est.

Pontifex ex eo quæsiuisset, si tempus ac locus pœnitentię daretur, mutarene consilium vellet? Deus, inquit, prohibeat, ne à veritate, quam semel inueni ac secutus sum, aliquando tanquam transfuga deficiam. Tum concitati populi furore Pontifex præter priuatum odium impulsus, eum sententia sua lapidibus primùm obruendum, deinde securi feriendum esse pronunciauit. Duo autem testes quos subornauerāt, primi in eum lapides iaculati sunt. Ille verò lapides testimonij causa vt secum sepelirentur rogauit: atq; hoc modo beatus Apostolus ad Christum migrauit .*6*. Kalendas Martij. Corpus eius ex Iudæa Romam primùm, deinde Roma Treuiros translatū esse dicitur.

S. Mathias Apostolus lapidibus obruitur.

VITA ET MIRACVLA S. Patris Nostri Tarasij Archiepiscopi Constantinopolitani.

Ex ijs quæ Ignatius monachus diaconus, & sacrorum vasorum custos, scripta reliquit. Obijt autem Tarasius anno à Christo Domino 806.

Agnus hic, & sacrosanctus Tarasius, qui Christi humilitatem, & mansuetudinem ab infantia vsq; ad senectutem pulcherrimè expressit, patrem habuit Georgium, summa apud eos qui id temporis imperabant, auctoritate & excellentia præditum: matrem verò Eucratiam fœminam multis virtutibus ornatam, vtrumq; sanè parentem antiquissimo Patriciorum stemmate insigniter nobilem. Porrò cum omnibus tam doctrinę, quàm pietatis disciplinis diligentissimè à parentibus imbueretur, ad eam virtutis opinionem peruenit, vt consularī dignitate, perfecta iam ætate protinus honestatus, ipsi Imperatori ab arcanis scriptis fieret.

25. Febr.

Parentes Tarasij.

Fit Consul &c.

Sed licèt in medio honorum decursu constitutus, aulæ quotidiana vitæ conuersatione interesse cogeretur, mēte tamen, & cogitatione à mūdana ambitione

bitione alienus erat: prorsus vt iã tunc magnum aliquod, & præclarum futuræ sanctitatis specimē populo voluerso de se præberet. Neq; sanè ea spes populum fefellit, vt qui mox acceperit id, quod desiderabat. Nam cum eo tempore hæresis eorũ summè vigeret, qui cum imaginibus, & præcipuè ea quæ Christi eiusq; matris effigiem nobis repræsentat, bellum gerunt: & propugnatores earum omnes è vita excessissent, vno Paulo Episcopo excepto, qui labotantis Ecclesiæ extremo periculo grauiter perculsus, abiecta Pontificali infula, in Flori monasterio, mutato habitu, sacro se monachorum cœtui sociauerat; vnus Tarasius inuictus fuit qui grassanti pestiferæ hæreseos malo, præclara virtute obuiam iret. Nam vt primùm Irene, & Constantinus Imperator eius filius, Pontificis in monasterium fugam intellexerunt, ira pariter ac metu repleti, eò aduolarunt: & inopinatæ illius fugæ causam quæsiuerũt: Quibus Pontifex, cum, & animæ suæ periculum, & corroboratam contra Ecclesiam Christi hæresim, longa orationis serie exposuisset, tandem cõclusit: si matrem suam Ecclesiam, quam à Christo Domino sceptri potẽtia defendendam susceperant, à nefanda hæresi in pristinam fidei puritatem libertatemq; restitutam vellent, vt Tarasiũ virum diuinis virtutibus ornatũ ouilis Christi pastorem constituerent.

Iconomachorum hæresis.

Tarasius solus hæreticis resistere inuictus fuit.

His Pauli sermonibus Irene, & Cõstantinus ab ira ad lenitatem traducti, statim mentis oculos in Tarasium defixerunt; atque ex læta populi, senatusq; totius acclamatione Pontificem designarunt At Tarasius antequam eum dignitatis gradum conscenderet, & maximo illi muneri se alligare vellet; voluit vt, tam Imperator, quàm reliqui omnes Christi fideles, sex sanctis Oecumenicis Synodis, & ijs quæ ab ipsis piè decreta sunt, consentirent. Nec recusarunt eius admonitioni, tanquam Angeli voci, obtemperare, quinimmo data fide affirmabant se instar ouium ducentem fideliter pastorē secuturos.

Designatur Pontifex Tarasius.

En vult vt Oecumenicis obtemperet Conciliis, modo ipsum velint habere Episcopum.

His ita constitutis, Tarasius sacerdotali ac Pontificia dignitate non tam ornatus quàm oneratus cœpit multo adhuc, quàm ante diligentius, omni virtutum studio, & perfectione se exercere. Præter alias autem virtutes quibus mirificè sanè decoratus fuit, & lõgum nimis singulas referre foret; misericordiæ, & benignitatis disciplinam sanctissimè coluit. Pauperum ingentē multitudinem quotidie cibis mensæ suæ alebat Claudos, cæcos, paralyticos & alia quauis calamitate miseros, paterna sanè cura ac diligentia fouebat. Nudos, & frigore vexatos, vestibus cõtegebat, & proprijs sæpe manibus esurientibus, instar famuli, cibum potũque ministrabat

Misericordia, & benignitas eius in pauperes.

Porrò cum esset quieti, & diuinarũ rerum studio addictissimus, & alios vellet paribus ornatos virtutibus, & armis fidei instructos contra grassantem adhuc hæreticorum phalangem paratos esse, monasterium in sinistra parte Bosphori Thraciæ construxit; è quo multi, immobiles Catholicæ fidei columnæ, eius imbuti disciplinis prodierunt: qui hæreticorum aciem sæpius fuderunt, dissoluerũtq;. Ipse autem Tarasius cum totis viribus in defensionem orthodoxæ fidei aduersus hæreticos incumberet; summa auctoritate (qua plurimum apud Imperatorem valebat)obtinuit, vt œcumenica Sinodus conueniret, quo tandem aliquando Iconomachorum hæresis ad internecionem deleretur. Igitur eum iussu Imperatorum Pontifices ex vnaquaq; regione in regiam ciuitatem confluerent, quidam ex exercitu Imperatoris Constantini, qui olim imperij sceptra nō piè administrarat, sacro Apostolorum templo (in quo pontifices conuenerant) leoninis animis appropinquantes, exclamarunt: se nulla ratione imaginum cultum, iam ante à Constantino damnatum, laturos. Hæc cum dicerent, minas magno cum furore iactabant, & omnibus Episcopis necem se allaturos, si secus statuerent, affirmabant: factumque est improbis horum conatibus vt pontifices, sessione relicta, discedere cogerentur.

Monasterium construit.

Is fuit Constantinus Copronymus.

Minæ Iconomachorum.

Tunc

Tunc verò Tarasius, qui incredibili fidei ac pietatis zelo ardebat, Imperatorum mandato Synodum secūdò congregauit, & die ipso quo Tecla prima fœminarum martyrij palmam adepta est, pontificibus ritè cougregatis, orationem grauitatis pietatisque plenam instituit, qua luculenter admodùm, hę reticorum impietate profligata, cultum imaginum probauit stabiliuitq́; prorsus vt sacrosanctus Episcoporum cœtus illi acclamaret, & piam imaginū venerationem reciperet, approbaretq́;.

Synodus Nicena 2. contra Iconomaches.

Iam verò hoc modo damnata hæresi, Tarasius ac cœteri Antistites, populum & alios quosuis primarios viros à Catholicæ fidei integritate, & cultu imaginum alienos, non vi, neque minis, ad vnitatem reducere conati sunt: sed pijs & honestis monitis claudicantes sanabant, peruersos verò & in sententia obduratos, doctissimis verborū sententiarumq́; congressionibus conuincere, & immenso labore in viam veritatis dirigere annixi sunt. Porrò Tarasius qui magis virtutis exemplo quàm acerrima verborum contentione, populum in pietatis officio ac diuinorum obseruantia mandatorum, sernate volebat, Sacerdotes imprimis ab omni terrenarum rerum immoderata cupiditate refrænabat, & summis viribus Simoniacā impietatē profligauit.

Nota quanta modestia que Tarasius hæreticos ad sanam fidē reducere conatur.

Tarasius Simoniā profligat.

Vt verò erga impios & diuinis legibus rebelles erat seuerus ac durus, ita erga miseros & calamitosos valde misericors. Nam cùm quidam ex ijs, qui apud Imperatorem dignitate plurimùm poterat, homo splendore, & gloria & diuitijs insignis, accusatus fuisset, quòd magno auri pondere Imperatorem fraudasset, & multa alia per summam iniustitiam ab Imperatorijs diuitijs auertisset, eaq́; de causa multis quotidie supplicijs afficeretur, & intolerabili cruciatu, vt ablata restitueret, torqueretur; is desperatione fractus, capta fugiendi opportunitate, nocte quadam ad asylum aufugit, & intra templi adyta sese recondidit. Ij verò, quorū custodiæ cōmissus erat, veriti Imperatoris indignationem, statim templū circundederunt, & quia per vim non poterant, dura famis necessitate inde eum extrahere cogitabāt. Quod cū Tarasi° audiuisset, protinus maxima motus misericordia, hominē visitauit, & multo tempore ibidem pauit, & ab imminenti mortis periculo eripuit. Nam cum milites egredientem aliquando ad requisita naturæ, strictis insidijs, de manu & protectione Antistitis ad aulam Imperatoris abripuissent: ipse ira & dolore repletus, sine mora ad aulam contendit, & eos, qui grauius aliquid in virum illum à sacris Ecclesiæ liminibus per vim abductum statuere præsumerent, ecclesiasticæ pœnę vinculis alligauit, sacraque fidelium communione indignos iudicauit. Illi autem tam horrendo sacri iudicij fulmine perterriti, non amplius quæstionibus, sed verbis & rationibus pecuniam extorquere conati sunt, & virum illum tam quam innocentem ab omni suspicione criminis absoluerunt. Talis erat in omnes vir diuinus, nihil dubitans, pro ouium suarum salute sanguinem, si opus fuisset, profundere.

Quidā è magistratib reus ad sacrā arā confugit.

Tarasius eū pascit.

Tarasius excōicat oēs, qui laderent eū qui ad Ecclesiā confugerat.

Eo tempore Constantinus cū solus Imperij gubernacula, matris custodia liberatus, administraret, iuuenili temeritate præceps, quiduis sibi licere, qđ liberet, existimabat. Hinc effrænata carnis cupiditate insolentior factus, legitima vxore per summum scelus repudiata, aliam voluit ad imperij dignitatem extollere. Quod vt ad aures beati Antistitis peruenit, ille sancta indignatione repletus, constanter restitit, & multis scripturæ locis impium facin° redarguit. Postremò: add. dit mortē potius, & grauia subibo supplicia, q̄ mea sententia sceleratas nuptias confirmabo. Cōstantinus nihilominus, falsis accusationibus in mediū productis, libidinis suæ intēperantiæ satisfacere voluit, ac tādem Epō nequicquam obtestante, & Dei hominumq́; fidem contra execrandum facinus implorante, cęco libidinis impetu victus, propriā coniugem à se amandat, & illicito concubitu se contaminat. Deinde cum eadem constantia Episcopum suis aduersari

Constantini Imperatoris peccatum.

Constantinus reijcit legitimā coniugem suam.

præclari, & diuini Patris miracula nar rare velim; quare quod reliquum est, nos eius virtutibus, & fide excitati, pari studio, & diligentia hæresim profligare, & pietatem ac fidem sinceram cōtra hæreticorum perfidiam ac rabiem tueri conemur.

VITA ET PASSIO S. Nestoris Episcopi.

Ex ea quæ est apud Surium ex antiquissimis Martyrologiis.

26. Febru.

Ex eorum, cælestiū planè athletarum, numero qui Decij tyranni tempestate viriliter cōtra vim, ac potētiam dæmonum decertarunt; nō infimus est beatissimus Nestor, qui Episcopali munere fungens, tanta fide & religione, tanta humilitate, & modestia emicuit, vt ipsi etiam Irenarcho vita, & conuersatio eius esset formidabilis, nec literis tyrannicis apud illum agere, aut illi se opponere auderet. Erat tum in Pamphylia Præses Pollio, qui Christianos ad edenda idolis immolata compellebat. Passi sunt tunc beati martyres Papias, Diodorus, Comon, & Claudianus. Porrò Irenarchus communicato cum suis consilio definiuit, Nestorem ante omnes comprehendendum esse, aliter enim, dicebat, aduersus Christianos nunquam præualebimus. Hæc cum Nestorem minimè laterent pro commisso sibi grege vehementer solicitus, pro se verò nihili, nocte ac die in domo sua tanquam bonus pastor Dominum precabatur, vt gregem à lupotum morsibus præseruaret.

Nestoris vitam etiā Irenarchus veretur.

Martyres Pamphyliæ sub Pollione Præside.

Interim quidam ex ciuibus nequitia, & improbitate insignes, domū eius vndiq; circundant, & vnus magnis vocibus Nestorem vocauit. Qui completis precibus foras ad eos egressus, ab illis reuerenter satis submisso capite honoratus est. Quibus Nestor, Ecquęnā, inquit, filioli causa est, ob quā huc ad nos accessistis? Respōderūt illi. Omnis curia vocat te. Ille itaq; signo se crucis muniens, placidè admodum eos sequebatur. Vbi autem in forum ventum fuit, protinus ab omni curia honorificè salutatus, fuit inter alia subsellia in thronum satis magnificum collocatus. Cumque Nestor eur isthuc facerent, quæreret; illi responderunt: Facimus hoc pro dignitate: nam tua vita, & conuersatio sic meretur. Ille verò, satis, inquit, mihi hactenus honoris habitum est: dicite iam, cur me accersiri volueritis. Tum Irenarchus: Nosti, inquit, Domine edictum Imperatoris? & Nestor, Ego, ait, præceptum nō Imperatoris, sed omnipotentis Dei noui. Cui Irenarchus: Assentire, inquit, nobis Nestor prompto, & tranquillo animo, nè ad tribunal iudicis vocetis. Ego verò, respondit Nestor, cælestis regis præceptis, & voluntati assentior. Tū Irenarchus: Certè, inquit, dæmonium habes. Immo dixit Nestor vtinā à dmonibus vos immunes essetis, nec dæmones coleretis. Itanè, inquit Irenarchus, homo importunissime, an tu es Deos nostros dæmones appellare? At ego apud Præsidem efficiam, vt tormentis adactus eos veros Deos esse confitearis.

Cingitur ab hostibus domus eius.

Consignat se cruce.

Constāter respondet Irenarcho

Sanctus Nestor, cum crucis signum sibi impressisset, quid tu, inquit, mihi tormenta minaris? Ego neq; tua, neq; Præsidis tormenta quidquam timeo, sed ea quæ mihi Christus Deus meus minatur. Porrò Irenarchus Pergā statim cum Nestore profectus est. In ipso autem itinere martyr, excitato subitò terræmotu, & voce cælitus ad eum delapsa, mirificè ad certamen est confortatus: adeo vt tribunali Præsidis Perge, ab Irenarcho oblatus, vultu oculisque mirabilem animi fortitudinem declararet. Præses verò cum de nomine illum suo percunctatus esset, & ille se Christianum esse, ac Nestoris nomē obtinere respondisset: pone, inquit, dijs thura, & ego te honorib. ac diuitijs auctum, sacerdotum nostrorum principem constituam. Tum sanctus martyr sublatis, cum eximia pietate ad cælum

Cruce se signat

Ducitur ab Irenarcho Pergā.

oculis, cruce se signauit: & conuersus ad Præsidem dixit: Etiamsi varijs corpusculum hoc tormentis subijcias, si vincula, si bestias, si ferrum adhibeas, nunquam certè adduci potero, vt nomē Domini mei super omnia benedictū, perfida negatione conculcem.

Præclara martyris confessio.

His dictis iussit eū Præses in equuleo suspensum crudelissimè torqueri. Nec mora, ministri furore crudelitatis armati, latera ferreis vngulis immaniter secāt, & costas carnibus nudant: sed martyr tantis tormentis fœdatus, vel potius ornatus, voce iucūda Domino psallebat, adeo vt Iudicem in maximā admirationem, & penè in stuporē traheret. Cum autem turbæ horrēdis clamoribus, vt eum Præses è medio tolleret, vociferarent: Visnè, dixit, Præses voce præconis, dijs sacrificare, an potius eū tuo Christo mori? Cui sanctus martyr respondit: ô hominum sceleratissime fili diaboli, nō modò tu Dei cōspectum non vereris, sed me quoque ad tandem sceleris communionē pertrahere conaris.

Torquetur atrocissimè.

Insignis fortitudo.

Videns itaq; Præses insuperabilem animi eius constantiam, crucis eū sententia damnauit. Fuit continuò impiorum manibus cruci affixus, è qua tanquam è cathedra Christianos docebat, atq; in fidei constantia confirmabat. Cumq; omnes perfusi lachrymis, ab eius ore penderēt, tandem viribus exhaustus: Filioli, inquit, oremus, & flectamus genua ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum. Omnibus autem in genua prouolutis, & simul ipso de cruce orante, cum dixisset, Amen, obdormiuit in Domino.

Crucifix⁹ martyr cōfirmat Christianos.

VITA S. PATRIS
Nostri Porphyrij Episcopi Gazę.

Ex ea quam Marcus eius minister, & familiaris prolixè admodum conscripsit. Extat apud Metaphrasten.

26. Febru.

Gaza ciuitas est Palæstinæ in confinio Aegypti, populo admodum frequens, & diuitijs clara, sed, eo tempore, nefando dæmonum cultu turpiter polluta. Huius ciuitatis sacerdotiū accepit hic noster Porphyrius Thessalonica oriundus generis dignitate minimè ignobilis: sed mente, & rerum cælestium amore terrenis honoribus longè maior. Nam cum vitam omnibus numeris virtutum absolutam, sibi proponeret, spreto, & generis, & opū splendore, in Scētem profectus monasticam est ibidem amplexus disciplinam. Cum verò amore sacra loca visi tandi incredibili teneretur, eò abijt, & persoluto pietatis studio, venit ad partes Iordanis, vbi annos quinque cum summa vitę austeritate in spelūca Deo seruiuit: adeo vt ex nimia locorum illorum siccitate in morbum grauissimum inciderit, & sedem suā inde Hierosolymam transferre coactus sit.

Patria Porphyrij.

Amplectitur vitam monasticā in Scetem.

Degit in spelunca.

Accidit, eo tempore, vt ego ex Asia ad terrā sanctā adnauigarem, cumq; loca sacra venerabundus obirem, vidi ibidem sanctum hunc, magno pietatis studio, licet affecta grauiter valetudine, Domini sepulcrum, & alia loca venerанda visitantem. Quodam autem die, ei occurrens, cum cernerem illum præ nimia corporis debilitate, non valentem progredi, manum ei adiutricē porrexi, atq; vt, meis tanquam suis innixus viribus, me famulo vteretur rogaui. Quod ille planè recusauit; sed crebris suspirijs ingemiscens, quod nondum se suis, propter Christum, nudasset facultatibus, quęrebatur. Hoc ergo solo scrupulo conflictatus, petijt à me vt Thessalonicam nauigarem, & diuersa cum fratribus (qui ei superstites erant) hæreditate, eam in pauperes erogarem. Ego cum promptū me alacrēq; ad tam præclarum pietatis opus præberem, accepto mandato abij; & possessiones illius tribus aureorum millibus vendidi, pretiumque pauperibus distribui. Vestes verò, & argentum, & alios mille quadringentos aureos mecum tuli, quæ vir sanctus omnia in pauperes, & egenos benignè distribuit, adeo vt ipse quotidiano egens alimēto, arte sutoria victū sibi quęreret, & panem gratis oblatum manducare nollet.

Distribuit vir sanct⁹ oēs suas facultates in pauperes.

Cum

Ordinatur presbyter Tarasius inuitus. Cùm hæc ita se haberent, Praylius sanctorum locorum sacerdos, audita vitæ eius admiranda sanctitate, inuitum presbyterum ordinauit, & venerandi ligni crucis custodiam ei concredit. Erat aût Porphyrius annos natus quadraginta, cum ad sacerdotalem dignitatem inuitus assumptus est: tertio verò sacerdotij sui anno, Ænea Gazæ episcopo, tum vita functo, succedere coactus fuit. *Fit Episcopus Gazæ inuitus.* Adeo namq; inuitus, cũ dignitatis gradum ascendit, vt nullum oĩno lachrymandi finem faceret. Tandem cum Gazæi longa consolatione dolorem eius mitigassent, acquieuit, & cum reliquis se itineri accinxit. Porrò Gazæi idololatræ cum de aduentu noui episcopi, & admiranda vitæ eius sanctitate, certiores facti fuissent, suggestione dæmonis, viam omnem, per quam necessariò ciuitatẽ ingredi debebat, cęno, & graueolentibus herbis, & fumo, & teterrimo odore repleruntq; vt ijs fraudibus nos suffocarẽt, vel, quod sanè periculum erat, visum adimerẽt. *Idololatrarũ nequitia.* Sed nos Christi benè numine tuti, licèt non sine magna molestia, salui, & incolumes ciuitatem ingressi sumus.

Accidit autem illo anno extrema quædam terræ illius sterilitas, cuius causam ciues ferè oẽs Porphyrio asscribebant: atq; vt eum apud populum vniuersum in inuidiam traherent, constãti rumore diuulgabant, se à Marna responsum accepisse, quòd Porphyrius tantorum ciuitati malorum auctor esset. *Marnaidolũ Gazensiũ: est autem Iupiter.* Cum autem siccitas quot die magis magisq; populum affligeret, congregati in Marnæos idololatræ, multis precibus, & sacrificijs à Marna suo, beneficium pluuiæ postularunt, sed re infecta tandem abierunt.

Tum verò nos Christiani cum fœminis, & pueris, numero centum & octoginta, cum sancto Porphyrio templum D. Opt. Max. Iacium, indicto prius ieiunio, ingressi sumus, & tota ibidem nocte in precibus triginta, & totidem genuflexionibus transacta: mane præcedente venerandæ crucis signo, cum hymnis, & canticis, ad antiquam ecclesiam, quæ est à parte occidentali ciuitatis (quam aiunt ædificasse Asclepam episcopum virum sanctitatis laude clarum) egressi sumus, inde verò ad martyrium sanctissimi Timothei simili deuotionis studio digressi, preces totidem rursus fudimus, vt squalentem nimia siccitate terram, misericors Deus pluuia sua irrigare dignaretur. *Christiani ieiunio, et precib. pluuiam impetrant.* Postremò autem cum precibus iam ex animi sentẽtia persolutis, ciuitatem repeteremus; inuenimus nobis idololatrarum scelere, & furore, ingressum, obseratis portis, præclusum esse. Cumq; duas ibi horas in fletu, & gemitibus ageremus, benignus, & clemens Dñs populi sui lachrymis, & maximè viri sancti precibus ad misericordiam flexus, subitò cęlum nubibus texit, & copioso imbre terram inebriauit. Cuius rei miraculum gentiles è mœnibus ac turribus spectantes, portis patentibus, summo cum gaudio Christianos exceperunt: & multi sublatis vocibus, Christus solus Deus: ipse solus vicit, exclamarunt: quibus viri centum viginti septem, & fęminæ triginta quinq; pueri verò quatuordecim à veteris vitæ delictis ritè expiati, ad Christum adiuncti sunt. *Multi idololatræ creduti Christum.* Alij præterea centum & quinque eodem anno Sacrosanctis fidei mysterijs, & baptismate initiati sunt.

Porrò alij in sceleribus suis planè obdurati, multis virum sanctum contumelijs, & probris afficiebant, & intolerabili odio Christianum nomẽ prosequebãtur. Tarasius verò die nocteq; pro eorum conuersione, preces ad Dominum fundebat. Habebat vir sanctus ministrum quendam Barocham noĩe, virum incredibili fidei ardore flagrãtem, & sanctitatis etiam opinione celebrem, qui grauia multa ab idololatris frequenter sustinuit. *Historia Barocha S. Porphyrij ministri.* Is cũ die quodam in vicum ad quendam idololatram profectus esset, pro canone Ecclesiastico, & impius ille canonem tradere differret, factum est, vt Barocha verba cum eo commutare cogeretur. Qui furore mentis prouocatus, agricolas quosdam sui similes aduocauit, & Barocham clauis, tam acriter contu-

dit, vt femiuiuum extra pagum in solitudine reliquerit. Alio die, contigit singulari Dei benignitate, vt Cornelius diaconus cum alijs duobus Christianis eò iter haberet, viso Barocha mirati sunt, impositúq; humeris suis in ciuitatem importarunt. Verùm gentiles arbitrati eum esse mortuum (neque enim fas erat mortuum in ciuitatem inferre) in furorem versi Barocham humeris Cornelij excusserunt, & grauissimis eum, & reliquos duos plagis affecerunt.

Interim dum hæc fiunt quidam fratres renunciant beato Episcopo qui conturbatus sane eò ire festinauit, & verbis blandissimis Barocham è furibundi populi manibus, & ab imminenti mortis periculo liberare conabatur: fecitq; tandem, multis ipse oneratus contumelijs, vt idololatræ Barochā à suis in ecclesiam abduci paterentur: in qua vir sanctus assiduis lachrymis, & precibus pristinam illi à Domino sanitatem obtinuit. Non multò post Defensor populi ingenti hominum stipatus caterua, nouo rursus furore in Christianos inuectus est, clamans, & dicēs: patrias leges ab illis nefariè esse violatas, quod mortuum in ciuitatem inducere præsumpsissent. Hęc cum minitando, & clamando diu repeterent, & episcopus solita benignitate, eos à furore ad lenitatem ac modestiam nequicquam inducere conaretur: Barochas diuino zelo excitatus surrexit, & arrepta, quam fors offerebat, fuste omnes in effusam fugam compulit, ac tanto terrore compleuit, vt nullo modo à metu, & fuga se colligere possent. Ab illo igitur tempore virum illum sanctum, & defensione fidei flagrantem timuerunt idololatræ, neque vlla deinceps molestia afficere ausi sunt.

Porphiri⁹ impetrat suis precibus Barocha sanitatem.

Barochas fuste ipsos idololatras in fugā vertit.

Porphyrius autem cum totis viribus nefariam idololatrarum superstitionem delere conaretur, direxit me ad sanctissimam Episcopum Constantinopolitanum, vt is auctoritate, & gratia, ab Imperatore Archadio impetraret: vt Gazæ, simulacrorum templa diruerentur, & gloriosa Christi trophæa omnibus palam adoranda proponerentur. Ego verò profectus, rem ex animi sententia confeci, & cum edicto Imperatoris lætus domum remeaui. Ægrotabat eo tempore Porphyrius, & ex nimia idololatrarum afflictione in febrem inciderat, qui tamen ex meo aduentu, & prospero rerum successu, prouinus pristinæ sanitati restitutus est. Statim itaq; exhibito Imperatoris edicto, idolorum templa, euersis simulacris, clausa sunt. Impia tamen gens Marnæ simulacrum latenter contulit: & paulò post ad nefaria sacrificia maiore studio, ac contentione rediję: quæ res cum Porphyrium latere non posset, omnibus modis operam dedit, vt ab ea impietate, gentem liberaret, neq; vllam rei fęliciter perficiendæ occasionem neglexit.

Tēpla idolorum Gazæ clauduntur.

Accidit eo tempore, vt mulier quędam Ælia nomine, natalium sanè splēdore illustris, periculoso valde partu conflictaretur, adeò vt fœtus nulla obstetricum industria, ex materno vtero educi poterat, nisi viuus infans medicorum cultris (quæ vnica tantum ars reliqua erat) secaretur, nè conflictantem cum intolerabilibus cruciatibus matrem, simul vnà secum extingueret. Septem iam dies in his doloribus exegerat, quibus parentes, & cognati dæmonum superstitioni supra modum diditi, infinita sacrificia pro salute filiæ immolauerant. Vnica inter omnes erat nutrix, Sacrosanctis fidei nostræ mysterijs initiata, quæ maxima animi ægritudine affecta, in Christianorum oratorio, cum multis lachrymis preces fundebat: & die quodam Porphyrium ingredientem cōspicata, supplex eum rogauit, vt precibus suis periclitanti mulieri opem aliquam adferret. Tum Porphyrius, cum probè nosset totam illam familiam (quæ erat sanè amplissima) cum horrendo nefandissimæ superstitionis cultu miserè conflictare, cernens, sibi præclaram conuersionis eius occasionem oblatam: Vade, inquit, ad nutricem, & accepta prius ab omnibus fide, quòd relictis simulacris ad Christum

Mulier partus turiēs grauissime periclitatur.

Porphyr⁹ liberat mulierē à periculosissimo partu.

ftum transibunt, dic confidenter parturienti mulieri corã omnibus: sanat te Iesus Christus filius Dei viui: crede in ipsum, & viues.

Nutrix accepto hoc mandato domum cucurrit,& mulierem in extremo iam vitæ periculo constitutam inueniens, & reliquos omnes luctu lachrymisque fœdatos, clamauit: Bono animo estote. Ego enim missa à medico præstantissimo, iam protinus filiæ vestræ salutem promitto; si data fide, spondere velitis, ea vos præstituros, quæ postulauerit. Illi his auditis, ad eam pariter accurrunt, & omnes facultates se daturos spondent, & quiduis denique aliud facturos, si modò filia ab impendente mortis periculo liberata, infantem viuum ederet. Tum nutrix voce maxima coram omnibus dixit: Iesus Christus filius Dei viui te curat, crede in eum,& viues. Vix hęc, nutrix effata erat; & statim cũ magno eiulatu mulier, fœtum effudit. Omnes autem qui præsentes erant exclamarunt: Magnus est Deus Christianorum: Magnus est Sacerdos Porphyrius atque hi sine mora, numero omnes sexaginta quatuor, Christo nomina sua gaudentes dederunt.

Multi accedunt ad Christi religionem.

Idololatræ autem cum hoc prospero rerum Christianorum successu, acriori inuidia stimularẽtur, Christi fideles quibuscunq; poterant iniurijs, clam, palam afficiebant: quod vir sanctus Porphyrius, diutius non ferendũ, propter infirmiora membra, putauit, qua iẽ Constantinopolim ad Iohannem Chrysostomum nauigauit, vt pariter iunctis viribus ab Imperatore nouũ edictum impetrarent, quo,& impiam superstitionem internecione, delerent, & quotidianas iniurias à Christianis omnibus propulsarent. Fuerunt viri sancti ab Eudoxia summo cum honore ac reuerentia excepti, & donis etiã muneribusq; affecti. Illa.n. cum esset pietatis ac religionis studio valde dedita, magnam ex eorum præsentia, & diuinis sermonibus lætitiam hauriebat,& benignè postulata concessit; Archadiumq; maritum importunis precibus tamdiu fatigauit, donec Cynegium quendam virum primarium cũ potestate summa, Gazam mitteret, qui simulacra oĩa euerteret, & debitas de sceleratis idololatris pœnas sumeret.

Porphyrius proficiscitur ad Iohannem Chrysostomum.

Excipiuntur Porphyrius, & Iohannes ab Eudoxia Imperatrice honorificè.

Erant in ciuitate, publica simulacrorum templa octo: nempe Solis, Veneris, Apollinis, Proserpinæ, Heccatis quod dicebatur Hieron seu Sacerdotum Fortunę ciuitatis, quod vocabant Tycheon, & Marnion quod dicebant esse Critæ generis Iouis, eratq; omnibus reliquis gloriosius Erant prętereà alia plurima in ædibus, & pagis simulacra, quæ omnia decem cõtinuis diebus Cynegius cũ militibus suis euertit, vno tantùm Marnio excepto, quod idolorũ sacerdotes summa vi, obstructis ingenti lapidum aceruo foribus, tutati sunt.

Templa simulacrorũ Gazæ.

Delubra dæmonum euertuntur Gazæ.

Dum hæc autem geruntur Porphyrius Episcopus cõsilium habuit, quidnam potissimùm de Marnio statuendum esset Alij.n. dicebant illud debere effodi: alij autem comburi, alij locum purificari, & ad Dei ecclesiam sanctificari. Igitur cum in diuersas sententias, alij atq; alij multis rationibus traherentur, Episcopus indicto omnibus ieiunio diuinam mentem consulendam statuit. Cumq; diem vnum ieiunio,& precibus consecrassent, & vespere ad sacram synaxim omnes pariter conuenirent, ecce puer quidam annos natus septem, lingua Syriaca exclamauit dicens: Comburite intus ad solum vsq; templum. Multa enim, & horrenda scelera, & maximè nefanda hominum sacrificia cum grauissima diuini numinis offensione in eo patrata sunt: quare flammis illud exurite. Picem humidam, sulphur,& seuum porcinum afferte, & æneas portas iungis re, ignemq; subijcite. Testificõr vobis coram Deo nè aliter fiat.

Ieiunio & prece ib. qd non obsistetur à Deo.

Cum voces hæ ad aures Episcopi peruenissent admirans vehementer, sublatis ad cælum manibus, Deũ glorificauit: & vt certius cognosceret, nè forte aliorum fraude puer instructus talia clamasset, eum ad se adduci iussit,& acriter illi, productis virgis, minatus

Puer loquitur.

natus eſt ni diceret, cuius inſtinctu, voces illas edidiſſet: At puer cum ne verbulum quidem reſpõderet, & ſtrictiſſimum diu ſilentium, minitãte nequicquam epiſcopo, ſeruaſſet: tandem lingua Græca (cuius planè tam ipſe quã parentes expertes erant) eaſdem voces repetiuit, & templum comburendum eſſe ex Dei voluntate conſtanter pronunciauit. Tum epiſcopus nihil cunctandum eſſe ratus, allata pice, ignem Marneo ſubiecit & fanum exuſſit: & nouum ibidem, inſigni opere in crucis figuram formato, templum extruxit. reĩq; Chriſtianorum doctrina, & ſanctitate mirum in modum promouit. Porrò non eſt hoc loco ſilentio prætereũdum, inſigne quoddam miraculũ, quod eo tempore, quo noua eccleſiæ fabrica conſtruebatur, accidit.

Græcè loquitur cũ nunquam didiciſſet.

Extruit nouum templum Porphyrius.

Tres pueri cadunt in puteum.

Sunt intra ſacrum templi ambitum putei quidam, è quibus vnus immenſę eſt profunditatis. In hunc tres pueri ludibundi, ſubito caſu deciderunt; ita vt ab omnibus pro certo extincti putarentur. Vnde magnus populi eiulatus totam ferè ciuitatem compleuit, atq; ad aures quoq; epiſcopi peruenit: qui ſtatim concito gradu ad puteum abijt, & facto ſilentio ardentiſſimas preces multis cum lachrymis ad Dominum pro ſalute puerorum fudit. Tandem hora vna in precibus exacta, iuſſit quendam per funes in puteum deſcendere, vt pueros extraheret. Nemo nõ certo certius pueros iam aquis ſuffocatos eſſe putabat: cum ecce pueri illæſi planè ac ſalui lapidi prægrãdi inſidentes inuenti ſunt. Tum clamor, & lætitia exorta fuit, & Chriſtiani cum canticis, & hymnis cò confluentes diuinam potentiam, ac bonitatem debitis laudibus celebrarunt. Augebat enim miraculum lætitiæ magnitudinem, quòd ſinguli in membris ſuis, crucis effigiem pulcherrimè expreſſam haberent. Vnus quidem in media fronte, alius autem in ſumma dextera, circa digitos: alius verò in humero dextero. Quæ res multos idololatras ad Chriſti cognitionem perduxit.

Vide inſigne miraculum.

Signa crucis impreſſa pueris diuinitus.

Illo tempore venit in ciuitatem, mulier quædam Antiochena, peſtifera Manichæorum hæreſi infecta, quæ per ſummam ſimulationẽ pietatis, & fictum veræ fidei amorem, plurimos eodem veneno infecerat, & in perniciem ſempiternam pertrahebat. Quod cum Epiſcopus accepiſſet, vocatam ad ſe mulierem multis rationibus, & infinitis Sacræ ſcripturæ locis ab eo errore ad ſynceram Catholicæ fidei integritatem adducere conatus eſt. Sed illa inani quadam prudẽtiæ opinione, inflata, pertinaciter reſtitit, & temeritate loquendi præceps, multas blaſphemias euomuit. Tum Epiſcopus cum illam furore quodam mentis ſalutaria dogmata contemnere, & in perditionem ruere, ac alios ſimiliter in eandẽ pellere cerneret: Deus, inquit, linguã tuam percutiet, & blaſphemum os obſtruet, nè amplius loquatur iniqua. Vix ſententiam, vir ſanctus protulerat, cum protinus ſupplicium ſequutũ eſt. Statim. n. tremere vehementer cępit, & linguæ officio priuata, poſtea in morbum incidit, à quo nunquam conualuit, ſed ad tenebras ſempiternas ex eo deuoluta eſt.

Iulia nomine.

Iulia Manichæa Gazæ quoſdã corrupit.

Vltio diuina corripit mulierem.

Porrò Epiſcopus cũ iam templo ex animi ſententia perfecto (quod Eudoxianum appellari voluit propter inſignẽ Imperatricis Eudoxiæ liberalitatem, quam in eo conſtruendo præſtiterat) res Chriſtianorũ in tuto collocaſſe videretur, totum ſe ad pauperum inopiã ſubleuandã cõtulit. Erat. n. ſummè miſericors, & vix vnquã ad cõſpectũ calamitoſi alicuius, lachrymas cõtinere poterat. Vnde cuiuis mẽdico tã ciui, q̃ peregrino quotidiè ſex obolos dari precipiebat, præter ea quæ ipſe per ſe, in veſtitu, argẽto & auro, vnicuiq; dignitati ſuæ conuenienter præbebat. Sacro autem quadrageſimali tempore totis quadraginta diebus decem obulos vnicuiq; pauperi aſſignauit, quam etiam eleemoſynam teſtamento ſempiternùm confirmauit.

Templum ab Epiſcopo Gazæ conſtructũ Eudoxianũ appellatum.

Interea cum rebus hoc modo conſtitutis ſumma pace Chriſtiani frui viderẽtur: idololatræ, acri inuidia ſtimulante,

lante, maximè propter templi magnificentiam (quod omnibus, quæ eo tempore erant, maximum celeberrimumque esse dicebatur) nouos quosdā tumultus concitarunt, in quibus Episcopi domum (ipse sibi fuga consulente) spoliarunt, ac preciosam omnem supellectilem asportarunt. Postquam verò Proconsulis diligentia tumultus sedati, & idololatræ debitis ab eo supplicijs affecti fuere, Sanctus Porphyrius paucis, post annis superstes in morbū incidit, & multis virtutibus ac miraculis clarus, anno episcopatus sui vigesimo quarto ad Dominum migrauit.

Idololatra Gazenses nouos tumultus excitant. S. Porphyrius decedit.

VITA S. ANDRONICI

Et eius Coniugis Athanasiæ,

Ex ea quæ est per Simeonem Metaphrastem.

27. Febru.

N diebus Theodosij magni Imperatoris, erat in ciuitate Antiochia iuuenis quidam argentarius nomine Andronicus, pietate, & bonorum operum gloria illustris; qui vxorem accepit pari pietate præditam Athanasiam nomine filiam Iohannis argentarij. Porrò cum vterq; amplissimas à parentibus obtineret facultates, eas in tres partes hoc modo partiti sunt: vt primam in sublevanda pauperum inopia reseruarent, secūdam Monachorum, eorumque qui diuinis tantum rebus operam dabant necessitatibus deputarent: tertiam verò in propriæ familiæ educationem prudenter ac moderatè expendebant. Andronicus autem, postquam duas ex sua coniuge proles (quarum vni Iohannes, alteræ verò Mariæ nomen erat) suscepisset, sese deinceps, cū summa vxoris voluntate, ab omni carnis cupiditate continuit, & tota mente ad pietatis studium contulit, atq; ad absolutam virtutum perfectionem aspirauit.

Andronici & Athanasiæ pietas.

Facultatū distributio. Viuunt cōtinēter in matrimonio.

Non multo post accidit, vt vtraque proles die vno acerrima febre correpta, vitam cum morte commutaret, & insignem parentibus mestitiam inferret, & ipsa deniq; ciuitas vniuersa (cui Andronicus propter eximiam modestiam, & animi mansuetudinem valde charus erat) ea de causa in luctu, & squalore versaretur. Athanasia autem tantum ex morte vtriusq; dolorem cōceperat, vt longioris vitæ tædio victa violentas sib. manus adferre vellet. Erat extra vrbis mœnia celeberrimū S Iuliani martyris templum, in quo parentes eorum quiescebant, & tunc etiā in idem monumentū funera liberorū suorū intulerāt. Ab eo Athanasia nullis rōnibus se auelli patiebatur, sed lachrymis tota, & luctu deformata, die ac nocte orbitatē suā ibidē deplorabat. Contigit aūt media nocte, vt Martyr Iulianus in habitu monastico ei appareret, & asperis sanè verbis eam increpans diceret: Quid tu nos hic quiescentes molestia afficis? Quid infantū obitum vesana mente deploras? Satius esset te fore quòd tua peccata defleres. Dico. n. tibi mulier, quòd qua benignitate conditor Deus creaturis suis necessaria vitę alimenta largitur; eadē planè tuis pueris, quos terrenis bonis priuauit, cælestia iam largitus est. Et sicut olim fame afflicti, à te cibum postulare solebāt, ita nunc à Christo Domino panem cælestem in regno cęlorum postulant, accipiuntque.

Athanasia dolet ex morte prolium.

Iulianus martyr ei apparet.

His auditis Athanasia à luctu, & lachrymis ad gaudium, & exultationem conuersa; retulit marito, quæ nocturna in templo visione, acceperat, & ait: Re vera Dñe mi, si me audis, facies mihi potestatem monasterium ingrediendi, vt mente, & corpore casta reliquū vitæ meæ tempus in Christi seruitio sedula peragam. Cui Andronicus benignū cum gaudio prębens assensum, vocato ad se socero omnes tradidit facultates, mandatq;, vt ex ijs Nosocomium, & Xenodochium monachorū construat: deinde omnibus suis seruis manumissis, relicta domo, relicta terra, & cognatione, vnà cum coniuge profectus est, ad partes in Scetem, ad Danielem Abbatem vitū sanctitatis, & prudentiæ opinione celebrem, qui eos

Nudant se oibus suis facultatibus.

Andronici proficisc.

Proles moriuntur.

tur ad parentes in Scetem cũ coniuge sua. eos cum gaudio excepit, & salutarib. monitis aliquandiu instructos, Athanasiam quidem in monasterio Tabennesiotarum collocauit: Andronicum verò monastico indutum habitu sub sua disciplina militare permisit.

Post annos aũt 12. quibus strenuè in omni vitæ sanctitate, Christo mili auerant, ingens desiderium sacra loca visitandi inuasit Andronicum. Neq; difficulter Abbas Daniel potestatem ei fecit, loca sacra reuerēter obeundi, quin data benedictione, cum lubēs dimisit

Andronicus visitat loca sacra. Contigit aũt dum iter per Ægyptũ haberet, & sub spina sedens, animum ab æstu Solis, & laboris nonnihil recreare vellet: vt vxor eius virili induta habitu, eò, ad loca sacra, ter quoq; faciēs transiret, & in coniugem suum ignota

Andronicus nō nouit vxorē suam. incognitum incideret. Cumq; mutua se salutatione honorassent, placuit eis vt simul, in silentio tñ, iter facerent, & sacra loca visitarēt. Quæ postquã summa cum reuerentia lustrassent, & pro suo desiderio fecissent satis, tanta inter eos beneuolentiæ, & amoris magnitudo creuit, vt alter ab alterius complexu ac familiaritate auelli se non pateretur. Placuit igitur ex sanctorum patrum auctoritate, & cõsensu, vt simul in eadem cella degentes mutuis se obsequijs, & salutaribus monitis fouerent, atq; ad omnem vitæ perfectionē alter alterum incitaret erudiretque. Neq;.n. quisquam eorum, qui in Scetem, & vicinis locis habitabant, eos cõ inges esse nouerat: imò nec ipse Andronicus, vel tenui aliqua suspicione eam esse Athanasiam cõsequi poterat, vsq; adeo pristinam corporis pulchritudinem ieiunijs, & vigilijs fœdauerat.

Postquã verò Alexandriæ alios ferè duodecim annos simul in eodē habitaculo, in oĩ vitæ sanctitate ac castimonia, exegerant: Athanasia multis, & as-

Habitant simul nec tamē Andronicus coniugem vnquã nouit. siduis pœnitentiæ laboribus exhausta in morbum incidit. Andronicus verò cũ incred bili eam amore (quam tñ virum esse credebat) complecteretur, & mortis ei periculum imminere cerneret, concito gradu ad sanctum Menã profectus est, vt Scetem monachorum patrem inde secum ad Athanasiam cũ mortis iam doloribus conflictantem adduceret. Venit ille, & lachrymantē Athanasiam inueniens: Athanasi, inquit, abba ecquid est hoc? quia expleto iã laborum tuorũ curriculo, cum mercès tibi amplissima in cœlis constituta sit, lachrymaris? Cui Athanasia non, inquit, hoc deploro, ô venerande senex, sed Andronicum vnum mihi oĩum in vita dulcissimum: sed quæso te, vt (postquã corpusculum meum terræ tradideris) schedulam, quæ modò sub capite meo requiescit, illi tradere digneris. Hęc cum dixisset suauiter in manus creatoris sui spiritum efflauit.

Athanasia abit ad Christum.

At verò cum ad exequias ingens monachorum turba de more confluxerat, inuenta est Athanasia sexu fœmina: quod vt celebri rumore diuulgatum fuit, fęminam scilicet incredibili planè virtute, & naturæ fragilitatem continentia, & duritię vitæq; austeritate Patres etiam sanctissimos superasse: omnes Lauræ Alexandriæ, & vniuersa ciuitas, & omnes denq; Monachi Scetæ, cum ramis, & palmis conuenerunt: & venerãdas reliquias summo cum honore ac gaudio extulerũt. Andronicus autē non multò post coniugem suam fęlici agone secutus est.

Honorificè sepelitur.

VITA SS. LVPICINI
Et Romani Abbatum.

Ex ea quam D. Gregorius Turonen. Episcopus scripsit. Ex eluerunt hi Sancti monasticam vitam, temporibus Chilperici Regis Francorum, circa annum Domini 565.

Vpicin⁹, & Romanus germani fratres, eximij à teneris pietatis cultores, cum, ætate iam perfecta, & maximarum artium cognitione imbuta, ad suscipienda matrimonij vincula à parentibus cogerentur: nõ mediocri animi dolore affecti sunt: propterea quod firmiter suos apud animos constituerãt illibata, & corporis, & mentis integritate *28. Febru.*

tate diuinis se rebus mancipare. Sed cũ genitor importunitate maxima initaret, & Lupicinum natu maiorē ad nuptias impelleret, ipse nē quā in re patris animū rebellione offenderet, sponsali quidem vinculo alligari se passus est, sed se vera tota mente à carnali copula abhorrebat. Romanus verò nuptias constanter semper refutauit.

Lupicinus cogitur ad nuptias.

Romanus easrespuit.

Parentibus verò fœlici morte ex hoc sęculo sublatis, cōmuni consensu Lorensis eremi opaca lustrantes (quę inter Burgundiā, & Almaniā sita Auenticæ adiacet ciuitati) placuit, vt fixa ibidem tentoria figerent, victumq; solis herbarum radicib. quęrerent. Neq; segniter rē aggressi prostrati solo, Domnū dieb. singulis cum psalterij modulamine deprecabantur. At verò humani generis hostes liuore contra eos maximo cōcitati, primū insidias struere, deinde lapidibus per dies singulos eos appetere, vt ab arduo sanctissimæ istius vitæ instituto, depellerent. Sæpe tantas tamq; acres eorū infestationes patiebātur, vt immensis dolorum cruciatibus torti, domum paternam repetere cogitarent: ac tandem, & ætas immatura quotidianis victa iniurijs cessit, & eremum deseruit.

Petunt eremum.

Relinquūt eremū ob dæmonū infestationes.

Interea cum relicto solitudinis habitaculo, ad villas propinquiores venissent, & pauperis cuiusdam mulierculę domum, hospitandi gratia, ingressi essent, cœpit illa, virorum illorum habitum, & vultū maciem ac squalorem admirata, de itineris, & vitæ rōne multa inquirere. Cui cum non sine confusione rem tota ordine pandere ..., illa: Oportuerat certè vos viriliter cōtra inimici insidias decertare, nec villas eius fraudes, vel inimicitias formidare: & Deo procul præclarā tale ... de eo victoria ... ... His auditis ... rubore ... propter ignauiam, suffusi sunt, & paulatim à muliere seorsum digressi, ... se ... monitibus, ad repetendum certamē, corroborarunt, sanctisq; in ... ... his, animati, vexillo Crucis, ad eremum regressi sunt ... ... tas dæmonū insidias, ac lapidum ictus

Citò ad eremū redeunt, & vincūt dæmones.

sustinentes, tandem Dei auxilio superatis inimicis, expediti perseuerarūt.

Tum verò turbæ paulatim ad eos confluere, & salutaria monita postulare cœperunt: quibus tanta virtute, & suauitate pabula salutis ministrabant, vt tandem vitæ societatem cum ijs omni tempore expeterent. Quare viri illi sanctissimi, qui oīum saluti consultum cupiebant, succisis syluis, & in planam redactis, monasterium construxerunt, in quo ita Deo ac pietati vacabant, vt proprijs sibi laboribus victum quęrerent. Tantus autem feruor loci illius breui increuit, vt alijs atque alijs ad idem vitæ institutum confluentibus, priori monasterio aliud quod erat eò amplius adijcere cogerentur, ac tandem etiam secundo tertiū, quod & commoditate, & amplitudine priora longè superabat. In his frequens fratrum monachorū numerus in oī sanctitate ac seueritate disciplinę degebat, quorum omniū Lupicinus Abbas, curam tam animæ, quàm corporis habebat. Cùm autem die quodam extrema rei familiaris inopia laboraret, neq; haberet, vnde tantam multitudinem sustentaret, fuere illi thesauri quidam antiquitus in eremo recōditi, diuina reuelatione ostēsi, è quibus annis plurimis coempto cibo, fratres alebat, & sanctā congregationem conseruabat.

Cōstruunt tria monasteria.

Reuelātur ei thesauri absconditi.

Factum est autem, vt quodam tempore Lupicinus, fratres ex officio visitans, inueniret in domo quadam, magnum ferculorum apparatum, & piscium multitudinem, paulò accuratius (quā in seuerum vitæ illius institutum admitteret) coctam: vnde animo parū fortassis prudenti commotus, cunctos quos parauerāt cibos, tam pisces, quā olera, in vnum congessit, atq; : De his pultibus reficiantur fratres: non delicijs vacent, quę mentem à diuino impediunt officio. Tūc viri duodecim habito cōsilio, locum reliquerunt, & itaque indulgentia ... statuerunt potius, ad relicta semel mundi oblectamenta redire, quā sub moroso illius senis (sic enim loquebantur) disciplina adeo dura ac seuera viuere.

In-

Interea cum per deserta, vagantes, Ægyptum atq; ollas carnium inquirerent, Romanus, qui per visum tem totam cognouerat, sine mora Lupicinum adijt, atq; modo, & ratione disciplinæ parum prudenter instituta, acriter reprehēdit, dixitq;: Profectò satius foret, te nunquam fratres accedere, si eos verborum austeritate dispergere, & non potius lenitate colligere, atq; in officio continere potes. Lupicinus verò eum contra dissereret, & se paucorum expulsione reliquorū saluti egregiè prospexisse, & paleas à tritico sepa rasset diceret; Romanus eo relicto ad Dominum confugit, & vi lachrymarū in oratione profusa, obtinuit; vt illi (qui iam exca mente, in abrupta vitiorum præcipitia ruebant) salutari dolore compuncti ad mentem redirent: & singuli sibi monasteria (quæ vsq; in hodiernum diem in Dei laudibus perseuerant) construerent. Romanus autem summa diligentia infirmorum curam suscepit, & nutantia, in virtutis certamine, corda, oratione suā cōfirmabat.

Romanus Lupicinū reprehendit.

Ecce quāta orationis virtus.

Factum autem est die quodā, dum sedulus fratres visitaret, vt ingruentibus noctis tenebris, ad hospitiū quoddam leprosorum diuertere cogeretur. Erant in eo nouem viri lepræ morbo miserè deformati quorum pedes insigni charitatis officio, postquam lauisset, omnes in strātum vnum nocte illa quiescere voluit. Illis autem alto sopore depressis, vir sanctus extensa manu corpora singulorū tetigit, & luridæ lepræ maculas mira virtute fugauit.

Romanus sanat leprosos.

Lupicinus autem deuecta iam ætate, Regem Chilpericum (qui tunc Burgundiæ præerat) accessit, ad cuius ingressum Regis cathedra (qui tunc fortè ad conuiuium residebat) intremuit. Vnde Rex nō mediocriter perterritus: Terræmotus, inqui factus est. Alijs autem respōdentibus, nihil se commotionis sensisse: Cito, inquit, quātocyus ad portam occurrite; nè quis fortè nobis nociturus adsit. Neq; n. sine causa hæc sella contremuit. Qui protinus concurrentes, ostenderunt senem in veste pellicea, quem Regis ipsius conspectibus obtulerunt. Cui Rex, Quis, inquit, es? vnde venis, & quæ te necessitas nostra adire palatia compulit? Ille verò, Sum, inquit, Dominicarum ouium pater, quas cum Dominus spiritualibus cibis, iugi administratione, reficiat; corporalia eis interdū alimenta deficiūt: Ideoq; petimus vt ad victus vestitusq; necessaria, aliquid tribuatis. Rex hæc audiens agros, & vineas amplissimas ad eorū necessitates statim deputauit, quas vir sanctus admittere planè recusauit. Neq; n. decet, dicebat monachos mūdanis extolli facultatibus, sed in humilitate cordis Dei regnum iustitiāq; eius exquirere. At Rex hæc verba admirans, præcepit aulæ suæ ministris, vt annis singulis trecentos modios tritici, eodemq; numero mensuras vini, ei traderent: ac centum insuper aureos ad comparanda fratrum indumēta darēt. Quod vsq; nunc à fisci ditionibus capere referuntur.

Nota rem miram.

Lupicinus agros, & vineas à Rege Chilperico oblatas non vult recipere.

Post hæc senes ætate pariter ac virtutibus prouecti, beato fine ad immortalitatis gloriam commigrarūt. Et quidem Romanus eū à fratre, quo in monasterio sibi sepulcrū fieri vellet, quæreretur; respondisse fertur: Nosti frater Dominum singularem mihi seruo suo curationis gratiā concessisse, multosq; per manuum mearum impositionem ac crucis Dominicæ signum à varijs languoribus ereptos esse; ideoq; in monasterio, à quo mulierum accessus arcetur, collocari non debeo, nè fœminas à cōsuetę benignitatis gratia, post mortem meam, excludere videar. Quare funus eius elatum fuit, atq; eminus à monasterio in monte paruulo sepultū, cuius paulò post monumentum, celebri admodū noui templi structura honoratum fuit, & miraculorum maximorum virtute clarum euasit. Lupicinus verò intra monasterij, basilicam sepultus, reliquit Domino multiplicata concreditæ sibi pecuniæ talenta, id est, sanctam optimorum fratrum congregationem diuinis virtutibus florentissimam.

Moriuntur senes.

Monumentū Romani miraculis clarū.

Finis Mensis Februarij.

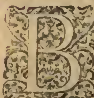
MARTIVS.

VITA S. ALBINI

ANDEGAVENSIS EPISCOPI ET CONFESSORIS.

Ex ea quæ est per Fortunatum Presbyterum. Interfuit hic Concilio Aurelianensi tertio, habito anno 26. Childeberti Regis Francorum anno à Christo 540.

v. Martij.

EATISSIMVS Albinus Veneticæ regionis, clarorum admodum stématenatus, generis nobilitaté maximis virtutũ ornaméntis egregié ampliauit. *Patria Albini.* Qui tenera adhuc ætate, mentis altitudine præsentis vitæ ludibria contemnens, in Cincillacensi monasterio Deo se consecrauit, tantaque virtutum omnium excellentia emicuit, vt totius cõgregationis regimini, summa omnium gratulatione præficeretur. *Petit monasteriũ.* Quo in munere singulari prudẽtiæ, & pietatis significatione quinq; & viginti annis versatus, ad Pontificalem gradũ ciuitatis Andegauensis euocatur. *Fit Episcopus.* Hanc verò summam sacerdotij dignitatem, tanto virtutum splendore administrauit, vt cunctis è cęlo ad salutem eorum procurandam, dilapsus videretur. Paupertatis malum ab omnibus, quibuscunq; poterat modis, quã longissimè repellebat: ita vt aliorum necessitatem suam esse arbitraretur, languores à miserorum corporib. fugabat, omnesque à se venientes, & opem in rebus afflictis implorantes paterna quadã beneuolentia recipiebat. *Insignis eius in oẽs misericordia.*

Quadam vice ad vicum Geginam prætereiens, voces lugubres cum miserabili eiulatu audiuit: cumq; tantorum fletuum causam quæsijsset, intellexit parentes filij sui mortem deplorare: ad quos vir Dei accedens, blandis eos consolatus est verbis; & statim in oratione multis cũ lachrymis prostratus, mortuum ad vitam reuocauit. *Mortuum excitat.* Ex monasterio dein Asiaco, quod paterna solicitudine visitauerat, rediens, cæcũ quendam magnis vocibus opem postulantem obuiam habuit, cui salutaris impressione crucis lumen protinus restituit. *Cæco visum reddit.* Andegauis item, Maurilio quidam, oculorum orbatus lumine, instanter ab Albino signum sanctæ crucis palpebris suis imprimi petijt, qui Dei misericordiam cum gemitu implorans, protensa dextera cæcum illustrauit. *Item aliũ.*

Æthetea illustris quædam fęmina, cum regis persecutione in Dullacensi villa in vinculis teneretur: statuit vir sanctus habitu corporis mutato periclitanti opem adferre. Ingressus igitur ad illam, multis beneuolentiæ, &

hu-

& humilitatis signis excipitur à fœmina, rogante atq; obsecrante, vt à graui captiuitatis miseria eripere eam vellet. Vir Dei precibus mulieris motus, apprehensa dextera sequi se confidenter eam iubet. At è custodibus quidam per summum contemptum in sacerdotis faciem insufflans, à pio conatu eū impedire voluit; qui mox tanti sceleris pœnas exoluens morte subitanea multatur, cæteris ingentem, eamq; salutarem formidinem incussit, atque ita piam fœminam è vinculis solutā in libertatem restituit.

Fœmina à captiuitate liberat.

Accessit quandoq; pius Pater in vicum, cui Albinia nomen, piæ deuotionis studio. Ibi cæcus quidam, dum miseri auxilium... opem, ab eo magno clamore flagitat, cœpit miserabili dæmonis infestatione torqueri. Quē vir Dei, fusis de more precibus, & à miserandis corporis tenebris, & ab immundi spiritus infestatione liberauit.

Cæcus dæmoniacus curatur.

Plurima similium virtutum opera vir sanctus edidit, quorum singula referre longum foret; nec necessarium ducimus. Vnum hoc, ad instructionē omnium qui Christi in terris munere funguntur, silentio præterire non possumus: tanta nimirū cum animi magnitudine in sceleribus hominū corripiendis præditum fuisse, vt nullis principum, vel regum minis, nè quidem morte acerbissima proposita, à constātia deijci potuerit. Vnde cum personas quasdam anathematis fulmine ab Ecclesiæ communione repulisset, & episcopi alij, vt eas ab omni vinculo excommunicationis solutas, in sinum Ecclesiç reciperet, instarent, vrgerentque, & vi mala etiam coactū ad hoc impellerent: ille stricto Dei iudicio sibi proposito, in hunc modum respōdit: Etsi vestræ subscribere sententiæ vi mala compellor, dum vos causam Dei recusatis defendere, ipse potens est vendicare, & graui mox animi ægritudine oppressus, ante è vita migrauit, quàm iniquo postulato subscriberet. Quis neget hoc martyrij genus, & quidem acerbissimum esse? nam cum pro iustitiæ defensione sanguinē fundere non posset, quod sanè illi gratissimum fuisset, extrema fame sitiq; tristitiæ confectus, exspirauit. Et hic quidem finis, post multos in terris exantlatos labores beatissimi Presulis finis, cuius sacrum corpus à Germano Parisiorum Episcopo, huius Pontificis successore, cum debito honore (proue præclara eius sanctitas merita erat) cum in aliud egregio opere templum transferretur, tres paralytici integrā membrorum sanitatē cōsequuti sunt, & duo præterea cæci meritis eiusdem Sancti, gratissimum Solis lumen aspexere. Administrauit autem Pontificiā dignitatem cum summa integritate, & eximia sanctimoniæ laude annis viginti quinque, & mensibus sex, pro qua à Domino sempiternam inlitiæ coronam anno ætatis suæ octogesimo in cœlis recepit.

Magnani mitas eū in castigā dis hominum scelesribus.

Martyr iustitia sensione.

Præclara miracula in trasl. tione reliquiarum eius.

VITA S. SVITBERTI Vverdensis Ecclesiæ primi Episcopi, & Confessoris, Saxonum Frisonumq; Apostoli.

Ex ea quæ est prolixè admodū conscripta à Marcellino presbytero, & S. Ludgero primo Monasteriensi Episcopo Obijt hic Sanctus anno Domini 717.

Anno Domini sexcētesimo quadragesimo septimo, tempore sanctissimi Papæ Martini, & martyris eximij, Constantino Romanorum; Osvvino, sancti Osvvaldi Regis, & martyris fratre, Angliæ sceptra moderante: fuit in Anglia in regno Nord Hūbrorum Princeps quidam, Comes de Nortingā, Sigebertus nomine, qui cum coniuge sua Berta insignoi admodum nobilitate fœmina, miræ virtutis fulsit insignijs. Habuit Berta matrem Ostridam, patrem Edilredum, Edilredus Ostum, Ostus Eugivum, à quo Britannia Angliæ primùm nomen adepta.

I Martii. Hic Pontifex in exilio mortuus est.

Genus S. Suitberti.

Pia hæc, & nobilis Comitissa frequen-

Berta, & maritus eī

Sigeberti Comitis pietas. quenter cum magna animi sui voluptate, considerans multorum principũ filios, mirabili virtutum splendore ornatos, primarias ecclesiasticæ dignitatis sedes in Anglia administrare, multiplicesq; pietatis fructus cum summa regni totius pace, ad populum vniuersum transmittere, incredibili diu ni sui minis cupiditate inflammata, assiduis precibus à Domino prolem postulare instituit, quam sacro eius seruitio perpetuò consecrare posset.

Berta postulat à Deo prolem. *Visio Bertæ.* Nocte quadam leni sopore oppressa, visa sibi videre est rutilantem in firmamento miræ magnitudinis stellã, ex cuius Orientali parte, duo lucidissimi radij miro fulgore micantes, procedebant, quorum vnus Germaniam, alter Galliam spectabat: tandem verò postquam illam summa cum admiratione diu contemplata esset, è cœlo in stratum eius delapsa est. Quo casu ingenti formidine correpta, edito clamore, Sigebertũ de somno excitauit: qui ex insolito cõiugis clamore membrorum omnium tremore correptus, tantæ formidinis causam studiosè quæsiuit. Nec mora, mane facto, Aidano Lindisfarnensi Episcopo accito, visionis seriem diligenter exponunt, qui diuini luminis splendore illustratus, cõiectura minimè dubia, eos in spem prolis, quæ multis doctrinæ, & sanctitatis suæ claritate, lucẽ allatura esset, vocat. Nec sanè fefellit eos coniectoris veritas: nã puer nouæ foret ræ sanctitatis indicijs in lucem editus, ab ipsis pęnè incunabulis, egregiũ virtutũ maximarum specimen præbuit; & nè aduersa vitiorum tẽpestate quassatus, in cœcos errorum scopulos aliquando impingeret, ad tutissimum religionis portum ætatis suę quintodecimo, confugit. Vbi postquam nouem annos cõtinuos, assidua rerum diuinarum contemplatione, exegisset, sacerdotij gradum adeptus est: quem annis deinde septem, tanta vitæ sanctimonia ibidem administrauit, vt Reges, & Principes in magnam sui admirationem pertraheret.

Nascitur eis filius.

Anno ætatis suæ quindecimo religionẽ intrat.

Egbertus Egbertus autem Eboracensis ecclesiæ Archiepiscopus fama sanctitatis eius excitatus, vocatum ad se in sanctissimi Apostolorum principis Ecclesia, Canonicũ fecit: vbi biennio, indefesso vigiliarum, & orationũ diuinarumq; rerũ studio exacto, Abbas monasterio Dacore dicto præfectus est.

Eboracensis Antistes Canonicum eũ ordinat. *Fit Abbas.*

Erat tunc tẽporis in Anglicanis hominibus tã ardens deuotionis pietatisq; studiũ, vt certatim non modò plebei, sed viri principes, & reges ipsi, spretis mũdi delicijs, & opibus, in summa vitę paupertate Christi fideliter vestigijs insisterent. Alij igitur animarum saluti strenuam operam nauabãt, terrasq; ignotas cum ingenti periculo, & labore lustrabant, vt homines cæcis errorum tenebris miserè inuolutos, ad clarissimam Euangelij lucem vocarent: quorum vnus sanctus Colũbanus Abbas, duodecim clericis stipatus, Galliã peragrauit, & à misera dæmonum seruitute plurimos ad Christi libertatem trãstulit. Alij sanctorum limina singulari animi deuotione obibãt, & res mirabiles, Deo duce gestas, intimis animi sensibus recondebant: quorum, Cardualla opibus, & honore potens Rex, & Offa Cantuariorum Rex, insignes admodũ fuere: qui anno Domini sexcẽtesimo octuagesimo nono, spreto regali diademate, ad sacra monachorum castra confugere: & à Sergio Papa externis spiritualis militię insignijs donati sunt. Alij diuini amoris facibus vehementius inflammati, in vastas solitudines, & ab omni familiari hominum congressu vacuas, sese abdiderũt, quorum S. Iudocus, & S. VVinorus regum filij mirabiles extitere.

Anglorũ admiranda pietas.

Abbas Colũbanus.

Rex Cardualla, & Rex Offa fiunt monachi.

Iudoc⁹, & VVinorus fiunt eremitæ.

Suitbertus autem occulto numinis instinctu edoctus, spretis nouæ dignitatis honoribus, in quibus vno duntaxat anno per summa magno studio, & labore ad animarum salutem procurandam se comparauit. Nam vt VVilfridus Episcopus Lindisfarnensis, deinde Merciorum, nouissimè Eboracensis Archiepiscopus, Romam iturus, flame Fauonio, mirabili Dei prouidentia ad Frisiam appulsus, per totam hyemem, gentem illam cæcis errorum omnium tenebris

VVilfrid⁹ Dei prouidentia in Frisiã venit.

tenebris miserabiliter immersam, nouam Euangelij luce illustrandam susceperit; & aliquam gentis illius ad Christũ conuertendę spem ostenderit: Egbertus vrgente Frisonum Saxonumq; (à qua Angli originem duxisse feruntur) à misera dæmonum seruitute in Christi libertatem vindicaret, missis duodecim insigni admodum pietate, & eruditione viris, præclarè, quod Dei virtute, & gratia moliebatur, effecit. Horum aũt noia fuerũt: VVillebrordus: Suitbert⁹, Acca, VVigbertus, VVillibaldus, VVinibaldus, Lebuin⁹, duo Evvaldi, VVerenfridus, Marcellinus, & hi quidẽ oẽs sacro pꝛsbyterij ordine insigniti. Postremò Adelbertus Leuita, Deirorum regis filius, quorũ alij sanguine suo euãgelij veritatem consignarũt, alij ad extremum vitæ spiritum pro eorum salute laborantes, placidè quieuerunt.

Nomina eorũ, qui primi in Frisiã ad gentis conuersionem missi fuere.

Hi igitur excellẽti vitæ puritate, contra omnem perfidiæ rationem muniti anno Domini sexcentesimo nonagesimo, Sergij verò Rom. Pont. tertio: Imperante Iustiniano religionis, & pietatis laude florentissimo, & Aldevvino Coloniẽsis ecclesię Episcopo decimo. in VVilteburg siue Traiectum prospero vento delati sunt. Agebat ea tempestate Radbodus, Frisiæ Rex, virtute Pipini de Herstallo principis Christianissimi Maioris domus Franciæ pulsus, fugatusq; apud insulam quandã (quam à Deo quodam suo Fostæ) Fostilandiam appellabant Hanc Christi Sacerdotes magna virtute ingressi, Iouis, & Fostæ delubra destruxerunt, multoque tandem sudore tres viros Euangelio genuerunt.

Radbodus Rex Frisiæ

Destruunt Christi Sacerdotes Iouis, & Fostæ delubra.

Radbodus verò audita idolorũ suorum ruina, S. VVigbertum comprehẽdi, & atrocissimis mactatũ supplicijs, interimi iussit: reliquos exilij pœna mulctatos, Euangelij prędicatione interdixit: qui incredibili gaudio pro accepta pro Christi nomine contumelia perfusi, ad Pipinũ se receperunt, à quo egregio humanitatis, & beneuolentiæ officio excepti, non multò post tyranni viribus planè contritis, in eandem tandem messem missi sunt. Et primò quidem ab omni iniuria Barbari, quamquam in scelere perfidiæ obdurati, se continuerunt, seuera nimirum Pipini denunciatione prohibiti; nè quã Christi seruis calumniam inferrent Sed nõ potuit illa Barbarorum modestia, suppliciorum formidine constituta; esse diuturna: nam simulatque minimam concepti in seruos Dei furoris expromendi occasionem oblatam viderunt, eam minimè neglexerunt. Cum enim Suitbertus paucis stipatus neophytis fidei calore incensus, ad diuersas Germaniæ prouincias excurrisset, & vicũ quẽdam Duerstaedictum, nefaria idolorum cultura celebrem, inoẽdisset? instituit diuini verbi fulmine execrandam impietatem deijcere; quo Barbaræ mentes vehementius irritatæ, sublatis clamoribus violẽta manu in carcerem eum traxerunt, omniq; scelere occultam ei necem inferre contenderunt. Sequebantur eum multis cũ lachrymis VVerenfridus, & Marcellinus quos ille forti, & inuicto animo consolatus, ad constantiam nè mortẽ pro Christi gloria subeundam extimescerent, hortatus est.

VVigbert⁹ martyr in Frisia.

Alij pulsi abeunt ad Pipinum Franciæ principẽ.

Suitbertus in vincula conijcitur.

At verò cum carceris squalore circundatus, omniq; humano solatio destitutus, iucunda Christo voce gratias ageret, adfuit subitò cęlesti cõspicuus splendore Dei angelus: qui Christi famulum confractis vinculis serisq; reseratis, in libertatem restituit, atq; vt constanter Euangelium enunciaret, ei præcepit. Pergit igitur confidenter Suitbertus, & maxima vbique sui admiratione plures iam à morte ad vitã reuocare incipit. Stupebant Barbari Christi virtutem, idolorumq; suorum vanitatem paulatim agnoscentes, impietatem detestabantur.

Angeli visitatione vinculis liberatur.

Eodem anno peruenit in villam quandam Hollandiæ, quam Hagenstein appellant, in qua impijs idolorũ cultoribus sacrum solenne erat, summa ab ijs religione celebratum: Hic vir Dei animo inflammato, cunctos ad se vocauit, & maxima vocis contẽtione nefandam sceleris impietatem, qua constricti erant, explicauit; omnibusq;

Prædicat S. Suitbertus in Hagenstein villa Hollandiæ.

buſq; ni reſipiſcerent, horrendū ignis ſempiterni ſuppl[illegible]cium denunciauit. Chriſti verò gratiam, & bonitatem, & immenſas regni cæleſtis opes tanta claritate in oculis eorum conſtituit, vt vehementer earum amore eos inflammaret. Tunc Barbari nē inani verborum iactantiæ, fidem adhibere viderentur, Giſebertum iuuenem, quendam, luminibus, ab vtero materno miſerè orbatum, adducunt; vt eum Chriſti virtute, quem prædicabat, illuſtraret: ſi faceret, ſine mora omnes Chriſto libenter nomina daturi, ſin autē, crudeli mortis ſupplicio, vt impoſtorem, & paternarum traditionum ſubuerſorem mactarent. Iuſta hac neceſſitate compulſus Suitbertus, flexis cum ſumma veneratione genibus, ſupplices Deo preces obtulit: & ſancto ſalutiferæ crucis ſigno ſuper oculos cæci formato, cum corporis lumine, cæleſte animæ lumen induxit. Tantæ igitur fidei miraculo omnes perculſi, manus in cælum tendunt, Dei ſeruum cum ingenti admiratione venerantur idolorum vanitatem execrantur, certatimque dira prioris vitæ ſuperſtitione relicta, ad ſanctiſſima Chriſti ſacra confugiunt.

Homini à natiuitate cæco viſū reſtituit. Hagenſtei nenſes crede dunt in Chriſtum.

Interea numero fidelitū indies magis magisque creſcente, viſum eſt eum cætis, gregi vniuerſo antiſtites præponere: quorum auctoritate facilius id, quod hactenus multo ſudore partum erat, conſeruaretur. Conueniunt igitur fratres, & Neophyti omnes: nec longa conſultatione habita, VVillebrordum, & Suitbertum cæteris omnibus eo in munere præferendos iudicant. Suitbertus igitur pontificia ſulſtus auctoritate, multò fidentius alacriusq; ie in opus incumbere, & perfidiæ reliquias miraculorum etiam virtute extirpare cœpit.

Suitbertus & VVillebrordus Epiſcopi cōſtituuntur. Suitbertus conſecrat eccleſiā in Malſem.

Accidit vt eccleſiā in Malſem, in comitatu Teiſterbādtæ, ſuper amnē ſolēni dedicatione cōſecraret. Huic Sphnterus adoleſcens quidā, admodū generoſus, vt interelſet, ſumma nauigij con[illegible]one laborauit. Volebat aūt actus viri ſancti, quos fama eius celebres vbiq; fecerat, ſtudioſius explorare; vt inueniret homo à Chriſtiana veritate alienos, q[illegible]n eum calumniaretur. Cōtigit aūt vt dicacitati, & fac[illegible]js intentus è margine nauiculæ in aquas deciderer, & ante q̄ auxi[illegible]ū adferri po[illegible]r, fluctibus hauſtus mer[illegible]eretur. Tunc clamores ingētes, cū ei[illegible]atu valde lugubri, exorti, plurimos a[illegible] aeu lū exc[illegible]arūt: do[illegible]s a[illegible] patēr[illegible]s d[illegible]ta eſt. qui animi [illegible] ſ[illegible]s teſtantes, huc a[illegible]uc curſitabant, ſi quā fortè opē inuen[illegible]re po[illegible]t. Tandem Chriſtianorū exē[illegible]o [illegible], cadauer iam aquis ext[illegible] in templum Matris infertur. I[illegible] tū mu[illegible]s [illegible] pro filij ſalute [illegible]um n[illegible] eſt, tantisque o[illegible]rat [illegible]s [illegible]a tum, vt Chriſtianos, qui ſpe[illegible]tores aderant, vehementer ad m[illegible] incitaret. Hortantur [illegible]rum (hoc namque nomen p[illegible]leſcentis erat) vt execrab[illegible] e[illegible] relicto, animo confidenti ad Su[illegible]iret, opemq; ſupplicibus ab eo verbis contenderet, qui Chriſti virtute m[illegible]mè dubiam ſalutis ſpem præſtaret. Ille vt erat luctu lachrymisq; oppletus, quanta potuit celeritate maxima, ad ſeruum Dei veri, properat, orat, o[illegible]ctatq; vt aliqua ſui miſericordia caperetur, filiumq; qui erāt vnicus, [illegible]o re miſerabili extinctum, ad vita[illegible] reuocaret. S[illegible] faceret ſe protinus c[illegible] tota ſamilia a dijs patrijs relicti[illegible] q[illegible]b[illegible]a tigan[illegible]s oleum h[illegible]ten[illegible], & o[illegible] perdidiſſet, Chriſto cr[illegible]um. Suitbertus quamuis hom[illegible]m mul[illegible] rationibus ab animi ægritudine r[illegible]le[illegible]aret, & ad firmiſſimam ſalutis ſpe[illegible]n Chriſto cōſtituendam excitaret, a[illegible]dauci tamen venire p[illegible]e rec[illegible] a[illegible]tens Deum, cuius iu[illegible]icia ve[illegible] & [illegible]ſta ſunt, nequaquam in[illegible]ram [illegible]aur tentandum eſſe. Sed cum i[illegible]le vehe[illegible]ntius inſtaret, & per o[illegible]es [illegible]s obſecraret, iuit S[illegible]tbertus, c[illegible] Me[illegible]h[illegible]dis mater Spl[illegible] noor[illegible] lu[illegible]uo m[illegible]e rabiliter d[illegible]ormata, o[illegible]ns tan[illegible]m miſericordiam [illegible]neuſſit; vt [illegible] maxima de Dei bonitate, conc[illegible]pta f[illegible]a, a[illegible]pus def[illegible]ncti acc[illegible] & f[illegible]s, [illegible] gēt[illegible] vmai[illegible] vi, ad[illegible] prec[illegible] ap prehe[illegible]a dextera d[illegible] & [illegible]

*D[illegible]

A [illegible] hoc vniuersis non solùm ingétem ad [illegible]ationem, sed tantam etiam formidinem: vt statim confractis idolis Christo nomina dederint, cælestéque [illegible], si diutius in perfidiæ scelere permanerent, vehementer pertimescerent.

Mul[illegible] credunt in Christum.

[illegible] VVillebrordus, qui Romæ à S[illegible]o Papa, Archiepiscopi munus, cum [illegible] manuum impositione acceperat: ad Germaniam rediJt. Cui Suitbertus, c[illegible]a Embricam, festiuo occurres g[illegible]o magnifica Dei opera enar[illegible]; & in societatem sacri muneris accep[illegible]; qui coniunctis deinde vsibus non modò Hollandiam, Frisiamq; à [illegible]torum tenebris in lucem iustitiæ vi[illegible]aruit; sed, & Lotharingiam, & Da[illegible]am cum eximio fructu obeuntes, plurimos ad Christi seruitutem adiunxerunt. Post longa tandem itinerum spatia magno labore emensa, iterum se Traiectum receperunt: vbi VVillebrordus Apostolicæ Sedis auctoritate [illegible]us Archiepiscopus dignitatem il[illegible] s[illegible]natam, constituit.

VVillebrordus & Suitbertus Hollandiam [illegible] [illegible] conuerterunt.

VVillebrord' primus Traiectensium Archiepiscopus.

S[illegible]ertus autem alijs etiam gentibus eua[illegible]æ libertatis fęlicitatem [illegible]re cupiens, VVestphaliam, & Saxoniam inferiorem alacritate incredibili peragrauit: diabolicaq; versutiæ fraudes patefaciens, è durissima [illegible]maq; seruitute plurimos in libertatem vindicauit. Erat Monasterij mulier quædam, quæ tanto tamque m[illegible]abili membrorum contractu laborabat, vt monstro magis quam homini [illegible]milis esset. Cumq; omnibus pe[illegible]tatibus in medicos expensis, a[illegible]pe salutis depulsa esset, audita celeb[illegible] Dei fama, perijt se ad eum adduci [illegible] misera, & supplicibus a[illegible] co[illegible]ibus in Christi nomine, quê [illegible]c ari audierat, sanitatis beneficium postulans protinus est consecuta: Hæc virtutis fama statim in Beluel diam ad prædiu[illegible]em quendam virum A[illegible]bertum nomine, peruenit, qui in vltimum vitæ discrimen pestilentis morbi contagione deductus, in firmã spem salutis animum erexit: si vel cõspectu veri Dei serui posset. Nec mora, duo ex eius famulis Monasterĩi profecti, adducunt Suitbertum, qui spe animarum magis, quàm corporis salute excitatus, minimè cunctatus est, hominem fusa de more oratione à præsenti mortis periculo eripere: & fugatis errorum tenebris ad clarissimam veritatis lucem transferre.

Suitbertus prædicat VVestphalis.

Mulierem contractam sanat.

Liberat prædiuitẽ quendam a mortis periculo.

Hoc miraculo, cum vberrimo animarum lucro, patrato, magna Christianorum gentiliumq; stipatus caterua, Monasteriũ rep[illegible]ijt. In via autem cęcum quẽdam magnis vocibus opem implorantem obuiam habuit; cui misso per VVilleicum presbyterum, baculo suo, visum restituit: multosq; paganorum eo facto ad Christum adiũxit. Hinc animo magis inflammato Brunsuicensibus Christi gratiam annunciare properat; Cumq; summa vocis contentione dura perfidorum pectora expugnare non posset, vidit signis rursus & prodigijs opus esse. Erat in vico qui præ cæteris hominum frequentia celebrior erat, homo quidam, cuius sinistrum latus, omni sensu priuatum erat omnemq; medicorum industriam vi morbi superabat; hic audito Suitberti aduentu, summis infimisque precibus, nè ad se venire grauaretur, orat. Venit sine mora vir Dei, hominemq; salutifero crucis signo, cum ingenti paganorũ admiratione, sanum restituit. Mox igitur facto hoc hominum sermone diuulgato, varij animorum motus exorti sunt: alij Christi virtutẽ debitis laudibus extulerunt, alij maleficum è medio tollendum clamabant, tãtaq; populi commotio facta est, vt collecta manu nefaria, sanctum Suitbertũ, & satrapam eius loci, qui Christianorum rebus studebat, occidere pararent. Suitbertus conspiratione comperta, nè vno temporis momento, morte sua, quã minimè horrebat, rẽ Christianam in periculum adduceret, cessit impijs eorum conatibus; relictoque Fęlice Bolone presbytero, qui neophytorum animos ritè curaret ad Boructuarios migrauit, quorum mentes te[illegible]errima ignorantiæ caligine obcæcatas, non sine multis magnisque [illegible]anum eum Christum Iesum magna voce confitentẽ parentibus tradiderit.

Cæco baculo suo visum restituit.

Prædicat Brunsuicẽsibus.

Apoplecticum signo crucis sanat.

Tumultus

Boructuarios ab errore liberat, & ad Christum adducit.

periculis prædicationis lumine illustrauit.

Erat in villa Velsenbecch, vir quidam opum existimatione princeps Ethelhere dictus. Hic dæmonio obsessus grauissimo catenarum pondere constrictus iacebat: tanta enim rabie cùm in alios, tum in seipsum ferebatur, vt nullis vinculis vel vllis hominum viribus compesci posset. Hunc Suitbertus solo verbo crucisq; signo, & à dæmonis tyrannide liberauit, & tanto diuinæ cognitionis lumine illustrauit: vt plurimos suo exemplo à prauitate vitæ, & perfidiæ scelere, ad ardentissimum virtutis pietatisq; studium excitaret. His sanè fęlicibus initijs Boctuariorum salus egregiè crescebat: firmabaturque: donec hominis vnius intemperantia, quod multo sudore partum fuerat, dissolutum dissipatumque est. Venit, eò tempore, Bruno magnus Saxonum satrapa, in prouinciam Boructuariorum, pernoctausq; in vico Ratingē, orta inter ipsum, & loci eius primicerium ex ebrietate dissensione, vitam homini per summum scelus eripuit, Amici sceleris grauitate vehemēter commoti, eadem crudelitate satrapam confodiunt. Hinc statim atrox bellum inter vtramque gentem exortum, mutuas cædes excitauit, & res Christianorum planè [illegible].

Suitbertus hac occasione Coloniam petens, [illegible] admodum a Plectrude [illegible] Pipini castissima coniuge [illegible], aliis atq; aliis miraculis [illegible] famam conce[illegible] [illegible] [illegible] viri [illegible] [illegible], quę V Verdena appel[illegible], non ita procul à Rheno [illegible], liberali donatione concessit, vbi Suitbertus ec[illegible] honorem G.or[illegible] Virginis [illegible] à primis fundamentis, erexit.

Erat in vico vir quidā, nomine Hūgerus, cui postquam ad Christi fidem adiunctus est Petro nomen impositum fuit. Erat enim fidei calore incredibili accensus, idemq; hoe nomen à Suitberto [illegible] acceperat. Hic dum summa di[illegible] ne opus [illegible] quo temporis spatio intermitteretur, instaret: accidit, incertum quo casu, vt curru lapidibus vehementer onusto, opprimeretur. Cumq; omnium opinione iam mortuus ad sepulturam deferetur, & lugubri eiulatu multi funus prosequerentur, Suitbertus ad triste spectaculum gemitibus, & clamoribus excitatus, iussit corpus ad sua domum deportari: & multiplicatis cū ardenti lachrymarum vi precibus hominem ad vitam reuocauit, vixit autem idem Petrus, in sancto monasterij eiusdem seruitio, & iā post migrationem S. Suitberti sanus, & incolumis.

His alijsq; quamplurimis maximarum virtutum ornamentis excultus, in monasterio à se constructo, anno ætatis suæ sexagesimo nono, Agilolpho Colomensem diœcesim sedula pietate administrāte, migrauit ad cælum: Sacrum autem corpus cum multis suorum lachrymis, in ecclesiam delatum, nouis rursum miraculis, omnium animos in sui admirationem, Deiq; laudes excitauit. Cum enim ingens pauperum, & miserorum turba qui hactenus sancti pręsulis beneficio vitam sustentarant, conflueret, adfuit fortè aliorum misericordia adductus vir quidam tetro cacodæmone obsessus, qui solo feretri contactu, à longa hostis nequissimi vexatione liberatus est. Accessit deinde cæcus quidam valde lugubri eiulatu à viro sancto opem flagitans, nec prius sacras etiam psallentium voces clamoribus suis interrumpere destitit, quàm luminis beneficium impetrasset.

Longum nimis foret singula queq. referre, quę vir diuinus tam in terris quam in cælis cum ingenti animarū salute edidit. Erat V Verdensis quidam ciuis, Sauederus, insigni admodum pietate pręditus, qui anno Domini [illegible] ingentesimo decimo octauo, Susatum, gentilium ciuitatem, ingressus, ad perfidi cuiusdam hospitis, & in Deum scelerati domum diuertit. Cumq; inter pocula de Deorum potentia disputatio exorta esset, Sauederus scelerata hominum impiorum ora

Dæmonio obsessum crucis signo liberat.

Bruno Saxonum satrapa primicerium vici Ratingem interficit.

Idē Satrapa confoditur.

Suitbertus venit Coloniam.

Monasterium in V verda cōstruit.

Suitbertus mortuum ad vitam reuocat.

Migrat ad cælum.

Dæmonia cus contactu feretri S. Suitberti sanatur.

Cæcus visum recipit.

Insignis pietas cum miraculo admirando coniuncta

tione commotus, Deorum vanitatem [illegible] ndere, impietatemque constanter ex[illegible]cepit. Dein Christi virtutem, [illegible] S. Suitberto admirandis [illegible] [illegible]s coruscantem, prædicare & extollere. Barbari homines confestim cum summa Deorum suorum [illegible] iniuria ludibrioque admirantes [illegible] præcipiti mentis furore in eum [illegible]adunt, multisque plagis affectum & lingua, qua impietatem redarguerat, per summam crudelitatem priuatum e domo exturbant. Sed Suitbertus, pro cuius defensione hæc patiebatur, præclarè adfuit. Omnes enim istos, qui numero septem tanti sceleris rei erant, subitò luminibus orbatos, & cruciatu intolerabili affectos maximum animi dolorem cum multis gemitibus, & clamoribus continuum edere compulit; opemque ab eo, quem malè mulctauerant, & contumelijs affecerant, infimis precibus postulare. Sauederus quamuis morte penè circumuentus, eximia tamen pietate, Christiani hominis officium erga perfidos assumpsit. Nutu igitur, & signis, omnique ratione ad luctum, & lachrimas, & fletus in Deum eiusque seruum admissi, detestationem, eos hortatus est. At illi multis precibus, & lachrymis cum crebro singultu veniam petere, manus in cælum tollere, & maximis vocibus falsa Deorum numina detestati sunt. Sauederus hac significatione doloris incredibili gaudio exultans, suauiter eos amplexatus est, omnesque benignè susceptos, ad spem recuperandi visus si secum ad S. Suitbertum pergerent, excitauit. Pergunt igitur alacriter, seseque totos Suitberto committunt. Ille [illegible] m [illegible] cum circumfusa turba [illegible], quia lingua non poterat, corde tacito S. Suitberti opem implorauit. Et ecce visus sibi sancti is adesse, qui sacræ manus suæ contactu loquelam restituit, laxatisque linguæ fibris, ad Dei laudes prouocauit. Cæci vocem eius, in quem scelus perpetrarant, audientes, & timore perculsi, & spe ad similem sanitatis beneficium consequendum excitati, ob[illegible] xius veniam, & misericordiã postularũt, quam cum animarum etiã salute protinus obtinuerunt. Refert hic Marcellinus (de cuius fide nihil planè dubitandum est) ipsos panes qui ad vescendum in mensa appositi erant, quando perfidi in Suuederum ea crudelitate, qua dictum, est inuecti sunt, in lapides durissimos transmutatos esse, qui etiam ad sempiternã rei memoriam ad sepulchrũ sancti Suitberti ab ijsdem collocati sunt. Nec q[illegible] sanè de veritate dubito, præsertim cũ Marcellinus vir excellenti vitæ integritate præditus (qui horum omnium scriptor est) cuncta oculis [illegible] viderit, & cõtinuos septuaginta a[illegible] eadem Christ. vinea strenuè l[illegible] & (quod caput est) vitæ suæ [illegible]q; puritatem clarissimis virtutibus, & miraculis declarauerit.

Nota rem admirandam

Eodẽ anno qua[illegible] tẽpo ribus v[illegible] q; ad mortẽ p[illegible] labo[illegible] tes ad sep[illegible] cũ ob[illegible] o n[illegible]us, adduct[illegible] cu[illegible]

Tempore [illegible] Regis Francorum, filij Caroli M[illegible], Hildegerus A[illegible]copus Co[illegible]sis, (q[illegible] mediante R[illegible] successerat Agilolpho [illegible] cui [illegible] die contra perfidos Saxones, [illegible] eodem P[illegible]pino in expedi[illegible]one pr[illegible]tus fuisset, grau[illegible] modum [illegible] armis onustus ex equo in t[illegible] ctisq; [illegible] capul[illegible]s cum [illegible] cerebroq; co[illegible] vitæ de[illegible] one n[illegible] ductus est, nocte verò se[illegible] S. Suitbertus in somnis adfuit, mo[illegible] vt cum [illegible] recuperã[illegible] t[illegible] VV[illegible] Pa[illegible] nus, & sanitatem [illegible] n[illegible] a[illegible]

Hildeger[illegible] Papia[illegible]

H[illegible]cc[illegible] q, [illegible] præclaris m[illegible] [illegible]

[illegible] rigum.

iugum, collectis vndiq; viribus, Saxones, & VVestphali excutere decreuissent, & Pipinum cum suis penè circumuentum internecione delere parabant: Pipinus suis planè diffidens viribus, cum rem in vltimum discrimen adductam videret, ex equo descendens fixis in terram genibus, manibusq; in cælum sublatis, Suitberti opem implorauit: promittens si è præsenti periculo eriperetur, se nudis pedibus VVerdam iturum, & vota ad sancti sepulcrum soluturum. Et ecce cælitus diffusa lux, Christianorum exercitum circumcinxit, tantoq; hostium animos pauore compleuit, vt missis continuò legatis, pacem postularent; quæ libens à Pipino concessa fuit, & vota singula ri pietatis studio ab eo persoluta.

Pipinus Francorū Rex Suitberti ope mortis periculum euadit. Votū eius.

Anno Domini septingētesimo quinquagesimo nono, quo Pipinus Franciæ Rex mandato, & auctoritate Zachariæ Papæ consecratus fuit; Hunaldus comes de Angiers VVerdense propugnaculum contra paganorum impetus tuendum accepit; qui cum plerisq; sui exercitus militibus pestilenti contagione correptus, & à medicis relictus, magna animi fiducia ad Suitberti merita confugit, sanctissimo se voto astringens, si mortis periculū euaderet ius se seruitio mancipaturū. Vix voto emisso, morbi cōtagione liberatus cōualuit, multosq; suo exēplo ad sancti memoriam celebrandam prouocauit.

Hunaldus Comes à mortis periculo euasit, & voto se Sancto [illegible] liberatur.

Eodem anno Stephanus Papa eius nominis secundus Astulphi Longobardorum regis atrocissimi ecclesiæ hostis, armis pertitus, in Franciam. cum sacro Cardinalium cœtu, ad regem Pipinum peruenit. A quo eximijs beneuolentiæ, & amoris signis exceptus, præclaras Sancti Suitberti virtutes intellexit, rogatusque vt sanctum in diuorum numerum referret non inuitus concessit, sed aduersa valetudine grauiter oppressus, negotium hoc venerabilibus patribus, & Pontificibus sancto scilicet Hildolpho Treuirorū, Bonifacio Moguntinorum, Archiepiscopis: Fulcario Leodiēsi Episcopo, & præcipuè Hildegero Coloniēsi Archiepiscopo cōmisit. qui tamen bellorum tēpestatibus impediti, desiderio suo satisfacere non potuerūt. At Hildegerus ante quàm in bello Saxonico pro Christi fide occumberet, VVerdam contendit, vt sacrum Suitberti corpus de terra sublatū, auctoritate Apostolica exaltaret. Aderat tunc fortè ciuis quidam Coloniensis, Rotbertus nomine; idemq; mutus, & surdus apprehensam sancti dexteram deuotè exosculatus est, qui mox non sine astantium omnium stupore, & auditum, & loquelam meritis S. Suitberti recepit.

Stephanus Papa venit in Frāciā ad Pipinū Regē peritus armis Astulphi Regis Longobardorum.

Hildegerus in bello Saxonicò pro Christo occisus.

Mutus & Surdus sanatur osculata dextera S. Suitberti.

Est autem diuorum catalogo adscriptus à Leone Papa, Carolo Magno inclyto Pipini regis filio imperante, qui cum gentiles Hispanos ad Christi fidē armis adiungere cōtenderet, Saxones, & VVestphali in perfidiæ scelere perdurantes, arrepta occasione monasterium S. Suitberti, & tēplum ab eo constructum flammis absumpserunt. Quo in scelere ante alios insignis Ogellus OEsterbach de Paderborne, cum gloriabūdus de perpetrato facinore se cōmilitonibus suis venditaret, iusto Dei iudicio dignas temeritatis, & sacrilegij pœnas debita, & horribili morte luit. Subitò namque in terram retrorsum decidens, fractis ceruicibus expirauit. Tres inter enim horas scelerati corpus insepultum iacuit, cum fama per castra dispersa, tandem ad consanguineorum aures peruenit: qui cura sepulturæ assumpta, in cœmeterio S. Suitberti fossam parare volentes, nulla id ratione efficere potuerunt, quin defluente semper terra, fossa cōpleretur. Cuius rei miraculo attoniti, intellexerunt celestum, eo planè loco, quem prophanauerat, indignum esse. Amicis interim pauidis, quid facto opus, esset consulentibus; alij quidā Cadauer piscibus Rheni deuorandum tradiderūt.

Leo Papa caliνum ei honores decernit.

Vide pœnas hominis sacrilegi.

Nota rem stupendā.

Interea nunciatur Nothelino, & Occoni præcipuis satrapis Ogellum Dei, & S. Suitberti vindicta perurgente, sceleris sui pœnas dedisse. qui vehementer indignati, casu hoc accidisse dixerunt, nullaque omnino potestate S. Suitbertum, prædictum

esse, vtpotè qui ne templum quidem, honori proprio dedicatum, ab incendij flamma tueri potuisset: multa dein de conuitia & blasphemias in sanctū iocando iactitarunt; sed impunè. Nothelinus enim subitò oculorum lumine priuatus, & acerbissimo viscerum dolore cruciatus reatum agnouit, flexisq; humiliter genibus, Deo vouit, si pristinam visus facultatem reciperet, quod templum in cineres redactū erigeret, supplexq; sacra Suitberti limina visitaret. Conualuit protinus, & votum eximia pietate impleuit.

Diuina vindicta in Suitbertū blasphemantes.

Occo verò cum opimis Christianorum ditatus spolijs domum pergeret, & in via, ignarus quid Nothelino accidisset, de vastitate templo illata gloriaretur: mox scelerata lingua obmutuit, & aurium auditus obstructus est. Redijt hoc modo domum ingenti mœrore oppressus; & dolore admissi sceleris perculsus, non prius sanitatis remedium inuenire potuit, quàm Nothelini exemplo scelus magna animi humilitate detestatus, voto suscepto Suitberti sepulcrum visitaret, collatisq; facultatibus monasterium templumq; restauraret. Vbi deinde amore erga sanctum concepto, relicta dignitate opibusq; contemptis mito deuotionis studio, toto vitæ suæ tempore seruiuit.

Anno Dominicæ Incarnationis septingentesimo octuagesimo tertio Carolus Caroli Francorum Regis filius, conserto iuxta monitionē Dromi prælio insignem contra VVestphalos obtinuit victoriam: multisq; internecione delenit, inter quos Bruno quidam vir prædiues, & armorum gloria illustris, (qui antea Eldacx dictus ad Christi fidem cōuersus, hoc nomen Brunonis assumpserat) cum Ducis sui imperio coactus bello interesset, multis cōcisus vulneribus spem salutis abiecit: sed cum ei Suitberti in mentem venisset, & quomodo perfidis etiam opem suam benignè admodum præstitisset, concepta fiducia ad patrocinium Suitberti confugit; vouitque si imminentem mortis horam euaderet, sese sacro eius seruitio in VVerda mancipaturum. Hæc ille suspirijs, & gemitibus identidem repetebat: & ecce Suitbertus mira claritate refulgens, visus est misero adesse, & ad firmam salutis spem erigere. Splendor interim mira bilis Christianorum oculos, (qui iam tutò inter mortuorum cadauera, fuso fugatoque hostili exercitu, versabantur) perstringebat, & ex luminis claritate, suspicantes aliquem sanctitate conspicuum, inter cadauera occisum: singula diligenter explorant: inuentoque Brunone mortiferis vulneribus conciso, mirantur hominem viuere posse. At ille multis lachrymis cum crebro singultu rem totam exponere cœpit: quo modo imperio sui Ducis coactus arma contra Christi fideles Christianus sumere debuisset; iustoq; Dei iudicio prostratus, & in vltimum vitæ discrimen adductus, meritis S. Suitberti, quem in omni vita patronū elegerat, huc vsque seruatus esset. Illi visione luminis admoniti, fidem verbis facilè adhibent: nec mora, omni humanitatis officio hominem fouent refouentq;, & breui ad pristinam sanitatem reducūt. Qui tam eximio Suitberti beneficio excitatus, facto se eius seruitio in VVerda consecrauit.

S. Suitbertus apparet Brunoni grauiter vulnerato, & ipsum piè inuocāti.

Fama inde miraculorum magis ma gisq; crescente, Leo Papa tertius, cum per summum Romanorum scelus insidijs petitus, lingua oculisq; priuatus fuisset: & singulari Dei beneficio angelico ministerio sanitati restitutus, ad Carolum Franciæ Regem peruenisset (à quo non multò post in sedem suam restitutus est) VVerdam, vt Suitbertū inter diuos referret, contendit. Cōfluebat eò ingens sexus vtriusque multitudo, ad tantæ celebritatis actum. Inter quos vxor Bartoldi Domini de Grimbergen Irmgardis dicta, germana venerabilis patris, Hildebaldi Coloniensis Archiepiscopi duabus stipata pedissequis, & filio suo Gocellino octo circiter annorum puero, mariti sui consensu eidem celebritati interesse decreuit. Cumque conscensa naui, littori appropinquarent, Gocellinus, margine lubricante in Rhenum de-

Leo Papa 3. à Romanis oculis, & lingua priuatus.

decidit, submersusque ex oculis omnium euanuit. Quo viso mater eiulatu valde lugubri, littora compleuit: nec vllam cōsolationem admisit; quin concito gradu ad Suitberti ecclesiam properans lamentis se dedit, noctemque insomnem duxit vouit: si filium viuum reciperet, se sacro eius ministerio ipsum oblaturum. Certatim à multis vncis ferreis alijsque instrumentis nauticis, laboratum est, vt ex aquis defunctum extraherent: cumque diu frustra sudatum esset, Lambertus Dosel Embricensis quidam, vnco vestem apprehendit, extractumque matri præsentauit. Quæ materno eum amplexata affectu, cum multis lachrymis ante Suitberti sepulcrū deposuit: nec prius à fletibus precibusq; cessauit, quàm cunctis, vt par erat, mirantibus vita defuncto reddita fuit. Clamores igitur ingentes cum incredibili lætitia exorti sunt: moxq; Bertoldus resuscitati parens, vt adfuit; & filium, cuius mortem lamentabatur, viuum sanūque vidit: protinus argentea torque, qua Goecllinus ornatus erat, deposita, sacro eum Suitberti seruitio mancipauit. Irmgardis verò Bertoldi coniunx, & Archiepiscopi Coloniensis Hildebaldi germana soror manus in cœlum tollere, Suitberti virtutem, & merita prædicare, omnibusque modis cūctos ad Dei bonitatem debitis celebrandā laudibus, inuitare.

Puer Goecellinus aquis suffocatus ad vitā reuocatur ad sepulcrum S. Suitberti.

Anno septingentesimo septuagesimo septimo tres adolescentes generis quidem nobilitate clari, sed virtutibus obscuri, facta conspiratione, arcam, in qua sacra Sancti Suitberti ossa asseruabantur, auri gemmarumq; splendore decoram, spoliare decreuerunt: cūque iam sacrilegas in eam manus, cōijcere vellent, arca (mirum dictu) in sublime se extulit, nec tamen à nefario conatu destiterūt, sed vnus eorum audacia insignis, duas laminas vi auulsit, quibus tanquam opulentis spolijs, fugam inierunt. Cum verò Vverdam, & extra omne periculum se cōstitutos arbitrarentur, intra eiusdem oppidi mœnia versantes, triduoque inani labore consumpto, nihil se proficere intellexerunt. Neque cibum interim, vel potum sumpserunt: tanta contentione, vt periculum euaderent, laborabant. Tandem preciosum metallum argentario cuidam venale obtulerunt, qui diligentius iterum atq; iterum hoc ipsum contemplatus, se hoc suis manibus finxisse, & exornasse dixit, & sacrilegio de Suitberti sepulcro sublatum esse confirmauit. Fit, oborta inter eos contentione, populi concursus, & sacrilegi manifestō conuicti, scelus fatentur, & quomodo triduo errantes effugium nullum inuenire potuissent, exponūt.

Nota miraculum.

Fuit quidam Seuerinus inferioris VVesaliæ ciuis, vir humanæ gloriæ supra modum appetens, & opibus ac potentia valde clarus. Huic erat filius maximarum artium disciplinis egregiè instructus: sed caduco morbo, quem lunaticum vocant, miserabiliter obnoxius. Pater hac filij miseria grauiter perculsus, nè ex eo aliquam ignominiæ notam, familia contraheret, calidè cum ingenti præsentis pecuniæ vi, multisque promissionibus VVerdensi cum cœnobio obtulit. Fratres viso Conrado (hoc namque adolescenti nomen erat) fraudis ignari, maxima animi lætitia eum receperunt: sed cum interiecto pauco rum dierum interuallo, humi sæpè labantem, & clamores valde miserabiles edentem vidissent: omnis eorum lætitia in graues mœrores mutata est, tanta enim rabie interdum, agitabatur, vt fratres eo relicto omnes diffugerent, nec quisquam esset, qui opem ei adferre auderet. Igitur a fratrum consortio, & communi mensa remotus cœpit graui suscepti flatus tædio laborare, & in miseranda solitudine contabescere, & tandem, vt fieri solet, longa animi ægritudine victus, consilium inire, vt vel ad sæculi delicias rediret, vel si hoc minus ex voto succederet, vitam inuisam violenta morte abrumperet. His cogitationibus miser nocte dieque æstuans, & modò consentiens modò acriter resi-

Fraudulēter homo morbidus fratribus VVerdensis cœnobij obtruditur

stens, Suitberti assiduò opem implorabat: qui nocte quadam adesse visus, eum ad constantiam in Dei seruitio, ad vltimum vsque spiritum seruandam, hortatus est. &, vt intelligas, inquit, quanta vos omnes in hoc loco Deo seruiētes solicitudine complector: ecce infirmitatem tuam aufero. Perge igitur, & strenuè in Dei laudibus perseuera, fratribusq́; vt te in societatem recipiant, denuncia. His dictis, disparuit;& ipse sanitatem consequutus, suauissimum virtutum omnium odorem toto vitæ suæ tempore præbuit.

Lunaticū sanat S. Suitbertus per visum

Hæc sunt quæ pro nostro instituto breuiter de Sācti Suitberti virtutibus, & miraculis commemoranda duximus, plura item alia de quorum fide minimè dubito, referuntur: sed quia non tam signis atque miraculis, quàm vitæ innocentia, & charitate in Deū elatorum hominum sanctitas continetur, superuacaneum duxi ea hic asscribere.

VITA S. SIVIARDI

Abbatis Anisolensis per quendam eius contemporaneum.

Claruit tēporibus Theoderici Regis Francorum, cuius regni anno 8. ex hac vita migrauit.

1. Martij. Genus Siuiardi, & patria.

Natus est Sanctus Siuiardus in pago Cenomannico, nobili admodū prosapia, patre scilicet Sigiranno, matre verò insigni pietate fœmina Adda. Et quidem Siuiardus in primo adolescentiæ flore, inter cæteros coetaneos illustre semper eximiæ pietatis specimen præbuit: ætatem moribus transcendens. Labores in literis incredibili alacritate ferebat: nullisque poterat diuinæ sapientiæ epulis satiari, & quanquam matura esset sapientia præditus, tanta tamen modestia erat, vt nihil nisi de consilio doctissimorum agere, nihil attētare vellet. Cumq́; Doctoris interdum officio fungi cogeretur, tanta id modestia, tantaq́; suauitate exequebatur: vt ab ore eius discipuli auelli non possent. Cum autem verborum sententiarumq́; grauitate plurimos à prauitate vitæ ad honestatis studium traduceret: tum id multo excellentius clarissimis virtutū exemplis faciebat.

Mores et, & studia in adolescentia.

Itaq; vt se totum diuinarum rerum studio liberius daret, crucemq́; omnibus suis cupiditatib. defigeret, ad monasticæ vitæ disciplinam cōfugit, quā tanta constantia tantaq́; mentis altitudine coluit, vt cunctis maximarum virtutum ornamentis cultissimus, cōmuni fratrum consensu sacerdos, & pater omnium eligeretur. Erat omnibus alloquio suauis. Senioribus honorem condignum, æqualibus pietatis affectum: iunioribus rigorem disciplinæ cum summa mansuetudine exhibebat. Sacrarum erat vigiliarum patientissimus: Corpus ita castigabat, vt spiritui seruire cogeret, non opprimeret. Ante omnia verò pauperum, & egenorum curā indefessam habebat, omniumque, quauis aduersitate oppressorum patrocinium magno cum gaudio suscipiebat. Summam perfectionem in ardenti charitatis studio, quod proximi necessitatibus consulebat, repositam putabat.

Complectitur vitā monasticā

Catalogus virtutum eius.

Post genitoris sui sancti Sigiranni decessum, fratres ex Anisolensi monasterio, eum sibi pastorē constituunt. Qui cura animarum suscepta, societatem illam pace, & ocio sancto constituto florentem, omnibusque bonis mirificè affluentem effecit. Vbi tanquam sol inter astra virtutum omnium splēdore collucens, vitam miro modo consummauit, nam vt corporis ægritudine oppressus, ad cœlestem palmam tendit, frater quidam, tota mentis acie diuinis rebus intentus, lumen quoddā summæ claritatis sibi appropinquare vidit. Quo viso, timore, & gaudio pariter correptus, contemplatur manifestò duos Apostolos Petrum, & Paulū, quorum honore anima Sancti Siuiardi decorata miro fulgore candebat.

Creatur Abbas Anisolensis.

Praeclara eius mors.

Fra-

Fratrem verò hæc contemplantem, & Dei bonitatem debitis laudibus extollentem accessit Siuuardus. Et ego quidem, inquit, ô frater nunc graui carnis sarcina liberatus, Christi gratia, & bonitate ad sempiternam lætitiam pergo. Tu autem frater mi eulogias, quas germanæ meæ eiusq; sororibus paraui deferto.

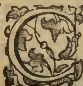
Quis non miretur huius sancti eximiam in fratres charitatem, qui illam amoris in proximos flammam ne tunc quidem extingui passus est, cum iam à corpore auulsus ad cœlestem patriã properauit. Hoc enim semper in vita præcipuè coluit, hoc noctes diesque animo agitauit, quomodo cum propriæ etiam salutis dispendio alijs consuleret. Fratres suos hac vna sæpius ratione consolabatur, quòd singulari Dei beneficio ab aduersa vitiorum tẽpestate ad tranquillum tutissimumque religionis portum translati essent. Quare monebat, & inculcabat assiduò, vt nullis tentationum procellis frangerentur, nullis importuni hostis conatibus cederent, sed constantes vsque ad extremum vitæ spiritũ in Dei obsequio persisterent. Fore namque, vt in vltimo vitæ discrimine fructũ, quem iam propter cæcas errorum tenebras, quibus mens humana miserè inuoluta est, clarius cognoscerent, & abundantius reciperent.

Ad perseuerãtiam suscepti à posito semper hortabatur monachos.

VITA S. CEADDÆ Episcopi.

Ex ea quæ est per Bedam, Ecclesiastica historia gentis Anglorum. Ordinatus est anno Domini 664.

2. Martij.

Eadda Abbas monasterij Lestingehau, qui fuit frater reuerendissimi Antistitis Ceaddi, cum sanctitatis opinione clarus esset, & rerum diuinarum cognitione egregiè instructus, quam præclaris admodum operibus exornabat, vocatus à rege Alchfrid, Cantiam, antistes ibidem à VVini Episcopo (quo solus tunc temporis in vniuersa Britannia legitimè ordinatus inueniebatur) consecratus est. Successit autem in locum Archiepiscopi Deusdedit, qui iam multis clarus virtutibus vitæ cursum cõsummauerat. Id temporis Britannia quadam erroris opinione laborabat, nec erat episcoporum quisquam, præter vnum VVinum canonicè ordinatus. Ceadda autem magno studio, & labore ecclesiasticæ veritati curam impendebat, vniuersamque terram, Apostolico more, pedibus peragrabat.

Consecratur Episcopus.

Interea Vitalianus Romanæ Ecclesiæ Pontifex Theodorum à se Episcopum consecratum in Britanniam cum potestate summa misit, vt & animos hominum erroribus liberaret, & ea quæ ad benè beatèque viuendum spectarent, ordinaret. Ceaddam itaque Episcopum cum argueret, diceretque pontificium munus contra sacras constitutiones administrare, respondit ille: Ego quidem me hoc munere semper indignum iudicaui, lubensque me eo, ô Theodore, abdicabo: nam nisi me ad hoc obedientia compulisset, suscepissem nunquam. Hac humilitatis voce, & Theodoro satisfactum egregiè fuit, & viri virtutem admirans in Pontificia eum dignitate confirmauit.

Vitalianus Romanæ Ecclesiæ Põtifex.

Insignis humilitas eius.

Eo tempore prouinciæ Merciorum Rex Vulfhere præerat, qui in demortui Iarumanni Episcopi locũ sibi suisque à Theodoro Episcopũ postulauit. Et quia Ceaddæ virtutes multis rationibus perspectas habebat (qui vitam tũc temporis in monasterio suo tranquillam agebat) hunc potissimũ desiderabat, obtinuitque tandem à Rege Osvvi (in cuius ditione erat) vt gentis Merciorum, & Lindisfarorum Episcopatum administraret.

Rex autem Vulfhere pietate viri, & candore morum eius mirum in modum delectatus, donauit illi terram ad construendum monasterium quinquaginta familiarũ in loco Etbeaint, idest Nemus, in prouincia Lindissi.

Pro monasterio construendo quantũ illi Rex contulerit.

Episcopalem autem sedem habuit in loco qui vocatur Liecidfelt, in quo, & defunctus ac sepultus est. Fecerat sibi domicilium non longè ab ecclesia remotum, in quo quoties à labore, & ministerio verbi vacabat, cū paucis monachis diuinarum rerum contemplationi operam dabat.

Postquam autem duobus cum dimidio annis ecclesiam suam cum summa pietatis laude rexisset: adfuit tempus quo ad sempiternam gloriam vocabatur. Erat fortè, cum vno, summæ perfectionis, monacho, quem Ovvinum appellabant (qui regiæ domus administratione, cui præfuerat, relicta, monasticam vitam apud S. Ceaddam profitebatur) in suo domicilio, & ille quidē clauso cubiculi sui ostio diuinis attente rebus vacabat, hic verò (quia diuina rum rerum studio minus idoneus habebatur) eò actius omne studium operi manuum impendebat. Contigit interea ab Ovvino lętas suauissimè canētium voces per aera audiri, & quasi de cælo ad terram descēdere, ipsumq; cubiculum, in quo Episcopus erat, circundare, transactoq; quasi dimidiæ horæ spatio, rursus de terra ad cælos ascendere: Ovvinus hac rei nouitate attonitus, dum animo solertı scrutatur, quid sibi voces illæ suauissimæ prætēderent, Episcopus, dato signo, Ovvinū ad se vocat mandatq; vt omni mora postposita, fratres, qui in ecclesia erāt, conuocaret qui mox ad mādatum adsunt. Tum Episcopus, orationem pietate plenam instituit, qua omnes, & singulos, ad cælestium rerum amorem inflammabat, ad diuini iuris cultum mutuam charitatem, & beneuolentiā excitabat; deinde obitus sui diem iam proximè instare dixit.

Ovvinus egregi⁹ monachus ex præfecto aulæ regiæ.

Angelorū cantus.

Ceadda prædicit obitū suū.

Ovvinus autem congregatione fratrum soluta, solus accessit, & toto in terram corpore prostratus: Obsecro te, inquit, mi pater, quidnam erat canticum illud cæleste, quod audiui? Cui ille: Si voces carminis audisti, præcipio tibi in nomine Domini, nē eas ante obitum meum vnquam pandas, renera autem Angelorū spiritus fuerūt, qui me ad cælestia præmia vocabant, post dies septē hoc mortalitatis ergastulo solutum secum adducturos promiserunt. Quod quidem vt ei prædictum erat, ita opere completum est.

Erat autem vir diuinus cū cæteris maximarum virtutum laudibus præditus, tum diuini numinis timore ita omnia vitæ suæ consilia moderabatur vt nihil, nisi prius diuino iudicio ob oculos posito, ageret, nihil nisi mentē diuinam consuleret, attentaret. Memoriam nouissimorum ita profundè cordi suo infixam gerebat, vt si fortè vehementior venti flatus insurgeret, continuò misericordiam Domini inuocaret. Si violentior aura insisteret, procidens in faciem obnixius orationi incumbebat Si cælū aliquo tonitrui fragore emissis ignibus coruscaret statim ad ecclesiā conuolabat, nec prius à lachrymis precibusq; cessabat, quā fuga tis tenebris optata serenitas rediret. Cum autē à suis interrogaretur quare tam instanter orationi incūberet, quasi mundi machina dissolueoda foret, cū tamen nihil præter naturam accideret respōdit vir sanctus: Nō legistis, quia intonuit de cælo Dominus, & Altissimus dedit vocem suam. Misit sagittas suas, & dissipauit eos, fulgura multiplicauit, & cōturbauit eos? His alijsq; multis signis à Deo ad nos missis, de calamitatibus, quæ propter impietatis scelera, & flagitia communibus rebus impendāt, præmonemur; vt arcū illius in nos intentū vitæ cōuersione fugere, & tela sanctissimo illius cultu retundere valeamus. Repręsentat nobis hoc metu extremi iudicij seueritatē, vt fastū, & insolentiam humanæ mentis cō primat, & animos nostros à scelere deterreat. Non igitur iudicia illius horrebimus, non metu illius perterriti, oīa à nobis flagitia repellemus? Quare quoties Dei beneficio admonemur nō oportet nos ad maiorē audaciā istituti sceleris eo abuti, sed intimos aī nostri recessus excutere, nē quid in nobis sit, qđ oculis diuinę maiestatis displiceat.

Timor Domini, quā efficax in viro sancto.

Quid agēdum dum grassatur tempestas.

Hoc erat diuini viri studium assiduum, quomodo ex summis infimi q;

Dei

Dei operibus, sanctissimum eius nomen coleret: & continuò Deum sibi loquentem audiret. Quo sanè studio in tantam Dei familiaritatem venit, vt multis etiam post mortem miraculis coruscet. Sacra eius ossa in beatissimi Apostolorum Principis Petri ecclesia recondita fuerunt, vbi quidam phrenesi miserè laborans, sanitatem consecutus est. Fuit insuper mirum erga sacras eius reliquias piorum deuotionis studium. Nam vt plurimi ipsos puluerés stud osè collectos in aquas miscerent, eaium haustu varios corporis languores depulerunt.

Miracula eius post mortem.

MARTYRIVM SANCTORVM Marini, & Asterij,

Ex eo quod Eusebius in Ecclesiastica historia refert.

3. Martij

TEmporibus ijs, cùm summa Ecclesia Christi pace frueretur, Marinus vir & genere illustris & diuitijs locuples, capitis, propter Christi testimonium Cæsareæ Palestinæ damnatus fuit. Cum enim præcipuum inter alios, in Romano exercitu, dignitatis gradum obtineret, & ordo postularet, vt maiore quodam honore (qui Clima appellatur) potiretur, Adfuit fortè qui graui ambitionis peste correptus, Marinum pro tribunali compararentem, in crimen vocaret, quod teli ctis dijs patrijs, Christi fidem sectaretur Iudex (qui Achaeus erat gentile) vehementer commotus quòd Marinum vultu animoq; imperterritum, non modò non negantem, sed constanter Christianæ fidei religionem profitentem audiret; trium horarum spatium ad deliberandum ei concessit.

Clima dignitas apud Romanos.

Mox igitur è iudicio excedentem Theotecnus, qui ciuitatis illius erat Episcopus, ad colloquium inuitat, & manu prehensa ad Ecclesiam rectà deducit, ipsumq; sanctuarium eum eo ingressus, sacrosanctum Euangelij librum adfert. Tum gladium, quo erat præcinctus, ex vna, ex altera verò parte librum ostendit, præcepitq;, vt, quod magis ex animi sententia esset, deligeret, Vbi verò omni cunctatione remota librum accepit; Age, inquit Theotecnus. Tene quod habes, & Deo adhære fee, cuius spiritu roboratus, gloriam æternam, pro caduca, consequeris Abi in pace. Mox inde redeūtem preco pro tribunali aduocat, qui cum maiorem quàm antea fidei ardorem ac studium declarasset, ac tutum indè, vt erat, ad mortem redacta abductus, martyrio coronatus est.

Theotecnus Cæsareens. Episcopus.

Marinus caditur.

Asterius etiam, vir è senatorum Romanorum numero, cùm Imperatoribus in primis charus, tum omnibus, & nobilitatis & facultatum gratia conspicuus, in eadem ciuitate propter diuinâ animi propensionem, omnium sermone celebrabatur. Qui enim martyri, ipsi mortis articulo adesset, simulatq; è vita migrarat cadauer sustulit, & splèdida ac preciosa tectum veste humerisque impositum decenti sepulchro condidit.

Asterius senator Marini corpus mādat sepulturæ.

Huius viri familiares, cùm alia insignita præclara eius facta, tum istud in primis quod sequitur, plenum admirationis memorant Cæsareæ Philippi, quam Phœnices Paneada vocant, fertur victimam quandam in fontes (qui illic ex radicibus montis Panei, prorumpunt, ex quibus Iordanem profluere dicunt) in quadam diei festi Gentilium celebritate, mactatum conijci, atque eam dæmonis vi ac potestate mirandum in modum, ab eorum aspectu euanescere: miraculumq; videri præsentibus valde memorabile. Quibus Asterium quodam tempore forte interfuisse asserunt, ac eū videri tam multos illius rei admiratione obstupefactos, eorum erroris admodùm misertum esse. Deinde sublatis in cœlum oculis, Deum omnium rerum moderatorem per Christum suppliceni precatum, vt dominum illud, quod populū tanto errore eçcauisset, comprimeret: ipsumq; à fraude ac fallacijs, quas hominibus solet intēdere, coërceret Hoc modo

Asterij vir tus in populo ab errore reuocanda.

modo cum Deum orauisset, repentino victimam fontibus supernatasse: atq; ita rem illam quam tantopere mirari consueuerant, in nihilum interijsse: vsq; adeo vt nullum in posterum in eo loco ex ea omnino ederetur miraculũ.

Est autem martyrij palmam consecutus eum supradicti martyris extremis interesset exequijs; & capite cæsum cadauer subiectis suis humeris, & substrata, qua induebatur veste, exciperet.

VITA SS. MARTYRVM Hemiterij, & Chelidonij Calaguritanorum.

Ex ea quam Prudentius pulcherrimo versu cecinit.

3. Martij

Emiterius, & Chelidoni⁹ militaris gloriæ laude insignes, postquam multo tẽpore Cæsari præclaram in rebus bellicis operam nauassent, secumq; animis reputarent longè clariorem eam esse gloriam, quæ ardẽti mentis studio, vni Christo, abiectis cruentis sæuæ militiæ armis, militabat: cõsilium inter se inierunt quomodo à Cęsaris castris ad cælestia se transferrent. Atrox tunc summæ crudelitatis tempestas in Christianæ fidei cultores grassabatur; omnesq; omniũ generum homines per horrenda supplicia ad impium deorum cultũ quærebantur, cum hi duo præclari milites mutuis cohortationibus, se ad certamen pro Christi gloria subeũdum excitabant. Nosne, dicebant, ad immortalem gloriam creati, & preciosissimo conditoris nostri sanguine redempti, peritutis diuitijs feruiemus? & ad Dei similitudinem facti formatiq; terrenis fæcibus immorabimur? Nunquid ad ludum, ad iocum nati sumus? nunquid ad inanem gloriam durissimo huius militię studio consectandam procreati? Pudeat diutius cæcis errorum tenebris inuolui, quin potius ad verissimæ

Mutua cohortatio ad certamen subeũdum.

virtutis, & sempiternæ gloriæ excellentiam aspiremus.

His cohortationibus mutuis egregiè confirmati, alacri animo ad militiæ tribunum pergunt: aureaq; collo detracta torque, militiæ renũciant. Hactenus, inquiunt, Cęsari militauimus, nunc verò, quoniam summus ille Imperator clariorem benignitatis suæ lucem mentibus nostris immisit, & ad cælestis gloriæ premia vocare dignatus est, certum deliberatumq; est ad illius castra transire. Clarissima n. Angelorum stipendia vehemẽter nos inflammant, vt pro Christi summi æterniq; Dei gloria ad extremum vitę spiritum decertemus. Nam ij, quos vos deos putatis, diuinisq; honoribus, cæci scelere, & amentia, afficitis, vanissima sunt simulacra, nec vllam vobis opem aut salutem præstare possunt.

Tribuno militia se sistunt, ac ...

Cæsaris militia renũciantes libere Christum profitentur.

Hęc cum magna animi libertate, & constantia dixissent martyres, millia statim suppliciorum genera parantur. Et primò quidem rigidissima manibus iniecta vincula, grauissimoq; ferri pondere onerati sunt: multisq; catenarum amplexibus circundati, ad supplicium tracti. Factum est (vt refert Prudentius) temporum malitia, & tyrannorum scelere, qui martyrum pręclara certamina ex omni memoria hominum tollere conati sunt, vt multæ chartę, quæ res gestas illustrissimorũ martyrum continebant, interciderint, atq; hoc modo horum martyrum certamina, magna ex parte interierunt.

Injiciũtur eis vincula.

At verò cum in certaminis loco pręclari martyres consisterent, fideiq; suę tationem inuictis animis testarentur, mirabilis quidam splendor circa eos apparuit, qui instar candidissimæ nubis paulatim sursum ascendit, donec prouolutis in terram genibus, martyres Christo ardentius supplicarent, & sic ipsum cælum penetrare visus est. Stabat hoc spectaculo ingenti horrore perfusa multitudo populi, ipseq; carnifex pauore tabescens manum repressit, qui tamen, nẽ optata martyres gloria diutius fraudarentur, ictũ peregit.

Caeduntur gladio martyres.

Præclara apud eorũ sepulcra eduntur

fut miracula, nam & dæmones ab obsessis corporibus præsenti martyrum virtute fugantur; & homines in scele re obstinati, si fortè accedant, horribili cruciatu t[illegible]entur. Alij a prauitate vitæ ad ho[illegible] pietatisq; studiũ ex[illegible]tur. A[illegible] a vari[illegible] languo[illegible] mita[illegible] curantur, n[illegible]moque non, q[illegible]ue accedit, martyrum virtutem, Christi gratia, & benignitate experitur.

Miracula apud eorũ sepulchra.

VITA S. CALVPPANI Reclusi.

Ex ea qua est per Gregorium Turonen. Episcopum.

3. Martij. Caluppanus ab ineunte ætate monachus.

Caluppanus cum ab ineunte ætate [illegible] pietatis studio Pagra[illegible], tradidit se [illegible] Me[illegible] apud [illegible] mi nos Aruernos, vbi tanta vitæ austeritate, tantaq; c[illegible] parcimonia diuinis rebus incumbebat, vt communem cum fra[illegible] manuum laborem, nimia ine[illegible] non p[illegible] [illegible] [illegible]

Ca[illegible] hitur: nullam [illegible] sitis montibus [illegible] Cuius vallis [illegible] qui hunc montem [illegible] dilabitur. In huius ergo [illegible] ram (quæ priscis quondam [illegible] transitum hostium receptacu[illegible]) eremita sanctus ingreditur, & [illegible] lapide, habitacula [illegible] per scalam valde difficilem scanditur. Locus etenim ille tã [illegible] ascensum præbet, vt ex à ipsis feris magnã

Caluppani mirabile habitaculum.

molestiam exhibeat. Hoc in loco orãti (vt ipse [illegible]bis cum lachrymis referre solitus erat) serpentes super caput eius frequenter decidebant, ingenteq; horrorem, [illegible] suis collum inuolnẽtes, infer[illegible]baut. Sed fuit hoc antiqui serpentis [illegible], [illegible] hoc eum terrore a suscepto [illegible] contendebat.

Nam cum [illegible] mẽtis acie in oratione [illegible] nec posset his terroribus frangi, ecce duo immensæ magnitudinis dracones adfuere, quorum vnus altero valentior, erecto pectore se tot[illegible] os B. viri erexit. At ille ingẽti pauore [illegible] [illegible] lapidis [illegible] corruit. Hac [illegible] cum [illegible] [illegible] Dnica[illegible] mẽbra [illegible] paulatim ad [illegible] Tũ vir Dei [illegible] hydræ crucis signũ [illegible] [illegible] in fuga [illegible]. Interea [illegible] B. viri [illegible] [illegible] Dei n Christi [illegible] valido cũ [illegible] [illegible] [illegible]

Dæmonũ insidiæ.

Signo crucis fugat dracone.

Fonte à Deo impetrat.

Caluppanus fuit presbyter.

Qui hæc officia summo cùm corporum tum animarum fructu exercebat. Nec tamen ea propter sese in publicum dabat, sed [illegible] honestè de rebus diuinis [illegible] exercebat, & Sacrosanctæ crucis [illegible] miraculo mirabili virtute diuersa morborum genera fugabat. Denique in hac [illegible] religione vitæ cursum, quinquagesimo ætatis suæ anno feliciter consummauit.

VITA S. CHVNEGVNDIS Imperatricis, & Virginis.

Ex ea quæ est apud Surium. Claruit sanctitate circa annum Domini 1030.

3. Martij.

Imperatores in coniugio Virgines.

CHunegundis quamuis sacro matrimonij vinculo Henrico secundo Romanorum Imperatori copulata esset, pura tamen a morte ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virginitatis [illegible] virginitati [illegible] & calumniis eius pudicitiam traducere conaretur, comprobauit: nam & ignitos vomeres [illegible] plantis calcauit, & omnem [illegible] malitiam egregiè superauit. Cum autem summa Imperij gloria floreret, [illegible] ad omnē luxum exercendum stimulos haberet, eos [illegible] pietatis studio repressit, vt opes omnes, & facultates ad Christi gloriam [illegible] Templa [illegible] & monasteria regali magnificentia erigeret [illegible] quæ ad vitam [illegible] beatæ [illegible] In loco [illegible] ecclesiam eximiæ [illegible] sub Apostolorum principe, & Georgij martyris [illegible] statuit, cui parti [illegible] monasterium ad [illegible] in honore S. Michaelis Archangeli sub regula B. [illegible] successit. Tertiam [illegible] Canonicorum [illegible]

Nudis plantis ignitos vomeres calcauit

Liberalitas Chunegundis in monasteria, & ecclesias.

dedicauit, quam Benedictus Pontifex solenni ritu consecrauit. His accessit monasterium Saluatoris nostri Iesu Christi, quod sacris Virginibus, S. Benedicti regulam sectantibus, donauit. Ardebat incredibili virgo sancta pietatis amore, omnibusque modis diuini numinis cultum amplificatum cupiebat. Cumque Henrici [illegible] voluntatem, pijs his operibus mirificè consentientem haberet, nullum non monasterium, vel nimia antiquitate collapsum, vel opibus exhaustum, eximia eius pietate egregiè refectum fuit. Et quidem Henrici Imperatoris, omnibus maximarum virtutum ornamentis, excellentissimi vita, & res diuina virtute gestæ literarum monumentis ab Adelboldo Vltraiectensium Episcopo, illustrata sunt. nunc ergo Chunegundis, cui us ante terris conuersatio cælestis fuit, vitam in oculis omnium constituamus, quò ad similem pietatis gloriam incitemur.

Adelboldus Episcopus Vltraiectensis [illegible] [illegible] vitam, [illegible]

Postquam Henricus vitam hanc cum [illegible] commutasset, cœpit virgo Dei, acrius ad rerum diuinarum [illegible] aspirare, & diurno quidem tempore assiduo studio benignè faciendi [illegible] exercebat, omniumque necessitatibus larga manu consulebat; nocturno verò mentis altitudine in cœlo versabatur. Mox autem vt Conradus in defuncti locum ad regni gubernacula admotus fuit, omni rei terrenarum rerum cura expedita, Christo arctissimo sancti [illegible] religionis vinculo se coniunxit. Adueniente anniuersario transitus Henrici dies, cum Archiepiscopos ad Confugiensis ecclesiæ dedicationem, inuitauit, & ecce [illegible] Missarum solennia imperiali [illegible] magnificè cultu ornata, summum ante altare virgo Dei deuota processit, ibique crucem è ligno in quo Christus pro generis humani salute mactatus [illegible], obtulit. Deinde peracta Euangelij lectione, regalem auro fulgore [illegible] vestem, [illegible] [illegible] [illegible] quam suis [illegible] [illegible] [illegible]

Moritur Henricus [illegible] Dei [illegible]

S. Chunegundis monasticam induit habitum

gio-

gloriæ vanitatem, præcisis capillis, excelso admodum animo damnauit, & sacrum ab Episcopo velum gratulabunda accepit. Nemo, qui tanto spectaculo interfuerat, lachrymas continere potuit cum principem fœminā summis opibus affluentem, cuncta despicere, & pro nihilo reputare, & Christi amore vehementer incensam incredibili mentis alacritate rerum omnium inopiam appetere cernerent. Sacris igitur hoc modo ædibus libere inclusa, admirabile virtutis specimen cunctis præbere, & non modò sese, sed omnes ibidem Christo seruientes mirabiliter ad cœlestium rerum amorem incitare cœpit. Diuinarum rerum considerationi noctes cum diebus iungebat, nec prius in somnum fessa declinabat lumina, quam extrema lassitudine opprimeretur; & tunc quidem delicata virginis membra non lectus mollibus suffultus plumis, sed duro stratus cilicio excipiebat.

Rerum se adib. libēter inclusit.

Lectus ei cilicio instratus.

Accidit quandoque, vt sacra quædam puella sacros illi de more codices prælegeret: cumque in multam noctem lectio protracta fuisset, lumen è manibus elapsum ingentem flammam excitauit, suaque [illegible] extremum [illegible] minabatur. C[illegible] cum [illegible] s [illegible] co[illegible] a [illegible] ciu[illegible] s [illegible] q[illegible] tei tu[illegible] erant.

Signo crucis incendium extinguit.

Habebat secum sororis suæ filiam Iuttam nomine, [illegible] ædibus [illegible] sam, quæ a [illegible] o[illegible] disciplinis imbuta, & [illegible] tione non mediocriter instructa, [illegible] a-terteram non minus religionis [illegible] dilectionis amore secuta fuerat. Cumque mirifico virtutum [illegible] splendore omnium sibi animos [illegible] è cō ciliasset, tum facilè maie[illegible] singulari sua modestia, & prudentia [illegible] in one cœnobio ad[illegible], vt primam in eo cœnobio, eam Abbatissam constitueret, quæ tamen postquam ad eum honoris gradum euecta, & libertatem assecuta fuit, paulatim seuerioris disciplinæ obliuisci cœpit. Matertera, vt statim diffluentes mores animaduertit, indignè admodum patiebatur pietatis cultum in ea interire, per quam cæteri excitari debuissent. Grauissimis igitur verbis eam ad veteris disciplinæ seueritatem reuocare instituit, deinde orare, & obsecrare ne vellet se suaq; prauitate vitæ in sempiternum animarum periculum adducere, sed cum nullam melioris frugis spem daret, & quadam die, cæteris diuinis rebus operam nauantibus, cum quibusdam in conclaui epulantem reperisset, zelo pietatis armata, cum verbo correptionis dexteram eius maxillam percussit: quæ, quasi [illegible] quoddam, [illegible] manu [illegible], toto vitæ suæ tempore [illegible]. Fuit [illegible] acerrimus [illegible] ad virtutem [illegible]lus: sed plurimos, ad quos huius rei memoria peruenit, a vitijs ad meliores vitæ frugem reuocauit.

Iuttā neptem suā Abbatissā cōstituit.

S. Chunegundis cædit dissolutam Abbatissam.

Quindecim in monasterio annos incredibili vitæ austeritate vixit, omnibus tamen suauis admodum, & benigna. Nihil erat eius seueritate iucundius, nihil iucunditate seuerius: tristis in risu, in [illegible] suauis. tandem diutino vi[illegible] um, & [illegible] abo-re[illegible], in morbum in[illegible], [illegible] factus, te[illegible] fe[illegible] quo [illegible] am [illegible] o [illegible] I[illegible] Imperatoris [illegible] da [illegible] illa, [illegible] Am[illegible] us iste, [illegible] meus, [illegible] hæc. Ornatus hic [illegible] onio, & his [illegible] miseræ carnis [illegible] corpus [illegible] quam [illegible], ac Domini Henrici Imperatoris [illegible] poni-te. R[illegible] cunctis [illegible] sui cū multis [illegible] dede-r[illegible]. F[illegible] in Bab[illegible] ecclesia cum [illegible] a, [illegible] tamen co[illegible] Sanctitatis eius [illegible] pro [illegible] sta-[illegible] Nam, & infirmi, qua-cunq; ægritudine oppressi, sanitatem reci-

15. annos vixit in monasterio.

Non vult vt Imperatrix sed vt sanctimonialis sepeliri.

recipiunt, & mentes in scelere pertinaces, & [illegible] peccatorum caligine inuolutæ, illustrantur.

Præclara eius miracula post obitum.

Anno [illegible] nationis Domini 1189. Indictione secunda Tremone tertio decimo Bambergensis ecclesiæ Episcopo, quarto sui Pontificatus anno ad vincula S. Petri, dum populus [illegible] more ad sacrum virginis tumulum, orationum, & vigiliarum causa adesset, dæmoniacus quidam, qui proprium [illegible] sensum, mente planè, ab omni pietatis, & [illegible] cognitione, alienatam, flammis [illegible] exusserat, duris constrictus funibus [illegible], [illegible] aliorum adiutus [illegible], & amentia [illegible], & [illegible] horrendas [illegible] blasphemias [illegible] Dei la[illegible] laxans. [illegible] am omnium mem[illegible] officio [illegible] de[illegible] tutus adductus [illegible], q[illegible] etiam [illegible] tem mul[illegible] us con[illegible] cutus est. Huius [illegible] d[illegible] o cæcitatis [illegible] tatis [illegible] adep[illegible].

ILLE FATUR MARTYRIUM [illegible] Tres [illegible] Nicome[illegible] pis [illegible] Septembris [illegible] [illegible] idem re[illegible] fit.

4. M[illegible] Hic [illegible] natal[illegible] d. enim [illegible] pleb. e[illegible] translatio celebratur

N[illegible] tyrannus Maximianus ci[illegible] Nicomediâ [illegible], omnes [illegible] incolis [illegible] vt [illegible] cu[illegible] Christianæ [illegible], co[illegible] [illegible] Christi [illegible] set. [illegible] pietati [illegible] supplic[illegible] c[illegible] ad [illegible] V[illegible] al è [illegible] colen[illegible].

Sæua Christianorum persecutio

Viri [illegible] propin-qui propinquos, [illegible] lecti, [illegible] pœna [illegible] tradebant.

Christiani Viri offeruntur Maximiano.

F[illegible] tunc quidam egregij Christi [illegible] spelæa [illegible] tarum, nocturnis [illegible], ac [illegible] cibus [illegible] tes [illegible], & [illegible] ferro crudeliter vincti in ciuitatem adducti. Qui mox Maximiano oblati, interrogati fuerunt: vnde essent, & [illegible] audiuissent quænam [illegible] cõ[illegible] supplicia, omnibus Christianæ [illegible] cultoribus. Cui [illegible] constanti animo responderunt: Nos quidem à [illegible] religione Christiani [illegible] autem audiuimus, se[illegible] iussionem, & mentem tuam [illegible] pr[illegible] impietatis dementiam, [illegible] mus. Quibus Rex ait: [illegible] nostra à vesana mente [illegible] tis? Per deos magnos, [illegible] e pes, exterminatur, & [illegible] cædatur, videamus [illegible] D[illegible] rum de manibus illos meis eripiet.

P[illegible] respondet Maximiano.

Caduntur neruis.

Hæc cum dixisset, tres crudelitatis ipsius ministri, crudis boum neruis at[illegible] p[illegible] cerũ: & [illegible] eos [illegible] unt. At martyres, [illegible] viros Quin[illegible] in-[illegible] tres ẽt [illegible] es terrores [illegible] nob[illegible] te [illegible] as. Maximianus hanc lo[illegible] c[illegible] am admirans, dixit ad eos: Ipsi [illegible] mortalium, iã ego [illegible] vobis præc[illegible] iudico, & vos coronas exp[illegible]: [illegible] hanc doctrinam vestram, [illegible] ra[illegible] valde [illegible] oluamini. Ad hæc martyres: Per[illegible] Deus, qu[illegible] causa affli[illegible] seruos e[illegible] us, nulli culpæ affines. His au[illegible] tyrannus immo[illegible] co furo[illegible] clamauit: Lapidibus ora eo[illegible] ite. [illegible] protinus m[illegible] erant. At martyres ma[illegible] in [illegible] P[illegible] cato [illegible] es [illegible] bo[illegible] ris [illegible] S[illegible] verè [illegible] am [illegible] la-pi[illegible] rere [illegible], fili Di[illegible] bo[illegible] virtutem [illegible] scees?

Ora eorũ lapidib. cõ[illegible] tūntur.

ctes? Ad hæc Maximianus ira vehementius inflammatus: Per Deos magnos, inquit, vestras ego linguas exscindam, vt ex vobis discant, mortales non contradicere Dominis suis. Sed dicite quænam mihi sunt supplicia, quæ minitamini, constituta? Cui martyres: Tu quæris, inquiunt, quæ supplicia? Illa ipsa quæ Deus diabolo, & angelis eius, iusto iudicio, præparauit: ignis inextinguibilis, vermis immortalis, & tormenta in omni sæculorum æternitate duratura. Maximianus, hac tam acerborum denunciatione suppliciorum, vehementer irritatus: Iam, inquit, linguæ vestræ excindentur, & conuersus ad ministros præcepit: vt martyres ferro per omne corpus constrictos in custodiam abducerent.

Maximianus iubet martyres duci in custodiam.

Porrò Hadrianus, qui in officio primas tenebat, videns tam inuictam in supplicijs perferendis martyrum virtutem, dixit ad eos: Adiuro vos per Deum vestrum, pro quo hæc patimini, dicite mihi, quam remunerationem, vel gloriam, pro his tantis tamq; immanibus cruciatibus, expectatis. Cui martyres: Gloriam, quam securi à bonorum omnium largitore Deo, expectamus, tanta est, vt non modò verbis explicari: sed nec mente quidem concipi possit. Hæc audiens Hadrianus, alacri animo statim in medium impiorum agmen prosiliuit, & se quoque Christianum esse audacter confessus est. Ministri turbati, sanè, hæc sine mora regi in palatio annunciarunt, qui penè in stuporem versus, eum ad se adduci iussit, & ait: Adriane, quæ te mentis insania exagitat, vt volens in perditionem ruas? Cui Hadrianus: Nequaquam, inquit, ô Rex insanio, sed ab insania ad sanam mentem reuersus sum. Audiens hæc Maximianus: Quid, inquit, multa loqueris? Pete veniam, & linguæ tuæ lapsum coram omnibus agnosce. Hadrianus verò: Equidem, inquit, ô Rex, deinceps à Deo malefactorum meorum, & superioris vitæ errorum veniam petam. Maximianus hac confessione non mediocriter turbatus, iussit eum ferro vinctum cum reliquis martyribus ad carcerem trahi, vt præfinito die extremum de omnibus supplicium sumeret.

Hadrianus credit in Christum.

Ducitur cum alijs in carcerem.

Dum hæc fiunt vnus è seruis Hadriani, festinus domum abijt: & vxori eius Nataliæ mariti sui captiuitatem nunciauit. Quæ primùm quidem vehementer turbata, scissa veste, animi dolorem cum miserabili sanè eiulatu testabatur. At postquam, causa captiuitatis exposita, intellexisset, pro Christi eum nomine vincula gaudentem excepisse; vix præ lætitia lachrymas continuit. Erat. n. Christianis orta parentibus egregiè pia, nec ante illum diem propter persecutionis immanitatem, religionem profiteri ausa fuerat. Tunc verò cum maritum cœlesti luce, è densissimis impietatis tenebris, ereptum cognouit: mutata veste summo cum gaudio ad carcerem abijt, terque ad viri sui pedes procidens, vincula, quibus constrictus erat exosculabatur, fœlicem eum, ac terq; quaterq; beatum prædicans quòd dignus inuentus esset, pro Christi nomine contumeliam pati. Deinde simili pietatis ardore, cum lachrymis reliquorum martyrum (qui erant numero viginti tres) vincula exosculans, præcabatur, vt eum suis consilijs ac monitis, præclaro in certamine confirmarent. Habuit etiam luculentum sermonem ad maritum, quo eum partim ad constantiam incitabat, partim rogabat, nè, se absente, fœlicem illum cursum certaminis perficeret, & siquidem sermone in vesperum protracto, domum redijt.

Hadriani mariti sui vincula Natalia exosculatur.

Pauci autem post diebus tempus adfuit, quo Maximianus exulceratum adhuc vehementer animum suum, martyrum sanguine sanare constituit. Quod vbi Hadrianus compertum habuit, statim, vt vxorem suam in certamine, quemadmodum conuenerant, præsentem haberet, corruptis ingenti pecuniarum largitione, custodibus, domum suam abscessit. Cumque in itinere constitutus, ædibus appropinquaret Natalia vxor eius, incredibili affecta dolore, amarissimè flebat. Diuulgato namq; hominum rumore ad aures

Piissima fœmina mœrore dolet dum putat maritum suum à Christo defecisse.

eius peruenerat, Hadrianum à professione Christianæ fidei resilijsse. Vnde vix mentis compos maritum iam domum ingredi cupientem summa cum indignatione exclusit: altero quoque verbo perfidum illum, timidum, ac mortalium omnium miserrimum appellans: se verò fœminarum omnium infœlicissimam clamitabat. Quo modo, dicebat, hanc tantam impietatis notam inter Christi fideles ferre potero, qui putabam me martyris vxorē appellandam, cum nunc perfidi, ac transgressoris coniunx tu sis?

Hæc Hadrianus audiens summa voluptate tenebatur, quòd cerneret fœminam, eamque iuuenem, & non amplius, quàm menses tredecim sibi coniunctam, tanto fidei, ac pietatis ardore flagrare. Vnde cum diutius amoris sui erga eam flammam abscondere non posset, in hæc verba cum lachrymis prorupit: o fœminarum decus, ò martyrum omnium gemma præclarissima, citò aperi. Non enim ego, vt tu existimas, à Christi confessione defeci, aut suppliciorū metu deterritus, huc confugi: sed vt te certaminis nostri iam iam futuri, spectatricem habeam, huc adueni. Aperi igitur, & vnà meū in stadium ingredere. His auditis, Natalia, reseratis foribus, in oscula, & amplexus mariti ruit, & omnium quasi rerum oblita, festina cum marito ad relictos in carcere socios abijt. Quò vt peruentum fuit, Natalia Dei ancilla ad pedes sanctorum se prosternens, vincula eorum exosculata est: & corpora à supplicijs iam putrefacta, septem in carcere diebus fouit, & linteis sanctorum plagas magna cum reuerentia tersit. Vbi verò dies supplicio destinata aduenit, omnes quidem tribunali oblati sunt; sed cum reliqui omnes præcedētibus iam tormētis attriti fuissent; solus Hadrianus, viribus adhuc integris, ad quæstiones quæsitus est. Expoliatum ergo vestibus, & proprijs manibus eculeū ferentem, sistunt tyranno: qui primū vultu placido, Hadriane, inquit, quæ tua nunc sententia, quæ mens est: adhuc permanes in insania? Cui Adrianus: Iam tibi dixi me ab insania recessisse: & ideo ad uitam hanc pro Christi nomine profundēdam, promptum paratumque esse. Hoc accepto responso, tyrannus lignis eum contundi, & à quatuor tandem lictoribus fustibus cædi iussit.

Hadriani piissima voces ad coniugem suā Nataliam.

Natalia martyrū plagas septē diebus in carcere curat.

Hadrianus duci iubetur ad supplicium

Hadrianus lignis, & fustib. cæditur.

Interea Natalia cum sanctis martyribus in genua prouoluta, preces sine intermissione pro mariti constantia ad Deum fundebat. Maximianus verò nullum non mouebat lapidem, vt martyrem à constantia deijceret. Tandem cum diu multumque supplicijs sæuitum esset, ait: Hadriane, profectò non possum, ego tantam animi tui generositatem, corporisque pulchritudinem, sine maximo doloris sensu aspicere. Quare consule tibi, consule mihi, & magnos Deos adora, vt multiplicatis honoribus in pristinum te dignitatis gradum restituam. Es enim iuuenis honesto loco natus, & maximis honoribus dignus. Cæteri verò, qui te suis persuasionibus, in hanc mentem atq; adeò in pestem, & exitium impulerūt, homines sunt pauperes, & obscuris natalibus orti. Ad hæc Hadrianus: Tu quidem, ò Imperator, optime, & patriam, & genus, & auos proauosque meos nosti: verùm si illorum, qui tibi despectui sunt, illorū dico sanctorum, genus, & opes, & quam expectant, patriam nouisses, non dubito quin te humi ad illorum pedes abijceres, supplexque eorum preces exposceres.

Maximianus est blanditijs à cōstantia depellere nititur.

Ad has voces ira inflammatus Maximianus, iubet martyris ventrem à quatuor viris fortissimis tanta crudelitate verberari, vt effusis in terrā intestinis, nec ipse quidem crudele spectaculum immotis oculis ferre posset. quare iussit martyrem cum cæteris sanctis ferro constrictum ad carcerem reduci. In ipso verò itinere Natalia suauissimis amplexibus in maritum ruens, & oscula figens dixit: Iam te ò marite, ō lumen meum, beatum prædico, qui sanctorum consortio dignus effectus es. Perge modò eadem

Venter eius verberatur, & viscera effunduntur.

Natalia egregiè cōfirmat Hadrianum.

fort-

fortitudine: & animo in sola Christi Iesu gratia confirmato, palmam apprehende. Hæc, & alia multa dicens, cum multis religiosis admodum matronis in carcerem cum comitata est: vbi omnes martyrum necessitatibus certatim inseruiebant: aliæ vulneribus medebãtur, aliæ putredinem stolis suis abstergebant. Natalia verò profluentem è mariti vulneribus sanguinem abstergebat, eoque caput suum, ac membra perungebat.

Natalia sanguine mariti sui tingit caput suum.

Cum verò tyrannus pia matronarũ obsequia, martyribus in carcere exhibita, intelligeret; vetuit, nè cuiquam illarum aditus in carcerem deinceps pateret. Quo audito Natalia, tonsis capillis, sumptoq; virili habitu ingressa est, & sola, omnium vulnera fouit curauitq;. Cuius virtutem reliquæ statim imitatæ, se in nullo pietatis officio superari passæ sunt. Quod postquam Maximianus comperit, rum etiam nè martyres, omnibus iam pęnè viribus destituti, naturali morte tyrannidem eius subterfugerent: iussit incudē adferri, vt truncatis in ea manibus pedibusq;, vitam tandem cum morte commutarent. Allata autem cum vecte ferreo incude, Natalia quæ præsens aderat, orare, & obsecrare lictores cœpit, vt maritum suum eo ante alios suppliciο afficerent, nè, pęna atrocissima sanctis illata, terreretur, obtemperarunt libenter carnifices, cumq; extēso super incudem Hadriano, ad cædem inferēdam parati starent, Natalia pedem eius apprehendens, lictoribus eum feriendum extendit. Et quidem confractis iam cruribus, & pedibus amputatis, Natalia: Precor, inquit, te mi domine serue Christi Iesu, extende etiã, & manum tuam, nè vlla in re sanctis martyribus inferior sis. Extendit igitur Hadrianus manum, quam Natalia lictoribus feriendam præbuit. Præcisis itaq; manibus, & pedibus, Hadrianus totus in suo sanguine volutatus, beatum Deo spiritum reddidit. Cæteri verò Martyres eodem supplicio consumpti, læti è corporis ergastulo ad cœlum euolarunt.

Vide S. Nataliæ facinus.

Orat Natalia lictores, vt maritũ suum ante alios martyrio afficiant.

Nota Nataliæ virilē animũ.

Excedit è vita Beatissimus Hadrianus Item alij.

Maximianus autem, omnibus iam fęlici morte interemptis, nè quis eorũ reliquijs honos à Christianis haberetur, iussit corpora flammis exuri. Dũ verò carnifices sacratissima martyrũ corpora asportarent, Natalia stillantē sanguinem magna cum deuotione excepit, & reliquæ matronæ, ipsas carnificum vestes, quæ Sacrosancto martyrum sanguine tinctæ erant, ingenti precio redemerunt. Tanta tunc erat reliquiarum reuerentia, tantus honos ijs (vbi nunc pietas, ò tempora, ò mores) qui pro Sacrosancto Christi Iesu nomine, viam cum sanguine profundebant.

Nota hic quãti fecerit antiquitas reliquias sanctorum.

Porrò Natalia cum cerneret sacras reliquias exurendas esse, manum sui mariti in sinum recondidit, & abiens, tota mente in peracto, tanta cum virtute certamine, absorpta erat. Cum verò sacra corpora in ardentem fornacē coniecta videret, facto impetu cum magna voce, voluit se in ipsas flammas præcipitem dare. Sed accidit, vt repentina tonitrua, cum horrendo fragore, & fulgura, & pluuiæ, & grandines, & horribilis deniq; terræmotus totam ciuitatem cōpleret, atq; omnes in fugam, sola Natalia relicta, conuerteret. Quidam è carnificibus tanto tūc terrore repleti sunt, vt cadentes in facies, subitò, exspirauerint: corpora verò, sedata tempestate, ab omni combustione illæsa atq; integra inuenta sunt, prorsus, ut nec capillus quidem, vel minimum ab igne detrimentũ passus sit.

Corporæ martyrũ tonitru, et pluuia ab incendio preseruantur.

Postquam verò aeris tranquillitas redijsset, homo quidam loci illius egregiè pius, cum coniuge sua Bizantium, propter impij regis tyrannidem, profectus, sacra martyrum corpora naui imposita, cum summa Nataliæ, & reliquorum, qui aderant, fratrum voluntate secum asportauit, & summo in honore, ac reuerentia habuit.

Porrò Natalia, reseruata sibi beatissimi Hadriani manu, quam purpura obuolutam, & myrrha perfusam ad caput lectuli sui repositam habebat, in domo sua, die ac nocte precibus, ac vigilijs intenta, perseuerabat. Eo tempore

Tribunus ciuitatis postulat Natalia à Maximiano coniugem.

pore ciuitatis illius tribunus per ipsã sibi à Maximiano coniugem: erat n. eximia corporis pulchritudine prædita, & inter clarissimas fœminas facilè prima. Imperator autem cum annuisset, & ille statim animum illius per honestas matronas ad coniugium solicitaret: simulauit se hoc nuncio mirum in modum lætari, petijtq; sibi trium dierum inducias tribui, quibus se ad tam splendidas nuptias parare posset. Interim cum animo suo fugam meditabatur, vt quod reliquum erat vitæ, apud sacras martyrum reliquias, in pietatis studio transigeret. Igitur cubiculum suum sola ingressa Deũ enixè precata est, vt eam ab omni carnis cupiditate impollutã conseruaret, & sine errore Byzantium perduceret. Hæc cũ precata esset, mœrore nimio oppressa obdormiuit: & ecce vnus è sanctis martyribus adstitit ei dicens: Pax tibi Natalia. Confide non te despexit Deus, neq; nos obliti sumus laborum tuorum, quos propter nos suscepisti, Perge Byzantium, ibi enim te visitabit Deus, & perducet ad nos.

Natalia fugit Byzãtiũ ad martyrũ corpora.

Hac visione Natalia mirificè exhilarata, sacra sanctissimi mariti manu assumpta, relictis opibus, & cæteris omnibus quæ possidebat, Byzantium ad sanctorum corpora perrexit. Quò cum salua, & incolumis delata esset, statim sacrum, quod ferebat, pignus cum gaudio, & lachrymis super Hadriani corpus deposuit, & quia ex nauigationis laboribus admodum fatigata erat, voluit breui somno collapsas vires nonnihil refocillare. Et ecce Hadrianus quiescenti apparens: Bene, inquit, huc aduenisti ancilla Christi, & martyrum filia. Veni ad nos in requiem tuam: veni & percipe ea quæ tibi debentur. Hæc cum diceret; Natalia mortali. tatis vinculis soluta, vnà cum marito ad cœlos profecta est.

S. Natalia euaturad cælum.

DE SANCTO PHOCA Martyre,

Ex S. Gregorio Turonensi. De gloria Martyrum. Huic Martyri Basilius Imperator ingentem basilicam erexit Constantinopoli, quam etiam celebri monasterio auxit.

PHocas quoq; martyr, & ipse his martyribus regione cõiunctus apud Syriã requiescit, qui post multas quas pro nomine Redẽptoris est passus iniurias, qualiter de antiquo illo serpente triumphauerit, hodieque populis declaratur. Deniq; si in quempiam in his locis coluber morsum stringens venena diffuderit, extemplo qui percussus est, vt ianuam atrij, quo martyr quiescit, attigerit, compresso tumore, enaeuata virtute veneni, saluatur. Ex quibus nonnulli (vt celebre vulgatum est) iam tum di malæ bestiæ ictu, iam toto corpore incrassante veneno, in hoc prostrari, vt spiritum exhalarẽt, inter manus delati, & in atrio positi sunt sanati: nec vnquam ob hoc virus obire hominem fas est, si sacrum limen fide plenus attigerit.

5. Martij.

VITA S. THOMÆ Aquinatis sanctitate, & doctrina clarissimi,

Ex ea quæ est apud R. P. Surium Obijt anno Domini. 1274. Nonis Martij.

THomas Aquinas omnibus naturæ, & gratiæ donis excultissimus, patrẽ habuit Landulphũ noĩe, ex illustri familia Comitũ Aquinatum: matrẽ verò Theodorã, & generis, & morũ nobilitate insignẽ, patria, Neapolitanã, summa virtute fœminã. Porrò cum mater eum vtero gestaret, uir quidã in Cãpaniæ monte, re & no-

7 Martij. Patria, et parentes eius.

Eremita Bonus. & nomine Bonus, eximia sanctitatis laude clarus, ad eam in castro suo Rocha Sicca morantem accessit, & spiritu prophetico, qualem esset paritura filiũ prædixit. Natus deinde puer est, cui Thomæ nomen impositum fuit: qui à primis infantiæ dieb. admirabile virtutis specimen dare cœpit. Nam adeo literis deditus erat, vt cum aliquando nutrix aquis eum in balneo abluere vellet, chartam è terris sublatam, in qua angelica salutatio scripta visebatur, tanta pertinacia manu retinuit, vt nullis eam modis extorquere possent: quam etiam mox deglutiuit. Cum eũ à lachrymis ad hilaritatem reuocare vellent, librum offerebant, cuius vel primo aspectu conquiescebat.

Anno ætatis suæ quinto traditur in Casinẽse monasteriũ literis & pietate imbuẽdus. Mox vt annum ætatis quintum attigit, à parentibus ad amplissimum Casinense monasterium pietate, & literis imbuendus, missus est. Vbi sanè eximijs ætatem virtutibus vincens, tanta morum grauitate, modestiaque versatus est, vt dissolutos aliorum nobilium mores (qui ibidem cum eo instituebantur) summo studio diligentiaq; vitaret. Mentem verò ita ad cœlestes res contuendas collectam instructamq; gerebat, vt frequẽter duabus amplius horis summa spiritus attentione precibus incumberet. His præclaræ pietatis, & doctrinæ iactis fundamentis, annos natus plus minus decem, Neapolim destinatur: vbi admirabili ingenij viuacitate, vberrimos in literis fructus fecit. In Grammatica, Dialectica, & Rhetorica, fertur quodam Martino peritissimo præceptore vsus: in Physicis verò Petri Hyberni ci fontes sectatus est. *Mittitur Neapolim Præceptores eius.*

Iamq; Neapoli fama virtutum eius maxima celebritate increbrescebat, cũ Thomas, non tam quid homines de ipso prædicarent, quàm quomodo præpotenti Deo gratam offerret seruitutẽ, toto mentis studio cogitabat. Contigit fortè eo tempore, F. Iohannem de S. Iuliaco (cuius tũ eruditio singularis, cum non mediocri sanctitatis laude cõiuncta, in admiratione erat) in Thomæ colloquium incidere, qui post breuem sermonẽ vltrò citroq; familiariter habitũ, vehementer eũ ad rerũ terrenarũ contẽptum hortari cœpit. Ardebat iã ante incredibili cœlestiũ rerũ cupiditate S. Thomas, intimoq; mẽtis ardore D. Dominici institutũ amplectebatur. Itaq; postquã sua iam spõte satis incitato calcar à F. Iohan. additũ fuit: statim contẽpta illustri generis dignitate, posthabitis amplissimis opib⁹, omniq; fastu, & pompa mundi huius cõculcata, S. Dñici habitum annos natus tredecim induit, omnibusq; ad spirituale certamen subeundum necessarijs armis, à F. Thoma Agni de Lentino, tunc quidem Priore Neapolitano, postea verò ex Messanensi, Archiepiscopo Hierosolym. instructus est. *Amplectitur S. Dominici institutum.*

Hæc res cũ oĩum animos vehementer permoueret, tum eius mater (vt est matronarum in filios vehemens affectus) id adeo acerbè tulit, vt multis stipata matronis, Neapolim venerit: sed fratres Dñicani, fraudes & blanditias matris veriti, Thomam summa festinatione primùm Romam, inde in Tusciam, mox Parisios deducendum curarunt. Mater autem nec corporis teneritudine, nec itineris labore deterrita, Romã abeuntem insequitur: sed cũ nec ibi potestas ei conueniendi filium fieret, insidias struere aggressa est, quibus filium, vel inuitum ab instituto reuocaret. *Mater eius indignè fert.* *Mater eũ Romã insequitur.*

Eo tempore, fratres S. Thomæ Lãdulphus, & Arnoldus viri militaris gloriæ, & prudentiæ opinione insignes, apud Fredericum II. Imperat. degebãt. Ad hos mater literas dedit, quib. eos ad monuit, vt Thomã ex Italia in Gallias transeuntẽ ex insidijs interciperent. Lectis literis fratres animis grauiter cõmoti, rem prospero successu conficiũt, & Thomã ad matrem remittunt. Mater ex Thomæ conspectu ingenti cumulata gaudio, maternis blandimẽtis eum aggreditur, & omni conatu, vt sacrum deponat habitũ, laborat. Sed cũ eum altiore pietatis fundamento nixum videret, quàm vt blanditijs inflecti posset: custodiendum illum militibus in castro quodam tradidit. *Fratres S. Thomæ.* *Thomas à fratribus comprehẽditur.* *Traditur custodiæ.*

Interea Landulphus, & Arnoldus Thomæ fratres aduenerunt; qui cum frustra multis verbis insuperabilem eius constantiam tentassent, sorores suas, vt ad eum se conferrent, & à sententia deducerent, hortati sunt. Sed illæ, postquam sermonem cum eo contulissent, ita animis repente immutatæ sunt, vt altera earum, posthabitis mundi pompis, sacris se virginibus libenter coniunxerit, & ad extremum vitæ spiritum, in Christi seruitute, cũ magna sanctitatis laude perstiterit.

Soror eius similiter Christo se consecrat.

Ea res fratrum animos ad multò maiorem iracundiam prouocauit, eoq; furoris pertraxit, vt post multas iniurias cum insigni contumelia Thomæ illatas, sacrum habitum discerperent, quas uir sanctus non modò patienter, sed magno cum animi sui gaudio tulit. Non potuit autem irritatus furor quiescere quin ad atrocia se arma conuerteret. Erat mulier venusta specie, quæ non ita pridem nupta, omni nefanda libidine se contaminauerat; hanc, vt pudicissimo adolescenti suis lenocinijs laqueum inijciat, inuitant. Illa lucri cupiditate facilè allecta, Thomam aggreditur, verbisq; lasciuis animum eius de re nefaria sollicitare cœpit. At Thomas sentiens se se impuris illecebris nonnihil moueri, inuocato nomine Iesu, & virginis matris, arrepto è foco titione procacem impudentemque fœminam à se abegit: Deinde clauso ostio, eodem titione crucis figuram in pariete depinxit: prostratusque in terram multis cũ lachrymis Dominum, vt perpetuæ continentiæ, & integritatis donum largiri dignaretur, deprecatus est. Vix leui correptus somno erat, cum duo eximio splendore fulgentes Angeli adesse visi sunt: qui cingulo tenes eius stringentes, omnem impuræ libidinis motum abstulerunt.

Tentatur eius pudicitia.

Fugat impudicam mulierem titione è foco arrepto.

Angeli ei apparent.

Cum iam biennio carceris molestia vexatus fuisset, mater eius Theodora diuinum verita iudicium, Dom inicanis fratribus potestatem fecit, cũ quò vellent, reuocandi. Adfuunt illi magna cum alacritate, & Thomam, matre cõniuente, subductis custodibus è castro per fenestram deponunt, moxq; Neapolim, inde Romam reducunt. Roma Parisios missus est, vbi paucis mensib. admodum exactis, Coloniam Agrippinam, vt Alberti Magni, multiplici doctrina, & vitæ sanctitate celeberrimi, maximarum artium disciplinis imbueretur, deuenit. Hunc virum incomparabili rerum plurimarum cognitione, & egregia vitæ sanctimonia præditum summa sibi diligentia Thomas audiendum statuit: adeo vt Pythagoricum quoddam silentium indixisse sibi videretur, quò maiore animi attẽtione præclaram eius doctrinam hauriret. Ea verò perpetua taciturnitas, in tantum contemptum eum adducebat, vt condiscipuli bouem mutum appellare illum non vererentur.

E custodia dimittitur

Mittitur Coloniam & Albertũ Magni audit.

Taciturnitas Thomæ.

Non diu post cum Albertus quæstionem multis obscuritatibus inuolutam illustrandam suscepisset, Thomas tenaci valde memoria, dicta eius excipiẽs, deinde scripto comprehendens, multis dicẽdi luminibus suo eam ingenio illustrauerat. Contigit autem vt summa celebritate festinanti charta, quæ eam quæstionem continebat, è codice, ignorante Thoma, laberetur; & per alium Alberto examinãda traderetur. Albertus ex ea, ingenij quandam diuinitaté in Thoma animaduertens, mandauit: ut eandem publicè defendendã susciperet. Recusauit primò vir sanctus summa animi modestia: sed cum doctoris sui auctoritate coactus, suscipere eam deberet, tanta ingenij dexteritate respondit, ut Albertus non tam respondentis, quàm doctoris eximij officio eum functum esse diceret. Deinde subiunxit: Vos hunc bouem mutum vocatis, sed ille tales quandoque, docendo, mugitus dabit: vt totus post orbis audite. Nihil hæc sancti iuuenis animum efferebant, sed in profunda humilitate, & sinceritate se continens, licèt alios ingenio, & eruditione superaret, neminem tamen, vel leuiter præ se contempsit: neq; sibi aliquid arroganter attribuit.

Alberti de Thoma sententia.

Humilitas Thomæ.

Postquã verò Coloniæ sub Alberto

in

Parisijs fit Bacalaureus. in literis, & moribus non mediocriter profecisset, præclaro admodum doctrinæ, & sanctitatis eius testimonio, Lutetiæ in S. Theologiæ Bacealaureum promotus est, quo ornatus titulo, Petri Lombardi sententias tanta ingenij dexteritate, & gratia explicauit, vt non mediocrem eximij Doctoris laudem adeptus sit.

Promouetur in Doctorē annos natus triginta. Hoc autem primo docēdi munere, ingenti cum audientium admiratione peracto, Parisijs Doctoris nomine, & munere, annos natus triginta, insignitus est. Anteqnam autem ad eum digni tatis gradum ascenderet, multis se rationibus indignum esse, declarare nitebatur, & precibus lachrymisque honorem tantum à se repellere conatus est: sed cum obedientiæ virtute compulsus, maiorum suorum mandatum declinare non posset, ad solita orationis præsidia confugit: & ab omnipotē te Deo opem, & auxilium flagitauit. Et ecce in somnis visus est adesse venerāda quadam canicie senex, qui blā da consolatione animum graui mœro re oppressum, sublenauit, hortatusq; est, vt maioribus suis ea in re morem gereret, nec de Dei præsentis ope, & auxilio quicquam dubitaret. Hac consolatione mirificè roboratus, Doctoris munus, cum eximia laude suscepit, in quo sanè ita toto vitæ suæ curriculo versatus est, vt toto terrarum orbi egregium eruditionis lumen attulerit. Et quanquā eius scripta ab omni verborum ornatu abhorrere videantur, ea tamen sententiarum grauitate referta sunt, quæ sanè declarant, inanem verborum fucum non ornamento eis, sed dedecori potius futurum fuisse. Fuit tamen, & in familiari sermone, admirabilis valde eius ad persuadendum efficacia. Nam vt die quodam, Christi sal uatoris nostri natali propinquo, Mollariam (quod est oppidum non longè ab vrbe Roma) venit, & ad Cardinalis Richardi ædes diuertit: contigit duos piæ diuites Iudæos, Iudaicis reb. egre gè instructos, eò pariter conuenire, quibuscum Thomas sermonem, de rebus diuinis, summo cum Cardinalis gaudio, & voluptate, instituit: atq; summis in eo ingenij viribus laborauit, ut perfidiam eorum expugnaret. Cumq; multis vltrò citroq; allatis rationibus certatum esset, Thomas tamē sanctis mirabilibus dicendi luminibus Christum illis declarauit, vt Iudæi et ioris, & perfidiæ conuicti, obmutescerent, eaq; conditione recederent, vt contrarias, si quas haberent rationes, in crastinum adferrent. Interim Thomas, & preces, & vota pro eorum salute, ardē ti animo offerre non destitit: donec altera die posita Iudaicæ perfidiæ obstinatione, sacro abluti fonte, Christo nomina darent.

Duo primarij Iudæi ab eo conuersi fiunt.

Extasis eius. Admiranda fuit viri sancti in orationis studio pietas, & deuotio: nam cū se daret rerum diuinarum contemplationi, frequenter visus est, mente à cor poris consuetudine mirabiliter abstra cta, in cęlū euehi, ipsaq; corporis moles suspensa in aere pariter eleuari. Admirandum verò illud pręstantissimumq; Eucharistiæ sacramentū, amoris in nos diuini monimentum, tanto fidei ardore, tantaq; animi deuotione amplectebatur, vt non rarò totus lā chrymis infusus, & amore eius ebrius, oppressis sensibus in terrā caderet. Vnde nunquam, nisi aduersa valetudine impeditus, Missæ sacrificium offerre neglexit, nec ea animi deuotione contentus, simili pietatis studio alterius fratris sacrificio assistere, eiq; ministrare voluit. Et his præcipuè rebus maximarum disciplinarum scientiā se adeptum fuisse, Reginaldo professionis suæ fratri charissimo confitebatur. Nā quāuis ingenio, & labore valeret plurimum, nec minimam vnquam tēporis partem à sacris musis vacuam pręmitteret, ea tamen mente erat, vt nihil se præclarè gerere posse confideret, nisi prius multis precibus, cum insigni animi attentione profusis, lumen men tis suæ à Deo postularet.

Deuotio eius erga venerabile Sacramentum.

Obseruent hoc studiosi.

Nè autem ex rerum subtilium speculatione mens eius in diuino amore aliquando tepesceret, solitus fuit S. Dominici consuetudinem imitari, qui Patrum collationes diligenter, post alias

occupationes lectitabat, quò se facilius ad diuina contemplanda erigere posset.

Occurrit quandoq; D. Thomæ locus in Esaia Propheta (quem tunc interpretabatur) multis obscuritatib. inuolutus, ad cuius sensum vir sanctus cum penetrare non posset, instituit ieiunijs, & orationibus cò pertingere, quò intellectu non poterat. Cùm enim nocte quadam precibus vacaret, Raginaldus quosdam cũ illo sermones miscere audiuit: & illis quidem abeuntibus Thomas illum ad se vocauit: eiq; commentaria in Esaiam, tam promptè, & expeditè, ac si de scripto legisset, scribenti dictauit. Reginaldus deinde à Thoma membra quieti tradere iussus ad pedes eius corruit, obsecrans, & per Sacrosanctũ Christi nomen obtestans, vt quinam essent, quibuscum sermonem adeo prolixè contulisset, sibi indicare dignaretur. At Thomas quamuis adduci non poterat, vt eos panderet, nè tamen Christi nomen (per quod adiuratus erat) négligere videretur, cum multis lacrymis respondit: quòd sanctissimi Apostolorum Petrus, & Paulus (quos sibi apud Dominum intercessores adhibuerat) locum illum Esaiæ, qui omnes eius ingenij vires vehementer torserat, à Domino missi, luculenter admodum explicassent.

Diuinitus edocetur.

Petrus, & Paulus ei apparent.

Reginaldus molestia, & continua quandoq; febri laborauit. Eum Thomas cum accessisset, & diuinis ad patientiam sermonibus hortatus fuisset: tandem reliquias quasdam S. Agnetis, quas ex collo (propter singularē, qua virginem prosequebatur, deuotionē) gestabat, pectori eius admouit, instanterq; pro salute fratris Dominum precatus est, & ille mox è lecto incolumis surrexit.

Reliquijs S. Agnetis curat morbum.

Oranti quodam tempore S. Thomę Neapoli in templo Dominicanorũ, apparuit F. Romanus S. Theologiæ Doctor, Ordinis S. Dominici; quem ille sibi Parisijs in prælectionibus reliquerat successorem: qui non ita pridem Thoma ignorante, obierat; Cui Thomas postquã de aduetu gratulatus fuisset: quo tempore Neapolim venisset, quæsiuit. Respondit ille: Ego iam excessi è corpore: permissum autem est mihi, pro tuo merito tibi apparere. Territus eò responso nonnihil vir sanctus, cũ se collegisset: Adiuro, inquit, te per Dñm, vt indices mihi num placeant Deo opera mea: respondit Romanus: Persceura in hoc statu, nec dubites grata esse Deo, quæ facis, & Thomas, Tecum verò, inquit, vt agitur? respondit: Ego vita fruor sempiterna, Attamen ob negligentiam in testamēti executione, à Pariensi Episcopo mihi tradita, pœnas lui in locis Purgatorijs ad dies quindecim. Et Thomas: Scis, inquit, crebrò nos in disputationem illam adduxisse quæstionem, an permaneant in animo scientiæ, in hac vita acquisitæ: quæso vt eam mihi expedias. Respondit Romanus: Ego Deũ intueor, noli hac de re, ex me sciscitari. Et Thomas: Videsnè Deum sinē medio, an aliqua re interposita? Tum ille: Sicut audiuimus, sic videmus in ciuitate Domini virtutum: moxque disparuit, & S Thomã multa reliquit consolatione perfusum.

Frater Romanus ei apparet.

Alio tempore eidem S. viro in preces incumbenti Parisijs, soror eius apparuit, & sacrificia precesq;, vt à pœnis Purgatorij liberaretur, pro se fieri postulauit. Curauit vir sanctus per fratres sanctitatis opinione præstantes, sororis postulata impleri. Interiecto inde aliquanto tēporis spatio, Romæ rursus illi se visendam obtulit, & summa cum gratiarũ actione, se horrendis Purgatorij cruciatibus liberatam dixit Interroganti autem Thomę de duobus fratribus suis, respondit illa, Landulphum quidem teneri adhuc in locis Purgatorij: Ainpldum verò in cęlesti patria habitare. addiditque: Tu quoque frater breui nobis sociaberis, sed maiori gloria, ob susceptos pro Ecclesia labores, decorabere.

Soror ei apparet.

Eo tēpore, quo totis viribus ad grauissimum Manichæorum scelus profligandum laborabat, Ludouicus Galliæ Rex peramanter eum ad epulum regale inuitabat. Cumq; inuitus Prior

Extasis & varia, & admirāda

sis suis iussu ire cogeretur, inter epulas adeo scripturarum studijs intentus erat, vt manu mensam percutiens diceret: Definitum est, contra hæresim Manichæorum: vocansque ex nomine socium suum, perinde ac si esset in suo cubiculo, Surge, ait, & scribe. Cũ verò Prior illi assidens, manu eum tangens, moueret vt nimiam illam studiorum occupationem remitteret, & se non domi, sed in Regis mensa versari recordaretur. Thomas ad se reuersus Regem cũ verecundia affatus est: Ignosce mihi Domine mi Rex, existimabam enim me domi in cubiculo meo versari. Similiter contigisse fertur viro sancto in mensa legati Regis Tusciæ, qui vehemẽti eius visendi studio tenebatur, quo tempore insigne il lud aduersus Gentiles, opus componebat. Cum verò crebro eiusmodi mentis excessus pateretur, tum verò, non longè ante obitum, in castro sororis suæ Theodoræ, triduo à corporeis abstractus sensibus permansit: adeo, vt talium rerum imperita soror, ingenti animi dolore perculsa ex S. viri socio, causam tanti, & tam subiti stuporis quæreret. Cui ille cum nihil ei præter consuetudinem sanctam accidisse respondisset, accessit, & Thomam ad se redire compulit. At ille sublatis in cęlum oculis suspirans ait: Ego vt scribendi iam finem facio, ita breui spero & viuendi faciam. nam quę hactenus, & scripsi, & docui, exigua mihi videntur, illorum comparatione, quæ mihi diuinitus ostensa sunt.

Præ mẽtis excessu nõ sentit vstionem. Erat illi, ex medicorum consilio, in tibia adhibendum cauterium; cumque vrendus esset, extendit quidem tibiã, sed adeo mente in Dtũ eleuatus fuit, vt ab omni sensu alienus, dolorẽ neutiquam perciperet. Alio quoque tempore in cubiculo scriptioni intentus, ita ab omni corporeo sensu abstract⁹ fuit, vt candelam, manum eius diu adurentem, prorsus non aduerteret.

Insignis eius in cõcionando virtus. In concionibus autem ad populum (quas non tam quæstionum subtilitate, quàm eximia quadam animi pietate, ad hominum vtilitatem, & spiritualem profectũ instituebat) valebat plurimùm. Romę ipso Paschatis die cum sermonem, qui non tam inanem populi plausum, vt fieri solet, quam lachrymas cum luctu coniunctas eliciebat, peregisset, & è suggestu descendisset, mulier quædam multo tempore sanguinis fluxu laborans, & à medicis, qui vniuersas opes eius exhauserant derelicta, magna animi confidentia accessit, & extremam vestimenti orã, clam Christi misericordia implorata tangens, optatam sanitatem, S. Thomæ sine dubio meritis, consecuta est.

Et his quidem omnibus maximarũ virtutum laudibus cum egregiè ornatus esset, summo tamen studio sui contemptum, cum perfecta obediẽtiæ virtute coniunctam, colebat. *Humilitas, & obedientia S. viri.* Bononiæ, quodam die, in quo cęnobio contemplationi intentus inambulabat: cũ frater quidã ei obuiam factus, petijt, vt se comitẽ itineris, ad negocia quędã in ciuitate obeunda, præberet; Dicebat.n. iam sibi à Priore potestatẽ factam, vt quemuis sibi è fratribus obuiũ assumeret. Mox pęretereuntem celerius fratrẽ vir sanctus vix sequitur: Alter itaq; durioríb. illũ verbis increpare, & segnitiẽ improbare cœpit: Thomas verò magna animi submissione increpationes ferebat. Vt aũt ciues (apud quos summo in honore erat) tantæ prudentiæ, & pietatis virũ, fratrem rudem, & abiectũ sequi conspicati sunt, animis commoti, quæsierunt ex viro sancto, quare se adeo abijceret? Quib⁹ ille respondit: Monasticæ religionis disciplina, obediẽtiæ studio perficitur; qua homo se homini propter Deum subijcit, *Monastica disciplina obediẽtia perficitur.* queadmodũ Deus ipse se hominibus, humanæ salutis causa, submisit. Tum frater ille, quẽ imprudẽs in Thomam inciderat, obnixè rogauit, vt veniam suæ ignorantiæ daret.

Diuitias, & mũdi huius honores adeo vir sanctus fastidiuit, vt, quãuis generis nobilitate admodũ clarus esset, plane assereret, se Chrysostomi Homilias *Cõtẽptus honorum, & diuitiarum.* in Mathęũ, pluris facere, quã ciuitatẽ Parisiensem. Clemens eius nominis 4. Pontifex, cum Archiepiscopatum

Nea-

Recusat episcopatũ. Neapolitanum ei traderet, vir sanctus eum non modò recusauit, sed, nè deinceps eiusmodi eum dignitatibus honorare vellent, obnixè rogauit.

Statura eius, & forma corporis. Fuit statura procerus, & rectus, colore triticeo, magno capite, eoq; quadã asperso caluitie, viribus robustus. Eo quo defunctus est anno, cum Neapoli decumberet, Ioannes Copa Neapolitanus, & eius germanus frater Conus, professione Dominicanus, eum inuiserunt: qui stellam eximio splendore fulgentem, in cubiculum sancti viri se inferentem, conspexerunt.

Gregorius decimus Pont. Ro. Anno à Christo nato 1274. cum Gregorius Romanus Pontifex, eius nominis decimus, ad generale Concilium, quod Lugduni, celeberrimo multorũ Pontificum conuentu habebatur, eum proficisci voluit, Neapol discedens, in itinere morbo correptus, ad quoddam neptis suæ Franciscæ castrum diuertit, vbi tãto languore stomachi laborauit, vt omnem cibum respueret. Cũ autem suo medico Iohãni de Guidone, se halеces, quales Parisijs habentur, vehemẽter appetere cõquestus esset: sed ij neutiquam ijs in locis extarent, Iohannes abiens, hominem quendam piscibus, quos sardas vocant, onustum obuiam habuit, eosq; emit, & cumdomum venisset in halеces eos cum ingenti animi sui stupore transmutatos vidit; mi-*Sardæ pisces in haleces mutantur.* sitq; protinus ad S. Thomam, qui diuinam erga famulos suos benignitatem multò magis admiratus, eos Dauidis sanctissimi Regis exemplo gustare noluit. Porrò miraculo illi passim diuulgato, multi ex halecibus illis comederunt. Sanctus verò, alio cibo viribus nonnihil refectis, cœptum carpebat iter; Cumq; Fossæ nouæ Cisterciensis Ordinis cœnobium præteriret, Abbatis, & fratrum singulari humanitate inuitatus, ad eos diuertit, vbi, ingrauescente morbo, cũ vltimum vitę terminum instare sibi intelligeret, eius monasterij fratribus, pro in signi humanitatis, & charitatis officio, breuiter Cantica Cãticorum exposuit. Quo vltimo doctrinæ suæ monumento explero viribus paulatim destitutus est. In postrema autem vitæ functione præclarum valde insitæ pietatis, & virtutis significationem dedit. Vbi epulum illud cæleste, exitij nostr: vnicum solatiũ, quo reficiendus erat, allatum fuit, licèt fractis omninò viribus esset, mirabili tamen animi alacritate, humi se prostrauit, & profusis cum insigni pietate lachrymis adorauit. Interrogatus autem de more, nũ sincera fidei puritate Christum verum Dei filium, ex Virgine natum, in illa hostia esse crederet: Ego verò, inquit, cum multis lachrymis, credo, totoq; pectore, & mente, verũ Deũ & hominem IESVM Christũ æterni Patris, & Virginis matris filium amplector, confiteorque. Postero die extremæ Vnctionis sacramento munitus, erectis in cælum manibus spiritũ suo Creatori reddit anno 1274. ætatis suæ 50. qui non solùm Ordinis sui fratribus, sed multis imò vniuersis eruditione, & pietate pręstantibus magnum sui desiderium cum multis lachrymis coniunctum reliquit.

Eius de Eucharistia confessio.

Excedit è vita.

Etiã brutũ animal obitum eius deplorat. Fertur eodem tempore mulus, quo Sanctus sedere solebat, cuptis loris è stabulo accurrisse ad funus, visoq; se retro repentè corruisse exanimis, vt etiam brutum animal extinctũ illud Ecclesiæ lumen plorare videretur Paucis ante diebus, quàm è corpore migraret, visus est Cometes, qui quid portenderet, re ipsa satis indicauit, quando, spiritum reddente viro Dei, ipse pariter defecit. In cænobio Fossæ nouæ monachus erat Iohannes Ferentinus vtroq; penè orbatus lumine, qui cum sancti viri faciem esset osculatus, meritis eius amissum lumen statim recepit.

Cometes.

Cæcus recipit lumẽ.

Postquam autem sepulturæ mandatum fuit sacrum corpus, Abbas, & fratres eius cœnobij, veriti nè tantus thesaurus quandoq; eriperetur, intempesta nocte ad sacellum S. Stephani illud transtulerunt, sed cum sanctus Doctor Iacobo Florentino, eius monasterij Priori, in somnis appareret, minasque ni ad pristinum locum reduceret, intentaret, rursus sepulchrum aperuit: vnde tanta odoris suauitas emanauit, vt fratres oẽs ad se allicеret: quibus præsen-

Odor suauissimus è corpore.

præsentibus detectum sacrum corpus cum omnibus suis membris, & habitu integrū, & incorruptum repertum est. Hæc autem prima sancti viri translatio septimo plus minus mense, ab eius obitu, facta est.

Septē deinde annorū cursu euoluto Petrus eius monasterij Abbas, sacrum sancti viri corpus marmoreo supra terram sepulchro deponi iussit, & tunc eadem integritate corpus vestesq; in- uentæ sunt: nisi quòd dexteræ manus pollex exigua admodum sui parte carerer. Rursus autē vt celebrior ad omnes, & certior de viri sancti gloria, & meritis fama deferretur, eiusdem monasterij Abbas, anno ab eius obitu quartodecimo, importunis Theodoræ sororis illius precibus victus, vt manum eius dexteram inter sacras reliquias asseruandam ipsi daret, monumentum aperuit, è quo tanta odoris fragrantia effusa est, vt locum omnem circumquaque repleret: adeoq; suis fixum compagibus corpus inuentū fuit, vt manum ferro præscindere cogeretur. Porrò anno à morte S. Thomæ 42. Canonicus quidam Salernitanus, cum Sacellum quoddam S. Crucis extruxisset, & magno studio sacras Sanctorum reliquias, quas cōmferrè volebat, inquireret, venit ad castrum Theodoræ fratris S. Thomæ, vbi sacra eius manus asseruabatur cumq; multas Sanctorum reliquias magna animi veneratione ibidem inspexisset, tandem reliquiarum custos maioris adhuc pretij se habere dixit, nempè manum integram celeberrimi Doctoris Thomæ Aquinatis. At ille per summum contemptum illam spreuit, additq;. Ille nullo modo Sanctus habendus est. Sed protinus graues temeritatis sui pœnas luit, nam tanto corporis tremore concussus fuit, & caput etiam tumore inflatum vt gradum solus, facere nequiret. Tum ille magno suo malo sancti virtutem sentiens grauiter se accusare, & infimis precibus veniam à sacerdote postulare cœpit, qui sancti manum exosculandam ei præbuit, cuius suauissimo odore (quem cum magna sensuum voluptate ex eadem hauriebat) & tumor capitis, & tremor membrorum fugatus est. Fertur eius odoris virtus vestibus eorumdem Canonici postea diu inhæsisse, adeo vt ex ea omnes totius rei gestę seriē intelligerent.

Corpus & vestes integra reperta.

Tertio aperitur sepulcrū & corpus incorruptum inuenitur.

Pœnas contemnentis reliquias eius.

Multis alijs miraculorū virtutibus vir diuinus claruit, quorum nonnulla summus Pontifex Iohannes 22, qui eū in Diuorū numerū anno Christi 1323 die 18. Iulij retulit, in Bulla recitat.

Inter Sanctos relatus est.

DE SS. MARTYRIBVS Hadriano, & Eubulo.

Ex libro 8. histor. Ecclesiast. Eusebij.

7. Martij.

Porrò dum sæuitia aduersus istos vsurpata, in omniū ore, & sermone versabatur, Hadrianus, & Eubulus ex regione, quæ Manganea dicitur, ad reliquos Confessores Cęsaream versus accedentes, ad portas vrbis causam sui itineris eo suscepti, rogantur. Deinde rei veritatem ingenuè confessi, deducuntur ad Firmilianum. Iste, nulla mora aut dilatione interposita, post multa tormenta, quæ in eorum latera impegerat, bestijs dilaniandos condemnauit. Biduo autem interie- cto Hadrianus quinto die mensis Dystri, hoc est, ad tertium Nonas Martij, die festo, quo natalitia Fortunæ Cæsareensium (sic enim putabatur) celebrari solent, leoni primùm addicerpendum obiectus fuit: deinde gladio iugulatus obijt mortem. Eubulus autem perendino die ad meridiem ipsis Nonis Martij, qui est septimus dies Dystri, cum iudex illum admodum rogaret, vt hostias immolaret idolis, quò libertate eorum legibus decreta potiretur, gloriosam mortem pro pietate susceptam, huic vitę breui, & caducæ præposuit: & post bestiarum laniatus gladio vt socius ante illum trucidatus fuit, omniumque martyrum certamina Cæsareæ confecta, suo sanguine postremus obsignauit.

Hadrianus & Ebulus intrepidè se declarant.

Gladio necantur martyres.

MAR-

MARTYRIVM SANCTORVM Philemonis, & Appolonij.

Ex ijs quæ sunt per Simeonem Metaph.

S. Martij

O tempore quo Dioclesianus per tyrannidem Romanum inuasit imperiũ edictum promulgauit vt omnes, qui cum eo impietatis participes esse recusarent, mortis subirent pœnam. Arrianus ergò qui tunc Præses Thebaidis erat, nihil cunctatus, Asclam, & Leonidem egregios pietatis cultores comprehenses, multis,& horrendis supplicijs subiecit, ac tandem crudelissima internecione peremit. Ij autem martyrio coronatis, tabies eius minimè quieuit, sed omnes in ciuitate Christianos, qui cæteris fidei ac pietatis opinione præstantiores habebantur, vinctos adduci iussit. Dein de propositis suppliciorum instrumentis vultu superbo, & spiritu elato ait: Ecce in manu vestra est, vt vel sacrificantes vitam securè traducatis, vel si parere recusatis, his tormentis grauiter afflicti, vitam ipsam deseratis. Hęc cum dixisset Præses, fuere viri septem & triginta animis ac sententijs inuicti, qui in media pericula prosilierunt: & oblatam martyrij palmam auidissimè arripuerunt.

Ascla, & Leonidis martyriũ

Viri septẽ & triginta offerũt se martyrio

Quidã autem nomine Apollonius, suppliciorum metu vehementer perterritus pedem retraxit, & nè cogeretur nefanda dæmonibus sacrificia offerre, Philemonẽ sibi astantem, è media hominum turba euocauit. Erat autem Philemon religione Gentilis, arte verò tibicen, qui canendi artificio plurimùm valebat, & ipsi non modò Arriano, sed vniuersæ ciuitati admodum gratus erat. Huic igitur Appolonius aureos quatuor pollicetur, si vellet mutata veste, & vultu, quoad fieri posset, operio, pro se sacrificium offerre. Ille precij cupiditate allectus lubens consensit, & per omnia se Christianum simulans, signo se Crucis, cum atræ appropinquaret, muniuit. Omnes illum Christianum putabant, qui mutata religione ad cultum deorum accedebat.

Appolonius metu suppliciorum deficit nõ nihil à cõstantia.

Ecce autẽ Philemon qui hucusq; personam finxerat, subito mirabili Christi gratia mutatus, se verum Christi seruum esse exclamauit. Pręses autẽ, Non vidisti (inquit) iam paulò ante horrẽda Asclæ, & Leonidis supplicia? Immo, respondit Philemon, vidi, atq; ea sola mihi animum, ad martyrium pro Christi nomine subeundum, addunt.

Philemon subitò ex Gentili fit Christianus.

Hoc accepto responso Philemon, accersite nobis, inquit, Philemonem fortassis enim ille tibiarum dulcedine apud hunc efficiet, quod nos nullis minis vel supplicijs impetrare possemus. Fuit continuò Philemon quæsitus, sed cum inueniri omnino non posset, vocatus Theon germanus eius Philemonem eis ostendit, illumq; ipsum esse dicebat, qui simulata Christiani hominis persona, omnium oculos animosq; deluderet. Tunc Arrianus risu dissolutus, prope corruit. Putabat enim Philemonem hæc omnia per simulationẽ gerere. At verò postquam competiit rem ita se in veritate habere, furore repletus quæsiuit à circunstantibus an repentino interitu tãtæ temeritatis pœnas lueret, an verò tempus resipiscendi ei concedi deberet. Et quidem cùm omnis populus (qui magno illius tenebatur desiderio) pro eo intercederet; Pręses blandis eum verbis est aggressus, & inter alia, Quid, inquit, tibi proderit, ò Philemon, multis magnisq; supplicijs fatigari, & inuictum in tormentis animũ ostendere, cum nequaquam ea, quæ apud Christianos est, martyrij gloria coronari possis. Nullo namq; modo Christianus dici potes quamdiu sacro apud illos, baptismo initiatus non es.

Theon frater Philemonis indicat Imperatori Philemonem eum esse, qui mutata ue ste sacrificaturus erat.

Præses Philemonem blandisque peruertere nititur.

Hæc audiens Philemon voce maxima exclamauit: Si quis apud vos, ò Christiani, modò est, qui eo munere fungitur, adsit citò, & me diuino impertiat baptismate. Postquam autem omnes timore victos, neminemq; qui propter pietatem tormenta contemneret,

ret, vidit: profusa ingenti lachrymatũ vi clamauit ad Christum: Deus, inquit, meus, Christe IESV, qui me singulari tua benignitate de tenebris ad lucem vocasti, ostende mihi sacerdotem, & aquam, à qua, & in qua nonam hanc baptismatis gratiam consequi merear. Vix orationem compleuerat: & ecce nubes de cælo continuò descendens, eum circundedit, & cælesti fluento baptizauit. Nube autem iterum sursum recepta, Philemon orationem suam ad Christianos conuertit dicens: ò viri nondum vultis pietatem vestram manifestam reddere, nōdum turpi ac illiberali timore liberari? Vidistis quomodo ipse Christus Dominus ad me venire, & sacro me baptismate impartiri dignatus sit.

Philemon baptizatur in nube à Christo.

Hæc cum dixisset: Præses rursus ad blanditias cõuersus: Philemon, inquit, quousq; tandem præstigijs Christianorum capieris? Mitte quæso inanes persuasiones, & veniat tibi in mentem suauissimarum tuarum tibiarum. Et hæc quidem aliaq; multa Præses Philemon autẽ, qui tibias suas Appolonio seruandas commiserat, preces ad Christum ardentissimas fudit, vt demisso cælitus igne eas exureret, nè vani illius artificij vllæ apud infideles remanerent reliquiæ. Nondum preces compleuerat cũ ignis è cęlo delapsus tibias quas Appolonius tunc manu tenebat, arripuit atq; in cineres statim redegit.

Tibiæ Philemonis cælitus comburuntur.

Interea à Theon, qui fratris sui Philemonis sortem deplorabat, nihil non moliebatur, vt eum ab imminẽti mortis periculo eriperet. Quare & Appolonij nomen ad Arrianum Præsidẽ detulit, orans atq; obsecrans vt de illo, qui fratrem in fraudem (vt ipse dicebat) impulerat, pœnas sumeret. Fuit cõtinuò adductus Appolonius, & grauiter accusatus. At ille Philemonis constantia mirificè cõfortatus, Prę sidi inuicta virtute obuiā iuit, & priorẽ abiecti animi significationẽ egregiè diluit. Vnde vehementer irritatus Præses illũ quidẽ maioribus iussit cruciatibus recreari: Philemonem verò à tribus militibus fortiter cædi. Sed cum ille tormenta hæc contemneret, Præses grauioribus cum aggressus supplicijs, talos vtriusq; perfodi, & funibus alligatos per totam ciuitatem duci iussit. Eo supplicio diu multumq; fatigati martyres, rursus Arriano, oblati sunt: qui tanquam victis insultans: Et vbi nunc, inquit, est vester Deus? quare vos à præsenti calamitate non liberauit? Ad quæ Philemon respondit: Mira sane mentis tuæ hæc est cæcitas. Sed si clarius Christi Dei nostri virtutem, agnoscere cupis, adduc mihi currum mulcebrem æneo velamine integrè obductum.

Theon accusat Apollonium apud præsidem.

Torquentur grauiter martyres.

Cum Præses, quorsum hæc spectarent, ignoraret, iussit petitioni eius satis fieri. Adducto autem curru, Philemon tenerum quendam puellum in eo inclusit, iussitque vt omnes sagittandi periti iacula sua certatim in eum mitterent. Hæc dum fierent, & æs omnes iaculorum ictus repelleret, Præses admiratione detentus, auebat scire, quid sibi inane hoc, à Philemone institutum, certamen vellet. Tum Philemon: Vides, inquit, ò Præses, hic præclaram salutis meæ imaginem. Sicut enim puer hic, æneo velamine circundatus, nullum ex telorum iactu detrimentum passus est; ita, & nos Christi Iesu numine tecti, contra tormentorum tuorum sæuitiam, inuicti permanemus. Tunc verò Præses incredibili furore agitatus, martyrem ex arbores suspendi, & iaculis transfigi iussit. Et quidem suspensus martyr iaculis infinitis petebatur, sed ille sola orationis virtute cuncta ita repellebat, vt alia quidem in terram caderent, alia in arbore fixa manerent, alia verò admirabiliter in aere hærerent. Præses hæc videns, cum vix tanto miraculo fidem adhibere posset, propius martyrem accessit, vt diligentius singula contemplaretur sed accidit tunc, vt vnus ex acteis illis iaculis dexterum illius oculum feriret, excæcaretque. quod iudici principium illuminationis fuit.

Vide quid Philemon moliatur, vt Christi virtutẽ apertam palàm faciat.

Philemon oratione sua iacula redellit.

Præsidis oculus iaculo excæcatur.

Nam cum doloris acerbitate superatus, multis Christũ maledictis insectaretur,

ftaretur, neq; vllum mali sui solatium inueniret, tandem iussit solui martyrem, vt ab eo, vel inuitus remedium postularet. Philemon autẽ, nè diutius optata martyrij palma fraudaretur, nõ ante tibi, inquit ad Præsidem beneficium hoc concedetur, quàm ego mortalitatis vinculis solutus ad Christum migrauero. Sed veni ad sepulchrum meum, & sumpto, ex eo puluere, oculum vnge, & statim, inuocato Christi Iesu nomine, sanitatem consequeris.

Occidũtur martyres gladio.

His auditis Arrianus sine mora vtrumq; capitis supplicio affecit. Nã, dicebat, siue mentiatur, iræ medebor. Sin minus à miserabili hac cæcitate, & dolore liberabor. Igitur postquam sacræ eorum reliquiæ, summo cũ honore, à fidelibus cum Asela, & Leonide diuinis martyribus, in monumentum illatæ fuissent, statim Præses venerabundus accessit, sumptoq; vt iussus fuerat, puluere, in nomine Christi Iesu, oculum liniuit, & simul cum corporis, animæ quoq; lumen recepit. Tunc subitò maxima cum exultatione Christum prædicare, eiusq; benignitatem miris extollere preconis cœpit.

Sanatur Præsidis oculus puluere sepulcri martyrũ & Præses credit in Christũ.

Cũ verò fama increbuisset, atq; ad aures Diocletiani perlata fuisset: statim missi fuere protectores quatuor, qui Arrianum adducerent. Porrò Arrianus ante quàm certamen aggrederetur festinus iterum ad martyrum monumentum abijt, supplexq; eorũ preces postulauit, vt illi constantiam ad extremum vitæ spiritum à Christo impetrarent. Ecce autem illo adhuc orante, & toto corpore humi prostrato: vox è sepulchro audita est. Esto fortis Arriane. Deus protector tuus est, qui pulcram tibi martyrij coronam contexere incipit. Habebis verò protectores laborum tuorum, & remunerationis socios.

Vox martyrum è sepulcro ad Arrianũ.

Hac voce mirificè confirmatus Præses, abijt ad Diocletianum, & liberè se Christianum esse confessus est, neque vlla deinceps ratione idolis sacrificaturum. Hac confessione ad furorem prouocatus Imperator, Arrianum firmissimis vndiq; vinculis constrictum, & immani lapidum pondere oneratum, in quendam, summæ profunditatis, puteum, præcipitem dedit, & ait: Videamus an Christus à meis eum liberare manibus potens erit. Hæc dicens elato admodum animo, equum conscendit, atq; ad regiam gloriabũdus abijt.

Præcipitatur in puteum Arrianus.

Nocte autem sequenti vidit (dictu sanè mirabile) lapides illos lecto suo appensos, & Arrianum secum in eodem cubili regaliter quiescentem. Eo spectaculo stupefactus Diocletianus, horrẽdo regiam clamore impleuit. Accurrunt protinus corporis eius custodes, & quatuor illi protectores, qui Arrianum Imperatori primùm obtulerant. Imperator improbas artes, & dæmonum præstigias esse dicebat. Protectores verò tanto miraculo attoniti impietatem Diocletiani execrantes, Christi virtutem confessi sunt, & fidem ardentissimis animis amplexati sunt.

Protectores 4 credunt in Christum.

Tunc verò impius, oculis, & lingua furorem spirans, iussit singulos in saccos cum arena insutos, in mare deturbari: vt fluctibus hausti, honore etiam sepulturæ priuarẽtur. Ipsis verò hoc modo in mare proiectis, adfuit protinus Delphinus, qui sacra martyrum corpora dorso suo excipiens, in littus ea deposuit. Porrò Arrianus, qui à Philemone, & Apollonio de toto cursu certaminis præmonitus fuerat, pueros suos ibidem præsto esse iusserat. Illi itaq; sacras reliquias naui impositas in metropolim Antinoeiarum transuexerunt, ibidemq; cum hymnis, & cãticis honorificè deposuerũt. Ad gloriam Patris, & Filij, & spiritus sancti.

Mittuntur martyres in mare.

Delphinꝰ corpora eorũ defert ad littus.

MARTIRIVM QVADRAGINTA SS. Militum, qui apud Cæsaream Cappadociæ passi sunt.

Ex eo quod est apud Metaphrasten.

Icinius Imperator cũ mente crudeli, & scelesta, edictũ nè quis Christum profiteretur, omnibus propofuisset, & Agricolao Præfecto edicti executionem demandasset,

8. Martij.

Agricolai in Christianos sauitia. dasset, homo barbarus, & truculentus, tanta suppliciorum omnium atrocitate in veræ fidei, & pietatis cultores sæuire cœpit, vt plurimi ingenti animi pauore prostrati certamen pro Christi gloria valde formidarent. Erant tunc ex Cappadociæ regione, quadraginta inuicti, & generosi Christi milites, qui, viso crudeli Imperatoris edicto, cōstanti, & excelso animo in medium procedentes, se Christi milites esse cōfessi sunt. Nomina autem eorum, quæ in libro vitæ conscripta sunt, silentio præterire nefas foret. Sunt autem hęc: *Nomina quadraginta martyrum.* Domitianus, Eunoicus, Sisinnius, Heraclius, Alexander, Iohannes, Claudius, Athanasius, Valens, Helianus, Meliton, Ecditius, Acacius, Viuianus, Helnius, Theodulus, Cyrillus, Flauius, Seuerianus, Cyrion, Valerius, Chudion, Sacerdō, Priscus, Eurhycus, Smaragdus, Philoctimon, Aetius, Michallius, Lysimachus, Dominus Theophilus, Euthycius, Xantius, Angias, Leontius, Isychius, Caius, Gorgonius, Candidus. Horum omnium inuictam animi virtutē ex oculis vultuq; percipiens Præfectus, primùm hæsit animo, nunisne an blanditijs eos aggrederetur. *Præfectus alloquitur 40. milites* Tandem inquit: Nolite, ô iuuenes, floridam ætatem & inuictum corporis robur, quo clarissimam sæpe de hostibus victoriā obtinuistis, perdere; nolite sempiternis ignominiæ maculis, partam virtute gloriam obscurare. Ecce noui honorum cumuli, dignitatibus vestris adijcientur, si clarissimi Imperatoris nostri legibus parere, sine recusatione, velitis.

Præclara admodum martyrū vox. Ad hæc Martyres: Scelerati Imperatoris edicto, cum summa sempiterni regis iniuria, parere, nequaquam volumus: sed si vnquam pro mortali Imperatore decertantes, victoriam, vt ipse testaris, consequuti sumus; quanto magis pro immortali ad extremum vitæ spiritum nos decertare decet? Præfectus audito hoc responso, martyres carceribus includi iussit: vbi illi vnani mi voce Deo psallentes, vocem nocte intempesta huiusmodi auribus perceperunt: Initia vestra præclarè se habēt sed ille demum sempiternam coronā obtinebit, qui ad extremum vitæ spiritum in constantia perstiterit. *Vox cœlitus audita.* Hæc vox salutarem illis timorem incussit, quo excitati noctem in precibus insomnē duxerunt. Mane facto, Præfectus ingenti amicorum turba circumseptus, adduci eos iussit, quos rursus blandis admodum verbis, diabolica arte conflatis, à constantia deducere conatus est. *Iterū eos blanditijs aggreditur Agricolaus præfectus.* Et quare, inquit, summam optimi Imperatoris erga vos beneuolentiam in grauissimum odium cōuertere malitis, quàm amplissimis opibus, cum insigni nominis vestri gloria, securè frui? Cui sanctus Candidus respondit: Quàm rectè cum moribus tibi nomen ô Agricolae conuenit. Es n. agrestis adulator. Hoc responso vehementer indignatus Præfectus, vinculis eos cōstringi, & sic denuo ad carceres trahi mandauit. At Cyrion cum ea potestate illum minime pręditum diceret, vt milites primi ordinis vinculis oneraret, *In carcerē mittuntur* se continuit, solutosq; duci iussit.

Septem autē diebus in carcere exactis, Dux Cęsaream rediens, octauo die sanctos iudicio sisti imperauit. Moxq; muneribus, & promissis constantiam eorum tentare cœpit: sed cū munera, & ingentia promissa, vim eorum mentibus inferre nō possent, supplicia atroci admodum vultu, & voce intentauit. Tum ait: sine mora honore spolientur, militari. Immo, inquit, Cādidus, & ipsis etiam corporibus. Nihil. n. præstantius aut præclarus nobis contingere potest. *Præclara Candidi vox.* Dux hac vocis libertate excandescens, sanctorum ora lapidibus contundi iussit. Illi cum summa celeritate, vt imperata conficerent, atterentur, furore, & amentia præcipites mutuis sese ictibus fœde vulnerarūt. At Dux graui indignatione commotus, summis viribus arreptum è terra lapidem, in vnum è sanctis mittere conatus est, sed furore præceps ipsius Præfecti os ictu contriuit.

Quid facerent tunc satellites diaboli, cū omnes fraudes, & supplicia martyribus Christi intenta, in proprium caput redūdare conspiciebant? Dux frendens

dens gemensq; ne grauiori se populi ludibrio exponeret, confestim eos in carcerē detrudi iussit: & scelerato rursus concilio coacto, decretum fuit, vt funibus omnes constricti, in lacū trahcrentur. Erat ingens frigoris vis, cū martyres nudi in medio lacu constituti, cogebantur vel acerbissimo supplicio, cruciari, vel balnei calore, quod è regione ad hāc rem paratum erat, cruciatus, qui ad tempus sunt, cum sempiterno animarum discrimine depellere. Interim eorum vnus acerbitate supplicij victus, per summum scelus deficiens, ingentem sociorum animis dolorem inussit. At illi, cū multis lachrymis misericordiam Domini, ne profugi vnius scelere offensus, illis constantiam negaret, implorabant. Ecce autē hora noctis tertia calore Solis, ita martyres refecti sunt, vt nullum, ex praecedentis frigoris vehementia, incommodum sentirent. Is verò qui in perfidia vitae suae presidium reposuerat, miserè interijt.

Sententia mortis vt frigore necentur.

Deficit vnus à fide.

Reficiuntur calore solis martyres.

Aderant custodes à Praefecto relicti, qui fugientes exciperent, inter quos vnus dū martyres mirabili lucis splēdore circumseptos videret, sublatis in caelum oculis, diligentius, vnde nam tanta claritas proueniret, contemplari voluit; & ecce angelos quosdam è caelo descendentes, & coronas singulis martyribus, vno excepto, distribuentes aspexit. Custos igitur hoc spectaculo transfugae scelus intelligens proiectis magna alacritate vestimentis in lacum insilijt, atq; suppliciorum socium se libenter adiunxit. Haec noui militis, ad Christi confessionem accessio, inustum animis, ob socium amissum, doloremq; egregiè sanauit, animūque addidit, ad multa maiora pro Christi nomine, subeunda supplicia.

Custos martyrum ad Christū cōuertitur.

Primo diluculo Tyranni aduenerunt. Vt verò custodem ad Christi castra transijsse cōpererunt, furore perciti, hac sanctos sententia condemnarunt: vt fractis cruribus necarentur. Dum hoc crudele supplicium in martyres exercetur, venit eò, pia Melitonis genitrix; quae vt filium aetate omnium minimum, ad constantiam hortaretur, supplicibus ad eum manibus clamabat: Fili, dulcissime fili, constanter age, nè vi tormentorum victus in certamine succumbas. Contēplare sempiternam illam caelestis vitę coronam quę te post breuissimos cruciatus manet. Ne timeas fili, Ecce Christus cum multis Angelorum millibus certamē tuum attendēs, tibi assistit. Vide igitur, ne quid, eius gloria indignū, committas. His alijsq; pia mater martyrem hortabatur; cumq; alij omnes fęlices Deo animas reddidissent, & sacra eorum corpora ad ripam fluminis veherentur, Meliton (quia adhuc cum morte ipsa certabat) solus relictus fuit; quē mater, nè caeteris aliqua in re inferior esset, humeris suis impositum adhuc spirantem, viriliter currus sequuta detulit. At filius in humeris matris laetus animam efflauit: cuius corpus matris ipsius manibus super reliquorum corpora proiectum fuit. Constructa autem incensaq; pyra, sanctorum corpora cremata sunt.

Mater Melitonis.

Attende eximiā illā pietatē

Egregium mulieris exemplū.

Fęlici hoc certamine cum magna aduersariorum confusione consummato, tyranni quodam stupore mentis oppressi, se mutuo intuebantur, atq; vt sēpiterna obliuione, praeclarum martyrum certamen, delerent, statuerunt: vt reliquiae aquis fluminis absumerentur, quae non modò haustae non sunt, sed clarissimo fulgore, instar stellarū micantes, post tertium diem à Petro ciuitatis illius Episcopo sublatae, & summo cum honore in loco sacro reconditae sunt.

Reliquiae à Sanctis seruatae & ab Episcopo in honore habitae.

MARTIRIVM SS. CODRATI, Cypriani, Dionysij, Anecti, Pauli, & Crescentis, quo affecti sunt Corinthi.

Ex eo quod est per Metaphrastem.

Vm omnes Sanctorum celebritates, debitis laudibus prosequimur, tum sanè horum, (qui cum exquisita viuendi ratione ad summum maxi-

10. Martij.

marum

marum virtutum fastigium peruenissent, nihil tamē præclarè à se gestum, nihil laude dignum existimarunt, nisi (sæuientis inimici rabiem sanguine suo extinguerent) summo studio extollere debemus. Inter quos Codratus primàs in ordine certaminis tenēs, ab ipsis incunabilis admirandæ virtutis specimen præbuit.

Codrati mirabilis educatio. Nam matre infans adhuc orbatus, maternisq; destitutus vberibus, cęlesti ad utus obsequio, vitam sustentauit. Christus.n signis minimè obscuris, curam eius habebat: cum nubium eximio fulgore micātium, ministerio infantem amplecteretur, & tāquam pia genitrix vinis constrictum lacte nutriret. Hæc prima infantis educatio, quæ diuinis quibusdam, pariter cum corporis robore, virtutibus illustrabatur. Vt primùm ætas disciplinæ capax fuit, medendi facultatem studiosè complexus est, quam Christi amore cunctis benignè gratis impertiebatur: nec vllos pro Christi gloria, hominumq; salute labores recusabat: adeo vt admirabilis virtutum ejus maximarū splēdor, longè lateq; sese diffunderet.

Iasonis Grecia pfe ctiin Christianos persecutio. Interea Iason Græciæ Præfectus, Decij & Valeriani Imperatorum mandato, crudelem in Christianos animū induit: vt vel cunctos à fidei constātia ad impurum nefariorum Deorū cultū traduceret: vel omni suppliciorū atrocitate ad internecionem deleret. Et primùm quidem horum militum principem Codratum ficta blandi sermonis specie aggressus est, vt sui aliquam misericordiam caperet, malletq; cū summa nominis sui gloria Magnatib. charus viuere, quàm varijs affectus tormentis, cum insigni dedecore vitā abrumpere. Ad hæc Codratus ita respondit, vt Præfectus intelligere posset, vitam hanc infinitis miserijs, & calamitatibus circumuentam, flocci esse faciendam: nec maiorem sempiterni nominis gloriam offerri posse, quàm in Christi veri Dei confessione, contra omnem impietatem ad extremum vitæ spiritum decertare.

Ad hæc Præfectus collaudata homi nis mente dixit, se tam præclaram sapientiam admirari, sed vereri nè errore deceptus Christum à Iudæis in crucem actum pro Deo coleret. Tū Codratus. Quamuis, inquit, de rebus maximis loqui, ingenij viribus impar sim, confido tamen, si attentas, indignatione deposita, aures mihi præbere velis, te nullo modo vim veritatis repellere posse. Et sanè luculenta oratio de Christi mysterijs ad humanā salutem constitutis, disseruit: quæ licèt impius mentis intelligentia comprehendere non posset, vehementer tamē orationis grauitatem est admiratus. Sed nè martyris prudentiæ contra Imperatorum edictum aliquid concessisse videretur, iussit statim Christi seruū virgis crudeliter cædi. Sæuiebant ministri cruciatuum immanitate, cum Codratus cruciatuū victor, Ignoras, inquit, ô Præfecte, Christi virtutem, cuius gratia contra omnia suppliciorum genera, inuicti permanebimus. Deliras planè, si nos credis suppliciorum metu virtutem deserturos. *Codratus virgis cæditur.*

Hac martyris fortitudine territus Præfectus, ad alterum se conuertit: quem mira orationis suauitate in suā adducere sententiam conatus est. Cyprianus autem quamuis in primo ętatis flore constitutus, facilè in fraudem pelli posse videretur, Codrati tamen, & oratione, & virtutis exemplo roboratus, inuictum se præbuit. Codratus autem non cessabat diuino eloquio, ad constantiam eos hortari, cuius verbis, quamuis ætate iuuenes, excelso admodum animo Iudicis furorem sustinebant. *Conuertit se ad Cyprianum Præfectus.*

Cyprianus interim sæuis admodū verberibus exercebatur, cum Codratus, & virtutis pulchritudine, & continua hortatione animum illi addens, exspirauit: nec tamen propterea Cyprianus animo concidit: sed tempestatis æstum egregiè sustinēs: eodem fine quieuit. Tertius, Dionysius virtute alijs nō inferior, animo Christi amore vehementer incenso, ad certamen properabat. Quartus, qui Anectus appellabatur, nullā tormētorū vim recusauit. *Cyprianus verberatur, & Codratus exspirat.* *Dionisij certamen.* *Itē Anecti.*

Aa

ſauit. Qua perſpecta Præfectus, hominis fortitudinem admiratus, impietate furens, quintum ad quęſtionem adducitur. Is erat Paulus; qui nullis tyranni eculeis, nullis fractus, certamen inuicto animo ſuſtinuit. Reſtabat Creſcens, qui ſacro ſociorum cœtu dignum ſe vigilem præſtitit.

Itē Pauli, Creſcentis item.

Cæterum dum ſqualore carceris, varijsque tormentorum generibus martyrum conſtantiam exploraſſet princeps inſanus, neque eos ſupplicijs ſuperari poſſe animaduerteret, nè cum inſigni nominis ſui dedecore certamen protraheret, capitis eos ſententia damnauit: ita vt ſinguli ſingulos ſequerentur carnifices. Et hoc quidem modo, ſanctos, ad locum ſceleratorum hominum ſupplicijs infamem, multis oneratos iniurijs, traxerunt. qui animis in Chriſti gratia, & benignitate exultantes, hymnis, & laudibus victoriam eius virtute partam celebrabant. Poſtremò fuſa oratione cum eximia pietatis ſignificatione, ceruices ſuas carnificum gladijs ſubiecerunt intrepidè, & ſic cæleſtes æternæ vitæ coronas adepti ſunt.

Damnantur ſapitis martyres.

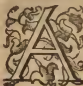
Cæduntur gladio.

Populus qui frequens valde ad ſpectaculum confluxerat, multis lachrymis fęlicem eorum finem proſequebatur. Sed diuina bonitas, quę ſuorum virtutem gloriamque obſcurari non patitur, nè eos tanquam ſempiternæ mortis tenebris inuolutos lugeret, eodem in loco, qui ſanguine eorum tinctus erat, clariſsimi fontis latices emanarunt. Eſt ibi templum egregio opere viſendum, quod ſacras eorum reliquias continet. Non modò autem pij eius terrę incolę, ſed plurimi ex vicinis terrarum finibus virtutibus eorum inuitati, ſummo eos honore inuiſunt, colunt, & amplectuntur: & cæli terręq. creatorem in ſanctis ſuis qui Chriſti ærumnas cunctis mundi delicijs prętulerunt, meritis laudibus celebrare nunquam intermittunt.

Fontes in loco ſuppliciꝫ mirabiliter emanarunt.

VITA S. ATTALAE Abbatis,

Ex ea quæ eſt per Ionam Scotum Abbatem eius diſcipulum.

Atala Burgundiorũ nobili admodũ genere ortus, cum à patre, Arigio quondam Pontifici liberalibus imbuēdus diſciplinis traditus eſſet, & virtutum metam, quam ſibi propoſuerat, hoc præceptore ſe conſequi poſſe diffideret, clam ſe ſubducere nõ dubitauit: relictisq; vanis vitę oblectamentis, duobus cõtenrus pueris, ſacro monachorũ contubernio, in Lirinenſi cœnobio ſe ſociauit. Sed cũ, & ibi, ſolutos in omnē intemperantiam mores diffluere cerneret, ne ſenſim peſtilenti morum cõtagione inficeretur, inde ad Beatum Columbanum, Luxouiũ transfugit. Quē vir ſanctus propter egregiam virtutis indolē amplexatus, diuinis aſsiduè monitis erudiuit, tantiſq; virtutũ omnium ornamentis excoluit: vt poſt eius deceſſum eo dignitatis loco, omniũ iudicio, digniſſimus haberetur. Sed cum ſummo ſtudio fluxos mores antiquę diſciplinæ ſeueritate deuincere cuperet, monachi quidam perniciosæ libertatis amātes, negabant ſe inſolitæ arduæ diſciplinæ pondera portare poſſe. Quos ille cũ fruſtra ſæpe, tãquam pueros infantes lacte ſuauiſsimo, in ſtudio pietatis nutrire conatus eſſet, tandem extremi iudicij ſeueritate inſigni orationis grauitate, ob oculos poſita, terrere eos aggreſſus eſt. At illi temeraria fuga contra pugnarũt, vt inani formidine perterritum, ab ea ſeueritate diſciplinæ reuocarent. Sed mox temeritatis, & arrogantiæ pœnas Deo ſoluerunt Nam vt in marinis finibus conſtituti ſanctum virum maledictis inſectare cœperunt, vnus eorũ igneo quodã febrium calore correptus, multis doloribus, ante quam flagitium oris cõfeſsione deleret, exſpirauit. Alij, quorum mens non-

10. Martij.

Literis inſtruitur.

Petit Lirinenſe cœnobium.

It Luxouium.

S. Columbano ſuccedit.

Monachi rebelles, & maledici diuinitus puniuntur.

wondum in scelere obduruerat, terribili Dei iudicio admoniti pœnitentiæ locum subierunt; Alij verò qui obstinatis animis in susceptο semel flagitio perseuerare decreuerant, varijs miserijs inuoluti feralem exitum consequuti sunt.

Beatus autem Attala dolore admissi criminis fractos summa beneuolentiæ significatione ad se redeuntes excepit, quos non solùm oratione sed multis miraculorum virtutibus deinceps in officio continuit. Quodam tempore Bobius fluuius turbidis aquarum molibus ac rapaci cursu, molendino monasterij excidium inferre videbatur, ita, vt ingenti formidine perculsus custos Agibodus Patri, imminentẽ ruinã nunciaret. Pater, de Dei bonitate securus, hominem sine cura esse, vocatoq; Siuoaldo Diacono in vtramuis aurẽ dormire iubet. Vocatus Sinoaldus à beato patre ad fluuiũ cum eius baculo destinatur, vt eo furentis fluuij impetũ cõprimat. Paret illico patris mãdato Sinoaldus, & protenso baculo inundantis fluuij aquas mirabiliter sistit.

Miracula Attala.

Alio tempore monachorum vnus, Fraimerus nomine, cum vomere tellurem excoleret, stiuam fortè imprudens confregit; quam componere conatus, inopinato ictu ferramenti leuæ manus pollicem, amputauit; quo terræ condito, relicto vomere, ad monasteriũ perrexit, & Abbati suo humi prostratus, flens gemensq; indicauit. Cui Pater, concito, inquit, gradu vade, & partem pollicis humo conditam huc ad me ferto. Perrexit ille vnius milliaris itinere, partemq; attulit, quam pater suis liniens saliuis, carnis glutino ita coniunxit vt cœptum mox opus sine dolore prosequeretur. Mediolanũ quodam tempore veniens puerũ quendam graui ardore febris oppressum, & cum ipsa pene morte confligantem suo contactu ab omni mortis, & morbi periculo liberauit.

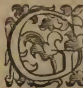
Pollicem diu humi conditum manui restituit.

Quadraginta dies ante quã de hui⁹ mundi ærumnis liberaretur, à Deo admonitus est, vt se ad iter accingeret, Et quidem cunctis ritè depositis, Ionam euocauit, mandatq; vt matrem maximo eius desiderio laborãtem inuiseret, sed nulla interposita mora, festinus ad monasterium rediret. Centũ & quadraginta millibus ædes matris à monasterio distinctæ erãt. Perrexit Ionas duorum fratrum comitatu stipatus, ad matrem, cumq; blanditijs eius detineretur, tanto febrium æstu correptus est, vt manifestè intelligeret sancti viri precibus in id periculum se venisse. Nec mora, quamuis graui cruciatu torqueretur rursus iter summa celeritate capessit, & in ipso itinere sanitatis beneficium consequitur Monasterium autem ingressus, beatum Attalam cum morte decertãtem reperit; Qui cùm in vita, tum verò in morte clarissima pietatis documenta suis dedit: Crucis effigiem cum multis lachrymis amplexatus, omnem salutis spem in Christi meritis repositam habebat. Et quanquam totum vitæ cursum, cum insigni omnium virtutum laude, transegisset, de tremendo tamen Dei iudicio valde anxius, cum lachrymis, & crebro singultu erratorum veniam flagitabat. Cumq; quasi multis flagitijs coopertus, assiduis se lamentis daret, vidit inter mœsta suspiria, cœlos patentes: qua visione à graui diuturnoque luctu mirificè subleuatus, fratres ad virtutum omnium studium hortatus est. Nec vocem ante à salutaribus monitis constituit, quã mortis atrocitate oppressus beatũ Deo spiritũ redderet.

Nota sanctum nullam in suis meritis, sed in Christi cruce omnem salutis spem reponere.

VITA S. GREGORII Papæ Doctoris Ecclesiæ,

Ex ea quæ est per Iohannem Diaconum. Pontificiam dignitatem administrauit Anno Christi 594. Phoca Imper. Anno 2. sedit annos XIII. Menses VI. dies. X.

Regori⁹ genere Romanus, professione Philosophus, Senatoria stirpe progenitus, Gordiani viri clarissimi, & beatę Siluię filius:

12 Martij Parẽtes et Patria S. Gregorij.

Romanæ sedi:cum eximia pietatis, & eruditionis laude, præfuit annis tredecim, & mensibus sex. Cum primum ætatis florem, disciplinarum maximarũ cognitione egregiè exornasset, cupiditates omnes (quibus ætas illa miserrimè agitari solet) constanter repressit; & in biuio Pytagoricę literæ constitutis, ad dexterum totis viribus anhelauit. Sed dum tutius Christo se famulaturum, sub Prætoris Vrbani habitu putaret, mundoq; specietenus deseruire:sensim mundi curis ita inuolui cœpit, vt plurimum de libertate, quæ in Christi seruitio constituta est, deperderet. Hoc vbi prudenter animaduertit, nè paulatim aduersa vitiorũ tempestate abriperetur, mox vt, patre defuncto, liberam rerum suarum facultatem nactus est: sex monasteria in Sicilia, amplissimis ditata prædijs, erexit; quæ viris, omnibus maximarũ disciplinarum artibus instructis, præclarè ornauit. Septimum verò intra Romanæ vrbis mœnia sub honore S. Andreæ ad cliuũ scauri, in proprio domate edificauit. In quod ipse, studio admirabilis virtutis quã pectore intimo inclusam gerebat, spretis opibus, & diuitijs, contemptis honoribus, & auro, gemmisq; radiantibus togis, & rebus maximi præcij in vsus pauperum erogans, tanquã in tranquillum vitæ portum sese contulit, sumptoq; monastico habitu, primò sub Hilarione, deinde sub Maximiani venerabiliũ patrũ regimine, multis sibi sociatis fratribus Christo militauit. Iamq; mundo ignotus Christi spiritu, & consuetudine admodũ suauiter fruebatur; cũ fratrum vnanimi consensu ipse monasterij gubernacula suscipere cogitur. Durum erat viro sancto, à tanta Christi familiaritate, per terrenarum rerũ occupationes auelli, sed libens tamẽ gaudensq; propter cõmunẽ vtilitatẽ paruit.

Septem monasteria cõstruit Gregorius.

Fit monachus.

At verò, nè amicum diuinæ fruitionis lumen, quod iam per assiduam rerum diuinarum contemplationẽ, in se receperat, aliqua obscuritate, per quotidianas curas inuolueretur; cœpit longe sese excellentius, in omni virtutis excitatione gerere. Cum n. longa ciborum abstinentia, omnes prauæ cupiditatis impetus iam fregisset; summo studio, in eo laborauit: vt mentẽ omni sacrarũ literarum cognitione instrueret: in quibus tanta sedulitate versatus est, vt infirmato per inediã stomacho, vix pedibus insisteret. Et quidem ex ea eruditione hunc fructũ consequutus est, vt præter conscientiæ puritatem omnium salutem ardentissimè sitiret: nã cum Britaniam, diuini verbi ministris destitutam audiuit, Benedictum Pontificem, vt viros pietatis, & eruditionis laude præstantes, eò destinaret, obnixè rogauit. Cum verò nemo eam legationem suscipere vellet, vir sanctus diuini amoris facibus accensus seipsum obtulit, operamq; suam pollicitus est, nec vllum Christi causa periculum recusauit. Et certè trium dierum itinere iam confecto, ad gentis illius salutem constituendam properabat, cum importunitate Romanorum, qui Romanæ vrbis salutem in eo repositam habebant, redire compulsus est. Benedictus autẽ Gregorij virtutibus mirificè delectatus, eum vel inuitũ à septis monasterij abduxit, Leuiticoq; ordine insignitum in suũ ministeriũ cooptauit. Nec multo post pro responsis Ecclesiasticis Cõstantinopolim à pelagio Præsule destinatur: vbi, quamuis in terreno constitutus palatio, cõstanter tamen disciplinæ suæ seueritatẽ, cælestis vitę puritate retinuit: & doctrinæ suæ excellentia pullulantẽ de statu nostræ resurrectionis hæresim, cũ ipso quo orta est initio attriuit. Nã Eutychius, eiusdẽ ciuitatis Episcopus, cõscripto de resurrectione mortuorũ libro, asserebat: corpus nostrũ resurrectiõis gloria vẽtis acreq; subtilius futurũ: qd sane dogma orthodoxę fidei contrariũ, clarissima veritatis luce ita Gregorius refutauit, vt ipse turpissimi erroris auctor, agnita veritate in vltimo mortis discrimine resipuerit. Gregor. aũt acutissimis febribus, qbus eodẽ tpe grauiter affligebatur liberatus lętus se ad sacra munia obeũda accinxit.

Vide quãtis laboribus & crudelitate studio sacrarum literarũ incubuerit.

Benedictus Pontifex Car. suale eum creat.

Eutychianam hæresim Cõstantinopolim legat' missus extinguit.

Eutychius moriens resipiscit.

Interea cætera aũt eximia pietatis officia, quãta solicitudine afflictæ per

Longo-

Longobardos Italiæ, succurri sæpius fecerit: testantur epistolæ antecessoris sui Pelagij Papæ, quæ hactenus in scrinio sanctę sedis Apostolicę conseruantur. Postquam negotijs ex animi sententia ritè confectis, Romam reuersus est; tanta inundatione Tiberis fluuius excreuit; vt fluctus eius super vrbis muros magna vi influentes, ædiū plurima munimenta deijceret, horreisq; miseranda valde tempestate subuersis, extremam rerum omnium inopiam in ciuitatem inueherent. Accessit innumerabilis serpentium multitudo, cum ingenti dracone instar trabis validæ, quæ per Tiberim in mare descēdens, & marinis aquis suffocata, & in littus eiecta, pestilenti contagione totum aerem infecit. Secuta est è vestigio clades inguinaria, quæ Romanam vrbem adeo vehementi pestilentia lapidaui:t: vt etiam corporali visu sagittæ cęlitus venire, & singulos quosq; percutere visæ sint. Cum verò in reliquū vulgus miserāda lues horribiliter desæuiret, tum ipsum Pelagium Papam internecione deleuit.

Inundatio Tiberis.

Roma horribiliter punita.

Interea cum magis magisq; contagio pestilens grassaretur, populus vniuersus Gregorium Pontificem concla mauit. Ille quamuis totis viribus reniteretur per summam tamen simulationis speciem assentire visus est, quò facilius eiusque diuini iudicij furor communibus votis precibusq; reprimeretur. Itaq; Litanias supplicationesq. indixit. In quibus cū intra vnius horæ spatiū octoginta homines in terram corruentes spiritū exhalarent, nequaquam tamen vir disertissimus, populo prædicare destitit, nè animos demitterent, neue prius ab oratione desisterent, quàm desiderata diuinę benignitatis gratia, pestem profligassent.

Gregorius Pelagio Pōtifici succedit.

Litanias Incidit.

Hæc dum ab omnibus summo pietatis stud.o peragūtur, Gregorius quia palam ciuitatis portas egredi non poterat, & oblatum S. Pontificatus honorem declinare vehementer cupiebat, exponendum se dissimulato habitu calidus impetrauit, siluarum saltus expetijt, cauernarū latibula requisiuit. Sed non potuit diu tāta lux sub modio abscondi: dū.n.ad omnibus, in syluis, & ferarum latibulis quæ eretur, indicio columnæ fulgidę, super se iugiter à cælo dependentis, agnoscitur, capitur ita hitur, & summus Pontifex eligitur. Qui mox vt summum Pont[ifi]ciū sortitus est, superstitiosum vniuersalis vocabulū (quod Iohan. Constantinopolitanus Episc. intolerāda quadā insolētia sibi tūc arrogabat) more antecessorū suorū Pontificū, sub districtissimæ interminationis sententia, refutauit, & prim⁹ omniū, qua erat animi modestia & humilitate, in principio epistolarum suarū, se seruū seruorū Dei declarauit.

Fugā meditatur.

Consecratur Pontifex.

Hic vir beatus diuinarum laudum studio acriter incensus, scholam cātorū instituit, quā duobus habitaculis cū nonnullis prædijs coniunctis dotauit. Cum aūt muneris sibi commissi difficultatē, prudenter intelligeret, seq. diuini iuris Vicariū in terris constitutū sciret; summo studio, & diligentia viros omnibus maximarū virtutū ornamentis excultissimos asciuit; quibuscū die nocteq; de rebus diuinis disserebat, & ea, quæ ad totius Ecclesiæ pacē stabiliendā pertinebant, attenta consideratione pertractabat. Stationes per beatorū martyrū cœmiteria ordinauit, quas dū plebs Romana quotidie magno pietatis studio lustraret, vir diuin⁹ vt subditorum sibi animos ad præclara sanctorū gesta imitanda excitaret, viginti diuerso tempore euangelij Homilias, diuino spiritu plenas perorauit. Reliquas verò eiusdem numeri, continuo stomachi languore prohibitus, alijs pronunciandas commisit.

Schola cantorum.

Stationes ordinat.

Et his quidem alijsq. pietatis operibus, quāuis, & Deo, & hominibus admirabilis esset, illa tamen piacula omnium sanctissima reputauit, quę homi num beneuolentia, & charitate continentur. Itaq. exceptis jis, quos tā per diuersas regiones, quàm Romæ Longobardorum gladios fugientes pauit, quotidie quoslibet ad mensam suam peregrinos inuitabat. Inter quos die quodam vnus vt accessit, singulari, vt solet humanitatis officio, eum exce-

Præclara charitatis eius officia

pit: in cuius manibus dum aquam infondere vellet, connexus vrceum accepit: sed repente eum, in cuius manibus aquam infundere volebat, nō inuenit. Quod factum cum secum cum ingenti animi admiratione reputaret, nocte adem Dominus ei assistens dixit: Tu quidem cæteris diebus me in meis membris: Hesterno aūt die, in memetipso, suscepisti. Quin & aliàs, inter pauperes ab eo cōuiuio receptus quidam: Ego sum, inquiebat, naufragus ille, cui primò bis terna, inde sena numismata, postremò etiam scutellam argenteam, quæ sola remanserat, dari præcipisti, sum autem Angelus Dei. Gregorius hoc dicto vehementer, perculsus, facie in terram prostratus, & lachrymis perfusus, Dei bonitatem tacitus laudauit, multoque ardentius ad benignitatis studium incitatus fuit.

Angelus se ostendit S. Gregorio.

Interim cum assidua illi Anglorū cura sub pectore viueret, anno Pontificatus sui quarto, Augustinum cum alijs quibusdam monasterij sui monachis, in Britanniam destinauit: qui primò difficultate prouinciæ deterriti cū pedem reuocare vellent, literis eius mox ita confirmati fuerunt, vt inicepi dè quoduis se in periculum inferre minimè dubitarent: Nec eis sacra hæc expeditio infeliciter successit: nam gentem illam moribus efferatam, ita vt nec vllis armis domari poterat, cùm diuini verbi prædicatione, tum miraculorum virtute Christi imperio subdiderunt.

Augustinum in Angliam mittit.

Quæ autem de Gregorij miraculis penes easdem Anglorū Ecclesias vulgò leguntur, omittenda non arbitror. Matrona quædam, Gregorio Missarum solennia per stationes celebranti oblationes obtulerat. Cui post, mysteria traditurus, cum diceret: Corpus Domini nostri IESV Christi cōseruet animam tuam: lasciuia subrisit. Ille continuò dexteram ab eius ore cōuertens,, partem illam Dominici corporis super altare deposuit. Expletis verò Missarum solennijs, matronam coram populo, quamobrem, Dominicū sumptura corp⁹ ridere præsumpserit, inquisiuit. At illa diu mussitans, tandem prorupit: Quia panem, inquiens, quem proprijs manibus me fecisse cognoueram, tu corpus Dñicum perhibebas. Tunc Gregorius pro incredulitate mulieris cum tota plebe se in orationē prostrauit. Et oratione expleta, particulam panis, in carnē mutatam, reperit. Qua incredulæ demonstrata, & illam ad fidei gratiam reuocauit, & populum in ea mirificè confirmauit. Rursusq; in orationem prostratus, carnis frustra in panis primordia reformauit. Quodam tempore Traiano ad imminentis belli procinctum vehementissimè festinanti, vidua quædā mulris perfusa lachrymis, obuiam processit: quæ filium innocentē, iniquorum gladijs peremptum, mirabiliter deflebat. Et quia, dicebat, mortuum mihi restituere non vales, te oro atque obsecro, vt vel eius sanguinem, legibus à te latis, vindicare digneris. Cumq; Traianus se eius petit oni satisfacturū spondere t; si prælio ex animi sententia cōfecto, incolumis rediret; vidua respondit: Sed si in prælio occubueris, quis mihi, quod spondes, præstabit? Is, inquit Traianus, qui mihi in imperio succedet. Tū vidua: Et tibi, inquit, quid proderet, si alter mihi iustitiā fecerit? Traianus respondit: Vtiq; nihil. Et vidua: Nonne, inquit, melius tibi est, vt tu mihi iustitiā facias, & pro hoc mercedem tuam accipias, q̄ alteri hanc transmittas? Tunc Traianus rōne pie tateq; pariter cōmotus ab equo descēdit, nec ante discessit quàm iudiciū viduæ per semet imminens profligaret. Huius igitur iudicij æquitatē, & indicis mansuetudinē asserunt Gregoriū in memoriā reuocasse, cū per forum Traiani, quod ipse ædificijs pulcherrimis venustarat, iter haberet. Cumq; ad S Petri Basilicam peruenisset, super errore tā clementis Principis, tā diu fleuit, quousq; sequenti nocte respōsō diuinitus accepto, intellexit, se à Deo pro Traiano exauditū: ita tamen, nē deinceps pro vllo Pagano pces funderet.

Nota hinc veritatem corporis Christi in Eucharistia.

De Traiani anima.

Vide Damascenū de hoc miraculo.

Erat in quodā monasterio, à B. Gregorio constructo, frater vnus, qui neglectus

glectis sacris monasterij constitutionibus, tria ad vestem coemendam, numismata à fratre suo sęculari recepe- rat. Quod cum B. Pręsul Gregorius auditione percepisset, à communione eum tanquam transgressorem sacrarum legum, segregauit. Qui duobus vel tribus post diebus è vita sublatus, haud mediocrem Pontifici tristitiam innsit; quòd vinculo hoc constrictus migrasset. Tũ Pontifex pietate cõmotus, Diaconũ suũ eũ absolutionis sententia ad defunctũ misit, eamq; ex scripto super cadauere legit. Porrò ipsa nocte eius monasterij Abbati, in somnis defunctus apparuit, & interrogatus quonam in statu esset, respondit se lecta sententia à peccatorum vinculis pœnisque solutum ad beatorum requiem migrasse.

Monachus proprietarius primatur cõmunione à S. Gregorio.

Gregorius soluit monachum à vinculo excõmunicationis etiã def. n3ũ.

Fuit aũt Gregorius eximius diuitiarũ honorũq; contẽptor, adeo vt omnibus se frequenter facultatibus in pauperum inopia subleuanda denudaret; eaque de causa diuitiæ eius, quas dicebatur possidere amplissimas, omnium in ore non sine ingenti admiratione versabantur. Quod cum quidam eremi incola, virtutum omnium splendore mirabilis, audijsset, nihilq; ex mũdi bonis, præter vnam catiam, quam blandiens crebro, in sinu fouebat possideret: orationem ad Deum fudisse fertur, qua suæ paupertatis, pro Christi amore voluntariæ assumptæ, præmium sibi ostendi postulabat. Cumq; eandem orationem magna sæpe instantia repeteret, nocte quadam cum Gregorio eodem in cęlis se præmio remunerandum intellexit. Tũ ille: Hem inquit, ecne, & voluntaria paupertas & exhausta lõgo ieiunio membra spectant? Hem. pontifex omnibus mundi diuitijs abundans, parem mecum gloriam consequetur? Hęc aliaq; assidua mente voluenti, alia nocte, adfuit Dominus, & mœstis eius stultitiam increpando dixit: Quando non diuitiarum possessio, sed vehemens earum cupido diuitem faciat, eur audes tuam cum diuitijs Gregorij paupertatem conferre? An ignoras illum, amplissimas quas possidet diuitias cõtemnendo, & egenis largiendo pauperem: te verò catiam tuam amãdo diuitem esse. Hac increpatione solitarius eruditus, diuitias non ex possessione sed ex animo, cupiditateque reputandas esse intellexit.

Eremita cuiusdam oratio ad Deum.

Diuitianõ ex opibus, sed ex cupiditate metiẽda esse.

Porrò cum tota mente vir sanctus in omnium salute procuranda, & Ecclesia, sibi à Christo commissa administranda, incumberet, Ligures, Venetos Hiberos, aliosq; à schismate sub libello confessos, Chalcedonensem Synodum venerari compellens, ad vnitatẽ sanctæ Ecclesiæ reuocarat. Iam Barbaricinos, Sardos, & Campaniæ rusticos tam prædicationibus quã verberibus emendatos, à paganizandi vanitate remouerat. Iam Donatistarum hæresim penes Africam, Manichæorum penes Siciliã, Arrianorum penes Hispaniã, Agnoitarum verò penes Alexandriã, scriptorum suorũ validissimis auctoritatibus, importunisq; legationibus Domino suffragante, à corpore sanctę matris Ecclesiæ sequestrarat. Sola penes Galliam Neophytorum hæresis, quot simoniacis muneribus, quasi tot radicibus pullulans, longè lateq. prorsus excreuerat, & manebat. Contra quam venerabilis Pater apud Brunichildem Reginam Theodoricum quoq. & Theodebertum Francorum Reges fortiter pugnauit, donec collecta generali Synodo, hãc sub anathemate damnandam penitus impetraret. Sed, & cõsuetudines dationum, vel xeniorum, à suis Episcopis accipere, Gregorius quasi pondus quoddam pestiferum toto mentis certamine detrectabat.

Vide quãta diligẽtia Ecclesiam administrauerit, & quomodo hæreses profligauerit.

Porrò Mauritius Princeps, sordibus auaritiæ, & rapacitatis turpiter inquinatus, legem funestissimã tulerat, vt nulli militum, qui in manu signatus fuisset, sese in monasterio Deo consecrare liceret. Quam legem Gregorius scripto egregiè oppugnauit, datisq; ad Imperatorẽ literis in hanc sententiam scriptis, eum à legis sentẽtia deterruit: Ad hoc potestas super omnes homines pietati Dominorum meorum cælitus data est, vt qui bona appetunt,

Mauritij auaritia.

S. Gregorij scriptũ ad Mauritiũ.

sunt, adiuuentur, vt cœlorum via largius pateat, vt terrestre regnum cęlesti regno famuletur. Et ecce aperta voce dicitur, vt ei, qui semel in terrena militia signatus fuerit, nisi aut expleta militia, aut pro debilitate corporis repulsus, Christo militare non liceat. Ad hæc ecce per me seruum vltimũ suũ, & vestrum, responde: Christus, dicẽs: Ego te de notario comitem excubitorum, de comite Cæsarem, de Cęsare Imperatorẽ feci. Sacerdotes meos tuæ manui commisi, & tu à meo seruitio milites tuos subtrahes? Responde, rogo, pijssime Domine seruo tuo, quid venienti, & hęc dicenti responsurus es in iudicio Domino tuo? Hanc legem primùm, sicut hi dicunt, qui leges veteres nouere, Iulianus protulit.

Iohannes Constantinopolitanus antistes irritat Imperatorẽ contra S. Gregorium.

Cõfortabat insaniam Imperatoris, fouebatq́;, Iohannes regiæ vrbis ex monacho antistes (qui Vniuersalis nomen arroganter sibi assumebat, quem Gregorius sententia excommunicationis mulctauerat) ipse multis fallacijs Imperatorem impulit, vt Gregorium tanquam vonitans, & publicę pacis turbatorem, ad pacem, & vnitatem conseruãdam strenuè moneret. Gregorius autem auarissimo principi voce libera contradixit: Ecce, inquiens, claues regni cęlestis haud dubium quin Petrus accepit. Cura ei totius Ecclesiæ, & principatus committitur, & tamẽ Vniuersalis Apostolus non vocatur: & vir sanctissimus, consacerdos meus Iohãnes, vocari Vniuersalis Episcopus conatur? Quis est iste, qui contra statuta euangelica, contra canonum decreta, nouũ sibi nomen vsurpare præsumit? Vtinam, vel sine imminutione vnus sit, qui esse appetit vniuersus. Et certè multos Constantinopolitanæ ecclesiæ in hæreseos voraginem cæcidisse nouimus sacerdotes, & non solùm hæreticos: sed etiam hæresiarchas factos. Si igitur illud nomen in ea ecclesia, sibi quisquam arripit, vnde tot hæresiarchæ prodijsse noscuntur, vniuersa ergo ecclesia, quod absit, à statu suo corruit, quando is, qui appellatur, Vniuersalis cadit. Sed absit à Christianis cordibus nomẽ istud blasphemiæ, in quo omnium sacerdotũ honor adimitur, dum ab vno sibi dementer arrogatur. Certè pro beati Petri Apostolorũ Principis honore, per venerandam Chalcedonensem Synodum, Romano Pontifici oblatum est: sed nullus eorum vnquã hoc singularitatis nomine vti consensit. Quid ergò est, quòd nos huius vocabuli gloriam, & oblatã non quærimus, & alter sibi hãc arripere etiam non oblatam præsumit? Ille ergo magis coercendus est, qui sanctæ vniuersali Ecclesiæ iniuriam facit, qui corde tumet, qui gaudere de nomine singularitatis appetit. Ego enim cunctorũ sacerdotum seruus sum, in quantum ipsi sacerdotaliter viuunt. Nam qui contra omnipotentem Deum per inanis gloriæ tumorem, atq; contra statuta Patrum suam ceruicem erigit, in omnipotente Domino confido, quia meã sibi nec cum gladijs flectet.

Præterea Imperator, qui omnia cupiditate turpis lucri, & pecuniæ metiebatur, milites suos stipendijs frequentissimè defraudabat; cumq́; Gregoriũ contra omnes mundi strepitus Augustalibus defensionibus, quarum fultra gio ad arcem pontificatus hunc se prouexisse iactabat, penitus nõ egere cerneret, immò sanctitatis, ac prudentiæ suæ virtutibus Christo propitio cunctis alta sapientibus præualere: ad odium detractionemq́; famæ illius conuersus est; atq; liberalitatem pontificis, quia famelicis militibus iam ecclesiastica, quàm publica frumenta diuiserat, subdolis assertionibus reprehendit. Cui Gregorius, ita pro se respõdit, vt in eo sacerdotum omnium honorẽ, & dignitatem pręclarè admodum tuitus, Imperatorem diuini iudicij terrore vehementer perculerit; adeo vt tãti pontificis constantiam non mediocriter admiratus, odium scelerис, & iræ plenum captauerit, quomodo eũ vita spoliaret. Sed eodem anno quo maximè furoris stimulis concitatus eiusdem facinus in virum sanctũ moliebatur: vir quidam religioso indutus habitu, diuina quadam virtute commotus,

Mauritius Imperator carpit S. Gregorij liberalitatẽ.

Mauritius molitur mortem S. Gregorij.

motus, apprehensa spatha, dextra sua eam a foro vsq; ad æneam gladiatoris statuam, nudam eitenuulit, & clara voce Imperatorem gladio moriturum clamauit: qua voce ad Mauritium delata vehementer expauit, & acriore diuini iudicij (quod ei imminere Gregorius prædixerat) timore correptus, manus a tyrannide Gregorio inferendas continuit: & quia a mendacijs eum alienissimum nouerat, rei euentum futurum plane existimauit.

Admonetur Mauritius de diuino iudicio in illū futuro.

Mox itaq; supplices ad omnes Patriarchas, Episcopos, & Monachos literas cum muneribus, & cereis, alijsq; rebus amplissimis, misit quibus enixe ab ijs contendebat, vt diuinum pro se numen placarent, atque sempiternæ damnationis periculum a suo capite auerterent. Hæc & per alios, & per se, assiduis lachrymis precabatur: cum nocte quadam dormiens vidit apud ęneam palatij portam, se coram multo populo æneæ statuæ Saluatoris assistere. Tunc uox terribilis facta est ex ipso incarnati verbi charactere, dicens: Date Mauritium. Et capientes eum in dictorum ministri, posuerunt eum iuxta purpureum vmbilicū, qui illic erat. Cui eadem vox characteris ait: Vbi vis reddam tibi mala, quæ in hoc seculo perpetrasti? Ille respondit: Amator hominum Dñe, hic potius quam in futuro seculo. Statim igitur diuina vox iussit tradi Mauritium, & Constantinam vxorem eius, cū filijs, & filiabus, omniq; cognatione eius, Phocæ militi. Euigilans itaque Mauritius, Philippicum generum suum (quem sibi dudū insidias struere, suspicatus fuerat) ad se vocauit. At ille pro suspicione, se perdendum ratus, Gordiæ vxori suæ vltimum vale dicens: Sacrosanctis corporis, & sanguinis Domini mysterijs munitus, ad palatium properauit, atq; ad Imperatoris se pedes abiecit. Cui Imperator assurgens, humiq; se prosternens, erroris sui veniam postulauit. Neque enim, dicebat, vt diuina admonitione edoctus sum, tu mihi regnoq; meo perniciem vnq̄ machinatus, sed si quē nostris in agminib., qui Phocas appellatur, noueris, dicito. Philippicus cum se Phocā probè nouisse respondisset, Imperator solerter, & curiosè de hois ingenio, & statu, multa percunctari cœpit. Philippicus ad omnia respondit: Et quidē nuper, inquit, ab exercitu procurator nuncupatus, tuo contradicebat imperio. Sed quanquā iuuenis sit, & temeritate præceps, ab omnibus tamen timiditatis dedecore notatur. Tū Mauritius, Si timidus, inquit, est, profectò, & homicida. Hæc cum dixisset, multa animo voluens conticuit. Interea Magistrianus, qui supplices Imperatoris literas ad monachos, & eremiticæ vitæ cultores detulerat rediens, tale ab ijs responsum Mauritio retulisse fertur. Deus, ò Imperator, te cū tota domo a mortis quidem sempiternæ periculo, sua benignitate, eripiet: sed præsentis vitæ, & imperij discrimen, cum insigni nominis tui ignominia, effugere non potes.

Mauritius Imp. alterum intercessiōe studet sibi placare Deū.

Sententia Christi in Mauritiū.

His auditis Mauritius, quamuis dolore non mediocri afficeretur, Dei tamen bonitatem pro sua salute, profusis lachrymis, collaudauit: neque tamē auaritiæ pectus (quæ eius mentē penitus obsidebat) in eo extincta fuit. Nā nē militibus publica alimenta præbere cogeretur, exercitum in aliena tecta hyemare voluit, atq; vt sibi victū, transito Danubio, de Sclauorum regione quæreret, imperauit. Cui obedire mandato, durum nimis esse ratus exercitus, ad seditionem conuersus, Phocam centurionem super clypeum exaltatum, Exarchum acclamarunt: fugatoq; prætore Theodosio Imperatoris filio, & Germano socero eius, nuncios ad eos dirigunt, vt alter eorum sibi imperare studeret. Illi scelus execrati, oblatam imperij dignitatem reijcerunt, & Mauritio cuncta retulerunt. At ille Germanum perdere volens, cum ad ecclesiam confugisset, misit qui eum per vim extraherent, & filiū, qui Germano consiliū patris detexerat, tanq̄ proditorē flagellauit. At verò populus vniuersus Mauritij impietatem detestās, quod hoiem ab aris per vim abstractū ad mortē rapere auderet, tanquā Marcionistam

Mauritij auaritia.

Mauritius cū Vxore, & liberis fugere cogitur. Phocas fit Imperat. Mauritius cū suis caditur.

cionistam hæreticum multis conuicijs lacerauit, adeo vt graui admodum tumultu intra Constantinopolim commoto, Mauritius dissimulato habitu, cum vxore, & liberis fuga sibi salutē quærere cogeretur. Inter ea Phocas, cū exercitu in Septimum veniens, faustis acclamationib. Imperator efficitur. A quo Mauritius cum filijs, vxore ac filiabus, penes Chalcedonem (quemadmodum sibi denūciatum fuerat decollatur. Et quia oratio Gregorij, qua illum petierat in terribili Dei iudicio liberum à delictis omnibus inueniri, vana esse non poterat, idem Mauritius id recepit, quod meruit, & in cunctis suis incommodis Dominum benedicens, à sempiterno supplicio liberatus est.

Moritur Pōtifex sā ctißimus.

Tandem Gregorius, postquam Sedem Apostolicæ Ecclesiæ, annis tredecim, mensibus sex, & diebus decem, doctrinis pariter, & operibus fęlicissimis illustrasset: anno Imperij Phocæ secundo, indictione septima, quarto Iduum Martiarum carnis corruptione solutus, ad sempiternam perpetuæ incorruptionis gloriam, fęliciter migrauit. Fuit hic vir tam excellenti, & mentis, & corporis castitate, adeoque diuini amoris facibus incensus, vt Spiritus sanctus eius puritate delectatus, frequenter assumpta niuidissimæ columbæ specie, capiti eius insidisse, à Petro Diacono (quo in omni fetè vita vsus fuit familiarissimè) visus sit. Non tamen potuit tam excellēs in omni genere virtus prauorum hominum maledicentiam effugere. Nam inuidi (nescio qua animi malitia efferati) vitam eius adeo sanctè, & innocenter exactam, varijs calumnijs lacerare, post mortem, minimè veriti sunt: eoq; impietatis prorupetūt, vt libros eius, eximia sanctitate, & eruditione refertos, flammis exurere cœperint. Sed Petrus Diaconus, cum quo quatuor Dialogorum libros disputauerat, tam impium facinus non ferens, primò eorum sceleratis conatibus omni ver borum contentione restitit, populumque, aliquo adhuc sanctissimi Pontificis desiderio, flagrantem, ad memoriā tanti viri sempiterna prædicatione cōseruandam excitauit. Sed cum malorū consortia, & cōuitia præualere, & omnium animos in communem pestem pertrahere cerneret: in hoc omnium sententiam dicitur prouocasse: vt si quæ, de S. Gregorio vera esse constāter asserebat, mors eius continuò cōprobaret, ab exustione librorū supersederent. Si uerò superstes sui testimonij extitisset, ipse quoque combustoribus manus daret. Itaq; cum Sacrosanctis Euangelijs in ambonem venerabilis Leuita conscendens, mox vt præclarum Gregorio sanctitatis testimonium luculenta oratione præbuit, inter verba veræ confessionis spiritū efflauit: & à dolore mortis extraneus, preciosa morte sua hominum mentes ab inuidiæ peste, & maledicentiæ veneno liberauit.

Nota hic inuidiam quæ semp comes solet esse virtutis.

Notà rem mirabilē.

ILLVSTRE MARTYRIVM Petri Cubicularij Diocletiani Imperatoris.

Ex Eusebij Cæsareensis Ecclesiastica historia lib. 8. cap 6.

12. Martij

EX omnibus, qui vnquā vel apud Græcos, vel apud Barbaros propter animi magnitudinem illustres, & hominum sermone celebrati sunt, nullus cum diuinis, & eximijs nostri temporis martyribus Dorotheo, & suis sodalibus, Imperatorū ministris comparari potest: qui quidē cum summam honorem apud dominos adepti fuissent, & amore essent apud illos, libris proprijs, & ingenuis non inferiores, probra, & afflictiones, propietate corporibus impositas, noua, & multiplicia mortis genera, cōtra ipsos excogitata, splendidiores reu erà existimarunt diuitias, quàm gloriam, quàm delicias, quibus hominū vita soleat diffluere. Mortem igitur vnius ex illorum numero qualis fuerit,

rit, commemorare placet, eamque lectoribus spectandam relinquere: vt inde, quæ reliquis etiam sodalibus contigerint, animaduerti possit. Quidam illorum in ciuitate supra commemorata, coram Imperatoribus, quos diximus, in medium adducitur: qui cum iussus idolis immolare, omninò recusares, mandarunt nudum in sublime tolli, ac flagellis coq; toto corpore dilaniari, quoad supplicio euictus, etiam animo inuito, quod erat imperatum, præstaret. Sed vbi ista perpessus, constans, & immutabilis persisteret, de reliquo ossibus eius, iam carne nudatis, acetum sale permistũ in corporis membra, cruciatu attenuata, & propè contabefacta, infuderunt. Atq; vt istos dolores protriuerat, & veluti pedibus conculcarat, inde craticula, & ignis, vnà in medium trahuntur, & reliquiæ eius corporis, tanquam carnes ad comedendum paratæ, ignis incendio, non raptim, vt breui è vita decedens, omni dolore liberaretur, sed paulatim absumptæ fuerunt. Neq; qui eum imposuerãt in rogum, etiam post tot tamque grauia cruciamenta, et vllum respirandi locum dare in animo habebant, nisi prius se ipsorum imperata factu irum annueret. Sed ille proposito suo mordicus adhærescens victor in tormentis animam efflauit. Tale vnius regiorum famulorum martyrium exitit appellatione sua (Petrus enim nominatus fuit) reuera dignum.

Nicomedia ĕ dixit.

Assatur in craticula.

VITA S. THEOPHANIS Qui, & Isaacius dictus est.

Ex ea quæ est apud Metaphr. Vixit temporibus Leonis V. Imperatoris.

12. Martij

Vlit virum hunc admirabilem illa patria, quę imperij dignitate decorata, cæteris tantũ omnibus antecellit, quantum Reginam subditis præstare par est. Parentibus tali patria dignis ortus est, qui & diuitiarum copijs, & militari gloria, & virtutibus omnibus affluebant. Isaacius, & Theodota, si quid etiam vobis nomen est curæ, vocabantur.

Patria Theophanis.

Parentes.

Puer adhuc trimulus Imperatori educandus gubernandusque à patre relictus est; à quo cum virtutes præclara indole dignas hausisset, & annos insigni prudentia ornasset, cœpit tota mẽte die noctéq; de rerum diuinarũ pulchritudine cogitare: sed cum importunis matris precibus ad nuptiarum molestias suscipiendas cogeretur: paruit ille quidem: ita tamen, vt firmiter, & mentis, & corporis integritatem sibi, Dei gratia, seruandam proponeret. Nocte autem, celebrato cum summo omnium gaudio, nuptiarum conuiuio, cum solus, cum sola in lecto consideret, totaque mente res diuinas agitaret, suspirio desiderium suum sponsæ indicauit: & luculenter admodum de humanæ vitæ breuitate, & impuris voluptatibus, de castitate mentis, & corporis, & sempiternis cęlestis vitæ delicijs disseruit, adeoque castum sponsæ suæ pectus amore virginitatis inflammauit, vt protinus nihil se magis expetere diceret, quàm compressa carnis libidine, totum amorem in Christum transferre.

Virginitatem perpetuã amplectuntur.

Adolescens hoc accepto responso, lachrymas præ gaudio continere non potuit: quin, & humi prostratus peractis nomini diuino, cui donum hoc præclarum acceptum referebat, gratiarum actionibus coniugis animum admirabatur: deinde læto eam vultu intuitus, promisit se, illã honestis omnibus in rebus sociam habiturum, quò in futuro sęculo, præclari muneris simul cum ipsa præmium perciperet. Dum hos aliosque, quibus se mutuo ad omnem vitæ sanctimoniam hortabantur, sermones inter se conferunt, diuinum numen mira odoris fragrantia præsentiam suam cõprobauit: qua mirificè confortati, amplissimis facultatibus in vsus pauperum distributis, solitariæ vitæ propositum amplectebantur. Sed socer eius (qui spem omnem in ipsis repositam habebat) ea re ita

Solitariã vitam eligunt.

ita commotus fuit, vt minimè dissuleçerit ipsius Imperatoris (qui adolescentis patrem summo semper loco habuerat) nefariam opem contra sanctum adolescentem implorare. Leo (hoc Imperatori nomen erat) acri indignatione commotus, minatus est, ni cœpto desistens patrijs viriliter honoribus insisteret, se oculos eius effossurum. Tum eum, vt facilius in obliuionem sancti propositi veniret, Cyzicum pręclaro dignitatis munere ornatum misit. At ille constanter in proposito persistens, & alacri animo iter ingressus apud Sigrianem viro cuidam admirandis virtutibus ornato (cui Gregorio nomen erat) occurrit. Huic Theophanes animi sui propositum indicans, dixit certum sibi deliberatumque esse, voluntarium exilium voluntati Imperatoris præferre. Gregorius autem, diuino spiritu edoctus, omissis exilij cogitationibus eum hortatus est, vt iniunctum ab Imperatore munus administraret, nec quidquam de Dei benignitate dubitaret, quæ suo tempore Imperatore in ordinem redacto, desiderio eum nequaquam fraudaret.

Leonis minæ.

Nondum anni tres elapsi erant, cũ Irene, mulier excelso, & virili planè animo prædita, deiecto ab imperij dignitate Leone, & socero in ordinẽ redacto, imperij gubernacula cum filio suscepit, & antiquum euangelicę libertatis splendorem præclarè restituit. Tunc sponsa Christi, libertatem adepta, congestas domi diuitias protulit, & partem vnam in vsus pauperum, alteram verò in noua monasterij (cui se, vt Christi ibidem spiritu suauius frueretur, libenter inclusit) fabrica cõtulit. Theophanes autem magno illi seni apud Sigrianem in disciplinam se tradidit, vbi extructo proprijs sumptibus domicilio, à S. Gregorio tonsura, & habitu, externis Christianæ militiæ indicijs, insignitur. Nec segniter sanè palæstram ingressus est. Nuda humus stratum illi præbebat. Assiduas dæmonum impugnationes egregiè sustinebat. Diuinorum librorum lectioni, & rerum cœlestium meditationi ità vacabat, vt quamuis corpore in terris, mente tamen in cœlis versari videretur. Dignitates, & mundi honores, vt res vilissimas, & rerum terrenarum sordibus plenas, Christiq; seruo indignas, contemnebat. Nam vt monasterij Præfecto è viuis sublato in eius locum votis omnium assumptus est, sumpto in manibus baculo, viliq; præcinctus tunica, ad montem Sigrianæ contendit, vbi soli Christo cognitus manuum labore victitabat: & plurimos vitæ innocentia ad virtutis studium allexit.

Irene imperio potitur.

Facultates suas i pauperes distribuit.

Theophanes fit monachus. Finis exercitia.

Fugit monasterij p̃fecturam.

Cum ad Nicenam Synodum secundam vocatus esset, & reliqui omnes vestium splendore micantes, equis inuecti, venirent, ille lacera indutus veste, & asino insidens, iter animo læto suscepit: atq; in Synodum veniens clarissima veritatis luce errores depulit, & summa virtutum omnium opinione insignis, domum redijt. Fuit vir sanctus insigni miraculorum virtute clarus. Nec solùm dæmones, sed ipsa etiã muta mundi elementa voluntati eius obtemperabant. Cæterùm cum omnibus virtutibus excelleret, in curandis subleuandisq; pauperibus eximiã sanè diligentiam adhibebat; nec vlla res tanta erat, quæ eum aliquando à benignè faciendi studio auocare poterat. Quo iam tempore, cum extrema quædam rerum omnium inopia, miseros homines exagitaret, ille cibum, qui in quatuor mensium spatium monasterio assignatus erat, liberaliter erogauit: cumque minister superueniens vehementer commotus, eo facto rem monasterij in vltimum discrimen adductam esse diceret, ille mensuram frumentorum, vt numeraret, imperauit. Quod minister cum fecisset, nullum aceruo modium deesse reperit.

Venit ad Nicenam Synodum.

Benignitas eius in pauperes.

Eodem tempore Christi Ecclesiam, q̃ summa tunc pace fruebatur, Leo V. homo scelestissimus multis dolis, & fraudibus, quibus virtutis loco vtebatur, subuertere conatur. Sacras Christi imagines, & matris eius sanctorumque omnium demolitus est, & vniuersam Ecclesiam, grauioribus,

Leo V. Iconomach⁹.

quàm fuerant Ægypsiæ, tenebris inuoluit. Tanto terrore omnium animos replebat, vt qui virtut s præstantis, ne satijs eius conantibus occurrere debuissent, impietatis eius fluctibus obruti congressum formidaret. Qui verò vi ta pro Christi gloria contempta, sceleris imp etatem delere nitebantur, partim fame, partim verberibus, ad extremum vitæ spiritum decertabant.

Tunc Theophanes tempus adesse ratus, quo vel insignem triumphum de hoste reportaret, vel cum sempiterna nominis sui gloria in certamine pro Christi causa sanguinē funderet, ad vrbem se regiam, quamuis graui morbo laboraret, nauigio contulit. Leo autem cognito S. viri aduentu, statim illi per nuncium significauit, Si eo an mo, vt se edicto Imperatoris subijceret, venisset: non solùm monasterium suum, sed omnes eius cognatos, & propinquos maximis dignitatibus, & honorum titul s decorandos. Sin Imperatoris voluntatem negligeret, vi mala coactum in sententiam suam sempiternis ignominiæ maculis deformatum ire compelleret. Ad hæc vir diuinus, vultu animoque intrepido ita respondit, vt tyrannus intelligere posset, se nec honoribus, nec dignitatibus, quas Christi amore maximas contempserat, allici, nec minis vel supplicijs terreri posse.

Constātia Theophanis aduersus Leonis impietatē

Imperator quamuis constantiam animi vehementer miraretur, non tamen iniquę victoriæ spem abiecit, sed hominis cuiusdam sceleratì præstigijs confisus, beatum virum facilè in fraudem pelli posse confidebat. Sed cum vir nefarius primo congressu pręclara dicendi facultate à Theophane victus esset, & congressum secundum formidaret, ad cruciatus deuentū est. Itaque Eleutherij palatio inclusum diuturna fame itæ grauiter vexari iussit, vt tabe confectus vitam morte ipsa acerbiorem duceret, præsertim cum medicorum auxilio destitutus, morbi acrius in eum desæuirent.

Fame, & carceris squalore cruciatur.

Postquam autem duos annos acerbissimum carcerē inuicto animo pertulisset in Samothracem insulam deportatur; vbi tribus, & viginti diebus exactis, Christo, pro cuius gloria con stanter decertabat, spiritum tradidit. Sacrum eius funus fideles non lachry mis: sed canti bus, & symphonijs curarunt, quod diuina bonitas in terris egregia miraculorum virtute illustre reddidit. Nam vt eo tempore pestilens contagio animantia cuncta popularì cœpit: multi, qui spem magnam, in sanctitate viri Dei repositā habebant, aquam eius arcæ, quę sacras reliquias continebat, admouentes, eadem, animantium corpora pestilenti lue infecta, aspergebant, & omni periculo protinus liberabant.

Moritur.

Leo autem immanis aper Ecclesiæ, haud multò post dignas nefario scelere pœnas, in sacris locis, in quæ debacchatus fuerat, cum persoluisset: discussis paulatim tenebris splendor veritatis cum summo omnium gaudio restitutus est; & corpus sancti viri discipulorum humeris magno cum honore sublatum, in templo sancti Martyris Procopij, in locum quendam (quem Sacrum appellant) illatum est. Vbi multi fidelium, meritis, & virtutibus eius, clarissima à Deo beneficia perceperunt. Dæmoniaci, Paralytici, Cæci, Claudi, & maximis morborum languoribus oppressi, sanitatis beneficium consequuti sunt. Chirographū flagitiosis actionibus plenum, cum ar cæ obsignatum admoueretur, atque iterum receptum esset, sic omnibus apparuit, ac si nihil vnquam in eo fuisset scriptum; prorsus vt Apostolicam potestatem ex huius arca manantem cuncti mirarentur. Postquam autem anno integro in sancti martyris Procopij templo commoraslet, nè noua semper confluentium turba preces eorum, qui rē diuinam ibidem faciebant, impediret, tandem ad monasterium eius delatum fuit.

Leo caditur.

Transfertur ad suū monasterium.

MAR-

MARTYRIVM S. SABINI:
Ex eo quod est per Metaphrasten,
Passus est 3. Idus Martij sub
Imperio Diocletiani.

13 Martij

Vm Ægyptus cum reliquis orbis parti bus, crudeli Imperatoris Diocletiani edicto; grauissimis persecutionum pro cellis inuolueretur; Sabinus quidā Hermopoli Princeps, illustri loco natus; & religionis Christianæ cultor egregius, in ea rerum perturbatione è ciuitate discessit, & in angusto domicilio cū alijs quibusdam pietatis studiosis die nocteq; ieiunijs & precibus incumbebat. Cum verò celebre admodū eius nomen in ore omnium versaretur, & à sceleratis hominibus ad necem quæreretur, mendicus quidam, qui multis frequenter ab eo beneficijs affectus fuerat, nefarij lucelli cupiditate, hanc ei mercedis gratiam rependit, vt sanctum virum, per summum scelus, & fraudem, inimicis proderet. Latitabat vir sanctus, tota mente rerum diuinarum contemplationi intentus, in domuncula, cum scelerati milites quasi aliud agentes, fores pulsant, moxque referato ostio magna vi irruunt, Sabinumque grauissimo catenarum pondere oneratum ad Præfectum pertrahunt.

Sabinus Hermopolis princeps

Vinctus ad præfectum trahitur.

Præerat tunc Hermopoli cum potestate summa Arrianus quidam, cuius iniquo tribunali, vt oblat⁹ est, magna constantia, & Christiano pectore digna, refutata scelerata Deorum superstitione, fidei suæ rationem comprobauit: & tanta verborum vi, in impietatem inuectus est: vt Præfectus homo nefarius, acri indignatione commotus, in armamentario eum suspendi, & crudelibus valde supplicijs laniari iusserit Crudele sanè spectaculum. Membra frustatim concisa in terram decidebant, cum Præfectus inquirit, Velletnè dijs immolare, vel grauiora adhuc tormenta subire? Cui Sabinus, ò te miserum inquit, si hæc, quæ ad tempus sunt, tormenta ita extimescenda existimas: quid non magis supplicia illa improbis, & sceleratis in omn. sæculorum æternitate à Christo Iesu Iudice incorrupto, constituta perhorrescis?

Suspenditur, et crudeliter caditur.

Præclara sententia.

Aderat fortè crudeli spectaculo vn⁹ ex aduocatis Bilambo nomine, qui atrocitate supplicij obstupefactus. Domine, inquit ad Præfectum, animam agit, iamque à mente planè discessit. Sabinus autem hoc audito, magna protinus voce: Quid, inquit, Tu me mentis compotem non esse dicis? Absit à Deo qui me finxit formauitq;, vt me vestris supplicijs, vinci, & à mentis ratione diuelli patiatur. Arianus multò magis viri fortitud:nem admiratus. Antinopolim eum duci iussit. Ipse verò conscensa naui subsequutus est. At Christi martyr Antinopolim delatus, vt primùm nudis membris in medio certaminis loco constituitur, à circunstante populo, qui illi insulsissima quadam dicacitate minas, & supplicia intentabat, intellexit Præfectum iter nauigio accelerare, porrectis in cęlum manibus, supplicibus à Deo precibus contendit, vt assiduis maris tempestatib. perfidus iactaretur: nec prius portum aspiceret, quàm vel inuitus Christi veri sempiternię; Dei nomen confiteretur. Vix orationem cōpleuerat, cum venti diuersis coorti plagis, in nauis perniciem conspirare viderentur. Præfectus, tempestate in singula momenta crescente, non dubia coniectura, Sabini eam virtute excitatam dixit. Quare ne quicquam diutius cum fluctibus certandum statuit, sed retrò vnde conscenderant, vela dari mandauit. Sed nec id quidem ex voto succedebat. Dies ergo aliquot in alto iactatus, cum frustra magister fluctus euitare, portumq; petere contenderet, socias naues magno clamore admonuit, vt quæ prima Antinopolim contingeret Sabinum adiret, & periculum in quo Præfectus versabatur, nunciaret. Sabinus, qui adhuc vinculis constrictus supplicijs seruabatur: Ite, inquit, & Præfecto significate non prius eū

Admirabilis fortitu do martyris.

Præfectus fluctibus iactatur.

ad

ad portum peruēturum, quàm gloriosum Christi viri, & sempiterni Dei nomen scripto ad me misso confiteatur. Scelestus, quamuis amentia, & furore disrumperetur, cum tamen præsentē mortis imaginem iam iam ab oculos versantem videret, scripsit in hæc verba: Vnus est Deus Sabini Christus Iesus, post quem non est alius, & mox optata tranquillitas amissam salutis spem restituit.

Præfectus cogitur Christum confiteri

Vt autem homo nefarius vrbem ingressus est, mētis furore obcęcatus Sabinum tribunali suo sisti iussit, & ait: Tu quidem hactenus viribus tuis magica arte conflatis, ad libidinem tuam in nos vsus es, quare nunc, & ego, si quid possum profectò in te id exercebo. Et statim inflammato oculorum intuitu furorem spirans, quatuor cum palis, quaternis funibus constringi iussit, deinde totidem admotis facibus latera ventremq; exuri. Horrendum dictu: carnes martyris instar ceræ liquefactæ deluebant, nec tamen vllam doloris vocem edere auditus est. Præfectus ingēti stupore oppressus, Ecquid est hoc? inquit, Quænam hominem hunc spes relicta manet? Nec supplicia perhorrescit, nec mortis formidine terretur. Accelerate igitur, & in flumen immani saxi pondere oneratum demergite. Hac mortis lata sententia, martyr incredibiliter spe sempiternæ salutis exultauit, & insigni orationis grauitate in vltimo illo certamine cūctos, qui aderant, Christianos, ad fidei constantiam, & virtutis amorem hortatus est. Postremò cum sublatis in cęlum oculis eximia sanctitatis significatione orationē compleuisset: Tertia, inquit, ab hinc die corpus meum in terram subductum repetietis. Volo autem vos ipsum, cum hoc saxo sepelire, vt sempiterna prædicatione diuinum numen, cuius virtute de impietate victoriam consequutus sum, celebretis. Hæc vbi dixit fœlici agone cō summatus est. Corpus autem post triduum optimis vnguentis conditum, cum summo fidelium gaudio, propè ciuitatem sepultum fuit.

Horribile supplicium

Hortatur Christianos ad constantiam fidei.

VITA S. EVPHRASIÆ Nobilissimæ Virginis,

Ex ea quæ est apud Surium ex vitis Patrum, & M. S. Codice. Claruit temporibus Theodosij Imperat.

ERat Constantinopoli in vrbe regia vir quidam Senatorij ordinis, Antigonus nomine, Imperatori Theodosio cùm propter sanguinis communionem, tum verò propter morum suauitatem, & multiplicem virtutum omnium excellentiam in primis charus. Huic erat coniūcta matrimonio, paribus virtutum ornamentis decorata Euphrasia, quam Augustus eiusq; coniunx summo amore, & beneuolentia prosequebantur. Porrò cum temporis successu nata eis esset filia, pia genitrix, quæ assiduo in rerum diuinarum studio versabatur, multis precibus numen diuinum fatigabat, vt coniugis mentem clariore cęlestium rerum cognitione illustraret, quo aliquando omni carnis voluptate repudiata, assiduo diuini numinis cultu, & corporis, & animi sanctitate cœlitum in terris vitam imitari possent.

13. Martij Genus, & parentes Euphrasia.

Hæc cum à Domino assiduis lachrymis flagitaret, Antigonus quodam die ad vxorem de huius vitæ breuitate, & sempiterna cęlestis vitæ gloria verba instituit, nihilq; præstantius in vita sua scipi posse, quam cunctis mundi opibus, & honoribus spretis atque contemptis, mentis studio sempiterna atque cælestia moliri. Hac oratione Euphrasia incredibili gaudio elata, respōdit, se immensas diuinæ bonitati gratias agere, quòd eam mentem illi inspirasset, quam tot lachrymis à Deo postularat. Deinde subiunxit: Si hæc tua mens est, dulcissime coniunx, vt compressa carnis libidine, castitatem sectemur, quid vltra moramur, ex peritoris diuitijs Christi nobis gratiam, &

Antigonus hortatur coniugem ad mundi contemptum.

& benignitatem conciliare? Nec enim facultates quas possidemus amplissimas, in tartara asportare licebit. Antigonus piam coniugis orationem cũ gaudio, & gratiarum actione excipiẽs, nihil eorum, quæ Deo grata cognouit, facere distulit. Nuncopes, & diuitias larga manu pauperibus distribuebat, nunc res cælestes intentissimo mẽtis studio pertractabat. Iniuria oppressos subleuabat, pupillis opem afferebat, viduarum causam suscipiebat, & sic demum omnes carnis cupiditates, & imminẽtes dæmonis impetus egregiè frangebat: donec anno vno à conti nentiæ proposito exacto, deposita car nis sarcina, præmium virtutum suarum à Deo cõsequi meruit. Mors eius insignem luctum cum multis lachrymis coniunctum Imperatori eiusque coniugi attulit; nec minore dolore miserandam Euphrasiæ orbitatem prosequebantur, vtpotè, quę eximia forma, in iuuentutis flore, constituta erat. Imperator cum coniuge summo studio, vt eam à mœstitia, & doloris societate, & verbis amantissimis auocarent, laborabant. At illa non tam suam quã filiæ amantissimæ, quam vnicam habebat, orbitatem miserta, apprehensa eius dextera, flexisq; de more genibus cum multis lachrymis Imperatoribus eam commendauit. Neq; enim dicebat, me coniugis mei mors, quã ego preciosam in conspectu Domini esse non dubito, conturbat, sed miseranda solitudo, & orbitas filiæ meæ, quare si Antigoni vestri memoriam seruatis, si me à graui luctu, & mœrore subleuare vultis, hanc in fidem vestram recipite, vt parentes, præter vos, alios non agnoscat. Hac Euphrasiæ oratione adeo fuit Imperatorum mẹror excitatus, vt cum responsum dare vellent, lachrymis, & singultu spiritus illorum impediretur.

Antigoni in pauperes benignitas, & obitus eius.

Vt autem intelligere posset se illam beneficijs omnib ornaturos, & quantum Antigoni nomen, & memoriam conseruatam cuperent, eam cuidam Senatori, diuitiarum amplitudine faci lè principi, desponsarunt. Interim dum puella vix quintum ætatis suæ annum attingeret, ille iunior impatiens, & longinquæ expectationis tę dio affectus, cœpit vehementi cupiditate Euphrasiæ matris solicitari, nec puduit intolerabilem amoris flammam Imperatrici aperire. Et illa, Imperatore inscio, hortari illam etiam atque etiam cœpit, nè vellet tam præclaras nuptias repudiare, & ætatem omnem in orbitate miseranda consumere. Sed cum Euphrasia, Christi amorem temporæ carnis cupiditati lon gè præferret, & cum lachrymis eas detestaretur: clam fugam cum filia iniit.

Euphrasia iunior desponsatur senatori cuidam.

Fugit Euphrasia cũ filia.

Erant ei in Ægypto amplæ possessiones. His igitur dum vitam sustentare decreuisset, & subinde eas rationes reuocaret, prædiaq; summa di ligentia, lustraret, per occasionem in interiorem Thebaidem profecta est. Erat in quadam vrbe, egregium pietatis domicilium, in quo centum plus minus, & triginta virgines Deo sacratæ degebant. Vigebat in illis ardentissimum diuini amoris incendium: Corpus tantis ieiunijs coercebant, vt solis leguminibus, & oleribus, nullo oleo conditis, vescerentur? Vinum, & oleum, vuas, & poma multæ earum nè viderant quidem. Quædam vespeꝛi, quædam post biduum, nonnullæ post triduum cibum sumebant. Cilicio insuper & asperiore vitę cultu om nem carnis cupiditatem frangebant: Animum autem cõtinuis precibus atque votis & cantibus, & hymnis ad conspectum diuinæ pulchritudinis, & claritatis excitabant. Has cum Euphrasia frequenter inuiseret, & tam admirandæ virtutis studio plurimum delectaretur, obtulit eis quodam die ingẽtem auri vim, vt filia eius, earum precum patrocinio, in omni virtutis exercitione adolesceret: sed illæ autũ recipere noluerunt, dicentes ideo sese mundi facultatibus denudasse, vt mul to suauius Christi spiritu, & securius bonis sempiternis perfrui possent. Agebat tunc Euphrasia iunior ętatis suę annum septimum, cum sacrarum vir-

Insigne fæminarum cœnobiũ.

Pecunias oblatas recipere nolunt.

virginum mater, & Abbatissa quasi per iocum ex ea quæreret: Velletnè ætatem in tam suaui sacrarum virginum contubernio cum eis exigere? At illa constanter respondit, modò se dignam iudicarent, nihil magis in votis habere, quàm vt se totam, relictis mūdi ludibrijs, Christo in ea societa e eō secraret. Sedebat interim mater eius, & teneræ filię pietate commota lachrymas continere non poterat: atque ad illam: Veni filia, tempus enim nos domum auocat. Ego verò, respondit illa, hic cū Abbatissa manebo. Nequaquā, inquit Abbatissa, filia hic manere licet nisi te Christo deuoueas Et illa: vbi est Christus? Tum Abbatissa Dominicam ei ostendit imaginem, quam illa suaui ter amplexata, negauit se inde recessu ram. Instabant interim mater, & Abbatissa multis precibus, & vi etiā interdum eam à monasterio auellere conabantur. Sed cum nec precibus, nec minis tenera virgo à constantia moueri posset, Abbatissa vitæ asperitatem, & extremam rerum omnium inopiam, & quod caput est, strictissimam obedientiæ virtutem proposuit, vt vel hac ratione fracta, à proposito resiliret. Sed illa his difficultatibus nihil mota, omnia Christi amore se laturam respondit. Quare mater, Christi virtutem, & gratiam in tenerrimæ filiæ pectore exosculans cum multis lachrymis eam Christi seruituti mācipauit.

Imaginū vsus antiquissimus.

Euphrasia iunior nō potest auelli à monasterio.

Altera die depositis monilibus, horrido monasticæ vitæ cultu induta est, cœpitque lāta alacritate virtutum omnium studio incumbere, vt Imperatorem senatumque in magnam sui admirationem pertraheret Paucis autem post diebus, mater eius eximio virtutum omnium splendore insignis, ad sempiternum beatorum gaudium emigrauit: cum Imperator filiæ animum ad nuptias solicitate per literas cœpit, quas illa tam egregia pietatis significatione repudiauit, vt Imperator ex eius literis, diuina planè mente scriptis, incredibilem voluptatem, cum multis lachrymis præ gaudio cō iunctam, acciperet. Rebus deinde suis, quas parentes ei reliquerant, pauperibus distributis, & seruis libertate donatis, totam se Christo consecrauit. Erat annorum tunc duodecim, cum nulla earum, quamuis multis iam annis, in omni virtutum exercitatione vixissent, eam vel humilitatis, vel pietatis officio superare posset. Ieiunia biduo triduoq;, cum assidua mentis in Deū eleuatione, sustinebat. Vilissima quæque officia alijs præripiebat, eademque, hilari valde animo obibat.

Induit monasticū habitum penè infans.

Euphrasia senior moritur.

Exercitia eius, et virtutes præclara.

Quodam tempore, Abbatissa, vt periculum obedientię eius faceret, illico iussit, eam aceruum lapidum in alium locum sine cunctatione transferre: cumque opus summa animi iucunditate perfecisset, illam ipsam lapidum congeriem, in eundem locum vnde asportauerat, vt referret, imperauit. Paruit illa, pari sanè animi alacritate, nec quidquam aliarum irrisionibus mota, cunctis præclaro exemplo, quanti obedientiæ virtus facienda esset, declarauit.

Obedientia virtus quanti facienda.

Interea cum assiduis dæmonum infestationibus impugnaretur, & nocturnis visis frequenter ad mundi delicias, & relictas opes reuocaretur, tanta virtutis constantia certamen sustinuit, vt hebdomadarum interdum inedia contra carnis impetus decertaret. Sed hæc vt apud Deum gloriam, ita apud quandam sororum eius, Germanam nomine maligni dæmonis instinctu, inuidiam pepererunt: nam vt tanto virtutum omnium splendore eam cunctis admirabilem vidit, cœpit eius virtutibus obtrectare, atque eam non diuini numinis amore, sed humanæ gloriæ ergò, omnia moliri dixi:. Euphrasia autem nihil calumnijs mota, infracto animo arduum virtutis iter pergebat, &, ne importuni hostis impugnationibus vinceretur summa contentione laborabat. Nocte quadam multis varijsque illusionibus dęmon eam in fraudem impellere nitebatur, cum illa corpore, è strato summa alacritate correpto, expansis in cœlum manibus

Mirabilis aduersus dæmonem pugna.

nibus diuinam opem aduersus hostis importunitatem implorauit, mansitq; virgo sancta sub dio, mente oculisq; in cœlum intentis, dies 45. donec nimia lassitudine confecta instar mortuæ in terram caderet, & victoriam de hoste obtineret. Sed cum diabolus hac eius laborũ tolerantia non modò, non frangeretur: sed magis magisq; irritatus, quibuscunq; posset machinis, oppugnaret; quodam die, eam, aquam haurientem, in profundum putei detur barit, sed vno Christi nomine fidenter inuocato, & hoc periculum euasit.

Alio quodam tempore ex culmine domus, præcipitio ruens, ab omni clade mirabiliter præseruata fuit. Videbatur eam dæmon sua malignitate assiduò oppugnare, Christus verò famulam suam tutare; adeo vt virgo sancta in calamitatibus in primis exultaret.

Morbidi in monasterio curantur.

More comparatum erat apud incolas ciuitatis, & regionis illius, vt si quos haberent grauioribus oppressos languoribus, ad monasteriũ, propter multiplicem virtutum omnium rõnem, quarum existimatione apud oẽs admodum celebre erat, curandos deferrent. Erat autem in monasterio mulier quædam, à primis ætatis initijs horribili obsessa dæmone, quæ (quamuis catenis vincta) ingentem omnibus terrorem incutiebat, nec vlla precũ instantia sanari poterat. Huic, dum virgines cunctæ cum lachrymis circumstãtes, porrecta de more virga (neque.n. propter morum feritatem accedere audebant) potumq; offerrent, fortè præ foribus pulsans, adfuit mulier quædam filio suo extrema calamitate misero onusta. Erat.n. infans cũm linguæ, & aurium, tum omnium membrorum vsu destitutus. Porrò Euphrasia, cum iussu Abbatissæ pulsanti aperiret, & infantem matri spirituali deferendum suscepisset, illa vehementer illius miserta. Sacro eum sanctæ Crucis signo muniuit, addiditq;. Qui te creauit fili, ipse te sanet. Vix hæc effata fuerat, cum puer clarè, & distinctè verba fo(r)mare, pedibusq; ingredi velle cœpit. Euphrasia admiratione defixa in ter-

Euphrasia sanat puerũ surdũ, & mutum signo crucis.

ram eum deposuit, qui protinus sine vlla offensione ad matrem cucurrit. Abbatissa tam præclara Euphrasiæ virtute plurimũm gauisa, non dubitauit hanc dæmoniacam, quam omnes formidabant, eius custodiæ tradere. Nec recusauit, sed, incredibili beneuolẽtiæ significatione, eam suscipiens statim ab omni feritate ad summam modestiam reuocauit. Sumebat cum gratiarum actione cibos de manu virginis, quos antea fœdè contaminare solebat. Stupebant interim omnes Euphrasiæ singularem virtutem, præter vnã Germanam quæ acerrimis inuidiæ stimulis concitata, quotidianis verborum calumnijs de eius laudibus detrahere studebat, atq; vt eam apud reliquas apertam in inuidiam vocaret, voluit furenti fœminæ, & ipsa cibos ministrare: virtutesq; Euphrasiæ summa impudentia, & temeritate ad se transferre. Sed dæmoniaca, repentina eam sæuitia ita discerpsit, vt omnes eius manibus iam iam præfocandam putarent: cũq; in extremo discrimine opẽ nemo adferre præsumeret, Euphrasiæ tandem aduentu è mortis periculo erepta fuit. Adeò namque sanctæ huius virginis vultum reuerebatur, vt statim ad eius conspectum, omni exuta truculentia, summam quandam modestiam pręse ferret, cuius etiam meritis, cum post multa annorum curricula nullis virginum precibus sanari potuisset, ab impuro, & maligno dæmone liberata est.

Dæmoniaca Euphrasiam reueretur, & ab ea curatur.

Accidit inter hæc visio quædam admirabilis Abbatissę, qua de Euphrasię agone, & iustitiæ corona, quam illi à Deo paratam intelligebat, certior reddebatur. Hæc autem ad virginem cũ delata essent, ingenti pauore concussa, se totam lachrymis tradidit. Neque.n. vllam in præclaris, præcedentis vitæ actionibus spem habebat: sed non aliter, quàm si maximis flagitiorum omnium miraculis deformata fuisset, in luctu, & squalore versabatur. Altera autem die qua hæc nunciata illi fuerant, acri correpta febri, inter lachrymas, & charos suorum complexus,

Nota virginibus humilitatem.

anno

Moritur. anno ætatis suæ tricesimo, fęliciter emigrauit: tantumque sui desiderium, cùm alijs omnibus tum verò Iuliç, cuius disciplinis imbuta fuerat, reliquit, vt illam triduano confecta mœrore, ab eius monumento non recesserit: sed fęlici agone Euphrasiam secura fit, cui etiam vt in vita, ita & in morte sociata est. Monumētum autem multis admodum miraculis clarum eximiā virginis sanctitatem, etiam post mortem, egregiè testatur.

MARTYRIVM S. ET GLOriosi Martyris Longini Centurionis.

Ex ea quæ est per Metaphrasten.

15 Martij Longinus Centurio vnus eorū q in Christum seuierunt.

Onginus, vnus Iudæorum eorum, qui cædem in Christum spirabant, postquam nefaria sentētia executioni mādata fuisset, & crucis ei custodia, vt Centurioni mandata, ille signis, & prodigijs, discussis tenebris, veritatis splendorem, Christi ipsius gratia, quem in crucem sustulerat, videre meruit: Christumq; libera voce, in medio Synagogæ, verum Dei filium confessus est. Postquam autem viuificum Christi corpus sepulturæ mandatum fuit, eadem Sacrosancti corporis custodia, Longino commissa fuit. Cumque peracto resurrectionis mysterio, illustria valde miracula, militum animos in magnam admirationem traxissent, eademq; sacerdotum principibus cū ingēti stupore retulissent, illi dedecus, & sempiternam ignominiæ notam veriti, militum animos pecunijs muneribusq; corruperunt, & Christi gloriā, quantum in illis fuit mendacijs, & calumnijs obscurare conati sunt. *Lōgini cōuersio.*

At Longinus vi veritatis impulsus, & salutari diuini numinis timore correptus, nefarium scelus detestatus est, & Iudæorum perfidiam constanti animo refutauit, & clarissimum vbique testimonium, de Christi veri Dei filij resurrectione dedit. Pilatus autem, & scelerati principes, cum nullis eum promissis ad impias suas rationes adiungere possent, consilium cœperunt sceleris, & inuidentiæ plenum, quo eandem quam in Christum iam expromserant, in eum malitiam moliebantur. Longinus autem cognito consilio fraudis, & insidiatum pleno, duobus, egregiæ pietatis, & in Christi amorem acriter inflāmatis militibus, comitatus, spreta militiæ dignitate, cōtemptis opibus, relictis Hierosolymis in Cappadociam abijt: & cùm voce, tum virtute, plurimos ad Christi confessionem adduxit. Iamque Christi gloria Longini opera longè lateq; in ore omnium cum insigni Iudæorum ignominia versabatur, cum nefarij, datis ad Cæsarem literis, orant obsecrantque, & vi etiam pecuniam impellunt, vt Longinum pestem, & exitium (vt ipsi nequiter fingebant) in Iudæos molientem comprehendat, & pœnas, tanto scelere dignas, citissimè repetat. Cæsar acceptis literis, sine mora, mortis eum sententia damnat: Pilatoq; negotium dat, vt iniustum de homine supplicium sumat. Iudæi furore, & amentia armati ad cædē properant: cumque summa diligentia virum sanctum inquirerent, & in ipsum Longinum ignorantes incidissent, errore decepti sermonem familiariter cum eo protraxerunt. Longinus tota mente, & desiderio ad martyrij palmam aspirans, incredibili gaudio homines scelestos domo sua excepit, & cibo potuq; refectos, quænam esset itineris causa, rogauit. Respondentilli: sese Longinum quendam ad cædem inquirere: vtpote hominem maleficū Cæsaris sententia morti destinatum. Tunc Longinus: Bono, inquit, animo estote: Ego enim vobis hominem sistam. *Lōgini Cōstantia. It in Cappadociam.* *Cæsar mortem eum cō-demnat.* *Inquiritur à milit. ad cadem.*

Interea vt duos sibi charissimos, tam præclari certaminis, & gloriæ sempiternæ participes faceret, eos accersit: hortaturque, vt sine mora ad coronam properent. Dum hæc fiunt Longinus milites, pro beneficio quod

ardenti cupiditate expectabat, summa beneuolētia tractabat, nec quicquam, quod ad delicias eorum faciebat, prætermittebat. Cum verò à prandio, die quodam, animos in agro relaxarent, vidit procul diu expectatos aduentare socios. Tum Longinus: ô milites, inquit, Longinum vobis à me prodendum hactenus expectatis. Ecce autem ego, qui coram hic asto, sum, Ego inquam sum Longinus. Pergite, & optato iam diu mortis beneficio me afficite. Milites ad hanc vocem stupore oppressi, fidem verbis vix adhibebant, cum tamē certis indicijs illum ipsum esse intelligerent, verecundia, & pudore victi, facinus detestati sunt. Hanccine, dicebant, tibi hospitij mercedem, rependemus? Quin potius omnia supplicior ū genera subire parati sumus, quàm tales Longino referre gratias. Contra verò Longinus: Quid me, inquit, desiderata gloria fraudare recusatis? Si aliquam mihi mercedem rependere constituistis, vitam hanc, ferro, vt iussi estis, abrumpite: & me Christo Deo meo reddite. Dum hæc diceret aduentantes socios amplexus est, & ruens in oscula, ô, inquit, Christi commilitones, ô regni cęlestis hęredes, quid moramur? Post hæc, conuersus ad famulum, Citò, inquit, candidam mihi vestem affer: Deus enim ad nuptias vocatum, nuptiali, & splendida ornatum veste incedere. Induta verò veste, & manu tumulo, in quo corpus suum requiescere volebat, ostenso, vtrumq; in terram genu fixit, & milites eum eadem animi alacritate sequerentur, capitis abscissione palmā adepti sunt.

Prodit se ipsum militibus Longinus.

Ad palmā martyrij vehementer aspirat

Capitis abscissiōe cū duob. milit. tibus martyrium cōplet.

Post hæc carnifices sanctissimum martyris caput nefandi sceleris sui pręmium Pilato detulerunt, qui illud Iudæis, vt placeret, per ignominiā ante portas ciuitatis suspendi iussit. Sed benignissimus Iesus, pro cuius gloria martyr tanta alacritate sanguinem fuderat, insignem illi vicem rependit. Nam ipsum caput in sterquilinio proiectum, non modò ab omni corruptione, & interitu præseruauit: sed alijs etiam per illud ipsum, præclara beneficia sanitatis præstitit: Mulier quædam vidua, cum præter grauem, & miserandam viduitatis calamitatem cum oculorum etiam orbitate in extrema rerum inopia versaretur, nec vllum in malis perfugium relictum sibi cerneret: statuit cum vnico, quem habebat, filio, terram illam, quæ Christi vestigijs pressa fuit, & sanctitate sua multis, in rebus afflictis, opem præbet, inuisere. Sed vix terram ingressa maiore calamitate præmitur: nam & filio, cuius ductu vestigia firmabat, miserè orbatur. Quid tunc faciat mulier in vasta solitudine, & miseranda orbitate relicta? Nullum aliud in malis remedium dabatur, quàm assiduo mœrore, & luctu mortem sibi accelerare.

Mulier vidua calamitosa.

Interim dum meror, & luctus soporem conciliant, videt in somnis Longinum adesse, & singulari quadam orationis suauitate, Christi Saluatoris supplicia, & crucis ignominiam, suumque etiam pro Christo certamen, explicantem. Tandem verò subiunxit: Vade, & caput meum multo fimo contectum, ad tuorum curationem oculorum obserua. Primo namque eius contactu amissum oculorum lumen recipies. Porrò ego insuper ubi filium adducam, cuius pręsentia non modò omnes tristitiæ nubes fugabuntur: sed incredibili quadam voluptate perfrueris. Mulier, vt primùm euigilauit, concepta animo fiducia, ad locum sibi designatum perrexit: & sacrum è sordibus caput eruens, vnà cum oculis carnis, clarissimum mentis lumen consequuta est. Deinde altera noctè Longinus iterum apparens filium eius mirabili splendore fulgentem adduxit, dixitque: Caue nè eos, tanquam miseros, & calamitosos deplores, quos tanta gloria ornatos, & diuinum numen sempiterna prædicatione celebrantes conspicis. Sed vade, & meum caput cum corpore filij tui eadem arca conclude, & Dei bonitatem in Sanctis eius, debitis laudibus

Insigne à Longino beneficiū obtinet.

dibus

dibus prosequere. His dictis euanuit. Mulier autem sacra Sanctorum pignora, in pago, cui nomen Sandiale, cum omni honore, & celebritate condidit.

VITA S. ABRAHAMI Eremitæ, & Mariæ neptis eius.

Ex ea quæ est per Metaphrasten.

16. Martij. Abrahami parentes.

Hic secundus Abraham meritò virtutis præstantia cum primo cōferendus, claro genere natus, parentes habuit diuitijs, & mundi gloria admodum illustres, qui filijs sui pulchritudine; & morum candore delectati, ad summos honorum gradus euehere eum conati sunt. Cumq; matura iā carnali copulæ ætas adesset, Abrahamus, quamuis maximo terrenarū rerum fastidio laboraret, nè tamen parētum voluntatem, eorumque assiduas preces aspernari videretur: vinculis se matrimonij alligari patitur. *Consentit in matrimonium.* Conuiuiū exquisitissimis instructum epulis celebrabatur; totaq; domus plausu, & lætitia personabat, cum Christus Abrahami pectus, nouo quodā amore inflammauit. Considerabat secum tacitus, castus iuuenis, breuissimas volup tatis illecebras, & ardenti cupiditate ad virtutis pulchritudinem, quæ sempiternas illi quandoq; voluptates parere posset, aspirabat. Cum autem his cogitationibus assiduo animum occuparet, & dies iam adesset, quo sponsæ coniungendus erat, clandestina sibi fuga salutem quæsiuit. *Abrahamus copulā carnalem fugit.* Nam vt conuiuiū solutum, & suas quisq; domos petere cœpit, Abrahamus, diuino numine tactus, ad solitudinē dilapsus est. Interea cum singuli pro ratione officij sponso ministeria sua pararent, & præsentē minimè inuenirēt breuissimum gaudiū diuturna ægritudo contaminauit.

Nec mora: parentes opinione virtutis, eius ducti, non in Regum palatijs, sed in montibus, solitudinibus, & monachorum habitaculis quærendum eū decernunt. Tandem post multos labores, & studia, decimoseptimo die, in cella quadam abstrusum, diuinarumq; rerum contemplationi vehemēter intentum reperiunt. *Inuenitur.* Obstupescunt illi primo ingressu eximiam virtutē, animumq; tanto cœlestium rerum amore inflammatum satis mirari nequeunt: tum orant, obtestanturq;, per sponsæ amorem, per parentum lachrymas, & preces, vt relicta vitæ austeritate, delicias suas repetat. At ille vehementer se eorum dementiam mirari dixit, q Christi amorem cum hominis amore, cœlestes sempiternasq; delicias, cum perituris mundi delicijs, comparare vellent. Deinde subinnxit: Quæso vos nè quam mihi molestiam exhibeatis: sed pari mecum studio Dei bonitatem celebrare: qui hanc mihi mentem iniecit, vt contemptis mūdi opibus, & delicijs, totis viribus ad multò suauiores nulloq; temporis æuo interituras voluptates aspirarem. His cùm mandatis illi recesserunt ipse verò domunculæ suæ aditum obstruxit, relictaq; parua quadam fenestra, per quam panis ei, & aqua in singulos dies præberetur, totum se Christo, assiduis precibus, & ieiunijs, consecrauit. *Vacat orationi, & ieiunio.* Postquam autem decimum, cum insigni pietate annum, in ea solitudine exegisset, & amplissimæ parentū possessiones (qui iam de præsenti sęculo migrarant) ad eum deuolutæ essent, statim maximā earum partem per virum fide dignum pauperibus distribui iussit: nè quam sibi ex earum commercio labem contraheret. *Diuitias à parētibus sibi relictas pauperibus distribuit.* Nec aliud ex ijs sibi vnquā reseruauit, præter vestem vnam cilicinam, storeamq; ad breuem corporis accubitum accommodatam; & poculum quod frigida aqua exhaustas corporis vires restaurabat. Hæc fuit regia viri sancti supellex, qua quadraginta continuos annos in maxima virtutum omnium exercitatione, ita corporis necessitatibus satisfecit, vt nulla vnquam indigentia, vel inopia laborasse se putaret. *Quadraginta annos in solitudine vixit.*

Tania vicus Gentilium

Erat Lampsaci, quod est oppidum ad Hellespontum, vicus quidam, Tania dictus, magna hominum frequentia admodum celebris. sed densis adeo errorum omnium tenebris obscurus, vt nullo, quamuis magna in eam rē, loci illius Episcopus diligentia incumberet, diuini verbi splendore illustrari poterat. Cum itaque multis curis anxius Episcopus, varia animo consilia agitaret, venit illi tandem in mentem Abrahami, vt eum sacerdotali munere insigniret, & ad gentis perfidiam expugnandam cum potestate summa destinaret. At Abrahamus, quamuis dicendi facultate polleret plurimùm, & verborum suauitate grauitateque sententiarum, non paucos à flagitijs

Recusat sacerdotiū.

ad honestatis studium traduxisset: sacerdotij tamen dignitate indignum se reputauit, nec vnquam tantum se facinus admissurum dixit, vt munus, vnū omnium in uita maximum, clarissimumque, administrare præsumeret. At Episcopus cum multis rationibus, & vtilitatis, & necessitatis, in eo pugnaret, vt sacrum munus administraret, & constanter nihilominus vir sanctus indignum se clamaret; tandem ait: Sed dic, quæso, quidnam tibi ad

Obediētia.

salutem conferret, quòd multis magnisque virtutum exercitijs fatigat s, vna obedientiæ virtute, sine qua reliquæ omnes inanes sunt, repudiata? Deinde quomodo potest tuū illud seruitium, quod neglecta communi animarum tantarum salute, tuis tantum rebus studes, Deo gratum acceptumq; accedere? Talibus perculsus sermoni-

Fit Sacerdos, et abit ad vicum Taniam.

bus Abrahamus, sacris se, quāuis maximo cum animi sui dolore, initiari passus est: ac multis perfusus lachrymis, vnico Christi auxilio subnixus, in viam se dedit. Et primùm quidem corrasa eam in rem pecunia, templū erexit, in quo sacerdotij sui primitias eximia pietatis significatione peregit. Deinde phana omnia circumiens, nefanda deorum simulachra demolitus est. quę rēs sceleratorum hominum animos acriter in viri sancti odiū inflammauit: adeo vt quodam die, diuinis in templo rebus operam nauantē, impositis plagis, tam grauiter vulnerarent, vt nulla spes vitę superesse putaretur. Sed hæc eius constantiā frangere nequaquam potuerunt: quin etiā ardentiores pro eorū salute fudit preces. Iacebat humi in templo prostratus, & ingenti lachrymarum vi Deum precabatur, vt teterrimam erroris impietatisque caliginem ab eorum mentibus depelleret: cum repente nouo

Dirè caeditur.

incensi furore irruentes, nouas ei plagas imponunt. Neque hoc satis illis est visum, vinculis crudeliter constrictum, cum multis probris, & cauillis, per ciuitatem traxerunt. Nec deerat lapidum imber, qui ex omni parte in eū decidebat, & sic tota die varijs plagis, & ludibrijs affectus ad vesperum semimortuus relictus est.

Nox medium iam cursum confecerat, cum sanctus tanquā de graui somno, ex animi deliquio euigilans, rursus ad templum fractis humeris viribusque contendit. Accurrunt rursus nefarij eodem mentis furore incēsi: vi à templi liminibus eum auellūt, raptatumque, per omnes vrbis plateas, grauioribus quàm antea plagis afficiunt. Tres annos continuos Abra-

Rursus caeditur.

hamus hunc eorum furorem forti inuictoque animo sustinuit, nec vnquā tanti sceleris impietatem, & perfidiam diuini verbi prædicatione expugnare destitit. Tandem peruicit admiranda eius virtus impietatem eorum. Quid

Patientia sua, et admirandis virtutib⁹ eorū perfidiam expugnat.

enim, dicebant: fierinè potest vt à iam spectata sanctitate, à tam incorruptis moribus recta in Deum fides absit? Et quam quæso vnquam laboris sui mercedem aliam à nobis retulit, quàm plagas, & vulnera? Et tamen in instituta semel pietatis ratione persistit. Preces lachrymasque sine intermissione ad Deum suum pro nobis fundit. Simulachra nostra, in quibus nos omnem salutis spem repositam habemus, verbo comminuit. Et quomodo, si illa sese aduersus vnius hominis virtutem tueri non possunt, nos omnes ab ingruentibus malis liberabunt?

Hæc aliaque in eandem sententiam.

re-

repetentes, supplices ad templum, in quo vir sanctus pro eorum salute Deũ precabatur, venerunt: & omnes pariter in genua procumbẽtes perfidiam suam cum multis lachrymis, & luctu detestati sunt. Excepit illos vir Dei praeter exspectationem incredibili gaudio, & animos eorum Christianae fidei rudimentis imbuit, corporaque sacro latice tinxit, atque ad Christum copiosam multitudinem aggregauit. Cum verò cerneret eos, cunctis instructos virtutibus sine offensione graui, semitas iustitiae ambulare, coepit sibi ex honore (qui tantò maior ei impendebatur, quantò odium, & inuidia qua antea in eum ferebantur, grauior fuerat) ruinam vehementer pertimescere. Nocte itaque fuga sibi salutem quaerens, ad antiquam solitudinem, tutissimum salutis portum, peruenit, vbi per longa suspiria, reuocans quasi postliminio spiritualis vitę delicijs, cũ hoste tenebrarum acrius confligere cępit. Erat quadam nocte diuinis rebus tota mente intentus, cum subitò vox quaedam ex immenso lumine ad eum dilapsa haec ait: O Abrahame verè certamen egregium praeclarè obiisti, verè tu metam virtutum omniũ assecutus es. At vir sanctus insidias serpentis non ignorans, Obmutesce, inquit, ego enim meae mihi fragilitatis praeclarè conscius, nihil mihi tribuo, sed si quid gessi, Dei id virtute, & gratia peractũ est. Hac confessione cessit quidem malignus, non ita tamen, vt non varios illi terrores incutere niteretur: vt sic tandem victus è sacrę solitudinis loco migraret. Sed vir sanctus ita omnes eius adinuentiones elusit, vt insignem semper victoriam reportaret. Hoc autem in primis mirabile in eo fuit, quod nullis vel vigilijs, vel inedia, qua omnes pęnè vires confecerat, primę iuuẽtutis florem amiserit, & quod fidẽ vincere videtur, vestes nulla vetustate attritae sint.

Ethnici resipiscũt, et baptizantur.

Ecce vir sanctus qui plagas nõ timuit, honores perhorrescit.

Fallacia daemonis.

Vestes 50. annis nihil attritae.

Erat ei neptis ex defuncto fratre relicta, quam suis imbuendam disciplinis susceperat. A septimo autem aetatis suae anno ad vsque vicesimum in eximia quadam sanctitatis opinione vixerat. Accidit autem die quodam, vt quidam habitu quidẽ monachus: sed mente perditus, & sceleratus eam accederet, & per fictam quandam sanctitatis speciem amore nefario cor eius inflammaret. Illa dolo, & fraude circumuenta pedem è cellula effert, & turpiter libidinis contagione maculatur. Vix animum nefaria cupiditate expleuerat, cum protinus dolore saucia, scelus detestatur, & lamentis se totam tradens sine vllo fructu genas vellebat. Hei me miseram clamabat, quae demẽtia, quis furor, quod omne praeteritum exercitationis tempus breuissima voluptate perdidi. Quid faciam? quo me vertam? Deum, lingua, impudicis maculata verbis, & osculis, inuocare nihil aliud est, quàm iram eius in me maiorem prouocare. Patrui vultum subitè pudor prohibet. Sed nec vllę lachrymarum fontes tantam iam tanti sceleris maculam eluere valent. Ibò igitur, & omni voluptatum genere conceptam ex animo moestitiam depellam. His stimulata cogitationibus, ad ciuitatem quandam Assum nomine aufugit, vbi in quodam diuersorio, quae fuerat quondam religione, & pietatis egregio cultu sanctissima, tanquam meretrix impudentissima omni se nefanda libidine contaminauit.

Neptẽ suã sanctè instituit.

Corrumpitur.

Desperãs fugit, seq; omnib. prostituit.

Interea Abrahamo in interiore cellula quiescẽti somnium fuit oblatum; quo mirae magnitudinis draconem è sua cauerna ad eius prorepentem domunculam conspexit, & columbam, quae intus latitabat, ore hiante deuorata, rursus recedentem. Turbabat autem virum sanctum somnij ignoratio, & assiduis Deum precibus, vt omen malum auerteret, rogabat. Tertio autem die rursus eadem se visio obtulit, sed draco, quod animi moerorem nonnihil mitigabat, pedibus eius protritus, disrupto ventre columbam puram, & immaculatam restituere visus est. Hęc cum vidisset, turbatus, & animi aegritudine affectus è fenestra prospexit, & Mariam bis magna voce inclamauit. Sed cum nullum illa responsum daret,

Somnium Abrahami.

ret, veritatem tunc visionis coniectura minimè dubia assecutus est. Quid tūc animi esset viro sancto, nullis verbis explicari potest. Non tamen spem salutis eius penitus abiecit, sed Deum duobus annis integris, assiduis precibus, & lachrymis ad misericordiā inflectere conabatur. Tandem spe quadam diuinitus cōcepta, dimisso in omnes partes nuncio, intellexit vitā eius nefanda libidine, & omni scelere, & flagitio contaminatam esse. Nec mora vir grandæuus, & canis toto capite aspersus, silentio, & solitudine, & monastico habitu, & omnibus denique pietatis exercitijs, quæ tanta contentione in vita tenuerat, valere iussis, militari se veste induit, & curuum lateri accommodans ensem equum conscendit, missisque in marsupium pecunijs ad flagitiosum, impuræ libidinis domicilium in quo neptis à dæmone vincta tenebatur, contendit. Mox autem diuersoriū ingressus, instar periti venatoris huc illuc circūspicere, & diligenter prædā, quā sperabat, indagare. Sed cum nulla eius videndæ potestas daretur; Heus, inquit, hospes, dicito si quam habes puellam forma præstantem, ad me adducito, vt cupitis eius iā dudum fruar amplexibus, animumq; voluptate expleam. Hospes quamuis viri tam ætate confecti nefariam cupiditatem detestaretur, nè tamen auaritiæ suæ iacturam faceret, Abrahamū multò vehementius in puellæ amorem varijs verborum lenocinijs inflammare voluit. At ille de puellæ nomine inquirens, cum Mariam audisset, statim prōptis è sinu pecunijs conuiuium omni deliciarum genere, & ijs, quæ ad luxū maximè facerent, instrui iussit. Conuiuio hoc modo instructo, puella fuco meretricio egregiè ornata introducitur. At Abrahamus ex primo cōspectu neptis, tot diaboli laqueis irretitæ, lachrymas fudit, quas tamen auersa parumper facie abstergens, vultu ad omnem hilaritatem composito, dissimulauit. Tum illa in oscula, & amplexus ruens, ad nefarium eum concubitū sollicitabat. Sed vt primùm fragrantiam quandam è castis adeo membris emanantem sensit, prioris vitæ recordata ingemuit, & mœrore paulatim crescēte, nimia animi ægritudine contabuit. At Abrahamus nè præda è manib. laberetur, simulata egregiè amatoria leuitate ægritudinē depulit, & qui totos quinquaginta annos ab omni hoīum conspectu remotus, in summa panis, & aquæ penuria vixerat, cum meretrice vino, & carnibus vescitur. Postquā verò hoc modo epulis satiati essent, ad cubile pergunt. Et illa quidem ad omnem impudicitiam patrui animū stimulabat. Ille verò tempus, & opportunitatem captabat, qua eam ad prioris vitæ puritatem sanctitatemq; transferret. Tandem cum se ab omniū conspectu remotum cerneret, apprehēsa eius dextera in intimum cubile deduxit, fugaq; iam interclusa, scenam quā huc vsq; summa simulatione egerat, abiecit. Tum pileo, qui vultum tegebat, amoto, grauiter suspirauit, & ait. Cor meum, ò Maria, nescis quisnam ego sim? Non agnoscis cognatū? Quid est, anima mea, quod tibi accidit? Quis est, qui te in hanc fraudem, & perniciem impulit? Quomodo ita de statu tuo concidisti? Quid est quòd vulnus tibi ab aduersario inflictum abscōdere voluisti? An adeo graue erat, quod nullis medicamentis ad sanitatem reuocari posse existimares? Cur perniciosa quadam verecundia lapsum tuū confiteri erubuisti? An ita subitò in obliuionem diuinæ erga nos benignitatis venire potuisti, vt spem omnem salutis abijceres? At Dei nostri benignitas nullis flagitijs vinci, nulla malitia superari potest. Quare te per canos meos, per labores pro te susceptos, per intolerandam animi mei ægritudinem, per mœrorem hunc, per Christi denique sanguinem, quo redempti sumus, oro & obtestor vt in viā redeas.

Hæc cum Abrahamus diceret, Maria demisso in terram vultu obmutuit: & pudore pariterq; stupore oppressa quid ageret, quidve diceret non inueniebat. Tunc Abrahamus voce admodū leni, & blanda: Cur, inquit, ò filia

mihi

Orat assiduo pro nepte sua.

Habitu mutato abit ad neptē suam.

Pingit se turpi capi amore Abrahamus

Abrahamus simulat se amatorijs leuitatibus delectari.

Abrahamus se prodit nepti suæ.

Maria animo cōsternatur.

mihi non respondes? An ignoras me tui solius amore vehementer incẽsum hoc iter suscepisse? Nescis me, te pp. & tuā salutem hæc oia simulasse, vestem militarē, amorem, esum carnium, quē scis hactenus nihil præter cellam, & silentiū nosse? Non est vilum facinus adeo graue, quod nō facilè apud sempiternā, & infinitam Dei bonitatē veniam mereatur? Si dubitas. Ego pro te Christo rationem reddam. Ad hæc illa vix aliquid graui ægritudine animi fractū, & quasi emortuum proferēs respondit: Cum vultum oculosq; nefanda libidine contaminatos ad te, ò venerande Pater, attollere non audeam, quō iratum grauiterq; sceler. b. meis, infensum omnipotentis Dei vultum subire potero? Cui Abrahamus: Super me inquit, ò filia sit iniquitatis tuæ pōdus, tū ad priores mecum habitationes reuertere. His puella ad lachrymas cōmota, sese pedibus eius prostrauit, & conceptū ex admisso scelere dolorem egregiè testata est. Tunc ille ad firmissimam veniæ spem eam hortatus, bono iubet animo esse, nec dubitaret, quin breui amissum conscientiæ splendorem recuperaret.

Maria pedib. se patrui sui cũ lachrymis aduoluit.

His dictis itineri se accingunt, relicto isq; quas ex nefario quæstu compararat, diuitijs, ad montē cōtendunt. Ibi demum mutato ordine domuncularum, ita vt Maria in interiore claustro esset, strenuè precibus & ieiunijs, & lachrymis incumbebat. Nunquā illa mentem à consideratione admissi criminis auertebat, sed assiduo luctu, & lachrymis deformata, summam voluptatem in sui solius contemptu repositam habebat. Et quamuis diuina bonitas multis indicijs sanctitatē eius declararet, ita vt varia morborum genera precibus, & virtutibus eius pellerētur, non tñ propterea quicquam de pœnitentiæ laboribus remittebat, sed cœlo terraque se indignam reputans omnium pro se preces magna animi submissione postulabat.

Abrahamus neptē suam reducit in eremum.

Egregiā illa agit pœnitentiā.

Abrahamus igitur gaudio incredibili perfusus, cunctis ornatus virtutibus è vita migrauit, & insignem sanctitatis suæ testificationem ex pannorum ciliciorumq; contactu (quæ morbos aliaque mala fugabant) reliquit. Quinto autem ab eius morte, anno, Maria fratris eius filia, fœlici agone sequuta est, cuius vultus animæ splendorem multis egregiè signis iudicabat.

Abrahamus moritur.

VITA S. HEREBERTI Archiepiscopi Coloniensis.

Ex ea qua est per Rupertum Abbatem Tuitiensem Vixit anno Domini nongentesimo nonagesimo nono sub Ottone tertio, Romanorum Imper. Præfuit in ea sede annos viginti tres, menses duos, dies viginti fermè duos. Obijt anno Domini 1021.

Erebertus VVormatiæ Galliarum vrbe claris ortus natalibus auiam maternam Emmā, Regimboldi nobilissimi Alemannorū comitis, filiam habuit: quæ cum duabus sororibus è castro patris ab Hunnis in captiuitatem abducta, propter eximiam formæ pulchritudinem à viro quodā nobili redempta fuit: qui eandem summa parentū voluntate, & gratulatione matrimonio sibi copulauit Ex hac stirpe sancti viri genitrix procreata est. Cuius nomen non exprimitur quidē, sed cum Herebertum conceptum esset, immenso cælitus circumfusa lumine, futuram prolis suæ sanctitatem cognoscere meruit.

16. Martij Genus eius.

Nascitur S Herebertus.

Primū itaq; à matre VVormatij literarū studijs traditus, tātos in ijs progressus fecit, vt oīum opinione eiusdē ecclesiæ præpositura dignissimus iudicaretur. Hanc dignitatē tanta tamq; admirabili prudētiæ, & sanctitatis laude administrauit, vt Otto Imperator, celeberrima noīs eius fama captus, Cancellarij dignitatē in imperij administratione ei tribuerit. Sed cū prius Imperator ægrè admodum ferret, virum tantis virtutum oīum ornamentis decoratum, terrenarū rerum curis inuolui, hortatus est eū vt sacris initiari se

Fit Præpositus ecclesiæ VVormatiensis.

Fit Cācellarius Imperij.

pa-

pateretur, totumq; animum à rebus flexis, & caducis ad immortalitatis studium reuocaret.

Paruit vir Dei alacriter, & sacris cũ gaudio initiatus totum se rebus diuinis consecrauit. Eo tempore ecclesia Coloniensis pastore suo Euergero priuata fuit, & Herebertus totius populi suffragijs, & læta acclamatione ad cũ dignitatis gradum electus est. At vir sanctus, prudenter muneris administrandi difficultatem considerans; non pari gaudio, neq; lætitia, ad eum honoris gradum ascẽdit: sed nudis pedibus, linea indutus veste, per summam hyemis sæuitiam Coloniam venit. Neque enim dicebat, ad regna Gentium, sed ad sanctorum ministerium à Christo vocatus sum, cuius sanè ratio exactissima in extremo illo iudicij die reddenda mihi erit. Hæc consideratio ita viri sancti animum afficiebat, vt, quamuis inter medias mundi delicias versaretur, nunquam tamen animum inepta lætitia dissolutum gereret, sed cũ summa virę sanctimonia, commissum sibi munus administrabat.

Eligitur Episcopus Colonien.

Venit nudis pedib. Coloniã.

Cum propter flagitiorum turpitudinem, & scelerum omnium immanitatem ira Domini acriter in populum desæuiret, ita vt terra, extrema siccitate consumpta mortiferam cunctis famem minaretur: Herebertus populi sui calamitatem misertus, assiduis lachrymis, & precibus pacem à Deo postulabat, indictoq; triduano ieiunio solennem piacationem omnium ordinum instituit. Cumq; ex oratorio sancti Seuerini Clerus cum solenni Litania egressus beati Pantaleonis peteret: ecce niuei candoris columba, videntibus multis, caput eius circumuolitauit, eademq; repentè disparuit. Vt autẽ ad locum ventum esset, in quo iam dictus Confessor Domini Seuerinus, in transitu beati Martini, voces Angelorum psallentium audire meruit: vidẽt eminus eandem columbam caput beati viri iterũ circumuolitãtem, quæ & protinus in sublime eleuata cęlos petijt: nec vltra comparuit. Dimissa precatione, vbi ad prandium ventum est, vir diuinus appositis cibis ieiunium dissimulabat, neq; enim poterat pijssimum pectus populi sui miseria grauiter saucium vllam consolationem admittere, cumq; alij se mirari dicerent, diuinam bonitatem profusis tam multorum lachrymis, flexam non esse: tale fertur vir sanctus responsum dedisse: Vestri, ô charissimi, pastoris hæc est culpa. Nisi enim diuinum numen meis scelerib. infensum esset, qui medius inter vos, & ipsum stare debebã, credo equidem iam diu cœlum diuupisset, suoque nos beneficio extrema siccitate consumptos refecisset. Hæc vbi dixit, lachrymas continere nequiuit, ita vt vi erumpentium victus, caput in manibus super mensam declinaret. Luctabatur interim ardent. oratione, & summa spiritus humilitate cũ fortissimo spirituum omnium Deo. Eadem verò hora cum summa esset cœli serenitas, solesque ardentissimi: repentino fragore cœlum intonuit, & demissis imbribus mirificè cunctos recreauit.

Columba miraculũ

Admiranda eius humilitas.

Efficacia precũ eius.

Interea cum pauperum, & orphanorum pater consilium mente agitaret, quomodo & quo loco tacitum aliquod Deo domicilium, in quo religiosi viri, eius numini sanctissimè deseruirent, cõstrueret: nocte quadam Angelorum, & omnium Sanctorum Regina ei astitit, quæ, præclarum pietatis opus, quod intimis sensibus inclusum gerebat, approbans hæc ait: Surge, & Duitiense castrum à sordibus rerum terrenarum, quibus turpiter infectum iacet, diligenter emundatũ Deo consecrabis, vt sicuti impunita flagitiorum omnium licentia quandoque ibi requieuit, ita nunc diuinorum munerum splendore pulchrè ornatũ, portus salutis, malorumque omnium tutissimum perfugium existat. Herebertus hac virginis præsentia mirificè exhilaratus, protinus monasterium insigni opere erexit, virisque virtutum omnium ornamentis egregiè cultis instruxit.

Angelorũ Regina ei apparet.

Monasterium construit.

Die, quæ Palmarũ festiuitate Christo sacer est, cum sermonem ad populum

sum haberet, & homo quidam maligno obsessus spiritu duris vinculorum nexibus constrictus præsens esset, cœpit vi diuinorum verborum exagitatus clamores horrendos edere, ipsamque concionem turbulentis vocibus perturbare. Cumq; vir sanctus sine vllo fructu vocis contentionem intenderet, tacitus diuinam opem aduersus malignum implorauit, cuius virtute fugatus non paruam cunctis admirationem reliquit. Volbertus monasterij eius, quod sanctus cõstruxerat, Abbas, cum graui admodum capitis, & oculorum incõmodo vexaretur, aqua, qua sanctus Põtifex post Missarum solennia manus abluerat, dolorem depulit. Post hunc mulier quædam miseranda valde cæcitate laborans eiusdem aquę virtute, oculorum lumen recepit. Alia quoq; paralysi dissoluta, edito crucis signo membrorum soliditatem ab eo consecuta est.

Oratione pellit ab obsesso dæmonem.

Volbertus Abbas Tuitiensis.

Humilitas eius.

Fuit autem cùm alijs virtutibus, tũ humilitatis laude præstãtissimus. Erat pauperi, & abiecto cuidam homini natus infantulus, quem cum nemo è sacerdotibus de sacro fonte leuare dignaretur, & pauper iste Pontifici suam miseriam cum multis lachrymis exponeret, vir sanctus, Cito, inquit, eũ ad me defer: Ego.n puerum sacro latice tingere, & Christo pro eo spõdere debeo. Tinxit itaq; infantem, & sacerdotum superbiam præclaro humilitatis exemplo confudit. Paucis autem post diebus cum celebrata apud S. Seuerinum statione, magnifico sacerdotum comitatu circumseptus, pauperis huius tuguriũ pertransiret, ille domo prorumpens, alacri vsus confidentia, frenum equi, cui Præsul insidebat, corripuit, & benignè Præsulem ad prandium inuitauit. Nec abnuit vir sanctus, pauperis subire tuguriolũ, vbi nihil præter panem cum asso pullo, renouiq; ceruisia inuenit: quæ tamen suis ipse delicijs, vt humilitatis benigneq; faciendi disciplinam alios doceret, longè præposuit.

Benignitas eius erga pauperes.

Quid autem de eximia, & pręstanti misericordia, qua miseros, & calamitosos prosequebatur, dicam? Certè tanta illa fuit, vt meritò, ab hominibus rerũ diuinarum imperitis, in crimen vocari posset. Erat quidam, in sacris constitutus, ex eorum numero, qui singulari viri sancti benignitate vitam contra inopiam tutabantur, sed cum paupertatis onus diutius ferre recusaret, consilium sceleris, & audaciæ plenũ inijt. Nam, vt relicta Colonia in Saxoniam peruenit, tres nocte vna ecclesias inuasit, atque sacris inde vasis, vestibusq; sacrilego furto sublatis, Coloniam repedauit. At mox à subsequentibus deprehensus, & iudici oblatus, definita legis sententia, suspendiũ dãnatus est. Aderat eo tẽpore in vrbe sanctus Præsul, qui mox tanquam animosus scelerum vindex, sacrilegij reum sibi sisti iussit. Venit cum reo ipse iudex. Tum Præsul, totus admodum luminibus: Hominem, inquit, scelestissimè, quid tibi venit in mentem, vt diuini humanique iudicij oblitus, tantum iste nefas committeres; Et nunc, non alia ratione, quàm diro mortis supplicio, scelus tuum expiabitur. Hæc cum in magna hominum frequentia dixisset, eũ patrono pauperum tradit, cui clanculum in mandatis dedit, vt cibo cũ potuq; egregiè reficeret. Ipse interim cũ iudice, & reliqua nobilium turba ad mensam regio luxu instructam accessit. Postquam verò omnes ferè mero incaluissent, vir sanctus, cui damnati hominis cura sub pectore viuebat, patronum aduocauit, eiq; hoc negotij clam dedit, vt motus reum, suo subuectum equo extra vrbis mœnia in locum tutum deduceret, & pecunijs rebusq; necessarijs instructum dimitteret; seseq; quanta posset celeritate maxima, (vt fraudis salutaris suspicio tegeretur,) conuiuis sisteret. Patronus cuncta ex Domini voluntate summa calliditate peregit, cum Herebertus quasi graui offensione commotus, Scelestus ille, inquit, nondum sacrilegij sui pœnas dedit? At minister voluntatis, & facti eius præclarè conscius, pallore vultus, per callidam simulationẽ inducto, voceq; suspirijs interclusa, respõdit: Nefarius manus nostras euasit,

Clericum morti vix dãnatum mira simulatione liberat à supplicio.

fit, & fuga sibi salutem quæsiuit. Tum Episcopus simulator fidelis, & insignis fraternæ salutis artifex, & si dicere fas est, splendidè mendax, conuocata concione: Ecce, inquit, sacrilegus ille euasit, effugit, Ite, currite, & è fuga retractum, debito mortis supplicio afficite. Quis factum hoc non reprehendat, nisi vir sanctus ardentissimo fraternæ salutis amore incensus, hęc fecisset?

Et tamen tam eximiæ benignitati, non pauci flagitium immane affingere minimè dubitabant. Multi eum in populi totius inuidiam pertrahere conabantur; Alij verò varijs calumnijs diabolica arte conflatis, Henrici Imperatoris animum (qui Ottoni successerat) in virum sanctum inflammabāt, eoq; rem deduxerant, vt Henricus errore deceptus, certa de exeidio eius cō- silia iniret. Sed nocte quadam venerandi cuiusdam senis visio, vehementer eum exterruit, & consilium sceleris, & impietatis plenum destruxit, atq; benignè eum admonuit vt Herebertum insigni apud Deum sanctitatis laude præstātem, omnibus quibuscunq; modis coleret, & obseruaret. Mane facto Imperator, præter mentem, & expectationem omnium, venerabūdus Episcopum accessit, & execrando errore, (in quem maleuolorum hominū linguis inductus fuerat) detestato, in amplexus eius ruit: & summa quadam amoris ac beneuolentiæ significatione terna ei oscula dedit. Nec hac satisfactione contentus, nocte sequenti finitis matutinorum solennijs, Pontificis cubiculum adijt, abiectaq; protinus chlamide, & corpore in terrā prostrato, cum lachrymis erroris sui veniam postulauit. Quem Dei famulus à terra subleuans, hortatus est, vt imminentem vitę exitū præclaris actionibus, & sanctis operibus muniret. Nam, inquit, post obitum meum triū annorum curriculum non peraget.

Vide vt et sanctos principes mala lingua nonnunquam fallant.

Vide sancti Imperatoris eximiā humilitatem, et agnoscat pontificiam auctoritatē.

Hæc cum dixisset paulò post febre Nouesij corripitur: Cumq; ægritudinis molestiā inualescere sentiret, quāuis toto vitæ suæ tempore egenis, benignè admodum consuluisset, tunc tamē vel maximè, quantam in eorum apud Deum patrocinio, salutis spem repositam haberet, declarauit. Nunc eos fratres nunc, dominos, nunc patronos appellabat. Nihil erat in bonis reliquum quod non eis distribueret. Et rè cum vita pariter hoc eius charitatis studiū expiraret, fratrem suum Gezemanum, comitem multis virtutibus ornatum, aduocauit: quem per communem fratris amorem, per Christi sanguinem, & vulnera, per sanctum, & tremendum iudicium, quo bonos præmijs sempiternis afficit, obtestatus est, vt pauperum curam susciperet, & tanquā Christi membra foueret atq; nutriret. Eadem cum multis lachrymis sacerdotibus, & clericis præcepit Neq; ..d ce bat, vestrum sed Christi possidet s.. patrimonium, à quo eius vob.s adm.. stratio commissa est, ... tempore ab eo ratio exigen..

Moriturus omnia sua largitur pauperib.

Vide quātā vir sanctus habuerit pauperum curā.

Hæc aliaq; in ean.. ..m sententiam cum dixisset, de præsentis vitæ angustijs ad sempiternæ fęlicitatis patriam migrauit. Funus eum multis ..nium lachrymis curatum fuit, & honore tāto pontifice digno, in D..tte..sium castro in oratorium sanctæ ..lmę genitricis illatum: vbi multis coruscans miraculis, plurimos sacras e.us rel quias visitantes ad Domini nostri Iesu Christi gratiam debitis laudibus celebrandam excitauit. Sanabantur infirmi, Cæci post pia desideria, & vota, optatum lumen recipiebant, Claudi gressum, Paralytici membrorum soliditatem, dæmoniaci sensuum integritatem, sanitatemq; consequebantur. Vnum cōtigit inter cætera memoria sempiterna celebrandum. Vir vitæ venerabilis Volpertus, primus cœnobij eius, quod à Sancto hoc Pontifice constructum erat, pater, cui etiā propter egregiam vitę conuersationem, & multiplicem disciplinarum omnium cognitionem Sancti Pantaleonis cura commissa erat, cum de more, solitarijs vigilijs psalmos decantaret Dauidicos & tunc propter tanti patris obitū multò ardentius pietatis operibus insisteret accidit nocte quadā, vt propè beati an-

Moritur.

Miracula ad eius se pulchrum.

Volperti primi Abbatis Tuitiensis egregia lau.

ei antistitis sepulchrum oranti locus, ipse, & tota deniq; monasterij fabrica intremere videretur. Quo viso prima facie horrore perfusus est, sed cum animum mentemq; ab eo pauore refecisset, & orationis scuto inanem timorem repulisset, vidit patefacto beati viri sepulchro, sanctum Dei egredi. Quo sanè spectaculo sensuum stupore oppressus concidit. Tum Pontifex baculo quo tumulatus fuerat, latera eius tangens, quid operaretur interrogauit. Cui cum interclusis, nimio timore faucibus responsum dedisset; confestim, qui apparuerat intulit: Orationibus, frater mi, vigilanter sedulus insiste, & viuorum atq; mortuorum parentum salutem exorans, mei quoq; memoriam abundantius habe. Scito enim & veritatē loquenti præbe fidem, quia obitus mei die tricesimo, qui nunc imminet, mecum transiturus es. Hoc ille audito penè exanimatus resedit in eodem loco. Tandem verò animo nonnihil resumpto, corpore ac mente tremens ad lectum peruenit. Mane autem facto orationem ad fratres habuit, qua ad omnē pietatis perfectionisq; rationem eos informauit summumq; monachorū decus oris sui custodiam esse ostendit. Soluta autem concione quosdam ætate, & prudentia præstantiores euocauit eisq; visionem ex ordine narrauit. At illi, (vt fert hominum ingenium) rem totam vehementi amoris affectui ascripserunt. Nec enim dicebant defunctus ei apparuit, sed quem viuētem amore nimio complexus est, eundem iā mortuum assidua cogitatione, præ oculis cordis gestat, somniaq. cogitationes sequuta sunt. At ille conscientiæ suæ testimonio magis, quàm opinione hominum fretus, tricesimum diem tanquam vltimum expectabat. Et vt eum, tanquam sui natalem, Cum Christi famulis pauperibusq; celebraret, copiosas impensas præparabat. Iamq; prædicta à Pontifice dies aduenerat, cum ex quadam possessionis suę villa (quā ad multorum egentium inopiam subleuandam visitauerat) ad monasteriū rediēs à quibusdam comitibus ad epulas inuitatus est. Ille nè tumida mente amicorum beneuolentiam despicere videretur, non abnuit: sed, cum diuinum ex debito officiū præmittere vellet, sextam de more cum duobus, qui obsequio eius aderant, fratribus, horam canere incepit. At vbi ad lectionē quam Capitulum dicimus, ventū est, continuò spiritum exhalauit. Cuius morte filiorum animi quamuis non mediocri tristitia oppressi, tamen cum ad mentem reuocarent ea, quæ à Beato Pręsule Hereberto prędicta fuerāt, facile mœrorem omnem depulerunt. Ecce autem, vt defuncti corpus prope sepulchrum eiusdem vatis sui depositum est, pauper quidam, inter vigiliarum exequias, à cunabulis contractus (qui eiusdem Sancti Pontificis pietate & patrocinio, hactenus vitam contra inopiam defenderat) dum tota nocte multis lachrymis miserandam suam orbitatem deploraret, suorum sanitatem soliditatemque membrorum ab ijs recepit.

Decus monachorum silentium.

Volpertus Abbas subito obdormiuit in Domino.

Cōtractus ad sepulchrum Hereberti curatur.

VITA S. GERTRVDIS Illustrissimæ Virginis,

Ex ea quæ est per Surium. Obijt anno Constantis XX Domini nostri 644.

Ancta Gertrudis Niuigelliēsis, patre Pipino, matre verò Itta illustrissima familia orta, cum in paternis ædib⁹ versaretur, & die ac nocte ad parentis suæ multis virtutibus ornatæ pedes, diuini verbi sapientiam meditaretur, eos breui tēporis spatio in Dei amore progressus fecit, vt mundanarum rerum pertęsa tota mente de diuina pulchritudine cogitaret. Fertur verò tale in Christi seruitio tirocinium habuisse.

17. Martij Parentes eius.

Cum parens eius Pipinus Dagobertum regem ad splendidas epulas inuitasset, fortè in comitatu ei⁹ adfuit adolescens quidam Austrasiorum ducis filius, qui Gertrudis morib. & ingenio

Pipinus parens S. Gertrudis Dagobertū regem inuitat ad mensam.

genio delectatus, cum à rege tum à Pipino eam sibi coniugem dari postulauit. Rex non parum hoc postulato gauisus, patrem puellæ ad consensum nuptiarum hortari cœpit, ipsamq; puellam, cum matre adduci imperauit. Illæ, quid rerum ageretur ignaræ, protinus regis imperio parētes, aduenerūt. Quibus Rex verbis amplissimis, & genus adolescētis, & diuitias, & honores prędicare cœpit, nihilq; non facere, vt puellam ad tam celebre cōiugium inuitaret. Tum Gertrudis indignabūda, Ego, inquit, ò Rex neq; hunc auto sulgētem neq; mortalem quenquā quibusuis titulis decoratum, sed Christū Deum ac Dominum meum sponsum mihi elegi. Hoc audito Rex, teneræ puellæ responsum admirans cōticuit: adolescēs autem pudore pariterq; indignatione repletus recessit.

Puella Gertrudis re spuit nobilissimi adolescētis coniugiū

Ab illo igitur die, pietatis, & diuini amoris igniculi mirificè in deuoto virginis pectore creuerunt; donec, quatuordecim inde elapsis annis, patre vita defuncto, sacris sese ædibus Amandi Episcopi consilio constructis, includeruut, seseq; totas suaq; omnia, vni Deo, sacro accepto velamine, consecraruut. Accessere mox aliæ atq; aliæ, quę splendore virtutum admirabiliū quas in parente, & filia contemplabantur, motæ, sese earum disciplinis submittebant: ita vt breui cœnobium, & personarum, & virtutum numero, celeberrimum constitueretur. Interea humani generis hostis stimulis inuidiæ in nouam Christi militiam concitatus quorundam animos in odium virginum vehementer accendit, nullumq non mouit lapidē, vt virgines in Christi nomine congregatas dissiparet, earumq; quin acerbissimis ignominiæ telis petitæ, vel institutum desererent, vel saltem subditas à se dimitterent. Sed Gertrudis Christi amore accensa perditorum hominum calumnias, tanta virtute sustinuit, vt cunctas dæmonis insidias profligaret, & inuitis omnibus, congregationem Christo sacrā, retineret. His primùm defunctæ periculis, radios virtutum omnium latius dispergere, exterisq; etiam hominibus egregia pietatis officia exhibere cœperunt. Et quidem prima pauperum, & peregrinorum cura fuit, quos solicitè tanquam Christi membra nocte dieque fouebant.

Pipinus pater S Gertrudis obit

Itta mater Gertrudis cū filia sacris se ædibus includunt.

Cæterùm Itta, postquam, annos nata 60 clarissimis virtutum omnium ornamentis cœnobium decoratū aspexisset, sanctum Deo spiritum tradidit, anno à mariti sui Pipini obitu 12. Cū autem matre defuncta, filia totum regiminis pōdus, in se solam recepisset, cœpit ardentius cælestium rerum contemplationi incumbere: & nè quid eā ab earum amore impediret, ita alijs officia distribuit, vt sola auctoritate rerum omnium sibi seruata, nihil præter sacras lectiones nocte dieq; tractaret; eoq; assiduo studio pregressa est, vt omnem pene sacram scripturā memoria teneret, & obscura allegoriæ mysteria, sancto reuelante spiritu luculenter auditoribus explanaret. Porrò pauperum curam nunquam deposuit, sed ædes valde magnificas exstruxit, in quibus magnam egenorum multitudinem, clericorum, & peregrinorum, victu quotidiano sustentabat.

Itta moritur.

S. Gertrudis in sacris literis doctissima

His pietatis operibus tota mēte intenta, dum nimijs vigilijs, & ieiunijs corpus domaret, acri ægritudine corripitur; qua paulatim crescente, vt liberius Christi amori vacaret & alacrius illi occurreret, Abbatissæ officio se abdicauit, & neptem suam VVilfetrudē virginem annos natam 20. multisq; virtutibus egregiè instructam in locū suum instituit. Hoc autem onere liberata, tam ardenter precibus, & meditationibus assiduò vacuit, vt quāuis corpore in terris, mente tamen re vera in cælis habitaret; atq; hoc modo cursu suo fœliciter exacto, cum ab insigni quodam sanctitatis viro, Vltano nomine, peregrino monacho, de die obitus admonita fuisset sacris munita mysterijs anno ætatis suæ tricesimo tertio 16. Kalen. Aprilis migrauit ad Dominum. Cuius sanctitatem quamuis egregia pietatis opera satis superque testantur; eam tamē Dominus mira-

Abdicat se officio Abbatissæ.

Moritur anno ætatis suæ 33.

culo-

colorum virtute magis confirmare dignatus est.

In Treuirēsi monasterio Abbatissa fuit, Modesta nomine sanctissimæ Gertrudæ singulari amicitiæ fœdere deuincta. Hæc, cum die quodam, cænobij sui templum ingressa fuisset, seq; ante beatissimæ Virginis aram prostrauisset, vidit non sine ingenti stupore ad dexterum altaris latus S. Gertrudē eo habitu quo vti cōsueuerat, cumq; plurimū de visionis veritate ambigeret: Noli, inquit, soror Modesta, dubitare: Ego en. ea Gertrudis sum quā summopere in vita semper amasti. His dictis euanuit.

Ignem extinguit S. Gertrudis. Anno ab obitu eius decimo, ignis in Niuellensi cænobio subitò excitatus adeo sæuir, vt sacræ virgines vehementer exterritæ, deserto cęnobio, in tutum sese recipere coactæ fuerint. Ille verò, cui monasterij cura cōmissi erat, eleuatis oculis vidit S. Gertrudē ea forma, & habitu, quo viuens quondam Christo famulata erat, in suprema refectorij parte stātem, veloq; suo flammas abigentem ac tandem incendium restinguentem. Longum foret, innumera eius, quibus coruscat, miracula referre. Agnes Gertrudis alumna, quæ post VVilteTrudem Abbatissę munus administrauit, templum in honorē eius exstruxit, in quo omnipotens Deus virginis huius gloriam mirificè illustrat.

VITA S. CYRILLI Episcopi Hierosolymitani,

Ex ea quæ est per D. Iohannem Grodecium Decanum Glogouiensem ex Ecclesiastici a historiæ scriptoribus collecta. Vixit anno Domini 386. tempore Constantij Imperatoris, vsq; ad annum octauum Theodosij maioris.

18. Martij CYrillus Hierosolymitanus inter veteris Ecclesię patres clarissimus antistes, nō modò alijs virtutibus vero Episcopo dignis, præditus fuit, verùm etiā dono prophetiæ admodū clarus fuit. Nam cum Iulianus Imperator templum Iudęis Hierosolymis instaurare iussisset, & sumptus ad hoc de publico ministrasset: Cyrillus Vaticinij Danielis Prophetæ memor, quod, & Christi testimonio cōfirmatum erat, lapidem in eo templo super lapidem non mansurum: Hoc, inquit, Saluatoris oraculum adimplebitur. Quod cum dixisset Episcopus, noctu ingenti, & horribili terræ fragore fundamēta veteris templi reuulsa sunt, ac lapides vnà cū ædibus contiguis dispersi. Ad quod sanè spectaculum cum multi Iudæorū mane facto conuenissent, ignis de cælo elapsus cuncta artificum instrumenta consumpsit. Sequēti verò nocte signa crucis, instar radij solaris splendentia vestibus illorum ita impressa hæserunt, vt nulla arte deleri possent. Hæc adeo stupenda prodigia, vnum illud Cyrilli verbum, diuino, & prophetico spiritu prolatum, consequuta sunt. *Cyrillus prophetia spiritu praditus.* *Signa Crucis inhærēt Vestibus Iudæorum*

Neq. verò his tantùm in terra prodigijs prædictionem eius confirmare, verùm etiam in cęlo maiori miraculo Episcopatum illius Deus illustrare dignatus est. Nā illo præside sacrarum, Hierosolymis signum Crucis in cælo ex lumine, super sacrum montem Caluariæ diebus Pētecostes, hora ferè diei tertia, apparuit, & Sole tunc lucente, radios illius, crucis fulgores longe præcelluerunt, ita vt lucis illius excellentia vniuersus populus Hierosolymitanus contactus, maxima cum admiratione signum illud filij hominis aliquamdiu spectauerit. Nam, & magnitudine crux illa fuit tanta, vt quindecim stadia excederet, ab ipsoq. sacro Golgotha ad mōtem vsq. Oliueti protenderetur: & luce tanta, vt non modò Christiani omnes istic illustratos sese, confirmatosq. sentirent: verùm etiam Iudæi ac gentiles aduenæ, ab erroribus tenebratum auersi, illuminarentur, & crucifixum, verum esse Deum profiterentur. Quemadmodū ipse Cyrillus præclarè in epistola sua, de eodem admirando signo, ad Constantiū Imperatorem data, testatur. Ita sanè tū coruscabat Hierosolymis verbū Dei *Signū crucis apparet.*

multo

multo amplius, quàm hisce nostris postremis temporibus apud nos, nō modò prædicatione Cyrilli, verùm etiam virtute Dei, sequentibus tam admirandis signis.

Successit autē Cyrillus beato Maximo, qui vt maximus fidei Catholicę defensor fuit; ita, & Cyrillus alacris, & promptus doctrinæ Apostolicæ propugnator extitit. Qua de causa maximas ab Arrianis persecutiones passus est. Nam cum aduertissent illum vehemēter hæresibus obstare, & Apostolica dogmata adeo strenuè tueri; congestis quibusdam calumnijs, in quodam cōciliabulo suo accusare illum, & deinceps (ita vt alios permultos Catholicos Episcopos) more suo sacris functionibus priuare nō dubitarunt: idq; ex negocio pietatis illius erga egenos, quæsito prætextu. Cæterùm Episcopi Catholici 150. qui non ita multo post Seleuciam ad Synodum conuenerant, depositionem illam ratam non habentes, primarium illius aduersarium, & auctorem depositionis Acaciū dignitate priuarunt, & ab illa Synodo exclus erunt, Cyrillum verò honorificè susceperunt, & calumniatores ad crimē, si quod haberent, probandum inuitarunt. Sed nemo, qui crimen quod in eū summa iniquitate congestum fuerat probaret, adfuit. Ex his sanè patet quāta fuerit Cyrilli integritas, quem ne accusare quidem coram legitimis iudicibus aduersarij veritatis, audebant; sed tantùm apud suos sectarios: quorū adeo tum creuerat potentia, & andacia cum intelligerent Imperatorem suarum esse partium, vt ipsi nihilominus quos semel iniquè dignitate exuerant, iniquius vi, & armis de suis sedibus exturbarent, aliosq; pro suo arbitrio substituerent. Quemadmodū huic nostro accidit Cyrillo, quo de sede Hierosolymitana deiecto, Heraclius est illi substitutus, atq; huic rursus successit Hilarius. Isti nāq; vsq; ad Theodosij imperium eam ecclesiam administrasse traditi sunt. Post quos, D. Cirillus sedem suam recuperauit. Quomodo autem is denuo ad sedem suam venerit, & quo pacto in ea sese gesserit, & literis Synodi Constantinopolitanæ quę Nectario præside sub Theodosio celebrata est, ad Damasum, Ambrosium, & reliquos Episcopos Romæ coactos videre est, cum scribunt. In ea verò Ecclesia quæ aliarum omnium mater est, Hierosolymis Reuerendissimum, & Deo amantissimum Cyrillum Episcopum esse scimus, ritè iam dudum à prouincialibus episcopis electum: qui sanè diuersis in locis plurimum aduersus Arrianos decertauit.

Cyrillus sede sua pellitur.

Cyrilli integritas.

Epiphanius quoque huius Cyrilli meminit, quod præter Acacium Arrianum, cum alijs quoq; illius sectæ Episcopis contendere religionis ergò non dubitauit. Et Hieronymus de illo scribit in Catalogo scriptorum Ecclesiast. Cyrillus Hierosolymę Episcopus sæpe pulsus ecclesia, & receptus, ad extremum sub Theodosio principe, octo annis inconcussum episcopatū tenuit. Itaq; ex his, & permultis ecclesiasticorum Scriptorum testimonijs certum est Cyrillum fortissimum Christi athletam, & orthodoxæ fidei assertorem cōstantissimum, multis annis pro veritate fidei decertasse, persecutiones varias pertulisse, atq; hoc bonum certamen certasse à primis ferè annis Constantij Imperatoris, vsq; ad complures annos Theodosij: cursum autem suum tum demum consummasse, cum Tehodosius, deuicto Maximo tyranno, qui Romanum Imperium in occidēte inuaserat, rebus Romanis rectè constitutis Constantinopolim reuersus, filios suos Arsenio erudiendos traderet; vt scribit Nicephorus.

Lib. 3. Th. 1. Hær. esi. 73.

Lib. 12. c. 24.

Quàm præclaram autem, & sanctā sui memoriam apud posteros etiam reliquerit Cyrillus, tum scripta illius quæ extant: tum orientalis ecclesiæ fasti, in quibus preces anniuersariæ, & commemorationes Sanctorum descriptæ sunt, abundè testantur. Nā vt aliorum patrum, qui in sanctorum cætu clariores habētur, ita huius quoq; Cyrilli Hierosolymitani die 18. Martij in ecclesijs Græcis sancta celebratur memoria: ac scriptis quoq; illius apud Græcos

Festum S. Cyrilli apud Græcos.

Græcos

Græcos nomen sancti Patris præfixum vbiq; reperitur.

VITA S. EDVARDI Regis, & Martyrium,

Ex eo quod est per Surium. Passus est anno à Christo Domino 981. Cum regnasset annos 4.

18 Martij

Nclytus Rex Eduardus generis nobilitate in primis illustris, ab antiquis Britanniæ regibus originē ducens: Patrē habuit Edgarum regem, rebus, & bello, & pace, gestis, valde insignem: matrem verò Elfledam, præpotentis cuiusdam orientalium Anglorum Ducis filiam. Et quidem Edgarus postquā hostes suos bello domasset, & plurima terræ eius loca suo subdidisset imperio, cępit animum ad omnia pietatis officia adijcere, & plurima monasteria partim à fundamentis erigere partim bellorū ruinis oppressa ad pristinum splendorem reuocare. Et ipse quidem pius Rex monachorum cęnobia subinde inuisere fratresque consolari solebat. Regina verò idē pietatis officium virginibus Deo sacratis exhibebat Habebat autē ex altera coniuge filium Ethelredum. Interim Eduardus natu maior, optimæ indolis puer, ætatem moribus transcendebat, & mirificum quoddam virtutis specimen de se præbebat. Porrò cum alijs virtutibus tum industria, & summa prudentiæ opinione valde conspicuus erat. Hęc omnia patrem commonebant vt ei, suam post mortem, regni totius gubernacula traderet.

Parentes S. Eduardi

Obserua hic pium regum istorū studiū.

Industria Euardi.

Patre defuncto regio diademate à S. Dunstano, & quibusdam regni proceribus insignitus fuit, sed in culmine honoris ei diu cōstare sine magna inuidia nō potuit: adeo vt nouerca eius Elfrida, ægre ferens Eduardum Ethelredo filio suo antelatū, consiliū futoris, & sceleris plenū cum quibusdā regni primoribus inierit, quo necem optimo Regi machinabatur. Iam tres annos, & mēses octo Eduardus regno potitus erat, cum die quodam venationis causa in syluas cum canibus, & equitibus proficiscitur, & fratris (quem vnicè diligebat inter venādum amore captus, ad nouercę ædes diuertit Nouerca autem dolo, & iniqua in pijssimum regē cogitatione plena, rata iam tempus sceleris patrandi adesse, obuia cū satellitibus processit, & simulata benignitatis spe ad hospitiū inuitauit. Rex fraudis ignarus ingredi recusauit, fratremq; cuius amore venerat, & videre, & alloqui se velle affirmauit. Regina hac sceleris patrādi occasione fraudata, ad alias se insidias conuertit. Potum regi offerri iubet, & ministrū interim cæteris ad audendum promptiorem subornat, qui necem regi accelerarer. O crudele, & immane facinus; Rex dum summis labris potū gustat, latro cruentissimus in illū insilijt, & cultello viscera eius transfixit. Ille ita atroci acceptus vulnere retrocessit & mox viribus destitutus ex equo cōcidit. Regina verò vbi mortuum intellexit nē scelus innotesceret, in vicinū domicilium corpus proijci, viliq; tectum stramine abscondi iussit.

Nouerca ei mortē machinatur.

Rex Eduardus in insidijs Nouercæ occiditur.

Erat in ea domuncula mulier à primo natiuitatis die luminibus orbata, quę regineę ipsius pecunia alebatur. Ea cum proxima nocte apud sacrum corpus vigilias ageret, & preces tota nocte cum crebris ad dominum gemitibus multiplicaret, lu[...]non sine admiratione recepit; in cuius rei memoriā eodē in loco tēplū in sanctissimi Regis honorē Deo sacrū à Christianis extructū est. Illucescente aūt die, cum rē gestā ex fœmina cognouisset crudelis regina, nē sceleris patrati immanitas proderetur vehementer pertimescere cœpit. Mox igitur sacrū corpus in aquis palustribus demergi iussit, & palam, nē quis defunctum regem luctu prosequeretur, edixit. Deinde vt omnem patrati sceleris suspicionem à se remoueret, ad quendā ditionis suæ locū decē inde milliaris distantē profecta est. Ethelredus āt fratris sui mortē tantis lachrymis prosequebatur vt nullā omnino cōsolationē admitteret.

Mulier cæca recipit lumen ad corpus S. Eduardi.

Ethelred fratrē suū luget.

Annus iam elapsus erat, cum præpotens Deus, qui martyrum suorum gloriam obscurari nō patitur, sacrum corpus fidelibus quibusdam deuote illud inquirentibus reuelare dignatus est. Eodem in loco, vbi in paludem depressum erat, ignea cælitus demissa colūna apparuit, & suis radijs omnia circumquaq; illustrauit. Hæc cum nō semel sed frequenter appareret, viros quosdam pietate exim os excitauit, ad miraculi nouitatem indagandam: Accedunt, & corpus defuncti regis inueniunt. Fit magnus hominum concursus; exoritur planctus, lachrymæ deuotionis per ora fluunt, auctorē sceleris detestantur, & infinitis, quanti regem facerent, indicijs declarant. Nunc protectorem suum, nunc patrem patriæ appellabant, nunc sceleris auctores cū admiratione inquirebant, nunc Dei bonitatē, qui seruū suum eis ostendisset, cum multis lachrymis collaudabāt, & sic sacrū pignus ad templū beatissimæ Virginis deferebāt, & honorificę admodū sepulturę mandatur. In loco verò, vbi repertū fuerat, fons dulces, & perspicuas emanās aquas prosilijt, & singulari Dei beneficio ad martyris memoriam, multa ægris quotidie præstantur miracula.

Corpus S. Eduardi ignea columna fidelibus proditur.

Interea fama diuulgante, reginæ fraus & impietas per Britaniam cunctis innotescere cœpit, & regis ipsius innocentia, sanctitas omnium prædicatione celebrari, tandemq; ad comitis Alferi aures peruenit, qui Domini sui gloria mirificè exhilaratus, confestim maiores ei honores decernere instituit. Igitur Episcopos, Abbates cunctosq; regni proceres, & VVilfredā abbatissam multis ornatā virtutibus cū sacro virginum suarum collegio (in quarū numero regis ipsius soror erat) aduocauit omnesq; egregio instructos ordine cum celebri supplicatione ad regis tumulum perduxit. Eò cum peruentum esset, & in tantæ multitudinis pręsentia sacrum corpus detectum, ab omni corruptione alienum repertum fuit. Quę res incredibilem omnium animis voluptatem attulit, & lachrymas ex omnium oculis allexit. Porrò soror eius, virgo eximia, & pietatis, & prudentiæ laude præstans, victa amore fraterno in oscula, & amplexus ruit & largo lachrymarum imbre faciem rigans, astantes ad gloriam martyris deuotis laudibus celebrandam, vehementer excitauit. Accedunt deinde viri venerabiles, & cum ingenti cleri populiq; gratulatione sacrum illud corpus ad cœnobium Scephtoniam pietate, & religione celeberrimum deferunt: quod olim Elfredus Rex Sancti Eduardi atauus pro amore filiæ Ailenæ, quam Christo in edem, despōsauerat, conciderat, & amplissimis donis, & possessionibus egregiè locupletauerat.

Corpus post multū temporis integrum & incorruptum inuentum.

Interea ingens vtriusq; sexus multitudo accurrebat, in qua duo pauperes membrorum omnium officio adeo misere destituti, vt vix per terram repere possent, multis precibus, & lachrymis à Deo, Eduardi intercessione, sanitatē obtinere nitebantur. Nec spe sua frustrati fuere, sed mox, vt feretrum eis impositum fuit, sani, & incolumes exierunt. Tunc nouæ lætitiæ voces exortæ præclara miracula longe lateq; dispergerunt, & reginæ ipsius aures etiam animumq; perculerūt: quæ tum demum ex admisso crimine dolorem non mediocrem concepit, & vt sacras martyris reliquias debito honore inuiseret se comparauit. Sed accidit, dum ascenso equo se in viā daret, vt equus nunc consistens, nunc retrocedens, nullis stimulis ad gradum faciendum incitari posset. Quod haud dubia coniectura diuinæ tribuens vindictæ, pedibus pro maiori reuerentia iter facere decreuit, sed ne hocquidem ex animi sententia successit, prorsus, vt manifestè intelligi posset, iusto Dei iudicio indignā esse, quæ supplicem se sacro martyris corpori, exhiberet. Porrò sacræ reliquiæ summo honore in templum delatæ, & ad summi altaris borealem partem reuerenter admodum conditæ sunt: vbi deinceps multa sunt ægris collata beneficia, & plurima miracula edita. Tandem Anno Domini 1001.

Duo contracti sanantur.

Nota diuinam vltionem.

Corpus sanctum eleuatur. ni 1001. (q fuit 21. ab eo, quo illic cot pus venerabile tumulatum fuit) eleuatũ est, quod incredibili odoris suauitate oĩum non modò nares, sed loca omnia repleuit, & in sanctis sanctorum cum alijs sanctorum reliquijs, honorificè collocatum. Nã, & ipse sanctus Rex cuidam in visione præceperat, vt eius cęnobij Abbatissa indicaret fratri ipsius, Regi Ethelredo, vt aliò Sanctũ corpus transferret: & ipsę sacri Pignoris tumulus quotidie mirabili facilitate à terra eleuabatur, non obscuro vtique argumento sanctum Regẽ sacras reliquias suas alibi velle transponi.

DE S. IOSEPH PATRE putatiuo Domini nostri Iesu Christi, quædam

Ex Cæsare Baronio, quædam verò quæ ad tanti viri encomium, faciũt ex D. Bernardo, vt ea refert Surius.

19 Martij Ioseph à regia Dauidis stirpe ortus.

Ioseph de stirpe Dauid originẽ traxisse tradunt Euangelistę. Cum .n. nefas esset, vel virũ alterius tribus fæminã, vel fęminã alterius tr bus virum matrimonio sibi coniungere: certũm exploratumq; est vtrosque regio Dauidis stemmate progenitos fuisse. Quòd autem sanctus hic Patriarcha, à Mathæo quidem Euangelista, filius Iacob, à Luca verò Heli filius appellatur, mirandum non est. Cũ .n. Heli, & Iacob vterini essent fratres & Heli, absq; prole decederet, Iacob illi semen suscitauit, & genuit Ioseph, qui natura quidem filius eius erat, lege verò Heli, atque hoc modo Ioseph vtriusq; filius dicitur. *Ioseph quo sensu dictus sit filius Iacob & Heli.* Porrò quo ætatis suæ anno virginem sanctissimam desponsatã acceperit, ex sacro eloquio minimè cõstat. *Heres. 78.* Epiphanius tamẽ annũ egisse octogesimum existimat, quãuis alij hanc ideo sententiã reijciant, quod dicant ad subeundos artis fabrilis labores idoneum eum minus videri potuisse quasi verò senex robustarum virium, & infracti roboris esse nõ potuerit, eáq; à Deo prometeri benedictionem, quæ Asæ impartita fuit, cũ dixit illi Moyses Sicut dies iuuentutis tuæ, *Deut. 33.* ita, & senectus tuæ. Fuisse autẽ opificio fabrum dubium non est, nec mirum videri debet Virginem sanctissimam sacerdotum consilio (quorũ erat *Ioseph opificio fab. r fuit* officium de his quæ semel Deo oblata erant, disponere) fabrili artis viro desponsatam fuisse Nec. n ad pecuniã *Iudæi in contrahendis matrimonijs ad solum genus respiciebant.* neq; ad honores Iudæi inspiciebant, sed ad genus per antiquam lineam ductum atque probatũ. An verò viduus fuerit, an cęlibem vitam ad Mariæ vsque desponsationem duxerit non parua est disceptatio, quæ vtriusq; partis grauissimos habet assertores. Existimant enim nonnulli Ioseph duas habuisse vxores, primam ex tribu Iudæ; *Ioseph nõ fuit digamus.* sed hi in errorem lapsi sunt, quod putarent illos, qui in Euangelio fratres Domini dicti inueniuntur Iudã, Thadæũ, Simonem, Ioseph, & Iacobum minorem, Ioseph filios esse, non attendentes in scriptura cõsobrinos oẽs fratres dici; Non .n. hi Ioseph filij, sed Mariæ materteræ Domini liberi sunt, quę esse dicitur mater Iacobi minoris, & Ioseph, & Iudę. Migrauit autem sanctus Patriarcha ex hac vita haud multo *Ioseph quãdo mortuus sit.* post repertum puerum Iesum in templo. Neque enim vlla deinceps in sacris literis Iosephi mẽtio fit. Erat eius nobile sepulchrum in valle Iosaphat, prope tumulum S. Simeonis senis, vt legitur apud Bedam lib. de locis sanctis cap. 6.

Porrò necessariò fuit despõsata Maria Ioseph, quando per hoc, & à canibus sanctum absconditur, & à sponso virginitatis cõprobatur: & virginis tã verecundię parcitur, quàm famę prouidetur. Quid sapientius, quid dignius diuina prouidẽtia? Vno tali cõsilio secreti cælestibus, & admittitur testis, & excluditur hostis, & integra seruatur fama Virginis matris. Ioseph autẽ *Matth. 1.* vir eius cum esset Iustus, & nollet eã traducere occultè voluit dimittere eã: propter quod, & Petrus Dominum à se repellebat dicens, exi à me Domine quia homo peccator sum. Videbat enim, & horrebat diuinæ præ-

 sentiæ

ſentię certiſſimum geſtantem inſigne: & quia myſterium penetrare non poterat, volebat dimittere eam.

Sed quare occultè? Ne videlicet diuortij cauſa inquireretur. Quid enim vir iuſtus ceruicis duræ populo reſpõderet non credenti, & contradicenti? ſi diceret quod ſentiebat cõprobaretq; puritatem illius, nonne crudeles ſublaturi eſſent illum, lapidarent illam? Quid facerent necdum apparenti, cui poſtmodum impias iniecerunt manus miraculis coruſcanti? Meritò ergo occulte eam dimittere voluit, iuſtus cũ eſſer nè aut mentiri, aut diffamare innoxiã cogeretur.

S. Ioſeph dictus pater Dei. Quis verò, & qualis homo fuerit Ioſeph, conijce ex appellatione, qua, licèt diſpenſatoria, meruit honorari à Deo vt pater Dei dictus creditus ſit: ex proprio conijce vocabulo, quod Augmentum non dubites interpretari. Simul, & memento magni illius quondã Patriarchæ venditi in Aegypto, & ſcito ipſius iſtum non ſolùm vocabulum fuiſſe ſortitum, ſed caſtimoniam adeptum, innocentiam aſſecutum, & gratiam. Siquidem ille Ioſeph fraterna ex inuidia venditus, & ductus in *Geneſ. 37.* Aegyptum, Chriſti venditionem præ*Matth. 2.* figurauit. Iſte Ioſeph Herodianam inuidiam fugiẽs Chriſtũ in Ægyptũ por*Gen 39.* tauit. Ille domino ſuo fidem ſeruans, *Matth. 1.* dominę noluit commiſceri: Iſte Dominam ſuum Domini ſui matrem Virginem agnoſcens, & ipſe continens fide*Gen. 40.* liter cuſtodiuit. Illi data eſt intelligentia in myſterijs ſomniorum. Iſti datũ eſt conſcium fieri atq; participem cæleſtium ſacramentorum: Ille frumẽta ſeruauit non ſibi, ſed omni populo: Iſte panem viuum è cælo ſeruandum accepit tam ſibi, quàm toti mundo. Nõ eſt dubium quin bonus, & fidelis homo fuerit iſte Ioſeph, cui mater deſponſata eſt Saluatoris. Fidelis, inquam ſeruus, & prudens, quem cõſtituit Dominus matris ſuæ ſolatium, ſuæ carnis nutricium, ſolum deniq; in terris magni conſilij coadiutorem fideliſſi*Genus S. Ioſeph.* mum. Huc accedit, quod dicitur fuiſſe de domo Dauid, genere nobilis, mente nobilior. Planè filius Dauid, nõ degeneraus à Patre ſuo Dauid, non carne tñ, ſed, & fide, ſanctitate, & deuotione, quẽ tanquã alterũ Dauid Dñs inuenit ſecũdùm cor ſuũ, cui tutò committeret ſecretiſſima atq; ſacratiſſima cordis ſui arcana, atq; occulta ſapientiæ ſuæ manifeſtaret. Non tantùm autem Ioſeph ſed & Maria deſcendiſſe credẽda eſt de domo Dauid. Alioquin nõ eſſet deſponſata viro de domo Dauid, ſi nõ eſſet, & ipſa de domo Dauid. Ambo igitur erant de domo Dauid: ſed in altera eſt completa veritas, quam iurauit Dominus Dauid: Altero tantùm cõ *Pſal. 131.* ſcio, & teſte adimpletæ promiſſionis.

VITA B. IOHANNIS Syri Confeſſoris,

Ab Adone Epiſcopo ſcripta in eius Martyrologio.

APud Pennenſem vrbem natale beati Iohannis, magnæ ſanctitatis viri, qui de Syria oriundus, peruenit ad Italiã: *19. Martij. E Syria venit in Italiam.* Cumque quæreret locum habitationis ſuæ, oratione fudit ad Dominum: Te deprecor Domine qui lumen es verum, ſi proſperum facis iter meum, hoc mihi ſignum fiat: Vbicunq; ambulauero, ſi Pſalterium meum dedero, & eadem die mihi redditum fuerit, ibi ſit permanſionis meæ locus. Factũ eſt; Recepit eum hoſpitio matrona quædam, cui vir Dei Pſalteriũ ſuum dedit, requiſiuit: eiq; mox à muliere redditur. Hoc itaq; ſigno vt ſtationem ſuam vir Dei ibi faceret cõfirmatur, ac inde nõ lõge plus minuſq; quàm duarũ ſagittarũ progreſſus, habuit Angelũ Dei obuium, qui ei dixit: *Angelus Dei illi obuiam.* Serue Dei hic tibi permanſionis locus à Domino parabitur. Erat aũt hyems & erat vir Dei ſub arbore ſedens. Venatores verò cũ per locũ tranſitũ facerẽt viderũt eũ ſedentẽ, atq; arborẽ illã iuxta illũ folijs veſtitã. Requirentẽ autem virũ quis eſſet, ob Domini ſeruitium ſede Vltramarinis partibus venisse,

nisse, moririq; hic velle respondit. Nuntiantibus igitur illis, famaq; vitam beati viri longius spargente, tanta frequentia populi, vndequaq; illuc aduenit, vt monasterio facto, congregatio magna seruorum Dei simul habitantium ibi fieret. Cui præfuit multis clarus virtutibus beatus Iohannes quadraginta quatuor annos: & requiescens in pace, depositus est 14. Calendas Aprilis in loco vbi præstantur beneficia Dei vsq; in hodiernum diem.

VITA S. VVLFRANNI Senonensis Archiepisc.

Ex ea quæ est per Ionam abbatem. Migrauit ex hac vita anno Domini septingentesimo vigesimo.

20 Martij.

Patria S. Vulfranni & Pater.

Vlfrannus Senonū Pōtifex, clarus admodum natalibus in territorio Vastinēsi ortus est. Pater eius Vulbertus, qui in aula Regis Dagoberti, militaris gloriæ laude clarus extitit, cum præclara optimæ indolis indicia in filio cerneret, maximarum artium disciplinis diligenter imbui curauit. Cumq; in aula regum iunioris, Lotharij, & Theodorici sacris initiatus, multis egregium prudentię, & eruditionis specimen dedisset, fausta Senonicæ vrbis populi acclamatione, venerabili Lamberto in Episcopatus dignitate successit. *Creatur Senonēsis Antistes.*

Aliquot autem annis in Præsulatu, cum eximia sanctitatis laude exactis, diuino oraculo ad verbū Domini Frisonum genti annunciandū destinatur. Quod ille munus alacri, & confidenti animo suscipiens, gentis ipsius caput, Ducē Radbodū, aggressus est, qui à dulcedine sermonis eius minime abhorruit, quin etiam prædicandi Euangelij & baptizandę, ritu Christiano, gentis, potestatē haud grauatè concessit. hoc fęlici successu Christiana paulatim sacra inducta. Et primò quidē Radbodi filius, Vulfranno dies noctesq; hortāte monēte, docēte, ad baptismū adductus est. hunc deinde alij non pauci sequuti sunt. Nec mirū sanè, tanta namq; contentione vir diuinus operi incūbebat, vt quorum perfidiā verbo nō poterat, virtute miraculorū expugnabat. Cum iter nauigio in Frisiā haberet, & in ipso mari, iactis anchoris, missarū solennia peragere vellet, fortè negligentia ministri patena in mare decidit, qui repentino casu vehementer turbatus, flexis genibus Præsuli, quod acciderat cōfessus est. At Præsul sublatis cū infita pietate in cælū oculis, gemitibus, precibusq; diuinā opē implorabat. Finita oratione diacono vt manū in mare extēdat, imperat, Quo facto mox ab imo maris eadem patena diuinitus reuecta manui eius inhęsit; quæ ad sempiternam rei memoriam in Fontanellensi cænobio, apud Galliarum incolas, seruata tenetur. *Prædicat Christum Frisijs* *Frisiū multi dāt Christo nomen & in ijs Radbodi Ducis filius.*

Die quadam cū sanctus Præsul de rebus diuinis ad Frisones sermonē haberet, contigit puerum quendam, quē Ononem appellabant, dijs ex nefaria eorum lege, immolandum ad laqueū duci. Quod sanctus Pontifex cum incredibili animi sui dolore videns, rogauit obnixè Ducem, nè vellet tantum in se scelus admittere, vt hominem ad Dei imaginē fictum, sacrificium, execrandis dęmonibus immolaret. Respōdit Dux, se patrias leges sine scelere, & vitæ etiam periculo violare nō posse. Tum Pontifex Ducis, & populi animos infimis precibus flectere tētauit. At illi in sceleris pertinacia persistentes, preces omnes repudiabant: sed si tuus dicebant, Christus à mortis eum periculo liberare potēs est, sit sanè perpetuus Christi, & tuus seruus. Hoc cōuicio in Dei gloriam vehementer excitatus, preces suas ad Christum conuertit, & nè maiestatē suam tam impietate à perfidis violari pateretur, rogauit. Duabus iā horis puer strangulatus erat, cū oratione Pontificis expleta laqueus rūpitur, & puer in terram decidens palpitat. Accurrit Pontifex, & puerum in nomine Iesu Christi saluū & incolumem pedibus insistere iubet. *Miraculū insigne.* *Barbara Frisiorum lex.* *Illustre sanè miraculum.*

Exilijt ille protinus, & è tenebris peccati non modò sese, sed bonam etiam populi multitudinem excitauit.

Hæc lex diabolica fraude inuenta, lōgo temporis vsu adeo apud perfidos istos inualuerat, vt non modò rationibus sed ne miraculorum quidem virtutibus per sanctum virum labefactari posset. Itaq; in sacris suis solennibus diuersis modis infantes suos dæmonibus litabāt. Alijs gladio, alijs suspēdio, alijs acerbissimis tormentis vitam per summum scelus eripiebāt. Alios maximis fluctibus miserabiliter inuolucbāt. Erat mulier quędā vidua, cui duo filij, alter septēnis, alter verò quinquē nis erāt. Hi, cū ex sorte dęmonibus immolādi, & maris gurgite enecandi essent, populus cum admirabili quadam animorum iucunditate; Pontifex verò cū multis lachrymis eos sequebatur. Cumq; ad locū maris ventū esset, Pontifex Ducem aggreditur, orat atq; obtestatur vt misericordiam miseris tribueret. At ille preces reijciens, vt eos Christi virtute ab impendente calamitate eriperet respondit. Ingemuit vir sanctus, & perfidi Ducis exercitatem detestans, Christi misericordiam confidēter prestolabatur. Pueri in loco quodam infimo consistebant, vt paulatim crescentis maris fluctibus absorberentur. Cumq; eorum amaris eorum corpo ra tingeret, senior, iunioris fratris iam iam morituri lachrymis commotus, manibus, quantū potuit, ex vndis sustulit. Dum hæc fierent, & Vulfranus diuinam opem contra maris fluctus, pro paruulis, assiduò imploraret, vndę instar muri intactos circumdederunt. Tū Pręsul maiore cōfidentia, quā quōdā Apostolus, maris aquas siccis plantis inambulauit, puerolq; vnū dextera alium sinistra apprehendens eduxit, & matri luctu lachrimisq; deformatę sacro baptismatis fonte ablutos restituit.

Mos planè Barbarus & crudelis Frisionum.

Miserādū sanè spectaculum.

Insignem miraculum.

Hoc tandem miraculo Radbodi ducis perfidia expugnata esset, sed perstitisset vtinam. Nam vt pompa tanto principe digna, ad fontem baptismatis duceretur, forte ex Vulfrauno Præsule, vbinam esset maior numerus principū, & nobiliū gentis Frisonæ quæsiuit cælestine in regione, ad quā baptismatis gratia peruenturū se credebat, an verò in ea quā tartaream nominabat? Cui vir sanctus, Quid, inquit, errore deciperis? Omnes, quorum perfidia, Christi gratia sanata non fuit, & quorum sordes sacro fonte purgatæ non sunt, certum indubitatumq; est in tartaream sempiternæ miseriæ regionē (quorum ingens est numerus) præcipitatos esse. Qui verò ad hunc fontem Christi gratia, vocantur, in cælesti regno incredibili gaudio sine fine exultabunt. Hæc audiens perfidus, pedem à fonte retraxit, & ait: At ego principum meorum Frisonum consortio carere non possum, & in cælesti regione cum exiguo pauperum numero residere nolo. Tum beatus Præsul, ò te te infęlicē siccine iuuat, dæmonis fraude deceptū ad sempiternos properare cruciatus? & conuersus ad populum de æternis supplicijs, & gaudijs sempiternis, tanta spiritus cōtētione disseruit, vt plurimos ad Christi disciplinā aggregaret.

Radbodus Dux Frisiorum fluit baptizari.

Radbodus retrahit pedē à sacro fonte.

Ó barbaranox est.

Interea Radbodus animo in diuersas valde repugnantesq; sententias distracto, VVillebrordum eiusdem gentis Episcopum, aduocari iussit, sed iam ante, quàm ille adesset, ijsdem inuolutus tenebris, perfidiæ suę pœnas, celeri morte pepēdit. Diu perfidus animum in varias partes versabat, & quidnam factu optimum foret, studiē admodum deliberabat; cum Ouo, (qui de mortis periculo beati Præsulis virtute creptus, Christo nomen dederat, & tūc sacris initiatus, sacerdotij munus sub habitu monastico, in Fontanellensi cœnobio, cum non mediocri sanctitatis opinione administrabat) clarissimè cognouit, quid Radbodum à lauacro regenerationis retardaret: Nam vt princeps in infirmitate constitutus esset, vidit, nocte quadam, hominem illustrem ad se venientem, vestium gemmarumq; splendore incredibili micantem, qui ita ad eum sermonē instituit. Dic quęso virorum fortissime, quæ te dementia vexat, vt cultu deorum neglecto, & auita religione pro qua, ad extremū vitæ

Visio Onenis presbyteri de Duce Radbodo.

vitę spirituum princeps innumerabiles eum insigni nominis sempiterni gloria, decertarunt, contempta, statuas ad obscura quędam nomina, & hactenus incognita transire. Vide nè te Vulfrannus in fraudem inducat. Cælestes tibi sedes promittit? Fucus tantum verborum est. Re enim vera ego sum qui diuitias, & honores tribuo, & mãsiones inuictis principib. pulcherrimas assigno. Si diffidis videtur verbis meis fidê adhibere periculũ facito nihil moror; Legatos mitte ego eis palatia reb⁹ oĩbus ornatissima ostendam. Ego cæleste eos in regionẽ, in qua principes tui aui proauique viuunt, adducam.

Hęc cum tremebundus (propter fulgorem quem oculorum acies ferre nõ poterat) accepisset, manè facto Vulfrãno cũcta exposuit. qui perniciosas dæmonis insidias quibus homines in sempiternam miseriam præcipitat, contẽplans à lachrymis temperare non potuit. Et nè alia pro alijs à gentilibus fingerentur, misit cum quodam Frisone diaconum suum, vt illam, quã dæmon fingebat, regionem lustraret. Vix pedem oppido extulerant, cum quidã se itineris comitem offerens inquit: Venite, me sequimini ego vobis domũ eximię pulchritudinis, Radbodo principi à dijs paratam, ostendam. Illi vesti gijs eius alacriter insistentes, post varia loca multo labore superata, in viã quandam marmoreo opere decoram, peruenerunt. In cuius exitu domus auro, vt putabatur, purissimo contecta stabat Ingressi domum, thronum gemmis incredibili fulgore micantibus, ornatum conspiciunt. Tum ductor itineris. Hæc, inquit, sunt præmia, quæ principem nostrum, si in deorum cultu perseuerauit, manent. At Diaconus stupore, ex gemmarum fulgore, & admirabili domus totius ornatu, oppressus. Heu, inquit, si Deus immortalis horum conditor est, maneant, sin diabolus dispereant. Hæc dicens, & crucis se signo muniens, dux itineris euanuit: & illi, in vasta, & horrida solitudine relictos se vident. Tum demũ fraudes cognoscere, & miseram mortaliũ seruitutem, qui inimico aures præbẽt lamentari incipiunt, & triium itinere dierum multis laboribus emenso, domum tandẽ peruenerunt, principẽq. miserabili morte extinctũ inueniunt.

Vide prastigias dæmonũ, vt soleãt alludere humanis sensibus.

Ad signũ S. Crucis Satanica præstigia euanescũt

Vulfrannus autẽ postquã multis clarus virtutibus annos quinq; in Senonẽsis vrbis Episcopatu exegisset, ad Fõtanellę cœnobiũ, grege suo Gerieo venetãdo Pontificii cõmisso, secessit: vbi regularibus subditus disciplinis, nouis miraculis cũ egregia sanctitatis laude floruit. Erat in eo monasterio quidam Bettgandus nomine, qui paralisi percussus, cũ omniũ membrorũ officio loquendi etiã vsum amiserat. Hunc cum B. Pater visitaret, & oleo, Põtificali benedictione cõsecrato, tetigisset, ptinus omni corporis molestia fugata, incolumitati pristinæ restituit. Pauperũ verò, & miserorũ hominũ curã assiduam gerebat, quidquid vel à regibus vel diuitibus donabatur, mox mira hilaritate eis erogabat. A fraterna aũt correptione nullius vel potentia vel amore deterreri poterat, idq; tanta orationis suauitate faciebat, vt delinquentes, & minime inuiti censurã eius subirẽt, & cũ summo timore verba ei⁹ expetẽt. Iã verò eũ acri febrium ardore correptus, iter sibi ęternitatis instare cognosceret, fratribus in vnũ cõuocatis, etiã atq; etiã mãdauit, vt si vellent diuinæ benignitatis gratiã obtinere, si sanctissimis disciplinis voluntaria seruitute susceptis satisfacere, si laborũ suorũ à Deo præmiũ consequi, nõ ficto sed verò amoris, & beneuolẽtię studio se inuicẽ amplecterẽtur, omnibusq; modis & verbis, & factis, sese eodẽ vinculo sanctissimę necessitudinis alligatos esse, declararẽt. Hæc cũ in vltimo vitæ die summa cõtentione auribus eorũ inculcaret suauiter è corporis ergastulo migrauit Cuius sacrũ corpus cũ in monumẽtũ VVandregisilij illatũ fuisset, nouẽq; annis requieuisset, VVandregisilius aũt 40. & Ansbertus annis 12. S Bainus Taruẽnę vrbis epõ magno eorum desiderio tactus honoris ergò, in basilicã B. Petri Apost. oẽs trãstulit. Quorum corpora eum vesti-

S. Vulfrannus abdicat se Pontificatu.

Sanat paralyticũ.

Eius optima adhortationes ad monachos.

Abit è vita.

mentis ita ab omni corruptione integra inuēta sunt, quasi eodem die sepulturæ tradita fuissent, multisq; signis, & miraculis Christi gratiā, cuius gloria sempiterna fœlicitate fruuntur, cunctis manifestam reddunt.

VITA S. CVTHBERTI
Episcopi Lindisfarnensis.
Ex ea qua per Venerab. Bedam est. Sedere capit anno Domini 685. Migrauit è vita anno 688.

20 Martij. Amat ab infantia monasticā vitam.

Ir Domini Cuthbert⁹ ab ineunte adolescentia rerum diuinarum contēplatione mirificè delectatus monasticam vitam summè diligebat. Cum aūt puer adhuc, & ingenij acumine, & mira agilitate membrorum præditus, puerilibus ludis certam nibusq; (vt fert illa ætas) admodum deditus esset, & alios ferè omnes, dexteritate quadam, in quouis certamine superaret, victorq; lætabundus nullo saltu, cursu, vel luctatu fatigat⁹, fessos alios ad certamē prouocaret, paruulus quidam diuino sanè spiritu excitatus, cœpit immodicos eius iocos ludosq; corripere, & quasi senili prudentia puerulus puerum ad omnem modestiā motumq; grauitatem exhortari. At ille cum verbis procacibus monita contēneret, puer in terrā abiectus fletu valde lachrymabili Cuthbertum his verbis appellauit: Ludere te inter paruulos non decet, quem Dñs maioribus etiam natu magistrum virtutis consecrauit. Inter hæc Cuthbertus ex genu altero ita grauiter laborare cœpit, vt omni pedis officio destitutus aliorum vti cogeretur ministerio. Itaque die quodam foras à ministris deportatus, vt pratorum herbarumq; viriditate animum relaxaret, sub dio recubuit, viditq; repente equitem splendido admodum vestium cultu ornatum ad se venientem, qui blando eum sermone commune compellans obsequiū aliqđ sibi præberi rogauit. Cui Cuthbertus. Sanè tuis ego promptissimè obsequijs

Admonetur Cuthbert⁹ puer à puerulo.

astare percuperem, nisi huius cōpedē languoris prohiberet, simulq; tumorē ostendens, ecce inquit, nulla medicorū industria sanari possum. Cui eques, Coque, inquit, triticeā in lacte farinā, & hac cōfectione calida, tumorē superū ge, & siue mora beneficiū sanitatis cōsequeris. H:s dict s celeri se cursu in viā dedit, statimq; Angelū Dei esse cognouit. Tanto igitur tamq; insperato beneficio affectus se totū diuino amori consecrauit, & assiduas Deo pro aliorum salute cū multis lachrymis preces offerre nō destitit. Agebat remotis in montib pecorum sibi cōmissorum curam: cumq; cæteris alto sopore depressis, peruigil in oratione nocte quadam persisteret, vidit subitò immēsum de cœlo lumen noctis discutere caligi nem, in quo beatorū spirituū agmen terras petens, animā simili splendore fulgentem, ad cęlos deducebat. Hac visione mirificè exhilarat⁹, pastores graui somno consopitos, ad diuinas laudes ardenti studio celebrandas, excitauit: cumq; incredibili ex tanto spectaculo perfusus gaudio, visionis seriem enarraret, mane facto agnouerūt, antistitem Lindisfarnensem Aidanū magnæ virtutis virum, eodem tpe, raptū de corpore cęlestia regna petiuisse. Tum Cuthbertus: Si ego, inquit, studio vobis noct s in precibus transactæ, tē adeo admirandā videre merui, quid tandē erit, si totam mentis meæ aciem ad rerum diuinarum contēplationē cōtulero? Pudeat igitur somno, & inertię deditos maiore cęlestiū rerum cognitione fraudari. Hæc cum dixisset, relictis pecoribus monasterium petere cōstituit. Solus aūt iter ingressus, intrauit religiosæ cuiusdā matrisfamilias domū, quæ, qua erat benignitate in peregrinos, plurimis summæ cuiusdā beneuolentiæ indicijs eum suscepit, mēsamq; dapibus instructam apposuit. At vir sanctus cū nullis precibus induci posset vt ieiunium illius diei, qua memoriā Christi pro nobis in crucem sublati recolebat, solueret, cęptum iter ieiunus prosecutus est. Cumq; instāte iam vespera cerneret se iter complere

Guthbert⁹ è pede laborans sanatur ab Angelo.

Visio S. Cuthberti.

Aidani animapetit regna cælorum.

Ieiunium sextaferia tam antiquum.

nō posse, & ab omni spe hospitij exclusum esse, in proximū quoddā tuguriū à custode derelictū, & bestijs peruiū, se cōtulit, vt primā alterius diei lucē tutius in eo expectaret. Vbi cū de more se ad precandi studiū cōponeret, & magna interim, non tā sui, q̄ equi, labore & ieiunio pariter exhausti, misericordia caperet: fœni manipulū tecto auulsum equo obiecit, ipse verò orādo horā ducere cœpit. At equus rictu aliū similiter manipulū auellere tētans, linteū quoddā mūdissimū pariter detraxit, qd cernens vir sanctus, finita oratione, accessit, & linteū dissoluēs dimidiū panis calidi, & carnē quæ vni abūdè refectioni sufficiebant, inuenit. Stupet vehementer vir diuinus: sed mox sublatis ad cęlū oculis: Tuū est, inquit, Dñe, hoc beneficiū, qui me famulū tuū ieiunantē, vt quondā Eliā solitariū, in hac solitudine pascere dignaris. Ab eo aūt tpe summo studio ieiunādi cōsuetudinē retinuit. Lætus aūt ad Eatā abbatē perueniēs ad spiritalia Christi castra trāsiuit, externisq; spiritalis militiæ signis tōsura, & habitu donatus, fortē, & inuictū Chri athletā se præbuit.

Diuinitus S. Cuthberto esca præbetur.

Cuthbert⁹ tūdetur, et fit monachus.

Iamq; insigne virtutis specimen cūctis de se pbebat, cum Alchfridus Rex locū quendā monasterio construendo idoneū Eatæ Abbati donauit, q statim Cuthbertū, pp ingenitā benignitatem peregrinorū hospitio pfecit. Suscepit magno cū gaudio, & alacritate officiū Cuthbertus, totisq; & animi, & corporis eā in rem viribus incubuit, vt quā optimè benignè faciēdi studio, de oib. mereretur. Primo diluculo, solito precationis studio peracto, ad pauperes hospites requirendos exibat, ingressusq, cellulā iuuenem decora admodū facie sedentem ibi inuenit, quem hoīem esse ratus, solita humanitatis significatione suscepit. Manibus aquā infudit, pedesq; diligenter abluit, mensam cibo potuq; instructā apposuit, nec vllum deniq; charitatis officium prætermisit. Cūq; instaret, & vrgeret, vt collapsas itineris labore vires cibo reficeret, renuit, negauitq;, se quicquā sumpturū. At Cuthbertus, Obsecro, inquit, mi frater reficias, dū rediens calidō tibi panē, quos coctos iā spero, afferā. Abijt, & quanta potuit celeritate maxima rediens, hospitē quē reliquerat nō inuenit, & admiratione defixus vestigia, qua ierat, explorat. Nix recēs terrā cōtexerat: sed nullū in ea vestigiū inuenit. Stupore itaq; oppressus, sublata mēsa cōclaue petijt, statimq; miri odoris fragrātiā narib. percipiēs: Ecquid est hoc, inquit, simulq; huc atq; illuc circūspiciens tres niueo cādore panes linteo inuolutos vidit. Tū demū Angelū fuisse intelligens, gaudio, & timore pariter correptus profusis lachrymis Dei benignitatē laudauit. Nec fuit illi Angelorū visitatio hęc infrequēs, sed sępi⁹, & verbis suauissimis, & cibis cælesti sapore cōditis ab illis refect⁹ fuit.

Cuthbert⁹ præficitur hospitio peregrinorum.

Angelū hospitio accepit Cuthbertus.

Tres panes ab Angelo relicti.

Inter hęc pestilēs contagio, q̄ stragē magnā in populo edebat, virū sctm̄ corripuit. Fratres aūt, qui salutē suam eius vita contineri arbitrabantur, noctē totā in precibus peruigilem traducebant. Quod cū vir sanctus cerneret, Quid, inquit, fierinè pōt, vt diuina bonitas tot taliumq; virorum preces despiciat? Date baculū caligasq;, & statim, quamuis acri morbi dolore premeretur, baculo infirmos artus sustentāte gressum tētauit, & sanitatē nō sine ingenti omniū admiratione adeptus est.

Cuthbert⁹ peste correptus mirabiliter sanatur.

Hoc rursus nouo affectus beneficio, dictu mirū est, q̄ ardentib. diuini amoris facibus incensus fuerit. Et quidem cum multos flagitijs deditos cęca mēte in pestēm ruere cerneret, incredibili studio aīarum curam suscepit: tantoq; ardore de peccati enormitate, & sempiternis supplicijs impijs constitutis disserait: vt omnes publica confessione scelera sua proferrent, nec vllum pœnitentiæ laborem quamuis grauissimum subire recusarent.

Dat operā hominibus ad Deum conuertendis.

Erat Osvvini Regis soror Ebbe, sacrarū Christi virginum mater, multis virtutibus, & sanctitatis opinione clara; quæ fama beati huius viri excitata, obnixè rogauit, vt suis virginibus iustitię viam, & pulchritudinem, sermone corā instituto, explicare vellet. Paruit vir Dei lubens, pactoq; sermone,

Ebbe Abbatissa soror Osvvini Regis.

cum

cum post longas intempestæ noctis vigilias domum redire vellet, quidam è fratribus clanculum eius vestigijs institit. At ille egressus monasterio, sequente exploratore ad maris ripas descendit, mosq; toto corpore in mare ad collum vsq; dimisso peruigiles vndisonis in laudibus tenebras noctis exegit. Appropinquante autem diluculo ascendens in terram orationem flexis genibus prosequutus est. Et ecce duo de maris profundo quadrupedia, quæ vulgo Lutræ vocantur, officioso admodum obsequio venerunt; nam humi ante illum prostrata, anhelitu suo pedes frigoris asperitate confectos, fouere, & villo extergere satagebāt. Hęc cum frater absconditus cerneret corpore, & mente totus tremere cœpit. Nec enim dubitabat tantæ sanctitatis virum quicquam latere posse. Quod planè euenit, nam mane facto cum ille supplex se eius ad pedes demitteret, & veniam suæ curiositatis cum lachrymis postularet: Hac tibi, respondit, cōditione libens ignosco, vt quidquid vidisti, ante obitum meum mortalium nemini pandas.

Vide quo etiam bruta animalia famulis Dei inseruiant.

Accidit quodam tempore, vt vrgente monasterij necessitate Pictorū terram, qui Niduari vocantur, nauigio petere cogeretur, cumq; assumptis in eam rem duobus comitibus, cibos necessarios propter blandientis auræ tēperiem, qua iter citissimè confecturos se sperabant, minimè assumerent, euenit, præter opinionem, vt aeris temperie in sæuam tempestatem mutata, diutius, cum maris fluctibus luctantes errarent, & fame pęnè confecti periclitarentur; Tū Cuthbertus: quid, inquit, otio torpescitis, vbi fides, vbi spes vestra? Nunquid patrem in cœlis habetis? Nunquid is potens est qui quondam filijs Israel, in deserto omni humana ope destitutis, benignè consuluit, & nobis succurrere? Hæc dicēs, cum totam noctem in precibus exegisset, in genua procubuit, nauisq; prospero ad ripam vento appulsa est, & in terram egressi sunt; vbi tria delphinæ carnis frusta repererunt, quibus & famem depulere, & Dei in seruo suo bonitatem miris laudibus extulerunt.

Diuinitus illi, & sociis esca præbetur.

Die quodam verbum Dei prædicaturus, assumpto puero comite egrediens, cum longa itineris molestia fatigati, nihil secum tulissent quo fractas ieiunio vires restaurarent, dic puer, inquit, quid tibi nunc animi est, cum nihil cibi potusvè ad manus nobis esse scias? Et ille. Hæc res vehemēter me angit Pater, nam nec viaticum nec amici adsunt, qui periclitantibus nobis succurrere possunt. Tum vir Dei. O fili, inquit, securus esto, nunquam enim, qui se totos ad Dei obsequium transtulerunt eius ope in quauis necessitate, destituentur. Videsnè aquilam istam pennis in sublime volantem? Hanc diligenter obserua, eius namq; ministerio Dominus nos consolabitur. Vix hæc vir sanctus effatus erat, cum aquila arreptum è flumine piscem in terram demisit, cuius dimidiam partem aquilæ relinquentes, alteram sibi in cibos aptarunt, gratissimoq; refecti conuiuio, misericordiam Domini debitis laudibus celebrarunt.

Nota.

Piscem ab aquila accipit

Post hæc ad euangelij prædicationem accedens cum maxima voce de rebus diuinis dissereret, diabolus, nè scelera tos ad pietatis studium à flagitijs auocaret, in medio concionis ignem in proxima villa fictitium excitauit: de quo vir Dei in spiritu edoctus, admonuit cunctos, vt attentas aures præberent, nec se dæmonis elusione in fraudem pellisinerent. At illi graui inanis periculi timore perculsi, relicto Dei verbo, ad opem ferendam nequicquā conuolant, sed mox ad locum, vt venerunt non veras flammas, sed diaboli figmentum esse cognouerunt. Tum pudore suffusi, antiqui serpentis fraudes agnoscentes leuitatis sese condemnarunt.

Diabolus igne phantastico turbam à concione auocat.

Erat præfectō regis Egfridi, Hildmer nomine, vxor cum primis religiosa, quę dum pietatis operibus, & eleemosynis summo studio incumberet, subitò à dæmone correpta horrendis clamoribus, & lugubri valde eiulatu

Hildmer præfecti vxor à dæmone obsidetur.

latu periculum in quo versabatur, restabatur. Tunc vir eius ad Cuthbertũ properans, qui fœminam propter multiplices virtutes, quib⁹ in vita semper ornata fuerat, valde charam habebat, extremũ vxoris discrimen denunciat, orat atque obsecrat, vt suis eam precibus commendatam habeat, & sacerdotem mittat, qui opem ei salutarem in vltimo vitæ discrimine ferat. Cumq; à demone eã obsessam, indicare, (quasi in ficta religionis specie, intestinum hactenus scelus occulasset) erubesceret, vir Domini, & angustiam animi eius, & vxoris cruciatum præuidens: Quid, inquit, prauam de coniuge tua opinionem concipis? Non soli scelerati, & à Deo auersi dæmonum supplicijs in hac vita subijciuntur, sed & innocentes, & excellenti etiam vitæ sanctitate præditi: vel ad illorum fidem probandam, vel constantiam illustrandam, huiusmodi cruciatibus exercentur. Sed æquo animo esto: ego enim tecum pergam, & ab omni molestia liberatam eam inueniemus. Nondum ædibus, in quibus vinculis constricta iacebat, appropinquarant, cum fœmina, quasi de somno excitata, solutis vinculis accurrit, & arrepto per frœnum equo, cui sanctus insidebat, summas lætitiæ, & gratiarum actionis extulit voces.

Etiam pij & sancti hoies à dæmonib in hac vita obsidētur.

Et hæc quidem aliaq; præclaræ virtutis indicia, in Mailrosensi degens monasterio, multis annis cũ dedisset, Eata Abbas in Lindisfarnense, quod eius etiam regimini subiectum erat, eum transtulit, vt verbo & exemplo cunctos ad acerrimum virtutis studiũ excitaret. Erat tunc alia, ab ea quę nũc est ecclesiæ facies: nam qui sacra populo ministrabant, à summo ad infimum vsque ecclesiastici ordinis gradum, in Lindisfarnensi ecclesia monasticis subiecti disciplinis multò magis puritate vitæ, & exemplis admirandis quàm inani verborum contentione populum ad virtutis amorem hortabantur.

S. Cuthbertus fit Præpositus cœnobij Lindisfarnensis.

Cuthbertus primo ingressu, mẽtes hominum multis imbutas erroribus offendens, cum admiranda quadam vitæ integritate tum signis, & virtutibus ad veritatis agnitionem traducere cœpit. Plurimos grauissimis oppressos languoribus orationis instantia sanitati restituit. Dæmoniacos arctissimè vinculis costrictos sola præsentia liberabat. Nullis humanis laudibus extollebatur, nullis perditorũ hominum calumnijs frangebatur. Erant in monasterio fratres quidam praua consuetudine à sanctissimis monasticæ vitæ disciplinis longè abducti: Hos cũ frequentibus monitis ad pristinam vitæ seueritatem reducere contenderet, & illi animis in praua consuetudine obstinatis resisterent, & acerrimis interdum contentionibus nulla ratione conclusis superiores euadere contenderent, ille vultu admodum placido conuentum dimittebat, & altera die, quasi pridie obiectionis nihil sustinuisset, mirabili verborum suauitate auribus eorum animisq; eadem inculcabat: sicq; tandem nullis laboribus, vel iniurijs fatigatus, fratres praua consuetudinis opinione imbutos, ad pristinam viuendi normam traducebat.

Patientia sua frāgit quorundā ptinaciā.

Postquam autem, & hanc concreditam suę fidei vineam egregiè excoluisset, ardentiore rerum diuinarum amore incensus, locum solitudinis vehementer expetijt. Et quidem obtenta, ab Abbate, licentia, Insulam hominibus inaccessam, solis autem dæmonibus cognitam intrepidè accessit. Sed dæmones ad primum militis Christi ingressum fusi fugatiq; sunt; ipse verò angusto ibidem constructo habitaculo (ita vt quatuor conclusus parietib. oculos, & mentis, & corporis ad cœlum tantùm erectos haberet) tanta vitæ sanctimonia vixit, vt cum locus omni aquarum solatio ad corporis refocillationem destitutus esset, precibus suis sanctissimis fontem è rupe durissima excitauerit. Neque hoc solùm aquæ elementum Christi famulo deseruiebat, sed reliqua conditoris opera, quæcunq; necessaria essent, stupendo quodam ministerio succurrebant. Quod mirum tamen videri nõ debet.

Petit locũ desertum.

Precib. in insula fontem impetrat.

Qui

Qui enim rerum omnium creatori fide, & integro corde famulantur, mirum non est, si eius imperijs,ac votis, (ad cuius salutem angelici spiritus prompti assistunt) inanimis creatura deseruiat.

Paucis, cum eximia sanctitatis opinione annis, in ea solitudine exactis cœpit frequens hominum multitudo tantùm virum visendi studio eò confluere; quos ille quauis,vel corporis, vel animi molestia oppressos, liberos ita à se dimisit,vt nemo non vehementer eò venisse gauderet. Laborabat id temporis Elfled, abbatissa diuturno membrorum languore adeo,vt medicorum ope destituta,nihil ei reliqui esset, quàm assiduis lachrymis propriã lamentari miseriam. Interea cum ei Cuthberti veniret in mentem: Vtinã, inquit, aliquid ex sanctissimi illius viri rebus possiderem, confido planè quod ab hac ægritudine aliquid laxamenti caperem. Allata fuit zona linea, qua vir sanctus vti solebat: Admouit eam suo corpusculo, & protinus omni languore fugato pedibus salua, & incolumis substitit. Hoc eodẽ remedio quædam è sacris virginibus, quæ sub huius Abbatissæ disciplina Christo militabat, à graui, capitis dolore sanata fuit.

Elfled Abbatissa Zona Viri sãcti à languore curatur.

Eodem tempore Anglicana Synodus cõgregata,beatum virum ad Lindisfarnensem episcopatum vocauit, quem ille, quamuis inuitus subiret, tanto virtutum omnium splẽdore administrauit, vt non modò egregij pietatis cultores, sed & homines nefarij de tanto sibi præsule gratularentur. Omnium enim curam ita suscipiebat, vt neminem à suo colloquio repelleret. Pauperes,& calamitosos singulari quodam eximiæ benignitatis studio fouebat. Pios,& bonis operibus intentos, spe præmij cælestis ad maiores labores excitabat. Improbos verò,& in scelere pertinaces nequaquam despiciebat: sed singulari humanitatis artificio ad pietatis studium à flagitijs auocabat. Parum enim esse putabat pios, & modestos in officio continere, nisi homines morum quadam immanitate efferatos, & per omnia facinorũ genera vagantes, ad omnem modestiæ, & pietatis rationem traduceret. Nam quos orationis facultate non poterat, certè miraculorum virtute facilè ad mentem redire compellebat.

Synodus Anglicana cogit eũ ad Episcopatũ Lindisfarnensem.

Die quadam diœcesim suam peragrans, venit ad comitis cuiusdam villulam, cuius vxor animam agebat. Comes audito viri sancti aduentu eum ad se inuitauit, & obnixè, vt aquã qua coniugem iam iam morituram aspergeret, benediceret, rogauit. Annuit deprecanti vir Dei, & allatã benedicens aquam dedit presbytero, qui ægrotæ lectulum aspergens, & gustum saluti feri haustus in os immittens,ita omnẽ languorem fugauit, vt ipsa protinus exurgens,ipsis suę sanitatis ministris, pulchro sanè spectaculo, ministerium præbuerit. Hinc digressus ad sacram quãdam virginem, quæ anno integro intolerabili capitis,& totius lateris dolore vexata, cunctos in sui misericordiam trahebat, deuenit. Hanc vir beatus lachrymabundus aspiciens, sacro in Christi nomine oleo perunxit, & paucos post dies ab omni ægritudinis molestia liberauit. Alium quoque grauissimis morbi doloribus oppressum, paucã se benedicto, sanitati restituit.

Aqua benedicta sanatur ægra.

Oleo benedicto sanat ægrã.

Iuuenem quendam pestilentis morbi contagione oppressum, & omni medicorum ope destitutum, cognati ad montes, in quibus barbaris vir Dei Euangelium annunciabat, detulerãt: orant obsecrantq; nè hominem cum morte confligantem, & omni humano solatio carentem, despiciat, si grassantis morbi vim phorrescerét. Quibus ille, citò,inquit, miserum adducite, vt sanitatem consequatur. Nec mora,iuuenem longæ ægritudinis acerbitate tabefactum, vt iussi erant, lecto decumbentem in syluis deponunt. Cui statim sola orationis suæ virtute vir Dei optatam sanitatis gratiã contulit.

Precibus suis pellit pestem.

Eodem tempore pestilens contagio miserandam valde stragem edebat, cumque omnes circumquaque vicos summa diligentia obiret, vidit matrẽ lachry-

lachrymis valdè miserabiliter oppletam, infantem eadem peste percussum arctissimè complectentem. Ad quam vir Dei accedens verbis eam suauissimis consolatus est, & osculum puero eum benedictione tradens, sanum & incolumem restituit.

Duobus annis in episcopatu cũ eximia sanctitatis, & miraculorum laude translactis, futurorum præscius, vt liber, & expeditius in religionis studiũ ardentius incumberet, ab onere pastoralis curæ sese remouit: & ad antiquũ suauissimæ solitudinis habitaculum remeauit. Ibi cum tota mente in cœlestibus versaretur, & assiduè de diuina pulchritudine cogitaret, graui oppressus infirmitate decubuit. Cumque certatim omnes pio erga patrem amore ducti, ei ministrare vellent, omnes suo aditu prohibuit, excepto vno qui per annos plurimos ventris fluxu laborans, totus intabuerat. Hic ad primum eius contactum ab omni protinus ægritudine se liberatum sensit. Qui præter omnem expectationem tanto se beneficio affectum gaudens, cœpit obnixè rogare, quoniam vltimum vitæ discrimen ei instare videbat, nè fratres suos insalutatos deseret, sed verbis vltimis (quæ intimis animæ medullis per omnem vitam firmius inhærent) ad pietatis studium, & castum religionis amorem excitaret confirmaretq;. Quibus ille in vnum conuocatis, intercluso spiritu hæc inculcabat. Pacem ô fratres, pacem, & veram, non fictam charitatem sectamini, nihilq; magis contendite, quàm vt corpore ita, & mente coniuncti viuatis: & illam sanctissimam Christoq; gratissimam seruitutem reputare, quæ hominum charitate, & beneuolentia continetur. Itaque benignè faciendi disciplinam colite. Pauperum, & calamitosorum curam infatigabili studio suscipite, & tum demum religiosorũ nomen, & officium sustinebitis. Porrò homines nefarios, & qui per summũ scelus ab vnitate fidei Catholicæ recedunt, tanquam pestem fugite. Si verò peccatis nostris exigentibus in his terris præualuerint, satius longè esse statuo, vt erutis de tumulo ossibus meis, durũ exilium schismaticorum seruituti præferatis. Catholica patrum statuta diligentissimè discere, & obseruare contendite. Hæc suprema suis præcepta cum dedisset, elenatis ad cęlum oculis sanctam Deo animam reddidit.

Abdicat se Episcopatu.

Tactu Episcopi profligatur dysenteria.

Vltimae ad fratres verba.

Moritur vir sanctus.

Sacrum corpus cum multis omniũ lachrymis ad insulam Lindisfarnensem delatum est, & in B. Apostoli Petri ecclesia reconditum: vbi nouis miraculis, quantam gloriam à Deo recepisset, declarauit. Erat in ea insula puer quidam atrocissimo dæmone vexatus, qui eum nullis exorcismis ab insanis clamoribus, & horribili mentis furore ad modestiam vocari posset, nec vllis precibus, vel sanctorum inuocationibus spem salutis consequi, & pater interim cum multis quærimonijs, & fletu sanctorum limina obeundo, opem aliquam filio suo quæreret: quidam de presbyteris patris, & filij misertus, particulam vnam terræ illius, in quam aqua illa, quæ defuncti Cuthberti corpus lauerat, effusa erat, sumpsit, eamquè in os pueri ingessit. Qui post diras admodum voces cum flebili valde eiulatu emissas, somno correptus, mane ab omni furore mentis sanus inuentus est, & nocte grauissima Cuthberti meritis eam se adeptum esse testificatus est. Vt autẽ clarius viri sanctitas innotesceret, factũ est Deo disponẽte, vt fratres monasterij eius magno desiderio sacra eius ossa, à carnib. vt putabãt, iam satis superq; purgata, post annos vndecim de terra leuandi tenerẽtur. Reserato aũt sarcophago ita ab oĩ corruptione non modò corpus sed & vestimẽta integra repererunt, ut dormiẽti magis q̃ mortuo similis cẽt. Quo viso incredibili gaudio pfusi fratres, Dei bonitatẽ laudib. extollere festosq; dies peragere: cum fortè eodẽ tẽpore clericus quidã reuerendissimi antistitis VVillebrordi adueniens, in grauissimã infirmitatẽ decidit, qua paulatim crescẽte, tãdẽ à medicis desperat9 est. At uerò cũ nihil sibi opis, ĩ humanis reliquũ cerneret, petijt à ministro suo

Daemoniacus sanatur mirabiliter.

Corp9 eius post annos vndecim integrum repertum.

ad

ad corpus sanctissimi huius viri deduci. Deductus, & tumulo præsentatus fixis in terram genibus sanctum Cuthbertum innocauit, vt suis precibus pro peccatorum eius indulgentia, apud communem omnium Deum, & parentem intercederet, & sanitatis gratiam ad maiorem Dei gloriam ei impetraret. Demisso in terram capite orationem eandem repetebat, cum languore sensim recedente, vires pristinas protinus redire sensit: ac tandem pedibus insistens, cum ingenti omnium admiratione domum robustis viribus abijt.

Infirmus ad eius sepulchrum sanatur.

Erat in monasterio quodam non procul inde posito, paralyticus quidam, pro cuius salute Abbas cum ingentem pecuniæ vim in medicorum operas inutiliter profudisset, & maior morbi vis in dies hominem magis magisque conficeret, ille humano desperato auxilio, misit qui aliquam ei reliquiarum Cuthberti partem adferret. Attulit, qui missus fuerat, calceamenta, quæ viri Dei pedes in sepulchro induerant, quibus ægrotus similiter indutus, Cuthbertum assiduis precibus pulsauit, vt aliqua sui misericordia caperetur, & diutinum languorem precibus subleuaret. Hæc dum orat er somno corripitur, & noctis intempestæ silentio, communi ad diuinas laudes signo dato excitatus, è lecto membra erexit, firmoq; gradu cum summa alacritate templum ingressus, diuinum officium cum alijs persoluit, & ab omni deinceps membrorum languore liberatus fuit. Hæc & alia quædam venerabilis Beda de Sancto Cuthberto. Longo verò post tempore alius quidam summa grauitate auctor scriptum reliquit, sancti eiusdem corpus, post annos quadringentos, & decem, & octo eadem integritate fuisse repertum.

Riderent hæc hæretici, sed si Petri, & Pauli sudariola ad mentē reuocēt quare non credant? Idē n Dominꝰ est, q sua hæc gratia in nobis operatur.

VITA S. BENEDICTI Abbatis præstantissimi,

Ex ea quæ est per Sanctum Gregorium Romanum Pontificem conscripta. S. Benedictus petijt eremum anno à Christo Domino 519. Obdormiuit autem in Domino 542.

Benedictus liberiori ex prouincia Nursiæ, genere ortus, cum puer Romæ liberalium artiū disciplinis traditus fuisset, cerneretq; multos inanis scientię opinione tumidos, per abrupta vitiorum, præcipites ruere: subitò pedem, quem quasi in mundi ingressu posuerat, retraxit, despectisq; literarum studijs, sapienter indoctus in desertis locis tota mente pietatem vnicum salutis portū sectari constituit. Erat ei nutrix, quæ arctiori eum amoris vinculo complectens, quàm vt se ab eo diuelli pateretur, vestigijs eius sedula institit: cumq; ad locum, quem Eufide appellabant, venissent, & ab amicis, & cognatis, pro necessitudine, diutius ibidem eximia, beneuolentiæ significatione detineretur, nutrix, vt triticum à paleis secerneret, scaphisterium a vicinis mulieribus commodauit, quod incautè ab ea super mensam derelictum, & subito casu fractum, diuisumq;, magnos ei luctus lachrymasq; mouit. Benedictus autem lachrymis suæ nutricis vehementius commotus, ablatis secum vtrisq; fracti scapisterij partibus, se totum in orationem dedit, surgensq; ita partes solidatas inuenit, vt nulla in eo fracturæ vestigia apparerent. Quæ res, & nutricem mirificè exhilarauit, & eius loci incolas excitauit, vt ipsum vas in ecclesiæ ingressu suspenderent, ne vlla vnquam obliuione tam præclari miraculi memoria deleretur. At Benedictus nè ex laude humana, sancti sui propositi naufragium faceret, clā ad desertum locum quadraginta ferè millibus ab vrbe Roma distantem (cui

21. Martij

Patria et

Benedictꝰ puer fractum scaphisteriū oratione integrum restituit.

(cui Sublacus nomen est) successit. Quò,dum fugiens,pergeret,monachū quendam Romanum nomine, qui sub Theodati disciplina vitam sanctissimè degebat obuiam habuit: qui explorata Benedicti mente acriùs cum diuinis sermonibus in pietatis studium inflam mauit; additoq; sacro religionis habitu,in arctissimum specum dimisit;vbi Benedictus tribus annis soli Deo Romanoq; cognitus, cum eximia sanctitatis laude vixit.

Petiit desertum.

Romanus monachus S. Benedictum i specum includit.

Romanus autem cum pro sua in virum Dei charitate panem statuto tempore ex eminentiore rupis loco in spec cū per funē demittere soleret, signūq; aduentus sui tintinnabulo ex fune suspenso daret; accidit quoddam diç, vt diabolus inuidia concitatus, misso lapide ipsum cōfringeret, Romanumq; ab instituto charitatis opere auertere conaretur.Cū verò omnipotens Deus, & Romanum à labore quiescere,& Benedicti vitam hominibus in exemplū demonstrare vellet; cuidam presbytero in festiuitate paschali,epulas sibi paranti,apparere dignatus est;dicēs: Tu tibi delicias præparas, & seruus meus illo in loco fame sitiq; cruciatur. Qui protinus in ipsa solennitate cibis illis, quos parauerat, onustus, per abrupta montium, per concaua vallium, per defossa terrarum,quæsiuit: inuentūq; in specu benignè salutauit,& ad communes epulas inuitauit. Benedictus, qui propter longam humanæ consuetudinis insolentiam, in mensium dierumq; obliuionem penè venerat, & maximæ festiuitatis,quç summo Christianorum omnium gaudio celebratur, tempus adesse ignorabat, cibum sumere recusauit. Cumq; presbyter ita se habere & à Domino missum esse confirmaret,libenter acquieuit.Eodem tempore pastores quoque in specu latitantem inuenerunt, quem dum hirsutis bestiarum pellibus, vestitum inter fruteta cernerent,bestiam esse rati sunt, sed suauissimis diuinisq; eius sermonibus ipsi à bestiali mente ad eximiam pietatis gratiam mutati sunt.

Presbyter à Deo admonitus ferculis S. Benedicto.

Inuenitur in specu à Pastoribus

Quadam die solus in solitudine, obertans auis quædam, quam vulgo merulam dicunt,adfuit, quæ magnam ei importuno,circa faciem eius, volatu,molestiam exhibuit, quam cum manu capere potuisset, edito crucis signo abegit.Vix auis recesserat,& statim tāta carnis tentatio, ex recordatione fæminæ quondam à se visæ (quam dæmon ante mentis eius oculos reducebat)hominem inuasit,vt voluptate victus,consilium de eremo deserēda,caperet.Cumq; dubius admodum animi oculos in omnem partem versaret,fortè vrticarum,& veprium densa fruteta conspexit,moxq; indumento reiecto, nudum se in illos spinarum aculeos, & vrticarum incendia proiecit: ibiq; diu volutatus voluptatem traxit in dolorē,ac toto ex eis corpore saucius exiens,tam egregiè libidinis incendiū extinxit,vt nulla deinde prauæ cupiditatis molestia quateretur.

Tentatio carnis vehemens.

Fortiter superatur.

Cœperunt ex eo tempore multi ad eius disciplinam confluere. Erat,in vicino, monasterium cuius præside defuncto, congregatio vniuersa ad Benedictum veniēs infimis, & importunis precibus postulauit,vt defuncti patris munus subiret. Renuit vir sanctus, dixitq; vitę suę institutum cum illorum moribus minimè conuenire. At illi cū instarent vrgerentiq; prouinciā suscepit, & fluxos mores seueritate disciplinæ astringere voluit. Tum illi,dementiæ,& temeritatis se inuicem accusantes,consilia plena iniquitatis de morte ei inferenda captarunt. Capto consilio placuit, venenum vino mixtum, viro Dei propinare; celeriq; morte salutis præcepta impedire. Accubuit vir sanctus,cumq; vas vitreum,in quo pestifer potus erat, extensa manu benedice ret, illico vas, virtute crucis cōfractū potū effudit; & sceleratorum conscientias redarguit. Tum vir Dei placido vultu,menteq; trāquilla, Deus,inquit, vestri misereatur ò fratres, qui tā nefarium scelus operari voluistis. Ite, & patrem moribus vestris cōuenientem, quærite. Ego.n sceleratum vestrorum pertinacia compellor ad amica solitudinis loca redire,& alium gregē quærere.

Dissoluti monachi non ferūt S. viri rectitudinē.

rere His dictis antiquum habitationis locum repetiuit, vbi & virtutis exemplo, & pietatis disciplina plurimos ad insignem vitæ sanctimoniam perduxit. Duodecim ibidem monasteria maximis virtutum omnium muneribus egregiè ornata constituit, ad quæ Romani suos filios optimis disciplinis moribusque imbuendos transmisere, inter quos Placidus Tertullij patritij filius, & Euicius Mauri, extiterunt.

S Benedictus duodecim monasteria extruit.

Erant ex his, quæ construxerat, tria in rupe monasteria posita, quæ propter aquarũ inopiam, fratribus ingrata, & permolestam habitationem præbebant: Ad Benedictum igitur supplices venientes orant, vt ea habitacula ad fluenta aquarum transferri patiatur. Quos cum blandis verbis consolatos dimisisset, nocte eadem assum pto Placido adhuc puero montis rupẽ conscendit, fusaq; ad Dominum oratione, tres fontes è rupe durissima scaturientes impetrauit. Erat in vno ex eis monasterijs monachus, qui freqnẽ ti diuinarum rerum tædio victus, vagabatur. Cumque nullis Abbatis sui monitis ad officium reuocari posset, Benedictus, vt ægram mentem sanaret, aduenit. At ille, quamuis enixè vt in diuinarum laudum studio perseueraret, operam daret, inueterato tamen consuetudinis malo superatus, ad vagam mentem redijt. Obseruabat sedulò vir sanctus, quid ageret, quauè attentione precibus incumberet: Tum verò puerulum tetro colore deformẽ, monachum per fimbrias vestimenti foras trahentem conspexit, quem salutari disciplinæ, vt se subijceret cum hortatus esset, correxit, puerumque fugauit.

Diabolus monachũ ab oratione abstrahit.

Quodam tempore Gotthus quidam à Benedicto in sanctam monachorum societatem admissus, in mandatis acceperat, vt locum quendam iuxta ripã fluminis vepribus obsitum perpurgaret. Cumq; magna virium contentione operi incumberet, ferrum de manubrio excussum, in lacum decidit. Gotthus tremebundus ad Maurum cucurrit, & damnum, quod fecerat nunciauit, Maurus Benedicto indicat. Benedictus ad lacum accedens manubriũ, in lacum misit, cui mirabile dictu, ipsum ferrum protinus se applicauit.

Insigne miraculum.

Die quadam ad hauriendam aquam puer Placidus egressus, impetu aquæ ad missum sagittæ vnius, in flumẽ abreptus est. Benedictus, qui diuinis intentus rebus, Dei spiritu edoctus, periculum in quo versabatur, cognouit, Maurum euocauit, misitque vt periclitanti in vndis opem ferret. Maurus graui pueri periculo perculsus postulata benedictione, ad patris sui imperium concitus perrexit, & intrepidè aquis se commisit, puerumque per capillos raptum sicco pede eduxit. Quod vir venerabilis Benedictus non quidem suis meritis, sed virtuti obedientiæ deputauit.

Maurus currit sup aquas.

Interea cum loca illa mirifico virtutum omnium splendore longè lateq; clarescerent, & multi adolescentes in magnis opibus enutriti, magnaq; spe honoris, & dignitatis educati in hanc monachorum societatem, quasi tranquillum vitæ portum ab aduersa vitiorum tempestate, confugerent: Florẽtius quidam, vicinæ ecclesiæ presbyter, antiqui hostis malitia perculsus, cœpit maledico dente famam sancti viri corrodere, omnibusq; modis studijs eius derogare. Cum verò hac ratione nihil se proficere: sed virũ Dei ab omnibus maiore sanctitatis laude celebrari, cerneret: inuidiæ facibus magis magisq; accensus misit pro munere, seruo Christi, infectum veneno panẽ: quem vir Dei (quamuis pestis minimè cum lateret) cum gratiarum actione suscepit Erat in vicina sylua coruus, qui ad statam refectionis horam ad eum ventitabat, cibosque de manu eius accipiebat. Huic panem illum obiecit, & in Christi Iesu nomine præcepit, vt in locum ab omni hominum conspectu remotũ, proijceret. Coruus quamuis latentem veneni vim crocitando perhorrescere se ostenderet, iussa tamen impleuit, & alios pro mercede cibos, post trium horarum spatium rediens, postulauit, accepitque. Florentius aũt cum

Florentius presbyter necem machinatur S. Viro.

Nititur perdere aias discipulorum.

tum nè hoc quidem sceleris inuento. Benedictum extinguere posset, ad extinguendas discipulorum animas nefarium facinus excogitauit. In horto cellæ in qua vir Dei precibus incumbebat, nudas septem puellas misit: quæ discipulorum animos, nefando spectaculo, libidinis contagione inflammarent. At vir Dei de cella prospiciens, cum facinus hoc in suorum capita pro sua ipsius persecutione inuentum, certò sciret, & pestem perniciemque tenerrimis plantis pertimesceret, inuidiæ locum dedit, ac habitationem mutare constituit. Florentius cum virum sanctum castra mutare ex solario conspiceret, ingenti gaudio exultans summas lætitiæ voces dedit, sed gaudium ex iniquitate conflatum non potuit esse diuturnum.

Percutitur à Deo.

Nam ruina tecti subitò oppressus, miserè occubuit, & Benedictus lachrymis propter hominis amentiam deformatus, redijt.

Castrum Casinēse.

Porrò vt religionis, & pietatis studium longius propagaret, animum, assidua cogitatione intendebat. Erat castrum quoddam, quod Cassinum appellabant, in excelso montis vertice positum, & nefundo Apollinis fano celebre. Magnus etiam in circuitu lucorum erat numerus, in quibus insana infidelium multitudo, sacrilegis sacrificijs operam dabat.

Arā Apollinis euertit.

Illuc vir sanctus contendens, contrito idolo, aram lucosque subuertit, & magna vocis contentione populum à nefandis sacrificijs absterruit. At malignus tanta, & tam graui lacessitus iniuria, vt acri vindicta dolorem leniret se comparauit.

Premit in eum Satanas.

Nam, vt vir sanctus sacra monachorum habitacula eodem in loco erigeret, voluit primo Benedictum maledictis impetere, sed cum ille impuros clamores contemneret, parietis vnius ruina puerum monachum miserabiliter oppressit: quem Benedictus ad se allatum orationis instantia, ad vitam reuocauit. Iacebat ingentis ponderis lapis, qui nullis ferè viribus loco suo moueri poterat, cuius rei admiratione capti fratres, Benedictum adeũt, qui protinus oratione sua pondus lapidis leuauit, mandauitque vt effossa terra, quidnam ibi lateret, diligenter inuestigarent. Faciunt illi summa diligentia imperata, & idolorum æreum inueniunt.

Præstigia dæmonū.

Quo casu in coquinā proiecto, ignis, qui totum ædificium inflammare visus est, repente exilijt. Fratres, cum dæmonij præstigijs illusi, summa contentione, periculum inane auertere conarentur, venit Benedictus, & vt oculos suos signo crucis munirent imperauit: statimque flammæ, quas antiquus hostis finxerat, euanuerunt.

Claruit prophetiæ spiritu.

Fuit autem cùm alijs virtutibus tum prophetiæ spiritu admodum clarus Quod cum Totila Gotthorum Rex auditione accepisset, vt eius rei periculū faceret, quendam è famulis suis, regio cultu, & comitatu ornatum ad eū misit; cumq; longo adhuc interuallo ab eo distiti essent,

Totila Regis versutia à S. Benedicto detegitur.

Benedictus magna voce clamauit, vt fastum, & splendorem alienum deponeret, qua illi voce adeo perculsi sunt, vt ad terram strati, vix oculos leuare auderent, domumq; remeantes regi rem vt acciderat, exposuerunt: qui ingenti admiratione pariterq; timore correptus accessit, & prostrato in terram corpore, temeritatis suæ veniam postulauit: cui vir Domini ventura prophetico planè spiritu, cuncta prædixit.

Curat dæmoniacū.

Quidā Aquinensis ecclesiæ clericus horrendo vexatus dæmonio, cum plurima martyrū loca frustra visitasset: tandem ad Benedictum deductus, sanitatis quidem gratiā statim recepit: sed cū salutari præcepto, vt ab oī sacri muneris functione abstineret. Seruauit ille præceptū cum sanitatis beneficio lōgo tēpore: sed cum alios sibi, & ætate, & eruditione inferiores, ea de causa præferri cerneret: diuini viri præcepti oblitus sacris se munerib. ingessit, statim hanc suæ temeritatis pœnam luit;

Vide vltionem Dei.

vt nouis dęmonis insidijs petitus aīam cum magno cruciatu exhalaret. Tāta erat in sancto, diuini spiritus abundantia, vt ne cogitationes quidē fratrem eius, latere cum possent. Cum quo-

dam tempore fames vehemens in Campaniæ regione increbuisset, & extrema tritici inopia monasterium laboraret, fratresque anxio valde animo esse videret, vocatos ad se modestis verbis de diffidentia corripuit: tum promissione cœlestis auxilij rursus consolans, crastina die rerum omnium abundantiam affuturam promisit. Adfuit dies altera, & ducenti farinæ modij ante fores inuenti sunt.

Farina diuinitus allata.

Non longè ab eius monasterio duæ virgines generis nobilitate claræ Christo se consecrauerant, quibus vir quidam religione, & pietate insignis ministrabat. Cumq; illæ paulatim, vt fieri solet, voti sui oblitæ, generis nobilitate tumescerent, & indignas sæpè contumelias in virum sanctum detorquerent, nec vllis monitis linguæ petulantiam refrenare vellent, vir ille ad S. Benedictum perrexit, quantasque pateretur verborum contumelias enarrauit. Benedictus, audita iniquitate, protinus excommunicationis fulmine, ni linguam corrigerent, illis interminatus est. Illæ autem parum tam seuera comminatione perterritæ paucis post diebus in eadem linguæ petulantia vitam cum morte mutarunt. Cum verò in ea qua sepultæ erant ecclesia Diaconus, inter Missarum solennia, omnibus sacra mysteria percipere nolentibus, de more, ecclesiam exire cæterisq; locum dare mandaret: nutrix harum virginum, quæ oblationem pro ijs facere consueuerat, terribili spectaculo defunctas de suis progredi sepulchris, & exire conspexit. Quo sanè, vt par erat, vehementer territa, rem cum multis lachrymis ad Benedictum detulit, qui interminationis suæ recordatus, manu sua oblationem dedit, eisq; vinculo, quo innodatæ erant, soluit, nec deinceps ecclesiam relinquere visæ sunt.

Absolutio post sunt a-nima etiam corporib. exuta.

Die quadam, puerulus quidam monachus, carnali parentum suorum amore, plus æquo correptus, non postulata benedictione ad eos domum cucurrit; eodemque die vita defunctus est. Cumque funus cum graui mœrore terræ mandatum esset, altero die, corpus foras proiectum inuentum est; quod rursus sepulturæ cum traditum esset, sequenti die iterum vaga ossa inhumata apparuerunt. Parentes stupore perculsi ad Benedictum cum lachrymis, & luctu perrexerunt, obnixè vt ei benedictionis gratiam impartiri dignaretur, postulantes. Quibus vir Dei corporis Dominici communionem tradidit, mandauitque vt Sacrosancta mysteria pectori eius imponerent, atque cum ijs in terræ viscera reconderent, quo facto vaga ossa protinus quieuerunt.

Pœna inobedientia.

Effect. corporis Christi.

Erat in eius monasterio, religiosus quidam tanta mentis inconstantia agitatus, vt importunis admodum precibus contra datam Christo fidem, prior sus voti vinculo se solui postularet. Quem cum nullis, vel monitis, vel precibus, in officio continere posset, Benedictus indignabundus eum à se repulit, & liberam, quò vellet eundi facultatem concessit. Sed vix miser pedem monasterio extulerat, cum ingentem aperto contra se ore hiantem draconem conspexit, qui non modò iniquam prani itineris libertatem impediebat: sed crudelem etiam mortem minabatur. Ad cuius ille conspectum prostratus, lugubri admodum eiulatu auxilium, & opem fratrum implorare cœpit. Fratres horribili clamore excitati accurrerunt: sed draconem minimè videntes, miserum illum omnibus membris trementem reduxerunt, qui inconstantiæ suæ culpam agnoscens, protinus ad mentem redijt, & ad extremum vitæ spiritum insigni cum pietatis laude Deo militauit.

Instabilis monachus draconem videt.

Temporibus Totilæ regis Gotthorum quidam Zalla nomine, perfidiæ Arrianæ cultor, & fidei orthodoxæ immanissimus persecutor, hominem quemdam rusticum crudelissimis tormentis exagitabat, vt bonis eius per vim extortis, famem auaritiæ suæ expleret. Cumque rusticus suppliciorum atrocitate victus esset, vt vita ad horam repararetur, res suas omnes Benedicto Dei famulo se commisisse dixit. Quo audito Zalla hominem lo-

Zalla hominis perfidi crudelitas, & auaritia.

ers.

dis crudeliter, vinctum ante se ad Benedictum ire compulit, vt res, quibus immani auaritiæ cupiditate inhiabat, ab eo reciperet. Zalla viso Benedicto, insanis peruersæ mentis clamoribus, res rustici, quas sub sua custodia eum habere putabat, postulauit. At Benedictus, qui fortè sacris tunc codicibus summa cum mentis attentione incumbebat, sublatis oculis vinculorum rustici miseratus solo intuitu nexus disrupit. Zalla ad tantæ potestatis vim tremefactus, demissa rigidæ crudelitatis ceruice ad terram corruit, seque orationibus eius commendauit, quem vir Dei fratrum obsequio benignè excepit, monitisq; salutis à tantæ crudelitatis insania ad modestiæ pietatisque studium reuocauit.

Nota quid possint sancti viri.

Quidam rusticus, defuncti filij sui corpus in vlnis ferens, lugubri admodū eiulatu ad fores monasterij venit, & Benedictum magnis vocibus inclamauit. Cui, cum eum in agro rem rusticam exercere, responsum esset, proiecto corpore, quanta potuit celeritate maxima, ad agrum cucurrit. Eadem hora vir Dei completo opere cum fratribus domum rediens obuiam patrem obuiam habuit, qui multis cum lachrymis filium sibi restitui postulabat. Cui cum vir Dei, nec se filium abstulisse, nec sui, sed Apostolorum muneris esse defunctum ad vitam reuocare, dixisset: ille nihilominus in petitione persistit, cum iuramento se inde non recessurum, nisi filium viuum reciperet. Tū Benedictus sublatis in cœlum oculis, Domine, inquit, non mea peccata: sed hominis huius fidem respice. Ad hanc orationem defunctus palpitari visus est, quem vir Dei manu sua subleuans patri incolumem restituit. Inter tot autem miracula quibus in mundo clarauit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulsit. Nam scripsit monachorum regulam discretione præcipuam, sermone luculentam. Cuius si quis velit subtilius mores vitamq; cognoscere potest in eadem institutione regulæ, omnes magisterij illius actus inuenire: quia sanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quàm vixit.

Restituit vita defunctum

Doctrina eius eximia

Eodem, quo de hac vita exiturus erat, anno, discipulis quibusdam suis obitus sui diem denunciauit. Ante sextum verò sui exitus diem, sepulturam sibi aperiri iussit. Qui correptus mox febribus, ingrauescente languore, sexta die Dominici corporis, & sanguinis perceptione, exitum suum muniuit, atq; inter discipulorum manus imbecillia membra sustentans, vltimum spiritum inter verba orationis stans efflauit. Sepultus est in oratorio beati Ioannis Baptistæ, quod destructa ara Apollinis, ipse construxit. Qui in eo specu in quo prius habitauit, nunc vsq; miraculis coruscat. Mulier quædam mē te capta, miserabili eiulatu per mōtes, & valles, & syluas, & campos die noctéque vagabatur. Cumq; beati viri speceum nesciens ingressa fuisset, & somnum nimia lassitudine oppressa carpsisset, mane, sanato sensu egressa est, omnique vitæ suæ tempore, in ea, quam acceperat salute, permansit.

Prædicit obitū suū.

Moritur feliciter.

Amēs mulier in specu S. Benedicti redit ad sanitatem.

VITA SANCTISSIMAE

Virginis pariter, & Viduæ Catharinæ, filiæ S. Brigittæ. Migrauit ex hac vita anno Domini 1381.

Atharina hæc patre Vlphone viro nobili, & matre Brigitta (cuius celebre nimum in ecclesia nomen est) in lucem edita est, quam mater ablactatam Abbatissæ Risabergen si, spectata vitæ integritate fœminæ, tradendā instituendam tradidit. Varias in prima ætate dæmonum infestationes perpessa est: quas Dei gratia superauit, & egregium vbiuis futuræ sanctitatis specimen dedit. Ad nubiles vt primùm annos peruenit, viro nobili Eghardo tradita est, quem, seruandæ virginitatis cupidissima, facilè diuina aspirante gratia, ad nuncupandum Deo castitatis votum adduxit. Et nè diaboli aliquando insidijs peterentur, acerrimum carni bellum indixerunt,

21. Martij

Parentes eius.

Traditur erudiēda Abbatissæ instituēda.

Nubet viro.

Vouēt cōtinentiā.

iciunijs, precibusq; omnem petulantiam frangentes, nudæ humo defessa vigilijs membra reponebant. Solebat sanctissima virgo castissimo coniugi pia matris suæ exercitia vitæq; asperitatem referre, ijsque eum ad omnem virtutis amorem, & constantiam mirificè confortabat. Cumque hac castitatis fragrantia liliorum instar coram Deo redolerent, enixè operam dabat, vt virtutum maximarum exemplis, & optimæ existimationis fama, proximos à prophana vita ad honestatis, & virtutum omnium studium excitaret.

Obitus patris eius.

Patre eius Vlphone Nericiæ principe defuncto, miro visendi Romam desiderio accensa est. Mater eius Brigitta Roma Bononiam discesserat, vbi cum insigni sanctitatis laude vitã degebat; cui se Catharina indiuiduũ vitę comitem adiunxit, & summa contentione vestigijs eius institit. Sed cũ diabolus varias ei insidias tenderet, nullumque non moueret lapidem, vt eã ab ea vitæ sanctitate ad carnis libertatem reuocaret, cœpit importunis matrem obtestari precibus, vt potestatem sibi in patriam redeundi faceret. Mater fraudibus callidi serpentis intellectis virili animo occurrit, filiamque ab ea mente deducere contendit. Filia quamuis ratione, & voluntate natalis soli delicias (quas dæmon ei assiduò ob oculos ponebat) respueret? Satanæ tamen molestijs victa, à matre sibi remedium postulauit. Tum mater, quandoquidẽ, inquit, caro, & sanguis vim tibi inferunt, & rationis aciem superare cõtendunt, eius petulantiam virgis reprimendam censeo. Catharina, quãuis durum carni erat, libens tamẽ matris se voluntati subiecit, virgisque aliquoties cæsa, importunas dæmonis tẽtationes fugauit. Non tamen hoc modo vires eius fractæ fuere, quin acriorem ei vim inferret. Viuebat hoc tempore virgo sancta ab omni hominum consortio segregata, cum subitò talibus cogitationibus agitari cœpit. Quid agis? tu hunc in angulum abdita, non modò alijs inutilis, sed & ipsi tibi pondus facta, gratam Deo seruitutem tuam esse opinaris? At quantò satius foret inter homines conuersari, & afflictis, & calamitosis piam operam impendere? Hæ cogitationes tanto animum eius mœrore oppleuerãt, vt mortuæ magis, quàm viuenti similis quòd se verteret, ignoraret. At mater extremum cernẽs filiæ periculum, hoc consilij captauit. Erat quidam D. Petrus vir cùm sanctitatis tum multiplici eruditionis, & prudentiæ laude insignis: hunc ei fidum in omni tentatione consiliarium adhibuit, filiæque persuasit vt omnis mentis suæ cogitationes cum eo conferret: hæc fuit ei salutis via tutissima. Degebat sub matris custodia pietatis operibus assiduò dedita, cumque Petrum hunc Olauum prudentiæ opinione præstantissimum, confessarium haberet, nulla animi tentatio tam grauis accidebat, quàm non facilè consilio eius reprimeret, vinceretque. Pauperum, & peregrinorum curam insignem gerebat, hospites ex varijs orbis terrarum partibus eò aduentantes eùm eleemosynis, tum suaui sermone, & colloquio fouebat, cunctosque in Christi amorẽ acriter inflammabat.

Catharina sequitur se matri.

Tentatur à Satana.

Rursus eã tentat hostis.

Nota quo insidijs dæmonum occurrit.

Eius humanitas erga pauperes, et peregrinos.

Porrò annos non plus nata viginti, tanta morum grauitate ætatem superabat, vt plurimos in sui admirationem pertraheret. Accedebat eximia corporis elegantia, quæ cunctis eam amabilem reddebat, & non paucos magnates amore eius vehementer inflammabat. At illa cum diu constanter omnes repulisset, cunctasque rerum maximarum pollicitationes pro nihilo duxisset: quidam amoris vehementia victi, minas intentasse, & vim ex insidijs inferre propè fuerunt. In ijs Comes quidam magna hominum stipatus caterua, tempus locumque captauit, quibus eam ad ædem sancti Laurentij ire solitam raperet, domumque secum asportaret. Sed accidit, vt ille miseranda diuinitus cæcitate percussus, facinus suum nefarium agnosceret, humique coram ea prostratus obnixè sceleris sui veniam postularet.

Multi eã conantur asciscere coniugem.

Comes eã rapturus fit cæcus, & recipit lumen.

Tum

Tum illa cum matre pro eo deprecante, ilico visum recepit, atq; summa eā deinceps reuerētia prosecutus est. Nec tamen destitit inimicus varijs castitatem eius insidijs oppugnare.

Quodam tempore cum matre Assisium, religionis ergò, profecta, cū honestum in ipso itinere hospitium, nocte impendēte habere non possent, ad pauperis cuiusdā tuguriolū diuertūt, vt vel solo tecto aeris iniuriā à corporibus suis propulsarent. Ecce aūt noctis intēpestæ silentio latrones accurrunt, accensoq; lumine abditos scrutantur, capitq; mox pulchritudine Catherinę impuris sermonibus animum eius ad nefarios concubitus alliciunt. At illa incredibili angore correpta cū nullum euadēdi locū relictū cerneret, spem oēm (quod reliquum erat) in sola Christi misericordia repositā habebat. Precibus igitur lachrymisq; diuinam implorare opem cœpit, cum subitò armorū strepitus, vocesq; clamantium exaudiuntur. quibus vehemēter exterriti latrones, celeri fuga salutem quærunt. Tū Catharina Christi se beneficio, seruatā à libidinis contagione cernens, debitis diuinā bonitatē laudibus extulit, seq; cum matre, & alijs comitibus læta in viam dedit: Cū ibi rursus adsunt scelerati homines, vt quod nocte efficere nequiuerant, clara luce designarent, suamq; libidinē explerēt. Et illi quidem viā ab vtraq; parte obsederant, sed percussi cæcitate, videre non potuerunt cum bona in Deum fiducia illuc securè transeuntes. Ita ergo diuina fretę protectione Assisium peruenerūt, atq; inde Romā reuersæ sunt. Ibi verò singulis diebus horas quatuor cum multis lachrymis meditationi Dominicæ passionis impendebat, flexisq; in terram genibus assidua pectoris tunsione se totam Christo in holocaustum offerebat.

Patitur latrones infestos.

Latrones cæcitate percutiuntur.

Tempore quodā Romæ ante S. Iohannis Euangelistę arā in D. Petri orātorii, apparuit peregrina quædā alba induta veste, balteo præcincta, & atro cooperta pallio. Quę post amica salutationis verba supplex vt pro Noricę Caroli fratris sui vxoris anima preces funderet, rogauit: Sciscitāte aūt Catharina cuias esset, respondit se Suedā esse, vxorēq; fratris eius Caroli obijsse: Rogāti deinde Catharinæ vt matris suæ ædes diuerteret, negauit sibi id licere: porrò Noricā aureā capitis sui coronā eis legasse, quare fideliter pro animæ eius salute precarentur sicq; disparuit. Catharina admirans quo matrona illa ab ijsset, ex ancillis quæsiuit: respondentillæ se quidem vocem loquentis audijsse, se neminem tamen vidisse.

Cæterùm præter eximias virtutum maximarum dotes, admiranda planè erga proximos calamitosos, beneuolentia insignis fuit. Nec mirum sanè, cū ab ipsa penè infantia, hanc à matre disciplinam imbibisset. Solita erat pia genitrix tenellam ad nosocomia ducere, ipsaque inspectante, miserorum plagas, vulnera, & vlcera, suis contrectare manibus, multaq; charitatis significatione ad spem vitæ æternæ excitare. Hęc aliaq; pręclara pietatis officia, filia, & oculis, & mente hauriebat, nec minore deinceps quàm mater alacritate morbidis, & egenis impendebat. Annis quinq; & viginti cū matre sanctissima, spōtaneo in exilio Romæ exegit, qua (post iter Hierosolymitanum fœliciter peractum) defuncta, cum reliquijs eius in patriam remeauit. vbi ab omnibus, singulari beneuolentiæ, & amoris significatione excepta, sacris se VVadstenensis monasterij ædibus inclusit, & virginibus Christo sacris regulam Saluatoris, quam tot apud matrem annis didicerat, tradidit. Depositis in VVadstenensi monasterio sacris sanctæ genitricis reliquijs, locus haud vulgaribus cœpit coruscare miraculis, quæ res omnium animos permouit. vt Catharinam, Romam ad Pontificem destinarent, quò Pontifex Diuorum eā honore dignam faceret. Quod summa ipsius Pontificis, & Cardinalium voluntate factum est. Interea Romana nobilitas Catharinam summo studio prosequi, nihilque quod ad eam in vrbe retinēdam pertinebat omittere.

S. Brigittæ pietas erga morbis afflictos.

Catharina post obitū matris includit se monasterio VVadstenensi.

Proficiscitur Romā vt mater eius miraculis clara in Diuorū consortiū à Pontifice referatur.

Erat id temporis vidua quædam extra vrbem apprimè nobilis, Latini Romani Baronis soror, quæ cum suæ nobilitatis, & decoris omnis oblita, omni nefanda libidine se contaminaret, nec vllis monitis precibusvè à flagitio sa vita ad honestatis studium reuocari posset, morboque correpta, nec in vltimo quidem vitæ discrimine, ad mentem redire vellet: Latinus Catharinam accedit, orat obsecratq; vt sororis suæ curam suscipiat. Illa, vt erat huic studio mirificè dedita, alacri prouinciam animo suscipit: sed miseram flagitijs planè obduratam, nullis, vel promissis, vel diuini iudicij minis, & terroribus ad plenam perfectamque sceletū confessionem inducere potuit. Tū Catharina cum circumstantibus ad preces confugiens in genua procubuit, & Deum, nè miseram in sempiternā pestem ruere pateretur, rogauit. Et ecce, è Tiberi fumus orbiculari figura aceruimus, ingenti mole, instar plaustri fœno onusti, emergere visus est, qui sursum elatus in aera, pendulus supra ædes, in quibus illa decumbebat, ferebatur: tantaque tenebrarum caligine omnes inuoluit, vt alius ab alio videri non posset. Postremò impetu è cœlo ruens domum, cubiculo proximā, in quo misera iacebat, solo tenus oppressit. Ad cuius terribilem horrendumq; fragorem, ægra ingenti timore correpta, ad mentem saniorem redijt, & pura oris confessione commissa flagitia diluens, altero die sacramentis munita spiritum efflauit.

Orat pro fœminam duratā, et illa resipiscit.

Romæ matrona quædam nobilis se ptena vice miseranda abortione conflictauerat, cumq; se iouisam hac de causa marito suo cerneret, supplex S. Catharinam calamitatem suam exposituta, adijt. At illa quasdam sanctissimæ matris suæ reliquias ei tradidit, admonens, vt eas nullo non tempore secum deferret, seq; partus tempore, ei adfuturam promisit. Adfuit parturiendi tēpus, accurrit Catharina, precibusq; viuam ei à Deo puellam impetrauit, cui Brigittę nomen imponi voluit. Eodem tempore Tiberis, inundatione sua, Romanæ vrbi excidium minitari videbatur, prorsus vt salutis spem plurimi ciuium abiecissent, ac tandem ad Catharinam tanquam vltimum refugiū confugiunt, & inuitam domo exportatā sæuientibus vndis obijciunt. Illa cum aquas pedibus attigisset, sæuientes protinus fluctus repressit.

Matroni sæpius abortienti viuā prolē impetrat.

Tiberis inundationē sistit.

Roma deinde Neapolim veniēs, inuenit ibi matronam quandam viro orbatam, quę nocturnis dæmonis cuiusdā infestationibus agitata, matri suæ assiduam lugēdi materiam præbebat. Huius igitur Catharina pro solita pietate sua misertа, hoc matri consilium dedit: primò quidem vt integra confessione, quæcunq; ad memoriam cōmissa crimina reuocare posset, expiaret: deinde nudis plantis, continuis octo diebus in templo S. Crucis memoriam Christi pro nobis in crucem acti, septies pia mente Dominicam orationē legendo, recoleret. Paruit libens huic consilio, & statim ab omni dæmonis infestatione liberata est. Neapoli rursus Romam, vt matris in diuos relationem vrgeret reuersa est, sed cum Gregorio XI. moriente, Vrbanus VI. communibus ad eam dignitatem suffragijs veheretur, & Ecclesia, orto schismate, in varias valde inter se pugnantes sententias distraheretur: Catharina ad suos redire cōstituit. Iamq; fœlici itinere, summo vbiuis honore excepta, in Prussiam peruenerat: cum quidam ex eius familia somno correptus ex curru decidit, costisque rotarū stridore attritis, in vltimum vitæ discrimen adductus est: qui in currum sublatus, non sine ingenti omnium stupore, solo Catharinæ contactu, integræ adeo sanitati restitutus est, vt citra vllam corporis molestiam, gaudens, & exultans gradum faceret. Postquā autem in VVasstenense monasteriū peruenit, multis exhausta laboribus, in morbum incidit, cuius vi, in dies magis magisq; oppressa, cum in vltimo illo spiritu clarissimam pietatis charitatisq; significationem sororibus suis dedisset, inter Angelorum manus sanctam Deo animam tradidit. Viderunt eam.

Dæmonē nocturnū à muliere saluberrimis datis consilijs profligat.

Sanat sola suis manibus hominem mutē confractū.

Moritur S. Catharina.

Apparet stella. tum homines quidam religionis, & pietatis opinione præstantes, stellam eximio fulgore micantem, officiosum radijs suis obsequium corpori exhibētem. Cumq; sacrum funus ab Erico Suediæ Regis filio, alijsque regni principibus cum multis bonorum omniū lachrymis portaretur, stella supra feretrum pendula, maiorem illi, præ cæteris, honorem deferebat. Inter alios verò regni proceres, & præclaros multorum locorum antistites, prælatos, atq; Abbates, qui sua præsentia funus cohonestare gaudebant, Tordo Strengenensis episcopus, magna tum eruditione, tum auctoritate vir, apprehensa Catharinæ dextera, precibus se eius humiliter commendauit. Et ecce sensit ille manum suam fortiter comprimi, vt fieri solet inter illos, qui mutua sibi fide amorem stabiliunt. Obijt autem virgo hęc sanctissima in pręfato monasterio, anno Domini 1381. Kal. Aprilis, pridie Annunciationis Dñicę.

Ericus Regi: filius portat eius sacrū corpus.

Nota rem miram.

DE SS. TIMOLAO, Alijsq; sex Martyribus.

Ex historia Ecclesiast. Eusebij lib 8. c. 13. Consummarunt martyrium anno persecutionis Diocletiani secundo.

24 Martij

Vm Gētiles publica inter se festa celebrabant, & consueta agebant spectacula, inter alia, quę magnopere ipsis in optatis erant ad cōtemplandum crebro hominum sermone ferebatur, Christianos qui dudum erant ad bestias damnati, certamen eō facturos. Cum verò huius rei fama latius manaret, & apud omnes passim vagaretur, adolescentes numero sex, quorum vnus genere Ponticus, nomine Timolaus: alter ex Tripoli vrbe Phœniciæ, qui Dionysius nuncupatus fuit; tertius ecclesiæ Diospolis subdiaconus, qui Romulus dictus est: quartus Paulus, & quintus Alexāder, vterq; Ægyptius: sextus huius Gētilis Alexāder ex vrbe Gaza, proprias manus, quò ardentem martyrij cupiditatem significarent ante colligantes, ad Vrbanum, qui iam bestias ad Christianos dilaniandos emissurus esset, curriculo currunt, seq; Christianos liberè confitentur: atque ipsa sua propensione tan- quam ad aciem instructa, & ad quodque discrimen admodum parata, liquidò declararunt eos, qui in vero Dei omnium rerum fabricatoris cultu gloriantur, violentas immanium ferarū incursiones nequaquā formidaturos. Vnde profectò tum ipsum Præsidem, tum illos, qui cum eo erant, in repentinam admirationem traducentes, ex templo in carcerem contruduntur.

Sex egregij adolescentes.

Vrbanus Præfectus prouinciæ.

Non multis diebus post, alij duo fuere in eorum numerum adscripti: vnus qui acerba, & varia tormenta propter fidei suæ confessionem varijs temporibus ostentatam, antea exhausisset, Agapius nomine: alter qui res, ad corporis vsū necessarias, illis martyribus subministrasset, Dionysius appellatus. Omnes isti octo numero, vno die, nempe vigesimoquarto mensis Dystri, hoc est, ad nonum Kalendas Aprilis, in ipsa Cæsarea securi percussi obeunt.

Octo martyres vno die iugulantur.

MARTYRIVM SIMEONIS Innocentissimi Pueri Tridentini, à Iudæis crudeliter necati. Authore Iohanne Matthia Tiberino Medico.

24. Martij

Ohannes Matthias Tiberinus, Senatui populoq; Brixiano salutem. Rem miramqualem à passione Domini ad hæc vsque tempora nulla vnquam ętas audiuit, ad vos scribo. Crudeles Iudæi non solùm res Christianorum rabiosa vsurarum fame consumunt, sed in capita nostra perniciemq; coniurati, filiorum nostrorum viuo sanguine pascuntur. Nuper in ciuitate Tridentina tres familiæ Iudæorum consedebant, quorum

Iudæi Christianisq; perniciosi.

capita fuere Tobias, Angelus, & Samuel: Hi ea in hebdomade, quã nos sanctam appellamus, die Martis, 12. Calendas April. anno incarnati Verbi septuagesimoquinto supra millen. in quatercentenum conuenerunt in domum Samuelis, vbi synagoga, & eorum templum spectandi gratia, vitulũ viuentem, qui ad eos ea luce de Leuigi pago delatus erat. Et dum inter se plurima vario sermone conferrent, Angelus hanc rabido fudit de pectore vocem: In ista parasceue, & carnes, & pisces abundè nob.s sunt: Vnum tantum nobis deest. Respondit Samuel: & quid tibi deficit: Tunc coniectis oculis ad inuicẽ taciti intellexerunt quod de Christiano infante immolando loqueretur, quem in contemptum Domini nostri Iesu Christi mactant atrociter, & exhausto sanguine nescientes in azimis suis, à fœtore quo grauiter olent, Christiano se cruore præseruãt: Huncque suum appellant Iocl, idest, Iubileum. Die autem Iouis omnes in synagoga congregati ad Tobiam dixerunt: Animaduertimus neminem plus votis nostris posse satisfacere, quàm te, & quotidie enim cum Christicolis versaris, & penè omnes tibi familiares sunt. Negat Tobias, & periculum in negotio multis assignat rationibus. At illi suis eum execrationibus astringũt, & nisi pareat: minãtur se illi perpetuò interdicturos Synagoga. Tobias videns omnes in eum conspirasse, & præmium sibi iam fore propositũ, cœca auri cupidine captus, Aggrediar, inquit, libẽter Patres prouinciam hanc. Verùm, vt nostis, pauper sum ego, & ad commodè viuendum ars mea non sufficit. Responderunt omnes. Adfer puerum huc, nulla enim vnquã erga te nos arguet ingratitudo. Tunc ad Samuelem cõuersus proditor, inquit: Nulla claue postes tui concludantur, vt si mihi quisquam opportunè contigerit, intro possim illum leuiter impellere. Et trãsactis vesperis egressus, cœpit totam viciniam solus obambulare. Postquam verò locum illum attigit quem Fossatum vocitant incolæ, insignẽ puerum ante fores patris super ligno sedentem conspexit, nomine Simeonem, qui nondum viginti nouem menses natus, adeo formosus erat in cunctis, vt in eo non comprehenderetur, quod iure reprehẽdi posset. Et accedens, lustrat neminem in puerum aduertere. Porrigit digitum. Tobias blandus infanti. Speciosus puer, benignus vt erat, & facilis, candida manu capit molliter indicẽ. Procedit, sequiturque puer non passibus æquis. Cũque genitoris sedem pertrãsisset proditor, rabida dextra prænsat manum infantis pulcherrimam, & nunc illum trahit, & nunc mollia terga pulsans genibus impellit. Tunc respiciens puer cœpit cum lachrymis pios extollere vagitus, & dulce matris inuocare nomen. Exanimatus illicò proditor denarium extraxit argenteum, & porrigens infanti, illum blando sermone cõpescuit, talistaque capta occasione in domum Samuelis puerulum detulit. Hic Samuel velut Tigris expectans ad sanguinem corripiens puerum ocius in suum thalamum sustulit. Prætereo hic quanta tunc Dracones illi affecti sunt lætitia: Vlulabant fiecis faucibus super Christianũ sanguinem. Et nè puer, peregrino loco deterritus, clamorem effunderet, alij porrigebant Vuas, alij poma, alij res alias, quibus vt plurimũ infantes delectantur, donec silente puero, dies se cum nocte coniungeret. Interea genitrix eius Maria puerum vt vidit abesse, nec solitò eum apud Vicinos offenderet, percusso pectore, vnà cum coniuge Andrea totam per ciuitatem explorabat infantem. Pueri, & omnes, apud Iudæos illum inquirendum asserebant, & nisi de medio nox repẽte viæ abstulisset, ad Iudæos vertissent iter, vnde collapsis tenebris impulsi, flentes amarè, domũ sese receperunt.

Tẽpus erat, quo prima quies humana reficit pectora, atq; quiescebant voces hominumq; canumq; Tunc crudelis Barbatus Moyses, (quem venturi Messiæ tempus, & horam prophetico spiritu scire decantabant) vnà cũ reliquis atrocissimis Iudæis benignũ illum

Passus est hic Simeõ anno Dñi 1475.

Iudæi in parasceue mactant Christianos pueros

Tobias se recepit puerum Christianũ furaturũ.

Tobias infanti blãdus abducit.

Atrocissima innocentis pueri excarnificatio.

lum deportãtes infantem, ingressi sunt vestibulum, quod cũ primis synagogæ foribus adiungitur: Ibiq; in sca nno iuxta caminum residẽs, puerum super suis genibus excepit. Porrò circumfusi omnes, vestem ei ad vmbilicum, & cubitos vsq; verso ordine detraxerũt, colligentesq; fluentes tunicam succin xerunt lateri, ita vt à fœmore vsque ad talos detractis caligis nudaretur: & apprehedẽs sudarium Samuel, quod eius pendebat à cingulo, colloque circumuoluens comprimebat puerum, nè vagitus effunderet, alij verò manus pedesque continebant.

Tũc producto Moyses cultro, summum virgæ perforauit infantis: correptaque forfice, cœpit maxillam dextera iam iuxta mentum dilaniare, & particula carnis abscissa, in parato ibi cratere reposuit. Colligebant astãtes sacrũ sanguinem, & alterno ordine forfice porrecta, quilibet sibi frustulũ viuæ carnis excindebat. Sic fecerunt omnes primi, donec vulnus oui rotunditatem multum excederet. Etsi qñ cedente laqueo puer gutture perstrepebat, admotis crebro manibus ad os, illum crudelites suffocabant. Hoc Moyses ita peracto dextram tibiam confestim eleuauit infantis, eamq; suis super genibus statuens, aggreditur exteriorem partẽ, quæ inter cauillam, & cruris musculũ interiacet, similiter eodem ferro conuellete. & capta forfice vicissim carnem viuam viuo cum sanguine lacesabant. Postmodum sæuissimus senex ille, tanti sceleris caput, semimortuum erigens infantem, petijt Samuelem à sinistris pueri secum cõsidere: & vterque sanctissima illius brachia instar crucifixi violenter extendentes, hortabantur reliquos, vt sacrum illud corpus duris acubus infoderent. Collecti ergo omnes circum, incipientes à vertice vsq; ad plantas illum densis ictib. perforabant, dicentes: Tolle Iesse mina elle parichiefelle passusen pegmalen; quod est sicut Iesum Deum Christianorum, qui nihil est trucidemus istum: sic inimici nostri confundantur in æternum. Iam plusquam per horã miserãdus puer terribili durauerat in supplicio, & interdicto spiritu collapsis viribus deficiebat, attollẽs graues oculos in cœlum, superos aduocare videbatur in testes, & inclinato capite sanctum Dño reddidit spiritum, purpureus veluti flos cum succisus aratro, languescit moriens, lapsoq; papauera côllo demisese caput, pluuia cum forte grauantur. Tunc Moyses, & omnes reliqui oculos, & palmas eleuantes in cœlum, egere gratias Deo, quòd de Christianis vindictam simul, & sacrificium obtulissent: relictoq; illic corpore cum plausu summo per tecta discurrentes ineffabilem lętitiam se percepisse demonstrarunt. Et descendentes ad cœnam, seruis præcepit Samuel, vt sub cadis vinarijs illud occulerent. Timebant. n. proclamationes Antistitis, & crebrescente in eos magis magisq; fama, nè furore populi capti, & cęsi, ad torturam subitò traherẽtur. Altero die, qui passionem Domini cunctis in Christum credentibus ad memoriam reuocat, restrictis lębentibus in Vrbẽ fluuijs, parentes infantis vnà cum cohorte prætoria vbicunq; quærentes, non inuenerunt eum. Die autem sabbathi conuenientes Iudæi in synagoga cunctis cernentibus, cadauer super almomor extẽderunt, est enim almomor mensa quædam ante Altare, vbi Psalmos, Antiphonas, Hymnosq; decantant, perfectisq; orationibus suis, rursus in eodem loco repoluerũt corpus. Tertio verò die qui sanctum Pascha Christifidelibus attulerat, vt præsenserunt Iudæi omnium penè mentes in eos esse suspensas, inito consilio liberatisq; multorum opinionibus, dixerunt: Projiciamus istud vestitum in flumen quod nostra subter fluit domos & eũtes ad Pontificem, dicamus quoniam illud in domum nostram aqua deduxit, & crate ferrea retentum non potuit vnà cum flumine delabi. Talibus visis nemo crederet Iudæos puerum extinxisse. Placuit omnibus sententia: & ascendẽs ad Pontificem proditor, rerum seriem eo, quo fuerat institutum ordine pandit.

Scindunt Iudæi particulas è maxilla pueri.

Acubus totũ paruuli corpus foratur.

Latantur cum malè fecerint et exultãs in rebus pessimis.

Tunc

Tunc gauisus Pontifex prætorem, & præfectum Tridentinæ ciuitatis illic vbi iacebat puer iussit accedere, quem extractum pannis inuolutum, annotatis diligenter vulneribus, illud in basilica S. Petri collocauerunt: vbi maxima populorum languentiumq; confluente frequentia, multis maximisq; in dies fulget miraculis. Ecce Christiane, Iesum inter latrones rursus crucifixum. Ecce quid facerent Iudæi si inter Christi fideles haberēt Imperium. Gloriosus Simon virgo, & Martyr, & innocens vix ablactatus, & cuius lingua nondum humanum sonabat eloquium, in contemptum nostræ fidei, à Iudæis extēsus est in cruce. Natus est Simeon de quo Agimus die Veneris 6 Kalend Decemb. Anno 1472. ex Andrea, & Maria parentibus pauperrimis, D. Iohanne Hinderbach quatto Pontifice, & Domino Tridentino imperāte fęliciter. Ob quod scelus Iudæi omnes à maiore vsq; ad minorem carceribus catenisq; constricti sunt, inde prius non recessuri quàm debitas pænas luant.

S. Pueri corpus multis claret miraculis.

Iudæi omnes in carceres coniecti.

SANCTI IOHANNIS Chrysostomi Atchiepiscopi Constantinopolitani,

In Sanctissima Dei genetricis Annunciationem Oratio.

26. Martij

Vrsus lætitiæ nuncij, rursus libertatis Iudicia, rursum renouatio, rursum reditus, rursum gaudia, rursum à seruitute liberatio. Angelus cum virgine loquitur, quoniam serpens cum Muliere locutus fuerat. Sexto, inquit, Mense Missus est Angelus Gabriel à Deo ad virginem despon satam viro. Missus est Gabriel, vtrorus mundi salutem nunciare. Missus est Gabriel, vt scriptum reuocationis Adam referret. Missus est Gabriel ad virginem, vt Mulieris dedecus in honorem conuerteret. Missus est Gabriel vt puro spōso thalamum pararet: Missus est vt inter Creatorem, & creaturam sponsalia celebraret. Missus est Gabriel ad animatum palatium Regis Angelorū: Missus est Gabriel ad Virginem desponsatam quidē Ioseph, sed seruatam filio Dei. Missus est seruus incorporeus ad Virginem immaculatā. Missus est à peccato integer, ad corruptionis experiem. Missus est lucernæ splendor, qui iustitiæ solem nunciaret. Missus est nator Auroræ, qui diei lumen præcederet. Missus est Gabriel, vt ostenderet eum qui est in sinu patris, in matris etiam Vlnis gestari. Missus est Gabriel, vt indicaret qui est in solio, in spelūca etiā iacere. Missus miles, qui Imperatoris Mysteriū promulgaret. Mysterium quod fide cognoscitur, & curiositate nō inuenitur. Mysterium adorandum, non humana prudentia ponderandum Mysterium diuinis, nō humanis rōnibus explicandū.

Gabriel Angelus cur missus ad Virginem.

In mense sexto Missus est Angelus Gabriel ad Virginem. Quem sextum Mensem dicit? Quem? Ex quo nimirum Elizabeth bonum accepit nunciū, ex quo Iohannem concepit. Vnde id planum fit? Ipsemet Angelus virginē alloquens, sic interpretatur: Ecce Elisabeth, inquit cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua: & hic mensis est sextus illi, quæ vocatur sterilis. Mense sexto: scilicet; conceptionis Iohannis. Oportebat enim, vt miles anteiret: Consentaneum erat, vt minister antecederet: æquum erat vt index Domini præsentiam significaret. Mēse sexto missus est Angelus ad Virginem desponsatam viro Desponsatam, non autem coniunctam. Despō satam quidem sed seruatam. Cur desponsatam? Ne celerius latro mysteriū intelligeret. Nam per Virginem quidem Regem esse venturum improbus non ignorabat, quippe qui Isaiæ ipse quoq; verba illa audierat: Ecce virgo in vtero habebit, & pariet filium. Itaq; singulas virgines obseruabat, vt vbi mysterium impleri animaduerteret, infamiam pararet. Idcirco Dominus per desponsatam venit. Quæ enim desponsata

Sextus Mensis.

Luc. 1.

Isa. 9.

sponsata fuerat, deinceps in manum sponsi tradenda erat. Mense sexto missus est Gabriel ad virginem desponsatam Viro, cui nomen erat Ioseph. Andi, quid de hoc viro, & virgine dicat propheta: Dabitur hic liber obsignatus viro scienti literas: Id est, virgo planè immaculata. A quo dabitur à sacerdotibus vtiq;. Cui nam viro? Fabro Ioseph * Hic Ioseph, fratres, claro prius iunctus Matrimonio susceperat liberos: post autem vxore repudiata, in ea stitate vixit, & liberos in disciplina, & timore Domini educauit. Cum. n. Paulus Apostolus ad Euangelij promulgationem proficisceretur, & vnum ex filijs eius reperisset: alium, inquit, Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini, non ex Maria, sed ex Ioseph genitum.

Esa. 29.

** Cautè hoc lege. nã Ioseph etiam Virginẽ fuisse credimus quod in vita eius cui dëtissimis rationibus probauimus.*

Cum igitur sacerdotes casto Ioseph Virginem despondissent, eam illi commendarunt, nupt arum tempus expectantes. Verùm eam ipse suscipiẽs integram erat conseruaturus, Id quod multo ante Propheta pronunitauerat. Dabitur, inquiens, liber obsignatus viro scienti literas, hoc est matrimonio coniuncto, & dicet: Non possum legere. Cur non potes legere Ioseph? Non possum, inquit, legere, quia liber est obsignatus. Cui seruatur? Rerum omnium procuratori pro domicilio. Sed ad propositum reuertamur. Mense sexto missus est Gabriel ad Virginẽ. Qui profectò eiusmodi à Deo mandata accepit: Ades huc Angele, minister esto mysterij grauis & reconditi: Miraculo inserui. Misericordia mea commotus, ad requirendum Adam, qui aberrauit, descendere festino. Peccatum prostrauit eum, qui ad imaginem meam factus est: corrupit opus manuum mearum: infecit decus à me confectum. Lupus deuorat alomnum meum Exularincola Paradisi. Vitæ lignum à flam meo gladio custoditur. Clausus est locus delitiarum. Errantis me miseret. Hostem capi volo. Placet vt virtutes omnes, quæ in cœlo sunt, mysterium hoc lateat, & tibi soli sit manifestum. Vade ergo ad Mariam Virginem. Vade ad animatam ciuitatem de qua loquitur propheta, Gloriosa inquiẽs, de te dicta sunt ciuitas Dei. Vade ad Paradisum meam ratione præditam. Vade ad portam Orientalem. Vade ad habitaculum verbo meo dignum. Vade ad alterum cœlum, quod est in terra. Abi ad nebulam leuem, & præsentiæ meæ illi nuncia integritatem. Abi ad sanctuarium mihi paratũ. Abi ad thalamum diuinæ humanitatis meæ Abi ad purum cubiculum ortus mei secundùm carnem Loquere in auribus arcæ meæ ratione præditæ, vt paret mihi auditus ingressum. Caue offendas, aut turbes animam virginis. Templum illud diuinum modestè adi. Prima tua vox illi gaudium afferat dicẽs. Aue gratia plena; Vt ego miserear afflictę Euę.

Genes. 3

Psalm. 87

Audit hæc Angelus, & secum, vt par erat, hæc cogitabat: Noua res hæc est, cuius intelligentia nullis verbis explicari potest. Quem metuunt Cherubin, quem Seraphin intueri non possunt, quem omnes virtutes Angelicæ comprehendere nequeunt, speciali quodã modo nunciatur eum puella virgine conuersasurus, & propriæ eius personæ præsentia significatur, immo verò ingressus per auditum ei promittitur. Qui Euam condemnauit, eius filiam glorificare tãtopere festinat? Ait enim vt paret mihi auditus ingressum. Nũquid potest Virginis vterus eum capere, qui comprehendi non potest. Verè mysterium magnum, & venerandum. Sic Angelo cogitanti: Quid, inquit, Dominus, turbaris, ò Gabriel, nouitate rei. Nonne paulò ante missus es à me ad Zachariam sacerdotem. Nonne illi Iohannis Ortũ nunciasti? Nonne incredulo sacerdoti pænã intulisti, Nonne senẽ taciturnitate mulctasti. Nonne quæ tu pronunciasti, ego rata habui & comprobaui. Nonne nuncium tuũ res ipsa consecuta est. Nonne sterilis cõcepit. Vterus paruitsterilitatis morbus discessit. Naturæ fugit inertia, Quid est quod ego non possim efficere. Cur igitur dubitas. Tunc Angelus: Naturæ, inquit, errores, Domine, corrigere, morborum nebulam dissolue-

Luc 1.

re,

re, membra mortua ad vitalem vim reuocare, naturæ præcipere, vt liberos gignat, à certis membris sterilitatem remouere, senescentem stipulam ad viridem formam reducere, terram infœcundam statim efficere manipulorum matrem, solitum est tuæ virtutis opus.

Gē. 21. 25 Testis est Sara, tum Rebecca, post autem Anna: quæ cum graui sterilitatis

1. Reg. 1. morbo laborarēt, abs te liberatæ sunt. Virginem verò sine viri congressu parere, superat naturæ leges, & præsentiam tuam in puella decenciat, vt quē cæli terræq; termini non capiunt, virginis vterus comprehendat. Quomodo, inquit, Dominus, me tabernaculum Abrahæ potuit continere? Quoniam, inquit, Angelus hospitalitatis

Gen. 18. pelagus habebat. Verùm illic ò Domine, te conspicuum Abrahæ præbuisti in ostio tabernaculi, & pertransisti qui omnia comples. Quomodo autem ferret Maria diuinitatis ignem? Solium

Exod. 3. tuum ardet splendore illustratum, & virgo te ferre poterit, vt non comburatur? si lęsit, inquit, Dominus, rubum ignis in solitudine, lædet omnino Mariam quoq; præsentia mea: sin ignis ille, qui diuini ignis mei præsentiam significabat, rubum potius irrigauit, quàm combussit, quid de veritate dices, nō in igne flammæ, sed in pluuiæ specie descendente?

Tunc Angelus Dei iussa facesscens, Virginem adijt, & clara voce, Aue, inquit, gratia plena: Dominus tecū. Non est amplius diabolus contra te. Vbi.n. prius hostis ille vulnus inflixit, illic medicus adhibet medicamentum. Vnde mors ingressus principium habuit, inde sibi vita aditum patefecit. Per mulierem mala fluxerunt, per mulierem emanant bona. Aue gratia plena. Ne te

Epiteta illustria S. Maria. pudeat, quòd mulier causa damnationis extiterit. Tu .n. Iudicis, & redemptoris mater extistes. Aue gratia plena quæ mundi paries saluatorē Aue gratia plena, genitrix vitæ, quæ mortem delebit. Aue, animatum Dei templum. Aue, cæli pariterq; terræ domicilium. Aue naturæ illius, quæ comprehendi nō potest, amplissimum habitaculum.

Per hanc adest, clarissimi, ægrotantibus medicus in tenebris cōsidentibus: Illuxit Iustitiæ sol, tempestate iactatis factus Ancora portusque tutissimus, Deo inuisis, & inimicis reconciliatio, captiuis redemptio, in bello versantibus munitissimum propugnaculum: ille nimirum, qui est pax nostra. Qua Ephes. 2.
quidem pace vtinam detur nobis frui, per gratiam eiusdem Dei nostri Iesu Christi: cui gloria, & Imperium, cum Patre, & Sancto spiritu in sęcula sęculorum, Amen.

VITA S. HERMELANDI Nouiomagensis, primi Abbatis Anstren.

Ex ea quæ est apud Surium Obijt anno Domini 690.

Ermelādus apud Nouiomagenses nobilissimis ortus parentibus, cum maximā sui spem, admirabili quadam ingenij dexteritate commoueret, à parentibus literarum studijs traditus est. Ibi tum ille omnes coætaneos tanta discendi celeritate anteeessit, vt parentes non mediocriter laudibus eius, quæ in ore omnium versabantur, delectati, à scholis abductum regio ministerio deputarent. Sperabāt enim, vt hac ratione non modò parentes adæquaret, sed longo etiam interuallo gloria superaret. At vir Dei Christi amore ebrius, animi nobilitatem, carnis nobilitati longè anteferebat, & assidua mente, & cogitatione quomodo se aliquando terrenarum rerum curis extricaret voluebat. Sed nè patris imperium planè negligere, & parentum voluntatem aspernari videretur passus est se titulis, & honoribus decorari, ita tamen, vt intimis animæ medulis, Christi humilitatem retineret semper. Factus itaq; Francorum Regi Clotario à cyathis, partim amicorum precibus, partim etiam parentum autoritate, nobilissimi cuiusdam viri filiam

25. Martij

Ingenij eius fœlicitas.

Cogitur esse aulicus

Fit Regi Frācorum à cyathis.

Puella ei desponde-tur. l'iam coniugem sibi accipere coactus est. Ille quamuis à nuptijs vehementer abhorreret, animū tamē vultu egregiè rexit, donec oblata occasione modestè admodum regi se aperiret, & infimis precibus vt posthabita terrena militia ad Christi se castra transferre liceret postularet. *Petitã regē missionem.* Rex hac postulatione perculsus, hortatus est eum nè vellet ætatis florē duris pœnitentiæ laboribus cōterere, & in tanta austeritate vitā consumere. At ille nō precibus modò, sed rationibus etiā voluntati regis obuiauit, tantaq; verborū, & sententiarū virtute pugnauit, vt Rex diuino correptus timore, Dei vindictam, si diutius voluntati eius resisteret vehementer formidaret. *Monachus fit in cœnobio fontanellēsi.* Hermelādus igitur hisce vinculis solutus, statim è palatio regis ad Fontanellense cœnobium se contulit, vbi excellēti vitæ integritate, nō modò iuniores, sed illos etiā qui oēs corporis vires in diuinarū rerū contēplatione triuerant, superauit. Præerat tunc temporis illi monasterio Lābertus vir omnibus virtutum disciplinis excultissimus, qui Hermelandū, propter clarissimā virtutis indolē, quā in eo cernebat, egregiè carum habebat, & honore etiā prosequebatur, dignūq; censebat qui sacris aris admoueretur. Igitur ab eius loci Episcopo Audoeno sacerdo-*Fit presbyter.*tio initiatus, virtutū suarum splendorē clarius exhibebat. Per id tempus Nannetensi ecclesiæ Paschasius Episcopus præerat, qui pro eximia sua in Deum pietate, frequenter de monasticæ vitæ perfectione luculenta admodū oratione ad populū disserebat, multisq; rationibus, quàm vtilis, & necessaria toti prouinciæ istorū hominū consuetudo foret, declarabat. Nā quāuis non infrequēs esset ibidē monachorū habitatio, tertij tamen ordinis, vt appellabant, professio, ijs incognita erat, quæ tunc tēporis reliquos monasticæ vitæ professores longè anteibat, igitur populus Episcopi sui rationibus inductus, tertij ordinis monachos vehementer expetere, & Episcopum precibus, & pollicitationibus vrgere cœpit, vt homines pietate, & religione præstantes accirer, quorum precibus contra diuini numinis iram tuti consistere possent, & eorum pariter consuetudine ad omnem virtutis amorem paulatim traduci. Placuit hæc res Antistiti, nec mora interposita, legatos *Nannetensis episcopi ad S. Lambertum legatio.* ad Lambertum destinauit, per quos viros in omni virtutis exercitatione præstantissimos obtinere nitebatur. Lambertus habita secū deliberatione Hermelandum huic itineri delegit, eique quidnam ad pacem, & otium fratrum suorum constituendum fieri vellet, explicauit. Postremò commendata illi sanctissimæ religionis, & disciplinæ obseruantia, cum benedictione à se dimisit. Hermelandus, vt erat non modò pietate, sed rerum etiam agendarū prudentia insignis, vbi primū ad Nannetensem episcopum peruenit, summa diligentia, omnia quæ ad cœlestis vitæ in terris constituendæ quietem spectare videbantur, pertractauit, locūq; *Hermelandus locum monasterio constituendo idoneū eligit, eūq; antrū appellat.* ab hominum conspectu remotissimu elegit, cui ob id ipsum Antrum nomē imposuit. Erat altum ibi silentium, tanta tranquillitas, vt anachoreticam appetentibus vitam, mirificū eremi desiderium adferret. Nec mora, Hermelandus & loci ammenitate, & antistitis benignitate, inuitatus cōtinuò monasterij *Antrense monasterium construitur.* fundamenta iacere, & duo insigni opere templa ædificare cæpit, breuiq; multorum auxilijs adiutus, ad culmen deduxit; alterum D. Petro, alterum verò Paulo dedicauit. Rex quoq; quibuscūque potuit ornamentis cœnobium amplificauit. *Multi se adiungunt Hermelando.* Interea cum multi eo confluerent, vt nouam fabricam curiosius intuerentur, capti admirandis virtutū maximarum exemplis, quas in Hermelando eiusq; monachis contemplabantur sese in eam societatem recepêrunt, tātaq. indies ad numerum facta est accessio, vt vix locus, alioqui amplissimus, omnes capere posset.

Visio S. Hermelandi. Nocte quadam, vir sanctus, pro sua consuetudine diuinæ contemplationi intentus, vidit Abbatis Maurenti viri valde venerabilis, animam, ducibus angelis, ad cœlos migrare. Cumque in eam diutius oculos fixisset, fratres

dato signo ad orationis studiū vocauit hortatusq; est omnes, vt deuotis precibus viri optimi, animam Deo commendarent. Contigit quandoq; virum Dei per Nannetensem pagū cum aliquod fratribus iter habere; forte eis obuiam venit Arnoldus quidam ingenti obsequentium turba stipatus. Erat enim mundi huius gloria, & diuitiarū existimatione facilè princeps. Hunc postquam vir sanctus admirabili quadā sermonis suauitate ad omnem virtutis pietatisq; rationem informasset, dixit vni è fratribus. Hactenus quidem pio ingenij nostri tenuitate huic viro illustri spiritualem ministrauimus potum, superest, vt hortante nos charitate, corporalem etiam pariter sumamus. Cui frater cum responderet, perexiguum admodū vini adesse, quod vix hemi nam mensuram excederet, vir Dei idipsum quod esset, afferri iussit, atq; de Christi benignitate confidens, expresso crucis signo, vinū ita redundauit, vt singulis singuli calices vino pleni suppeterent, nec tamen exhaustum esset. In cuius sanè præclari miraculi testimonium vascul um illud, vnde vinum fundebatur, in S. Patris asseruatur monasterio.

Vinū edita cruce augescit.

Magna erat in viro sancto prudentia, magna in regiminis sibi commissi officio moderatio. Tempus omne ita partiebatur, vt neq; fratrū curam deponeret vnquam, neq; sibi externa cura impeditus, minus cautè inuigilaret. Interdiu summo studio fratrum suorū salutem curabat, noctu totus in rerum cælestium contemplatione atq; in sanctis precibus, & hymnis & psalmis versabatur. Accidit nocte quadam cū precandi studio monasterij sui basilicas lustraret, vt in vna ex ijs extinctū lumen reperiret. Iussit igitur fratri, vt lumen extinctum suscitaret. Sed cum ille manu lucernam gestaret, & nequicquam contra venti vehementiam lumen tutari vellet, vir Domini iussit eum gradum sistere, & extenta manu edito crucis signo, lumen extinctum restituit. Et hæc quidem, quamuis magnam sanctitatis opinionē præbebāt, nihil tamen in ijs ad vitæ perfectionē adipiscendam esse prudenter putabat, sed vnica ipsius cura erat, vt quotidianis virtutum incrementis animi puritatem cumularet.

Signo crucis extincta lumen accendit.

Cum aliquando in pago Constantino res monasterij necessariò perlustraret, fuit benignè admodum à viro Launo nomine, egregiè nobili, ad prandium vocatus. Non recusauit vir sanctus, sed vt erat comis valde, & iucundus, domum ingressus bene ei precatus est. Launus summa beneuolentiæ significatione hospitē suum lætus excepit, & quamuis copia vini non suppeteret (terra enim illa botros non gignit) tamen in tanti hospitis gratiam, Liberaliter nō modò conuiuis, & amicis, sed pauperibus etiam, & peregrinis superuenientibus promi iussit. Peracto prandio, vir Dei ad ædes suas in villam Oglandam redijt. Porrò Launus postridie: num quid vini superesset, ex vxore sciscitatus est. Vxor vase diligenter inspecto, plenum illud omnino reperit, moxq; viro indicauit. Ille mirificè exhilaratus, mittit inde ad virum sanctum, simulq; certiorem eū reddit, quātò ipsum Dominus ob eius merita beneficio affecisset. Negauit vir Dei meritis suis hoc tribuendum esse, sed potius eius benignitatis studio, quo pauperibus non minus, quàm sibi consuluerat.

Humilitas S. Viri.

Erat vir Dei omnibus sanè virtutibus mirificè ornatus, nec vllis demonum insidijs in peccati vel leuissimi consensum pertrahi poterat. Non tamen malignus propterea ei insidias struere cessauit; sed nunc hos, nunc illos, ad molestias varias, viro sancto inferendas excitauit; vt si non funditus eum euertere, saltem de aliquo virtutum gradu deijcere posset. Ad hanc rem rustici cuiusdam animum improba cupiditate inflammauit, vt de ephippio viri sancti aliquid præcideret, hacq; e ratione mentem eius à tranquillitate ad impatientiam pertraheret. Et ille quidem furtum suum perpetrauit sed mox diuina vltio hominem ita seuerè corripuit, vt ta: quam ignibus in flam-

Furtū vindice diuina vltio sequitur.

flammatus conflagrare, & horrendos clamores cum eiulatu valde miserabili edere, & tertio quoque verbo Hermelandum inclamare expetit. Accessit vir Dei, & hominem scelere vinctum precibus soluit, & cibo potuq; abundè refectum incolumem è se dimisit, monuitq; nè deinceps maligno hosti assensum præberet. Eodem ferè tempore, alius quidam, stimulante cupiditate, boues sancti viri, qui onusta plaustra trahere solebant, furto abstulit. Sensit vir Dei magno se commodo destitutum, sed tamen æquo animo ferens, ad solita orationum præsidia se recepit, rogans Dominum, ut boues abacti restituerentur. Tanta verò fuit earum precum vis, vt mises ille, qui boues procul abigere moliebatur, multo confectus labore, mane ad cœnobij fores eos adduxerit. Gauisus vir Dei, recepit boues suos: porrò furem blandè castigatum, admonuit nè posthac se ab inimico dæmone in flagitium pelli pateretur: nè & hic obnoxius crimini pœnas daret, & postea apud inferos æternùm cruciaretur.

Fur diuinitus cogitur restituere abactos boues.

Iam verò cum ætas ingrauesceret, non se remissius in spirituali palestra gessit, sed aliquid potius virtutum emulandarum desiderio, ad conuersationis rigorem, quatenus quidem ferre potuit, adjicere curauit: non minimam se iacturam fecisse arbitratus, si non quotidie aliquid virtutum eius exercitijs accessisset. Itaque cum prouecta, iam esset ætate, paruum oratorium in honorem Sancti Leodegarij martyris, ad fores monasterij orientales extruxit, vbi, abdicata pastorali administratione, quam non ambitione, sed necessitate diu gesserat, facta quoque fratribus potestate alium eius loco sibi patrem deligendi, sese inclusit, vt curis omnibus expeditus liberè soli posset esse diuinæ contemplationi intentus. Adiunxit autem sibi quatuor fratres eiusdem propositi, quos vnà secum inclusit.

Oratoriũ S. Leodegarij.

Abdicat se Abbatis functione.

Porrò fratres cœnobij Antrensis, subrogarunt ei Adelfradum Abbatem, cuius electio licèt summa regis voluntate approbaretur, Hermelandus tamen diuino edoctus spiritu, eidem interesse recusauit. Nam ille paulò post oblitus se patrem esse, maligni dæmonis instinctu deprauatus, paternam functionem mutauit in tyrannidem. Nam tum sui, tum fratrum cura neglecta, rebus superuacaneis, sese dedidit, & ab interioris vitæ studijs, iusto Dei iudicio prolapsus, sola externa sectatus est. Quod vt resciuit Beatus Hermelandus acrioribus eum verbis obiurgauit, omnique contentione in eo pugnauit, vt eum ab animi fastu, quo turgebat, ad humilitatis studium, & animarum curam, quæ prima illi esse debebat, traduceret. Sed ille cum aures animumque sanctis eius monitis occlusas haberet, diuinam vltionem imminentem expectare maluit, quàm ad mentem redire. Eò enim impietatis homo ille prorruperat, vt non contentus, Christi patrimonium fratribus illis relictum, in res inutiles profundere, vt etiam alimenta eis necessaria subtraxerit, &, quod dictu quoque nefas est, sub specioso disciplinæ prætextu, carceribus flagellisque contriuerit. Hanc inauditam in monacho tyrannidem Hermelandus cum intellexisset, fratres suos, quacunq; potuit ratione consolatus, tandem ingemiscens ait. Silete fratres, silete, videbitis enim repentinum eius interitum, Nec enim vel vnius mensis spatio licebit ei lucis huius vsura frui. Ab hinc tertio die miser ille Adelfredus vidit, se in visione beati Hermelãdi scipione verberari, & eiulans cœpit velut ignibus inflammatus dirè torqueri, atque hoc modo vitam cum morte crudeli commutauit.

Adelfredus Abbas inhumanus.

Diuina vltio in Adelfredũ.

Illo extincto vnus è fratribus, Donatus nomine, consilio, & auctoritate Hermelandi, subrogatus fuit, qui summa cum laude monasterium, quoad vixit, gubernauit. Interea Hermelandus plenus dierum, & virtutum omnium splendore illustris, cum iam tempus illud à Deo præfinitum adesse intelligeret, quo ex vitæ huius miserijs ad alteram vitam vocandus erat

Moritur S. Hermelandus.

fratres iterum atque iterum ad suscepti semel propositi constantiam hortatus, sacro se Dominici corporis, & sanguinis sacramento muniuit, atque inter orationis verba spiritum in manus benignissimi creatoris efflauit. Sacrum eius corpus multis cum lachrymis in Basilica B. Pauli Apostoli conditũ est, vbi non pauci magna sanitatũ beneficia diuinitus sunt adpti.

Moritur S. Hermelandus.

VITA S. LVDGERI Primi Episcopi Monasteriensis, qui dictus est Apostolus Saxonum.

Ex ea quæ est prolixè admodum scripta per monacho: VVerthinensis cænobij, à S. Ludgero extructi. Claruit temporibus Caroli Magni Imp.

26 Martij. Patria, & parētes S. Ludgeri.

LVdgerus ex Frisia oriundus, parentes habuit prima nobilitatis gloria insignes, & fidei, & religionis sanctitate claros. Auus eius, quem Vurisignum appellabant, ex illa primùm familia Christo nomē dedit. Is Ado cognomēto, à Rege Badbodo, qui tunc Frisiæ imperitabat, ob iustitiæ defensionē exilio mulctatus, in Franciã peruenit. Sed cũ post mortem Radbodi, Carolo regnãte, Frisia Francorũ accessit imperio, ab ipso demum in patriam cum summa dignitate restitutus est. Huius filius iunior, qui Thiadgrinus appellabatur, sancti viri pater erat: mater Liafburga diceba tur. Hæc auiam ex paterno genere habebat gentilem. Quæ cum doleret filio tantum filias nasci, furore fæmineo succensa, matrem sancti viri eadem, qua nata fuerat, hora, aquis necari præcepit. Vnde cum iuxta crudelecius mandatum, situlæ aqua plenæ à mancipio, cui hoc erat iniunctum immergeretur, puella brachiolis extensis, vtraq; manu marginem situlæ apprehendit, & quibus potuit viribus reniti, nè mergeretur, cœpit. Itaq; in hac colluctatione prorsus mirabili, vicina mulier superuenit, & misericordia mota, infantulã de manu mergētis eripuit. Et quia iuxta superstitionem gentilium, semel aliquid gustantes illicitum erat necari infantes, cum puella domum festina regressa, ori eius de melle aliquid immisit: quod cũ statim ipsa sorbuisset, ab imminētis mortis periculo liberata est. Verùm postquam iam adulta ætate fœlicibus auspicijs marito iuncta esset, & virum Dei Ludgerum in vtero gestaret, casu nescio quo, tam grauiter prolapsa est, vt palus, super quem ceciderat, latus penetraret, & extremum mortis periculum, tam sibi quàm infanti minitaretur. Sed, & hoc periculo, Dei benignitate liberata, infantem fœliciter enixa est, cui in sacro baptismatis fonte Ludgero nomē impositum fuit.

Pater eius Thiadgrinus. Mater Liafburga. Crudelitas auiæ S. Ludgeri. Nota morem Ethnicum erga infantes.

Mox igitur vt pedibus insistere, & vocem in verba formare potuit, egregium futuræ sanctitatis, & eruditionis specimen de se præbuit. Interrogatus quandoq; adhuc puerulus, quid per totum diem operatus fuisset, tale fertur dedisse responsum: Ego die tota aut libros composui, aut legi, aut scripsi. Inquisitus vlterius quis eum docuisset; Deus, inquit, me docuit. Profectò admirãda omnino in tantillo pectore doctrina. Hoc enim verbis illis dixisse videtur: Cur me interrogatis quis me docuerit, quasi quisquam alius singulos doceat, quàm Deus. Nisi enim Deus mentem intus erudiret, labore forinsecus homo proficere non potest. Verũ vbi cum ætatis processu scientia simul cum meritis in Ludgero accreuit, nè qua ignorantia laberetur obnixè à parentibus, viro alicui in sacris literis erudito, se tradi postulauit. Parentes plurimùm gauisi cum Georgio cuidam literatum sciẽtia, & morum probitati insigni (qui ea tempestate Traiectinæ sedi in gradu presbyterij præsidebat, & sancti martyris Bonifacij successor erat) commendarunt. Apud quem breui temporis spatio eos in literarum scientia & optimis disciplinis progressus fecit, vt nihil præter cœlestia, & æterna medita-

Nota mirabile paruuli responsum. Traditur Gregorio presbytero in disciplinam.

meditari posset: Itaq; rebus huius mũdi valere iussis, se totũ in Traiectensi monasterio Dei seruitio mancipauit.

Eo tempore in Anglia summa quadam scientiæ, & maximarum artium cognitione admirabilis florebat Alcuinus. Ad hunc igitur Ludgerus, vt mentem excellentiori literatura expoliret, simulq; vt sacris ordinibus in Anglia initiaretur, contendit. Gregorius enim presbyter tantùm, cathedræ Episcopali præsidebat. Vbi primò annum vnũ in studiorum curriculo summa diligẽtia exegit; deinde tres continuos cùm dimidio ea diligentia apud Alcuinum annos collocauit, vt nihil ei vel ad totius scripturæ intelligentiam vel ad monasticæ disciplinæ perfectionem deesse videretur. Domum igitur ad suos reuersus incredibilem omnibus voluptatem attulit. Erat tunc Gregorius ætate, & laboribus cõfectus, adeo vt morbis oppressus è vita excederet, & Albricum nepotem successorem relinqueret. Is vnico Ludgerum affectu diligebat, & quia ipsius prudentiæ, & pietati plurimùm tribuebat, statim ei animarum curam in Dauentriensi parochia commisit. Suscepit eam prouinciam confidenter, & quia auditione perceperat Lebuinum olim in ea vinea laborasse, & beato agone consumptum in ecclesia à se quondam constructa, sed Saxonum feritate funditus euersa quiescere, cæpit summa diligentia beati viri corpus inquirere, eoq; nõ inuento, collapsa tẽpli fundamenta erigere. Sed accidit dũ iactis fundamẽtis parietes erigere pararet, vt nocte quadam Lebuinus ei appareret, & ad constantiam suscepti operis excitaret. Qua visione mirificè consortatus Ludgerus, non dubitauit deorum fana, & diuersa idolorum simulachra, quæ in Frisia apud omnes summo in honore erant, cum ingenti capitis sui periculo demolire, & Christi Euangelium constanter eis annunciare. Eo tempore Diaconi adhuc officio fungebatur, sed Albrico pontificatus ordinem sortiente, presbyterij ab eodem gradum suscepit, simulque Ecclesiæ doctor

Ludgerus Alcuino in Anglia annos tres vniuersũ quatuor adhæsit.

Albricus succedit Gregorio.

S. Lebuin' apparet Ludgero.

Ludgerus demolitur fana in Frisia.

in pago Ostrache constitutus est.

Ea tempestate Dux Saxonum VVindexindus grauissimum Frisiæ bellum intulit, omniaq; cædibus, & incendijs miserè compleuit. In hac perturbatione Ludgerus cum neq; martyrium, quod optabat mereretur, neque vllum suæ prædicationi locum, cunctis vnanimiter resistentibus, dari videret, cedendum tempori ratus, Romàm ad Leonem Pontificem se recepit, à quo benignè admodum habitus est, suaq; singulari eruditione, & eximia morũ probitate effecit, vt Carolo Magno innotesceret, summamq; apud eũ existimationẽ consequeretur. Carolus autem vehementer eius sanctitate delectatus, plurimumq; eius prudentiæ tribuens quinque in Frisia pagos ei, & insulam vnam quam Bant appellant, commisit. Hos vir Dei, & verbo, & virtute aggressus ab infinitis dæmonum erroribus perpurgauit, effecitque vt eum multi Christo nomina darent, statim inter primos princeps ipse crederet, & Landricum filium suum ei de fonte leuandum offerret. Quem vir Dei postea sacris imbutum literis etiam presbyterũ ordinauit. Igitur cũ huiusmodi quotidie operibus, & apud Deũ suæ sanctitatis meritũ augeretur, & apud hoĩes fama eius magis magisque cresceret, etiã Nortmannos euangelizandi gratia adire cogitauit, sed impij regis mandato prohibitus, Saxonum Occidentalium, qui ad idololatria ad Christum recenter cõuersi fuerant, curam suscepit.

Quodam tempore cum euangelizãdi gratia vir Dei Ludgerus ad quandã in Frisia villã nomine Helgunerde accessisset, inter alios qui illuc ad audiendũ eũ confluxerant, quidã etiam cęcus aduenit. Pro cuius illuminatione eũ multi virũ sanctũ orarẽt, vt suis precibus eã à Dño obtinere contenderet; ille de animæ magis quã corporis lumine solicitus, quæsiuit, ex eo, vellet ne pura oris confessione crimina omnia expiare, & salutarem pro ijs pœnitentiã peragere. Respondit miser se ad integrã peccatorũ suorũ confes-

VVindexindus Dux Saxonum.

S. Ludgerus venit Romam.

Ludgerus præficitur Frisijs.

Multi credũt i Chri stũ, & ipse princeps.

Rex Nortmannorũ, (quos hodie Noruegos vocãt) non admittit S Ludgerum.

Caecum illuminat. sionem paratum esse. Nec mora, altera die cum summa doloris testificatione crimina sua confessus, & animæ, & corporis salutem consequutus est. Monuit tamen vir sanctus nequid sibi eo in opere assriberet, sed totum Christi Saluatoris gratiæ, & benignitati acceptum referret.

Erat in quodam diœcesis eius loco Billerbeki mulier quædam valde nobilis, sed incestis nuptijs infamis, quæ vt ab infamiæ nota, & æterno animæ periculo solui posset munusculis, & donis sanctum virum aggressa est. Misit enim die quodam testeum pretiosissimi mellis vas plenum, quod vir Dei nullo modo recipere voluit, asserēs se participare non posse, quæ se illicito connubio alienam ab ecclesia fecisset. *Respuit oblatum munus ab incesta.* Hac igitur via frustra tentata, mulier plerosq; ex discipulis eius aduocauit, ijsq; præfatum mellis vasculum tradens rogauit vt viro Dei persuaderēt, vellet eam à peccatorum nexibus clementer soluere. Illi cupiditate ducti, mel, Episcopo nesciente, suscipiunt, & quia alium vbi reconderent locum repentè non inueniebant, subtus altare linteis vndique coopertum illud locauerunt. Iamq; aderat tempus quo res diuina peragenda erat, & ecce ad primum orationis initium vas illud crepuit, & melle effuso minutatim desciſum est. Itaq; melle per terram fluente, & mulieris iniquitas, & Ludgeri sanctitas omnium ore celebrata est. *Nota miraculum.*

Villa est in pago Sudergo, quę Alna nuncupatur. Ad hanc dum magno studio diœcesim suam peragrans, venisset, pauper quidam luminibus orbatus accessit, illoq; ad mensam sedente magnis vocibus misericordiam viri sancti implorauit. Exijt festinus Diaconus, cuius id officij erat, vt stipem petentibus cibum potumq; benignè porrigeret. Sed pauper ille reiectô cibo aliud sibi necessarium esse dixit: Nummum igitur ei tradidit. Sed & illum accipere recusauit. Diaconus igitur non intellecto quid postularet, dimisso illo in domum regressus est. Porrò ille foris relictus iterato clamore misericordiā implorauit. Tunc Episcopus miserum ad se introduci iussit, & quæ tanti clamoris causa esset, quęsiuit: Respondit ille, Fac vt videā, obsecro te pater, per amorem Dei. Quo dicto, integrum oculorum lumen protinus recepit, lætusq; inde abijt. *Vide rem admirandam.*

Quodam tempore cum per Hassiā iter haberet vidit in campo quodam hominem quendam atrocissimo supplicij genere mactatum. Furti namq; reus quo per fraudem VVindexindi Saxonum Ducis caballos auerterat, tali mortis generi adiudicatus erat: vt in campo ad stipem ligatus iactatis in eū sudibus præacutis necaretur. Quo facto corpus exanime in campo relictum miserandum valde trāseuntibus spectaculum præbebat, Ludgerus autem comperto, quòd Christianus fuerat, sepulturam ei à VVindexindo impetrauit. Interim dum fossa à libitinario pararetur, discerpta totius corporis membra colligi, & summo studio foueri iussit, statimque non sine ingenti astantium stupore, qui mortuus putabatur respirare cœpit. Deinde à fossa ad Episcopi tentorium reductus, pontaque refectus integram membrorū sanitatem breuissimo temporis spatio recepit. Fertur eo in loco lapidea crux ab incolis erecta in huius miraculi monumentum ad nostra ferè tempora perstitisse, & campum illum à nomine viri ipsius, qui Buddo appellabatur, Buddonsfelt vocatum esse. *Nota genus supplicij.* *Excitatur homo omnibus membris dilaceratus.*

Oppidum est in Saxonia, cui nomen Meppea, in cuius vicinia, dum sacer Antistes Frisiam peragraret, aspexit vulgi Concilium die ipsa Dominica congregatum. Quare admiratione detentus, misit eò Diaconum, vt causam conuenticuli, tali die facti cognosceret. Intellexit autem reo cuidam suspendium parari. Nec mora, coacto gradu eò contendit, & blandis eos verbis affatus, hominem illum sibi concedi postulauit, aut si scelus supplicio dignum commisisset, in alium illud diem reseruarent. Illi spreto episcopo, mortem illi accelerabant. Obtinuit tamen vir sanctus, vt lice-

xet sibi cum homine verba, de æterna salute facere. Facto sermone, & confessione, quæ ad animum expiandum pertinebat, ritè peracta, homo in patibulum sublatus est. At verò vespere illius diei, cum Antistes sex, ab eo loco milliaria peregisset, venit ad illum homo ille, qui iam omnium opinione exspirauerat: Mirantur vniuersi, & stupore oppressi quasi ab inferis excitatum intuentur. Quibus ille rem ex ordine pandere cœpit. Ego, inquiēs, dum episcopo à me digresso in patibulum traherer, vidi duos incredibili decore viros à latere episcopi equitantes, quorum alter ad me festinè rediens, nescio quid mihi pendenti supposuerit ita, vt quasi pedibus insistēs, dolorem prorsus nullum sentirem, donec his qui me suspenderant hinc illinc dispersis, eiusdem auxilio solutus sum, solutoque vestris insistere vestigijs, & episcopo pro concessa vita gratias agere imperauit, quàm ipse, dum à fatuis contemneretur, à Domino impetrarat.

Homo suspēsus mirabiliter liberatur.

Mira sunt hæc.

Interea assidua illi construendi monasterij cura in VVerdena viuebat. Erat ibi nemus quoddam arborum opacitate, & arbustorum densitate vndique conclusum. Ibi fixis tentorijs, primo mane arbores diruere, & locum ponendis ædificijs expurgare, si qua facultas daretur, disposuit. Sed operarij, lustrato diligenter nemore, spem omnem prorsus abiecerunt, negantes humanis viribus fieri posse, vt locus ille construendis ædificijs idoneus redderetur. At Episcopus cum se à suis relictum, & humana ope destitutum cerneret, se totum ad precandum Dominum comparauit. Cumque orationem in multam noctē protraheret, cognouit per spiritum à Deo se exauditum esse. Igitur domum suā, cunctis vt putabat ignorantibus, rediens, mox cœlum crebro fragore intonuit, tantamque tempestatis, & turbinis vim excitauit, vt ventorum impetu annosa radicitus arbusta strauerit, locumque construendo cœnobio valde opportunum præbuerit. Tunc animus ædificandi cunctis additus est, magnaque celeritate opus à fundamētis ad culmen perductum.

Vir sctūs precib suis nemo euertit, vt sit locus construēdo monastio.

Post hæc leni corporis infirmitate correptus, tempus sibi à Deo præfinitum adesse intellexit, quo corporis ergastulo soluendus, & beata immortalitatis gloria donandus erat. Cuncta igitur, quæ ad iter hoc necessaria videbantur, summa diligentia curauit. Assiduis precibus, & hymnis ad cœlestis patriæ amorem se excitabat. Sacros codices sine intermissione sibi prælegi fecit, nec interim commissas sibi oues neglexit, sed pridie quàm ex hac vita migraret, duas luculentas sanè doctrina ad plebem conciones habuit, missamque singulari deuotione peregit: atque hoc modo rebus omnibus, tam quæ ad animum expiandum, quā quæ ad Ecclesiæ statum stabiliendum necessariæ erant, procuratis, spiritum suauiter creatori suo reddit. Funus cū multis omnium lachrymis in monasterium à se constructum, quod VVerdena appellatur inductum fuit. Corpus autem tricesimo secundo ab obitu eius die, quo ex Monasteriensi ecclesia ad monasterium delatum fuit, non modò ab omni corruptione alienum: sed tanta etiam odoris fragrantia plenum inuentum fuit, vt omnes ad eius sanctitatem debitis laudibus celebrandam vehementer impelleret.

Exercitia agonizātis.

Reddit spiritum.

Corporis incorruptio, et fragrantia.

Fuit in pago Nordgoa, Irmingerus quidam, qui cum iuuentutis suæ florem in S. Ludgeri seruitio triuisset, lumen oculorum amisit, & tredecim annis miseranda hac cæcitate laborauerat. Postquam autem Ludgerus carne solutus fuit, nocte quadam huic cæco apparuisse dicitur, atque serio mandasse, vt ad VVerdenense monasterium contenderet, fore, vt ibidem amissum oculorum lumen Dei benignitate reciperet. Et vt ei certiorem spem salutis faceret, animumque ad Dei misericordiam magna fiducia implorandam, adderet, hoc ei signum ostendit: quòd locus cutis quem apprehenderat, alium à reliqua carne colorem assumpserit. Mane facto sum-

S. Ludger apparet cæco.

Cæc⁹ illuminatur. ma celeritate cô, quo iussus fuerat, côtendit, & nocte sequenti in precibus exacta pristinum lumen plenè recepit. Eadem nocte paralytica quædam coram sepulchro sancti viri opem eius supplici voto postulauit: quæ etiam sanitati pristinæ restituta est.

Hilderadus diaconus qui in VVerdenensi cœnobio Christo famulabatur eum puer adhuc literis operam nauaret, in morbum incidit, ex quo poples eius, contractis neruis, ita incuruatus fuit, vt tibia fœmori iuncta, præter insignem deformitatem, ingentem etiã miseriam, ei relinqueret. Hæc calamitas patrem eius Sigebertum (qui magno pietatis studio ductus, eidem Christi seruitio se totũ addixerat) sæpe cruciabat. Vnde varia frequenter cum fratribus, de sanitate filio restituẽda côsilia agitabat Interea nocte quadã Ludgerus Hilderado per visionem apparuit, & verbis asperis ab ope à medicis imploranda deterruit; posttemò de animi leuitate, & inconstantia vehementer increpauit, atq; hoc modo abscessit. *S. Ludger⁹ apparet Hildera'o diacono cô tracto.* Altera autem die vespertinis laudibus peractis domum illam, quæ infirmis ad sanitatem recuperandam deputata est, intrauit, & ecce graui prolapsione, diuino, procul dubio, nutu, in terram corruit, ruptisque, qui exaruerant, cum sonitu neruis, sine aliquo dolore sanus, & incolumis erectus est. *Côtractus subito fit sanus.* Tum ille manus in cœlum têdere, & Dei bonitatem, in seruo suo Ludgero, magnis verbis prædicare. Plurima alia admirandæ virtutis opera à viro sancto edita leguntur, quæ nos studio breuitatis ducti, referre omittimus. Hæc duo de annua eius celebritate agenda, miracula silentio prætetire non possumus.

Fertur fuisse vir quidam cui nomẽ Dindo, qui cum, & in vita, & in morte sanctum Ludgerum incredibili amore prosequeretur, statuit illi annuos honores deferre. Itaq; ad VVerdinense monasterium venire, & beati viri memoriam maximo deuotionis studio frequentare consueuerat. Sed nè crebrior eius accessus fratribus molestiam inferret, suos cum annona homines, qui suis suorumq; vsibus necessaria pararent, præmittere solebat. Necdũ annua sanctitatis eius memoria à fratribus colebatur. Accidit autem, vt die quodam, qui eius natalitio sacer esse debebat, coquendæ ceruisię, epulisque parandis intenderent, sed (quod dictu mirum est) ligna in ignem missa stipularum instar momẽto temporis deuorabantur. Deinde alia post alia igni immissa nullã vim afferre potuerunt. *Nota mira quaedam.* Cum tamen operi nihilominus instarent, & summa contentione vt ceruisiæ cocturam perficerent laborarẽt, tandem oleum, & operam se perdidisse doluerunt, adeo vt ceruisia tantis sumptibus, & sudore parata, gustu nimis amara, effundi debuerit. Ita euidenti iudicio compertum fuit, hunc diem diuinis laudibus in Ludgeri nomine consecrandum esse. Anno igitur sequenti cum natalis eius celebritas superueniret, visum est fratribus monasterij VVerdensis, totum illum diem, intermisso opere, diuinis laudib. mancipare, alijs interim, vt par erat, libertate concessa. Sed cũ plurimi ex vicinis, exẽplo monachorum, excitati, simili deuotionis studio ducerentur, quidam verò operib. suis insistendum satius esse ducerent, contigit vt fractis aratris nihil proficerent. Vnde quidam Benno nomine furore, & amentia præceps, aratro vtcunque restaurato, crebris boues stimulis ad arandum impulit. *Vide hic miraculũ de feriãda eius solennitate.* At illi insania effeati, disruptis loris, & iugis, syluas petierunt, nec ante sanè capi potuere, quàm ipse cum reliquis ad S. Ludgeri memoriam veniens, suæ temeritatis, & contemptus culpam confessus, fratrum pro se orationem supplex impetrasset.

VITA S. PATRIS
Nostri Isaaci, qui fuit vir Dei.

Ex ea quæ est per Metaphrasten.

POst venerandæ, ac viuificæ Crucis Domini nostri Iesu Christi inuentionem *27 Martij*

Persecutio Valentis tionem. Valens imperio potius, cùm summus esset Arrianæ hęresis fautor, grauissimam in Ecclesia Dei persecutionem excitauit. Et quidem inaudito quodam animi fastu sese ostentans, tēpla alia solo æquabat, alia sacerdotibus, vel exilio, vel morte mulctatis, in stabula redigebat. Erat eo tempore ingens apud veros Dei seruos luctus, & lamentatio, omnisq; melioris cōditionis spes penitus illis præcisa erat: cùm Isaacius quidam Dei spiritu plenus, & monachus virtutum maximarū splendore insignis, assiduis precibus, & lachrymis diuinā opem contra tyrannidem Imperatoris implorabat. Nec dubitauit post assiduas, & præclara oratio num certamina, ipsum Imperatorem totius impietatis caput aggredi.

Eo tēpore Barbari apud Danubiū, copioso admodum milite, bellum aduersus Imperatorem mouebant, & ad regiā vrbem totis viribus aspirabant, & prædas interim ingentes agebant. Imperator quoque simili studio exercitum coegit, vt hostem, antequam maiores vires sumeret, virtute sua opprimeret. Cùm igitur ad bellum properaret, Isaacius ei occurrit, & talibus eum compellasse verbis dicitur: Tu, ò Imperator, si fœlici marte cum hoste tuo confligere vis, orthodoxas prius Ecclesias restitue. *Isaacij ver ba ad Imperatorē.* At ille virum sanctum ne responso quidem dignatus gradum accelerauit. Cui rursus Isaacius: Aperi, inquit, Imperator, orthodoxorum ecclesias, & bellum ex animi sententia conficies, saluusq; cum insigni nominis tui gloria domum redibis. Ad has voces Imperator constitit, coactoque consilio, rem consultatione dignam iudicauit. Sed Præfectus, qui pestiferæ Arrianorū sectæ facilè princeps erat, tāta vi restitit, vt Imperatorem ad supplicium viro sancto inferendū impelleret. Nō tamen potuit Isaaci animus, & ecclesię totius, & Imperatoris ipsius salutis, amore vehementer inflammatus, Præfecti malitia adeo frangi, vt nō tertiò Imperatorem à peste, in quā ruebat, blandè reuocaret. Paucis itaq; diebus interiectis, Imperatorem proficiscentem rursus assequitur, arreptoque equi ipsius freno, constanter eum hortatus est, vt ablatam ecclesiæ pacē restitueret, seque ab imminente exitio eriperet. At ille mente in scelere obdurata persistens, virum sanctum eott pi, & in locum quendam, horribili spinarum densitate obsitum, proijci iussit, vt ibi auxilio omnium destitutus inter horrenda supplicia animam ageret. *Valens iubet Isaacū in spinas iactari.* Sed fuit ei pro humano diuinum continuò oblatum auxilium. Angelorum. n. ministerio, (qui numero tres, cādidis induti vestibus ab eo visi sunt) planè incolumis restitutus fuit. *Liberatur ab Angelis.* Tunc vir Dei incredibili gaudio perfusus, cum lachrymis Deo gratias egit; sumptaq; maiore, quàm ante habuerat, fiducia, iterum se Imperatoris conspectui obiecit. Imperator eo visoobmutuit. Existimabat enim iam eum supplicij atrocitate consumptum, exspirasse. Cui vir sanctus vultu intrepido: Tu quidem, inquit, ò Imperator interitum mihi, spinarum aculeis, machinatus es, sed clementissimus Deus, cuius ego legatione apud te fungor, per Angelos suos ab omni cruciatus periculo me eripuit. Quamobrem audi me, & noli te mente furibunda in pestem sempiternam pręcipitem dare. Si libertatem orthodoxis restitueris, clarissimam de hostibus tuis victoriā consequeris, sin verò salutaria monita contemnere pergis, ab hostibus Vulcano sacrificium fies.

Hac dicendi libertate vehementer commotus Imperator, vinctum eum Saturnino, & Victori Senatoribus custodiendum tradidit; vt bello ex animi sententia quemadmodū sperabat, confecto, crudeli vindicta animi sui perturbationem sanaret. Sed miser cæco impetu in pestem ruens eūdem omnino finem, quē vir sanctus prædixerat, sortitus est. Nam vt commisso prælio fusus fugatusq; ab hoste fuit, latebras cum suo præfecto in quodam stabulo quæsiuit. Sed cum quorundam iudicio illic eū latitare Barbari comperissent, flāmas in stabulū cōiecerunt, viuumq; horribili incendio combusserunt, atq; *Valens ignibus concrematur.*

hoc suæ impietatis iustum à Deo præmium consequutus est. Successit autē huic Theodosius vir fidei, & religionis studio præclarus. Saturninus verò & Victor, quorū custodiæ vir sanctus à Valente traditus fuerat, statim enim non modò vinculis liberatūt, sed summo etiam tanquā prophetam, honore prosequuti sunt. Et quidem postquā Constantinopolim (in qua ciuitate Theodosius Imperator sedē elegerat) peruenerunt, pia inter se contentione certaban, vter eorum viro sancto domum ædificaret. At ipse cognita eorū contentione, & grato obsequio: Audite, inquit, me serui Christi: Quādoquidem conferendis indigno mihi beneficijs inter vos certatis, & domicilium mihi erigere vultis, eius ego domum gratissima voluntate acceptabo, cuius in ædificando maior diligentia enituerit. Vterq; igitur summo studio ei gratificari voluit. Saturninus tñ qui extra muros ædificabat Victorem, & diligentia, & industria anteuertit, & domicilium duplici cōtignatione cōstructū ei tradidit, in quo vir sanctus admirabili sanctitatis opinione reliquū vitæ cursum exegit. Quotidie, vel ingentem hominum turbam pietatis studio ad se confluentem singulari humanitatis rōne excipiebat, eisq; æternæ salutis monita, mirabili quadam dulcedine, tradebat, vel ciuitatem ingressus luculenter de rebus diuinis ad populū disserebar. Quòd si sermone diutius protracto portas ciuitatis clausas fortè inuenisset, signo Crucis in Christi nomine edito, sponte eas reserabat. Ab homine paupere vel calamitoso faciem suam nunquam auertit, quin ēt, si nihil quod tribueret, ad manus haberet, veste se nudabat, eamq; valde benignè egēti largiebatur. Nunquam ita lætitia elatus fuit, vt grauitatem, cum suauitate tamen mirabili coniunctam, abijceret. Nunquam tristitia ita oppressus, vt aliquid de animi serenitate remitteret. Erat sanè homo angelicis planè virtutibus ornatus.

Valēti succedit Theodosius.

Saturnin⁹ & Victor volūt Isaacio domū ædificare.

Signo Crucis portas aperit.

Cum tempus à Deo constitutū adesset, vt mortalitatis ergastulo soluendus ad sempiternam gloriam transmigraret, vocatis in vnum fratribus luculenter admodum de Christianæ fidei mysterijs eiusq; dignitate disseruit omnesq; inflammato in Deum amore hortatus est, vt viriliter ad extremū vitæ spirituum pro ea quam à Deo gratis acceperant, fide decertarent. His dictis se suosq; pia oratione Deo commendans spiritum suauiter efflauit. Fuit funus cum multis lachrymis in templum S. Stephani Protomart. illatum, & sanctæ atq; preciosę eius reliquiæ in sacro altari collocatæ. Migrauit ad Dñm 6. Kalend. April.

Animam efflauit.

VITA S. RVPERTI PRIMO Vangionum, deinde Salisburgensis Episcopi fideliter conscripta per R. P. Laurentium Surium. Floruit temporibus Childeberti secundi Regis Francorum, & Theodeberti eius filij. Hic Bauariæ Apostolus dici meruit.

VM Rex Childebertus apud Francos regnaret, Anno secundo regni eius, sanctissimus Christi Confessor Rupertus apud Vangiones Episcopi fungebatur officio, is genus suum ad Reges Francorum referens, tantam carnis nobilitatē, & pręstantiam, fide & pietate in Deum eximia miriceè illustrauit. Cuius si quis virtutes compendio nosse velit, erat multa animi mãsuetudine, integra corporis pudicitia, & castitate, cum colūbina simplicitate serpētis obtinēs prudentiam, in laudibus Dei deuotus, consilio prouidus, in ferendis iudicijs iustus, plenus sancto spiritu, à dextris, & à sinistris præclarè virtutū armis munitus, gregi suo optimè viuendi seipsum formā exhibens, quod sermone docuit, vita & factis declarans: corpus assiduis vigilijs perpetuisque ieiunijs macerans, operū misericordiæ valde studiosus, adeo largus, & benignus in inopes, vt dū illos foueret beneficijs, seipsum ad inopiā redigeret, atq; hoc solūm

27 Martij

Catalogus virtutū S. Ruperti.

solùm suum esse putaret, quod in miseros, & egenos contulisset.

Fama autem sanctitatis eius nō modò per vrbes, sed etiam regiones vulgata, permulti ad eum illustres confluxere viri, non solùm è vicinis sed etiam longinquis populis, vt eius sanctissima doctrina imbuerentur, & Catholicæ Religionis ex illo purā cognoscerent veritatem, vel certè etiam ab eius sacro ore in rebus duris, & asperis, salutarem haurirent consolationem. Et multi sanè illius opera ab hostis antiqui laqueis sunt extracti, & in viam salutis æternæ perducti: Porrò homines impij, & hæretici, qui tum non pauci apud Vangiones vilebantur, virum sanctum non ferentes multis cum supplicijs affectum, & virgis ignominiosè cæsum, ab oppido cū magna iniuria expulerunt. Sunt qui scribant Beringerum, Regium comitem, quem alij Betcharium vocant, viro Dei succensum, eum ita inhumaniter tractasse, maximè quod is Beringerus Arrianis faueret. Verùm hac occasione maiora pietatis lucra viro Dei accesserunt. Nam per id tempus Theodo, Bauarorum Dux inclytus, audiens famam hominis Dei, itemq; sanctitatem, & miracula, quæ per eum Dominus efficiebat, magno eius videndi desiderio accensus, misit quosdam ex viris primarijs, qui eum obnixè precarentur, vt Bauarorum regiones dignaretur inuisere, & eis sanctæ fidei viam explicare. Vt autem vir sanctus legatorum tum præstantiam tum preces didicit, non ignorans diuinæ prouidentiæ moderatione istud geri negotium gratias egit præpotēti Deo, quòd sedentibus in tenebris & vmbra mortis, verum vitæ lumen Christū Iesum filiū suum impertire percuperet. Itaq; cum legatis, illis quosdam ex presbyteris suis ad Ducem præmisit, nec multo interiecto temporis spatio ipse eos subsecutus est. Quod vbi ad Ducis notitiam perlatum est, ingenti ille perfusus gaudio, cum proceribus suis processit obuiam sancto viro, & in oppido Ratisponensi cum summa alacritate excepit.

Multi ad eum confluunt.

Casus virgis Vormaciæ cæditur.

Theodo Dux Bauaria.

Porrò Sanctus Rupertus indictis ieiunijs, de cœlestibus mysterijs Ducē instituit, & in vera fide cōfirmauit, effecitq; vt dæmonum cultui prorsus renunciaret, & postremò in nomine sacrosanctæ Trinitatis Baptizauit: neq; illum duntaxat, sed cum illo pariter viros primarios, & non exiguam populi multitudinem, nobiles simul, & ignobiles; qui omnes laudabant mundi redēptorem, qui ipsos de tenebris in admirabile lumē suum vocare dignatus esset. O verè beatum Pontificem, per cuius sermones illuminata sunt peccatorum tenebris obnubilata pectora, & arentia infidelīū corda vitæ fontem sitierunt. Iam verò vndis salutaribus abluto Duce simul ac populo, eiusdem principis permotus precibus S. Rupertus, conscensa naui per Danubium descendens, vicis, & castellis Euangelium Christi libera voce prædicauit, atq; ita per Noricos proficiscens, in inferiorem vsq; Pannoniam peruenit. Lumē fidei, ipse lucerna illustris, & super Cādelabrum posita, passim omnibus inferens. Inde iā pedestri itinere reuertens Laureacum venit, vbi multos à dæmonum cultu abstractos baptizauit, complures etiam, varijs oppressos morbis in Christi nomine sanitati restituit.

Theodo Dux Baptizatur cū multis.

Laureacū

Inde Laureaco digressus, vbicunq; ethnicismum magis feruere cognouit, eò intrepidus accessit, dissipans idola, & accuratè omnibus exponens Christi Iesu Domini nostri diuinitatem pariter, & humanitatem, siue incarnationem, vt vnus idemq; verus Deus, & homo verus esse crederetur ante Luciferū à patre Deo verus Deus genitus, in fine sæculorum humanæ salutis causa ex virgine matre verus homo natus qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Cum autē ad preces Ducis Theonis, & populi, vir Dei locum deligere vellet, vbi sedes Episcopi constitueretur, ad lacum Vvallersee (quem textus historiæ huius lacum Vvallarij vocat) ædē Pontificiam primò extruxit atque in honorem beatissimi Apostolorum

Psal. 109.

Iohan. 1.

Iuuauium instaurat S. Rupertus.

principis Petri templum ædificauit, & dedicauit ad Iuuatium fluuium, vbi olim Iuuauium vrbs fuit, quæ priſcis temporibus extructa mirabiliter, inter Baioaricas vrbes clariſſima eminebat, ſed tum deſtructa, raro iã habitata ciue penè collapſa, & virgultis operta videbatur. Cernens aũt vir Dei locum illum non importunũ eſſe Cathedræ Põtificiæ, quippe inter montoſa loca ſitũ, & à vulg. ſtrepitu remotum, eum ſibi à Duce Theodone dari petijt, & ſummo ſtudio inſtaurauit, & ſancti Petri Eccleſiam quã ædificarat, clericorum miniſterijs, & rebus neceſſarijs, liberalitate fretus eiuſdem principis, magnificè inſtruxit, & auxit.

Hac ferè tempeſtate quidam viri boni ſancto Antiſtiti non ſine multa admiratione retulerunt, in ea eremo, quæ tunc quidem certũ non habuit vocabulum, nunc aũt Bonguoni dicitur, cœleſtia quędam ardentium lucernarum terq; quaterq; ſe conſpexiſſe prodigia, & odores eximiæ ſuauitatis hauſiſſe. Cum autem his auditis cuncti obſtupeſcerent, Sanctus Epiſcopus Domingum, venerabilem presbyterum ſuum, eò miſit, rei huius veritatẽ accuratè exploraturum: addiditq; illi crucem ligneam quam ſua manu benedixerat, iubens vt eam illo in loco ſtatueret. Itaq; Domingus, vbi eò peruenit, in ipſis noctis initijs, cum Religioſis, qui ei aderant viris, cęlitus deſcendere vidit luculẽtas lucernas, totamq; illam regionem inſtar ſolaris radij illuſtrare. Hanc autem viſionem, cum admirabili odoris ſuauitate cõiunctã tribus cõtinuis vidit noctibus: moxq; in eodem loco ſacratam defixit crucẽ, extructoque ſuper illam tuguriolo, ad ſanctum Rupertum regreſſus eſt, cui cum rem totam expoſuiſſet, ille, communicato cum principe Theodone conſilio, ad eremum illam profectus eſt, cernenſq; poſſe locum humanæ habitationi accommodari, cœpit annoſas extirpare quercus, & denſam ſyluam in campi planitiem redigere, templumque cum ſeruorum Dei domicilijs ſiue habitaculis exædificare.

Crux lignea à S. Ruperto benedicta.

Per id tempus Theodo princeps aduerſa correptus valetudine, cum ſibi propè adeſſe ſentiret ſupremum vitæ tempus, Vocauit ad ſe * Theodebertum filium ſuum, eumq; Ducem Noricorum conſtituens, præcepit vt ſancto Ruperto obſequentem, & morigerum ſe præberet, atque ad propagandum Chriſtianiſmum, & opus diuinũ ſedulò illum adiuuaret, ſanctumque locum Iuuauenſis Eccleſiæ amaret, & honoribus, ac dignitatibus perpetuò eueheret. Cumq; hæc mandata dediſſet filio, diem clauſit extremum. Eo defuncto, Theodebertus cum proceribus ſuis abijt ad ſanctum Rupertũ, viſendi eius gratia: morabatur is tum in ea, quam diximus, eremo. Vbi autem ad eum peruenit Dux, & illum, & locum, in quo degebat, pio venerabatur affectu, contulitq; Eccleſiæ, quã S. Rupertus illic conſtruxerat, & præſente Duce in honorem S. Maximiliani dedicauit, ſyluæ illius tria in circuitu milliaria, atque inſuper villam Albinam cum cæteris, vt inde ſuſtentarentur Monachi, quos ſanctus Epiſcopus Deo ſeruituros illic cõgregauerat.

** Theopertum.*

Theodo Moritur.

Poſthæc videns vir Dei Bauaricam gentẽ Chriſtianę quidem religioni colla ſubmiſiſſe, ac interim tamen ſupereſſe nõ paucos ethniciſmi erroribus, & tenebris implicatos, ad patriã profectus eſt: aſſumptiſq; inde duodecim egregijs ſocijs, qui ei in docendis populis ſuam nauarent operam, Iuuauiſum reuerſus eſt. In ijs autem duodecim, eximij erant Cunibaldus, & Giſilarius presbyteri, viri multa ſanctitate conſpicui. Adduxit verò ſecum etiã Erentrudam neptem ſuam, & cum in ſuperiori Iuuauenſis vrbis caſtello, in honorem Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſanctiſſimæ matris eius Mariæ monaſterium extruxiſſet, multas illic collegit ſacras virgines, ijſq; præfecit ipſam Erentrudã, vt cęleſti Regi, & ſponſo Chriſto famularentur. Porrò ad preces Theoperti Principis, qui illi monaſterio plurimas attribuit poſſeſſiones, illarum Virginum conuerſationem per omnia rectiſſimè inſtituit.

S. Erentruda neptis S. Ruperti.

Theodeberto.

His

His ita gestis, cogitabat vir beatus susceptum verbi, & sanctæ prædicationis ministerium, diuinæ gratiæ subnixus ope, accuratè prosequi. Itaque Iuuauo egressus Noricos populos, adiunctis sibi socijs, peragrauit, & quibus necdum fidei lumen ortum didicit, eis Christum diligenter annunciauit, profligatisq; ab eorum pectoribus, teterrimi dæmonis imposturis, & fraudibus, ijs instillauit fidem, castitatem, humilitatem, misericordiã, quibus Christus, omnium bonorum largitor, & fons, delectatus hospitibus, libẽter eorum mentium ingreditur domicilia, quas ijs præditas animaduertit. Cumq; hunc in modum Baiarorum fines vir beatus circumiret & omnes ad sacram religionem traduxisset, hortabatur vt in fide constantes permanerent: relictisque apud eos presbyteris, qui populum ad diuina mysteria consuefacerent, Iuuauium se recepit, ex diuina reuelatione, non ignorans propediem instare diem obitus sui, quem etiam discipulis suis indicauit. Quorum sanè animos iam triste nuncium non immeritò consternauit, quod non se duntaxat, sed etiam tam multos, Christiana Religione, nuper admodum initiatos, tanto viderent pastore destitutos. At ille multa fiducia in Christum erectus, Iuuauium, & Noricos populos præpotenti Deo commisit, Vitalemq; virum sanctum atque omni plebi pergratum, sibi petijt fieri successorem.

Dies quadragesimalis obseruantia. Deinde cũ dies Quadragesimalis Obseruantiæ (sic enim loquitur Author huius historię) agerentur, febrium ardoribus vir sanctus defatigari cæpit. Porrò illucescente Christi resurrectionis sacratissimo die, Missarum solennia celebrauit, & sumpto sacrosancto corporis, & sanguinis Christi viatico, post dulces paternę pietatis adhortationes, & extrema benignissimæ charitatis alloquia, quibus discipulorũ animos confirmabat, inter sanctas illorum miserè plorantium manus emisit spiritum. *Obijt S. Rupertus.* Ecce autem dum lugent discipuli, cætus Angelici à quibusdam audiuntur religiosis viris, cũ canticis cælestibus animam sancti viri ad illam beatam Hierusalem perferentes. Cumq; eius sacratissimum corpus ad sepulchrum apportaretur, visi sunt viri splendidissimi, candidissimis amicti stolis: qui peractis ijs quæ ad funeris curam pertinent, disparuerũt, quos quidem nemo dubitauit Angelos fuisse, atq; idcirco apparuisse, vt oẽs intelligerent, qua ille beatitudine frueretur in cęlis, ad cuius sepulturã etiã Angeli non dedignarentur adesse.

Fœlicem Iuuauicensem vrbem, tam insigni munitam Patrono: quę etsi multorum ruinis videatur despicabilis, at illius meritorum lumine egregiè clarescit. Deniq; tanti viri intercessione fulti gaudent Norici omnes, & præpotenti Deo perpetuas offerunt laudes, qui tam præclarum ipsis contulerit doctorem, cuius doctrina, & prædicatione viam veritatis agnoscentes, erepti sunt de tenebris, & perducti ad Christum lumen verum, viuentem, & regnantem in infinita sęcula sęculorum, Amen. *S. Rupertus Doctor Noricorũ.*

DE SS. MARTYRIBVS
Prisco, Malcho, & Alexandro.
Ex histor. Ecclesiast. Eusebij Lib 7. cap. 11.

IN hac persecutionis clade, quam regnante Valeriano passim manasse supra demonstratũ est, tres viri ob veram Christi confessionem insigniter prædicati, Cæsareæ Palestinæ bestiarum rictibus velut præda obiectati, diuino, & cælesti martyrio, non sine maxima commendatione decorati fuerunt. Quorum vnus Priscus vocabatur, alter Malchus: tertio nomen erat Alexander. Fertur verò istos ruri degentes, primùm seipsos tanquã inertes, & desides probris affecisse, quod cum temporis opportunitas pręmium vitæ æternæ his, qui cælesti eius desiderio gliscebant, dispertire videretur, ipsi præ negligentia quadam, & segni- *28 Martij* *Martyres bestijs obijciuntur.*

tie

tie martyrij coronam non præripuissent. Deinde cum inter se ita deliberassent, absq; mora Cæsaream versus ire pergunt, extemplo proficiscuntur ad iudicem, & eius vitæ exitum, qui supra demonstratus est, assequuntur.

DE CYRILLO DIACONO & Martyre.

Ex Histor. Ecclesiast. Theodoreti lib. 3. cap. 6.

29 Martij

Væ maleficia hi, qui falso simulacrorum cultu tenebantur obstricti, id temporis (sub Iuliano Apostata) admiserint, quanquam per multa sunt, & opus separatum postulant, ego tamen pauca ex multis summa mihi ad commemorandum. Ascaloni, & Gazæ (quæ sunt vrbes Palestinæ) primum virorũ sacerdotij dignitate exornatorum, & mulierum perpetuam virginitatem professarum ventres discindunt, deinde farciunt hordeo: ad extremũ eos porcis ad deuorãdũ obijciunt.

Sub Iuliano vt sæuierint gẽtiles in Christianos.

Sebastæ item, quæ est vrbs ditioni gentis, de qua supra dixi, subiecta, Ioannis Baptistæ tumulũ aperiunt, ossa tradunt igni absumenda, & eorũ cineres passim dispergũt. Scelus autem ab illis in Phœnicia patratum, quis est quæso qui sine lachrymis possit commemorare? Nam Heliopoli, quæ est vrbs Libano finitima, execrabiles isti gẽtiles, recordati facinoris Cyrilli diaconi, qui regnante Cõstantino, diuino quodã zelo accensus, multa simulacra quæ in ea vrbe colebãtur, confregerat non modò eũ interfecerũt, verumetiã dissecto vẽtre, iecur eius degustare nõ sunt veriti. Verùm Deũ omnia contẽplantem hoc celare non poterant, sed debitas sui maleficij pœnas ei dederũt. Nam quotquot illius sceleris labe inquinati sunt, primũ amiserunt dentes, qui pariter oẽs ad vnũ excidebãt: deinde linguas perdiderunt, quæ putredine tabefactæ, ex ore effluebant: postremò

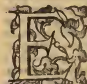
Cyrilli diaconi horrẽda astres.

Vltio cælestis.

oculis orbati sũt: quorũ calamitatibus veræ pietatis vis clarè prædicata est.

MARTYRIVM SS. IONAE & Barachisij,

Ex ijs quæ auctore Isaia Adami filio, Equite regis Saborũ auditore, & spectatore eorum, quæ fiebant, apud Metaphrasten habentur.

O tempore, quo Saborus Persarum Rex 28. anno regni sui; grauem aduersus Christi ecclesias excitabat persecutionem, & inaudita quadam crudelitate sacras ędes ac monasteria flammis absumebat, atq; Christianæ fidei professores varijs tormentis excruciabat: erant in regione Persarum, in quodam vico, qui vocatur Iasa, duo fratres Ionas, & Barachisius viri iustitia fideque pleni, qui audita persecutione in Christianos, relicta domo paterna, alacri ac confidenti animo, ad eum locum, in quo Christiani contra tyrannum omni suppliciorum genere decertabant cõtenderunt. Cum verò ad vicum, (quem Bardiaboch appellabant) peruenissent, & carceris custodẽ obnixè rogarent, vt sibi ad vinctos Christi accedendi potestatẽ faceret, ea multis precibus obtenta, inuenerunt viros nouem morti damnatos quorum nomina hæc sunt: Zanitas, Lazarus, Marothas, Nerses, Elias, Mares, Abibus, Sẽbecthes, & Sabas. Hos sanctus Ionas, & Barachisius, cum ad certamẽ, pro Christi noĩe, inuictis aĩs subeundũ hortati essent, illi, post multos cruciatus incorrupta, martyrij corona, magna cum laude redimiti, in cælũ ad Angelorũ choros aduolarunt.

29. Martij Persecutio regis Persarũ in Christianos.

Ionas, & Barachisius fratres.

Nomina 9 Martyrũ.

Post horum autem fœlicissimum vitæ cursum, cum magna Christiani nominis gloria peractum, quidam magi sanctum Ionam, & Barachisium apud Magorum principes detulerunt, quòd ipsi non modò deos deasq; omnes contemnerent, sed etiam quòd suis potissimũm sermonibus nouem istos martyres,

S. Ionas, et Barachisius principibus Magorum oblati profitentur se Christianos,

tyres, ad tantam animorum constantiam, inflammassent. His auditis Magi indignatione repleti iusserunt eos suis conspectibus præsentari: qui adducti intrepidè se Christianos esse, & vni ac summo Deo magis, quàm impio mortalis regis decreto parere velle dixerunt. Magi hac libertate dicendi ad maiorem indignationem prouocati, virgas asperas è malis punicis atque spinosas afferri iusserunt: alterũque ab altero separatum quæstionibus subiecerunt. Et primùm quidem Sanctus Ionas, cum à tribus Magorũ principibus Masdraih, Seroth, & Maarucsem interrogatus, esset malletnè regis Sabotij iussis parere, quàm vitam in atrocissimis supplicijs cũ ignominia, & dedecore deserere, hoc modò respondit: Nunquam ego negabo Dominũ meum Iesum Christum venientem in sęcula, quoniam ipse est spes omnium Christianorum, nec confundentur, qui sperant in eum. Veniet enim in nubibus cœli in gloria patris sui redditurus vnicuique secundùm opera sua: quare facite in me, quæcunque vobis mandata sunt. Ego enim nullis supplicijs à Christo Iesu meo auellendus sum.

Præclarũ S. Ionæ responsum.

Hæc cum audiuissent Magorũ principes, ita concitati, iusserunt, vt lege Persica vinciretur. Traiecta igitur virga inter manus, & crura, trunco similis, humi voluebatur. Tunc ministri spinosis, è malo punica, virgis erudelissimè eum verberarunt adeo, vt lateribus vndique dilaceratis, sanguine suo pauimentum rigaret. Ipse verò, nulla omnino doloris significatione exhibita, Deum glorificabat: & Christi virtutem prædicabat; Deorum verò vanitatem constanter arguebat. Vnde scelerati Magi furijs agitati, iusserunt, vt ex altero pede funiculo vinctus in pruinam, & glaciem extraheretur, obseruareturque quid frigoris causa faceret.

Atrociter flagellatur.

Exponitur algoribus.

S. Barachisius adducitur.

His ita peractis, adductus est Barachisius: qui iussus sacrificare, vultu sanè, & spiritu tantum nefas redarguit, & luculentis admodũ uerbis de vnius veri, & æterni Dei potentia disseruit: deorum verò deatumque cultum eadem, qua eius frater Ionas, constantia, reiecit, atque impietatem eorum execratus est. Erat in vtroq; tanta virtus, tanta constantia, tantaque in verbis, & sententijs grauitas, vt ipsi Magorum principes in admirationem rapti, è vulgi conspectu eos subducendos putarent, nè (quemadmodum dicebant) plebs nostra, auditis eorũ sermonibus, à religione nostra deficiat, & immolare recuset. Tunc igitur indi eium intermissum. Nocte verò adductum Barachisiũ, varijs sermonibus, & disputationibus aggressi sunt: sed eum sanctus, diuina munitus sapientia, insignem, cum admiratione aduersariorum, victoriam de omnibus argumentis obtineret: illi furore præcipites, duas glebas æneas ardẽtissimas, sub axillas eius admoueri iusserunt, dixeruntq;. Per regis regum Sabotij coronam, abijce glebarum alteram, vt intelligamus te Deum tuum negasse. Ad hæc Barachisius: ministri Sathanæ, inquit, & principes scelerati, per salutem Dei mei. & interitum sathanæ patris vestri, non timeo regem vestrum, & neutram glebarum in terram abijciam, sed vtramque propter nomen Christi perferam. Quin etiam vos adiuro per viuẽtem in sęcula, vt si quos habetis eruciatus nouos, ad hunc eos adiungatis. Hæc cum à Sancto Barachisio dicerentur, principes magorum in furorem rabiemq; conuersi liquefactum, in palpebras naresq; eius, plũbum coniecerunt, atque vt vocem illius Christum confitentem intercluderent, fauces eius impleuerunt. His verò tormentis Christi martyr satiatus in carcerem est abductus, ibidemq; altero pede suspensus inuicta sua patiẽtia tantam tyrannidem superauit.

Cruciatur S Barachisius.

Insignis S. Barachisij constantia.

Post hæc B Ionas iterum adductus, quæsitus est quonam esset affectus animo, & quomodo noctem illã glaciei ac frigori expositus transegisset. Ionas qui totus erat in sanctissimis Christi vulneribus cõtemplandis absorptus: Principes, inquit, mihi credite.

Iterũ adducit S. ...re Ionas.

Nota responsum admirabile. te. Ego à prima natiuitatis meæ die, nullam vnquam noctem tranquilliorem suauioremque mihi extitisse memini. Præstò enim mihi fuit consolatio vna omnium dulcissima, ex Sacrosancto illo ligno, cui affixus Dominus meus Iesus Christus, suis liuoribus nostros languores egregiè sanauit. His auditis magi dixerunt: Iona quæsumus te, omissis istis inanibus verborum iactantijs, nonne magis expedit, vt Deo tuo relicto, regis nostri inuictissimi mandato obedias, quàm vt vitam inter acerbissima tormenta deseras? Ionas adhæc, oculis cum insita pietate ad cœlum sublatis: ò, inquit, cæci, & stulti, hæccine est prudẽtia vestra? *Elegãs similitudo.* Expendite quæso veritatem. Homo, qui triticum habet in horreo reconditum, illudque summa prudentia, ac vigilantia multiplicare desiderat, nunquid is poterit vllo modo contineri, vbi tempus seminandi adesse cognouerit, quamuis, & imbres, & niues, & fulgura, & reliquæ airis iniuriæ vigeant sæuiantq́; quo minus foras prodeat, & sumptum in manibus triticũ seminet, quò vberes ex eo sequẽti anno fructus recipiat? Et nos qui in hoc tempore gratiæ à Deo constituti sumus, vt in præsenti vita præclara virtutum omnium semina spergamus, quò post, fructum vitæ sempiternæ metamus, nunquid adeo inertes erimus, vt pro exiguo labore oblatam æternæ vitæ coronam negligamus?

Præciduntur Ionæ digiti omnes. His auditis Magorum principes admiratione confixi, conticuere: tandem verò ad furorem redeuntes manuum, ac pedum eius digitos præciderunt, præcisosque illi obijcientes, dixerunt: Ecce nunc digitos tuos in terram seminauimus: expecta igitur vt messis tẽpore multos digitos recipias. Quibus sanctus respondit: Ego digitorum multitudine non egeo: sed Deus, qui me formauit, ille tempore iudicij corpus hoc reformabit. Hæc cum multo *O crudelitatem.* magis furorem eorum prouocarent, cutem capitis illius abraserunt, linguamq́; euulserunt atq; in vas ingens ardenti pice, ac resina plenum coniecerunt, ac postremò sanctum ipsum in illud deturbarunt: sed pix diuina virtute ebulliens sancto non tormentum sed refrigerium præstitit, prorsus vt crudelitatis ministri, viso iam insigni miraculo obstupefacti pedem retraherent. Postremò autem principes Magorum diuinum virum in cochleam conicctum, tanta vehementia torserunt, vt omnibus ferè ossibus confractis, mediusque dissectus expirauerit: atque hoc modo præclaram martyrij palmam adeptus lætus ad cœlos migrauit. *S. Ionas moritur.*

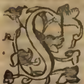
Tunc verò eodem furore Barachisium aggressi, iusserunt eum in medios spinarum aculeos conijci, & carnes eius, arundinibus quibusdam, eam in rem dæmonis astu inuentis, dilaniari: deinde eadem cochlea, qua frater eius Ionas de morte triũphum obtinuerat, omnia ossa confringi, ac bulliente pice fauces eius impleri mandarunt. Tulit cuncta inuicto animo martyr, atque in Christi confessione constanter persistens, beatum Deo spiritum tradidit. *Item S. Barachisius.*

Cum autem vir quidam pietate insignis, nomine Abdisotas, sanctos martyrio coronatos intellexisset, non dubitauit, amore diuini numinis inflammatus, tyranni satellites accedere, & ingenti pecuniarum summa, Sacrosancta Martyrum corpora redimere. Quingentis namque miliarisijs Daricis (sic enim scribit auctor,) & tribus vestimentis Sericis, sanctorum reliquias mercatus est, neque vllis insuper, quo Christi ecclesia tanto reliquiarum thesauro securè frui posset, sumptibus pepercit. *Abdisotas emit corpora sãctorũ admodum carè.*

VITA SANCTI EUSTACHII Abbatis Luxouiensis.

Ex ea quae est per Ionam Abbatem, eius contemperaneum.

29. Martij

Sub Mauritio, & Phoca Imperatoribus, quo tempore Romanae Ecclesiae Pontifex Gregorius pietatis, & eruditionis studio summè florebat, Attila, & Eustachius almi patris Columbani discipuli extitere, quorum prior in Bobiensi, alter in Luxouiensi coenobio, eius successores fuere, & instituta suis alumnis seruanda tradiderunt. Et quidem Eustachius Burgundiorum gente ortus, cùm esset & genere, & sanctitatis gloria admodum clarus, facilè suarum splẽdore virtutum, plurimos ad religionis studiũ alliciebat, adeo vt sexcentis ferè alumnis, & ex iis pietatis cultoribus Deo famularetur. Incredibili quadam austeritate, carnis cupiditates frãgebat, mẽtem verò assidua rerum diuinarum contẽplatione, in Dei amorem accendebat. Neque interim solicitudinem, quam pro omnibus ecclesijs gerebat, vnquam deponebat: sed aliorum salutem, haud secus quàm propriam curabat. Porrò aliorum delicta, quae sub confessionis sacramẽto exceperat, continuis apud Deum precibus, & multis lachrymis delere nitebatur, praeclaro charitatis exemplo sacerdotes exhortans, non satis esse, aurem lapsis accommodare, nisi etiam sese intercessores apud Deum pro iisdem delictis piandis exhiberent.

Attila, & Eustachius discipuli Columbani.

Genus Sancti Eustachij.

Sexcentis Monachis praest.

Nota, quod vir Sanctus pro suis filijs confessionis, vt vocans, assiduè orabat.

Quodam tempore missus à Rege Francorum Clotario legatus ad Colũbanum, cùm peracta foeliciter legatione, domum rediisset, pauloq; post pro cõmuni fratrum necessitate Clotariũ Regẽ adire cogeretur, iter habuit per pagum Briegium ad villã Chagnerici Pipini filium dictam, duobus plus minus milliaribus ab vrbe Miledorensi distantem. Ibi tum Chagnericus cum coniuge sua Landegunda, (cuius filius Chagnoaldus Eustachio adhaerebat) virum sanctum ingenti cum gaudio exceperunt. Erat autem cũ patre, & matre filia Burgundofora, quam Columbanus Domino consecrauerat, & tunc pater eam, vel inuitam cuidam desponsauerat, iisq; nuptijs ad summos mundi honores euehere studebat. Sed accidit vt puella incredibili oculorũ dolore correpta, tanto febriũ igne aestuaret, vt iam extremum spiritum trahere videretur. Accessit igitur ad illam Eustachius, blandisq; eam verbis consolãs, sciscitatur, quo aĩo coelestia vota terrenis commutare voluisset: at puella cùm nunquam se huiusmodi votis parere voluisse respondisset, subiunxit: Vidi ego hac ipsa nocte simili planè figura virum, qua tu es, qui oculorũ lumen mihi redderet, si eius parere mandatis non recusarem. His auditis Eustachius patrem durioribus increpans verbis, dixit eum tantam in calamitatem filiam adduxisse, quod eam à diuinis obsequijs, & à suauissima Christi seruitute contra datam fidem viro tradere praesumeret. Quo dicto pater per iniquam simulationem respondit, si posset filiae sanitatis beneficium obtinere se eius votis deinceps reluctari non velle. Humi igitur prostratus Eustachius precatur à Domino promissum salutis beneficium largiatur, surgensque eam signo crucis signat, fugatoq; statim oculorum dolore, & febrium ardore extincto, integram puella sanitatem cõsequitur. Mirantur vniuersi insperatae salutis beneficium. Pater autem amore filiae inflammatus, nõ modò promissa non praestitit, sed per vim etiam matrimonij vinculis constringere eam voluit. Sed puella fugam iniens à prophanis se manibus eripuit, & Eustachij adiuta patrocinio Christo se consecrat.

Burgundofora virgo Deo sacrata.

Signo crucis, & oratione pellit dolorẽ oculorum, & febrem.

Peracta legatione vir sanctus ad Euangelium VVarascis praedicandum accessit. Quibus ad fidem conuersis, & à pestilenti Photini, & Bonosi errore (quibus sceleratè contaminati erãt) liberatis, ad Boios, (qui nũc Bora-

Sanctus Eustachius annũciat gentibus Christum.

rij dicuntur) tendit; iisque multo labore Christiana pietate imbutis, Luxonium remeare studet. Cùm verò iter carperet, venit ad virum quendã Gundonium, qui iussus liberos, si quos haberet, offerre, duos bonæ indolis filios præsentat, & filiam *Salebergam luminibus miserè orbatam. Eustachius visa filia, biduano eam ieiunio afficit, mentem fide armanit, & super oculos benedictionis oleo effuso, à miseranda cæcitate liberauit. Inde digressus, in fratrem quendam, Agilum nomine, (qui modò Respaccensis cœnobij Præsul existit) ardentissimo febrium calore excoctum incidit, quem protinus sacræ manus contactu integræ sospitati restituit. Hinc ad monasterium perueniens, vt quibusdam in locis collapsa pietatis fundamenta restauraret, enixè operam dedit. Erat enim hoc viro sancto assiduo studio propositũ non modò, quomodo suos in officio contineret, sed vt omnibus maximarum artium disciplinis ad populi totius salutem constituendã excoleret. Hinc plurimos diuina quadam eloquentia præstantes ex ipsius disciplina prodierunt, qui multis in locis cum summa eruditionis, & singulari sanctitatis opinione ecclesijs præfuere. Chagnoaldus Lugduni, Acharius Viromandorum, & Nouiocensis, ac Tornacensis Episcopus. Rachanarius Augustoduni, & Basileæ, Audemarus Bononiæ, & Taraonensis oppidi.

*Adesbergam

Cæcam illuminat.

Febrem pellit.

His studijs Eustachius omnibus gratus factus, præcipuum apud Clotariũ Franciæ Regem, & amoris, & honoris locum tenebat, cum subitò Agrestius vnus è fratribus, (qui quondam Theodorico Regi à libellis fuerat, & rerum mundanarum pertæsus se in disciplinam Eustachij receperat) diris inuidiç stimulis exagitatus, virum sanctũ insigni mentiendi artificio varijsque calumnijs in crimen vocare conatur. Is enim tumida quadã ingenij confidentia subnixus audacter sibi gentiũ prædicationem postulabat, quam Eustachius (ꝗ hominem neque literis, neq; ita magnis pietatis operibus satis exercitatum nouerat) ei denegabat, asserẽs maioribus eum ecclesiasticis ornamẽtis ante ornatũ esse debere, quàm tantum tamq; arduum opus aggrederetur. Quo ille responso ita commotus fuit, vt nõ modo à religione, sed etiam à fidei sinceritate ad prauas quasdam hæreticorum opiniones defecerit, totisq; deinde viribus sacra monasticæ religionis instituta oppugnare cœperit, Nes his contentus Amatum, & Romaricum. Eustachij discipulos (qui virginũ Christo sub Columbani regula famulantium regimini præfecti erãt) aggreditur, & per fictam humilitatis speciem secum in errorem, & in defectionis studium trahit; eoque sceleratus rem perduxit, vt omnes, sanctissimis priscorum Patrum institutis contemptis, carnis libertatem appeterent. Sed statim diuina bonitas, qui mali contagiũ ad sana membra serpere non est passus, horrendũ de improbis quibusdam, ad aliorum correctionẽ, supplicium sumpsit. Ecce enim lupi rabie exagitati impetu in monasterium intempesta nocte facto, duos scelere ante alios insignes dilaniant, & rabie eadem correptos, cum morte luctantes deserunt. Alius autem quidam *Platenus, dæmoniaco furore agitatus, quũ ad hunc discordiæ fomitem vehementer aspiraba, crudeles sibi manus per laqueum intulit. Sed cum neque hæc quidem vltio mentes in scelere obduratas ad veritatis agnitionem reducere posset, fulgur è cœlo magno fragore delapsum ecclesiæ tegumenta subuertit, & viginti homines internecione deleuit, aliosq; metu perculsos paulatim extinxit, adeo vt amplius quinquaginta ea vltio deleuerit, ipso tamẽ sceleris auctore ad pœnitentiam reseruato. Sed cum ille neq; pœnitentiæ locum agnosceret, neque beati Eustachij sententiam, qua illi diuinum iudicium ante triginta dierum circulum imminere denunciabat, ad aures admittere vellet, à seruo suo, quem ipse redemerat, securi percussus interijt. Occasio criminis, dicebatur vxoris permixtio. Amatus verò, & Romaricus his diui-

Agrestius Schismaticus nititur sancti Columbani discipulos à fide, & vnitate ecclesiæ auertere.

En vltionem diuinã in Schismaticos.

* Platenus.

Agrestius interitus. Romaricus, & A-

ni

Mutus à schismate resipiscunt. ni iudicij signis opportunè admoniti, Eustachij indulgentiam postularunt, qua benignè concessa, bonorum deinceps virorum officio cum laude perfuncti sunt.

Eustachius autem postquam multo ardentius in plurimorum salute constituenda laborasset, & nouis fabricis diuinas laudes promouisset, se totum ab externis operibus ad continuam rerũ cœlestium meditationem contulit, donec tempus adesset, quo cœlesti gloria sublimandus erat. Cùm itaque graui corporis infirmitate correptus de iusti iudicis sententia solicitus esset, nocturna visione inter pœnæ incendia interrogatus est, Si velit quadraginta dierũ spatio, leuiori pœna cruciatus, an verò triginta feruentiori incendio purgatus, cœlos penetrare? respondit ille: melius esse, quamuis duris breui tempore subiacere flagellis, quàm pœnis leuioribus prolixius consumi. Tulit ergo prouisam, & electã corporis pœnam, & die tricesimo omnibus vale dicens, triste remanẽtibus nuncium depromit, suum exitum ea die esse futurum. Deinde sumpto viatico, animam cœlo reddidit, partaque de cunctis hostibus victoria cœlestium regna, duce Christo, penetrauit, cui est virtus, & honor per omnia sęcula sęculorum. Amen.

Visio obla ta sancto viro.

Obit Vir Sanctus Eucharistia munitus.

VITA B. IOANNIS CLIMACI, ex ea quam Daniel Monachus scriptã reliquit. Vixit hic Sanctus non multò post tempora Iustiniani Imperatoris.

30. Martij

Vænam, virum hunc sanctissimum, & omnibus pietatis exercitijs mirificè ornatũ, patria tulerit, nullis literatũ monumentis scriptum inuenitur; nisi quòd præclaris admodum operibus cœlestem illam Ierusalem, veram sibi patriam esse egregiè declarauerit. Nam vt primùm per ætatem ad sanctissima spiritualis vitæ arma sumenda idoneus fuit, omnibus mundi huius ludibrijs calcatis, anno ætatis suæ sextodecimo in monte Sina arctissimis monasticæ vitæ disciplinis sese tradidit: & decem, ac nouem annis continuis sub graui obedientiæ iugo, cupiditatibus suis tam sæuum bellum indixit, vt angelicam libertatem adeptus esse videretur. Postquam verò spiritualis eius parens, mortalitatis vinculis solutas, ad Christum migrasset; perfectioris vitæ desiderio flagrans, in interiora deserti loca se recepit, exstructoque, quinto ab ecclesia lapide, vili palestræ suæ domicilio, (is locus Tholas vocabatur) certamen cõtra callidi serpentis insidias aggressus est, tanta virtute, ac animi magnitudine, vt annos quadraginta in acie perstiterit, & assiduos hostium insultus egregiè sustinuerit. Quanquam verò soli Deo, cui ab omni hominũ conspectu remotus, militabat, certamina eius cognita sint, tamen ex quibusdam eius primitijs, & leuioribus cum hoste congressibus arduum vitæ eius institutum facilè colligere possimus.

Anno ætatis sua sexdecimo fit monachus.

Fit anachoreta.

Annos quadraginta vixit in eremo solus.

Etquidem quod ad victus parsimoniam attinet, superuacaneum puto de ea verba facere, cùm ita insanam gulæ rabiem semper extinxerit, vt nunquã eius cupiditati plenè satisfecerit. Omnibus tamen, quibus per professionis votum licebat, liberè vescebatur, sed adeo parcè, ac modicè, vt magis spiritum fouere, quàm corpus nutrire videretur. De reliquis animæ pestibus, quas assidua diuinarum rerum meditatione fugauit, nihil attinet dicere: cũ prorsus ab ijs liber extiterit, adeo vt Angelus quidam terrestris meritò appellari posset. Orationis studium, sine intermissione colebat, & nè aliquando inertia, vel torpore (quæ vitia, solitariæ vitæ cultores, maximè infestare solent) vinceretur, libellos etiam conscribere solitus erat.

Fuit ab vitijs liber.

Exercitiũ eius cõtra acediam.

Porrò quanto virtutum omnium splendore claruerit plenius ex eius, quæ nobis reliquit, ingenij sui monumentis cognoscere licet. Neque enim putandum est, ꝙ soli sibi suæque tantum saluti prospexerit, imò plurimos à sta-

Plurimos à vitijs auocauit. à flagitijs auocauit, & innumerabilem multitudinem, adeo diuini amoris facibus inflammauit, vt libenter, omnibus vitæ huius delicijs despectis, sese in sacram solitudinem recluserint, & angelicam in humana carne puritaté sectati fuerint. Et sanè si quis clarius diuinam animæ illius effigiem perspicere, & admirandam discipulorũ eius sanctitatem, quam ex sacro illius pectore hauriebant cognoscere velit, is scripta eius legat, & inueniet, tantum pro dignitate meritóque virum, nullis præcon.js dignè satis extolli posse.

Sed vt cognosci possit, nihil esse tam sanctum, nihil tam sincerum, qđ obtrectatorum, ac malignorum hominum calumnias euadere possit, non sunt veriti, homines quidam inuidiæ facibus inflammati, sanctissimum vitæ eius institutum carpere, & illum tanquam hominem nugacem, ac linguæ officio inanis gloriæ quæstum capiantem, apud omnes passim traducere. *Obtrectatores patitur Vir Sãctus.* Cũ enim vir sanctissimus omnium salutem diuini verbi prædicatione promouere cuperet, & quotidiè ad se venientes, admirabili quadam sermonis suauitate exciperet, omnibusq; doctrinæ suæ fluenta largissimè profunderet; quidã, summa vi, tantam frugem impedire volẽtes, loquacem illum, ac nugacem vocare cœperunt. Quod ille animaduertens, vt impijs illorum conatibus prudenter occurreret, sese aliquandiu ab illo pietatis officio cõtinuit, ac mellifluum doctrinæ suæ fluenium compescuit, donec ipsi propriæ salutis detrimento prouocati, suum ipsorum errorem agnoscerent, & diuturnum ipsius silentium multis lachrymis, ac fletibus damnarent. Tum verò vir sanctus ad intermissum docendi munus rediens, tardos torpescente mortalium animos adeo excellenter ad ardentissimum rerum immortalium studium excitauit, vt eum omnes velut alterum Mosen intuentes, communi fratrum omnium regimini frustra reluctantem præfecerint. *Creatur Abbas.* Quod sanè munus quanta virtutum omnium excellentia administrauerit, testes sunt eius discipuli, qui ex eius disciplina innumerabiles, omnibus religionis, ac sanctitatis laudibus ornati, prodierunt.

VITA SANCTI GVIDONIS Confessoris.

Cuius ossa hodie quoq; inter se cohærentia seruantur Spiræ, quò translata sunt ab Henrico tertio, anno Christi 1046. ex ea qua est apud R. P. L. Surium.

Obijt anno 1046.

Beatissimus Guido nobilibus, ac religione admodũ Christianis, ortus parentibus, patriã habuit Rauẽnam, in cuius villa suburbana (quæ Casamariensis dicitur) natus est patre Alberio, matre verò Martia, stirpe sanè præclaris eius virtutibus dignissima. *31. Martij* *Patria & parentes eius.* Cùm puer adhuc Rauennæ literarum studijs incumberet, visus est, acerrimis prauæ cupiditatis stimulis concitatus, in vitiorum gurgites præceps abire, & abiuisset sanè, nisi benignissimus Deus, gratia sua admirabili, ab hoc præcipitio potẽter eum eripuisset. Nam subitò cœlestibus desiderijs mirificè accensus, non modò pristinis cupiditatibus nuncium remisit, sed etiã tota mente ad arctissimam monasticæ vitæ disciplinam aspirauit. Nam cum pater eum ad præpotentis, & nobilissimæ cuiusdam sponsę nuptias hortaretur, ipse cęlestis patriçæ spõsę immortalis amore vehemẽter inflãmatus, nocte quadã celeberrimæ apud Rauẽnates Apollinatis martyris solennitatis, preciosis se vestibus exuens, easq; pauperibus largiens, vilissima se veste induit, & inscijs parentibus Romam iter intendit. *Vili habitu it Romam, & fit clericus.* Vbi cum in Clerum cooptatus esset, statuit, dulci patria, & parentibus, ac cognatis omnino valere iussis, Ierosolymam pergere; vt in locis illis sacrosanctis vitam in omni sanctitate traduceret.

Interea verò cum varia, pia mente consilia agitaret, fuit diuina admonitus reuelatione, vt Rauennam repetens,

tens, Martini eremitæ, viri religionis ac sanctitatis opinione per vniuersam Italiā celeberrimi, magisterio se subderet. Quam ille admonitionem protinus secutus, viri illius sanctissimi disciplinis se subiecit, atq; sumpto habitu monastico annis tribus solitariam cum eo vitam in insula, quam Padus fluuius à Pōposia separat, exegit. Porrò Pomposianum monasterium (cui Guilielmus quidam, tunc tēporis præsidebat, & Abbatis munere fungebatur) erat huius Martini curæ, volente sic Imperatore, demādatum. Iraq; vir Domini, vt Guido perfectissimam monasticæ vitæ disciplinam imbiberet, è solitudine ad hoc eum cęnobium trāstulit; in quo post alia atq; alia officia, tandem inuitus totius monasterij regimen, & Abbatis dignitatem suscipere coactus fuit. Porrò cum præclarè admodum atq; prudēter, eum insigni nominis sui celebritate, monasterij illius gubernacula tractaret, parēs eius vnà cum filio altero, Gerardo nomine, spreta dignitate, & contemptis mundi delicijs diuitijsq;, eò aduolarunt, & strenuè non minus quā religiosè sub eius disciplina Christo militarunt.

Fit monachus, et adhaeret Martino eremitae.

S. Guido constituitur Abbas in monasterio Pomposiano.

Interim Guido, cū sacer monachorum numerus indies magis magisq; accresceret, aliud cœnobium condere cępit, in quo qualia quantaq; ab illo sint patrata miracula, non erit abs re breuiter explicare. Et quidem inter ea, quæ per ipsum Deus in vita operatus est, fratres quosdam in cœnobij sui renouatione ab imminenti mortis periculo per cohærentiam lignorum ruinam minantium precibus suis liberauit. Alios quartanis febribus laborantes haustu aquæ qua sacras manus abluerat, curauit. Cum noua monasterij fabrica construeretur, & operarij magna victus inopia pressi plus satis illi molestiarum exhiberent, & ille de ratione comparandæ alimoniæ cogitaret, nec tamen viam vllam modumq; inueniret, quo necessitatibus eorum opportunè succurreret: tandem de sola omnipotentis Dei misericordia confisus, Rauennam profectus est: & ecce in ipso itinere, non longe à monasterio, duas naues vino frumentoq; plenas, diuinitus sibi præparatas inuenit, quas statim lætus summæ Trinitati gratias agens adduxit: fratresq; admonuit vt ex eo beneficio diuinitus sibi collato deinceps de immēsa Dei erga suos famulos benignitate confiderent.

Miracula S. Guidonis.

Annona diuinitus illi collata.

Frater quidam idiota, octo plus minus milliaribus à monasterio defunctus, ad monasterium sepelliendus allatus est. Cumq; post persoluta, ex more defunctorum officia tumulo inferendus esset, subitò vitæ redditus, sanctum Patrem Guidonem inclamauit. Aduenit ille, & accurate perquirit, vbinam fuisset, quid ve vidisset. Tum ille: Vidi, inquit, pœnarum loca, & in ijs propinquos meos, plurimosque mihi notos. Ego verò vitæ restitutus sum, vt accepta benedictione tua, post triduum rursus discedam, & misericordiam Domini nostri Iesu Christi percipiam. Itaque post triduum accepta beati Guidonis benedictione iterum obdormiuit, & in pace quieuit.

Defunctus reuixit.

Eodem tempore, alius quidam frater, cui Berrholdus nomen erat, cum in ipso agone tardè animam efflaret, & conscientiæ stimulis punctus, dubia valde salutis suæ indicia relinqueret, precibus sancti Guidonis sibi redditus est. Rogantibus autē fratribus, quid sub ijs tam diuturnis mortis angoribus vidisset: Vidi, ait, horrendos sanè cacodæmones, aduersum me sæuientes, & peccatum vnicum, quod iam diu alta apud me obliuione sepultum erat, in memoriam reuocantes. Cum enim in sęculo degerē, leui quadam incantatione vsus fueram: Hanc procaces spiritus obijcentes, pœnam damnationis æternę infligere volebāt sed Christi virtute, & precibus sanctissimi Patris nostri Guidonis, vel strisq; profligati, tristes abscessetunt. Deindè accepta pœnitentia, in pace perpetua illico quieuit.

Item ali⁹.

Heribertus summus Rauennatum Antistes, tanto aliquando furore in

Heribertus summus Rauennatum Antistes, tanto aliquando furore in virum Dei commotus fuit, vt Pomposianum cœnobium armata manu destruere meditaretur. Quod cum ad aures sanctissimi viri perlatum esset, triduanum omnibus ieiunium indixit, positisque laneis vestibus, cilicinis omnes indui voluit, hortatusque est suos, vt precibus, & lachrymis contra hominis furorem pugnarent, nec dubitarẽt quin ijs facilius armis, quàm gladio, & clypeo, de inimicis victoriam obtinerent. Quod sanè pulchrè cõsecutum est. Nam cum illi toto illo triduo humi cubãtes in cinere, & cilicio assiduò Domini misericordiam implorarent, & Archiepiscopus præcipiti mentis furore ad tyrannidem exercendam veniret, statim obuiam ei cum timore processerunt, atque in ecclesiam summo cum honore illum perduxerunt. Tum ille repẽte animo ita commutatus est, vt profusa ingenti lachrymarũ vi scelus suum detestaretur, fratresque perpetuo sibi amicitiæ fœdere ita copularet, vt nullæ deinceps inimicitiæ illud violauerint.

Precibus, et ieiunijs inimicum superat.

Igitur vir sanctissimus Guido posteaquam annis duodequinquaginta Pomposium eũ eximia sanctitatis laude gubernasset, iturus obuiam Imperatoris legationi in ipso itinere Parmam fœliciter expirauit pridie Kal. Aprilis, anno salutis 1046. Cùm autem Parmenses venerabile corpus è manibus fratrum per vim abstulissent, superueniens Henricus Imperator eius nominis tertius, sacratissimas exuuias humiliter veneratus, primò fecit eas Veronam in sancti Zenonis ecclesiam reponi: deinde Verona Spiram in ecclesiam collegiatam transferri: quæ tunc à patrono suo primo, diuo Iohanne Apostolo, & Euangelista, nomen habuit: nunc verò ob sacratissimarum præsentia reliquiarum, sancti Guidonis appellationem obtinuit: vt quemadmodum Conradus Imperator eius nominis secundus, fœlix eidem ecclesiæ in primis lapidis collocatione dedit initium, ita per filium eius Henricum tertium, à venerandia eiusmodi reliquijs, manu sua præsentatis, non indignum sumeret post tantam immutationem cognomentum, ad laudem Dei in sęcula benedictum. Amen.

Moritur Vir Sanctus ano 1046

Corpus eius transfertur Spiram.

Finis Mensis Martij.

INDEX
SANCTORVM
HOC VOLVMINE CONTENTORVM.

IANVARIVS.

INDEX

Vita

FEBRVARIVS.

vita

MARTIVS.

Vita